Mushuq Tistamintu

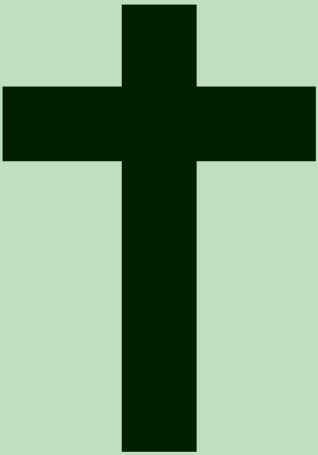

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

Mushuq Tistamintu

New Testament in Quechua, Cajamarca (PE:qvc:Quechua, Cajamarca)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfdc83d

Contents

SAN MATIYU 1
SAN MARKUS 57
SAN LUKAS 92
SAN JWAN 148
ICHUS 190
RRUMANUS 240
1 KURINTYUS 263
2 KURINTYUS 285
GÁLATAS 299
IFISYUS 307
FILIPINSIS 315
KULUSINSIS 320
1 TISALUNISINSIS 326
2 TISALUNISINSIS 331
1 TIMUTIYU 334
2 TIMUTIYU 340
TITU 345
FILIMUN 348
IBRIYUS 350
SANTYAGU 368
1 PIDRU 374
2 PIDRU 380
1 JWAN 384
2 JWAN 390
3 JWAN 391
JUDAS 393
APUKALIPSIS 395

SAN MATIYUM
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Matiyuqa? San Matiyuqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Payllam Libipis shutiq. Payqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, rrumanukunapaq kuntribusyunda kubrakuq karqan. Chaymandaqam Jisukristu qayaptin: "Shamuy noqawan purinanchiq" niptinqa, Matiyuqa trabajunda dijashpa, Jisuswanna tukuy diya puriq mas di kimsa watasta. Chaymi kikin ñawinwan rikashpa, ancha allita yach'ashpa Jisukristu tukuy ima rurashqanda, kay libruta iskibrirqan. Masta yach'ananchiq Matiyupaq, liyishunllapa: Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan israylinukunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Unay tyimpupim, Matiyu manaraq nasiptin, Dyusqa isrraylinukunata ufrisishqa karqan, Akrashqan Washadurta paykunaman kach'amunambaq. Chay Washadurpaqmi Dyuspaq achka rimaqkunapis chay Unay Tistamintupi iskibrishqallapa karqan. Piru Jisukristuqam achka tyimpumandaraq nasirqanqa. Chaymi Matiyuqa ancha munarqan yumbay isrraylinu masinguna intyindinambaq: Jisukristuqam chay ufrisiwashqanchiq Akrashqan Washadur. Payqam Dyuspa Churin, nishpa.

¿Imapaqmi kay libruqa yach'achiwanchiqllapa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha kawsamushqangaman.

Mt 1.1-2.23 niwanchiqllapa, Jisukristu nasishqambaq.

Mt 3.1-4.11 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta tyintayta munashqambaq.

Mt 4.12-18.35 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mt 19.1-20.16 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Judiyapi yach'achikushqambaq.

Mt 20.17-21.11 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina ñambi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mt 21.12-25.46 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq.

Mt 26.1-28.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa kawsamushqambaq, yach'akuqningunaman rishpa, kayshina kamachishqambaq: "Riyllapa tukuy munduman noqapaq yach'achikuq" nishqambaq.

Kayshinam karqan Jisukristupa unay agwilunguna
(Lk 3.23-38)

1 Jisukristuqam unay Abrajamba, unay gubyirnu Dabidpa karu willkanmanda nasirqan.
Kaypim iskibrini Jisuspa chay unay agwilungunapa shutingunata:
2 Chay agwilun Abrajamba churinmi Isak shutirqan.
Isakpa churinqam Jakubu.
Jakubupa churingunaqam Juda masangunawan karqan.
3 Chay Judaqam ishkay churiyuq karqan. Suqqam shutirqan Faris. Suqqam shutirqan Sari.
Chay runakunapa mamanqam shutirqan Tamar.
Chay Farispa churinqam Isrum shutirqan.
Isrumba churinqam Aran;
4 Aramba churinqam Aminadab;
Aminadabpa churinqam Nasun;
Nasumba churinqam Salmun;
5 chay Salmumba churinqam Bus; Buspa mamanmi shutiq Rrab.
Chay Buspa churinqam Ubid;
Ubidpa mamanmi shutiq Rrut.
Chay Ubidpa churinqam Isayi.
6 Isayipa churinqam karqan chay unay gubyirnu Dabid.
Chay Dabidmi alma Uriyaspa warmin biyudapi churiyuq karqan. Chay churinqam karqan
chay gubyirnu Salumun.
7 Salumumba churinqam Rrubun;
Rrubumba churinqam Abiyas;
Abiyaspa churinqam Asa;
8 Asapa churinqam Jusafat;
Jusafatpa churinqam Jur;

Jurpa churinqam Usiyas;
9 Usiyaspa churinqam Jutan;
Jutamba churinqam Akas;
Akaspa churinqam Isikiyas;
10 Isikiyaspa churinqam Manasis;
Manasispa churinqam Amun;
Amumba churinqam Jusiyas.
11 Chay Jusiyasqam churiyuq karqan isrraylinukunata prisushpa, Babiluña nasyunman apashqanllapa tyimpupi. Chaqa chay tyimpupim churin Jikuniyas yumbay masangunawan nasirqan.
12 Chaymandaqam chay Jikuniyas Babiluñamanda Isrrayilman kutimushqan tyimpupi nasirqan churin Salatyil shutiq.
Chay Salatyilpa churinqam Surubabil shutirqan.
13 Surubabilpa churinqam Abiyud;
Abiyudpa churinqam Ilyakin;
Ilyakimba churinqam Asur;
14 Asurpa churinqam Saduk;
Sadukpa churinqam Akin;
Akimba churinqam Ilyud;
15 Ilyudpa churinqam Ilyasar;
Ilyasarpa churinqam Matan;
Matamba churinqam Jakubu.
16 Jakubupa churinqam Jusi shutirqan. Chay Jusim Maryapa qosanqa karqan. Chay Maryam Jisuspa mamanqa karqan. Chay Jisusllam Dyus Akrashqan Washadurpis shutin.
17 Chayshinam chay agwilu Abrajanmandapacha agwilu Dabidkaman katursi agwilukuna karqan. Chay Dabidpa tyimpunmandapacham isrraylinukunata Babiluñaman apashqan tyimpukamambis katursi agwilukuna karqan. Chay tyimpumandapismi Jisukristu nasishqan tyimpukaman katursi agwilukuna karqan.

Jisukristum kayshina nasirqan
(Lk 2.1-7)

18 Kayshinam Jisukristuqa nasirqan. Suq warmi Marya shutiqmi suq runa Jusi shutiqwan tratukushqa karqan kasarananllapa. Piru dunsillaraq kashpa, manaraq puñuptinllapam, chay Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna) karqan, Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda. 19 Kanan Jusiqam ancha allin runa karqan. Chaymi Marya "Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) kani", niptin, mana munarqanchu dimandayta, ni suqkunata parlachiyta: "Suqwanmi kashqa", nishpaqa. Ashwanmi munarqan uyaraplla (uyaralla) akrakayta Maryamandaqa. 20 Chaymi akrakanambaq yuyaykaptinqa, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi Jusitaqa nirqan:
—Dabidpa karu willkan Jusi, ama manchaychu Maryawan kasaranaykiqa. Chaqa payqam mana runayuqchu kashqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninmanda pach'ayuqqa (ukuyuqqa). 21 Chay wambrituqam nasyun masin isrraylinukunata uchangunamanda rin washaq. Chayri nasiptinqa, Jisusta shutichiy. *[Nuta: Chay shutin Jisusqam munan niyta: "Tayta Dyusmi washakun", nishpa.]*
22 Tukuy chaykunam pasarqan, Tayta Dyus nishqan kumplinambaq. Chaqa payqam Santu Librumbi paypaq suq rimaqta kayshina iskibrichishqa karqan:
23 Suq dunsilla china manaraq runawan puñushpam, pach'ayuq (ukuyuq) rin kaq. Chaymi rin qeshyaq suq wambrituta. Chay wambritundam rinllapa shutichiq Imanwilta.*
Chay shutinmi munan niyta: "Dyusmi noqanchiqkunawan", nishpa.
24 Chaymi Jusiqa puñuymanda rikch'akashpa, Dyuspa anjilnin kamachishqanshina rurashpa, Maryawanqa kasararqanna. 25 Piru kasarashpapismi, Jusiqa mana puñurqanchu Maryawanqa, chay kulaka churin nasinangaman. Nasiptinqam Jusiqa chay wambritumbaqqa nirqan: "Jisusmi rin shutiq", nishpa.

2

Lusirukunapaq yach'aq runakunam wambritu Jisusta adurarqanllapa

1 Jisusqam kayshina nasirqan prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambi. Waq tyimpupim gubyirnu Irudis chay Judiyapiqa kamachikuykarqan. Jisus nasiptinqam, lusirukunapaq wakin yach'aqkuna lusirukunata rikashpa yach'arqan: Suq kamachikuq wambritush nasishqa, nishpa. Chaymi paykunaqa ancha karu nasyunninmanda maskashpa,

* **1:23** Isaías 7.14

ch'ayamurqanllapa Jirusalin llaqtakaman. Paykunaqam shamushqallapa karqan rupay lluqshinan ladumandapacha. 2 Ch'ayashpaqam, tapukurqanllapa:
—¿Maypitaq nasishqa kay nasyunnikipa chay chayraq nasiq gubyirnunqa? Chaqa waq rupay lluqshinambi kashpam, rikarqayllapa mushuq lusiruta kay ladupi. Chay lusiruta rikashpaqam, yach'arqayllapa: Suq mushuq gubyirnum nasishqa, nishpa. Chaymi shamushqallapa kani, payta aduraq, nishpa.
3 Chaymi chay yach'ayniyuq runakuna chayshina tapukuptinllapaqa, chay gubyirnu Irudis, chay Jirusalimbi achka tiyaqkunapis chayta yach'ashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: ¿Ima, mushuq gubyirnuchush nasishqa? nishpa. 4 Chaymi chay Irudisqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis qayachishpa, tapurqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatam nin? ¿Maypitaq nasinambaq kashqa Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.
5 Chaymi paykunaqa Irudista nirqanllapa:
—Kay prubinsya Judiyapa Bilin llaqtambim nasinambaqqa kashqa. Chaqa Dyuspaq rimaq librumbi iskibrishqa karqan:
6 Qamkuna Bilin llaqtapi tiyaqkuna, prubinsya Judiyamanda llaqtayki takshita kashpa-pismi, ancha rin baliq chay Judiyapa mas kamachikuqnin llaqtangunamandaqa. Chaqa chay llaqtitaykipim rin nasiq suq ancha pudirniyuq gubyirnu, yumbay isrraylinukunata shumaqta kamachinambaq, nishpa.*
7 Chayshina niptinllapaqam, chay Irudisqa chay karumanda shamuq yach'ayniyuqkunata uyaraplla (uyaralla) qayachishpa, tapurqan:
—¿Ima diyam rikarishqa chay lusiruqa? nishpa.
[Nuta: Chay Irudisqam chayshina tapurqan, munashpa yach'ayta chay wambritupaq: ¿Ima tyimpum nasishqa? nishpa.]
8 Chaymi Irudisqa (chay runakunata ingañayta yuyashpa) nirqan:
—Mayá, riyllapa Bilinman, tapukuq chay wambritupaq. Tarishpaqar abisawayllapa, noqapis rinaypaq aduraq, nishpa.
9 Chayshina Irudis kunaptinmi, chay yach'ayniyuq runakunaqa lluqshirqanllapana Jirusalinmanda. Kanan chay rikashqanllapa lusiruqam paykunapa ñawpanllapata rirqan Bilin llaqtaman chay wambritu Jisus kashqangaman. Chaymi chay lusiru Jisus kashqan-man ch'ayashpaqa, wasip sawan dirichumbina shayarqan. 10 Chaymi chay runakuna lusiruta shayaqta rikashpaqa, anchana kushikurqanllapa. 11 Chaymandaqam chay wasi-man yaykushpaqa, rikarqanllapana chay wambritu Jisusta, maman Maryawan kaykaqta. Chaymi qonqorikushpa, Jisusta adurarqanllapa. Chaymandaqam apamushqan trastinl-lapata kich'ashpa, surqoshpa uruta, ancha ch'aniyuq insinsyuta, ch'aniyuq mirra shutiq ambita, Jisuspaq qorqanllapa. 12 Chaymandaqam nasyunninman kutinambaqllapaqa, Tayta Dyus musqoynimbi chay runakunata kayshina nirqan:
—Amakish kutingillapachu chay gubyirnu Irudismanqa, nishpa.
Chaymi Dyusta kasushpa, suq ladu ñandana kutirqanllapa nasyunninmanqa.

Jusi Maryawan Ijiptu nasyunman mitikarqanllapa

13 Chaymandaqam chay yach'ayniyuq runakuna riptinllapanaqa, Jusi puñuykaptin, Dyuspa suq anjilnin musqoynimbi nirqan:
—Jusi, atarishpa chay wambrituta mamitandinda mitikachiy Ijiptu nasyunman. Chay nasyumbi tiyayllapa, noqa nishunaykaman. Chaqa chay gubyirnu Irudismi rin kamachiq suldadungunata, chay wambrituta wanchinambaqllapa, nishpa.
14 Chaymi Jusiqa puñuykashqanmanda rikch'akashpa, chay uras tutaplla Bilinmanda chay wambrituta mamandinda Ijiptu nasyunman aparqan. 15 Chayshina rishpam, chay Ijiptu nasyumbina tiyarqanllapa chay gubyirnu Irudis wañunangaman. Chayshina ru-raptinllapam, kumplirqan Tayta Dyuspaq suq rimaq Santu Librumbi kayshina nishqan: "Churiytam Ijiptu nasyunmanda kay Isrrayil nasyunman kutichimurqay", nishpa.*

Gubyirnu Irudismi kamachikurqan, ullqo wambritukunata wanchinanllapa

16 Chay yach'ayniyuq runakuna Irudista mana abisaptinqam, payqa yach'arqan: Chay runakunaqam ingañawashqa, nishpa. Chaymi ancha fiyuta piñakushpa, suldadungunata kamachirqan:
—Riyllapa Bilin llaqtaman tukuy rridurninman. Chaypi wanchiyllapa yumbay ullqo wambritukunata manaraq ishkay watayuq kaptinllapa, nishpa.
Chayshinam chay Irudisqa kamachikurqan, chay yach'ayniyuq runakuna chay wambrapaq kayshina nishqa kaptin: "Chay lusirum rikakushqa ishkay watana",

* **2:6** Miqueas 5.2 * **2:15** Oseas 11.1

nishpa. 17 Chayshina chay Irudis kamachikuptinmi, Dyuspaq rimaq Jirimiyas nishqanqa
kumplirqanna. Chaqa chay Jirimiyasmi Dyuspa Santu Librumbi iskibrishqa karqan:
18 Uyashqam kanchiq chay llaqta Rrama shutiqpi ancha kunyashpa yupakuqta. Chaqa
Rrakilpa karu willkangunam wambritungunapaq llakishpa yupakuykarqanllapa.
Mananam ni pipis atirqanchu kunswilayta, chay wambritunguna wañushqana kapt-
inqa, nishpa.*

Jisusmi maman Maryawan Jusiwan rirqan Nasarit llaqtaman tiyaq

19 Chaymandaqam Irudisqa wañurqanna. Wañuptinqam, Dyuspa anjilnin waq Ijiptupi
Jusita musqoynimbi nirqan:
20 —Jusi, atarishpa, wambrituta mamitandinda apashpa, kutiriy Isrrayil nasyunniki-
man. Chaqa chay wambrituta wanchiyta munaqkunaqam wañushqana, nishpa.
21 Chaymi Jusiqa atarishpa chay wambrituta mamitandinda apashpana, kutirqan Isr-
rayil nasyunmanna. 22 Lukismi alma Irudispa churin Arkilawna taytamba rrimplasun
gubyirnu karqan chay Isrrayilpa prubinsyan Judiyapiqa. Chaymi Jusiqa chay gubyirnu
Arkilawpaq yach'ashpa, mancharqan Judiyaman kutiytaqa. Chayshina Jusi manchap-
tinmi, bwilta musqoyningunapi Tayta Dyus kunarqan, chay prubinsya Galiliyaman ri-
nambaq. 23 Waqman ch'ayashpaqam, Nasarit llaqtamanna rirqan tiyaq. Chayshina
ruraptinmi, Dyuspaq rimaqkuna nishqan kumplirqan. Chaqa paykunaqam nishqallapa
karqan: "Washadurninchiqmi nasarinu rin shutiq", nishpa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikuq
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 (Chay Nasaritpi tiyaykaptinllapam) suq runa Jwan Shutichikuq rirqan prubinsya
Judiyapa chuncha lugarninman. Chaypi runakunata yach'achishpam,
2 kutin kutin nirqan:
—Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachiwananchiqllapa. Chayri uchaykillapata
dijashpa, shumaqtana kawsayllapa, nishpa.
3 Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa librumbi iskibrishqa karqan:
Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq:
"Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa, bidaykillapata ñandashina allichayllapa.
Chayri kananmandaqa, amana uchakunata rurashpachu, shumaqtana kawsayl-
lapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis qamkunaqa allichaykangiman-
shina Siñurninchiqpa ñanninda", nishpa.*
4 Chay Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq. Mudananqam kamillu animalpa millwan-
manda awadu karqan. Wach'ukunqam qaramanda karqan. *[Nuta: Chay mudananqam
Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.]* Chay chunchakunapi tiyashpaqam,
chay Jwanqa atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikuq. 5 Achka lu-
garkunamandam runakuna, warmikuna chay Jwan kashqanman rirqanllapa, payta uyaq.
Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyapa yumbay llaqtangunamanda, tukuy chay rriyu
Jurdamba ladungunamandapis rirqanllapa Jwanmanqa. 6 Kanan achka uyaqkunaqam,
chay Jwanda kriyishpa, Dyusman mañakurqan, uchangunata pirdunanambaq. Chaymi
Jwanqa chay uchata dijaqkunata rriyu Jurdambi shutichiq.
7 Piru achka farisiyu duktrinayuqkuna, achka sadusiyu duktrinayuqkuna (uchangunata
mana dijashpachu) Jwanman shamurqanllapa, paykunata shutichinambaq. Chaymi
paykunata rikashpa, Jwanqa nirqan:
—¡A! ¿Qamkuna kulibrapa wambranguna layapischu munangillapa washakayta, ama
kastigadu kanaykillapa? 8 Chayshina washakanaykillapa uchaykikunata dijashpana,
Dyusman tukuy shunqo mañakuyllapa, qamkunata pirdunashunambaq. Kananmandaqa
allitana rurashpa kawsayllapa. 9 Piru amar ni ashlita yuyayllapachu: Abrajamba karu
willkanguna kaptinchiqmi, Dyusqa rin washawaqninchiq, nishpaqa. Ashwan allita
intyindiwayllapa, Dyusmi kay rumikunamanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu
willkanguna kanambaqqa. 10 Chaqa qamkunaqam uchata rurashqaykirayku, suq yura
birdura mana allita puqoqshina kangillapa. Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda
qemishqana. Listunam suq yuratashina bulashunanllapa. Chaqa Tayta Dyusqam yumbay
chay mana baliq birdura yurakunata das kuchushpa, rin wichuq lumyaykaq ninaman
rupanambaq. 11 Alliptam niykillapa, ucha rurashqaykikunata dijaptikillapaqam, no-
qaqa yakupilla shutichiykillapa. Piru rinnam shamuq noqamanda suq mas pudirniyuq.

* **2:18** Jeremías 31.15 * **3:3** Isaías 40.3

Chaymi qamkuna paypi kriyiptikiqa, payqa Dyuspa Santu Ispiritunwan rin shutichishuqllapa, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Piru chay mas pudirniyuqpi mana kriyiptikillapaqam, ninawan rin kastigashuqllapa. Chaqa pay ancha pudirniyuq kaptinmi, noqaqa mana nimapaqpis balinichu paypa ñawpambiqa, ni llanqenda apanaypaq.
12 Chaqa paypi kriyiqkunaqam paypa trigunshina. Payqam palata piskaqshina kashpa, chay trigunda rin abyintaq, trujanman apanambaq. Piru paypi mana kriyiqkunaqam tamushina. Chaymi paykunataqa Siñurninchiqqa rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman, tamushina rupanambaq, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

13 Jisusmi prubinsya Galiliyamanda rirqan rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq.
14 Piru Jwanqam Jisusta mana munashpa shutichiyta nirqan:

—Manam balinichu, noqaman shamunayki shutichishunaqqa. Ashwanri qam noqata shutichiway, nishpa.

15 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Shutichiwaylla. Chayshinam alli ruranchiqpaq, Taytanchiq Dyus yumbay munashqanda kumplinaypaq, nishpa.

Chaymi Jwanqa "Mayár", nishpa, shutichirqanna Jisustaqa. 16 Jisus shutikushpa, yakumanda lluqshiykaptinqam, syilu das kich'akarqan. Chaymi Jisusqa rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta.
17 Kanan syilumandapacham Tayta Dyusqa nirqan:

—¡Kaymi ancha kuyashqay Churisituyqa! ¡Paywanmi noqaqa ancha kushikuni! nishpa.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Jisus shutikuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun suq chuncha lugarman aparqan, dyablu mallipanambaq. 2 Chay chuncha lugarpiqam 40 diyasta punchawnindin tutapnindin mana nimata mikurqanchu. Chaymi ancha mallaqnarqan. 3 Kanan dyablu mallaqtana rikashpaqa, qemikarqan tyintanambaq. Chaymi Jisustaqa nirqan:

—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kamachiy kay rumikunata, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.

4 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Manám! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Runakuna warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqallapa. Ashwanmi kawsanqallapa Dyus tukuy ima nishqangunawan", nishpa.

5 Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Waqpim Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, 6 Jisusta nirqan:

—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:

Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunanllapa. Chaymi makingunapi rin ch'askishuqllapa, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq, nishpa.*

7 Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: "Amar Dyusnikita mallipaychu, munashqaykita ruranambaqqa", nishpa.*

8 Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, rikachirqan kay mundupa yumbay nasyunningunata, tukuy chay munaypaq imandinda.
9 Chaymandaqam nirqan:

—Mayá, qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kay nasyungunata qoshqayki, chaykunapi qamna kamachikunayki, nishpa.

10 Piru Jisusqam mana kasushpachu, nirqan:

—¡A dyablu, ashuy laduymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay", nishpa.*

11 Chaymi chay dyabluqa, (mana atishpa uchata rurachiyta), Jisuspa ladunmandaqa ladiyarqan. Chaymandaqam Jisus sapalitanna kaykaptinqa, Dyuspa anjilningunana shamushpa, payta tukuy imapi yanaparqanllapa.

---

* **4:6** Salmo 91.11-12 * **4:7** Deuteronomio 6.16 * **4:10** Deuteronomio 6.13

Jisusmi rirqan prubinsya Galiliyaman yach'achikuq
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 Jisusqam chay chunchakunamanda kutimushpa, yach'ashpa: Kay prubinsya
Judiyapish Jwan Shutichikuqta karsilashqallapa, nishpaqa, prubinsya Galiliyaman
kutirqan. 13 Piru manana kidashpa Nasarit llaqtapim, rirqanna Kapirnawun llaqtaman
tiyaq. Chay Kapirnawunqam Galiliya Atun Qoch'apa manyambi kidan. Chay
Kapirnawumba ladumbim ishkay lugarkuna karqan. Chaykunaqam shutiqllapa Sabulun,
Niptali. 14 Chayshina Jisus chay Kapirnawunman riptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas
iskibrishqan kumplirqanna:

15 Chay prubinsya Galiliyapa yumbay llaqtangunapi tiyaqkunam rikashqallapana Dyus-
manda shamuq Washadurta. Chay Sabulun lugarpi tiyaqkuna, chay Niptali lugarpi
tiyaqkuna, chay ancha atun qoch'apa manyambi tiyaqkuna, chay rriyu Jurdamba
ladungunapi tiyaqkuna, isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi Washadur-
taqa rikashqallapana.

16 Chay uchayuqkuna tutayaqpishina kawsaqkunaqam suq atun michatashina rikashqal-
lapa. Chaqa Washadurninchiqqam paykunata uchangunamanda washashqana,
nishpa.*

17 Chay Kapirnawun llaqtaman rishpa tiyaqmi, Jisusqa yach'achikuykarqan:
—Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq. Chayri
uchaykillapata dijashpa, paytana shumaqta ch'ayachiyllapa, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywanna purinanllapa
(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Jisusqam Galiliya Atun Qoch'apa manyanda riykashpa, ishkay runa masapura kaqta
rikarqan. Suqqam Simun Pidru shutiq. Suqqam Andris shutiq. Paykunaqam atarrayanl-
lapata yakuman wichuykarqanllapa, piskaduta piskanambaqllapa. 19 Paykuna chayshina
ruraykaptinqam, Jisusqa nirqan:
—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata
piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunatana maskashpa,
yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.
20 Chayshina niptinmi, chay uras paykunaqa, atarrayanllapata dijashpa, Jisuswanna
rirqanllapa.
21 Riykashpa, ashla waqsitupiqam Sibidiyupa ishkay churingunatapis rikarqan. Suqmi
shutirqan Jakubu. Masanqam shutirqan Jwan. Paykunam taytan Sibidiyuwan chay
yakupa manyambi yakupi puriq barkumbi atarrayangunata rrimindaykarqanllapa. Piru
Jisus chayshina qayaptinqam, 22 chay uras das barkunmanda ishkishpa, taytanda chaypi
dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Lk 6.17-19)

23 Jisusmi Galiliyapa tukuy llaqtangunaman, kasiriyungunaman rirqan yach'achikuq.
Kada llaqtaman ch'ayashpaqam, sinaguga wasiman rishpa, Dyuspa shumaq nutisyanda
yach'achikushpa nirqan:
—Tayta Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.
Tukuy laya nanaywan kaqkunatapismi kach'akachirqan. 24 Chaymi Jisuspa faman-
daqa yach'arqanllapa prubinsya Siryapa tukuy lugarningunapi: Jisusqash qeshyaqkunata
kach'akachiykan, nishpa. Chaymi chay siryanukunaqa Jisusman apamurqanllapa tukuy
laya nanaywan padisiykaqkunata, dyablupa ispiritunwan puriqkunata, atakiwan padis-
iqkunata, wañushqashina kwirpuyuqkunata. Chaypim Jisusqa yumbayta kach'akachirqan.
25 Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa prubinsya Galiliyamanda,
prubinsya Dikapulismanda, Jirusalin llaqtamanda, prubinsya Judiyamanda, rriyu Jur-
damba waq ladunmanda, Jisusta uyanambaqllapa. *[Nuta: Chay shutin "Dikapulismi"*
munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]

5

Jisusmi yach'achikurqan suq lumapi

1 Chay achka ch'ayamuqkunata rikashpam, Jisusqa suq lumaman rishpa,
tiyashpa, paykunata yach'achirqan. Chaymi payman shamuqkunaqa chay punta
yach'akuqningunawan Jisuspa rridurninman tandakarqanllapa. 2 Chaypim Jisusqa
kayshina yach'achikurqan:

* **4:16** Isaías 9.1-2

Kayshina kawsaqkunatam Dyusqa rin yanapaq
(Lk 6.20-23)

3 —Tayta Dyusta nisitaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyus allita kamachikushpa,
paykunata shumaqta rin ch'askiq, paywanna kawsananllapa.
4 'Waqaqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa rin kunswilaq.
5 'Umildi shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyus kay mundupi shumaqta
kamachikuptinmi, paykunapis paywan pulla rinllapa kamachikuq.
6 'Dyusta ancha munaq kasuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyusmi paykunataqa
ancha rin yanapaq, pay nishqanda allita kasushpa kawsananllapa.
7 'Runa masinda llakipaqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykuna llakipashqanshinam
Taytanchiq Dyuspis paykunata rin llakipaq.
8 'Limpyu shunqoyuqkunar kushikunqallapa. Chaqa Dyuswanmi rinllapa kawsaq.
9 'Suqkunata alliyachiqkunar kushikunqallapa. Chaqa paykunapaqmi Dyusqa ninqa:
"Kaykunam wambraykunaqa", nishpa.
10 'Qesachadukunapisri kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam Dyus munashqanda
rurashqanrayku padisiykanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa shumaqta kamachikushpa,
paykunata rin washaq, paywan kawsananllapa.
11-12 'Chayri noqapi yuyakushqaykirayku musyashushpa, qamkunata qesachashupt-
inqa, kushikuyllapa. Yanqakunata rimashuptinllapaqa, masta kushikuyllapa. Chaqa
Dyusmi ancha allin primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Chay qesachadu kashqaykishina
Dyuspaq chay unay rimaqkunapis qesachadu karqanllapa.

Jisusta kasuqkunam kach'ishina, michashina
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 Jisukristuqam nirqambis:
—Kay mundupi kawsashpaqam, qamkunaqa kach'ishina kangillapa. Piru kach'i lam-
baqyaptinqam, manana atinchu kach'ipaq tikrakaytaqa. Chaymi chay mana baliq
kach'itaqa wichukunchiqna. Chaypinam runakuna sarrun, ¿manachu?
14 'Qamkunaqam kay mundupi tiyaqkunapaqqa michashinapis kangillapa, paykuna
Dyusman ch'ayananllapaqa. Chaymi allita kawsaptikillapa, suq michatashina
das rikashungillapa, suq llaqta qaqap sawambi kaqta das rikashqanllapashina.
15 Chayshinallam suq michata syindishpa, mana kajumba waranmanqa ruranchiqchu.
Ashwanmi altupi ruranchiqqa, chay wasipi yumbay kaqta achikchawananchiq, ¿manachu?
16 Qamkunapisri michashina kashpa, allitalla rurashpa kawsayllapa. Chayshina allita
ruraptikillapam, chay rikashuqkuna alabanqallapa Taytanchiq Dyusta.

Jisusmi nirqan, Dyus kamachikushqanda kasunanchiq

17 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Kinsapch'i wakinniki yuyangillapa: Jisukristum rin chingachiq Muysis
kamachikushqanda, Dyuspaq chay suq rimaqkuna kamachikushqanda, nishpa. Amakish
chayshinaqa yuyangillapachu. Manam chingachiqchu shamushqaqa kani. Ashwanmi
shamushqaqa kani, tukuy ima nishqanda kumpliq. 18 Alliptam niykillapa, Dyuspa
Santu Librumbi kaq liyningunaqam mana nimapis rinllapachu chingaq, kay pachawan
syilu ushyakanangaman. Chay liyningunamandaqam mana rinchu chingaq ni suq
litra ni suq puntitupis, tukuy ima nishqan kumplinangaman. 19 Chaqa Dyuspa yumbay
liyningunam ancha balin. Chayri yumbay chay liyningunata kasushunllapa. Chaymi
suq runa suq taksha liysituta mana kasushpachu, suqkunatapis animachiptin ama
kasunanllapaqa, Dyuspaqqa mana nimapis balinchu. Taytanchiq Dyus shumaqta
kamachiwaptinchiqqam, chay laya uchayuqqa mana nimapaqpis rinchu baliq. Piru
suq runa ichu suq warmi Dyus nishqanda allita kasushpa, suqkunata kasunambaq
yach'achishpaqam, syilupiqa ancha rinllapa baliq. 20 Chaymi ancha klaruta niykillapa,
Tayta Dyus munashqandar tukuy shunqo rurayllapa. Chaqa mayqanniki chay farisiyu
duktrinayuqshina ichu Muysispa liyningunata chay yach'achikuq runakunashina Dyus
munashqanda ashlitatalla rurashpaqam, ringillapa chingaq. Piru paykunamanda mas
allita Dyusta kasuptikillapaqam, payqa rin washashuqllapa, shumaqta kamachikuptin,
paywan kawsanaykillapa.

Jisusmi nirqan, ama piñakunanchiq
(Lk 12.57-59)

21 Jisusqam nirqambis:
—Qamkunaqam yach'angillapa chay unay agwiluykikunata Tayta Dyus
kamachishqanda: "Ama pitapis wanchiychu. Mayqan wanchikuqqam dimandadu
rin kaq, juyiskuna sintinsyashpa kastiganllapa", nishpa. 22 Piru kananqam noqaqa

niykillapa, runa masikipaq piñakushpaqam, uchayuq kangi. Chaymi sintinsyadu ringi kaq. Chayshinallam suq runata musyashpapis, ancha kastigadu ringi kaq chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpambi. Runa masikita: “Ancha tuntum kangi” nishpaqam, ancha kastigadu ringi kaq infyirnupa ninambi.
23 ’Chayri ufrindaykita apashpa pata altarman Dyusta aduranaykiqa, piru yuyashpa:
Suq runa masiytam piñachishqa kani, nishpaqa, 24 amaraq ufrindaykita qoychu. Ashwanri
chay uraslla pata altarpa ñawpambi ufrindaykita dijashpa, kutishpa chay runa masikiman,
paywan allichay. Chayshina allichashparaqmi, atingi ufrindaykita qoytaqa.
25 ’Chayshina suq runata mana allita ruraptiki, juyisman riykaptin dimandashuqqa,
payman das rishpa, ñambilla allichay, amana dimandashunambaq. Mana chayta rurap-
tikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman
karsilachishunan. 26 ¡Alliptam niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu lluqshiq, tukuy
ima dibirashqaykita payta pagaranaykikaman!

Jisusmi nirqan: “Suqpa warminda ama munakuychu”, nishpa

27 Jisusqam nirqambis:
—Qamkunaqam uyakushqallapa kangi unay tyimpupi kayshina kamachikushqanda:
“Suq runapa warminwan ama puñuyllapachu”, niqta.* 28 Piru kananqam noqaqa kaytapis
niykillapa, mayqan runa chapashpa suqpa warminda, paywan puñunambaqqam ancha
uchayuqna. Chaqa chayshina shunqombilla yuyashpaqam, alabis puñuykanmanshinana
chay warmiwanqa.
29 ’Chayri ama nima laya uchata ruraychu. Piru chay allin ladu ñawiki inkitashuptin
uchata ruranaykiqa, surqoshpa wichukuy. Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganam-
baq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman wichukunambaq. 30 Chayshinallar chay
allin ladu makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqpis, kuchushpa wichukuy.
Mas allim suq parti kwirpuykilla chinganambaq, ama yumbay kwirpuykita infyirnuman
wichukunambaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa
(Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18)

31 ’Unayqam nirqanllapapis: “Mayqan runa warminmanda akrakaqqa, suq duku-
mintuta qonqa, amana warmin kanambaq”, nishpa. 32 Piru kananqam noqaqa niykillapa,
suq runa warminmanda akrakashpa, ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda
traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa
manam balinchu warminda qatinanqa. Chaqa chay qatishqa warmiqa suq runawan
kashpam, uchatana ruranman. Piru chay punta runan qatishpam, chay uchataqa rurach-
inman. Kanan chay qatishqa warmita mayqan tandaqpismi uchayuqna.

Jisusmi nirqan, ama jurashpa rimananchiq

33 ’Unay liykunaqam agwiluykikunata kayshinapis nirqan: “Amakish yanqata rimash-
paqa: ‘purdyusitu’ ningichu. Imata Tayta Dyuspa ñawpambi ufrisikushpa, ‘purdyusitu’
nishpaqa, allipta kumpliy. Amakish llullakungichu”, nishpa, ¿manachu? 34 Piru kananqam
noqaqa niykillapa, amar nimapaqpis “purdyusitu” nishpaqa, jurayllapachu. Amakish
Dyuspa tiyanan syiluta myintashpaqa jurangillapachu. 35 Amakish kay pacha allpata
myintashpaqa jurangillapachu. Chaqa kay pacha allpaqam Dyuspa ch'akin sarrukushqan
lugar. Amakish ni Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata myintashpaqa jurangillapachu.
36 Amakish ni umaykita myintashpa jurangillapachu. Chaqa Dyusllam rurashqa umayk-
itaqa. Qamqam mana ni suq aqchaykita atingichu yuraqyachiyta ni yanayachiyta.
37 Chayri ama jurayllapachu. Ashwan imatapis ufrisikushpaqa kumpliy. Chaqa qamkuna
jurashpa ufrisikuptikiqam, dyablu chayshinaqa rimachishungillapa.

Jisusmi nirqan, ama pitapis bingananchiq
(Lk 6.29-30)

38 ’Unay nishqanllapatapismi uyashqallapa kangi: “Mayqan runa masinda suq ladu
ñawinda sarkuyachiptinqa, chayshinalla paytapis dimandashpa, suq ladu ñawindalla
sarkuyachinqa. Mayqan runa masinda suq kirunda surqoptinqa, dimandashpa, chaysh-
inalla paytapis suq kirundalla surqonqallapa”, nishpa.* 39 Piru kananqam noqaqa niykil-
lapa, suq malutaqa ama bingayllapachu. Ashwan kayshina rurayllapa: Mayqan allin
ladu qaqllaykipi takashuptinqa, tikrakay, chay suq ladu qaqllaykipipis maqashunambaq.
40 Ichu mayqan dimandashushpa munaptin kushmaykita qoch'ishuytaqa, punchuyki-
tapis dijay apanambaq. 41 Mayqan qamkunata kamachishuptin, trastinda suq kilu-
mitru y midyukaman apanaykipaqqa, kimsa kilumitrukaman apay. 42 Mayqan imata

* **5:27** Éxodo 20.14 * **5:38** Éxodo 21.24

mañashuptimbis, qoy. Mayqan pristanayki munaqtaqa, ama fyirusyashpachu, pristay ima
munashqanda, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan, kuntrawaqninchiqta kuyananchiq
(Lk 6.27-28, 32-36)

43 Jisusqam kayshinapis nirqan:
—Unay nishqanllapatam kayshina yach'akushqallapa kangi: “Kuyashuqkunata kuyay.
Kuntrashuqkunataqa ch'iqniy”, nishpa, ¿manachu? 44 Piru kananqam chaypaqqa niykil-
lapa, kuntrashuqkunata kuyayllapa. Maldisyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa,
paykunata yanapanambaq. Ch'iqnishuqkunata allita ruraylapa. Musyashushpa, qe-
sachashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata tukuy imapi yanapanambaq.
45 Chaqa chay Taytaykillapa Dyusmi ancha allin yumbaywan. Chaymi rupayta lluqshichin,
tamyachikun yumbay allingunapaq, malukunapaqpis. Chayri qamkunapis yumbaywan
shumaqta kawsayllapa, chay rikashuqkuna ninambaq: “Waq kriyiqkunaqam allipta
Dyuspa wambranguna”, nishpa. 46 Chaqa kuyashuqkunatalla kuyashpaqam, mana ancha
allitaqa ruraykangillapachu. Chaymi chay layata ruraqqa ¿ima laya pagutaraq Dyus-
mandaqa rinllapa ch'askiq? Chaqa chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkunapismi
chayshina kuyaq masingunatalla kuyanllapa, ¿manachu? 47 Chayri qamkunaqa uyaway-
llapa, kriyiq masikikunatalla napaykushpaqam, chay uchayuq runakunamandaqa mana
mas allitachu ruraykangillapa. Chaqa chayshina kuyashpaqam, Dyuspi chay mana
kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa. Chayshinallam chay mana kriyiqkunaqa kuyaqku-
natalla shumaqta napaykunllapa. 48 Chayri allita uyawayllapa: Taytaykillapa Dyusqam
ancha allin kashpa, mana nima maluta ruranchu. Chayri qamkunapis Dyusshina kawsay-
llapa, ama nima maluta rurashpachu.

6

Suqkunata yanapashun, piru ama alabadu kananchiq

1 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ima allikunata rurashpaqa, ama ruraylapachu, runakuna rikashushpa alabashunam-
baq. Alabadu kaptikillapaqam, Tayta Dyusqa mana qoshunqallapachu primyuykitaqa.
2 Chayri pubrisitukunata yanapashpaqa, ama pitapis parlachiychu: “Kayshinam noqaqa
yanapakuni”, nishpaqa, Dyusta chay shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa chay
shiminwanlla kasukuqkunaqam pita imanllapata qoshpaqa, sinaguga wasipi, kallikunapi yanapakushqanda rimanllapa, uyaqkuna paykunata alabananllapa. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam chayshina alabadukuna kashpaqa, manana Dyusmandaqa nimatapis rinllapachu ch'askiq. 3 Chayri ufrindaykita qoptikiqa, ama ni mas kuyashqayki yanasuyki (yanasayki) yach'anqachu. 4 Chayshina pakashpa qoptikiqam, Taytanchiq Dyus rikashuqlla ufrindaykipaqqa yach'anqaqa. Chaymi payqa yumbaypa ñawpambi primyuykitaqa rin qoshuq.

Tayta Dyuswan kayshina parlashun
(Lk 11.2-4)

5 Jisusqam nirqambis:
—Amar chay shiminwanlla kasukuqshinaqa Tayta Dyusmanqa mañakuyllapachu. Chaqa
paykunaqam ancha gustanllapa shayashpa sinaguga wasikunapi, kallikunapa iskinangu-
napi Dyusman mañakuyta, suqkuna rikanambaq. Piru alliptam niykillapa, paykunaqam
chayshina kay bidapi alabashqakuna kashpaqa, Dyusmandaqa mana nima primyuta
rinllapachu ch'askiq. 6 Chayri qamkunaqa ama paykunashinaqa kayllapachu. Ashwanri
Dyusman munashpa mañakuytaqa, uku wasikiman yaykushpa, punguykita kirpashpa,
sapalaykilla Dyusman mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Tayta Dyuslla uyashushpa,
suq shumaq primyuta ⌞yumbaypa ñawpambi⌟ rin qoshuqllapa.
7 ’Piru Dyusman mañakunaykillapaqa, ama kutin kutinqa rimayllapachu Dyuspi mana
kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam kutin kutin ancha mañakunllapa dyusningu-
naman, yuyashpa: Achkata rimashpa mañakuptiymi, dyusniykuna rinllapa uyawaq,
nishpa. 8 Amar paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusqam manaraq
ni mañakuptiki, yach'anna imam faltashungi, nishpa. 9 Chayri kayshina Tayta Dyusman
mañakuyllapa:

Taytanchiq Dyusitu syilupi kaq, qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi.
Chaymi ancha balin, yumbay runa, warmi qamtalla alabashunanllapa.
10 Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki. Qam munashqaykitar yumbay
runa warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.
11 Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.

12 Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.
13 Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa.
⌞Tukuy imar qamtalla kasushunqa. Chaqa qamllam ancha pudirniyuqqa kangi. Qamllam ancha shumaqtaqa llipyangi. Chayshinallar tukuy tyimpu kanqa,⌟ nishpa.
14 'Chayri yumbay dañachishuqkunata pirdunayllapa. Chaqa mayqan runa ichu warmi mana allita rurashuptin, qamkuna pirdunaptikiqam, syilupi kaq Tayta Dyuspis uchaykimanda rin pirdunashuq. 15 Piru paykunata mana pirdunaptikiqam, Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuqllapa.

Jisusmi nirqan, runakunapa ñawpambiqa ama ayunananchiq

16 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ayunashpaqa, ama ruraylapachu Dyusta shiminwanlla kasuqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam ayunashpaqa, llakiqkunashina tukunllapa, rikaqkuna ninanllapa: "Rikay, akakáw, ayunaykanllapam", nishpa. Piru allita uyawayllapa: chay shiminwanlla kasukuqkunapaq chayshina niptinllapaqam, Dyusmandaqa mana nima primyunda rinllapachu ch'askiq. 17 Chayraykur qamkuna ayunashpaqa, qaqllaykita mayllashpa, shumaqta ñaqchakuyllapa, 18 rikashuqkuna ama yach'anambaq: Chay runam ayunaykan, nishpa. Chayshina ruraptikillapaqam, Tayta Dyuslla yach'anqa. Chaymi payqa primyuykita ⌞yumbaypa ñawpambi⌟ rin qoshuq.

Dyusta kasushpaqam, syilupi tukuy imayuq rinchiq kaq
(Lk 12.33-34)

19 Jisusqam nirqambis:
—Amar llakiyllapachu, kay mundupi tukuy imayuq kanaykiqa. Chaqa kay mundupiqam pulillakuna chay kusasnikikunata rin kush'kuq. Wakin kusasnikiqam rin muqosuyaq. Wakindaqam ladrunguna rin apaq. 20 Chay kusaskunamandaqa ashwan mushuq bidapaq syilupi ancha yuyayllapa. Chaqa waqpiqam mana nima pulillaqa kanchu, imatapis kush'kunanllapaqa. Manam nimapis rinchu muqosuyaq, ni ladrunguna kanchu apananllapaqa. 21 Chayri allita yuyayllapa, tukuy imaykiwan Dyuspaq trabajanayki. Chayshina trabajashpaqam, Dyuspilla ringillapa yuyakuq; mananam kusasnikipiqa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Lk 11.34-36)

22 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ñawinchiqqam kwirpunchiqpa michanshina. Chaymi ancha yanapawanchiq allita rikakushpa, yach'ananchiq: ¿Maymanmi rini? nishpa. Chayshinallam Dyuspis suq michashina paypi kriyiqkunapaqqa. Chaqa paymi yanapawanchiq, yach'ananchiq: ¿Imam alli? ¿Imam mana allichu? nishpa. 23 Piru Dyusmanda akrakashpaqam, tutayaqpishina puriykanchiq. Chaymi mana nimatapis rinchiqchu intyindiq Dyuspaqqa.

¿Mayqanmi mas balin: Dyus ichu qellay?
(Lk 16.13)

24 'Manam pipis atinchu ishkay patrunda kasuytaqa. Chaqa ishkay patrunniyuq kashpaqam, suq patrunninda ch'iqnishpa, suqta masta kuyanman. Chaymandaqam suqta manana kasushpachu, suqtana masta kasurinman. Chayshinallam noqanchiqkunapis mana atinchiqchu Dyusta qellaytapis pullata kasuytaqa.

Dyusmi kwidan paypi yuyakuqkunata
(Lk 12.22-31)

25 Jisusqam nirqambis:
—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq mikushaq? ¿Imataraq upyashaq kawsanaypaqqa? ¿Imataraq rurakushaq? nishpallapaqa. Ima, ¿manachu yach'angillapa, Taytanchiq Dyusmi bidaykita qoshushqanshina, mikunaykitapis rin qoshuq kawsanaykipaq, nishpaqa? Ima ¿manachu yach'angillapa, paymi kwirpuykillapata rurashqanshina rin yanapashuqllapa mudanayuqpis kanaykillapa, nishpaqa? 26 Pishqokunata chapashpa, allita yuyayllapa: Paykunaqam mana tarpukunllapachu, ni kusichakunllapachu, ni trujakunapi granukunata tandanllapachu. Piru Tayta Dyus paykunata mantyinin. Dyuspaqqam qamkunaqa masta balingillapa chay pishqokunamandaqa. 27 Mayá, ancha munashpa masta wiñaytaqa, ¿atingimanchu midyu mitru masta wiñayta? Manám. Chaymi niykillapa, ama chayshinaqa llakiyllapachu, nishpa.
28 'Mudanaykipaqpis ¿imaraykutaq llakingillapaqa? Yuyayllapa chay liryu tuktukunapi. Chaykunaqam mana trabajanllapachu, ni puchkakunllapachu. 29 Piru alliptam niykillapa,

chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam maychika ancha shumaqta mudakushpapis,
mana chay tuktukunashinaqa mudakurqanchu. 30 Yuyayllapapis qewakunapaq. Chaykunaqam suq tyimpupaqlla kawsan. Chaymanda limpu chakiptinqam, rupachinapaqna
balin. Chayshina mana duraqkuna kaptimbismi, Dyusqa ancha shumaq munaypaqta
mudachin. Piru qamkunaqam chay qewakunamandaqa Dyuspaqqa masta balingillapa.
¿Ima manachu yuyakungillapa Dyuspiqa? Payqam chay tuktukunamandaqa ashwan mas
shumaqta qamkunataqa rin kwidashuqllapa. 31 Chaymi niykillapa, ama llakiyllapachu:
¿Imataraq mikushun? ¿Imataraq upyashun? ¿Imataraq rurakushun? nishpaqa. 32 Dyuspi
mana yuyakuqkunallam chay layapaqqa llakinllapa. Piru qamkunaqar ama paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi allita yach'an imam faltashungillapa,
nishpaqa. 33 Chayri chay tukuy imapaq llakinaykimandaqa, ashwan ancha munayllapa
Dyus munashqanda rurayta, paylla ancha allin kamachikuqniki kanambaq. Chayshina
Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa ima nisitashqaykita rin qoshuqllapa. 34 Chayri
ama llakiyllapachu: ¿Qayaqa imaraq pasawanqa? nishpaqa. Kanan kaqtalla allichayllapa.
Qaya ima pasashuptin, qayaraq allichayllapa.

7

Suqkunata ama jusgashunllapachu
(Lk 6.37-38, 41-42)

1 Jisusqam nirqambis:
—Runa masikitaqa ama jusgayllapachu, qamkunatapis Dyus ama jusgashunambaq.
2 Chaqa suqkunata jusgaptikiqam, qamkunatapis Dyusqa chayshinalla rin jusgashuqllapa. 3 Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama jusgayllapachu kriyiq masikita, ashla uchata
ruraptinqa. Chaqa jusgashpaqam, paypa ñawimbi uqshitatashina rikangi. Piru manam
rikangichu qamba ñawikipi suq bigatashinaqa. 4 Chayshina qamba kikin ñawikipi suq biga
kaptinqa, ¿imashinataq kriyiq masikita atingi niyta: “Dijaway chay ñawikimanda chay uqshitata surqonaypaq”, nishpaqa? 5 ¡A, shimikiwanlla kasukuq! ¡Qambaqam kan grasyayki,
suqkunata jusganayki! Chayshina kanaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay
bigatashina surqoy. Chaymanda allita rikakushparaq, atingiman surqoyta chay uqshitatashina kriyiq masikipa ñawinmanda.

Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achishunllapachu

6 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Ancha santu Tayta Dyusta asipaqkunataqa ama yach'achiyllapachu. Chaqa paykunakish saqra allqo kanikuqkunashina ancha dañachishungiman. Chay yach'akushqayki
nutisyaqam ancha baliq ch'aniyuq perlaskunashina. Piru Dyusta asipaqkunaqam chay
shumaq nutisyataqa mana munanllapachu uyayta. Chaqa paykunaqam kuchikunashina
sarruykan chay llipyaq perlasshina nutisyataqa.

Ama shaykushpachu, Dyusman mañakushun
(Lk 11.9-13; 6.31)

7 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Dyusman (mana shaykuq) mañakuyllapa. Chaqa qamkuna chayshina mañakuptikiqam,
payqa rin qoshuqllapa. Nisitashqaykita maskashpaqam, Dyusmanda ringillapa ch'askiq.
Chaqa payman mañakushpaqam, pungumbi qayakuykangishina, yanapashunambaq.
Chayshina (mana shaykuq) qayakuptikiqam, Tayta Dyusqa rin yanapashuq. 8 Chaymi
mañakuqqa paymanda ch'askin; ima nisitashqanda maskaqqam paypiqa tarin; chay
pungumbishina qayakuqqam ukuman yaykun.
9 ’¿Suq wambrayki tandata mañashuptinchu, suq rumita qongiman? Manám. 10 ¿Ichu suq
piskaduta mañashuptinqa, suq kulibrata qongiman? Manám. 11 Chaqa qamkuna malukuna
kashpapismi, yach'angillapa wambraykillapata allin kusaskunata qoyta. Piru Taytanchiq
Dyusqam qamkunamandaqa mas allin. ¡Chaymi payman yumbay mañakuqtaqa ancha rin
yanapaq!
12 ’Qamkunaqam munangi, suqkuna allita rurashunambaq. Chayshina munashpaqa,
ashwan qamkuna allita ruray paykunata. Chayshina rurashpaqam, ringi kumpliq Muysis
kamachikushqanda, Dyuspaq rimaqkuna yach'achikushqandapis.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan
(Lk 13.24)

13-14 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Kay bidapiqam kan ishkay pungu, ishkay ñan. Suq pungu, suq ñanqam ancha anchu,
mana nima trabajuschu yaykunanchiq. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna chay

punguta, chay ñanda riykanllapa. Piru chay anchu ñanmi rin apashuqllapa infyirnuman, chaypi ushyakanaykillapa.

Kambismi suq pungu, suq ñan ancha kich'ki ancha trabajus yaykunanchiq. Chayri allita yuyashpa, chay kich'ki punguta yaykushpa, chay kich'ki ñanda riy. Chaqa wakingunallam chay kich'ki punguta chay kich'ki ñanda maskashpa tarinllapa, mushuq bidaman ch'ayananllapa, tukuy tyimpu kawsananllapa.

Runakuna rurashqanda rikashpa, yach'ashun: Allin runa ichu malu, nishpa
(Lk 6.43-44)

15 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Kwidakayllapa Dyuspaq rimaq tukuqkunamanda. Chaqa paykunaqam rinllapa niq: "Noqaykunam Dyuspaq allip rimaqkuna kanillapa", nishpa. Piru shunqonllapapiqam chay lubu (ichu chay surru) wishata mikuqkunashina rinllapa kaq. Chayri allita kwidakayllapa yumbay chay mana baliq yach'achikuqmanda, qamkunata ama pandachishunanllapa. 16 Kayshinam paykunataqa atingillapa riqsiyta: Dyuspaqchu allipta yach'achikun ichu mana, nishpaqa. Allita rurashpa kawsaptinllapaqam, ringillapa yach'aq: Alliptam Dyuspaq yach'achikunllapa, nishpa. Piru chay llullakuqkunaqam mana baliq yurakunashina. Chaqa kashakunamandaqam mana tandanchiqchu ubaskunata ichu iguskunata. 17 Yumbay allin yuraqam allindalla puqon. Piru chay mana baliq yurapa puqoyninqam mana balinchu mikunapaqqa. 18 Chaqa chay allin yurakunaqam mana atinllapachu mana baliqta puqoytaqa. Chayshinallam chay mana allin yurakunapis maychikapis mana atinllapachu allinda puqoytaqa. 19 Chaymi yumbay chay mana allinda puqoq yurakunataqa kuchushpa wichukunllapa ninaman. Chayshinallam Tayta Dyusqa rin ruraq chay llullakuqkunataqa. 20 Chaymi niykillapa, chay llullakuqkunataqam atingillapa riqsiyta, ima laya kashqanllapata, allita ichu mana allita ruraptinllapa, nishpa.

Dyusta mana kasuqkunatam Jisusqa rin niq: "Manam riqsiykichu", nishpa
(Lk 13.25-27)

21 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:

—Yumbay niwaqkuna: "Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu", nishpaqam, mana rinllapachu yaykuq syilumanqa. Chaqa Taytay Dyus nishqandaqam mana kasushqallapachu. Piru Taytay Dyusta kasuqkunam paywan, noqawan rinllapa kawsaqqa. 22 Chaymi chay jwisyu diyapiqa achka rinllapa niwaq: "¡Kamachikuq Siñursitu, Kamachikuq Siñursitu, qamba shutikita myintashpam yach'achikurqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, dyablukunata qatirqayllapa! ¡Shutikita myintashpam, achka milagrukunata rurarqayllapa!" nishpa. 23 Chayshina niwaptinllapaqam, noqaqa rini niq: "Manam nunka riqsishushqallapachu kani. Qamkuna mana alli ruraqkunaqa akrakayllapa noqamanda."

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasishina
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

24 'Kay nishqayta kasuqqam suq ancha yach'ayniyuq runashina. Chay yach'ayniyuqqam wasinda rurarqan kaskajupa sawambi. 25 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirti wayraptinqa, chay yach'ayniyuqpa wasinqa mana bulakarqanchu, ancha allin simyintuyuq kashqanrayku. 26 Piru kay nishqayta mana kasuqqam suq tuntu runa aqokunap sawambi wasikuqshina. 27 Chaymandaqam ancha tamyaptin, rriyukuna undaptin, ancha jwirtita wayraptin, chay tuntupa wasinqa limpu bulakarqan.

28 Chaykunata Jisus yach'achikuptinqam, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata yuyarqanllapa: Jisusqam ancha yach'ayniyuq, nishpa. 29 Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashina.

8

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Chay lumamanda Jisus uraman riptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rirqanllapa. 2 Chaypim suq runa ismuykaq kwirpuyuq shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq taytitu, yanapawayri. Chaqa qamqam munashpa kay qeshyayniymandaqa das atingi kach'akachiwayta, nishpa.

3 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayshina niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan.

4 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Amakish pitapis nimata ningichu “Kayshinam kach'akachiwarqan”, nishpaqa. Ashwan kuramanlla riy, pay rikashushpa nishunambaq: “Kach'akashqanam kangi”, nishpa. Chaymandaqa apay ufrindaykita Muysis kamachikushqanshina, yumbay yach'ananllapa: Chay runaqam kach'akashqana, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Lk 7.1-10)

5 Jisus ch'ayaptin Kapirnawun llaqtamanmi, payman shamurqan suq suldadu rrumanu.
Paymi achka suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Chay kamachikuq suldadupa suq
ancha kuyashqan kriyadunmi qeshyaq karqan. Chaymi chay suldaduqa qemikashpa,
Jisusta kayshina rruqarqan:
6 —Kamachikuq Taytitu, kriyaduymi wasiypi ancha qeshyaq kamapi. Mananam atinchu
kuyuyta. Kanan nanaywanmi ancha padisin, nishpa.
7 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Rishaqri kach'akachiq, nishpa.
8 Chaymi chay kamachikuq suldaduqa nirqan:
—Kamachikuq Taytitu, qamkuna isrraylinukuna ningillapa: Manam balinchu suq isrraylinu yaykunambaq suq furastiru runapa wasinman, nishpa. Ancha pudirniyuqmi kangi. Chayri kamachikuylla, chay kriyaduy kach'akanambaqqa. Chayshinallam kach'akanqa. 9 Chaqa noqapismi kamachiwaqkunata kasuni. Chayshinallam suldaduykunapis ima nishqayta kasuwanllapa. Suqninda “riy”, niptiyqam, rin. Suqta “shamuy”, niptiyqam, shamun. Kriyaduykunata “kayta ruray”, niptiyqam, ruran. Chaymi yach'ani: Rimaptikillam, kriyaduyqa das rin kach'akaq, nishpa.
10 Chayshina niqta uyashpaqam, Jisusqa ispantashpa, kushikushpa, chay pullan riqkunata nirqan:
—¡Kay furastiru runaqam ancha shumitaqta kuntistawan! ¡Alliptam niykillapa, kay nasyunninchiq Isrrayilpiqam mana ni suq runata tarishqachu kani kay ancha yuyakuq furastiru runatashinaqa! 11 Chaymi niykillapa, yumbay nasyungunamanda achka furastirukuna Dyuspi kriyishpaqam, chay unay agwilunchiq Abrajanwan, Isakwan, Jakubuwan pulla tiyashpa, rinllapa mikuq Dyuswan syilupi. 12 Piru achka llaqta masinchiq isrraylinukunataqam (noqapi mana kriyishqanrayku), sawa tutayaqman rinllapa wichukuq. Chaypiqam ancha padisishqanrayku waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.
13 Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay kamachikuq suldadutaqa nirqan:
—Riyna. Kriyishqaykishinam rin kaq, nishpa.
Chay nishqan urasllam kriyadunqa kach'akarqanna.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

14 Suq diyam Jisusqa Pidrupa wasinman shamushpa, Pidrupa swigranda tarirqan
jibriwan qeshyaq kamapi kaqta. 15 Chaymi Jisus chay warmita makinmanda piskaptinlla,
chay jibrimandaqa das kach'akarqan. Chaymandaqam atarishpana, paykunata qararqan.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

16 Amsayaykaptinnam dyablukuna kamachishqan runakunata, warmikunata Jisusman
apamurqanllapa. Chaymi payqa dyablukunata “Lluqshiy” niptinlla, chay runakunamanda lluqshirqanllapa. Kach'akachirqanmi yumbay chay apamushqan qeshyaqkunatapis. 17 Chayshinaqam karqan Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina iskibrishqan
kumplinambaq: “Paymi tukuy laya nanayninchiqmanda kach'akachiwashqa kanchiq”,
nishpa.*

Jisustam munarqanllapa sigiyta
(Lk 9.57-62)

18 Suq diya Jisusman ancha achka runa tandakaptinmi, ch'awpinllapapina kashpa,
yach'akuqningunata nirqan:
—Aku pasaq kay ancha atun qoch'apa waq chimba ladunman, qamkunawanlla kanaypaq, nishpa.
19 Chayshina niptinmi, suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa qemikashpa,
Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, maytapismi qamwanna munani riyta, nishpa.
20 Chaymi Jisusqa nirqan:

* **8:17** Isaías 53.4

—Surrukunam mach'ayniyuqkuna. Pishqokunam kamachayuqkuna. Piru noqa Dyusmanda shamuq runa kashpapismi, mana nima wasiyuqchu kani samanaypaqqa. (Chayri yach'akuqniy kashpaqa, qambis noqashina ancha ringi padisiq.)
21 Chaymandaqam suq yach'akuq masiy nirqan:
—Taytitu, dijawayri puntata rinaypaq taytayta pambaq. Pambashpaqam qamwanna rini puriq, nishpa.
22 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Mas allim noqawan purinayki. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina. Chayri shamuyna noqawan purinayki. Taytayki wañuptinqam, chay wañushqa laya aylluykikunana pambanqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Jisusmi yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rishpa, chay ancha atun qoch'ata pasaykarqanllapa. 24 Piru yakupa ch'awpimbi kaykaptinllapam, ancha jwirtitana wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa undaykarqanna chay barkumanqa. Chayshina kaykaptinqam, Jisusqa puñuykarqan. 25 Chaymi paykunaqa Jisusta rikch'achishpa, nirqanllapa:
—¡Ay, Taytitu, washawayllapa! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.
26 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imaraykutaq ancha manchangillapa? Qamkunaqam mana allitachu noqapi yuyakungillapa.
Chayshina nishpaqam, Jisusqa atarishpa, chay wayrata yakuta jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. 27 Chaymi ancha ispantashqata nirqanllapa:
—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiq Jisusqa? Rikay, kamachiptinlla, yakuqa wayrawan kasushpa qasillarqan, nishpa.

Dyabluwan lukuyashqa runakunam Jisusman shamurqanllapa
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Jisus chay ancha atun qoch'ata pasashpam, ch'ayarqan Gadara lugarman. Chayshina ch'ayaptinmi, pantyunmanda ishkay lukukuna shamurqanllapa Jisusta tinguq. Chay lukukunapa ukumbiqam dyablukunapa ispiritunguna kashqanrayku, ancha wapukuna karqan. Kanan chay lukukuna ñambi kaptinllapaqam, mana pipis atirqanllapachu pasayta. 29 Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, chay lukukunaqa kayshina qayach'akurqan:
—Qam Jisus Dyuspa Churinqa, ¿imapaqtaq mitikungi noqaykunamanqa? ¿Ima shamushqachu kangi kastigawaqllapa, manaraq jwisyu diya ch'ayamuptin? nishpa.
30 Chay kaykashqanllapa sirkambiqam runakuna achka kuchikunata michiykarqanllapa. 31 Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Noqaykunata qatiwashpaqar, yush'ayku dijaway, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.
32 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, riyllapa waq kuchikunaman, nishpa.
Chayshina niptinmi, chay dyablukunaqa chay runakunamanda lluqshishpa, rirqanllapa chay kuchikunamanna. Chaymi chay kuchikunaqa das lukuyashpa, qaqamanda chay ancha atun qoch'aman yumbay seqashpa, yakupi ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.
33 Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa, kallpaylla rirqanllapa Gadara llaqtaman abisakuq. Ch'ayashpaqam nirqanllapa:
—Jisusqam chay ishkay lukukunataqa kayshina kach'akachirqan, nishpa.
34 Chaymi yumbay chay gadarinukuna manchashpa, Jisus kaykashqanman shamushpa nirqanllapa:
—Jisus, yush'ayku kay llaqtamandaqa riyna suq laduman, nishpallapa.

9

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa yakupi puriq barkuman yaykushpa, pasarqan suq ladu chimbaman llaqta Kapirnawunman. 2 Chaymi chaypina kaykaptinqa, runakuna ch'ayarqanllapa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa. Chaymi Jisusqa yach'ashpa: Chay runakunam noqapi ancha yuyakunllapa, nishpaqa, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:
—Ijitu, ama llakiychu. Noqam uchaykikunamanda pirdunayki, nishpa.

3 Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna uyashpa,
kayshina yuyarqanllapa: Kay runaqam Dyusshina yanqa tukushpa, Tayta Dyusta
burlaykan, nishpa. 4 Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:
—¿Imaraykutaq chayshina mana baliqkunataqa yuyaykangillapa? 5 Mayá, ¿imataq mas
trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: "Uchaykikunatam pirdunayki" ichu ninaypaq:
"Kach'akachiykim; atarishpa, riy" nishpa? 6 Mayá, kayta rikachishqayki yach'anaykillapa:
Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta rurashqa, kay mundupi runakunata uchangunamanda
pirdunanambaq, nishpa.
Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqtaqa nirqan:
—Atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.
7 Chaymi chay runaqa das atarishpa, kach'akashqana rirqan wasinman. 8 Chay mila-
gruta ruraptinqam, chay rikaqkunaqa ispantashqata Dyusta kayshina ancha alabarqanl-
lapa:
—Dyusilupagi, Taytitu, pudirnikitam qoshqa kangi chay runakunata, nishpa.

Jisusmi Matiyuta akrarqan, yach'akuqnin kanambaq
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Jisusqam chay kashqanmanda shamuqshinaqa, noqa Matiyuta rikawarqan kun-
tribusyun kubrakunay dispachuypi tiyaykaqta. Chaymi niwarqan:
—Shamuy. Aku noqawan, nishpa.
Chaymi noqaqa chay urasna paywan rirqay.
10 Chaymandaqam Jisus noqaykuna yach'akuqningunawan wasiypi mikuykaptiyl-
lapa, wakin kuntribusyunda kubrakuq masiykuna, suq laya uchayuq runakunapis
ch'ayamushpa, pullayllapana tiyarqanllapa. 11 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqku-
naqa chayta rikashpa, noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—¿Imaraykutaq Jisusqa chay millanaypaq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, chay suq
laya mana baliqkunawanqa mikuykan? nishpa.
12 Chaymi Jisusqa chayshina niqta uyashpaqa, nirqan:
—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam mu-
nan ambikuqtaqa. 13 (Kay uchayuqkunam qeshyaqkunashinaqa.) Chaymi paykunata
washaq shamushqaqa kani. Manam shamushqachu kani chay allin tukuqkunata washaq.
Chayrayku yach'akuyllapa Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqanda: "Noqaqam mu-
nani llakipakuqkuna kanaykillapa. Chaymi qamkuna suqkunata mana llakipaptikiqa,
mana munanichu ufrindaykillapata qowashpa adurawanaykiqa", nishpa.*

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mk 2.18-20; Lk 5.33-35)

14 Jwan Shutichikuqpa yach'akuqningunam Jisusman qemikarqanllapa, kayshina
tapunambaqllapa:
—Taytitu, noqaykuna Jwanda kasuqkunaqam ayunanillapa. Yumbay chay farisiyu
duktrinayuqpismi ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikunaqa mana ayunan-
llapachu? nishpa.
15 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, suq runa kasaraykaptinqachuraq, yanasunguna (yanasanguna) chaypi pul-
lan kaykaptin, ¿ayunanmanllapa? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunaqa no-
qawan kashpaqa, kushikuykanllapa. Chaymi manaraq ayunanllapachu. Piru suq
diyam (ch'iqniwaqkuna) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi,
paykunapis rinllapa ayunaq.
16 'Manam pipis mawka mudanandaqa mushuq rritasuwanqa rrimindanchu, ¿man-
achu? Chayshina ruraptinqach'i, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin-
man chay mawka mudanataqa. 17 Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu
mawka qara taligamanqa. Chaqa chay llullu binuqash' qarwashpa, chay mawka qara
taligata pach'yachinman. Chayshinam pulla qesachakanman binuwan qara taligaqa.
Chaymi llullu binutaqa mushuq qara taligaman wichunchiq, ama ni binu ni taliga qe-
sachakanambaq. *[Nuta: Jisuspa chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina.
Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina. Chaymi
mana balirqanchu taqllunanllapa Jisuspa mushuq duktrinangunata chay mawka kustum-
brikunawanqa.]*

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, suq chinata kawsachimurqan
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

---

* **9:13** Oseas 6.6

18 Chayshina Jisus rimaykaptinmi, ch'ayamurqan suq runa. Chay runaqam isrraylinukunapa suq kamachikuqnin karqan. Payqam Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, kayshina ancha rruqarqan:
—Taytitu, chinitaymi kanalitan wañurqanna. Yush'ayku aku kawsachinayki. Chaqa kriyinim: Makikita sawambi ruraptikim kawsarinqa, nishpa.
19 Chaymi Jisusqa "Arí", nishpa, chay lugarmanda lluqshishpa, noqaykuna yach'akuqningunawan chay runawanna rirqayllapa.
20-21 Chaymi ñanda riykaptiyllapaqa, suq warmipis noqaykunawan riykarqan. Chay warmitaqam dusi wata tukuyta yawar mana dijashqachu karqan. Chaymi yuyarqan: Jisuspa kapamba manyanda llamkashpallam kach'akashaq, nishpa. Chayshina yuyashpa, manchashpapismi, chay warmiqa ikinda riqshina Jisuspa kapamba manyanda ashlita llamkarqan. 22 Chayshina llamkaptinmi, Jisusqa ikinman tikrakashpa, chay warmita chapashpa nirqan:
—Ijita, ama manchashpachu, animakay. Noqapi allita yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha chay warmiqa kach'akarqanna.
23 Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq runapa wasinman ch'ayashpaqa, rikarqan runakunata, warmikunata kunyalla waqaykaqta, flawtirukunatapis. 24 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Ashuyllapa. Manam wañushqachu chinitaqa. Puñuykanllám, nishpa.
Chaymi chay uyaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. 25 Chaymandaqam chay asipaqkunataqa ukumanda sawaman surqoshpa, Jisusqa uku wasiman yaykurqan. Chaymandaqam chay almataqa makinmanda piskaptin, das kawsamushpa, shayarqan. 26 Chaymi chay milagruta rurashqambaqqa, Jisuspa famanqa tukuy mayta shikwakarqan.

Jisusmi ishkay sarkukunata chapachirqan

27 Chay Jayrupa wasinmanda Jisuswan riykaptiyllapam, ishkay sarkukuna ikiyllapata rirqan, ancha jwirtita qayakushpa:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, yush'ayku llakipawayllapa! nishpa. *[Nuta: "Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]*
28 Chaymandaqam Jisusqa suq wasiman ch'ayashpa, ukuman yaykuptinqa, chay ishkay sarkukunapis ikinda yaykurqan. Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—¿Qamkunaqachu kriyingi: Jisusmi atin kach'akachiwayta? nishpa.
Paykunaqam nirqan:
—Arí, Taytitu, nishpa.
29 Chaymi Jisusqa ñawinllapata llamkashpa, nirqan:
—Qamkuna kriyishqaykishina kanqa, nishpa.
30 Chayshina niptinllam, paykunapa ñawingunaqa ancha klarutana rikakurqanllapa. Chaymandaqam Jisusqa paykunata nirqan:
—Amakish pitapis parlachingillapachu kay rurashqaypaqqa, nishpa.
31 Piru paykunaqam chay wasimanda lluqshishpa, waqman kaymanna rishpa, yumbayta parlachirqan:
—Jisusmi kach'akachiwashqa, nishpa.

Jisusmi suq muduta kach'akachirqan

32 Chayshina riykaptiyllapam, wakin runakunaqa suq muduta apamurqanllapa Jisusman. Chaqa dyablupa ispiritunmi chay runapa kwirpunman yaykushpa, muduyachishqa karqan. 33 Chaymi Jisus chay dyabluta runamanda qatiptinqa, atirqanna rimayta. Chaymi chayta rikaqkuna ancha ispantashqata nirqanllapa:
—¡Manakish nunka kay Jisus rurashqandashinaqa rikashqallapachu kanchiq kay Isrrayilpiqa! nishpa.
34 Piru farisiyu duktrinayuqkunaqam chayta rikashpaqa, Jisusta kuntrashpa, nirqanllapa:
—Dyablukunapa kamachikuqnin yanapaptinmi, Jisusqa chay dyablukunata runakunamanda atin qatiytaqa, nishpa.

Kusichaqam achka

35 Chay diyakunapim Jisusqa ancha achka llaqtakunaman, kasiriyukunaman rirqan yach'achikuq. Chaymi sinaguga wasikunapi Dyuspa shumaq nutisyangunata yach'achikushpa, nirqan:
—Taytanchiq Dyusmi dasna rin shamuq, shumaqta kamachikunambaq, nishpa.
Chayshina yach'achikushpam, tukuy laya qeshyaqkunata kach'akachirqan. 36 Chaymandaqam Jisusqa ancha achka ch'ayamuqkunata rikashpa, ancha llakiparqan.

Chaqa chay ch'ayamuqkunaqam ancha shaykushqa, wichukudu mana michidurniyuq
wishakunashina karqanllapa. 37 Chaymi payqa noqaykuna yach'akuqningunata
niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, chay achka maskawaqkunaqam ancha achka kusichashina.
Piru kusichadurkunaqam ashlitalla kanchiqllapa. 38 Tayta Dyusmi chay kusichapa
dwiñun. Chayri payman mañakuyllapa, mas kusichadurkunata numbranambaq, yana-
pawananchiqllapa, yumbayta yach'achinanchiq, Dyuspi kriyinanllapa, nishpa.

10

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

1 Jisusmi yumbay chay yach'akuqninmanda dusi runakunata akrawashpa,
pudirniyuqkunata rurawarqanllapa, atinayllapa runakunamanda dyablukunata
qatiyta, tukuy laya nanaywan kaqkunata atinayllapa kach'akachiyta. *[Nuta: Chay*
dusi akrashqangunaqam "apustulkuna" shutirqanllapa.]
2 Chay dusi apustulkunaqam kaykuna karqayllapa: puntatam Simun; payllam Pidrupis
shutin; chay Pidrupa masan Andris, Sibidiyupa churinguna Jakubuwan Jwan, 3 Filipi,
Bartulu (payllam Natanayilpis shutin), Tumas. Suqqam noqa Matiyu. Unaymi noqaqa
kuntribusyunda kubrakuq karqay. Suqqam Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam ⌞Libiyu;
payllam⌟ Tadiyupis shutin. 4 Suqqam suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidu-
manda karqan. Suqqam Judas Iskaryuti. Chay Judas Iskaryutim Jisusta intrigakurqan
chay kuntraqkunamanqa.

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

5 Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata manaraq kach'awashpa, kayshina ku-
nawarqanllapa:
—Amakish chay suq nasyungunamanqa ringillapachu. Amakish chay prubinsya
Samaryamambis ringillapachu. 6 Ashwan riyllapa llaqta masinchiq isrraylinukunaman-
lla. Chaqa paykunaqam chingashqa wishakunashina puriykanllapa. 7 Chayri niyl-
lapa: "Taytanchiq Dyusmi kay tyimpupi qallariykan shumaqta kamachikuq", nishpa.
8 Chayshina yach'achikushpaqar, qeshyaqkunata kach'akachiyllapa. Chay ismuykaq
kwirpuyuqkunatapis kach'akachiyllapa. Wañushqakunatapis kawsachiyllapa. Dyablukunatapis runakunamanda, warmikunamanda qatiyllapa. Chaqa qamkunataqam dibaldilla
pudirniyuqta rurashushqallapa kani. Chayri qamkunapis chay pudirniywanqa yumbayta
yanapayllapa, ama nimata kubrashpachu.
9 'Chayshinalla riyllapa. Amakish ñannikipaqqa apangillapachu uruta, ni qellayta ni
kubrimanda qellaykunatapis bulsikuykipiqa. 10 Amar ni alfurjata ni llanqeta ni bur-
dunda apayllapachu. Mudanaykitapis suqsitutalla apayllapaqa. Chaqa suqkunata
yach'achiptiki, kach'akachiptikiqam, alli paykuna qamkunata qarashunambaq. Manchu
suq trabajaqqa dirichuyuq, pagunda ch'askinambaq.
11 'Chayri suq llaqtaman ichu suq kasiriyuman ch'ayashpaqa, maskayllapa suq allin
runata, chaypi paywan kidanaykillapa, chay llaqtamanda rinaykillapa diyakaman.
12 Suq wasiman ch'ayashpaqar, shumaqta napaykushpa, Dyusman mañakuyllapa, chay
wasipi tiyaqkunata yanapanambaq. 13 Chay wasipa dwiñun shumaqta qamkunata
ch'ayachishuptinqa, masta mañakuyllapa paykunapaq. Piru qamkunata fyirusyashupt-
inqa, paykunapaqqa amana mañakuyllapachu. Chaqa Dyusqam mana rinchu yanapaq
paykunataqa. 14 Chayshina mana munaptinllapa chay wasiman ch'ayachishuyta ni
uyashuytaqa, chay wasimanda ichu chay llaqtamandaqa das lluqshishpa, riyllapa suq lad-
umanna. Ch'akikillapamanda pulbuta ch'apsiy, chay llaqtapi tiyaqkuna yach'anambaq:
Chay yach'achikuqkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.
15 Alliptam niykillapa, jwisyu diyapiqam chay mana ch'askishuqkunataqa ancha fiyuta
rinllapa kastigaq, maski chay ancha uchayuq runakuna Sudumapi, Gumurrapi tiyaqku-
namanda.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam qesachashuq", nishpa
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-19)

16 Jisusqam niwarqanllapapis:
—¡Alliptam niykillapa! Uñitakunata ancha atun surrukunapa ukunda
kach'aykaymanshinam, qamkunataqa kach'ayki, chay malu runakunapa ukunda
rinaykillapa. Chayri ancha sabidu kayllapa kulibrashina, yumbayta allita
yanapanaykillapa. Piru ancha allin mana nimata dañachikuq palumitashinar
kayllapa. 17 Allita yuyashpa, kwidakashpa puriyllapa. Chaqa chay wapu runakunam

prisushushpa, awturidarkunapa ñawpambi rinllapa dimandashuq. Rinllapapismi
asutishuqllapa sinaguga wasikunapi. 18 Kanan noqapi kriyiptikiqam, prifiktukunaman,
gubyirnukunaman rin apashuqllapa. Chaymi qamkunaqa chay awturidarkunapa
ñawpambi, chay mana isrraylinu kaqkunapa ñawpambipis noqapaq ringillapa yach'achikuq.
19 Chayri awturidarkunaman qamkunata apashuptinqa, ama llakiyllapachu: ¿Imataraq
rimashaq? nishpaqa. Chaqa prisushuptinllapaqam, chay uras Dyus kikin rin
yanapashuqllapa, shumaqta paypaq yach'achikunayki. 20 Chaqa chay uraspiqam
manana qamkunallachu ringillapa yach'achikuqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun
qamkunapi kashpa, rin yanapashuq, shumaqta rimanayki.
21 'Wakingunaqam chay tyimpupi masanda rinllapa intrigakuq wanchinambaqll-
lapa. Wakin taytaqam wambranda rin intrigakuq. Wakin wambrangunaqam tay-
tanda mamanda kuntrashpa, rinllapa intrigakuq wanchinambaqllapa. 22 Kanan no-
qapi kriyishqaykiraykum, achka runakuna qamkunata rinllapa ch'iqnishuq. Chayshina
padisishpa, noqapi mana shaykuq yuyakuptikillapa wañunayki diyakamanqam, rini
washashuq. 23 Chayri suq llaqtapi qamkunata qesachashuptinqa, suq llaqtaman mi-
tikayllapa. Chaqa alliptam niykillapa, qamkuna manaraq yach'achikuptiki kay Isrrayilpa
yumbay llaqtangunapim, noqaqa Dyusmanda Shamuq Runa rini kutimuq.
24-25 'Piru noqata qesachawashqanshinam, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa
suq yach'achikuqmi mas rrispitadu rin kaq yumbay yach'akuqninmandaqa. Chaysh-
nallam suq patrumbis mas pudirniyuq rin kaq yumbay kriyadunmandaqa. Chayri
suq yach'akuqqa yuyanqa: Allita yach'akushaq, chay yach'achikuqniyshina kanaypaq,
nishpa. Chayshinallar suq kriyadupis yuyanqa: Allita yach'akushaq, patrunniyshina
kanaypaq, nishpa. Piru noqapaq niptinllapa: "¡Jisukristum chay mas pudirniyuq dyablu
Bilsibu!" nishpaqam, qamkunataqa ashwamba rinllapa musyashuq.

Dyustalla manchashunllapa
(Lk 12.2-7)

26 Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:
—Runa masikitaqa ama manchayllapachu. Chaqa tukuy ima pakadu kaqpaqmi ancha
klaruta rinchiqllapa yach'aq. Tukuy ima pakaduta maychika ñigashqapis, yach'ashqa rin
kaq. 27 Chayri chay pakadu nishushqaytaqa, qamkunaqa amana pakashpachu, yum-
bayta yach'achiyllapa. Chay uyaritap nishushqaytaqa, wasikikunapa sawanmanda ancha
jwirtita rimayllapa, yumbay uyashunanllapa. 28 Chayshina rimashpaqa, ama manchayl-
lapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa paykunaqam qamkunapa kwirpuykitalla atinman
wanchiyta. Piru almaykitaqam mana nimatapis atinllapachu dañachiytaqa. Chayri Taytay
Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam kwirpuykillapata almandinda atin chingachiyta
infyirnupi.
29 '(Tayta Dyusmi ancha allita kwidashungillapa. Chayri ama manchayllapachu chay
wanchikuqkunataqa.) ¿Manachu ishkay pishqetuta suq rriyalitupaqlla randikunllapa?
Piru mana baliqsitukuna kaptimbismi, ni suq pishqetu atinchu wañuyta Taytanchiq Dyus
mana dijaptinqa. 30 Dyusmi ancha allita kwidashushpa, yumbay aqchaykillapatapis
ancha allita yupashqa. 31 Chayri ama pitapis manchayllapachu. Chaqa qamkunaqam
pishqokunamandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi Jisukristupaq yach'achikushun
(Lk 12.8-9)

32 'Qamkuna runakunapa ñawpambi noqapaq niptikillapa: "Noqam Jisukristuta sigini"
nishpaqam, noqapis qambaqqa syilupi Dyuspa ñawpambi rini niq: "Paymi allipta noqata
sigiwashqa", nishpa. 33 Piru penqakushpa, runakunapa ñawpambi ñigawaptiki: "Manam
siginichu Jisusta", nishpaqam, noqapis Taytay Dyuspa ñawpambiqa rini ñigashuq: "Manam
riqsinichu paytaqa", nishpa.

Jisusmi nirqan: "Noqapi yuyakuptikiqam, wakin aylluykikuna qamandaqa rin akrakaq", nishpa
(Lk 12.51-53; 14.26-27)

34 Jisusqam kayshinapis yach'achiwarqanllapa:
—Noqapaqqa ama yuyayllapachu: Jisusmi kay munduman shamushqa, ama pipis qe-
sachawananchiq, nishpaqa. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapaqa, aylluykikuna, suqkuna
rinllapa qesachashuq. 35 Chaqa wakin runakuna noqapi kriyiptinqam, ullqo wambran
rin kuntraq. Wakin warmikunapis noqapi kriyiptinqam, warmi wawan rin kuntraq.
Chayshinallam wakin llumchukunapis swigranllapata rin kuntraq. 36 Chayshinallam
kikin aylluykikunapis kuntraykillapa rin kaq.*

* **10:36** Miqueas 7.6

37 ’(Chaymi niykillapa, yumbay runakunata kuyashpapis, noqata masta kuyaway.)
Piru mayqanniki noqata ashlatalla kuyawashpa, taytaykita ichu mamaykita masta
kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykiqa. Chayshinallam noqata ash-
latalla kuyawashpallapa, wambraykikunata masta kuyashpaqa, mana balingichu noqapa
yach'akuqniy kanaykillapaqa. 38 Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa ichu suq
kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy
ringillapa kaq; manaqa manám. 39 Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita
washanaykiqa, ringillapa chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku
wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.

Primyukunam rin kaq
(Mk 9.41)

40 Jisusqam niwarqanllapapis:
—Mayqan runa ichu warmi qamkunata shumaqta ch'ayachishushpaqam, noqata
ch'ayachiwaykanshina. Chayshina noqata ch'ayachiwashpaqam, Taytay Dyustapis
ch'ayachiykanmanshina. 41 Chaqa Dyuspaq rimaqta, shumaqta ch'ayachiptikiqam,
Dyusqa primyuykita rin qoshuq chay rimaqpa primyundashina. Chayshinalla Dyus mu-
nashqanda ruraykaq runata yanapaptikiqam, paypa primyundashina Dyus rin qoshuq.
42 Chayraq yach'akuykaq wambraykunata yanapashpam, primyuykita ringi ch'askiq.
Chaqa allipta niykillapa, chiri yakituta qoptiki upyananmi, Taytanchiq Dyus ancha shu-
maq primyuykita rin qoshuq, nishpa.

11

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Lk 7.18-35)

1 Jisusmi noqaykuna dusi yach'akuqningunata kunawashpaqa, chay llaqtamanda suq
llaqtakunamanna rirqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq.
2 Chay Jwan Shutichikuqmi karsilpina kashpa, yach'arqanna Jisukristu ruraykashqam-
baq. Chaymi ishkay yach'akuqninda Jisusman kach'arqan, kayshina tapunanllapa:
3 —Taytitu, ¿Dyusmanda chay shamunambaq Akrashqan Washadurqachu qam kangi, ichu
suqtaraq shuyashaqllapa? nishpa.
4 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Riyllapa, Jwanda willay noqa yach'achikushqayta uyashqaykita, kay rurashqayta
tukuy ima rikashqaykita. 5 Chaqa sarkukunaqam kach'akachiptiy rikakunna. Ku-
jukunapismi purinna. Kwirpun ismuykaqkunapismi allinna kidan. Surdukunapismi
uyakunna. Wañushqakunapismi kawsamunna. Pubrikunatam Taytanchiq Dyuspa shumaq
nutisyanda yach'achiykani. 6 (Chayri Jwanda niyllapa, noqapi mas allita kriyinambaq.)
Chaqa noqapi chay mana shaykuq kriyiqqam ancha rin kushikuq, nishpa.
7 Chaymandaqam Jwamba chay kach'adunguna riptinllapaqa, Jisusqa chaypi kaqkunata
kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:
—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu
chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiq-
tashina? Manám. 8 Ichu ¿rirqaykillapaqa chapaq suq runa ancha ch'aniyuq shumaq
mudanayuqta? Manám. Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa, chay ancha shumaq
mudanayuqkunaqam gubyirnukunapa atun wasingunapi tiyanllapa, ¿manachu? 9 Chaymi
tapuykillapa: ¿imata rikaqtaq rirqaykillapaqa? Rirqaykillapa rikaqqam Dyuspaq suq
ancha yach'ayniyuq rimaqta, ¿manachu? Arí, qamkuna chay rikashqaykiqam Dyuspaq
yumbay rimaqkunamandaqa mas klaruta noqapaqqa yach'achikushqa. 10 Chaymi Jwan
Shutichikuqpaq Taytay Dyusqa Santu Librumbi kayshina niwarqan:
Qamba mas puntaykitam noqanchiqpaq suq rimaqta rini kach'aq. Chaqa paymi qambaq
rin yach'achikuq, chay uyaqkuna shumaqta ch'ayachishunanllapa. Chayshina
yach'achikushpaqam, ñannikita allichaykanmanshina, nishpa.*
11 Chaymi allipta niykillapa, runakuna kawsashqan diyamandapacha kanangamanqam,
mana pipis kashqachu Jwan Shutichikuqmanda mas baliqqa. Piru noqapi kriyiqkuna-
manda chay yaqqa mana baliqqam chay Jwanmanda mas pudirniyuq rin kaq syilupiqa.
12 ’Chaymi chay Jwan Shutichikuq yach'achikushqan diyamandapacha achka runakuna,
warmikuna Tayta Dyusta allitana kasuykanllapa. Piru achka wapu runakunapismi Dyusta
ancha kuntraykanllapa. 13 Kanan chay Jwan Shutichikuq manaraq yach'achikuptinmi,
unay tyimpukunapi Muysis liynimbi, Dyuspaq yumbay rimaqkuna librungunapipis
nirqanllapa: “Taytanchiq Dyusmi suq diya tukuy maypi rin kamachikuq”, nishpa.

* **11:10** Malaquías 3.1

14 Chayri kay nishushqayllapata paqtar qamkuna intyindingiman: Chay Eliyas shamu-
nambaq kaqqam chay Jwan Shutichikuq kashqa, nishpa. 15 Chayri qamkuna rinriyuqku-
naqa, allita uyawashpa intyindiyllapa.
16 'Piru kay tyimpumanda mana kriyiqkunaqam chay wambra mana munaq pugllaqku-
nashina. Manchu wakin wambrakunaqa plasakunapi pugllanllapa, fyistatashina
rurashpa ichu suq almata pambaykaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna
mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa kayshina anyanllapa: 17 "Flawtata
waqachiptiyllapam, ay, qamkunaqa mana munangillapachu dansayta. Chaymandaqam
noqaykuna llakiy llakiyta yupakuptiypis, qamkunaqa mana munangillapachu waqayta
noqaykunawanqa", nishpa. (Chayshinallam wakinnikipis mana munangillapachu uyayta
ni Jwan Shutichikuqta ni noqata.) 18 Chaqa chay Jwan shamushpa, allinda mana
mikuptin, binuta mana upyaptin, chay yupakuq wambrakunashina kaptinmi, qamku-
naqa nirqaykillapa: "Waq Jwamba uku kwirpumbim dyablupa ispiritun", nishpa.
19 Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runa shamushpa, imata mikushpa up-
yaptiyqa, ningillapa: "Chay Jisusqam mana undaqchu mikun, binuta upyan. Kanan
kuntribusyunda kubrakuqkunawan suq laya uchayuqkunawanmi tandakan", nishpa.
Piru noqapi kriyiqkunaqam Dyus munashqanshina kawsaptinllapa, suqkuna rikashpa
rinllapa yach'aq: Taytanchiq Dyusmi ancha yach'ayniyuq kashpa, Churin Jisusta, chay
Jwan Shutichikuqtapis kach'amushqa, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, nishpa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Lk 10.13-15)

20 Jisukristu chay llaqtakunapi achka milagrukunata ruraptimbismi, chaypi tiyaqku-
naqa mana munarqanllapachu uchanllapata dijaytaqa. Chaymi Jisusqa kayshina an-
yarqan:
21 —¡Ay, imanangiraqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaq-
tapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapim achka milagrukunata ruraptiypismi, mana
munangillapachu noqapiqa kriyiyta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq
uchayuq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangu-
nata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i,
waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa.
22 Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Tirumanda Sidunmanda kaqku-
namandaqa mas kastigadu ringillapa kaq.
23 'Mayá, qamkuna Kapirnawumbi tiyaqkunaqa, ¿imatam yuyangillapa? ¿Palanganukuna
kashpachu yuyangillapa: Syilumanmi rini ch'ayaq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi
qamkunataqa rinllapa wichushuqllapa wañushqakuna kashqanman. Chaqa kay mila-
grukuna qamkunapi rurashqayta waq chingachishqa Suduma llaqtapi ruraptiyqach'i,
chaypi tiyaqkunaqa uchanllapataqa dijanandana. Chayshina dijaptinllapaqam, Tayta
Dyusqa chay llaqtandaqa mana chingachinandachu. Ashwanmi kanangaman kananda.
24 Kaykish niykillapa, jwisyu diyapiqam qamkunaqa chay Suduma llaqtapi tiyaqkuna-
mandaqa mas kastigadu ringillapa kaq, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Noqaman shamuy samanaykillapa", nishpa
(Lk 10.21-22)

25-26 Chay tyimpupim Jisusqa Tayta Dyusta nirqan:
—Taytitu, kay pachapa, anaq syilupa kamachikuqninmi qamlla kangi. Kanan
yuyashqaykitam chay yach'ayniyuqkunamanda pakashqa kangi. Piru chay mana
yach'aqkunatam chay yuyaynikikunata yach'achishqa kangi. Chaqa chayshina kanam-
baqmi munashqa kangi, Taytitu. Chaymi ancha alabayki.
27 Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:
—Taytay Dyusmi noqatalla akrawashqa, tukuy imata paypaq yach'ashpa, pudirniyuq
yach'achikuq kanaypaq. Chaqa manam pipis alliptaqa riqsiwanchu. Taytayllam riqsiwan
Churin kashqaytaqa. Chayshinallam paytapis mana pipis riqsinchu. Noqa sapalan
Churin kaqllam paytaqa riqsini. Kanan noqapi kriyiqkunata yach'achiptiymi, paykunapis
atinllapa Taytay Dyustaqa riqsiyta yuyayninllapapi.
[Nuta: Piru paykunaqam ancha yuyarqanllapa: ¿Imashinam atini kasuyta Muysispa yumbay
liyningunata washakanaypaq, Taytanchiq Dyus ama kastigawanambaq? nishpa. Chayshina
ancha yuyashpaqam, suq ancha llashaq yugutashina apaykarqanllapa. Chaymi Jisukristuqa
paykunata kayshina nirqan:]
28 'Qamkuna yugutashina apaqkuna, shaykushpa, shamuy noqaman samachishunaq-
paqllapa, amana llakinaykillapa. 29 Chaqa noqamanda yach'akuqqam suq yunta wan-
gudushina noqawanqa rin kawsaq. Kanan noqaqam ancha manshu ancha umildi kani.
Chaymi mana trabajuschu rin kaq qamkuna noqawan purinaykiqa. Chaymi noqapi

yuyakushpa, mana nimata llakishpachu, noqapina atingillapa samayta. 30 Chaqa manam
trabajuschu rin kaq qamkuna chay yach'achishushqayta kasunaykiqa. Suq mana llashaq
yugitushinam rin kaq, nishpa.

12

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 Waq tyimpupim Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan samana diyapi trigu
tarpudupa ukunda riykarqayllapa. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa mallaq-
nashpa, pasaqshina trigupa ispiganda pitikushpa, qaqokushpa mikurqayllapa. 2 Chaymi
wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa rikawashpallapa, Jisusta anyarqan:
—Liyninchiqpim kamachiwanchiq, samana diyapi ama trabajananchiq. Rikay,
yach'akuqnikikunaqa kay samana diyapi qaqokushpa trabajaykanllapa, nishpa.
3 Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:
—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan
mallaqnashpa rurashqandaqa? 4 Chaqa payqam yaykurqan karpamanda adurana wasi-
man mikunata maskaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakuna-
paqlla karqan. Suqkunaqam mana atiqllapachu mikuytaqa. Piru chay Dabidqam
kumpañirungunawan mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikurqanl-
lapa. 5 ¿Manachu Muysispa librunda liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin: “Dyuspa adu-
rana wasimbiqam kurakunaqa samana diyata mana gwardashpachu trabajanqallapa”,
nishpa. ¿Chayshina trabajashpachu, paykunaqa uchata ruraykanllapa? Manám. 6 Alliptam
niykillapa, Dyuspa chay adurana wasinmandaqam noqa mas baliqqa kani. 7 Chaqa
Dyuspa Santu Librunmanda intyindishpaqach'i, kay nishqandaqa yach'angimanllapa:
“Manam munanichu animalkunata wanchishpa, chay laya ufrindata qowanaykillapaqa.
Ashwanmi munani suqkunata llakipanaykillapa”, nishpa.* Chayta intyindishpaqach'i,
qamkunaqa kay mana uchayuqkunataqa mana wichupanaykitachu. 8 Noqaqam Dyus-
manda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta:
Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Jisusqam chay kashqayllapamanda rishpa, sinaguga wasiman yaykurqan. 10 Chaypim
karqan suq qendishqa makiyuq runa. Chaymi wakin isrraylinukuna Jisusta munashpa
dimandayta, yanqa tapurqanllapa:
—Mayá, ¿Dyusqachu kamachiwanchiq samana diyapi suq qeshyaqta kach'akachinanchiq
ichu mana? nishpa.
11 Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:
—Mayqannikipa suq wishayki samana diyapi seqaptin suq pusumanqa, ¿manachu das
surqongiman? 12 Kanan suq runaqam suq wishamandaqa masta balin. Chaymi liyninchiq
dijawanchiqllapa, samana diyapi runa masinchiqkunata allita rurananchiqllapa.
13 Chaymandaqam chay chaki makiyuq runata nirqan:
—Chutay makikita, nishpa.
Chaymi runapa makinqa chaki kashqanmanda das allinyarqan, chay suq ladu makin
allin kaqshinana. 14 Piru chay farisiyu duktrinayuqkunaqam chay uras sawaman
lluqshishpa, kunanakurqan, Jisusta wanchinanllapa.

Dyuspaq unay rimaq Isayiyasmi Jisuspaq kayshina yach'achikushqa karqan

15 Chay farisiyukuna kunanakuptinqam, Jisusqa yach'arqan. Chaymi chay sinaguga
wasimanda lluqshishpaqa, paykunamanda akrakashpa, suq ladumanna rirqayllapa. Piru
ancha achka runakuna, warmikunam sigirqanllapa. Kanan Jisusqam yumbay qeshyaqku-
nata kach'akachishpa, 16 kayshina kamachirqan:
—Amakish suqkunataqa parlachingichu: “Jisusmi kach'akachiwashqa”, nishpaqa.
17 Chayshina Jisus niptinmi, Dyuspaq rimaq Isayiyas nishqan kumplirqan. (Chaqa
Isayiyaspa librumbim Tayta Dyus Churimbaq kayshina nishqa karqan):
18 Kaymi akrashqay yanapawaqqa. Paytam ancha kuyani. Paywanmi ancha kushikuni.
Chaymi Ispirituyta qoptiy, payqa tukuy kay mundupi tiyaqkunata noqapaq rin
yach'achiq: “Kayshinam Tayta Dyus allin justisyata rin ruraq”, nishpa.
19 Chay yanapawaqqam mana ni piwambis anyanakunqachu. Chaymi mana ni pipis
rinchu uyaq kallikunapi anyanakuptinqa.

---

* **12:7** Oseas 6.6

20 Ancha llakipakuq kashpam, chay manaraq allita kriyiqkunataqa mana rinchu
wichukuq suq llawikaykaq kañatashinaqa. Chay ashlalla kriyiqkunataqam mana
rinchu wanchiq salqayaykaq michatashinaqa. Chayshinam rin llakipakuq, maluku-
nata binsishpa, allin justisyata ruranangaman.
21 Kanan yumbay nasyungunapi achka runa warmim paypi rinllapa yuyakuq, nishpa.*

Wakin runakunam nirqanllapa: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mk 3.19-30; Lk 11.14-23; 12.10)

22 Suq dyablum suq runaman yaykushpa sarkuyachishpa, muduyachishqa karqan.
Chayraykum chay sarku mudu runata Jisusman apamuptinllapa, payqa kach'akachirqan.
Chaymi chay runaqa atirqanna chapakuyta, parlayta. 23 Chayraykum payta rikaqkunaqa
ancha ispantashqata kayshina tapunakurqanllapa:
—¿Kay Jisusqachuraq chay unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan chay shamunambaq
Washadurninchiq? nishpa.
24 Chayshina tapunakuptinmi, farisiyu duktrinayuqkunaqa uyashpa nirqan:
—Kay runaqam mana payllachu dyablukunataqa qatin. Chay mas pudirniyuq dyablu
Bilsibu yanapaptinmi, atin qatiytaqa, nishpa.
25 Jisusqam chay yuyashqanllapata yach'ashpa, kayshina nirqan:
—Mayqan nasyumba awturidarninguna paykunapura pilyanakushpaqash', chingachi-
nakunman. Suq llaqtapi ichu suq ayllupi paykunapura pilyashpaqam, ushyanakunman.
Maychikapisch'i mana atinmanllapachu duraytaqa. 26 Chayshinallam chay Satanaspis
dyablu masingunawan pilyashpaqa, mana atinmanchu suqkunata binsiyta. Chayshi-
naqach'i limpu chingachinakunman. 27 Qamkunaqam noqapaq ningillapa: "Dyablu
Bilsibu yanapaptinmi, qatin dyablukunataqa", nishpa. Chayshina kaptinqa ¿chay kikin
Bilsibuchu yanapan wakin yach'akuqnikitapis, dyablukunata qatinambaqqa? ¡Manám!
Chaymi paykuna rikachishungillapa qamkuna pandashqaykitaqa. 28 Chaqa Dyuspa Santu
Ispiritunmi noqataqa yanapawan, dyablukunata runakunamanda qatinaypaqqa. Chaymi
allita yach'anchiqllapa: Dyuspa pudirninqam ch'ayamuykanna qamkunaman, nishpa.
29 'Chaqa suq qoch'ikuq runaqam mana atinchu dasqa qoch'iyta imangunata suq ancha
wapu runataqa. Chay qoch'ikuqqam puntata chay wapu runata binsishpa, alli alli
ch'aqnashparaq, atin qoch'iyta imandaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa,
runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq), nishpa. 30 Jisusqam nirqambis:
—Chay mana yanapawaqqam kuntrawaykan. Chaymi mana yanapawanchu, runaku-
nata, warmikunata tandanaypaqqa. Ashwanmi tandashqaykunataqa shikwaykan.
31 Chayshina kaptimbismi, Dyusqa runakunapa tukuy laya uchangunata rin pirdunaq.
Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrashpa rimaqkunataqam mana rinchu pirdunaq.
32 Chaqa mayqan kuntrawaqtam Tayta Dyusqa atin pirdunayta. Piru Santu Ispiritunda
kuntrashpa rimaqkunata mana rinchu pirdunaq, ni kay bidapi, ni suq bidapi.

Jisusmi nirqan: "Suq runa rurashqanqam suq yurapa puqoyninshina", nishpa
(Lk 6.43-45)

33 'Suq allin yuraqam allinda puqon. Piru suq mana baliq yuraqam mana baliqta
puqon. Chaqa suq yurataqam riqsinchiq puqoyninmanda. 34 ¡A, farisiyu duktri-
nayuqkuna, qamkunaqam kulibrakunapa wawanguna kangillapa! ¡Malukuna kashpam,
mana atingillapachu allikunata rimaytaqa! Chaqa shimikillapaqam shunqoykillapapi
kaqkunata riman. 35 Chaymi allin runaqam shunqombi allita yuyashpa, allita riman.
Piru malu runaqam, shunqombi mana allita yuyashpa, chayshinalla mana allikunata
riman. 36 Chaymi niykillapa, jwisyu diyapiqam yumbay ringillapa kwintata qoq chay
mana baliq rimashqaykipaq. 37 Chaymi chay rimashqaykimanda Dyusqa jusgashushpa,
rin nishuqllapa: "Uchayuqmi kangi", ichu "Manam uchayuqchu kangi", nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.12; Lk 11.29-32)

38 Jisukristu chayshina niptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Muysispa liyningu-
nata yach'achikuqkunawan Jisusta nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, munanillapam suq milagruta ruranaykipaq, nishpa.
39 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam ancha uchayuq kashpa, Dyusta mana munangillapachu kasuyta.
Kanan munangillapam suq milagruta rikayta. Piru manam rurashqchu qamkuna mu-
nashqaykitaqa. Ashwanmi kayshina kanqa. Manchu unay tyimpupi Dyus rurarqan suq
milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa noqawambis rin ru-
raq, qamkuna rikanaykiqa. 40 Chaqa Junasqam suq ancha atun piskadupa ukumbi kimsa

* **12:21** Isaías 42.1-4

diya, kimsa tutata karqan. Chayshinallam noqapis kimsa diya, kimsa tutata uku allpapi
rini kaq. 41 (Chaymandaqam chay Junasta piskadu wichukuptinqa, rirqan Ninibi llaqta-
man, Dyuspaq yach'achikuq.) Chayshina Junas yach'achikuptinmi, chay ninibinukunaqa
uchangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninib-
inukuna qamkuna farisiyukunata, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
rin shimbishuqllapa: “Qamkunaqam ancha uchayuqkuna kangillapa”, nishpa. Chaqa
chay Junasmanda mas pudirniyuq kaptiypismi, mana kasuwangillapachu. 42 Chay jwisyu
diyapim Saba nasyumba gubyirnambis kawsamushpa, kay tyimpumanda kaqkunataqa
rin shimbishuqllapa. Chaqa chay gubyirna warmiqam ancha karu nasyunmandapacha
shamurqan, chay yach'ayniyuq gubyirnu Salumun yach'achikushqanda uyaq. Piru kaypi
Salumunmanda mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa.

Suq dyablum kutirqan Dyuspi mana kriyiqman
(Lk 11.24-26)

43 ’Suq dyablum suq runamanda lluqshishpaqa, rin puriq chuncha lugarkuna-
man, maskashpa maypi tiyanambaq. Piru mana tarishpa tiyanandaqam, chay runa
lluqshishqanmanda kaqpaq yuyashpa nin: 44 “¡A, paymanlla kutirishaq!” nishpa.
Chayshina yuyashpa, kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq illaq wasi pichadutashina.
45 Chaymi rin riq apamuq mas dyablu masingunata. Chaymi chay punta dyabluqa
syiti dyablukuna mas fiyuta tarishpa, apamun chay runaman. Chayshinam suq trupa
dyablukunapa ispiritunguna chay runamanqa yaykunllapa, wasipishina tiyaq. Chaymi
chay runaqa ashla malu kashqanmandaqa mas maluna tikrakan. Chayshinallam rin kaq
kay malu runakunawambis, nishpa.

Jisusmanmi masanguna mamanwan ch'ayarqanllapa
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Jisus runakunata parlachiykaptinmi, maman masangunawan ch'ayarqan. Chaymi
paywan munashpa parlayta, sawapilla shuyaykarqanllapa. ⌞ 47 Chaypi paykuna
shuyaykaptinqam, suq runa Jisusta nirqan:
—Kay sawapim mamitayki masaykikunawan shuyashuykan. Anchash munanllapa
parlayta qamwan, nishpa.⌟
48 Chaymi Jisusqa chay willaqtaqa nirqan:
—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa? nishpa.
49 Chaymandaqam makinwan noqaykuna yach'akuqningunaman rikachikushpa,
nirqan:
—Kaykunam mamitay, masaykunaqa. 50 Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam
mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

13

Jisukristum kumparasyunda rurarqan suq tarpukuqwan
(Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Jisusqam chay diyalla wasimanda lluqshishpa, rirqan chay ancha atun qoch'apa
manyanman yach'achikuq. Chayman ch'ayashpa tiyaykaptinmi, 2 ancha achka
runakuna, warmikuna payman shamushpa, qoch'apa manyambi undarqanllapa.
Chaymi payqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, chay barkupi tiyarqan
yach'achikunambaq. 3 Chaymandaqam Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa,
kayshina yach'achikurqan:
—Suq runam rirqan tarpukuq. 4 Chaymi simillanda shikwaptinqa, wakinqa ancha
angu ñanman ishkirqan. Chaymandaqam pishqokuna shamushpa, chay simillakunata
limpu pallarqan. 5 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi sawitapilla kashpa,
wayralla wiñarqan. 6 Piru kaskaju kashqanrayku mana ukukaman atishpa ch'upakuytam,
rupay lluqshiptinqa, das chakirqan. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman
ishkirqan. Chaymi chay kashakunaqa wiñashpa, maqashpa limpu chingachirqan. 8 Piru
wakin simillaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita
puqorqan. Wakinqam kada simillita syin granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta;
wakinqam 30 granusta puqorqan. 9 ¡Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa
kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa kumparasyungunawan yach'achikurqan
(Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Chaymi noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa, Jisusta tapurqayllapa:
—¿Imaraykutaq kumparasyunwanqa yach'achikungi? nishpa.
11 Chayshina tapuptiyllapaqam, Jisusqa niwarqanllapa:

—Dyusmi munan yach'anaykillapa imashinam syilupi paywan ancha shumaqta ringillapa kawsaq, nishpa. Chaymi kay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, qamkunatalla intyindichiyki. Piru chay mana munaq kriyiqkunataqam mana intyindichinichu. Paykunapaqqam pakadu. 12 Chayshina mayqan allita uyawaqtaqam yanapani, mas yach'ayniyuq kanambaq. Piru chay mana kriyiqtaqam ashlita yach'akushqanda Taytay Dyus limpu rin qoch'iq. 13 Chaymi noqapi chay mana munaq kriyiqkunataqa kumparasyungunawan yach'achini. Chaqa paykunaqam maychika rikashpa uyashpaqa, mana intyindinllapachu chay yach'achikushqayta. 14 Chayshina mana intyindiptinllapam, Dyuspaq rimaq Isayiyas kayshina nishqanqa kumpliykanna paykunapi:

Maychika uyashpapismi, mana ringillapachu intyindiq. Rikashpapismi, mana ringillapachu yach'aq: imam chayqa, nishpaqa.

15 (Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa Isayiyasta kayshina nirqan:) Chay runakunapa shunqonqam ancha angu tikrakashqa, ama kasuwananllapa. Chaymi yach'achiptiypis, mana intyindinllapachu. Chaqa ñawinda, rinrindam kirpanllapa, noqapi ama kriyinanllapa, uchanllapamanda ama pirdunanaypaq, nishpa.*

16 'Piru Tayta Dyusqam qamkunawanqa ancha alli. Chaymi ñawikillapawan chapashpa, intyindingillapa. Rinrikillapawan uyakushpam kasungillapa. Chayri kushikuyllapa. 17 Alliptam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, suq laya allin runakunapismi ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta qamkuna rikawashqaykishina. Piru paykunaqam wañurqan manaraq shamuptiy. Chaymi mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta.

Jisukristum chay kumparasyun rurashqanda intyindichikurqan
(Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 'Alliptam niykillapa, chay tarpukuq kumparasyunwan yach'achikushqayta. 19 Chay angu ñanqam munan niyta runakuna, warmikuna angu shunqoyuqkunapaq. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu intyindiyta Dyuspa shumaq nutisyandaqa. Chaymi chay pishqokuna simillata pallaqshinam dyabluqa chay uyakushqanda das qonqachin. 20 Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. 21 Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. 22 Chay allpa kashayuqqam munan niyta Dyus nishqanda ashla uyaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpaqam, kay mundupa kusasningunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, manana munanllapachu Dyus nishqanda kasuytaqa. Chaymi manana siginllapachu Dyuspi yuyakushpaqa. 23 Piru wakin uyakuqkunaqam chay ancha allin allpashina. Paykunaqam nishqayta uyashpa, allita kriyishpaqa, ancha allita rurashpa kawsanllapa. Wakinqam chay ancha allin allpa syin granusta puqoqshina, ancha allita Dyusta kasunllapa. Wakinqam chay allin allpa 60 granusta puqoqshina. Wakinqam chay allin allpa 30 granusta puqoqshina, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ballikuwan

24 Jisusmi suq kumparasyundapis rurashpa, kayshina nirqan:

—Taytanchiq Dyusmi suq runa tarpukuqshina rin ruraq. Chay runam allin simillanda ch'akrambi tarpurqan. 25 Piru tarpushpa puñunangamanmi, chay runapa suq kuntran shamushpa, trigun tarpushqamba ukunman ballikuta shikwashpa rirqan. 26 Chaymi trigun wiñashpa, ispigaykaptinqa, chay ballikukunapis ukumbi wiñarqan. 27 Chaymi dwiñupa kriyadungunaqa ballikuta rikashpaqa, rirqanllapa niq: "Patrunsitu, ¿manachu allin simillata tarpurqaykiqa? ¿Maymandaraq chay ballikukuna trigupa ukumbiqa wiñashqa?" nishpa. 28 Chaymi dwiñuqa nirqan: "Suq kuntrawaqmi chaytaqa rurashqa kanqa." Chayshina niptinqam, chay kriyadungunaqa nirqan: "Patrunsitu, ¿munangichu rinaypaqllapa, chay ballikuta trigumanda surqoq?" nishpa. 29 Piru dwiñunqam nirqan: "Dijayllapa wiñanan. Ballikuta pilashpa, imakish trigundinda pilangimanllapa. 30 Chayri dijayllapa trigupa pullan wiñanambaq kusichakaman. Kusicha tyimpupinam syigaqkunata rini kamachiq, puntata chay ballikukunata akrashpa, qotushpa, rupachinambaq, chaymanda trigutalla trujaypi waqaychananllapa", nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:

—Dyusta kasuqkunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, 32 chay ñapushpa murunqa yumbay simillamanda mas takshita kashpapis,

* **13:15** Isaías 6.9-10

wiñashpaqa, achka tarpuduta binsin. Chayshina atunna kaptinqam, pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). *[Nuta: Chay ñapushpa muritunshinam Dyusta kuyaqkunapis ashlita kashqanllapamanda rinllapa achkayaq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Lk 13.20-21)

33 Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:
—Dyusta kasuqkunaqam libadura saksachikuqshina. Manchu suq warmi midyu kustal mash'kata yakuwan sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayashpa, yumbay chay mach'kataqa limpu saksachin. *[Nuta: Chayshinallam Dyusta kasuqkunapis, ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusqam kumparasyungunata rurashpa yach'achikurqan
(Mk 4.33-34)

34 Jisusqam yumbay chay nishqanda achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan. Mana kumparasyunda rurashpaqam, mana yach'achikuqchu. 35 Chayshina Jisukristu yach'achikuptinmi, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan kumplirqan:
Tayta Dyus kay munduta rurashqan tyimpumandapacha manaraq yach'ashqanllapatam kumparasyungunawan rini yach'achikuq, nishpa.*

Jisusmi yach'achikurqan chay ballikupaq

36 Runakunata yach'achishpa ushyashpaqam, Jisusqa wasiman yaykurqan. Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninguna qemikashpa kayshina tapurqayllapa:
—Taytitu, kay noqaykunatar intyindichiway ¿imam munan niyta chay nishqayki ch'akrapi ballikuqa? nishpa.
37 Chaymi Jisusqa noqaykunata kayshina niwarqanllapa:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runam chay allin simillata tarpuq runashinaqa kani. 38 Kay munduqam chay ch'akrashina. Dyusta kasuq runakuna, warmikunam chay allin simillashinaqa. Dyabluta kasuq runakuna, warmikunam chay ballikushinaqa. 39 Chaqa dyablum kuntrayqa. Chaymi pay chay ballikuta tarpuq runashinaqa. Chay dyabluqam wambrangunata taqllun wambraykunaman. Jwisyu diyaqam chay syigashina rin kaq. Dyuspa anjilningunam chay syigakuqkunaqa. 40 Chay ballikukunata akrashpa rupachishqanshinam, jwisyu diyapi chay mana wambray kaqkunataqa rinllapa rupachiq. 41 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa kashpam, anjilniykunata rini kamachiq, wambraykunamanda akrananllapa uchata rurachikuqkunata, tukuy chay uchayuqkunatapis. 42 Chaymandaqam rin wichuqllapa lumyaykaq urrnuman. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa, kirunllapata rinllapa qech'yachiq. 43 Piru Dyus shamuptin, shumaqta kamachikunanmi, payta kasuqkunaqa ancha alabashqa rinllapa kaq. Chaymi rupayshina rinllapa llipyaq. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa kay nishushqayta.

Dyuswan kawsananchiqqam ancha baliq minashina

44 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq kampupi mina pakadushina. Chaymi suq runa chay minata tarishpaqa, manana munanchu dijayta. Chaymi mushuqmanda chay minata pambarishpa, kushikushpa rin tukuy iman kaqta randikuq. Chayshina randikushpa, kutimushpaqam, chay ch'akra minayuqta randin.

Suq kumparasyun ancha ch'aniyuq perlawan

45 'Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam ancha balin suq ancha ch'aniyuq perla rumishina. Suq nigusyantiqam chay mas shumaq llipyaq perlas rumikunata maskan. 46 Chaymi chay mas munaypaq llipyaq perla rumita tarishpaqa, tukuy iman kaqkunata randikun, kutirinan randiq. *[Nuta: Chayshinar tukuy ima atishqanchiqta rurashun, Dyuswan syilupi kawsananchiqllapa.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan piskadukunata akraqkunawan

47 'Tayta Dyus shamushpa shumaqta kamachikunanmi, piskadukunata piskaqkunashina rin ruraq. Chaqa chay runakunaqam piskadukunata piskanambaqqa, atarrayanda yakuman wichukunllapa. 48 Chaymandaqam tukuy laya piskadukuna bulsachakaptin, atun qoch'apa manyanman chutashpa tiyanllapa, allin piskadukunata akrananllapa kanastanman. Piru mana baliq piskadukunataqam wichukunllapa. 49 Chayshinam jwisyu diyapi Dyuspa anjilninguna allin kaqkunamanda uchayuqkunata akrashpa, 50 lumyaykaq ninaman rin wichukuqllapa. Chaypim chay uchata ruraqkunaqa ancha waqashpa kirunllapata rinllapa qech'yachiq.

---

* **13:35** Salmo 78.2

Ishkay laya ancha baliq duktrinakuna: unay duktrina, mushuq duktrina
51 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunata kayshina tapuwarqanllapa:
—¿Qamkunaqachu intyindingillapa yumbay chay kumparasyunda? nishpa.
Noqaykunaqam nirqanillapa:
—Arí, intyindinillapam, Taytitu, nishpa.
52 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Wakin runakunaqam Dyuspa Santu Librunmanda allita yach'achikunllapa: "Kayshinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachikuq", nishpa. Chay laya yach'achikuqqam suq wasipa dwiñunshina. Chaqa chay dwiñuqam yach'an surqoyta unay waqaychashqanda, chayraq waqaychashqandapis. *[Nuta: Chayshinallam chay yach'achikuqkunapis Dyuspa unay duktrinangunata, mushuq duktrinangunatapis allita yach'an yach'achikuyta.]*

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)
53 Jisusqam chay kumparasyungunawan yach'achikushpaqa, chay lugarmandaqa rirqanna. 54 Chaymi uywakashqan llaqta Nasaritman ch'ayashpaqa, sinaguga wasipi llaqta masingunata yach'achirqan. Chaymi paykuna uyashpa ancha shumaqta yach'achikuptinqa, ancha ispantashqata nirqanllapa:
—¿Ima, maymandataq kay runa ancha yach'ayniyuqqa? ¿Imashinataq achka milagrukunataqa ruran? 55 ¿Manachu kayqa chay karpintirupa churin? ¿Manachu mamanqa Marya shutin? ¿Manachu masangunaqa Jakubu, Jusi, Simun, Judas shutin? 56 ¿Manachu kay llaqtanchiqpi paningunaqa tiyanllapa? Chayshinaqa, ¿imashinataq kay karpintirituqa ancha yach'ayniyuq, tukuy chaykunata ruranambaqqa?
57 Chayshina ninakushpaqam, mana munarqanllapachu chay yach'achikushqanda kasuytaqa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Dyuspaq rimaqkunataqam suq llaqtakunapiqa shumitaq ch'askishpa kasunllapa. Piru llaqta masinguna, kikin ayllungunaqam mana kasunllapachu, nishpa.
58 Chaymi paykuna mana kriyishqanrayku, Jisusqa chay Nasaritpiqa mana achka milagrukunataqa rurarqanchu.

14

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)
1 Chay tyimpupi prubinsya Galiliyapa gubyirnun Irudis Jisuspa famanda yach'ashpa, 2 yanapakuqnin awturidarkunata nirqan:
—Chay alma Jwan Shutichikuqmi kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.
3-4 Chaqa chay Irudismi chay Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan. Piru manaraq wanchichiptinmi, kayshina karqan. Puntatam chay Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyaswan kashqa karqan. Chaymi chay Jwanqa Irudista kayshina anyashqa karqan:
—Ama masaykipa warminwanqa kaychu, nishpa.
Chayshina anyashqambaqmi chay Irudisqa suldadungunata kamachirqan, Jwandaqa prisushpa, watashpa, karsilananllapa. 5 Irudisqam Jwanda munarqan wanchichiyta. Piru ancha achka runakunam Jwambaqqa kriyirqanllapa: Paymi Dyuspaq rimaq, nishpa. Chaymi Irudisqa paykunata manchashpa, mana daschu Jwandaqa wanchichirqan.
6 Chaymandaqam Irudisqa diyambaq suq fyistata rurarqan. Chaypim yumbaypa ñawpambi chay warmi Irudiyaspa chinan ancha dansaptin, chay gubyirnu Irudistaqa ancha gustarqan. 7 Chaymi payqa intinadanda jurashpa nirqan:
—Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.
8 Chaymi maman kunaptin, chay chinaqa padrastun Irudista nirqan:
—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoway, nishpa.
9 Chayshina mañaptinmi, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yumbaypa ñawpambi jurashqanraykum, 10 suq suldadunda kamachirqan, karsilman rishpa, Jwamba umanda apamunambaq.
11 Chayshina Jwanda wanchishpam, umanda suq platupi apamurqan chinaman. Chinaqam ch'askishpaqa, mamandana qorqan.
12 Chaymi chay Jwamba yach'akuqningunaqa chay karsilman ch'ayashpaqa, Jwamba kwirpundallana aparqanllapa pambaq. Pambashpaqam, rirqanllapa Jisusta willaq chay pasashqambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jisusqam yach'ashpa, Jwan Shutichikuqta wanchishqallapa, nishpaqa, chay
kaykashqanmanda rirqan yakupi puriq barkupi suq chuncha lugarman, sapalan
chaypi kanambaq. Piru ancha achka runakuna, warmikunam yach'arqan: Chay
lugarmanmi riykan, nishpa. Chaymi llaqtangunamanda ch'akip rishpa, Jisus riykashqan
lugarman ch'ayarqanllapa. 14 Chaymi Jisusqa chay barkumanda ishkishpaqa, chay
ancha achka runakunata, warmikunata rikarqan. Chaymi paykunata llakipashpa,
apashqan qeshyaqkunata kach'akachirqan. 15 Amsayaykaptinqam noqaykuna
yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:
—Tardinám. Kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu. Chayri kay runakunataqa
kach'ayna, sirka kasiriyukunaman rinambaqllapa, mikunata randiq, nishpa.
16 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—¿Imapaqnamir rinqallapaqa? Qamkuna qarayllapa, nishpa.
17 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:
—Manam nima mikuna kanchu. Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan, nishpa.
18 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Chaykunata kayman apamuyllapa, nishpa.
19 Chaymandaqam Jisusqa kamachikurqanna qewakunapa sawambi chay runakuna,
warmikuna tiyanambaqllapa. Chaymandaqam chay sinku tanditata, chay ishkay piskadi-
tuta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam,
chay tanditakunata piti piti rurashpa, noqaykuna yach'akuqningunata qowarqanllapa,
chay runakunata qonaypaqllapa. Chayshinam rurarqan chay ishkay piskadituwambis.
20 Mikushpallapaqam yumbay undarqanillapa. Chay tandawan piskaduqam subrarqan-
raq dusi kanasta undakuna. 21 Kanan chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000ch'i karqan.
Warmikunata, wambrakunataqam mana yuparqayllapachu.

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Chaymi chay uras Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—Lluqshishpa chay barkuman, ñawpayllapa waq chimbaman, nishpa.
Chay barkupi riykaptiyllapaqam, Jisusqa kidarqan dispidiq chay achka runakunata,
warmikunata. 23 Chaymandaqam payqa rirqan suq chuncha lumaman, chaypi Tayta
Dyusman mañakuq. Chaymi chaypilla sapalitan tutayarqan. 24 Chay barkupi noqaykuna
riykaqqam ancha atun qoch'apa ch'awpimbina karqayllapa. Lukismi ñawpa ladumanda
ancha wayrarqan. Chaymi yakukuna waqmanda kaymanda maqchikashpa chay barkuta
arkaptin, manana atirqayllapachu riyta. 25 Piru yaqqana achikyaptinmi, Jisusqa yakupa
sawanda ch'akip riykarqan noqaykunapa ikiyta. 26 Chaymi noqaykuna rikashpa, yakupa
sawanda riykaptinqa, ancha manchashpa qayach'akurqayllapa:
—¡Ichichín, almam shamuykan! nishpa.
27 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.
28 Pidruqam nirqan:
—Qam Jisukristu kashpaqar, kamachikuy, kay yakukunapa sawanda purishpa, ch'akip
shamunaypaq qaman, nishpa.
29 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Shamuyri, nishpa.
Chaymi Pidruqa chay barkumanda ishkishpa, chay yakupa sawanda riykarqan Jisus-
man. 30 Lukismi rikashpa ancha wayraykan, nishpa, manchashpa, yuyarqan: seqayman
imakish, nishpa. Chaymi seqaykashpana, qayach'akushpa, Jisusta kayshina nirqan:
—¡Washawayri, Taytitu! nishpa.
31 Chaymi Jisusqa Pidruta das piskashpa, nirqan:
—¡A, runa noqapi mana allita kriyiq! ¿Imapaqmír mana allitaqa noqapiqa yuyakungichu?
nishpa.
32 Chaymandaqam Jisuswan Pidru barkumanna lluqshiptinqa, chay wayraqa limpuna
qasillarqan. 33 Chaymi chay barkupi noqaykuna Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, payta
adurarqayllapa,
—¡Allibraq qamqa Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mk 6.53-56)

34 Chay ancha atun qoch'ata pasashpaqam, ch'ayarqayllapa suq atun pamba Jinisarit
shutiqman. 35 Chaymi chay jinisarinukuna Jisusta riqsishpaqa, chay lugarnimba tukuy
rridurninman abisukunata kach'arqanllapa. Chaymi yumbay qeshyaqninllapata Jisus-
man apamurqanllapa. 36 Ch'ayamushpaqam Jisusta kayshina rrugarqanllapa:

—Dijawayri kapitaykipa manyandalla llamkanaypaq, nishpa.
Chaymi chay qeshyaqkuna kapanda llamkaqkunaqa yumbaynin das kach'akarqanllapa.

15

Kaykunam uchayuqkunata rurachiwanchiq
(Mk 7.1-23)

1 Suq diyam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna
Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamurqanllapa. Payman qemikashpam, tapurqanllapa:
2 —Unay agwilunchiqkunaqam mikunambaqqa puntata mayllakuna kustumbrita
rurashpa, makingunata mayllaqllapa. Yach'achiwarqanchiq, noqanchiqkunapis chay
kustumbrita ruranchiq. Chayri ¿imaraykutaq yach'akuqnikikunaqa mana kasunlla-
pachu chay kustumbritaqa? nishpa.
3 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—¿Imaraykutaq Dyus kamachikushqanda dijashqallapa kangi, kustumbrikitalla ru-
ranaykillapaqa? 4 Chaqa Dyusqam kayshina kamachikushqa: "Taytaykita, mamaykita
rrispitayllapa. Mayqan runa warmi taytanda mamanda maldisyaqqam wañunqa",
nishpa.* 5 Piru qamkunaqam kustumbrikikunata kasushpa, ningillapa: "Taytayki,
mamayki mañashuptin yanapanaykiqam, atingi ñigayta: 'Chay mañawashqaykitaqam rini
qoq Dyusta. Chaymi mana atinichu qamtaqa yanapashuyta' ", nishpa. 6 Chayshina
yach'achikushpaqam, Dyus kamachikushqandaqa ñigaykangillapa, chay kustumbrikiku-
nata siginaykirayku. 7 ¡A, shimikiwanlla kasukuqkuna! Dyuspaq rimaq Isayiyasqam
qamkunapaq ancha allita kayshina nirqan:
8 Kay runakunaqam shiminwanlla adurawanllapa. Piru shunqonllapapiqam mana nimat-
apis kuyawanllapachu.
9 Chaymi yanqa adurawanllapa. Chaqa runakuna kamachikushqandallam
yach'achikunllapa. Manam yach'achikunllapachu noqapa duktrinaytaqa, nishpa.*
10 Chaymi Jisusqa chay uyakuq runakunata qayashpa nirqan:
—Allita uyawashpa, intyindiyllapa: 11 Imata mikushpaqam, mana uchayuqchu
kanchiq. Ashwan shunqonchiqpi mana allikunata yuyashpa, shiminchiqwan rimashpam,
uchayuqqa kanchiq, nishpa.
12 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, Jisusta kayshina nirqayllapa:
—Taytitu, chayshina niptikiqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa mana gustashpachu an-
cha piñakurqanllapa.
13-14 Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:
—Paykunataqa ama manchayllapachu. Chaqa runakunaqam plantakunashinalla. Suq
diyam Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunataqa rin wichukuq mana baliq plantatashina.
Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam ancha pandashpa, sarkukunashina kidashqallapa.
Chaymi suqkunata mana baliq duktrinanda yach'achishpa, sarkupura rambanakuqshina.
Chaymi chay farisiyukuna, paykunata kasuqkunapis ush'kuman seqaqkunashina kashpa,
limpu rinllapa chingaq, nishpa.
15 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Intyindichiwayllapár chay kumparasyunda, nishpa.
16 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Ima manachu qamkunapis intyindingillapa? 17 Allita yuyayllapa. Mayqan runa
imatapis mikuptin upyaptinqam, pach'anman yaykun, ¿manachu? Chaymandaqam
pach'anmandaqa sawaman pasan. (Manam shunqonmanchu yaykun, uchayuq kanam-
baqqa.) 18 Piru mana baliq palabrakunata rimashpam uchayuqqa. Chaqa chay ri-
mashqandaqam shunqombi yuyashpa, rimanqa. 19 Kay laya mana baliq yuyayku-
naqam shunqonmanda lluqshin: wanchikunambaq; warmiyuq kashpa, suqwan kanam-
baq; manaraq willashpa taytanda mamanda, chinawan puñunambaq; suwakunambaq;
yanqa llullakunata rimanambaq; washa rimay kanambaq. 20 Chay laya mana baliq
yuyayniyuqkunam uchayuqqa. Piru chay mayllakuna kustumbrita mana ruraqkunaqam
mana uchayuqchu, nishpa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mk 7.24-30)

21 Chaymandaqam Jisusqa chay kaykashqanmanda rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq
nasyunman.) Chay nasyumba Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayarqan.

* **15:4** Éxodo 20.12; 21.17 * **15:9** Isaías 29.13

22 Waqpim prubinsya Kanayanmanda kaq warmi tiyaq. Chay warmim Jisusman
shamushpa ancha jwirtita qayakurqan:
—¡Unay gubyirnu Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! ¡Wawaymanmi dyablupa
ispiritun yaykushqa! ¡Chaymi mana dijashpachu, ancha padisichin! nishpa.
23 Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi noqaykuna
yach'akuqningunaqa Jisusta nirqayllapa:
—Chay warmi ikinchiqta shamuq qayakushpaqam ancha piñachiwanchiq. Yush'ayku,
willay rinambaqna.
24 Chayshina niptiyllapam, Jisusqa chay warmita nirqan:
—Taytay Dyusqam mana kach'amuwashqachu furastirukunamanqa. Ashwan
kach'amuwashqaqam isrraylinukunaman, nishpa.
25 Piru chay warmiqam Jisuspa ñawpanman shamushpa, qonqorikushpa urkunda
pachaman ch'ayachishpa, kayshina rrugarirqan:
—¡Taytitu, yanapawayri! nishpa.
26 Jisusqam nirqan:
—Manam allichu wambrakunata mikunanda qoch'ishpa, allqetukunata qonanchiqqa.
(Chayshinallam mana allichu, isrraylinukunata dijashpa, qamkuna furastirukunata yana-
pashunayqa), nishpa.
27 Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:
—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru patrunguna mesapi mikuptinqam, allqokunapis chay
pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata
yanapawanayki), nishpa.
28 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—¡Warmisita! ¡Ancha allitaraq noqapi kriyishqa kangi! Chaymi chay mañawashqaykita rini
ruraq, nishpa.
Chayta nishqan urasmandapacham chinanqa kach'akarqanna.

Jisusmi achka qeshyaqkunata kach'akachirqan

29 Jisusmi chay lugarmanda rishpaqa, Galiliya ancha atun qoch'apa manyanda rishpa,
suq lumaman lluqshishpa, chaypi tiyarqan. 30 Jisus kaykashqanman achka runakuna,
warmikuna ch'ayarqanllapa apamushpa kujukunata, sarkukunata, mudukunata,
mankukunata, suq laya nanaywan kaqkunatapis. Chayshina ch'ayashpaqam,
chay qeshyaqkunata Jisuspa ñawpambi rurarqanllapa. Chaymi payqa yumbayta
kach'akachirqan. 31 Chaymi mudukuna rimaptin, mankukuna allinyaptin, kujukuna
puriptin, mana rikakuqkuna chapakuptinqa, chay isrraylinu rikaqkunaqa ancha
ispantashqata Taytanchiq Dyusta ancha alabarqanllapa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mk 8.1-10)

32 Chayshina paykunata kach'akachishpam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata
qayawashpa, kayshina niwarqanllapa:
—Ancharaq kay runakunapaq llakini. Chaqa kimsa diyanam kaypi pullay noqawan;
piru manam nima kanchu mikunanllapaqa. Chaymi mana munanichu mallaqta
kach'ayllapataqa. Chaqa ñambi imakish binsikanmanllapa, nishpa.
33 Chaymi noqaykunaqa nirqanillapa:
—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, miku-
nata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq, nishpa.
34 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.
Noqaykunaqam nirqayllapa:
—Syiti tandita, ashla piskaditullam kan, nishpa.
35 Chaymi Jisusqa kamachikurqan, yumbay chay runakuna pambapi tiyanambaql-
lapa. 36 Chaymandaqam chay syiti tanditata, chay piskaditukunata piskashpa, Dyusta
pagikurqan. Chaymandaqam piti piti rurashpa, noqaykunata qowarqanllapa, chay
yumbay runakunata qaranaypaqllapa. 37 Qaraptiyllapaqam, yumbay mikurqanllapa un-
danangaman. Mikuptinllapaqam, syiti kanasta unda subrarqan. Chaymi chay subraqku-
nata tandarqayllapa. 38 Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Warmiku-
nata wambrakunataqam mana yuparqayllapachu. 39 Chaymandaqam chay runakuna-
manda dispidikashpaqa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, rirqanna Magdala
shutiq lugarman.

16

Jisustam nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Wakin farisiyu duktrinayuqkuna sadusiyu duktrinayuqkunawan shamushpam Jisusta
mallipanambaq, yanqa kayshina nirqanllapa:
—Mayá, suq manchaypaq milagruta ruray yach'anaypaqllapa, allipchu syilumanda
shamushqa kangi ichu mana, nishpa.
2 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam tardiman rupay seqaptin, syilupi chupikata rikashpaqa, ningillapa:
"Allin diyam qayaqa rin kaq", nishpa. 3 Chayshinallam madrugadupi syilu tuldadu kaptin,
qarwita chupikayaykaqta rikashpaqa, ningillapa: "Tamyaqmi rin", nishpa. ¡A shimiki-
wanlla Dyusta kasuqkuna! Chayshina syiluta chapashpam, yach'angillapa, imashinam rin
kaq tyimpu, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yuyangillapachu, Dyus
nishqanmi kumpliykanna, nishpaqa? 4 ¡Qamkuna kay tyimpumanda malukunaqam Dyus-
taqa mana munangillapachu kasuyta! Chaymi qamkuna chay milagru mañawashqaykitaqa
mana rinichu ruraq. Ashwanmi kay laya milagrulla rin kaq. Manchu Dyuspaq rimaq
Junaswan suq milagru karqan. Chayshinallam noqawambis kanqa. *[Nuta: Chay Junasqam
suq ancha atun piskadupa pach'ambi karqan pambadushina. Chaymandaqam lluqshirqan.
Chayshinallam Jisuspis atun mach'ayshina sipulturapi pambadu kashpa, kawsamushpa,
lluqshirqan.]*
Chayshina nishpaqam, paykunamandaqa akrakashpa, rirqanna.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina
(Mk 8.14-21)

5 Noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunam chay ancha atun qoch'apa waq chimban-
man rishpaqa, qonqarqayllapa tandata apaq. 6 Chaymandaqam chay chimbaman
ch'ayaptiyllapaqa, Jisusqa niwarqanllapa:
—Uyawayllapa, kaykish niykillapa, farisiyukunapa libaduranmanda, sadusiyukunapa
libaduranmanda kwidakanaykillapa, nishpa.
7 Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunapura kayshina parlarqayllapa:
—Tandata mana apamushqanchiqraykum chay libadurapaqqa niwanchiqllapa.
8 Piru chayshina parlaptiyllapaqam, Jisusqa yach'ashpa, kayshina niwarqanllapa:
—Tandaykillapata qonqashpaqa ¿imaraykutaq chayshina parlaykangillapa? ¿Ima man-
achu allita noqapi yuyakungillapa: Jisukristum atin qarawayninchiqta, nishpaqa? 9 ¿Ima
manachu intyindingillapa? ¿Manachu yuyangillapa chay sinku tanditakuna chay 5.000
runapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa paykuna mikushpa undaptinllapa,
chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? 10 ¿Manachu ni yuyangillapa chay syiti
tandakuna 4.000 runakunapaq aypashqandaqa? ¿Manachu yuyangillapa chay 4.000
mikushpa undaptinllapa, chay achka kanastakunapi subrashqandaqa? 11 ¿Ima manachu
intyindingillapa? Manam niykillapachu, tandaykillapata qonqashqaykiraykuchu. Ash-
wanmi niykillapaqa, farisiyukunapa, sadusiyukunapa libaduranmanda kwidakanaykil-
lapa, nishpa.
12 Chayshina noqaykunata niwaptinraqmi intyindirqayllapa: Manam niwashqachu
kanchiq, tandapa libaduranmanda kwidakananchiqchu. Ashwanmi chayshinaqa niwar-
qanchiq, farisiyukunapa, sadusiyukunapa duktrinanmanda kwidakananchiq, nishpa.
*[Nuta: Chaqa ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa,
sadusiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]*

Pidrum Jisusta nirqan: "Qamqam Dyuspa Churin kangi", nishpa
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Jisusqam ch'ayashpa prubinsya Filipupa Sesarya llaqtamba lugarningunaman, no-
qaykuna yach'akuqningunata tapuwarqanllapa:
—Runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani noqaqa paykunapaqqa? nishpa.
14 Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:
—Wakinqam nin chay alma Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay
unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakinqam nin: Dyuspaq chay unay rimaq Jirimiyasshi kangi
ichush Dyuspaq suq unay rimaq kangi, nishpa.
15 Chaymandaqam tapuwarqanllapa:
—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.
16 Chaymi Simun Pidruqa nirqan:
—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi. Qamqam Dyus kawsaqpa Churin
kangi, nishpa.

17 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Manam ni mayqan runa nishushqachu: pim Jisukristuqa, nishpaqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyus syilupi kaq yanapashushqa intyindinayki. Chayri qam, Junaspa churin Simun Pidruqa kushikuy. 18 (Chaqa shutiki "Pidrum" munan niyta "rumi.") Kanan suq simyintu rumishinam ringi kaq. Chaqa runakuna, warmikuna qamanda yach'akushpa, noqapi kriyiptinllapaqam, rini washaq, ama ni mas pudirniyuq dyablu atinambaq apayta wañushqakunapa lugarninman. Chaqa noqapi chay kriyiqkunaqam ilgisyay. 19 Syilupa llabingunatam rini qoshuq. Chaqa noqapi chay mana kriyiqkunaqam dyablupa kadinangunawan watadushina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata paskaykangimanshina. Chaymi noqapaq willaptiki, paykuna noqapi kriyiptinllapaqa, syilupa pungunda kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa. Piru noqapaq willashqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla kidan. Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.

20 Chayshina nishpaqam, Jisusqa yumbay yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Amaraq ni pitapis noqapaqqa niyllapachu: "Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq", nishpaqa.

Jisusqam nirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)

21 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata kayshina niriwarqanllapa:

—Riqmi rini Jirusalin llaqtaman. Waqpim chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna ancha rinllapa padisichiwaq. Kanan rinllapam sintinsyawaq wañunaypaq. Piru chay wanchiwashqan diyamandam qaya suq punchawnin rini kawsamuq, nishpa.

22 Chaymi Pidruqa Jisusta suq laduman sapalanda apashpa, nirqan:

—Taytitu, amar Taytanchiq Dyus munanmanchu chayshina padisishpa wañunaykipaqqa, nishpa.

23 Chaymi Jisusqa tikrakashpa, Pidruta nirqan:

—¡Qamqam dyablushina rimaykangi! ¡Ashuy ñawpaymanda! Chaqa qamqam munangi disanimachiwayta, Tayta Dyus munashqanda ama ruranaypaq. Mana intyindiq runashinam yuyaykangi. Manam yuyaykangichu Dyus yuyashqanshinaqa, nishpa.

24 Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:

—Mayqan munaq yach'akuqniy kaytaqa tukuy ima munashqanda dijashpa, noqatalla sigiwanqa, suq kruspi munaptinllapa wanchiytapis. 25 (Chaqa noqapi kriyiqkunataqam chay kuntrawaqkuna munanqallapa wanchiyta.) Piru amar ñigawaychu, chay kuntrawaqkuna ama wanchishunanllapa. Chayshina ñigawashpaqam, jwisyu diyapiqa ringi chingaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wanchishuptinqam, jwisyu diyapi rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. 26 Chaqa suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imatam ganashqa? Chaqa manam atinchu pagarakuyta washakanambaqqa. 27 Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, Taytay Dyuspa pudirninwan llipyashpa, anjilningunawan syilumanda rini kutimuq. Chay diyapim runakuna tukuy ima rurashqambaq rini pagaraq, primyunda qoshpa, ichu kastigashpa. 28 Alliptam niykillapa, wakinnikiqam manaraq wañushpa, ringillapa rikawaq, chayshina Dyuspa pudirninwan llipyashpa, shamuptiyqa.

17

Jisukristum llipyarqan
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 Chay nishqanguna sayis diyas pasaptinnam, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, masan Jwannindinda apashpa, rirqan suq altu lumapa sawanman. 2 Chay lumapim Jisusqa suq layayarqan. Chaqa qaqllanqam rupayshina llipyashpa, achikchakurqan. Rurakushqan mudanambismi rupayshina ancha llipyarqan. 3 Chaymandaqam Dyuspaq chay unay rimaqkuna Muysiswan Eliyas chay uras ladumbi rikakushpa, Jisuswan parlaykarqanllapa. 4 Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Taytitu, ancha alliraq kaypi kananchiqllapa. Munaptikiqa, kimsa chuqllata rurashaqllapa, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

5 Chayshina Pidru rimaykaptinllam, suq llipyaq pukutay shamushpa, limpu pambarqan. Chayshina pambaptinqam, chay uras pukutaypa ukunmanda Dyusta uyarqanllapa kayshina niqta:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi anchallana kushikuni. ¡Paytar uyayllapa! nishpa.

6 Chayta uyashpaqam, chay kimsa yach'akuq masiykunaqa ancha manchashpa, qon-
qorikurqanllapa qaqllanllapa allpaman ch'ayanangaman. 7 Chaymi Jisusqa qemikashpa,
paykunapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:
—Atariyllapa. Ama manchayllapachu, nishpa.
8 Chaymi atarishpaqa, manana ni pitapis ladumbiqa rikarqanllapachu. Jisustallanam
rikarqanllapaqa.
9 Chaymandaqam Jisus chay lumamanda uraman riqshinaqa, chay kimsa yach'akuq
masiykunata kamachirqan:
—Kay rikashqaykitaqa amaraq pitapis niyllapachu, wañushpa kawsamunaykaman,
nishpa.
10 Chaymi chay yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykutaq ninllapa: "Dyus Akrashqan
Washadur manaraq shamuptinshi, chay alma Eliyas kawsamushpa, puntata rin shamuq",
nishpaqa?*
11 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Allibmi chayshina. Eliyasmi puntata shamunambaq karqan, runakunata
yach'achinambaq, uchangunata dijanambaqllapa. 12 Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam
shamurqanna. Piru paytaqam mana riqsirqanllapachu, Dyuspaq rimaq, nishpaqa.
Chaymi paytaqa munashqanllapata rurarqanllapa. Paytashinallam noqa Dyusmanda
Shamuq Runatapis ancha rinllapa padisichiwaq, nishpa.
13 Chayshina Jisus Eliyaspaq niptinqam, paykunaqa intyindirqanllapa: Jwan
Shutichikuqpaqmi chayshina niwashqaqa kanchiq, nishpa.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 Jisus chay kimsa yach'akuq masiykunawan chay lumamanda shamushpaqam, chay
kashqayllapaman ch'ayamurqanllapa. Chaymi suq runa shamushpa, Jisuspa ñawpambi
qonqorikushpa, kayshina rrugarqan:
15 —Taytitu, llakipayri wambrayta. Atakikuna piskashpam, ancha padisichin. Chaqa
kutin kutin piskashpam, ninakunaman yakukunaman bulashqa. 16 Chaymi kay
yach'akuqnikikunaman apamushqa kani. Piru paykunaqam mana atishqallapachu
kach'akachiyta, nishpa.
17 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyim-
pukamanraq qamkunawanqa padisishaq? ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwan-
tashqaykiqa? Mayá, kayman apamuyllapa wambraykita, nishpa.
18 Apamuptinllapaqam, Jisusqa dyabluta anyashpa, chay chulumanda qatirqan. Chaymi
chay urasmandapacha kach'akashqana kidarqan.
19 Chaymandaqam noqaykunalla Jisuswan kashpaqa, kayshina tapurqayllapa:
—¿Imaraykutaq noqaykunaqa mana atirqayllapachu chay dyabluta qatiytaqa? nishpa.
20 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Dyuspi mana allita yuyakushpam, mana atirqaykillapachu qatiytaqa. Piru alliptam
niykillapa, ashlita Dyuspi yuyakushpa, chay ñapushpa muritun tantitutaqach'i, kay atun
urqqota kamachiptikillapa suq laduman rinambaqqa, kasushushpa rinman suq laduman.
Chaqa qamkuna Dyuspi allipta yuyakuptikiqam, mana nimapis trabajuschu kanman
qamkunapaqqa. 21 Piru kay laya dyablutaqam chayshinallaqa mana atingillapachu
qatiyta. Ashwanmi ayunashpa, Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakushpa atingillapa
qatiytaqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22 Prubinsya Galiliyapi kaykaptiyllapam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata
kayshina niriwarqanllapa:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runataqam rinllapa intrigakuwaq runakunapa makin-
man. 23 Rinllapam wanchiwaq. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.
Chayshina niwaptinllapaqam, ancha llakirqayllapa.

Dyuspa adurana wasimbaqmi kuntribusyunda kubrakurqanllapa

24 Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Kapirnawun llaqtaman
ch'ayarqayllapa. Chaypi kaptiyllapam, kuntribusyunda kubrakuqkuna Pidruman
qemikashpa, kayshina tapurqanllapa:

---

* **17:10** Malaquías 4.5-6

—¿Qamkunapa yach'achikuqnikichu Dyuspa adurana wasimbaq kuntribusyunda pagarakun ichu mana? nishpa.
25 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Arí, pagarakunmi, nishpa.
Chaymandaqam Simun Pidru wasiman yaykuptinqa, manaraq nimata niptin, Jisusqa tapurqan:
—Mayá, ¿ima ningitaq, Simun? Kay mundupi gubyirnukunaqa ¿pitataq kubranllapa kuntribusyundaqa? ¿Llaqta masingunatachu ichu jwirakunata? nishpa.
26 Chaymi Pidruqa nirqan:
—(Girrapi binsishqanraykum), jwirakunataqa kuntribusyunda kubranllapa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí. Chay gubyirnukunapa llaqta masingunaqam mana pagarakunchu kuntribusyundaqa. (Chaymi noqanchiqkuna Dyuspa wambran isrraylinukuna kashpaqa, mana nisisaryuchu pagarakunanchiq chay kuntribusyundaqa.) 27 Piru ama ni pitapis piñachinanchiq pagarakushun. Chayri riy chay atun qoch'aman, answiluykiwan piskaduta piskanayki. Chaqa chay punta piskadu piskashqaykipa shimimbim ringi tariq suq qellayta. Chayta apamushpa, noqapaq qambaqpis chay kuntribusyunda pagarakuy, nishpa.

18

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 Chay tyimpupim noqaykuna yach'akuqninguna Jisusman qemikashpa, kayshina tapurqayllapa:
—Taytitu, Tayta Dyus shumaqta kamachikuptin syilupiqa, yumbay runamandaqa ¿pitaq masta rin kamachikuqqa? nishpa.
2 Chaymi Jisusqa suq wambrituta qayashpa, ch'awpiyllapapi rurashpa, 3 kayshina niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina mana kashpaqam, mana ringillapachu atiq yaykuyta syiluman, Dyuswan kawsanaykillapa. 4 Chaymi Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqa, kay wambritushina umildi kaqkunaqam Dyuspaqqa masta rinllapa baliq. 5 Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, noqata ch'ayachiwaykanshina, nishpa.

Ama suqkunata uchata rurachishunchu
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

6 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman, suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, wichukunanllapa mar yakupa ch'awpinman, chaypi ch'uqashpa wañunambaq (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). 7 ¡Akakáw kay mundupi kawsaqkunapaqqa! Chaqa achka laya mana baliq yuyaykunam runakunata, warmikunata animachin, uchata rurananllapaqa. Chaymi ancha trabajus rin kaq, shumaqta kawsananllapaqa. ¡Piru mas kastigadum rin kaq chay runa uchata rurachikuqqa!
8 'Chayrayku makiki ichu ch'akiki ancha qawch'u kaptin uchata rurachishunanqa, kuchushpa wichukuy, uchata ama ruranaykipaq. Mas allim kanman, kuju ichu manku suq bidaman yaykunaykipaqqa. Manam allichu ishkay makiyuq ichu ishkay ch'akiyuq kashpa, tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman wichukudu kanaykipaqqa. 9 Kanan ñawikiwan imata rikashpa, animakashpa uchata ruranaykiqa, surqoshpa, karuman wichukuy. Chaqa mas allim suq ñawiyuqlla kashpa, suq bidaman yaykunayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, lumyaykaq infyirnuman wichukudu kanaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan
(Lk 15.3-7)

10 'Kay taksha wambritutashinaqa ama disprisyayllapachu. Chaqa paykunata kwidaq anjilkunam Tayta Dyuspa ñawpanman ima uraspis atin ch'ayayta, chay wambritukunapaq mañakunan. ⌞ 11 Noqaqam shamushqa kani, chay chingashqakunata washanaypaq.⌟
12 '¿Imatataq yuyangillapa? Suq runa 100 wishayuq kashpa, suq wishitan chingaptinqa, ¿manachuraq chay 99ta lumapi dijashpa, rinman chay suq chingashqa wishitanda maskaq tarinangaman? 13 Chay chingashqa wishanda tarishpaqash', ancha kushikunqa maski chay 99 mana chingashqakunapaq. 14 Chayshinam syilupi Taytanchiq Dyuspis mana munanchu kay wambritushina kaqkuna ni suqnin chinganambaq.

Kriyiq masinchiqkunata pirdunashun
(Lk 17.3)

15 ’Kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, rishpa, paywanlla parlay: “Kayshinam dañachiwashqa kangi”, nishpa. Chaymi kasushushpa alliyaptinqa, shumaqtana ringi
kawsaq chay kriyiq masikiwanqa. 16 Piru mana kasushuptinqa, apay suq ichu ishkay
tistigukunata, ishkay ichu kimsa yach'anaykillapa, ¿Imatam nin? nishpa. 17 Chay
apashqaykikunata mana kasuptinqa, yumbay chay tandakaq kriyiq masinchiqkunata
willay. Yumbay paykunata mana kasuptinqa, paytaqa suq mana kriyiqtashina ichu suq
uchayuq kuntribusyunda kubrakuqtashinana riqsiyllapa.
18 ’Alliptam niykillapa, noqapi chay mana kriyiqkunataqam dyablu kadinakunawan
watashqashina. Piru kay mundupi noqapaq yach'achikushpaqam, chay kadinakunata
paskaykangimanshina. Chayshina suqkunata animachishpa noqapi kriyinanllapaqam,
qamkunaqa syilupa pungunda alabis kich'aykangimanshina, syiluman yaykunanllapa.
Piru kay mundupi yach'achikushqaykita mana kriyiqkunaqam watadushinalla rin kidaq.
Manam atinqallapachu yaykuyta syilumanqa.
19 ’Niykillapapismi, kay mundupi ishkay qamkuna suq yuyayniyuqlla kashpa, Tayta
Dyusman mañakuptikiqam, payqa mañashqaykita syilumanda rin qoshuqllapa. 20 Chaqa
ishkay ichu kimsa noqapi yuyakushpa tandanakuptinqam, paykunapa ch'awpimbi kani,
nishpa.
21 Chaymi Pidruqa qemikashpa, Jisusta kayshina tapurqan:
—Taytitu, suq kriyiq masiy mana allita rurawaptinqa, ¿ayka kutindam pirdunashaq?
¿Syiti bwiltastachu pirdunashaq? nishpa.
22 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:
—Manam niykichu syiti bwiltastalla pirdunay, nishpaqa. Ashwan pirdunayqa 70
bwiltasta syitiyuqwan, nishpa. *[Nuta: Chayqam munan niyta tukuy bwiltasta pir-
dunananchiq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ishkay dibirakuqwan

23 Jisusqam nirqambis:
—Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptinqam, suq gubyirnu pirdunakuqshina rin
kaq. Chaqa chay gubyirnum munarqan yach'ayta: Kriyaduykunaqa, ¿aykatataq dibirawan-
llapa? nishpa. 24 Chaymi kwintanda surqoykaptinqa, apamurqanllapa suq runa 10.000
talintu dibiraqta. *[Nuta: 10.000 talintukunaqam ancha achka qellay karqan. Chaqa suq
trabajaq runam masdi 15 watakunata trabajashpa, suq talintutalla atiq ganayta.]* 25 Chaymi
chay dibirakuqqa manana nimatapis atirqanchu pagarakuytaqa. Chaymi patrunninqa
kamachikurqan: “Randikuyllapana kay runata warmindinda, wambrandingunata, tukuy
imandinda, chay dibirawashqanda kutichiwanambaq”, nishpa. 26 Piru chay dibiraqqam
qonqorikushpa, ancha rrugarqan chay gubyirnuta: “Patrunsitu, yush'ayku shuyawayri.
Yumbay dibirashushqaytam pagarashqayki”, nishpa. 27 Chaymi chay gubyirnuqa chay
dibiraq rrugaptin, llakipashpa, yumbay dibirashqambaq nirqan: “Pirdunaykinam. Man-
anam dibirawangichu. Librinam kangi”, nishpa.
28 ’Piru chay pirdunashqa kriyaduqam chay gubyirnumanda lluqshishpalla, suq
kriyadu masinda tarirqan. Payqam 100 dinaryu qellaytalla dibirarqan. Piru payqam
chay dibiraqtaqa kunganmanda piskashpa, urka urka rurashpa nirqan: “Pagaraway
dibirawashqaykita”, nishpa. 29 Chaymi chay dibiraqpis qonqorikushpa ancha rrugarqan:
“Shuyawayri. Rinim pagarashuq yumbay dibirashushqayta”, nishpa. 30 Piru payqam
mana shuyashpachu, apamurqan karsilman, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.
31 Wakin kriyadu masingunam chayshina chay dibiraqta ruraptin rikashpaqa, ancha
llakiparqan. Chaymi rirqanllapa chay gubyirnuta parlachiq yumbay rikashqanda.
32 Chayraykum chay gubyirnuqa chay pirdunashqa kriyadunda qayachishpa nirqan: “¡A,
kriyadu malu! Rrugawaptikiqam noqaqa yumbay dibirawashqaykita pirdunashushqa
kani. 33 Chayshina qambis llakipashpa, chay dibirashuqta pirdunanaykita”, nishpa.
34 Chaymi patrunninqa ancha piñakushpa, karsilman apashpa, kastigakuqkunata intrigar-
qan, munashqanda kastigananllapa, yumbay dibirashqanda pagaranangaman.
35 Chaymi Jisusqa nirqambis:
—Runa masikikunata tukuy shunqo qamkuna mana pirdunaptikiqam, syilupi tiyaq
Taytanchiq Dyuspis qamkunata mana rinchu pirdunashuq.

19

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa
(Mt 5.31, 32; Mk 10.1-12; Lk 16.18)

1 Jisusqam ushyashpa rimaytaqa, rirqanna chay prubinsya Galiliyamandaqa.
Chayshina rishpam, ch'ayarqan rriyu Jurdamba waq chimba ladunman, chay prubinsya

Judiyapa lugarningunaman. 2 Piru ikindaqam ancha achka runakuna, warmikuna
rirqanllapa. Chaypim Jisusqa yumbay qeshyaqkunata kach'akachirqan.
3 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayashpa, pandachiyta munashpa, yanqa
kayshina tapurqanllapa:
—¿Allichuraq suq runa imapaqpis yuyashpa, warminmanda akrakanambaq? nishpa.
4 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Qallarishqan tyimpuqam Dyusqa ullqota, warmita rurarqan. ¿Manachu librumbiqa
chayta liyishqallapa kangi?* 5 Chaqa paykunapaqmi Taytanchiq Dyusqa nirqan:
"Runaqam taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna tandakashpa rin tiyaq.
Chaymi ishkay kashpapis, suqshinallana kanqallapa", nishpa.* 6 Chaymi niykillapa,
rrispituyuqkunaqam ishkay kashpapis, suqllana. Chayri Dyus tandashqandaqa,
runakunaqa ama akranqachu, nishpa.
7 Chayshina Jisus niptinqam, chay farisiyukunaqa nirqan:
—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Muysisqa unay agwilunchiqkunata kamachirqan,
suq runa warminmanda akrakanambaqqa suq dukumintuta qonqa, nishpaqa?
8 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chaqa angu shunqoyuqkuna kaptinllapam, Muysisqa dijarqan paykunata, duku-
mintuta qoshpa, warminmanda akrakananllapaqa. Piru qallarishqan tyimpupiqam
mana chayshinachu karqan. Ashwan Tayta Dyusqam runakunata, warmikunata rurar-
qan, tandanakushpa, ama akrakananllapa. 9 Chaymi niykillapa, suq runa warminmanda
akrakashpa, suq warmiwan kanambaqqam ancha uchayuqna. Chayshinallam chay
warmi dijashqawan suq runa kasaraqpis ancha uchayuqna. Piru mayqan warmi runanda
traysyunda rurashpa, suq runawan kaptinllam, qosanqa atin akrakaytaqa. Manaqa
manam balinchu akrakananqa.
10 Chayshina Jisus niwaptinllapaqam, noqaykuna yach'akuqningunaqa
malaganayashpa, kayshina nirqayllapa:
—Chayshina warmiyuqkuna manana atishpa akrakayta, suqwan kanambaqqa, mas
allich'i kanman, ama ni mayqan warmiyuq kananchiqllapa, nishpa.
11 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Yumbay runakunaqam mana atinchu intyindiyta kay nishushqaytaqa. Piru Tay-
tanchiq Dyus yanapaptinllam, wakinqa atinllapa intyindiyta. 12 Wakin runakunaqam
mana atinllapachu kasaraytaqa. Chaqa wakinqam nasin, sapalanlla kawsanambaq.
Wakindaqam runakuna inukuta ruranllapa, ama kasaranambaq. Piru wakinqam mana
kasaranchu, Dyusta mas allita sirbinanllapa. Chayri mayqanniki kay nishushqayta
atishpa ruraytaqa, rurayllapa, nishpa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Wakinqam wambritukunata Jisusman apamurqanllapa, makinda sawambi rurashpa,
Dyusman mañakunambaq paykunapaq. Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay
wambran apamuqkunata anyarqayllapa (ama Jisusta piñachinanllapa). 14 Chaymi Jisusqa
niwarqanllapa:
—Ama arkayllapachu. Ashwan dijayllapa, chay wambritukuna noqaman shamunan-
llapa. Chaqa mayqan kay wambritukunashina kaqmi Dyuswanqa syilupi rin kawsaq,
nishpa.
15 Chaymandaqam chay wambritukunapa sawambi makinda rurashpa, Dyusman
mañakushpaqa, rirqanna suq lugarman.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Suq wambra runa shamushpam, Jisusta kayshina tapurqan:
—Ancha Allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy
tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.
17 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imaraykutaq niwangi: "Ancha Allin Yach'achikuq", nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa.
Munaptiki suq bidapi tukuy tyimpu kawsanaykipaqqa, Dyus kamachikushqanda ka-
sushpa kawsay, nishpa.
18 Chaymi chay runaqa nirqan:
—¿Mayqan kamachikushqandam kasushaqqa? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, Jisusqa nirqan:

---

* **19:4** Génesis 1.27 * **19:5** Génesis 2.24

—Ama wanchikuychu. Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu.
Ama suwakuychu. Ama yanqa llullakunata runa masikipaq rimaychu. 19 Taytaykita, ma-
maykita ancha rrispitashpa kasuy. Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis
kuyay, nishpa.*
20 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yumbay chaykunatam wambra kashqaymandapacha kasushqa kani. ¿Imataq mas
faltawan ruranaypaqqa? nishpa.
21 Jisusqam nirqan:
—Dyus nishqanda ancha allita kumplinaykipaqqa, tukuy imayki kaqta randikushpa, qoy
chay mana nimayuqkunata. Chayshina qoshpam, syilupiqa tukuy imayuqqa ringi kaq.
Chayta rurashpaqa shamuyna, noqawan purinanchiq, nishpa.
22 Chayshina niptinqam, chay runaqa limpu malaganayashpa, tukuy imambaq llak-
ishpa, rirqan.
23 Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, ancha trabajusmi suq kapuq runa Dyusta kasunambaq, paywan
kawsanambaq. 24 Suq kutindam niriykillapa. Mas fasilmi chay atun kamillu animal
awjap rinrinda pasanambaq. Piru suq runa tukuy imayuqqam Dyusta kasushpa syiluman
yaykunanqa ancha trabajus, nishpa.
25 Chayshina niwaptinllapaqam, noqaykunaqa ancha ispantashqata kayshina parlar-
qayllapa:
—Chayshina kapuqkuna mana washakaptinqa, ¿pitaq atinman washadu kaytaqa?
nishpa.
26 Chaymi Jisusqa noqaykunata chapawashpa niwarqanllapa:
—Runakunallaqam mana atinchu washakaytaqa. Piru Dyuspaqqam mana nima traba-
juschu, runakunata washanambaqqa, nishpa.
27 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwanna purinay-
paqllapa. Chayshina dijashpaqa, ¿imatam ganashaqllapa? nishpa.
28 Jisusqam niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, mushuq bidapi noqa Dyusmanda Shamuq Runa llipyashpa ka-
machikuptiyqam, qamkuna sigiwaqkunapis dusi awturidarkuna ringillapa kaq, chay
dusi isrraylinu atun ayllukunata kamachinaykillapa. 29 Chayshinallam rin kaq chay
mayqan dijashpa wasingunata, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, war-
minda, wambrangunata, ichu ch'akrangunata, noqata kasuwanambaqqa. Chaqa payqam
100 tantusta rin ch'askiq. Kanan suq bidapim tukuy tyimpu rin kawsaq. 30 Piru kay
pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi
mana kamachikuqkunaqam syilupiqa kamachikuqkuna rinllapa kaq, nishpa.

20

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan trabajaqkunawan

1 Jisusqam kay kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan:
—Tayta Dyus kutimushpaqam, suq ubasniyuq runashina rin ruraq. Chaqa chay ubas-
niyuq runaqam madrugadu wasinmanda lluqshishpa, rirqan trabajaqkunata maskaq,
rinanllapa ubasninda kusichaq. 2 Chaymi trabajaqkunata tarishpaqa nirqan: “Riyllapa
trabajaq ch'akraypi. Chishyashtin qamkuna trabajaptikiqam, suq dinaryu qellayta pa-
garashqaykillapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Arí”, nishpa, rirqanna trabajaq.
3 Chaymandaqam chay ch'akra dwiñuqa las nwibich'i ririrqan plasaman. Chaypim
wakin runa mana trabajuyuqta rikashpa, 4 paykunatapis nirqan: “Riyllapa ubasniyta
kusichaq. Kabaltam rini pagarashuqllapa”, nishpa. Chaymi chay runakunaqa “Arí”,
nishpa, rirqanllapana trabajaq. 5 Chaymandaqam chay patrunqa larrdusitach'i bwilta
ririrqan mas trabajaqkunata maskaq. Chaymandaqam, las tris di la tarditapisch'i bwilta
kutirirqan maskariq mas trabajadurkunata. 6 Chaymandaqam las sinku di la tardipisch'i
kutirishpa, suq mana trabajuyuqkunata tarirqan. Paykunatapismi tapurqan: “¿Qamkunaqa
imata rurashpam chishyangillapa kaypiqa?” nishpa. 7 Chaymi chay runakunaqa nirqan:
“Manam pipis trabajuta qowanllapachu”, nishpa. Chaymi chay ubasniyuqqa nirqan:
“Qamkunapis riyllapa ubasniyta kusichaq. Kabaltam rini pagarashuq”, nishpa.
8 ’Chaymandaqam amsayaykaptinna, chay patrunqa kapatasninda nirqan: “Piyungu-
nata qayashpa, pagarayna. Piru puntata pagaray chay iki yaykuqkunata. Chay punta
yaykuqkunataqa ultimutaraq pagarayqa”, nishpa. 9 Chaymi chay ultimu yaykuqkunaqa
rirqanllapana pagunda ch'askiq. Paykunaqam pagundaqa ch'askirqan suq dinaryu

* **19:19** Éxodo 20.12-16; Levítico 19.18

qellayta kada unu. 10 Chayshina chay iki yaykuqkunata puntata pagarashpam, chay
punta yaykuqkunataqa ultimutaraq pagararqan. Chaymi chay punta yaykuqkunaqa
yuyarqanllapa: Paykunamandaqam masta rini ch'askiq, nishpa. Piru paykunapismi
suq dinaryutalla pagundaqa ch'askirqanllapa. 11 Chaymi pagunllapata ch'askishpaqa,
piñakushpa, anyarqanllapa chay dwiñutaqa: 12 "Chay ultimu yaykuqkunaqam suq uritatal-
lana trabajarqanllapa. Piru paykunatapismi igwalta pagarashqa kangi. Noqaykunaqam
chishyashtin ancha trabajashqallapa kani tukuy rupaypi", nishpa. 13 Chaymi dwiñuqa
chay anyaqkunata suqninda nirqan: "Yanasita (Yanasitu), manam nima agrabyuta
rurashushqachu kani. Chaqa tratukurqanchiqqam, suq dinaryuta pagarashunaqpaq,
¿manachu? 14 Mayá, kaypi paguyki. Riyna. Noqaqam munani kay ultimu yaykuqkunatapis
qamtashinalla igwalta pagarayta. 15 Chaqa noqaqam dirichuyuq kani, munashqayta
ruranaypaq qellayniywanqa. ¿Qamqachu imbidyakungi qellayniywan paykunata yana-
paptiyqa?" nishpa.

16 Chay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa nirqan:

—Chayshinam kay pachapi achka kamachikuqkunaqa suq bidapiqam manana rinlla-
pachu baliq. Piru kay pachapi achka umildi kaqkunaqam suq bidapiqa ancha rinllapa
baliq. ⌞Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata qayan. Piru paypi yuyakuqkunatallam akran,
paywan kawsananllapaqa⌟, nishpa.

Jisusmi niririrqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 Jisusmi paywan puriqkunawan Jirusalinman riykashpa, ñanmanda suq laduman
noqaykuna dusi yach'akuqnindalla apawashpa, kayshina niwarqanllapa:

18 —Rikayllapa, Jirusalinmannam riykanchiqllapa. Waqpim noqa Dyusmanda Shamuq
Runataqa rin intrigakuwaq kamachikuq isrraylinu kurakunaman, Muysispa liyningu-
nata yach'achikuqkunaman. Paykunaqam rinllapa sintinsyawaq wanchiwananllapa.
19 Chayshina sintinsyawashpaqam, nasyunninchiq Isrrayilpa kuntrangunaman rinllapa
intrigakuwaq. Paykunana asipawashpa, suq lastima rurawashpa, asutiwashpallapa,
kruspi klabawanqallapa wañunaykaman. Piru kimsa diyamanmi rini kawsamuq, nishpa.

Jakubupa Jwamba mamanmi Jisusta suq faburta mañarqan
(Mk 10.35-45)

20 Sibidiyupa warminmi chay ishkay wambran Jakubuwan, Jwanwan Jisusman
shamushpa, qonqorikushpa, suq faburta mañarqan.

21 Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imapitaq munangi yanapashunaypaq? nishpa.

Chaymi chay Sibidiyupa warminqa nirqan:

—Taytitu, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, kay wambraykuna
suqnin allin laduykipi, suqnin ichuq laduykipi tiyashpa, qamwan kamachikunanllapa.

22 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykani, nishpaqa. Chaqa no-
qaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta
upyaykaymanshina rin kaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Arí. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis ancha padisishpaqam, chay ayaq basumandashina ringillapa
upyaq. Piru noqaqam mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi
tiyanaykillapaqa. Ashwanmi Taytay Dyuslla sigurashqa, pikunam rinllapa tiyaq allin
laduypi ichu ichuq laduypi, nishpaqa.

24 Chay mañakushqambaq yach'ashpaqam, noqaykuna dyis yach'akuqkunaqa chay ishkay
masaykunawanqa piñakurqayllapa. 25 Chaymi Jisusqa noqaykunata qayawashpa, niwar-
qanllapa:

—Chay suq nasyungunapiqam gubyirnunguna patrungunashina wapuyashpa, man-
chachikushpa, llaqta masingunata kamachin, ¿manachu? 26 Piru qamkunaqa ama chaysh-
inaqa kayllapachu. Ashwan mas kamachikuq munashpa kaytaqa, suqkunata sirbiyl-
lapa. 27 Chayri mayqanniki munashpa kamachikuq kaytaqa, suq kriyadushina kanqa.
28 Chayshinalla noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani
suqkuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, yumbayta sirbinaypaq. Chaymi
rini wañuq uchangunapaq pagarakunay, ama kastigadu kanambaqllapa. Chayshinam
noqapi yumbay yuyakuqkunata rini washaq.

Jisusmi ishkay sarkukunata kach'akachirqan
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Noqaykuna Jiriku llaqtamanda Jisuswan riykaptiyllapam, ancha achka runakuna,
warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. 30 Chay ñamba ladumbi ishkay sarku runakuna
tiyaykashpam, yach'arqanllapa: Jisukristum kayta pasaykan, nishpa. Chaymi ancha
jwirtita qayakurqanllapa:
—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu, llakipawayri! nishpa.
31 Chaypi kaqkunaqam chay sarkukunata anyarqan, uyaranambaq. Piru paykunaqam
mana uyarashpachu, ashwamba masta qayakurqanllapa:
—¡Dabidpa Karu Willkan Taytitu! ¡Llakipawayri! nishpa.
32 Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa, chay sarkukunata qayashpa, tapurqan:
—¿Imashinam munangillapa yanapashunayqa? nishpa.
33 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Taytitu, munanillapam rikakuyta, nishpa.
34 Chaymi Jisusqa llakipashpa, chay sarkukunapa ñawingunata llamkarqan. Chay
urasllam das rikakurqanllapa. Chaymi Jisuspa pullanna rirqanllapa.

21

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jirusalin llaqtaman yaqqana ch'ayashpaqam, puntata ch'ayarqayllapa Bitfaji llaqtita-
man. Chay Bitfajiqam Ulibu lumapa sirkambi kidan. Chay lugarpiqam Jisusqa ishkay
yach'akuq masiykunata nirqan:
2 —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waqman rishpam, ringillapa tariq suq
burra watashqata wawandinda. Chay burrata paskashpa, ishkandinda apamuyllapa.
3 Piru mayqan imata nishuptinllapaqa, niyllapa: "Siñurninchiqmi munan. Dasllam rin
kutichimuq", nishpa.
4 Chayshina ruraptinllapam, Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqanqa kumplirqanna:
5 Jirusalin llaqtapi tiyaqkunata niyllapa: "Rikay, gubyirnuykiqa suq burrapa wawambi
muntakushpa, ancha umildi shamun qamkunaman", nishpa.*
6-7 Chaymi chay ishkay yach'akuqnin masiykunaqa rishpa, Jisus nishqanshina apa-
murqanllapa suq burrata wawandinda. Chaymandaqam sawanman kapanllapata rurar-
qanllapa. Chayshina ruraptinllapaqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. 8 Chaypim ancha
achka runakuna, warmikuna karqan. Paykunam Jisus riykashqan ñawpanda kapangunata
mandashpa rirqan. Wakinqam muntipa rikran raprayuqkunata kuchushpa, mandarqan-
llapa. 9 Kanan chay ñawpanda, ikinda riqkunaqam ancha kushikushpa, ancha jwirtita
kunyarqanllapa:
—¡Biba, biba! ¡Alabashun unay Dabidpa Karu Willkan Jisusta! ¡Taytanchiq Dyus ancha
yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¡Tayta Dyustaqa ancha alabashunllapa! nishpa.
10 Jirusalinman yaykuptinqam, chaypi achka tiyaqkuna ancha kunyaptinllapaqa, wak-
inqa kayshina tapurqanllapa:
—¿Pitaq kay runaqa? nishpa.
11 Chaymi chay runakuna, warmikunaqa nirqanllapa:
—Kayqam Dyuspaq rimaq Jisus. Payqam Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda shamushqa,
nishpa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-21)

12 Chaymandaqam Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqa, (patyumbi)
tarirqan randiykaqkunata randikuykaqkunata. Chaymi yumbay paykunata qatirqan,
chay adurana wasimanda lluqshinanllapa. Kanan chay qellay kambyaqkunapa mesan-
gunata, chay palumitakunata randikuqkunapa iskañundindam bularqan. 13 Kanan payku-
nataqam nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Wasiyqam noqaman mañakunanllapa", nishpa.* Piru
qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*
14 Chaymandaqam Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisus kaykaptin, payman tandakar-
qanllapa sarkukuna, kujukuna. Chaymi yumbay paykunata kach'akachirqan. 15 Piru
isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam
Jisusta rikarqanllapa, chay milagrukunata ruraykaptin. Chaymandaqam uyarqanllapapis

* **21:5** Zacarías 9.9; Nuta: Chay Jirusalin llaqtallam Siyumbis shutirqan. * **21:13** Isaías 56.7 * **21:13** Jeremías 7.11

chay wambritukunata, Tayta Dyuspa adurana wasimbi Jisusta kayshina alabaptinllapa:
"¡Biba gubyirnu Dabidpa Karu Willkan!" nishpa. Chaymi ancha piñakushpa, 16 Jisusta
kayshina tapurqanllapa:
—¿Uyangichu kay wambrakuna niqta? (Manam balinchu qambaq ninanllapa: "Dabidpa
Karu Willkanmi", nishpaqa.)
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, uyanim. ¿Manachu liyishqallapa kangi Dyuspa Santu Librumbi paykunapaq
kayshina nishqanda?
Dyus yanapaptinmi, chay wambritukuna tukuy chay iti ñuñuykaqkuna ancha shumaqta
rinllapa alabaq, nishpaqa.*
17 Chaymandaqam paykunata dijashpana, Jisusqa noqaykunawan rirqan Bitanilla (Bi-
taniya) llaqtamanna, waqpina chay tuta kidanayllapa.

Jisusmi suq yura igus mana puqoqtam chakichirqan
(Mk 11.12-14, 20-26)

18 Jisusqam qayandin madrugadu Jirusalinman kutiriykashpaqa mallaqnarqan.
19 Chayshina riqshinaqam, ñamba ladumbi suq yura igusta rikarqan. Rikashpaqam rirqan
puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. Raprangunatallam
tarirqanqa. Chaymi chay yura igustaqa nirqan:
—¡Mananam nunka ringichu puqoq! nishpa.
Chayshina niptinllam, chay uras igusqa limpu chakirqan. 20 Chayta rikashpam, no-
qaykuna yach'akuqningunaqa ispantashqata tapurqayllapa:
—¿Imashinataq chayta niptikilla, chay igusqa das chakirqan? nishpa.
21 Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, Dyuspi allita yuyakushpa mañakushpaqam, kay rurashqaymanda
masta atingillapa rurayta. Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa, kay qaqata niptikillapa,
"Riy mar yakuman", nishpaqam, chayshina rin kaq. Piru chayshina ruranaykiqam mana
balinchu ashlitatalla Tayta Dyuspi yuyakunaykillapa. 22 Chaymi Dyuspi allita yuyakushpa,
tukuy ima mañakushqaykita paymanda ringillapa ch'askiq.

Jisustam tapurqanllapa: "¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?" nishpa
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 Jisus Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpa yach'achikuykaptinmi,
kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukunawan payman
qemikashpa, tapurqanllapa:
—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar
kanaykiqa? nishpa.
24 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta qamkuna kuntistawaptikim,
noqapis nishqaykillapa: Pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa. 25 Mayá, Jwan
Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, shutichikunanqa? ¿Dyuschu ichu runakunalla?
Chaymi chay isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunaqa suqnin suqnin parlarqanllapa:
—Dyusmi kamachishqa, niptinchiqqach'i, niwashun: "Chayshina numbraptinqa,
¿imaraykutaq qamkuna mana kriyirqaykichu paytaqa?" nishpa. 26 Piru "runakunallam
kamachishqa" niptinchiqqach'i, ¿imanachiwashun yumbay kay runakunaqa? Chaqa payku-
naqam Jwambaqqa kriyinllapa, Dyuspaq rimaqmi karqan, nishpa.
27 Chaymi Jisusta kayshinana nirqanllapa:
—Manam yach'anillapachu, nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Jisuspis paykunata nirqan:
—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nish-
paqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runapa ishkay churingunawan

28 Jisusqam chay kamachikuqkunata nirqan:
—Mayá, ¿imatam yuyangillapa kaypaqqa? Suq runam ishkay churiyuq karqan. Chaymi
suqninda nirqan: "Ijitu, riy kananqa ubasninchiqta kusichaq", nishpa. 29 Chay churinqam
nirqan: "Manam rinichu", nishpa. Piru chaymandaqam taytanda kasushpa, rirqanna
trabajaq. 30 Chayshinallam taytanqa chay suq churindapis nirqan: "Riy ubasninchiqta
kusichaq", nishpa. Payqam, "Rishaqri" nirqan. Piru yanqam nirqanqa. Manam rirqanchu
tandaqqa. 31 Chayshinaqa ¿mayqan churindaq taytan nishqandaqa kasurqan? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Chay punta churinmi kasurqanqa, nishpa.

* **21:16** Salmo 8.2

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, chay uchayuq kuntribusyunda kubrakuqkuna, bandulira warmikunapismi chay uchangunata dijashpa, Dyustana kasushpa, qamkunamanda mas puntata syiluman rinllapa yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. 32 Chaqa Jwan Shutichikuq shamushpaqam, qamkunata yach'achishurqan, allita rurashpana kawsanaykillapa. Piru qamkunaqam paytaqa mana kriyirqaykillapachu. Piru chay kuntribusyunda kubrakuqkuna, chay bandulira warmikunam Jwandaqa kriyirqanllapa. Piru qamkunaqam chayta rikashpapis, uchaykikunataqa mana dijarqaykillapachu, Dyuspi yuyakunaykiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 'Uyayllapa kay suq kumparasyunda: Suq runa ancha achka ubasta tarpushpash, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash jwirti rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan ch'akranda dijashpa, payqa karumanna rirqan. 34 Chaymandaqash ubasta kusichanan tyimpu ch'ayaptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa kriyadungunata kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qoptinllapa apanambaq. 35 Piru chay partidaryungunaqash, chay dwiñupa kriyadunguna ch'ayaptinqa, piskashpa, suqninda alli alli maqarqanllapa; suqtaqash wanchirqanllapa; suqtaqash rumikunawan sitarqanllapa. 36 Chaymandaqash chay dwiñuqa mas achka kriyadungunata kach'arirqan. Paykunatapisshi chayshinalla suq lastima rurarqanllapa chay punta shamuqkunatashina.

37 'Ultimutaqash chay dwiñuqa churindana kach'arqan: "Churiytaqam kasunqallapana", nishpa. 38 Piru chay partidaryungunaqa chay dwiñupa churin yaqqana ch'ayaqta rikashpaqash suqnin suqnin parlarqanllapa: "Payqam irinsyawan rin kidaq. Chayri aku wanchiq, noqanchiqkunana kay ch'akranwan kidananchiq", nishpa. 39 Chayshi chayshina parlashpaqa, chay dwiñupa churinda piskashpa, ch'akranmanda sawaman surqoshpa, wanchirqanllapa.

40 Chaymi Jisusqa chay runakunata kayshina tapurqan:
—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqa, ¿imanachinqaraq chay malu partidaryungunataqa? nishpa.

41 Paykunaqam nirqanllapa:
—Chay malukunataqam mana llakipashpachu wanchinqa. Chaymandaqam allin partidaryukunata maskanqa, kusichan puqoptin, partinda qonanllapa, nishpa.

[Nuta: Chay ch'akrapa dwiñunqam munan niyta Tayta Dyus. Chay kriyadungunaqam munan niyta Dyuspaq rimaqkuna. Chay dwiñupa churinqam munan niyta Jisukristu. Chay mana baliq partidaryukunaqam munan niyta chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna chay kamachikuq ansyanukunapis, nishpa.]

42 Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:
—Qamkunaqam riqsiwangillapa mana baliq rumitashina. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa ¿manachu liyishqallapa kangi kayshina nishqandaqa?
Albañilkuna wichukushqan rumitaqam kananqa Dyusqa wasimba simyintumbi mas baliqpaqna rurashqa. Dyus chayshina rurashqanraykum ancha alabanchiqllapa: "Ancha shumitaqtam rurashqa", nishpa.*
43 Chaymi niykillapa, qamkuna disprisyawashpam, manana ringillapachu kawsaq Dyuswanqa. Ashwanmi payta kasuqkunalla suq bidapiqa paywan rinllapa kawsaq. ⌟
44 Piru chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqkunaqam piti piti rin kidaq. Kanan chay rumi mayqamba sawanman ishkishpaqam, limpu chankashpa, pulbuta rin dijaq, nishpa.⌟ *[Nuta: Jisukristum chay rumishinaqa. Paypi mana munaq yuyakuqkunam chay albañilkunashina, chay rumipi bulakaqkunashina.]*

45 Chay ishkay kumparasyunda uyashpaqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa intyindirqanllapa: Noqanchiqkunatam kumparawaykanchiq chay malu partidaryukunawan, chay albañilkunawanqa, nishpa. 46 Chaymi Jisustaqa prisuytana munarqanllapa. Lukismi runakunata mancharqanllapa. Chaqa achka runam kriyirqanllapa: Jisusmi Dyuspaq rimaq, nishpa.

22

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan
(Lk 14.15-24)

---

* **21:42** Salmo 118.22-23

1 Jisusmi achka kumparasyunda rurashpa, suq kutinda paykunata kayshina
yach'achirqan:
2 —Dyuswan suq bidapi kawsananchiqqam suq kasamyintu fyistashina. Suq gubyirnush
fyistata rurarqan, churin kasaranambaq. 3 Chaymandaqash kriyadungunata nirqan:
"Riyllapa kumbidashqaykunata apamuq", nishpa. Piru chay kumbidashqangunaqash
mana munarqanllapachu shamuytaqa. 4 Chayshi paykuna mana shamuptinqa, suq
kriyadungunata nirqan: "Rishpa chay kumbidashqaykunata kayshina niyllapa: 'Patrun-
niymi yanuchikushqa mikunata. Gurduyachishqan mishirungunata wanchichishqa. Suq
laya animalkunatam gurduyachishpa wanchichishqana, ancha mishkita mikunanchiq.
Tukuy imatam allichashqana. Akullapar fyistaman' ", nishpa. 5 Piru paykunaqash
kriyadungunata fyirusyashpa, suqqa ch'akranman rirqan trabajaq. Suqqash rirqan
nigusyungunata ruraq. 6 Suqkunaqash chay gubyirnupa kriyadungunata suq lastima
maqashpa wanchirqanllapa.
7 'Chayshi chay gubyirnu chay rurashqanllapata yach'ashpaqa, ancha piñakushpa, sul-
dadungunata kamachirqan: "Riyllapa wanchiq chay matansyirukunata. Wanchish-
paqa, llaqtanda rupachiyllapa", nishpa. 8 Chaymandaqash chay gubyirnuqa kriyadun-
gunata nirqan: "Alliptam niykillapa, tukuy imam allichashqana, kasamyintu fyistata
rurananchiqllapa. Lukismi chay kumbidashqaykunaqa fyirusyawashqa. Chaymi man-
ana munanichu paykuna shamunanqa. 9 Mayá, atun ñangunaman rishpa, yumbanda
kumbiday, shamunanllapa kay kasamyintu fyistaman", nishpa. 10 Chayshi kriyadunguna
ñangunaman rishpaqa, yumbay tarishqanllapata allinda, maluta kumbidarqan, fyistaman
shamunambaq. Chayshinash chay wasimanqa achka runakuna undarqan.
11 'Chaymandaqash gubyirnuqa yaykurqanna chay kumbidashqangunata rikaq. Piru
chaypi karqan suq kumpañaq runa. Payqash (chay kasaraqta mana rrispitashpachu)
mana mudakushqachu karqan kasamyintu mudanataqa. 12 Chayshi chay gubyirnuqa
tapurqan: "Yanasita (Yanasitu), ¿imashinataq kaymanqa yaykumurqayki kasamyintupaq
mana mudakushpaqa?" nishpa. Piru runaqash uyararqanlla. 13 Chayshi chay gubyir-
nuqa kriyadungunata kamachirqan: "Ch'akingunata, makingunata ch'aqnashpa, sawa
tutayaqman wichukuyllapa. Chay tutayaqpim ancha padisishpa, waqashpa, kirungunata
rin qech'yachiq", nishpa. 14 Chaqa Taytanchiq Dyusqam achkata kumbidaykan, paywan
kawsananllapa. (Piru ashlalla paypi yuyakunllapa.) Chaymi ashlatalla akran, (paywan
tukuy tyimpu kawsananllapaqa.)

Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan
(Mk 12.13-17; Lk 20.19-26)

15 Chaymandaqam farisiyu duktrinayuqkunaqa tandanakushpa, kayshina parlarqanl-
lapa:
—Aku tapuq Jisusta, imapi pandaptin, chaypaq tumbanna prisunanchiqllapa, nishpa.
16 Chaymi chay farisiyukunaqa wakin yach'akuqningunata, Irudispa partidunmanda
wakin kaqkunatapis kach'arqanllapa, Jisusta kayshina tapunan:
—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Chaqa manam
nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla
yach'achikungi. 17 Chayri niwayllapa, ¿Allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda
pagarananchiqllapa, ichu mana? nishpa.
18 Piru Jisusqam yach'arqan: Prisuwananraykum chay layataqa tapuwanllapa, nishpa.
Chaymi paykunataqa nirqan:
—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Imaraykutaq chayshinaqa munangillapa malli-
pawaytaqa? 19 Mayá, rikachiwayllapa chay kuntribusyun pagarakunanchiq qellayta,
nishpa.
Chayshina niptinqam, chay runakunaqa suq dinaryu qellayta rikachirqanllapa.
20 Chaymi Jisusqa chay qellayta rikashpaqa, paykunata tapurqan:
—¿Pipa rritratunmi, pipa shutinmi kay qellaypiqa? nishpa.
21 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Rrumapa gubyirnumba shutinwan rritratunmi, nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Rrumapa gubyirnumba kaqtaqa, payta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa Dyusta qoyllapa,
nishpa.
22 Chayshina Jisusta mana atishpa pandachiytaqam, chay kuntraqkunaqa ancha ispan-
tarqanllapa. Chaymi dijashpana, rirqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq ichu mana?
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Chay diyataqmi wakin sadusiyu duktrinayuqkunaqa shamurqanllapa Jisusta rikaq.
Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq,
nishpa. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
24 —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi kamachikushqa, suq warmiyuq runa ma-
naraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay
biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq. 25 Chaymi
munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda
kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan.
Chayshina wañuptinqash, chay almapa minur masanna kasararqan biyudawanqa. 26 Chay
masambisshi chayshina manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chaymandaqash chay
mas minur masanna chay biyudawanqa kasararirqan. Paypisshi manaraq wambrayuq
kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan kasarashpa, mana ni mayqan-
nin chay warmipiqa wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. 27 Chaymandaqash chay
warmipis wañurqanna. 28 Chayshina wañushqakuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqan-
nimba warminraqri kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.
29 Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa ni Dyus
pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi. 30 Chaqa wañushqakuna
kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Ashwanmi
Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu rinllapa kawsaq. 31-32 Piru
wañushqakunapaq yach'ananchiqqa, yuyashunllapa chay unay agwilunchiqkunapaq
Dyus nishqanda. Chaqa chay unay alma agwilunchiqkuna Abrajan, Isak, Jakubum
puntata wañurqanllapa. (Chaymandaqam achka watakunamanda) Tayta Dyus paykunapaq
nirqan: "Kanangamanmi paykunapa Dyusnin kani", nishpa.* Chaymi yach'anchiq: Chay
almakunam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. ¿Manachu chaytaqa liyishqallapa
kangi?
33 Chayshina Jisus ancha shumaqta yach'achikuptinqam, chaypi kaq uyaqkuna ancha
ispantashqata yuyarqanllapa: Ancha yach'ayniyuqmi kay runaqa, nishpa.

Dyuspa yumbay liyninmandaqam kaykuna mas allinqa
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)

34 Farisiyu duktrinayuqkuna yach'ashpa: Jisusmi sadusiyu duktrinayuqkunata
uyarachishqa nishpa, tandakarqanllapa, paykunapis payta tapunambaq. 35 Chaymi
Muysispa liyningunata suq yach'achikuq mallipananrayku Jisusta kayshina tapurqan:
36 —Yach'achikuq Taytitu, ¿Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa mayqan liytaq mas
allinqa? nishpa.
37 Chaymi Jisusqa nirqan:
—"Dyusnikita kuyayllapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan."* 38 Kay liymi mas alli ruranaykipaqqa. 39 Kay suq liypismi chay punta liyshinalla
ancha balin. Kayshinam nin: "Qam kwirpuykita kuyashqaykishina, yumbay runa masikitapis kuyay", nishpa.* 40 Kay ishkay liykunata kasushpaqam, alabis Muysispa yumbay
liyningunata, Dyuspaq suq rimaqkuna yumbay nishqanllapatapis kasuykangillapa.

Jisusmi tapurqan: "¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?" nishpa
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41 Chayshina farisiyu duktrinayuqkuna tandanakushqa kaptinmi, Jisusqa paykunata
tapurqan:
42 —¿Imatataq yuyangillapa Dyus Akrashqan Washadurpaqqa? ¿Pipa karu willkandaq
qamkunapaqqa? nishpa.
Farisiyukunaqam nirqanllapa:
—Alma gubyirnu Dabidpa karu willkanmi, nishpa.
43 Chayshina niptinllapam, Jisusqa tapurirqan:
—Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspa Santu Ispiritum Dabidta rimachirqan: "Dyus
Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy", ninambaqqa? Chaqa Dabidqam nirqan:
44 Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: "Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata bin-
sishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)", nishpa.*
45 Chayshina chay ancha baliq gubyirnu Dabid Dyus Akrashqan Washadurpaq
"Siñurniymi" nirqan. Piru Dabidpa karu willkan kaptinqam, ¿imashinataq siñurninqa
kanman? *[Nuta: Jisusqam chayshinaqa nirqan, chay uyaqkuna yach'anambaqllapa: Dyus*

---

* **22:31-32** Éxodo 3.6 * **22:37** Deuteronomio 6.5 * **22:39** Levítico 19.18 * **22:44** Salmo 110.1

Akrashqan Washadurqam, runa kashpapis, yumbay runakunamanda mas pudirniyuq, nishpa.]

46 Chayshina tapuptinqam, manana ni pipis atirqanchu Jisusta kuntistaytaqa. Chaymi chay diyamandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta yanqa tapuytaqa.

23

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata (Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

1 Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata, noqaykuna yach'akuqnindapis kayshina niwarqanllapa:

2 —Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunawanmi kayshina yuyanllapa: Noqanchiqkunallam kamachikuqqa kanchiq, Muysispa liyningunata suqkunata intyindichinanchiqqa, nishpa. 3 Paykuna yach'achikushqandar kasuyllapa, piru ama ruraylapachu paykuna rurashqandaqa. Chaqa paykunaqam shiminwanlla ninllapa: “Kay imata rurashunllapa”, nishpa. Piru manam chay nishqandaqa ruranllapachu. 4 Paykunaqam Dyus nishqanda yach'achikushpaqa, yuyayningunatapis yapanllapa. Chayshina yach'achikushpaqam, llaqta masinchiqkunata ancha llashaqtashina aparichiykan: “Yumbay kaykunata ruraylapa”, nishpa. Piru kamachishpaqam, paykunaqa mana ni ashlita ni suq didunwan munanllapachu yanapayta, chay kamachikushqanda kumplinambaqqa.

5 ’Tukuy imataqam ruranllapa, runakuna rikanambaqlla. Chaymi Dyuspa Santu Librunmanda wakin birsikulukunata taksha papilkunapi iskibrishpa, mas atun kajitakunapa ukumbi rurashpa, urkungunapi, rikrangunapi watashpa purinllapa. Kanan kapangunatapismi rurakunllapa manyangunapi mas atun flikuskunata rurashpa, suqkuna alabashpa: “Waqkunaqam kamachikuqkuna”, ninanllapa. 6 Apaptinllapa mikuqpismi, gustanllapa chay mas kamachikuqkunapa ladumbi tiyayta, yumbay rikananllapa. Chayshinallam sinaguga wasipipis gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanambi tiyayta. 7 Plasakunaman rishpam, munanllapa suqkuna shumaqta napaykunanllapa: “Yach'achikuq Taytitu”, nishpa.

8 ’Piru qamkunaqa ama dijakayllapachu, suqkuna “Yach'achikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa yumbay qamkunaqam masapurashinalla kangillapa. Noqallam qamkunapa yach'achikuqnikiqa kani. 9 Chayri kay mundupi mayqan kamachikuqtaqa ama “Taytitu” niyllapachu. Chaqa Dyus syilupi kaqllam Taytaykillapaqa. 10 Amar ni dijakayllapachu: “Kamachikuq Taytitu” nishunanllapaqa. Chaqa noqa Dyus Akrashqan Washadurllam kamachikuqnikiqa kani. 11 Qamkunapa kamachikuqnikiqam yumbayta sirbinqa kriyadushina. 12 Chaqa mayqan palanganutaqam Taytanchiq Dyusqa rin penqachiq. Piru mana kamachikuq kaqkunataqam kamachikuqpaq rin numbraq.

13 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Dyusta kasuyta munaqkunataqam mana baliq duktrinaykikunata yach'achishpa, ancha dañachingillapa. Chaymi paykunaqa syilumanqa manana rinllapachu yaykuq, Dyuswan kawsananllapa. Chayshina dañachishpaqam, qamkuna syilupa pungunda kirpaykangishina. Chaymi qamkunaqa syilumanqa mana ringillapachu atiq yaykuyta.

14 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyusta kasungillapa! Kanan biyudakunapa wasingunata qoch'ingillapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakungillapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu ringillapa kaq.

15 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukunaqa! ¡Chaqa shimikiwanllam Dyustaqa kasungillapa! Qamkunaqam ancha qawch'u kangillapa, tukuy pachata, tukuy mar yakutapis rinaykillapa, suq runa masta duktrinaykipi kriyichinaykillapa. Piru chay runa kriyichishqaykiqa qamkunashina ruraptinqam, ishkay tantu mas uchayuqta ruraykangillapa, infyirnupi mas kastigadu kanambaq.

16 ’¡Imanangiraqri qamkuna mana allita yach'achikuqkunaqa! Dyus nishqanda mana intyindiptikiqam, yuyaynikikunaqa suq mana rikakuqshina. Chaymi suqkunata mana baliq kustumbrikikunata yach'achishpaqa, paykunatapis pandachingillapa. Chaqa qamkunaqam yach'achikungi: Mayqan runa ichu warmi Tayta Dyuspa adurana wasimba shutimbi jurashpaqam, mana nisisaryuchu kumplinambaq. Piru mayqan runa Dyuspa adurana wasimba urumba shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryuna kumplinambaq, nishpa. 17 ¡A, tuntu sarkukunashina! ¿Mayqannindaq masta balin Dyuspaqqa, uru ichu paypa adurana wasin? Paypa adurana wasinmi masta balin urumandaqa. Chay uruqa

Dyuspa adurana wasimba kaptinmi santu kidan, Dyuspaqna kashqanrayku. Manaqa
manam balinmanchu Dyuspaqqa. 18 Ningillapapismi: “Pata altarpa shutimbi jurash-
paqam, mana nisisaryuchu kumplinambaqqa. Piru chay pata altarpa sawambi ufrinda
kaqpa shutimbi jurashpaqam, ancha nisisaryu kumplinambaq. Chaqa mana kumplish-
paqam ancha uchayuq”, nishpa. 19 ¡A tuntukuna! ¡Sarkukunashinam mana nimatapis
rikangillapachu! ¿Mayqandaq masta balin, ufrindachu ichu pata altar? Chay pata altarmi
mastaqa balin. Chaqa pata altarpi chay ufrinda Dyuspaqna kashpaqam, ancha balin.
Manaqa manam balinchu. 20 Alliptam niykillapa, pata altarpa shutimbi juraqqam, tukuy
ufrindandimba shutimbipis juraykan. 21 Dyuspa adurana wasimba shutimbi juraqqam,
Dyuspa shutimbipis juraykan. Chaqa Dyusqam tiyan chay shumaq wasimbi. 22 Syilupa
shutimbi juraqpismi, Dyuspa ancha altu trunumba shutimbipis juraykan. Chaqa syiluqam
Dyuspa ancha shumaq trunun. Chayshinaqam Dyuspa shutimbipis juraykan.

23 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu
duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Asta
anisnikimanda, kuminusnikimanda mintaykimandam dyismuta surqongillapa Dyus-
paq. Piru Tayta Dyus mas baliq kamachikushqandaqam mana kasungillapachu.
Chayri bidaykillapata kambyashpa, chay mas baliq kamachikushqanda kasushpaqa,
allitana rurashpa, llakipakuqkuna kashpa, Dyuspi allita kriyingimanllapa. Chayshina
rurashpaqa, chay dyismuykitapis qoyllapa. 24 ¡A, qamkuna, mana yach'ayniyuq
yach'achikuqkuna! Qamkunaqam ancha allita kwidakangillapa, ama nima mapa miku-
nata mikunaykillapa. Piru mas fiyu uchakunata rurashpaqam, mana ni intyindingilla-
pachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. Ancham kwidakangillapa, ama ni suq chushpisitu
shimikiman yaykunan. Piru manam intyindingillapachu: Suq atun mapa kamillu ani-
malmi yaykuykan shimiyman, nishpaqa.

25 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu
duktrinayuqkuna! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Qamku-
naqam basuykikunapa, platuykikunapa sawandalla mayllangillapa, piru kwirpuyki mu-
nashqandalla rurashpaqam, chay upyashqaykita, chay mikushqaykita qoch'ishqallapa
kangi runa masikikunata. Chaymi shunqoykillapaqa ancha mapa Dyuspaqqa. 26 ¡A,
mana yach'ayniyuq farisiyukuna! Puntata Dyusman mañakuy, yumbay uchaykimanda
pirdunashunambaq. Chaymandaqa pay munashqanda rurashpaqam, limpyu shunqoyuq
kayllapa. Chayshina rurashpaqam, tukuy kwirpuykipis Dyuspaqqa limpyuna rin kaq.

27 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu
duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Chaymi
qamkunaqa chay almakuna pambakashqa nichu laya sipulturashina kangillapa. Manchu
almata pambaptinchiqqa, nichupa sawanda ancha shumaqta blankiyanchiq. Piru ukun-
qam tullu likidu ancha millanaypaq mapakuna ash'naykan. 28 Chay nichushinallam
qamkunapis kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykillam allin laya kangillapa, runakuna
rikashunanllapa. Piru shimikiwanlla Dyusta kasushpaqam, shunqoykipiqa ancha
uchayuq kangillapa.

29 ’¡Imanangiraqri qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, qamkuna farisiyu
duktrinayuqkunaqa! ¡Chaqa qamkunaqam shimikiwanlla Dyustaqa kasungillapa! Unay
agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Piru kananmi qamkunaqa chay
rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata kwidaykangillapa. Chay nichungunata
kwidashpa, chay unay rimaqkunata alabashpaqam, 30 ningillapa: “Chay unay ag-
wilunchiqkunapa tyimpumbi kawsashpaqach'i, Dyuspaq rimaqkunata mana wanchi-
nayllapatachu”, nishpa. 31 (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta.) Chaymi
chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa. 32 Chaqa qamkunaqam mu-
nangillapa ushyayta chay unay agwiluykikuna qallarishqanda.

33 ’¡Qamkunaqam malukuna kashpa, kulibrapa ayllunguna kangillapa! Chayshina kash-
paqa, ¿imashinaraq atingimanllapa infyirnumandaqa washakayta? Manam ringillapachu
atiq washakaytaqa. 34 Chayshina malukuna kaptikillapam, qamkunaman rini kach'amuq
noqapaq rimaqkunata, yach'ayniyuqkunata, yach'achikuqkunata. Piru paykunamanda
wakindaqam ringillapa wanchiq. Wakindaqam kruspi ringillapa klabaq. Wakindaqam
sinaguga wasikunapi ringillapa asutiq. Llaqtan llaqtanmi ikinllapata ringillapa riq,
paykunata qesachanayki. 35 Chayshina ruraptikillapam, chay unay agwiluykikuna allin
runakunata wanchishqangunapaq qamkunapis uchayuqkuna ringillapa kaq. Chay an-
cha allin Abilta wanchishqan tyimpumandapacha, chay Birikiyaspa churin Sakariyasta
wanchishqan tyimpukaman, yumbay chay agwiluykikuna wanchishqan runakunapaqmi
qamkunapis kastigadu ringillapa kaq. Chay unay agwiluykikunaqam chay Sakariyasta
wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pungumbi, pata altarpa ñawpambi. 36 Chayri

allita uyawayllapa, Taytanchiq Dyusqam yumbay qamkunata rin kastigashuqllapa, chay ancha uchata rurashqaykirayku, chay agwiluykikuna rurashqanraykupis.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Lk 13.34-35)

37 '¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! Qamkunaqam Taytanchiq Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa. Kanan Dyus kach'amushqan runakunatam sitangillapa. Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam noqapis qamkunata kutin kutin ancha munashqa kani tandashuyllapata, piru mana munarqaykillapachu. 38 Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kidaq. 39 Kanan mananam ringillapachu rikawaq, syilumanda kutimunay diyakaman. Chay diyapiqam noqapaq ringillapa niq: "¡Alabashqa kanqa Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!" nishpa.

24

Jisusmi nirqan: "Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq", nishpa
(Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 Tayta Dyuspa adurana wasinmanda Jisus lluqshishpa riykaptinnam, noqaykuna yach'akuqningunaqa qemikashpa, nirqayllapa:
—¡Siñursitu, rikay kay ancha shumaq atun adurana wasita! nishpa.
2 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Kananqam rikaykangillapa kay atun wasitaqa. Piru alliptam niykillapa, suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapa kay wasitaqam, manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mk 13.3-23; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Ulibu lumaman rishpa, chaypi tiyarqan. Chaypi tiyaykaptinmi noqaykunaqa qemikashpa, uyaraplla (uyaralla) tapurqayllapa:
—Niwayllapari chay nishqaykikunaqa ¿ima tyimpum rin kumpliq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Jisukristum rinna kutimuq. Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?
4 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. 5 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani", nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq. 6 Qamkunaqam ringillapa uyaq: "Waqpi, kaypim pilyaykanllapa", nishpa. Piru amar manchayllapachu. Chayshinam rin kaq. Piru chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. 7 Chaqa puntata suq nasyumbi tiyaqkunam rin pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay mundupiqam waqpi, kaypi qeshyaykuna, ambrunakuna rin kaq. Pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. 8 Tukuy kay siñakunaqam munan niyta, ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.
9 'Qamkunatapismi qesachashushpa, rinllapa wanchishuq. Yumbaymi rin ch'iqnishuqllapa, noqapi kriyishqaykirayku. 10 Chaymi achka runakuna noqamandaqa rinllapa akrakaq. Kanan paykunapura ch'iqninakushpam, kuntrangunaman rinllapa intriganakuq. 11 Achka llullakuqkuna shamushpam, rinllapa niq: "Noqam Dyuspaq rimaq kani. (Paypaqmi yach'achikuni)" nishpa. Chayshinam achka runata warmita rinllapa ingañaq. 12 Chay runakuna, warmikuna ancha maluyashpam, manana rinllapachu llakipaq runa masingunataqa. 13 Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq. 14 Kanan noqapi yuyakuqkunam shumaq nutisyayta tukuy mundupi ringillapa yach'achikuq: Jisukristum shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa, yumbay nasyungunapi noqapaq yach'ananllapa. Chaymandaraqmi rin ushyakaq kay munduqa.
15 'Dyuspaq rimaq Dañilmi (unay tyimpupi) librumbi kayshina iskibrirqan: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq Tayta Dyuspa adurana wasinman", nishpa.* Chayri qamkuna yach'ashpa: Chay millanaypaq dañachikuqmi chay santu lugarman yaykushqa, nishpaqa, intyindiyllapa: Chay unay Dañil iskibrishqanqam kumpliykanna, nishpa. 16 Chayta yach'ashpaqa, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. 17 Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa, ama yaykunqallapachu wasinman, imangunata surqonambaqqa. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. 18 Ch'akrapi kaqkunapis ama wasinman kutinqallapachu, ni mudananda apananllapaqa. 19 ¡Imananqallaparaq chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikuna, chay iti wambrituyuqkunaqa! 20 Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi, ni samana

* **24:15** Daniel 9.27; 11.31

diyapi. 21 Chay mitikanayki tyimpupiqam yumbay runakuna, warmikuna ancha rinllapa
ñakaq maski yumbay ñakaykunamanda. Chaqa kay mundu qallarishqan diyamandapacham
mana nunka ñakashqallapachu chay mitikanan tyimpupishinaqa. Chay ñakana tyimpu
ushyakaptinmi, manana nunka rinllapachu ñakaq chay tyimpupishinaqa. 22 Piru Dyusqam
akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi
kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa chayshina mana pasachiptin-
qach'i, mana pipis atinmanchu kawsaytaqa. Yumbay runa, warmi wañunmanllapa.
23 'Chayri mayqan runa qamkunata nishuptin: "¡Rikayllapa, kaypim Dyus Akrashqan
Washadurqa!" ichu nishuptin: "Kay waqpim payqa", nishpaqa, ama kriyiyllapachu.
24 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam rin niq: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur
kani", nishpa, ichu "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Paykunam ispantaypaq
milagrukunata, siñakunata rinllapa ruraq. Chayshina rurashpam, achka runata, war-
mita rinllapa ingañaq. Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis in-
gañanmanllapa. 25 Kaykish manaraq chaykuna pasaptin, nishushqallapana kani (ama pipis
ingañashunanllapa). 26 Chayri nishuptinllapa: "Waq chunchapim Washadurninchiqqa",
nishpaqa, ama riyllapachu; ichu "Kay uku wasipim", nishuptinllapapis, ama kriyiylla-
pachu. 27 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam rini kutimuq llipyaq rrilampagushina.
Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay ladumanda suq ladukaman. Chayshinal-
lam noqapis yumbay ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. 28 Chaqa maypi suq wañushqa
kaptinqam, shingukuna tandakanllapa. *[Nuta: Chay shingukunata karumanda rikashpam
yach'anchiq, imam wañushqa, nishpa. Chayshinallam chay diya Jisukristu shamuriptinqa,
karumanda yumbay rinllapa rikaq.]*

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

29 'Chay ñakaykuna pasaptinllam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu
achikchakuq. Lusirukunapismi syilumanda rinllapa ishkimuq. Syilupi tukuy ima
kaqkunapismi rin kuyuq.* 30 Chaymandaqam yumbayna rinllapa rikaq syilupi suq
siñata. Chaymi rinllapa yach'aq: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum kutimuykanna,
nishpa. Chay siñata rikashpaqam, tukuy mundupi ancha manchashpa, rinllapa waqaq.
Chaypinam rinllapa rikawaq, syilumanda pukutaypa sawambi, ancha pudirniyuq
llipyashpa shamuykaqta. 31 Anjilniykunatam rini kach'aq kay pachapa yumbay
kuchungunaman, paykuna kurnitata waqachishpa, akrashqaykunata tandananllapa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus pallpamuqwan
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

32 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpa-
muykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Biranunam rin kaq, nishpa. 33 Chayshinallar
yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa, yach'ayllapa: Chay willawashqanchiqmi
rinna kumpliq, nishpa. 34 Alliptam niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq
wañuptinmi, kay nishushqaykunaqa rin kumpliq. 35 Chaqa syiluwan kay pacham rin
ushyakaq. Piru kay nishushqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi
yumbay rin kumpliq.

Manam pipis yach'anchu: ¿Ima tyimpum Jisukristuqa rin kutimuq? nishpa
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

36 'Piru manam pipis noqapaqqa yach'anchu: ¿Ima diyata, ima urastam rin kutimuq?
nishpaqa. Manam ni anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis yach'anillapachu. Tayta
Dyusllam chaytaqa yach'an. 37 Nuwipa tyimpumbi kashqanshinam, kutimunay tyimpupis
rin kaq. 38 Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam runakunaqa mikuykarqan, upyaykar-
qan, kasaraykarqan, wambrangunata kasarachiykarqan, chay Nuwi wambuq wasiman
yaykushqan diyakaman. 39 Manam intyindirqanllapachu: Ancha tamyaptinmi, yakuku-
napi yumbay ch'uqashpa rinchiqllapa ushyakaq, nishpaqa. Chayshinallam noqa Dyus-
manda Shamuq Runa kutimuptiy, mana rinllapachu yach'aq: Kay diyapim Jisukristu rin
kutimuq, nishpaqa. 40 Ishkay runa ch'akrapi kaykaptinmi, suqta apashaq, suqta dijashaq.
41 Chayshinallam ishkay warmi kutakuykaptimbis, suqta apashaq, suqta dijashaq.
42 'Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Imurasmi Jisukristuqa rin kutimuq? nish-
paqa. Chayrayku chayta yuyashpa, allita kwidakashpa, listu kayllapa kutimunay-
paqqa. 43 Kaytapis allita yach'ayllapa, suq runa yach'ashpa, ima urasmi ladrunqa
rin shamuq, nishpaqach'i, wasindaqa ancha allita kwidanman, ama yaykunambaq
suwaq. 44 Chayshina qamkunapis tukuy tyimpu listu kayllapa. Chaqa noqaqam mana
yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq.

---

* **24:29** Isaías 13.10

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana allin kriyaduwan (Lk 12.41-48)

45 'Noqata allita shuyawaqkunaqam allin yach'ayniyuq kumplidu kriyadushina. Chaqa
chay allin kriyadupa patrunninqam paypa makimbi dijan wasinda: "Kay kriyadu
masikikunatar allita kwidashpa, urasnimbi qaray", nishpa. 46 Chaymi chay wasi kwidaq
kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ru-
raykaqta tariptin. 47 Alliptam niykillapa, chay patrunninqam chay allin kriyadunda
mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imangunata paypa kwintan rin dijaq, payna
kwidanambaq. 48 Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrun-
niyqa rinchu kutimuq, nishpaqa. 49 Chaqa chayshina yuyashpa maluyashpaqam,
kriyadu masingunata maqashpa, mach'aqkunawan unda unda mikushpa, upyaptinqam,
50 patrunninqa mana yuyashqan uraspi shamushpa, 51 ancha fiyuta rin kastigaq. Chay-
mandaqam paytaqa rin wichukuq chay shiminwanlla Dyusta kasuqkunapa kashqan-
man, chaypi paykunawan pulla padisinambaq. Chaypim waqashpa, kirungunata rin
qech'yachiq.

25

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan dyis chinakunawan

1 'Suq bidapi Dyusman ch'ayananchiqqam, kay dyis dunsillakuna kasamyintu fy-
istaman riqkunashina rin kaq. Chaqa chay dyis dunsillakunaqam michangunata
piskashpa, rirqanllapa kasamyintu fyistaman, suq dunsilla masimba namuradunda
shuyaq. 2 Paykunamandam sinku chinakuna ancha yach'ayniyuq, jwisyusakuna kar-
qan. Sinkuqam dijada mana yach'ayniyuqkuna karqan. 3 Chay dijadakunaqam
michangunatalla aparqan. Manam lamparamba mas asiytindaqa aparqanllapachu.
4 Piru chay yach'ayniyuq dunsillakunaqam butillangunapi asiytinllapata aparqanllapa.
5 Chaymandaqam chay kasaraq runa unayaptin ch'ayamuqqa, chay dunsillakunaqa
shuyashqanshina, yumbayninna puñurqanllapa.
6 'Chaymandaqam ch'awpi tutata uyarqanllapa kayshina qayakuqta: "¡Kasaraq runaqam
shamuykanna! ¡Lluqshiyllapa tinguq!" nishpa. 7 Chaymi yumbay chay dunsillakunaqa
utqaymaya atarishpa, michanllapata allicharqanllapa. 8 Piru dijadakunaqam jwisyusaku-
nata nirqan: "¡Michayllapam wañuykanna! ¡Ashlita asiytikitar qowayllapa!" nishpa.
9 Chaymi chay jwisyusa dunsillakunaqa chay dijadakunata kayshina nirqan: "Ama
pullata faltawananchiq, riyllapa randimuy", nishpa. 10 Piru chay dijadakuna rinanga-
manllapa asiytita randimuqqam, ch'ayamurqanna chay kasaraq runaqa. Chaymi chay
sinku dunsilla lista kaqkunaqa wasimanna yaykurqanllapa, dunsilla masinda kushichiq.
Chayshina ukupina kaptinllapaqam, pungutaqa kirparqanna. 11 Chaymandaqam chay
dijada dunsillakunapis ch'ayamushpaqa, qayakurqanllapa: "Taytitu, Taytitu, punguykitar
kich'ay yaykunayllapa", nishpa. 12 Piru chay kasaraqqam paykunataqa nirqan: "¿Pich'i
kangillapa? Alliptam niykillapa, manam riqsiykillapachu", nishpa.
13 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqan:
—Chayshinar qamkunapis allita rurashpa shuyawayllapa. Chaqa manam
yach'angillapachu: Ima diya, ima urasmi Jisukristuqa rin shamuq, nishpaqa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan kimsa runa qellayta trabajachiqwan (Lk 19.11-27)

14 'Suq bidapi Dyuswan kawsananchiqqam suq qellayniyuq runashina rin kaq. Chaqa
chay runaqam karu nasyunman rinambaq, kriyadungunata qayashpa, qellayninda min-
garqan trabajachishpa ganachinanllapa.
15 'Suq kriyadundam 5.000 qellayta mingarqan. Suq kriyadundaqam 2.000 qellayta
mingarqan. Suq kriyadundaqam 1.000 qellayta mingarqan. *[Nuta: Kada qellaymi ancha
baliq. Chaqa suq trabajadurmi masdi 15 watakunata trabajaq, mil qellayta gananambaqqa.]*
Chayshina mingashpaqam, rirqanna karu llaqtaman. 16 Chaymi chay 5.000 qellayta
ch'askiqqa, nigusyukunata rurashpa, ganachirqan 5.000 masta. 17 Chay 2.000 qellayta
ch'askiqpismi, 2.000 masta ganachirqan. 18 Piru chay 1.000 qellayta ch'askiqqam suqku-
namanda akrakashpa, allpapi ush'kukushpa, patrunnimba qellaynindaqa pambarqan.
19 'Chaymandaqam achka tyimpumanda chay kriyadukunapa patrunninqa
kutimurqanna. Chaymi qellaynimba wach'aynimbaq chay kriyadungunata kwintata
mañarqan. 20 Chay 5.000 qellayta ch'askiq kriyadunqam 5.000 masta apamushpa
patrunnindaqa nirqan: "Patrunsitu, 5.000 qellaytam qowarqayki. Piru 5.000 mastam
ganachishqa kani", nishpa. 21 Chaymi patrunninqa paytaqa nirqan: "Allin kumplidu
kriyaditu, allitam noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy mingashushqayta.

Chaymi ancha achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri allin lugarniyman yaykuy, kushikunanchiq", nishpa.
22 'Chay 2.000 qellayta ch'askiqpismi nirqan: "Patrunsitu, 2.000 qellaytam qowarqayki. Piru 2.000 mastam ganachishqa kani", nishpa. 23 Chaymi chay patrunninqa nirqan: "Allin kumplidu kriyaditu, qambismi allita noqapaq trabajachishqa kangi chay ashla qellayniy mingashushqayta. Chaymi achka imaykunata qamta rini mingashuq, qamna rikanayki. Chayri qambis allin lugarniyman yaykuy kushikunanchiq", nishpa.
24 'Piru chay 1.000 qellayta ch'askiq kriyadunmi ch'ayashpaqa nirqan: "Patrunsitu, noqaqam riqsishurqaq wapu kashqaykita. Chaqa suqkuna tarpushqangunatam qamna kusichangi. 25 Chaymi manchashushpa, chay 1.000 qellay qowashqaykita allpapi ush'kukushpa pambashpa, pakashqa kani. Kaypi qellayniki", nishpa. 26 Chaymi chay patrunninqa nirqan: "¡A, malu, qella kriyadu! Qamqam yach'arqayki suqpa tarpudunda kusichashqayta, nishpa. 27 Chayshina waqaychashqayki kwintamandaqa, chay qellayniytaqa bankuman ruranaykita, kutimushpa ganansyayuqta surqonaypaq". 28 Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kayshina kamachirqan: "Chay 1.000 qellay qoshqayta qoch'ishpa, chay 10.000 qellayniyuqta qoyllapa. 29 Chaqa chay imayuqtaqam masta rini qoq (allita kasuwashqanrayku). Chaymi mas imayuqna rin kaq. Piru chay ashlita kaqniyuqtaqam limpu rini qoch'iq (mana allita kasuwashqanrayku). 30 Chayri chay malu kriyadutaqa sawa tutayaqman wichukuyllapa, chaypi padisishpa, waqashpa, kirungunata qech'yachinambaq", nishpa.

Jwisyu diyapim Taytanchiq Dyusqa yumbayta rin jusgaq
31 Jisukristuqam kayshinapis nirqan:
—Yumbay anjilniykunawanmi noqa Dyusmanda Shamuq Runa ancha kamachikuq gubyirnu shamushpa, llipyaq trunuypi rini tiyaq kamachikunaypaq. 32 Yumbay nasyungunamandam runakuna, warmikuna ñawpayman rinllapa tandakaq. Manchu michidurqa wishangunata akran chibukunamanda. Chayshinallam noqapis rini akraq noqata kuyawaqkunata chay mana kuyawaqkunamanda. 33 Chaqa chay kuyawaqkunaqam wishaykuna. Chaymi paykunata allin laduypi rini ruraq. Chay mana kuyawaqkunaqam chay chibukunashina. Chaymi paykunataqa ichuq laduypi rini ruraq. 34 Chaymandaqam allin laduypi kaqkunataqa rini niq: "Tayta Dyusmi qamkunata ancha yanapashushqa. Chayri noqaman shamuyllapa. Chaqa kay munduta rurashqan diyamandapacham Tayta Dyusqa anaq syilupi ancha shumaq lugarta rurashqa, qamkuna waqpi tiyanaykillapa. 35 Chaqa mallaqnaptiymi, qamkuna qarawarqayki. Yakunaptiymi, yakuta qowarqayki. Furastiru kaptiymi, pusadata qowarqayki. 36 Mana mudanayuq kaptiymi, qamkuna mudanata qowarqayki. Qeshyaq kaptiymi, shamurqaykillapa watukuwaq. Karsilpi kaptiypismi, rirqaykillapa kunswilawaq". 37 Chayshina niptiymi, chay kuyawaqkunaqa rin niwaq: "Taytitu, ¿ima tyimputaq mallaqta rikashushpa, qarashurqaqllapa, yakunaqta rikashushpa, qoshurqaqllapaqa? 38 ¿Ima tyimputaq furastiru kaptiki, pusadata qoshurqaqllapa, mana mudanayuq kaptiki, mudanata qoshurqaqllapa? 39 ¿Ima tyimputaq qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptiki, rirqayllapa watukushuqqa?" nishpa. 40 Chayshina tapuwaptinllapam, noqaqa paykunata rini niq: "Alliptam niykillapa, chay mana imayuqkunata yanapashpaqam, alabis noqata yanapawashqa kangi", nishpa.
41 'Chaymandaqam ichuq laduypi kaqkunatana rini niq: "¡Ashuyllapa laduymanda qamkuna malditu kundinadukuna! Riyllapa chay tukuy tyimpu lumyaykaq ninaman. Chay infyirnutaqam Taytanchiq Dyus rurashqa, dyablu tukuy yanapakuqnin dyablukunawan rupanambaq. 42 Chaqa mallaqnaptiymi, qamkunaqa mana qarawarqaykichu; yakunaptiypismi, mana qowarqaykichu. 43 Furastiru kaptiypismi, mana pusadata qowarqaykichu. Mudanay faltawaptimbismi, mana nimatapis qowarqaykichu. Qeshyaq kaptiy, karsilpi kaptiypismi, mana rirqaykillapachu watukuwaqqa". 44 Chayshina niptiyqam, paykunaqa rin tapuwaqllapa: "Taytitu, mallaq kaptiki, yakunaptiki, furastiru kaptiki, mana mudanayuq kaptiki, qeshyaq kaptiki, karsilpi kaptikiqam, mana rikashushqachu kanillapa yanapashunayqa", nishpa. 45 Chayshina niwaptinllapaqam, paykunata nishaq: "Alliptam niykillapa, chay pubrikunata mana yanapashpaqam, alabis noqata disprisyawashqa kangi", nishpa.
46 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:
—Paykunaqam rinllapa riq chay mana ushyakaq kastiguman. Piru allingunaqam rinllapa riq luryaman, tukuy tyimpu kawsananllapa, nishpa.

26

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jisusmi chaykunata yach'achikushpaqa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
2 —Qamkunaqam yach'angillapa: Ishkay diyallanam faltan Paskwa fyista qallarinanqa, nishpa. Chay fyistapim noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa kuntrawaqkunaman rinllapa intrigakuwaq, kruspi klabawananllapa, nishpa.
3 Alliptam chay diyakunapi kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa atun wasimba patyumbi. Chay kuraqam Kayfas shutirqan.
4 Yumbay chay kamachikuqkunam kayshina parlarqanllapa:
—¿Imashinaraq Jisusta ingañashpa dimandanchiqman, prisushpa wanchinanchiqllapa? nishpa.
5 Chaymandaqam nirqanllapa:
—Kay fyistapiqam mana balinchu wanchinanchiqqa. Chaqa kay fyistapi kaqkunakish kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Jisusmi noqaykuna yach'akuqningunawan Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi kashpa, rirqayllapa suq runa Simun shutiqpa wasinman. Chay Simunmi unayqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. 7 Paypa wasimbi kaykaptiyllapam, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq mishki mutkinata apamushpa. Mesapi kaykaptiyllapam, chay warmiqa chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. 8 Chayta rikashpam, noqaykunaqa piñakushpa, nirqayllapa:
—¿Imapaqtaq qesachaykan chay ch'aniyuq mishki mutkinataqa? 9 Chaytaqash' achka qellaypaq randikushpa, chay mana nimayuqkunata yanapananchiqta, nishpa.
10 Chaymi Jisus chayta uyashpaqa, kayshina niwarqanllapa:
—¿Imapaqmi kay warmitaqa piñachingillapa? Payqam ancha allita rurawashqa. 11 Chaqa pubrikunaqam qamkunapa pullaykillapa tukuy tyimpu rinllapa kaq. Piru noqaqam manana tukuy tyimpuchu pullaykillapaqa rini kaq. 12 Kayshina mishki mutkinata sawayman basyashpaqam, allichawashqashina, wañuptiy pambawananllapa. 13 Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi noqapa shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, payta ama qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Chaymandaqam yach'akuq masiy Judas Iskaryutiqa kamachikuq isrraylinu kurakunaman rirqan kayshina niq:
15 —¿Aykatam qamkunaqa pagarawangiman, Jisusta intriganaqqa? nishpa.
Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa 30 yuraq qellayta pagararqanllapa. 16 Chay urasmandapacham Judasqa yuyarqan: ¿Maypitaq, imashinataq Jisusta intrigakuni? nishpa.

Kayshinam punta Santa Mikuna karqan
(Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

17 Chay Paskwa fyistapiqam suq laya mikunakunata, kachangakunata noqaykuna isrraylinukunaqa mikunillapa. Chay fyista qallarishqan diyam wakin yach'akuq masiykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.
18 Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:
—Rishpa Jirusalinmanqa, riyllapa chay riqsishqanchiq runaman. Payta niyllapa: “Yach'achikuq Taytitum nin: Ch'ayamushqanam uras. Wasikipim munani rurayta Paskwa fyistata yach'akuqniykunawan”, nishpa.
19 Chay nishqanshina rurashpam, Paskwa mikunata allicharqanllapa.
20 Tutayaptinnaqam, Jisusqa noqaykuna dusi yach'akuqningunawan mesapina karqayllapa. 21 Chaypi mikuqshinam niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
22 Chaymi yumbay noqaykuna limpu malaganayashpa, suqniy suqniy kayshina tapurqayllapa:
—Taytitu, ¿noqachu kani? nishpallapa.
23 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Noqawan suq platupilla pullay mikuqmi rin intrigakuwaqqa. 24 Chaqa Dyuspa Santu Librun nishqanshinam noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. Lukis ¡imananqaraqri chay intrigakuwaqqa! Mas allich'i kananda chay runaqa ama nasinambaq, nishpa.

25 Chaymi chay intrigakuq Judasqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿noqachu kani? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, nishqaykishinam qam kangi, nishpa.
26 Chaypi mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, noqaykuna yach'akuqningunata niwarqanllapa:
—Kay kachangata ch'askiwashpa, mikuyllapa. Kaymi kwirpuy, nishpa.
27 Chaymandaqam kupatapis piskashpa, Dyusman pagikushpa, noqaykunata niwarqanllapa:
—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 28 Chaqa kaymi yawarniy, Dyuswan mushuq tratuta ruranaypaqqa. Yawarniyta ich'aptinllapam rini wañuq, achka runata, warmita uchangunamanda washanaypaq. 29 Piru niykillapam, kay binutaqam manana mastaqa rinichu upyaq kay mundupiqa, Taytay tiyashqambi qamkunawan mushuq binuta upyanaykaman, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Suq imnuta kantashpaqam, noqaykunaqa chay kashqaymanda lluqshishpa, rirqayllapana Ulibu lumaman.
31 Riqshinaqam Jisusqa kayshina niwarqanllapa:
—Kay tutaqam yumbayniki noqapi manana yuyakushpa, noqamanda akrakashpa, shikwa shikwana ringillapa riq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: "Michidurta chuqriptiyqam, wishangunaqa waqta kayta shikwakanqallapa", nishpa.* 32 Piru wañushqaymanda kawsamushpam, qamkunamanda mas puntata rini riq prubinsya Galiliyaman, nishpa.
33 Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:
—Qambi manana pipis yuyakuptimbismi, noqaqa qambilla rini yuyakuq, nishpa.
34 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: "Manam riqsinichu Jisustaqa", nishpa.
35 Chaymi Pidruqa nirirqan:
—Pullayki imapis wañushaq. Manamir ñigashqaykichu, nishpa.
Chayshinallam nirqayllapa noqaykuna chay suq yach'akuqningunapis.

Jisusmi Jitsimani wirtapi Tayta Dyusman mañakurqan
(Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Jisusqam noqaykuna yach'akuqningunawan Jitsimani shutiq lugarman rirqanillapa. Chayman ch'ayashpaqam, Jisusqa niwarqanllapa:
—Kaypi tiyayllapa, noqa kay waqman rinaykaman Dyusman mañakuq, nishpa.
37 Chayshina nishpaqam, Pidruta, Sibidiyupa chay ishkay churingunata ashla waqkaq apashpa, Jisusqa suq layayashpa, ancha malaganayarqan. 38 Chaymi paykunata nirqan:
—Ancha jwirtitam llaki piskawan. Limpuraq shunqoy tutayan. Tukuy kay llakikunam munan wanchiwayta. Kaypi kidashpa, ama puñushpachu, yapachawayllapa, nishpa.
39 Chaymi ashla waqkaq rishpa, qonqorikushpa, ancha kumurashpa qaqllan allpaman ch'ayachishtin, Dyusman mañakushpa, nirqan:
—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ancha ayaq yakushina. Munashpaqar chay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
40 Chayshina Dyusman mañakushpa, kutimushpaqam, chay kimsa yach'akuq masiyllapata puñuykaqta tarishpa, Pidruta nirqan:
—¿Ima manachu atishqallapa kangi agwantayta puñuymandaqa ni suq uritata? 41 Rikch'akashpa, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa. Chaqa qamkunaqam allipta munangillapa Dyusta kasuyta. Piru manam atingillapachu kwirpuykita sujitayta, nishpa.
42 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda waqkaq ririshpa, Dyusman kayshina mañakurirqan:
—Taytitu, illuki ñakanaypaq kaptinqa, qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
43 Chaymi shamurishpaqa, puñuykaqta taririrqan chay kimsa yach'akuq masiykunataqa. Chaqa paykunataqam puñuyqa ancha binsiykarqan. 44 Chaymandaqam chaypilla paykunata dijashpa, mushuqmanda chay waqkaq ririrqan, Tayta Dyusman mañakuriq. Chay

* **26:31** Zacarías 13.7

kimsa kutindam chayshina nishpalla, mañakurqan. 45 Chaymandaqam chay kimsa kutinda
kutimushpaqa, chay yach'akuq masiykunataqa nirqan:
—¿Sigingillapachu puñushpa? Kananqam ch'ayamushqa chay uras noqa Dyusmanda
Shamuq Runata intrigakuwanan uchayuq runakunaman. 46 Atariyllapa. Akuna. Rikay-
llapa, chay intrigakuwaqqam ch'ayamuykanna, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Chayshina rimaykaptinllam, chay yach'akuq masiy Judasqa achka runakunawan
ch'ayamurqan. Chay runakunaqam qeruta, atun kuchilluta piskashpa, shamurqanllapa
chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kach'amuptin.
48 Chay Judas intrigakuqqam paykunataqa nishqa karqan:
—Jisusta riqsinaykillapaqam, muchashpa rini napaykuq. Chaytam piskangillapaqa,
nishpa.
49 Chaymi ch'ayashpaqa, Jisustaqa muchashpa napaykurqan:
—Bwinas nuchis, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.
50 Jisusqam nirqan:
—Yanasita (Yanasitu), ¿imapaqtaq shamushqa kangi? nishpa.
Chay uritaslla chay runakunaqa Jisusta piskarqanllapa. 51 Piru Jisuspa suq
yach'akuqninmi atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu kurapa
kriyadumba rinrinda pitirqan. 52 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Atun kuchilluykitaqa waqaychayna. Chaqa kuchilluwan pilyaqkunataqam,
kuchilluwan rinllapa wanchiq. 53 ¿Ima manachu yach'angi, noqa Taytay Dyusman
mañakuptiyqam, kach'amunman mas di 70.000 anjilningunata washawanambaq,
nishpaqa? 54 Lukis chayshina kach'amunambaq mañaptiyqach'i, Dyuspa Santu Librumbi
noqapaq nishqanqa mana kumplinqachu. Chaqa librumbiqam kayshina pasawanambaq
riman, nishpa.
55 Chaymandaqam Jisusqa chay shamuq runakunata nirqan:
—Qamkunaqa, ¿imaraykutaq shamushqallapa kangi atun kuchillukunawan, qeruku-
nawan, saltiyadurtashina prisuwaqqa? Manchu tukuy diya Tayta Dyuspa adurana
wasimbi qamkunawan kashpa, yach'achikushqa kani. ¿Imaraykutaq qamkunaqa chayp-
iqa mana prisuwarqaykichu? 56 Piru tukuy kaykunam kayshina pasaykan, Dyuspaq
rimaqkuna iskibrishqanguna kumplinambaq, nishpa.
Chay urasmi noqaykuna yumbay yach'akuqningunaqa Jisusta sapalitanda dijashpana,
mitikarqayllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Chay prisuqkunaqam Jisustaqa chay mas kamachikuq isrraylinu kura Kayfaspa was-
inman aparqanllapa. Chaypim karqanllapa Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna,
kamachikuq ansyanukunapis. 58 Piru Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay Kay-
faspa wasimba patyungaman. Chaypiqam suldadukunawan tiyarqan, rikanambaq
imanachiqshi rin Jisustaqa, nishpa. 59 Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay
kamachikuq ansyanukuna, yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapismi
tistigukunata maskarqanllapa, llullakushpa, Jisuspa kuntran rimananllapa, chaypaq tum-
banna wanchinanllapa. 60 Piru maychika suqnin suqnin yanqakunata llullakushpa, mana
igwalta rimaptinllapaqam, mana nimapaq atirqanllapachu tumbayta Jisusta, wanchinan-
llapaqa. Piru ultimupim ishkay llullakuqkuna ñawpanllapaman pasashpa, 61 nirqanllapa:
—Kay runam nishqa: "Dyuspa chay atun adurana wasinda bulashpam, atini kimsa
diyapi mushuqmanda rurariyta", nishpa.
62 Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa atarishpa, Jisusta tapurqan:
—¿Manachu nimatapis ningi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa?
nishpa.
63 Piru kuntraptinllapaqam, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu.
Chaymi chay mas kamachikuq kuraqa nirqan:
—Mayá, kamachiykim juranayki Dyuspa shutimbi, ¿Qamchu Dyuspa Churin kangi? ¿Qam-
chu Dyus Akrashqan Washadurqa kangi ichu mana? nishpa.
64 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Qam nishqaykishinam kani. Niykillapapismi, kananmandaqam noqa Dyusmanda
Shamuq Runata ringillapa rikawaq, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi
tiyaykaqta. Ringillapam rikawaqpis pukutaykunapi syilumanda shamuykaqta, nishpa.
65 Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa,
kwirpumbi kaq mudananda llikishpa, chay juyiskunata nirqan:

—¡Ichichín, kay runaqam Taytanchiq Dyusta burlaykan! Kananqam manana mu-
nanchiqchu tistigukunataqa, ¿manachu? Waqqar kananqa qamkuna kikiki uyashqallapa
kangi, kayshina rimashpa Dyusta burlaptinqa.
66 Chaymandaqam chay juyiskunata tapurqan:
—¿Imatataq yuyangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Arí, uchayuqmi. Allim wañunambaq, nishpa.
67 Chay urasmi qaqllambi tuqapashpa, wakinqa puñitiyarqanllapa, wakinqam qaqllambi
paqyachishpa, nirqanllapa:
68 —Mayá, qam Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, niwayllapa: ¿Pitaq maqashushqa?
nishpa.

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Pidru chay wasipa patyumbi tiyaykaptinmi, suq kriyada qemikashpa nirqan:
—Qambismi Jisus Galiliyamanda kaqwan purirqayki, nishpa.
70 Piru Pidruqam yumbay chaypi kaqkunapa ñawpambi ñigashpa nirqan:
—Manam yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.
71 Chaymandaqam chay patyumanda sawa punguman lluqshiptin, suq kriyadapis
Pidruta rikashpa, chaypi kaqkunata nirqan:
—Kay runapismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq, nishpa.
72 Piru payqam kayshina jurashpa, ñigarirqan:
—Pur Dyusitu, manam riqsinichu chay runataqa, nishpa.
73 Chaymandaqam suq rratitumandalla, chaypi kaqkuna qemikashpa, Pidruta nirqan:
—Allibraq qambis paykunamanda suqnin kangi. Chaqa qamqam chay Galiliyamanda
kaqkunashina rimangi, nishpa.
74 Chayshina niptinllapam, Pidruqa masta jurashpa, nirqan:
—¡Pur Dyusitu, allipta niykillapa, manamir chay runataqa riqsinichu! nishpa.
Chay urasmi suq gallu kantarqan. 75 Chaymi Pidruqa yuyarqan Jisus kayshina
nishqanda: “Manaraq gallu kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq”, nishpa. Chaymi
payqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha waqarqan.

27

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi ka-
machikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyir-
nuqam shutiq Pilatu.]* Achikyaptinnam isrraylinukunapa yumbay kamachikuq kuran-
guna, kamachikuq ansyanukunawan tandakarqanllapa parlanambaq, Jisusta wanchi-
nanllapa. 2 Chaymandaqam Jisusta grillitashpa, aparqanllapa gubyirnu Punsyu Pilatuta
intrigaq.

Judasmi wañurqan

3 Chay intrigakuq Judasqam rikashpa Jisusta sintinsyadu wanchinanllapa kaptinqa,
ancha syintirqan intrigakushqambaq. Chaymi rirqan kamachikuq isrraylinu kurakunata,
kamachikuq ansyanukunata chay 30 yuraq qellay ch'askishqanda kutichiq. Chaymi
nirqan:
4 —Uchatam rurashqa kani, suq mana nima uchayuq runata intrigakushpa wanchi-
naykillapa, nishpa.
Piru chay isrraylinu kurakunaqam Judastaqa nirqanllapa:
—¿Ima kwintayuqtaq noqaykunaqa kani? Chayqam qamba kwintayki, nishpa.
5 Chayshina niptinqam, Judasqa uku Dyuspa adurana wasimbi chay qellayta
wichukurqan. Chaymandaqam suq lugarman rishpa, urkakashpa wañurqan.
6 Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay qellayta tandashpa, kayshina parlar-
qanllapa:
—Kay qellaypaqmi suq runata intrigakurqan, payta wanchinanchiqllapa. Chaymi
liyninchiq mana dijawanchiqchu wichunanchiq ufrindanchiqpa kajunninmanqa, nishpa.
7 Chayshina parlashpallapaqam, kayshina yuyarqanllapa: Chay qellaywanqa
randishunllapa chay manga ruraqpa ch'akranda, pantyun kanambaq, furastirukuna
wañuptin, chaypi pambananchiqllapa, nishpa. 8 Chaymi chay ch'akraqa kanan
diyakaman shutin “Yawar Pamba”. Chaqa chay ch'akrataqam Jisuspa prisyunwan
randirqanllapa. 9-10 Chayshinam kumplirqan Dyuspaq rimaq Jirimiyas kayshina
nishqan: “Chay isrraylinukunam suq runapaq pagarashqanllapa prisyunda paykunalla

tandarqanllapa. Chay 30 qellaykunawanmi randirqanllapa mangata ruraq runapa ch'akranda, Kamachikuqniy niwashqanshina", nishpa.*

Gubyirnu Pilatum Jisusta tapurqan rriparanambaq
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Gubyirnu Pilatuman Jisusta apaptinllapa, paypa ñawpambi shayaykaptinmi, chay Pilatuqa kayshina tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.
12 Kanan chay kamachikuq kurakuna, chay kamachikuq ansyanukuna kuntrashpa kusasta niptimbismi, Jisusqa mana nimatapis nirqanchu.
13 Chaymi Pilatuqa Jisusta nirqan:
—¿Manachu uyangi kuntrashushpa, malutash rurashqa kangi, niptinllapaqa?
14 Chayshina niptimbismi, Jisusqa mana ni suq palabrata rimarqanchu. Chaymi uyaraq-talla rikashpaqa, chay gubyirnuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Chay Paskwa fyistapim gubyirnuqa watan watan suq prisuta kach'aq, runakuna rrugakuptin. 16 Chay tyimpupim suq runa Barrabas shutiq karsilpi karqan. Paypaqqam yumbay isrraylinukuna ancha allita yach'arqanllapa. 17 Kanan chay achka runakuna tandakashqandam Pilatuqa kayshina tapurqan:
—¿Pitam munangillapa kach'anaypaq? ¿Barrabasta ichu kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqta? nishpa.
18 Chaqa Pilatuqam intyindishqa karqan: Paykuna imbidyashpam, kay Jisustaqa intri-gawashqallapa, nishpa.
19 Chayshina Pilatu trunumbi tiyaykaptinmi, paypa warminqa suq rrikaduta kayshina kach'akurqan:
—Chay allin runamanqa ama mitikuychu. Chaqa tutam ancha llakita paypaq musqoshqa kani, nishpa.
20 Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay ansyanukunawanqam chay achka runata kunashpa, animachishpa, kayshina kunarqanllapa:
—Pilatutaqa mañayllapa Barrabasta kach'ashpa, Jisusta wanchinan, nishpa.
21 Chaymi chayshina niptinllapaqa, chay gubyirnu Pilatuqa paykunata tapurirqan:
—Kay ishkay prisukunamanda, ¿mayqannindataq munangillapa kach'anaypaqqa? nishpa.
Paykunaqam nirqanllapa:
—¡Barrabasta kach'ay! nishpa.
22 Chaymi Pilatuqa tapurirqan:
—Chayshinaqa, ¿imanachishaqtaq kay Jisus Dyus Akrashqan Washadur shutiqtaqa? nishpa.
Chaymi yumbaynin nirqanllapa:
—¡Kruspi klabay! nishpa.
23 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:
—Piru ¿ima malutamir rurashqa? nishpa.
Chayshina tapuptinmi, paykunaqa ashwamba sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpallapa.
24 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yach'arqanna: Maychika imata niptiypismi, mana rinllapachu kasuwaq. Piñakushpam mastana rinllapa sh'uqyaq. Noqamannam rinllapa alsakaq, nishpa. Chaymi yakuta mañashpa, yumbaypa ñawpambi makingunata mayllashpa, nirqan:
—Kay allin runata qamkuna wanchiptikiqam, mana uchayuqchu kani noqaqa. Qamkuna munashqaykita rurayllapa. Qamkunam uchayuqqa ringillapa kidaq, nishpa.
25 Chayshina niptinmi, yumbay chay runakunaqa nirqan:
—¡Ari! Wanchishpaqam, noqaykuna wambraykunawan uchayuqkuna kashaqllapa, nishpa.
26 Chaymi Pilatuqa, Barrabastana kach'ashpa, Jisustaqa asutichishpa, paykunatana intrigarqan, kruspina klabanambaqllapa.
27 Chaymandaqam chay gubyirnupa suldadungunaqa uku kwartilninman Jisusta aparqanllapa. Chay ukupiqam yumbay suldadu masingunata Jisuspa rridurninman tandarqanllapa. 28 Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa kapanda surqoshpa,

* **27:9-10** Zacarías 11.12-13; Jeremías 19.1-13

granati kapata rurachirqan, gubyirnushina kanambaq. 29 Umanmanmi rurarqanllapa
suq kuruna kasha likiduta. Allin ladu makimbipismi suq gubyirnupa burdunnin layata
piskachirqanllapa. Chayshina rurashpaqam, ñawpambina qonqorikushpa, ancha burlar-
qanllapa:
—¡Biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.
30 Kanan tuqapashpam, chay piskachishqanllapa burdunwan umambi waqtarqanllapa.
31 Chayshina burlashpaqam, chay kapa rurachishqanllapata surqoshpa, mudananda
rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapa, kruspina klabanambaq.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Kwartilmanda lluqshishpaqam, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan.
Payqam Sirini llaqtamanda karqan. Chay Simundam Jisuspa krusninda amalas um-
bruchachirqanllapa apanambaq. 33 Chayshinam ch'ayarqanllapa chay lugar Gulguta
shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta "Kalabira Lugar",
nishpa. 34 Chaypina kashpaqam, binuta ayaqwan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa up-
yanambaq. Piru Jisusqam mallishpa chay binutaqa, mana upyarqanchu.
35 Chaymandaqam kruspina klabarqanllapa. Kruspi klabashpaqam, chay suldadukun-
aqa swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. ⌞Chayshina ru-
raptinllapam, kumplirqanna Dyuspaq rimaq kayshina iskibrishqan: "Paykunapuram
swirtita rurashpa, mudananda partinakurqan", nishpa.* ⌟ 36 Partinakushpaqam, chayp-
ina tiyarqanllapa kwidaq. 37 Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi suq tablitata
rurarqanllapa, imaraykum wañun, nishpa. Chay litrakunaqam niq: "Kay Jisusmi isr-
raylinukunapa gubyirnun", nishpa.
38 Jisuspa ladumbiqam ishkay ladrungunatapis kruskunapi klabarqanllapa, suqninda
allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. 39 Kanan ladunllapata pasaqkunaqam umanllap-
ata kuyuchishpa, musyashpa niqllapa:
40 —Qam Dyuspa adurana wasinda bulashpa kimsa diyapi ruraqqar, qam kikiki
washakay. Mayá, Dyuspa Churin kashpaqa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.
41 Chayshinallam kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis ancha
burlashpa, Jisuspaq nirqanllapa:
42 —Suqkunataqam washarqan. Piru pay kikinllaqam mana atinchu washakayta.
Mayá, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, kanalitan chay krusmanda ishkimunqa, paypi
kriyinanchiqllapa. 43 Payqam niwarqanchiqllapa: "Dyuspa Churinmi kani. Paypillam
yuyakuni", nishpa. Mayá, Tayta Dyus payta allipta kuyashpaqa washanqa, nishpa.
44 Chay ladrunguna ladumbi kaqkunapismi musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan
(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Chay diyaqam tukuy pachapi limpu tutayarqan larrdusi urasmanda asta las tres di la
tardikaman. 46 Yaqqana las tris kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita qayakushpa, nirqan:
—Eli, Eli, ¿lama sabaktani? nishpa.
Chay nishqanqam isrraylinukunapa rimaynimbiqa munan niyta: "Dyusitu, Dyusitu,
¿imapaqmir sapalaytaqa dijawashqa kangi?" nishpa.*
47 Chayshina niqta uyashpaqam, chaypi kaqkunamanda wakinninqa pandashpa, yu-
yarqan: Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.
48 Chay urasmi suqnin kallparqan ish'uputa apamuq. Apamushpaqam puchqo binupi
nuyuchishpa, suq kañapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanam-
baq. 49 Piru chay wakingunaqam nirqan:
—Shuyay rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschush rin shamuq washaq ichu mana? nishpa.
50 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda jwirtita rimashpa, ispiritunda Dyusman min-
gashpa, wañurqanna. 51 Chay urasmi Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda
urakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. *[Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam
chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.]* Chay urasmi tim-
blurpis karqan. Chaymi atun rumikuna limpu partikarqan. 52-53 Chaymandaqam Jisus
wañushqanmanda kawsamuptinqa, chay mach'ayshina sipultura alma pambakashqanguna
kich'akarqan. Chaymi Dyuspi kriyiq wañushqakunapis achka kawsamushpa, rirqanllapa
Dyus akrashqan llaqta Jirusalinman. Chay Jirusalimbiqam achka runakuna, warmikuna
chay kawsamuqkunataqa rikarqanllapa.

---

* **27:35** Salmo 22.18 * **27:46** Salmo 22.1

54 Kanan Jisus wañushqan urasqam kay pachapi timblur karqan. Chaymi chay kwi-
daykaq kamachikuq suldaduqa yumbay suldadungunawan chayta rikashpa, tukuy chay
mas kusaskuna pasaptinqa, ancha manchashpa nirqanllapa:
—Allibraq kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.
55 Chaypim achka warmikunapis karumanda Jisusta chapaykarqanllapa. Paykunaqam
Galiliya kashqanmandapacha payta yanapashpa, pullan shamushqallapa karqan. 56 Chay
warmikunamanda wakinninqam karqan: Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa Jusipa
maman Marya, chay Sibidiyupa churingunapa mamambis.

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Chay diya byirnis amsayaykaptinnam, suq kapuq runa Jusi shutiq shamurqan Pi-
latuman. Payqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paypismi Jisuspa yach'akuqnin kar-
qan. 58 Chaymi payqa Pilatuman rishpa, Jisuspa kwirpunda mañarqan. Chaymi Pilatuqa
kamachikurqan, kwirpunda intrigananllapa Jusita. 59 Chayshina Jisuspa kwirpunda
intrigaptinqam, suq limpyu trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. 60 Chay Jusiqam
suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan.
Chaymi payqa chay sipulturapina kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kir-
pashpa, rirqanna. 61 Chay mach'ayshinapa ñawpambim tiyaykarqanllapa chay Marya
Magdalamanda kaq, tukayan Maryawan.

Suldadukunam Jisuspa kwirpunda kwidarqanllapa chay pambashqambi

62 Qayandin sabaduqam isrraylinu kurakunapa kamachikuqninguna farisiyu duktri-
nayuqkunawan rirqanllapa gubyirnu Pilatuta niq:
63 —Taytitu, yuyanillapam chay alma llullakuq kawsaykashpa kayshina nishqanda:
“Wañushpaqam kimsa diyaman rini kawsamuq”, nishpa. 64 Chayri wakin suldaduykita ka-
machiy, rinanllapa allita kwidaq chay pambakashqanman, kimsa diya kumplinangaman.
Yach'akuqninguna imakish tutap shamushpa, chay kwirpunda surqoshpa, isrraylinu
masiyllapata ingañanmanllapa: “Chay wañushqaqash kawsamushqana”, nishpa. Chayshi-
naqach'i mas piyur llulla kanman chay punta llulla rimashqanmandaqa, nishpa.
65 Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa nirqan:
—Mayá, chaypim suldadukuna. Paykunata apashpa, may atishqaykikaman ancha allita
kwidachiyllapa, nishpa.
66 Chayshina niptinmi, paykunaqa rishpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpanan
rumita ancha allita siñalarqanllapa suq silluwan, yach'ananllapa kunfurmi kashqanda.
Chaymi chaypina suldadungunata dijarqan kwidananllapa.

28

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chay samana diya pasaptin, dumingu yaqqana achikyaptinmi, chay Marya Magdala-
manda kaq tukayan Maryawan rirqanllapa Jisus pambakashqanman rikaq. 2 Chay madru-
gadum ancha jwirti timblur karqan. Chay urasmi Tayta Dyuspa anjilnin syilumanda
shamushpa, chay mach'ayshina sipulturapa kirpashqan rumita ashuchishpa, sawambi
tiyarqan. 3 Chay anjilmi rrilampagushina achikchakurqan. Mudanangunaqam ancha
yuraq qasashina llipyarqan. 4 Kanan chay kwidakuq suldadukunaqam chay anjilta rikash-
paqa, ancha manchashpa ch'apsikashpa, bulakashpa, wañushqashinana kidarqanllapa.
5 Chay anjilqam chay warmikunata nirqan:
—Ama manchayllapachu. Noqaqam yach'ani: Qamkunaqam chay kruspi wañushqa
Jisusta maskaykangillapa, nishpa. 6 Mananam kaypichu. Pay nishqanshinam
kawsamushqana. Shamuyllapa kay uku kamakachishqanman chapakuq. 7 Utqana
rishpa, yach'akuqningunata niyllapa: “Jisusqam wañushqanmanda kawsamushqana.
Ñawpaykillapatam prubinsya Galiliyaman riykan. Waqpinam ringillapa rikaq”, nishpa.
Chay allip kaqtallam nishushqallapa kani, nishpa.
8 Chaymi chay warmikunaqa chay pambakashqanmanda dasna lluqshirqanllapa. Chay
anjilta rikashqanrayku manchashpapismi, ancha kushikushpa, kallpaylla rirqanllapa
chay anjil nishqanda Jisuspa yach'akuqningunata willaq. 9 Chayshina riykaptinllapaqam,
Jisusqa chay riykashqanllapapi das rikakushpa napaykurqan:
—Bwinus diyas warmisitakuna, nishpa.
Chaymi paykunaqa qemikashpa, ch'akingunata abrasashpa, Jisusta adurarqanllapa.
10 Kanan Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Ashwanri masayshina kaqkunaman riyllapa abisaq, paykuna rinanllapa prubinsya Galiliyaman. Waqpinam rinllapa rikawaq, nishpa. *[Nuta: Jisus "Riyllapa masayshina kaqkunata abisaq" nishqanqam munan niyta paypa apustulningunata rinanllapa abisaq.]*

Suldadukunam chay pasashqambaq isrraylinu kurakunata abisarqanllapa

11 Chay warmikuna noqaykunaman shamuykaptinqam, wakin kwidakuq suldadukunaqa Jirusalinman rishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunata willarqanllapa chay tukuy ima pasashqambaq. 12 Chaymi chay kurakuna, kamachikuq ansyanukunawan tandakashpa, kayshina parlarqanllapa: "¿Kananqa imatanam rurashunllapa?" nishpa. Chayshina parlashpaqam, suldadukunata achka qellayta pagarashpa nirqan:

13 —Amar rimayllapachu chay pasashqandaqa. Ashwan kayshina rimayllapaqa: "Noqaykuna puñunaykamanmi Jisuspa yach'akuqninguna tutap shamushpa, suwawashqallapa paypa kwirpunda", nishpa. 14 Kay nishushqayshina rimaptikillapa, gubyirnu yach'aptinqam, noqaykuna paytaqa kriyichishaqllapa: Chay suldadukunaqam mana uchayuqchu, nishpa. Chayshinam washashqaykillapa, qamkunata ama kastigashunan, nishpa.

15 Chaymi chay suldadukuna qellayta ch'askishpaqa, chay kunashqanshinana rimarqanllapa. Chay nishqandam achka isrraylinukuna kanangaman parlanllapa.

Jisusmi yach'akuqningunata kayshina mingarqan
(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Ich 1.6-8)

16 Noqaykuna chay unsi yach'akuqninguna Galiliyaman rishpaqam, Jisus nishqan lumaman rirqayllapa. 17 Chay lumapi Jisusta rikashpaqam, adurarqayllapa. Piru wakin yach'akuqniy masiykunaqam mana allita kriyishpa yuyarqanllapa: ¿Allipchuraq pay? nishpa. 18 Chaymi Jisusqa noqaykunaman qemikashpa, kayshina niwarqanllapa:

—Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kamachikuqta numbrawashqa, syilupi, kay pachapi kamachikunaypaq. 19 Chaymi kamachiykillapa, riyllapa yumbay nasyungunaman, runakunata, warmikunata yach'achiq, noqapi kriyishpa, yach'akuqniykuna kanambaq. Chay kriyiqkunataqa shutichiyllapa Taytay Dyuspa shutimbi, noqapa shutiypi, Santu Ispiritupa shutimbi. 20 Chayshina shutichishpaqar, yach'achiyllapa tukuy kamachikushqayta kasunanllapa. Kay mundu ushyakaptimbismi, noqaqa tukuy tyimpu pullaykillapa rini kaq, nishpa.

Kaytallam iskibriykillapa.

SAN MARKUSMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chaymandaqam Pidruwambis purishpa, paymanda ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: "Paymi churiyshina", nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liyiyshunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiyu 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan mana isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriyiqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibrirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Mk 1.1-13 niwanchiqllapa, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk 1.14-7.23 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk 7.24-9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 10.1-11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 11.11-13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk 14.1-16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi yach'achikuq
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Kayshinam qallarin Dyuspa Churin Jisukristupa ancha shumaq nutisyanqa.

2 (Jisukristu manaraq shamuptin kay pachamanmi, Tayta Dyuspaq suq rimaq karqanna. Paymi Isayiyas shutirqan.) Chay Isayiyasmi librumbi iskibrishqa karqan Taytanchiq Dyus Churinda kayshina nishqanda:

Qamba puntaykitam rini kach'aq suq runata, qambaq yach'achikunambaq, runakuna, warmikuna shumaqta ch'ayachishunanllapa.

3 Chaymi chunchakunapi ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: "Uyakuyllapa, Siñurninchiqmi rinna shamuq. Chayri shumaqtana kawsayllapa, pay shamuptin, allita ch'ayachinaykillapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis allichaykangimanshina paypa ñanninda", nishpa.*

4 Chay nishqanshinam allip karqan. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda mas puntata Jwan Shutichikuqta kach'amurqan, Jisuspaq yach'achikunambaq. Chay Jwanmi chunchakunapi runakunata, warmikunata niq:

—¡Uyawayllapa, uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana, shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq! nishpa.

5 Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy chay prubinsyan Judiyamanda ancha achka runakuna, warmikuna chay chunchaman riqllapa, chay Jwanda uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

6 Chay Jwanqam chunchakunapim tiyaq. Kapanqam kamillupa millwanmanda kaq. Wach'ukunqam qaramanda kaq. Kanan payqam atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikushpa kawsaq. *[Nuta: Jwamba chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.]* 7 Payqam runakunata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamuq suq ancha pudirniyuq maski noqamanda. Chay ancha kamachikuqpa ñawpambiqam noqaqa mana nimachu kashaq. Chaymi nini, manam

* **1:3** Isaías 40.3; Malaquías 3.1

balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq. 8 Chaqa noqaqam qamku-
nataqa yakuwan shutichiykillapa. Piru chay ancha baliq shamushpaqam, shutichishun-
qallapa Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykil-
lapa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

9 Jisusmi prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda rirqan Rriyu Jurdanman,
Jwan shutichinambaq. 10 Chayshina Jwan shutichiptinqam, Jisusqa yakumanda
lluqshiykashpa, anaqman chapakushpa, syiluta kich'akaykaqta rikarqan.
Chaymandaqam rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumitashina syilumanda
urangumushpa payman shamuqta. 11 Chay urasmi syilumandapacha Tayta Dyus Jisusta
nirqan:

—¡Ijitu! ¡Qam ancha kuyashqay Churiyqa kangi! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

12 Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq chunchaman Jisusta aparqan. 13 Chay
chunchapim Jisusqa 40 diyas tukuyta tiyarqan, chukaru kita animalkunapa ukumbi.
Chaypi kaptinmi, dyabluqa rikakurqan tyintanambaq. Chaymandaqam mana nimapi
atishpa tyintaytaqa, Jisuspa ñawpanmanda ashushpa rirqan. Chaymandaqam Dyuspa
anjilninguna shamushpa, tukuy imapi Jisusta yanaparqan.

Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

14 Chay Jwan Shutichikuqta karsilaptinmi, Jisusqa rirqan prubinsya Galiliyaman, Tayta
Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. 15 Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduykimanna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunan-
llapa. Chayri qamkunaqa mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, Dyusta rru-
gayllapa pirdunashunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq
Dyusmi munan washawayninchiqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywan purinanllapa
(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

16 Jisusmi chay prubinsya Galiliyapi ancha atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikar-
qan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun. Suqqam shutirqan Andris.
Chaypim paykunaqa atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata. 17 Paykunatam Jisusqa
kayshina qayarqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskaduku-
nata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunata maskashpa,
yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

18 Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

19 Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikar-
qan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Suqnin shutirqan Jwan; suqqam
Jakubu. Paykunaqam yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan.
20 Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqllapa. Chaymi chay uras
das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiqa
kidarqan wakin yanapakuqninwan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq
(Lk 4.31-37)

21 Jisusqam chay runakunawan Kapirnawun llaqtaman ch'ayarqan. Chay llaqtapiqam
samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa, chaypi yach'achikurqan. 22 Chaymi
Jisus yach'achikuptinqa, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarqanllapa. Chaqa
Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa
liyningunata yach'achikuqshina. 23 Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Payp-
iqam suq millanaypaq dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:

24 —¡A! Qam Jisus Nasaritmanda kaq, ¿ima kwintayuqtaq kangi piñachiwanaykiqa? ¿Ima,
kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa
chay santu Churin kangi! nishpa.

25 Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa nirqan:

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

26 Chayshina qatiptinqam, chay dyabluqa chay runata atakikunata qoshpa, ancha qay-
ach'akushpa, ukunmanda lluqshirqan. 27 Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa

ancha ispantashqata chaparqanllapa Jisustaqa. Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachikuqtaq? ¡Rikay, paypaqqam mana nimachu waq saqra dyablukunaqa! ¡Chaymi kamachiptinqa, das kasunllapa! nishpa.

28 Jisus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugarningunapi.

Jisusmi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

29 Lluqshishpa chay sinaguga wasimandaqam, Jisusqa chay Jakubuwan, Jwanwan rirqan Simumba, Andrispa wasinman. 30 Chaypim Simumba swigranqa jibriwan kamapi karqan. Chaymi Jisusta nirqanllapa:

—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.

31 Chaymi Jisusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shayachirqan. Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqa chay uras paykunataqa qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

32 Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan Jisusman. Paykunaqam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jisus kach'akachinan. Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykunamanda wichukunambaq. 33 Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus kaykashqan pungupi undakarqanllapa. 34 Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Lk 4.42-44)

35 Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman, Tayta Dyusman mañakuq. 36 Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidruqa chay suqkunawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. 37 Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.

38 Piru Jisusqam nirqan:

—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunaypaq. Chaqa chaypaqmi shamushqaqa kani, nishpa.

39 Chaymi chay prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapismi runakunamanda qatirqan.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

40 Suq diyam suq ismuykaq kwirpuyuq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rrugarqan:

—¡Taytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kangi. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

41 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

42 Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan. 43-44 Chaymandaqam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachikushqanda ruranayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

45 Piru waq runaqam mana rurarqanchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtakunapi yach'achikuyta, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaqa yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

2

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1-2 Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirnawun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparqanchu chay wasiqa. Chaymi manana karqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. 3 Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamurqanllapa. 4 Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuyta uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi wasipa sawanman lluqshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa waskakunawan parambi ishkichirqanllapa Jisuspa uku ñawpanman. 5 Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

6 Piru chay uku wasipiqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunaqam yuyarqan: 7 Kay Jisusqam yanqa runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaqa rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta burlaykan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

8 Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? 9 Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: "Uchaykikunatam pirdunayki" ichu ninaypaq: "Noqam kach'akachiyki; atarishpa, paraykita tandashpa, riy", nishpa? 10 Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

11 —Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

12 Chayshina kamachiptinllam, chay runaqa dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay chapaqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—¡Manam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqllapa! nishpa.

Jisusmi qayarqan Libi shutiq runata
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis payqa paykunata yach'achirqan. 14 Chaymanda riqshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa Libi shutiqta. *[Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.]* Payqam Alfiyupa churin karqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswanna rirqan.

15 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim karqanllapa wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunaqam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka riqkunapismi chaypiqa karqan. 16 Chaymi Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

17 Piru Jisusqam uyarqan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Suq diyam Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa. Chay farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaqa Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunanllapachu? nishpa.
19 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaq fyistanman. Chay kasaraq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanchu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqapa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. 20 Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqa.
21 'Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptinqam, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. 22 Chayshinallam llullu binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla qesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. *[Nuta: Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina.]*

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykarqan. Chaymi chay yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. 24 Chaypaqmi farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta nirqanllapa:
—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. ¡Rikay! Chay yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa, nishpa.
25 Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:
—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? 26 Chaqa payqam yaykurqan chay unay karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas kamachikuq isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru chay Dabidqam mana dirichuyuq kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaqllapa.*
27 Jisusqam nirqambis:
—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq rurarqan, paykunata yanapanambaq. Manam rurarqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunninshina kanambaqqa. 28 Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

3

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 Suq samana diyapim Jisusqa ririrqan sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. 2 Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa: ¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta ruraptinqa dimandashun, nishpa. 3 Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:
—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.
4 Chaymi chay runa ch'awpiman riptinqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:
—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Munanchu runapa bidanda washananchiq ichu wanchinanchiq? nishpa.
Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyaraplla (uyaralla) kidarqanllapa. 5 Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiytaqa. Chaymi Jisusqa ancha chapashqanshina malaganayashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa nirqan:
—Chutay makikita, nishpa.
Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. 6 Chayta rikashpam, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa lluqshishpa, gubyirnu Irudispa partidungunawan parlarqanllapa, Jisusta wanchinanllapa.

* **2:26** 1 Samuel 21.1-6

Jisustam achka runakuna kish'kicharqanllapa

7-8 Jisusmi yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman.
Chaypi ancha shumaq milagrukunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay
prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi
prubinsya Judiyamanda, Jirusalin llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda,
Sidunmanda, rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. 9-10 Chay
runakuna, warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay
qeshyaqkuna kach'akanambaq kumsanakuypa, waqmanda kaymanda chutakashpa,
Jisuspa kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi
Jisusqa yach'akuqningunata kamachirqan, yakupi puriq barkuta apamunanllapa, chay
barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

11 Kanan dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qon-
qorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa ispiritunguna tiyarqanllapa. Chay
dyablukunaqam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—¡Qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

12 Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina ri-
mananllapa.

Jisusmi yumbay yach'akuqninmanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 Jisusqam suq lumapa sawanman lluqshishpa, yach'akuqningunata qayarqan,
payman shamunanllapa. 14 Riptinllapaqam, paykunamanda akrarqan dusi
yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin,
pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. *[Nuta: Chay dusi akrashqangunaqam*
apustulninguna shutiqllapa.] 15 Paykunataqam ancha pudirniyuqta rurarqan,
atinambaqllapa qeshyaqkunata kach'akachiyta, atinambaq dyablukunata
runakunamanda qatiyta. 16 Chay dusi akrashqan runakunaqam kaykuna karqan:
Suqmi shutiq Simun. Paypaqllam Jisukristuqa nirqan: "Paylla Pidrupis shutinqa", nishpa.
17 Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna Jakubuwan masan Jwan. Paykunapaqmi
Jisukristu nirqan: "Buwanirjismi shutinqallapa", nishpa. Chay shutinqam rimaynimbiqa
munan niyta: "Lanyashina rimayniyuqkuna", nishpa. 18 Chay suqkunaqam shutiqllapa:
Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam
karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda
karqan. 19 Suqqam karqan Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tyimpumanda Jisusta
randikurqan.

Wakin runakunam nirqanllapa: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

20 Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chaymambismi, ancha
achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamuqku-
nata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. 21 Chayshina
kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuq wasinman.

22 Kanan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman
shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay
Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam
atinmanchu qatiyta, nishpa.

23 Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay
kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyabluqam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa.
24 Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakush-
paqa, ¿imashinam atinmanllapa kawsaytaqa? 25 Chayshinallam suq ayllupi paykunapura
wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa. 26 Chayshinallam dyablupis mana mu-
nanchu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

27 Kaytapis uyayllapa: Suq ladrunqam mana dasqa atinchu qoch'iyta imangunata suq
ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman.
Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iytaqa. (Chay
runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanay-
paq, nishpa.)

28-30 ’(Dyuspa Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka milagrukunata
ruranambaqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykarqanllapa: “Jisustaqam
dyablu yanapaykan”, nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan:
—(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaq “dyablum”
niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus
tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa
Santu Ispiritumbaq niptin: “Chayqam dyablu” nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq
Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanwan payman ch'ayarqanllapa
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jisus chay wasipi kaykaptinmi, maman masanguna chayman ch'ayashpa, sawaman-
dalla Jisusta qayachirqan. 32 Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanl-
lapa:
—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.
33 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?
34 Chaymandaqam rridurnimbi kaqkunata chapashpa nirqan:
—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. 35 Chaqa Tayta Dyus munashqanda
kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

4

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpukuqwan
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 Suq diyam Jisus ririshpa chay atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan.
Chaymambismi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi
kish'kichaptinllapa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, barkumandana payku-
nata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.
2 Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:
3 —Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. 4 Chaymi tarpukushpa, simil-
landa shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay simillitatam pishqokuna
shamushpa limpu pallarqan. 5 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi
chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum,
mana ch'upakurqanchu ukukamanqa. 6 Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana
ukukaman ch'upakushqanrayku. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan.
Chaymi wiñaykaptinqa, kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis
puqorqanchu. 8 Piru wakin simillakunaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam
shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan.
Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. 9 ¡Chayri
qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa achka kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

10 Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangunawan, wakin
yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:
—¿Imaraykutaq kumparasyunwan yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan
niyta? nishpa.
11 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa yach'achiyki: Kayshinam ancha shu-
maqta rini kamachikuq, nishpa. Piru manam balinchu chay mana munaq kriyiqkuna
chaypaq yach'ananllapaqa. 12 Chaymi achka kumparasyunwanlla yach'achikuni, payku-
naqa chapashpa, uyashpapis, ama allita intyindinanllapa. Chaqa manam balinchu,
paykuna amalas noqapi kriyishpa, uchangunamanda pirdunadu kanambaqqa, nishpa.

Jisukristum chay kumparasyunda intyindichikurqan
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

13 Jisukristum chay yach'akuqningunata nirqambis:
—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa kangi chay kumparasyundaqa? Chayshina
mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa intyindiq suq kumparasyungunawan
yach'achikuptiyqa? 14 Suq runa Dyus nishqanda yach'achikuqqam chay tarpukuq
runashina. Chaymi yach'achikushqanqa chay similla shikwashqanshina. 15 Wakin
runakunaqam ancha angu shunqoyuqkuna chay angu ñanshina. Chaymi dyabluqa
paykunaman rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin. Chaqa dyabluqam chay

pishqokuna simillata ñanmanda pallaqkunashina. 16-17 Chay kaskaju ch'akraqam
yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa
shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu
noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das
disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. 18 Wakin runakunaqam
chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda
uyashpa, das ch'askinllapa. 19 Chaymandaqam kay mundupa imangunapaq llakishpa,
tukuy imayuq munashpa kayta, Dyusta das qonqanllapa. 20 Piru wakinqam Dyus
nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi yuyakunllapa. Chaymi paykunaqa
chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumaqta
kawsanllapa. Chaymi paykunaqa chay similla 30 puqoqkunashina. Wakinninqam
Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqkunashina. Llalli wakinqam Dyusta masta
kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan michawan
(Lk 8.16-18)

21 Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:
—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq
kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, allita achikchakunanqa.
22 Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq.
Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. 23 Chayri
qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa kay nishushqayta, nishpa.
24 Chaymandaqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita. Qamkuna allita kasuwaptikiqam, Taytanchiq
Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. 25 Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam
Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla
yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan tarpudu wiñaqwan

26 Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:
—Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq
tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqqam simillanda ch'akrambi tarpushpaqa,
chaypina dijan wiñanambaq, ¿manachu? 27 Chaymandaqam chay dwiñuqa ch'akranmanda
rishpaqa, puñun, rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam wiñan chay simillaqa,
nishpaqa. 28 Piru chay simillaqam gustunlla wiñashpa, allpamanda lluqshin. Chayshina
wiñashpa atunyashpaqam ispiganna. Chaymandaqam chay muritungunaqa qarwanna.
29 Chayshinam kusicha tyimpuqa ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna syigaq. *[Nuta:
Chayshina yupaymi Dyuspaq yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta
kasuykan.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

30 Jisusqam nirqambis:
—¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuyta: "Taytanchiq
Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq", nishpa? 31 Chayqam
ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay simillamanda
mas uchulita, ¿manachu? 32 Piru allpapi pambakashpaqam, uchulita kashpapis, atunda
wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikran-
gunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. *[Nuta: Chay ñapushshinam Dyusta kasuqku-
naqa ashlita kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.34-35)

33 Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may
intyindinangaman. 34 Piru yach'akuqningunatallam intyindichiq chay kumparasyungu-
napaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Aku kay atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.
36 Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa.
Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa. 37 Piru riykaptinlla-
pam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman
undaykarqanna. 38 Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda

rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu! ¡Yakumanmi seqaykanchiqna! ¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi? nishpa.

39 Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:

—¡Qasillay! nishpa.

Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan. 40 Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa? nishpa.

41 Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiqqa? ¡Rikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun! nishpa.

5

Suq luku runam kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna. 2 Chay yakupi puriq barkumanda lluqshiptinllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa dyabluwan puriq. 3 Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashpapis, mana pipis atiqchu sujitaytaqa. 4 Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqllapa. Chayshina ruraptinllapapismi, chay runaqa kadinakunata limpu pitishpa, maytapis riq. 5 Chay runaqam punchawnindin, tutapnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. 6 Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qonqorikurqan. 7-8 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam, dyablu mana baliq, lluqshiy kay runamanda, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:

—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinqa? ¡Yush'ayku, amar qesachawaychu! nishpa.

9 Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imataq shutingi? nishpa.

Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.

10 Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rrugarqan:

—Yush'ayku, kay lugarmandaqa ama qatiwayllapachu, nishpa.

11 Chay qaqapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykarqan. 12 Chaymi dyablukunaqa Jisusta rrugarqan:

—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

13 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

Chaymi dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wañurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkay milch'i karqan.

14 Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manchashpa kallparqanllapa abisakuq:

—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.

Paykunaqam abisarqan ch'akrapi kaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. 15 Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi kapanda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan. Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. 16 Chay michidurkunaqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla paykunata parlachirqanllapa. 17 Chaymi chay shamuqkunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, lluqshinan paykunapa lugarninmanda.

18 Kanan Jisus yaykuptin barkumanqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq. 19 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqawan rinaykimandaqam mas allin aylluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashushqambaq.

20 Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llaqtakunapa prubinsyambi kayshina parlachikurqan: "Jisusmi ancha yanapawashqa" nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispantashqata kushikurqanllapa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, Jayrupa chinanda kawsachimurqan (Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 Jisusmi kutirirqan yakupi puriq barkupi atun qoch'apa suq ladun chimbanman. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. 22 Paykunawan kaykaptinmi, sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, 23 kayshina rrugarqan:

—Taytitu, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.

24 Chaymi Jisusqa paywanna rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rishpa, ñambiqa Jisusta kish'kicharqanllapa.

25 Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuyta yawar mana dijarqanchu. 26 Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan qellaynindapismi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan. 27-28 Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan. 29 Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan. 30 Piru Jisusqam pudirnin lluqshiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

31 Chayshina tapukuptinmi, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam kish'kichashuykangi. ¿Chaychu ningi: "¿Pitaq kapayta llamkashqa?" nishpaqa?

32 Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa? nishpa. 33 Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa. Chaymi manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda Jisusta niq. 34 Jisusqam chay warmita nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.

35 Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasinmanda abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa, nishpa.

36 Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.

37 Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbaytaqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, Jakubuta, masan Jwandalla. 38 Chayshina Jayrupa wasinman ch'ayashpaqam, uyarqan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa. 39 Chaymi Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:

—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangillapa? Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

40 Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yumbay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa, chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa. 41 Chaymandaqam chinata makinmanda piskashpa nirqan:

—Talita kumi.

Chay nishqanqam rimaynimbiqa munan niyta: "Chinita, qamtam niyki, ¡atarimuy!" nishpa.

42 Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi watayuq karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa. 43 Piru Jisusmi paykunataqa ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqambismi chay chinata qarananllapa.

6

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kutirqan.
Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa. 2 Chaypiqam samana diya ch'ayamuptinqa,
Jisusqa yach'achikuykarqan sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa,
ancha chapashqanshina rimarqanllapa:

—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq
yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa ruran? 3 Chaqa waqqam
chay karpintiru. Maryapa ullqo wawan. Jakubupa, Jusipa, Judaspa, Simumba masanmi
kay runaqa. Paningunapismi noqanchiqkunawan kay llaqtapi tiyanllapa.

Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanllapachu Jisusta uyaytaqa. 4 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay llaqtakunapi Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay rimaqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu ch'askinllapaqa.

5 Chaymi payqa chay Nasarit llaqtambiqa manana atirqanchu achka milagrukunata
ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirqan.
6 Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ¿imaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana munanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

⌞Chaymandaqam Jisusqa chay sirka llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.⌟

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

7 Jisusqam chay dusi apustulningunata qayashpa kamachirqan, ishkay ishkay rinanllapa yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, dyablukunata runakunamanda qatinanllapa. 8 Paykunatam kamachirqan:

—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq qeru burdundalla
apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu. 9 Llanqekushpalla sapalan
kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkay kapaykitaqa. 10 Pusadata tarish-
paqa, chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq
wasipi suq wasipiqa. 11 Piru mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuyta,
ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda
allpata ch'apsishpa riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Payku-
naqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. Alliptam niykillapa, chay
fyirusyashuqkunaqam jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay Sudumawan Gumurra llaqtaku-
namanda mas kastigadu rinllapa kaq, nishpa.

12 Chayshina kamachiptinmi, paykunaqa rishpa, runakunata, warmikunata
yach'achirqan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqllapa. 13 Paykunaqam
qatirqan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam,
paykunatapis kach'akachirqan.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Chay llaqtakunapa gubyirnun Irudismi Jisuspa famanda yach'arqan, yumbay par-
laptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirqan:

—Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay mila-
grukunata atin rurayta, nishpa.

15 Suqkunaqam niqllapa:

—Dyuspaq rimaq chay alma Eliyasmi kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.

Wakinqam niqllapa:

—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.

16 Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirqan:

—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay
almam kananqa kawsamushqa, nishpa.

17-18 Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa
masan Filipipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqa mana
manchashpachu, anyashqa karqan:

—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.

Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa. 19 Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaqa ancha ch'iqnishpa, munarqanna wanchiyta, piru manam atirqanchu wanchiytaqa. 20 Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa, chay warmin Irudiyasta nirqan:

—Ama wanchishunchu, nishpa.

Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyustam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha gustarqan uyaytaqa.

21 Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam chay prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarningunata, mas kamachikuq suldadungunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata rurananllapa. 22 Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa, chay Irudiyaspa chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan. Chayshina dansaptinqam, ancha gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:

—Imatapis mañaway. Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

23 Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:

—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqaqam tukuy ima munashqaykita qoshqayki. Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuyta, nishpa.

24 Chaymi chinaqa lluqshishpa, maman Irudiyasta tapurqan:

—¿Imataraq mañayman? nishpa.

Chaymi mamanqa nirqan:

—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.

25 Chaymi chinaqa utqaymaya kallpashpa, yaykurishpa, gubyirnutaqa nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.

26 Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yanapakuq awturidarkunapa ñawpambi jurashqanraykum, mana munarqanchu chinata ñigaytaqa. 27 Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. 28 Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.

29 Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jisuspa chay dusi apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushpaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqllapa. 31 Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqllapa. Chaymi payqa yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Akullapa ashlita samaq suq chuncha lugarman, nishpa.

32 Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa yakupi puriq barkupi chay atun qoch'apa suq chuncha manyanman. 33 Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaqa chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay llaqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.

34 Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmita rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqa. Mana dwiñuyuq wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqa. 35 Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. 36 Chayri kay runakunata, warmikunataqa dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.

37 Piru Jisusqam nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—¿Maymandataq dusyintus dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tandata randinayllapaqa? nishpa.

38 Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa? Mayá, riyllapa rikay, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqa nirqanllapa:
—Sinku tandita ishkay piskaditullam kan, nishpa.
39 Chaymi Jisusqa yumbay chay runakunata, warmikunata kamachirqan, pachan
pachan chay qewakunapa sawambi tiyanambaqllapa. 40 Chayshina kamachiptinqam,
wakinqa 50, 50 tiyarqanllapa; wakinqam 100, 100 tiyarqanllapa. 41 Chaymandaqam Jis-
usqa chay sinku tanditata, ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta
pagikurqan. Chaymandaqam chay tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata
qorqan, chay yumbay runata, warmita qonanllapa. Chay ishkay piskaditutapismi
chayshinalla piti piti rurashpa, yumbayta qorqanllapa. 42 Chayshina qoptinqam, yumbay
undanangaman mikurqanllapa. 43 Chayshina mikuptinllapaqam, achka pidasu tanda
piskaduwan subrarqan. Chaymi dusi kanasta undakunata tandarqanllapa. 44 Chay
mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000 karqan. (Warmikunawan, wambrakunawanqam mas
achka karqan.)

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Chay ancha achka runakuna, warmikuna mikuptinqam, Jisusqa yach'akuqningunata
nirqan:
—Yakupi puriq barkuman lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba Bitsayda llaqtaman,
nishpa.
Chayshina nishpam, payqa kidarqan, yumbaymanda dispidikanambaq.
46 Chaymandaqam, sapalanllana rirqan suq lumaman, Tayta Dyusman mañakuq.
47 Chay diya amsayaptinqam, chay barkuqa chay atun qoch'apa ch'awpimbina
karqan. Kanan Jisusqam sapalanlla kidarqan chay lumapi. 48 Piru ñawpa ladunmanda
ancha wayraptinmi, chay yach'akuqningunaqa mana atirqanllapachu ñawpaman
riyta. Chayshina kaykaptinmi, Jisusqa paykunataqa rikarqan barkupa kumsanan
palangunawan ancha shinchikushpa apaykaqta. Chayshina ñakaykaptinllapam, manaraq
achikyaptin, Jisusqa yakupa sawanda ikinllapata rirqan. Chayshina rishpaqam,
paykunataqa pasaykarqanna. 49-50 Chayshina yakupa sawanda riykaqta rikashpaqam,
paykunaqa yuyarqan: ¡Waqqam alma! nishpa. Chaymi ancha manchashpa yumbaynin
qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa nirqan:
—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.
51 Chaymandaqam Jisusqa chay barkuman lluqshiptinqa, wayraqa limpu qasillarqan.
Chayta rikashpaqam, chay yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. 52 Paykunaqam
chayraq rikashqallapa karqan, Jisus tanditata achkayachiptin. Piru chay milagruta
rikashpapismi, manaraq paypiqa allitaqa kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq kashqan-
llaparayku.

Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 14.34-36)

53 Chaymandaqam barkupi chay atun qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman
ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, barkuta watarqanllapa atun qoch'apa
manyambi. 54 Chay barkumanda diki ishkiptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa Jisustaqa
das riqsirqanllapa. 55 Chaymi chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay chay lugarku-
naman abisakuq:
—Jisusqam chay lugarman shamushqa, nishpa.
Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apamurqanllapa Jisusman. 56 Kanan
yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata apaqllapa shuy-
achiq. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi
qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa,
nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay
kach'akarqanllapa.

7

Kaykunam uchakunaqa
(Mt 15.1-20)

1 Suq diyam wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin
yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. 2 Paykuna
rikaykaptinmi, Jisuspa wakin yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu
mikurqanllapa. Chaymi chay shamuqkunaqa Jisuspa yach'akuqningunata
anyarqanllapa. Chaqa isrraylinu llaqta masingunapa mayllakuna kustumbrindam
mana rurarqanllapachu. 3-4 Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan

kanangaman unay agwilungunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapis ruranllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata, jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu. 5 Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikunllapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruranllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaqa? nishpa.

6 Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:

—¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunapaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskibrirqan:

Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa. Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapana.

7 Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananqa. Chaqa runakuna nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.*

8 Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata rurashpaqa, jarraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.

9 Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Qamkunaqam chay kustumbrikikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaqa mana kasungillapachu. 10 Chaqa Muysismi kamachikurqan: "Taytaykita, mamaykita rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyaqta wanchiyllapa", nishpa.* 11 Piru qamkunaqam ningi: "Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: 'Manam atinichu yanapashuyta. Yumbay kusasniykunatam Dyusta rini qoq' " nishpa. 12 Chayshina nishpaqam, qamkunaqa suqkunata yach'achiykangi: "Mana munashpa yanapayta taytaykita mamaykitaqa, ama yanapaychu", nishpa. 13 Chayshina yach'achikushpaqam, qamkunaqa Dyus nishqandaqa mana baliqpaqna riqsiykangillapa, runakunapa kustumbrindalla ruranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka laya mana baliq kustumbrikunatam rurangillapa chay kustumbritashina.

14 Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan:

—Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: 15 Tukuy ima sawamanda yaykuqqam mana uchayuqtachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa, uchayuqqa kangillapa. 16 ⌞Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa,⌟ nishpa.

17 Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akrakashpa, suq wasimanna yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.

18 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqaqam nishushqallapa kani: Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuqtaqa rurachiwanchiqchu. 19 Chaqa manam ni pipis shunqonmanqa mikunchu. Ashwan mikunchiqqam pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa lluqshinna litrinaman.

Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa. 20 Kayshinapismi nirqan:

—Runakunapa mana allin yuyayningunam uku shunqonmanda lluqshin, uchayuq kanambaqqa. 21 Chaqa shunqonllapapi mana allin yuyayninguna kaptinmi, kay laya mana allikunata ruranllapa: Wakinqam warmiyuq kashpa, ichu warmipis runayuq kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa. Wakinqam wanchikun, 22 suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakinqam malnaturalkuna. Wakinqam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakinqam kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakinqam washa rimaykuna. Wakinqam palanganukuna. Wakinqam mana jwisyuyuqkuna. 23 Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuqna kidanllapa.

Suq furastira warmim Jisuspi ancha yuyakurqan
(Mt 15.21-28)

---

* **7:7** Isaías 29.13 * **7:10** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16

24 Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman. Chay
nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayashpaqam, suq wasipina
kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru
dasmi yach'arqanllapa. 25-26 Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das
shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan:
—Taytitu, chinitaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatiy
chay dyablutaqa, nishpa.
Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, grigu rimaypi
rimarqan. Manam isrraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:
27 —Manam allichu isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqa.
Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata
qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandanda qoch'ishpa,
allqetukunata puntata qarananchiqqa.
28 Chaymi chay warmiqa nirqan:
—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuptinqam, allqokunapis
mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli
kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki,) nishpa.
29 Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:
—Allitam kuntistawashqa kangi. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riyta. Dyabluqam
wawaykimandaqa lluqshishqana, nishpa.
30 Chaymi chay warmiqa wasinman kutirishpaqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan
kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa lluqshishqana karqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

31 Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay prubinsya Sidunda, chay
prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya Atun Qoch'aman. *[Nuta:
Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.]*
32 Chayman ch'ayaptinqam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata.
Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugarqanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa,
kach'akachinambaq.
33 Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringunaman
didungunata rurarqan. Tuqayninwan didunda nuyuchishpa, qallunman rurarqan.
34 Chaymandaqam anaq syiluman chapakushpa, llakishpa, samayninda kach'ashpa
nirqan:
—¡Ifata!
Chayqam munan niyta: "¡Kich'akay!" nishpa.
35 Chayshina niptinqam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakurqanqa.
Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta. 36 Kanan Jisusqam
yumbay chaypi kaqkunata nirqan:
—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangillapachu, nishpa.
Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ashwamba chay
famata parlachikurqanllapa. 37 Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa,
ancha ispantashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:
—¡Rikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin.
Mudukunatam rimachin, nishpa.

8

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mt 15.32-39)

1 Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan
manam nimapis waqpiqa karqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata
qayashpa nirqan:
2 —Ancham llakini kay uyawaqkunapaq. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan
kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana nimayuqchu mikunanllapaqa.
3 Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli
wakinqam ancha karumanda shamushqallapa.
4 Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa nirqan:
—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, miku-
nata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq.
5 Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:
—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:

—Syiti tanditayuqllam kanillapa, nishpa.
6 Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kamachirqan, waqpi
kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta
Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa,
yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa.
7 Karqambismi piskaditukuna. Chaykunapaqpismi pagikushpa, yumbayta qarachirqan.
8 Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa.
Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. 9 Chay
mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa,
dijarqanna rinanllapa. 10 Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan
yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

11 Chay Dalmanu lugarpina kaptinqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusman
shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:
—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuq kashpaqa, suq
milagru syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.
12 Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:
—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrukunata ruranayqa? Alliptam niykil-
lapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrukunata, nishpa.
13 Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa yakupi puriq
barkupina rirqan chay atun qoch'apa suq manyanman.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina karqan
(Mt 16.5-12)

14 Rishpaqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa tandata mana randishqallapachu kar-
qan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayuqlla riykarqanllapa yakupi puriq
barkupiqa. 15 Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:
—Farisiyukunapa libaduranmanda, gubyirnu Irudispa libaduranmandaqa kwidakayl-
lapa, nishpa.
16 Chayshina kunaptinqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa paykunapura kayshina parlar-
qanllapa:
—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa ni-
wanchiq, nishpa.
17 Chayshina parlaptinqam, Jisusqa tapurqan:
—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq” nishpaqa? ¿Ima, manachu
intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisyuyuq kangillapa? 18 ¿Ima manachu ñawikillapawan
rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima
manachu nimatapis yuyangillapa? 19 Mayá, chay sinku tanditata piti piti ruraptiy 5.000
runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:
—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.
20 Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:
—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta
undataq subrarqanqa? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:
—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.
21 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.
[Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: “Ashla libadurallam saksachin achka masata. Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman”, nishpa.]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

22 Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykapt-
inqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan. 23 Chaymi Jisusqa
chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chun-
chapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi
rurashpa, tapurqan:
—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.
24 Chayshina tapuptinqam, chay runaqa ashla rikakushpaqa, nirqan:
—Salqetatam runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

25 Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam
ñawingunaqa allitana chapakurqan. Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta. 26 Chayshina
rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:
—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqtamanqa ringichu. ⌞Amakish ni pitapis
nimatapis ningichu, nishpa.⌟

Pidruqam nirqan: "Jisusqam Dyuspa Churin", nishpa
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan prubinsya Sesarya Filipupa
kasiriyungunaman. Riqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:
—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.
28 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Wakinqam nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq
Eliyasshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.
29 Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:
—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi, nishpa.
30 Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:
—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

31 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan ka-
machikuq ansyanukuna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchi-
waptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
32 Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapa-
landa apashpa, Jisusta nirqan:
—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.
33 Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa,
Pidruta kayshina anyarqan:
—¡A dyablu! ¡Ladiyay ñawpaymanda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu
ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyiqkunashinam qamqa
yuyaykangi, nishpa.
34 Chaymandaqam yach'akuqningunata qayashpa nirqan:
—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranqa. Amana
ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqanrayku suq kruspi munaptinllapa
wanchiytapisri, noqatalla sigiwanqa. 35 Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita
washanaykiqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyip-
tiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki.
36 Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu
diyapi chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman? 37 Mayá, chay wañushqaqa, ¿aykatam pa-
garakunman washakananqa? 38 Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayuq runakunapa
ñawpambi noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: Dyus-
manda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyir-
nushina, Tayta Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay
diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa.

9

1 Kayshinapismi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wañushpa, Taytaypa pudirninda
rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

Jisukristum llipyarqan
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 Sayis diyas pasaptinmi, Jisusqa rirqan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam pul-
lan aparqan Pidruta, Jakubuta, Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa
ñawpambi suq layayarqan. 3 Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq ⌞qasashina⌟ tikrakarqan.
Kay mundupi mudananda mayqan taqshashpapismi, mana pipis atinmanchu chay layata
yuraqyachiytaqa. 4 Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqninqam chapaykashpa rikar-
qan Eliyasta, Muysista Jisuswan parlaykaqta. 5-6 Chaymi paykunaqa ancha mancharqanl-
lapa. Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu. Ancha alliraq kaypi kananchiqqa. Rurashaqllapa qamkunapaq kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.
Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqambaqqa mana yach'arqanchu: ¿Imatam rimaykani? nishpaqa. 7 Chaykamanqam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jisuspaq nirqan:
—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.
8 Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkay parlaykaqtaqa manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.
9 Chaymandaqam chay lumamanda shamuqshina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqninda nirqan:
—Qamkuna rikashqaykitaqa amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqaymanda kawsamunaykaman, nishpa.
10 Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram tapunakurqan:
—¿Imaraq munan niyta: "Wañushqaymanda kawsamunaykaman", nishpa?
11 Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:
—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: "Eliyasmi puntata rin shamuq. (Chaymandaraqmi Dyus Akrashqan Washadurqa rin shamuq", nishpaqa?)
12 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatataq nin Dyusmanda Shamuq Runapaq? Chaypiqam nin: "Shamuptinqam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa riqsiq. Kanan ancham rin padisiq", nishpa. 13 Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptinqam, runakunaqa mana llakipashpachu, paykuna munashqanda rurarqanllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. *[Nuta: Jisukristuqam chayshina Jwan Shutichikuqpaq parlachikurqan Eliyaspa shutinwan. Payqam Eliyasshina karqan. Rikay Matiyu 17.13pi.]*

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 Jisusqam chay kimsa yach'akuqninwan kutimushpaqa, chay wakin yach'akuqningunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarirqan. Chaypim Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqwan anyanakuykarqanllapa. 15 Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, ispantashqata kallparqanllapa napaykuq. 16 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—¿Imapaqmi paykunawanqa qamkunaqa anyanakuykangillapa? nishpa.
17-18 Chayshina tapuptinqam, chaypi kaq suq runa nirqan:
—Yach'achikuq taytitu, dyablum churiyta muduyachishpa, atakikunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachinayki. Chaqa chay dyablu chay atakikunata qoptinmi, maypipis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchin. ¡Kirungunatam qech'yachin! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay churiymanda chay dyabluta qatinambaq. Piru paykunaqam mana atishqallapachu qatiyta, nishpa.
19 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuyllapa, nishpa.
20 Chayshina paykuna apamuptinqam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakikunata qorqan chay wambrataqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. 21 Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:
—Kay churikiqa, ¿ima tyimpumandapacham kayshinaqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Takshitanmandam kayshinalla. 22 Kanan kutin kutinmi chay dyabluqa kay wambrituytaqa ninaman yakuman bulan wanchinambaq. ¡Chayri llakipawashpa yush'ayku, atishpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.
23 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Noqapi yuyakuptikiqam, tukuy imata atini rurayta. Piru ¿atingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.
24 Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:
—¡Qambim yuyakuni! ¡Piru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.
25 Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuqta rikashpa, utqaymaya chay dyabluta kayshina anyarqan:
—¡Qam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiyki, lluqshiy kay wambramanda! ¡Amakish yaykuringichu! nishpa.

26 Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa,
chay wambramanda lluqshirqan. Lluqshishpaqam wañushqatashina dijarqan. Chaymi
rikaqkunaqa nirqan:
—¡Jwira, wañurqannam wambraqa! nishpa.
27 Piru Jisusqam wambrataqa makinmanda piskashpa shayachirqan.
28 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi
mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:
—Noqaykunaqa, ¿imaraykutaq mana atirqayllapachu qatiyta chay dyablutaqa? nishpa.
29 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa atinchiqchu qatiytaqa.
Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha mañakushpa, ⌞ayunashpa⌟ atin qatiytaqa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq", nishpa
(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

30 Jisusqam chay kaykashqanmanda rishpaqa, pasarqan prubinsya Galiliyapa lu-
garningunata. Piru payqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chayman
riykashqandaqa. 31 Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intri-
gakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa
diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
32 Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana nimatapis in-
tyindirqanchu: ¿Imapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpapismi,
manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqri kayshina kanqa
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)

33 Chayshina rishpaqam, Kapirnawun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman
ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kashpaqam, Jisusqa
yach'akuqningunata kayshina tapurqan:
—¿Qamkunaqa imapaqmi ñambiqa anyanakurqayki? nishpa.
34 Chaqa paykunaqam ñambiqa anyanakushqaqa karqan: "Mayqanninchiqmi mas
baliqqa kanchiq", nishpa. Chaymi tapuptinqa, paykunaqa penqakushpa, uyararqanllana.
35 Chaymandaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqninda qayashpa, tiyashpa, nirqan:
—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriyadushina,
nishpa.
36 Chaymandaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa
nirqan:
37 —Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata
ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi
Taytay Dyustapis ch'ayachiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqpa faburninchiqqa
(Lk 9.49-50)

38 Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa,
dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa
purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.
39 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagruta shutiyta
myintashpaqam, mana kuntrawanchu. 40 Mana kuntranchiq kaqkunaqam, faburninchiq.
41 Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta
qoshuptin noqapa kashqaykiraykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

42 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi
chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman suq atun mulinu rumita kungambi
watashpa, mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama
mas kastigadu kanambaq). 43 Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranam-
baqqa, kuchushpa wichukuy. Chaqa mas allim kanman, syiluman manku ch'ayanayki.
Manam allichu ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq
ninaman rinaykipaq. 44-46 Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuyta uchata ruranaykiqa,
kuchushpa wichukuy. Mas allim kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu
ishkay ch'akiyuq kashpa, uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman

rinaykiqa. ⌞Chaqa infyirnupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa.
Chaypi chay nina lumyaqpismi mana nunka wañunqachu.⌟ 47 Ñawikiwan imata rikashpa,
uchata munaptiki ruraytapis, mas allim surqoshpa wichukunayki. Chaqa mas allim
chulla ñawiyuqlla kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa,
uchaykirayku infyirnuman rinaykiqa. 48 Chaqa infyirnupiqa kuru mikushuqkunaqam
mana nunka rinchu wañuq. Chay nina lumyaykaqpismi mana nunka rinchu wañuq.
49 '(Manchu aychamanqa kach'ita wichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinallam
runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ruraq, (uchanmanda akrakanam-
baq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. 50 Piru kach'iqam allin
kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa ¿imashinanam at-
inchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin kach'ishina kangillapa.
Chayri shumaqta kuyanakushpa kawsayllapa.

10

Jisusmi nirqan "Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu", nishpa
(Mt 5.31-32; 19.1-12; Lk 16.18)

1 Chay Kapirnawun llaqtamandaqam Jisus rirqanna prubinsya Judiyaman, rriyu Jur-
damba waq ladu chimbanman. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman
tandakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. 2 Wakin
farisiyu duktrinayuqpismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atiypaq tapunakunata
tapunanllapa, mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:
—Mayá, ¿suq runachu atin warminmanda akrakayta ichu mana? nishpa.
3 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, ¿imatam Dyuspaq unay rimaq Muysisqa chaypaqqa kamachikurqan? nishpa.
4 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Muysismi nirqan, suq runa warminmanda munashpa akrakaytaqash, suq kartata
qoshpa, atin akrakayta, nishpa.
5 Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Unay agwilunchiqkunaqam qamkunashina Dyustaqa mana munarqanchu kasuyta.
Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay
kartata qonanllapa. 6 Piru Dyusqam mana munanchu chayshina ruranchiqqa. Chaqa
kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita rurarqan. 7 Chaymi
chay tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda akrakashpa, warmin-
wanna tandakashpa tiyan. 8 Kanan ishkay kashpapismi suqshinallana tiyanllapa. Man-
anam ishkayshinachu. 9 Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu,
nishpa.
10 Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay yach'akuqningunapis chay
nishqambaq tapurqan. 11 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tandaqqam, punta war-
minda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayuqna chay runaqa. 12 Warmipismi
runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ru-
raykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayuqna.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman, sawambi
makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran
apamuqkunata anyarqanllapa. 14 Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa,
yach'akuqningunata nirqan:
—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamunambaq. Ama arkayllapachu. Chaqa
Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa
kawsaq. 15 Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin
kawsaq Dyuswanqa; manaqa manám.
16 Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa,
Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Jisukristu riykaptinnam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa,
qonqorikushpa, tapurqan:
—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy
tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

18 Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa.
19 Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: “Qam warmiyuq
kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuychu;
ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; taytaykita,
mamaykita ancha rrispitay”, nishpa.*
20 Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambraymandapacha
kumplishqa kani, nishpa.
21 Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:
—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana nimayuqkunata qoy.
Chayshina qoshpaqam, syilupiqa tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy,
noqawan purinanchiq. ¡Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla ka-
suway,¡ nishpa.
22 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy
imayuq kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan. 23 Chaymandaqam Jisusqa
rridurninman chapakushpa, yach'akuqningunata nirqan:
—¡Ancha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu
kawsananllapaqa! nishpa.
24 Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa
paykunataqa nirirqan:
—Ijitukuna, ¡ancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla yuyakushpa,
Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananqa! 25 Chaqa suq kapuq runa
Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun kamillu animal
awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.
26 Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura
ancha tapunakurqanllapa:
—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.
27 Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:
—Runakunallaqam mana nimatapis atinchu washakaytaqa. Piru Dyusqam tukuy ima
munashqanda atin rurayta. Paypaqqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.
28 Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwan
purinaypaqllapa, nishpa.
29 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, tay-
tanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta ka-
suwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, 30 syin tantus masta rin ch'askiq kay
mundupilla. Qesachadu kashpapismi, mas achka wasingunata, masangunata, paningu-
nata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqa rin ch'askiq. Chay
ch'askishqanmandam syilupiqa Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. 31 Piru kay pachapi
achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka
mana kamachikuqkunam syilupiqa ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin
llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanl-
lapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunatalla suq laduman qayashpa,
kayshina nirqan:
33 —Rikay, kananqa riykanchiqna Jirusalinman. Waqpiqam noqa Dyusmanda Shamuq
Runataqa rinllapa intrigakuwaq isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, Muysispa
liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunam jwira runakunaman rinllapa intri-
gakuwaq wanchiwananllapa. 34 Chaypi paykuna asipawananraykum, kusas layata rinl-
lapa rurawaq. Kanan tuqapawashpam, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa
wanchiwaq. Piru kimsa diya wañushqaymandam rini kawsamuq, nishpa.

Jakubuwan Jwanmi munarqan kamachikuyta
(Mt 20.20-28)

35 Sibidiyupa chay churinguna Jakubuwan Jwanmi qemikashpa, Jisusta rrugarqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.

---

* **10:19** Éxodo 20.12-16

36 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.
37 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Shumaqta llipyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, suqniy allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.
38 Chayshina paykuna mañakuptinqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu qamkunapis noqashina ñakayta? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa, rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.
39 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa padisiq. 40 Piru chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaqa mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata akrashqa, laduypi tiyananllapa, nishpa.
41 Chay Jakubuwan Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masinguna yach'ashpaqam, ancha piñakurqanllapa. 42 Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam, Jisusqa qayashpa, nirqan:
—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llaqta masingunata kamachinllapa, ¿manachu? 43 Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriyadushina sirbiy chay suqnikikunata. 44-45 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq kriyadushina runakunata sirbinaypaq, wañushpa, uchangunapaq pagarakushpa, paykunata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay suqnikikunata kriyadushina sirbiyllapa, nishpa.

Jisusmi Bartimiyu sarkuta kach'akachirqan
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chaymandaqam chay Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runakunawan riykaptinqa, suq sarku runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam Timiyupa churin karqan. 47 Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri, yanapawayri! nishpa. *[Nuta: "Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur", nishpa.]*
48 Chayshina qayakuptinqam, achka runa anyarqan:
—¡Uyaray! ¡Uyaray! nishpa.
Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.
49 Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:
—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.
Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:
—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.
50 Chaymi payqa, kapanda utqaymaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman.
51 Ñawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:
—¿Imashinam munangi yanapashunayqa? nishpa.
Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikakunaypaq, nishpa.
52 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqaykiraykum allitana ringi rikakuq.
Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuyta. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

11

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa),
Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan Ulibu luma. Chay lugarpina
kashpaqam, Jisusqa ishkay yach'akuqninda nirqan:
2 —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq
burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta
paskashpa, apamuyllapa. 3 Piru mayqan tapushuptinllapa: "¿Imapaqmi apangillapa?"
nishpaqa, niyllapa: "Siñurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq", nishpa.
4 Paykuna rishpaqam, allipta burrutaqa ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi
watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, 5 chaypi kaqkunaqa
tapurqanllapa:
—¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaqa? nishpa.
6 Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, dijarqanllapana apanambaq. 7 Chayshina
ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaqa kapangunata burritupa sawambi ru-
rarqanllapa. Chayshina ruraptinqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. 8 Ñandaqam achka
runakuna Jisuspa ñawpanda riqllapa, kapangunata mandashpa. Wakinqam muntikunapa
raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. 9 Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda riqku-
naqam yumbaynin ancha kushikushpa, Jisuspaq kayshina kunyaqllapa:
—¡Biba, biba! ¡Kushikushun, Washadurninchiq shamuykashqanrayku! ¡Taytanchiq Dyus
ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! 10 ¡Biba Washadurninchiq! ¡Chaqa
shamushqam, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu
Dabidshina! ¡Biba syilupi Taytanchiq Dyus! ¡Paytalla alabashun! nishpa.
11 Chayshinam Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta Dyuspa
adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata ancha allita chaparqan. Chay-
mandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqninwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya)
llaqtaman.

Jisusmi chakichirqan suq yura igus mana puqoqta
(Mt 21.18-19)

12 Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniyamanda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa
mallaqnarqan. 13 Chaymandaqam suq yura igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun
kaptimbismi, chay igusqa raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta
puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunatalla rikarqan. Manam nima
puqoyniyuqchu karqan. 14 Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:
—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoynikitaqa, nishpa.
Chay nishqandaqam uyarqan chay yach'akuqninguna.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta Dyuspa adurana wasin-
man yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka
nasyungunapa qellaynindapismi kambyaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay payku-
nata animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambyakuqkunapa mesan-
gunatam sh'ilya sh'ilya bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi
bularqan. 16 Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqllana Dyuspa adurana wasimba
patyumbiqa. Chaqa kusasningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana
lluqshiqllapa. Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:
—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.
17 Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyunmanda
kaqkuna noqaman mañakunanllapa", nishpa.* Piru qamkunaqam kay wasitaqa rurashqal-
lapa kangi ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.*
18 Chayshina niptinqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunaqa uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanl-
lapa: ¿Imashinaraq paytaqa atinchiqman wanchiyta? nishpa. Chaqa chaypi kaqkunaqam
Jisusta ancha allita uyaqllapa. 19 Piru tutayaptinqam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa
Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan
(Mt 21.20-22)

---

* **11:17** Isaías 56.7 * **11:17** Jeremías 7.11

20 Qayandin madrugadu kutiriykashpa Jirusalinmanqam, chay yura igustaqa
ch'upandinna chakishqata rikarqanllapa. 21 Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta
anyashqanda nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.
22 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuyllapa. 23 Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa
Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: “Ashuy kaymanda. Riy mar yakuman”,
kamachiptinqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuqqar shunqombiqa ama
nimata yuyanqachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. 24 Chaymi niykil-
lapa, allita kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa.
Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa ch'askiq. 25 Piru Dyusman mañakunaykiqa,
chay mana alli rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta
Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. 26 ⌜Chay imanachishuqta mana
pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuq yumbay
uchaykimandaqa.⌟

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan.
Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkuna, wakin kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa.
28 Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:
—¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata ru-
ranaykipaq kay adurana wasipiqa? nishpa.
29 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis
nishqayki chay tapuwashqaykipaq. 30 Mayá, ¿pitaq Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan
shutichikunanqa? ¿Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.
31 Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:
—¿Imatam ninchiqman? Chaqa niptinchiq: “Dyusmi Jwanda numbrarqan”, nish-
paqach'i, Jisusqa niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana
kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. 32 Piru: “Runakunallam numbrarqan”, nipt-
inchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.
Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam
kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan, nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa
ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. 33 Mana imanayta atishpaqam, Jisusta
nirqanllapa:
—Manam yach'anillapachu, nishpa.
Chaymi Jisuspis nirqan:
—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqaykiraykum, noqapis mana rinichu nishuq:
“Kay laya karguyuqmi kani”, nishpaqa.

12

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:
—Suq runash ancha achka ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirqata rurar-
qan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubas-
ningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq altu turrita, chay
altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryun-
gunawan tratukurqan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karu-
manna rirqan. 2 Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptinqa, chay ch'akrapa
dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partinda apamunambaq. 3 Piru chay
kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinl-
lapa, illaqllana kutirqan. 4 Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan,
partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi, chay kwidakuqkunaqa ru-
mikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan ima layash musyarqanllapa
chay kriyadutaqa. 5 Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suq kriyaduta
kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay
dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakuqkunaqash
chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda
wanchirqanllapa.

6 'Chay dwiñupaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. 7 Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Chay churinqam irinsyiru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqkunana piskananchiq kay ch'akrandaqa", nishpa. 8 Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapana. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

9 Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachinqaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa minganqa. 10 Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:

Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.

11 Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqllapa, nishpa.*

[Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churinqam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]

12 Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchiqkunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaqa ladiyarqanllapa.

Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. 14 Chaymi chay kach'adukuna ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina Jisusta parlachirqanllapa:

—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu Sesarta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.

15 Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kaykunaqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanaykillapaqa? Mayá, suq qellayta apamuyllapa rikanaypaq, nishpa.

16 Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapashpaqa nirqan:

—¿Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskibrishqa kay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunda, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.

17 Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.

Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 Chaymandaqam sadusiyu duktrinayuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

19 —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysismi librumbi iskibrishpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa. 20 Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. 21 Chayshi wañuptinqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq wambrayuq kashpa, wañurqan.

---

* **12:11** Salmo 118.22-23

Chaymandaqa mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq
wambrayuq kashpa, wañurqan. 22 Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanl-
lapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuq kashpachu wañurqanllapa.
Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. 23 Chayshina wañuqkuna allipta kawsamupt-
inqach'i, ¿mayqannimba warminraq kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa,
nishpa.
24 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus
pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi: (Wañushqakunaqam
mana kawsamunqachu, nishpa). 25 Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam,
manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Chinangunatapismi manana
rinllapachu kasarachiq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu
kawsanqallapa. 26 Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa, yuyayllapa Tayta Dyus
nishqanda chay unay agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa. Chaqa chay unay
almakuna Abrajan, Isak, Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam achka
watakunamanda Tayta Dyus chay lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista parlachishpa,
paykunapaq kayshina nirqan: “Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa, Jakubupa
Dyusnin kani”, nishpa.* 27 Chayshina niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam
Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. Piru qamkuna chayta mana intyindishpaqam,
ancha pandashqallapa kangi: Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.

Kayshinam Dyuspa mas allin kamachikushqanqa
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Jisukristu chay sadusiyukunata shumaqta kuntistaptinmi, Muysispa liyningunata suq
yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi qemikashpa tapurqan:
—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.
29 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: “Uyakuy isrraylinukuna, Tayta Dyusllam
Dyusqa. 30 Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan, tukuy jwirsaykiwan”, nishpa.* Chay liyninmi mas allinqa. 31 Chaymandaqam kay
suq liypis yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqayk-
ishina runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Manam ni suq liy mastaqa balinchu kay ishkay
liymandaqa.
32 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kangi. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam
Dyusqa. Manam suqqa kanchu. 33 Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy
shunqonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan.
Runa masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqtashina. Chayshina
kuyanakushpa kawsaptinchiqmi, mastaqa balin yumbay chay rupachishqan
animalkunamanda ichu chay suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.
34 Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:
—Ashlitallanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpam, kayshina tapurqan:
—¿Imaraykum Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa nin: “Dyus Akrashqan
Washadurmi unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq” nishpaqa? 36 (Chayshina
kaptinqa, ¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam
kamachikuqniy”, nishpa?) Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu
Dabidqa nirqan:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:
“Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman
(qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*
37 Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq paypaqqa chay
Dabidqa nirqan: “Kamachikuqniy” nishpaqa?
Chayshina Jisus yach'achikuptinqam, chay achka runakunaqa ancha gustarqanllapa
uyayta.

---

* **12:26** Éxodo 3.6 * **12:30** Deuteronomio 6.4-5 * **12:31** Levítico 19.18 * **12:36** Salmo 110.1

Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mt 23.1-36; Lk 11.37-54; 20.45-47)

38 Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:
—Kwidawkish. Chaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gustanllapa shumaq mudananda rurakushpa puriyta. Kanan ñangunapipismi ancha munanllapa shumaqta napaykunanllapa. 39 Sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwidiqkunapa tiyanambi. Mikunambaqpismi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. 40 Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk 21.1-4)

41 Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandanambaqllapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wichuqllapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wichuqllapa chay kajungunaman. 42 Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wichurqan. Chay qellitaykunaqam ancha ashlitalla balirqan. 43 Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:
—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. 44 Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri kashpapis, mantyinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

13

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

1 Dyuspa adurana wasinmanda lluqshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.
2 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Chaymandaqam Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, Jakubu, Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:
4 —Chay nishqaykiqa, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqllapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?
5 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq. 6 Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, noqapa shutiyta myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.
7 ’Chayri qamkuna uyashpa: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpapis, ama manchayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. 8 Ashwanmi puntata suq nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam munan niyta: Ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.
9 ’Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam apashuq awturidarkunaman. Kanan sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinllapam apashuq gubyirnukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamkunaqa paykunapa ñawpambiqa noqapa faburniyta ringillapa rimaq. 10 Chaqa kay pacha manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisyayta ringillapa yach'achikuq. 11 Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturidarkunamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa. Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa. Manam qamkunallachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun

rin yanapashuqllapa, allita rimanaykillapa. 12 Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq. Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. 13 Kanan yumbay runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq.

14 'Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq", nishpa.* Chayri chaypaq yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpu ch'ayamuptinqar, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. 15 Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. 16 Ch'akrapi kaqkunapisri amana kutinqallapachu wasinman, imanda surqoqqa. 17 ¡Kanan imananqaraqri chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikunaqa, chay iti wambrituyuqkunaqa! 18 Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi. 19 Chay mitikanayki diyakunapiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa padisishqallapachu. Chay ñakay diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. 20 Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.

21 'Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: "¡Rikay, kaypim Dyus Akrashqan Washadur!" ichu: "¡Rikay, waqpim payqa!" nishuptinqa, ama kriyiyllapachu. 22 Chaqa rinllapam shamuq achka llullakuqkuna: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu: "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispantaypaq milagrukunata, suqkuna paykunapi kriyinambaqllapa. (Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. 23 ¡Chayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapana kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Lk 21.25-36)

24 'Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. 25 Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rinllapa kuyuq. 26 Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa rikawaq syilumanda shamuykaqta. Chaqa noqaqam rini shamuq pukutaykunapa ukumbi, ancha pudirniyuq, ancha shumaqta llipyashpa. 27 Chayshina shamushpaqam, anjilniykunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandananllapa.

28 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamya tyimpumanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. 29 Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Allibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpliq, nishpa. 30 Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaqa rin kumpliq. 31 Chaqa syiluwan kay pacham rin chingaq. Piru kay nishqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi chayshinalla rin kumpliq.

32 'Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilupi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.

33 'Llalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa. 34 Chaqa noqam qonqaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimuqshina. Chay runa karuta rinambaqqam wasindaqa kriyadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriyadungunata kamachin, tukuy imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriyadukunashina kangillapa. 35 Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyaq puriykaptin. 36 Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqllapata

* **13:14** Daniel 9.27; 11.31

tarishuyman. 37 Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa
bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

14

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 *[Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata nasyun Ijiptumanda surqoshqa karqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chay fyistaqam shutiq "Paskwa".]* Chay Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay
diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa
liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq
ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa. 2 Wakinqam nirqanllapa:
—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa ismuykaq
kwirpuyuq kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi
ancha ch'aniyuq nardu puru plantamanda mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa
umanda nuyuchirqan. 4 Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ruraqta rikashpaqa,
ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Kay warmiqa, ¿imapaqraq kay ancha ch'aniyuq mishki mutkinataqa qesachan? 5 Chaqa
kayta randikushpaqach'i masdi 300 dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan
pubrikunata yanapananchiq, nishpa.
Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. 6 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ¿Imapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. 7 Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa kaq,
munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa rinichu
kaq. 8 Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiymi, kay mishki
mutkinawan kwirpuyta allichaykan, wañuptiy pambawananllapa. 9 Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita
rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 Chay runa Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan yach'akuqninmanda
suqnin karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq isrraylinu kurakunaman rishpa,
tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. 11 Chaymi chay kamachikuq kurakuna
ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan: ¿Imashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

12 Paskwa fyistapiqam uñitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya
mikunakunatapis mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa yach'akuqninguna
payta tapurqanllapa:
—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa?
nishpa.
13 Chaymi Jisusqa ishkay yach'akuqninda kamachirqan:
—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpim ringillapa tinguq suq runa puyñumbi yakuta
apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. 14 Chay may yaykushqambi chay wasipa
dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: "Yach'achikuqniymi nin: ¿Mayqan kwartuykipish
yach'akuqniykunawan Paskwa mikunata mikushaq?" nishpa. 15 Chayshina
niptikillapam, payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan
allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.
16 Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina
runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.
17-18 Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunawan chay wasimanna
rirqan. Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam
Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqniki noqawan pulla mikuqmi, ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
19 Chaymi paykunaqa limpu malaganayashpa, suqnin suqnin Jisusta tapurqanllapa:
—¿Noqachu kani? nishpallapa.
20 Chaymi Jisusqa chay dusi apustulninda nirqan:
—Suqniki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqa. 21 Chaqa Dyuspa Santu Librumbi noqa Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpliq. Piru chay runa intrigakuwaqqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i kananda, chay runa ama nasinambaq!
22 Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:
—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpuy, nishpa.
23 Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi paykunaqa chay kupamanda binuta yumbay upyarqanllapa. 24 Paykuna upyaykaptinqam Jisusqa nirqan:
—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan suq mushuq tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniyta ich'ashpam, achka runakunata, warmikunata rini washaq. 25 Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq ubaspa yakundaqa, syilupi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptin, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Chaymandaqam imnuta kantashpa, Ulibu lumamanna rirqanllapa. 27 Chaypina kashpaqam, Jisusqa nirqan:
—Kay tutam yumbay qamkunaqa manchashpa, noqamanda ringillapa akrakaq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: "Michidurta suq lastima ruraptiymi, wishangunaqa waqta kayta rinllapa shikwakaq", nishpa.* 28 Piru wañushqaymanda kawsamushpaqam, qamkunapa ñawpaykita rini riq waq prubinsya Galiliyaman, nishpa.
29 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Yumbay manchashpa akrakaptimbismi, noqaqa mana akrakashaqchu qamandaqa.
30 Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:
—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkay bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: "Manam riqsinichu Jisustaqa", nishpa.
31 Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:
—Pullayki wañushpapismi, mana ñigashqaykichu, nishpa.
Yumbay chay suq yach'akuqningunapismi chayshinalla nirqanllapa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 Chaymandaqam Jisusqa chay yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani shutiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:
—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.
33 Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan riqshinaqa, ancha llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam, 34 paykunata nirqan:
—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.
35 Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qonqorikushpa, kumurashpa pambakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq. 36 Mañakushpaqam, kayshina nirqan:
—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina. Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam munashqaykita ruranaykipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.
37 Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi Pidruta nirqan:
—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kangi suq uritata agwantayta puñuymandaqa? 38 Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa. Qamqam allipta munangi Dyusta kasuyta. Piru manam atingichu kwirpuykita sujitayta, nishpa.

---

* **14:27** Zacarías 13.7

39 Chaymandaqam Jisusqa kutirirqan, chayshinalla Dyusman mañakuriq.
40 Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata taririrqan puñuykaqta. Chaqa
puñuywanqam ñawingunaqa kirpakaykarqan. Chaymi paykunaqa penqakushpa, Jisustaqa
mana nimatapis atirqanllapachu niyta. 41 Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda rishpa
mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta taririrqan. Chaymi nirqan:
—Puñuyllapana, samayllapana, nishpa.
(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)
—Rikch'akayllapana. Ch'ayamushqanam uras, uchayuq runakunaman noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan. 42 Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Jisukristu chay wakin yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin Judasqa ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam atun kuchillukunawan, qerukunawan shamurqanllapa. Chaqa paykunataqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay kamachikuq ansyanukunawan kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. 44 Judasqam chay runakunata nishqa karqan:
—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay napaykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.
45 Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.
46 Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. 47 Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi das surqoshpa atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. 48 Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:
—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, suq ladrundashina prisuwaq? 49 Noqaqam tukuy diya qamkunapa pullaykillapa kashpa, Dyuspa adurana wasimbi yach'achikushqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Kayshinaqam rurawangillapa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina kumplinambaq, nishpa.
50 Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapalandallana dijashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

51 Suq wambra runa utkumanda kapayuqmi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. 52 Piru chay runaqam, kapanda dijashpa, siprallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jisustaqam chay tutatalla aparqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chaymanmi tandakarqan kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna. *[Nuta: Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu kashpam, shutiq Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, nishpa.]* 54 Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykarqan.
55 Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa; piru manam tarirqanllapachu. 56 Chaqa chay tarishqan tistigukunaqam wakingunaqa suq layata llullakurqan. Wakinnataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana balirqanchu chay rimashqanllapaqa. 57 Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa nirqanllapa:
58 —Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: “Noqaqam Dyuspa adurana wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqanshinaqa”, nishpa.
59 Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu rimarqanllapaqa.
60 Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:
—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

61 Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay ka-
machikuqqa Jisusta tapurirqan:
—¿Qamqachu Tayta Dyus Akrashqan Washadur kangi? ¿Binditu Tayta Dyuspa Churinchu
kangi? nishpa.
62 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:
—Arí, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa
rikawaq ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq
syilumanda pukutaykunapa ukumbi shamuykaqta, nishpa.
63 Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa
pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:
—¡Mayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa! 64 Yumbay qamkuna
uyarqaykillapa kay runata: "Dyuspa Churinmi kani", nishqanda. Chayshina rimash-
paqam, Dyusta burlaykan. Mayá, qamkunaqa ¿imatam ningillapa? nishpa.
Chaymi yumbay nirqan:
—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.
65 Chaymi wakinqa chay uras Jisusta qaqllambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda
pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:
—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.
Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqllitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan: "Manam riqsinichu", nishpa.
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan karqan. Kanan Pidru chay
kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. 67 Shamushpaqam,
Pidruta ninapi mashakuykaqta rikashpa, ancha chapashqanshina nirqan:
—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.
68 Piru Pidruqam nirqan:
—Manam paytaqa riqsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.
Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman lluqshiykaptinmi, suq gallu kantarqan.
69 Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:
—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.
Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:
70 —Manam riqsinichu Jisustaqa, nishpa.
Chaymandaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaqa Pidruta nirirqan:
—Allibmi qamqa paykunapa suqnin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam
rimangi. Chaymi riqsiykillapa, prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.
71 Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:
—¡Pur dyusitu, alliptam niykillapa, manam riqsinichu chay runataqa! Pipaqch'i ni-
waykangillapa, nishpa.
72 Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kan-
tariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: "Gallu manaraq ishkay kutinda kantaptinmi,
qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: 'Manam riqsinichu Jisusta' ", nishpa. Chay nishqanda
yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

15

Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi ka-
machiqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyir-
nuqam shutiq Pilatu.]* Achikyaykaptinnam kamachikuq isrraylinu kurakuna, ka-
machikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa
parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa gubyirnu
Pilatuman intrigakuq. 2 Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.
3 Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimar-
qanllapa. 4 Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:
—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi?
nishpa.
5 Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Piru chay Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptinqam, gubyirnu Pilatuqa kada
wata suq prisuta karsilmanda surqoq. 7 Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam
rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay
wanchikuqkunaqa karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. 8 Chaymandaqam Pilatupa
ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta
karsilmanda surqonambaq. 9 Chaymi Pilatuqa nirqan:
—¿Munangillapachu kay gubyirnuyki Jisusta kach'anaypaq? nishpa.
10 Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jis-
usta imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa. 11 Piru chay kamachikuq
isrraylinu kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ni-
nambaqllapa:
—Jisustaqa ama kach'aychu. Barrabasta kach'ayqa, nishpa.
12 Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:
—Munashpa Barrabasta kach'anaypaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuyki Jis-
usta ruranaypaq? nishpa.
13 Chaymi paykunaqa ancha sh'uqyarqanllapa:
—¡Jisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.
14 Chaymi Pilatuqa nirqan:
—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa? ¿Ima uchatam rurashqa?
Chayshina niptinqam, paykunaqa masta sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.
15 Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana
karsilmandaqa kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinanllapa Jisusta.
Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabananllapa.
16 Chaymi suldadukunaqa Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba
patyunman. Kanan paykunaqam yumbay suldadu masingunata chayman
tandarqanllapa. 17 Chaymandaqam chay suldadukunaqa suq granati kapata
kapachirqanllapa Jisustaqa. Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutam
umachachirqanllapa. 18 Chayshina rurashpaqam, ancha asipashpa, kayshina
sh'uqyarqanllapa:
—¡Biba, biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.
19 Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa.
Kanan ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa. 20 Chayshina burlashpaqam ancha
asipashpa, chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqanllapa. Chaymandaqam
aparqanllapana, kruspi klabananllapa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta
pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu
shutiq. Chay Simundam suldadukunaqa amalas umbruchachirqan Jisus apaykashqan
krusta.
22 Kanan Jisustaqam apaykarqanllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam
paykunapa rimaynimbiqa munan niyta "Kalabira Lugar", nishpa. 23 Chay lugarman
ch'ayashpaqam, binuta ayaq qewawan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq.
Chay ayaq qewaqam shutin mirra. Piru Jisusqam mana upyarqanchu. 24 Kanan Jisus-
taqam kruspina klabarqanllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaqa swirtita rurarqan-
llapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa.
25 Jisustaqam kruspi klabarqanllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina
karqan. 26 Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurar-
qan. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqan: "Kay runaqam isrraylinukunapa gubyir-
nun" nishpa. Chayshinaqam rurarqan, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku
wañurqan, nishpa. 27 Kanan ishkay ladrungunatapis Jisuspa ladumbi kruskunapi klabar-
qanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ⌞ 28 Chayshina ruranambaqmi
Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqan: "Dyus Akrashqan Washadurpaqmi
ninqallapa: 'Uchayuqkunawanmi purin' ", nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina
kumplirqan.⌟*
29 Kanan kruspa ladunda pasaqkunapismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta
musyashpa, asiparqanllapa:

* **15:28** Isaías 53.12

—¡Jajáy! Qamqam nirqayki: “Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa diyapi mushuqmanda rini alsariq”, nishpa. 30 Chayshina atishpa ruraytaqa, kananqa qam kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.
31 Kanan kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Suqkunataqam atirqan washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta. 32 Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpa, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda ishkimunqa, chayta rikashpa, paypi kriyinanchiqllapa, nishpa.
Chay ishkay kruspi kaq ladrungunapismi Jisustaqa musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tutayarqan tukuy pachapi. 34 Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqan Tayta Dyusman:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?
Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.
35 Chaymi wakin chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqan:
—Uyayllapa, Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.
36 Chay urasmi suq runa kallpashpa, suq ish'uputa puchqo binupi nuyuchishpa, suq shukchapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chaymandaqam nirqan:
—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuq krusmanda ishkichimuq ichu mana? nishpa.
37 Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. 38 Jisus wañuptinqam, Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda urakaman punta punta limpu llikikarqan. *[Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.]* 39 Kanan chay rrumanu suldadukunapa kamachikuqninmi Jisuspa ñawpambi shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus ⌞Tayta Dyusman qayakushpa⌟ wañuptin. Chaymi payqa nirqan:
—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.
40 Chaypim wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanllapa. Paykunamanda suq warmiqam chay Marya Magdalamanda kaq karqan. Suqqam suq Marya karqan. Payqam minur Jakubupa, Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi karqan. 41 Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa samana diyapaqna. 43 Chay urasmi suq ancha allin runa Jusi shutiq gubyirnu Pilatuman rirqan. Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun karqan. Chay Jusiqam ancha munarqan rikayta, Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumaqta kamachinan. Chaymi payqa manchayta dijashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. 44 Chaymi Jusi ch'ayaptinqa, Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:
—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.
45 Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:
—Arí, wañushqanam, nishpa.
Chaymi Pilatuqa Jusita pirmisuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.
46 Chaymi Jusiqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan kirparqan. 47 Pambaptinqam Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanllapa.

16

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Samana diya pasaptinmi, Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa maman Maryawan,
Salumiwan mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki
mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq. 2 Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu
rirqanllapa Jisus pambakashqanman. 3 Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina:
—Chay ancha atun rumiwan chay mach'ayshina sipultura kirpashqandaqa ¿piraq
ashuchinman yaykunanchiq? nishpa.
4 Piru chay pambashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun ru-
mitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunanmanda suq ladumanna
isqandaykaqta. 5 Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa
atun yuraq kapayuqta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykar-
qan. Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. 6 Chayraykum chay
runaqa nirqan:
—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq
kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana. Mananam kaypichu. Chapakuyllapa
kay kashqanman. 7 Riyllapa yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: “Jisusqam qamkunapa
ñawpaykita riykan prubinsya Galiliyaman. Waqpinam ringillapa rikaq, pay kawsaykash-
paraq nishushqanshina”, nishpa.
8 Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambakashqan-
mandaqa lluqshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa,
ñambiqa mana pitapis parlachirqanchu.

Jisusqam rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Jn 20.11-18)

9 ⌞Chay diya dumingu achikyaykaptinnam, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan.
Chaymandaqam puntata rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryaman-
dam syiti dyablukunata qatishqa karqan. 10 Chayshina chay Maryaqa Jisusta rikash-
paqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq
waqaykarqanllapa. 11 Chay Maryaqam nirqan:
—¡Jisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.
Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan
(Lk 24.13-35)

12 Chaymandaqam ishkay yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa
paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. 13 Piru payta riqsishpa,
kutimushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanlla-
pachu.

Jisusmi apustulningunata mingarqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 28.16-20)

14 Chaymandaqam chay unsi yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa,
Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay
unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:
—Qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqalla-
pachu kangi, nishpa.
15 Nirqambismi:
—Riyllapa yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita
yach'achiq. 16 Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi
mana kriyiqkunaqam rinllapa chingaq. 17 Kanan noqapi kriyiqkunaqam pudirniywan
runakunamanda dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimayku-
napim ringillapa rimaq. 18 Kulibrakunata piskashpapismi, mana ringillapachu wañuq.
Bininuta mikushpapismi, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata qeshyaqku-
napa sawanman rurashpam, ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk 24.50-53)

19 Jisus chayshina paykunata willashpaqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin lad-
umbina tiyarqan. 20 Chay yach'akuqningunaqam tukuy mayta rirqanllapa, Jisus nishqan-
gunata yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, paykunaqa milagrukunata
rurarqanllapa. Chaymi chay milagrukunata rikaqkunaqa yach'arqanllapa: Allip kaqku-
natam yach'achikunllapa, nishpa.
Kaytallam iskibrini qamkunapaq. Chayshina kanqa.⌟

SAN LUKASMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Lukasqa? San Lukasmi suq duktur karqan. Paymi iskibrirqan kay libru San Lukasta chay libru Ichustapis. Payqam Jisukristuwan puriqkunata suqta suqta tapurqan, ancha allita Jisukristupaq yach'ashpa, kay libruta iskibrinambaq (Lukas 1.1-3). Lukasqam San Pabluwan pulla riqllapa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Duktur kashpam, Pablutaqa ancha yanapaq. Chaymi Pablu karsilpi kaptimbismi, Lukasqa pullan kidarqan. Manam dijarqanchu wakingunashina (2 Timutiyu 4.11). Kanan Pablupismi Lukastaqa ancha kuyaq (Kulusinsis 4.14; Filimun 1.24).

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam kay librundaqa iskibrirqan rrispitashqan yanasun (yanasan) Tiyufilupaq. Grigu rimaypiqam "Tiyufiluqa" munan niyta: "Dyusta kuyaq", nishpa. Chaymi wakin yach'ayniyuqkuna yuyanllapa: "Chay Tiyufiluqam mana suq runallachu karqan. Ashwan San Lukasqam Dyusta yumbay kuyaqkunapaq kay libruta iskibrirqan, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis", nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Lukasqam ancha munarqan, kay libruta liyiqkuna ancha allita intyindinanllapa Jisukristupa tukuy bidambaq (Lukas 1.3,4). Munarqan yach'ananllapa: Jisukristuqam wañurqan yumbaypaq; manam isrraylinukunapaqllachu, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, nasishqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Lk 1.1-4 niwanchiqllapa, Lukas Tiyufiluta napaykushpa nishqambaq, imapaq kay libruta iskibrishpa kach'ashqambaq.

Lk 1.5-2.52 niwanchiq, Jwan Shutichikuq nasishqambaq, Jisukristu nasishpa, wiñashqambaq.

Lk 3.1-4.13 niwanchiq, Jwan Shutichikuq Jisusta shutichishqambaq, dyablu Jisukristuta tyintayta munashqambaq.

Lk 4.14-9.50 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 9.51-19.44 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Lk 19.45-21.38 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi rurashqambaq, yach'achikushqambaq

Lk 22.1-24.53 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

San Lukasmi Jisuspaq kayshina iskibrirqan

1 Achka runakunam Jisuspa bidambaq manyaqlla iskibrishqallapa. 2 Paykunaqam
Jisuspa pullan puriqkuna nishqanda iskibrishqallapa. Chaqa chay pullan puriqkunaqam
kikin ñawinllapawan Jisustaqa rikashqallapa. Chaymi paykunaqa tistigunguna kashpa,
chay rikashqanshinalla shumaq famanda yach'achiwashqallapa kanchiq. 3 Dun Tiyu-
filitu, noqapismi chay tistigukuna Jisuspaq nishqanda allita yach'akushqa kani tukuy
bidambaq, nasishqan diyamandapacha. Chaymi yuyarqani tukuy ima rurashqambaq
manyaqlla iskibriyta, puntata imashina kashqa, chaymandaqa imatam rurashqa, nishpa.
4 Kaykunatam iskibriyki, chay yach'ashqaykimanda mas allip kaqta Jisuspaq yach'anayki.

Suq anjilmi rimarqan, Jwan Shutichikuq nasinambaq

5 Irudis Judiya prubinsyapa gubyirnun kaptinmi, suq isrraylinu kura karqan. Paymi
shutirqan Sakariyas. Payqam kurakunapa suq trupanmanda karqan. Chay trupam
shutiq Abiyas. Sakariyaspa warmin Ilisabitpismi payshina chay unay kura Arumba
karu willkan karqan. 6 Paykunaqam ishkandin shumaqta kawsaqllapa. Chaymi Dyusqa
ancha kushikurqan paykunawanqa. Chaqa pay nishqanda, tukuy liyningunatapis al-
lita kasushpam kawsarqanllapa. Chaymi mana pipis atirqanchu paykunata anyay-
taqa. 7 Piru manam wambrayuqchu karqanllapa. Chaqa chay Ilisabitqam mana nunka
wambrayuqchu karqan. Kanan ishkandinmi ancha byijitukunana karqanllapa.
8-9 Suq diyam chay Abiyas trupa kurakunata tukarqan, Dyuspa adurana wasimbi
ruranangunata rurananllapa. Chaymi chay kurakunaqa swirtita rurashpa, Sakariyasta
akrarqanllapa, yaykunambaq Dyuspa adurana wasimba Santu Kwartunman,
insinsyuwan qondachikunan. 10 Chaymi uku Santu Kwartupi Sakariyas insinsyuta
rupachishpa qondachiykaptinqa, sawapi ancha achka isrraylinukuna Dyusman
mañakuykarqanllapa. 11 Chayshina Sakariyas ukupi kaykaptinmi, Dyuspa suq anjilnin

payman rikakurqan. Chay anjilqam insinsyuta qondachikunan pata altarpa allin ladumbi
shayaykarqan. 12 Chaymi Sakariyasqa anjilta rikashpaqa, ancha manchashpa, mana
nimanayta atirqanchu. 13 Piru anjilqam nirqan:
—Sakariyas, ama manchaychu. Mañakushqaykitam Dyusqa uyashushqa. Chaymi
warmiki Ilisabitqa wambrayuq rin kaq. Chay wambraykitaqam Jwanda ringi shutichiq.
14 Pay nasiptinqam, ancha ringi kushikuq. Chayshinam achka llaqta masikikunapis
ancha rinllapa kushikuq. 15 Chaqa Dyusqam chay churikitaqa ancha kamachikuqta
rin ruraq, Dyusta sirbinambaq. Manam rinchu upyaq binuta ni suq laya tragukunat-
apis. Mamamba pach'ambilla kaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa paypina rin kaq.
16 Achka isrraylinukunata yach'achiptinmi, uchangunata dijashpa, Dyustana rinllapa
kasuq. 17 Dyusmi Jwannikita Santu Ispiritunda rin qoq, chay unay pudirniyuq Eliyasshina
kanambaq. Kanan Dyus Akrashqan Washadurmandaqam Jwannikiqa mas puntata rin
yach'achikuq, piñakushqa taytakuna alliyanambaq wambrangunawan, Dyusta mana ka-
suqkuna yach'akunambaq payta kasuyta. Chayshinam runakunata, warmikunata rin
yach'achiq, chay Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinanllapa, nishpa.
18 Chayshina niptinmi, Sakariyasqa anjilta tapurqan:
—¿Imata rikashpam atini kriyiyta kay niwashqaykitaqa? Chaqa noqaqam ancha byijuna
kani. Warmiypismi byijana, nishpa.
19 Chayshina tapuptinmi, chay anjilqa nirqan:
—Noqaqam Grabyil kani. Dyuspa ñawpambim kani, kamachiwashqanda ruranaypaq.
Tayta Dyus kikinmi kach'amuwashqa, chay kushikunayki nutisyata nishunaypaq. 20 Piru
chay nishushqaytaqam mana kriyiwangichu. Chaymi muduna ringi kidaq. Mananam
ringichu atiq rimayta, kay nishushqay kumplinangaman, nishpa.
21 Chayshina ukupi anjilwan unayaptinmi, sawapi kaq runakunaqa Sakariyasta ancha
shuyaykarqanllapa: ¿Imanashqataq Sakariyasqa? ¿Imakushparaq ancha unayan lluqshimu-
nambaq Santu Kwartumandaqa? nishpa. 22 Chaymanda lluqshimushpaqam, Sakariyasqa
manana atirqanchu parlachiyta paykunataqa. Chaymi intyindirqanllapa: Santu Kwartupi
kashpa, musqoypishinach'i karqan, nishpa. Chaqa Sakariyasqam siñakunata rurashpana
intyindichirqan. Chayshinam mudullana kidarqan.
23 Chayshina Sakariyas Dyuspa adurana wasimbi yumbay ruranangunata
kumplishpaqam, rirqanna wasinman. 24 Chaymandaqam warmin Ilisabitqa pach'ayuqna
(ukuyuqna) karqan. Chaymi wasinmandaqa sinku killata manana maytapis rirqanchu.
25 Payqam nirqan:
—Dyusmi munashqana, wawayuq kanaypaq, suqkuna ama rimawanambaq, nishpa.

Anjilmi Maryata willarqan, Jisus nasinambaq

26 Sayis killamandam Tayta Dyusqa kach'arqan chay anjilnin Grabyilta waq pru-
binsya Galiliyapa Nasarit llaqtanman, 27 parlachinambaq suq china Marya shutiqta.
Chay Maryaqam dunsillaraq karqan. Piru tratukushqanam karqan, suq runa Jusi shu-
tiqwan kasaranambaq. Chay Jusiqam alma gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan.
28 Chaymandaqam Dyuspa anjilnin chay Maryaman shamushpa, napaykushpa, nirqan:
—¡Maryita, Dyusri yanapashunqa! ¡Kushikuy! Chaqa Tayta Dyusmi qamwan. Paymi
qamtaqa rin yanapashuq maski yumbay warmikunamanda, nishpa.
29 Chayshina chay anjil napaykuptinmi, Maryaqa ispantashqata chapashpa, ancha
yuyarqan: ¿Imapaqraq kayshina nishpaqa napaykuwan? nishpa.
30 Chaymi anjilqa nirqan:
—Ama manchaychu, Maryita. Chaqa Dyusqam qamwan ancha kushikun.
31 Pach'ayuqmi (Ukuyuqmi) ringi kidaq. Chaymandaqam ringi qeshyaq suq wambrituta.
Chay wambrituykiqam rin shutiq Jisus. 32 Paymi ancha kamachikuq rin kaq. Chaymi
paypaqqa rinllapa niq: Ancha pudirniyuq Dyuspa Churinmi, nishpa. Kanan Taytanchiq
Dyusmi rin ruraq ancha pudirniyuq gubyirnuta, chay karu agwilun Dabidtashina.
33 Wambraykim yumbay isrraylinukunata tukuy tyimpu rin kamachiq. Chaqa kargunqam
mana nunka ushyakanqachu, nishpa.
34 Chayshina chay anjil niptinqam, Maryaqa tapurqan:
—Mayá, ¿imashinam chay niwashqaykiqa rin kaq? Chaqa dunsillaraqmi kani. Man-
araqmi runawanqa puñushqachu kani, nishpa.
35 Chaymi chay anjilqa nirqan:
—Dyuspa Santu Ispiritunmi qaman rin shamuq. Paymi Tayta Dyuspa pudirninwan
pukutayshina rin pambashuq. Chaymi chay urasmandapacha pach'ayuqna (ukuyuqna)
ringi kidaq. Chaymi chay nasiq wawaykiqa Dyuspaqlla kashpa, mana nima uchayuqchu
rin kaq. Paypaqmi ninqallapa: Dyuspa Churinmi, nishpa. 36 Aylluyki Ilisabitpismi ancha
byijana kashpapis, pach'ayuqna (ukuyuqna). Paypaqmi niqllapa: “Payqam mana atinchu

wambrayuq kaytaqa” nishpa. Piru kananqam sayis killakunana pach'ayuq (ukuyuq).
37 Chaqa Dyuspaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.
38 Chayshina anjil niptinqam, Maryaqa nirqan:
—Dyuspa kriyadanmi kani, payta kasunaypaq. Chay niwashqaykishina kanqa, nishpa.
Chayshina niptinqam, chay anjilqa rirqanna.

Maryam rirqan watukuq Ilisabitta

39 Chay diyakunam Maryaqa utqaymaya rirqan prubinsya Judiyapa jalkanman. Chay jalkapa suq llaqtambim Ilisabitqa tiyaq. 40 Maryaqam Sakariyaspa wasinman ch'ayarqan. Chaymandaqam yaykushpa, Ilisabitta napaykurqan. 41 Chayshina napaykuptinmi, Ilisabitpa pach'ambi wambritunqa kuyurqan. Kanan chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritunwan Ilisabitqa unda karqan shunqombi. 42 Chaymi payqa ancha jwirtita nirqan:
—Maryita, Dyusmi ancha yanapashuykangi maski yumbay warmikunamanda. Pach'aykipi wambrituykitapis ancha yanapaykan. 43 ¿Pitaq kani noqaqa? Manam nimapaq balinichu shamunambaq watukuwaq Siñurniypa mamanqa. 44 Chaqa diki napaykuwaptikim, uku pach'aypi wambrayqa kushikushpa kuyurqan. 45 Kriyishqaykirayku kushikuy. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima nishushqandam allipta rin kumpliq, nishpa.
46 Chayshina Ilisabit niptinmi, Maryaqa nirqan:
Taytanchiq Dyustam tukuy shunqoywan ancha alabani.
47 Chayshinam ancha kushikuni Dyus Washadurniypaq.
48 Chaqa mana baliq kriyadanshina kaptiypismi, Tayta Dyusqa akrawashqa. Chaymi kananmandapacha tukuy runakuna noqapaq kayshina ninqallapa: “Dyus yanapaptinmi, payqa ancha kushikuq warmi”, nishpa.
49 Chaqa Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, ancha yanapawashqa. Manam nima maluta ruranchu. Chaymi Santu shutin.
50 Kanan Tayta Dyusqam yumbay kasuqkunata tukuy tyimpu rin yanapaq.
51 Kanan mana ni pi atishqanda ruraytam payqa rurashqa. Yumbay afanirutam binsishqana.
52 Pwidiqkunatam kargungunamanda kambyarqanna. Mana karguyuq kaqkunataqam numbrarqan, ancha kamachikuqkuna kanambaq.
53 Chay mallaqkunatam tukuy imata qorqan. Piru kapuqkunataqam nirqan illaqllana rinanllapa.
54 Tayta Dyusmi sirbikuqnin isrraylinukunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqallapa kanchiq.
55 Chaqa chay unay agwilunchiq Abrajanda yumbay ayllundinda chayshina ufrishqa karqan yanapayta tukuy tyimpupaq. Chay ufrisishqandam kumplishqana, nishpa.
56 Kanan kimsa killatach'i Maryaqa Ilisabitpa pullan tiyarqan. Chaymandaqam kutirqanna wasinman.

Jwan Shutichikuqmi nasirqan

57 Chaymandaqam Ilisabitpa qeshyanan tyimpun kumpliptinqa, qeshyarqanna wambritundaqa. 58 Bisinungunawan ayllungunaqam yach'arqanllapa: Tayta Dyusshi Ilisabitta ancha yanapashqa, nishpa. Chaymi paykunaqa Ilisabitpa wasinman tandakashpa, paywan ancha kushikurqanllapa. 59 Chaymandaqam 8 diyasmanda chay wambritupa kwirpumbi siñalta rurarqanllapa. Chay diyapiqam chaypi kaqkuna wambritupaq nirqanllapa:
—Sakariyas shutinqa, taytanshina shutiyuq kanambaq, nishpa.
60 Piru mamanqam nirqan:
—¡Manám! Jwanmi rin shutiq, nishpa.
61 Chaymi mamandaqa nirqanllapa:
—¿Imaraykutaq munangi chayshina shutinanqa? Chaqa manam pipis aylluykipiqa Jwanqa shutinchu, nishpa.
62 Chaymi siñiyashpa, taytanda tapurqanllapa:
—¿Wambrituykitaqa imatam munangi shutichiyta? nishpa.
63 Chayraykum taytanqa suq tablitata mañashpa, chaypi kayshina iskibrirqan: “Wambrayqam shutin Jwan”, nishpa. Chaymi chay iskibrishqanda rikashpaqa, yumbaynin ancha ispantarqanllapa. 64 Chay urasmi Sakariyasqa mudu kashqanmanda, atirqanna rimayta. Kanan Dyustam ancha alabarqan. 65 Chaykunata rikashpaqam, chay bisinungunaqa masta ispantarqanllapa. Chaymandaqam chay famaqa chay prubinsya Judiyapa tukuy jalkangunaman shikwakarqan. 66 Yumbay chayta yach'ashpaqam, ancha yuyashpa, paykunapura tapunakurqan:
—Chay wambra wiñashpaqa ¿ima karguyuqraq kanqa? nishpa.

Chaqa paytaqam Tayta Dyusqa ancha yanapaq.

Sakariyasmi Dyuspaq rimarqan

67 Tayta Dyuspa Santu Ispiritunmi yaykurqan Jwamba taytan Sakariyasman. Chaymi
chay Santu Ispiritu rimachiptin, Sakariyasqa kayshina nirqan:
68 ¡Alabashqa kanqa noqanchiq isrraylinukunapa Taytanchiq Dyus! Chaqa kayman
shamushpam, noqanchiq wambrangunata washawashqa kanchiq.
69 Chay unay Dabidqam Tayta Dyusta ancha kasuq. Kananqam chay Dabidpa karu
willkanda qowashqa kanchiq, ancha pudirniyuq Washadurninchiq kanambaq.
70 Chayshinam Dyusqa unaymandapacha paypaq ancha santu rimaqkunata akrashpa,
kayshina rimachirqan:
71 "Yumbay kuntrashuqmanda, ch'iqnishuqmandam rini washashuqllapa", nishpa.
72 Chaymi Tayta Dyus chay unay agwilunchiqkunata llakipashpa, paykunawan suq santu
tratuta rurarqan. Chay tratutaqam mana qonqashqachu.
73 Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajanda jurashpa, noqanchiqkunapaq kayshina
ufrisirqan:
74 "Karu willkaykikunatam kuntraqkunamanda rini washaq, ama ni pita manchashpa
noqatalla kasuwananllapa,
75 allitalla rurashpa, mana uchayuq kashpa, tukuy tyimpu noqawan kawsananllapa",
nishpa.
76 Chayshina nishpaqam, Sakariyasqa chay wambritunda nirqan:
Ijitu, qambaqmi rinllapa niq: "Ancha pudirniyuq Dyuspaq rimaqmi kangi" nishpa. Chaqa
qam Dyus Akrashqan Washadurmanda puntata yach'achikushpaqam, ñanninda
allichaqshina ringi kaq, payta shumaqta ch'ayachinanllapa.
77 Ringim kayshina yach'achikuq: "Tayta Dyus pirdunashushpam, uchaykikunamanda rin
washashuqllapa", nishpa.
78 Chaqa Taytanchiq Dyusmi kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq, Washadurninchiqta
syilumanda rin kach'amuq runakunata, warmikunata washawananchiq. Paymi
rupayshina llipyashpa, suq mushuq diyashina rin achikchakuq.
79 Uchayuq kashpaqam chingaykarqanchiqllapa. Piru payqam suq mushuq bidata
rin qowaqninchiq. Chaqa rinmi yanapawaqninchiq, kushikushpa, shumaqta
kawsananchiqllapa, nishpa.
80 Chaymandaqam chay Jwan wiñaykaptinqa, Dyuspa Santu Ispiritun yanaparqan,
tukuy shunqo Dyusta kuyanambaq. Kanan Jwanqam chuncha lugarkunapi tiyaq,
ch'ayanangaman tyimpu isrraylinukunata yach'achinambaq.

2

Jisukristum kayshina nasirqan
(Mt 1.18-25)

1 Waq tyimpukunapim Rrumapa gubyirnun Sesar Agustu kamachikurqan, suq sinsuta
rurananllapa tukuy mundupi. 2 Chay punta sinsutaqam rurarqanllapa, chay prubinsya
Siryapa prifiktun Siriniyu kaptin. 3 Chayshina chay gubyirnu kamachikuptinmi, yumbay
runakuna riqllapa kikin llaqtanman, chay sinsupi apuntakananllapa. 4-5 Chaymi Jusiqa
prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtanmanda lluqshishpa, rirqanna prubinsya Judiyapa
Bilin llaqtanman. Chaqa chay Bilimbim chay unay alma gubyirnu Dabidqa nasishqa
karqan. Chaymi Jusiqa Dabidpa karu willkan kashqanrayku, rirqan Maryawan Bil-
inman, chay sinsupi apuntakanambaq. Chaqa Jusiqam Maryawanqa tratukushqana
karqan kasarananllapa. (Piru mana puñuptinllapam,) Maryaqa pach'ayuqna (ukuyuqna)
karqan. 6 Chaymi Bilimbilla kaykaptinllapa, Maryapa qeshyanan diya ch'ayamurqanna.
7 Chaymi chaypi qeshyashpa kulaka wambritunda, llambu trapukunawan wangushpa,
usurachirqan suq istablu kurralpi suq pisibripi. Chaqa pusadapiqam mana karqanchu
lugar, paykuna kidanambaqqa.

Anjilkunam michidurkunaman rikakurqan

8 Chay Bilimba sawa chunchambim michidurkuna yuraqashtin wishanllapata kwi-
daykarqanllapa. 9 Paykunamanmi das rikakurqan Dyuspa suq anjilnin. Kanan Tayta
Dyuspa llipyayninmi rridurninllapata limpu achikcharqan. Chaymi chay michidurku-
naqa ancha mancharqanllapa. 10 Piru anjilqam paykunata nirqan:
—Ama manchayllapachu. Qamkunamanmi ancha shumaq nutisyata apamuni. Kay
nutisyata yach'ashpaqam, yumbay runakuna ancha rinllapa kushikuq. 11 Kananmi chay
unay Dabidpa llaqtambi nasishqa suq Washadur. Paymi Dyus Akrashqan Washadur.
12 Kriyiwanaykim, chay wambritutaqa ringillapa tariq llambu trapukunawan wan-
gushqata, suq pisibripi usuraykaqta, nishpa.

13 Chaymandaqam chay anjilpa ladumbi das rikakurqan ancha achka anjilkuna. Paykunaqam kunyarqanllapa, Dyusta kayshina alabashpa:
14 —¡Biba, biba altu syilupi Tayta Dyus! ¡Alabashqa kanqa! ¡Chaqa payqam achka runata, warmita munan yanapayta! ¡Chaymi paykunaqa kay mundupi ancha kushikunqallapa! nishpa.
15 Chayshina chay anjilkuna Dyusta alabashpaqam, kutirqanna syiluman. Chayshina kutiptinllapaqam, michidurkunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Mayá, akullapa Bilinman, Taytanchiq Dyus niwashqanchiqta rikananchiq, imash' kashqa, nishpa.
16 Chaymandaqam utqaymaya rishpa, Maryata, Jusitaqa, iti wambrituyuqtana tarirqanllapa. Chay wambritunqam usuraykarqan chay pisibripi. 17 Chaymi chay michidurkuna wambrituta rikashpaqa, chaypi kaqkunata parlachirqan chay anjil nishqanda. 18 Chayshina parlachiptinqam, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. 19 Piru Maryaqam tukuy chaykunata uyashpa, ancha yuyashpa, shunqombilla waqaycharqan. 20 Chaymandaqam chay michidurkunaqa kutiriqshina Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa yumbay uyashqambaq, rikashqambaqllapa. Chaqa chay anjil tukuy ima nishqanqam allip kashqa karqan.

Wambritu Jisustam aparqanllapa Dyuspa adurana wasinman

21 Chay wambritu 8 diyasniyuq kaptinmi, kwirpumbi siñalta rurashpa, nirqanllapa: “Jisus shutinqa”, nishpa. Chaqa Marya manaraq pach'ayuq (ukuyuq) kaptinmi, Dyuspa anjilnin chayshina nishqa karqan shutinambaq.
22 Chaymi Muysis kamachikushqanda kumplishpaqa, 40 diyasmandaqa rirqanllapana Jirusalinman. Kanan Dyuspa adurana wasinman rishpaqam, Dyusta nirqanllapa: “Kay wambrituytam apamunillapa prisintaq qamba ñawpaykiman, qamta sirbishunan”, nishpa.
23 Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachikushqa karqan: “Yumbay ullqo kulaka nasiqtam noqapa ñawpayman apamuyllapa, wiñashpa noqata sirbiwananllapa”, nishpa.* Chaymi Dyus nishqanda rurarqanllapa. 24 Dyusqam liynimbi kamachikushqapis karqan, ufrindananllapa ishkay turtula pishqokunata ichu ishkay palumata.* Chaymi Maryawan Jusiqa chayshina rurarqanllapa.
25 Chay tyimpupim Jirusalimbi suq ancha allin runa tiyarqan. Paymi Simiyun shutirqan. Payqam Dyusta ancha aduraq. Chaymi ancha shuyakuykarqan, Dyus Akrashqan Washadur payta, isrraylinu llaqta masingunata washanambaq. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi Simiyunwan kashpa, 26 kayshina yach'achishqa karqan: “Manaraq wañushpam, ringi rikaq Tayta Dyus Akrashqan Washadurta”, nishpa. 27 Kanan Dyuspa Santu Ispiritun chay Simiyunda apaptinmi, payqa rishqa karqan Dyuspa adurana wasinman. Chaymi Maryawan Jusiqa chay adurana wasiman Jisusta apaptinllapa, Muysis kamachikushqanda kumplinan, 28 chay Simiyunqa Jisusta marqashpa, Dyusta kayshina ancha alabarqan:
29 Dyusilupagi Taytitu; ufrisiwashqaykitam kumplishqana kangi. Chayraykum ancha kushikuni. Kananqam atingina dijawayta wañunaypaq.
30 Chaqa kikiy ñawiykunawanmi rikashqana kani kay Washadurta.
31 Qam paytaqa kach'amushqana kangi, yumbay runa, warmi riqsinanllapa.
32 Kay wambritum suq micha achikchakuqshina rin yanapaq yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, qamta shunqonllapapi riqsishushpa, allita kasushunanllapa. Kay wambritu achka furastirukunata washaptinmi, paykuna rinllapa alabaq llaqta masin isrraylinukunatapis, nishpa.
33 Chayshina Simiyun Jisusta alabaptinmi, Maryawan Jusiqa ancha ispantarqanllapa.
34 Simiyunqam Dyusman mañakurqambis, paykunata shumaqta yanapanambaq. Chaymandaqam Maryata nirqan:
—Kay wambraykim achka isrraylinu masinchiqkunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Piru achka llaqta masinchiqkunaqam rinllapa chingaq, paypi mana kriyishpallapa. Chaqa achka runakunam paytaqa rinllapa disprisyaq. 35 Chayshina disprisyaptinllapam, wakinqa chayta rikashpa, yach'anqallapa: Chay runakunaqam mapa shunqoyuqkuna, nishpa. Lukismi Maryita, tukuy chaykunata rikashpaqa, ancha ringi llakiq. Chaqa qambaqqam chay llakikunaqa suq atun kuchilluwan shunqoykipi puntiyashuqshina rin kaq, nishpa.
36-37 Chaypim karqambis Dyuspaq suq rimaq warmi Ana shutiq. Paypa taytanmi Fanwil shutishqa karqan. Chay Fanwilmi atun ayllu Asirmanda kashqa karqan. Chay Anaqam chinalla kashpa, kasarashqa karqan. Kanan qosanwanqam syiti watastalla purirqan. Chaymandaqam qosan wañuptinqa, 84 watas biyudalla kashpa, ancha byijana karqan.

* **2:23** Éxodo 13.2 * **2:24** Levítico 12.8

Payqam Dyuspa adurana wasinmandaqa mana lluqshiqchu. Chaypim punchawnindin tutapnindin Dyus munashqanda rurashpa, ayunashpa, Dyusman mañakushpa kawsaq. 38 Chay Simiyun wambritu Jisuswan kaykaptinmi, Anaqa paykunaman qemikashpa, Dyusta pagikushpa, chaypi kaqkunata parlachirqan. Paykunaqam unaymandapacha ancha munarqanllapa rikayta, Jirusalin llaqtapa Washadurnin ch'ayamuptin.

Nasarit llaqtamanmi kutirqanllapa

39 Jusiwan Maryaqam, Dyus tukuy ima kamachikushqanda rurashpaqa, wambritundinna prubinsya Galiliyaman kutirqanllapa chay kikin Nasarit llaqtanman. 40 Wambritun Jisusqam diyapi diyapi wiñashpaqa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuqna karqan. Kanan Tayta Dyusqam tukuy imapi payta ancha yanaparqan.

Wambra Jisusqam Dyuspa adurana wasimbi kidarqan

41-42 Jisuspa taytan mamanmi watan watan riqllapa Jirusalinman chay Paskwa fyistaman. Chaymi Jisusqa dusi watayuqna kaptin, paykunawan rirqan Jirusalinman chay Paskwa fyistamanqa. 43 Chay fyista ushyakaptinqam, taytanwan mamanqa kutiriykarqanna Nasarit llaqtaman. Piru Jisusqam Jirusalimbilla kidashqa karqan. Kanan Maryawan Jusiqam mana watukushqachu karqan Jisus kidaptinqa. 44 Paykunaqam yuyarqan: Kay achka runapa ukumbich'i riykan, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, suq diya ñandana rirqanllapa. Chaymandaqam watukushpaqa, manana tarirqanllapachu. Chaymi ayllungunapi, tukuy chay riqsishqangunapi maskashpa, 45 mana tarishpaqa, paykunaqa kutirirqanna Jirusalinman maskaq.

46 Chaymi ancha maskashpa, kimsa diyamanda Dyuspa adurana wasimbi tarirqanllapa. Jisusqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapa ch'awpimbi tiyashpa, paykunata uyaykarqan, tapuykarqan. 47 Kanan payta tapuptinllapaqam, ancha allita kuntistarqan. Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispantashqata kidarqanllapa: ¡Rikay, tapuptinllapaqam, kay wambraqa ancha yach'ayniyuq kashpa, ancha allita kuntistan! nishpa.

48 Kanan taytanwan mamanqam chay yach'ayniyuqkunapa ch'awpimbi tarishpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaymi mamanqa nirqan:

—Ay, ijitu, ¿imapaqmir kayshina rurawangillapa? Taytaykiwanmi noqaqa ancha manchashpa, llakishpa, maskaykaykillapa.

49 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—¿Imapaqmir maskawaykangiqa? ¿Manachu yach'angillapa: Taytaymi munan, paypa wasimbi ruranangunata ruranaypaq, nishpaqa?

50 Piru paykunaqam mana intyindirqanchu Jisus nishqandaqa.

51 Chaymandaqam Jisusqa paykunawan kutirirqan Nasaritman. Chaypim payqa paykunata tukuy imapi kasushpa kawsarqan. Kanan mamanqam yumbay chay pasashqambaq mana pitapis parlachirqanchu. Ashwanmi shunqombilla waqaychaq. 52 Kanan Jisusqam diyapi, diyapi wiñashpa, mas jwirsayuq, mas yach'ayniyuq karqan. Tayta Dyusqa, runakunapismi paywanqa ancha kushikuqllapa.

3

Jwan Shutichikuqmi chuncha lugarkunapi yach'achikurqan
(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Tibiryu Sesar Rrumapa gubyirnun kinsi watasna kamachikuykaptinmi, prubinsya Judiyapa prifiktun Punsyu Pilatu karqan. Prubinsya Galiliyapa prifiktunmi suq Irudis karqan. *[Nuta: Chay suq Irudismi chay punta gubyirnu Irudispa churin karqan.]*

Prubinsya Ituriyapa tukuy Trakunitipa prifiktunmi chay Irudispa masan Filipi karqan. Prubinsya Abiliñapa prifiktunqam Lisaniyas karqan. 2 Kanan Anaswan Kayfasmi mas kamachikuq isrraylinu kurakuna karqanllapa. Chay tyimpupim suq chuncha lugarpi Sakariyaspa churin Jwanda Dyusqa nirqan, paypaq rimanambaq. 3 Chaymi Jwanqa yach'achikushpa, yach'achikushpa, riykarqan chay rriyu Jurdamba tukuy chuncha lugarningunata. (Chay chunchakunamanmi achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa, Jwanda uyaq.) Chaymi paykunata nirqan:

—Uchaykikunata dijashpa, Dyustana kasushpa, shutikuyllapa, Dyus pirdunashunan uchaykikunamanda, nishpa.

4 Chay Jwambaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa karqan:

Chunchakunapim suq runa ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: "Dyus Akrashqan Washadurta shumaqta ch'ayachinayki, bidaykita allichayllapa suq ñandashina.

5 Chaqa mana allin yuyaynikikunam suq weqru ñanshina. Chayri chay mana baliq
ñandashina bidaykita allichayllapa, Washadurninchiq mas allita qamkunaman
ch'ayamunambaq.
6 Chayshina bidaykillapata allichaptikiqam, yumbay runakuna rinllapa yach'aq: Kayshi-
nam Dyus washawashun", nishpa.*
7 Kanan achka runakuna, warmikuna tandakaptin shutichinanqam, Jwanqa wakinda
nirqan:
—¡A, qamkuna kulibrapa wambrangunata! ¿Pinamir nishurqan, Dyuspa ancha man-
chaypaq kastigunmanda washadu kanaykillapaqa? 8 Mana allita rurashqaykirayku
malayakushpa, chay uchakunata dijashpana, kananmandaqa allita rurashpa, kawsay-
llapa. Piru ama ni ashlita yuyayllapachu: "Abrajamba karu willkanguna kaptinchiqmi,
Dyus washawashun", nishpaqa. Ashwan allita intyindiwayllapa: Dyusmi kay rumiku-
namanda runakunata atin rurayta, Abrajamba karu willkanguna kanambaqqa. 9 Chaqa
qamkunaqam uchata rurashpaqa, chay mana allin puqoq yurakunashina kangillapa.
Chaymi Dyusqa qamkunaman achanda qemishqana. Listunam kuchushunanllapa.
Chaqa Tayta Dyusqam yumbay chay mana baliq yurakunata kuchushpa, rin wichuq
lumyaykaq ninaman rupanambaq.
10 Chayshina Jwan niptinmi, chay runakunaqa tapurqan:
—¿Imatamiri atinillapa rurayta washakanayqa? nishpa.
11 Chaymi Jwanqa nirqan:
—Mayqanniki ishkay mudanayuq kashpaqa, suq mudanaykita qoyllapa chay mana
mudanayuqta. Mayqanniki mikunayuq kashpaqa, chay mana mikunayuqta qoyllapa,
nishpa.
12 Chay Jwanmanqam wakin kuntribusyunda kubrakuqkunapis ch'ayarqanllapa
shutichinambaq. Paykunaqam Jwanda kayshina tapurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatamiri noqaykunaqa atinillapa rurayta? nishpa.
13 Chaymi Jwanqa nirqan:
—Liy nishushqanshinalla kubrakuyllapa; ama mastaqa, nishpa.
14 Chaymandaqam wakin suldadukunapis Jwandaqa tapurqan:
—Noqaykunaqa ¿imatataq atinillapa rurayta? nishpa.
Chaymi paykunata nirqan:
—Ama ni pitapis jurapashpa, ni yanqakunata tumbashpaqa, imanda qoch'iyllapachu.
Ashwan paguykita ch'askishpa, kuntintakayllapa, nishpa.
15 Chaymi Jwambaqqa chay llaqta masin isrraylinukunaqa yuyarqanllapa: Paqtaraq
payna Washadurninchiqqa, nishpa. (Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha
shuyaykarqan, Dyus Akrashqan Washadur shamunambaq.) 16 Piru Jwanqam payku-
nataqa nirqan:
—Alliptam niykillapa. (Manam paychu kani.) Piru shamuqnam rin. Noqaqam qamku-
nataqa yakupilla shutichiykillapa. Piru payqam ancha kamachikuq maski noqamanda.
Chaymi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan ninawambis rin shutichishuqllapa, chay
Santu Ispiritunwanna purinaykillapa. Pay shamuptinqam, noqaqa mana nimachu kashaq
paypa ñawpambiqa. Manam ni llanqemba watunda paskanaypaq balishaqchu. 17 Dyusta
kasuqkunaqam allin trigushina. Chaymi chay Washadurninchiqqa palan piskashqana,
trigunda wayrachashpa, trujambi waqaychanambaq. Piru mayqan paypi mana kriy-
iqkunaqam tamushina. Chay tamutaqam rin wichuq chay mana nunka wañuq ninaman
rupananllapa, nishpa.
18 Kanan Jwanqam runakunata ancha allita chay Washadurpa shumaq nutisyanda
yach'achirqan:
—Dyus Akrashqan Washadurmi rinna shamuq washawananchiq, nishpa.
19 Chay Jwanqam anyashqa karqan gubyirnu Irudista, masanda traysyunda rurashqam-
baq, suq laya mana allikunata rurashqambaqpis. Chaqa chay Irudisqam masan Filipipa
warmin Irudiyasta qoch'ishpa, payna purichiykarqan. 20 Chaymi chay Irudisqa malpaq
piskashpa, ashwamba maluta rurashpa, Jwandaqa karsilarqan.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Piru Jwan manaraq karsilpi kashpam, ancha achka runakunata shutichirqan. Jis-
uspismi chay diyakunapi Jwanman rirqan shutichinambaq. Chaymandaqam Jisusqa
shutikushpa, Dyusman mañakuykaptinqa, syiluqa kich'akarqan. 22 Chaymandaqam Dyuspa
Santu Ispiritun suq palumitashina shamurqan Jisuspa sawanman. Chay urasmi Tayta
Dyusqa syilumandapacha payta kayshina nirqan:

* **3:6** Isaías 40.3-5

—¡Qami ancha kuyashqay Churiyqa kangi! ¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

Kayshinam karqan Jisuspa unay agwilunguna
(Mt 1.1-17)

23 Jisukristu 30 watayuq kashpach'i, qallarirqan Tayta Dyuspaq yach'achikuq.
Jisuspaqqam niqllapa: “Jusipa churinshi”, nishpa.
Chay Jusipa taytanmi Eli shutiq.
24 Elipa taytanqam Matat shutiq.
Matatpaqam Libi;
Libipaqam Milki;
Milkipaqam Jana;
Janapaqam Jusi;
25 Jusipaqam Matatiyas;
Matatiyaspaqam Amus;
Amuspaqam Nawun;
Nawumbaqam Isli;
Islipaqam Nagayi;
26 Nagayipaqam Mat;
Matpaqam Matatiyas;
Matatiyaspaqam Simiyi;
Simiyipaqam Jusi;
Jusipaqam Juda;
27 Judapaqam Juwana;
Juwanapaqam Rrisa;
Rrisapaqam Surubabil;
Surubabilpaqam Salatyil;
Salatyilpaqam Niri;
28 Niripaqam Milki;
Milkipaqam Adi;
Adipaqam Kusam;
Kusambaqam Ilmudam;
Ilmudambaqam Ir;
29 Irpaqam Juswi;
Juswipaqam Ilyisir;
Ilyisirpaqam Jurin;
Jurimbaqam Matat;
30 Matatpaqam Libi;
chay Libipaqam Simiyun;
Simiyumbaqam Juda;
Judapaqam Jusi;
Jusipaqam Junan;
Junambaqam Ilyakin;
31 Ilyakimbaqam Miliya;
Miliyapaqam Maynan;
Maynambaqam Matata;
Matatapaqam Natan;
32 Natambaqam Dabid;
Dabidpaqam Isayi;
Isayipaqam Ubid;
Ubidpaqam Bus;
Buspaqam Salmun;
Salmumbaqam Nasun;
33 Nasumbaqam Aminadab;
Aminadabpaqam Aram;
Arambaqam Isrum;
Isrumbaqam Faris;
Farispaqam Juda;
34 Judapaqam Jakubu;
Jakubupaqam Isak;
Isakpaqam Abrajan;
Abrajambaqam Tari;
Taripaqam Nakur;

35 Nakurpaqam Siruq;
Siruqpaqam Rragaw;
Rragawpaqam Piliki;
Pilikipaqam Ibir;
Ibirpaqam Sala;
36 Salapaqam Kaynan;
Kaynambaqam Arfasad;
Arfasadpaqam Sim;
Simbaqam Nuwi;
Nuwipaqam Lamik;
37 Lamikpaqam Matusalin;
Matusalimbaqam Inuk;
Inukpaqam Jarid;
Jaridpaqam Malalil;
Malalilpaqam Kaynan;
38 Kaynambaqam Inus;
Inuspaqam Set.
Setpa taytanqam kashqa chay punta runa Adan.
Adandaqam Dyus rurarqan.

4

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

1 Jisusmi chay rriyu Jurdambi shutikushpaqa, kutiykarqanna. Chayshina kutiykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun shunqombi kaqqa suq chuncha lugarman aparqan. 2 Chaypiqam 40 diyas tukuyta karqan, mana nimata mikushpachu. Chaymi Jisus ancha mallaqnaptin, dyabluqa chaypi rikakurqan tyintanambaq. 3 Chaymi Jisustaqa nirqan:
—Mayá, qam Dyuspa Churin allip kashpaqa, kay rumita kamachiy, tandapaq tikrakanambaq, nishpa.
4 Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbim nin: “Runakuna, warmikunaqam mana mikunawanllachu kawsanqa. Ashwanmi Dyus tukuy ima nishqangunawan kawsanqa”, nishpa.*
5 Chaymandaqam chay dyabluqa suq ancha altu qaqapa sawanman Jisusta apashpa, kay mundupa yumban nasyunningunata rikachishpa, 6 nirqan:
—Rikay kay ancha shumaq nasyungunata. Tukuy munaypaq imandindam noqa ch'askishqa kani. Chaymi pitapis atini qoyta. Mayá, qamta qoshqayki, qamna tukuy imapa dwiñun kanaykipaq. 7 Piru qam qonqorikushpa adurawaptikiqam, yumbay kaykunata qoshqayki, nishpa.
8 Piru Jisusqam nirqan:
—¡A, dyablu, ashuy ñawpaymanda! Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyustalla aduray. Pay munashqandalla rurashpa kawsay”, nishpa.*
9 Chaymandaqam dyabluqa Jisusta aparqan Jirusalin llaqtaman. Waqpim Dyuspa adurana wasimba mas altu sawanman surqoshpa, Jisusta nirqan:
—Mayá, Dyuspa Churin allip kashpaqa, kaymanda ura pachakaman brinkay. 10 Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: “Dyusmi anjilningunata rin kamachiq kwidashunambaq. 11 Chaymi makingunapi rinllapa ch'askishuq, ama ni ch'akikikuna waq ura rumikunapi tupakashpa chuqrikanambaq”, nishpa.*
12 Chayshina dyablu niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqpis: “Dyusnikitaqar ama mallipaychu, munashqaykita ruranambaq”, nishpa.*
13 Chayshina dyablu tukuy layata rurashpa, mana atishpa tyintaytaqam, Jisuspa ñawpanmanda suq tyimpupaq ashurqan.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

14 Jisusmi Santu Ispiritupa pudirninwan kutirqan prubinsya Galiliyaman. Kanan chay Galiliyapa yumbay llaqtangunapim waqpi kaypi famanqa shikwakarqan. 15 Chaqa Jisusqam kada llaqtaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, shumaqta yach'achikurqan. Chaymi yumbay ancha alabaqllapa.

---

* **4:4** Deuteronomio 8.3 * **4:8** Deuteronomio 6.13 * **4:11** Salmo 91.11-12 * **4:12** Deuteronomio 6.16

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Jisusmi uywakashqan llaqta Nasaritman kutirqan. Waqpim samana diyapi sinaguga
wasiman rirqan, chayshina kustumbrin kaptin. Chaymi atarishpa, ñawpanllapaman riptin
liyiq Dyuspa Santu Librunmandaqa, 17 qorqanllapa Dyuspaq rimaq Isayiyaspa librunda.
Chaymi chay libruta ch'askishpa, kich'ashpa, kayshina liyirqan:
18 Taytanchiq Dyusmi Ispiritunda qowashqa. Chaqa akrawashqam, paypa shumaq
nutisyanda pubrikunata yach'achinaypaq. ⌞Kach'amuwashqam llakishqa kaqku-
nata kunswilanaypaq⌟ prisukunata ninaypaq: "Ringillapanam lluqshiq", nishpa,
sarkukunata chapachinaypaq; chay qesachadu kaqkunata washanaypaq;
19 yumbayta ninaypaq: "Rinnam ch'ayamuq Siñurnikipa allin tyimpun. Chay tyimpupim
payqa ancha rin yanapashuqllapa", nishpa.*
20 Jisusmi chayta liyishpaqa, chay librundaqa kutichirqanna chay sinaguga wasipi
yanapakuqta. Chaymandaqam tiyarqanna. Chaymi yumbay chaypi kaqkunaqa ancha
unayta chaparqanllapa Jisustaqa. 21 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Dyuspa Santu Librunmanda kay liyishqayqam kanan diya ñawpaykillapapi
kumplishqana, nishpa.
22 Chaymi yumbay chay uyaqkunaqa ispantashqata, Jisusta ancha alabashpa, kayshina
parlaqllapa:
—¡Ancha shumaqtaraq riman! nishpa.
Piru chayshina nishpaqam, suqnin suqnin paypura nirqanllapa:
—Piru kay runaqam Jusipa churin, ¿manachu? nishpa.
23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqach'i chay rimashqaypaqqa niwangimanllapa: "Qam ambikuqqar, qamlla
ambikashpa, kach'akay. Mayá, waq Kapirnawun llaqtapi yumbay chay rurashqayki
milagrukunata, kay llaqtaykipipis ruray rikanaypaqllapa", nishpa.
24 Chayta nishpaqam, Jisusqa nirqambis:
—Alliptam niykillapa, Dyuspaq rimaqkunataqam mana allitaqa ch'askinllapachu kikin
llaqtambiqa. 25 Manchu Dyuspaq rimaq Eliyaspa tyimpumbim kimsa wata y midyuta
mana tamyarqanchu. Chaymi tukuy Isrrayilpi ambrunawan ancha padisirqanllapa.
Chay tyimpupim Isrrayilpiqa achka biyudakuna karqan. 26 Piru Dyusqam chay rimaq
Eliyastaqa mana ni suq isrraylina biyudaman kach'arqanchu yanapanambaq. Ashwanmi
kamachirqan suq nasyunman rinambaq, chay prubinsya Sidumba Saripta llaqtanman,
suq biyudata yanapanambaq.* 27 Chayshinallam Dyuspaq rimaq Elisiyupa tyimpumbipis
Isrrayilpiqa achka ismuykaq kwirpuyuq runakuna karqan. Piru Elisiyupismi mana
ni mayqanninda kach'akachirqanchu. Ashwanmi chay nasyun Siryamanda kaq runa
Naman shutiqta kach'akachirqanqa.*
28 Chayshina Jisus furastirukunata sawachashpa niptinmi, chayta uyashpa, chay
sinaguga wasipi yumbay kaqkunaqa ancha piñakurqanllapa. 29 Chaymi Jisusta piskashpa,
chay Nasarit llaqtamanda aparqanllapa, suq filamanda wichukuq. Chaqa chay llaqtaqam
ancha altu qaqapa sawambi karqan. 30 Piru Jisusqam paykunapa ch'awpinda rirqan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyarqan
(Mk 1.21-28)

31 Jisusqam rirqan prubinsya Galiliyapa Kapirnawun llaqtanman. Chay llaqtapiqam
samana diyapi sinaguga wasiman rishpa, chaypi 32 ancha yach'ayniyuq kamachikuq
kashpa, yach'achikurqan. Chaymi uyaqkunaqa ancha ispantarqanllapa. 33 Chay sinaguga
wasipiqam karqan suq runa. Paypiqam dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi chay runaqa
kayshina qayach'akurqan:
34 —¡A, qam, Jisus Nasaritmanda kaq! ¡Dijawayllapa! ¡Ama mitikuychu noqaykunamanqa!
¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam
Dyuspa santu Churin kangi! nishpa.
35 Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa, nirqan.
—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.
Chayshina Jisus kamachiptinqam, chay dyabluqa yumbaypa ñawpanman runata waq-
takushpa, mana chuqrishpachu, paymanda lluqshirqanna. 36 Chayta rikashpam, runaku-
naqa ancha ispantashqata suqnin suqnin Jisuspaq parlarqanllapa:
—¿Ima laya pudirniyuq awturidar kashpam, dyablukunata atin qatiyta? ¡Rikay,
"Lluqshiy" niptinlla, chay dyablukunaqa das lluqshin! nishpa.

---

* **4:19** Isaías 61.1-2 * **4:26** 1 Reyes 17 * **4:27** 2 Reyes 5

37 Chay famanqam chay llaqtamandaqa chay prubinsyapa yumbay lugarningunaman
shikwakarqan.

Jisusmi Pidrupa swigranda kach'akachirqan
(Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

38 Chaymandaqam Jisusqa chay sinaguga wasimanda lluqshishpa, Simun Pidrupa was-
inman rirqan. Chay Simumba swigranmi ancha jwirti jibriwan qeshyaq kamapi karqan.
Chaymi Jisusta rrugarqanllapa kach'akachinambaq. 39 Chayraykum Jisusqa qeshyaqman
rishpa, kumurashpa, jibritaqa anyarqan. Chayshina anyaptinllam, chay warmiqa jibri-
manda das kach'akarqan. Kanan chay urasmi atarishpa, paykunata qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

40 Rupay seqaykaptinnam, tukuy laya nanayniyuqkunata apamurqanllapa Jisusman.
Chaymi payqa makinda suqpa suqpa sawanman rurashpa, yumbayta kach'akachirqan.
41 Achka runakunamandam dyablukunata qatirqan. Chaymi dyablukunaqa lluqshishpa,
qayach'akurqan:

—¡A, qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

Piru Jisusqam paykunata anyashpa, mana dijarqanchu masta rimananllapa. Chaqa
chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Mk 1.35-39)

42 Achikyaykaptinnam, Jisusqa chay llaqtamanda lluqshishpa, suq chunchamanna
rirqan. Chay chunchapi kaykaptimbismi, ancha achka runakuna, warmikuna maskarqan
tarinangaman. Chaymi tarishpaqa, ancha rrugarqanllapa, paykunamanda amana rinam-
baq. 43 Piru Jisusqam paykunata nirqan:

—Rinim suq llaqtakunamambis, Taytay Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, payta
allita kasunanllapa. Chaqa chaypaqmi noqataqa kach'amuwashqa, nishpa.

44 Chayshina nishpam, Jisusqa chay prubinsya Galiliyapi llaqtan llaqtan purishpa,
sinaguga wasikunapi yach'achikurqan.

5

Achka piskadukunatam piskarqanllapa
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Suq diyam Jisusqa Jinisarit atun qoch'apa manyambi kaykarqan. *[Nuta: Chay Jinisarit*
qoch'allam Galiliya qoch'apis shutiq.]

Chaypim Jisusqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikuykarqan. Chaymi ancha achka
shamuqkuna ancha kumsanakushpa Jisusta kich'kichashpa yaqqa bularqan. 2 Chayshina
yaqqa bulaptinllapaqam, Jisusqa rikarqan ishkay yakupi puriq barkuta chay qoch'apa
manyambi shayaykaqta. Chaqa piskaduta piskaqkunaqam chay barkukunamanda ishk-
ishpa, atarrayangunata mayllaykarqanllapa. 3 Suq barkum Simun Pidrupa karqan. Chay
barkunman Jisus lluqshishpam, chay Simunda nirqan:

—Kay barkuykita kay manyamanda ashlita waqkaq apay, nishpa.

Chayshina apaptinmi, Jisusqa chay barkupina tiyashpa, chay atun qoch'amanda chay
manyambi kaqkunata yach'achirqan. 4 Ushyashpa yach'achikuytaqam, Simun Pidruta
nirqan:

—Barkuykita kay atun qoch'apa mas ch'awpinman apashpa, atarrayaykita wichuyllapa,
piskadukunata piskanayki, nishpa.

5 Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, kay tutam yuraqashtin yanqa trabajashpa, mana nimatapis
piskashqallapachu kani. Piru qam niwaptikiqa, atarrayayta wichurishaq, nishpa.

6 Chaymandaqam atarrayanda wichuptinqa, allipta ancha achka piskadukuna atar-
rayambiqa bulsachakarqan. Chaymi llashaqwanqa atarrayanqa llikikaykarqanna.
7 Chayshina kaptinqam, paykunaqa makingunawan siñiyakushpa, qayarqanllapa chay
suq barkupi kaq kumpañirungunata, shamunambaqllapa yanapaq. Shamuptinllapaqam,
yumbayninmanda ishkandin barkuta ancha undachirqanllapa piskadukunawan. Chaymi
chay barkukuna ancha llashaqwanqa yaqqa seqarqanllapa chay atun qoch'aman.
8 Chaymi Simun Pidruqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:

—Kamachikuq Taytitu, noqaqam ancha uchayuq runa kani. Chaymi rrugayki noqaman-
daqa ashunaykipaq, nishpa.

9 Chaqa Simun Pidruqam chay pullan kaqkunawan ancha achka piskaduta surqoshqan-
rayku, Jisuspaq ancha ispantarqanllapa. 10 Simun Pidrupa kumpañirungunam Jakubuwan

Jwan karqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Jisusmi Simun Pidrutaqa nirqan:

—Ama manchaychu. Chaqa piskadukunata maskashqaykishinam, kananmandaqa runakunatana maskashpa, ringi yach'achiq, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

11 Chaymi paykunaqa barkunllapata atun qoch'amanda manyanman surqoshpaqa, chaypina tukuy imandinda dijashpa, Jisuswanna rirqanllapa.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 Suq llaqtapi Jisus kaykaptinmi, payman ch'ayarqan suq runa ismuykaq kwirpuyuq. Chaymi Jisusta rikashpaqa, ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, qaqllanda pachaman ch'ayachishpa, ancha rrugarqan:

—Kamachikuq Taytitu, munashpaqam kay nanayniymanda atingi kach'akachiwayta, nishpa.

13 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runapa sawanman makinda rurashpa, nirqan:

—Munanim kach'akachishuyta. Chayri kanalitan kach'akay, nishpa.

Chayta niptinllam, chay qeshyayqa limpu chingarqan. 14 Chaymandaqam Jisusqa chay runata kamachirqan:

—Amakish pitapis parlachingichu kay kach'akachishushqaypaq. Ashwan kuramanlla rishpa, Muysis kamachikushqanshina ufrindaykita Dyuspaq qoy, yumbay yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

15 Piru Jisuspaqqam chay parlaqa diyapi diyapi ashwamba shikwakarqan. Chaymi ancha achka runa ch'ayamurqanllapa, payta uyanambaq, nanayninmanda kach'akachinambaq. 16 Piru Jisusqam paykunamanda ladiyashpa, kutin kutin rirqan chuncha lugarkunaman, Tayta Dyusman mañakuq.

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 Suq diyam Jisus yach'achikuykaptin, chaypi tiyaykarqan wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna. Paykunaqam shamushqallapa karqan prubinsya Galiliyapa, prubinsya Judiyapa llaqtangunamanda, Jirusalinmandapis. Kanan Jisusqam Dyuspa pudirninwan qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. 18 Chaymi wakin runakunaqa suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamushpa, ch'ayamurqanllapa. Paykunaqam ancha munarqanllapa ukuman yaykuyta Jisuspa ñawpanman, chaypi chay qeshyaqta kach'akachinan. 19 Piru ancha unda runa kaptinmi, mana mayta atirqanllapachu yaykuytaqa. Chaymi wasipa sawanman qeshyaqta surqorqanllapa. Chaymandaqam tijakunata ashuchishpa, waskakunawan parambi watashpa, qeshyaqtaqa uku runakunapa ch'awpinman, Jisuspa ñawpanman ishkichirqanllapa. 20 Chaymi Jisusqa ancha kriyiqkunata rikashpa, nirqan:

—Runita, uchaykikunamandam pirdunayki, nishpa.

21 Chay nishqambaqmi Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyu duktrinayuqkuna yuyarqanllapa: "¿Ima pitaq kay runaqa chayshina nishpa Dyusshina tukushpa, Tayta Dyusta burlaykan? ¡Paqta imanan ima! Chaqa manam pipis atinchu runakunapa uchangunata pirdunayta. Tayta Dyusllam atin pirdunaytaqa", nishpa.

22 Chaymi Jisusqa yuyashqanllapata yach'ashpa, paykunata nirqan:

—¿Imaraykutaq chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? 23 Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ichu ninaypaq: "Uchaykikunamandam pirdunayki" ichu ninaypaq: "Kach'akachiykim; atarishpana, riy" nishpa? 24 Chaymi rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi Jisukristuta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

—Qamtam niyki, atarishpa, paraykita apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

25 Chayshina kamachiptinllam, yumbay chapaykaptin, das atarirqan. Chaymi chay uras paranda tandashpa, Dyusta ancha alabaqshina rirqanna wasinman. 26 Chayta rikashpam, yumbay chaypi kaqkunaqa ancha ispantashqata Dyusta ancha alabarqanllapa. Kanan manchashqatam kayshina parlarqanllapa:

—Mana nunka rikashqanchiqtam kananqa rikanchiq, nishpa.

Jisusmi qayarqan suq runa Libi shutiqta
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 Chaymandaqam Jisusqa chay kashqanmandaqa rirqanna. Chaymi riqshinaqa rikarqan suq runa Libi shutiqta. *[Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.]* Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Kanan Jisusqam Libitaqa nirqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.
28 Chaymi Libiqa das atarishpa, tukuy imata dijashpa, Jisuswanna rirqan.
29 Chaymandaqam chay Libiqa Jisusta wasinman apashpa, suq atun fyistata paypaq rurarqan. Kanan wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq runakunapismi chay mesapilla pulla tiyaykarqanllapa. 30 Chaymi chayta rikashpaqa, farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ancha piñakushpa, Jisuspa yach'akuqningunata kayshina anyarqanllapa:
—¿Imaraykutaq qamkunaqa kuntribusyunda kubrakuqkunawan, suq laya uchayuq runakunawan tandakashpa mikuykangillapa, upyaykangillapaqa? nishpa.
31 Chaymi Jisusqa chay piñakuqkunata nirqan:
—Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chay mana qeshyaqkunaqam ambikuqtaqa mana munanchu. (Kay uchayuqkunaqam chay qeshyaqkunashinaqa.) 32 Chayshinallam noqaqa shamushqa kani uchayuqkunata qayanaypaq, uchangunata dijashpa, Dyuspi kriyinanllapa. Piru manam shamushqachu kani chay mana uchayuq tukuqkunata qayaq, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 Wakin runakunam Jisusta tapurqan:
—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, yumbay farisiyu duktrinayuqkunaqa ancha ayunanllapa; kutin kutin Dyusman mañakunllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunashpachu mikunllapa, upyanllapa? nishpa.
34 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Mayá, suq kasaraq runa kumpañirungunata kumbidashpa, fyistapi kaptinqachuraq, ¿atingimanllapa chay kumpañirungunata ayunachiyta? Manám. Chayshinallam kay yach'akuqniykunapis pullay kushikuykashpaqam, mana ayunanllapachu. 35 Piru suq diyam kuntrawaqkuna paykunamanda rinllapa akrawaq. Chayshina akrawaptinraqmi, kay yach'akuqniykunapis rinllapana ayunaq, nishpa.
36 Jisusqam kayshinapis suq kumparasyunda rurarqan:
—Manam pipis mushuq mudananmanda suq pidasuta kuchunchu, mawka mudananda rrimindananqa. Chaqa mushuq mudananda kuchuptinqam qesachakan. Kanan mushuq rritasuqam mana pullachu mawkawanqa. Siraptinqam mana shumaqchu kanqa. 37 Chayshinallam llullu binutapis mana wichunchiqchu mawka qara taligamanqa. Chaqa llullu binuqam qarwashpa, mawka qara taligataqa pach'yachin. Chayshinam binu, qara taligaqa qesachakan. 38 Chayri mushuq binutaqa wichushun mushuq qara taligaman (chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq). *[Nuta: Chay llullu binuqam Jisuspa mushuq nutisyanshina. Chay mawka qara taligaqam isrraylinukunapa chay unay kustumbringunashina.]* 39 Piru chay qarwashqa binutalla upyaqqam, llullu binutaqa mana munanllapachu: Qarwashqa binum noqapaqqa mas allinqa, nishpa.

6

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

1 Suq samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda pasaykarqan. Chaymi yach'akuqningunaqa mallaqnashpa, triguta pitishpa, qaqoshpa, mikuykarqanllapa. 2 Chaypaqmi wakin farisiyu duktrinayuqkuna Jisusta anyarqanllapa:
—Samana diyapiqam mana balinchu trabajananchiqqa. ¿Imaraykutaq kay samana diyapi wakin yach'akuqnikiqa trigupa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa trabajaykanllapa? nishpa.
3 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Ima, ¿manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? 4 Karpamanda adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru Dabid mana dirichuyuq kashpapismi, chay adurana wasiman yaykushpa, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaq.*
5 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

* **6:4** Levítico 24.5, 9; 1 Samuel 21.6

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Suq samana diyapim Jisusqa sinaguga wasiman rishpa, chaypi yach'achikuykarqan.
Chay ukupiqam suq runa allin ladu qendishqa makiyuq karqan. 7 Chaymi Muysispa
liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta ancha chaparqan-
llapa: ¿Payqachu rin kach'akachiq chay runata kay samana diyapi ichu mana? nishpa.
Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa, chaypaq tumbashpa dimandananllapa. 8 Piru Jis-
usqam yuyayninllapata yach'ashpa, chay qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

Chaymi runaqa atarishpa ch'awpinllapapina shayarqan. 9 Chaymandaqam Jisusqa chay
jusgaqkunata nirqan:

—Mayá, niwayllapa: ¿Imatam Tayta Dyus kamachiwanchiq, samana diyapi
rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Suq runata washananchiq, ichu
wanchinanchiq? nishpa.

10 Chayshina Jisus nishpaqam, yumbay chay rridurnimbi kaqkunata chapashpa, chay
qendishqa makiyuq runata nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda diki chutaptinlla, qendishqa kashqanmandaqa dasna
allinyarqan. 11 Chayta rikashpaqam, chay kuntraqkunaqa ancha fiyuta piñakurqanllapa.
Chaymi paykunapura parlarqanllapa: ¿Imanachishundaq Jisusta? nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunamanda dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Chay diyakunapim Jisusqa rirqan suq lumaman Dyusman mañakuq. Chay lumapiqam
chay tutaqa yuraqarqan Dyusman mañakushpa. 13 Chaymandaqam achikyaptinqa,
yach'akuqningunata qayashpa, yumbay paykunamanda dusita akrashpa numbrarqan,
apustulninguna kanambaq. 14 Chay dusi apustulningunaqam kaykuna karqan: Simun;
payllam Pidrupis shutirqan; paypa masan Andris; wakinqam Jakubu, Jwan, Filipi, Bartulu,
15 Matiyu, Tumas, Alfiyupa churin Jakubu. Suq Simun shutiqtapismi akrarqan, apustulnin
kanambaq. Paymi isrraylinu Kananista partidumanda karqan. 16 Ishkay apustulkunaqam
Judas shutirqan. Suqqam Jakubupa masan karqan. Suqqam Judas Iskaryuti shutirqan.
Chay Judas Iskaryutim suq tyimpupi Jisusta kuntraqkunaman intrigakurqan.

Jisusmi achka runakunata yach'achirqan
(Mt 4.23-25)

17 Jisusmi chay lumamanda yach'akuqningunawan shamushpa, suq pambaman
ch'ayarqanllapa. Chaypim ashla unayarqan. Ancha achka runa, warmim
chay pambaman ch'ayamushqallapa karqan prubinsya Judiyapa kapitalnin
Jirusalinmanda, yumbay llaqtangunamanda, Tiru llaqtapa, tukuy Sidun llaqtapa
kustangunamanda. Paykunaqam shamushqallapa karqan Jisusta uyanambaq,
qeshyayningunamanda kach'akanambaq. 18 Chaymi Jisusqa paykunata kach'akachishpa,
runakunamanda dyablukunatapis qatirqan. 19 Kanan payqam ancha pudirniyuq
kashpa, qeshyaqkunapa sawanman makinda rurashpa, yumbayta kach'akachirqan.
Chaymi yumbay qeshyaqkunaqa imashinapis munarqanllapa Jisusman makinda rurayta
kach'akanambaqllapa.

Kushikuqkuna mana kushikuqkunawan
(Mt 5.1-12)

20 Jisusmi yach'akuqningunata chapashpa nirqan:

—Qamkuna pubrikunaqar kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyus allita kamachikushpaqam,
shumaqta rin ch'askishuqllapa, paywan kawsanaykillapa.

21 'Kanan qamkuna mallaqnaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa
undaq. Qamkuna waqaqkunapisri kushikuyllapa. Chaqa suq diyaqam ringillapa
kushikuq.

22 'Noqapi kriyishqaykirayku ch'iqnishuptinllapa ichu qatishuptinllapa ama tan-
dakanayki paykunaman, ichu mana allikunata rimashuptinllapa, ichu malukunatashina
musyashuptinllapaqa, kushikuyllapa. 23 Chaqa ancha shumaq primyutam syilupiqa
ringillapa ch'askiq. Unay tyimpupipismi chay ch'iqnishuqkunapa agwilungunaqa
chayshinalla Dyuspaq rimaqkunata ancha qesacharqanllapa.

24 'Piru ¡imanangillaparaqri qamkuna kapuqkunaqa! Dyuswanqam mana ringillapachu
kushikuq. Chaqa kay pachapi bwina bidata pasashpaqam kushikuykangillapa.

25 '¡Ay, imanangiraqri qamkuna unda unda mikuqkunaqa! Chaqa ringillapam mallaq-
naq. ¡Imanangiraqri qamkuna asikuqkunaqa! Chaqa ancha llakishpam, ringillapa waqaq.

26 ’¡Ay, imanangiraqri qamkuna, runa masikimanda alabashqakunaqa! Chaqa chay
alabashuqkunapa unay agwilungunapismi Dyuspaq rimaq tukuqkunataqa chayshinalla
alabarqanllapa.

Jisusmi yach'achikurqan, ch'iqniwaqninchiqta kuyananchiq
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 ’Piru qamkuna uyawaqkunatam niykillapa, kuntraykikunata kuyayllapa.
Ch'iqnishuqkunata allita rurayllapa. 28 Maldisyashuqkunata niyllapa: “Dyus
yanapashunqa”, nishpa. Musyashuqkunapaq Dyusman mañakuyllapa, paykunata
yanapanambaq. 29 Mayqan runa suq ladu qaqllaykipi takashuptinqa, suq ladutapis
qoy, chaypipis takashunambaq. Kapaykita qoch'ishuptimbis, kushmaykitapis dijay
apanambaq. 30 Mayqan imata mañashuptimbis, qoy. Pi imaykita qoch'ishuptimbis,
amana mañaychu kutichishunanqa. 31 Qamkuna munashpa runa masikikuna allita
rurashunambaqqa, paykunatapis chayshina allitalla ruray.

32 ’Kuyashuqkunatalla kuyaptikiqam, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay
ancha uchayuqkunapismi kuyaqkunatalla kuyan. 33 Chaymi qamkuna faburta rurashuq-
talla faburta ruraptikiqa, Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa asta chay ancha
uchayuq kaqkunapismi chayshinalla ruranllapa. 34 (Chayri qamkunapa imayki kaptinqa,
runa masiki ima nisitashqanda pristayllapa.) Piru imata qoshunanrayku pristaptikiqam,
Dyuspaqqa mana balingillapachu. Chaqa chay uchayuqkunapismi pristan chay iman
qoqkunatalla. 35 Piru qamkunaqar ashwan kuntraykikunata kuyashpa, allita ruray-
llapa. Qamkunapa imayki kaptinqar, ima nisitashqanda pristayllapa. Piru ama imata
qoshunanraykuchu pristayllapaqa. Chayshina allita ruraptikiqam, Dyusqa ancha shu-
maq primyuykita rin qoshuqllapa. Chayta rurashpallapaqam, Dyuspa wambranguna
ringillapa kaq. Chaqa Dyusqam ancha allin kashpa, chay mana ni agradisiqkunata,
chay malukunatapis yanapan. 36 Chayri ancha allin Taytanchiq Dyus llakipashuptinqa,
qamkunapis llakipakuqkuna kayllapa.

Runa masinchiqtaqa ama jusgashunchu
(Mt 7.1-5)

37 ’Ama jusgakuychu, qamkunapis ama jusgadu kanaykillapa. Suqkunata ama wichu-
payllapachu, qamkunapis ama wichupadu kanaykillapa. Ashwan suqkunata pirdunayl-
lapa, qamkunapis pirdunadu kanaykillapa. 38 Imayki kaptimbis, suqkunata qoyllapa.
Chayshina qoptikiqam, Tayta Dyus rin qoshuq. Chaqa Dyusqa ancha achkata qoshushpa,
kuyuchishpa, ch'apsishpa, llapchashpa, ich'akaykaqta rin millqachishuq. Chay ima
tantuta yanapaptikim, Dyuspis chay tantuta rin yanapashuqllapa, nishpa.

39 Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyundapis yach'akuqningunata nirqan:

—Suq sarku runaqa ¿imashinaraq apanman suq sarkutaqa? Manam atinchu. ¿Imanaymi
apanqaqa? Ashwambam suq ush'kuman ishkandin seqanmanllapa, ¿manachu?
40 Chayshinallam suq yach'akuqqa mana rinchu binsiq yach'achikuqnindaqa. Piru
tukuy imata allita yach'akushpaqam, chay yach'achikuqninshina atin kayta.

41 ’Qamkuna mas uchayuqkunaqa ama jusgayllapachu, kriyiq masiki ashla uchata
ruraptinqa. Chaqa jusgashpaqam, paypa ñawimbi suq pidasu uqshitashina kaqta cha-
paykangishina, mana intyindishpa qamba ñawikipi suq bigashina kashqanda. 42 Chayshina
chay kikin ñawikipi suq ancha atun biga kashqanda mana rikashpaqa, ¿manachu pen-
qakungi masaykita ninayki: “Masita, dijaway ñawikimanda chay uqshitata surqonay-
paq” nishpaqa? ¡A, qamkuna shimikiwanlla kasukuqkuna! ¡Suqta jusganaykiqam kan
grasyayki! ¡Chaqa suqta jusganaykimandaqa puntata qamba ñawikimandaraq chay ancha
atun bigata surqoy! Chayshina allita chapakushparaqmi, kriyiq masikipa ñawinmanda
uqshitataqa atingi surqoyta. Manaqa manam atingichu, nishpa.

Allin runata mana allin runataqam riqsinchiq rurashqanmanda
(Mt 7.17-20; 12.33-35)

43 ’Suq yura mana baliqqam mana allitaqa puqonchu. Piru suq allin yuraqam allinda
puqon. 44 Chayshinam yumbay plantakunataqa puqoyninmanda riqsinchiq, ¿manachu?
Kashamandaqam mana iguskunataqa pallanchiqchu. Chayshinallam chay sarsaman-
dapis mana ubaskunataqa pallanchiqchu. 45 Chayshinallam allin runaqa allikunata
riman, allin yuyaykuna shunqombi kashqanrayku. Piru chay mana allin runakunaqam
mana baliqkunata riman, malu yuyaykuna shunqonllapapi kashqanrayku. Chaqa shun-
qombi ima laya yuyaykuna kashqandam shiminwanqa rimanllapa; manam maymandachu.

Runakunapa bidanllapam ishkay laya wasikunashina
(Mt 7.24-27)

46 ’¿Imaraykutaq qamkunaqa “Siñursitu, Siñursitu” niwangillapaqa, nishushqayta mana
kasushpaqa? 47 Suq kumparasyunda nishqaykillapa. Noqata allita kasuwaqkunaqam
suq yach'ayniyuq runa wasita ruraqshina. 48 Chay yach'ayniyuq runaqam wasinda
ruranambaqqa allakurqan uku angu rumiman ch'ayashtin. Chaymandaqam chay jwirti
rumipa sawambina simyintunda rurashpa, wasinda alsarqan. Chaymanda ushyaptin-
qam, rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamurqan bulaq chay wasitaqa. Piru manam
ni kuyuchirqanchu, rumipa sawambi allin simyintuyuq kashqanrayku. Chay rumipa
sawambi wasikuqshinam noqata kasuwaqkunaqa. 49 Piru mana kasuwaqkunaqam suq
runa pamba allpapi mana simyintuyuq wasinda ruraqshina. Chaqa wasinda ushyaptin-
qam, chay rriyu undashpa, ancha jwirtita ch'ayamushpa, chay wasi mana simyintuyuqta
bulashpa, limpu chingachirqan, nishpa.

7

Jisusmi suq rrumanu suldadupa kriyadunda kach'akachirqan
(Mt 8.5-13)

1 Jisusqam paykunata yach'achishpaqa, rirqanna Kapirnawun llaqtaman. 2 Chaypim
suq rrumanu suldadu tiyaq. Chay suldaduqam achka suldadukunapa kamachikuqnin
karqan. Paypam suq ancha kuyashqan kriyadun qeshyaq wañuykarqanna. 3 Chay
rrumanu suldaduqam Jisuspa famanda yach'arqan. Chaymi kach'arqan kamachikuq
ansyanu isrraylinukunata, rinambaqllapa Jisusta rrugashpa apamuq, kriyadunda
kach'akachinambaq. 4 Chaymi kach'adungunaqa rishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:
—Ancha allinmi chay rrumanu suldaduqa. Yanapayri yush'ayku. 5 Chaqa noqanchiq is-
rraylinukunatam ancha kuyawanchiq. Chaymi sinaguga wasita rurashqa noqaykunapaq,
nishpa.
6 Chayshina niptinqam, Jisusqa chay rrugaqkunawanna rirqan. Chaymi suldadupa
wasinman yaqqana ch'ayaptinqa, chay rrumanuqa wakin kumpañirunda kach'arqan,
ñanmanlla tingushpa, ninanllapa:
—Taytitu, amar piñakuychu. Amanar kaykamanqa shamuychu. Chaqa manamir
baliq runachu kani, kay wasiyman yaykunaykiqa. 7 Chaymi mana rirqaychu noqa
kikiy maskashuqqa. Kamachikuyri. Chay nishqaykiwanllam kriyaduyqa rin kach'akaq.
8 Chaqa noqapismi kamachiwaqta kasuni. Chayshinallam kamachishqay suldaduyku-
napis kasuwan. Suqninda “Riy”, niptiymi, rin. Suqta “Shamuy”, niptiymi, shamun.
Kriyaduyta kamachiptiy, imata ruranambismi ruran.
9 Chayshina niptinmi, Jisusqa ancha ispantashpa, kushikurqan. Chaymi tikrakashpa
chay pullan riqkunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, kay ancha kriyiq runatashinaqam mana ni suqta tarishqachu
kani, ni kay llaqta masinchiq isrraylinukunapi, nishpa.
10 Chaymandaqam chay kach'adungunaqa wasiman kutirishpaqa, chay kriyadun
qeshyaqtaqa kach'akashqatana tarirqanllapa.

Jisusmi suq biyudapa wawanda kawsachirqan

11 Chaymandaqam Jisusqa Nayin shutiq llaqtamanna rirqan. Paypa pullanmi rirqan-
llapa yach'akuqninguna, ancha achka runakuna, warmikuna. 12 Chay Nayin llaqta-
man yaqqana ch'ayashpaqam, rikarqan suq almata apaykaptinllapa pambaq. Chay
wañushqaqam suq biyudapa sapalan ullqo wawan kashqa karqan. Chay llaqtaman-
daqam achka runakuna, warmikuna riykarqan pambakuq, chay biyudata kumpañashpa.
13 Chaymi Jisusqa chay biyudata chapashpa, llakipashpa nirqan:
—Amar waqaychu, nishpa.
14 Chaymandaqam almaman qemikashpa, paranman makinda rurarqan. Chaymi chay
apaqkunaqa riykashqanmanda shayaptin, Jisusqa chay almata nirqan:
—Wambra, qamtam niyki, ¡atariy! nishpa.
15 Chayshina niptinllam, chay wañushqa wambraqa alsakamushpa, parlarqanna. Chay-
mandaqam Jisusqa chay wambrataqa kawsaqtana mamanda intrigarqan. 16 Chaymi
rikaqkunaqa manchashqata chapashpa, Dyusta kayshina alabarqanllapa:
—¡Dyuspaq suq ancha kamachikuq rimaqmi kay noqanchiqkunaman shamushqa!
nishpa.
Nirqanllapapismi:
—Tayta Dyusmi shamushqa yanapawananchiq, nishpa.
17 Kanan Jisuspa famanqam chay prubinsya Judiyapa tukuy rridurnin llaqtakunaman
shikwakarqan, “Jisusshi kawsachikushqa”, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata Jisusman kach'arqan
(Mt 11.2-19)

18 Chaykunata Jisukristu ruraptinmi, Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna
yach'arqan. Chaymi paykunamanda yach'ashpa, Jwanqa ishkay yach'akuqninda
qayashpa, 19 Jisusman kach'arqan, kayshina tapunambaq:
—Mayá, ¿qamchu Dyusmanda chay shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq
shuyashaqllapa? nishpa.
20 Chaymi chay kach'adungunaqa rishpa, Jisusta nirqan:
—Jwan Shutichikuqmi kach'amuwashqa tapushunayllapa: "¿Qamchush Dyusmanda chay
shamunambaq Washadur kangi, ichu suqtaraq shuyashaqllapa?" nishpa.
21 Chay urasmi Jisusqa achka qeshyaqkunata kach'akachiykarqan. Wakinmandaqam
dyablukunata qatiykarqan. Achka sarkukunatapismi chapachiykarqan. 22 Chaymi Jisusqa chay tapuqkunata nirqan:
—Kutirishpa, Jwanda niyllapa kay rikashqaykillapata, uyashqaykillapata, sarkukuna
rikakushqanda, kujukuna purishqanda, ismuykaq kwirpuyuqkuna kach'akashqanda,
surdukuna uyakushqanda, wañushqakuna kawsamushqanda, pubrikuna Dyuspa shumaq
nutisyanda uyashqanda. 23 Kanan noqapi mana shaykuq kriyiqkuna kushikunqallapa.
Chayta Jwanda niyllapa, nishpa.
24 Chayshina niptinmi, chay kach'adungunaqa Jwanmanna kutirirqan. Riptinllapaqam,
Jisusqa chaypi kaqkunata kayshina yach'achikurqan Jwan Shutichikuqpaq:
—¿Ima laya runatam rirqaykillapa chapaq chay chuncha lugarmanqa? ¿Rirqaykillapachu
chapaq suq runa mana alli yach'aqta, suq kañata wayra waqman kayman kuyuchiqtashina? Manám. 25 ¿Ichu rirqaykillapaqa chapaq suq ancha ch'aniyuq mudanayuq
runata? Manám. Chaqa chay ancha shumaqta mudakuqkuna, chay bwina bida kawsaqkunaqam tiyanllapa gubyirnukunapa atun wasingunapi, ¿manachu? 26 Chayshinaqa ¿imata
rikaqtaq rirqaykillapaqa? ¿Dyuspaq suq allip rimaqta? Arí, alliptam niykillapa, Dyuspaq
ancha baliq rimaqtam rirqaykillapa rikaqqa. Kanan chay Jwanqam yumbay chay suq
rimaqkunamanda mas baliq kashqa. 27 Chaqa chay Jwambaqmi Taytanchiq Dyusqa Santu
Librumbi Akrashqan Washadurta kayshina niwarqan:
Qamba ñawpaykitam noqapaq suq rimaqta rini kach'aq. Paymi ñanda allichanmanshina
runakunata rin yach'achiq, shumaqta qamta ch'ayachishunanllapa, nishpa.*
28 Chaymi allipta niykillapa, Dyuspaq yumbay rimaqkunamandam mana ni suq Jwanmandaqa mas baliqqa kashqachu. Piru noqa Taytaywan kamachikuptiy, noqapi yuyakuqmanda mas umildi kaqqam mas baliq rin kaq chay Jwanmandaqa, nishpa.
29 Chayshina Jisus Jwanda alabaptinqam, yumbay chay uyaqkuna asta chay kuntribusyun kubrakuqkunapis nirqanllapa:
—Dyusqam ancha allin kashqa noqanchiqkunawanqa, nishpa.
Chaqa yumbay paykunatam Jwanqa shutichishqa karqan. 30 Piru farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam mana dijakashqachu karqan Jwan shutichinambaq. Ashwanmi Tayta Dyus paykunata munaptin washaytaqa,
fyirusyashpa mana munarqanllapachu.
31 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Imawandaq kay tyimpumanda runakunataqa atini kumparayta? ¿Ima laya kustumbriyuqmi paykunaqa? 32 Kay mana kriyiqkunataqam kumparani chay wambra mana
nimatapis munaq pugllaqkunawan. Manchu wambrakunaqa plasapi pugllanllapa, fyistatashina rurashpa ichu suq almata pambaqshina tukushpa. Piru wakin wambrakuna
mana munaptin pugllaytaqam, chay pugllaqkunaqa ninllapa: "¡Fyistapishina flawtata
waqachiptiymi, mana dansangillapachu! ¡Pambakuqshina llakiy llakiyta kantaptiypismi,
mana waqangillapachu!" nishpa. (Chayshinallam wakinnikikuna mana munangillapachu uyayta ni Jwan Shutichikuqta ni noqata). 33 Chaqa chay Jwan shamushpa, mana
ni tandata ni allin mikunata mikuptin, mana ni binuta upyaptinqam, nirqaykillapa: "Waq
Jwanqam dyabluwan kashpa, lukushina purin", nishpa. 34 Chaymandaqam Dyusmanda
Shamuq Runa kashpa mikuptiy, imitata upyaptiyqam, noqapaq ningillapa: "¡Jwi, mana
undaqmi mikun, upyan! Chay uchayuqkunawan, kuntribusyunda kubrakuqkunawanmi
tandakan", nishpa. 35 Piru Dyus nishqanda kasuqkunaqam ancha yach'ayniyuqkuna.
Chaymi shumaqta kawsaptinllapa, rikaqkunaqa intyindinllapa: Ancha yach'ayniyuqmi
Dyusqa, nishpa.

Jisusmi farisiyu Simumba wasimbi mikurqan

36 Suq farisiyu duktrinayuq runam Jisusta nirqan:
—Aku wasiyman mikuq, nishpa.
Chaymi Jisusqa wasinman rishpaqa, mesaman tiyarqan mikunambaq. 37 Chay llaqtapim suq warmi ancha uchayuq karqan. Chay warmim yach'arqan chay farisiyupa

* **7:27** Malaquías 3.1

wasimbi Jisus kashqanda. Chaymi ikinda ch'ayarqan mishki mutkinata suq rumi
pumupi apashpa. 38 Jisuspa ch'akinman qemikashpam, ancha waqarqan. Waqaqshinam
ch'akingunata nuyuchirqan waqayninwan. Nuyuchishpaqam aqchanwan chakichishpa,
muchashpa, chay mishki mutkinawan pasarqan. 39 Chay farisiyu Jisusta apaqqam
chay warmi chayta ruraykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Atatayraq kay warmiqa. Mana
allikunata rurashpam purirqan. Kay runa Dyuspaq allip rimaq kashpaqach'i, atinanda
yach'ayta: Uchayuq warmim ch'akiymanda piskawaykan, nishpa. 40 Chayshina yuyapt-
inmi, Jisusqa nirqan:
—Simun, munanim suq kusitata nishuyta.
Chaymi farisiyuqa nirqan:
—Niwayri, Yach'achikuq Taytitu, nishpa.
41 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Ishkay runam suq qellayniyuqta dibiraq. Suqmi 500 dinaryu qellayta dibirarqan;
suqqam 50 dinaryu qellayta dibirarqan. 42 Mana atiptinllapa pagaraytam, chay qellay
dwiñuqa chay ishkandin dibiraqta pirdunarqan. Mayá, niway, chay dibiraqkunaqa,
¿mayqanninraq masta rin kuyaq chay qellay dwiñutaqa? nishpa.
43 Chayshina niptinqam, Simunqa nirqan:
—Noqam yuyani, chay runa mas achka dibirashqan pirdunashqanmi mastaqa rin
kuyaq, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chayshinam. Allitam yuyashqa kangi, nishpa.
44 Chaymandaqam chay warmita chapashpa, Simunda nirqan:
—¿Intyindishqachu kangi kay warmi rurashqandaqa? Rikay, kay wasikiman yaykup-
tiyqam, mana qowarqaykichu yakuta, ch'akiykunata mayllanayqa. Piru kay warmiqam
waqayninda ich'ashpa, ch'akiykunata aysashpa, aqchanwan chakichishqa. 45 Qamqam
mana napaykuwashqachu kangi muchawashpa. Piru payqam ch'ayamushqay urasman-
dapacha mana shaykuq ch'akiykunata muchashqa. 46 Qamqam mana umaytaqa asiyti-
wanqa pasarqaykichu, shumaqta ch'ayachiwanaykiqa. Piru payqam ancha ch'aniyuq
mishki mutkinawan ch'akiykunata liyashqa. 47 Chaymi allipta niyki, Taytanchiq Dyus kay
warmita yumbay uchangunata pirdunaptinqam, kayshina ancha kuyawan. Piru Tayta
Dyus suq runa ashla uchayuqta pirdunaptinqam, chay runaqa ashlitatalla kuyan, nishpa.
48 Chaymandaqam chay warmitaqa nirqan:
—Uchaykimandam pirdunayki, nishpa.
49 Chayshina niptinqam, Jisuswan mesapi kaqkunaqa, suqnin suqnin parlarqanllapa:
—¿Imataq kashpa, kay yanqa runaqa uchangunata pirdunaykan? nishpa.
50 Piru Jisusqam chay warmita nirqan:
—Noqapi kriyishqaykiraykum, yumbay uchaykimanda pirdunaduna kangi. Kushikush-
pana riy, nishpa.

8

Warmikunam Jisusta yanaparqan

1 Chaymandaqam Jisusqa dusi apustulningunawan rirqan achka llaqtakunata, achka
kasiriyukunata, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, chay uyaqkuna Dyusta
kasunambaqllapa. 2 Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan rirqan. Paykunataqam
nanayningunamanda kach'akachishqa karqan. Wakinmandaqam dyablukunata
qatishqa karqan. Chay warmikunamandaqam suqninqa Marya karqan. Payllam
Madalinapis shutiq (Magdalamanda kashqanrayku). Paymandam Jisukristu syiti
dyablukunata wichukushqa karqan. 3 Suq warmiqam Jwana shutiq. Payqam Chusapa
warmin karqan. Chay Chusaqam prifiktu Irudispa wasimba kamachikuqnin karqan.
Suq warmiqam Susana karqan. Wakin warmikunapismi Jisuspa pullan puriqllapa tukuy
iman kaqwan yanapashpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpukuq runawan
(Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Achka llaqtakunamanda achka runa, warmi shamuptin Jisusta rikaqmi, payqa kay
kumparasyunwan paykunata yach'achirqan:
5 —Suq tarpukuq runa simillanda shikwaptinmi, wakin simillaqa ñanman ishkirqan.
Chay ñambi ishkiq simillatam pasaqkuna sarrurqanllapa; wakindaqam pishqokuna
pallarqan. 6 Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chay simillaqam sawapilla
kashpa, wayralla wiñarqan. Lukismi kaskaju kashqanrayku, mana atishpa ch'upakuyta,
chakirqan. 7 Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi chay similla
wiñaptinqa, kashakunapis pullan wiñashpa maqarqan. Chaymi limpu chingachirqan. 8 Piru

wakin simillaqam ancha allin allpaman ishkirqan. Chay simillaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Chaqa kada simillitam syin granusta puqorqan.

Chayshina nishpaqam, Jisusqa ancha jwirtita nirqan:

—¡Qamkuna rinriyuqkunaqar allita uyawayllapa kay nishushqayta! nishpa.

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

9 Chay kumparasyunda nishqambaqmi yach'akuqninguna Jisusta tapurqan:

—Niwayllapar, ¿imam munan niyta chay nishqaykiqa? nishpa.

10 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Dyusmi munan noqapi kriyiqkuna allita intyindinaykillapa: Kayshinam ancha shumaqta rin kamachikuq, nishpa. Piru noqapi mana munaq kriyiqkunataqam achka kumparasyunwanlla yach'achini, maychika chapashpapis, ama rikananllapa, maychika uyashpapis, ama intyindinanllapa.

Jisusmi chay kumparasyumbaq intyindichikurqan
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

11 'Chay kumparasyunqam kayshina munan niyta: Dyuspa shumaq nutisyanqam chay simillashina. 12 Wakin uyawaqkunam chay similla ñanman ishkiqshina. Ancha angu shunqoyuq kashpa, Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, mana kriyinllapachu. Chaymi dyabluqa shamushpa, uyashqanda das qonqachin, ama kriyishpa washadu kananllapa. 13 Wakin uyawaqkunaqam chay ashla allpayuq kaskajushina. Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda uyaptinllapaqa, shunqombi mana allitaqa yurakanchu. Chaymi das kriyishpa, ashla tyimputalla ancha kushikushpa kawsanllapa. Chaymandaqam ashla padisishpaqa, das syintishpa, Dyusmanda akrakanllapa. 14 Wakin uyawaqkunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpa kriyin. Piru chaymandaqam tukuy imayuq munashpa kayta, kwirpun munashqambilla yuyashpaqa, Dyusta qonqanllapa, chay similla kashakunapa ukumbi chingaqshina. 15 Piru wakingunaqam chay allin allpashina. Chaqa ancha allin shunqoyuqkuna Dyus nishqanda uyaptinllapam, allita yurakan. Chaymi Dyustana mana shaykuq kuyashpa, kasushpa, shumaqtana kawsanllapa.

Suq kumparasyundam rurarqan michawan
(Mk 4.21-25)

16 'Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq almunwanqa pambanchu ni kamamba waranman pakanchu. Ashwanmi altupi ruran, yaykuqkunata achikchanambaq. 17 Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq. 18 Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisuspa masanguna mamambismi payman ch'ayamurqanllapa
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 Jisuspa masanguna mamambismi ch'ayamurqan chay kashqanman. Piru ancha unda runa kaptinmi, mana atirqanllapachu ch'ayayta Jisuspa ladunmanqa. 20 Chaymi Jisustaqa suq runa abisarqan:

—Siñursitu, mamayki masaykikunam kay sawapi. Anchash munanllapa qamwan parlayta, nishpa.

21 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyus nishqanda uyaqkuna kasuqkunam noqapa mamay, masaykunaqa, nishpa.

Jisusmi wayrata yakuta qasillachirqan
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 Suq diyam Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkuman yaykushpa, paykunata nirqan:

—Aku kay atun qoch'apa waq chimbanman, nishpa.

Chayshina niptinqam, rirqanllapana. 23 Chaymi riykaptinllapaqa, Jisusqa puñurqanna. Kanan qonqaylla ancha jwirtita wayraptinmi, chay yakuqa ancha maqchikamushpa, undaykarqanna chay barkuman. Chaymi chay barkuqa yaqqana seqarqan. 24 Seqaykaptinnaqam utqaymaya Jisusta rikch'achishpa nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu, Taytitu! ¡Seqaykanchiqnam yakuman! nishpa.

Chaymi Jisusqa atarishpa, chay wayrata, chay maqchikaykaq yakukunata jwirtita rimashpa, kamachishpa, limpu qasillachirqan. 25 Chaymandaqam chay yach'akuqningunata tapurqan:

—¿Imapaqmi qamkunaqa mancharqaykillapa? ¿Ima manachu noqapi allita yuyakungillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa ancha ispantashqata, suqnin suqnin parlarqanllapa:

—¿Ima layaraq kay runaqa? ¡Rikay, kamachiptin kay wayrawan yakuqa das kasushpa, qasillarqan! nishpa.

Dyablukuna lukuyachiptinmi, suq runa kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 Chay qoch'apa waq chimbanman rishpaqam, Gadarapa manyanman
ch'ayarqanllapa. Gadaraqam Galiliyapa chimba shutimbi kidan. 27 Chay yakupi puriq
barkumanda qoch'apa manyambi ishkiptinllapaqam, suq luku gadarinu runa Jisusman
ch'ayarqan. Chay runapa kwirpumbim achka tyimpuna dyablukunapa ispiritunguna
tiyashqa karqan. Chaymi luku kashpa, sipralla puriq. Kanan pantyungunapim tiyaq.
Wasimbiqam manana tiyarqanchu. 28 Chay runaqam Jisusta chapashpa, qayach'akushpa,
ñawpambi qonqorikushpa nirqan:

—¿Imapaqmi mitikungi noqamanqa, qam ancha pudirniyuq Dyuspa Churinqa? Rru-
gaykim, yush'ayku, amar qesachawaychu, nishpa.

29 Chaqa Jisusqam chay runamanda qatiykarqan chay dyabluta. Chaymi chayshina
chay dyabluqa rrugarqan. Chay dyabluqam achka tyimpuna chay runataqa dwiñukushqa
karqan. Chaymi runakunaqa chay runata sujitananllapa yuyashpa, makingunamanda,
ch'akingunamanda kadinakunawan alli alli watashqallapa karqan. Piru chay lukuqam
chay kadinataqa mana kwintashpachu, pitishpa, chuncha lugarkunaman rirqan, dyablu
apaptin.

30 Jisusmi tapurqan:

—¿Imam shutingi? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manadam shutinillapa, nishpa.

Chayshinaqam nirqan, ancha achka dyablukunapa ispiritunguna chay runapa
kwirpunman yaykushqa kaptin. 31 Chay dyablukunaqam Jisusta ancha rrugarqanllapa,
ama chay manchaypaq talalanman kach'anambaq. 32 Anaq ladun qaqapim ancha achka
kuchikuna mikuykarqan. Chaymi chay dyablukunaqa Jisusta rrugarqanllapa, chay
kuchikunaman yaykunambaq. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

33 Chayshina niptinqam, chay dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, chay kuchiku-
namanna yaykurqanllapa. Chaymi yumbay chay kuchikunaqa, lukuyashpa, qay-
ach'akushpa, qaqamanda kallpashpa, qoch'aman seqarqan. Chaymi ch'uqashpa yum-
bayna wañurqanllapa.

34 Kanan chay michiqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha manchashpa, kallpaylla
rirqanllapa abisaq ch'akrangunapi kaqkunata, llaqtambi kaqkunata:

—Kay kusasmi pasawashqa, nishpa.

35 Chaymi ancha achka runakuna rirqanllapa, chay pasashqanda rikaq. Kanan Jisus
kashqanman ch'ayashpaqam, chay lukutaqa kach'akashqatana tarirqanllapa, Jisuspa
ch'akin kaqpi tiyaykaptin. Chay runaqam jwisyumbina kashpa, mudanandapis allitana
rurakushqa karqan. Chayta rikashpaqam, ancha mancharqanllapa. 36 Kanan chay
rikaqkunaqam chay shamuq runakunata manyaqlla parlachirqanllapa:

—Rikashqallapam kani chay lukuta Jisus kayshina kach'akachiptin, nishpa.

37 Chaymi chay gadarinukunaqa ashwamba mancharqanllapa. Chayraykum yum-
baynin Jisusta rrugarqanllapa, chay Gadaramanda lluqshinan. Chaymi Jisusqa barku-
man yaykushpa, chay Gadaramandaqa rirqanna. 38 Kanan chay runa kach'akaqqam
Jisusta ancha rrugarqan pullan apanambaq. Piru Jisusqam kamachishpa kidanambaq,
dispidikashpa nirqan:

39 —Wasikiman kutirishpa, Tayta Dyus tukuy ima ancha yanapashushqanda aylluykiku-
nata willay, nishpa.

Chaymi chay runaqa llaqtanman kutirishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina ancha yanapawashqa, nishpa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpam, suq chinata kawsachimurqan
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Jisus kutimuptin chay qoch'apa suq ladu chimbanmanqam, ancha achka runa, warmi
chaypi payta shuyaykarqanllapa. Chaymi shamuptinqa, ancha kushikushpa, shumaqta
ch'ayachirqanllapa. 41 Chaymambismi suq runa Jayru shutiq ch'ayarqan. Payqam suq
sinaguga wasipa kamachikuqnin karqan. Chay Jayrum Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa,
kayshina ancha rrugarqan:

—Taytitu, yush'aykur aku wasiyman, nishpa.
42 Chaqa payqam suq chinayuqlla karqan. Piru chay chinanqam dusi watayuq kash-
pach'i, wañuykarqanna. Chaymi Jisusqa Jayruwanna riptinqa, ancha achka runa, warmi
ikinda kish'kichaypa rirqanllapa.
43 Chay runakunapa ukumbiqam suq qeshyaq warmi riykarqan. Chay warmitaqam
yawarqa dusi wata tukuyta mana dijarqanchu. Chaymi ancha qeshyaqlla puriq. Kanan
ambikuqkunata pagarashpam, tukuy ima kaqninda limpuna ushyashqa karqan. Piru
manam ni mayqan ambikuq atirqanchu kach'akachiytaqa. 44 Chaymi chay warmiqa
ikin laduta qemikashpa, Jisuspa kapamba manyanda makinda ruraptinlla, yawarqa das
dijarqan. 45 Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.
Yumbay ikinda riqkunaqam nirqanllapa:
—Manam, manam, nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ⌞wakin yach'akuq masingunawan⌟ nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, kay tukuy runam kish'kichashuykangi. Tukuy ladumandam
kumsashungi. Chaypaqqa ¿imaraykutaq tapukungi: "¿Pitaq kapayta llamkashqa?" nish-
paqa?
46 Piru Jisusqam nirirqan:
—Suqnikim kapayta llamkarqayki. Chaqa pudirniy kach'akachishqandam syintishqa
kani, nishpa.
47 Chaymi warmiqa yuyashpa: Mananam atinichu pakakuyta, nishpa, ancha man-
chaywan ch'apsikashpa, Jisuspa ñawpanman rishpa, qonqorikushpa, yumbaypa ñawpambi
Jisusta nirqan:
—Taytitu, noqam qeshyaq kashpa, kapitaykipa manyanda llamkashqa kani. Chaymi diki
llamkashpalla kach'akarqay, nishpa.
48 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Chayri kananqa
kushikushpana riy, nishpa.
49 Chayshina Jisus rimaykaptinmi, chay sinaguga wasipa kamachikuqnin Jayrupa was-
inmanda suq runa ch'ayamushpa nirqan:
—Chinaykiqam wañushqana. Amana Yach'achikuqtaqa piñachiychu, nishpa.
50 Chayshina chay runa niptimbismi, Jisusqa Jayruta nirqan:
—Ama manchaychu. Allita noqapi yuyakuy. Chinaykiqam rin kawsamuq, nishpa.
51 Chaymandaqam wasinman ch'ayashpaqa, Jisusqa yumbayta nirqan:
—Ama yaykuyllapachu, nishpa.
Chaymandaqam Pidruwan, Jakubuwan, Jwanwan, almapa taytanwan mamanwanlla
Jisusqa yaykurqan. 52 Uku wasipiqam dwilupi kaqkunaqa almitapaq yupakuykarqanl-
lapa. Piru Jisusqam chay yupakuqkunata nirqan:
—Ama waqayllapachu. Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.
53 Chaymi yumbay paykuna yach'ashpa: Chinaqam allipta wañushqana, nishpa, Jisustaqa
asiparqanllapa.
54 Piru Jisusqam almitata makinmanda piskashpa, jwirtita nirqan:
—¡Chinita, atariy! nishpa.
55 Chayshina qayaptinllam, chay chinaqa das kawsamushpa, atarimurqanna. Chaymi
Jisusqa kamachirqan, qaranambaqllapa chay chinata. 56 Kanan chay taytanwan maman-
qam ispantashqata ancha kushikurqanllapa. Piru Jisusqam paykunata kamachirqan,
chay rurashqambaq ama pitapis parlachinanllapa.

9

Jisusmi dusi apustulningunata kach'arqan, paypaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 Jisusmi tandashpa chay dusi akrashqan yach'akuqninda, pudirninda qorqan, runaku-
namanda atinanllapa dyablukunata qatiyta, qeshyaqkunata atinanllapa kach'akachiyta.
2 Kanan paykunatam kach'arqan, rinanllapa Dyuspaq yach'achiq runakunata, warmiku-
nata: "Dyusmi munan shumaqta payta kasunanchiqllapa", nishpa. Kach'arqambismi,
kach'akachinanllapa qeshyaqkunata. 3 Chaymandaqam nirqan:
—Chayshinallar riyllapa. Amar apayllapachu burdunda, alfurjata, fiyambrita, ni qel-
layta. Mudanaykitaqa suqtalla kadunu apayllapa. 4 Mayqan wasiman ch'ayashpaqa,
chaypilla kidayllapa, chay lugarmanda rinaykikaman. 5 Mayqan llaqtapi mana mu-
naptinllapa ch'ayachishuytaqa, lluqshishpa, ch'akikikunata ch'apsiy pulbu ishkinan,

yach'ananllapa: Chay apustulkunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa.
6 Chaymi apustulningunaqa kasiriyukunaman rishpa, tukuy maypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachirqanllapa.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

7 Gubyirnu Irudismi tukuy ima Jisus rurashqambaq yach'arqan. Lukismi runakuna suqpaq suqpaq rimaptinllapa, Irudisqa ancha yuyashpa tapurqan: "¿Chayshinaqa pitaq chay runaqa?" nishpa. Chaqa Jisuspaqqam wakinqa niq: "Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushpa, Jisusna shutin", nishpa. 8 Wakinqam nirqan: "Dyuspaq rimaq Eliyasmi rikakumushqa", nishpa. Wakinqam nirqan: "Dyuspaq unay rimaqkunamandam suqnin kawsamushqa", nishpa. 9 Chaymi chay Irudisqa ancha yuyashpa nirqan:
—Piru Jwan Shutichikuqpa umandaqam noqa kikiy pitichirqay. ¿Chayshinaqa pipa famandaraqri ancha parlanllapa: "Kaykunatam rurashqa", nishpaqa?
Chaymi Irudisqa Jisusta ancha munarqan riqsiyta.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Chaymandaqam chay dusi apustulninguna kutimushpaqa, yumbay rurashqanllapata Jisusta parlachirqanllapa. Chaymi Jisusqa suqkunamanda akrakashpa, paykunata apashpa, rirqan Bitsayda llaqtapa sawa chuncha lugarmanna. 11 Piru runakunaqam yach'ashpa: Jisusqash waq llaqta Bitsaydapa sawa chunchambi, nishpaqa, ikinda rirqanllapa. Chaymi chay runakuna ch'ayaptin, Jisusqa paykunata shumaqta ch'ayachishpa, yach'achirqan imashinam Tayta Dyus shumaqta rin kamachiq yumbay payta kasuqkunata. Kanan qeshyaqkunatapismi chaypiqa kach'akachirqan.
12 Chaymandaqam tardiyaptinqa, chay dusi apustulkunaqa Jisusta nirqanllapa:
—Dispidiyna kay achka runata, warmita, kay sirka lugarkunaman rinanllapa, pusadanda, mikunanda maskaq. Chaqa kay chunchapiqam mana pipis tiyanchu, nishpa.
13 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkuna qarayllapa, nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—¿Imatanamir qarashaqllapaqa? Sinku tandita, ishkay piskaditullam kan. Yumbay kay uyashuqkunata qaranayllapaqam munan rinayllapa karuman, ancha achka mikunata randimuq, nishpa.
14 Chaqa ullqokunallach'i karqan 5.000qa. Piru Jisusqam yach'akuqningunata kamachirqan:
—Yumbayta tiyachiyllapa 50, 50 waqpi kaypi, nishpa.
15 Chay nishqanshinam yumbayta tiyachirqanllapa pachan pachan. 16 Chaymi Jisusqa chay sinku tanditata chay ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana aypachinambaq yumbay runakunata, warmikunata, wambrakunata. 17 Chayshinam yumbay mikurqanllapa undanangaman. Undaptinllapaqam chay tandawan pijisituqa dusi kanastas unda subrarqan.

Pidrum Jisusta nirqan: "Dyus Akrashqan Washadurmi kangi", nishpa
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

18 Suq diyam Jisus suq chuncha lugarpi Dyusman mañakuykarqan. Chaypi yach'akuqninguna paypa pullan kaykaptinmi, Jisusqa kayshina tapurqan:
—Mayá, runakunaqa ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.
19 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Wakinmi nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyasshi kangi. Wakingunaqam nin, Dyuspaq unay rimaqkunamanda suqnin kawsamuqshi kangi, nishpa.
20 Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:
—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—¡Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi! nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1)

21 Piru Jisusqam chay yach'akuqningunata ancha kunarqan, chay nishqanllapata ama pitapis ninambaqllapa. 22 Kayshinapismi nirqan:

—Dyus nishqanda kumplinaypaqmi noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa ancha rini ñakaq.
Chaqa chay kamachikuq ansyanukuna, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa
liyningunata chay yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq.
Piru chayshina wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.
23 Chayshina nishpaqam, yumbayta nirqan:
—Mayqan runa noqapa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, tukuy ima pay munashqanda
dijanqa. Chaymandaqa tukuy diya noqatalla kasuwashpa kawsanqa, awnki suq
kruspi munaptinllapa wanchiytapis. 24 Chaqa mayqanniki noqata ñigawashpa, bidaykita
washanaykiqam, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku mayqan
wanchishuptinqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. 25 Mayá,
suq runa ichu suq warmi tukuy kay munduta ganashpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa,
¿imatam ganashqa? Manam nimatapis ganashqachu. 26 Chaymi mayqan runa noqapaq
ichu yach'achikushqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'anqa: Dyusmanda Shamuq Runa
Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa
llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqa-
paqqa rin penqakuq, nishpa. 27 Piru alliptam niykillapa, wakin kaypi kaqkunaqam mana
rinllapachu wañuq, Dyus kamachikuqta rikanangaman, nishpa.

Jisukristum achikchakurqan
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 Uchu diyas pasaptinch'i, Jisusqa Pidruta, Jakubuta, Jwanda apashpa, rirqan suq atun
lumapa sawanman, Dyusman mañakuq. 29 Chaypi Jisus Tayta Dyusman mañakuykaptinmi,
qaqllanqa limpu suq layayarqan. Mudanambismi ancha yuraqpaq tikrakashpa, ancha
llipyarqan. 30 Chaymandaqam ishkay runa chaypi rikakushpa, paywan parlarqanllapa.
Suqmi Muysis, suqqam Eliyas karqan. 31 Yumbay rridurninllapapi ancha llipyarqan.
Kanan paykunaqam Jisuswan parlaqllapa:
—Jirusalimbi wañuptikim, Dyus nishqanshina rin kumpliq, nishpa.
32 Kanan Pidruqam ishkay kumpañirunwan ancha puñunaykarqan. Piru puñuymanda
agwantashpa, chapakuykashpam, rikarqanllapa Jisusta chay ishkay runawan rupayshina
achikchakuqta. 33 Chaymanda Muysis, Eliyas Jisusmanda ashuykaptinqam, Pidruqa
Jisusta nirqan:
—¡Yach'achikuq Taytitu, ancha shumaqraq kaypi kashqanchiqqa! Rurashaqllapa kimsa
chugllakunata, suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.
Piru Pidruqam ancha ispantashpa, mana yach'arqanchu: Imatam rimaykani, nish-
paqa. 34 Chayshina Pidru rimaykaptinllam, pukutay shamushpa, paykunataqa limpu
pambarqan. Chaymi ancha mancharqanllapa. 35 Kanan chay urasmi anaq pukutaymanda
Taytanchiq Dyusqa Jisukristupaq nirqan:
—Kaymi kuyashqay Churiyqa. Payta uyayllapa, nishpa.
36 Chaymandaqam paykuna chapakushpaqa, sapalandallana Jisustaqa rikarqanllapa.
Kanan paykunaqam chay diyakunaqa mana ni pitapis chay rikashqambaqqa par-
lachirqanchu.

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan
(Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

37 Qayandin chay lumamanda shamuptinllapam, achka runakuna rirqanllapa Jisusta
tinguq. 38 Kanan chay runakunapa ch'awpinmanda suqninqam ancha jwirtita Jisusta
nirqan:
—¡Yach'achikuq Taytitu, yush'aykur kay sapalan churiyta yanapay! 39 Chaqa dyablum
atakikunata qoshpa, qayach'achin. Kanan ancha qesachashpam, babash'kunata
sitakuchishpa, mana munanchu dijayta. 40 Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani,
kay wambraymanda dyabluta qatinanllapa. Piru manam atirqanllapachu qatiytaqa,
nishpa.
41 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¡Ayayay, qamkuna mana yuyakuqkuna, mana allita ruraqkunaqa! ¿Ima tyimpukaman-
raq qamkunataqa agwantashqayki?
Chaymandaqam chay chulupa taytanda nirqan:
—Mayá, chay wambraykita kayman apamuy, nishpa.
42 Chaymi chay chuluqa Jisusman qemikaptin, chay dyabluqa ancha fiyu atakiku-
nata qoshpa, ch'apsi ch'apsi pambaman bularqan. Piru Jisusqam chay dyabluta
anyashpa, qatirqan chay chulumanda. Chaymandaqam chay chulutaqa intrigarqanna
taytanda. 43 Chay runakunaqam ancha ispantashqata chapashpa, yuyarqanllapa: Ancha
pudirniyuqmi Tayta Dyusqa, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chay rurashqambaq yumbay ispantaptinmi, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
44 —Kay nishushqayta allita uyawashpa, ama qonqayllapachu. Noqa Dyusmanda
Shamuq Runatam rinllapa intrigakuwaq ch'iqniwaq runakunapa makinman, nishpa.
45 Piru yach'akuqningunaqam chay nishqandaqa mana atirqanllapachu intyindiyta,
yuyayninllapa pambadushina kaptin. Kanan intyindinanllapa munashpa tapuytapismi,
manchashpa, mana tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqmi kayshina kanqa
(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

46 Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa paykunapura suqnin suqnin
anyanakurqan:
—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
Suqqam niriq:
—Manam qamchu; noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
47 Chayshina anyanakuptinmi, Jisusqa paykuna yuyashqanda yach'arqan. Chaymi suq
wambrituta apamushpa ladunman, 48 paykunata nirqan:
—Mayqan runa kasuwashpa, kay wambrituta ch'ayachiqqam alabis noqata
ch'ayachiwaykanmanshina. Chay ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan.
Chaqa mayqanniki kay takshitashina umildi kaqmi mas kamachikuqqa ringi kaq, nishpa.

Chay mana kuntranchiqmi faburninchiqqa
(Mk 9.38-40)

49 Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa Jisusta nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa,
dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa
purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.
50 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Ama chayshinaqa niyllapachu. Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqpa faburn-
inchiqqa, nishpa.

Jisusmi Jakubuwan Jwanda anyan

51 Syiluman kutinambaq tyimpu ch'ayaykaptinqam, Jisusqa suq balurta piskar-
qan, Jirusalinman rinambaq. 52 Kanan ñanda riykashpam, wakin yach'akuqninda
ñawpanda kach'arqan, pusadata maskanambaq. Chaymi paykuna ñawpashpaqa, prubinsya
Samaryapa suq kasiriyunman ch'ayarqanllapa. 53 Piru chay Samaryamanda kaqkunaqam
yach'arqanllapa: Jisusmi Jirusalinman riykan, nishpa. Chaymi mana munarqanllapachu
pusadata qoytaqa. *[Nuta: Chay prubinsya Samaryamanda kaqkunam munarqanllapa
yumbay runakuna Samaryapilla Dyusta aduranllapa; ama Jirusalimbiqa.]* 54 Chayta
rikashpaqam, chay apustulnin Jakubuwan Jwanqa nirqanllapa:
—Kamachikuq Taytitu, ¿munangichu ⌞Dyuspaq rimaq Eliyasshina⌟ kamachikunayllapa,
syilumanda ninakuna ishkishpa ushyanambaq chay kasiriyupi tiyaqkunata? nishpa.
55 Chaymi Jisusqa tikrakashpa, paykunata anyarqan:
⌞—Qamkunaqam mana yach'angichu ima laya malu ispiritum chay layataqa yuy-
achishungi, nishpa. 56 Chaqa noqaqam mana shamushqachu kani, runakunata wanchi-
naypaq. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata washanaypaq, nishpa.⌟
Chaymandaqam suq kasiriyumanna rirqanllapa.

Jisustam munanllapa sigiyta
(Mt 8.19-22)

57 Riykaptinllapaqam ñambi suq runa Jisusta nirqan:
—Taytitu, munanim riyta may rishqaykita, nishpa.
58 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Surrukunaqam mach'ayniyuq. Pishqokunapismi kamachayuqkuna. Piru noqa
Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana atinichu maypi umayta isqandashpa
samachiyta, nishpa.
59 Chaymandaqam Jisusqa suq runata nirqan:
—Shamuy, aku noqawan, nishpa.
Piru chay runaqam nirqan:
—Taytitu, dijawayraqri rinaypaq taytayta pambaq, nishpa.
60 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—(Noqapi mana kriyiqkunaqam wañushqakunashina.) Chay mana kriyiqkunata dijay,
chay mana kriyiq wañushqakunata pambananllapa. Piru qamqa shamuy noqawan,

runakunata yach'achinanchiq: Dyusmi yumbay runata, warmita shumaqta rin kamachiq, nishpa.
61 Chaymandaqam suq runapis Jisusta nirqan:
—Taytitu, noqapismi munani riyta qamwan. Piru dijawayri puntata aylluykunamanda dispidikanaypaq, nishpa.
62 Piru Jisusqam chay runataqa nirqan:
—Suq runa yapukuq aradunda piskashpaqam, mana ikimanqa chapakunchu. Chayshinallam noqata munaq kasuwaqqa ikiman kutishpaqa, mana balinmanchu, Dyusta sirbinanqa, nishpa.

10

Jisusmi 70 yach'akuqningunata kach'arqan yach'achikunambaq

1 Jisusqam munarqan riyta achka lugarkunaman. Chaymi yach'akuqningunamanda 70ta akrashpa, puntata kach'arqan, ishkay ishkayta, chay yumbay llaqtakunaman, kasiriyukunaman rinanllapa. *[Nuta: Wakin unay biblyakunapim nin: "72 yach'akuqningunatam kach'arqan", nishpa.]* 2 Chaymi paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, kusichaqam ancha achka kan. Piru kusichakuqkunaqam ashlitalla. Chayrayku qamkunaqa kusichapa dwiñunman mañakuyllapa, mas trabajadurkunata kach'anambaq, kusichata tandananllapa. 3 Chaymi qamkunata uñakunatashina kach'aykillapa, rinaykillapa ancha atun surru layakunapa ukunda. 4 (Piru Dyusmi rin kwidashuqllapa.) Chayri ama apayllapachu alfurjaykita ni qellaynikita ni llanqekita. Ñanda riqshinapis ama arkakayllapachu mayqanda parlachishpaqa. 5 Kanan ch'ayashpa suq wasimanqa, puntata napaykushpa kayshina niyllapa: "Tayta Dyusri kay wasipi tiyaqkunata yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa", nishpa. 6 Chayshina niptikillapam, Dyusqa rin yanapaq chay shumaq uyashuqkunata. Piru mana munaptinllapa uyashuytaqam, Dyusqa mana rinchu yanapaq paykunataqa. 7 Mayqan wasiman ch'ayachishuptinqa, chaypilla kidashpa, paykuna ima qoshushqanda mikuyllapa, upyayllapa. Amar wasin wasinqa puriyllapachu. Chaqa trabajaqqam dirichuyuq mantinsyunninda ch'askinambaq. 8 Chayri suq llaqtaman ch'ayashpa, chay may ch'ayachishushqambi ima qoshushqanda mikuyllapa. 9 Chay llaqtapi qeshyaqkunata kach'akachishpa, niyllapa: "Dyusqam ch'ayamuykanna qamkunaman, shumaqta kamachikunambaq", nishpa. 10 Piru chay mayqan llaqtapi mana pipis ch'ayachishuptinqa, sawa kallingunaman lluqshishpa, paykunata niyllapa: 11 "Kay llaqtaykipa allpan ch'akiyllapapi pigakashqandam ch'apsinillapa, amana nima kwintayuqchu kanayllapa qamkunawanqa, nishpa. Chaqa yach'ayllapa, Dyusmi munashqa qamkunaman ch'ayayta, payta kasushpa, shumaqta kawsanaykillapa. (Piru qamkunaqam mana munarqaykillapachu)" nishpa.
12 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Allita uyawayllapa, chay mana ch'ayachishuqkunaqam jwisyu diyapiqa mas kastigadu rinllapa kaq chay rupashqa Sudumapi tiyaqkunamandaqa.

Jisusmi paypi mana kriyiqkunata anyarqan
(Mt 11.20-24)

13 '¡Ay, imanangillaparaqri qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, qamkuna Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqa! Chaqa ñawpaykillapapi achka milagrukunata ruraptiypismi, mana munangillapachu noqapi kriyiytaqa. Qamkunaqam uchaykikunata mana munangillapachu dijayta. Piru qamkunapi rurashqay milagrukunata waq Tiru llaqtapi, waq Sidun llaqtapi ruraptiyqach'i, paykunaqa unayna uchangunata dijanandallapa. Chaqa paykuna mana allikunata rurashqanrayku syintishpach'i, waqashpa, lutu mudanakunata rurakushpa, ush'pata sawanman basyanandallapa. 14 Kaytapis yach'ayllapa, qamkuna Kurasin llaqtapi tiyaqkuna, Bitsayda llaqtapi tiyaqkunaqam, jwisyu diyapiqa mas kastigadu ringillapa kaq chay Tirupi, Sidumbi tiyaqkunamandaqa. 15 Mayá, ¿qamkuna Kapirnawun llaqtapi tiyaqkunaqachu yuyangillapa: Anaq syilumanmi rini riq, nishpa? ¡Manám! Ashwanmi Tayta Dyus rin wichukushuqllapa wañushqakunapa lugarninman.
16 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Qamkunata uyashuqkunaqam noqatapis uyawaykanllapa. Ch'iqnishuqkunaqam noqatapis ch'iqniwaykanllapa. Chay mayqan ch'iqniwaqqam Taytay Dyustapis ch'iqniykan. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

Chay 70 kach'adungunam kutimurqanllapa

17 Jisuspa chay 70 kach'adungunam ancha kushikushpa kutimurqanllapa. Chaymandaqam Jisusta nirqanllapa:

—Taytitu, qamba shutikita myintashpa dyablukunata qatiptiyllapam, kasuwashpa runakunamanda lluqshirqanllapa, nishpa.
18 Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Arí, rikashqam kani chay dyabluta anaq syilumanda rrilampagushina ishkimuqta.
19 Chaymi noqaqa kamachikuqkunata rurashushqallapa kani, kulibrakunapa, atallkikunapa (alakran kurukunapa) sawambi sarrukunaykillapa, dyablutapis binsinaykillapa, ama nimapi dañachishunanllapa. 20 Piru ama kushikuyllapachu dyablukunata qatiptikillapa. Ashwan kushikuyllapaqa shutikillapata anaq syilupi iskibrishqambaq.

Jisukristum kushikurqan
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Chayshina Jisus niykaptinqam, Dyuspa Santu Ispiritun paytaqa ancha kushichirqan. Chaymi Tayta Dyusta nirqan:
—Taytitu, anaq syilupa, kay pachapa kamachikuqnin kashpam, waq yach'ayniyuq runakunamanda, waq intyindiqkunamanda pakashqaykita shumaqta yach'achishqa kangi umildikunata. Chaymi ancha alabayki, Taytitu. Chaqa chayshina kanambaqmi qam munashqa kangi.
22 'Taytay Dyusmi yanapawashqa, tukuy imapaq yach'anaypaq. Piru manam pipis yach'anchu Dyuspa Churin kashqaytaqa. Taytay Dyusllam yach'an paypa Churin kashqaytaqa. Chayshinallam mana pipis yach'anchu: Pim Tayta Dyusqa, nishpaqa. Noqa kikiy Churinllam paytaqa riqsini. Kanan yach'achishqay runakunallam Taytay Dyustaqa rinllapa riqsiq shunqombi.
23 Chayshina nishpaqam, Jisusqa yach'akuqningunaman tikrakashpa, paykunatalla nirqan:
—Kushikunqallapa qamkunashina rikawaqkunaqa. 24 Ancha klarutam niykillapa, Dyuspaq achka rimaqkuna, achka gubyirnukunam ancha munarqanllapa rikawayta, uyawayta, qamkuna kanan kay rikawashqaykishina, uyawashqaykishina. Lukismi (wañushqana kashpa) mana atirqanllapachu rikawayta ni uyawayta, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan allin samaryanuwan

25 Muysispa liyningunata suq yach'achikuqmi Jisusta mallipananrayku atarishpa, kayshina tapurqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.
26 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Muysispa liyningunaqa ¿imatam nin? Liyishpaqa, ¿imatam intyindingi? nishpa.
27 Chaymi chay yach'achikuqqa nirqan:
—Chay liykunaqam nin: "Tayta Dyusta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy jwirsaykiwan, tukuy yuyaynikiwan. Runa masikitapis kuyay, kwirpuykita kuyashqaykishina", nishpa.*
28 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Allitam nishqa kangi. Chay rimashqaykita rurashpaqam, Dyuswanna tukuy tyimpu ringi kawsaq, nishpa.
29 Piru chay yach'achikuqqam ama atipadu kanambaq, yanqana tapurqan:
—¿Piru pitaq runa masiyqa? nishpa.
30 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq isrraylinu runam Jirusalinmanda ura Jiriku llaqtaman riykarqan. Chayshina riykaptinmi, ladrunguna ñambi tingushpa, ancha maqashpa, yaqqa wanchishpa, tukuy imanda limpu qoch'irqanllapa. Kanan mudanandapismi llushtichishpa, aparqanllapa. Kanan chay runataqam wañushqatashina ñambi dijashpana, rirqanllapa.
31 Chaymandaqam suq isrraylinu kura chay ñanda pasaykarqan. Payqam chay runata rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqta pasarqan. 32 Chaymandaqam isrraylinu kurakunapa suq yanapakuqnin libita runa chay chuqridu runa kashqanman seqamurqan. Chay libita runapismi rikashpaqa, ladiyashpa, karu kaqtalla pasarqan. 33 Piru suq runa Samaryamanda kaqmi chay ñanda riqshina chay runata rikashpaqa, ancha llakiparqan.
34 Chaymi paypa ladunman qemikashpa, asiytiwan, binuwan ambishpa, trapitukunawan chuqringunata pambarqan. Chaymandaqam burrumbina aparqan suq pusadaman. Chaypiqam chay diyaqa payna kwidarqan. 35 Qayandinqam rinambaqna kashpaqa, chay pusada dwiñuta ishkay dinaryu qellayta qoshpa nirqan: "Yush'ayku kay runitata kwiday. Payta yanapashpa masta gastaptikiqam, kutimushpa pagarashqayki", nishpa.
36 Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:

---

* **10:27** Deuteronomio 6.5; Levítico 19.18

—Mayá, niway, chay chuqridu runapaq, chay kimsa runamandaqa ¿mayqanninmi mas allin runa masinqa kashqa, (chay furastiru samaryanu ichu chay isrraylinu kura ichu kurakunapa chay yanapakuqnin libita)? nishpa.
37 Muysispa liyningunata chay yach'achikuqqam nirqan:
—Chay llakipaqmi mas allin runa masinqa karqan, nishpa.
Chaymi Jisusqa kamachirqan:
—Qambis rishpa, chayshinalla yanapakuy, nishpa.

Jisusmi Martapa, Maryapa wasimbi karqan

38 Jisusmi chay kaykashqanmanda rishpaqa, suq kasiriyuman ch'ayarqan. Chaypim suq warmi Marta shutiq tiyarqan. Paymi Jisusta wasinman ch'ayachirqan. 39 Martapaqam suq masan (panin) Marya shutiq. Chay Maryaqam Jisuspa ñawpambi tiyarqan, payta uyanambaq. 40 Piru Martaqam tukuy ima ruranayuq karqan. Chaymi payqa qemikashpa, Jisusta nirqan:
—Taytitu, ¿manachu llakipawangi? Maryam dijawashqa yumbay trabajukunawan, sapalaylla ruranaypaq. Kamachiyri yush'ayku, yanapawanambaq, nishpa.
41 Piru Jisusqam nirqan:
—Marta, Marta, qamqam chay ruranaykipaqlla ancha llakiwan kangi ruranaykipaq. 42 Suq ruranallam tukuy imamanda mas allinqa. Chay ruranataqam Maryaqa ancha allita akrashqa. Chaymi mana ni pipis atinqachu laduymanda ashuchiytaqa, nishpa.

11

Jisusmi yach'achikurqan, Tayta Dyusman mañakunanllapa
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Suq diyam suq lugarpi Jisusqa Tayta Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam suq yach'akuqninqa nirqan:
—Jwan Shutichikuqmi yach'akuqningunata yach'achirqan, Dyusman mañakunanllapa. Chayri qambis yach'achiwayllapa, Dyusman mañakunayllapa, nishpa.
2 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kayshina Dyusman mañakuyllapa:
Taytanchiq Dyusitu ⌞syilupi kaq⌟,
qamllam ancha santu, mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha balin, yumbay runa warmi qamtalla adurashunanllapa.
Shamuyri, qamna yumbayta shumaqta kamachinayki.
Qam munashqaykitar yumbay runa, warmi kay pachapi ruranqallapa, anaq syilupi ruraqkunashina.
3 Taytitu, tukuy diyapaqri mikunitayta qowayllapa.
4 Mana allita rurashqaytapisri pirdunawayllapa, noqaykuna waq mana alli rurawaqkunata pirdunashqayshina.
Dyablu munaptin tyintawaytapisri, ama dijaychu uchata rurachiwananqa. Ashwanri tukuy chay mana allikunamanda washawayllapa, nishpa.
5 Jisusqam paykunataqa nirqambis:
—Mayá, mayqanniki suq kumpañiruyuq kashpa, ch'awpi tutata ringiman pungunmanda qayaq: "Kuyashqay kumpañiritu, pristawayri kimsa tanditata. 6 Suq bisitaymi karumanda kanalitan wasiyman ch'ayamushqa. Chaymi mana nimay kanchu qaranaypaq", nishpa. 7 Chayshina niptikiqam, chay kumpañiruyki ukumanda nishungiman: "¡Ama piñachiwaychu! Punguyqam alli kirpashqana. Puñuykaninam. Wambraykunapismi pullay puñuykanna. Manam nimatapis atinichu qoshuyta", nishpa. 8 Chaymi niykillapa, awnki kumpañiruyki mana munaptin nimata qoshuyta, piru mana shaykuq mañaptikiqam, atarishpa yumbay munashqaykita qoshungiman, ama masta piñachinayki. 9 Chaymi niykillapa, Dyusman (mana shaykuq) mañakuy. Chayshina mañakuptikiqam, Dyusqa rin qoshuqllapa. Allita imatapis maskashpaqam, ringillapa tariq. Dyuspa pungumbishina qayakuptikiqam, rin kich'aq yaykunaykillapa. 10 Chaqa chayshina (mana shaykuq) mañakushpaqam, ringillapa ch'askiq. Maskashpaqam, ringillapa tariq. Chayshinallam pungupi qayakuptikiqa, rin kich'akaq yaykunaykillapa.
11 '¿Mayá, wambraykiqa suq tanditata mañashuptinqachu, qongimanllapa suq rumita? ¿Ichu suq piskaduta mañashuptinqachu, qongimanllapa suq kulibrata? 12 ¿Ichu, "Wallpap wawanda qoway", nishuptinqa, suq atallki kuruta (alakran kuruta) qongimanllapa? Manám. 13 Chayshinar intyindiyllapa, qamkunaqam malu kashpapis, allin kusasta wambraykitaqa qongillapa, ¿manachu? Piru Taytanchiq Dyus syilupi kaqqam qamkunamandaqa mas allin. Chaymi payqa Santu Ispiritunda rin qoq mayqan mañaqtaqa.

Wakin runakunam nirqan: "Jisustash dyablu yanapan", nishpa
(Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

14 Suq runatam dyablu muduyachishqa karqan. Chaymi Jisusqa chay mudumanda
dyabluta qatirqan. Chay dyablu lluqshiptinqam, chay runaqa atirqanna rimayta. Chaymi
chayta rikashpa, runakunaqa ancha ispantarqanllapa. *[Nuta: Manam yumbay mudukunaqa dyabluwanchu. Wakingunallam dyabluwanqa.]* 15 Piru wakinqam niqllapa:
—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibum Jisustaqa yanapan. Chaymi atin dyablukunata
qatiyta, nishpa.
16 Wakinqam Jisusta munashpa mallipayta, kayshina nirqanllapa:
—Mayá, suq milagruta ruray syilupi, rikashpa yach'anayllapa: Dyuspaqmi rimangi,
nishpa.
17 Piru Jisusqam yach'arqan chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi yumbayta nirqan:
—Mayá, suq nasyumbi paykunapura pilyashpaqa, ¿imanaytaq atinmanllapa kawsay-
taqa? Chaqa wanchinakushpash', limpuna ushyakanmanllapa. Chayshinallam suq
ayllu, paykunapura pilyashpaqach'i, limpuna ushyakanmanllapa. 18 Chayshinallam
dyablupis pay kikin ch'iqnikashpa maqakashpa wanchikashpaqa, ushyakanmanna, ¿man-
achu? Piru qamkunaqam noqapaq ningillapa: "Dyablu Bilsibu yanapaptinmi, atishqa
dyabluta runakunamanda qatiytaqa", nishpa. 19 Chayshina noqapaq niptikillapaqa, ¿pim
yanapan qamkunapa yach'akuqnikikunata, dyablukunata runakunamanda qatinanllapaqa? ¿Dyabluchu yanapan paykunata qatinanllapaqa? Chay yach'akuqniki kaqkunapaq
yuyashpa, intyindiyllapa: Ancham pandashqallapa kanchiq, nishpa. 20 Piru noqaqam
dyablukunataqa runakunamandaqa qatini, Taytay Dyus kikin yanapawaptin. Chayri
rurashqayta rikashpa, yach'ayllapa: Dyuspa pudirninqam shamushqana noqanchiqkunaman, nishpa.
21 'Suq runa ancha jwirsayuq, armayuq wasinda kwidaptinqam, tukuy iman kaqkuna
chay wasimbi allita tiyan. Chaqa manam pipis chutanchu. 22 Piru suq mas wapu
runa shamushpam, chay jwirsayuq runata maqashpa binsishpana, paypa armangunata, kusasningunata limpu atin qoch'iyta. Chayshina wichukushpa chay jwirsayuq
dwiñutaqam, chay binsikuqna kamachikun chay qoch'ishqambiqa. (Chay runashinam
noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq.)
23 'Mana noqapa faburniy kaqqam kuntrawashpa purin. Chaqa mayqan washanaypaq
kaqmanqam mana tandakanchu. Ashwanmi shikwan, ama pullay kanambaq.

Dyablum kutirin suq runaman, Dyuspi mana yuyakuptin
(Mt 12.43-45)

24 'Suq dyablum suq runamanda lluqshishpa, rin puriq chuncha lugarkunaman,
maskashpa maypi tiyanambaq. Piru chay dyablu mana atishpa maypi tiyaytaqam, chay
runa lluqshishqanmanda kaqta yuyashpa, nin: "¡A, paymanlla kutirishaq!" nishpa.
25 Chayshina yuyashpa kutirishpaqam, chay runataqa tarin suq pichadu allichadu wa-
sitashina. 26 Chaymi dyablu masingunaman rishpa, syiti mas fiyu dyablukunata apamun
chay runamanqa. Chayshinam suq trupa dyablukunapa ispiritungunana runamanqa
yaykunllapa, wasipishina tiyananllapa. Chaymi chay runaqa unay ashla malu kashqan-
mandaqa mas maluna tikrakan.

Dyusta kasuqkunaqar kushikunqallapa

27 Jisus chaykunata rimaykaptinqam, chay ancha achka runakunapa ukunmanda suq
warmi ancha jwirtita rimashpa nirqan:
—¡Ancha kushikunqa chay warmi qeshyashuq, ñuñuchishushpa uywashuqqa! nishpa.
28 Chayshina paypaq niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Ashwan masta kushikunqa Dyus nishqanda uyashpa kasuqkunaqa, nishpa.

Malu runakunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq
(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

29 Ancha achka runakunam Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa kayshina
yach'achikurqan:
—Kay tyimpumanda runakunaqam ancha uchayuqkuna. Suq milagrutaraqmi mu-
nanllapa rikayta. Piru manam paykuna munashqanqa kanqachu. Ashwanmi Dyusqa
suq milagrutalla rin ruraq, paykuna rikanambaq. Manchu unay tyimpukunapi Dyusqa
rurarqan suq milagruta paypaq rimaq Junaswan. Chay laya milagrutallam Dyusqa
rin ruraq noqawambis. 30 Chaqa Ninibi llaqtapi tiyaqkuna kriyinambaqmi, chay
Junaswan Dyus suq milagruta rurarqan. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq
Runawambis rin ruraq, kay tyimpumanda runakuna noqapi kriyinanllapa. 31 Kanan
jwisyu diyapim Dyusqa rin jusgaq kay tyimpumanda kaqkunata. Chay diyapim Saba

nasyumba warmi gubyirnan kawsamushpa, shayashpa, Dyuspa ñawpambi rin shimbiq kay mana kasuwaqkunata. Chaqa chay warmi gubyirnaqam ancha karu nasyunmandapacha shamurqan, yach'ayniyuq gubyirnu Salumun nishqanda uyaq. Piru Salumunmanda kaypi mas yach'ayniyuq kaptiypismi, mana munangillapachu uyawaytaqa. 32 Chay Ninibipi tiyaqkunapismi Junas yach'achiptin, mana alli rurashqangunata dijashpa, Dyustana kasurqanllapa. Piru chay Junasmanda kaypi mas kamachikuq kaptiypismi, mana munangillapachu kasuwaytaqa. Chaymi jwisyu diyapiqa chay ninibinukunapis Dyuspa ñawpambi rin jusgashuqllapa.

Dyuspi allita yuyakushpaqam, allin ñawiyuqshina kanchiqllapa
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 'Suq michata syindishpaqam, mana pipis suq pakaqman ichu suq kajumba waranman ruranchu, ¿manachu? Ashwanmi michataqa altupi ruran, yaykuqkunata achikchanambaq. 34 Ñawinchiqpismi suq michashina kwirpunchiqpaqqa. Chaymi allita chapakuptinchiqqa, tukuy kwirpunchiqpis achikpishina purin. Piru mana baliptin ñawinchiqkunaqam, tukuy kwirpunchiqpis tutayaqpishina purin. 35 Chaymi kunaykillapa, chay michaykillapakish tutayaqpaq tikrakanman. 36 Piru Dyusta kasuptikiqam, yumbay kwirpuyki michayuqshina rin kaq. Manam nima tutayaqpishinachu ringi puriq. (Chaqa allita rurashpaqam, suq atun micha achikchakuqshina ringillapa kaq.)

Jisusmi anyarqan farisiyukunata, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunatapis
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

37 Jisus yach'achikuptinqam, suq farisiyu duktrinayuq runa payta kumbidarqan, wasinman rishpa, paywan mikunambaq. Chaymi ukuman yaykushpa, Jisusqa mesaman tiyarqan. 38 Chaypim Jisusqa makinda mana mayllashpachu, tiyarqan mikunambaq. Chaymi isrraylinukunapa mayllakunan kustumbrinda mana ruraptin, chay farisiyuqa ancha chaparqan. 39 Chaymi Jisusqa chay farisiyuta nirqan:

—Qamkunaqam suq platupa suq basupa sawandalla maylladukunashina kangillapa. Chaqa sawa kwirpuykitallam mayllangillapa. Piru shunqoykipiqam ancha nisyu ancha uchayuq kangillapa. 40 ¡Ay, tuntukuna! ¿Manachu yach'angillapa, runakunapa sawanda Dyus rurashpaqam, shunqondapis rurarqan, nishpaqa? 41 Chayri qamkunaqa limush'naykita tukuy shunqo qoshpaqam, mana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

42 '¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Chaqa Dyustaqa qongillapa irba bwinamanda, rrudamanda dyis rapranmanda suqta. Chayshinallam yumbay plantamanda dyismuykita qongillapa. Piru runa masikikunata malta rurashpam kawsangillapa. Tayta Dyustapismi mana kuyangillapachu. Chayri chay dyismuykita qoshpa, shumaqta kuyayllapa Dyusta, runa masikikunatapis.

43 '¡Ay qamkuna farisiyukunaqa! Sinaguga wasikunapi kashpaqam, ancha munangillapa tiyayta chay kamachikuqkunapa tiyanangunapi. Kanan munangillapam, shumaqta napaykushunanllapa kallikunapi.

44 '¡Ay, qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, farisiyukuna! Shimikiwanllam Dyusta kasungillapa. Chaymi qamkunaqa chay pakashqa sipulturashina kangillapa. Chaqa runakunaqam chay pakashqa sipulturapa sawanda pasashpaqa, mana yach'anllapachu: (Ukupim ancha mapa ash'naykan, nishpaqa. Chayshinallam qamkunata tingushushpapis, mana yach'anllapachu: Paykunam uku shunqombi ancha uchayuq, nishpaqa.)

45 Chaymi suq runa Muysispa liyningunata yach'achikuqqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, chayshina nishpaqam, noqaykunatapis ancha piñachiwaykangi, nishpa.

46 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna! Chaqa qamkunaqam suqkunata mana atiypaqta aparichingillapa. Piru qamkunaqam mana nimatapis ni suq diduykiwan munangillapachu yanapayta paykunataqa.

47 '¡Ay qamkunaqa! Chay unay agwiluykillapam wanchirqan Dyuspaq rimaqkunata. Kanan qamkunaqam chay rimaqkunapa nichu laya sipulturangunata allichangillapa. 48 Piru chayshina allichashpapismi, chay unay kastaykishinalla yuyaykangillapa. Chaqa paykunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchirqan. Chaymandaqam qamkunaqa sipulturangunata allichangillapa. (Piru kananqam noqata munangillapa wanchiwayta. Chaymi chay unay agwiluyki wanchikuqkunashina kangillapa). 49 Chaymi Tayta Dyusqa chayta yach'ashpa nirqan: "Kach'amuqmi rini qamkunaman noqapaq rimaqkunata, apustulniykunatapis. Piru wakindaqam ringillapa wanchiq; wakindaqam ringillapa qesachaq", nishpa. 50-51 Chaymi niykillapa, Tayta Dyusqam rin kastigashuqllapa yumbay chay wanchishqa rimaqkunapa yawarnimbaq, chay punta runa Adamba churin Abilta

wanchishqan tyimpumandapacha chay Sakariyasta wanchishqan tyimpukaman. Chay Sakariyastaqam wanchirqanllapa Dyuspa adurana wasimba pata altarpa ladumbilla.

52 ’¡Ay qamkuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa! Chaqa qamkunaqam mana munangillapachu Dyusta kasuyta, syiluman ch'ayanaykiqa. Kanan suqkuna munaptin Dyusta kasuytaqam, qamkunaqa mana allin duktrinaykita yach'achingillapa. Chaymi paykunaqa ancha pandashpa, mana atinllapachu Dyusta allita kasuytaqa.

53-54 Jisus chayshina niptinqam, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay farisiyukunapis ancha piñakurqanllapa. Chaymi tukuy laya tapunata tapurqanllapa, pandaptin, chaypaq tumbananllapa.

12

Jisusmi nirqan, farisiyukunapa duktrinanda ama ch'askinanllapa

1 Chayshina farisiyukuna tapunangamanmi, ancha achka mil runakuna ch'ayarqan Jisusman sarrunakuypa. Chaymandaqam Jisusqa puntata yach'akuqningunata nirqan:

—Kwidakayllapa chay farisiyukunapa libaduranmanda. Chaqa paykunaqam shminwanlla Dyusta kasunllapa. *[Nuta: Ashla libadurallam achka masata atin saksachiyta. Chayshinallam farisiyupa kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiq, ancha dañachiwanchiqman.]* 2 Piru tukuy chay pakadu mana allita rurashqanda ancha klaruta yumbay rinllapa yach'aq. 3 Chay tyimpupiqam tukuy maypi manyaqlla rinllapa yach'aq tutap pakakushpa ichu uku wasikipi uyaritap (uyarita) parlashqaykitapis. Chay tyimpupiqam wasikunapa sawangunamanda ancha jwirtita rinllapa rimaq tukuy ima parlashqaykipaq, nishpa.

Dyustallar manchashunllapa
(Mt 10.28-31)

4 ’Yanasitakuna (Yanasitukuna), qamkunatam niykillapa, ama manchayllapachu wanchikuqkunataqa. Chaqa kwirpuykitallam atinllapa wanchiytaqa. Manam mastaqa atinllapachu imanachishuyta. 5 Chayri Dyustalla manchayllapa. Chaqa payqam bidaykita qoch'ishushpa, atin infyirnuman wichushuyta.

6-7 ’Piru Dyusqam ancha kuyashushpa, ancha allita riqsishungillapa. Chaymi yumbay aqchaykillapata manyaqlla yupashqa. Asta ashla baliq pishqetukunatapismi kwidan. Manchu runakunaqa ishkay qellitaywanlla atin randiyta sinku indyu pishqo layakunata. Chayshina runakunapaq mana baliptimbismi, Dyusqa mana ni suq pishqetuta qonqanchu. Chayri ama llakiyllapachu. Chaqa qamkunaqam ancha achka pishqetukunamanda masta balingillapa Dyuspaqqa.

Runakunapa ñawpambi ama penqakushpachu, Jisukristupaq rimashun
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 ’Yumbaytam niykillapa, mayqan runa ichu warmi mana penqakushpachu, runakunapa ñawpambi noqapaq rimaptinqam, noqa Dyusmanda Shamuq Runapis jwisyu diyapi Dyuspa chay anjilningunapa ñawpambi paypa faburninda rini rimaq. 9 Piru runakunapa ñawpambi ñigawaqtaqam, jwisyu diyapiqa noqapis Dyuspa anjilningunapa ñawpambi kayshina rini ñigaq: “Manam paytaqa riqsinichu”, nishpa.

10 ’Mayqan runa noqa Dyusmanda Shamuq Runata kuntrawashpa mana allikunata rimawaptinqam, Dyusqa pirdunanman. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda mayqan kuntranda rimaqtaqam mana rinchu pirdunaq.

11 ’Noqapaq yach'achikuptikim, kuntrashuqkunaqa rinllapa apashuq sinaguga wasikunaman, juyiskunaman, suq awturidarkunaman. Chayshina rurashuptinllapaqa, ama llakiyllapachu: Tapuwaptinqa, ¿imataraq nishaq? nishpaqa. 12 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay uraspi rin yanapashuq, allita rimanaykillapa.

Qellaytaqa ama anchaqa munashunchu

13 Chay ancha achka runakunamanda suqninmi Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, masaytar niy, irinsyayta partiwanambaq, nishpa.

14 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq numbrawashqa, juyisniki kashpa, irinsyaykita partichishunayqa? nishpa.

15 Nirqambismi:

—Kwidakayllapa, ama tukuy imata munakunaykillapa. Chaqa runakuna shumaqta kawsanambaqqam mana munanchu tukuy imayuq kanambaqqa.

16 Chayshina nishpaqam, suq kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runash ch'akrangunamanda ancha allita kusichakuq. 17 Chayshi chay runaqa yuyarqan: “¿Imanashaqtaq? Chaqa kusichaytaqam mana maypi atinichu waqaychayta”, nishpa. 18 Chayshina yuyashpaqash nirqan: “¡A, ya! Yach'aninam imatam rini

ruraq. Yumbay waqaychana wasiykunata bulashpam, mas atungunata rini ruraq, chaypi
kusichayta tukuy imayta tandanaypaq. 19 Chaymandaqam nishaq: Kananqam waqay-
charqayna tukuy kusichayta achka watakunapaq. Chayri kananqa samashpa, mikushaq,
upyashaq, kushikushaq", nishpa. 20 Piru Tayta Dyusqash chay runataqa nirqan: "A, runa
tuntu, kay tutatam ringi wañuq. Kanan chay imaykikunaqa, ¿pipaqraq kidanqa?" nishpa.
21 Chayshinam rin kaq chay nisyukunawanqa. Chaqa achka qellayniyuq kashpapismi,
Dyuspaqqa mana nima allita rurashqachu.

Dyusmi kwidan paypi kriyiqkunata
(Mt 6.25-34)

22 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Noqaqam niykillapa, ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq rurakushaq?
nishpaqa. 23 Chaqa bidaykiqam ancha balin maski mikunamanda. Kwirpuykipismi
balin maski mudanaykimanda. 24 Pishqokunapaq yuyayllapa: Paykunaqam mana
tarpukunchu, ni kusichakunchu. Manam ni trujayuqchu ni wasiyuqchu, granukunata
tandanambaqqa. Piru Tayta Dyusmi paykunata mantyinin. Qamkunaqam chay pishqoku-
namandaqa masta balingillapa Dyuspaqqa. 25 Mayá, qamkunamanda suqniki ancha mu-
nashpa masta wiñaytaqa, ¿ima ancha llakishpachu atingiman midyu mitru masta wiñayta?
¡Manám! 26 Chayshina mana ni chayta atishpa ruraytaqa, ¿imapaqnam llakingillapa, imaraq
pasawanqa, nishpaqa?
27 'Allita yuyayllapa chay ancha shumaq liryu tuktukunapi. Manam trabajanllapachu ni
puchkakunllapachu. Piru alliptam niykillapa, chay ancha kapuq gubyirnu Salumunqam
ancha shumaqta mudakushpapis, mana atirqanchu chay tuktukunashina mudakuy-
taqa. 28 Chay ch'akraykipi qewakunam suq tyimpitulla kawsan. Qayandimbaqqam
rupachinapaqna balin. Piru chay tuktu mana duraqkunatam Dyusqa ancha shumaqta
ruran. Chayshinam qamkunatapis ancha shumaqta rin rurachishuqllapa maski chay
shumaq tuktukunamanda. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq Dyuspiqa mana allitaqa
yuyakungillapachu? 29 Chayri ama llakiyllapachu, ¿imataraq mikushaq? ¿Imataraq up-
yashaq? nishpaqa. 30 Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam tukuy imata munashpa, ancha
llakinllapa: ¿Imashinataq chaytaqa atini kunsigiyta? nishpa. Chayri qamkunaqa ama
paykunashinaqa kayllapachu. Chaqa Taytanchiq Dyusmi yach'an imam faltashungillapa,
nishpa. 31 Chayri Dyus munashqanda puntata rurayllapa, pay kamachikuqniki kanam-
baq. Chayshina ruraptikillapaqam, tukuy ima faltashushqandapis rin qoshuqllapa.

Syilupim kan tukuy ima
(Mt 6.19-21)

32 'Kuyashqay wishitaykuna, ama nimata manchayllapachu. Chaqa ashlita kaptikip-
ismi, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikushpa, suq mushuq bidata munan qoshuyllapata,
paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. 33 Chayri imaykita randikushpa, chay mana
nimayuqkunata qoyllapa. Chayshina Dyus munashqanda ruraptikiqam, payqa shumaq
primyuykita syilupi rin qoshuqllapa. Anaqpiqam chay primyuyki mana nunka rinchu
ushyakaq. Manam ni ladrunguna rinchu yaykuq apaqqa, ni pulillakuna rinchu kush'kuq.
34 Kanan chay primyuyki syilupi kaptinqam, qamqa shunqoykipi ancha ringi yuyakuq
Tayta Dyuspilla.

Listu kashun, Jisusta shumaqta ch'ayachinanchiq

35-36 'Listu kayllapa, noqa shamuptiy, shumaqta ch'ayachiwanayki. Manchu suq
patrumba kriyadungunaqa, allita sigurakashpa, michata syindishpa, patrunninda
shuyanllapa. Chaqa chay kriyadukunaqam patrunnin kasamyintu fyistapi kaptinqa,
rikch'aykashpalla shuyan, ch'ayamuptin, das kich'anambaq punguta. 37 Chaymi chay
shuyakuq kriyadukunaqa ancha kushikunqallapa, chay patrunnin kutimushpa, mana
puñuykaqta tariptinqa. Alliptam niykillapa, chay patrunmi, mandilninda rurakushpa,
chay kriyadungunata mesaman tiyachishpa, rin qaraq. 38 Chaymi ch'awpi tutata ichu
madrugadupi shamushpa, paykunata mana puñuykaqta tariptinqa, kushikunqallapa.
39 Kaytapis yach'ayllapa, suq wasi dwiñu yach'ashpa: Kay tutam ladrunqa rin shamuq
suwawaq, nishpaqach'i, mana puñunmanchu. Ashwanmi allita rikch'ashpa, kwidakunman
yuraqashtin, ama wasinman yaykunambaq. 40 Chayshinar qamkunapis allita kawsashpa,
listu kayllapa, shumaqta ch'ayachiwanayki. Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqam
mana yuyashqaykillapa uraspi rini kutimuq, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan allin kriyaduwan, mana baliq kriyaduwan
(Mt 24.45-51)

41 Pidruqam Jisusta tapurqan:

—Taytitu, ¿chay kumparasyundaqachu noqaykunapaqlla rurarqayki ichu yumbay runakunapaq? nishpa.
42 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, yuyayllapa, ¿pim chay allin kumplidu yach'ayniyuq kamachikuq impliyaduqa? ¿Ima laya runatam patrunninqa numbran, paypa makimbi dijanan wasinda kwidanan, kriyadungunata urasnimbi qaranambaqqa? 43 Chay wasi kwidaqqam ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptinqa. Chaymi chay wasi kwidaq kriyaduqa ancha rin kushikuq, chay patrunnin kutimushpa, kamachishqanshina ruraykaqta tariptin. 44 Alliptam niykillapa, chay kriyadun allita kasushqanrayku, chay patrunninqa mas kamachikuqta numbrashpa, tukuy imandana paypa kwintan rin dijaq, payna rikanambaq. 45 Piru amakish chay kriyaduqa yuyanqachu: Manaraqmi patrunniyqa rinchu kutimuq, nishpa, maluyashpa, kriyadu masingunata maqashpa, payllana unda unda mikunman, upyanman, mach'anman. 46 Chayshina ruraykaptingish, patrunninqa mana yuyashqan diyapi, qonqaylla shamushpa, ancha fiyuta rin kastigaq. Chaymandaqam paytaqa rin wichukuq mana kriyiqkuna kashqanman.
47 'Mayqan kriyadu yach'ashpa: Patrunniymi kayshina munan ruranaypaq, nishpaqa, piru mana nima ruranandа rurashpaqa, ancha kastigadu rin kaq, patrunninda mana kasushqanrayku. 48 Piru suq kriyadu mana yach'ashpa, patrunnin munashqanda mana rurashpaqam, ashla kastigadulla rin kaq. Chayshinallam suq kriyaduta achkata intrigashpa, suq tyimpumanda ancha rin mañaq kwintata qonambaq: ¿Maypim ganansyay? nishpa.

Jisuspi kriyiptinchiqqam, wakinguna noqanchiqkunamanda rinllapa akrakaq
(Mt 10.34-36)

49 'Noqam kay mundumanqa shamushqa kani, ninata apamushpa. ¡Chaymi ancha munani miranambaq! 50 Piru puntatam ancha padisishpa, mallipadu rini kaq. Chaymi ancha padisini Dyus munashqanshina kumplinangaman. 51 ¿Ima qamkunaqachu yuyangi: Siñurninchiq Jisuspi kriyiptinchiqmi, yumbay runakuna shumaqta rin kawsaq noqanchiqkunawan, nishpa? Manam chayshinachu. Ashwanmi noqapi kriyiptikillapa, suqkunaqa qamkunamanda rinllapa akrakaq. 52 Chaqa suq ayllupi noqapi mana kriyiqkunaqam rin akrakaq noqapi kriyiq ayllungunamanda. Sinku kaptinqam, kimsa rin kuntraq ishkayta. 53 Kanan taytanmi ullqo wambranda rin kuntraq. Churimbismi taytanda rin kuntraq. Mamambismi warmi wawanda rin kuntraq. Warmi wawambismi mamanda rin kuntraq. Swigrambismi llumchunda rin kuntraq. Llumchumbismi swigranda rin kuntraq, nishpa.

Jisusmi yach'achikurqan kay pacha ushyakanan tyimpupaq
(Mt 16.1-4; Mk 8.11-13)

54 Chay achka runakunataqam Jisusqa kayshinapis yach'achirqan:
—Qamkunaqam waq rupay seqanamba ladumbi pukutayta rikashpaqa ningillapa: "Rinnam tamyaq", nishpa. Allibri chay nishqaykishina rin tamyaq. 55 Kay lugarpi sur ladumanda wayraptinqam, ningillapa: "Biranum rinna shamuq", nishpa. Kanan allibri chay nishqaykishina shamun. 56 Piru Dyus munashqandaqam mana munangillapachu yach'ayta. ¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunaqam syilupi ichu kay pachapi ima kaqta rikashpa yach'angillapana: Imam rin kaq, nishpa. Chayshina yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq mana yach'angillapachu: Dyus nishqanqam kumpliykanna, nishpaqa?

Jisusmi nirqan: "Dimandashuqwanri das alliyay", nishpa
(Mt 5.25-26)

57 '¿Imaraykutaq qamkuna kikiki mana yach'angillapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpaqa? 58 Chayri mayqan imapaq dimandashushpa, juyisman apashuykaptinqa, ñambilla alliyay chay mana allita rurashqaykipaq. Mana chayta ruraptikikish, apashungiman juyisman. Chaykish juyisqa kach'ashungiman suldadukunaman, karsilman apashunambaqllapa. 59 Chaymi allipta niykillapa, karsilmandaqam mana ringichu lluqshiq yumbay kubrashushqanda pagaranaykikaman. Chaqa manash' ni suq sintimuta rinchu pirdunashuq.

13

Uchaykikunata dijayllapa

1 Chay tyimpupillam suq runakuna shamushpa, Jisusta nirqan:

—Suq disgrasyam kashqa. Chaqa wakin llaqta masiki galiliyanukunam Dyuspa adurana wasimbi animalningunata wanchiykarqanllapa, Dyusta aduranambaq. Chayshina ruraykaptinllapam, gubyirnu Pilatupa suldadunguna qonqaylla paykunataqa wanchirqan. Chaymi chay runakunapa yawarnin chay animalningunapa yawarninwan taqllukarqan, nishpa.

2 Chaymi Jisusqa nirqan:

—(Kwidawkish qamkunapis paykunashina wañungimanllapa.) Amar yuyayllapachu: Chay runakunaqam yumbay llaqta masin galiliyanukunamanda mas uchayuq kashqanrayku, wañurqanllapa, nishpaqa. 3 Ashwanri allita yach'ayllapa, uchaykita mana dijaptikillapa Dyusta kasunaykipaqqam, qamkunapis ringillapa chingaq. 4 Manchu Jirusalimbiqa chay Siluwi shutiq altu turri bulakashpa, 18 jirusaliniruta pambashpa wanchirqan. Piru amar yuyayllapachu: Chay wañuqkunam yumbay llaqta masingunamanda mas uchayuq kashqanrayku, chayshina wañurqanllapa, nishpaqa. 5 Ashwan alliptam niykillapa, uchaykita mana dijashpaqam, qamkunapis ringillapa chingaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq yura igus mana puqoqwan

6 Suq kumparasyunda ruranambaqmi, Jisusqa kayshina nirqan:

—Suq runapa wirtambim suq yura igus karqan. Chaymi chay dwiñunqa suq diya rirqan chay igusnimba puqoyninda maskaq. Piru manam nima puqoyninda tarirqanchu. 7 Chaymi piyunninda qayashpa nirqan: “Rikay, kimsa watanam achka bwiltasta yanqa shamushqa kani igusta pallaq. Piru rikay, kanangamanmi mana nima puqoyninda tarishqachu kani. Chayri kuchuyna. Yanqam arkakuykan wirtaypiqa”, nishpa. 8 Piru chay piyunninqam nirqan: “Taytitu, dijayraq kay watitata. Mayá, tukuy rridurninda allashpa wanuta wichushaq. 9 Talbisri chayshina ruraptiy, puqonman. Piru mana puqoptinqam, chaypina kuchushpa wichukungi”, nishpa. *[Nuta: Chay yura igus mana puqoyniyuqqam chay runa Dyusta mana kasuqshina.]*

Jisusmi samana diyapi suq warmi nanaywan kumurashqata kach'akachirqan

10 Suq kutinmi Jisusqa samana diyapi sinaguga wasipi yach'achikuykarqan. 11 Chaypim karqan suq qeshyaq warmi. Payqam 18 watas tukuyta kumurashpalla puriq. Chaqa suq dyablum rurashqa karqan, ama nimatapis atinambaq dirichu shayayta. 12 Chaymi Jisusqa chay qeshyaq warmita rikashpa, qayashpaqa nirqan:

—Warmisita, nanaynikimandam kach'akachiykina.

13 Chayshina nishpaqam, Jisusqa makingunata sawanman rurashpa, chay uras das kach'akachirqan. Chaymi chay warmiqa, dirichuna shayashpa, Taytanchiq Dyusta ancha alabarqan. 14 Chayta rikashpam, chay sinaguga wasipa kamachikuqninqa Jisuspaq ancha piñakurqan. Chaqa Jisusqam chay warmitaqa kach'akachishqa karqan samana diyapi. Chaymi chay kamachikuqqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Sayis diyastallam atinchiqllapa trabajaytaqa. Chayri chay diyakunapilla shamuyllapa, kach'akachishunan nanaynikimanda. ¡Ama samana diyapiqa! nishpa.

15 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¡A, shimikiwanlla Dyusta kasuqkuna! ¿Ima qamkunaqachu mana trabajangillapa samana diyapiqa? Chaqa chay samana diyapiqam buyisnikita, burruykita takalninmanda paskashpa, apangillapa yakuta upyachiq, ¿manachu? 16 Chayshinallam kay warmi Abrajamba karu willkan kaqta dyabluqa 18 watasta kay qeshyaywan watashqashina. Chayshina kaptinqa, ¿akasuchu mana balin samana diyapi kach'akachinayqa? Chaqa ancham balin kach'akachinaypaq, nishpa.

17 Chayshina Jisus niptinqam, yumbay chay kuntraqkunaqa ancha penqakurqanllapa. Piru chay ancha achka rikaqkunaqam, Jisus yumbay chay shumaq rurashqangunata rikashpaqa, ancha kushikurqanllapa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan
(Mt 13.31-32; Mk 4.30-32)

18 Chaymandaqam Jisusqa kayshinapis nirqan:

—Dyustana kasuqkunataqa ¿imawandaq atini kumparayta? 19 Paykunaqam ñapushpa murunshina. Chaqa suq runa ch'akrambi tarpuptinqam, chay ñapushpa murunqa uchulitamanda wiñashpa, atunda wiñan. Chaymi asta bwilaq pishqokuna rikrangunapi kamachakunllapa (makachakunllapa). *[Nuta: Chay ñapushpa murunshinam Dyusta kasuqkunaqa. Chaqa ashlita kashpallapapismi, ancha rinllapa achkayaq.]*

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan libadurawan
(Mt 13.33)

20 Jisusqam nirqambis:

—Dyustana kasushpa kawsaqkunataqa ¿ima maswandaq atini kumparayta?
21 Paykunaqam libadurashina. Suq warmiqam midyu kustal mach'kata yakuwan
sangushpa, ashla libadurata taqlluptinqa, ancha achkayan. Chay ashla libaduraqam
chay achka mach'kataqa limpu saksachin, ¿manachu? *[Nuta: Chayshinallam Dyusta*
kasuqkunapis ashlitalla kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kich'ki punguwan
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jisusqam Jirusalinman riqshinaqa, llaqtakunaman, kasiriyukunaman ch'ayarqan.
Ch'ayashpaqam, chay llaqtakunapi tiyaqkunata yach'achishpa, yach'achishpa, pasarqan.
23 Chaypim Jisusta suq runa kayshina tapurqan:
—Taytitu, ¿ashlitallachu rinllapa washadu kaqqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
24 —Chay kich'ki punguta imashinapis utqa yaykuyllapa. Kaykish niykillapa, ancha
achka runa warmim rinllapa munaq yaykuyta. Piru tardina kaptinqam, manana rin-
llapachu atiq yaykuytaqa. 25 Chaqa wasi dwiñu atarishpa, pungunda kirpaptinqam,
mayqanniki sawapi kidaqqa pungunda takashpa, ringillapa qayakuq: "Kamachikuq
Siñursitu, kich'ayri punguykita", nishpa. Piru payqam rin nishuqllapa: "Manam riqsiykil-
lapachu. ¿Maymandach'i kangillapa?" nishpa. 26 Chaymandaqam qamkunaqa ringillapa
niq: "Qamwanmi mikurqanchiq, upyarqanchiq. Manchur qamqa chay kalliykunapi
yach'achikurqayki" nishpa. 27 Chayshina qamkuna niptikipismi, payqa rin nishuqllapa:
"¡Nishushqallapanam kani: Manam riqsiykillapachu! ¿Maymandach'i kangillapa? ¡Ashuyllapa
kaymanda, qamkuna mana allikunata ruraqkunaqa!" nishpa. 28 Chaymi sawa pungupi
kidashpa, ringillapa rikaq chay alma Abrajanda, Isakta, Jakubuta, Dyuspaq rimaqkunat-
apis syilupi Dyuspa ñawpambina kaqta. Chaymi qamkunaqa ancha ringillapa malayakuq.
¡Llalli qamkunata Dyuspa ñawpanmanda qatishuptinqam, ancha waqashpa, ancha llak-
ishpa, kiruykillapata ringillapa qech'yachiq! 29 Chaqa chay diyapiqam kay pachapa
yumbay kuchungunamanda rin tandakaqllapa Dyusman, paywan syilupi tiyashpa, pulla
mikunambaqllapa. 30 Chay diyapim wakin mana kamachikuq kaqkunaqa ancha ka-
machikuqna puntapi rinllapa kaq. Piru wakin kamachikuq kaqkunaqam chay diyapiqa
mana nimapaq balishpa, ancha ikipi rinllapa kaq.

Jisusmi Jirusalimbi tiyaqkunapaq waqarqan
(Mt 23.37-39)

31 Chay diyallam wakin farisiyu duktrinayuqkuna ch'ayamushpa, Jisusta nirqanllapa:
—Riy kaymanda. Chaqa chay gubyirnu Irudismi munan wanchishuyta, nishpa.
32 Chayshina willaptinllapam, Jisusqa nirqan:
—Riyllapa willay chay surrushina ingañakuq Irudista: "Kay diyakunam Jisusqa rin
qatiq dyablukunata. Rimbismi kach'akachiq qeshyaqkunata. Chaymandaqam yumbay
trabajunda rinna ushyaq", nishpa. 33 Piru kanan, qaya, qaya suq punchawpismi alli, kay
ñanda rinaypaq. Chaqa Dyuspaq yumbay rimaqkunataqam masta wanchinllapa Jirusalin
llaqtapi.
34 '¡Ay, Jirusalimbi tiyaqkuna! ¡Qamkunaqam Dyuspaq rimaqkunata wanchingillapa!
¡Kanan Dyus kach'amushqan runakuna ch'ayashuptinmi, sitashpa wanchingillapa!
Manchu suq wallpaqa alitamba warambi pulichitungunata tandan. Chayshinallam
noqapis kutin kutin ancha munashqa kani qamkunata tandashuyllapata. Piru manam
munashqallapachu kangi. 35 Chaymi kay llaqtaykiqa wichukudu rin kaq. Kanan
mananam ringillapachu rikawaq, suq diya kutimunaykaman. Chaymi chay diyapi
noqapaqqa ringillapa niq: "¡Alabashqa kanqa, Tayta Dyuspa rrimplasun shamuqqa!"
nishpa.*

14

Jisusmi kach'akachirqan suq runa saksaykaq kwirpuyuqta

1 Suq samana diyapim Jisusqa rirqan mikuq suq kamachikuq farisiyu duktrinayuqpa
wasinman. Chaypim wakin farisiyukunaqa Jisusta chapaykarqan. 2 Chaypim karqambis
suq runa ancha padisiykaq saksaywan. 3 Chaymi Jisusqa Muysispa liyningunata chay
yach'achikuqkunata, chay farisiyukunatapis tapurqan:
—Mayá, ¿qamkunaqa imatam ningillapa? ¿Dyusqachu dijawanchiq, runa masinchiqta
kach'akachinanchiq samana diyapi ichu mana? nishpa.
4 Chayshina tapuptinqam, chay farisiyukunaqa uyararqanlla. Chaymi Jisusqa chay uras
chay qeshyaqpa sawanman makinda rurashpa, kach'akachishpa:

* **13:35** Salmo 118.26

—Riyna, nirqan.
5 Chaymandaqam chay farisiyukunata nirqan:
—Mayqannikipa suq burruyki ichu suq turuyki suq qoch'aman bulakaptin samana diyapiqa, ¿manachu chay uraslla qamkunapis trabajashpa, surqongimanllapa? nishpa.
6 Chaymi chay farisiyukunaqa manana nimatapis atirqanllapachu kuntistayta.

Umildikuna kashunllapa

7 Chaymandaqam Jisusqa chay kumbidadu runakunata rikarqan, mas allin iskañukunata akraptin, puntapi tiyanambaqllapa. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, nirqan:
8 —Mayqan kumbidashuptin suq kasamyintu fyistamanqa, ama tiyaychu punta tiyanapiqa. Chaqa puntapi tiyaptikiqakish, ch'ayamunman suq kumbidashqan mas kamachikuq qamanda. 9 Chaykish chay mayqan kumbidashuqqa nishungiman: "Qoyri kay tiyanata kay suqta", nishpa. Chaych'i ancha penqakushpa, ringiman tiyaq iki tiyanaman. 10 Chayri mayqan kumbidashuptinqa, iki tiyanapi tiyay. Chaymi chay mayqan kumbidashuq shamushpa nishungiman: "Yanasita (Yanasitu), shamuy kay mas allin punta tiyanaman", nishpa. Chaymi chay mesapi wakin kaqkunaqa qambaq ninqallapa: "Paymi ancha baliq runa", nishpa. 11 Chaymi mayqan runa munashpa kamachikuq kaytaqa, suq diyaqa rin penqakuq. Piru chay umildi kaqqam suq diyaqa ancha rin kamachikuq, nishpa.
12 Chaymandaqam chay kumbidakuq runata Jisusqa nirqan:
—Rurashpa fyistataqa, ama yuyaychu: Yanasaykunata (Yanasuykunata), masaykunata, aylluykunata ichu imayuq bisinuykunatallam rini kumbidaq, nishpaqa. Chaqa paykunaqam qam kumbidashqaykishina kumbidashushpa, rinllapa kutichishuq. Chayshinaqam mana pitapis yanapaykangichu. 13 Ashwanri suq fyistata rurashpaqa, kumbiday chay mana imayuqkunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata. 14 Chaymi chayshina chay mana imayuqkunata yanapashpaqa, ancha kushikushpa ringillapa tiyaq. Chaqa chay pubrikunaqam mana atinqachu pagarashuytaqa. Piru allin runakuna kawsamuptinmi, Dyusqa rin pagarashuq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan kasaraqkunapa fyistanwan
(Mt 22.1-10)

15 Chaymi Jisus nishqanda uyashpaqa, chay mesapi tiyaqkunamanda suqninqa Jisusta nirqan:
—¡Ancha kushikunqa chay runa Dyuswan syilupi tandata mikuqqa! nishpa.
16 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq runash ancha allin fyistata rurashpa, kumbidarqan ancha achka runakunata. 17 Chayshi mikunan uras ch'ayaptinqa, kriyadunda kach'arqan qayamunambaq chay kumbidashqangunata. Chayshi kriyadunqa rishpa nirqan: "Shamuyllapana mikunanchiq. Listunam mikunaqa", nishpa. 18 Chayshina qayaptinqash, yumbay kumbidashqangunaqa nirqan: "Pirdunawayllapa. Manam atinillapachu riyta", nishpa. Chay punta runa kumbidashqaqash nirqan: "Randishqam kani ch'akrata. Riqmi rini rikaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki", nishpa. 19 Suqpisshi nirqan: "Randishqam kani sinku yuntas buyiskunata. Chaymi rini riq mallipaq. Chaymi rrugayki pirdunawanayki", nishpa. 20 Suqpisshi nirqan: "Chayraqmi kasarashqa kani. Chayraykum mana atinichu riyta", nishpa. 21 Chayshi kriyadu kutimushpa, chayshina patrunninda niptinqa, chay patrunninqa piñakushpa, nirqan: "Riy kallikunamanda das apamuq waq mana nimayuq runakunata, mankukunata, kujukunata, sarkukunata", nishpa. 22 Chayshi kriyaduqa rishpa, chaykunata apamushpaqa, nirqan: "Patrunsitu, apamushqanam kani chay niwashqaykishina. Piru kanraqmi tiyanakunaqa", nishpa. 23 Chayshi patrunqa kriyadundaqa nirqan: "Riy kallikunaman, ñangunaman. Ancha animachishpa, apamuy suq runakunatapis, kay wasiy undanan. 24 Piru manam ni mayqan waq punta kumbidashqayqa mikunqachu mikunaytaqa", nishpa.

Ancha padisishpapis, Jisusta kasushun
(Mt 10.37-38)

25 Chay tyimpupim ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chaymi payqa rishqanshina tikrakamushpa, yumbayta nirqan:
26 —Mayqan noqaman shamuqqa ancha kuyawanqa maski yumbay kuyashqanmanda. Chayri mayqanniki noqata kuyawanaykimanda taytaykita, mamaykita, warmikita, wambraykikunata, masaykikunata, panikikunata ichu kikin kwirpuykita masta kuyashpaqam, mana balingichu yach'akuqniy kanaykipaqqa. 27 Chayri noqapi kriyishqaykirayku padisishpa, ichu suq kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, allita kasuwashpaqa, noqapa allip yach'akuqniy ringi kaq; manaqa manam.

28 ’(Mayá, nishqaykillapa suq kumparasyunda:) Mayqanniki suq altu turrita munashpa
ruraytaqa, puntata allita yuyangiman: ¿Aykataraq gastayman ushyanayqa? ¿Aypan-
manchuraq qellayniy ichu mana? nishpa. 29 Chaqa mana allita yuyashpa, simyintuta
qallarishpaqam, mana atingimanchu ushyayta, faltaptin qellayniki. Chaymi yumbay
rikashuqkuna asipashushpa ninmanllapa: 30 “Kay runam qallarishqa suq turrita ruraq;
piru manam atishqachu ushyayta”, nishpa.
31 ’Ichu mayqan gubyirnu munashpa pilyayta suq gubyirnuwanqa, manachu puntata
allita yuyanman: ¿Kay 10.000 suldaduykunawanqa atiymanchu binsiyta paypa 20.000 sul-
dadungunataqa? nishpa. 32 Chaymi mana atishpa pilyaytaqa, karupillaraq kashpa, chay
gubyirnuqa kach'anman rrimplasunda parlanambaq, ama pilyananllapa. 33 (Chayshinar
mayqanniki noqata munashpa kasuwaytaqa, puntata ancha allita yuyay: ¿Alliptachu
munani kasuyta ichu mana? nishpa.) Chaqa mana dijashpa tukuy imaykitam, mana
atingichu yach'akuqniy kaytaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan dañakashqa kach'iwan
(Mt 5.13; Mk 9.50)

34 Chaymandaqam Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, kayshinapis nirqan:
—Kach'iqam ancha allin. Piru lambaqyaptinqam, mana atinchiqchu allichayta
kach'iyanambaqqa. 35 Mananam balinchu nimapaq, ni wanupaq. Ashwanmi wichuku-
nanchiqna balinqa. Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa, nishpa. *[Nuta:
Jisusta mana munaq kasuqqam chay mana baliq kach'ishina.]*

15

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa wishawan
(Mt 18.10-14)

1 Achka kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuqkunapismi qemikarqanllapa,
Jisusta uyanambaq. 2 Chayraykum farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata
yach'achikuqkunapis Jisusta penqashpa nirqanllapa:
—Rikay, Jisusqam uchayuq runakunata ch'ayachishpa, paykunawan mikun, nishpa.
3 Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:
4 —Mayá, qamkunamanda suqniki 100 wishayuq kashpa, suq wishayki chingaptinqa,
¿manachuraq chay 99 wishaykita pastupi dijashpa, ringiman maskaq chay suq wishaykita
tarinaykikaman? 5 Chaymi chay wishaykita tarishpaqa, ancha kushikushpa umbrukush-
pana apamungiman. 6 Kanan wasikiman ch'ayashpaqam, kumpañiruykikunata, bisin-
uykikunata tandashpa, ningiman: “¡Kay chingashqa wishaytam tarishqana kani! ¡Chayri
kushikushunllapa!” nishpa. 7 Chaymi allipta niykillapa, chayshinallam syilupipis. Dyuspi
chay 99 kriyiqkunapaq syilupiqa ancha kushikunllapa. Piru suq mana allin runa ichu
warmi uchangunata dijashpa, Dyuspina allipta kriyiptinqam, ashwan masta kushikunl-
lapa syilupiqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan chingashqa qellaywan

8 ’Mayá, suq warmi dyis ancha baliq yuraq qellayniyuq kashpa, suq qellayninda
wichushpaqa, ¿manachuraq michanda syindishpa, chay wasinda pichashpa, kuchun
kuchun allita maskanman tarinangaman? 9 Chaymandaqam chayshina tarishpaqa,
tandashpa yanasangunata, bisinangunata ninman: “Yanasitakuna, kushikushunllapa,
kay wichushqay qellayniyta tarishqayrayku”, nishpa. 10 Chayshinallam syilupi Dyuspa
anjilningunapis ancha kushikunllapa suq mana allin runa uchangunata dijashpa,
Dyustana kasuptinqa. (Chayraykum chay uchayuqkunawanqa tandakani, Dyuspaq
yach'achinaypaq), nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan suq runapa churin qellayninda malgastaqwan

11 Jisusqam nirqambis:
—Suq runam ishkay churiyuq karqan. 12 Chay shullka churinmi taytanda nirqan:
“Taytitu, qowaynari noqapaq kaq irinsyayta”, nishpa. Chaymi taytanqa chay ishkay
churingunata ch'akrangunata animalningunata partirqanna. 13 Chaymandaqam wakin
diyamandaqa, chay shullka churinqa irinsyanda limpu randikushpa, suq karu nasyun-
manna rirqan. Waqpiqam tukuy laya mana allikunata rurashpa, chay qellayninda
malgastashpa, limpuna ushyarqan. 14 Chaymandaqam yumbay qellayninda ushyapt-
inqa, chay nasyumbiqa tukuy maypi ambrunana karqan. Chaymi payqa mallaqna
purirqan. 15 Chayraykum manana nimanayta atishpaqa, suq patrunmanna rirqan,
trabajuta maskaq. Chaymi chay patrunqa trabajuta qoshpa, kach'arqan asyindanman,
kuchingunata qaranambaq. 16 Chaypi qaraqshinaqam anchana mallaqnarqan. Chaymi

kuchikunapa mikunan algarrubuta anchana munarqan mikuyta. Piru manam dijarqanllapachu mikunambaqqa. *[Nuta: Chay algarrubuqam suq plantapa puqoynin. Piru manam runakuna mikunanchu.]* 17 Chaymi ancha yuyashpa nirqan: “Taytaypa wasimbiqam achka trabajadurkuna kan. Paykunaqam ancha allita mikunllapa. ¡Piru noqaqam kaypi mallaqnashpa wañuqna rini! 18 Kutirishaq taytayman. Ch'ayashpaqam nishaq: Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, ancha uchata rurashqa kani. 19 Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa. Suq piyunnikitashinar ch'ayachiway”, nishpa. 20 Chayshina yuyashpaqam, chay karu nasyunmandaqa kutimurqanna taytanman.

’Chaymandaqam ch'ayaykaptinqa, taytanqa karupilla rikashpa, ancha llakipashpa, kallparqan tinguq. Tingushpaqam abrasashpa, mucharqan qaqllambi churindaqa. 21 Churinqam nirqan: “Taytitu, Dyusta, qamta mana kasushushpam, uchata rurashqa kani. Chaymi manana balinichu, churiki kanaypaqqa”, nishpa. 22 Piru taytanqam qayashpa kriyadungunata kamachirqan: “Chay mas allin mudanata apamushpa, kay churiyta mudachiyllapa, surtijachiyllapa, sapatuchiyllapa. 23 Chay mas gurdu mishiruta apamushpa, wanchiyllapa, fyistata rurashpa mikunanchiqllapa. 24 Chaqa kay churiyqam chingashpa, wañushqashina karqan. Piru kanan kutimushpaqam, kawsamushqashina”, nishpa. Chaymi fyistata rurashpa kushikurqanllapa.

25 ’Piru chay kulaka churinqam ch'akrambi kashqa karqan. Chaymandaqam wasinman ch'ayaykashpaqa, uyarqan kunyalla fyistata rurashpa dansaykaptinllapa. 26 Chaymi payqa suq kriyadunda qayashpa tapurqan: “¿Imam kan?” nishpa. 27 Chay kriyadunqam nirqan: “Masaykim ch'ayamushqana. Chaymi taytaykiqa allilla ch'ayamushqanrayku, chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa, fyistata ruranambaq”, nishpa. 28 Chayta yach'ashpaqam, chay kulaka churinqa ancha piñakushpa, manana munarqanchu yaykuyta. Chaymi taytanqa lluqshishpa, ancha rrugarqan yaykunambaq. 29 Piru payqam piñakushpa, taytanda kayshina nirqan: “Noqaqam ancha achka watakunata kaypi sirbiyki, tukuy imapi kasushushpa. Piru chayshina allita sirbishuptiypismi, mana nunka ni suq chibituta qowashqachu kangi, kumpañiruykunawan fyistata rurashpa kushikunaypaqqa. 30 Piru rikay, chay churiki partin qoshqaykita bandulira warmikunawan limpu ushyashpa kutimuptinqam, paypaqqa chay mas gurdu mishiruta wanchichishqa kangi”, nishpa. 31 Chaymi taytanqa nirqan: “Ijitu, qamqam tukuy tyimpu pullay kangi. Chaymi tukuy imaykunaqa qamba. 32 Piru kananqam ancha alli, kay fyistata rurashpa kushikunanchiq. Chaqa kay masaykiqam wañushqashina kashqanmanda, kananqa kutimushqana. Chingashqa kashqanmandam, tarishqana kanchiq”, nishpa.

[Nuta: Chayshinam Dyus ancha kushikun, suq uchayuq runa uchangunata dijaptin. Piru chay farisiyukunam chay kulaka churishina mana munarqanllapachu ch'ayachiyta chay uchakunata dijaqkunataqa.]

16

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan suq runa patrunninda ingañaqwan

1 Jisusqam yach'akuqningunata kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq kapuq runam suq impliyadumbi ancha yuyakushpa numbrarqan, payna tukuy imanda randinambaq randikunambaq. Piru suq diyam wakin runakuna yach'arqan chay impliyadupaq: Patrunnimba kusasningunata, qellaynindam yanqakunapi gastaykan, nishpa. Chaymi chay patrunnindaqa chayshina rurashqambaq willarqanllapa. 2 Chaymi chay patrunqa chay impliyadundaqa qayashpa, nirqan: “Qambaqmi yach'ani. ¿Imatam rurashqa kangi? Mayá, chay kusasniykunapaq, qellayniypaq kwintata qoway. Mananam ringichu trabajaq”, nishpa. 3 Chaymi chay impliyaduqa yuyarqan: “Patrunniy trabajuymanda qatiwaptinqa, ¿imanashaqraq? Chaqa ch'akrapi trabajanaypaqqam mana balinichu. Limush'nata mañakunaypaqqam penqakuni”, nishpa. 4 Chaymandaqam yuyarqan: “¡A, ya yach'aninam! Kaypiraq kashpa, suqkunata yanapashaq, mana trabajuyuq kaptiy, paykunana wasinman tandawanambaq”, nishpa. 5 Chaymi chayshina yuyashpaqa, patrunninda dibiraqkunata, suqninda suqninda qayachishpa, tapurqan: “¿Aykatataq dibirangi patrunniytaqa?” nishpa. 6 Chaymi suq dibirakuqqa nirqan: “100 barril asiytitam dibirani”, nishpa.

Chaymi chay impliyaduqa chay runata nirqan: “Kaypim kay tratukushqayki dukumintu. Tiyashpa, das suq mushuq dukumintuta ruray, 50 barriltallana dibiranayki”, nishpa. 7 Chaymandaqam suq dibirakuqtapis tapurqan: “¿Qamqa, aykatataq dibirangi?” nishpa. Chaymi chay dibirakuqqa nirqan: “100 midida trigutam dibirani”, nishpa. *[Nuta: Kada mididach'i ch'usku kintal triguta piskaq.]* Chaymi chay kriyaduqa paytapis nirqan: “Kaypi kay tratukushqayki dukumintu. Suq dukumintuta das allichay, 80 mididatallana dibiranayki”, nishpa. 8 Chaymi patrunninqa chayta yach'ashpa, chay malu

impliyadumbaqqa nirqan: “Ay, chay impliyaduyqam ancha yach'ayniyuq kashqa, chayta
ruranambaqqa”, nishpa.
Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Kay mundupa kusasningunapi yuyakuqkunaqam Dyuspi yuyakuqkunamanda mas
yach'ayniyuqkuna. Chaqa paykunapuram masta yanapanakunllapa qellayninwan.
9 ’Chaymi noqaqa kayshina niykillapa, kay mundupi imayki kaqwan suqkunata yana-
pay, yanasuyuq (yanasayuq) kanaykillapa. Chaymandaqam chay imaykillapaqa rin
ushyakaq. Piru syilupiqam chay achka yanapashqaykikuna kushikushpa, shumaqta
rinllapa ch'ayachishuq.
10 ’Chaqa mayqan ashlitata allita kwidaqqam, achkatapis allita rin kwidaq. Piru
mayqan ashlitata mana allita kwidaqqam mas achkatapis mana allitachu rin kwidaq.
11 Chayshinam kay mundupa kusasningunata mana allikunapi qamkuna gastaptikiqa,
Dyusqa mana rinchu qoshuqllapa chay mana ushyakaq imangunataqa. 12 Kanan kay
pachapi suqpa imangunata mana allita kwidaptikillapaqam, Taytanchiq Dyusqa mana
qoshunqallapachu partikitaqa.
13 ’Manam pipis atinchu ishkay patrundaqa kasuyta. Chaqa suq patrunnindam masta
rin ch'iqniq; suqtaqam masta rin kuyaq. Ichu suqtalla ancha rin kasuq, suqtaqa mana.
Chayshinallam mana atingillapachu Dyusta, qellayta pullata kuyaytaqa.
14 Chay farisiyu duktrinayuqkunaqam qellayta ancha munarqanllapa. Chaymi Jisus
nishqanda uyashpaqa, ancha asiparqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
15 —Qamkunaqam runakuna alabashunambaq, allin runa layapaq tukungillapa. Piru
Tayta Dyusqam qamkunapa shunqoykitaqa allita riqsin: Qellaytallam munanllapa,
nishpa. Chaymi Dyusqa qamkuna rurashqaykita millanashpa ch'iqnin.

Jisusmi yach'achikurqan Muysis kamachikushqambaq

16 Jisusmi kayshinapis nirqan:
—Muysispa liyningunata, Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqandapismi
yach'akurqaykillapa Jwan Shutichikuq shamushqan tyimpukaman. Chay shamushqan
tyimpumandapacham Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuykani. Chaymi ancha
achka munanllapa imashinapis syiluman yaykuyta. 17 Piru Muysispa liyningunaqam
kanangaman ancha balin. Chaymi syiluwan kay pacha chingaptimbis, chay liykunaqa
mana ni ashlita rinchu chingaq.

Jisusmi nirqan: “Rrispitu warmikimanda ama akrakayllapachu”, nishpa
(Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

18 ’Dyuspaqqam mana balinchu suq runa akrakanambaq warminmandaqa. Chaymi suq
runa warminmanda akrakashpa, suqta tandashpaqam, uchayuqna kidan. Chayshinallam
chay warmi dijashqata mayqan tandaqpis uchayuqna.

Jisusmi yach'achikurqan suq kapuq runapaq, suq pubri runa Lasarupaq

19 ’Suq runam ancha kapuq karqan. Chaymi ancha shumaq ch'aniyuq mudanayuq
puriq. Kanan tukuy diyam ancha allingunatalla mikuq. 20 Karqambismi suq pubri
limush'niritu. Paymi Lasaru shutiq. Kanan ishqoyaykaq kwirpuyuqmi karqan. Chaymi
usuraykarqan chay kapuqpa pungumbi. 21 Kanan chay Lasaruqam ancha munar-
qan chay kapuqpa mesanmanda ishkiq mikunata mikuyta undanambaq. Kanan al-
lqokuna shamushpam, chay ishqoyninda lambiykarqan. 22 Chaymandaqam chay pubri
limush'niritu qa wañurqanna. Chaymi Dyuspa anjilninguna ispiritunda aparqan syiluman,
Abrajamba ispiritunwan tiyanambaq. Chaymandaqam chay kapuqpis wañurqanna.
Wañuptinqam paytapis pambarqanllapa. 23 Piru chay kapuqqam wañushqakunapa lugarnin-
man rishpa, ancha padisirqan. Chaymi chayshina padisiykashpaqa, karumanda rikarqan
Lasaruta, Abrajamba ladumbi tiyaykaqta. 24 Chaymi payqa jwirtita qayakushpa, nirqan:
“Taytitu Abrajan, llakipawashpa, kamachiy chay Lasaruta, shamunambaq didumba
puntanda yakitupi nuyuchishpa, qallituyta chirichinambaq. ¡Chaqa kay ninapim ancha
padisiykani!” nishpa. 25 Abrajanqam nirqan: “Ijitu, yuyayri chay unay bidaykipi tukuy
imayuq kashqaykita. Piru Lasaruqam tukuy imapi padisirqan. Kananqam payqa kaypi
ancha kushikushpana tiyaykan. Piru qamqam padisiykangina. 26 Suq ancha jundu
kibradam qamkunata noqaykunamanda akrawanchiq. Chaymi mana pipis atinchu
kay chimbamanda chay chimbamanqa pasayta. Chay chimbamandapismi mana pipis
atinchu kaymanqa pasamuyta”, nishpa. 27 Chaymi chay kapuq runaqa ancha rrugashpa
nirqan: “Taytitu Abrajan, yush'ayku Lasaruta kach'ay aylluykunaman, 28 chay sinku
masaykunata willanambaq, ama kay kastiguman shamunanllapa”, nishpa. 29 Chaymi
Abrajanqa nirqan: “Masaykikunam atin liyiyta Muysis iskibrishqanda, Dyuspaq ri-
maqkuna iskibrishqandapis. Chaykunata liyishpa, kasunqallapa, washadu kananllapa”,

nishpa. 30 Chaymandaqam chay kapuqqa nirqan: “¡Taytitu, chaykunataqam mana rinllapachu kasuq! Piru suq alma kawsamushpa, paykunaman rikakuptinqam, kriyishpa, uchanllapata rinllapa dijaq”, nishpa. 31 Piru Abrajanqam nirqan: “Paykuna mana kasushpa Muysis nishqanda, Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqam, mana rinllapachu kasuq wañushqanmanda kawsamuqtapis”, nishpa.

17

Kwidakashunllapa, suqkunata ama uchata rurachinanchiq
(Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 Jisusmi kayshinapis yach'akuqningunata nirqan:
—Ancha trabajusmi rin kaq, shumaqta kawsanaykillapa. Chaqa suqkunam rinllapa animachishuq, uchata ruranaykillapa. Piru paykunaqam ancha kastigadu rin kaq. 2 Chayri chay uchata rurachiqpaqqa mas alli kanman kungambi suq atun mulinu rumita watashpa, mar yakuman wichukunanllapa, ch'uqashpa wañunambaq, amaraq kay wambrituykunata uchata rurachiptin. 3 Chayri qamkuna kikiki kwidakayllapa, ama ni pitapis animachinayki uchata ruranambaq. Ashwanri kriyiq masiki mana allita rurashuptinqa, anyay, amana mas uchata ruranambaq. Piru uchangunata dijashpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay. 4 Suq diyapi syiti bwiltasta mana allita rurashushpa, chaymanda chay syiti bwiltasta syintishpa, pirdunda mañashuptinqa, pirdunay, nishpa.

Apustulningunam munarqan mas allita Jisuspi yuyakuyta

5 Yumbay chayta uyashpaqam, Jisuspa apustulningunaqa nirqan:
—Yanapawayllapa, qambi mas allita yuyakunaypaq, nishpa.
6 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Ashlitata noqapi kriyishpaqach'i, tukuy imata atingimanllapa rurayta. Chaqa kay ancha atun yura sikamuruta qamkuna kamachiptiki: “Pilakashpa, riy mar yakuman plantakaq”, niptikiqa, kasushushpa, allipta chayshina rin ruraq.

Ama palanganu kashpachu, Dyusta allita kasushunllapa

7 —Amar palanganuqa kayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyuspaqqam mana baliq randishqa kriyadushinalla kani, nishpa. Mayá, yuyashunllapa: Suqniki kriyaduyuq kashpa, chay kriyaduyki yapukushpa, michikushpa, wasikiman ch'ayaptinqachuraq, ¿ningiman: “Pasashpa mesaman tiyay mikunayki”, nishpa? 8 Manam chayshinaqa ningimanchu. Ashwanmi kamachingiman: “Utqa yanukushpa, mandilnikita rurakushpa, mirindachiway. Chaymandaqa noqa mikuptiy upyaptiyraqmi, qambis atingi mikuyta, upyaytaqa”, nishpa. 9 ¿Akasuchu qamkunaqa chay randishqa kriyaduykita chay ima kamachishqaykita ruraptinqa, “Dyusilupagi” ningimanllapa? Manám. 10 Chayshinallar qamkunapis Dyus kamachishushqanda rurashpa, yuyayllapa: “Mana baliq randishqa kriyadushinam kanchiqllapa. Chaqa Dyus niwashqanchiqtallam rurashqa kanchiq. Manam yuyashqachu kanchiq, masta rurananchiqpaqqa”, nishpa.

Jisukristum kach'akachirqan dyis runa ismuykaq kwirpuyuqta

11 Jisusmi Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Galiliyapa, prubinsya Samaryapa lindirunda pasaykarqan. 12 Suq kasiriyuman ch'ayaykaptinqam, dyis ismuykaq kwirpuyuq runakuna shamurqan tinguq. Yaqqana tingushpaqam, karupilla shayashpa, 13 ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Yach'achikuq Jisus, yush'ayku noqaykunatar llakipaway! nishpa.
14 Chaymi Jisusqa paykunata rikashpa, nirqan:
—Mayá, riyllapa kurakunaman, paykuna rikashushpa: “Kach'akashqanam kangi”, ninambaq.
Chaymi chay runakunaqa kurakunaman riqshinaqa, limpu kach'akarqanllapa. 15 Chaymi suqninqa rikashpa: Kach'akashqanam kani, nishpaqa, Taytanchiq Dyusta ancha alabashpa, Jisusmanna kutirqan. 16 Chaymi Jisusman ch'ayashpaqa, ñawpambi qonqorikushpa, pachakaman qaqllanda ch'ayachishpa, ancha pagikurqan. Chay runaqam prubinsya Samaryamanda karqan. (Chay samaryanukunam isrraylinukunawan ancha ch'iqninakuqllapa.)
17 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay fiyu qeshyaymanda kach'akaqkunaqa ¿manachu dyis runakuna karqan? ¿Maypinataq chay nwibiqa? 18 ¿Ima, kay furastirullachu kutimushqa, Dyusta alabanambaqqa? nishpa.
19 Chaymandaqam Jisusqa chay runata nirqan:
—Atarishpana riy. Noqapi yuyakushpam, kach'akashqana kangi, nishpa.

Kayshinam Tayta Dyusqa rin kamachikuq
(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Farisiyukunaqam Jisusta tapurqan:
—¿Ima tyimputaq Dyusqa rin shamuq kamachikuqqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Dyus runakunapa shunqombi kamachikuptinqam, mana ringillapachu atiq rikayta.
21 Manam pipis rinchu niq: "Kaypim, waq maypim Dyusqa kamachikuykan", nishpaqa.
Chaqa Dyusqam paypi yuyakuqkunapa shunqombi kamachikuykan, nishpa.
22 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
—Suq diyakunam ancha ringillapa munaq rikawayta. Piru manaraqmi ringillapachu
rikawaq. 23 Chay diyakunapiqam wakingunaqa rinllapa nishuq: "¡Kaypinam Jisukristuqa!"
ichu rin nishuqllapa: "¡Waqpim payqa!" nishpa. Piru chayshina nishuptinllapapis, ama
kriyiyllapachu ni paykunawan riyllapachu. 24 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runam
llipyaq rrilampagushina rini kutimuq. Manchu rrilampaguqa tukuy syilupi lliwyan kay
ladumanda suq ladukaman. Chayshinallam noqa Dyusmanda Shamuq Runapis yumbay
ladukunapi lliwyashpa, rini kutimuq. 25 Piru puntatam ancha rini padisiq. Chaqa kay
tyimpupi runakunaqam mana baliqpaq rinllapa riqsiwaq.
26 'Nuwipa tyimpumbi kawsaqkunashinam, noqa kutimunay tyimpupipis rinllapa
kawsaq. 27 Chaqa chay Nuwipa tyimpumbiqam mikuykarqanllapa, upyaykarqanllapa.
Wakinqam kasaraykarqan. ⌞Wakinqam chinangunata kasarachiykarqan⌟ chay Nuwi
wambuq wasinman yaykunan diyakaman. Chaymandaqam ancha jwirtita tamyarqan.
Chaymi runakuna warmikunaqa ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa.* 28 Chay Lutpa tyim-
pumbi pasashqanshinam rin kaq. Chaqa chay tyimpupiqam runakunaqa mikuykarqan,
upyaykarqan, tukuy imata randiykarqan, randikuykarqan, tarpukuykarqan, wasikuykar-
qanllapa. 29 Piru chay Sudumamanda Lut lluqshishqan diyaqam syilumanda ni-
nakuna asufriwan ishkimushpa, chay runakunata, warmikunata limpu wanchirqan.*
30 Chayshinallam rin kaq, noqa Dyusmanda Shamuq Runa syilumanda kutimuptiypis.
31 'Chayri chay diyapiqa mayqan wasimba sawambi kaqqa amana yaykunqachu, iman-
gunata surqonambaqqa. Chayshinallar ch'akrambi kaqkunapis amana wasinmanqa
kutinqachu. 32 Lutpa warminda pasashqandar yuyayllapa. *[Nuta: Chaqa payqam*
Sudumamanda kallpaykashpa, ikiman tikrakashpa, chapakurqan. Chaymi chaypilla das
wañurqan. Liyiy Génesis 19.26ta] 33 Chayshinam mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita
washanaykipaqqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi kriyishqaykirayku wan-
chishuptinllapam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanaykipaq.
34 'Alliptam niykillapa, chay tyimpupi suq kamapilla ishkay puñuykaptinqam, Tayta
Dyusqa suqta rin apaq, suqta rin dijaq. 35 Chayshinam ishkay warmikuna pulla ku-
takuykaptinqa, suqta rin apaq, suqta rin dijaq. ⌞ 36 Ishkay runa ch'akrambi kaykaptim-
bismi, suqta rin apaq, suqta rin dijaq.⌟
37 Chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:
—Taytitu, ¿maypitaq kay nishqaykiqa rin kaq? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Suq wañushqa kaptinqam, chaypi shingukuna shutilla tandakashpa muyuykan,
¿manachu? (Chayshinallam chay tyimpupipis tukuy ima pasashqanda rikashpalla, das
ringillapa yach'aq: Waqpim, nishpa.)

18

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan juyiswan biyudawan

1 Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan, ama disanimakashpachu, Dyusman
mañakunanllapa. Chaymi nirqan:
2 —Suq llaqtapim karqan suq juyis. Chay juyismi mana rrispitaqchu ni Dyusta ni runa
masingunata. 3 Chay llaqtapiqam suq biyudapis karqan. Payqam chay juyisman rishpa,
suq dimandata rurarqan kuntrambaq. Chaymi kutin kutin juyisman rishpa nirqan:
"Siñur juyis, kuntrawaqwan allin justisyata ruraway", nishpa. 4 Piru chay juyisqam achka
tyimputa chay biyudataqa mana kasurqanchu. Chaymandaqam kayshina yuyarqan:
"Manam rrispitanichu ni Dyusta ni runa masiykunatapis. 5 Piru kay biyudaqam kutin
kutin shamun piñachiwaq, dimandanda allichanaypaq. Chaymi yanapashpa allichashaq.
Chaqa achka bwiltasta shamushpaqach'i, mana dijawanqachu samanaypaq", nishpa.
6 Chayshina nishpaqam, Jisusqa paykunata nirqan:

* **17:27** Génesis 6.5–7.24 * **17:29** Génesis 19.1-29

—Allita yuyayllapa chay malu juyis nishqambaq. 7 Piru Taytanchiq Dyusqam ancha allin. Chaymi mana unayashpachu, akrashqangunata dasna rin washaq, payman punchawnindin, tutapnindin mañakuptinllapa. 8 Chaqa Dyusqam chay akrashqangunata das rin washaq. Piru noqa Dyusmanda Shamuq Runa kay pachaman kutimuptiyqam, ¿kanqachuraq noqapi yuyakuqkuna ichu mana? nishpa.

Suq kumparasyundam rurarqan farisiyuwan, kuntribusyunda kubrakuqwan

9 Wakingunaqam yuyarqan: Noqam chay suqkunamanda Dyusta mas allita kasuni. Chaymi paykunaqa mana balinllapachu, nishpa. Chayraykum Jisusqa kay kumparasyunda rurarqan:

10 —Ishkay runakunam rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi Dyusman mañakunanllapa. Suqqam farisiyu duktrinayuq karqan. Suqqam kuntribusyunda kubrakuq karqan. 11 Chay farisiyuqam shayashpa, nirqan: "Dyusitu, dyusilupagiri; manam chay uchayuq runakunashinachu kani. Chaqa wakingunaqam suwakunllapa, ichu rrispituyuq kashpapis, suqwan puñunllapa, ichu suq laya mana allikunata ruranllapa. Piru noqaqam mana paykunashinachu kani, ni kay runa kuntribusyunda kubrakuqshinachu kani. 12 Kanan kada simanam ishkay diyata ayunani. Tukuy ima ganashqaymandam dyismuyta qoyki", nishpa.

13 'Piru chay kuntribusyunda kubrakuqqam mana ni alli qemikashpachu, ni syiluman chapakushpachu, ashwan pichunda takashpa nirqan: "Dyusitu, llakipawayri. Chaqa noqaqam ancha uchayuq kani", nishpa.

14 'Chaymi noqaqa niykillapa, chay kuntribusyunda kubrakuqqam uchangunamanda pirdunaduna, kutirqan wasinmanqa. Piru Tayta Dyusmi chay farisiyutaqa mana pirdunarqanchu. Chaqa Dyusqam chay palanganutaqa ultimupi rin ruraq penqakunambaq. Piru chay umildi kaqkunataqam ancha kamachikuqpaq rin ruraq.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 Wambritukunatam apamurqanllapa Jisusman, sawanllapapi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqninguna chayta rikashpa, anyarqanllapa chay wambritukuna apamuqkunata (Jisusta ama piñachinanllapa). 16 Piru Jisusqa chay wambritukunata qayashpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Ama arkayllapachu. Dijayllapa chay wambritukunata, noqaman shamunambaq. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. 17 Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam Dyusta kasushpa, rin kawsaq paywanqa. Piru palanganukunaqam mana Dyuswan rinllapachu kawsaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 Suq kamachikuq runam Jisusta kayshina tapurqan:

—Allin yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

19 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: "Allin" nishpaqa? Tayta Dyusllam allinqa. Manam masqa kanchu. 20 Qamqam yach'angi Dyuspa Santu Librumbi kamachikushqambaq: "Warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu. Ama wanchikuychu. Ama suwakuychu. Ama yanqaqa pipaqpis llullakuychu. Taytaykita, mamaykita rrispitay", nishpa.*

21 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Tukuy kaykunatam wambraymandapacha kasushqa kani, nishpa.

22 Chayta uyashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kaysitullam faltashungi ruranaykipaqqa. Tukuy ima kaqnikita randikushpa, chay mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupi tukuy imayuq ringi kaq. Chaymandaqam shamuy, noqawan purinayki, nishpa.

23 Chayta niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan, ancha kapuq kashqanrayku. 24 Chaymi Jisusqa, ancha malaganayaqta rikashpaqa nirqan:

—Ancha trabajusraq, kapuq runakuna Dyusta kasunanllapa, paywan kawsananllapa. 25 Ancha trabajusraq kanman, chay atun animal kamillu awjap rinrinda pasanambaq. Piru mas trabajusmi kanman, suq kapuq runa Dyuswan kawsanambaqqa, nishpa.

26 Chaymi chayta niptinqa, chay uyaqkunaqa tapurqan:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakayta? nishpa.

27 Chaymi paykunataqa nirqan:

---

* **18:20** Éxodo 20.12-16

—Runakunallaqam mana nimatapis atinmanllapachu washakayta. Piru Taytanchiq
Dyusmi atin washaytaqa, nishpa.
28 Chaymandaqam Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapana kani, qamwanna purinay-
paqllapa, nishpa.
29 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, taytanda, mamanda, masangunata,
warminda, wambrangunata, Dyusta kasunambaq, 30 chay dijashqambaq mas achkata rin
ch'askiq kay mundupiqa. Piru manam chaytallachu rin ch'askiqqa. Ashwanmi syilupi
tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswan, nishpa.

Jisusmi nirirqan: "Rinllapam wanchiwaq"
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)

31 Jisusmi yach'akuqningunatalla suq laduman apashpa, nirqan:
—Kananqam anaq Jirusalinmanna rinchiq riq. Chaqa Dyuspaq rimaqkuna noqapaq
yumbay nishqangunaqam Jirusalimbi rin kumpliq. 32 Chaypiqam furastiru runakuna-
manna rinllapa intrigakuwaq. Kanan mana baliqkunata niwashpam, rinllapa asipawaq.
Suq lastima rurawashpam, rinllapa tuqapawaq. 33 Asutiwashpam, rinllapa wanchiwaq.
Piru kimsa diyamandam rini kawsamuq, nishpa.
34 Piru chayshina Jisus niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana intyindirqanchu:
¿Imapaqraq chayshinaqa nirqan? nishpa. Chaqa yuyayninllapa tutayaqpishina karqan.
Chaymi mana atirqanllapachu intyindiyta.

Jisusmi suq sarku runata chapachirqan
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 Jisus ch'ayaykaptinna Jiriku llaqtamanmi, suq sarku runa ñambi tiyashpa, limush'nata
mañakuykarqan. 36 Chaymi ancha achka runakuna chayta pasaykaqta uyashpaqa,
tapurqan:
—¿Imataq kashqa? nishpa.
37 Chaymi paytaqa nirqanllapa:
—Jisus Nasaritmanda kaqmi kayta pasaykan, nishpa.
38 Chaymi payqa ancha jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri! nishpa.
39 Chaymi Jisuspa ñawpanda riqkunaqa chay sarkutaqa anyarqanllapa uyaranambaq.
Piru payqam ashwamba mas jwirtita qayakurqan:
—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri! nishpa.
[Nuta: "Unay Dabidpa Karu Willkanmi" munan niyta: "Dyus Akrashqan Washadur",
nishpa.]
40 Chaymi Jisusqa riykashqanmanda shayashpa, kamachirqan:
—Riyllapa apamuy waq runata, nishpa.
Ch'ayachiptinqam, Jisusqa tapurqan:
41 —¿Imatam munangi ruranaypaq qambaqqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Taytitu, munanim ñawiykunata kach'akachinayki chapakunaypaq, nishpa.
42 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqapi allita kriyishqaykiraykum niyki, chapakuy, nishpa.
43 Chayta niptinllam, chay runaqa chay uras atirqanna rikakuyta. Chaymi Tayta Dyusta
ancha alabashpa, Jisuspa ikindana rirqan. Kanan yumbay rikaqkunapismi Taytanchiq
Dyusta ancha alabarqanllapa.

19

Jisusmi Sakiyuwan parlarqan

1 Jisusmi Jiriku llaqtapa ch'awpinda pasaykarqan. 2 Chay llaqtapim karqan suq ancha
kapuq runa Sakiyu shutiq. Payqam kuntribusyunda kubrakuqkunapa kamachikuqnin
karqan. 3 Chay Sakiyum ancha munarqan Jisusta rikayta. Lukismi ancha achka runa
kaptin, takshita kashqanrayku, mana atirqanchu rikaytaqa. 4 Chaymi payqa Jisuspa
ñawpanda kallpashpa, suq yura sikamuru shutiqman lluqshirqan, chayta pasaykaptin,
rikanambaq. 5 Chayshina chay muntipi kaykaptinqam, Jisusqa chayta pasaqshina anaq-
man chapakushpa, paytaqa rikarqan. Chaymi Jisusqa nirqan:
—Sakiyu, utqa ishkimuy, wasikipi pusadata qowanayki. Chaqa Taytay Dyusmi munan,
qamwan kidanaypaq, nishpa.
6 Chaymi Sakiyuqa utqaymaya ishkimushpa, kushikushpa aparqan wasinman.
7 Chayshina apaptinqam, yumbay chay rikaqkunaqa kayshina ancha rimatikurqanllapa:

—Suq uchayuq runapa wasinmanmi Jisusqa rin kidaq, nishpa.
8 Kanan Sakiyuqam shayashpa, Jisusta nirqan:
—Taytitu, tukuy imay kaqkunatam midya partita rini qoq chay mana nimayuqkunata. Mayqanda ingañashpa, imanda qoch'ishqa kashpapismi, ch'usku tantuta rini kutichiq, nishpa.
9 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Kananqam Tayta Dyusqa kay Sakiyuta wasimbi tiyaqkunata washashqana, chay unay Abrajanshina kriyishqanllaparayku. 10 Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runaqam shamushqa kani chay chingashqa kaqkunata maskashpa, washanaypaq, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan qellayta trabajachiqkunawan
(Mt 25.14-30)

11 Jisusta chay uyaykaqkunaqam yuyarqanllapa: Jisusqam Jirusalinman ch'ayaykanna. Chaymi dasna rinchiq rikaq paytaqa, shumaqta kamachiwaptinchiq, nishpa. Chaymi Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:
12 —Suq kamachikuq runam suq karu kamachikuq nasyunman rirqan gubyirnupaq numbrananllapa, kutimushpa nasyunninman, chaypi gubyirnun kanambaq. 13 Piru manaraq rishpaqam, dyis kriyadungunata qayashpa, kadunuta qorqan suq qellay ancha baliqta. Chaymandaqam paykunata nirqan: “Kutimunaykaman kay qellayniyta trabajachiyllapa”, nishpa. 14 Piru llaqta masingunam ch'iqnirqan paytaqa. Chaymi wakin runakunata ikinda kach'arqanllapa chay karu nasyunman, paypa kuntran kayshina rimanambaq: “Noqaykunaqam mana munanillapachu chay runa gubyirnuy kanambaqqa”, nishpa.
15 ’Piru chay kamachikuq runaqam kargunda ch'askirqan. Chaymanda kutimushpaqam, chay dyis kriyadun qellaynin qoshqandaqa qayachirqan tapunambaq: “¿Aykatam qellayniyta ganachishqallapa kangi?” nishpa. 16 Chaymi chay punta kriyadunqa shamushpa nirqan: “Taytitu, kay qellaynikitaqam dyis tantus masta ganachishqa kani”, nishpa. 17 Chaymi chay kamachikuqninqa kriyadunda nirqan: “Ancha allin kriyaduymi kangi. Kay ashla qellayniyta allita trabajachiptikim, rini numbrashuq, dyis llaqtakunapa kamachikuqnin kanaykipaq”, nishpa. 18 Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, qellaynikitaqam ganachishqa kani sinku tantus masta”, nishpa. 19 Chaymi chay patrunninqa paytapis nirqan: “Qamqam sinku llaqtakunapa kamachikuqnin ringi kaq”, nishpa.
20 ’Chaymandaqam suqpis shamushpa nirqan: “Taytitu, kaypim qellayniki. Suq pañuypi qepishpam waqaychashqa kani. 21 Chaqa ancha wapu kashpam, suqkuna waqaychashqanda qamna tandangi. Suqkuna tarpukushqandam qamna kusichangi. Chaymi ancha manchashurqaq”, nishpa. 22 Chayshina chay kriyadun niptinmi, chay patrunninqa kayshina nirqan: “Qamqam ancha malu kangi. Chay kikin shimikillam kundinashungi: ‘Uchayuqmi kangi’ nishpa. Qami niwaykangi wapu kashpa, suqkuna waqaychashqanda tandashqayta, suqkuna tarpukushqanda kusichashqayta. 23 Chayshina noqapaq yach'ashpaqa, ¿imaraykutaq chay qellayniytaqa mana rurarqaykichu bankuman, kutimushpaqa wach'ayniyuqta surqonayta?” nishpa.
24 ’Chayshina nishpaqam, chaypi kaqkunata kamachirqan: “Chay malu kriyaduyta qellayta qoch'ishpa, chay dyis qellayniyuqta qoyllapa”, nishpa. 25 Chaymi paykunaqa nirqanllapa: “Taytitu, piru chay suq kriyaduykiqam dyis qellayniyuqna. ¿Imapaqnamiri qellayniyuq kaqtaqa masta qoshaqllapa?” nishpa. 26 Piru patrunninqam nirqan: “Uyawayllapa, yumbay chay imayuqkunam masta rinllapa ch'askiq. Chay mana nimayuqqam chay ashlita kaqninda rin pyirdiq (mana allita trabajachishqanrayku). 27 Waq kuntraykunapismi mana munanllapachu kamachikuqnin kanaypaqqa. Chayri paykunata kay ñawpayman apamushpa, wanchiyllapa”, nishpa.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Chaykunata yach'achikushpaqam, Jisusqa ñawpanllapata anaq Jirusalinmanna rirqan. 29 Chaymi riqshinaqa, yaqqana ch'ayashpa Bitfaji llaqtaman, Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman, chay Ulibu lumapa sirkambi kashpaqa, ishkay yach'akuqninda nirqan:
30 —Riyllapa waq chimba kasiriyuman. Waqman ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burritupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chayta paskashpa, apamuyllapa. 31 Piru mayqan nishuptinllapa: “¿Imapaqmi paskangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan kay burrituta”, nishpa.
32 Chayshina kamachiptinqam, chay yach'akuqninguna rishpa, Jisus nishqanshina burritutaqa tarirqanllapa. 33 Chaymi apamunanllapa paskaykaptinqa, dwiñungunaqa tarishpa tapurqan:

—¿Imapaqmi burrituyta paskaykangillapa? nishpa.
34 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Siñurninchiqmi nisitan. Chaymi apanillapa, nishpa.
35 Chayshina dwiñunda nishpam, burritutaqa apamurqanllapa Jisusman. Chaymandaqam chay burritupa sawanman kapangunata rurashpa, Jisusta muntachirqanllapa.
36 Chaymandaqam yumbay paykunaqa Jisuspa ñawpanda rirqanllapa, kapangunata ñambi mandashpa, chay burritu sawanda rinambaq. 37 Kanan Jisuspi kriyiqkunam ancha achka paypa pullan riykarqanllapa. Chaymi paykunaqa chay Ulibu lumapa bajadanman ch'ayaykashpaqa, ancha kushikushpa, ancha jwirtita kunyarqanllapa. Kanan paykunaqa yumbay chay milagrukunata rikashqanraykum, Dyusta ancha alabarqanllapa:
38 —¡Biba biba! ¡Tayta Dyus ancha yanapanqa kay gubyirnunchiqta, paypa rrimplasun shamuykaqta! ¡Anaq syilupipisri ancha kushikushpa, Taytanchiq Dyusta alabanqallapa! nishpa.*
39 Chayshina Jisusta ancha alabaptinllapam, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, kay yach'akuqnikikunataqa anyashpa uyarachiy, nishpa.
40 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kay runakuna uyaraptinqach'i, rumikunana rinllapa alabawaq, nishpa.
41 Chayshina Jirusalinman yaqqana ch'ayaykashpaqam, Jisusqa chay atun llaqtata chapashpa, waqashpa, nirqan:
42 —¡Ay Jirusalimbi tiyaqkuna! Ancha allich'i kanman kay diyapi noqapaq intyindinaykillapa, ¿pim Jisukristu? nishpa. Chaqa noqam shamushqa kani yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. Piru chaytaqam mana atingillapachu intyindiytaqa. 43 Suq diyam ancha ringillapa padisiq. Chay diyaqam kuntraykikunaqa rin kurralashuqllapa, murallata rurashpa. Chayshina kurralashushpam, ancha rin maqashuqllapa. 44 Kanan wasikillapatam pamba pamba bulashpa, rinllapa wanchishuqllapa. Chaymi llaqtaykipiqa mana nima rumi pirqashqataqa rinllapachu dijaq. Chaqa shamuptiy washashuqmi, qamkunaqa disprisyawashqa kangillapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jisukristu Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykushpaqam, tarirqan tukuy imata randikuykaqkunata, randiykaqkunata. Chaymi paykunataqa qatiqshina nirqan:
46 —Taytanchiq Dyusmi Santu Librumbi nin: "Adurana wasiyqam noqaman mañakunanllapa", nishpa.* Piru qamkunaqam ladrungunapa mach'aynindashina rurashqallapa kangi, nishpa.*
47 Chaymandaqam Jisusqa tukuy diyakuna Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq. Piru kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam, chay llaqtapa awturidarningunawan kunanakurqanllapa, Jisusta wanchinanllapa. 48 Piru achka runakunam Jisustaqa ancha allita uyaykarqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa chay uyaqkunata manchashpa, mana nimatapis atirqanllapachu rurayta Jisustaqa.

20

Jisustam tapurqanllapa: "¿Pitaq numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?"
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1 Jisusmi suq diyam Dyuspa adurana wasimbi shumaq nutisyanda yach'achikuykarqan. Chayshina ruraykaptinmi, ch'ayamurqanllapa kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, kamachikuq ansyanukunapis. 2 Paykunaqam Jisusta tapurqanllapa:
—Mayá, niwayllapa. ¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Pitaq numbrashushqa, awturidar kashpa, kaykunata ruranayki?
3 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Puntata noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Mayá, niwayllapa: 4 Jwan Shutichikuqtaqa ¿pitaq numbrarqan, runakunata shutichinanqa? ¿Dyuschu kamachirqan, ichu runakunalla? nishpa.
5 Chaymi suqnin suqnin paykunapura parlarqanllapa:
—Niptinchiq: "Dyusmi numbrarqan Jwandaqa", nishpaqach'i, niwashun: "Chayshina kaptinqa, qamkunaqa ¿imaraykutaq mana kriyirqaykichu paytaqa?" nishpa. 6 Piru niptinchiq: "Runakunallam paytaqa kamachirqan", nishpaqach'i, yumbay kay runakuna rumikunawan sitawaqninchiq wanchiwanchiqman. Chaqa paykunaqam ancha kriyinllapa: "Jwanqam Dyuspaq rimaq karqan", nishpa.

* **19:38** Salmo 118.26 * **19:46** Isaías 56.7 * **19:46** Jeremías 7.11

7 Chaymi chayshina yuyashpaqa, Jisusta nirqanllapa:
—Manam yach'anillapachu: Pim Jwandaqa kamachirqan shutichikunanqa, nishpa.
8 Chayshina Jisusta niptinllapaqam, paypis nirqan:
—Noqapismi mana nishqaykillapachu pi kamachiwaptinmi, kaykunata rurani, nishpa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan saqra partidaryukunawan
(Mt 21.33-44; Mk 12.1-11)

9 Chaymi Jisusqa suq kumparasyunda rurashpa, chay runakunata nirqan:
—Suq runash ch'akrambi ubasta tarpushpa, partidaryukunata maskashpa, dijarqan chay tarpudunda rikanambaqllapa. Chaymandaqash payqa karuman rishpa, ancha unayarqan. 10 Chayshi kusicha tyimpu ch'ayaptinqa, suq kriyadunda kach'arqan, chay partidaryunguna partinda qonambaq. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadundaqa mana nima ubasta qoshpachu, ashwan maqashpa, illaqtalla kach'arqanllapa. 11 Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chay kriyadutapis musyashpa, maqashpa, mana nimatapis qoshpachu, illaqtalla kach'arqanllapa. 12 Chayshina ruraptinllapaqash, chay dwiñuqa suq kriyadundana kach'arirqan. Piru chay partidaryungunaqash chaytapis suq lastima chuqri chuqri maqashpa, qatirqan chay ch'akramanda.
13 'Chaymandaqash chay wirta dwiñuqa nirqan: "¿Imatataq kananqa atini rurayta? Mayá, kay ancha kuyashqay churiyta kach'ashaq, partiyta apamunambaq. Paqta paytaqa shumaqta ch'ayachinqallapa", nishpa. Chayshi chayshina nishpaqa, churindana kach'arqan. 14 Piru chay partidaryungunaqash seqamuqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Kay churinqam irinsyiru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqpaqna kay ch'akra kidanambaq", nishpa. 15 Chayshina parlashpaqash, chay ch'akramanda sawaman surqoshpa, chay dwiñupa churinda wanchirqanllapa.
Chayshina nishpaqam, Jisusqa tapurqan:
—Chay ch'akrapa dwiñun kutimushpaqa, ¿imataraq ruranqa chay partidaryungunataqa? nishpa.
16 Chaymandaqam pay kikin nirqan:
—Chay ch'akrapa dwiñun shamushpaqam, chay partidaryungunata rin wanchiq. Wanchishpaqam, suqkunatana ch'akrandaqa rin qoq trabajanambaq, nishpa.
[Nuta: Chay ch'akra dwiñuqam munan niyta Tayta Dyus. Chay malu partidaryukunaqam munan niyta isrraylinukunapa kamachikuqninguna.]
Chayshina Jisus niptinqam, chay uyaqkunaqa nirqanllapa:
—¡Amar chayshinaqa kanqachu! nishpa.
17 Piru Jisusqam chay runakunata chapashpa nirqan:
—Chayshina kanqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi suq ancha baliq rumipaq kayshina nin:
Albañilkuna wichukushqanllapa rumiqam kananqa simyintupa mas baliq rumin tikrakashqa, nishpa.*
18 Chaymi mayqan chay ancha baliq rumipa sawambi bulakaqqam piti piti rin kidaq; ichu chay rumi mayqamba sawan bulakashpaqa, limpu chankashpa, piti piti rin ruraq, nishpa. *[Nuta: Chay wichukushqa rumiqam Jisukristu. Chay piti piti ushyakaqqam paypi mana kriyiqkuna.]*

Jisusmi kuntribusyunda pagarakunapaq yach'achikurqan
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mk 12.12-17)

19 Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunawanmi intyindirqanllapa: Jisusqam chay kumparasyundaqa rurashqa, noqanchiqkunata kuntrawaqninchiq, nishpa. Chaymi chay uras munarqanllapa prisuyta Jisustaqa. Piru yumbay chay uyakuq runakunata manchashpam, mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa. 20 Chaymi Jisusta kuntraqkunaqa ancha chaparqanllapa, paqta imapi imashina pandanman, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, wakin runakunata pagarashpa nirqanllapa:
—Jisusman rishpa, ancha allin kasuqkunashina tukushpa, allita uyay, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa, gubyirnupi dimandananchiq, nishpa.
21 Chaymi chay uyakuqkunaqa yanqa Jisusta nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, qamqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikungi. Kanan qamqam mana ni pitapis sawachashpachu, allitalla rurangi. 22 Mayá, niwayllapa, ¿allichu Rrumapa gubyirnunda kuntribusyunda pagarananchiqllapa ichu mana? nishpa.

---

* **20:17** Salmo 118.22

23 Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam chayshinaqa tapuwaykanllapa prisuwananrayku,
nishpa. Chaymi paykunataqa nirqan:
—¿Imaraykutaq chayshinaqa tapuwangi? 24 Mayá, rikachiwayllapa suq qellayta. ¿Pipa
rritratunda, shutindam rurashqallapa chay qellaypiqa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Chay qellayqam mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunwan, shutinwan, nishpa.
25 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chayshina kaptinqa, chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa kaqtaqa, payta qoyllapa.
Dyuspa kaqtaqa, Dyusta qoyllapa, nishpa.
26 Chaymi chay uyakuqkunaqa, chay tapunakunawan tukuy runakunapa ñawpambi pan-
dachiyta munashpaqa, mana nimatapis atirqanllapachu. Ashwanmi allita kuntistaptinqa,
paykunaqa ancha ispantashqata, uyarapllana (uyarallana) kidarqanllapa.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?
(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 Chaymandaqam wakin sadusiyu duktrinayuqkuna Jisus kaykashqanman
ch'ayarqanllapa. Chay sadusiyukunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqam mana
rinllapachu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:
28 —Yach'achikuq Taytitu, (unay tyimpupim) Muysisqa librumbi iskibrishpa, ka-
machikurqan, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay
almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma
masamba wambran kanambaq. 29 Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti
ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru
manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. 30 Chayshina wañuptinqash, chay almapa
minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa
wañurqanna. 31 Chaymandaqash chay mas minur masanna biyudawanqa kasararqan.
Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa wañurqan. Chayshinash syitindin chay warmiwan
kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannimbis chay warmipiqa wambrakurqanchu.
32 Chaymandaqash warmipis wañurqanna. 33 Chayshina wañushqakuna allipta mushuq-
manda kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminnaraqri kanman? Chaqa syitindimba
warminshi kashqa, nishpa.
34-35 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Manam ni mayqannimba warmin kanqachu. Chaqa syilupiqam manana ni warmiyuq
ni runayuq rinchu kaq. Kay mundupillam runakunaqa churingunata kasarachin.
Paykunapismi kasaranllapa. Piru Dyusta kasuqkuna mushuqmanda kawsamushpaqam,
syilupiqa manana ni runayuqchu ni warmiyuqchu rinllapa kaq; ni chinangunata
rinllapachu kasarachiq. 36 Chaqa kawsamushpaqam, syilupiqa Dyuspa wambran-
gunana kashpa, chay anjilningunashina manana nunka rinllapachu wañuq. 37 Arí,
rinllapam kawsamuq. Chaqa kikin Muysismi yach'achikurqan: Wañuqkunam rin
kawsamuq, nishpa. Payqam chay lumyaykaq sach'ata rikashpa, Dyus nishqanda kayshina
uyarqan: "Kanangamanmi noqa Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani", nishpa.*
38 Chayshina Taytanchiq Dyus chay almakunapaq niptinmi, yach'anchiq: Chay almaku-
nam Dyuspaq kawsaykanraq, nishpa.
39 Chayshina Jisus niptinqam, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunaqa
nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, ancha allitam nishqa kangi, nishpa.
40 Chaymi chay urasmandapacha manana pipis almitikarqanchu Jisusta tapuyta.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?
(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

41 Chaymandaqam Jisusqa paykunatapis tapurqan:
—Mayá, ¿pitaq Dyus Akrashqan Washadurqa? ¿Imaraykutaq chay Washadurpaqqa
ningillapa: "Dabidpa karu willkanmi", nishpaqa? 42 Chaqa kikin Dabidmi Salmus librumbi
nin:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: "Allin laduypi tiyay,
43 kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushu-
nanllapa)", nishpa.*
44 Chayshina chay Akrashqan Washadur chay Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq
kikin Dabid chay Washadurpaqqa nin: "Kamachikuqniy", nishpaqa? Chayshinaqa
¿imashinataq Dabidpa karu willkanqa atin kayta, Kamachikuqnin niptinqa?

---

* **20:37** Éxodo 3.6 * **20:43** Salmo 110.1

Jisusmi Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata anyarqan
(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

45 Yumbay uyakuqkunapa ñawpambim Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
46 —Allita uyawayllapa, ama Muysispa liyningunata yach'achikuqkunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam ancha palanganu kashpa, gustanllapa rrastrakaykaq mudanangunata rurakuyta. Chaymandaqam plasakunaman rin, yumbay shumaqta napaykunanllapa. Kanan sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa ñawpaman pasashpa, kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. Apaptinllapa mikuqpismi, ancha gustanllapa kamachikuqkunapa tiyanangunapi tiyayta. 47 Chayshina allingunapaq tukushpam, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam ancha unayta Dyusman mañakunllapa, rikaqkuna ninambaq: "Paykunaqam Dyusta ancha aduranllapa", nishpa. Chaymi mas kastigadu rinllapa kaq.

21

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Mk 12.41-44)

1 Dyuspa adurana wasimbim Jisus kapuqkunata rikarqan, ufrindanda kajungunaman wichuptinllapa.
2 Chaypim rikarqambis suq ancha pubri biyudata, ishkay qellitay mana balurniyuqta wichuptin. 3 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. 4 Chaqa yumbaymi ufrindataqa qonllapa subraq qellayninda. Piru chay pubri biyuditaqam mikunanda randinambaq kaqta limpulla qorqan, nishpa.

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq
(Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 Wakingunaqam Dyuspa adurana wasimbaq parlaykarqanllapa:
—Rikay, ancha shumaqmi kay rumingunaqa. Kanan ancha shumaq rrigalukunatam qoshqallapa, shumaqyachinanllapa kay atun wasita, nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
6 —Suq diyam kay rikashqaykitaqa limpu rinllapa bulaq. Chay diyapiqam manana ni suq rumi patachaduqa rinchu kidaq, nishpa.

Jwisyu diya yaqqana ch'ayamuptinqam, kayshina rin kaq
(Mt 24.3-28; Mk 13.3-23)

7 Chaymi Jisusta kayshina tapurqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima tyimpum kay nishqaykiqa rin kaq? ¿Imata rikashpam yach'ashaqllapa: Kay munduqam rin ushyakaqna, nishpaqa?
8 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kwidakayllapa. Amar dijakayllapachu pipis ingañashunambaq. Chaqa achka llullakuqkunam shutiywan shamushpa, rinllapa nishuq: "Noqaqam Dyus Akrashqan Washadur kani. Kananqam chay diyaqa ch'ayamushqana washashunayllapa", nishpa. Piru qamkunaqa amakish paykunataqa kasungillapachu. 9 Kanan parlata uyashpa, chay maypish nasyungunapura pilyaykanllapa, chay maypish suq nasyumba ukumbi llaqta masipura pilyaykanllapa, nishpaqa, amakish manchangillapachu. Puntatam chayshina rin kaq, piru manaraqmi kay munduqa rinchu ushyakaq.
10 Chayshina nishpaqam, Jisusqa nirqambis:
—Suq nasyumbi tiyaqkunaqam suq nasyumbi tiyaqkunawan rinllapa pilyaq. 11 Chay tyimpupiqam kay pachaqa ancha jwirtita rin kuyuq. Kanan ambruna, qeshyaykunam waqpi kaypi rin kaq. Syilupipismi manchaypaq siñakuna rin kaq.
12 'Piru kay nishushqaykuna manaraq pasaptinmi, qamkunataqa ancha rinllapa qesachashuq. Sinaguga wasikunaman apashushpam, rinllapa dimandashuq, noqapi kriyishqaykirayku. Kanan rinmi karsilashuqllapa. Dimandashushpam, rinllapa apashuq gubyirnukunapa, prifiktukunapa ñawpanman. 13 Piru chayshina apashuptinllapaqam, ringillapa atiq noqapaq yach'achikuyta. 14 Chaymi paykuna tapushuptinqa, ama llakiyllapachu: ¿Ima nishparaq kuntistashaq? nishpaqa. 15 Chaqa noqam rini yanapashuqllapa, allita kuntistanayki, chay kuntrashuqkuna ama atinanllapa ni binsishuyllapata ni kuntistashuyllapata. 16 Piru qamkunataqam taytayki, mamayki, masaykikuna, aylluykikuna, yanasuykikunapis (yanasaykikunapis) rinllapa intrigakushuq kuntraykikunaman. Chaymi kuntraykikuna wakinnikitaqa rinllapa wanchishuq. 17 Kanan achka runa, warmim rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. 18 Piru kayta yach'ayllapa: Dyuspaqqam aqchaykikunaqa mana ni suqsitu rinchu chingaq. 19 Chaymi maychika

imanachishuptimbis, noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqa, suq bidapi rini washashuq,
tukuy tyimpu kawsanaykillapa.
20 'Piru rikaptikillapa furastiru suldadukuna kay Jirusalimbi tiyaqkunata kurralaptinllapam, yach'ayllapa: Ch'ayamushqanam tyimpu kay Jirusalinda chingachinanllapa, nishpa.
21 Chayri chayshina pasaptinqa, prubinsya Judiyapi kaqkunaqa qaqakunaman mitikanqallapa. Kay Jirusalin llaqtapi kaqkunapisri mitikanqallapa. Chay chunchapi kaqkunapisri kay Jirusalinmanqa amana shamunqallapachu. 22 Chaqa chay diyakunapiqam ancha padisiqllapa rin, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina. 23 ¡Chay diyapiqa akakawraq
chay (ukuyuq) pach'ayuq warmisitakuna, chay iti wambrituyuqkunaqa! Chaqa achka
kastigukunam kay mundupiqa rin kaq. Chayshinallam kay Jirusalimbipis achka llakikuna
rin kaq. 24 Wakingunatam atun kuchillukunawan rinllapa wanchiq. Wakingunataqam
prisushpa, waqta, kayta karu nasyungunaman rinllapa apaq. Chay jwira runakuna
binsishpam, kay Jirusalimbiqa ancha wapuyashpa rinllapa kamachikuq, Tayta Dyus
qoshqan tyimpu ushyakanangaman.

Jisusmi syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Mk 13.24-37)

25 'Rupaypi, killapi, lusirukunapim siñakuna rin kaq. Kanan kay mundupa tukuy
nasyunningunapi tiyaqkunaqam ancha llakishpa rinllapa niq: "¿Imananchiqtaq?" nishpa.
Kanan mar yaku ancha fiyuta kunyashpa maqchikaptinmi, ancha manchashpa rinllapa
niq: "¿Imaraq pasanqa?" nishpa. 26 Chayshina tukuy ima kaptinmi, wakin runaqa: ¿Imataq
kay mundupi rin pasaq? nishpa, ancha manchaywan rinllapa dismayaq. Chaqa syilupi
Tayta Dyus tukuy ima rurashqambismi rin kuyuq. 27 Chaymandaqam noqa Dyusmanda
Shamuq Runata ringillapa rikawaq, syilumanda pukutaypa ukumbi ancha pudirniyuq,
ancha llipyashpa shamuykaqta. 28 Chayri yumbay kay nishushqayllapa qallariptinqa,
kushikushpa, shayashpa, syiluman chapakuyllapa. Chaqa washashunay diyaqam ancha
utqana rin ch'ayamuq.
29 Kay kumparasyunda rurashpam, Jisusqa kayshinapis nirqan:
—Yura igusta ichu suq laya muntikunata chapayllapa. 30 Chay muntikunapa rapranguna pallpamuqta rikashpaqam, yach'angillapana: Tamya tyimpumanmi yaykunchiqna,
nishpa. 31 Chayshina yumbay kay nishushqaykunata rikashpaqa, yuyayllapa: Tayta
Dyusqam utqana rin shamuq, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, nishpa.
32 'Alliptam niykillapa, yumbay kay nishushqaykunaqam rin kumpliq kay tyimpupi
kawsaqkuna manaraq wañuptin. 33 Chaqa syiluwan kay pachaqam rin chingaq. Piru kay
nishushqayqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi yumbay rin kumpliq.
34 'Shunqoykipi allita yuyashpa kwidakayllapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Ama mach'ayllapachu. Amakish kay pachapa imangunapiqa yuyangillapachu. Chaykish noqa qonqaylla shamushpa, tarishuyman mana allikunata ruraykaptikillapa. 35 Chaqa chay diyaqam kay mundupi yumbay tiyaqkunapaqqa suq trampa
qonqaylla piskakuqshina rin kaq. 36 Chayri qamkunaqa listu kashpa, tukuy tyimpu
Dyusman mañakuyllapa, chay diyapi yumbay kay nishushqaymanda washashunayllapa.
Chaqa chayshina qamkuna kwidakaptikiqam, Tayta Dyus rin yanapashuq, chay diyapi
mana nimapaq penqakushpa, ñawpayman prisintakanaykillapa, nishpa.
37 Jisusqam chay diyakunapiqa punchawqa Dyuspa adurana wasimbi yach'achikuq.
Tutapqam Ulibu lumaman riq puñuq. 38 Kada madrugadum achka runakuna Dyuspa
adurana wasinman riqllapa, Jisusta uyaq.

22

Jisusta prisunambaqmi parlarqanllapa
(Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Chay diyakunapim karqan chay Paskwa fyista. Chay fyistataqam pasaqllapa
kachangakunata, suq laya mikunata mikushpa. Chay fyista yaqqana ch'ayaptinmi,
2 chay kamachikuq isrraylinu kurakuna Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan
tandanakushpa, uyaraplla (uyaralla) parlarqanllapa:
—¿Imashinaraq Jisustaqa wanchinchiqmanllapa? nishpa.
Lukismi chay fyistapi kaqkunata mancharqanllapa. (Jisusta wanchiptinchiqqach'i,
achka runakuna kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.)
3 Piru chay urasmi dyabluqa yaykurqan Judas Iskaryutiman. Chay Judasqam Jisuspa
dusi apustulninmanda suqnin karqan. 4 Paymi rirqan parlaq kamachikuq isrraylinu
kurakunawan, adurana wasimba kamachikuq suldadungunawambis:
—¿Imashinataq atini intrigashuyta Jisustaqa? nishpa.
5 Chaymi paykunata chayshina ufrisiptinqa, ancha kushikushpa, Judasta nirqanllapa:

—Qellaytam qoshqaykillapa, nishpa.
6 Chaymi Judasqa ari, nishpa, yuyarqan: ¿Ima urasraq alli Jisusta intrigakunayqa, mana
kaptin achka runakuna? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan
(Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)

7 Chay Paskwa fyistapa diyanqam ch'ayamurqanna. Chay qallarishqan diyapim suq
uñitata wanchishpa, kachangakunawan mikurqanllapa, chay fyistata pasanambaqllapa.
8 Chaymi Jisusqa Pidruta Jwanda nirqan:
—Riyllapa allichaq mikunata, Paskwa fyistapi mikunanchiqllapa, nishpa.
9 Chaymi paykunaqa tapurqan:
—¿Maypitaq munangi allichanayllapaqa? nishpa.
10 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Waq Jirusalinman ch'ayaykashpam, ringillapa rikaq suq runa puyñumbi yakuta
apaykaqta. Chayri chay runapa ikinda riyllapa wasi yaykushqangaman. 11 Chaymandaqa
chay wasipa dwiñunda tapuyllapa: "Yach'achikuqmi nin: ¿Mayqan kwartuykipish
yach'akuqniykunawan mikushaqllapa Paskwa mikunata?" nishpa. 12 Chayshina nip-
tikillapaqam, payqa wasimba altumbi suq atun kwartunda rin rikachishuqllapa tukuy
imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunanchiqtaqa, nishpa.
13 Chaymi Pidruwan Jwan rishpaqa, Jisus nishqanshina tarirqanllapa. Chaymi chay
wasipina Paskwa mikunataqa allicharqanllapa.
14 Chaymi chay uras ch'ayaptinqa, Jisusqa apustulningunawan mesapi tiyarqan.
15 Chaymandaqam paykunata nirqan:
—¡Manaraq padisishpam, ancha munashqa kani mikuyta kay Paskwa fyista mikunata
qamkunawan! 16 Chaqa alliptam niykillapa, kay Paskwa mikunataqam kananllana
qamkunawanqa rini mikuq. Mananam mastaqa rinichu mikuq syilupi kananchiqkaman.
Waqpiqam Taytay Dyuspa pullan kashpana, mikurishunllapa, nishpa.
17 Chaymandaqam kupata piskashpa, Dyusman pagikushpa, nirqan:
—Kay kupamanda yumbayniki upyayllapa. 18 Chaqa alliptam niykillapa, mananam
mastaqa rinichu upyaq ubaskunapa yakundaqa, Taytay Dyuswan shamushpa, shumaqta
kamachikunaykaman, nishpa.
19 Chaymandaqam kachangata piskashpa, Dyusman pagikushpa, pitishpa, paykunata
qoshpa, nirqan:
—Kaymi kwirpuy. Chaqa intrigakanim wañunaypaq, qamkunata washashunaypaq.
Chayri kayshina ruraylapa, noqata yuyawanaykillapa, nishpa.
20 Chay Paskwa mikunata mikuptinllapaqam, kupatapis piskashpa nirqan:
—Kay kupa binuqam yawarniy. Chaqa ich'ashpa yawarniytam, suq mushuq tratuta rini
ruraq, qamkunata washashunaypaq.
21 'Piru rikayllapa, chay runa intrigakuwaqqam pullay kay mesapi. 22 Chaqa Dyuspa
Santu Librumbi nishqanshinam, noqa Dyusmanda Shamuq Runaqa rini wañuq. ¡Piru
imananqaraqri chay intrigakuwaqqa! Ancha kastigadum rin kaq, nishpa.
23 Chayshina Jisus niptinmi, apustulningunaqa suqnin, suqnin tapunakurqan:
—¿Mayqanninchiqraq kanchiq chay intrigakuqqa? nishpa.

Jisuspa apustulningunam anyanakurqanllapa

24 Chaymandaqam chay dusi yach'akuqninguna anyanakurqanllapa:
—Noqam mas kamachikuqqa kani.
Suqqam bwilta nirqan:
—Noqam mas kamachikuqqa kani, nishpa.
25 Chaypaqmi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam patrungunashina wapuyashpa, llaqta
masingunata kamachinllapa. Chaymandaqam chay kamachikuqkunaqa alabakanllapa:
"Llaqta masiykunatam ancha yanapani", nishpa. 26 Piru qamkunaqa ama chayshi-
naqa kayllapachu. Ashwanri qamkunamanda chay mas kamachikuqqa suq umildi
wambrashina ancha sirbikuq kanqa. Chayri chay kamachikuqqa suq kriyadushina
qamkunata sirbishunqa. 27 Mayá, yuyayllapa: ¿Pitaq mas kamachikuqqa, mesapi tiyaq
ichu kriyadun? ¿Manachu mas kamachikuqqa mesapi tiyaq? Piru noqaqam qamkunapa
kamachikuqniki kashpapis, suq kriyadushina tukuy imapi yanapaykillapa.
28 'Qamkunaqam chay ñakashqaykunapi pullay kashqallapa kangi. 29 Chaymi Taytay Dyus
awturidarta numbrawashqanshina, noqapis qamkunata numbrayki, kamachikuqkuna
kanaykillapa. 30 Chayshinam numbraykillapa, kamachikunay tyimpupi noqawan pulla
mesaypi mikunaykillapa, upyanaykillapa. Kanan kamachikunan trunukunapi ringillapa
tiyaq, isrraylinukunapa dusi atun ayllungunata allita kamachinaykillapa, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq", nishpa
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Jisusqam Pidrutapis nirqan:
—Simun, Simun, dyablum qamkunata ancha munan mallipashuyta, triguta ishanaqshina. Chaymi Taytanchiq Dyusta nishqa: "Chay apustulkunata qoway mallipanaypaq, ¿qambichu allita kriyinllapa ichu mana?" nishpa. 32 Chayshina kaptimbismi, Tayta Dyusta qambaq rrugashqa kani, ama tukuy tyimpu qonqawanayki. Chaymandaqar qamqa tukuy shunqoykiwan noqapi yuyakurishpa, yanapay kriyiq masikikunata, noqapi mas allita yuyakunanllapa.
33 Chayshina niptinqam, Simun Pidruqa nirqan:
—Taytitu, noqam kaypi kani pullayki rinaypaq karsilman, ichu wanchishuptimbis, pullayki wañushaq, nishpa.
34 Piru Jisusqam nirqan:
—Uyaway Pidru, kaykish niyki, kay tutatam manaraq gallu kantaptin, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: "¿Pich'i Jisusqa? Noqaqam mana paytaqa riqsinichu", nishpa.

Jisuspa padisinan urasmi yaqqana ch'ayamurqan

35 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—Chay suq bwilta kach'ashuptiy rinaykillapa, alfurjaykita, qellaynikita, llanqekita dijashpaqa, ¿imaykichu faltashurqan? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirqan:
—Manam nimapis faltawarqanllapachu, nishpa.
36 Kanan paykunatam nirqan:
—Piru kananqam niykillapa, alfurjayuqqa alfurjanda apanqa. Qellayniyuqpis qellayninda apanqa. Chay mana atun kuchilluyuqqa kapanda randikushpa, suq atun kuchillunda randinqa. 37 Chaqa kananqam rinllapana qesachawaq, suq runa ancha malu ruraqtashina. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nishqanqa kumplinna. Chay librumbim noqapaq nin: "Mana allin runapaqshi rinllapa riqsiq", nishpa.*
38 Chaymi chay apustulningunaqa nirqan:
—Taytitu, kaypim kan ishkay atun kuchillukuna, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chayshinalla kanqa, nishpa.

Jisusmi Jitsimanipi Dyusman mañakurqan
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)

39 Chay tutaqam Jisusqa chay wasimanda lluqshishpa, yach'akuqningunata apashpa, rirqan Ulibu lumaman. Chaqa chay laya kustumbriyuqmi karqan. *[Nuta: Jitsimani wirtam chay Ulibu lumapi kidaq.]* 40 Chayman ch'ayashpaqam, paykunata nirqan:
—Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.
41 Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqman rirqan 30 mitrustach'i. Chaypim payqa qonqorikushpa, Tayta Dyusman 42 mañakushpa nirqan:
—Taytitu, kay tukuy ñakaykunaqam noqapaqqa suq kupa ayaq yakushina. Munashpaqar kay ñakaykunamanda washaway. Piru amar noqa munashqayqa kanqachu. Ashwanri qam munashqaykishina kanqa, nishpa.
43 Chay urasmi syilumanda suq anjil shamurqan Jisusta yanapanan, ama dismayanambaq. 44 Kanan tukuy chay llakikunawan masta mañakuptinmi, Jisustaqa limpu umbi pambarqan. Chaqa chay umbishqangunaqam yawarshina shuturqan allpaman.
45 Chaymandaqam chay mañakushqanmanda atarishpa, rirqan yach'akuqningunata rikaq. Chaymi ch'ayashpaqa, paykunata tarirqan puñuykaqta. Chaqa llakishpa, ancha shaykushqa kashpam, puñuykarqanllapa. 46 Chaymi paykunataqa nirqan:
—¿Imaraykutaq puñuykangillapa? Atarishpana, Dyusman mañakuyllapa, ama tyintadu kanaykillapa, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Chayshina rimaykaptinmi, achka runakuna Jisus kaykashqanman ch'ayarqanllapa. Ñawpanllapataqam ch'ayarqan Judas. Chay Judasqam Jisuspa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Paymi qemikashpa, Jisusta napaykurqan muchashpa.
48 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Judas, ¿ima chayshina muchawashpachu, noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa intrigakuwangi kuntrawaqkunaman? nishpa.
49 Chaymi Jisuspa apustulninguna chaykunata rikashpaqa, tapurqanllapa:

---

* **22:37** Isaías 53.12

—Taytitu, ¿atun kuchilluwanchu puntiyashaqllapa kay runakunata? nishpa.
50 Kanan suq apustulninqam atun kuchillunda surqoshpa, mas kamachikuq isrraylinu
kurapa kriyadumba allin ladu rinrinda pitirqan.
51 Chaymi Jisusqa chayta rikashpaqa, nirqan:
—Chaytallana. Amana maqayllapachu.
Chayshina nishpaqam, chay kriyadupa rinrinman makinda rurashpa, das ashyachirqan
(allinyachirqan). 52 Chaymandaqam Jisusqa chay kamachikuq kurakunata, Dyuspa adu-
rana wasimba chay shamuq prisuq suldadungunata, tukuy chay kamachikuq ansyanuku-
natapis nirqan:
—¿Ima qamkunaqachu atun kuchillukunawan, qerukunawan shamushqallapa kangi
suq ladrundashina prisuwaq? 53 Noqaqam pullaykillapa kashqa kani tukuy diyakuna
Dyuspa adurana wasimbi, ¿manachu? Chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu.
Piru dyabluqam tutayaqpi mana allikunataqa ruran. Chaymi kay tuta shamushqallapa
kangi, mana allikunata rurawaqqa, nishpa.

Pidrum nirqan: "Manam riqsinichu Jisustaqa", nishpa
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Chaymandaqam Jisusta piskashpa, aparqanllapa chay mas kamachikuq isrraylinu
kurapa wasinman. Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan. 55 Chay tutaqam chay
wasipa uku patyumbi ninata lumyachishpa, rridurnimbi tiyashpa mashakuykarqanllapa.
Pidrupismi paykunapa pullan tiyashpa mashakuykarqan. 56 Suq kriyadam Pidruta chaypi
rikashpa, ancha chapashpa nirqan:
—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.
57 Chayshina niptinqam, Pidruqam nirqan:
—Warmisita, noqaqam mana Jisustaqa riqsinichu, nishpa.
58 Suq rratitumandaqam suqpis chapashpa, Pidrutaqa nirqan:
—Qambismi paykunamanda suqnin kangi, nishpa.
Chaymi Pidruqa paytapis nirqan:
—Ay runa, noqaqam mana paykunamandachu kani, nishpa.
59 Chaymandaqam suq uramandach'i suq runa Pidrupaq nirqan:
—Alliptam kay runaqa Jisuswan puriq. Chaqa paypismi prubinsya Galiliyamanda,
nishpa.
60 Chaymi Pidruqa chay runatapis nirqan:
—Ay runa, ¿imatataq rimaykangi? Chay runapaqqam mana nimatapis yach'anichu,
nishpa.
Chayshina Pidru rimaykaptinmi, suq gallu kantarqan. 61 Chay urasmi Jisusqa tikraka-
mushpa, Pidruta chaparqan. Chayshina chapaptinqam, Pidruqa das yuyarqan Jisukristu
nishqanda: "Gallu manaraq kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq", nishpa.
62 Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha syintishpa, sawaman lluqshishpa, ancha
waqarqan.

Jisusta burlata rurashpam maqarqanllapa
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Kanan chay kwidakuqkunaqam ancha asipashpa, Jisusta maqarqanllapa. 64 Kanan
ñawinda pambashpam, qaqllambi ancha maqashpa, nirqanllapa:
—¡Mayá, yach'aq kashpaqa, rimay pitaq maqashungi! nishpa.
65 Kanan suqnin suqnin tukuy ima mana allikunata rimashpa, paytaqa ancha
musyarqanllapa.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Achikyaptinqam, isrraylinukunapa kamachikuq ansyanunguna, kamachikuq isr-
raylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis suq lugarpi tandakar-
qanllapa. Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman Jisusta
apamushpa, kayshina tapurqanllapa:
67 —Mayá, niwayllapa, ¿Qamchu kangi Dyus Akrashqan Washadurqa?
Chayshina tapuptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—Ari niptiyqam, mana ringillapachu kriyiwaq. 68 Imata tapushuptiypismi, mana
ringillapachu kuntistawaq, ni ringillapachu kach'awaq. 69 Piru noqa Dyusmanda Shamuq
Runa kashpaqam, kananmandapacha Tayta Dyuspa allin ladumbi rini tiyaq.
70 Chayshina niptinmi, yumbay tapurqanllapa:
—¿Chayshinaqachu qamqa Dyuspa Churin kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, qamkuna nishqaykishinam kani, nishpa.
71 Chayshina niptinmi, paykunaqa nirqan:
—¿Ima mastam munanchiq? Kananqam manana munanchiqchu mas tistigukunataqa.
Chaqa uyanchiqna, pay kikin shiminwan chayta niwaptinchiq, nishpa.

23

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 *[Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachikuqllapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.]* Chaymandaqam yumbay juyiskuna Jisustaqa aparqanllapa gubyirnu
Pilatuman. 2 Chay Pilatupa ñawpambim juyiskunaqa llullakushpa, Jisusta kuntrashpa,
kayshina rimarqanllapa:
—Kay runataqam tarishqallapa kani llaqta masiy isrraylinukunata animachishpa,
gubyirnunchiq Sesarta kuntribusyunda ama pagarananllapa. Payshi Dyus Akrashqan
Washadur. Payshi suq gubyirnu, nishpa.
3 Chaymi Pilatuqa Jisusta tapurqan:
—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.
4 Chayshina niptinqam, Pilatuqa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata, yumbay
chaypi kaqkunatapis nirqan:
—Kay runapiqam noqaqa mana nima uchata tarinichu, nishpa.
5 Piru Pilatu chayshina niptinqam, paykunaqa mana munashpachu, ashwamba
sh'uqyashpa nirqanllapa:
—Tukuy kay prubinsya Judiyapim kay runaqa ingañaykan yumbay llaqta masiy isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa. Waq prubinsya Galiliyapim qallarishqa
karqan. Kananqa rikay, kaypipis ingañakuriykan, nishpa.

Jisustam gubyirnu Irudisman aparqanllapa

6 Chay runakuna chayshina Galiliyata myintaptinllapaqam, Pilatuqa paykunata
tapurqan:
—¿Allipchu kay runaqa prubinsya Galiliyamanda? nishpa.
7 Chaymi chay runakunaqa niptin: “Arí, payqam Galiliyamanda”, nishpa, Pilatuqa
kamachikurqan, Jisusta apanambaqllapa Galiliyapa gubyirnun Irudisman. Chaqa chay
diyakunapiqam Irudisqa Jirusalimbi kaykarqan.
8 Chaymi Jisusta, ch'ayachiptinllapa, Irudisqa ancha kushikurqan. Chaqa payqam
unaymandapacha Jisuspa famanda yach'ashpa, ancha yuyarqan: Ay, rikaymanri Jisusta
suq milagruta ruraptin, nishpa. 9 Chaymi Jisusta payman apaptinllapaqa, tukuy ima
munashqanda tapurqan. Lukismi tapuptinqa, Jisusqa uyararqanlla. Manam nimatapis
nirqanchu. 10 Kanan chay Irudispa ñawpambiqam tandakashpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis ancha kuntrarqanllapa
Jisustaqa. 11 Chaymi Irudisqa suldadungunawan Jisustaqa disprisyashpa, burrlarqanllapa. Kanan asipananraykum ancha shumaqta mudachirqanllapa suq gubyirnutashina.
Chayshina mudachishpaqam, kach'arirqanna Pilatuman. 12 Chay diyapim Pilatuwan
Irudisqa alliyarqanna. Chaqa kuntram kashqallapa karqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinanllapa
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Chaymandaqam Pilatuqa kamachikuq isrraylinu kurakunata, suq awturidarkunata,
achka runakunatapis tandashpa, 14 nirqan:
—Qamkunam kay runataqa noqaman apamushpa, niwashqallapa kangi: “Ingañaykanmi
isrraylinukunata, kuntranchiq alsakananllapa”, nishpa. Chaymi noqa kikiy, kay
ñawpaykillapapi tapushqa kani yach'anaypaq: ¿Allipchu chayshina ichu mana? nishpa. Piru
manam nima dilituta paypiqa tarinichu. 15 Irudisman kach'aptiypismi, paypis mana nima
dilituta tarishqachu. Chaymi kach'arimurqan noqaman. Rikayllapa, manam nima maluta
rurashqachu wañunambaqqa. 16 Chayraykum asutichishpalla, rini kach'aq, nishpa.
17 Kanan Pilatuqam chay Paskwa fyistapiqa kada wata suq prisuta kach'aq, isrraylinukuna rrugakuptinllapa. 18 Piru chay runakunaqam mana munarqanllapachu,
Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi yumbaynin ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Chay Jisusta wanchiy! ¡Barrabasta kach'ayqa! nishpa.
19 Chay Barrabasqam Jirusalimbi tiyaqkunata animachishqa karqan, awturidarkunapa
kuntran alsakananllapa. Kanan wanchikushqapismi karqan. Chaykunapaqmi paytaqa

karsilashqallapa karqan. 20 Chaymi Pilatuqa suq kutinda nirirqan, Jisusta kach'anambaq.
21 Piru paykuna mana munashpa Jisusta kach'anambaqmi, masta sh'uqyarqanllapa:
—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.
22 Chayshina niptinllapapismi, Pilatuqa suq kutindapis paykunata nirirqan:
—Piru ¿ima malutamiri rurashqa? Noqaqam mana nima dilituta paypiqa tarinichu wañunambaqqa. Chaymi kastigachishpa rini kach'aq, nishpa.
23 Piru paykunaqam mana munarqanllapachu, Jisusta kach'anambaqqa. Chaymi mas jwirtita qayach'akushpa nirqanllapa:
—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.
Chayshinam rimarqanllapa, gustunllapata ruranangaman.
24 Chaymi Pilatuqa nish'karqanna:
—Qamkuna munashqaykishina, Jisusqa wañunqa, nishpa.
25 Chaymi Pilatuqa chay ancha wapu wanchikuq Barrabasta kach'ashpa, Jisusta intrigakurqan wanchinanllapa.

Jisustam kruspi wanchirqanllapa
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jisusta apaykashpa kruspi klabaqmi, tingunakurqanllapa suq runa Simun shutiqwan. Chay Simunqam Sirini llaqtamanda karqan. Payqam chuncha lugarkunamanda shamuykarqan. Chay Simundaqam Jisus apaykashqan krusta umbruchachirqanllapa, Jisuspa ikinda apanambaq.
27 Jisuspa ikindam ancha achka runakuna, warmikunapis rirqanllapa. Kanan chay warmikunam paypaq ancha llakishpa, waqashpa rirqanllapa. 28 Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa, nirqan:
—Jirusalinira warmisitakuna, noqapaqqa ama waqayllapachu. Ashwanri qamkunapaq, wawaykikunapaq waqayllapaqa. 29 Chaqa rinmi ch'ayamuq waqana diyakuna. Chay diyakunapim wakinqa ancha padisishpa, rinllapa niq: “Ancha alliraq kashqa chay mana wach'aq warmikuna, chay mana nunka wawakushpa ñuñuchikuqkunapis. (Chaqa wambritunguna kashpach'i ancha padisiykanmanllapa)” nishpa. 30 Chay diyapiqam runakunaqa qaqakunata rinllapa niq: “Sawayllapaman ishkiyllapa”. Lumakunatam rinllapa niq: “Pambawayllapa, ama tariwananllapa”, nishpa. 31 Chaqa noqa mana nima uchayuq kaptiypismi, ancha padisichiwanllapa. Chayshina noqata rurawashpaqa, ¿imataraq qamkunataqa rurashunqallapa? nishpa.
32 Aparqanllapapismi ishkay ancha uchayuq prisukunata, kruspi klabashpa, Jisuspa pullan wanchinanllapa. 33 Chaymandaqam Kalabira shutiq lugarman ch'ayashpa, chaypina Jisusta kruspi klabarqanllapa. Chay ishkay prisutapismi pullan kruskunapi klabarqanllapa, suqta Jisuspa allin ladumbi, suqta ichuq ladumbi. 34 Kanan kruspina klabaykaptinllapam, Jisusqa mañakushpa, nirqan:
—Taytitu, pirdunayri kay runakunata. Chaqa paykunaqa mana yach'ashpa: (Dyuspa Churindam wanchiykanchiq, nishpam,) kaykunata rurawaykanllapa, nishpa.
Kanan chay suldadukunaqam swirtita rurarqan, Jisuspa mudananda partinakunanllapa. 35 Kanan chaypiqa achka runakuna Jisusta chapaykaptinmi, chay awturidarkuna ancha asipashpa nirqanllapa:
—Suqkunatam washarqan. Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, kananqa pay kikin washakanqa, nishpa.
36 Chay suldadukunapismi Jisusta ancha asipashpa, qemikashpa, puchqo binuta apashpa, nirqanllapa:
—Kayta upyay. 37 Mayá, isrraylinukunapa gubyirnun kashpaqa, qam kikiki washakay, nishpa.
38 Chay kruspiqam Jisuspa umamba sawambi rurashqallapa karqan suq tablitata, grigu rimaypi, latin rimaypi, ibriyu rimaypi kayshina iskibrishqata: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun”, nishpa.
39 Chaymandaqam chay ishkay kruspi kaqkunamanda suqninqa Jisusta musyashpa, nirqan:
—Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpaqa, qam kikiki washakashpa, noqaykunatapis washawayllapa, nishpa.
40 Piru chay suq uchayuqqam payta anyashpa, nirqan:
—¡Uyaray! Kayshina padisiykashpa wañunanchiqqa, ¿ima, manachu Dyusta manchangi?
41 Allita yuyay, noqanchiqqam uchanchiqkunarayku ñakaykanchiq. Piru kay runaqam mana nima uchayuqchu ñakanambaqqa, nishpa.
42 Chaymandaqam Jisusta nirqan:
—Shamushpa kamachikuqqar, yuyawashpa, washaway, nishpa.

43 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, kay diyamandapacham qamqa Taytay Dyuspa ancha shumaq lugar-
nimbi noqawan pulla ringi kaq, nishpa.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Chay diya larrdusina kaptinmi, limpu tutayarqan las tres di la tardikaman. 45 Chaqa
rupaymi wañurqan. Kanan Dyuspa adurana wasimba kurtinanqam anaqmanda ura
manyakaman ch'awpi ch'awpi llikikarqan. 46 Chay urasmi Jisusqa jwirtita rimashpa
nirqan:
—Taytitu, ispirituytar tandayna. Qamba makikipim mingayki, nishpa.
Chayta nishpaqam wañurqanna.
47 Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin yumbay chaykunata rikashpaqa, Dyusta
kayshina alabarqan:
—Allibraq kay runaqa mana nima uchayuqchu kashqa, nishpa.
48 Chaypi kaqkunapismi chay pasashqanda rikashpa, yumbaynin ancha syintishpa,
pichunda takashpa, wasinman kutirqanllapa. 49 Piru Jisuspa yumbay riqsishqanguna,
chay warmikuna Galiliyamanda pullan shamuqkunapismi, karumanda rikarqanllapa
tukuy ima chaypi pasashqanda.

Jisustam pambarqanllapa
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Karqanmi suq ancha allin runa Jusi shutiq. Payqam prubinsya Judiyapa Arimatiya
llaqtanmanda karqan. Chay Jusim chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunamanda
suqnin karqan. 51 Piru paypaqqam mana allichu karqan Jisusta wanchinanllapaqa. Chay
Jusiqam unaymandapacha ancha munarqan Tayta Dyusta rikayta, yumbayta shumaqta
kamachiptin. 52 Chaymi Jusiqa Pilatuman rishpa nirqan:
—Yush'ayku, qoway Jisuspa kwirpunda, apanaypaq pambaq, nishpa.
Chayshina mañaptinqam, Pilatuqa “arí” nirqan. 53 Chaymi Jusiqa krusmanda ish-
kichimushpa, suq ancha shumaq trapuwan Jisuspa kwirpunda liyashpa, apashpa,
suq mach'ayshina sipulturapi pambarqan. Chay sipulturataqam suq luma qaqitapa
pach'ambi kinraypa rurashqallapa karqan. Piru manaraqmi nima almata chaypiqa
pambashqallapachu karqan. 54 Chayshinam Jisustaqa pambarqanllapa byirnis tardita,
rupay yaqqana seqaptin, samana diya qallarinambaq urasna kaptin.
55 Pambaptinllapaqam, chay Galiliyamanda Jisuspa pullan shamuq warmikunaqa
rirqanllapa chay pambakashqanman. Kanan allita rikarqanllapa Jisuspa kwirpunda
kamakachishqanda. 56 Chaymi wasinman kutirishpaqa, mishki mutkinakunata allichar-
qanllapa, Jisuspa kwirpunda liyananllapa, ama ash'nanambaq. Chay samana diyapiqam
samarqanllapa, Dyus kamachikushqanda kasushpa.

24

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Simanapa qallarinan diya dumingum chay warmikunaqa Jisusta pambashqanman
madrugadu rirqanllapa, chay allichashqan mishki mutkinata apashpa. Wakin warmiku-
napismi paykunawanqa rirqan. 2 Chay pambashqan lugarman ch'ayashpam, chay
mach'ayshina sipulturataqa tarirqanllapa kich'ashqatana. Chay kirpashqan rumiqam
suq ladumanna isqandaykarqan. 3 Kanan kich'araqna kaptinqam, paykunaqa chay pam-
bakashqanman yaykushpa, Jisuspa kwirpundaqa manana tarirqanllapachu. 4 Chaymi
ancha manchashqata yuyaykaptinllapa, ladunllapapi diskwidu rikakurqan ishkay anjil
ancha llipyaykaq mudanayuqkuna. 5 Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa,
pambaman kumurarqanllapa. Kanan chay anjilkunaqam nirqan:
—¿Imaraykum maskaykangillapa chay kawsaqtaqa wañushqakunapa kay lugarnimbiqa?
6 Mananam kaypichu. Kawsashqanám. Yuyayllapa waq Galiliyapi kashpa, qamkunata
nishushqanda. 7 Manchu nishurqanllapa: “Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa
intrigakuwaq uchayuq runakunapa makinman, kruspi klabawashpa wanchiwananllapa.
Chayshina rurawaptimbismi, kimsa diyamanqa rini kawsamuq”, nishpa.
8 Chayshina niptinqam, chay warmikunaqa yuyarqanllapa Jisus nishqangunata.
9 Chaymandaqam paykunaqa chay pambakashqanmanda kutimushpa, yumbay
rikashqanda parlachirqanllapa chay unsi apustulkunata, tukuy chay wakin kriyiq
masingunatapis. 10 Chay famata apustulkunaman apaqkunaqam karqan: Marya
Magdalamanda kaq, Jwana, Jakubupa maman Marya, suq warmikunapis. 11 Lukismi

apustulkunaqa chay warmikuna nishqandaqa mana kriyishpachu yuyarqanllapa: Luka imach'i kay warmikunaqa kayshina niwananchiqqa, nishpa.
12 Piru Pidruqam chay kashqanmanda lluqshishpa, kallpaylla rirqan chay pambashqanman. Chaymi ch'ayashpa, uku mach'ayshina sipulturaman chapakushpa, chay trapukunataqa suq ladupina kaqta rikarqan. Chayraykum ancha ispantashqata kutirqan chay wasi kashqanmanqa.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqninman rikakurqan (Mk 16.12-13)

13 Chay dumingutallam Jisuspi ishkay kriyiqkuna Imawus llaqtaman riykarqan. Chay Jirusalinmandaqam unsi kilumitrusch'i karqan Imawuskamanqa. 14 Chay kriyiqkunaqam riykarqanllapa Jisus padisishqambaq parlashpa. 15 Chayshina ancha parlashpa, tapunakushpa riykaptinllapam, Jisusqa paykunaman qemikashpa, pullanllapa chay ñanda rirqan. 16 Piru paykunaqam pullan riqta rikashpapis, mana atirqanllapachu riqsiyta, pim pullanchiq riykan, nishpaqa. 17 Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:
—¿Imata parlaqshinam qamkunaqa riykangillapa? ¿Imapaqmi ancha llakingillapa? nishpa.
18 Chaymi suqnin Kliyufas shutiqqa Jisusta nirqan:
—Yumbay runakunam yach'anllapa kay Jirusalimbi pasashqanda. ¿Ima qamqachu furastiru kangi, chaykunata mana yach'anaykiqa? nishpa.
19 Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Imamir kashqa? nishpa.
Paykunaqam nirqan:
—Jisus Nasaritmanda kaqpaqmi parlaqshina riykanillapa. Paymi Dyuspa ñawpambi, runakunapa ñawpambipis ancha pudirniyuq rimaq karqan. Chaqa ancha ispantaypaq milagrukunatam rurarqan. Yach'achikurqambismi ancha shumaqkunata. 20 Paytamiri kamachikuq kurakuna, wakin awturidarninchiq kaqkunawan chay rrumanukunaman intrigakuptin, kruspi klabashpa wanchirqanllapa. 21 Piru noqaykunaqam yuyarqay: Paynam noqanchiq isrraylinukunataqa rin washawaqninchiq, nishpa. Manam yuyashqayllapachu kashqa. Chaqa kananwanqam kimsa diyana wañushqanqa. 22-23 Piru kanan madrugadum noqaykuna partiymanda wakin warmikuna rirqanllapa chay pambashqanman chapakuq. Chaymandaqam kutimushpaqa, ispantashqata dijawashqallapa. Chaqa niwarqanllapam, mananash kanchu kwirpunqa. Anjilkunatash rikarqanllapa. Chay anjilkunash nishqallapa: “Jisusqam kawsamushqana”, nishpa. 24 Chaymi wakin kriyiq masiykuna rirqan chay pambashqanman chapakuq, yach'ananllapa: Allipchu kawsamushqa ichu mana, nishpa. Paykunapismi kutimushpaqa niwarqanllapa: “Mananash kanchu kwirpunqa”, nishpa. Chaqa alliptam chay warmikunaqa rimarqanllapa. Piru Jisustaqam mana rikarqanllapachu.
25 Chayshina niptinllapam, Jisusqa paykunata nirqan:
—¡A, mana jwisyuyuqkuna! ¿Ima manallachur qamkunaqa kriyingillapa Dyuspaq rimaqkuna nishqandaqa? 26 Chaqa Dyus Akrashqan Washadur syiluman rinambaqqam, puntata ñakanambaqraq karqan. ¿Manachu chayshina nirqan? nishpa.
27 Chayshina nishpaqam, paykunata intyindichirqan Dyuspa Santu Librumbi paypaq yumbay nishqanda. Puntatam Muysis iskibrishqanda intyindichirqan. Chaymandaqam Dyuspaq chay suq rimaqkunapis iskibrishqanda intyindichirqan.
28 Chay Imawus llaqtaman ch'ayashpaqam, Jisusqa pasaqlla tukurqan. 29 Chaymi paykunaqa ancha rrugashpa, kayshina arkarqan:
—Kidashunna noqaykunawan. Tardinám. Tutayaqnam rin, nishpa.
Chayshina arkaptinllapaqam, “Mayá” nishpa, paykunawanna kidarqan. Chaymi Jisusqa paykunapa pullanna wasinman yaykurqan. 30 Chaymandaqam paykunawan mesapi tiyashpa, tandata piskashpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tandata pitishpa, paykunata qorqan. 31 Chay urasmi paykunaqa atirqanllapana Jisusta riqsiyta. Piru Jisusqam paykunapa pullan kashqanmanda das chingarqan. 32 Chaymi paykunapura kayshina parlarqanllapa:
—Manchu ñanda shamuqshina Dyuspa Santu Librunmanda parlachiwaptinchiqqa, shunqonchiqpi ancha kushikurqanchiq, nishpa.
33 Chayshina parlashpaqam, chay uraslla kutirqanllapa Jirusalinman. Chaymi ch'ayashpaqa, chay unsi apustulkunata wakin kriyiq masingunata tarirqanllapa tandanakushqata. 34 Chay wasipi kaqkunaqam puntata chay shamuqkunata nirqan:
—Alliptam Siñurninchiq Jisusqa kawsamushqana. Chaqa Simun Pidrumanmi rikakushqa, nishpa.
35 Chayshina niptinllapam, chay ishkay shamuqkunapis kayshina parlachirqan:

—Ñandam pullayllapa riqshina noqaykunata parlachiwashqa. Tandata pitishqan urasmi paytaqa riqsishqallapa kani, nishpa.

Jisusmi yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Chayshina parlaykaptinllapam, Jisusqa qonqaylla ch'awpinllapapi rikakushpa, nirqan:
—Bwinas nuchis, Dyusri qamkunata yanapashunqa, nishpa.
37 Piru paykunaqam Jisusta rikashpaqa, ancha manchashpa, yuyarqanllapa: Almatach'i rikaykanchiqllapa, nishpa. 38 Piru Jisusqam paykunata nirqan:
—¿Imaraykum manchangillapa? ¿Imaraykutaq noqapaqqa yuyangillapa, almach'i, nishpaqa? 39 Chapayllapa makiykunata, ch'akiykunata. Noqa kikiymi kani. Kwirpuyta malliyllapa. Rikay, aychayuq, tulluyuqmi kani. Suq almaqam mana chayshinachu, nishpa.
40 Chayshina nishpaqam, makingunata, ch'akingunata rikachirqan chapanambaqllapa. 41 Piru paykunaqam ashla manchashpa, ashla kushikushpa, ispantashqata chapashpa, yaqqa mana atirqanllapachu kriyiyta. Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Kanchu imitaykillapa mikunaypaq? nishpa.
42 Chaymi paykunaqa suq pidasu piskadu kangashqata, abijapa suq panalnindapis qorqanllapa. 43 Chaymi Jisusqa ch'askishpa, ñawpanllapapi mikurqan. 44 Chaymandaqam paykunata nirqan:
—Manchu pullaykillapa kashpa, nishurqaqllapa: “Rinmi kumpliq noqapaq Muysispa librumbi yumbay nishqanguna, Dyuspaq chay suq rimaqkunapa librungunapi nishqanguna, Salmus librupi nishqangunapis”, nishpa. Chay nishushqayllapam kumplishqana.
45 Chaymandaqam Jisukristu paykunataqa ancha allita intyindichirqan Dyuspa Santu Librumbi nishqanda. 46 Kanan paykunata nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam noqapaqqa nin: Dyus Akrashqan Washadurqash wañushpa, kimsa diyamanda rin kawsamuq. 47 Chaymandaqam yach'akuqninguna Jirusalimbi qallarishpa, yumbay nasyungunaman rinllapa ch'ayaq, paypa shutimbi kayshina yach'achikushpa: “Chay mana allikunata rurashqaykipaq ancha syintishpa, Dyusmanna mañakuyllapa, pirdunashushpa, washashunanllapa”, nishpa. 48 Kananqam qamkuna tistiguykuna kangillapa, noqa rurashqaypaq parlanaykillapa. 49 Uyawayllapa, Taytay Dyus ufrisishushqandam rini kach'amuq qamkunamanqa. Piru shuyayllaparaqri kay Jirusalimbi, syilumanda chay pudirninda kach'amunaykaman, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan
(Mk 16.19-20; Ich 1.9-11)

50 Chaymandaqam Jisusqa chay apustulningunata Jirusalinmanda aparqan Bitanillaman (Bitaniyaman). Chaypim payqa makingunata alsashpa, Tayta Dyusman mañakurqan, paykunata yanapanambaq. 51 Chayshina mañakuykashpaqam, chay apustulningunapa ch'awpinmanda rirqanna syiluman. 52 Paykunaqam Jisusta adurashpa, ancha kushikushpa, chay kashqanllapamanda Jirusalinman kutirqanllapa. 53 Kanan paykunaqam Dyuspa adurana wasinman rishpa, tukuy diya Dyusta alabaqllapa.
Chayshina kanqa.

SAN JWANMI
JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Manaraq Jisukristuwan purishpaqam, atun qoch'api piskadukunata piskashpa randikuq, mantyinikanambaq (Markus 1.19). Chaymandaqam Jisukristuwanna tukuy diya purishpa, ancha allita yach'arqan yumbay milagrukunata rurashqambaq, kikin ñawingunawan rikashqanrayku. Chaqa payqam Jakubuwan, Pidruwan chay suq apustul masingunamanda Jisukristuwan masta puriqllapa. Chaymi Jisukristu kruspi wañuykashpam, Jwanda akrarqan, maman Maryata kwidanambaq (Jwan 19.26-27). Chaymandaqam Jisukristu syiluman riptinqa, Jwanqa achka runakunata Jisukristupaq yach'achirqan. Chay Jwanqam kay Mushuq Tistamintupi sinku librukunata iskibrirqan: kay libru San Jwanda, 1 Jwanda, 2 Jwanda, 3 Jwanda, Apukalipsistapis. Masta yach'ananchiq Jwambaq liyishunllapa: Matiyu 4.21-22; 17.1-2; Markus 5.37; 14.33-34; Jwan 13.23-26; 20.2-5; 21.7, 20-24; Ichus 1.13; 3.1-6; 4.1-23; 8.14-17; Gálatas 2.9; Apukalipsis 1.9.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan Jisukristupi kriyiqkunapaq, mana kriyiqkunapaqpis, Jisukristupi allita kriyinanllapa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan, yumbay liyiqkuna yach'anambaq: "Jisukristum Dyuspa Churin. Paymi yumbaypaq wañurqan. Chaymi paypi allipta kriyishpa, paywan tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq", nishpa (Jwan 20.31).

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam Jwan ancha yach'achiwanchiq Jisukristupaq.

Jn 1.1-18 niwanchiqllapa, Jisukristu Dyus kashqambaq, kay pachata rurashpa shamushqambaq.

Jn 1.19-12.50 niwanchiq, Jisukristu yach'achikushqambaq, achka milagrukunata rurashqambaq, yumbayninchiq yach'ananchiq: Paymi Dyuspa Churin, nishpa.

Jn 13.1-17.26 niwanchiq, Jisukristu yach'akuqningunata yach'achikushqambaq.

Jn 18.1-21.25 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushqambaq.

Dyuspa Churinmi runapaq tikrakarqan

1 Manaraq kay pacha kaptinmi, suq Rimaqqa karqanna. Chay Rimaqqam Dyuspa
pullan kashpa, paypis Dyus karqan. 2 Qallariypiqam payqa Tayta Dyuswan karqan.
3 Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay Rimaqwan syiluta, kay pachata, tukuy imandinda
rurarqan. Chaqa Tayta Dyusqam mana nimatapis sapalanqa rurarqanchu. Ashwanmi
chay Rimaqwan tukuy imataqa rurarqan. 4 Kanan chay Rimaqqam tukuy imata
kawsachin. Payqam bidanchiqpaqqa suq Michashina. Chaqa paymi yach'achiwanchiq,
allita rurashpa kawsananchiqllapa. 5 Kay pachapi uchata ruraqkunaqam tutayaqpishina.
Piru chay Michashina kaqmi chay tutayaqpishina achikchakun, yumbayta yach'achishpa,
chay uchakunata ama rurananllapa. Kanan chay uchata ruraqkunaqam chay Michashina
kaqta kuntrashpapis, mana atishqallapachu binsiytaqa.
6 Suq runam Jwan Shutichikuq shutirqan. Paytam Dyus akrashqa karqan, chay
Michashina kaqpaq yach'achikunambaq. 7 Chaymi chay Jwanqa chay Michashina kaqpaq
yach'achikurqan, yumbay uyaqkuna chay Michapi yuyakunanllapa. 8-9 Chaqa chay allip
Michaqam shamurqan kay munduman, yumbay runakunata yach'achinambaq. Piru
Jwanqam mana chay Michachu karqan. Payqam chay Michapaq yach'achikuqlla karqan.
10 Chay Rimaq Michaqam kay munduta rurashqa karqan. Chaymandaqam kay
munduman shamuptin, runakunaqa mana yach'arqanllapachu: Paymi kay munduta
rurashqa, nishpaqa. 11 Chaymi akrashqan nasyunman shamuptinqa, paykunaqa dis-
prisyashpa, mana shumaqtachu ch'ayachirqanllapa. 12 Piru wakinnataqmi payta shu-
maqta ch'ayachishpa, paypi kriyirqanllapa. Chaymi paykunataqa akrarqan, Tayta Dyuspa
wambranguna kanambaq. 13 Chaymi paykunaqa chay Rimaqpi kriyishpaqa, mushuq-
manda nasishqashina kashqallapa. Chaqa paykunaqam mana mamanmandallachu
nasirqan, ni nasirqanllapachu suq runa wambrayuq kanambaqqa. Ashwanmi Tayta
Dyus kikin munashqa, paypi kriyishpa, mushuqmanda nasirinambaq, wambrangunana
kanambaqllapa.
14 Kanan chay Rimaqqam runapaq tikrakashpa, pullayllapa puriq. Chaymi Taytanchiq
Dyuspa chay sapalan Churinda rikarqanillapa ancha allin kaqta, ancha pudirniyuqta.

Chaqa payqam ancha kuyawaqninchiq, allip kaqtalla yach'achikurqan. 15 Paypaqmi chay
Jwan Shutichikuqqa ancha jwirtita rimashpa, kayshina nirqan:
—Chay kamachikuqpaqmi qamkunata nishurqaqllapa: “Puntatam noqa nasishqa kani.
Chaymandaraqmi chay Rimaqqa rin shamuq. Paymi noqamanda mas baliqqa. Chaqa
noqa manaraq nasiptiymi, payqa unaymandapacha kawsashqa”, nishpa.
16 Chay ancha kuyawaqninchiq Rimaqmi tukuy imapi kutin kutin yumbayninchiqta
ancha yanapawashqa kanchiq. 17 Chaqa Tayta Dyusmi Muysista akrarqan, liyningu-
nata yach'achiwananchiq. Piru Jisukristutaqam kach'amurqan kuyawaqninchiq, allip
kaqtalla Dyuspaq yach'achiwananchiq. 18 Taytanchiq Dyustaqam mana pipis nima
tyimpu rikashqachu. Piru chay ancha kuyashqan sapalan Churinllam, Tayta Dyuspa
pullan kawsashpa, kay pachaman shamushpa, niwashqa kanchiq, Taytambaq allipta
yach'ananchiq.

Jwan Shutichikuqmi Jisukristupaq yach'achikurqan
(Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Lk 3.15-17)

19 Isrraylinukunapa awturidarningunam Jirusalinmanda wakin kurakunata, wakin
yanapakuqnin libitakunatapis kach'arqanllapa, Jwan Shutichikuqta kayshina tapunanl-
lapa:
—Qamqa, ¿ima karguyuqmi kangi, yumbayta kayshina yach'achinaykiqa? nishpa.
20 Chaymi Jwanqa mana nimata pakashpachu, nirqan:
—Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani, nishpa.
21 Chaymi chay shamuqkunaqa tapurqanllapa:
—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? ¿Chay unay alma Eliyaschu kangi? nishpa.
Piru Jwanqam nirqan:
—Manam, nishpa.
Chaymi tapurirqanllapa:
—¿Dyuspaq chay shamunambaq rimaqchu kangi? nishpa.
Jwanqam nirqan:
—Manam paychu kani, nishpa.
22 Chaymi paykunaqa tapurirqanllapa:
—Chayshinaqa ¿ima karguyuqmi kangi? Niwayllapar, chay kach'amuwaqta ninaypaq,
nishpa.
23 Chaymi Jwanqa Dyuspaq rimaq Isayiyas iskibrishqanda nirqan:
—Noqam kani chay chuncha lugarkunapi kayshina qayakuq: “Bidaykillapata ñandashina
shumaqta dirichuta allichayllapa, Siñurninchiqta shumaqta ch'ayachinaykillapa”, nishpa.*
24 Chay tapuqkunaqam farisiyu duktrinayuq kaqkunamanda shamushqallapa karqan.
25 Chaymi nirqanllapa:
—Chayshina Dyus Akrashqan Washadur mana kashpaqa, ni Eliyas kashpaqa, ni Dyus-
paq chay suq rimaq kashpaqa, ¿imaraykutaq qamqa shutichikungiqa? nishpa.
26 Chaymi Jwanqa paykunata nirqan:
—Noqaqam yakuwanlla shutichikuni. Piru suq ancha kamachikuqmi shamushqa.
Payqam qamkunapa ch'awpikipi puriykan. Piru paypaqqam mana yach'angillapachu:
Dyus Akrashqan Washadurmi, nishpaqa. 27 Noqaqam puntata shamushqa kani. Chay-
mandaraqmi payqa shamushqa. Piru noqamandaqam mas pudirniyuq. Chaymi noqaqa
mana nimachu kani paypa ñawpambiqa. Chaqa manam balinichu, ni llanqemba watunda
paskanaypaq, nishpa.
28 Chayshinam Jwandaqa tapurqanllapa, rriyu Jurdamba waq ladu chimban Bitabara
lugar shutiqpi. Chaqa chay chimbapim Jwanqa shutichikuykarqan.

Jisusmi Dyuspa uñan

29 Chaymandaqam qayandinqa, Jwan Shutichikuqqa Jisusta rikarqan, payman
shamuykaqta. Chaymi kayshina nirqan:
—Rikayllapa. Chaypinam Dyuspa Uñanqa. Paymi kay munduman shamushqa, wañushpa,
runakunapa uchangunata pirdunanambaq. 30 Paypaqmi noqaqa niykarqay: “Rinmi
shamuq suq runa. Paymi mas pudirniyuq noqamandaqa. Chaqa unay tyimpumanda-
pacham noqa manaraq nasiptiy, payqa kashqana”, nishpa. 31 Manam noqaqa riqsirqay-
chu. Piru chayshina payta manaraq riqsishpapismi, noqaqa shamurqay, yakuwan
shutichikuq, qamkuna isrraylinu masiykuna paypaq yach'anaykillapa: Rinnam shamuq,
nishpa.
32-33 Chay Jwan Shutichikuqqam nirqambis:

---

* **1:23** Isaías 40.3

—Dyusmi kach'amuwashpa, yakuwan shutichikunaypaq, kayshina niwarqan: “Santu Ispirituyta syilumanda shamuykaqta rikashpa, suq runapa sawambi tiyaptinmi, ringi yach'aq: Chay runam Santu Ispirituwan shutichikun”, nishpa. Piru manaraqmi yach'arqaychu: ¿Pim payqa? nishpa. Piru suq diya Jisusta shutichiykaptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun suq palumitashina syilumanda urangumushpa, paypa sawambi tiyarqan. 34 Noqa kikiymi chaytaqa rikashqa kani. Chaymi tistigu kani. Chaqa allitam yach'ani: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Jisusqam punta yach'akuqningunata akrarqan

35 Qayandinqam chay Jwan Shutichikuqpa ishkay yach'akuqnin paywan chaypi karirqanllapa. 36 Chaymi Jwanqa, Jisusta rikashpa pasaykaqta, chay ishkay yach'akuqninda nirqan:

—Rikay, waq runaqam Dyuspa Uñan, nishpa.

37 Chayshina niptinqam, chay ishkay yach'akuqninguna uyarqan. Chaymi paykunaqa Jisuspa ikinda rirqanllapa. 38 Chaymandaqam Jisusqa ikiman chapakushpa, rikarqan chay ishkay sigiqkunata. Chaymi payqa tapurqan:

—¿Imatam maskaykangillapa? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, ¿maypitaq tiyangi? nishpa.

39 Chaymi paykunataqa Jisusqa nirqan:

—Aku noqawan, tiyashqayta riqsinaykillapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa, rikarqanllapa chay maypi tiyashqanda. Las kwatru di la tardinach'i chay tiyashqanmanqa ch'ayarqanllapa. Chaymandaqam chaypina paywan tardiyarqanllapa.

40 Chay ishkay runamandaqam suqninqa karqan Andris. Payqam Simun Pidrupa masan karqan. 41 Chay Andrisqam das rirqan maskaq chay masan Simunda. Chaymi masanda tarishpaqa, nirqan:

—Misiyastam tarishqallapa kani, nishpa. (Paykunapa rimaynimbiqam “Misiyasqa” ichu “Kristuqa” munan niyta “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.)

42 Chaymi Andrisqa chay uras masan Simunda apamurqan Jisusman. Chaymi Jisusqa chapashpa, nirqan:

—Qamqam Junaspa churin Simun kangi. Piru kananqam ringi shutiq Sifas, nishpa.

Chay Sifas shutiqqam rimaynimbiqa munan niyta “Pidru”. (Pidruqam munan niyta “rumi”.)

Jisusmi Filipita, Natanayilta kumbidarqan, paywan purinanllapa

43 Qayandinqam Jisusqa munarqan riyta prubinsya Galiliyaman. Chaymandaqam tingunakurqan suq runa Filipi shutiqwan. Chaymi pay kashqanman ch'ayashpa nirqan:

—Aku noqawan, nishpa.

44 Chay Filipiqam Bitsayda llaqtamanda karqan. Chaymi chay Andrispa, Pidrupa llaqta masin karqan. 45 Kanan Filipiqam suq runa Natanayil shutiqman rishpa nirqan:

—Tarishqallapanam kani Dyus Akrashqan Washadurta. Manchu chay unay Muysis librungunapi, Dyuspaq suq rimaqkunapis librungunapi kayshina iskibrirqan: “Dyus Akrashqan Washadurmi rin ch'ayamuq”, nishpa. Chay Washadurqam Nasarit llaqtamanda. Jusipa churinmi. Jisusmi shutin, nishpa.

46 Piru Natanayilmi Filipitaqa nirqan:

—¿Chay llaqta Nasaritmandaqa ima allindaq atinman ch'ayamuyta? Manam nimapis, nishpa.

Chayshina Natanayil niptinmi, Filipiqa nirqan:

—Aku rikaq, nishpa.

47 Chaymi chay Natanayilqa Filipiwan Jisusmanna ch'ayamuykaptin, Jisusqa rikashpa, Natanayilpaq nirqan:

—Kaypinám suq lijitimu isrraylinu. Payqam ancha kabalta riman. Manam llullakunchu, nishpa.

48 Chaymi Natanayilqa Jisusta nirqan:

—¿Imashinataq riqsiwangi, chayshina niwanaykiqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Manaraq Filipi qayashuptinmi, yura iguspa warambi kaykaptiki, rikashurqay, nishpa.

49 Chayshina niptinqam, Natanayilqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, qamqam Dyuspa Churin kangi. Qamqam nasyunninchiq Isrrayilpa gubyirnun kangi, nishpa.

50 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—¿Chay yura iguspa warambi rikashushpa nishuptiychu, noqapiqa yuyakungi? Ringinam rikaq mas ispantaypaq milagrukunata ruraptiy, nishpa.
51 Chaymandaqam paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, noqam Dyusmanda Shamuq Runa kani. Chaymi qamkunaqa ringillapa rikaq syiluta kich'araykaqta. Chaymandaqam ringillapa rikaq Dyuspa anjilningunata, noqamanda syiluman riykaqta, syilumanda noqaman shamuykaqta, nishpa.

2

Kaná llaqtapim kasamyintu fyista karqan

1 Kimsa diya pasaptinnam, chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambi rurarqanllapa suq kasamyintu fyistata. Chaypim karqan Jisuspa maman. 2 Chay fyistamanmi Jisusta, noqaykuna yach'akuqninda kumbidawarqanllapa. 3 Chay fyistapi binu ushyakaptinmi, mamanqa Jisusta nirqan:
—Ijitu, ushyakashqanam binunqa. Yanapayri, nishpa. 4 Chaymi Jisusqa mamanda nirqan:
—Mamita, ¿imaraykutaq chayshinaqa niwangi? Manaraqmi ch'ayamunchu uras, milagrukunata ruranaypaqqa, nishpa.
5 Chaymi mamanqa kasaraqkunapa kriyadungunata kayshina nirqan:
—Waway yumbay nishushqanda rurayllapa, nishpa.
6 Chaypim karqan sayis payaskakuna rumimanda kaq. Chaqa chay isrraylinukunam yakuta tandaqllapa chay payaskakunapi, mayllakuna kustumbrinda rurananllapa. Kada payaskam 80 litrus a 100 litruskaman ukukuq. 7 Chaymi Jisusqa chay kriyadukunata nirqan:
—Chay payaskakunaman undachiyllapa yakuta, nishpa.
Chaymi paykunaqa kasushpa, ancha undachirqanllapa yakuta. 8 Chaymandaqam chayshina ruraptinllapaqa, Jisusqa paykunata kayshina nirqan:
—Kananqa chay payaskakunamanda ashla surqoshpa, apashpa, sirbisyukunapa kamachikuqninda qoy, nishpa.
Chaymi chay kriyadukunaqa Jisus nishqanshina rurarqan. 9 Piru chay sirbisyukunapa kamachikuqninqam mana yach'arqanchu: Maymandam apamunllapa kay binutaqa, nishpa. Kriyadukunallam yach'arqanllapa, paykuna kikin chay payaskamanda surqoshqanllaparayku. Chaqa chay yakuqam binupaqna tikrakashqa karqan. Chaymi chay kamachikuq sirbisyuqa mallishpa, ancha gustashpa, chay kasaraykaqta qayashpa, 10 nirqan:
—¡Kay binuqam ancha mishki! Yumbay runam kumbidashqangunataqa chay mas ch'aniyuq binuta puntata qonllapa. Chay allin binuta achkata upyaptinraqmi, chay mana ch'aniyuq binutaqa qonllapa. Piru qamqam ultimupaqraq kay mas allin binuykitaqa waqaychashqa kangi, nishpa.
11 Chayshina prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtambim Jisusqa punta milagruta rurarqan, chay binuta rurashpa. Chayta rurashpam, payqa pudirniyuq kashqanda rikachikurqan. Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa paypi kriyirqayllapa.
12 Chaymandaqam Jisusqa mamanwan, masangunawan, noqaykuna yach'akuqninwan chay Kaná llaqtamandaqa ura Kapirnawun llaqtaman rirqayllapa. Waq Kapirnawumbim wakin diyakunata tiyarqayllapa.

Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

13 Paskwa fyista ch'ayaykaptinnam, Jisusqa rirqan Jirusalin llaqtaman. 14 Chaypim runakunata tarirqan Dyuspa adurana wasimba patyumbi buyiskunata, wishakunata, palumakunata randikuykaqta. Qellayta kambyakuqkunapismi chaypi kambyaykarqanllapa. 15 Chaymi Jisusqa chayta rikashpa, suq chikutita rurashpa, yumbay chay wishakunata, buyiskunata qatirqan Dyuspa adurana wasimba patyunmandaqa. Kanan chay qellayta kambyakuqkunapa qellayningunatam sh'ilya sh'ilya pambaman wichukurqan. Mesangunatapismi bularqan. 16 Chay palumata randikuqkunataqam nirqan:
—Chay tukuy imaykikunata kaymanda surqoyllapa. Taytaypa wasindaqa ama plasatashinaqa rurayllapachu, nishpa.
17 Chayta rikashpaqam, noqaykuna yach'akuqninqa yuyarqayllapa Dyuspa Santu Librumbi Tayta Dyusta kayshina nishqanda: “Shumaq wasikita noqa ancha kuyashpam, suqkuna disprisyaptin, ancha piñakuni”, nishpa.*
18 Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinukuna Jisusta kayshina nirqanllapa:

* **2:17** Salmo 69.9

—¿Ima milagrutam atingi rurayta, rikashpa, yach'anayllapaqa: Taytanchiq Dyusmi qamta numbrashushqa, paypa kay adurana wasimbi kamachikunayki, nishpaqa?
19 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Kay wasita limpu bulaptikillapam, noqaqa kimsa diyapilla rurarishaq, nishpa.
20 Chayshina Jisus niptinmi, chay kamachikuqkunaqa nirqanllapa:
—Kwarinta y sayis watakunapim Dyuspa kay adurana wasindaqa rurarqanllapa. ¿Chaychu qamqa kimsa diyapilla ringi rurariq? nishpa.
21 Piru Jisusqam chayshina rimashpaqa, kwirpumbaq rimarqanqa; manam Dyuspa adurana wasimbaqchu. 22 Chaymi wanchiptinllapa, mushuqmanda kawsamuptinqa, noqaykuna yach'akuqninqa chay nishqanda yuyarqayllapa. Chaymi noqaykunaqa Dyuspa Santu Librumbi nishqanda, Jisus nishqandapis kriyirqayllapa.

Jisusmi runakunapa shunqonda riqsin

23 Jisusmi Jirusalin Paskwa fyistapi kashpa, milagrukunata rurarqan. Chaymi achka runakuna paypi kriyirqanllapa. 24-25 Piru Jisusqam paykunapiqa mana yuyakurqanchu. Chaqa pay kikinmi riqsirqan yumbaypa shunqonda, ima layakunata yuyaykanllapa, nishpa. Chaymi mana nisisaryuchu karqan ni pipis ninambaq: Kay runakunaqam kayshina yuyaykanllapa, nishpa.

3

Jisukristum Nikudimuta yach'achirqan

1 Karqanmi suq farisiyu duktrinayuq runa Nikudimu shutiq. Payqam isrraylinukunapa kamachikuqnin karqan. 2 Chay Nikudimuqam suq tuta Jisusta rishpa watukuq, kayshina nirqan:
—Yach'achikuq Taytitu, yach'anillapam qambaq: Tayta Dyusmi kach'amushushqa, noqaykunata yach'achiwanayki, nishpa. Chaqa Taytanchiq Dyus kach'amushushqa kaptinqam, atingi chay achka milagrukunata rurayta. Manaqa manam atingimanchu, nishpa.
3 Chayshina Nikudimu niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, suq runa mushuqmanda nasishpam, atin Tayta Dyuswan syilupi kawsaytaqa. Manaqa manam atinchu, nishpa.
4 Chaymi Nikudimuqa Jisusta kayshina tapurqan:
—¿Imashinataq suq runaqa atinman mushuqmanda nasiriytaqa? Manam ni pipis atinmanchu mamamba pach'anman yaykuriyta, mushuqmanda nasinambaqqa, nishpa.
5 Nikudimu chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Alliptam niyki, Tayta Dyuswan tukuy tyimpu pullan kawsanayki, puntata munan yakumanda, ispiritumanda nasinayki. 6 Chaqa yumbay runakuna mamanmanda nasishpaqam, kwirpunda ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi wakingunata yanapan, mushuqmanda nasirinambaq, chay Santu Ispirituta kasushpa kawsananllapa. 7 Chayri ama ispantaychu: “Mushuqmanda nasiriy”, nishuptiyqa. 8 Chaqa wayraqam tukuy ladumanda wayran. Piru qamkuna uyashpaqam, mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamun? ni ¿maymanmi rin? nishpaqa. Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritunmanda nasiqkunapis. (Chay Santu Ispirituta mana rikashpapis, yach'anllapa: Paymi yanapawaykan, nishpa.)
9 Chayshina Jisus niptinmi, Nikudimuqa mushuqmanda tapurirqan:
—¿Imashinaraq kanqa chay layakunaqa? nishpa.
10 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Isrraylinukunapa yach'achikuqnin kashpapischu, ¿mana yach'angi chaykunata? 11 Alliptam niyki, noqaqam yach'ashqayta, rikashqayta yach'achiykillapa. Piru qamkunaqam mana kriyiwangichu. 12 Chayshina kay pachapi rikashqaypaq parlachishuptiy, mana kriyiwashpaqa, ¿imashinataq kriyiwangiman, syilupi rikashqaypaq parlachishuptiyqa? 13 Manam ni pipis syiluman rishpaqa, kutimushqachu. Noqallam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, syilumandaqa shamushqa kani. 14 Unay tyimpupim chuncha lugarpi Muysisqa suq kulibrata jirrumanda rurashpa, suq qerupi alsarqan. Chayshinallam noqatapis suq kruspi rinllapa alsawaq, 15 noqapi yumbay yuyakuqkuna ama chinganambaq, ashwan syiluman rishpa, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa, nishpa.

Dyusqam yumbayta kuyawanchiqllapa

16 Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yumbay tiyaqkunata ancha kuyashpa, sapalan Churinda kach'amurqan wañunambaq, paypi yumbay kriyiqkuna ama chinganannllapa; ashwan tukuy tyimpu kawsananllapa. 17 Chaymi Tayta Dyus kay munduman Churinda kach'amurqan, yumbayta chay kastigumanda washanambaq. Manam kach'amurqanchu, kay mundupi tiyaqkunata jusgashpa kastigananqa.

18 Chaymi Dyuspa Churimbi yuyakuqkunataqa Taytanchiq Dyusqa mana rinchu chingachiq. Piru paypi mana yuyakuqkunataqam rin chingachiq, sapalan Churimbi mana kriyishqanllaparayku. 19 Chaqa payqam kay mundumanqa shamushqa, Tayta Dyuspaq yach'achikunambaq. Chaymi suq michashina kashqa. Piru paypi mana kriyiqkunaqam mana munanllapachu michapishina kawsaytaqa. Chaqa uchangunata mana munashpa dijaytaqa, tutayaqpishina munanllapa kawsayta. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata rin kastigaq. 20 Chay mana allita ruraqkunaqam mana munanllapachu ni pipis yach'anambaq chay mana alli rurashqambaqqa. Chaymi chay michashina kaqta ch'iqnishpaqa, mana qemikanchu, ama ni pipis rikashpa yach'anambaq: "Ancha malutam ruraykan", nishpa. 21 Piru suqkunaqam allip kaqta kasushpa, michapishina purinllapa. Chaymi tukuy runakuna rikashpa yach'anllapa: Taytanchiq Dyus munashqandam ruraykanllapa, nishpa.

Jwan Shutichikuqmi Jisuspaq rimarirqan

22 Chaymandaqam Jisusqa noqaykuna yach'akuqninwan pullan prubinsya Judiyaman rirqayllapa. Chaypim suq tyimpupaq kidashpa, runakunata, warmikunata shutichirqayllapa. 23 Jwan Shutichikuqpismi Inun llaqtapi shutichiykarqan runakunata, warmikunata, chaypi achka yaku kashqanrayku. Chay Inun llaqtaqam Salim llaqtapa ladumbi kidan. 24 Chayshinaqam karqan, Jwanda manaraq karsilaptinllapa.

25 Chay tyimpupim Jwamba yach'akuqningunaqa suq isrraylinu masingunawan suq layata suq layata anyanakurqanllapa:

—Tayta Dyusqam munan kayshina mayllakunanchiq, ama uchayuqkuna kananchiqllapa, nishpa.

26 Chaymandaqam Jwamba wakin yach'akuqningunaqa rirqanllapa payta niq:

—Yach'achikuq Taytitu, rriyu Jurdamba chimbambim suq runa qamwan pulla karqan. Chay runapaqmi niwarqaykillapa: "Paytaqam Taytanchiq Dyus kach'amushqa", nishpa. Kananqam chay runaqa achkatana shutichiykan. Achka runakuna, warmikunapismi paytana sigiykanllapa, nishpa.

27 Chayshina yach'akuqninguna niptinllapaqam, Jwanqa nirqan:

—Tayta Dyus suq runata yanapaptinqam, imatapis atin rurayta. Manaqa manám. 28 Qamkuna kikikim uyawashqallapa kangi, noqa nishuptiy: "Manam noqaqa Dyus Akrashqan Washadurchu kani. Ashwanmi Taytanchiq Dyus kach'amuwashqa, chay Washadurninchiqmanda mas puntata shamunaypaq", nishpa. 29 Kay kumparasyumbaq yuyayllapa: Suq runa kasarashpaqam, ancha kushikushpa riman. Chaymi chay runapa mas kuyashqan kumpañirumbis uyashpa, ancha kushikun. Jisusqam chay kasaraq runashina. Noqa chay runa kasaraqpa mas kuyashqan kumpañirun kani. Chaymi achka runa Jisusta sigiptinqa, ancha kushikuni. 30 Chaymi mas alli kanman, noqata dijawashpa, paytana masta siginambaqllapa.

Kayshinam Dyusmanda Shamuq Runa

31 Chay runa syilumanda shamuqqam tukuy runakunamanda mas baliq. Piru suq runa kay pachamandalla shamuqqam kay pachapalla. Chaymi kay pachapa kusasningunapaq yach'achikun. Piru chay syilumanda kaqqam yumbay runakunamanda mas pudirniyuq. 32 Chaymi payqa syilupi rikashqanda, uyashqanda yach'achikun. Piru tukuy chaykunata yach'achiptimbismi, ancha achka runakuna mana kriyinllapachu paytaqa. 33 Piru paypi kriyiqkunaqam allita yach'anllapa: Tayta Dyusqam mana llullakunchu. Chaqa pay nishqanqam tukuy ima allip, nishpa. 34 Taytanchiq Dyusqam Churinda syilumanda kach'amushpa, Santu Ispiritunda qon, tukuy imapi ancha allita yanapanan. Chaymi payqa Tayta Dyus rimashqandalla yach'achikun. 35 Tayta Dyusqam Churinda ancha kuyan. Chaymi paypa makimbi rurashqa tukuy runakunata, warmikunata, tukuy ima kaqta, yumbayta kamachinambaq. 36 Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Churimbi yuyakuqkunaqa tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. Piru paypi mana yuyakuyta munaqkunaqam mana rinllapachu tiyaq syilupiqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha rin kastigaq paykunataqa, nishpa.

4

Jisusmi prubinsya Samaryamanda kaq warmiwan parlarqan

1 Farisiyu duktrinayuqkunam yach'arqanllapa: Chay Jisusqash Jwan Shutichikuqmanda mas achka runakunata shutichiykan, yach'achiykan, nishpa. 2 Piru manam Jisus kikinchu shutichikurqanqa. Ashwan noqaykuna yach'akuqningunam shutichikurqayqa. 3 Chaymi Jisusqa chay farisiyukuna parlashqanda yach'ashpa, (noqaykuna yach'akuqningunata apawashpa), prubinsya Judiyamanda lluqshirqanna, prubinsya Galiliyamanna rinambaq.

4 Chay Galiliyaman ch'ayanayllapaqam, prubinsya Samaryata pasaykarqayllapa.
5 Chaymi riqshinaqa chay prubinsya Samaryapa Sikar llaqtanman ch'ayarqayllapa. Chay
llaqtaqam kidan chay unay Jusipa ch'akramba ladumbi. Chay ch'akrandaqam ch'askishqa
karqan taytan Jakubumanda. 6 Chay Sikar llaqtapim ancha unay tyimpukunapi chay alma
Jakubu suq pusuta rurashqa karqan. Chaymi Jisusqa riqshina shaykushpa, chay pusupa
ladumbi samarqan. Chay urasqam larrdusinach'i karqan.
7-8 Chaymi noqaykuna yach'akuqninqa chay pusupa ladumbi Jisusta dijashpa, chay
Sikar llaqtaman rirqayllapa, mikunata randiq. Chaykamanqam suq samaryana warmi
Sikarmanda lluqshishpa, chay pusuman rirqan yakupaq. Chaymi Jisusqa chay warmitaqa
nirqan:
—Warmisita, qowayri yakituta, nishpa.
9 Chaymi chay warmiqa nirqan:
—Qam isrraylinu kashpaqa, ¿imashinataq noqa samaryana warmitaqa niwangi: “Yakuta
qoway”, nishpaqa?
Chaqa isrraylinukunaqam samaryanu kaqkunawanqa mana tandakaqllapachu.
10 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Taytanchiq Dyusmi suq ancha shumaq rrigaluta munan qoshuyta. Chaymi qam
noqata riqsiwashpa: Kay runam Dyusmanda shamushqa, nishpaqach'i, kawsachikuq
yakuta mañawanaykita qoshunaypaq, nishpa.
11 Chayshina Jisus niptinqam, chay warmiqa nirqan:
—Taytitu, kay pusuqam ancha jundu. Manam nimayuqchu kangi, surqonayki chay
kawsachikuq yakutaqa. 12 Qamqam mana mas baliqchu kangi chay punta agwilunchiq
Jakubumandaqa, ¿manachu? Chaqa paymi qowashqallapa kay pusutaqa. Pay kikinmi
wambrangunawan, animalningunapis kay pusumanda yakutaqa upyaqllapa, nishpa.
13 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Kay pusumanda mayqan upyaqqam rin yakunariq. 14 Piru noqa qoshqayta mayqan
ch'askiwaqqam, alabis manana rinchu yakunaq. Chaqa chay qoshqayqam shunqombiqa
suq pukyushina rin kaq. Chay pukyu layamandam ancha achka yakushina rin lluqshiq,
tukuy tyimpu kawsanambaq, nishpa.
15 Chaymi warmiqa nirqan:
—Taytitu, qowayri chay laya yakuta, amana yakunanaypaq, ni kayman shamunaypaq
yakupaq, nishpa.
16 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Riy apamuy qosaykita, nishpa.
17 Chaymi warmiqa nirqan:
—Manam qosayuqchu kani, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niwashqa kangi: “Manam qosayuqchu kani”, nishpaqa. 18 Chaqa sinku
kutindam kasarashqa kangi. Piru kananqam chay mushuq runaykiqa mana ni lijitimu
qosaykichu. Chaymi allip kaqta niwashqaqa kangi, nishpa.
19 Chayshina niptinqam, chay warmiqa nirqan:
—Taytitu, qamqachumash' Dyuspaq rimaq kangi. Chaymi kayta munani tapushuyta:
20 Unay agwiluy samaryanukunam kay altu lumaman shamushpa, Dyusta aduraqllapa.
Piru qamkuna isrraylinukunaqam ningillapa: “Jirusalimbilla Dyustaqa adurashunllapa”,
nishpa. (Chaymi tapuyki: ¿Mayqan lugarpim mas allin adurananchiq? nishpa.)
21 Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:
—Warmisita, kay nishushqayta kriyiway; Rinmi ch'ayamuq tyimpu, mana ni kay luma-
man shamushpa, ni Jirusalinman rishpa, qamkuna Dyusta aduranaykiqa. 22 Qamkuna
Samaryamanda kaqkunaqam mana yach'angillapachu: Pitam aduranillapa, nishpaqa.
Piru noqaykuna isrraylinukunaqam yach'anillapa: Pitam aduranillapa, nishpa. Chaqa
Dyus Akrashqan Washadurqam Isrrayilmanda shamun. 23 Piru kananqam Dyuspi
yuyakuqkunaqa tukuy shunqo payta allipta aduranqallapa, paypa Santu Ispiritun yana-
paptin. Chaqa Tayta Dyusqam munan, yumbayniki chayshina paytalla aduranaykillapa.
24 Taytanchiq Dyusqam mana kwirpuyuqchu. Ashwanmi suq ispiritu. Chayri payta adu-
raqkunaqa mana rikashpapis, tukuy shunqo, tukuy ispiritunwan allipta aduranqallapa,
Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.
25 Chaymi chay warmiqa Jisusta nirqan:
—Noqaqam yach'ani: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuq. Payllam Misiyaspis
shutin. Shamushpam, tukuy imata ancha klaruta rin yach'achiwaqninchiq, nishpa.
26 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Noqa qamwan parlaqmi chay Washadurqa kani, nishpa.

27 Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninqa Jisus kaykashqanman ch'ayashpaqa,
tarirqayllapa suq warmiwan parlaykaqta. Chaymi ancha ispantashpa yuyarqayllapa:
¿Imata munashpam, chay samaryana warmiwanqa parlaykan? ¿Imapaqraq parlaykan?
nishpa. Piru manam ni mayqanniypis almitikarqaychu tapuqqa. 28 Chaymandaqam chay
warmiqa puyñunda dijashpa, llaqtanman yaykurqan, llaqta masingunata kayshina abisaq:
29 —Akullapa rikaq suq runata. Chaqa payqam tukuy ima rurashqayta niwashqa.
¿Manachuraq pay Dyus Akrashqan Washadurqa? nishpa.
30 Chaymi llaqta masingunaqa lluqshishpa, shamurqanllapa Jisusman. 31 Paykuna
shamunangamanqam, noqaykunaqa Jisusta kayshina rrugarqayllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, kayta mikuy, nishpa.
32 Piru Jisusqam niwarqanllapa:
—Noqapaqam kan suq laya mikunay. Chaypaqqam mana yach'angillapachu, nishpa.
33 Chaymi noqaykuna suqniy suqniy kayshina parlarqayllapa:
—¿Piraq apamushqa mikunandaqa? nishpa.
34 Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:
—Taytay Dyusmi tariyayta qowashqa, pay munashqanda ruranaypaq ushyanaykaman.
Chay tariyaymi noqapa mikunayshinaqa. 35 Qamkunaqam ningillapa: “Ch'usku kil-
laraqmi faltan, syiga tyimpu ch'ayamunambaqqa”, nishpa, ¿manachu? Piru noqaqam
niykillapa, tukuy laduman chapakushpa, intyindiyllapa: Achka runakuna, warmiku-
nam listuna, noqapi yuyakunanllapa. Chaymi suq tarpudushina qarwamushqana ku-
sichananchiqllapa. 36 Kusichapi trabajaqqam pagunda ch'askin, ¿manachu? Chayshinal-
lam Dyuspaq yach'achikuqkunapis Dyusmanda pagunda rin ch'askiq. Dyuspi kriyiqku-
nam chay tandashqan granukunashinaqa. Chay kriyiqkunaqam tukuy tyimpu rinllapa
kawsaq. Chaymi chay puntata yach'achiqkunaqa, chay ikita yach'achiqkunawan pulla
rinllapa kushikuq. 37 Chaymi chay unay nishqanshina allipta kayshina niykillapa: “Suqmi
tarpukun, suqmi kusichakun”, nishpa. 38 Chayshinallam suq runakuna noqapaq puntata
yach'achikushpam, tarpukuqshina kashqallapa. Piru kanan qamkuna noqapaq masta
yach'achikuptikim, noqapi kriyiptinllapaqam, alabis suq tarpukushqanda qamkunaqa
kusichaykangi, nishpa.
39 Chay warmiqam llaqta masin samaryanukunawan parlaykarqan, “Chay runaqam
tukuy ima rurashqayta niwashqa”, nishpa. Chaymi achka llaqta masinguna Jisuspi
kriyirqanllapa. 40 Chay samaryanukunam shamushpa, Jisusta rrugarqanllapa, chay
llaqtambi kidanambaq. Chaymi ishkay diyata chaypi kidarqayllapa. 41 Kanan Jisusta
uyashpaqam, mas samaryanukuna paypi kriyirqanllapa. 42 Chaymandaqam chay warmi-
taqa kayshina nirqanllapa:
—Puntatam Jisuspi kriyirqayllapa, qam paypaq niwashqaykirayku. Piru kananqam
noqaykuna kikiyna paytaqa uyashqallapa kani. Chaymi mas allitana yach'anillapa:
Allibraq payqa yumbaypa Washadurninchiq, nishpa.

Jisusmi suq kamachikuq runapa churinda kach'akachirqan

43 Ishkay diyamandam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Samaryamanda rishpa,
prubinsya Galiliyamanna ch'ayamurqayllapa. 44 Paymi kayshina niwashqallapa karqan:
“Dyuspaq rimaqtaqam kikin llaqta masingunaqa mana rrispitanllapachu”, nishpa. 45 Piru
chay llaqta masin galiliyanukunaqam Jirusalimbi Paskwa fyistapi kashqallapa karqan.
Chaymi Jisus chay fyistapi achka milagrukunata ruraptin, rikashqallapa karqan. Chaymi
Galiliyaman ch'ayaptiyllapa, paykunaqa allita ch'ayachiwarqanllapa.
46 Chaymandaqam Jisusqa noqaykunawan chay prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtan-
manna kutimurqayllapa. Chay Kanapim Jisusqa yakuta binupaq tikrashqa karqan.
Piru chaypi kaykaptiyllapam, gubyirnupa suq yanapakuqnimba churin ancha qeshyaq
karqan Kapirnawun llaqtapi. 47 Chayshina qeshyaq kaptinqam, chay kamachikuq runaqa
Jisuspaq yach'arqan: Judiyamandash kay prubinsya Galiliyaman ch'ayamushqa, nishpa.
Chaymi payqa shamushpa, Jisusta chaypi tarishpa, ancha rrugarqan, Kapirnawunman
rinambaq, churinda kach'akachiq. Chaqa churinqam anchayashpa, wañuykarqanna.
48 Chaymi Jisusqa payta nirqan:
—Mana rikashpa siñakunata, milagrukunataqam, mana kriyiqllapachu ringi, nishpa.
49 Chaymi chay kamachikuq runaqa Jisusta nirqan:
—Taytitu, akur das, wambray ama wañunambaq, nishpa.
50 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Riyna wambraykita rikaq. Payqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.
Chayraykum chay runaqa Jisus nishqanda kriyishpa, llaqtanmanna rirqan. 51 Yaqqana
ch'ayaykaptinqam, kriyadunguna shamurqan chay runata tinguq. Chaymi tingushpaqa,
nirqanllapa:

—Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq, nishpa.
52 Chaymi kriyadungunataqa tapurqan:
—¿Ima urasmi kach'akarqanqa? nishpa.
Chaymi kriyadungunaqa nirqan:
—Qayna a la una di la tardim jibriqa dijarqan, nishpa.
53 Chaymi chay kamachikuq runaqa intyindirqan: Chay urasmi Jisusqa niwarqan: "Churikiqam kach'akashqana. Mananám rinchu wañuq", nishpa. Chaymi payqa yumbay ayllundin Jisuspina kriyirqanllapa.
54 Chayshina prubinsya Judiyamanda kutimushpam, chay milagru rurashqanwanqa, Jisusqa ishkay milagrutana rurashqa karqan prubinsya Galiliyapiqa.

5

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

1 Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinmanna rirqan, llaqta masin isrraylinukunapa suq fyistanman. 2 Chay Jirusalin llaqtapa suq yaykunanmi "Wisha pungu" shutin. Chay pungupa ladumbim kan suq pusu. Chay pusuqam ibriyu rimaypiqa Bitisda shutin. Chay pusuqam sinku kurridurniyuq. 3 Chay pusupa ladumbim qeshyaqkuna, mana rikakuqkuna, kujukuna, wañushqashina kwirpuyuqkuna, usurashpa ⌊shuyakuykarqanllapa, chay pusupi yaku kuyunangaman. 4 Chaqa Dyuspa suq anjilninmi tyimpun tyimpun shamushpa, chay pusupi kaq yakuta kuyuchiq. Chaymi mayqan qeshyaq chay pusuman puntata yaykuqqa chay qeshyayninmanda kach'akarqan, ima laya nanayniyuq kashpapis.⌋ 5 Suq runa chay pusupa manyambi kaqmi 38 watas tukuyta qeshyaqlla karqan. 6 Jisusqam chay runata usuraykaqta rikashpaqa, yach'arqan achka watakunata qeshyaqlla kashqanda. Chaymi tapurqan:
—¿Munangichu kach'akayta? nishpa.
7 Chaymi chay qeshyaqqa nirqan:
—Taytitu, manam pipis kanchu kay yakuman yaykuchiwanambaq kuyushqan urasqa. Chaymi kada kuyuptin, ñakanaykaman, suqkuna binsiwashpa, das yaykun yakumanqa, nishpa.
8 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, puriyna, nishpa.
9 Chaymi chayta niptinlla, chay runaqa qeshyayninmanda kach'akashpa, paranda tandashpa, apashpa, rirqanna. Piru chay kach'akachishqan diyaqam samana diya karqan. 10 Chaymi isrraylinukunapa wakin kamachikuqninqa chay runa kach'akashqata anyarqanllapa:
—Kananqam samana diya. Manam allichu paraykita apanaykiqa, nishpa.
11 Chaymi chay runaqa nirqan:
—Kach'akachiwaq kikinmi kamachiwashqa: "Paraykita tandashpa puriyna", nishpa.
12 Chaymi chay anyaqkunaqa tapurqanllapa:
—¿Pitaq kamachishushqa, paraykita tandashpa rinaykiqa? nishpa.
13 Piru chay runaqam mana yach'arqanchu: Pim kach'akachiwashqa, nishpaqa. Chaqa Jisusqam chay achka runakunamanda das akrakashpa, suq lugarmanna rishqa karqan. 14 Chaymandaqam Jisusqa chay kach'akachishqan runata Dyuspa adurana wasimbi tarishpa, nirqan:
—Allita uyaway, kaykish kach'akashqana kangi. Piru uchakunataqa amana rurariychu, ama masta ñakanaykipaq, nishpa.
15 Chayshina Jisusta riqsishpaqam, chay runaqa chay kamachikuqkunaman rishpa, nirqan:
—Jisusmi chay kach'akachiwaqqa kashqa, nishpa.
16 Chaymi Jisus chayshina samana diyapi rurashqanrayku, chay kamachikuqkunaqa ancha kuntrashpa, yuyarqanllapana wanchiyta. 17 Piru Jisusqam paykunataqa nirqan:
—Taytay Dyusmi kanangaman tukuy imata kwidaykan. Chayshinam trabajaykan. Chayraykum noqapis runakunata kwidashpa, kach'akachishpa trabajaykani, nishpa.
18 Chayta niptinqam, chay kamachikuq isrraylinukunaqa ashwamba munarqanllapa wanchiyta. Chaqa Jisusqa paykunapa liyninda mana kasushpam, samana diyapi trabajarqan. Kayshinapismi nirqan: "Dyusmi Taytay", nishpa. Chaymi paykunaqa yuyarqan: Yanqam Dyus tukuykan, nishpa.

Dyuspa Churinmi ancha pudirniyuq

19 Chaymandaqam Jisusqa chay kuntraqkunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, noqa Dyuspa Churin kashpam, mana nimatapis noqa munashqaytaqa ruranichu. Ashwanmi Taytay rurashqanda rikashpa, chay layatalla noqapis rurani.

20 Taytayqam kuyawan. Chaymi tukuy ima rurashqangunata rikachiwan. Piru mas ispan-
taypaq kusaskunatam rin rikachiwaq. Chay rikachiwashqanda ruraptiyqam, qamkunaqa
ancha ringillapa ispantaq. 21 Chaqa Taytayqam wañuqkunata kawsachin. Chayshinallam
noqapis munashpa, mayqandapis atini kawsachiyta. 22 Taytay Dyusqam mana pitapis
jusganchu. Payqam noqata numbrawashqa juyis kanaypaq, yumbayta jusganaypaq.
23 Chayshinam numbrawashqa, runakuna alabawanambaq, payta alabashqanshina. Piru
mayqan runa mana baliqpaq riqsiwashpaqam, chay kach'amuwaq Tayta Dyustapis mana
baliqpaq riqsiykan.

24 'Alliptam niykillapa, mayqan runa nishqayta kasuwashpa, kach'amuwaq Taytaypi
yuyakushpaqam, tukuy tyimpu rin kawsaq. Payqam manana sintinsyaduchu rin kaq,
kastigadu kanambaqqa. Ashwanmi payqa wañunambaq kashqanmanda pasashqana
suq laya bidaman, tukuy tyimpu kawsanambaq. 25 Alliptam niykillapa, Dyusta mana
kasuqkunaqam wañushqa layashina. Piru kay tyimpumandapacham chay wañushqa
layakunaqa noqa Dyuspa Churinda rinllapa uyawaq. Uyawashpa kasuwaqkunallam
tukuy tyimpu rinllapa kawsaq. 26 Chaqa Tayta Dyus kikinmi yumbay kawsaqkunata
kawsachin. Chayshinallam noqa Churindapis pudirninda qowashqa, kawsachikunaypaq.
27 Dyusmanda Shamuq Runam kani. Chaymi payqa juyispaq numbrawashqa, runakunata
jusganaypaq. 28 Piru kayta uyashpaqa, ama yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kanqa? nishpaqa.
Chaqa suq diyam rin ch'ayamuq, wañuqkuna busniyta uyashpa 29 kawsamunanllapa.
Kanan allita ruraqkunaqam rin kawsamuq, tukuy tyimpu kawsanambaqllapa. Piru chay
mana allita ruraqkunaqam rinllapa kawsamuq, kastigadu kanambaqllapa.

Kaykunam Jisuspaq yach'achiwanchiq

30 'Noqaqam sapalitayqa mana nimatapis atinichu rurayta. Ashwan Taytay Dyus
niwashqanshinallam jusgakuni. Chaqa chay Taytay kach'amuwaq munashqanshinallam
tukuy imata rurani; manam noqa munashqaytaqa. Chaymi ancha kabalta justisyata
rurani. 31 Manam noqapa faburniytachu rimani. Noqalla faburniyta rimaptiyqach'i,
mana balinmanchu. 32 Piru suq tistigupismi faburniytaqa riman. Kanan allitam yach'ani
chay tistugupaqqa. Payqam noqapaqqa allip kaqtalla riman, nishpa. (Chaqa chay
tistiguqam Taytay Dyus.) 33 Kanan qamkunaqam suqkunata kach'arqaykillapa, Jwan
Shutichikuqta tapuq. Chaymi paypis allip kaqta noqapaq rimarqan. Manam llul-
lakurqanchu. 34 Piru noqaqam mana nisitanichu, runakuna faburniyta rimanambaqqa.
Qamkunallam chayshinaqa yuyangillapa. Chaymi chay Jwan Shutichikuq nishqanda
niykillapa, noqapi kriyiptiki, washashunayllapa. 35 Chay Jwan Shutichikuqqam Dyuspaq
allip kaqta yach'achishushpa, qamkunapaqqa suq michashina karqan. Chaymi paymanda
yach'akushpaqa, qamkunaqa suq tyimpitupaq kushikushpa kawsarqaykillapa.

36 'Chayshina Jwan noqapaq yach'achikuptinmi, atingillapa yach'ayta: Pim Jisukristu,
nishpa. Piru Taytay Dyus yanapawaptin tukuy ima munashqanda ruranaypaqqam,
mas allita atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa. 37 Chaqa
Taytanchiq Dyuspismi kach'amuwashpa, noqapaq rimashqa. Piru qamkunaqam chay
rimashqandaqa mana uyashqallapachu kangi, ni payta rikashqallapachu kangi. 38 Kanan
pay kach'amuwaptinmi, qamkunaqa noqapiqa mana kriyirqaykillapachu. Chaymi Dyus
nishqandaqa mana kasushqallapachu kangi. 39 Qamkunaqam Dyuspa Santu Librunman-
daqa ancha allita yach'akungillapa, yuyashpa: Chayta yach'akushpam, tukuy tyimpu
rinchiq kawsaq, nishpa. Kanan chay Santu Libruta liyishpam, ringillapa yach'akuq
noqapaqqa. 40 Piru qamkunaqam mana munangillapachu noqaman shamuyta, tukuy
tyimpu kawsanaykillapaqa.

41 'Manam munanichu, qamkuna alabawanayki. 42 Chaqa noqaqam qamkunataqa
riqsiykillapa: Dyustaqam mana kuyangillapachu, nishpa. 43 Noqaqam, Taytay
kach'amuwaptin, paypa rrimplasun shamushqa kani. Piru qamkunaqam
mana kasuwangillapachu. Piru suq runa shamushpa, pay munashqandalla
yach'achishuptinqam, das kasungillapa. 44 Kanan qamkunapura ancha alabanakungi.
Piru manam munangillapachu sapalan Tayta Dyus alabashunanqa. Chayshina
kashpaqa, ¿imashinataq ringillapa kriyiwaqqa? 45 Kayta yach'ayllapa: Awnki qamkuna
fyirusyawaptikiqam, mana rinichu shimbishuq Taytaypiqa. Ashwanmi Muysis rin
shimbishuqllapa: "Ancha malutam rurashqa kangi", nishpa. Piru qamkunaqam Muysispi
ancha yuyakungillapa: Paymi rin yanapawaq, nishpa. 46 Chaymi Muysis iskibrishqanda
allipta kriyishpaqa, noqatapis kriyiwangimanllapa. Chaqa paymi noqapaqqa kayshina
iskibrirqan: "Dyusmi Washadurninchiqta rin kach'amuq", nishpa. 47 Piru Muysis
librungunapi iskibrishqanda mana kriyishpaqam, ¿imashinataq nishushqaytaqa ringillapa
kriyiwaq? nishpa.

6

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Jisusqam chayshina yach'achikushpa, ushyashpaqa, noqaykunawan rirqan chay
ancha atun qoch'a Galiliyapa suq ladu chimbanman. Chay atun qoch'a Galiliyallam
Tibiryaspis shutiq. 2 Chay rishqanmanmi ancha achka runakuna, warmikuna ikinda
rirqanllapa. Chaqa Jisukristu qeshyaqkunata kach'akachiptinmi, paykunaqa rikashqal-
lapa karqan. 3 Chayshina Jisusta sigiptinllapam, payqa noqaykuna yach'akuqninwan
rirqayllapa suq filaman. Chay filapim tiyarqayllapa samaq. 4 Chay diyakunapiqam
noqaykuna isrraylinukunapa Paskwa fyistayllapa ch'ayamuykarqanna. 5 Kanan Jis-
usqam rridurninman chapakushpa, rikarqan chay achka runakuna, warmikuna payman
shamushqanda. Chaymi Filipita tapurqan:

—¿Maymandam atinchiq tandata randiyta, yumbay kaypi kaqkunata qarananchiqqa?
nishpa.

6 Chayshinaqam nirqan, Filipita mallipananrayku. Piru Jisusqam yach'arqanna: Noqam
rini qaraq, nishpa. 7 Chayshina tapuptinmi, Filipiqa Jisusta nirqan:

—Ni 200 dinaryukunawan ancha achka tandata randiptinchiqpis, mana aypanmanchu
ni ashlita ashlita qarananchiq yumbay kaypi kaqkunata, nishpa.

8 Chay Simun Pidrupa masan Andrispismi Jisuspa suq apustulnin karqan. Paymi
kayshina nirqan:

9 —Kaypim suq wambra sibadamanda sinku tanditayuq, ishkay piskadituyuq. Piru
¿chaysitullaqa aykamir aypanqa kaypi yumbay kaqkunapaqqa? nishpa.

10 Chaymi Jisusqa noqaykuna yach'akuqninda kayshina niwarqanllapa:

—Yumbay kaykunata tiyachiyllapa, nishpa.

Chay lugarpiqam ancha qewa karqan. Chaymi yumbay chay runakuna, warmikuna,
wambrakunaqa chay qewakunapi tiyarqanllapa. Paykunaqam 5.000ch'i ullqokunalla
karqan. 11 Chaymandaqam Jisusqa chay wambrapa tanditangunata piskashpa, Dyusman
pagikushpa, noqaykuna yach'akuqninda qowarqanllapa, noqaykunana chaypi yumbay
kaqkunata qonaypaqllapa. Chayshina rurashpam, chay ishkay piskaditutapis qowarqan-
llapa, chaypi yumbay kaqkunata qorinayllapa. 12 Chaymi yumbay mikushpa undaptinlla-
paqa, noqaykunata niwarqanllapa:

—Subrashqan pidasukunata tandayllapa, ama nimapis qesachakanambaq, nishpa.

13 Chaymi noqaykunaqa chay sinku tanditakunamanda subrashqan pidasukunata tan-
dashpaqa, dusi kanastas tukuyta undachirqayllapa. 14 Chayraykum chaypi kaqkunaqa
Jisukristu chay milagru rurashqanda rikashpaqa, nirqanllapa:

—Manchu unay tyimpukunapi Tayta Dyus ufrisirqan kach'amuyta suq ancha
pudirniyuq rimaqta kay munduman. Allibraq kay Jisusqa chay ancha pudirniyuq
rimaq, nishpa.

15 Piru Jisusqam kwintata qokarqan: Kay runakunam piskawashpa, amalas rinllapa
numbrawaq gubyirnumbaq, nishpa. Chaymi paykunamanda akrakashpa, suq lumapa
sawanman rirqan, chaypi sapalan kanambaq.

Jisusmi yakupa sawanda ch'akip rirqan
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

16 Amsayaykaptinnam noqaykuna yach'akuqninqa chay Galiliya Atun Qoch'aman
urangumurqayllapa. 17 Chaymi chay atun qoch'aman ch'ayashpaqa, yakupi puriq barkupi
riykarqayllapa Kapirnawun llaqtaman. *[Nuta: Chay Kapirnawunqam chay atun qoch'apa
suq ladu chimbambi karqan.]* Chay riykashqayllapa urasqam tutana karqan. Piru
Jisusqam manaraq noqaykunamanqa shamushqachu karqan. 18 Chayshina riykaptiylla-
pam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi chay atun qoch'api yakuqa waqman, kayman
maqchikarqan. 19 Chaymi chay barkupa kumsanan palangunawan sinku ichu sayis kilu-
mitrustana rishqallapa karqay. Chayshina chay atun qoch'apa ch'awpimbi kashpaqam,
Jisusta rikarqayllapa, chay yakupa sawanda purishpa, noqaykunaman ch'ayaykaqtana.
Chaymi noqaykunaqa ancha mancharqayllapa. 20 Piru Jisusqam niwarqanllapa:

—¡Amar manchayllapachu; noqam kani! nishpa.

21 Chaymi noqaykunaqa kushikushpa, Jisusta nirqayllapa:

—Kay barkuman shamuy, nishpa.

Chaymandaqam dasituna ch'ayarqayllapa chay chimba Kapirnawunmanqa.

Achka runakunam Jisusta maskarqanllapa

22 Chaymi qayandinqa chay ancha achka runakuna, warmikuna chay suq chimbapi
kidarqanllapa. Jisusta maskashpam, yuyarqanllapa: Chishiqam suq barkulla kayp-
iqa karqan. Chay barkupiqam Jisuspa yach'akuqningunalla rirqan. Piru Jisusqam
mana rirqanchu, nishpa. 23 Chay tutamandam Tibiryas llaqtamanda wakin barkukuna
ch'ayarqan chay 5.000 runakuna mikushqan lugarpa ladunman. Chaypiqam Jisukristu
Dyusta pagikushpa, paykunata qarashqa karqan. 24 Chaymi chay chimbapi mana tari-
washpa ni Jisusta ni noqaykunata, achka runa, warmikunaqa Jisusta maskashpa, chay
barkukunapina shamurqanllapa Kapirnawun llaqtamanna.

Jisusmi mikunashina kawsachiwanchiqllapa

25 Chay maskawaqkunaqam chay chimba Kapirnawunman ch'ayamushpaqa, chaypi
Jisusta tarirqanllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, ¿ima urastaq kaymanqa ch'ayamurqayki? nishpa.
26 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, qamkunaqam sigiwangillapa; piru manam intyindingichu chay
milagrukuna rurashqaytaqa. Ashwanmi tandata unda mikushpa sigiwangillapa. 27 Amar
trabajayllapachu ushyakaq mikunapaqllaqa. Ashwan trabajayllapaqa tukuy tyimpu
kawsachikuq mikunapaq. Chay kawsachikuq mikunatam noqa Dyusmanda Shamuq
Runaqa rini qoshuqllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam yanapawan, milagrukunata ru-
ranay, yumbayniki yach'anaykillapa: Jisusmi Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa.
28 Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:
—¿Imatam atinillapa rurayta, Dyus munashqanda ruranayllapaqa? nishpa.
29 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Tayta Dyusmi kach'amuwashqa, qamkunaman shamunaypaq. Chaymi munan noqapi
kriyinaykillapa, nishpa.
30 Chayshina niptinmi, paykunaqa tapurqanllapa:
—¿Ima laya milagrutam atingi rurayta, chayta rikashpa, qambi kriyinayllapaqa? ¿Mayá,
imatam ringi ruraq? 31 Chaqa unay agwilunchiqkunam chuncha lugarkunapi Dyus
kach'amushqan manaya mikunata mikurqanllapa. Chay mikunapaqmi Dyuspa Santu Li-
brumbiqa kayshina nin: “Taytanchiq Dyusmi syilumanda tandata paykunata qararqan”,
nishpa.*
32 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Alliptam niykillapa, Muysisqam mana qorqanchu agwilunchiqkunata syilumanda
shamuq tandataqa. Ashwanmi Taytay Dyusqa paykunata qararqan. Kananmi payqa
munan qoshuyta syilumanda shamuq allip kaq tandata. 33 Syilumanda chay kawsachikuq
tandaqam suq runa. Chaqa payqam syilumanda shamushpa, yumbay runakunata tukuy
tyimpupaq atin kawsachiyta, nishpa.
34 Chayshina niptinqam, paykunaqa nirqanllapa:
—Chay laya tandataqar tukuy diya qowayllapa, nishpa.
35 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqam kani chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqapi kriyiqqa mana nunka rinchu
mallaqnaq shunqombiqa. Kanan noqapi yuyakuqqam manana nima tyimpu rinchu
yakunaqpis shunqombiqa. 36 Piru nishushqayshina, qamkunaqam rikawashpapis, mana
kriyingillapachu noqapiqa. 37 Piru Taytay qowashqan runakuna, warmikunaqam noqapi
yuyakunllapa. Chaymi mana pitapis disprisyashpachu, noqapi yumbay yuyakuqkunata
shumaqta rini ch'ayachiq. 38 Chaqa noqaqam syilumanda shamushqa kani, Taytay mu-
nashqanda ruranaypaq; manam noqa munashqaytachu. 39 Tayta Dyus kach'amuwaqmi
munan chay qowashqan runakunata allita kwidanaypaq, ama ni suqnin chinganambaq.
Ashwanmi munan jwisyu diyapi kawsachinaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapa. 40 Chaqa
Taytay kach'amuwaqmi munan mayqambis noqapi yuyakuqtaqa washashpa, tukuy ty-
impu kawsachinaypaq. Chaymi noqaqa paykunata rini kawsachimuq jwisyu diyapi,
nishpa.
41 Jisukristu yach'achikuptin: “Noqam syilumanda shamuq tandaqa kani” niptinqam,
achka isrraylinukuna piñakushpa, kayshina rimatikurqanllapa:
42 —Kay Jisusqam Jusipa churin. Taytanda mamandaqam riqsinchiq, ¿manachu? Chaysh-
inaqa ¿imaraykum nin: “Syilumandam shamushqa kani”, nishpaqa?
43 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Ama chayshinaqa rimatikuyllapachu. 44 Manam pipis atinchu pay kikinlla no-
qapi yuyakuytaqa. Ashwan Taytay kach'amuwaqmi yanapan runakunata, noqapi
kriyinanllapa. Kanan noqapi kriyiqtaqam chay jwisyu diyapiqa rini kawsachiq.
45 Dyuspaq rimaqkunapa librungunapiqam kayshina nin: “Dyusqam yumbayta rin

* **6:31** Éxodo 16.4; Salmo 78.24-25

yach'achiq", nishpa.* Chaymi Taytanchiq Dyusta yumbay uyaqkuna, paymanda yumbay yach'akuqkunaqa noqapi yuyakunllapa.

46 'Manam pipis Tayta Dyustaqa rikashqachu. Noqa paymanda shamuqllam paytaqa rikashqa kani. 47 Chaymi allipta niykillapa, noqapi yuyakuqqam mushuq bidayuqna, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. 48 Chaqa noqam kawsachikuq tandaqa kani. 49 Chay unay agwilunchiqkunaqam chuncha lugarkunapi mikurqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chayshina mikushpapismi, tukuy tyimpuqa mana kawsarqanllapachu. Ashwanmi wañurqanllapa. 50 Piru syilumanda shamuq tandaqam suq laya. Chaymi kay laya tandata mikuqkunaqa mana wañunqallapachu. 51 Kanan noqam kani chay syilumanda shamushqa kawsachikuq tandaqa. Chaymi mayqan kay tandata mikuqqa tukuy tyimpu rin kawsaq. Kay kwirpuymi chay kawsachikuq tandaqa. Chaymi noqa rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq, tukuy tyimpu kawsananllapaqa, nishpa.

52 Chay isrraylinukunaqam chayta uyashpaqa, piñakushpa, suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Kay runaqa ¿imashinam kwirpundaqa qarawashunllapa? nishpa.

53 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay kwirpuyta mana mikuptikillapa, yawarniyta mana upyaptikillapaqam, maychikapis mana ringillapachu kawsaq tukuy tyimpupaqqa. 54 Piru kwirpuyta mikuq, yawarniyta upyaqqam mushuq bidata ch'askin, tukuy tyimpupaq kawsanambaq. Chay mikuqtaqam noqaqa jwisyu diyapi rini kawsachiq. 55 Chaqa kwirpuyqam allip mikuna; yawarniyqam allip upyana. 56 Chaymi kwirpuyta mikushpa, yawarniyta upyashpa noqapi yuyakuqqa noqawan kawsan. Noqapismi paywan kawsani. 57 Chaqa Taytanchiq Dyusmi kawsan. Paymi kach'amuwashpa, noqatapis kawsachiwan. Chayshinallam kwirpuyta mikuqtapis noqa rini kawsachiq. 58 Kay kwirpuymi chay tanda syilumanda shamuqqa. Allita yach'ayllapa: Chay unay agwilunchiqkuna Dyus kach'amushqan manaya mikunata mikushpapismi, mana kawsarqanllapachu tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi yumbay wañurqanllapa. Piru kanan kay qoshushqay tandata mikuqkunaqam tukuy tyimpupaqna rinllapa kawsaq, nishpa.

59 Jisusqam chayshina yach'achikurqan Kapirnawun llaqtapa sinaguga wasimbi.

Jisusqam yach'achikurqan, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa

60 Chayshina Jisus yach'achikuptinmi, payta achka sigiqkunaqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—Manam ni ashlita gustawanchu kay yach'achikushqanqa. Mayá, ¿piraq chay layakunataqa atinman kasuytaqa? nishpa.

61 Piru chayshina uyaritap parlaptinllapapismi, Jisusqa allita yach'arqan. Chaymi chay rimaqkunataqa kayshina tapurqan:

—¿Chay nishushqaypaqchu piñakungillapa? 62 Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kani. Chaymi syiluman kutiriptiy, rikawashpaqa, ¿imataraq yuyangimanllapa? 63 Dyuspa Santu Ispiritunllam yumbanda kawsachin. Piru runakunallaqam mana nimatapis atinchu kawsachikuytaqa. Chaymi Dyuspaq yach'achiykillapa, chay nishushqayta kriyiptikillapa, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunaman shamushpa, tukuy tyimpupaq kawsachishunanllapa. 64 Piru wakinnikiqam noqapiqa manaraq kriyingillapachu, nishpa.

Chaqa qallarishqan diyamandapacham Jisusqa yach'arqanna: Mayqan runakunam noqapiqa mana rinllapachu kriyiq. Paykunamanda suqninmi noqataqa rin intrigakuwaq, nishpa. 65 Chaymandaqam nirqambis:

—Chayraykum nishushqallapa kani: "Manam pipis pay kikinllaqa atinchu noqapiqa kriyiyta. Ashwanmi Taytay Dyus animachiptin, noqapi atin kriyiytaqa", nishpa.

66 Chaymi chay diyamandapacha paywan achka puriqkunaqa, yach'achikushqanda mana gustashpachu, paymanda akrakashpa, manana purirqanllapachu paywanqa. 67 Chaymi noqaykunata dusi yach'akuqninda tapuwarqanllapa:

—¿Qamkunapischu noqamanda munangillapa akrakayta? nishpa.

68 Chaymi Simun Pidruqa nirqan:

—Taytitu, qamanda akrakashpaqa, ¿pimannamiri rishaqllapa? Chaqa qamllam yach'achiwangi, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanayllapa. 69 Kay noqaykunaqam qambi yuyakushqallapa kani. Chaqa yach'anillapam: Qam Dyus Akrashqan Washadurqa kangi. Tayta Dyuspa Churinmi kangi, nishpa.

70 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:

—Qamkuna dusitam akrashushqallapa kani. Piru suqnikiqam dyablupaq tikrakashqa kangi, nishpa.

---

* **6:45** Isaías 54.13

71 Chayshinaqam Jisusqa nirqan Judas Iskaryutipaq. Chay Judaspa taytanqam Simun
shutirqan. *[Nuta: Piru manam Simun Pidruchu karqanqa.]* Chay Judasmi noqaykuna-
manda suqniy kashpapis, Jisusta intrigakunambaq karqan.

7

Jisuspa masangunam mana kriyirqanllapachu paypiqa

1 Chaymandaqam Jisusqa prubinsya Galiliyapa llaqtangunapilla puriykarqan. Man-
anam munarqanchu prubinsya Judiyapi puriytaqa. Chaqa Judiyapiqam isrraylinukunapa
kamachikuqninguna ancha munarqanllapa Jisusta wanchiyta. 2 Piru chay diyakunaqam
arkacha wasikuna fyista sirkana karqan. Chaymi chay fyista ch'ayamuykaptinqa, 3 Jisuspa
masangunaqa payta yanqa nirqanllapa:

—Kay prubinsya Galiliyamandaqa prubinsya Judiyaman riy, milagrukunata ruraptiki,
waqpi qambi kriyiqkunapis chayta rikananllapa. 4 Chaqa mas famayuq munashpa kay-
taqam, mana balinchu kay kasiriyukunapi pakakushpa, milagrukunata ruranaykiqa. Ash-
wanri Jirusalinman riy, yumbay runakunapa ñawpambi chay milagrukunata ruranayki,
nishpa.

5 Chayshinaqam burlashpa nirqanllapa. Chaqa manam ni masangunapis Jisuspiqa
kriyirqanllapachu. 6 Chaymi Jisusqa masangunata nirqan:

—Tayta Dyus siñalashqan tyimpuyqam manaraq ch'ayamushqachu. Piru qamkunaqam
ima diyapis atingillapa riyta. 7 Chaqa Dyusta mana kasuqkunaqam qamkunataqa mana
ch'iqnishungillapachu. Piru noqataqam ch'iqniwanllapa, mana alli rurashqangunapaq
niptiy. 8 Chayri qamkunalla riyllapa waq fyistamanqa. Manaraqmi Dyus siñalashqan
tyimpuyqa ch'ayamushqachu. Chaymi manaraq rinichu riq chay fyistamanqa.

9 Chayshina masangunata nishpaqam, payqa chay prubinsya Galiliyapilla kidarqan.

Jisusmi rirqan arkacha wasikuna fyistaman

10 Chay masanguna chay fyistaman riptinqam, Jisuspis uyarapllana (uyarallana) Jirusal-
inmanqa rirqan. 11 Chaymi chay kuntraq isrraylinukunaqa Jisusta mana tarishpachu,
chay fyistapiqa ancha maskarqanllapa:

—¿Maypiraq chay runaqa? nishpa.

12 Kanan achka runakunaqam Jisuspaqqa uyaraplla (uyaralla) parlaqllapa. Wakinqam
niqllapa:

—Jisusqam ancha allin runa, nishpa.

Piru wakinqam niqllapa:

—Chay runaqam mana allinchu. Chaqa llaqta masinchiqkunatam ingañaykan, nishpa.

13 Piru Jisuspaq parlaqkunaqam, chay kamachikuqkunata manchashpa, mana nimat-
apis parlarqanllapachu suqkunapa ñawpambiqa.

14 Kanan ch'awpi fyistapina kaptinllapaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasinman rishpa,
chaypi yach'achikurqan. 15 Chaymi chay kamachikuqkunaqa Jisusta uyashpaqa, ispan-
tashqata kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam mana ni suq yach'achikuqwan istudyashqachu. ¿Imashinataq ancha
yach'ayniyuqqa? nishpa.

16 Jisusqam paykunata nirqan:

—Kach'amuwaq niwashqandallam yach'achikuni; manam noqa yuyashqaytachu.
17 Chaymi mayqan runa Dyus munashqanda ruraqqa kay nishqaypaqqa atin yach'ayta:
¿Jisusqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikuykan ichu pay munashqandalla
yach'achikuykan? nishpa. 18 Chaqa mayqan runa munashqandalla rimaqqam runa
masin alabananraykulla yach'achikun. Piru Taytaymi noqataqa kach'amuwashqa, allip
kaqtalla yach'achikunay. Chaymi ancha munani Taytay Dyusta yumban alabananllapa.

19 '¿Manachu Muysisqa Dyuspa liyningunata chay unay agwilunchiqkunata qorqan? Piru
qamkunaqam mana munangillapachu kasuyta. ¿Imaraykutaq munangillapa wanchiway-
taqa? nishpa.

20 Chaymi chay achka uyaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Pim munan wanchishuytaqa? Dyablum lukuyachishushqa, chayshina rimanaykiqa,
nishpa.

21 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Samana diyapi suq byinda ruraptiyqam, qamkunaqa ispantashpa, piñakungillapa.
22-23 Piru kay kumparasyumbi yuyashunllapa: Chay punta agwilunchiqkunam kwirpumbi
chay siñalta rurarqanllapa. Chaymandaqam Muysispis liynimbi nirqan, kwirpunchiqpi
chay siñalta ruranchiqllapa. Chaymi chay kustumbrita kumplinaykillapa,
samana diyapi ullqo wambraykita aychanda kuchushpa, siñalashpaqa, qamkunapis
trabajaykangillapa. Chayshina qamkuna trabajashpaqa, ¿imapaqmi piñakungillapa,

suq runata nanayninmanda kach'akachiptiy samana diyapiqa? 24 Manaraq allita
yach'ashpaqa, ama dasqa jusgayllapachu. Ashwan allita yach'ashpa, jusgayllapa: ¿Allichu
chay rurashqanqa ichu mana? nishpa.

¿Jisuschu Dyus Akrashqan Washadur?

25 Chayshina Jisus niptinmi, wakin jirusalinirukunaqa kayshina parlarqanllapa:
—¿Manachuraq maskaykanllapa kay runata wanchinanllapa? 26 Rikayllapa, yumbaypa
ñawpambim rimaykan. Manam pipis nimata ninchu. ¿Awturidarkunachuraq yach'anllapa:
Allibmi kay Jisusqa Dyus Akrashqan Washadur, nishpa? 27 Piru Jisuspaqqam yach'anchiq:
Nasaritmandam shamushqa, nishpa. Piru chay Washadur shamuptinqam, mana pipis
yach'anqachu: Maymandam payqa shamun, nishpaqa.
28 Jisusqam chayta yach'ashpa, Dyuspa adurana wasimba patyumbi
yach'achikuykashpa, kayshina jwirtita nirqan:
—Qamkunaqam yuyangillapa: Jisustaqam riqsinchiq. Yach'anchiqmi maymanda
shamushqa, nishpa. Piru manam alliptaqa yach'angillapachu. Manam ni riqsingillapachu
chay kach'amuwaqtaqa. Chaqa gustuymandaqam mana shamushqachu kani. Ashwanmi
suq allip kaqta rimaq kach'amuwashqa. 29 Chay kach'amuwaqtaqam noqaqa allita riqsini.
Chaqa paymandam shamushqa kani, nishpa.
30 Chayshina niptinmi, Jisustaqa munarqanllapa prisuyta. Piru manaraqmi wanchinan-
llapa urasqa ch'ayamushqachu karqan. Chaymi mana pipis almitikarqanchu prisuytaqa.
31 Kanan achka runakunam paypi yuyakushpa, kayshina nirqanllapa:
—Manam pipis atinmanchu rurayta kay Jisus rurashqan milagrukunataqa. Chaymi
yach'anchiq: Jisukristum Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

Farisiyukunam suldadukunata kach'arqan, Jisusta prisunambaqllapa

32 Chay runakuna uyaraplla (uyaralla) Jisuspaq chayshina parlaptinmi, farisiyu duktri-
nayuqkunaqa uyarqan. Chaymi kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan
Dyuspa adurana wasimba suldadungunata kach'arqanllapa, Jisusta prisushpa apamu-
nanllapa.
33 Chaymi Jisusqa payta uyaqkunata nirqan:
—Ashla tyimpullanam qamkunawanqa rini kaq. Chaymandaqam chay
kach'amuwaqmanna rini kutiriq. 34 Chaymi qamkunaqa ringillapa maskawaq. Lukismi
manana ringillapachu tariwaq. Chaqa waqman riptiyqam, mana ringillapachu atiq ikiyta
riytaqa, nishpa.
35 Chaymi isrraylinukunapa kamachikuqninguna paykunapura kayshina parlarqanl-
lapa:
—¿Maytanash kay runaqa rinqa, ama tarinanchiqllapaqa? ¿Akasuchu rin riq chay shikwa
shikwa tiyashqan isrraylinukunaman? Chaqa paykunaqam suq nasyungunapi mana isr-
raylinu kaqkunawan tiyanllapa. ¿Chayshinaqachu rinqa, chay furastirukunata yach'achiq?
36 ¿Imam munan niyta kay niwashqanchiqqa: “Maskawashpapismi, mana ringillapachu
tariwaq. May kashqaymanqam mana ringillapachu atiq shamuytaqa”, nishpa?

Dyuspa Santu Ispiritunmi yakushina yanapawanchiq kawsananchiq

37 Chay fyista ushyakanan diyaqam mas baliq diya karqan. Chay diyaqam Jisusqa
shayashpa, ancha jwirtita nirqan:
—Mayqan yakunaqqa noqaman shamunqa upyachinaypaq. 38 Chaqa Dyuspa Santu
Librumbim kayshina nin: “Noqapi kriyiqkunapa shunqonmandaqam kawsachikuq yaku
rin lluqshiq”, nishpa.
39 Jisusqam chayshina yach'achikurqan, intyindinanllapa: Jisuspi kriyiqkunam Dyuspa
Santu Ispiritunda rinllapa ch'askiq, nishpa. Chaqa chay diyakunapiqam Jisus manaraq
syiluman rishqachu karqan, waqpi llipyanambaq. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa
paykunamanqa manaraq shamushqachu karqan.

Jisustam wakin sawacharqan; wakinnataqmi kuntrarqan

40 Chay achka runakunamanda wakinqam Jisusta chayshina niqta uyashpa, nirqanl-
lapa:
—Allibraq kay runaqa Dyuspaq chay shamunambaq rimaq, nishpa.
41 Wakinqam nirqanllapa:
—Kayqam Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.
Piru wakinnataqmi nirqanllapa:
—Dyus Akrashqan Washadurqam mana atinchu kayta chay prubinsya Galiliyaman-
daqa. 42 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Chay Washadurqam chay unay gubyirnu
Dabidpa karu willkan rin kaq. Chaymi chay Dabidpa kikin Bilin llaqtambi rin nasiq”,

nishpa. *[Nuta: Paykunaqam mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Bilin llaqtambim nasirqan, nishpa.]*
43 Chaymi chay wakin runakunaqa Jisuspaqqa suq layata yuyarqanllapa. Suqkunanataqmi suq layata yuyarqanllapa. 44 Wakinqam munarqanllapa prisuyta. Piru manam ni pipis prisurqanchu.

Kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu Jisuspiqa
45 Chay suldadu riqkunaqam mana prisushpachu, kutirqanllapa isrraylinu kurakunapa chay kamachikuqningunaman, chay farisiyukunaman. Chaymi paykunaqa chay suldadukunata tapurqanllapa:
—¿Imaraykutaq qamkunaqa mana apamurqaykichu Jisustaqa? nishpa.
46 Chaymi chay suldadukunaqa nirqan:
—¡Manam ni mayqan runapis chay runashinaqa rimashqachu! nishpa.
47 Chaymi farisiyukunaqa chay suldadungunata nirqanllapa:
—¿Ima, qamkunapischu dijakarqaykillapa ingañashunambaq? 48 Allita yuyayllapa, noqaykunamandaqam mana ni suq kamachikuq, ni suq farisiyu chay runapiqa kriyishqallapachu kani, ¿manachu? 49 Ashwanmi Muysispa liyningunata chay mana yach'aqkunalla Jisuspiqa kriyinllapa. Chaymi paykunaqa kundinadu rinllapa kaq, nishpa.
50 Piru chay farisiyukunamanda suqninmi chay Nikudimu karqan. Payqam suq tuta Jisusman rishqa karqan tapuq. Chaymi payqa chay farisiyu masingunata nirqan:
51 —Liyninchiqmi kamachiwanchiq, amash dasqa pipaq nishunchu: "Uchayuqmi", nishpaqa. Ashwanmi kamachiwanchiq, puntata allita uyananchiq, chayshina yach'ananchiq: ¿Allitachu rurashqa ichu mana? nishpa.
52 Chaymi chay suq farisiyukunaqa nirqanllapa:
—¿Ima qambischu galiliyanu kangi? Dyuspa Santu Librunda allita liyiy, yach'anayki: Dyuspaq rimaqkunaqam mana ni pipis Galiliyamandaqa shamushqachu, nishpa. *[Nuta: Piru liyiy Isaías 9.1ta.]*
53 Chayshina nishpaqam, rirqanllapana wasingunaman.

8

Suq bandulira warmita piskashpam, Jisusman apamurqanllapa
1 Piru Jisusqam Ulibu lumamanna rirqan. 2 Qayandin tutamandam Dyuspa adurana wasinmanna kutirirqan. Chay diyam ancha achka runakuna Jisusman tandakarqanllapa. Chaymi payqa tiyashpa, paykunata yach'achirqan. 3 Chaypi yach'achikuykaptinmi, wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis suq warmita apamurqanllapa Jisusman. Chay warmitaqam tarishqallapa karqan suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaqta. Chaymi yumbaypa ñawpambi rurashpa, 4 Jisusta nirqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, kay warmitam tarishqallapa kani suq runa mana rrispitun kaqwan puñuykaptin. 5 Muysispa liynimbiqam nin, kay laya warmikunata rumikunawan sitashpa, wanchinanchiq. Mayá, qamqa ¿imatam ningi? nishpa.
6 Chayshinaqam yanqa tapurqanllapa, imapi pandaptin, chaypaq tumbashpa dimandananllapa. Chaymi Jisusqa pambaman kumurashpa, allpapi didunwan iskibrirqan. 7 Piru paykuna kutin kutin tapuptinllapaqam, kumuraykashqanmanda alsakashpa, nirqan:
—Mayqanniki mana nima uchayuq kaqri puntata sitay kay warmitaqa, nishpa.
8 Chayshina nishpaqam kumurarirqan, allpapi iskibrinambaq. 9 Chayshina Jisus niptinqam, chay runakunaqa, uchayuq kashpa, penqakushpa, suqnin suqnin rirqanllapa. Puntataqam chay mayurkuna rirqanllapa. Chaymandaqam chay mas wambra runakunapis rirqanllapa. Chaymi chay warmillana kidarqan Jisuspa ñawpambi. 10 Chaymandaqam Jisusqa alsakarishpa, chay warmitallana rikarqan. Chaymi tapurqan:
—¿Maypinataq chay dimandashuqkunaqa? ¿Mananachu pipis kan, shimbishunanqa? nishpa.
11 Chaymi warmiqa nirqan:
—Taytitu, mananam ni pipis kanchu, nishpa.
Chaymi Jisusqa chay warmitaqa nirqan:
—Noqapismi mana sintinsyaykichu wanchishunanllapaqa. Mayá, riyna. Kananmandaqa amanakish uchakunataqa rurangichu, nishpa.

Jisusqam suq michashina kay mundupiqa
12 Chaymandaqam Jisusqa chaypi kaqkunata suq kutinda kayshina yach'achirirqan:
—(Kay mundupi tiyaqkunaqam Dyuspi mana yuyakushpaqa, tutayaqpishina kawsaykanllapa.) Noqaqam Taytanchiq Dyuspaq yach'achikushpa, suq michashina

kani paykunapaqqa. Chaymi mayqan runa noqapi yuyakushpaqa, achikpishinana rin kawsaq, nishpa.
13 Chaymi wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta kayshina nirqan:
—Qamllam faburnikita rimaykangi. Chayraykum chay nishqaykiqa mana nimapaq balinchu, nishpa.
14 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqalla faburniyta rimaptiypismi, chay nishqaykunaqa mana llullachu. Chaqa noqaqam yach'ani: Maymandam shamushqa kani, maymanmi kutirishaq, nishpa. Piru qamkunaqam mana yach'angillapachu: Maymandam shamushqa Jisus, ni maymanmi kutirinqa, nishpaqa. 15 Qamkunaqam suqkunata chapashpa, yuyaynikimandalla jusgashpa, ningillapa: "Kay laya runam payqa", nishpa. Piru noqaqam mana pitapis chayshinaqa jusganichu. 16 Jusgakushpaqam, kabalta jusgakuni. Chaqa manam sapalayqa jusgakunichu. Ashwanmi kach'amuwaq Taytaywan jusgakuniqa. 17 Qamkunapa liynikipiqam kayshina nin: "Ishkay tistigu chay layatalla rimaptinqam, balinna chay rimashqanqa", nishpa. 18 Chayshinam noqapis noqa kikiypaq suq tistigu kani. Kach'amuwaq Taytaypismi noqapaq suq tistigu, nishpa.
19 Chaymi paykunaqa tapurqanllapa:
—¿Maypitaq taytaykiqa? nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqata mana allita riqsiwashpa: Pim Jisukristu nishpaqam, Taytaytapis mana riqsingillapachu. Piru noqata allita riqsiwashpaqam, Taytaytapis riqsingimanllapa, nishpa.
20 Chayshinam Jisusqa rimarqan Dyuspa adurana wasimbi chay ufrindapaq kaq kajungunapa ladumbi. Piru manam pipis prisurqanchu. Chaqa manaraqmi prisunanllapa urasqa ch'ayamushqachu karqan.

Jisusmi nirqan: "Rinay kaqmanqam mana atingillapachu riyta", nishpa

21 Jisusmi kayshina nirirqan:
—Noqaqam rinina riq. Riptiyqam qamkunaqa ringillapa maskawaq. (Piru mananam ringillapachu tariwaq.) May rishqaymanqam qamkunaqa mana atingillapachu riyta. Chaqa Tayta Dyusqam mana rinchu pirdunashuq uchaykikunataqa. Chaymi wañushpaqa, ringillapa chingaq, nishpa.
22 Chayshina Jisus niptinqam, chay mas kamachikuq isrraylinukunaqa suqnin suqnin kayshina tapunakurqan:
—¿Ima pay kikinllachu munashpa wanchikayta, niwanchiqllapa: "May rishqaymanqam mana atingillapachu riyta" nishpaqa?
23 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkunaqam kay mundumanda kangi. Piru noqaqam mana kay mundumandachu kani. Ashwanmi anaq syilumanda kaniqa. 24 Chaymi noqapaq mana kriyishpa: Jisusqam Dyuspa Churin, nishpaqa, wañushpa ringillapa chingaq. Chaqa Taytanchiq Dyusqam mana rinchu pirdunashuqllapa uchaykikunamandaqa, nishpa.
25 Chaymi chayshina niptinqa, Jisusta tapurqanllapa:
—¿Pitaq qamqa kangi? nishpa.
Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qallarishqay diyamandapacham chaytaqa nishushqallapa kani. 26 Noqaqam qamkunata jusgashushpa, chay ima laya kashqaykillapata rini nishuq. Piru noqaqam chay kach'amuwaqta uyani. Chaymi pay nishqanshina allip kaqtalla yumbay runakunata, warmikunataqa nini.
27 Chayshina Jisus niptinqam, paykunaqa mana intyindirqanchu: Tayta Dyuspaqmi rimaykan, nishpaqa. 28 Chaymi Jisusqa yumbay chaypi kaqkunata nirqan:
—Noqa Dyusmanda Shamuq Runata (klabawashpa, suq krusman) alsawashparaqmi, ringillapa yach'aq: Allibmi Jisusqa Dyusmanda shamushqa, nishpaqa. Chaypim ringillapa yach'aqpis: Manam pay munashqandaqa rurashqachu. Ashwan Taytan nishqandallam rimashqa, nishpa. 29 Taytay kach'amuwaqqam pullay. Manam sapalaytaqa dijawashqachu. Chaqa tukuy bidaypim pay munashqandalla rurani.
30 Chayshina Jisus niptinqam, achka runakuna, warmikuna paypina kriyirqanllapa.

Jisuspi mayqan kriyiqqam manana dyablupa kriyadunchu

31 Jisusqam paypi kriyiq isrraylinukunataqa kayshina nirqan:
—Nishushqaykunata mana shaykuq kasuwashpaqach'i, allip yach'akuqniykuna kangimanllapa. 32 Chayshina kasuwashpaqach'i, tukuy nishushqaypaq yach'angimanllapa: Allibmi kashqa, nishpa. Chay allip nishushqayta kasushpaqach'i, manana randishqa kriyadushinaqa kangimanllapachu. Ashwanch'i librina kangimanllapa, nishpa.

33 Chaymi paykunaqa nirqanllapa:
—Abrajamba kastanguna kashpam, tukuy tyimpu libri kanillapa. Manam ni mayqamba
randishqa kriyadunchu kashqallapa kani. Chayshinaqa ¿imaraykum niwangillapa: “Libri-
nam kangimanllapa”, nishpaqa?
34 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam niykillapa, yumbay runa uchata ruraqkunaqam dyablupa kriyadunshina.
35 Kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Suq kriyaduqam mana tukuy tyimpupaqchu
patrunnimba kriyadunqa rin kaq. Piru chay patrumba churinqam tukuy tyimpupaq
taytamba churin rin kaq. 36 Chaymi noqa Dyuspa Churin washashuptiyqa, allipta uchayki-
manda librina ringillapa kaq. 37 Allitam yach'ani: Abrajamba kastanguna kangillapa,
nishpa. Piru wakinnikiqam yach'achishushqayta mana kriyiwashpa, munangillapa
wanchiwayta. 38 Noqaqam rimani Taytay rikachiwashqanda. Piru qamkunaqam suq
taytayki nishushqanda rurangillapa.
39 Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa nirqanllapa:
—Noqaykunapa taytayqam chay unay Abrajan, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay Abrajanqam allita rurashpa kawsarqan. Chaymi qamkunaqa paypa kastan
kashpaqa, payshina allita rurashpa kawsangimanllapa. 40 Piru qamkunaqam mana
Abrajanshinachu kawsangillapa. Chaqa Tayta Dyus allip kaqta niwashqanda qamkunata
nishuptiymi, munangillapa wanchiwayta. Piru Abrajanqam mana nunka chayshinaqa
rurarqanchu. 41 Qamkunaqam suq laya taytayuq kangillapa. Chaymi chay mana alli
taytaykipa ruranandа qamkuna ruraykangillapa.
Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa kayshina nirqanllapa:
—Noqaykunaqam mana tarikuchu kanillapa. Ashwanmi Taytanchiq Dyuslla taytayllapaqa, nishpa.
42 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Qamkuna Tayta Dyuspa wambranguna allipta kashpaqach'i, noqataqa kuyawangi-
manllapa. Chaqa Tayta Dyus kach'amuwaptinmi, kay pachamanqa shamushqa kani.
Manam noqapa yuyayniymandachu shamushqaqa kani. 43 Piru yach'achikuptiyqam,
qamkunaqa mana munangillapachu uyawayta. Chaymi chay nishushqaytaqa mana
atingillapachu intyindiwayta. 44 Chaqa qamkunapa taytaykiqam dyablu. Chaymi dyablu
munashqanda munangillapa rurayta. Chaqa dyabluqam qallarishqan tyimpumanda-
pacha matansyiru, ancha llulla likidu kashqa. Chaymi llullakushpalla purin. Manam
nunka allip kaqtaqa rimanchu. Chaymi llullakuqkunaqa paypa wambranguna. 45 Chaymi
noqa allip kaqta nishuptiyqa, qamkunaqa mana kriyiwangichu. 46 Noqa allitalla ru-
raptiyqa, ¿mayqannikim atingi niwayta: “Uchayuqmi kangi”, nishpaqa? Noqa mana
llullakushpa, allip kaqtalla nishuptiyqa ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyiwangichu?
47 Chaqa Tayta Dyuspa wambrangunaqam pay nishqanda kasunllapa. Piru qamkuna
Tayta Dyuspa mana wambranguna kashpaqam, pay nishqandaqa mana munangillapachu
kasuyta.

Manaraq Abrajan kaptinmi, Jisukristuqa karqanna

48 Chayshina Jisus niptinmi, chay isrraylinukunaqa nirqanllapa:
—Noqaykunaqam allip kaqta kayshina rimanillapa: “Qamqam dyabluta kasuq
samaryanu kangi”, nishpa.
49 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqaqam mana dyablutaqa kasunichu. Ashwanmi Taytay munashqanda rurashpa,
payta alabani. Piru qamkunaqam mana nimatapis alabawangichu. Ashwanmi qamku-
naqa disprisyawangi. 50 Noqaqam mana munanichu, qamkuna amalas alabawanaykiqa.
Ashwanmi Taytay Dyus ancha munan, qamkuna alabawanayki. Chaqa paymi noqapa
faburniy. Kanan paymi yumbayta rin jusgaq. 51 Allip kaqtallam niykillapa, yumbay
rimashqayta kasuqkunaqam mana nunka rinllapachu wañuq, nishpa.
52-53 Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:
—¿Imapaqmi ningi qamta kasushuqkunash mana nunka rinllapachu wañuq, nishpaqa?
Kananqam allitana yach'anillapa: Qamba kwirpuykipim dyablupa ispiritun tiyan, nishpa.
Chaqa unay agwilunchiq Abrajanqam wañushqa. Dyuspaq yumbay rimaqkunapismi unay
tyimpuna wañushqa. ¿Ima qamqachu yuyangi: Mas balidum kani chay unay agwilunchiq
Abrajanmanda, nishpa? Chayshinaqachu ¿yuyangi: Yumbaymandam mas balidu kani,
nishpa?
54 Chayshina niptinllapam, Jisusqa nirqan:
—Manam noqa kikiyllaqa alabakanichu. Noqa kikiylla alabakashpaqam, mana nima-
paq baliymanchu. Taytaymi noqataqa alabawan. Kanan qamkunapismi Taytaypaq

ningillapa: “Paymi Dyusniy”, nishpa. 55 Chayshina nishpapismi, paytaqa mana riqsingillapachu. Piru noqaqam paytaqa riqsini. Chaymi “Manam Dyustaqa riqsinichu”, nishpaqa, qamkunashina llullakuq kayman. Piru noqaqam Taytay Dyusta allipta riqsishpa, pay nishqanda kasuni. 56 Chay unay agwilunchiq Abrajanqam ancha kushikurqan, yach'ashpa: Dyus Akrashqan Washadurmi rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam chay Abrajanqa (wañushpa, syilupina kashpa) noqata rikawarqan syilumanda shamuqta. Chaymi ancha kushikurqan.

57 Chayshina Jisus niptinmi, chay ch'iqniq runakunaqa kayshina nirqanllapa:

—Agwilunchiq Abrajanqam achka watakunana wañushqa. Piru qamqam manaraq ni 50 watayuqchu kangi. ¿Imapaqtaq ningi: “Abrajandam rikashqa kani”, nishpaqa?

58 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allita uyawayllapa. Manaraq Abrajan kaptinmi, noqaqa tukuy tyimpu kashqa kani, nishpa. *[Nuta: Chayshinallam Tayta Dyuspis Muysista nishqa karqan. Éxodo 3.14.]*

59 Chayshina Jisus niptinmi, chay runakunaqa ancha piñakushpa, rumikunata piskarqanllapa, sitashpa wanchinanllapa. Chaymi Jisusqa chay achka runakunapa ukumbi pakakushpa, Dyuspa adurana wasinmanda lluqshishpa, suq lugarmanna rirqan.

9

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

1 Suq lugarta pasaykashpam, Jisusqa suq sarku runata rikarqan. Chay runaqam sarkulla nasishqa karqan. 2 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chay runapaq kayshina tapurqayllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, kay runa sarkulla nasinambaqqa, ¿pitaq uchata rurarqan? ¿Paychu ichu taytanguna? nishpa. *[Nuta: Chay isrraylinukunam mana intyindishpa yuyarqanllapa: Yumbay qeshyaqkuna ichu pubrikuna uchata rurashqanrayku padisinllapa, nishpa.]*

3 Chaymi Jisusqa noqaykunata niwarqan:

—Manam ni chay runa ni taytanguna uchata rurashqanraykuchu sarkuqa kashqa. Ashwanmi sarkuqa nasishqa, Dyus yanapanambaq, rikaqkuna yach'ananllapa: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa. 4 Chaqa Dyusmi kach'amuwashqa, pay munashqanda ruranaypaq. Chaymi manaraq ushyakaptin tyimpuy, chayta ruraykani. Chaqa kay tyimpuqam punchawshinaraq. Piru rinmi ch'ayamuq suq tyimpu, manana pipis nimata atinan rurayta. Chay tyimpuqam tutapshina rin kaq. 5 Piru kay mundupi kashpaqam, runakunapa, warmikunapa michanshina kani, nishpa.

6 Chaymandaqam Jisusqa tuqayninwan allpata nuyuchishpa, chay sarku runapa ñawingunata implastarqan. 7 Chayshina rurashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Riy chay Siluwi pusuman mayllakuq, nishpa.

Chay Siluwiqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: “Kach'amushqa”, nishpa. Chaymi chay sarku runaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqanna.

8 Chay sarku runapa bisinunguna, suq runakunapismi payta rikashqallapa karqan limush'nata mañakuykaqta. Chaymi rikakuqtana rikashpaqa, nirqanllapa:

—¿Manachuraq chay runa tiyashpa limush'nata mañakuq? nishpa.

9 Suqkunapismi nirqanllapa:

—Waqqar pay, nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Waqqar chay runa limush'nata mañakuq laya. Piru manam paychu, nishpa.

Piru chay runa sarku kashqanqam nirqan:

—Noqam kani, nishpa.

10 Chaymi tapurqanllapa:

—¿Imashinataq atingina rikakuytaqa? nishpa.

11 Chaymi payqa nirqan:

—Chay runa Jisus shutiqmi lluchkitakushpa, ñawiykunata implastashpa, kamachiwarqan: “Riy Siluwi pusuman mayllakuq”, nishpa. Chaymi noqaqa rishpa, chay pusupi mayllakushpa, rikakurqayna, nishpa.

12 Chaymi chay runakunaqa chay sarkutaqa tapurqanllapa:

—¿Maypinam chay Jisusqa? nishpa.

Payqam nirqan:

—Manam yach'anichu. Maypinach'iri, nishpa.

Farisiyukunam chay sarku runa kach'akashqata tapurqanllapa

13-14 Samana diyapim chay sarku runataqa Jisusqa lluchkitata rurashpa, implastashpa kach'akachishqa karqan. Chaymi chay runata aparqanllapa farisiyukunaman. 15 Paykunaman ch'ayaptinqam, tapurqanllapa:

—¿Imashinataq sarku kashqaykimandaqa kananqa atingina rikakuyta? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Suq runam ñawiykunapa sawanda lluchkitawan implastarqan. Chaymandaqam noqa ñawiykunata mayllashpaqa, atirqayna rikakuyta, nishpa.
16 Chayshina niptinqam, wakin farisiyukunaqa nirqan:
—Chay runa kach'akachishuqqam samana diyata mana rrispitanchu. Chaymi payqa mana Dyusmandachu shamushqa, nishpa.
Piru wakinnataqmi nirqan:
—Suq uchayuq runa kashpaqach'i, kay milagrukunataqa mana atinmanchu rurayta, nishpa.
Chayshinam paykunapura suq laya, suq layata parlarqanllapa. 17 Chaymi chay runa sarku kashqandaqa tapurirqanllapa:
—¿Mayá, ima ningitaq qamqa chay kach'akachishuq runapaqqa? nishpa.
Chaymi chay runaqa nirqan:
—Noqaqam nini: Payqam Dyuspaq suq rimaq, nishpa.
18 Piru chay kamachikuq isrraylinukunaqam mana kriyirqanllapachu: Chay runam sarku kashqanmanda rikakushqa, nishpaqa. Chaymi taytanda mamanda qayashpa, 19 tapurqanllapa:
—¿Kaychu wambrayki? ¿Alliptachu sarku nasirqan? Kananqa ¿imashinataq atinna rikakuyta? nishpa.
20 Chaymi taytan mamanqa paykunata nirqan:
—Arí, wambraymi. Alliptam sarku nasirqan. 21 Piru manam yach'anillapachu imashinam ichu pim kach'akachishqa, nishpaqa. Waqqar mayur runana. Paytar tapuyllapa, pay kikin nishunanllapa, imashinam rikakushqa, nishpa.
22 Taytanwan mamanqam chayshinaqa nirqanllapa, chay kamachikuqkunata manchashpa. Chaqa chay kamachikuqkunaqam tandakashpa parlashqallapa karqan: “Mayqan runa ichu warmi: ‘Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur’ niptinqa, sinaguga wasimanda qatishun”, nishpa. 23 Chaymi taytanwan mamanqa manchashpa: Qatiwashunch'i, nishpa, nirqanllapa: “Mayur runanam. Payta tapuyllapa”, nishpa.
24 Chaymi chay runataqa qayarishpa, nirqanllapa:
—Dyuspa ñawpambi juray: ¿Imashinam rikakushqa kangi? nishpa. Noqaykunaqam yach'anillapa: Chay Jisusqam uchayuq runa, nishpa.
25 Chaymi chay runaqa nirqan:
—Manam noqaqa yach'anichu: Uchayuqchu Jisusqa ichu mana, nishpa. Piru kaytallam yach'ani: Sarku kashqaymandam rikakunina, nishpa.
26 Chaymandaqam mushuqmanda tapurirqanllapa:
—¿Imatam rurashurqan rikakunaykiqa? nishpa.
27 Chaymi paykunataqa nirqan:
—Nishurqaqllapanam, piru qamkunaqam mana munangillapachu uyawayta. Chayshinaqa ¿imapaqnamir munangillapa mushuqmanda nirishunayqa? ¿Qamkunapischu munangillapa yach'akuqninguna kayta? nishpa.
28 Chayshina niptinqam, chay kamachikuqkunaqa chay runataqa ancha musyashpa nirqanllapa:
—Qamqam kangi chay Jisuspa yach'akuqnin. Piru noqaykunaqam chay unay Muysispa librungunamanda yach'akunillapa. 29 Chaymi yach'anillapa: Dyusmi parlachirqan Muysista, nishpa. Piru chay mana baliq Jisuspaqqam mana yach'anillapachu ni maymandach'i shamushqa, nishpa.
30 Chaymi chay runaqa paykunata nirqan:
—¡Chayshinaqam mana nunka uyashqachu kani! Qamkunaqam mana yach'angillapachu: ¿Maymandam shamushqa chay runa? nishpa. Piru noqataqam yanapawashqa rikakunaypaq. 31 Kanan noqanchiqkunam yach'anchiq: Dyusqam ucha ruraqkunataqa mana yanapanchu. Piru payta aduraqkunata, munashqanda ruraqkunataqam Dyusqa yanapan. 32 Manakish nunka uyashqachu kanchiq: Suq sarku nasiqtam suq runa kach'akachishqa, nishpaqa. 33 Chaymi niykillapa, chay yanapawaq runa, Dyusmanda mana shamushpaqach'i, mana nima milagruta atinandachu rurayta, nishpa.
34 Chayshina niptinqam, chay kamachikuq runakunaqa nirqanllapa:
—¿Ima qam ucha likidu nasiqchu noqaykunata munangi yach'achiwayta? nishpa.
Chayshina nishpam, chay runataqa sinaguga wasimanda qatirqanllapa.

Wakin runakunaqam sarkushina

35 Jisusmi yach'arqan chay runata sinaguga wasimanda qatishqanllapata. Chaymi chay runata tingushpaqa, kayshina tapurqan:

—¿Qamqachu Dyuspa Churimbi kriyingi? nishpa.
36 Chaymi payqa nirqan:
—Taytitu, ¿pimir payqa? Mayá niwayri, paypi kriyinaypaq, nishpa.
37 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Rikawashqam kangi. Noqam kani. Kayqar parlachiykayki, nishpa.
38 Chaymi chay runaqa nirqan:
—Arí, Taytitu. Qambim kriyini, nishpa.
Chayshina nishpaqam, Jisuspa ñawpambi qonqorikurqan. 39 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Noqaqam kay mundumanqa shamushqa kani, Dyuspaq mana intyindiqta yach'achinaypaq, paypaq allita yach'ananllapa. Piru chay yach'aq tukuqkunata jusgashpam, rini akraq chay yach'aqkunamanda, sarkukunashina kashpa, mana nimatapis intyindinambaq, nishpa.
40 Wakin farisiyukunaqam chaypi karqan. Chaymi chayshina Jisus niptin uyashpaqa, kayshina tapurqanllapa:
—¿Qamchu niwangillapa: “Sarkukunashinam kangillapa”, nishpa? Manam sarkukunashinachu kanillapaqa, nishpa.
41 Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:
—Yuyaynikipi sarkukunashina kashpaqach'i, mana yaqqa uchayuqchu kangimanllapa. Piru qamkuna kikikim ningillapa: “Allitam Dyuspaq yach'anillapa”, nishpa. Chaymi mas uchayuqna kangillapa.

10

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan wisha kurralnimbi kaqwan

1 ’Alliptam niykillapa, suq runa wishakunapa kurralninman chay pungunda mana yaykushpa, ashwan sawanda yaykuqqam suq ladrun ichu suq saltiyadur. 2 Piru kurralpa pungunda yaykuqqam wishakunapa michidurnin. 3 Chaymi kurralpa pungunda kwidaqqa kich'an, chay michidur yaykunambaq. Yaykuptinqam, chay wishangunaqa michidurnimba busninda riqsin. Kanan paypismi wishangunata riqsishpa, kadunuta shutimbi qayashpa, surqon. 4 Chaymandaqam chay wishangunapa ñawpanda rin. Wishangunapismi chay michidurnimba busninda riqsishpa, ikinda rinllapa. 5 Piru mana michidurnin kaqtaqam mana siginllapachu. Ashwanmi busninda mana riqsishpachu, manchashpa mitikanllapa.
6 Jisus chay kumparasyunda ruraptinqam, chay isrraylinukunaqa mana intyindirqanllapachu: imam munan niyta, nishpa.

Jisusmi allin michidurshina

7 Jisusmi paykunata nirirqan:
—Alliptam niykillapa, noqaqam wishakunapa yaykunan pungushina kani. 8 Piru yumbay chay puntata shamuq pandachikuq yach'achikuqqam ladrunshina, saltiyadurshina kashqallapa. Chaymi wishayshina kaqkunaqa paykunataqa mana kasurqanchu. 9 Noqam syilupa yaykuna pungunshina kani. Chaymi mayqan noqapi yuyakuqqa washadu kashpa, syiluman rin yaykuq. Payqam suq wisha qewata tariqshina rin kaq.
10 ’Suq ladrunqam shamun suwakuq, wanchikuq, chingachikuq. Piru noqaqam shamushqa kani, runakunata, warmikunata tukuy tyimpu ancha shumaqta kawsachinaypaq, tukuy bidambi ancha kushikunanllapa. 11 Noqaqam ancha allin michidurshina kani. Chaymi rini wañuq, runakunata, warmikunata washanaypaq. Chaqa paykunaqam wishaykuna. 12 Piru paguta ch'askiq michikuqqam mana lijitimu dwiñuchu. Chaymi chay atun kita animal lubu shamuqta rikashpaqa, wishakunata dijashpa, das mitikan. Chaymi chay lubuqa wishakunata rishpa piskaq mikunambaqqa, waqta kayta shikwan. 13 Chaqa chay michikuq pagu ch'askiqqam paguraykulla wishakunataqa michin. Chaymi mitikan, mana nimatapis llakishpachu, ¿chay wishakunachu chingan ichu mana? nishpa.
14-15 ’Piru noqaqam ancha allin michidurshina kani. Taytay noqata riqsiwashqanshinam noqapis paytaqa riqsini. Chayshinallam runakunata, warmikunata ancha allita riqsini, wishaykuna kaptin. Achka runa, warmipismi noqata riqsiwan. Chaymi rini wañuq, paykunata washanaypaq. 16 Kanan suq nasyungunapipismi wambraykuna kan. Paykunapismi rinllapa kasuwaq. Chaymi paykunatapis rini apamuq, yumbay wishaykuna suq trupa tandadulla kananllapa, noqalla michidurnin kanaypaq.
17 ’Wishaykunapaqmi rini wañuq. Chaymi Taytayqa ancha kuyawan. Kanan wañushpaqam, mushuqmanda rini kawsamuq. 18 Piru manam pipis amalasqa rinchu wanchiwaq. Ashwan noqa kikiy munashpam, rini dijakaq wanchiwananllapa. Chaqa

dirichuyuqmi kani wañushpa, kawsamunaypaq. Taytanchiq Dyusqam kach'amuwashqa,
chayshina ruranaypaq.
19 Chayshina Jisus niptinmi, wakin isrraylinukunaqa paykunapura suq layata, suq
layata rimarqanllapa. 20 Chaymi paykunamanda achka runakuna Jisuspaqqa nirqanllapa:
—Payqam luku. Uku shunqombim dyablupa ispiritun. Chayri ama uyayllapachu
paytaqa, nishpa.
21 Piru wakinnataqmi nirqanllapa:
—Kay runapa shunqombi dyablupa ispiritun kaptinqach'i, kay ancha shumaqkunataqa
mana rimanmanchu. Kanan chay dyabluqam sarkukunata mana atinmanchu cha-
pachiyta, nishpa.

Achka isrraylinukunam Jisusta kuntrarqanllapa

22 Jirusalin llaqtapim unay tyimpukunapi Dyuspa adurana wasinda allichashqallapa
karqan. Chaymandaqam Tayta Dyustana intrigashqallapa karqan. Chaymi watan watan,
chayta yuyashpa, chiri tyimpupi suq fyistata rurarqanllapa. 23 Dyuspa adurana wasinmi
achka kurridurniyuq karqan. Suq kurridurninmi Salumun kurridur shutiq. Chay fy-
istapi Jisukristu chay Salumun kurridurpi puriykaptinmi, 24 wakin isrraylinukuna paypa
rridurnimbi shayashpa, kayshina tapurqanllapa:
—¿Ima tyimpukamanmi mana ringichu niwaqllapa: “Dyus Akrashqan Washadurmi
kani” ichu mana, nishpaqa? Chayri Dyuspa chay Akrashqan Washadur kashpaqa, klaruta
niwayllapa, nishpa.
25 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Nishushqallapanam kani. Piru manam munangillapachu kriyiwaytaqa. Noqaqam
Taytay niwashqanda rurani. Chayta rikashpam, atingillapa yach'ayta: Jisusmi Dyus-
manda shamushqa, nishpa. 26 Piru qamkunaqam mana wishaykunachu kangillapa.
Chaymi noqataqa mana kriyiwangillapachu. 27 Piru wishaykunaqam busniyta riqsishpa,
sigiwanllapa. Noqapismi chay wishaykunataqa riqsini. 28 Chaymi noqaqa paykunata
kawsachini, suq bidapi tukuy tyimpu kawsashpa, ama nunka chingananllapa. Chayshina
paykunata washaptiyqam, mana pipis noqataqa rinchu qoch'iwaq. 29 Chaqa Taytayqam
yumbaymanda mas pudirniyuq. Paymi wishaykunataqa qowashqa. Chaymi mana
pipis atinchu qoch'iyta chay wishaykunataqa Taytaypa makinmandaqa. 30 Noqaqam
Taytaywanqa suqlla kanillapa, nishpa.
31 Chayshina nishqambaqmi, chay isrraylinukunaqa rumikunata piskarqanllapa, Jis-
usta sitashpa, wanchinambaqllapa. 32 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Taytay yanapawaptinmi, qamkunapa ñawpaykipi ancha achka runata, warmita yana-
pashqa kani. ¿Mayqan chay yanapashqaypaqmi ringillapa wanchiwaqqa? nishpa.
33 Chaymi chay isrraylinukunaqa Jisusta nirqanllapa:
—Manam rinillapachu wanchishuq chay allikunata rurashqaykiraykuqa. Ashwanmi
rinillapa wanchishuqqa Taytanchiq Dyusta burlashqaykirayku. Chaqa qamqam suq
runalla kashpa, “Dyusmi kani” ningi, nishpa.
34-35 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Tayta Dyus kikinmi Santu Librumbi payta uyaqkunata nirqan: “Dyuskunam
kangillapa”, nishpa, ¿manachu?* Chaymi chayshina Dyuspa Santu Librun nishqandaqa
mana atingillapachu ñigayta. 36 Kanan Tayta Dyusmi noqata akrawashpa, kay munduman
kach'amuwashqa. Chaymi nini: “Dyuspa Churinmi kani”, nishpa. Chayshina niptiyqa,
¿imaraykutaq niwangillapa: “Dyustam burlaykangi”, nishpaqa? 37 Taytay munashqanda
mana ruraptiyqa, ama kriyiwayllapachu. 38 Piru noqaqam pay munashqanda rurani.
Chayri mana nimata noqata kriyiwashpapis, chay milagrukunata rurashqayrayku
kriyiwayllapa: Dyusmi Jisuswan; Jisuspismi paywan, nishpa.
39 Chayshina Jisus niptinmi, mushuqmanda munarqanllapa prisushpa apayta. Piru
manam atirqanllapachu piskaytaqa.
40 Chaymandaqam Jisusqa kutirqanna rriyu Jurdamba chay suq chimbanman.
Chayman ch'ayashpaqam, chaypina kidarqan. Chay lugarqam karqan chay Jwan
shutichikushqan lugar. 41 Kanan achka runakuna, warmikuna payman rishpam, kayshina
nirqanllapa:
—Allibraq chay Jwan Shutichikuqqa mana nima milagruta rurarqanchu. Piru kay
runapaq tukuy ima nishqanqam allip kashqa, nishpa.
42 Chaymi chay lugarpiqa achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

11

Suq runa Lasarum wañurqan

* **10:34-35** Salmo 82.6

1 Suq runa Lasaru shutiqmi ancha qeshyaq karqan. Paymi panin Maryawan, panin
Martawan Bitanilla (Bitaniya) kasiriyupi tiyarqan. 2 Chay Lasarupa panin Maryam Jisuspa
ch'akingunata mishki mutkinawan pasashqa karqan. Chaymandaqam aqchanwan cha-
kichishqa karqan. 3 Chay warmikunam suq kach'akuta kach'arqanllapa, Jisusta kayshina
ninambaq:
—Taytitu, kuyashqayki Lasarum qeshyaq, nishpa.
4 Chaymi chayshina niptinllapaqa, Jisusqa nirqan:
—Chay nanaywanqam mana rinchu wañuq tukuy tyimpupaqqa. Ashwanmi chay
nanayqa piskashqa, yumbay runa, warmi yach'anambaq: Jisuspa Taytanmi ancha
pudirniyuq. Churin Jisuspismi ancha pudirniyuq, nishpa.
5 Kanan Jisusqam ancha kuyarqan Martata, masan Maryata, turin Lasarutapis. 6 Piru
chayshina kuyashpa, yach'ashpa: Lasarum ancha qeshyaq, nishpapismi, Jisusqa mana
daschu rirqan paymanqa. Ashwanmi kidarqan ishkay diya masta chay kaykashqan
lugarpilla. 7 Chaymandaqam noqaykuna yach'akuqninda niwarqanllapa:
—Akullapa kutiriq prubinsya Judiyaman, nishpa.
8 Chaymi noqaykunaqa Jisusta nirqayllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, amar rishunllapachu. Chaqa chayraqmi waq prubinsya Judiya-
mandaqa shamushqallapa kanchiq. Manchu waqpiqa chay isrraylinu masinchiqkunaqa
munashqallapa sitashushpa wanchishuyta. ¿Chaychu munangi waqman kutiriyta? nishpa.
9 Chaymi Jisusqa niwarqanllapa:
—Punchawqam dusi urasniyuq, achikpi imatapis ruranchiqqa, ¿manachu? Chaymi
punchawpi purishpaqa, mana rinchiqchu trumpisaq. Chaqa achikyaptinmi, atinchiq
rikakuyta. 10 Piru tutayaqpi puriqqam trumpisan, bidambi mana micha kashqanrayku.
11 Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:
—Kuyashqanchiq Lasaruqam puñuykanna. Piru noqam rini rikch'achiq, nishpa.
12 Chaymi Jisustaqa nirqayllapa:
—Taytitu, chayshina puñushpaqam, pay kikinlla atinqa kach'akayta, nishpa.
13 Piru Jisusqam chayshinaqa nirqan, Lasaru wañushqana kaptin. Piru noqaykunaqam
yuyarqayllapa: Payqam puñuypaq rimaykan, nishpa. 14 Chaymi Jisusqa ancha klaruta
niwarqanllapa:
—Lasaruqam wañushqana. 15 Piru ancham kushikuni waqpi mana kashqayrayku. Chaqa
kananqam qamkunaqa mastana noqapi ringillapa yuyakuq. Mayá, akullapana rikaq,
nishpa.
16 Chayshina Jisus niptinmi, Tumas “Millisu” shutiq, yach'akuq masingunata niwarqan-
llapa:
—Aku noqanchiqkunapis, Jisuspa pullan wanchiwananchiqllapa, nishpa.

Jisukristullam atin kawsachiwayninchiqta

17 Jisus Lasaruman rishpaqam, ch'usku diya pambakashqambina ch'ayarqan. 18 Kanan
chay Lasarupa kasiriyun Bitanillaqam (Bitaniyaqam) Jirusalimba ladumbi ishkay kilu-
mitrus y midyupi kidan. 19 Chaymanmi achka isrraylinukuna rishqallapa karqan, Mar-
tata, Maryata kunswilaq turin Lasaru wañuqpaq. 20 Chaymandaqam Marta yach'ashpa:
Jisus shamuykan, nishpaqa, wasinmanda lluqshishpa, rirqan tinguq. Piru Maryaqam
wasimbilla kidarqan. 21 Chaymi Marta Jisusta tingushpaqa, nirqan:
—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turisituy Lasaruqa mana wañunandachu. 22 Piru noqaqam
yach'ani: Tayta Dyusqam tukuy ima mañashqaykita rin qoshuq, nishpa.
23 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:
—Turiki Lasaruqam rin kawsamuq, nishpa.
24 Chaymi Martaqa nirqan:
—Arí, chaytaqam yach'ani: Wañuqkuna chay ultimu diyapi kawsamuptinmi, turisituyqa
rin kawsamuq, nishpa.
25 Chaymi Jisusqa Martataqa kayshina nirqan:
—Noqam wañuqkunataqa kawsachimuni, tukuy tyimpu kawsanambaq. Chaymi noqapi
kriyishpa wañuptinqa, rini kawsachimuq. 26 Kanan noqapi allipta kriyishpa kawsaqqam
manana tukuy tyimpupaqchu rin wañuq. ¿Kriyingichu kay nishushqaytaqa? nishpa.
27 Chaymi Martaqa nirqan:
—Arí, Taytitu, noqam kriyini: Qami Dyuspa Churin, Dyus Akrashqan Washadurqa kangi,
nishpa. Chaqa unay tyimpupim Dyusqa qambaq nirqan: “Churiymi rin shamuq kay
munduman”, nishpa.

Jisusmi pantyumbi Lasarupaq waqarqan

28 Chayshina nishpaqam, Martaqa rirqan masan Maryata apamuq. Chaymi uyaraplla
(uyaralla) nirqan:

—Siñurninchiq Jisusmi nin: Akush, nishpa.
29 Chaymi Maryaqa das atarishpa, utqaymaya Jisusman rirqan. 30 Jisusqam chay Bitanilla (Bitaniya) yaykunapilla kidashqa karqan. Chay lugarpim Martaqa payta tingushqa karqan. 31 Chaymi chay kunswilaq isrraylinukunaqa Maryata das lluqshiqta rikashpaqa, yuyarqanllapa: Turin Lasaru pambakashqanmanmi rin waqaq, nishpa.
Chaymi ikinllapata rirqanllapa kunswilaq.
32 Piru Maryaqam Jisus kaykashqanman ch'ayashpa, paypa ñawpambi qonqorikushpa, nirqan:
—Taytitu, kaypi kaptikiqach'i, turiy Lasaruqa mana wañunandachu, nishpa.
33 Chaymi Jisus, rikashpa Maryata yumbay chay isrraylinu waqaykaqkunataqa, ancha llakishpa, malaganayarqan. 34 Chaymi kayshina tapurqan:
—¿Maypitaq Lasarutaqa pambashqallapa kangi? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:
—Taytitu, aku rikaq, nishpa.
35 Jisusqam waqarqan. 36 Chayshina waqaptinmi, chay isrraylinukunaqa parlarqanllapa:
—Rikay, Jisusqam Lasarutaqa ancha kuyashqa, nishpa.
37 Piru wakinqam nirqanllapa:
—Kay runaqam chay sarku runakunata atishqa chapachiyta. ¿Ima manachu atishqa Lasarutapis kach'akachiyta, ama wañunambaqqa? nishpa.

Jisusmi Lasaruta kawsachirqan

38 Jisusmi suq kutinda ancha llakirishpa, qemikarqan chay pambakashqan mach'ayshina sipulturaman. Yaykunandam suq atun rumiwan kirpashqallapa karqan. 39 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Chay rumita ashuchiyllapa, nishpa.
Chaymi chay almapa panin Martaqa kayshina nirqan:
—Taytitu, millanaypaqnach'i ash'naykan. Chaqa kanan diyawanqam ch'usku diyana wañushqanqa, nishpa.
40 Piru Jisusqam Martataqa nirqan:
—Manchu nishurqay, “Kriyishpaqam ringi yach'aq: Dyusmi ancha pudirniyuq”, nishpa.
41 Chaymi chaypi kaqkunaqa chay atun rumitaqa ashuchirqan. Chaymandaqam Jisusqa syiluman chapakushpa, nirqan:
—Taytitu, kay mañashushqayta uyawashpam ringi ruraq. Chaymi pagikuyki. 42 Noqaqam yach'ani: Qamqam yumbay mañashushqayta rurangi, nishpa. Piru kayshinaqam pagikuyki, kay uyawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyusmi Jisusta kach'amushqa, nishpa.
43 Chayta nishpaqam, ancha jwirtita alma Lasaruta kayshina qayarqan:
—¡Lasaru, chay ukumanda lluqshimuy! nishpa.
44 Chaymi chay alma Lasaruqa tukuy kwirpun wangushqa trapuwan, qaqllan suq tukawan tukukushqa chay sipulturamanda lluqshimurqan. Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Chay wangushqanda paskayllapa purinambaq, nishpa.

Parlarqanllapa Jisusta wanchinanllapa
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Jisukristu Lasaruta chayshina kawsachimuptinmi, chay isrraylinukuna Maryapa ikinda shamuqkunamanda achka chay milagruta rikashpa, Jisuspina kriyirqanllapa. 46 Piru wakingunaqam rishpa, farisiyu duktrinayuqkunata manyaqlla parlachirqan:
—Kay milagrutam Jisusqa rurashqa, nishpa.
47 Chaymi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna chay farisiyukunawan, chay Mas Kamachikuq Juyiskunawan tandanakushpa, kayshina parlarqanllapa:
—Mayá, ¿imatam atinchiqllapa rurayta? Chaqa chay runaqam ancha achka milagrukunata ruraykan. 48 Dijaptinchiqllapa chayshina ruranambaq, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna paypi kriyishpaqam, manana rinllapachu kasuq rrumanukunataqa. Chaymi ancha achka rrumanukuna kay nasyunninchiqman shamushpa, noqanchiq isrraylinukunata wanchiwaqninchiq, Dyuspa kay santu adurana wasinda limpu rinllapa chingachiq, nishpa.
49 Chay watam chay isrraylinu kurakunamanda suqnin mas kamachikuq kura karqan. Payqam Kayfas shutirqan. Chaymi chay Kayfasqa chay farisiyukunata, chay suq kamachikuqkunata nirqan:
—Qamkunaqam mana nimatapis yach'angillapachu. 50 Chaqa noqanchiqpaqqam mas alli suq runalla wañunambaq, yumbayninchiqta washawananchiq, ama nasyunninchiq chinganambaq. ¿Chaytaqachu mana intyindingillapa? nishpa.

51 Piru chay Kayfas chayshina rimashpaqam, mana kikin yuyaynindallachu rimaykar-
qanqa. Ashwanmi chay watapi mas kamachikuq kura kashpa, Dyus munashqanda
rimaykarqanqa. Chaymi nirqan: “Jisukristum rin wañuq nasyunninchiqpi tiyaqkunata
washawananchiq”, nishpa. 52 Piru manam chay Isrrayil nasyunda washanambaqllachu
wañurqanqa. Ashwanmi wañurqanqa, yumbay nasyunmanda Dyuspa wambrangunata
tandanambaq, suq ayllulla kananchiqllapa. 53 Chay diyamandapacham chay isrraylinu
awturidarkunaqa kunanakurqan, Jisusta wanchinambaqllapa.
54 Chaymi Jisusqa chay ch'iqniq awturidarkunapa ñawpambiqa manana puriqchu. Ash-
wanmi chay prubinsya Judiyamandaqa rirqanna Ifrayin shutiq llaqtamanna. Waq Ifray-
inqam suq chuncha lugarpa ladumbi kidan. Waqpim noqaykuna yach'akuqningunawan
kidarqan.
55 Chaypi kaykaptiyllapam, ch'ayamuykarqanna isrraylinukunapa Paskwa fyistan.
Chaymi achka runakuna, warmikuna tukuy ladumanda rirqanllapa Jirusalin llaqtaman.
Waqpi mayllakunan kustumbringunata rurarqanllapa, amana uchayuq kashpa, Dyusta
adurananllapa. 56 Waq Jirusalimbiqam chay isrraylinukunaqa Jisusta maskashpa,
puriykarqanllapa. Chaymi Dyuspa adurana wasimbi kashpaqa, suqnin suqnin
tapunakurqan:
—¿Imatam yuyangillapa? ¿Shamunqachuraq fyistaman Jisusqa, ichuraq mana? nishpa.
57 Chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, chay farisiyukunawanqam yumbay llaqta
masin isrraylinukunata kamachirqanllapa, maypipis Jisusta rikashpa, abisananllapa,
chay uras rinanllapa prisuq.

12

Suq warmim mishki mutkinawan Jisuspa ch'akingunata pasarqan
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Sayis diyas Paskwa fyista faltaptinraqmi, Jisusqa shamurqan chay Bitanilla (Bitaniya)
llaqtaman. Chaypim tiyarqan chay kawsachishqan Lasaru. 2 Chaypim Jisuspaq miku-
nata rurarqanllapa. Kanan Lasaruqam Jisuswan mesapi kaqkunawan tiyaykarqanllapa.
Panin Martaqam sirbiykarqan. 3 Chayshina sirbiykaptinmi, Maryaqa shamurqan ancha
ch'aniyuq mishki mutkinata midyu litrutach'i apamushpa. Chay mishki mutkinaqam
nardu puru plantamanda karqan. Chaywanmi Maryaqa Jisuspa ch'akingunata pasarqan.
Chaymandaqam aqchangunawan chakichirqan. Kanan chay wasipiqam chay mishki
mutkinata ancha mishkita mutkirqayllapa. 4 Chaypim karqan Simumba churin Judas
Iskaryutipis. Paymi Jisuspa apustulnin kashpapis, Jisusta kuntraqkunaman intrigaku-
nanna karqan. Chay Judasmi nirqan:
5 —¿Imaraykutaq chay mishki mutkinata mana randikushqachu kanchiq, chay qellaywan
pubrikunata yanapananchiq? Chaqa chayqam ancha ch'aniyuq. 300 dinaryu qellaymi
balin, nishpa.
6 Piru Judasqam mana alliptaqa pubrikunapiqa yuyarqanchu. Ashwanmi ladrun
kashpa, chayshinaqa nirqan. Chaqa paymi ufrindakunataqa tandaq. Paypa makimbim
ufrindata tandanan taligaqa karqan. Chaymi payqa ufrindakunamanda qellayta piskaq.
7 Chaymi Jisusqa Judasta nirqan:
—Ama Maryataqa piñachiychu. Payqam chay mishki mutkinata waqaychashqa noqapaq.
Kananqam ancha balin allichawanambaq, wañuptiy, pambawananllapa. 8 Pubrikunaqam
qamkunawan tukuy tyimpu rinllapa kaq, paykunata yanapanaykillapa. Piru noqaqam
manana tukuy tyimpupaqchu qamkunawanqa rini kaq, nishpa.

Parlarqanllapam Lasaruta wanchinanllapa

9 Achka isrraylinukunam yach'arqanllapa: Jisusmi chay Bitanillapi (Bitaniyapi), nishpa.
Chaymi paymanna shamurqanllapa, payta chay kawsamuq Lasarutapis rikananllapa.
10-11 Chaymi Lasaruta kawsaqtana rikashpaqa, ancha achka isrraylinukuna Jisuspi kriy-
ishpa, chay kamachikuq isrraylinu kurakunamanda akrakarqanllapa. Chaymi chay
kamachikuq kurakunaqa kunanakurqan, Lasarutapis wanchinanllapa.

Jisusmi Jirusalinman yaykurqan
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Ancha achka isrraylinukunam Jirusalin llaqtaman rirqanllapa chay Paskwa fyista-
man. Paykunam yach'arqanllapa: Jisusqash qayandin rin ch'ayamuq kay Jirusalinman,
nishpa. 13 Chaymi palmirakunapa raprangunata kuchushpa, chaykunata apashpa, rirqan-
llapa Jisusta tinguq. Chayshina tingushpaqam, ancha jwirtita alabarqanllapa:

—¡Biba Tayta Dyus! ¡Alabashunllapa Dyuspa rrimplasun shamuqta! ¡Alabashunllapa kay
Isrrayilpa gubyirnunchiqta! nishpa.*
14 Jisusqam suq burrituta apachimushpa, chay burrituta muntakushpa, Jirusalin-
man ch'ayarqan. Chayshina rurashpam, kumplirqan Dyuspa Santu Librumbi kayshina
nishqanda:
15 Siyun llaqtapi tiyaqkuna, ama manchayllapachu. Kaypim washashuq gubyirnuykiqa
suq burrituta muntakushpa, shamuykan, nishpa.*
16 Piru noqaykuna yach'akuqningunaqam chay tyimpupiqa manaraq intyindirqayl-
lapachu chay pasashqambaqqa. Piru Jisus kawsamushpa, syiluman riptinraqmi, yu-
yarqayllapa: Dyuspaq rimaqkunam Santu Librumbi iskibrishqana karqan yumbay chay
pasashqambaq, nishpa.
17 Achka runam Jisusta rikashqallapa karqan, Lasaruta mach'ayshina sipulturamanda
qayashpa kawsachimuptin. Chay rikaqkunaqam suqkunata kayshina ancha parlachishqa
karqan:
—Kaytam Jisusqa rurashqa, nishpa.
18 Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna lluqshirqanllapa tinguq. Chaqa
yach'arqanllapanam chay milagruta rurashqambaq. 19 Chaymi farisiyu duktrinayuqku-
naqa suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:
—Qamkuna rikashqaykishinam, kananqa manana nimatapis atinchiqchu rurayta.
Chaqa rikay, yumbaymi payta sigishpa, rinllapa, nishpa.

Grisya nasyunmanda kaqkunam Jisusta maskarqanllapa

20 Jirusalin fyistaman riqkunawanmi wakin grisyanukunapis chay fyistaman rishqal-
lapa karqan. 21 Chay grisyanukunaqam Filipiman qemikarqanllapa. Chay Filipiqam
prubinsya Galiliyapa Bitsayda llaqtanmanda karqan. Chay grisyanukunam Filipita rru-
gashpa, nirqanllapa:
—Taytitu, munanillapam Jisuswan parlayta, nishpa.
22 Chaymi Filipiqa rishpa, chay grisyanukuna nishqambaq Andrista willarqan. Chaymi
ishkandin rishpa, Jisusta chaypaq parlachirqanllapa. 23 Chayshina niptinmi, Jisusqa
paykunata nirqan:
—Rinnam ch'ayamuq uras wañunaypaq. Chaymandaqam Taytay Dyusqa ancha rin yana-
pawaq, yumbay yach'anambaq: Jisukristu Dyusmanda Shamuq Runa kashpam, ancha
pudirniyuq, nishpa. 24 Chaqa alliptam niykillapa, noqaqam suq trigushina kani. Chay
trigu allpaman mana ishkishpa, mana pambakashpaqam, sapalan trigulla kidan. Piru
pambakashpaqam wiñan. Chayshina wiñashpa, yurakushpa, puqoshpaqam, achkayan.
25 Chayshinallam suq runa noqata kuyawananmanda paypa bidanda masta kuyaqqa rin
chingaq. Piru mayqan runa noqapi kriyishqanrayku kay mundupi bidanda pyirdiptinmi,
paytaqa rini washaq, suq bidapi tukuy tyimpu kawsanambaq. 26 Chayri mayqan ka-
suwaqqa allita sigiwanqa. Chaqa chay kasuwaqqam chay may kashqaypi pullay rin kaq.
Paytaqam Taytay Dyus rin alabaq, allita kasuwashqanrayku, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Rinllapam wanchiwaq"

27 (Jisusqam wañunan diya ch'ayamuykaptin, nirqambis:)
—Kananqam ancha llakiwan kani. Piru manam atinichu Taytanchiq Dyusta niyta:
"Taytitu washaway, ama ñakashpa wañunaypaq", nishpaqa. Chaqa chayshina wañunaypaqmi
shamushqaqa kani. 28 Ashwanri nishaq: "Taytitu, qam munashqaykita ruray, qamtalla
alabashunanllapa", nishpa.
Chaymi chay uras Tayta Dyus syilumanda qayakushpa, nirqan:
—Munashqayta ruraykani alabawananllapa. Mastapis rini ruraq, masta alabawananl-
lapa, nishpa.
29 Chaypi kaqkunaqam chay qayakuta uyashpaqa, nirqanllapa:
—Syilupim lanyakuykan, nishpa.
Wakinnataqmi nirqanllapa:
—Dyuspa suq anjilninmi Jisusta parlachishqa, nishpa.
30 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Chay qayakuqam mana noqapaqllachu. Ashwanmi uyashqallapaqa kanchiq,
qamkuna yach'anayki: Tayta Dyusmi Jisusta parlachiykan, nishpa. 31 Ch'ayamushqanam
diya, Tayta Dyus paypi mana kriyiqkunata uchangunarayku kastiganambaq. Kananqam
Dyusqa chay dyablutaqa binsishpa, rin qatiq, amana kay mundupi kamachikunambaq.
32 Noqata kay allpamanda alsawaptinllapaqam, yumbay runakunata rini kumbidaq,
noqapi yuyakunanllapa.

---

* **12:13** Salmo 118.25-26 * **12:15** Zacarías 9.9

33 Chaykunata nishpaqam, Jisukristuqa paykunata kayshina intyindichirqan: Suq
kruspim rinllapa alsawaq, nishpa. 34 Chayshina niptinqam, chay runakunaqa Jisusta
nirqanllapa:
—Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: “Dyus Akrashqan Washadurqash tukuy
tyimpu rin kawsaq”, nishpa. Chayshina Santu Libru niptinqa, ¿imaraykutaq qamqa ni-
wangillapa: “Dyusmanda Shamuq Runatam rinllapa wanchiq”, nishpaqa? ¿Pitaq chay
shamuq runaqa? nishpa.
35 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Noqa Dyuspa michanqam suq tyimpupaqllana pullaykillapaqa rini kaq. Chayri
achikchashuptiy, allita rurashpa kawsayllapa, ama tutayaqpishina purinaykillapa. Chaqa
tutayaqpishina puriqqam mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. 36 Chayri noqa
pullaykillaparaq kaptiy, noqapi yuyakuyllapa, qamkunapis michapishina kawsanaykil-
lapa, nishpa.
Jisusqam chayshina nishpaqa, suq ladumanna rirqan, amana chay runakunawan
kanambaq.

Achka isrraylinukunaqam Jisuspiqa mana kriyirqanllapachu

37 Chaqa paykunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraptimbismi, mana munar-
qanllapachu paypiqa yuyakuyta. 38 Chayshina mana kriyiptinllapaqam, kumplirqanna
Dyuspaq chay rimaq Isayiyas Jisuspaq kayshina iskibrishqan:
Taytitu, qambaq yach'achikuptiymi, mana pipis kriyiwashqachu. Manam ni pipis in-
tyindishqachu: Qam ancha pudirniyuq kangi, nishpaqa.*
39 Chaymi chay isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu Jisuspi yuyakuytaqa. Chaqa
Isayiyasqam chay mana munaq kriyiqkunapaq kayshinapis iskibrishqa karqan:
40 Dyusqam paykunataqa qonqachishqa, angu shunqoyuq kanambaqllapa. Chaymi ima
milagruta rikashpapis, noqapiqa mana yuyakunllapachu, paykunata washanay-
paq, nishpaqa.*
41 Chaqa Dyuspa chay rimaq Isayiyasmi Jisusta ancha kamachikuqta, llipyaykaqta
rikashqa karqan. Chaymi chayshina paypaq iskibrishqa karqan.
42 Achka isrraylinukuna mana kriyiptimbismi, wakin isrraylinukuna awturidarnindin
Jisuspi kriyirqanllapa. Piru mancharqanllapam: Chay farisiyukunach'i sinaguga wasi-
manda qatiwashunllapa, nishpa. Chaymi mana rimarqanllapachu: “Jisuspim kriyini”,
nishpaqa. 43 Chaqa mastam munarqanllapa, runakuna paykunata alabanambaq maski
Dyusmanda.

Jisus nishqanda mana kasuqkunaqam kastigadu rinllapa kaq

44 Jisusmi jwirtita rimashpa, nirqan:
—Noqapi kriyiqqam mana noqapillachu kriyiykanqa. Ashwanmi Taytay Dyuspipis
kriyiykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa. 45 Chaymi mayqan noqata rikawaqqa
chay kach'amuwaqtapis rikaykan. 46 Chaqa noqaqam kay mundupaqqa achikchakuq
michanshina kani. Chaymi kay mundumanqa shamushqa kani, noqapi yuyakuqkuna
tutayaqpishina ama chinganambaq. 47 Piru nishqayta mana kasuwaqtaqam noqaqa
mana sintinsyanichu, kastigadu kanambaqqa. Chaqa manam shamushqachu kani,
kay mundupi tiyaqkunata kastiganayqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, paykunata
washanaypaq. 48 Piru chay jwisyu diya ch'ayamuptinmi, nishqayta yach'ashpa mana ka-
suqtaqa Taytay Dyus rin kastigaq, chay nishqayta mana kasuwashqanrayku. 49 Chaqa no-
qaqam mana yuyashqaytachu yach'achikuniqa. Ashwanmi Tayta Dyus kach'amuwashqa,
pay nishqandalla yach'achikunayqa. 50 Allitam kayshina yach'ani: Taytay Dyus ka-
machikushqanda kasuqkunam suq bidapi tukuy tyimpu rinllapa kawsaq, nishpa. Chaymi
Taytay Dyus niwashqandalla yach'achikuniqa.

13

Jisusmi yach'akuqningunapa ch'akingunata mayllarqan

1 Paskwa fyista ch'ayamuykaptinnam, Jisusqa yach'arqan: Ch'ayamunnam wañunay
diya, kay mundumanda Tayta Dyusman kutirinaypaq, nishpa. Kay mundupi Jisuspi
kriyiqkunataqam payqa tukuy tyimpu ancha kuyarqan.
2 Piru dyabluqam Simumba churin Judas Iskaryutita yuyachishqa karqan, Jisusta in-
trigakunambaq kuntraqkunaman. 3 Jisusqam yach'arqan: Taytay Dyusmi noqata ancha
pudirniyuqta rurawashqa. Paymanda shamushpam, paymanna rini kutiriq, nishpa.
4 Chaymi noqaykunawan mikuykashpa, mesapi tiyaykashqanmanda atarishpa, kapanda
llushtikushpa, suq chakichikuq traputa sinturakurqan. 5 Chaymandaqam suq taksha

* **12:38** Isaías 53.1 * **12:40** Isaías 6.10

pilankuman yakuta basyashpa, ch'akiyllapata mayllarqan. Mayllashpaqam, chay sinturakushqan trapuwan ch'akiyllapata chakichirqan.
6 Chaymandaqam Simun Pidrupa ch'akindana rirqan mayllaq. Chaymi Simun Pidruqa nirqan:
—Taytitu, ¿qamchu ch'akiykunata ringi mayllaq? nishpa.
7 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqa rurashqaytaqam manaraq atingichu intyindiyta. Chaymandaraqmi ringi intyindiqqa, nishpa.
8 Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:
—Taytitu, maychikapismi mana nunka balinmanchu, qam ch'akiykunata mayllanaykiqa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqa mana ch'akikita mayllaptiyqam, mana yach'akuqniychu ringi kaq, nishpa.
9 Chayshina niptinraqmi, Simun Pidruqa nirqan:
—Taytitu, amar ch'akiytallachu mayllayqa. Ashwanri makiykunata, umaytapis mayllayqa, nishpa.
10 Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:
—Chayraq mayllakuqmi mana nisitanchu, tukuy kwirpunda mayllananqa. Chaqa tukuy kwirpunmi limpyu. Ch'akingunatallam balin mayllanambaqqa. Qamkunaqam yaqqa yumbayniki limpyu kangillapa; piru manam yumbaynikichu, nishpa.
11 Chayshinaqam Jisusqa nirqan, yach'ashpa: Pim rin intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa. Chaymi nirqan "Manam yumbaynikichu limpyuqa kangillapa", nishpa.
12 Chayshina ch'akiyllapata mayllashpaqam, chay kapanda rurakurishpa, tiyarishpa mesaman, kayshina tapuwarqanllapa:
—¿Intyindingillapachu: Imapaqraq Jisukristu ch'akiyllapata mayllashqa, nishpaqa?
13 Qamkunaqam niwangillapa: "Yach'achikuqniy" ichu "Kamachikuqniy", nishpa. Chaytaqam allipta niwangillapa. Chaqa allibmi qamkunapa yach'achikuqniki, kamachikuqniki kani. 14 Piru chayshina kashpapismi, ch'akikillapata mayllashqa kani. Chayshinar qamkunapis suqniki suqniki ch'akikillapata mayllachinakuy. 15 Chaqa noqaqam allita rurashpa, kawsashqa kani. Chayri chay kawsashqayshina, qamkunapis shumaqta kawsayllapa. 16 Alliptam niykillapa, suq kriyaduqam mana atinchu kayta mas kamachikuq patrunninmandaqa. Suq kach'adupismi mana mas kamachikuqchu patrunninmandaqa. 17 Kay nishushqayllapata intyindiwashpa, chayshina rurashpaqam, kushikushpa ringillapa kawsaq.
18 'Chaytaqam mana yumbaynikipaqchu niykillapaqa. Chaqa qamkunata akrashushpaqam, allita riqsiykillapa. Piru rinmi kumpliq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: "Noqawan pulla mikuqmi kuntraypaq tikrakashqa", nishpa.* 19 Chay nishushqayllapaqam manaraq kashqachu. Piru noqa kikiymi chaykunapaq niykillapa, chay nishushqayta rikashpa, kriyinaykillapa: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpa.
20 Alliptam niykillapa, kach'ashqayta mayqan ch'ayachiqqam noqatashina ch'ayachiykan. Noqata ch'ayachiwaqqam kach'amuwaqtapis ch'ayachiykan, nishpa.

Jisusmi nirqan: "Judasmi rin intrigakuwaq", nishpa
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 Chayshina nishpaqam Jisusqa ancha llakishpa, kayshina niwarqanllapa:
—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqnikim ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.
22 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa chapanakurqayllapa. Chaqa manam yach'arqayllapachu: ¿Mayqanniypaqmi chayshinaqa niykan? nishpaqa. 23 Kanan Jisusqam noqata ancha kuyawarqan. Chaymi laditumbi isqandashpa, mikuykarqay. 24 Chaypi kaykaptiymi, Simun Pidruqa siñiyawarqan, Jisusta tapunaypaq: ¿Pish chay intrigakuqqa? nishpa. 25 Chaymi noqaqa Jisusman isqandashpa, uyaritaplla tapurqay:
—Taytitu, ¿pitaq chay intrigakushuqqa? nishpa.
26 Chaymi Jisusqa niwarqan:
—Noqam suq pidasu kachangata nuyuchishpa, chay intrigakuwaqtaqa rini qoq, nishpa.
Chayshina niwashpaqam, suq pidasu kachangata mikunapi nuyuchishpa, Simumba churin Judas Iskaryutita qorqan. 27 Chay pidasu kachangata Jisus qoptinqam, Judasqa ch'askirqan. Piru chay urasmi dyabluqa Judaspa shunqonman yaykurqan. Chaymi Jisusqa paytaqa kayshina nirqan:
—Chay ruranayki kaqtaqar utqana ruray, nishpa.

---

* **13:18** Salmo 41.9

28 Piru mesapi kaqkunaqam mana ni mayqanniypis intyindirqayllapachu: ¿Imapaqraq
kayshinaqa nin? nishpaqa. 29 Wakinniyqam yuyarqayllapa: Judaspa makimbim chay
taliga qellayqa. Chaych'i Jisusqa kach'aykan, kay fyistapaq imata randinambaq, ichuraq
pubrikunata imata qonambaq, nishpa. 30 Chaymandaqam chay Judasqa chay pidasu
kachangata mikushpaqa, chay kaykashqanmanda atarishpa, lluqshirqanna sawaman.
Chay urasqam tutana karqan.

Jisusmi kay mushuq liyta kamachikurqan

31 Chayshina Judas sawaman lluqshiptinqam, Jisusqa nirqan:
—Kay diyakunam Tayta Dyus noqapaq yumbayta rin yach'achiq: Noqamanda
Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq, nishpa. 32 Chaqa noqa ancha allita
rurashqayraykum, Taytay Dyusqa ancha alabadu rin kaq. Kanan Dyus kikinmi das
yumbayta rin intyindichiq: Noqamanda Shamuq Runam ancha allin, ancha pudirniyuq,
nishpa. 33 Kuyashqay wambraykuna, mananam qamkunawanqa unaytachu rini kaq.
Chayraykum ringillapa maskawaq. Piru isrraylinukunata nishqayshinam, qamkunatapis
niykillapa, may rishqaymanqam mana atingillapachu riyta, nishpa. 34 Chaymi kay
mushuq kamachikushqayta niykillapa: Noqaqam ancha kuyaykillapa. Chayshinallar
qamkunapis suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa, nishpa. 35 Chayshina qamkuna
shumaqta kuyanakuptikiqam, chay rikashuqkunaqa rinllapa yach'aq: Alliptam
paykunaqa Jisuspa yach'akuqninguna, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: "Ringim ñigawaq"
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Simun Pidrum Jisusta tapurqan:
—Taytitu, ¿maymanmi ringi riq? nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—May rishqaymanqam mana ringichu atiq ikiyta riytaqa. Chaymandaraqmi ringi
sigiwaqqa, nishpa.
37 Chayshina Jisus niptinqam, Pidruqa nirqan:
—Taytitu, ¿imaraykutaq kananqa mana atinichu sigishuytaqa? Chaqa listum kani, qambi
kriyishqayrayku wañunaypaq, nishpa.
38 Chaymi Jisusqa nirqan:
—¿Alliptachu qamqa listu kangi noqapi kriyishqaykirayku wañunaykiqa? Piru alliptam
niyki, gallu manaraq kantaptinmi, kimsa kutinda ringi ñigawaq: "Manam riqsinichu
Jisustaqa", nishpa.

14

Jisusmi ñanninchiqshina Tayta Dyusman ch'ayananchiqqa

1 'Amar llakiyllapachu ni manchayllapachu. Ashwanri Tayta Dyuspi yuyakushpaqa,
noqapipis yuyakuyllapa. 2 Taytay tiyashqambiqam kan ancha achka wasikuna. Mana
kaptinqach'i, nishunayllapata. Noqam rishpa, mas wasikunata rurashaq qamkunapaq.
3 Chaymandaqam syilupi qamkunapaq chay lugarta allichashpa, rini kutimuq apashu-
nayllapa, chay kashqaypi qamkunapis pullay kanaykillapa. 4 Qamkunaqam noqapaq
yach'angillapana: Jisukristum waqmanmi rin, nishpa. Chaqa ñandapismi riqsingillapana.
5 Chayshina Jisus niptinqam, Tumasqa nirqan:
—Taytitu, manam yach'anillapachu: Maymanmi ringi, nishpaqa. Chayshinaqa
¿imashinataq atinillapa yach'ayta: Mayqan ñandam rishaqllapa chay rishqaykimanqa?
nishpa.
6 Chaymi Jisusqa kayshina nirqan:
—Dyusman riq ñanmi kani. Allip kaqmi kani. Kawsachikuqpismi noqa kani. Chaqa
manam pipis pay kikinllaqa atinchu ch'ayayta Tayta Dyusmanqa. Noqaraykullam
atingillapa ch'ayaytaqa. 7 Chaymi noqata riqsiwashpaqa, Taytaytapis riqsingillapa. Chaqa
noqata rikawashpaqam, alabis paytapis rikaykangillapana, nishpa.
8 Chaymi Filipiqa nirqan:
—Taytitu, rikachiwayllapar Taytaykita, payta rikashpa, noqaykuna kushikunaypaq,
nishpa.
9 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa Filipita nirqan:
—¡Filipi, unaynam qamkunawanqa kani! ¿Ima, kanangamanchu manaraq riqsiwashqa
kangi? Noqata rikawaqqam Taytaytapis rikashqana. Chayshinaqa ¿imaraykutaq niwangi:
"Rikachiwayri Taytaykita", nishpaqa? 10 ¿Ima, manachu kriyingi: Jisusmi Taytanwan
suqlla; Tayta Dyusmi Jisuswan suqlla, nishpaqa? Chaqa tukuy ima nishushqayqam mana
noqapa yuyayniyllachu. Ashwanmi Taytay noqawan kashpa, yumbay chay rurashqayku-
nata pay kikin rurashqa. 11 Chayri kriyiwayllapa, Taytaywanmi suqlla kani. Paypismi

noqawan suqlla. Piru mana munashpa kriyiwaytaqa, chay rurashqaykunata rikashpa,
kriyiwayllapa. 12 Chaqa alliptam niykillapa, noqapi kriyiqkunaqam rurashqay layakunata
rinllapa ruraq. Noqa Taytayman riptiymi, mas ispantaypaq milagrukunata rinllapa ruraq.
13 Chaymi shutiypi tukuy ima mañawashqaykita rini ruraq. Chayshina ruraptiyqam, ancha
achka runa, warmi Tayta Dyusta rinllapa alabaq. 14 Mushuqmanda niriykillapa: Noqapa
shutiypi tukuy ima mañawashqaykitam rini ruraq, nishpa.

Jisusmi ufrisikurqan Santu Ispiritunda kach'amunambaq

15 Qamkuna noqata allipta kuyawashpaqar, kamachikushqayta rurayllapa. 16 Kanan
noqaqam Taytayta rini mañaq, suq kunswilashuqta kach'amunambaq, qamkunapa pul-
layki tukuy tyimpu kanambaq. 17 Payqam Dyuspa Santu Ispiritun. Payqam allip
kaqtalla qamkunata rin yach'achishuq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam paytaqa
mana atinllapachu ch'askiyta shunqombiqa. Chaqa paytaqam mana rikanllapachu,
ni riqsinllapachu. Piru qamkunaqam Santu Ispiritutaqa riqsingillapa, qamkunawan
kashqanrayku. Kanan payqam qamkunapi tukuy tyimpu rin kawsaq. 18 Manam
rinichu dijashuqllapa wakchatashinaqa. Ashwan qamkunamanmi rini kutimuq. 19 Ashla
tyimpumandaqam runakunaqa manana rinllapachu rikawaq. Piru qamkunaqam
ringillapa rikariwaq. Chaqa noqa kawsamushqayraykum qamkunapis tukuy tyimpu
ringillapa kawsaq. 20 Chay kawsamushqay diyapim qamkunaqa ringillapa yach'aq Tay-
taywan kashqayta, noqawan kashqaykillapata, noqapa ispirituy qamkunapa shunqoykipi
kashqanda. 21 Kamachikushqayta kasuqqam allipta kuyawan. Chay kuyawaqtaqam
Taytayqa kuyan. Noqapismi paytaqa kuyashpa, payman rini shamuq riqsiwanambaq.
22 Chaymi suq Judas (mana chay Judas Iskaryutichu), nirqan:
—Taytitu, ¿imashinam noqaykunallaqa rinillapa rikashuqqa? ¿Imaraykutaq chay mana
kriyiqkunapis mana rinllapachu rikashuqqa? nishpa.
23 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa chay allin Judasta nirqan:
—Qamkuna kuyawashpaqam, nishqayta ringillapa kasuwaq. Kanan Taytayqam qamku-
nata rin kuyashuq. Chaymi noqaqa Taytaywan rini shamuq, qamkunawan pulla
kawsanaypaq. 24 Kay nishushqayqam mana noqapa yuyayniyllachu. Ashwan chay
kach'amuwaq Taytay niwashqandallam noqaqa niykillapa. Piru mana kuyawaqqam chay
nishqaytaqa mana kasunchu.
25 'Yumbay kaykunatam pullaykillapa kashparaq, noqa kikiy niykillapa. 26 Piru
Taytaymi rinna kach'amuq Santu Ispiritunda noqapa rrimplasuy, qamkunata yana-
pashushpa kunswilashunan. Chay Santu Ispiritunmi tukuy imata rin yach'achishuqllapa.
Tukuy ima nishushqaytapismi rin yuyachishuqllapa.
27 'Dyuspi mana kriyiqkunaqam mana noqashinaqa atinllapachu yanapashuyta,
kushikushpa shumaqta kawsanaykillapa. Piru noqaqam rini yanapashuqllapa,
kushikushpa kawsanaykillapa. Chaymi dispidikashpa niykillapa, ama nimata
manchayllapachu ni llakiyllapachu. 28 Chaqa uyawashqam kangillapa, kayshina
nishushqayta: "Rishpaqam rini kutimuq qamkunaman", nishpa. Noqamandaqam
Taytay mas kamachikuqqa. Chaymi qamkuna allipta kuyawashpaqa, Tayta Dyusman
riptiyqa, dijuru kushikungimanllapa. 29 Kaykunataqam nishushqallapa kani, manaraq
nimapis pasaptin, kay nishushqayta rikashpa, noqapi yuyakunaykillapa.
30 'Qamkunawanqam manana achkataqa rinichu parlaq. Chaqa kay mundupa ka-
machikuqnin dyabluqam shamuykanna. Piru payqam mana nima pudirniyuqchu,
noqata kamachiwananqa. 31 Ashwanmi Tayta Dyusta kasushpa, noqaqa rini wañuq,
yumbay runakuna, warmikuna yach'ananllapa: Jisukristum Tayta Dyusta kuyashpa,
kamachishqanda ruran, nishpa.
Chaymandaqam nirqambis:
—Atariyllapa. Akullapana, nishpa.

15

Jisusqam noqanchiqkunawanqa suq yura ubasshina

1 Jisusqam kayshinapis yach'achikurqan:
—Noqaqam suq yura ubasshina kani. Taytayqam chay yura ubasta kwidaqshina.
2 Noqapi yuyakuqkunaqam chay yurapa allin rikrangunashina. Piru Taytayqam chay
yurapa mana puqoq rikrangunataqa kuchun. Piru chay puqoq rikrangunataqam tira-
pashpa qoraykanshina. Chaqa paykunapa bidanmanda tukuy ima mana baliqku-
nata wichukuykan, mas shumaqta payta kasunanllapa. 3 Chaymi Dyus nishqanda
yach'achishuptiyqa, qamkunaqa qoradushina kangillapa. 4 Noqaqam qamkunata tukuy
imapi rini yanapashuq. Chayri noqapi tukuy shunqo yuyakushpa, kawsayllapa. Chaqa

suq yura ubaspa rikran pitikashpaqam, manana atinchu puqoyta. Chayshinallam qamkunapis noqapi mana yuyakushpaqa, mana atingillapachu Dyus munashqanda rurashpa kawsaytaqa.
5 ’Noqaqam chay yurashina kani. Qamkunaqam chay yurapa rikrangunashina kangillapa. Chaymi noqapi yuyakuptikiqa, rini yanapashuq, allita rurashpa kawsanaykillapa, ancha puqoq yurashina kanaykillapa. Piru noqapi mana yuyakushpaqam, mana atingillapachu shumaqta kawsaytaqa. 6 Chaqa noqapi mana yuyakuqqam wichukushqa rin kaq. Tukuy jwirsandam limpu rin pyirdiq, suq yurapa rikran pitikashpa chakiqshina. Chay rikrandaqam ninapi rupachinllapa.
7 ’Piru qamkuna noqapi yuyakushpa, nishushqayta kasuwaptikiqam, tukuy ima mañashqaykita Taytayqa rin qoshuqllapa. 8 Kanan qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqam, chay rikashuqkunaqa Dyusta rinllapa alabaq. Chaqa chayshina kawsashpa, ancha puqoq yurashina kashpaqam, allip yach'akuqniykuna ringillapa kaq. 9 Taytaymi noqata ancha kuyawan. Chayshinallam noqapis qamkunataqa ancha kuyayki. Chayshina kuyashuptiyqar, noqamandaqa ama akrakayllapachu. 10 Chaqa noqaqam Taytay Dyus niwashqanda kasuni. Chaymi paymandaqa mana akrakanichu. Chayshinallam qamkunapis kasuwashpaqa, mana nunka noqamandaqa ringillapachu akrakaq.
11 ’Chaykunataqam niykillapa, noqawan tukuy shunqo kushikunaykillapa. 12 Chaymi kayshina kamachiykillapa: Noqa kuyashushqayshinar, suqniki suqnikiwan kuyanakuyllapa. 13 Suq runa yanasungunata (yanasangunata) ancha kuyashpaqam, wañunman washanambaq. Chay laya wañuqmi yumbay runamanda mas kuyakuqqa. 14 Nishushqayta kasushpaqam, yanasuykuna (yanasaykuna) kangillapa. 15 Mananam kriyadushinachu kangillapa. Chaqa suq kriyaduqam mana yach'anchu: Patrunniymi kay imata rin ruraq, nishpaqa. Piru noqaqam Taytay tukuy ima niwashqanda qamkunata nishushqa kani. Chaymi yanasuykunana (yanasaykunana) kangillapa. 16 Piru manam qamkunachu noqataqa akrawashqa kangi. Ashwanmi noqa qamkunata akrashushpa, numbrashushqa kani, rinaykillapa noqapa shumaq nutisyayta yach'achikuq, achka runa, warmi tukuy tyimpu noqapi yuyakunanllapa. Chayshina ancha puqoq yurashina kaptikillapaqam, noqapa shutiypi tukuy ima mañakushqaykita Tayta Dyusqa rin qoshuqllapa. 17 Chaymi niriykillapa, suqwan suqwan kuyanakunayki.

Jisusta ch'iqniqkunam noqanchiqtapis rinllapa ch'iqniwaqninchiq

18 ’Noqapi mana kriyiqkunam ancha ch'iqniwanllapa. Chaymi qamkunatapis ch'iqnishungillapa. 19 Chaqa unaynam noqapi mana kriyiqkunamanda akrashushqallapa kani. Chaymi paykunashina manana ruraptikillapaqa, ch'iqnishungillapa. Piru qamkuna mana allita ruraptikiqach'i, paykunaqa kuyashungimanllapa uchayuq masingunatashina. 20-21 Chaqa qamkunata nishushqayshinam: “Suq kriyadutaqa mana rrispitanllapachu maski patrunninmandaqa.” Chayshinallam qamkunatapis mana rinllapachu rrispitashuq maski noqamandaqa. Chaymi chay mana kriyiqkunaqa noqata qesachawashpa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Chaqa noqapi mana kriyiqkunaqam kach'amuwaq Dyustapis mana riqsinllapachu yuyaynimbiqa. Chaymi qamkuna noqapi yuyakuptikiqa, qamkunatapis rinllapa qesachashuq. Piru kasuwaqkunaqam qamkunatapis rinllapa kasushuq.
22 ’Noqa mana shamuptiy yach'achikuqqach'i, chay qesachakuqkunaqa mana uchayuqchu kananda. Piru kananqam uchangunapaq yach'achiptiyqa, manana atinllapachu niyta: “Manam yach'arqaychu: Uchayuqmi kani, nishpaqa”. 23 Chaymi noqata ch'iqniwaqkunaqa Taytaytapis ch'iqniykanllapa. 24 Kanan ispantaypaq milagrukunata paykunapa ñawpambi mana ruraptiyqach'i, mana uchayuqchu kanandallapa. Piru paykunaqam chay milagrukunata rikashpapis, noqata, Taytayta ch'iqniwanllapa. 25 Piru chayshinaqam pasashqa, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Mana nima uchayuq kaptiypismi, ch'iqniwarqanllapa”, nishpa.*
26 ’Piru noqaqam Tayta Dyusman rishpaqa, rini kach'amuq chay kunswilakuq Santu Ispiritunda. Paymi Dyusmanda shamushpa, allip kaqtalla rimashpa, noqapaq rin yach'achishuqllapa. 27 Qamkunapismi noqapaq ringillapa yach'achikuq. Chaqa qallarishqay diyamandapacham qamkunaqa pullay kashqallapa kangi.

16

1 Jisusqam nirqambis:
—Chaykunataqam nirqaqllapa, qamkuna padisishpapis, ama disanimakanayki. 2 Chaqa rinllapam qatishuq sinaguga wasikunamanda. Rinmi ch'ayamuq tyimpu, wanchishuqkuna kayshina yuyanan: Chay mana baliq Jisuspi kriyiqkunata

* **15:25** Salmo 35.19; 69.4

wanchishpaqam, Taytanchiq Dyusta kasuykanchiq, nishpa. 3 Chaqa paykunaqam noqapi
Taytaypi mana nunka yuyakushpa, chayshinaqa rinllapa wanchishuq. 4 Kayshinaqam
niykillapa, chay qesachashunan uras ch'ayamuptin, yuyanaykillapa kay nishushqayta,
nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiqllapa

Jisusqam kayshinapis noqaykunataqa yach'achiwarqan:

—Qamkunawan kaykashpam, manaraq yumbaytachu nishurqaqllapa. 5 Kanan rini-
nam kutiriq Taytay kach'amuwaqman. Piru qamkunaqam mana tapuwangichu: "¿May-
manmi ringi?" nishpaqa. 6 Ashwanmi kaykunata nishuptiyllapaqa, ancha llakingillapa.
7 Piru ama llakiyllapachu. Allip kaqtam niykillapa. Qamkunapaqqam mas alli, kay
mundumanda rinaypaq. Mana riptiyqam, chay kunswilashuq Santu Ispirituqa mana
rinchu shamuq qamkunamanqa. Piru noqa rishpam, rini kach'amuq, qamkunaman
shamunambaq. 8 Chaymi chay Santu Ispiritu shamushpaqa, kay mundupi uchayuqku-
nata rin yuyachiq: Ay, uchayuqmi kani, ninambaqllapa. Rinmi yuyachiqpis: Dyusmi
ancha allin. Paymi rin jusgawaqninchiq, ninambaqllapa, 9 yach'anambaqllapa: Jisuspi
mana kriyishqayraykum, uchayuqna kani, nishpa. 10 Chayshina Taytay kashqanman
kutiptiyqam, manana ringillapachu rikawaq. Piru ringillapam yach'aq: Jisukristum
ñanninchiqshina, Dyusman rinanchiqllapaqa, nishpa. 11 Ringillapapismi yach'aq: Tayta
Dyusmi, ancha allita jusgashpa, kay mundupa kamachikuqnin dyabluta sintinsyashqana,
kastigadu kanambaq, nishpa.

12 Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Kanmi masta qamkunata nishunaypaq. Piru kananqam mana ringillapachu atiq
intyindiyta. 13 Piru Dyuspa Santu Ispiritun shamushpam, tukuy ima allip kaqta rin
yach'achishuqllapa. Manam rinchu yach'achishuq pay yuyashqandaqa. Ashwanmi
yumbay uyashqanda qamkunataqa rin intyindichishuq: Kaykunam rin pasaq, nishpa.
14 Chay Santu Ispiritum noqataqa rin alabawaq. Kanan noqamanda uyashqandam rin
yach'achishuqllapa. 15 Taytay Dyus tukuy ima yuyashqandam noqapis yach'ani. Chaymi
chay yach'ashqayta Santu Ispiritupis rin yach'achishuqllapa, nishpa.

Jisuspa yach'akuqninguna puntata llakishpam, rinllapa kushikuq

16 Jisusqam kayshinapis nirqan:

—Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq. ⌞Chaqa Taytaymannam rini
kutiriq.⌟ Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq, nishpa.

17 Chaymi wakin noqaykuna yach'akuqningunaqa suqniy suqniy kayshina parlarqayl-
lapa:

—¿Imapaqmi kay layataqa niwanchiq? ¿Imam munan niyta: "Ashla diyamandaqam man-
ana ringillapachu rikawaq. Chaqa Taytaymanmi rini kutiriq. Piru ashla diyamandaqam
mushuqmanda ringillapa rikariwaq", nishpa? 18 ¿Imam munan niyta, "Ashla diyamanda",
nishpaqa? Manam intyindinichu chay nishqandaqa, nishpa.

19 Piru Jisusqam yach'arqanna noqaykuna parlashqaypaq. Chaymi niwarqanllapa:

—Noqam nishushqallapa kani: "Ashla diyamandaqam manana ringillapachu rikawaq.
Piru ashla diyamandaqam mushuqmanda ringillapa rikariwaq" nishpa. ¿Ima, kaypaqchu
qamkunaqa tapunakuykangi? 20 Alliptam niykillapa, qamkunaqa ancha llakishpa,
ringillapa waqaq. Piru noqata kuntrawaqkunaqam rinllapa kushikuq. Piru chayshina
qamkuna ancha llakishpapismi, ringillapa kushikuq. 21 Suq warmi qeshyanan uras
ch'ayamuptinqam, nanaywan ancha padisin. Piru wawitanda qeshyashpaqam, qon-
qanna nanashqandaqa. Chaqa kay mundupi wawitan nasiptinqam, anchana kushikun.
22 Chayshinam qamkunapis kananqa ancha llakingillapa. Piru kutimushpam, rini
watukushuqllapa. Chay diyapiqam tukuy shunqo ancha ringillapa kushikuq. Mananam
ni pipis atinqachu llakichishuytaqa.

23 'Kanan chay diyapiqam manana nimatapis ringillapachu tapuwaq. Ashwanmi allipta
niykillapa, shutiywan Taytay Dyusman ringillapa mañakuq. Chaymi payqa rin qoshuql-
lapa. 24 Kanangamanmi mana nimatapis shutiywanqa Taytaymanqa mañakushqallapachu
kangi. Paymanri mañakuyllapa, ch'askishpa, ancha kushikunaykillapa.

Jisusmi kay mundupi yumbay kuntraqkunata rin binsiq

25 'Kanangamanmi achka kumparasyunwan qamkunata yach'achishushqa kani. Piru
suq tyimpupiqam manana chay kumparasyungunawanqa rinichu yach'achishuqllapa.
Ashwanmi ancha klaruta rini yach'achishuqllapa Taytaypaqqa. 26 Chay tyimpupiqam
Taytaymanqa ringillapa mañakuq noqapa shutiypi. Mananam nisisaryuchu rin kaq,
noqalla qamkunapaq mañakunaypaqqa. 27 Chaqa qamkunaqam noqata kuyawashpa,
yuyakungillapa: Jisukristum Tayta Dyusmanda shamushqa, nishpa. Chaymi Taytay

Dyus ancha kuyashungillapa. 28 Tayta Dyusmandam kay munduman shamurqay. Piru
kananqam kay munduta dijashpa, paymanna rini kutiriq, nishpa.
29 Chaymi noqaykuna yach'akuqningunaqa nirqayllapa:
—Kananqam manana kumparasyunwanchu noqaykunataqa yach'achiwaykangi. Ash-
wanmi ancha klarutana niwaykangillapa. 30 Kananqam noqaykunaqa intyindinina: Qami
tukuy imata yach'angi, nishpa. (Chaqa manaraq tapushuptiyllapam, qamqa yach'angina:
Kayshinam rinllapa tapuwaq, nishpa.) Chaymi mana ni nisisaryuchu noqaykuna tapushu-
nayqa. Chayraykum yach'anillapa: Dyusmi qamtaqa kach'amushushqa, nishpa.
31 Chaymi Jisusqa kayshina niwarqanllapa:
—¿Kananqachu allipta noqapi yuyakungillapa? 32 Kanalitanmi chay urasqa rinna
ch'ayamuq. Chay uraspillam qamkunaqa waqta kayta ringillapa shikwakaq. Noqataqam
sapalitayta ringillapa dijawaq. Piru manam sapalitayllachu rini kaq. Chaqa Taytaymi
noqapa pullay. 33 Chaymi kaykunata nishushqallapa kani, noqapi allita yuyakushpa, ama
nimata manchanaykillapa. Kay mundupi ringillapa padisiq. Piru noqapi yuyakushpa,
animakayllapa. Chaqa noqaqam kay mundupi yumbay kuntrawaqkunata binsishqa kani.

17

Jisusmi paypi yumbay kriyiqkunapaq Dyusman mañakurqan

1 Chaykunata nishpaqam, Jisusqa syiluman chapakushpa, kayshina mañakurqan:
—Taytitu, chay wañunay urasqam ch'ayamuykanna. Chayri runakunata noqa
Churikipaq intyindichiy: Jisukristum ancha allin ancha kamachikuq, nishpa. Chayshina
willaptikiqam, noqapis paykunata atishaq yach'achiyta: Tayta Dyusmi ancha allin
kamachikuq, nishpa. 2 Qami numbrawashqa kangi, yumbayta kamachinaypaq, noqapi
yumbay yuyakuqkunata tukuy tyimpupaq kawsachinaypaq. Chaqa paykunatam
animachishqa kangi, noqapi yuyakunanllapa. 3 Kanan qamllam allip Dyusqa kangi. Qam
kikikim kach'amuwashqa kangi kay munduman. Chaymi qambi, noqapi yuyakuqkunaqa
suq bidapi tukuy tyimpupaq rinllapa kawsaq.
4 'Yumbay niwashqaykitam rurashqana kani, kay mundupi yumbay tiyaqkuna
yach'ananllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kamachikuq, nishpa. 5 Taytitu, unayqam
manaraq kay mundu kaptin, ancha baliq llipyaq kamachikuq kashpa, qamwan
kawsarqay. Kanambisri ruray, chay unayshina karinaypaq.
6 'Kay mundupi kawsaqkunamandam qam wakingunata akrashqa kangi,
yach'akuqniykuna kanambaq. Chaymi paykunata qambaq yach'achishqa kani.
Kanan paykunaqam qam nishqaykita kasushqallapa. 7 Chaymi kananqa paykunaqa
yach'anllapa: Jisukristum tukuy imata ruran, yach'achikun, Tayta Dyus yanapaptin,
nishpa. 8 Chaqa qam niwashqaykitallam paykunataqa yach'achishqa kani. Chaymi noqapi
allita yuyakushpa, kananqa yach'anllapana: Allibmi Tayta Dyus Churin Jisukristuta
kach'amushqa, nishpa.
9 'Chaymi qamba kaqkunapaq ancha rrugayki. Chaqa paykunataqam noqata qowashqa
kangi. Piru chay kuntrashuqkunapaqqam mana rrugaykichu. 10 Chaqa noqapa yumbay
yach'akuqniykunaqam qambapis. Chayshinallam qamanda yumbay yach'akuqkunapis
noqapa. Chayshina noqapa kashpam, paykunapis suqkunata intyindichinllapa: Jisukris-
tum ancha allin kamachikuq, nishpa.
11 'Noqaqam kay mundumandaqa qamanna rini shamuq. Piru yumbay
yach'akuqniyqam kay mundupilla rinllapa kidaq. Chaymi ancha allin Taytitu, qamta
rrugayki noqapi yuyakuqkunata allita kwidanayki, suq ayllushina kuyanakushpa
kawsananllapa, qam noqawan kawsashqanchiqshina. 12 Chaqa kay mundupi paykunapa
pullanllapa kashpaqam, noqaqa chay qowashqayki yach'akuqniykunata kwidashqa kani,
qam yanapawaptiki. Chaymi yumbay paykunamanda chay chinganambaq kaqlla rin
chingaq, dyabluta kasushqanrayku. Chayshina chingaptinmi, qamba Santu Libruykipi
nishqanqa rin kumpliq.
13 'Kananqam qam kashqaykimanna rini kutimuq. Piru kay mundupiraq kashpaqam,
kay yach'akuqniykunata yach'achini, noqa kushikushqayshina, paykunapis ancha
kushikunambaq. 14 Chaymi noqaqa yach'achiwashqaykita paykunataqa yach'achishqana
kani. Chayraykum chay mana munaq kriyiqkunaqa paykunataqa ancha ch'iqninllapa.
Chaqa noqapi kriyiqkunapismi noqashinana yuyanllapa. Mananam yuyanllapachu chay
mana kriyiqkunashinaqa. 15 Piru manam rrugaykichu, paykunata kay mundumanda
surqonaykipaqqa. Ashwanmi rrugaykiqa dyablumanda washanaykipaq. 16 Noqaqam
mana kay mundumanda kaqkunashinachu yuyani. Chayshinallam noqapi kriyiqkunapis
manana kay mundumanda kaqkunashinachu rinllapa yuyaq. 17 Yush'ayku paykuna
akrashpa yach'achiy, qamtalla kasushunanllapa. Chaqa chay yach'achikushqaykiqam

mana llullachu. Ashwanmi allip kaqlla. 18 Taytitu, qamqam kay munduman
kach'amuwashqa kangi. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata kay mundupi
tiyaqkunaman kach'ashqa kani, noqapaq yach'achikunanllapa. 19 Chaqa paykunata
washanaypaqmi noqa kikiy intrigakani wañunaypaq, paykunapis allip kaqpi kriyishpa,
tukuy shunqo qaman intrigakananllapa.
20 'Paykuna noqapaq yach'achikuptinmi, suqkunapis noqapi rinllapa yuyakuq. Chaymi
mana kay kriyiqkunapaqllachu rrugaykiqa. Ashwanmi rruqaykiqa noqapi manaraq
kriyiqkunapaqpis, 21 yumbaynin qambi, noqapi kriyishpa, suq ayllushina kanambaql-
lapa, qam noqawan suq ayllushina kashqanchiqshina. Chayshina kuyanakushpa
kawsaptinllapam, suqkuna paykunata rikashpa, rinllapa kriyiq: Taytanchiq Dyusmi
Jisusta kach'amushqa, nishpa. 22 Chaqa qam numbrawashqa kangi, ancha yach'ayniyuq
kamachikuq kanaypaq. Chayshinallam noqapis kay yach'akuqniykunata numbrashqa
kani, ancha yach'ayniyuq kamachikuqkuna kashpa, kuyanakushpa, suq kwirpushinalla
kananllapa, qam noqawan kashqanchiqshina. 23 Kanan qamqam noqawan kashpa, ancha
yanapawangi. Chayshinallam noqapis paykunawan kashpa, ancha yanapani, suqwan
suqwan kuyanakushpa kawsananllapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, chay
mana kriyiqkunapis yach'anqallapa: Alliptam Tayta Dyusqa Jisusta kay munduman
kach'amushqa, nishpa. Yach'anqallapapismi: Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata ancha
kuyan, Churin Jisusta kuyashqanshina, nishpa.
24 'Taytitu, ancham rruqaykipis, kay qowashqayki yach'akuqniykuna may kashqaypi,
pullay kanambaqllapa. Rrugaykipismi yach'anambaqllapa: Tayta Dyusmi Churin Jisusta
ancha kuyashpa, ancha alaban, nishpa. Chaqa kay munduta manaraq rurashpam,
noqata ancha kuyawashqa kangi. 25 Ancha allin Taytitu, qamta kuntrashuqkunaqam
mana riqsishungichu. Piru noqaqam riqsiyki. Kanan yumbay kay yach'akuqniypismi
yach'an: Taytanchiq Dyusmi Churin Jisusta kay munduman kach'amushqa, nishpa.
26 Taytitu, noqam paykunataqa yanapashqa kani, qamta riqsishunambaq shunqonllapapi.
Chayshinallam paykunata masta rini intyindichiq, suqkunata kuyanambaqllapa, noqata
kuyawashqaykishina. Chaqa chayta paykuna intyindiptinqam, noqapa ispirituyqa payku-
napa shunqombi rin kaq, nishpa.

18

Jisusta prisurqanllapa
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 Chayshina Tayta Dyusman mañakushpaqam, Jisusqa noqaykuna yach'akuqningunawan
rirqayllapa chay kibrada Sidrumba chimba ladunman. Chaypim karqan suq wirta.
Chay wirtamanmi yaykurqayllapa. 2 Chay Judas Jisusta intrigakuqpismi riqsirqan chay
wirtataqa. Chaqa Jisusqam achka bwiltasta noqaykunawan chaypiqa tandakashqa kar-
qan. 3 Chaypi kaykaptiyllapam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, farisiyukunapis Dyuspa
adurana wasinmanda suldadukunata kach'amurqan. Achka rrumanu suldadukunapismi
paykunawanqa shamurqan. Yumbaymi shamurqanllapa lamparakunawan michaku-
nawan, qerukunata, atun kuchillukunata piskakushpa. Chay runakunapa ñawpandaqam
Judas Iskaryuti shamurqan. 4 Piru Jisusqam yach'arqanna: Kayshinam rin pasawaq,
nishpa. Chaymi das ñawpaman rishpa, yumbayta tapurqan:
—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.
5 Paykunaqam nirqan:
—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqam kani Jisus Nasaritmanda kaqqa, nishpa.
Kanan chay suldadukunapa pullanmi chay intrigakuq Judasqa karqan. 6 Chay uras Jisus
"Noqam kani" niptinmi, chay runakunaqa ikip ikip rishpa, pachaman waqtakarqanllapa.
7 Chaymandaqam Jisusqa tapurirqan:
—¿Pitam maskaykangillapa? nishpa.
Chaymi paykunaqa nirirqanllapa:
—Jisus Nasaritmanda kaqtam maskaykanillapa, nishpa.
8 Chaymi Jisusqa paykunata nirirqan:
—Nishushqallapanam kani: "Noqam kani", nishpa. Noqata maskawashpaqa, kay suq
runakunataqa dijayllapa rinambaq, nishpa.
9 Chayshina niptinmi, kumplirqan pay kikin kayshina nishqan: "Taytitu, chay
qowashqayki sigiwaqkunamandaqam mana ni suqta dijashqachu kani chinganambaq",
nishpa.

10 Simun Pidruqam atun kuchilluyuq karqan. Chaymi payqa chay sinturakushqan
kuchillunda baynanmanda surqoshpa, chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadun
Malku shutiqta machitiyashpa, allin ladu rinrinda pitirqan. 11 Chayta rikashpaqam,
Jisusqa Pidruta nirqan:
—Chay atun kuchilluykitaqa chay baynambina waqaychay. Taytaymi niwashqa, ancha
ñakanaypaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa upyanaypaq ancha ayaq yakushina. ¿Akasuchu
mana rini ñakaq? nishpa.

Jisustam dimandarqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kurakunapi
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Chay rrumanu suldadukunam kamachikuqninwan tukuy isrraylinukunapa sul-
dadungunawan Jisusta piskashpa, makingunata ch'aqnarqanllapa. 13 Chaymandaqam
aparqanllapa Anaspa wasinman. Chaqa Anasqam Kayfaspa swigrun karqan. Kayfasqam
chay tyimpupiqa mas kamachikuq isrraylinu kura karqan. 14 Chay Kayfasmi chay mas
kamachikuq isrraylinukunata nishqa karqan: “Noqanchiqkunapaqqam mas alli, suq runa
wañunambaq, yumbay llaqta masinchiqkuna ama wañunanllapa”, nishpa.*

Pidrum Jisusta ñigarqan
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Simun Pidrum suq yach'akuq masinwan Jisuspa ikinda rirqanllapa. Chay suq
yach'akuqqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa riqsishqan karqan. Chaymi payqa
chay kurapa wasimba patyunman Jisuswan yaykurqan. 16 Pidruqam sawa pungupilla
kidarqan. Chaymi chay suq yach'akuq masinqa punguman shamushpa, purtira chinata
rrugashpa, ukukaman Pidrutaqa aparqan. 17 Chaymi chay purtira chinaqa Pidrutaqa
kayshina tapurqan:
—¿Manachu qambis Jisuspa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—Manám, nishpa.
18 Kanan ancha chiri kaptinmi, chay kamachikuq kurapa kriyadunguna, wakin sul-
dadukunawan shayashpa, ninapi mashakuykarqanllapa. Chaymi Pidrupis paykunapa
pullan shayashpa, mashakuykarqan.

Mas kamachikuq isrraylinu kurakunam Jisusta tapurqanllapa
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqam Jisusta tapurqan:
—¿Pikunam yach'akuqnikiqa? ¿Imatam yach'achikushqa kangi? 20 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqaqam yumbaypa ñawpambi rimashqa kani. Kutin kutinmi sinaguga wasiku-
napi, Dyuspa adurana wasimbipis yach'achikushqa kani. Chaqa yumbay llaqta mas-
inchiq isrraylinukunam chaykunapi tandakanllapa. Manam nimatapis pakakushpaqa,
yach'achikushqachu kani. 21 Chayshinaqa ¿imaraykutaq tapuwangi noqataqa? Chay
uyawaqkunata tapuyqa. Paykunam nishunqallapa chay yach'achikushqaytaqa, nishpa.
22 Chayshina Jisus niptinmi, suq suldadu chaypi kaqqa suq laputa Jisusta qoshpa,
tapurqan:
—¿Ima, chayshinachu mas kamachikuq kuranchiqta kuntistangi? nishpa.
23 Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:
—Mana allita rimashqa kaptiyqa, niway ima malutam rimashqa kani, nishpa. Piru allip
kaqta rimashqa kaptiyqa, ¿imapaqtaq maqawangiqa? nishpa.
24 Chaymandaqam Anasqa Jisusta ch'aqnashqatalla kach'arqan chay mas kamachikuq
kura Kayfasman.

Pidrum Jisusta ñigarirqan
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Pidru chaypilla shayashpa mashakuykaptinmi, kayshina tapurqanllapa:
—¿Manachu qamqa chay runapa suq yach'akuqnin kangi? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—Manam noqaqa yach'akuqninchu kani, nishpa.
26 Chay kamachikuq kurapa suq kriyadunmi, chay kriyadupa rinrinda pitishqamba
ayllun karqan. Payqam Pidruta tapurqan:
—¿Akasuchu mana rikashushqa kani chay Jisuswan pulla kaptiki chay wirtapi? nishpa.
27 Piru Pidruqam chayshina tapuptinqa, suq kutinda ñigarirqan. Chay urasllam suq gallu
kantarqan.

---

* **18:14** San Jwan 11.50

Jisustam gubyirnu Pilatupi dimandarqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

28 *[Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi, Isrrayilpipis kamachikurqanllapa. Isrrayilpa rrumanu gubyirnunqam Pilatu shutirqan.]* Achikyaykaptinnam Kayfaspa wasinmanda Jisusta aparqanllapa rrumanu gubyirnu Pilatupa dispachunman. Piru manam yaykurqanllapachu chay dispachunmanqa. Chaqa kriyirqanllapa: Chay furastiru rrumanukunawan kashpa, mapa shunqoyuq rinchiq kidaq. Chayshina kidashpaqam, manana atinchiqmanchu mikuyta chay Paskwa fyistapi mikunataqa, nishpa. 29 Chaymi chay gubyirnu Pilatuqa dispachunmanda lluqshishpa, paykunata tapurqan:

—¿Ima malutam rurashqa kay runaqa, qamkuna payta kuntranaykiqa? nishpa.

30 Chaymi paykunaqa nirqanllapa:

—Kay runa mana maluta rurashqa kaptinqach'i, noqaykunaqa mana apamunaytachu, nishpa.

31 Chaymi Pilatuqa paykunataqa nirqan:

—Qamkuna chay runata apashpa, liyniki nishqanshina justisyata rurayllapa, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay isrraylinukunaqa nirqan:

—Qamkuna rrumanukunam mana dijawangillapachu wanchinayllapa, nishpa.

32 Chayshinam kumplirqan Jisus nishqanqa: "Kruspim rini wañuq", nishpa. (Chaqa rrumanukunallam kruspi klabashpa wanchirqanllapa.) 33 Chaymi Pilatuqa yaykushpa dispachunman, Jisusta qayashpa, tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnunqa kangi? nishpa.

34 Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Kikin yuyaynikimandachu kayshinaqa tapuwangi, ichu suqkuna parlachishushqa kaptin? nishpa.

35 Chaymi Pilatuqa nirqan:

—Manam noqaqa isrraylinuchu kani, qambaq yach'anaypaqqa. Ashwan llaqta masiki isrraylinukuna, chay kamachikuq kurakunapismi qamtaqa intrigawashqallapa, kayshina tapushunaypaq: ¿Ima malutam rurashqa kangi? nishpa.

36 Chaymi Jisusqa Pilatuta nirqan:

—Suq lugarpim gubyirnuqa kani. Manam kay mundupichu. Kay mundupa gubyirnun kaptiyqach'i, kasuwaqkunaqa pilyanandallapa, ama intrigakuwanan chay llaqta masiy isrraylinukunaman. Lukismi mana kay mundupa kamachikuqninchu kani, nishpa.

37 Chayshina niptinqam, Pilatuqa tapurqan:

—¿Chayshinaqachu gubyirnu kangi qamqa? nishpa.

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, qam nishqaykishinam gubyirnu kani. Noqaqam kay munduman shamushpa, nasishqa kani, allip kaqta yach'achikunaypaq. Chaymi chay allip kaqta kasuqkunaqa noqa nishqayta kasunllapa, nishpa.

38 Chayshina niptinmi, Pilatuqa tapurqan:

—¿Imam chay allip kaqqa? nishpa.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa
(Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25)

Chayshina tapushpaqam, chay Pilatuqa lluqshishpa sawaman, chay isrraylinukunata kayshina nirqan:

—Manam nima dilituta paypiqa tarinichu. 39 Piru qamkunaqam kustumbriyuq kangillapa, Paskwa fyistapi suq prisuta kach'anaypaq. ¿Munangillapachu kay gubyirnuykita kach'anaypaq? nishpa.

40 Chayshina niptinqam, yumbay sh'uqyarqanllapa:

—¡Kay runataqa ama kach'aychu! ¡Ashwan Barrabasta kach'ayqa! nishpa.

Chay Barrabasqam suq ladrun saltiyadur karqan.

19

1 Chaymandaqam chay gubyirnu Pilatuqa kamachikurqan, Jisusta ancha fiyuta asutinanllapa. 2 Kanan chay rrumanu suldadukunaqam suq kuruna kasha likiduta rurashpa, Jisusta umachachirqanllapa. Kanan kapachirqanllapam suq granati kapata. 3 Chaymandaqam ñawpanman qemikashpa, yanqa burlashpa, niqllapa:

—¡Biba, isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

Chayshina nishpaqam, qaqllambi maqaqllapa.

4 Chaymandaqam Pilatuqa dispachunmanda lluqshirishpa, isrraylinukunata nirqan:

—Rikayllapa, kay sawamanmi apamuni, qamkuna yach'anaykillapa: Gubyirnu Pilatuqam mana nima dilituta tarinchu paypiqa, nishpa.
5 Chaymi Jisusqa sawaman lluqshirqan, chay kasha likidu kurunayuq, chay granati kapayuqna. Chaymandaqam Pilatuqa paykunata nirqan:
—¡Mayá, kaypinam kay runaqa! nishpa.
6 Chaymandaqam chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqa Dyuspa adurana wasinda kwidaq suldadukunawan Jisusta rikashpaqa, ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa.
—¡Kruspi klabay, kruspi klabay! nishpa.
Chaymi Pilatuqa nirqan:
—Qamkuna apashpa, kruspi klabayllapa. Piru noqaqam paypiqa mana nima dilituta tarinichu, nishpa.
7 Chaymi chay kamachikuq isrraylinukunaqa Pilatutaqa nirqanllapa:
—Noqaykunapaqam kan suq liy, Dyustaqa ama burlananchiqllapa. Piru kay runaqam "Dyuspa Churinmi kani", nishqa. Chayri chay liy nishqanshina wañunqa, nishpa.
8 Chayshina "Dyuspa Churinmi kani", nishqanda uyashpaqam, Pilatuqa mastana mancharqan. 9 Chaymi payqa uku dispachunman Jisusta aparishpa, tapurirqan:
—¿Maymandataq qamqa kangi? nishpa.
Chayshina tapuptinqam, Jisusqa mana nimatapis nishpachu, uyararqanlla.
10 Chaymi Pilatuqa tapurqan:
—¿Ima manachu nimatapis niwangi? ¿Manachu yach'angi, noqa Pilatum ancha kamachikuq kashpa, atini kruspi klabashuyta, ichu kach'ashuyta, nishpaqa?
11 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Tayta Dyus mana dijashuptinmi, mana nimatapis noqataqa atingimanchu rurawayta. Kaytapis yach'ay: Chay qaman intrigakuwaqmi mas uchayuqqa kidan qamandaqa, nishpa.
12 Chayshina niptinqam, Pilatuqa ancha munarqan kach'ayta, librina kanambaq. Piru chay isrraylinukunaqam nirqanllapa:
—¡Kay runata kach'ashpaqam, mana gubyirnunchiq Sesarpa yanasunchu (yanasanchu) kangi! ¡Chaqa mayqan runa "gubyirnu kani" niqqam chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarta kuntraykan! nishpa.
13 Chaymi Pilatuqa chay runakuna nishqanda uyashpaqa kamachikurqan, Jisusta sawaman surqonambaq. Chaymandaqam Pilatuqa trunumbi tiyarqan, justisyata ruranambaq. Pilatupa chay trununqam karqan suq pamba Gabata shutiqpi. Chay Gabataqam ibriyu rimaypiqa munan niyta: "Rumikunawan allichadu pamba", nishpa. 14 Yaqqana qallariptin chay Paskwa fyista diya, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pilatuqa chay isrraylinukunata (piñachinambaq) nirqan:
—¡Rikayllapa, kaypim gubyirnuykiqa! nishpa.
15 Piru paykunaqam ancha jwirtita kayshina sh'uqyarqanllapa:
—¡Wañunqa, wañunqa! ¡Kruspi klabay! nishpa.
Chayshina niptinllapaqam, Pilatuqa yumbayta tapurqan:
—¿Qamkunapa gubyirnuykitachu kruspi klabachishaq? nishpa.
Chaymi chay kamachikuq kurakunaqa nirqanllapa:
—¡Sesarllam gubyirnuyllapaqa! ¡Manam masqa kanchu! nishpa.
16 Chaymi Pilatuqa paykunatana intrigarqan, kruspi klabananllapa. Chayraykum paykunaqa aparqanllapana Jisustaqa.

Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Jisusqam krusta umbrukushpa, Jirusalinmanda rirqan Kalabira shutiq lugarman. Chay lugarqam ibriyu rimaypiqa shutirqan Gulguta. 18 Chay lugarpinam Jisustaqa kruspi klabarqanllapa. Kanan ishkay runakunatapismi pullan klabarqanllapa, suqta ichuq ladumbi, suqta allin ladumbi. 19 Kanan Pilatuqam suq litriruta rurashpa, kach'arqan kruspa puntambi ruranambaq. Chay litrirupiqam kayshina nirqan: "Jisus Nasaritmanda kaqmi isrraylinukunapa Gubyirnun", nishpa. 20 Chay Kalabira lugarqam Jirusalin llaqtapa ladumbilla kidan. Chaymi achka isrraylinukuna chay litrirutaqa liyirqanllapa. Chaqa chay litrirutaqam rurashqallapa karqan ibriyu rimaypi, grigu rimaypi, latin rimaypipis.
21 Chaypaqmi chay isrraylinukunapa kamachikuq kurangunaqa Pilatuta nirqanllapa:
—Ama iskibriychu: "Isrraylinukunapa Gubyirnunmi", nishpaqa. Ashwan iskibriyqa: "Payqam nirqan: 'Noqam kani isrraylinukunapa Gubyirnun' ", nishpa.
22 Chaymi Pilatuqa nirqan:
—Iskibrishqayqam chayshinana kidanqa, nishpa.

23 Chaymandaqam chay suldadukunaqa Jisuspa trapunda ch'uskundin partinakurqan-
llapa. Kushmambaqqam suqnin, suqnin kayshina ninakurqan: “Kaytaqam noqa piskani,
kaytaqam noqa piskani”, nishpa. Chaqa chayqam mana nima kusturayuqchu karqan. Suq
awayllam karqan, anaq kunganmanda ura puntangaman. 24 Chaymi chay kushmapaqqa
chay suldadukunaqa kayshinana parlarqanllapa:
—Ama llikishpachu, swirtita rurashun, mayqanninchiqshi apanchiq, nishpa.
Chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqanna Dyuspa Santu Librumbi kayshina
nishqan: “Paykunapuram mudanaykunata partinakurqanllapa. Kushmaypaqqam
swirtiyarqanllapa”, nishpa.*
25 Chay kruspa ladumbim Jisuspa mamitanqa karqan. Chay mamitamba masambismi
chaypi karqan. Kliyufaspa warmin Maryapis, chay suq Marya Magdalamanda kaqpismi
chaypi karqan. 26 Chaymi Jisusqa mamitamba ladumbi kuyashqan yach'akuqninda
rikawashpa, kayshina nirqan:
—Mamita, chay laduykipi shayaykaqmi wawaykiqa kanqa, nishpa.
27 Chaymandaqam noqa yach'akuqnindapis kayshina niwarqan:
—Chay mamaymi mamaykiqa kanqa, nishpa.
Chaymi chay urasmandapacha mamitaypaqna riqsishpa, wasiymanna aparqay.

Jisusmi wañurqan
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)

28 Chaymandaqam Jisusqa yach'ashpa: Tukuy imatanam kumpliykani, nishpaqa,
Dyuspa Santu Librumbi nishqanda kumplinambaq kayshina nirqan:
—Yakunanim, nishpa.
29 Chaypim puchqo binu suq puyñu unda karqan chay suldadukuna upyanambaq.
Chaymi paykunaqa suq ish'uputa chay puchqo binupi nuyuchishpa, suq barillapa pun-
tambi rurashpa, shiminman qemirqanllapa. 30 Chay puchqo binuta chupashpaqam,
Jisusqa nirqan:
—Tukuy imatam kumplishqana kani, nishpa.
Chaymandaqam kumurashpa, ispiritunda Dyusman mingashpa, wañurqanna.

Suq rrumanu suldadum Jisusta kustillambi tukshirqan

31 Chay diyaqam karqan allichakananllapa Paskwa fyistapaqna. Chaymi
isrraylinukunaqa mana munarqanchu samana diyapi kruskunapi wañushqakuna
kidanambaqqa. Chaqa chay Paskwa fyistapi kaq samana diyaqam ancha santu diya
karqan. Chaymi paykunaqa Pilatuta rrugarqanllapa, kamachikunan, chay kruspi
kaqkunapa ch'angangunata pakinambaq, mas das wañuptinllapa, ashuchinanllapa.
32 Chaymi chay rrumanu suldadukuna shamushpa, Jisuspa ladumbi chay kruspi kaq
runakunapa ch'angangunata pakirqanllapa. 33 Chaymandaqam Jisuspa kwirpunman
rishpa, wañushqatana rikashpa, ch'angandaqa manana pakirqanllapachu. 34 Piru
suq suldaduqam suq garruchawanshina Jisusta kustillambi tukshirqan. Chayshina
tukshiptinqam, chay kustillanmanda yawar, yaku lluqshirqan. 35-37 Chayshinam
pasarqan, kumplinambaq Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqan: “Paypa
tullundaqam mana rinllapachu pakiq”, nishpa.* Chay Santu Librupim suq partipipis
nin: “Chay tukshishqandam rinllapa rikaq”, nishpa.* Jisusta chayshina ruraptinllapam,
noqa kikiy rikarqay. Chaymi tistigu kashpa, allita yach'ashpa, allip kaqtalla iskibrini,
qamkunapis Jisukristupi kriyinaykillapa.

Jisustam pambarqanllapa
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

38 Chaymandaqam suq runa Jusi shutiq rirqan gubyirnu Pilatuman. Chay Jusiqam
Arimatiya llaqtamanda karqan. Jisuspa yach'akuqnin karqan. Piru chay kamachikuq
isrraylinukunata manchashpam, uyaritaplla Jisuspi kriyishqa karqan. Paymi Jisuspa
kwirpunda mañarqan, apanambaq pambaq. Pilatuqam nirqan: “Mayá, apay”, nishpa.
Chaymi chay Jusiqa Jisuspa kwirpundaqa aparqanna pambaq.
39 Nikudimupismi Jusiwan rirqan. Chay Nikudimuqam Jisusman tutap rishqa kar-
qan parlaq. Payqam aparqan 30 kilustach'i mishki mutkina pulbuta mirramanda,
aluwismanda kaqta. 40 Chayshina Jisuspa kwirpunda apashpaqam, chay mirrawan
chay aluwiswan mushuq traputa pasashpa, Jisuspa kwirpunda wangurqanllapa. Chaqa
noqaykuna isrraylinukunam wañuqkunataqa chayshina pambanillapa. 41 Jisusta chay
wanchishqan lugarpa ladumbillam suq wirta karqan. Chay wirtapiqam suq mushuq

* **19:24** Salmo 22.18 * **19:35-37** Éxodo 12.46; Salmo 34.20 * **19:35-37** Zacarías 12.10

mach'ayshina sipultura karqan. Chaypiqam manaraq pitapis pambashqallapachu karqan. 42 Kanan noqaykuna isrraylinukunapa samana diyayllapaqam yaqqana qallariykarqan. Chaymi mana munashpa samana diyapi trabajaytaqa, chay sirkapillana das pambarqanllapa Jisuspa kwirpundaqa.

20

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Simanapa qallarinan diya dumingum Marya Magdalamanda kaq ancha madrugadu salqa salqalla rirqan Jisus pambakashqanman. Ch'ayashpaqam, chay mach'ayshina sipulturataqa manana kirpadutachu tarirqan. Ashwanmi tarirqanqa chay rumitaqa isqandaykaqtana. 2 Chaymi chayshina chay sipultura kich'aduna kaptinqa, chay Maryaqa kallpamurqan abisawaqllapa. Chaymi ch'ayamushpaqa, Pidruta, noqata niwarqanllapa:

—¡Jisuspa kwirpundaqam chay sipulturamandaqa surqoshqallapana! Manam yach'anillapachu maypinam rurashqallapa, nishpa.

3 Chayshina niwaptinllapaqam, Simun Pidruwan noqa kallpaylla, rirqayllapa chay sipulturaman chapakuq. 4 Kallpashpaqam, Pidruta binsishpa, noqa mas puntata ch'ayarqay chay sipulturamanqa. 5 Ch'ayashpaqam, noqaqa yaykunanman kumurashpa, ukuman chapakushpa, rikarqay chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. Piru noqaqam ukumanqa mana yaykurqaychu. 6 Chayshina chapaykaptiyqam, Simun Pidruqa ch'ayamurqanna ikiyta. Paymi ukuman das yaykurqan rikaq. Chaymi paypis rikarqan chay trapu Jisuspa kwirpunda liyashqandallana. 7 Chaymandaqam rikarqambis Jisuspa umanda wangushqan traputapis, suq ladupina rurashqata. Chaqa mananam pullachu karqan chay trapu kwirpunda liyashqanwanqa. 8 Chayshina Pidru yaykuptinqam, noqapis chay sipulturamanqa yaykurqanina. Yaykushpaqam, noqapis chay trapukunata rikarqay, suq ladupi suq ladupina kaqta. Chayta rikashparaqmi, noqaqa kriyirqay. 9 Piru noqaykunaqam manaraq intyindirqaychu Dyuspa Santu Librumbi kay nishqandaqa: Dyus Akrashqan Washadurmi wañushqanmanda rin kawsamuq, nishpa.

10 Chaykunata rikashpaqam, kutirqayllapana pusadayllapaman.

Jisusmi rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman
(Mk 16.9-11)

11 Noqaykuna pusadayllapaman kutiptiyllapaqam, Magdalamanda kaq Maryaqa waqashpa, chay mach'ayshina sipulturapa sawa yaykunambi kidarqan. Chaypish kumurashpa, ukuman chapakurqan. 12 Chayshina chapakushpaqash, rikarqan ishkay ancha yuraq mudanayuq anjilkunata. Suqqash tiyaykarqan Jisuspa uman rurashqan ladupi; suqqash ch'akin kashqan ladupi. 13 Chayshi chay anjilkunaqa Maryata tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? nishpa.

Chayshi Maryaqa nirqan:

—Siñurniypa kwirpundam apashqallapana. Manam yach'anichu, maypinam rurashqallapa, nishpa.

14 Chayshina nishpaqash, Maryaqa ikiman chapakushpa, Jisusta rikarqan. Piru manash riqsirqanchu: Paymi Jisukristu, nishpaqa. 15 Chaymandaqash Jisukristu tapurqan:

—Warmisita, ¿imapaqmi anchaqa waqaykangi? ¿Pitam maskaykangi? nishpa.

Chayshina tapuptinshi, Maryaqa nirqan:

—Taytitu, Kamachikuqniypa kwirpunda qam apashqa kashpaqa, ¿maypitaq rurashqa kangi? Yush'ayku niway, rinaypaq apamuq.

Chaqa Maryaqash yuyarqan: Kay runaqam kay wirtata kwidaq, nishpa.

16 Chayshi Jisusqa nirqan:

—¡Marya! nishpa.

Chayshina shutimbi niptinraqshi, Maryaqa Jisusta riqsishpa, payman tikrakashpa, nirqan:

—¡Rrabuni! nishpa.

Chay palabra "Rrabuniqam" ibriyu rimaypiqa munan niyta: "Yach'achikuq Taytitu", nishpa. 17 (Chayshina nishpaqash, Maryaqa Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ch'akingunapi piskakurqan.) Chayshi Jisusqa nirqan:

—Ama piskawaychu. Chaqa manaraqmi Taytay Dyusmanqa rishqachu kani. Ashwan riy yach'akuqniykunata abisaq: "Jisukristum riykan Taytanman. Paypa Taytanqam noqanchiqkunapa Taytanchiqpis. Paypa Dyusninqam noqanchiqkunapa Tayta Dyusninchiqpis", nishpa.

18 Chaymi Marya Magdalamanda kaqqa shamushpa, niwarqanllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqa kani. Pay kikinmi niwashqa, shamunaypaq abisashuqllapa, nishpa.

Jisus kawsamushpam, yach'akuqningunaman rikakurqan
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

19 Chay dumingullam noqaykunaqa tutap suq wasipi tandakarqayllapa. Chaymi kamachikuq isrraylinukunata manchashpa, chay wasipa pungunda alli kirpashpa, trankashqallapa karqay. Piru Jisusqam shamushpa, qonqaylla rikakurqan noqaykunapa ch'awpiyllapapi. Chayshina rikakushpaqam, noqaykunata napaykuwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

20 Chaymandaqam rikachiwarqanllapa makinda, kustillanda chay chuqrishqangunata. Chayshina Jisusta rikashpaqam, ancha kushikurqayllapa. 21 Chaymandaqam Jisusqa noqaykunata kayshina niriwarqan:

—Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaqa payqam kay pachaman kach'amuwashqanshina, noqapis kach'aykillapa, shumaq nutisyayta qamkunapis yach'achikunayki.

22 Chayshina niwashpallapaqam, Jisusqa yumbay noqaykunata pukawashpa, niwarqanllapa:

—Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askiyllapa. 23 Chay Santu Ispiritu qamkunata yanapashuptinmi, wakin uchayuqkunata ringillapa niq: "Taytanchiq Dyusmi uchaykikunata pirdunashushqa", nishpa. Chayshina niptikillapaqam, paykunaqa uchangunamanda pirdunadu rin kaq. Piru suq uchayuqkunata niptikillapa: "Tayta Dyusqam mana pirdunashushqachu", nishpaqa, mana pirdunaduchu rin kidaq.

Tumasmi Jisusta kawsamushqata rikarqan

24 Jisus noqaykunaman rikakushqan urasqam chay yach'akuq masiyllapa Tumas Millisuqa mana noqaykunawanchu karqan. 25 Chaymi pay ch'ayamuptinqa, nirqayllapa:

—Siñurninchiq Jisustam rikashqallapa kani, nishpa.

Piru Tumasqam niwarqanllapa:

—Manam kriyiykillapachu. Noqaqam makinda klabu ush'kushqanda rikashpa, diduywan llamkashpa, kustillambi makiywan llamkashparaq, chay niwashqaykitaqa kriyishaq. Manaqa manám, nishpa.

26 Chaymandaqam 8 diyasmanda tutapina noqaykuna chay wasipina tandakashqa karirqayllapa. Chay bwiltaqam Tumaspis pullayllapa karqan. Punguta alli kirpashpam, trankashqa karqayllapa. Piru Jisusqam ch'awpiyllapaman yaykushpa, kayshina noqaykunata napaykuriwarqan:

—Bwinas nuchis. Dyus yanapashunqallapa, nishpa.

27 Chaymandaqam Tumasta nirqan:

—Tumas, diduykita kay makiy klabu ush'kushqanman ruray. Kay ush'kushqa kustillaymambis makikita ruray kriyinayki: Alliptam kawsamushqana, nishpa. Ama mana kriyiq runaqa kaychu. Ashwan noqapi allipta kriyiy, nishpa.

28 Chayshina Jisus niptinmi, Tumasqa paytaqa nirqan:

—¡Qamir Kamachikuqniy, Dyusniy kangi! nishpa.

29 Chaymi Jisusqa Tumasta nirqan:

—Qamqam rikawashparaq kriyingi. Piru chay mana rikawashpa kriyiqkunataqam Dyusqa masta rin yanapaq, kushikunanllapa, nishpa.

Kayraykum San Jwan kay librutaqa iskibrirqan

30 Jisusmi noqaykunapa ñawpaypi suq laya ancha achka milagrukunatapis rurarqan. Piru yumbay chay milagru rurashqambaqqam mana iskibrishqachu kani kay librupiqa. 31 Piru wakin milagrukunapaqmi iskibrishqa kani, kriyinaykillapa: Jisusqam Dyus Akrashqan Washadurninchiq. Payllam Dyuspa Churimbis, nishpa, chayshina kriyishpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

21

Jisusmi rikakurqan syiti yach'akuqningunaman

1-2 Chaymandaqam noqaykuna Jisuspa yach'akuqningunaqa tandakarqayllapa chay Tibiryas atun qoch'apa manyambi. *[Nuta: Chay qoch'allam Galiliya qoch'a, Jinisarit qoch'apis shutin.]* Chaypim karqayllapa: Simun; payllam Pidrupis shutiq; Tumas Millisu, Natanayil. Payqam prubinsya Galiliyapa Kaná llaqtanmanda karqan. Noqaykuna Sibidiyupa ishkay churingunapismi chaypi karqayllapa. Ishkay mas apustul masiykunapismi chaypi karqan. Chayshina chay qoch'apa manyambi kaykaptiyllapam, Jisukristu noqaykunaman rikakumurirqan.

3 Piru manaraq rikakumuptinmi, Simun Pidruqa niwashqallapa karqan:
—Noqam rishaq piskadukunata piskaq, nishpa.
Chaymi nirqayllapa:
—Noqaykunapisri qamwan akullapa, nishpa.
Chayshina nishpaqam, lluqshishqallapa karqay yakupi puriq suq barkuman. Chayshinam chay tuta rirqayllapa piskaduta piskaq. Piru chay tutaqam yuraqashtin mana ni suq piskaduta piskarqayllapachu. 4 Chaymandaqam qayandin achikyaykaptinqa, Jisusta chay qoch'apa manyambi rikarqayllapa. Piru manam paytaqa riqsirqayllapachu. 5 Chaymandaqam Jisusqa kayshina tapuwarqanllapa:
—Ijitukuna, ¿manachu nimata piskashqallapa kangi? nishpa.
Chaymi noqaykunaqa nirqayllapa:
—Manam ni suqsituta piskashqallapachu kani, nishpa.
6 Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:
—Atarrayaykita barkupa allin ladunman wichukuyllapa, piskadukunata tarinaykillapa, nishpa.
Chay niwashqanshinam rurarqayllapa. Chaymi allipta manana atirqayllapachu atarrayataqa chutayta, ancha achka piskadukuna bulsachakaptin. 7 Chaymi noqa Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninqa Simun Pidruta nirqay:
—¡Waq runaqam Siñurninchiq Jisus! nishpa.
Chayshina niptiyqam, Simun Pidruqa chay uraslla das mudananda rurakurqan. Chaqa payqam piskaduta piskananqa trusanwanlla kaykarqan. Chaymandaqam Pidruqa barkumanda brinkashpa yakuman, nadashpa Jisusman rirqan. 8 Chaymandaqam noqaykunapis barkupiqa chay qoch'apa manyanman ch'ayarqayllapa, atarrayata rrastrakushpa, unda piskadu kaptin. Chaqa chay barku kashqanmandaqam manyamanqa 100 mitrusch'i karqan. 9 Chay barkumanda ishkishpaqam, chay manyapiqa tarirqayllapa puchu ninata. Chay ninapa sawambiqam suq piskadu karqan. Chaypa ladumbiqam tandapis karqan. 10 Chaymandaqam Jisusqa niwarqanllapa:
—Chay piskadu piskashqaykita wakinda apamuyllapa, (kangashpa, mikunanchiq) nishpa.
11 Chaymi Jisusta uyashpaqam, Simun Pidruqa barkuman lluqshishpa, chay atarrayata rrastramurqan yakupa manyangaman. Chay atarrayapiqam karqan 153 atun piskadukuna. Piru achka piskaduyuq kashpapismi, chay atarrayaqa mana ni llikikarqanchu. 12 Chaymandaqam Jisusqa qayawarqanllapa:
—Shamuyllapana mikunanchiq, nishpa.
Chayshina niwaptinllapaqam, mana ni mayqanniyllapa tapurqayllapachu: "¿Pim kangi?" nishpaqa. Chaqa riqsirqayllapam: Payqam Siñurninchiq Jisukristu, nishpa. 13 Chaymandaqam noqaykunaman qemikashpa, tandata piskashpa, qowarqanllapa. Chayshinam piskadutapis qowarqanllapa mikunayllapa.
14 Kay bwiltawanqam noqaykunaqa kimsa kutindana Jisustaqa rikashqallapa karqay, chay kawsamushqan diyamanda.

Jisusmi Simun Pidruta kayshina tapurqan

15 Ushyashpa mikuytaqam, Jisusqa Simun Pidruta kayshina tapurqan:
—Junaspa churin Simun, ¿kay wakinmandaqachu qamqa masta kuyawangi? nishpa.
Chaymi Pidruqa nirqan:
—Taytitu, qam yach'angi kuyashushqayta, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqapi chayraq kriyiqkunatar kwiday, suq michidur uñitangunata allita michiqshina, nishpa.
16 Jisusqam Pidruta suq kutinda tapurirqan:
—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.
Chayshina tapuriptinqam, Pidruqa nirirqan:
—Arí, Taytitu, qam yach'angi kuyashushqaytaqa, nishpa.
Jisusqam nirirqan:
—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata allita michiqshina, nishpa.
17 Jisusqam suq kutindapis kayshina tapuririrqan:
—Junaspa churin Simun, ¿alliptachu kuyawangi? nishpa.
Chaymi kimsa kutinda chayshinalla tapuriptinqa, Pidruqa malaganayashpa, nirqan:
—Taytitu, qam ancha allita yach'angi noqa kuyashushqaytaqa, nishpa.
Chaymi Jisusqa nirirqan:
—Noqapi kriyiqkunatar kwiday, suq michidur wishangunata ancha allita michiqshina.
18 Alliptam niyki, chuluraq kashpaqam, qamqa mudakushpa, may munashqaykita riq

kangi. Piru byijuyaptikiqam, rikraykikunata chutaptiki, suqna mudachishushpa, rin
apashuq mana munashqayki lugarman, nishpa.
19 Jisusqam chayshinaqa nirqan, yach'anayllapa: Kayshinam Pidruqa rin wañuq.
Chayshina Dyusta ancha allita kasushpa wañuptinqam, suqkunapis Dyusta rin alabaq,
nishpa. Chaymandaqam Pidrutaqa kayshina nirqan:
—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Jisukristum Jwambaq Pidruta parlachirqan

20 Chayshina Jisus niptinmi, Pidruqa ikiman chapakushpa, noqa Jwanda rikawarqan.
Noqam Jisuspa ancha kuyashqan yach'akuqninqa karqani. Chaymi Jisus chay Santa
Mikunata noqaykunawan mikuptinqa, noqa ladumbi karqay. Chaypi kashpam, kayshina
tapurqay: “Taytitu, ¿mayqan yach'akuqnikim rin intrigakushuq kuntrashuqkunamanqa?”
nishpa.
21 Chaymi Pidru rikawashpaqa, Jisusta noqapaq tapurqan:
—Taytitu, ¿Jwandaqa imataq rin pasaq? nishpa.
22 Chaymi Jisusqa nirqan:
—Noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaq kutimunay diyakamanqa, ¿ima kwintayuq-
taq qamqa kangiman? Qamqa sigiwaylla, nishpa.
23 Pidruta noqapaq chayshina niptinqam, chay parlataqa kriyiq masinchiqkunaqa das
yach'arqan. Lukismi pandashpa yuyarqanllapa: Manash Jwanqa rinchu wañuq, nishpa.
Piru Jisusqam mana noqapaqqa nirqanchu: “Manam rinchu wañuq”, nishpaqa. Ashwan
payqam nirqanqa: “Kutimunay diyakaman noqa munaptiyqach'i Jwan kawsanambaqqa,
¿ima kwintayuqtaq qamqa kangiman?” nishpa.
24 Chaymi Jisuspa yach'akuqnin kashpa, allip kashqandalla iskibrishqa kani kay li-
brupiqa.
25 Piru Jisusqam ancha achka layakunatapis rurarqan. Chaymi tukuy chay rurashqan-
gunapaq manyaqlla iskibriptiyqach'i, tukuy kay mundupiqa mana aypanmanchu yumbay
librukunaqa.
Chaytallam iskibriykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTULKUNA RURASHQANGUNA
(ICHUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutam chay duktur San Lukas iskibrirqan. Liyishunllapa punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq San Lukaspaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Lukasqam kay librunda iskibrishpa, kach'arqan yanasun (yanasan) Tiyufiluman, ichu Dyusta yumbay kuyaqkunaman. Liyishun chay punta parti San Lukasta, masta yach'ananchiq chay palabra "Tiyufilupaq".

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay librupiqam San Lukas iskibrirqan Jisukristupa apustulninguna rurashqangunata, Jisukristu manana kay mundupi kaptin. Chaqa Lukasqam ancha munarqan chay Tiyufilu (ichu Dyusta yumbay kuyaqkuna) Jisukristupa apustulningunapaq ancha allita yach'ananllapa. Dyuspa Santu Ispiritun chay apustulkunata ancha yanapaptinmi, achka nasyungunapi Jisukristupaq yach'achikuqllapa. Puntata isrraylinukunatalla yach'achirqanllapa. Chaymandaqam suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achikuptinllapa, achka paykunapis Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librupiqam San Lukas niwanchiq Jisukristupi kriyiqkuna achkayashpa, tukuy lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Ich 1.1-7.60 niwanchiqllapa, Jisukristupi chay punta kriyiqkuna tandakashpa payta adurashqambaqllapa; Jirusalin llaqtapi Pintikustis fyistapim Jisuspi kriyiqkunapa shunqonman Dyuspa Santu Ispiritun yaykushqambaq; chayshina Santu Ispirituwan kashpa, ancha allita Jisukristupaq rimashqambaqllapa; chaymandaqam chay Santu Ispiritu chay kriyiqkunata achkayachishpa, tukuy imapi yanapashqambaq, milagrukunata rurashpa, paykuna Dyuspa pudirninwan yach'achikushqambaq.

Ich 8.1-12.25 niwanchiq, Pidru suq lugarkunapi, Filipi suq lugarkunapi, Pablu suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikuptinllapa, wakin isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis kriyishqambaqllapa.

Ich 13.1-28.31 niwanchiq, apustul Pablu suqkunawan achka nasyungunaman rishpa, kada nasyumbi Jisukristupaq yach'achikushqambaq.

Jisusmi nirqan: Dyuspa Santu Ispiritunmi rin shamuq, nishpa

1 Kuyashqay Tiyufilu, punta libruypim iskibrishurqaq Jisus rurashqanda,
yach'achikushqanda, qallarishqan diyamandapacha, 2 syiluman rishqan diyakaman.
Paymi manaraq syiluman rishpa, akrarqan wakin runakunata, apustulninguna
kanambaq. Paykunatam Santu Ispiritunwan yach'achirqan, pay munashqanda
ruranambaqllapa. 3 Kuntraq runakunam Siñurninchiq Jisusta wanchirqanllapa; piru
kawsamushpaqam, pay kikin rikarimurqan chay apustulningunaman. Chaymandaqam
40 diyasta kutin kutin paykunaman shamurqan, pay kikinda rikashpa, ancha
allita yach'ananllapa: Kawsamushqanam, nishpa. Kaytapismi apustulningunata
yach'achirqan:

—Ancha achka runa, warmim Taytanchiq Dyusta shumaqta rinllapa kasuq, nishpa.

4-5 Paymi chay apustulningunawan pulla kaykashparaq, yumbayta kamachirqan:

—Amaraq lluqshiyllapachu Jirusalin llaqtamandaqa. Ashwanri shuyayllapa, Dyus
ufrisishushqanda kumplinangaman. Jwan Shutichikuqqam yakuwanlla shutichikurqan.
Piru qamkunata nishushqayshinam, ashla diyakunamanda Tayta Dyusqa Santu Ispiritun-
wan rin shutichishuqllapa, nishpa.

Jisusmi syiluman rirqan

6 Jisus manaraq riptin syilumanmi, chay apustulningunaqa kayshina tapurqanllapa:

—¿Kananmandanachu ringi yanapawaqllapa, chay rrumanu runakunata binsinanchiq,
noqanchiqkunata amana kamachiwananchiq? nishpa.

7 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Chaytaqam Taytay Dyuslla yach'an, ima diya, ima urasmi chaytaqa rin ruraq, nishpa.
Chaytaqam qamkunaqa mana atingillapachu yach'ayta. 8 Piru Dyuspa Santu Ispiritun
qamkunaman shamushpam, pudirninda rin qoshuqllapa. Kanan pay qamkunata yana-
pashuptinmi, ringillapa noqapaq yach'achikuq kay Jirusalimbi, tukuy kay prubinsya
Judiyapi, chay prubinsya Samaryapi, kay mundupa mas karu kuchungunapi, nishpa.

9 Chaymandaqam yumbay chapaykaptinllapa, Jisusqa kay pachamanda alsakarqan,
syiluman rinambaq. Chaymi riykaptinqa, pukutayna pambarqan. Mananam paytaqa

rikarqanllapachu. 10 Chaymi anaq syiluman yumbay chapakuykaptinqa, ishkay yuraq
bistiduyuq paykunaman rikarishpa, 11 nirqanllapa:
—Uyayllapa, galiliyanukuna, ¿imaraykutaq qamkunaqa chapakuykangi anaq
syilumanqa? Waq Jisus syiluman riqqam rin kutirimuq. Chay rikashqaykishina riqtam,
chayshinalla pay kikin syilumanda rin kutirimuq, nishpa.

Matiyastam numbrarqanllapa apustul kanambaq

12 Chaymandaqam Ulibu lumamandaqa Jirusalinmanna kutirqanllapa. Chay Ulibu
lumamandaqam Jirusalinmanqa 800 mitrusllach'i karqan. Chay isrraylinukunapa liyn-
inqam kamachikurqan chayshina 800 mitruskamanlla samana diyapiqa purinanllapa.
13 Paykunaqam chay Jirusalinman ch'ayashpaqa, pusada wasipa altunman lluqshirqan-
llapa. Paykunaqam karqan: Simun Pidru, Jakubu, Jwan, Andris, Filipi, Tumas, Bartulu,
Matiyu, suq Jakubupis. Chay suq Jakubuqam Alfiyupa churin karqan. Chaypiqam
karqan suq Simun. Payqam karqan chay isrraylinu Kananista partidumanda. Chayp-
iqam karqambis suq Jakubupa masan Judas. (Payqam manam chay Judas Iskaryutichu
karqan.) 14 Yumbay paykunam Tayta Dyuspi yuyakushpa, suq shunqolla kashpa, tan-
dakaqllapa Jisuspa masangunawan, maman Maryawan, wakin warmikunawan, Dyus-
man mañakunanllapa.
15 Chay tyimpupim tandakarqanllapa 120 kriyiq masikuna. Chaymi paykunapa
ch'awpimbi shayashpa, Pidruqa nirqan:
16 —Kriyiq masitakuna, uyawayllapa. Dyuspa Santu Librumbi nishqanqam
kumplishqana. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay unay gubyirnu Dabidta
yanaparqan, chay Santu Librupi iskibrinambaq Jisusta intrigakuqpaq. Kay diyakunapim
chay Judasqa chay suldadukunata aparqan rikachiq, Jisusta prisunanllapa. 17 Chay
Judasqam noqanchiqkunapa suqninchiq kashpa, pullanchiq puriq. Chay imakunata
ruraptinchiqmi, chaypi karqan. 18 Piru chay Judasmi mana allita rurashpa,
Washadurninchiqta randikurqan. Chay qellay ch'askishqanwanqam randirqan
suq ch'akrata. Chaymandaqam anaq altumanda umamba sawan ishkiptin, pach'an
pach'yarqan, chunchulinguna shikwakashtin. 19 Chaymi Jirusalimbi tiyaqkuna chayta
yach'ashpaqa, chay ch'akrataqa Asildamata shutichirqanllapa. Chayqam rimaynimbiqa
munan niyta: "Yawar Pamba". 20 Chay Santu Libru Salmuspim chay Judaspaq kayshina
nin:
Wasinqam wichukushqa, chunchana kidanqa. Mananam pipis wasimbiqa tiyanqachu,
nishpa.*
Nimbismi:
Suqnam ch'askinqa paypa kargundaqa, nishpa.*
21 'Kaypim noqanchiqkunawan tarikan allin runakuna. Jisukristu pullanchiq kaykapt-
inmi, kay runakunapis paywan purishqa, 22 chay Jwan shutichishqan diyamandapacha
syiluman rinan diyakaman. Allich'i kanman paykunamanda suqninda numbrananchiq,
dusi apustulkuna karinanchiqllapa, paypis ninambaq: "Noqam Jisusta rikashqa kani
wañushqanmanda kawsamushqata", nishpa.
23 Chayshina yuyashpaqam, paykunamanda ishkay runakunata akrarqanllapa. Suqtam
akrarqanllapa Jusita. Payllam Barsabas, Justupis shutiq. Suqtaqam akrarqan Matiyasta.
24 Chaymandaqam Dyusman kayshina mañakurqanllapa:
—Taytitu, qamqam yumbay runakunapa shunqonda riqsingi. Chayri yach'achiwayllapa
kay ishkaymanda mayqannindam akrashqa kangi, 25 Judaspa kargunda ch'askishpa, suq
apustulna kashpa, noqaykunata yanapawanambaq. Chaqa chay Judasqam, uchanrayku
kargunda dijashpa, rirqanna suq lugar paypaq kaqman.
26 Chayshina mañakushpaqam, paykunaqa surtiyarqanllapa. Swirtiqam Matiyaspi
ishkirqan. Chaymi chay diyamandapacha Matiyasqa apustul karguyuqna kashpa, chay
unsi apustulkunawan pullana purirqanllapa.

2

Dyuspa Santu Ispiritunmi ch'ayamurqan

1 Jisuspi yumbay kriyiqkunam Pintikustis fyista ch'ayaptin, tandakarqan suq wasiman.
2 Chaypi kaykaptinllapam, qonqaylla uyarqanllapa ancha jwirti wayrashina kunyaqta
anaq syilupi. Chay kunyaqqam shamushpa, chay wasiman undarqan. 3 Kanan uman-
gunapa sawambim qallu laya ninakunashina rikakurqan kadunupi. 4 Dyuspa Santu
Ispiritunqam yumbay paykunapa shunqonman yaykushpa, undarqan. Chaymandaqam
chay Santu Ispiritu rimachiptin, achka laya rimaykunapina rimarqanllapa.

* **1:20** Salmo 69.25 * **1:20** Salmo 109.8

5 Chay diyakunapim Jirusalinmanqa shamushqallapa karqan achka isrraylinukuna
tukuy karu nasyungunamanda. Paykunaqam duktrinanda ancha allita kasuqllapa.
6 Kanan chay kunyaqta uyashpaqam, chay wasiman qemikarqanllapa. Chaypi uyashpa
achka laya rimaykunapi rimaptinllapaqam, paykunaqa ispantashqata ancha yuyarqanl-
lapa: ¿Imashinataq kay runakunaqa atinllapa rimayta kadunupa kikin rimayninchiqpiqa?
nishpa.
7 Kanan paykunaqam ancha ispantashqata suqnin suqnin nirqanllapa:
—Ima kay rimaqkunaqam prubinsya Galiliyamanda ¿manachu? 8 Mana yach'akushpa
nasyunninchiqkunapa rimayningunata, ¿imashinataq atinllapa rimayta kay achka rimayn-
inchiqkunapiqa? 9 Chaqa kaypim kanchiq achka nasyungunamanda: Partiyamanda,
Midyamanda, Ilanmanda, Misuputamyamanda, Judiyamanda, Kapadusyamanda, Pun-
tumanda, Asyamanda, 10 Frijyamanda, Panfilyamanda, Ijiptumanda, Afrikapa lugar-
ningunamanda. Chay lugarkunaqam Sirini llaqtamanda mas waq ladumbi kidan. Rru-
manukunapismi kay Isrrayilpi tiyanllapa. Chay rrumanukunapa wakin wambrangu-
naqam kay Isrrayilpi nasiqkuna. Wakin rrumanukunaqam noqaykuna isrraylinuku-
napaq tikrakashqa, duktrinayllapapi kriyishqanllaparayku. 11 Kambismi Krita nasyun-
manda, Arabya nasyunmanda runakuna. Achka nasyungunamanda kashpapismi, ancha
allita intyindinchiq kikin rimayninchiqkunapi Dyuspaq niwaptinchiqllapa: Tayta Dyusmi
ancha shumaq milagrukunata rurashqa, nishpa.
12 Yumbay paykunam ancha ispantashqata apustulkunata chaparqanllapa. Manam
atirqanllapachu intyindiyta:
—¿Imashinam atinllapa kaytaqa rurayta? nishpa.
13 Piru wakinnataqmi burlashpa, yanqakunata kayshina rimarqanllapa:
—Chay runakunaqam mach'ashqa, nishpa.

Pidrum achka runakunata yach'achirqan

14 Pidruqam chay unsi apustulkunawan shayashpa ancha jwirtita rimarqan:
—Isrraylinu masikuna, tukuy kay Jirusalimbi tiyaqkuna, allita uyawayllapa,
kayta yach'anaykillapa. 15 Manam chay yuyashqaykichu kanillapa. Manam
mach'ashqallapachu kani. Chaqa chayraqmi las nwibi. Manaraqmi punchawchu.
¿Chaychu mach'ashqa kaymanllapa? 16 Ashwan kayshinaraqmi. Dyuspaq chay unay
rimaq Juwilmi nirqan:
17 Taytanchiq Dyusmi nin:
Ushyakanan tyimpu ch'ayamuptinmi, Santu Ispirituyta rini qoq yumbay laya runakunata.
Chaymi wambraykikunaqa, ullqopis, warmipis noqa munashqayta rinllapa rimaq.
Chulukunatam musqoypishina achka layakunata rini rikachiq. Byijukunatapismi
rini rikachiq musqoynimbi.
18 Chay diyakunapim Santu Ispirituyta rini qoq chay kasuwaqkunata, ullqokuna
warmikuna noqa nishqayta suqkunata ninambaqllapa.
19 Anaq syilupipismi rurashaq mana rikashqanllapata, chaykunata rikashpa, ispantanan-
llapa. Kay pachapipismi yawarta, ninata, qondayta rurashaq, runakuna rikashpa
ispantananllapa.
20 Rupayqam rin wañuq. Killaqam yawarshina kulurniyuq rin tikrakaq. Chayshinam rin
kaq yaqqana shamuptin runakunapa Washadurnin. Chaymandaqam pay shamupt-
inqa, suq ancha shumaq diya rin kaq.
21 Chay diyapim noqapi yumbay kriyiqkunata rini washaq, paykuna shutiyta myintashpa
noqaman mañakushqanrayku, nishpa.*
22 Chayshina Dyus nishqanda nishpaqam, Pidruqa nirqan:
—Isrraylinu masiykuna, kayta uyawayllapa: Taytanchiq Dyusmi chay Jisus Nasarit-
manda kaqta akrarqan, manaraq wañushpa, ancha shumaq milagrukunata ruranam-
baq. Chay milagrukunatam ñawpaykillapapi rurarqan, rikashpa yach'anaykillapa: Al-
libmi Dyusqa paywan, nishpa. 23 Piru chaykunata rikashpapismi, qamkunaqa mana
allikunata rurarqaykillapa. Jisusta intrigashuptinllapam, prisushpa aparqaykillapa
chay mana allin runakunaman, paykuna kruspi klabashpa wanchinanllapa. Dyusmi
unaymandapacha yach'arqan: Churiy Jisustam chayshina rinllapa wanchiq, nishpa.
24 Chayshina qamkuna wanchiptikipismi, Taytanchiq Dyusqa wañuyta binsishpa, Jisusta
kawsachimurqan. Manam dijarqanchu wañushqalla kidanambaq. 25 Chaymi chay unay
gubyirnu Dabidqa Jisus ninambaq kaqta kayshina iskibrirqan:
Tukuy tyimpum Taytay Dyus pullay kashqa. Chayshina noqapa allin laduypi kaptinqam,
mana pipis atinqachu manchachiwaytaqa.

---

* **2:21** Joel 2.28-32

26 Paypi yuyakushpa, tukuy shunqo ancha kushikushpam, payta alabashqa kani. Chaymi
wañunaypaq kashpapis, mana nimata manchashpachu rini kawsaq.
27 Chaqa qamqam noqa kasushuqtaqa mana ringichu dijawaq, wañuqkunapa lugarnimbi
ismunaypaqqa.
28 Yach'achiwashqam kangi, qamwan tukuy tyimpu kawsanaypaq. Kanan qam pullay
kashpam, ancha ringi kushichiwaq.*
29 Chaykunata yach'achishpaqam, Pidruqa nirqan:
—Masitakuna, chayqam ancha klaru, noqanchiqkuna yach'ananchiq. Chay unay
agwilunchiq Dabid wañuptinmi, pambarqanllapa. Chaqa paypa pantyunninqam
kanangaman kay sirkanchiqpi. Chaypillam kwirpunqa. 30 Piru chay Dabidmi Dyuspaq
rimaq kashpa, yach'arqan Dyus ufrisishqanda. Chaqa Dyusqam paytaqa kayshina
ufrisishqa karqan: "Noqa kikiymi allipta niyki: Qamba karu willkaykimandam rin nasiq
isrraylinukunapa Washadurninqa. Paymi rin kamachikuq qamshina", nishpa. 31 Chaymi
chay Dabidqa ancha unay tyimpupi Dyus Akrashqan Washadurpaq kayshina iskibrishqa
karqan, payta rikashqa kanmanshina: Jisusqam mana rinchu kidaq wañuqkunapa
lugarnimbiqa. Ashwanmi rin kawsamuq. Chaymi kwirpunqa mana rinchu ismuq,
nishpa. 32 Chay Dabid nishqanshinallam Tayta Dyusqa allipta Jisusta wañushqanmanda
kawsachimushqa. Paytaqam noqaykuna kikiy ñawiyllapawan rikashqallapa kani.
Chaymi tistigukuna kanillapa. 33 Chaymandaqam Tayta Dyusqa Jisusta aparqan anaq
syiluman, paypa allin ladumbi tiyanambaq. Kanan Jisus Tayta Dyusmanda Santu
Ispiritunda ch'askishpam, qowashqallapa ufrisiwashqanshina. Chaymi kay achka
rimaykunata atinillapa rimayta. 34-35 Chay unay gubyirnu Dabid wañushpaqam, manaraq
kawsamushqachu, syiluman rinambaqqa. Ashwan Dyus Akrashqan Washadurpaqmi
kayshina iskibrirqan:
Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan: "Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata
binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)",
nishpa.* *Nuta: Chay Dabidpa Kamachikuqninmi Jisusqa.*
36 'Llaqta masi isrraylinukuna, allita uyawayllapa. Manchu qamkuna chay Jisusta kruspi
klabachirqaykillapa. Piru Taytanchiq Dyusqam payta numbrashqa, Washadurninchiq,
Siñurninchiq, kanambaq.
37 Chayshina Pidru niptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha malayakushpa syin-
tirqanllapa. Chaymi Pidruta tukuy chay wakin apustulkunata tapurqanllapa:
—¡Masitakuna! ¿Imatam kananqa atinillapa rurayta, washadu kanayllapaqa? nishpa.
38 Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:
—Tukuy ima mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, chay uchaykikunata di-
jashpa, Jisukristupa shutimbi shutikuyllapa, Tayta Dyus uchaykillapata pirdunashunam-
baq. Chayshina ruraptikillapaqam, payqa Santu Ispiritunda rin qoshuqllapa. 39 Payqam
chayta ufrisiwashqa kanchiq noqanchiqkunapaq, wambranchiqkunapaq, yumbay karupi
kaqkunapaq, yumbay pay akrashqangunapaq.
40 Chayshina nishpam, Pidruqa masta yach'achishpa, paykunata kayshina ancha kunar-
qan:
—Amar kayllapachu chay malu llaqta masinchiqkunashinaqa. Ashwanri washadu
kayllapa, ama paykunawan kastigadu kanaykillapa.
41 Chayshina Pidru yach'achikuptinmi, chay kunashqanda kasuqkunaqa shutikurqan-
llapa. Chay diyaqam Jisuspi kriyiqkunamanqa kimsa mil mushuq kriyiqkuna tandakar-
qanllapa. 42 Kanan yumbay paykunam ancha allita kasuqllapa chay dusi apustulkuna
yach'achishqanda. Paykunapuram ancha shumaqta kawsashpa tandakaqllapa, Dyusman
mañakunambaq, tandata pitishpa, pulla mikushpa, Santa Mikunata mikunambaqllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam kayshina kawsaqllapa

43 Chay dusi apustulkunam ancha achka milagrukunata ruraqllapa. Chayta rikaqku-
naqam ancha ispantashqata chaparqanllapa. 44 Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam ancha
shumaqta kawsaqllapa. Tukuy ima kusasnimbismi yumbaypaq kaq. 45 Randikushpa
wakin ch'akranda, wakin kusasnindapismi, chay qellaywanqa chay mas pubrikunata
yanapaqllapa. 46 Tukuy diyam Dyuspa adurana wasinman shumaqta tandanakuqllapa.
Ancha umildi kashpam, kushikushpa, wasingunapipis tandanakushpa, tandata pitishpa,
Santa Mikunata pulla mikuqllapa. 47 Kanan Taytanchiq Dyustam ancha alabaqllapa.
Chayshina shumaqta kawsaptinllapam, yumbay rikaqkuna yuyaqllapa: Paykunaqam
ancha allin runakuna, warmikuna, nishpa. Siñurninchiq Jisusmi diyapi diyapi mushuq
kriyiqkunata washashpa, masta achkayachiq chay kriyiqkunataqa.

---

* **2:28** Salmo 16.8-11 * **2:34-35** Salmo 110.1

3

Pidrum Dyuspa pudirninwan kach'akachirqan suq kujuta

1 Suq diyam las tris di la tardi Pidruqa Jwanwan rirqanllapa Dyuspa adurana wasinman.
Chay urasqam isrraylinukuna Dyusman mañakunan urasna karqan. 2 Dyuspa adurana
wasimba suq yaykunanmi "Shumaq Pungu" shutiq. Chay pungupim suq kuju tiyaykarqan.
Payqam nasishqan diyamandapacha mana ni atirqanchu shayayta. Chaymi ayllunguna
tukuy diya chay kujuta apashpa, chay Shumaq Pungupi dijaqllapa, adurana wasiman
yaykuqkunata limush'nata mañanambaq. 3 Chay kujuqam Pidruta Jwanda rikashpa Dyuspa
adurana wasinman yaykuykaptinqa, rrugarqan:

—Qowayllapár limush'nitata, nishpa.

4 Chaymi paykunaqa kujuta chapashpa, Pidruqa nirqan:

—Mayá, chapawayllapa, nishpa.

5 Chaymi kujuqa das chaparqan: Rinnam qowaq limush'nata, nishpa. 6 Piru Pidruqam
nirqan:

—Manam nima qellayniyuqchu ni uruyuqchu kani. Piru kayshinam atini yanapashuyta:
Jisukristu nasarinupa shutimbim niyki, atarishpa puriy, nishpa.

7 Pidruqa chayshina nishpa, allin ladu makinmanda rambashpa shayachiptinmi, chay
kujupa ch'akinguna, ñudunguna jwirtina tikrakarqan. 8 Chaymi chay kujuqa shayashpa,
brinkarqan. Chay urasmandapacham atirqanna puriyta. Kanan Dyusta ancha alabash-
pam, chay apustulkunapa pullan Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. 9 Chayshina
chay kuju purishpa, Dyusta alabaykaptinqam, yumbay chaypi kaqkuna 10 ancha is-
pantashqata chaparqan: ¿Imashinaraq kach'akashqaqa? nishpallapa. Chaqa chay ku-
jutaqam unaymandapacha rikashqallapa karqan, chay Shumaq Pungupi limush'nata
mañakuykaptin.

Pidrum yach'achikurqan Dyuspa adurana wasimbi

11 Chay kujum kach'akashpa, Pidruta, Jwandaqa manana dijarqanchu. Chaymi suq
atun kurridurpi kaykaptinllapa, ancha achka runakuna ispantashqata paykunaman kall-
parqanllapa, chay kujuta rikanambaq. Chay kurridurmi shutiq "Gubyirnu Salumumba
kurridurnin", nishpa. 12 Chay runakunata rikashpam, Pidruqa nirqan:

—Isrraylinu masikuna, ¿imaraykutaq ancha ispantashqata chapawangillapa? ¿Ima
qamkunachu noqaykunapaq yuyangi: Ancha pudirniyuq kashpa, Dyusta kasuqkuna
kashpam, paykuna kach'akachishqa chay kujutaqa, nishpa? 13 Manam chayshinachu.
Ashwanmi unay agwilunchiq Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kay kujutaqa
kach'akachishqa. Chaqa Dyusqam Churin Jisusta numbrashqa karqan, ancha pudirniyuq
kanambaq, paytalla kasunanchiqllapa. Piru qamkunaqam paytaqa aparqaykillapa aw-
turidarkunaman. Chaymandaqam Gubyirnu Pilatu munaptin kach'aytapis, qamkunaqa
mana munarqaykillapachu. 14 Ashwanmi chay ancha allin mana nima uchayuq Jis-
usta disprisyashpa, qamkunaqa mañakurqayki, suq matansyiru runata kach'anambaq.
15 Chaymandaqam qamkunaqa wanchichirqaykillapa chay Jisus kawsachikuqtaqa. Piru
Dyusqam paytaqa wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshina kawsachimuptinmi,
noqaykunaqa rikashqallapa kani. Chaymi tistigunguna kanillapa. 16 Chayrayku Jisuspi
kriyishpa "Kach'akay" niptiyllam, kay riqsishqayki kujuqa kach'akashpa, jwirsayuqna.

17 'Masitakuna, yach'anim: Qamkuna mas kamachikuq runakunawan Jisusta
wanchichirqaykillapa, mana yach'ashpa: Paymi Washadurninchiq, nishpa. 18 Chayta
ruraptikillapam, Dyus nishqanqa kumplishqana. Chaqa unay tyimpupim Dyuspaq
rimaqkuna Jisuspaq kayshina iskibrirqan: "Dyus Akrashqan Washadurmi ancha
rin ñakaq", nishpa. 19 Chayri qamkunaqa mana allikunata dijashpana, Tayta Dyuspi
yuyakuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Chayshina Dyuspi
kriyiptinchiqmi, payqa rin animachiwaqninchiq kushikunanchiq. 20 Rinmi kach'amuq
Churin Jisukristuta. Chaqa manaraq kay mundu kaptinmi, Jisusta numbrashqa karqan,
Washadurninchiq kanambaq. 21 Lukismi Jisusqa manaraq rinchu kutimuq. Ashwanmi
syilupilla rin kaq, Tayta Dyus kay mundupi tukuy ima nishqanda kumplinangaman.
Chaqa Dyusqam paypaq ancha allin rimaqkunawan unay tyimpukunapi chayshina
nishqa karqan. 22 Chaymi Dyuspaq chay rimaq Muysisqa agwilunchiqkunata Jisuspaq
kayshina nirqan: "Tayta Dyusmi nasyunninchiqpi rin nasichiq paypaq suq pudirniyuq
rimaqta, noqata numbrawashqanshina. Chayri tukuy ima pay nishqanda kasuyllapa.
23 Chay rimaqta mana kasuqkunataqam Dyusqa wambrangunamanda akrashpa, rin
chingachiq", nishpa.*

---

* **3:23** Deuteronomio 18.15, 18, 19

24 'Chaymi chay unay rimaq Samwilpa tyimpunmandapacha, Dyuspaq yumbay rimaqkuna Jisus kay tyimpupi rurashqambaq rimashpa, iskibrirqanllapa. 25 Chaqa Tayta Dyus chay rimaqkunawan ufrisikushqanmi noqanchiqkunapaq kashqa. Noqanchiqkunata yanapawananchiq yuyashpam, Dyusqa suq tratuta rurarqan unay agwilunchiqkunawan. Chaymi Abrajanda nirqan: "Karu willkaykiwanmi kay mundupi yumbay runakunata rini yanapaq", nishpa.* 26 Chaymi Tayta Dyus Churinda wañushqanmanda kawsachimushpa, puntata noqanchiqkunaman kach'amurqan yanapawananchiq, chay mana alli rurashqanchiqta dijashpa, paypi yuyakunanchiqllapa, nishpa.

4

Pidruwan Jwandam prisurqanllapa

1 Pidru Jwanwan chay runakunata yach'achiykaptinmi, ch'ayarqanllapa isrraylinu kurakuna, sadusiyu duktrinayuqkuna, Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqnimbis. 2 Pidruqam Jwanwan kayshina yach'achikuykarqan:

—Jisusqam wañushqanmanda, kawsamushqa. Chaymi yach'anchiq: Wañuqkunaqam rin kawsamuq, nishpa.

Chaypaqmi chay ch'ayamuqkunaqa ancha piñakurqanllapa. (Chaqa chay sadusiyukunaqam kriyirqanllapa: Wañuqkunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.) 3 Chaymi Pidruta Jwanda prisushpa, aparqanllapa karsilman. Chay diya tardina kaptinmi, karsilpi dijarqanllapa qayandin diyakaman. 4 Piru Pidru Jwanwan yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna Jisuspi kriyishqallapa karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa ullqokunallach'i 5.000na karqan.

5 Chaymandaqam qayandin diyaqa tandakarqanllapa chay Jirusalinman Isrrayilpa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunapis. 6 Chaypiqam karqambis mas kamachikuq isrraylinu kura Anas shutiq. Chay Anasqam ayllun Kayfaswan, Jwanwan, Alijandruwan, yumbay ullqo ayllungunawambis shamushqallapa karqan. 7 Yumbay chay awturidarkunaqam Pidruta, Jwanda karsilmanda apachimushpa, yumbaypa ch'awpinman pasachishpa, kayshina tapurqanllapa:

—¿Pitaq qamkunataqa kamachishushqa, chay kujuta kach'akachinaykiqa? ¿Pipa shutinwanmi myintashpa, chaytaqa rurashqallapa kangi? nishpa.

8 Chaymi Pidruqa, Dyuspa Santu Ispiritun ancha yanapaptin, nirqan:

—Llaqta masiy isrraylinukunapa kamachikuqninguna, kamachikuq ansyanukunapis, 9 qamkunaqam tapuwangillapa yach'anayki: Kay runa kujuqa ¿imashinam kach'akashqa? ¿Pim paytaqa yanapashqa? nishpa. 10 Mayá, nishqaykillapa, yumbay llaqta masinchiq isrraylinukuna yach'ananllapa. Kay runa kujuqam kach'akashqa Jisukristu nasarinupa pudirninwan. Qamkunam nirqaykillapa, Jisusta kruspi wanchinanllapa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanmanda paytaqa kawsachimurqan. 11 Albañilkunam mana baliq rumikunata wichukunllapa. Chayshinallam qamkunapis Jisustaqa wichukurqaykillapa. Piru Jisusqam kananqa wasipa iskinambi mas baliq rumishina.* 12 Chaqa Dyusqam mana qowashqachu kanchiq suq laya washadurtaqa. Jisusllam atin washawayninchiqtaqa, nishpa.

13 Chayshina mana nimata manchashpachu allita rimaptinllapaqa, chay awturidarkunaqa ancha ispantashqata paykunata chaparqanllapa. Chaqa Pidruwan Jwanqam mana istudyashqachu karqan. Chaymi chay awturidarkunaqa kwintata qokarqanllapa: Kay mana baliq runakunaqam Jisuswan purishpa, ancha yach'akushqallapa, nishpa.

14 Kanan chay runa kujupismi paykunapa ñawpambi kach'akashqana shayaykarqan. Chaymi mana nimapaq atirqanllapachu kuntraytaqa. 15 Chaymi paykunaqa Pidruta, Jwanda sawaman surqorqan, chay awturidarkunalla tukuy imata parlananllapa. 16 Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam atinchiq rurayta kay runakunataqa? Chaqa kay Jirusalimbiqam yumbayna yach'anllapa: Chay kujutaqam paykuna kach'akachishqa, nishpa. Chaymi noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu niyta "Yanqam", nishpaqa. 17 Ashwan manchachishpalla, nutifikashunllapa, kananmandaqa amana pitapis willananllapa Jisuspa shutimbiqa, amana chay faman masta shikwakanambaq, nishpa.

18 Chayshina kunanakushpaqam, Pidruta Jwanda qayachirqanllapa. Chaymandaqam jurapashpa, kamachirqanllapa, amana pitapis parlachinambaq, ni yach'achinambaq, Jisuspa shutinda myintashpaqa. 19 Piru chayshina kamachiptimbismi, Pidruwan Jwanqa kayshina nirqan:

---

* **3:25** Génesis 22.18 * **4:11** Salmo 118.22

—Mayá, allita yuyayllapa. ¿Imataq mas alli Tayta Dyuspaqqa? ¿Allichu qamkunata kasushunaypaq, ichu mas alli Dyusta kasunayllapa? 20 Chaqa noqaykunaqam mana nimatapis atinillapachu uyaraytaqa. Ashwanmi rikashqayllapata, uyashqayllapata rinillapa yach'achikuq, nishpa.
21 Chayshina niptimbismi, chay awturidarkunaqa ancha jurapashpa, dijarqanllapana rinambaq. Chaqa chay kujuta kach'akachishqanraykum, yumbay runakuna Dyusta ancha alabarqanllapa. Chaymi chay awturidarkunaqa mana nimapaq atirqanllapachu kastigayta. 22 Chay kach'akashqa kujuqam masdi 40 watayuqna karqan.

Jisuspi kriyiqkunam Dyusman mañakurqan, ama manchananllapa

23 Pidruwan Jwanqam chay kamachikuq kurakunapa, chay kamachikuq ansyanukunapa dispachunmanda lluqshishpaqa, kriyiq masingunamanna rirqanllapa. Paykunataqam manyaqlla tukuy ima pasashqanllapata willarqan. 24 Chaymi yumbay chay kriyiq masinguna chayta yach'ashpaqa, tandanakushpa, kayshina Dyusman mañakurqanllapa:
—Taytitu Dyus, qam rurashqa kangi anaq syiluta, kay pachata, mar yakuta, tukuy ima kaqkunata. 25 Qamqam Santu Ispirituykiwan rimachirqayki chay unay sirbishuq agwilunchiq Dabidta. Chaymi payqa qambaq rimaq kashpa, Santu Libruykipi kayshina iskibrirqan:

¿Imaraykutaq achka nasyungunapi tiyaqkunaqa ancha piñakushpa alsakanllapa Dyuspa kuntranqa? ¿Imaraykutaq chay runakuna, warmikunaqa yanqakunata yuyanllapa, Dyusta binsinanllapaqa?
26 Chaqa kay mundupa gubyirnungunam Dyuspa kuntran alsakarqanllapa. Kanan llaqtakunapa kamachikuqningunam tandakashpa, Tayta Dyuspa, Akrashqan Washadurpa kuntran alsakarqanllapa, nishpa.*

27 ’Taytitu Dyus, allibraq chay Dabid iskibrishqanshina kashqa. Chaqa kay Jirusalin llaqtapi chay akrashqayki santu Churiki Jisustam kuntrarqanllapa. Chaymi chay gubyirnu Irudis, chay gubyirnu Punsyu Pilatuwan, furastirukunawan, isrraylinukunawan tandakarqanllapa. 28 Paykunam tandakashpa, rurarqan chay unay tyimpupi qam yach'ashqaykishina: “Churiytam rinllapa wanchiq”, nishpa. 29 Dyusitu, rikay, kananqam noqaykunatapis jurapawanllapa, qamta ama myintashushpa, yach'achikunayllapa. Chayri animuta qowayllapa, ama nimata manchashpa, qambaq yach'achikunayllapa. 30 Pudirnikiwanri yanapawayllapa, qeshyaqkunata kach'akachinayllapa, santu Churiki Jisuspa shutimbi milagrukunata ruranayllapa, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, nishpa.
31 Ushyaptinllapa mañakuyta Dyusmanqam, chay tandakashqanllapa lugarqa ch'apsikarqan. Chay urasmi Dyuspa Santu Ispiritun paykunapa shunqonda undashpa, masta animachirqan, ama nimata manchashpachu, Dyus nishqanda rimananllapa.

Kusasninllapaqam yumbaypaq karqan

32 Jisuspi yumbay kriyiqkunam suq yuyayniyuqlla kaqllapa. Tukuy shunqo allipta kuyanakuqllapa. Chaymi mana niqllapachu: “Kay imayqam noqapalla” nishpaqa. Ashwanmi tukuy ima kaqninwan yumbaynin yanapanakuqllapa. 33 Kanan Jisuspa chay dusi apustulningunam ancha pudirniyuq kashpa, kayshina yach'achikuqllapa: “Siñurninchiq Jisusmi wañushqanmanda allipta kawsamushqa”, nishpa. Kanan Dyusqam ancha yanapaq paypi yumbay kriyiqkunata, shumaqta kawsananllapa. 34-35 Paykunaqam mayqanninda iman faltaptinqa, wakin ch'akrayuq ichu mayqan wasiyuqqa randikushpa, qellayninda apaq chay dusi apustulkunaman. Paykunaqam chay mana nimayuqkunata qoqllapa. Chaymi paykunapiqa mana ni mayqan pubriqa karqanchu.
36 Chaypim karqan suq libita runa Jusi shutiq. Apustulkunaqam paypaq nishqa karqan: “Birnabi shutinqa”, nishpa. Rimaynimbiqam Birnabiqa munan niyta “Kunswilakuq”. Payqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripi nasishqa karqan. 37 Chay Birnabim suq ch'akranda randikushpa, qellayninda apamushpa, apustulkunata qorqan, paykunana kriyiq masingunata yanapanambaq.

5

Ananiyasmi warminwan llullakurqanllapa

1 Karqanmi suq runa Ananiyas shutiq. Warminqam Safira shutiq. Chay Ananiyasmi warminwan, suq ch'akranda randikushpa, 2 wakin qellayta piskarqanllapa. Chaymandaqam Ananiyasqa wakindalla apashpa, apustulkunata qorqan, “Yumbaymi” nishpa. 3 Chayshina llullakuptinmi, Pidruqa nirqan:

* **4:26** Salmo 2.1-2

—Uyay, Ananiyas. ¿Imaraykum dijarqayki dyabluta yaykunambaq shunqoykimanqa?
Qamqam chay ch'akraykipa ch'aninda wakinda piskashpaqa, Dyuspa Santu Ispiritunda
munarqayki ingañayta. 4 ¿Ima manachu qamba kikikipa ch'akraykiqa kashqa? Randikup-
tikiqam, qellayqa qambana kashqa. ¿Imaraykum llullakushqaqa kangi? Chay layata
llullakushpaqach'i, qamqa yuyarqayki: Runakunatallam rini ingañaq, nishpa. Manam
chayshinachu kashqa. Ashwanmi Taytanchiq Dyusta munarqayki ingañayta.
5 Chayshina Pidru niptinmi, Ananiyasqa chayta uyashpa, chay uras pachaman bu-
lakashpa wañurqanna. Chaymi chayta yach'ashpaqa, yumbay ancha mancharqanl-
lapa. 6 Chaymandaqam wakin wambra runakuna shamushpa, almataqa suq trapuwan
liyashpana, aparqanllapa pambaq. 7 Chayshina kimsa uras pasashqambinam, chay
almapa warminqa apustulkuna kashqanman yaykurqan. Piru payqam mana nimatapis
yach'arqanchu: Qosaymi wañushqa, nishpaqa. 8 Chaymi Pidruqa paytapis tapurqan:
—Safira, ¿allipchu chay prisyupaqlla ch'akraykitaqa randikurqayki? nishpa.
Chaymi Safiraqa nirqan:
—Arí. Chaysitupaqllam randikurqayllapa, nishpa.
9 Chayshina niptinmi, Pidruqa chay warmita nirqan:
—¿Imapaqmi qosaykiwanqa kunanakushpa llullakushqallapa kangi, “Dyuspa Santu Ispir-
itunqam mana yach'anqachu”, nishpach'i? Uyay, chay qosaykita pambaqkunaqam
shamuykanllapana. Nam kay pungumanna ch'ayamuykanllapa apashunambaq, qam-
tapis pambashuq, nishpa.
10 Chayshina niptinllam, chay warmipis chay uras Pidrupa ñawpanman bulakashpa
wañurqanna. Chaymi chay pambakuqkunaqa ch'ayamushpa, ukuman yaykushpa, chay
warmitapis wañushqatana tarirqanllapa. Chaymi paytapis aparqanllapana pambaq
runamba ladunman. 11 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa, tukuy chay wakin runakunawan
chayta yach'ashpaqa, ashwamba mancharqanllapa.

Apustulkunam achka milagrukunata rurarqan

12 Apustulkunaqam runakunapa ñawpambi achka milagrukunata ruraqllapa. Kanan Jis-
uspi yumbay kriyiqkunam Dyuspa adurana wasinman tandakaqllapa chay unay gubyirnu
Salumumba kurridurnimbi. 13 Piru mana kriyiqkunaqam manchashpa, paykunawanqa
mana tandakaqllapachu. Piru mana tandakashpapismi, ancha alabaqllapa Jisuspi kriy-
iqkunataqa. 14 Chayshinam ancha achka ullqokuna, warmikuna kriyirqanllapana Jis-
uspi. 15 Kanan achka runakunam qeshyaqningunata wasinmanda surqoshpa, parakunapi
kamakunapi apamushpa, ñangunapi shuyachiqllapa, Pidru chay ñanda pasaptin, ankisiya
llandunllapis qeshyaqningunapa sawanda pasaptin, kach'akanambaq. 16 Asta chay
sirka llaqtakunamandam achka runakunaqa Jirusalinman apamurqan qeshyaqnin-
gunata, dyablupa ispiritungunawan lukuyashqakunata, apustulkuna kach'akachinambaq.
Kanan yumbay paykunataqam kach'akachirqanllapa.

Apustulkunatam qesacharqanllapa

17 Chaymi mas kamachikuq isrraylinu kura, sadusiyu duktrinayuq runakuna apustulk-
unata ancha imbidyarqanllapa. 18 Chaymi paykunataqa prisushpa, karsilman wichurqan-
llapa. 19 Piru chay tutaqam Tayta Dyuspa suq anjilnin, karsilpa pungunda kich'ashpa,
paykunata surqoshpa, nirqan:
20 —Riyllapa Dyuspa adurana wasinman, chaypi shayashpa, yumbay runakunata
yach'achiq, Jisuspi kriyishpa, kawsanambaqllapa.
21 Chayshina niptinqam, apustulkunaqa kasushpa, madrugadu Dyuspa adurana was-
inman rishpa, waqpi yach'achikurqanllapa. Chaypina kaykaptinllapaqam, chay mas
kamachikuq isrraylinu kura, yumbay paywan kaqkunapis mas pudirniyuq isrraylinuku-
nata qayarqan, tandakashpa, Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunana kashpa, Pidruta,
Jwanda jusgananllapa. Yumbay chay kamachikuqkunaqam parlashpa, suldadukunata
kach'arqanllapa, karsilmanda apamunanllapa chay apustulkunata. 22 Piru suldadukuna
karsilman rishpaqam, manana tarirqanllapachu. Chaymi das kutimurqanllapa kayshina
abisakuq:
23 —Karsiltaqam tarishqallapa kani alli kirpashqata. Chay kwidakuq suldadukunaqam
karsilpa pungundaqa ancha allita kwidaykarqanllapa. Piru punguta kich'ashpaqam,
manana ni pitapis ukupiqa tarirqayllapachu, nishpa.
24 Chayshina niptinllapaqam, chay isrraylinu kurakunapa kamachikuqninqa,
Dyuspa adurana wasimba suldadungunapa kamachikuqninwan, yumbay chay ancha
kamachikuq kurakunawambis ancha yuyashpa, tapunakurqanllapa:
—Chayshinaqa ¿imaraq pasanqa? nishpa.
25 Chayshina parlaykaptinqam, suq runa ch'ayamushpa, nirqan:

—Chay karsilashqaykillapa runakunaqam Dyuspa adurana wasimbi runakunata yach'achiykan, nishpa.
26 Chaymi suldadukunapa kamachikuqninqa suldadungunawan chay uras chay adurana wasiman rirqanllapa piskaq. Apustulkunata chaypi tarishpaqam, shumaqlla apamurqanllapa, mana maqashpallapachu. Chaqa chay suldadukunaqam mancharqanllapa: Kay apustulkunata maqaptinchiqqach'i, runakunaqa sitawanchiqman, nishpa.
27 Chaymandaqam apustulkunata ch'ayachimushpaqa, shayachirqanllapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. Chaypi kaptinqam, chay kamachikuq kuraqa nirqan:
28 —Manchu noqaykunaqa qamkunata ancha kamachishurqaq, amakish Jisuspa shutinda myintashpaqa yach'achikungichu, nishpa. Piru qamkunaqam mana kasuwashpachu, tukuy Jirusalin llaqtapi duktrinaykita yach'achikungillapa. Kanan ashwambam munangillapa wichupawayta chay Jisus wañushqambaq, nishpa.
29 Chaymi Pidruqa chay wakin apustulkunawan nirqan:
—Noqaykunapaqqam masta balin Dyusta kasunayllapa, runakunata kasunaymandaqa.
30 Manchu qamkunaqa Jisusta kruspi klabachishpa, wanchichirqaykillapa. Piru paytaqam Taytanchiq Dyus kawsachimushpa, 31 anaq syilupi allin ladumbi tiyachishpa, ancha Kamachikuq Washadurninchiqta rurashqa. Chaymi uchanchiqkunata dijaptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq washawanchiqllapa. 32 Chay Jisus rurashqambaqmi Dyuspa Santu Ispiritun, noqaykunapis tistigukuna kanillapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay Santu Ispiritunda payta kasuqkunata qowashqallapa, nishpa.
33 Chay awturidarkunaqam chayta uyashpaqa, ancha piñakushpa, chay apustulkunataqa munarqanllapa wanchiyta. 34 Piru chay awturidarkunamanda suq farisiyu Gamayil shutiqmi ancha allin yach'achikuq karqan. Chaymi paytaqa yumbay runakuna ancha allita uyaqllapa. Chay Gamayilmi shayashpa kamachikurqan, suq rratitu apustulkunata sawaman surqonanllapa. 35 Chaymandaqam chay karguyuq masingunata nirqan:
—Uyawayllapa, isrraylinu masiykuna. Allita yuyayllapa. Kwidawkish mana allitachu rurangimanllapa chay runakunata. 36 Yuyayllapa, manchu suq tyimpuqa chay runa Tiwdas nirqan, payshi ancha kamachikuq. Kanan paytaqam 400 runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam suq runakuna Tiwdasta wanchiptinllapa, chay 400 sigiqkuna waqta kayta shikwakarqanllapa. 37 Chaymandaqam suq tyimpu sinsuta ruraptin, alsakarqan suq kamachikuq Judas prubinsya Galiliyamanda. Paytapismi achka runakuna kasurqanllapa. Chaymandaqam chay Judasta wanchiptinllapaqa, payta sigiqkunapis waqta kayta shikwakarqanllapa. Mananam mastaqa tandakarqanllapachu. 38 Chaymi kayshina kunaykillapa: Dijayllapa chay runakunata. Ama mitikuyllapachu paykunamanqa. Chaqa chay duktrinan paykunapalla kaptinqam, das rin ushyakaq. 39 Piru paykuna Dyuspa duktrinanda yach'achikuykaptinqam, qamkunaqa mana atingillapachu chingachiyta. Allita yuyayllapa. Paqtakish Dyusta kuntraykangillapa, nishpa.
40 Chay Gamayil nishqanda kasushpam, manana wanchirqanllapachu. Chaymi chay apustulkunata qayachishpa, suq lastima asutichishpa, kamachirqanllapa, amana masta Jisuspaq yach'achikunanllapa. Chaymandaqam paykunataqa kach'arqanllapana.
41 Chayshina asutiptimbismi, chay apustulkunaqa ancha kushikushpa, chay awturidarkunapa ñawpanmanda lluqshirqanllapa, yuyashpa: Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, kayshina Jisuspaq yach'achikushpa, ñakananchiqpaq, nishpa. 42 Kanan paykunaqam tukuy diyakuna Jisukristupaq masta yach'achikurqanllapa Dyuspa adurana wasimbi, achka wasikunapipis.

6

Apustulkunam numbrarqan syiti yanapakuqninda

1 Chay tyimpuqam Jisuspi kriyiqkunaqa masta achkayaqllapa. Piru chay grigu rimaypi rimaqkuna piñakushpam, kayshina rimarqanllapa ibriyu rimaypi rimaq kriyiq masingunapaq:
—Grigupi rimaq biyudakunatash tukuy diya mana allitachu mikunata partinllapa, nishpa.
2 Chaymi chay dusi apustulkunaqa yumbay kriyiqkunata tandashpa nirqanllapa:
—Noqaykunaqam Dyus nishqanda yach'achikuykani. Chaymi mana allichu, chay yach'achikuykashqayta dijashpa, mikunata partinayllapaqa. 3 Chayri masitakuna, qamkunamanda akrayllapa syiti allin yach'ayniyuq runakunata, Dyuspa Santu Ispiritunwan puriqkunata. Paykunata numbrayllapa, chay mikunata partinanllapa.
4 Noqaykunaqam tukuy diya Dyusman rinillapa mañakuq. Pay nishqanda rinillapa yach'achikuq, nishpa.

5 Chaypaqmi Jisuspi yumban kriyiqkunaqa nirqan:
—Allibmi chay nishqaykillapaqa, nishpa.
Chaymandaqam akrarqanllapa suq runa Istiban shutiqta. Payqam Tayta Dyuspi ancha yuyakuq. Paypa shunqombim Dyuspa Santu Ispiritun kawsaq. Paykunaqam akrarqambis Filipita, Prukuruta, Nikanurta, Timunda, Parminastapis. Akrarqambismi Nikulasta Antyukiya llaqtamanda kaqta. Paymi yach'akushqa karqan isrraylinukunapa duktrinanda.
6 Chaymandaqam chay syiti runakunata apamurqanllapa apustulkunaman. Paykunaqam sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakurqanllapa, tukuy imapi yanapanambaq.
7 Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa Dyuspaq tukuy maypi masta masta yach'achikuqllapa. Chaymi Jirusalin llaqtapiqa paykunaqa masta achkayaqllapa. Chaqa asta isrraylinukunapa achka kurangunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

Istibandam prisurqanllapa

8 Dyus yanapaptinmi, Istibanqa ancha pudirniyuq kashpa, achka milagrukunata rurarqan yumbaypa ñawpambi. 9 Piru wakin isrraylinukuna Istibanwan tandakashpam, taripanakurqan. Paykunaqam suq sinaguga wasimanda karqanllapa. Chay wasiqam shutiq Libri Randishqa Kriyadukunapa sinagugan, nishpa. Chay kuntraqkunaqam Sirini llaqtamanda, Alijandriya llaqtamanda, prubinsya Silisyamanda, chay prubinsya Asyamandapis karqanllapa. 10 Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, ancha yach'ayniyuq karqan. Chaymi chay kuntraqkunaqa mana atirqanllapachu binsiyta paytaqa. 11 Chaymi pagararqanllapa wakin runakunata, llullakushpa ninambaqllapa: “Istibandam uyashqa kani, ancha fiyuta Muysispaq, Dyuspaq rimaptin”, nishpa.
12 Chayshina llullakuptinllapa uyashpam, achka runa, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna chay nishqanda kriyishpa, ancha piñakurqanllapa. Chaymi Istibanda piskashpa, rrastrakushpa, aparqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa ñawpanman. 13 Kanan aparqanllapapismi chay llullakuq tistigukunata, Istibambaq kayshina rimanambaqllapa:
—Kay runaqam kutin kutin mana shaykuq ancha fiyukunata riman Dyuspa adurana wasimbaq, Muysispa liyningunapaqpis. 14 Chaqa noqaykunaqam kay Istibanda uyashqallapa kani kayshina niptin: Chay Jisus Nasaritmanda kaqshi Dyuspa adurana wasindaqa rin bulaq. Muysismanda yach'akushqanchiq kustumbrinchiqkunatash rin chingachiq, nishpa.
15 Chaymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, yumbay chaypi tiyaqkunawan chapashpa, rikarqanllapa Istibamba qaqllanda anjilshina llipyaykaqta.

7

Istibanmi allita rimarqan washakanambaq

1 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram Istibanda tapurqan:
—¿Allipchur chayshina nishqa kangi? nishpa.
2 Chaymi Istibanqa nirqan:
—Taytakuna, masitakuna, allita uyawayllapa. Ancha pudirniyuq llipyaykaq Tayta Dyusmi rikakurqan chay punta agwilunchiq Abrajanman, chay nasyun Misuputamyapi tiyaykaptin, manaraq Aran llaqtaman riptin tiyaq. 3 Kayshinam kamachirqan: “Llaqtaykita, yumbay aylluykikunata dijashpa, riy suq lugarman. Noqam rini rikachishuq maypim kidan chay lugarqa”, nishpa. 4 Chayshina Dyus niptinmi, Abrajanqa chay Kaldiya nasyunmanda lluqshishpa, rirqan Aran llaqtaman tiyaq. Chaymandaqam Abrajamba taytan wañuptinqa, Dyusqa chay Abrajandaqa kay Isrrayil nasyunninchiqman apamurqan. 5 Piru Dyusqam mana nima irinsyata ni suq pidasu ch'akritata qorqanchu Abrajandaqa. Payqam alayri kaypiqa tiyarqan. Mana qoshpapismi, Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Wañuptikiqam, karu willkaykikunapaq kay pachaqa rin kaq”, nishpa. Chayshinam chay Abrajandaqa ufrisirqan, manaraq ni churiyuq kaptin. 6 Tayta Dyusqam chay unay agwilunchiq Abrajandaqa nirqambis: “Karu willkaykikunam kay llaqtamanda rishpa, suq nasyumbi suq furastirushina rinllapa tiyaq. Ñakaq randishqa kriyadukunam rinllapa kaq. Paykunatam ancha rinllapa qesachaq 400 wata tukuyta”.
7 ’Tayta Dyusqam Abrajandaqa nirqambis: “Piru kastigaqmi rini chay nasyumbi qesachakuqkunataqa. Chaymandaqam chay karu willkaykikunaqa, chay nasyunmanda lluqshishpa, rinllapa kasuwaq kay Isrrayilpi”, nishpa. 8 Chaymandaqam Dyusqa Abrajanwan suq tratuta rurarqan. Paytam kamachirqan, kwirpumbi siñalta ruranambaq, ama qonqanambaq chay tratu rurashqanda. Chaymi Abrajanqa churin Isak nasiptinqa, uchu diyasniyuq kaptinlla, kwirpumbi chay siñalta rurarqan. Chayshinallam Isakpis churin Jakubuta rurarqan. Chay Jakubupismi chayshinalla rurarqan dusi churingunata. Chay

dusi churingunaqam nasyunninchiq Isrrayilpa chay dusi atun ayllungunapa taytanguna karqanllapa.
9 ’Chay Jakubupa dusi churingunaqam punta agwilunchiqkuna karqan. Paykunaqam masan Jusita imbidyashpa randikurqanllapa, chay randiqkuna Ijiptu nasyunman apanambaqllapa. Piru Dyusqam Jusipa pullan karqan. 10 Chaymi Jusi ñakaptinqa, Tayta Dyus yumbay chay ñakashqanmanda washashpa, yanaparqan, yach'ayniyuq kashpa, allita kawsanambaq. Chayshina Dyus Jusita yanapaptinmi, chay Ijiptupa gubyirnun Farunqa ancha gustarqan. Chaymi Jusita numbrarqan, Ijiptupa gubyirnun kanambaq. Paytaqam nirqambis: “Tukuy ima kaqniyta, wasiykunapi yumbay tiyaqkunatapis qam kwiday”, nishpa.
11 ’Chaymandaqam Ijiptu nasyumbi Kanayan nasyumbipis ancha jwirti ambruna karqan. Chaymi mikunan mana aypaptin, chay punta agwilunchiqkunaqa ancha ñakarqanllapa. 12 Chayshina ñakashpaqam, Jakubuqa yach'arqan: Ijiptupish kan trigu, nishpa. Chaymi chay punta bwiltata dyis churingunata Ijiptuman kach'arqan, triguta randinanllapa. Chay churingunaqam unay agwilunchiqkuna karqan. 13 Chaymandaqam suq kutinda kutiriptinllapa Ijiptuman, triguta randirinambaqqa, Jusiqa masangunata nirqan: “Noqam masayki Jusi kani”, nishpa. Chayshina masanguna Jusita riqsiptinqam, Ijiptupa gubyirnun Farunqa yach'arqan: Jusiqash isrraylinukunapa kastan, nishpa. 14 Chaymandaqam Jusiqa chay masangunata nirqan: “Riyllapa apamuy taytanchiqta, yumbay ayllunchiqkunata”, nishpa. Chay tyimpupim 75 karqanllapa. 15 Chayshinam karqan, Jakubu yumbay ayllundin riptin Ijiptuman tiyaq. Waqpinam achka watakunamanda payqa wañurqanna. Chaymandaqam tukuy chay punta agwilunchiqkunapis achka wambrangunata dijashpa, wañurqanllapa. 16 Jakubu wañuptinqam, kwirpunda aparqanllapa Sichin llaqtaman pambaq paypa pantyunnimbi. Chaqa Abrajanmi chay pantyundaqa randishqa karqan chay runa Jamurpa churingunamanda.
17 ’Tayta Dyusmi jurashpa, Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: “Suq nasyundam rini qoq karu willkaykikunata”, nishpa. Chay ufrisishqan tyimpu kumplinan kaykaptinmi, chay Ijiptu llaqtapiqa isrraylinukuna anchana achkayashqa karqan. 18 Chay tyimpupim Ijiptupiqa suq mushuq gubyirnu kamachikurqan. Payqam mana nimatapis yach'ashqachu karqan chay Jusipa allin famambaqqa, ancha unayna wañushqa kaptin. 19 Chay mushuq gubyirnuqam chay agwilunchiqkunataqa tukuy imapi ingañashpa, ancha qesachaq. Chaymi paykunataqa kamachirqan, ullqo wambritunguna nasiptin, wichukunanllapa wañunambaq.
20 ’Chayshina kamachikuptinmi, chay tyimpupi Muysis nasirqan. Paytaqam Dyusqa ancha kuyaq. Kanan taytanwan mamanqam kimsa killata wasimbi pakashpa, kriyarqan. 21 Chaymandaqam (chay gubyirnuta kasushpa) wichukuptinqa, chay gubyirnupa chinan chay wambrituta tarikushpa, tandashpa, wawandashina kriyarqan. 22 Chaymi Muysis wiñashpaqa, tukuy imata ijiptinu runakunashina yach'akurqan. Chaymi tukuy imata rimanambaq, ruranambaqqa ancha pudirniyuq karqan.
23 ’Chaymandaqam 40 watayuqna kashpaqa, Muysisqa munarqanna riyta isrraylinu kastanda watukuq. 24 Chaymi rishpaqa, rikarqan suq ijiptinu ancha maqaykaqta suq isrraylinuta. Chaymi Muysisqa chay isrraylinuta washashpa, wanchirqan chay ijiptinuta. 25 Chaqa Muysisqam yuyarqan: Isrraylinu masiykunach'i allita intyindinqallapa: Muysiswanmi Dyusqa rin yanapawaqninchiq, ama randishqa kriyadukuna kananchiqllapa, nishpa. Piru chay isrraylinu masingunaqam mana intyindirqanllapachu. 26 Qayandin diyaqam Muysisqa isrraylinukunaman kutirishpa, ishkayta tarirqan paykunapura pilyaykaqta. Chaymi munashpa alliyachiyta, paykunataqa nirqan: “Qamkunaqam llaqta masipura kangillapa. ¿Imapaqmi pilyaykangillapa? Ama pilyayllapachu”, nishpa.
27 ’Piru chay yanqa maqaqmi Muysista kumsashpa, nirqan: “¿Ima pitaq qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniyllapa kanaykiqa? 28 ¿Ima munangichu noqatapis wanchiwayta qayna chay ijiptinuta wanchishqaykishina?” nishpa. 29 Chayshina niptinmi, Muysisqa manchashpa, mitikarqan nasyun Madyan shutiqman. Chaypiqam kasarashpa, ishkay wambrayuqna karqan. Piru chaypiqam furastirushina tiyarqan.
30 ’Chaymandaqam 40 watas pasaptinna, Muysisqa chuncha lugar Sinayi urqqopa ladumbi kaykarqan. Chay chunchapim Dyuspa anjilninqa suq yura sach'api nina lumyaykaqpi Muysisman rikakurqan. 31 Chaymi Muysis ancha ispantashqata chapashpa, qemikashpa mas allita rikanambaq, uyarqan Taytanchiq Dyusta kayshina niptin: 32 “Noqam chay punta agwiluykikuna Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa. Chayshina niqta uyashpaqam, Muysisqa manchashpa, ch'apsikarqan. Chaymi manana munarqanchu masta chapaytaqa. 33 Kanan Tayta Dyusqam paytaqa nirqan:

"Ch'akikikunamanda surqoy llanqeykita. Chaqa noqam kaypi kani. Chaymi ancha
santu lugarpi shayaykangi. 34 Noqam rikashqa kani wambraykunata Ijiptupi ancha
ñakaykaptinllapa. Uyashqam kani paykunata ancha waqaptin. Chaymi syilumanda
shamushqa kani, chay wambraykunata ñakashqanmanda washanaypaq. Kayman shamuy.
Rinim qamtaqa kach'ashuq Ijiptuman", nishpa.
35 'Piru chay unay agwilunchiqkunaqam Muysista disprisyashpa, nirqanllapa: "¿Pim
qamtaqa numbrashushqa, noqaykunapa kamachikuqniy, juyisniy kanaykiqa?" nishpa.
Piru Tayta Dyusqam chay sach'api rikakuq anjilninwan Muysista numbrashqa karqan,
chay unay agwilunchiqkunapa kamachikuqnin, washadurnin kanambaq. 36 Muysismi
achka milagrukunata, siñalkunata rurashpa, chay unay agwilunchiqkunata Ijiptumanda
surqorqan. Chaymandaqam Chupika Mar Yakupi, chunchakunapipis 40 watas tukuyta
mas milagrukunata rurarqan. 37 Chay kikin Muysismi unay isrraylinukunataqa nirqan:
"Dyus noqata numbrawashqanshinam, qamkunamanda suq runata rin numbraq, paypaq
rimanambaq. Chayri payta kasuyllapa", nishpa.* 38 Chay Muysismi isrraylinukunawan
chuncha lugarkunapi karqan. Chaypi kaykaptinmi, Dyuspa anjilnin Sinayi urqqopa
sawambi Muysista Dyus munashqanda nirqan, payna chay unay agwilunchiqkunata
ninambaq. Chaymandaqam Muysisqa chay uyashqanda Dyuspa Santu Librumbi iskib-
rirqan, noqanchiqkunapis chayta kasushpa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.
39 'Piru chay agwilunchiqkunaqam mana munarqanchu Muysista kasuytaqa. Ash-
wanmi payta disprisyashpa, munarqanllapa kutiyta Ijiptuman. 40 Chaymi Arunda nirqan-
llapa: "Masayki Muysisqam noqaykunata Ijiptu nasyunmanda surqowashpaqa, manana
rikch'anchu. Chaymi munanillapa amitukunata ruranayki, ñawpanchiqta rinambaqllapa",
nishpa. 41 Chaymi suq mishiru amitunda rurarqanllapa. Chaymandaqam animalku-
nata wanchishpa, rupachishpa, ancha kushikushpa, adurarqanllapa chay rurashqanllapa
amitunda. 42 Chaymi Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijarqan, rupayta, killata,
lusirukunata aduranananllapa. Chaymi Dyuspaq rimaqkuna Dyus nishqanda Santu Li-
brumbi kayshina iskibrirqanllapa:

¿Ima qamkuna isrraylinukuna chay 40 watasta chunchakunapi tiyashpachu, noqapaq
wanchirqaykillapa chay animalkunata?

43 Manam noqapaqchu chaytaqa rurarqaykillapa. Ashwanmi qamkunaqa chay amitu laya
Muluqpa andasninda purichishqallapa kangi. Chay amitu laya lusiru Rrifan shutiq-
tapismi purichishqallapa kangi. Kanan qamkuna kikikim chay amitu layakunata
rurashpa, adurashqallapa kangi. Chaymi noqaqa Isrrayilmanda surqoshushpa, rini
kach'ashuqllapa chay nasyun Babiluñapa mas waq ladunman, nishpa.*

44 'Chuncha lugarkunapiqam agwilunchiqkunaqa chay karpamanda adurana wasita
pullan purichiqllapa, chaypi Dyusta aduranananllapa. Chay wasipim waqaychaqllapa
Dyuspa liyninda chay ishkay rumi tablapishina iskibrishqata. Chaqa chay karpamanda
adurana wasipaqmi Tayta Dyusqa Muysista rikachishpa nishqa karqan: "Kayshina ruray",
nishpa. Chaymi chay kamachishqanshina rurarqanllapa. 45 Kanan agwilunchiqkunaqam
chay karpamanda adurana wasitaqa irinsyatashina ch'askirqanllapa. Chaymandaqam
chay Juswiwan shamuqkuna pullan apamurqanllapa chay karpamanda adurana wasita
kay (Kanayan) nasyunman. Kaypiqam kuntraqkunata binsirqanllapa. Chay kuntraqku-
nataqam Dyus qatirqan, chay agwilunchiqkuna kaypi tiyanambaqllapa. Chay karpa-
manda adurana wasiqam kay Isrrayilpi karqan Dabid kamachikushqan tyimpukaman.
46 Dyusmi chay unay gubyirnu Dabidpaqqa ancha kushikurqan. Chaymi Dabidqa mu-
narqan Dyuspa adurana wasinda rurayta, chaypi Tayta Dyus tiyanambaq. 47 (Piru Dyus-
ninchiqmi mana dijarqanchu, chay gubyirnu Dabid wasinda ruranambaqqa.) Ashwanmi
Dabidpa churin Salumun Dyuspa adurana wasindaqa rurarqan. 48 Piru ancha pudirniyuq
Tayta Dyusqam mana tiyanchu runakuna rurashqan wasikunapiqa. Chaymi Dyuspaq
rimaq Isayiyasqa Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

49 Syiluqam noqapa atun trunuy. Kay pachapiqam ch'akiykunata samachini. Chayshina
kaptinqa, ¿ima laya wasiytaraq atinmanllapa rurayta noqapaqqa, chaypi samanay-
paq? (Manam nisitanichu nima laya adurana wasita rurananllapa, chaypi
samanaypaqqa.)

50 Chaqa noqam makiywan tukuy imata rurashqa kani, nishpa.*

51 Chayshina Dyus nishqanda nishpam, Istibanqa juyiskunata nirqan:

—Qamkunaqam unaymandapacha angu shunqoyuqlla kashqallapa kangi. Mana baliq
rinriyuq, shunqoyuqmi kangillapa, Dyuspi mana kriyiq runakunashina. Chay unay
agwilunchiqkunashinam Dyuspa Santu Ispiritunda kuntrangillapa. 52 Mayá, ¿Dyuspaq

* **7:37** Deuteronomio 18.15 * **7:43** Amós 5.25-27 * **7:50** Isaías 66.1-2

mayqan rimaqtam mana qesacharqanchu chay unay agwilunchiqkunaqa? Yumbandam qesacharqanllapa, ¿manachu? Chaqa chay rimaqkuna Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikuptinmi, chay unay agwilunchiqkuna paykunataqa wanchirqanllapa. Chaymandaqam chay ancha allin Washadurninchiq shamuptinqa, qamkunaqa paytapis wanchirqaykillapa. 53 Chaqa qamkunaqam Dyuspa liyninda kikin anjilninguna yach'achishuptinqa, mana kasungillapachu.

Istibandam sitashpa wanchirqanllapa

54 Chayshina Istiban niptinmi, chay juyiskunaqa ancha piñakurqanllapa. Chaymi qech'yachirqanllapa kirungunata. 55 Piru Istibanqam Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, syiluman chapakushpa, rikarqan Dyuspa pudirninda llipyaykaqta. Rikarqambismi Jisusta, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta. 56 Chaymi nirqan:

—¡Chapayllapa! Rikanim syiluta kich'akashqata. Rikanipismi Dyusmanda Shamuq Runata, Dyuspa allin ladumbi shayaykaqta, nishpa.

57 Chayshina Istiban niptinmi, ama uyananllaparayku, chay runakunaqa rinrinllapata pambashpa, "¡A!" qayach'akushpa, kallparqanllapa Istibanda piskaq. 58 Piskashpaqam, chay llaqtamanda sawaman surqorqanllapa, rumikunawan sitashpa, wanchinambaqllapa. Kanan chay llullakuq tistigukunaqam sawanmanda bistidungunata surqoshpa, suq chulu Sawlu shutiqta mingarqanllapa. *[Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutirqan.]* 59 Chayshina paykuna sitaykaptinmi, Istibanqa mañakushpa nirqan:

—Siñursitu Jisus, tandayri ispirituyta, nishpa.

60 Chaymandaqam qonqorikushpa, ancha jwirtita rimashpa, nirqan:

—Siñursitu Jisus, yush'ayku ama kastigaychu kay kuntrawaqkunataqa, kayshina rurawaptinllapa, nishpa.

Chayshina nishpaqam, Istibanqa wañurqanna.

8

Sawlum ancha qesacharqan Jisuspi kriyiqkunata

1 Chay Sawlum rikashpa Istibanda wanchiptinllapaqa, yuyarqan: Allitam ruraykanllapa, nishpa.

Chay diyamandapacham Jisuspi kriyiqkunata ancha qesacharqanllapa Jirusalimbiqa. Chaymi yaqqa yumbay chay kriyiqkunaqa waqta, kayta shikwakashpa, rirqanllapa prubinsya Judiyapa, prubinsya Samaryapa lugarningunaman. Piru chay dusi apustulkunam kidarqan chay Jirusalimbiqa. 2 Jisuspi wakin kriyiqkunaqam ancha waqashpa, alma Istibanda pambarqanllapa. 3 Piru chay Sawluqam ancha qesachaq Jisuspi kriyiqkunataqa. Wasin wasin yaykushpam, rrastrashpa, runakunata, warmikunata surqoq karsilanambaq.

Filipim Jisuspa shumaq nutisyanda prubinsya Samaryapi yach'achikurqan

4 Chay Jirusalinmanda mitikaqkunaqam may rishqangunapi masta Jisuspaqqa yach'achikurqanllapa:

—Jisusqam shamushqa washawananchiqllapa, nishpa.

5 Chay riqkunamandam suqnin Filipi shutiq. Paymi prubinsya Samaryapa suq llaqtanman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. 6 Chayshina yach'achikuptinmi, ancha achka runakuna tandakashpa, ancha allita uyaqllapa. Kanan milagrukunata Filipi ruraptinmi rikaqllapa. 7 Chaqa payqam Dyuspa pudirninwan ancha achka runakunamanda dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam Filipi kamachiptinlla, qayach'akushpa runakunamanda lluqshirqanllapa. Kanan achka wañushqashina kwirpuyuqkunata, kujukunatam kach'akachirqan. 8 Chayshina kaptinmi, chay llaqtapiqa yumbay runakuna ancha kushikurqanllapa.

9 Piru karqambismi suq runa Simun shutiq. Unayqam chay Samaryapi tiyaqkunata brujiyashpa, kriyichishqa karqan: Chay Simunqash ancha pudirniyuq runa, nishpa. 10 Chaymi wambrakuna, byijukuna paytaqa ancha allita kasuqllapa. Paypaqmi niqllapa:

—Dyusmi kay brujupiqa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, achka laya milagrukunata atin rurayta, nishpa.

11 Chaqa ancha unaymandapacham paykunataqa brujiyashqa karqan. Chaymi payta kriyishpa, ancha kasuqllapa. 12 Piru Filipiqam yach'achikurqan:

—Tayta Dyusmi shamushqa, payta kasushpa kawsananchiqllapa. Jisukristum Washadurninchiqqa, nishpa.

Chayshina yach'achikuptinmi, achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyishpa shutikurqanllapa. 13 Asta chay bruju Simumbismi kriyishpa shutikurqanna. Chaymandaqam Filipipa pullanna puriq. Chaymi achka milagrukunata Filipi ruraptinqa, chaykunata rikashpa, chay Simunqa ancha ispantarqan.

14 Jirusalimbim apustulkunaqa yach'arqanllapa: Samaryanukunaqash
kriyishqallapana Jisuspi, nishpa. Chaymi chay prubinsya Samaryaman Pidruta,
Jwanda kach'arqanllapa. 15 Paykunaqam Samaryaman ch'ayashpaqa, Dyusman
mañakurqanllapa, Santu Ispiritunda qonambaq chay mushuq kriyiqkunata. 16 Chaqa
Dyuspa Santu Ispiritunqam manaraq paykunamanqa shamushqachu karqan. Ashwan
paykunaqam Jisuspa shutimbi yakuwanlla shutikushqallapa karqan. 17 Chaymi Pidruwan
Jwanqa paykunapa sawambi makingunata rurashpa, Dyusman mañakuptinllapa, Santu
Ispiritundaqa ch'askirqanllapa.
18 Chayta rikashpaqam, chay bruju Simunqa chay apustulkunataqa nirqan:
—Pagarashqayki qellayta. 19 Yanapawayllapar qamkunashina runakunapa sawambi
makiyta ruraptiy, Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askinambaq, nishpa.
20 Chaymi Pidruqa, Simunda nirqan:
—¿Ima qamqachu yuyangi: Atinim randiyta Dyuspa Santu Ispiritunda, nishpa?
Chayshina yuyashpaqam, ringi chingaq qellaynindiki. 21 Qamba shunqoykiqam mana bal-
inchu Dyuspaqqa. Chaymi qamqa mana nima dirichuyuqchu kangi ruranayki noqaykuna
rurashqaytaqa. 22-23 Riqsiykim ancha malu kashqaykita. Chaqa mana allin yuyaynikiku-
nam karsilashushqashina, Dyuspi ama yuyakunayki. Chayri mana alli yuyashqaykita di-
jashpa, Dyusman mañakuy pirdunashunambaq. Paqta payqa pirdunashungiman, nishpa.
24 Chayshina Pidru niptinmi, Simunqa nirqan:
—Siñurninchiq Jisusmanri mañakuyllapa, ama chay niwashqaykishina chinganaypaq,
nishpa.
25 Chaymandaqam Pidruwan Jwanqa Tayta Dyus nishqanda yach'achikushpa, Jis-
uspa shumaq nutisyandapis yach'achikurqanllapa. Chaymandaqam chay prubinsya
Samaryapa suq llaqtangunapi chay shumaq nutisyata yach'achikushpa, kutirqanllapa
Jirusalin llaqtaman.

Filipim parlarqan suq runa Ityupiya nasyunmanda kaqwan

26 Chaymandaqam Dyuspa suq anjilnin Filipita nirqan:
—Atarishpa, sur laduman riy suq ñanda. Chay ñanqam Jirusalinmanda uran rin chuncha
lugarkunata pasashpa, chay Gasa llaqtaman ch'ayashtin, nishpa.
27 Chaymi Filipiqa chay kach'ashqan ñanda riqshina, tingunakurqan suq runa Ityupiya
nasyunmanda kaqwan. Chay runaqam suq inuku ancha kamachikuq karqan. Chaqa
Ityupiyapa gubyirnan Kandasipa tisurirunmi payqa karqan. Payqam rishqa karqan
Jirusalinman Dyusta aduraq. 28 Chaymandaqam chutana karrumbi llaqtanmanna ku-
tiriykarqan. Payqam Dyuspaq unay rimaq Isayiyaspa librunda liyiqshina riykarqan.
29 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun Filipitaqa nirqan:
—Qemikay chay runapa chutana karrunman, nishpa.
30 Chaymi Filipiqa chay karruman qemikashpa, chay runata rikarqan Isayiyaspa li-
brunda liyiykaqta. Chaymi tapurqan:
—¿Chay liyishqaykitachu intyindingi? nishpa.
31 Chaymi chay runaqa nirqan:
—¿Imashinam atishaq intyindiyta, mana pipis intyindichiwaptinqa? nishpa.
Chayshina nishpaqam, Filipita kumbidarqan, karrunman lluqshishpa, ladumbi
tiyashpa, chay liyishqanda intyindichinambaq. (Chaymi Filipiqa chay karrumanna
lluqshirqan.) 32 Chay runaqam Dyuspa Santu Librumbiqa kayshina nishqanda
liyiykarqan:
Wishatashinam paytaqa aparqanllapa wanchiq. Rutuqkunapa ñawpambiqam uñitaqa
uyaritap kaykarqan. Chayshinallam paypis mana nimata rimarqanchu.
33 Paytaqam ancha penqachirqanllapa. Chaqa allin dimandataqa manam rurarqan-
llapachu. Kay pachapiqam paytaqa wanchirqanllapa, mana ni warmiyuq ni
wambrayuqchu kaptin, nishpa.*
34 Chay kamachikuq runaqam Filipita tapurqan:
—Dyuspaq chay rimaqqa ¿pipaqmi chayshinaqa nin? ¿Paypaqllachu ichu suq runapaq
chayshinaqa nin? Mayá, niwayri yush'ayku, nishpa.
35 Chaymi Filipiqa chay liyishqanda intyindichishpa, Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achirqan: ("Chay wishashinam wañushqa, noqanchiqkunata washawananchiq",
nishpa). 36 Chaymandaqam pasaqshina suq lugarpi yakuta tarirqan. Chaymi chay
ityupiyanuqa Filipita nirqan:
—Kaypiqam kan yaku. ¿Manachu kaypi atingiman shutichiwayta? nishpa.
37 Chaymi Filipiqa nirqan:
—Tukuy shunqoykiwan Jisuspi kriyiptikiqam, atini shutichishuyta, nishpa.

* **8:33** Isaías 53.7-8

Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:
—Kriyinim: Jisukristuqam Dyuspa Churin, nishpa.」
38 Chaymandaqam chay chutana karruta shayachishpa, ishkandinna ishkirqanllapa.
Ishkishpaqam yakuman yaykushpallapa Filipiqa chaypina shutichirqan. 39 Yakumanda
lluqshiptinllapaqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa Filipitaqa dasna aparqan. Chaymi chay
ityupiyanuqa Filipitaqa manana rikarqanchu. Piru ñannindaqam kushikushpana rirqan.
40 Kanan Filipiqam das rikakurqan Asutu llaqtapina. Chay Asutumandaqam llaqtan
llaqtanna rirqan yach'achikuq Jisuspa shumaq nutisyanda. Chayshinam rirqan Sesarya
llaqtaman ch'ayashtin.

9

Chay Sawlum Jisuspi kriyirqan

1 Chaykamanqam chay Sawluqa mana shaykuq juraparqan, Jisuspi kriyiqkunata
wanchinambaq. Chaymi rirqan mas kamachikuq isrraylinu kuraman, 2 urdingunata
surqoshpa, Damasku llaqtaman rinambaq. Chaqa chay urdingunawanqam yuyarqan
yaykuyta sinaguga wasikunaman, Jisuspi kriyiq ullqokunata, warmikunata prisushpa,
Jirusalinman apamushpa, chaypi dimandanambaq. 3 Piru urdingunata ch'askishpa,
riykaptin Damaskumanqam, yaqqana ch'ayaptin, chay ñambiqa qonqaylla syilumanda suq
ancha jwirti micha lliwyashpa, paypa rridurninda limpu achikcharqan. 4 Chaymi payqa
pambaman bulakashpa, uyarqan syilumanda kayshina qayaqta:
—¡Sawlu, Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi? nishpa.
5 Chaymi payqa tapurqan:
—¿Pimir kangi, Taytitu? nishpa.
Chay qayakuqqam nirqan:
—Noqam kani Jisus. Noqatam qesachawaykangi. 」Manchu buyis yapukushpaqa, iki-
man garruchata matqashpaqa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis dañakaykangi,
kayshina qesachawashpaqa, nishpa.
6 Chaymi Sawluqa ancha manchaywan ch'apsikashpa, tapurqan:
—Taytitu, ¿imatamir munangi ruranaypaq? nishpa.
Chaymi Siñurninchiq Jisusqa nirqan:」
—Atarishpa riy chay Damasku llaqtaman. Waqpim rinllapa nishuq, imata ruranayki,
nishpa.
7 Sawluwan riqkunapismi uyarqanllapa chay qayakuqtaqa. Piru manam pitapis rikar-
qanllapachu. Chaymi ancha mancharqanllapa. 8 Sawluqam pambamanda atarishpa,
manana atirqanchu nimatapis rikakuyta. Chaymi chay pullan riqkunaqa, rambashpana,
aparqanllapa chay Damasku llaqtaman. 9 Chaypim kimsa diyata karqan. Chay kimsa diya
tukuytam mana nimatapis rikakurqanchu, ni mikurqanchu, ni imatapis upyarqanchu.
10 Chay Damaskupiqam suq runa Ananiyas shutiq tiyarqan. Paymi Jisuspi ancha
yuyakuq. Chaymi Siñurninchiqqa payman rikakushpa suq musqoypishina nirqan:
—¡Ananiyas! nishpa.
Chaymi Ananiyasqa nirqan:
—¿Imamiri, Taytitu? Kaypim kani, nishpa.
11 Chaymi Siñurninchiqqa Ananiyasta nirqan:
—Atarishpa, riy chay kalli “Dirichu” shutiqman. Chay Judaspa wasinman ch'ayashpa,
tapukuy suq runa Sawlu shutiqpaq. Payqam Tarsu llaqtamanda. Noqamannam
mañakuykan. 12 Paymi suq musqoypishina rikashushqa, pusadanman ch'ayaykaqta,
makikita sawambi ruraykaqta, mushuqmanda rikakunambaq, nishpa.
13 Siñurninchiq nishqanda uyashpaqam, Ananiyasqa nirqan:
—Taytitu, achka runakunam parlachiwashqa chay runapaqqa: “Chayqam ancha malu”,
nishpa. Jirusalimbiqash qambi kriyiqkunata ancha qesachashqa. 14 Kananqash chay
runaqa kamachikuq isrraylinu kurakunamanda urdingunata surqoshpa, kay Damasku-
manna shamushqa, noqaykuna qambi kriyiqkunata prisuwananllapa, nishpa.
15 Chayshina niptimbismi, Siñurninchiqqa nirirqan:
—Riylla. Noqam chay runataqa akrashqa kani, chay furastiru runakunata gubyir-
nundinda, Isrrayilmanda kaqkunatapis noqapaq yach'achikunambaq. 16 Noqam paytaqa
rini yach'achiq: Kayshinam ringi ñakaq noqapi kriyishqaykirayku, nishpa.
17 Chayshina Siñurninchiq niptinqam, Ananiyasqa rirqanna Sawluman. Ch'ayashpaqam,
chay wasiman yaykushpa, Sawlupa sawambi makinda rurashpa, nirqan:
—Masita Sawlu, ñanda shamuykaptikim, Siñurninchiq Jisus qaman rikakurqan, ¿man-
achu? Paymi kach'amuwashqa, mushuqmanda rikakurinayki, Dyuspa Santu Ispiritunda
ch'askinayki, nishpa.

18 Chayshina niptinqam, Sawlupa ñawinmanda ishkirqan piskadupa qarachangunashina.
Chayshina ishkiptinqam, rikakurqanna. Chaymi Sawluqa chay uras atarishpa,
shutikurqanna. 19 Chaymandaqam mikushpaqa, jwirsayuqna karqan. Kanan wakin
diyakunam Jisuspi kriyiqkunawanna kidarqan chay Damasku llaqtapi.

Sawlum yach'achikurqan Damaskupi

20 Chaymandaqam Sawluqa chay Damaskupiqa sinaguga wasikunapina kayshina
yach'achikurqan:
—Taytanchiq Dyuspa Churinmi Jisusqa, nishpa.
21 Chayshina yach'achikuptinmi, yumbay chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata ni-
nakuqllapa:
—¿Manachu kay runaqa Jirusalimbi Jisuspi kriyiqkunata qesachashpa puriq? ¿Manachu
kay Damaskuman shamurqan, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, chay kamachikuq isr-
raylinu kurakunaman apanambaq? nishpa.
22 Piru Sawluqam ancha animakashpa, chay Damaskupi yach'achikurqan, chay isr-
raylinukunata binsinangaman:
—Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta kach'amushqana. Paymi Jisus, nishpa.
Ancha shumaqta yach'achikuptinmi, mana pipis atirqanchu nimata niyta Sawlutaqa.

Sawlum washakarqan isrraylinukunamanda

23 Chaymanda achka diyakuna pasaptinnam, wakin isrraylinukunaqa Damaskupi tan-
dakashpa, parlarqanllapa Sawluta wanchinanllapa. 24 Chaymi chay ch'iqniqkunaqa
chay llaqtapa murallamba pungungunapi chishyashtin yuraqashtin shuyaqllapa, Sawlu
lluqshiptin, chaypi wanchinanllapa. Piru chayshina paykuna shuyaykaptinqam, Sawluqa
yach'arqanna. 25 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa Sawlutaqa tutap aparqanllapa, murallapa
sawanda surqoq. Chaymi chay altu murallapa sawanmanda waskakunawan suq atun
kanastapi ishkichirqanllapa sawa laduman. Chayshinam washakarqan Sawluqa.

Sawlum rirqan Jirusalin llaqtaman

26 Sawluqam Jirusalin llaqtaman ch'ayashpaqa, munarqan Jisuspi kriyiqkunaman tan-
dakayta. Piru chay kriyiqkunaqam Sawlutaqa ancha mancharqanllapa. Chaqa manam
kriyirqanllapachu: Sawlum allipta Jisuspi kriyishqa, nishpaqa. 27 Piru chay runa Birn-
abim Sawluta apustulkunaman apashpa, nirqan:
—Kay Sawluqam ñambi rikashqa Siñurninchiq Jisusta. Chay Siñurninchiqmi payta
parlachishqa. Kanan Damaskupim mana pitapis manchashpachu, payqa Jisuspaq
yach'achikurqan, nishpa.
28 Chaymi Sawluqa chay apustulkunawanna puriq Jirusalimbiqa. 29 Kanan manam ni-
mata manchashpachu, Sawluqa rirqan Siñurninchiq Jisuspaq yach'achiq grigupi rimaq isr-
raylinukunata. Piru paykunaqam Sawluwan taripanakushpa, paytaqa munarqanllapana
wanchiyta. 30 Chayta yach'ashpaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa Sawluta Sesarya llaqtaman
aparqanllapa. Waqmandaqam kach'arqanllapa, Tarsu llaqtanman kutinambaq.
31 Chaymi chay prubinsya Judiyapi, Galiliyapi, Samaryapi Jisuspi kriyiqkunaqa manana
qesachaduchu kawsaqllapa. Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, payta ancha rrispi-
tashpa ancha animakarqanllapa. Kanan Dyuspa Santu Ispiritunmi paykunataqa ancha
yanaparqan, masta achkayananllapa.

Iniyasmi kach'akarqan

32 Pidruqam puriq Jisuspi kriyiqkunata watukushpa. Chaymi rirqan watukuq Lida
llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. 33 Waqpim tingunakurqan suq runa Iniyas shutiqwan.
Chay Iniyasqam wañushqashina kwirpuyuq karqan. Chaymi mana atishpa kuyuyta, uchu
watas tukuyta kamapilla kashqa karqan. 34 Pidruqam payta nirqan:
—Iniyas, Jisukristum kach'akachishungi. Mayá, atarishpa, kamaykita allichay, nishpa.
Chayshina niptinqam, Iniyasqa kach'akashpa, dasna atarirqan. 35 Chaymi Lida llaqtapi,
Sharun llaqtapi tiyaqkuna chayta rikashpaqa, unay duktrinanda dijashpa, Jisuspina
kriyirqanllapa.

Durkasmi wañushqanmanda kawsamurqan

36 Chay tyimpupiqam Jupi llaqtapi tiyarqan suq warmi Tabita shutiq. Grigu rimaypiqam
chay shutinqa munan niyta “Durkas”. Chay warmiqam Jisuspi ancha kriyiq. Chaymi
payqa tukuy laya allikunata rurashpa, pubrikunata yanapaq. 37 Piru chay tyimpupiqam
chay Durkasta nanay piskaptin, wañurqanna. Chaymi kwirpunda mayllachishpa, aparqan-
llapa suq wasipa altunman kamakachishpa bilanambaqllapa. 38 Lida llaqtaqam Jupi
llaqtapa sirkambi karqan. Chaymi chay alma Durkaspa kriyiq masinguna yach'ashpa:
Pidruqash Lidapi, nishpaqa, ishkay runata kach'arqanllapa, Pidruta apamunanllapa.
Chay riqkunaqam paytaqa nirqan:

—Yush'ayku kanalitan aku Jupiman, nishpa.
39 Chayshina niptinmi, Pidruqa paykunawanna shamurqan. Ch'ayamuptinqam,
aparqanllapa chay alma Durkasta bilaykashqanman. Chaypina kaptinqam, achka biyu-
dakuna Pidrupa rridurninman tandakashpa, ancha waqashpa, payta rikachishpa, nirqan-
llapa:
—Kay mudanaytam qowarqan almita Durkas, nishpa.
40 Chaymandaqam Pidruqa ukumanda surqorqan yumbay chay almapi kaqkunata.
Kanan payqam qonqorikushpa, Dyusman mañakurqan. Chaymandaqam chay almitataqa
chapashpa, nirqan:
—Tabita, atariy, nishpa.
Chaymi Durkasqa suq puñuymandashina rikch'akamushpa, wañushqanmanda
kawsamurqan. Pidruta rikashpaqam, tiyamurqanna. 41 Chaymandaqam Pidruqa,
makinmanda piskashpa, Durkastaqa shayachirqanna. Chay biyudakunata, suq
kriyiq masingunatapis qayashpam, Durkastaqa kawsaqtana rikachirqan. 42 Chaymi
rikaqkuna chay famata suqkunata parlachiptin, tukuy Jupipi tiyaqkuna yach'arqanllapa.
Chayraykum achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa. 43 Kanan Pidruqam
achka diyata Jupi llaqtapi tiyarqan Simumba wasimbi. Chay Simunqam kush'tyimbripi
trabajaq qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq.

10

Pidrum kamachikuq suldadu Kurnilyuwan parlarqan

1 Sesarya llaqtapim tiyaq suq runa Kurnilyu shutiq. Paymi achka rrumanu suldadukunapa kamachikuqnin karqan. Paypa trupanmi Italyanu Trupa shutiq. 2 Chay Kurnilyuqam warminwan, wambrangunawan Dyusta ancha allita kasushpa, aduraqllapa. Payqam Dyusta ancha rrispitashpa, mana nima maluta munarqanchu rurayta. Chaymi tukuy diya Dyusman mañakuq. Kanan ancham yanapaq mana nimayuq isrraylinukunata, qellayta qoshpa. 3 Suq diyam las tris di la tarditach'i, Kurnilyuqa suq musqoypishina rikarqan Dyuspa anjilninda. Pay kashqanman yaykushpam, chay anjilqa nirqan:
—¡Kurnilyu! nishpa.
4 Chaymi Kurnilyuqa ancha manchashqata chapashpa, anjiltaqa nirqan:
—¿Imamir Taytitu? nishpa.
Chaymi anjilqa nirqan:
—Tayta Dyusmi uyashushqa, payman mañakuptiki. Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. 5 Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman, apamunambaq suq runa Simun shutiqta. Payllam Pidrupis shutin. 6 Tukayun Simumba wasimbim tiyaykan. Chay tukayunqam trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq. Wasinqam mar yakupa manyambi. Chay Pidruqam shamushpa, rin yach'achishuq: “Kaykunata ruray”, nishpa.
7 Chaymi chay anjil chayshina nishpa riptinqa, Kurnilyuqa suq yanapaq suldadunda, ishkay kriyadunda qayarqan. Chay suldadunmi Dyuspi kriyishpa, Kurnilyuta ancha allita yanapaq. 8 Chaymi chay anjil nishqanda manyaqlla parlachishpa, paykunataqa kach'arqan rinanllapa Jupiman, Simun Pidruta apamunanllapa.
9 Qayandinqam yaqqana Jupiman ch'ayaykaptinqa, larrdusinach'i karqan. Chay urasmi Pidruqa lluqshirqan wasipa sawanman, Dyusman mañakuq. 10 Payqam ancha mallaqnashpa, munarqanna mikuyta. Yanushpa allichanangaman mikunataqa, Pidruqa musqoypishina 11 rikarqan syiluta kich'akaykaqta. Kanan anaqmandam kay pachaman ishkimurqan atun jirgashina, watadu ch'usku manyangunamanda. 12 Ukumbiqam karqan tukuy laya mana mikuypaq animalkuna: wakinqam ch'usku ch'akiyuqkuna karqan; wakinqam kulibrakuna; wakinnataqmi pishqokuna karqan. 13 Chaykunata chapaykaptinmi, uyarqan suq rimaq kayshina niqta:
—Pidru, atarishpa, wanchishpa, chaykunata mikuy, nishpa.
14 Chaymi Pidruqa nirqan:
—Taytitu, manam nunka chay laya mapa animalkunataqa mikushqachu kani, nishpa.
15 Chaymi chay niqqa nirqan:
—Taytanchiq Dyus pichashqandaqa, ama “mapam” niychu, nishpa.
16 Chayshinam pasarqan kimsa kutinda. Chaymandaqam syilumanna kutirirqan
chay jirgashina ukumbi kaq animalkunawan. 17 Piru Pidruqam ancha munarqan
yach'ayta chay musqoypishina rikashqambaq: ¿Imapaqraq chayshinaqa kashqa? nishpa.
Chayshina ancha yuyaykaptinmi, Kurnilyu kach'ashqan runakunaqa Simumba wasim-
baq tapukuykarqan. Simumba pungunman ch'ayashpam, 18 paykunaqa kayshina
qayakurqanllapa:
—¿Kay wasipichu tiyan Simun Pidruqa? nishpa.

19 Kanan Pidru chay rikashqambaq yuyaykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa nirqan:
—Chapakuy. Kimsa runakunam maskashuykangi. 20 Atarishpa, ishkishpa, (chay mana
isrraylinu kaqkunawan) riy, ama nimatapis yuyashpachu. Chaqa noqam paykunataqa
kach'amushqa kani, qaman shamunanllapa, nishpa.
21 Chaymi Pidruqa wasipa sawanmanda ishkimushpa, Kurnilyu kach'ashqan runaku-
nata nirqan:
—Noqam kani Simun Pidru. ¿Imapaqmi shamushqallapa kangi? nishpa.
22 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Noqaykunaqam shamuni, Kurnilyu kach'amuwaptin. Paymi suldadukunapa ka-
machikuqnin. Pay Dyusta ancha kasuptinmi, yumbay isrraylinukuna paytaqa allin runa-
paq riqsinllapa. Chaymi Dyuspa suq anjilnin Kurnilyuta kayshina nishqa karqan: “Kurni-
lyu, Simun Pidruta qayachiy, kay wasikiman shamushpa, Dyuspaq yach'achishunambaq”,
nishpa.
23 Chayshina niptinllapam, Pidruqa paykunata pusadanman ch'ayachirqan. Chaymi
chay tutaqa chay pusadapina kidarqanllapa. Qayandinqam paykunawanna Pidruqa
rirqan. Wakin jupinu kriyiq masingunam yapachashpa, pullan rirqanllapa. 24 Jupi
llaqtamanda lluqshishpaqam, qayandinraq Sesarya llaqtamanqa ch'ayarqanllapa.
Kurnilyuqam ayllungunata, yanasungunata (yanasangunata) tandashpa, Pidruta
shuyaykarqanllapa. 25 Pidru ch'ayaykaptinqam, Kurnilyuqa wasinmanda lluqshirqan
ch'ayachinambaq. Chaymi ñawpambi qonqorikurqan, Pidruta aduranambaq. 26 Piru
Pidruqam Kurnilyutaqa atarichishpa nirqan:
—Shayay. Ama adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina runalla kani, nishpa.
27 Chaymandaqam Pidruqa Kurnilyuwan parlaqshina, wasinman yaykushpa, achka
runakunata tarirqan. 28 Chaymi Pidruqa yumbayta nirqan:
—Qamkunaqam yach'angillapa, noqaykuna isrraylinupa duktrinayllapam kamachi-
wan, noqaykunapuralla tandakanayllapa. Manam dijawanchu, qamkunawan tan-
dakanayqa. Chaqa kamachiwanllapam, ama ni wasikipa pungunman ch'ayanaypaq. Piru
Tayta Dyusmi kayshina yach'achiwashqa: “Pidru, ama pipaqpis ‘mapa’, niychu”, nishpa.
29 Chaymi qayachiwaptiki, utqay maya shamushqa kani, mana nimatapis nishpachu.
Mayá, ¿imapaqmir qayachiwashqa kangi? nishpa.
30 Chaymi Kurnilyuqa nirqan:
—Kananwanqam ch'usku diyana kay urasch'i noqaqa kay wasiypi ayunashpa, Dyusman
mañakuykarqay. Las tris di la tardich'i ñawpaypi rikakurqan suq runa llipyaykaq bis-
tiduyuq. 31 Chay runam niwarqan: “Kurnilyu, Dyusman mañakuptikim, payqa uyashushqa.
Pubrikunata yanapaptikim, ancha gustashqa. 32 Kach'ay runakunata Jupi llaqtaman,
apamunambaq Simunda. Payllam shutin Pidrupis. Payqam ch'ayamushpa, rin kunashuq.
Mar yakupa manyambim tukayun Simumba wasimbi tiyaykan. Chay tukayunqam
trabajan qarakunata allichashpa, ama anguta chakinambaq”, nishpa. 33 Chayshina ni-
waptinmi, utqay maya kach'arqay paykunata maskashunambaq. Shamushpaqam ancha
allita rurashqa kangi. Kananqam yumbay kaypi kanillapa Dyuspa ñawpambi. Ancham
munanillapa qamta uyashuyta, noqaykunata yach'achiwaptiki Tayta Dyus nishushqanda,
nishpa.

Pidrum yach'achikurqan Kurnilyupa wasimbi

34 Chaymi Pidruqa paykunata nirqan:
—Kananqam ancha allita yach'ani: Tayta Dyusqam mana ni pitapis sawachanchu.
35 Ashwanmi yumbay laya runakuna payta rrispitashpa kasuptinllapaqa,
wambrambaq riqsin, mayqan nasyunmanda kaptimbis. 36 Jisukristuqam yumbaypa
Kamachikuqninchiq. Dyusmi puntata paytaqa kach'amurqan isrraylinukunaman,
shumaq nutisyanda paykunata yach'achishpa, Dyuswan alliyananllapa. 37 Qamkunaqam
ancha allita yach'angi noqaykuna isrraylinukunapa nasyunniypi pasashqanda.
Puntatam Jwan Shutichikuq Dyus Akrashqan Washadurpaq yach'achikushpa, achka
kriyiqkunata shutichirqan. Chaymandaqam Jisukristuqa prubinsya Galiliyapi puntata
yach'achikurqan, nishpa. 38 Qamkunaqam yach'angillapapis: Taytanchiq Dyusmi Churin
Jisus Nasaritmanda kaqta Santu Ispiritunda qoshpa, ancha pudirniyuqta rurarqan.
Chay Jisusqam allikunatalla rurashpa kawsarqan. Kanan Tayta Dyus yanapaptinmi,
achka padisiq runakunata dyablumanda washarqan, nishpa. 39 Jisus rurashqandaqam
Jirusalimbi, tukuy prubinsyan Judiyapi rikashqallapa kani. Chaymi noqaykunaqa
tistigun kanillapa. Paytam kruspi klabashpa, wanchirqanllapa. 40 Piru Tayta Dyusqam
kimsa diyamanda kawsachimushpa, dijarqan noqaykunaman rikakunambaq. 41 Manam
yumbay runakunamanqa rikakurqanchu. Ashwanmi Dyusqa noqaykunata akrawarqan,
tistigunguna kanayllapa. Chaymi noqaykunamanlla rikakurqanqa. Chaqa allipta

kawsamushqa kaptinmi, pay kikinwan mikushqallapa kani, (ubaspa yakunda)
upyashqallapa kani. 42 Paymi noqaykunata kamachiwashqa, runakunata kayshina
yach'achinaypaq: “Dyusmi Jisusta kach'amushqa, wañuqkunapa, kawsaqkunapa juyisnin
kanambaq”, nishpa. 43 Kanan ancha unay tyimpupim Dyuspaq rimaqkuna Jisuspaq
kayshina nishqallapa karqan: “Mayqan paypi kriyiqqam, uchangunamanda pirdunadu
rin kaq”, nishpa.

Dyusmi furastirukunata Santu Ispiritunda qorqan

44 Pidru paykunata yach'achiykaptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa shamurqan chay
yumbay uyaqkunaman. 45-46 Chaymi chay isrraylinu kriyiq masinguna chayta rikashpaqa,
ancha ispantarqanllapa. Chaqa chay runakunatam uyarqanllapa dasitu mushuq laya ri-
maykunapi parlaptinllapa, Dyusta ancha alabaptinllapa. Chaymi paykunaqa yach'arqan:
Tayta Dyusqam jwirakunatapis Santu Ispiritunda qoshqa, nishpa. 47 Chaymi Pidruqa chay
kriyiq isrraylinukunata nirqan:

—Kay runakunataqam mana atinchiqllapachu niyta: “Ama shutikuyllapachu”,
nishpaqa. Rikay, paykunapismi noqanchiq isrraylinukunashina Santu Ispirituta
ch'askishqallapa, ¿manachu? nishpa.

48 Chayshina nishpaqam, Pidruqa kamachikurqan, shutikunanllapa Jisukristupa
shutimbi. Chaymandaqam Pidruta ancha rrugarqanllapa, paykunawan mas diyakunata
kidanambaq. Chayshinam karqan.

11

Pidrutam anyarqanllapa

1 Apustulkunaqam Judiyapi tiyaq isrraylinu kriyiq masingunawan yach'arqanllapa:
Chay mana isrraylinu kaqkunapisshi Tayta Dyus nishqambi kriyishqallapa, nishpa.
2 Wakin isrraylinu kriyiq masingunaqam ancha munarqanllapa, yumbay kriyiqkunapa
kwirpumbi siñalta rurananllapa, isrraylinukunashina kanambaq. Chaymi Jirusalinman
kutiriptinqa, Pidruta kayshina anyarqanllapa:

3 —¿Imapaqmi rishqa kangi chay mana isrraylinu kaqkunamanqa? ¡Atatay! ¿Ima payku-
nawanchu mikushqa kangi? nishpa.

4 Chayshina anyaptinllapam, Pidruqa chay pasashqanda manyaqlla nirqan:

5 —Jupi llaqtapim kashqa kani. Chaypi Dyusman mañakuykashpam, suq musqoyp-
ishina rikarqay syilumanda ishkimuqta suq atun jirgatashina, ch'usku puntanmanda
watashqata. Ishkimurqanqam noqa kashqayman. 6 Ukunman allita chapakushpam,
rikarqay achka laya mana mikuypaq animalkunata: ch'usku ch'akiyuq animalkunata,
kita animalkunata, kulibrakunata, pishqokunata. 7 Chaymandaqam uyarqay suq rimaq
kayshina niwaqta: “Pidru, atarishpa, wanchishpa, mikuy”, nishpa. 8 Chaymi noqaqa
nirqay: “Taytitu, manam atinichu kay laya animalkunataqa mikuyta. Chaqa manam
nunka kay mapa animalkunataqa mikushqachu kani”, nishpa. 9 Chaymi chay syilumanda
qayawaqqa niwarqan: “Dyus pichashqandaqa ama ‘mapa’ niychu”, nishpa. 10 Chayqam
chayshinalla kimsa kutinda karqan. Chaymandaqam chay jirgashinaqa kutirirqanna
syiluman.

11 ’Chay urasmi kimsa runakuna ch'ayamurqan chay wasi kashqayman. Paykunatam
suq furastiru runa Sesarya llaqtamanda kach'ashqa karqan apawanambaq. 12 Awnki
paykuna furastirukuna kaptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun niwarqan paykunawan ri-
naypaq, ama nimatapis yuyashpachu. Chaymi noqapa pullay rishqallapa kay sayis kriyiq
masikuna. Yumbay paykunawanmi ch'ayashpa, yaykushqallapa kani suq runapa was-
inman. 13 Chay runaqam noqaykunata kayshina parlachiwarqan: “Wasiypim rikashqa
kani Dyuspa anjilninda, ñawpambi shayaykaqta. Chay anjilmi noqata niwarqan: ‘Kach'ay
runakunata, rinambaq Jupi llaqtaman, apamuq suq runa Simun shutiqta. Payllam
Pidrupis shutin. 14 Paymi shamushpa yach'achishunqa, imatam alli ruranayki, tukuy
ayllundiki washadu kanaykillapa’ ”, nishpa. 15 Chaymandaqam noqa ch'ayashpa, payku-
nata yach'achiykaptiy, Dyuspa Santu Ispiritun paykunaman shamurqan, noqanchiqku-
naman shamushqanshina. 16 Chaymi yuyashqa kani Siñurninchiq kayshina nishqanda:
“Alliptam Jwan Shutichikuqqa yakuwanlla shutichikushqa. Piru Dyusmi qamkunataqa
rin shutichishuqllapa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna puri-
naykillapa. Manam yakuwanllachu”, nishpa. 17 Chaqa noqanchiqkunam Siñurninchiq
Jisukristupi kriyiptinchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ¿manachu? Chayshinam
chay jwira runakunatapis kikin Tayta Dyus Ispiritunda qoptinqa, ¿pitaq noqaqa kani
ninaypaq Tayta Dyusta “Ama qoychu”, nishpaqa?

18 Chayshina Pidru niptinmi, chay jirusaliniru kriyiq masingunaqa uyashpa, uyararqan-
llapana. Chaymandaqam Dyusta ancha alabarqanllapa:

—¡Tayta Dyusqam chay mana isrraylinu kaqkunatapis yanapashqana, uchangunata dijashpa, tukuy tyimpupaq paywanna kawsananllapa! nishpa.

Antyukiya llaqtapim Jisuspi kriyiqkunata qesacharqanllapa

19 Kuntraqkuna Istibanda wanchishpaqam, Jisuspi achka kriyiqkunatapis qesachaqllapa. Chaymi wakin kriyiqkunaqa Jirusalinmanda mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Finisyaman, prubinsya Chipriman, Antyukiya llaqtamambis. Waq prubinsyakunapim paykunaqa yach'achiqllapa Dyuspa shumaq nutisyanda isrraylinu masingunatalla. Manaraqmi yach'achiqllapachu chay mana isrraylinu kaqkunataqa. 20 Jisuspi wakin kriyiqkunaqam chay prubinsya Chiprimanda, chay suq prubinsya Sirinipa kapitalninmanda Antyukiya llaqtaman rirqanllapa. Chaypiqam paykunaqa Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achirqan isrraylinukunata, tukuy chay mana isrraylinu kaqkunatapis. 21 Siñurninchiq chay yach'achikuqkunata yanapaptinmi, achka runakuna unay duktrinangunata dijashpa, Jisuspina kriyirqanllapa.

22 Kriyiq masinchiq Jirusalimbi tandakaqkunam chay famata yach'ashpaqa, Birnabita kach'arqan, rinambaq Antyukiyaman, chay mushuq kriyiqkunata rikaq. 23 Birnabiqam waqman ch'ayashpaqa, rikashpa Dyus paykunata yanapashqanda, ancha kushikurqan. Chaymi paykunataqa shumaqta kunarqan, tukuy shunqo Jisusta kasushpa kawsanambaqllapa. 24 Chay Birnabiqam ancha allin runa karqan. Chaqa Jisuspim ancha allita yuyakurqan. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun chay Birnabitaqa ancha yanaparqan, allita yach'achikuptin, achka runakuna, warmikuna Jisuspi kriyinanllapa.

25 Chaymandaqam Birnabiqa rirqanna Tarsu llaqtaman, Sawluta maskaq. *[Nuta: Chay Sawlullam Pablupis shutiq.]* Tarishpaqam aparqan Antyukiya llaqtaman. 26 Waqpiqam suq watata Jisuspi kriyiqkunawan tiyashpa, achka runakunata, warmikunata yach'achirqanllapa. Waq Antyukiya llaqtapim Jisukristupi kriyiqkunapaqqa puntata "Kristyanukuna", nirqanllapa, Kristupi kriyishqanllaparayku.

27 Chay tyimpupim Dyuspaq wakin rimaqkuna, Jirusalinmanda rirqan Antyukiyaman. 28 Suqninmi shutirqan Agabu. Paymi rishpa, kriyiq masingunapa ch'awpimbi shayashpa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin, nirqan:

—Tukuy maypim ambruna rin kaq, nishpa.

Chaqa allibmi ambrunaqa karqan Rrumapa gubyirnun Klawdyu kamachikushqan tyimpupi. 29 Chaymi Jisuspi kriyiqkunaqa chay Antyukiya llaqtapi parlashpa, tandarqanllapa qellayta, kach'anambaqllapa prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman. Yumbaymi atishqangaman qellayta qorqanllapa. 30 Chayshina ufrinda qellayta tandashpam, Birnabita, Sawluta qoshpa, kach'arqanllapa, prubinsya Judiyapi tiyaq kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanungunata qonambaq.

12

Gubyirnu Irudis Jakubuta wanchishpam, Pidruta karsilarqan

1 Chay tyimpupim gubyirnu Irudisqa ancha qesacharqan Jisuspi wakin kriyiqkunata. 2 Jwamba masan Jakubutam atun kuchilluwan wanchichirqan. 3 Chay mana kriyiq isrraylinukunaqam ancha gustarqan chay wanchishqanqa. Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan Pidrutapis prisushpa, karsilman apananllapa. Chayshinam Irudisqa rurarqan Paskwa fyistapa tyimpumbi. Chay fyistapiqam mana libadurayuq tandata mikuqllapa. 4 Chay Irudismi Pidruta prisuchishpa, karsilman wichushpa, 16 suldadukunata kamachirqan, ch'usku ch'usku kambyanakushpa, punchawnindin, tutapnindin allita kwidanambaqllapa. Chaqa Irudisqam yuyarqan Paskwa fyista pasaptin, yumbaypa ñawpanman Pidruta apanambaq, chaypi diklarachishpa, wanchinambaq. 5 Chayshina karsilpi suldadukuna allita kwidaykaptinmi, Jisuspi kriyiqkunaqa Dyusman mana shaykuq tukuy shunqo mañakuykarqanllapa Pidrupaqqa.

Dyusmi Pidruta karsilmanda surqorqan

6 Chaymandaqam Pidruta diklarachinan diya ch'ayamuykaptinqa, chay ultimu tuta Pidruqa karsilpi puñuykarqan ishkay suldadukunapa ch'awpimbi. Alli alli ishkay kadinawan chay suldadukunapi watadu karqan. Wakin suldadukunaqam karsilpa pungunda kwidaykarqanllapa.

7 Piru Dyuspa suq anjilninmi rikakurqan chay karsilpi. Chaymi limpu achikchakurqan ukupiqa. Chay anjilqam Pidruta kustillanmanda kuyuchishpa, rikch'achishpa, nirqan:

—Kanalitan atariy, nishpa.

Chayshina niptinllam, Pidrupa makingunamanda kadinakunaqa das ishkirqan. 8 Chaymandaqam anjilqa nirqan:

—Wach'ukuykita allichay; llanqekita rurakuy, nishpa

Chayshina Pidru allichakaptinqam, anjilqa nirqan:

—Kapaykita rurakushpa, shamuy ikiyta, nishpa.
9 Chaymi Pidruqa anjilpa ikindana lluqshirqan. Piru payqam mana yach'arqanchu:
¿Alliptachu lluqshiykani ichu musqoypishina rikaykani? nishpa. 10 Piru Pidruqam chay
anjilwanqa suldadukunapa ch'awpinda pasarqan. Chaymandaqam mas ñawpaman rish-
paqa, suq suldadukunapa ch'awpindapis pasarqan. Chayshinam ch'ayarqanllapa karsilpa
sawa pungunman. Chay jirrumanda atun punguqam gustunlla kich'akarqan. Chaymi
lluqshishpaqa, chay anjilqa Pidruwan sawa ñandana rirqan. Ashla karukaq apashpaqam,
sapalandana Pidrutaqa dijarqan. 11 Chaymi Pidruqa yuyarqan:
—Kananqam yach'ani: Alliptam Dyusqa anjilninda kach'amushqa, Irudismanda, yum-
bay chay isrraylinu masiykunamanda washawanambaq, nishpa.
12 Chayshina ancha yuyashpaqam, Pidruqa rirqan Jwamba maman Maryapa wasinman.
Chay Jwanllam Markuspis shutiq. Chay wasipim ancha achka kriyiq masikuna tan-
dakashpa, Pidrupaq Dyusman mañakuykarqan. 13 Pidruqam chay wasiman ch'ayashpaqa,
punguta takarqan. Chayta uyashpaqam, suq china Rrudi shutiq kallparqan chapakuq:
¿Piraq punguta takaykan? nishpa. 14 Chay chinaqam rimayninmandalla Pidruta riqsishpa,
ancha kushikurqan. Chaymi manaraq ni punguta kich'ashpachu, kallparqan Jisuspi
kriyiqkunata abisaq:
—¡Kaypinam Pidruqa! nishpa.
15 Chaymi chinataqa mana kriyishpachu nirqanllapa:
—Luka imash' kangi, nishpa.
Piru chinaqam nirirqan:
—Allibmiri kaypina Pidruqa, nishpa.
Paykunaqa nirqanllapa:
—Manam paychu. Chayqach'i anjilnin ima, nishpa. *[Nuta: Paykunaqam yuyarqanllapa:
Pidruta kwidaq anjil ichu Pidrupa almanch'i shamushqa, nishpa.]*
16 Chayshina paykuna ninangamanqam, Pidruqa pungutaqa takaykarqanlla. Chaymi
paykuna punguta kich'ashpa, payta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. 17 Chaymi
Pidruqa makinwan siñiyarqan uyarananllapa. Chaymandaqam paykunataqa nirqan:
—Kayshinam Tayta Dyusqa karsilmanda surqowashqa. Kay nishushqayllapata niyllapa
Jakubuta, yumbay kriyiq masinchiqkunata, nishpa.
Chayshina nishpaqam, Pidruqa suq lugarmanna rirqan.
18 Chaymandaqam achikyaykaptinna, chay suldadukunaqa Pidru chunchana kaptinqa,
mana imanayta atishpallapaqa, paykunapura anyanakurqan. Chaqa manam atirqanlla-
pachu yach'ayta: Maypinam Pidruqa, nishpa. 19 Chaymi chay Irudisqa kamachikurqan,
Pidruta maskanambaqllapa. Manana atiptinllapa tariytaqam, Irudisqa kamachikurqan,
wanchinanllapa chay kwidakuq suldadukunata, Pidru chingashqanrayku. Chayman-
daqam chay gubyirnu Irudisqa chay prubinsya Judiyamanda lluqshishpa, ura Sesarya
llaqtaman rirqan tiyaq.

Irudismi wañurqan

20 Chay gubyirnu Irudispa nasyunnimba ladumbim ishkay llaqtakuna karqan. Suqmi
shutirqan Tiru. Suqqam shutirqan Sidun. Chay llaqtakunapi tiyaqkunawanmi Irud-
isqa piñakushqa karqan. Piru chay ishkay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha munarqanl-
lapa paymanda mikunata randiyta. Chaymi Irudispa suq yanapakuqnin Blastu shu-
tiqwan yanasakarqanllapa, pay yanapaptin, atinanllapa Irudiswan alliyayta. 21 Chaymi
Irudisqa chay kuntrangunata “ari” nirqan, suq diya paywan parlanambaqllapa. Chay
diya ch'ayaptinqam, payqa ancha shumaqta mudakushpa, dispachumbi kamachikunan
trunumbi tiyaykarqan. Chaymandaqam ancha unayta rimarqan, yumbay paykuna
uyanambaq. 22 Chaymi chay uyaqkunaqa ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Kay Irudisqam mana yanqa runallachu! ¡Ashwanmi payqa suq dyus! nishpa.
23 Chayshina niptinllapaqam, Irudisqa Dyusta mana alabashpachu, payna ancha
pudirniyuqpaq tukurqan. Chaymi Dyuspa anjilninqa suq nanayta Irudista qoptin, kurush-
pana, wañurqan.
24 Piru chay tyimpupim Dyuspa shumaq nutisyanqa ancha shikwakarqan, tukuy maypi
Jisuspaq yach'achikuptinllapa.
25 Chaymandaqam Birnabi Sawluwan chay ufrindata intrigashpa, Jirusalin llaqtamanda
lluqshishpa, Antyukiya llaqtamanna kutirirqanllapa, pullan apashpa Jwanda. Payllam
Markuspis shutiq.

13

Birnabi Sawluwanmi rirqan karu nasyungunaman yach'achikuq

1 Antyukiya llaqtapi tandakaq kriyintikunamandaqam karqan Dyuspaq rimaqkuna,
yach'achikuqkunapis. Paykunaqam shutiqllapa: Birnabi, Simun. Chay Simunllam Yan-
itapis shutiq. Karqambismi suq runa Sirini llaqtamanda Lusyu shutiq. Suqqam shutiq
Manayin. Payqam Galiliyapa gubyirnun Irudispa pullan uywakashqa karqan. Suqqam
karqan Sawlu (Pablu). 2 Suq diyam paykunaqa ayunashpa, Tayta Dyusta aduraykarqanll-
lapa. Chaypim Dyuspa Santu Ispiritunqa paykunata nirqan:
—Akrayllapa Birnabita, Sawlutapis, noqapaq yach'achikunan. Chaqa noqam paykunata
akrashqa kani, nishpa.
3 Chaymi chay karguyuqkuna masta ayunashpa, Dyusman mañakushpa, Birnabipa,
Sawlupa sawambi makinllapata rurashpa, paykunapaq Dyusman mañakurqanllapa. Chay-
mandaqam paykunata dispidirqanllapa, rinanllapana yach'achikuq.

Birnabiwan Pablum Chipripi yach'achikurqanllapa

4 Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun paykunata kamachiptin, Birnabiqa Sawluwan
rirqanna Silusya llaqtaman. Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa
ch'awpinda pasarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqman. 5 Chay pru-
binsya Chipripa Salamina llaqtanman ch'ayashpaqam, sinaguga wasikunaman rishpa,
chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikurqanllapa. Jwan Markusmi pullanl-
lapa rirqan paykunata yanapashpa. 6 Chay Chipripa yumbay llaqtangunaman rish-
pam, yach'achikushpa, ch'ayarqanllapa Pafus llaqtaman. Chaypiqam paykunaqa tin-
gunakurqan suq isrraylinu Barjisus shutiqwan. Payqam bruju karqan. Dyuspaq ri-
maq tukushpam, llullakushpa rimaq. 7 Chay brujuqam kaykarqan gubirnadur Sirjyu
Pawluwan. Chay gubirnadurqam ancha yach'ayniyuq runa karqan. Paymi Birnabita,
Sawluta munarqan uyayta, Dyuspaq yach'achikuptin. Chaymi paykunataqa qayachirqan.
8 Chay bruju Barjisusmi grigu rimaypi Ilimas shutiq. Paymi Birnabita Sawluta kuntrarqan,
chay gubirnadur ama kriyinambaq Jisuspi. 9 Chaymi Sawlu (payllam Pablupis shutiq),
Dyuspa Santu Ispiritunwan kashpa, chay brujuta ancha chapashpa, nirqan:
10 —¡Qam mana allin runa llullakuqqam dyablupa churin kangi! ¡Allin kaqkunatam kun-
trangi! ¿Imapaqmi qamqa Dyus nishqandaqa munangi dañachiyta? 11 Chayta rurashqaykiraykum, kananqa Dyus rin kastigashuq. Suq tyimpupaqmi manana ringichu rikaq ni rupayta, nishpa.
Chayshina niptinllam, chay brujuqa sarkuna kidarqan. Chaymi maskarqan suq runata,
rambashpa apanambaq. 12 Pablu rurashqanda rikashpaqam, chay gubirnadurqa Jisus-
pina kriyirqan. Kanan Dyuspaq yach'achikuptinqam, ancha ispantashqata uyarqan.

Pablum Birnabiwan rirqanllapa Pisidya llaqtaman

13 Pafus llaqtamandam Pabluqa paywan kaqkunawan yakupi puriq barkuman
lluqshishpa, rirqan prubinsya Panfilyapa Pirji llaqtanman. Piru Jwan Markusqam
paykunamanda akrakashpa, kutirqanna Jirusalinman. 14 Chaymandaqam paykunaqa
chay Pirji llaqtamanda rirqanllapa prubinsya Pisidyapa Antyukiya llaqtanman. Chaypim
samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa tiyarqanllapa. 15 Chaypi kaqkunaqam
Muysispa librungunata Dyuspaq suq rimaqkunapa librungunata liyiykarqanllapa.
Chaymandaqam chay sinaguga wasipa kamachikuqninguna Pabluta, Birnabita
nirqanllapa:
—Masitakuna, munashpa imata kunawaytaqar kanalitanna niwayllapa, nishpa.
16 Chayshina niptinllapam, Pabluqa atarishpa makinwan siñiyashpa uyanambaqllapa,
nirqan:
—Uyawayllapa, llaqta masiy isrraylinukuna, Dyusta aduraq furastirukunapis.
17 Taytanchiq Dyusmi unay isrraylinukunata akrarqan, suq atun nasyun kanambaqllapa.
Paykuna Ijiptu nasyumbi furastirushina tiyaptinllapam, ancha achkayachirqan.
Chaymandaqam chay Ijiptumanda paykunata pudirninwan surqorqan. 18 Chuncha
lugarkunapim chay agwilunchiqkunata 40 watakunata agwantarqan, mana allikunata
ruraptinllapapis. 19 Kanayambim syiti nasyunguna karqan. Chay nasyungunatam Tayta
Dyusqa chingachirqan, unay agwilunchiq isrraylinukunata partinda qonambaq, chaypi
tiyanambaqllapa. 20 Chaymandaqam juyiskunata numbrarqan, 450 watakunata chay
unay isrraylinukunata rikanambaq, Dyuspaq rimaq Samwil kamachikunangaman.
21 Chaymandaqam Dyusman mañakurqanllapa, akranambaq suq gubyirnuta, paykunata
kamachinambaq. Chaymi Dyusqa gustunllapata rurashpa, numbrarqan Sawul shutiqta,
40 watapaq gubyirnun kanambaq. Chay Sawulqam Binjamin atun ayllumanda karqan.
Payqam Sispa churin karqan.
22 'Chaymandaqam Tayta Dyusqa Sawulta kargunmanda surqoshpa, Dabidta numbrar-
qan, gubyirnu kanambaq. Dyusqam chay Dabidpaq nirqan: "Tarishqam kani Isayipa
churin Dabidta. Payqam noqawan suq yuyayniyuq. Chaymi paywan ancha kushikuni.

Tukuy ima munashqaytam rin ruraq", nishpa. 23 Chay kikin Dabidpa karu willkangunamandam Jisusqa nasirqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa chay unaymandapacha ufrisikushqanda kumplishqana. 24 Manaraq Jisus yach'achikuptinmi, Jwan Shutichikuq isrraylinukunata puntata yach'achirqan, tukuy ima uchangunata dijashpa, shutikunanllapa. 25 Yaqqana wañunan tyimpu ch'ayamuptinmi, Jwanqa kayshina yach'achikurqan: "Manam qamkuna yuyashqaykishina Washadurchu kani. Kanangunaraqmi chay ancha pudirniyuq Washadurqa rin shamuq. Paypa ñawpambiqam mana nimachu kani. Chaymi niykillapa: Manam balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq" nishpa.

26 Pabluqam nirqambis:

—Abrajamba karu willkan masitaykuna, yumbay qamkuna Taytanchiq Dyusta aduraqkunatam kayshina niykillapa, washadu kanaykillapa: 27 Jirusalin llaqtapa kamachikuqninguna achka llaqta masingunawambismi mana yach'arqanllapachu: Jisusmi Washadurninchiq, nishpaqa. Chaqa tukuy samana diyapim sinaguga wasikunapi Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanda liyishpapis, paykunaqa mana intyindirqanchu. Chaymi Jisusta sintinsyarqanllapa wanchinanllapa. Piru chayshina ruraptinllapaqam, kumplirqan Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqa. 28 Chaqa chay kuntraqkunam mana nima uchata tarishpapis, Pilatuta mañarqanllapa, Jisusta wanchinambaq. 29 Chayshinam Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq nishqa karqan: "Dyus Akrashqan Washadurtam rinllapa wanchiq", nishpa. Allibmi chay nishqan kumpliptin, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichishpa pambarqanllapa. 30 Chayshina paykuna wanchiptimbismi, Tayta Dyusqa Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan. 31 Chaymandaqam Jisusqa kutin kutin yach'akuqningunaman rikakurqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuswan shamushqallapa karqan. Kananqam runakunata, warmikunata Jisuspaq yach'achinllapa.

32 'Chaymi noqaykuna shamushqallapa kani yach'achishuqllapa kay shumaq nutisyata, Tayta Dyus unay agwilunchiqkunata ufrisishqanda. 33 Paykunapa karu willkangunam kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata ufrisishqanda noqanchiqkunata kumpliwanchiq, Jisusta wañushqanmanda kawsachimushpa. Chayraykum Salmu ishkaypi Taytanchiq Dyusqa Jisusta kayshina nin: "Qamqam Churiy kangi. Noqaqam kananqa kamashushqa kani, kwirpuyuq nasinayki", nishpa.* 34 Dyusmi Churin Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, kwirpun ama ismunambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Qamkunatam rini qoshuq chay Dabidta ufrisishqaytaqa", nishpa.* 35 Chayraykum suq salmupipis Dabidqa Dyusta nirqan: "Manam ringichu dijaq chay ancha kuyashqayki sirbishuqpa kwirpun ismunambaqqa", nishpa.* 36 Dabidmi chay tyimpumbi Dyus nishqanda kasushpa, achka runakunata yanaparqan. Chaymandaqam wañuptinqa, kwirpunda pambarqanllapa agwilungunapa ladumbi. Chaypinam Dabidpa kwirpunqa ismurqan. 37 Piru Jisusqam mana chayshinachu karqan. Ashwanmi Taytanchiq Dyus payta kawsachimuptin, paypa kwirpunqa mana ismurqanchu. (Chaymi yach'anchiq: Dabidmi iskibrirqan Jisuspaq, nishpa.) 38 Masitakuna, kay shumaq nutisyata niykillapa: Jisusmi wañushqa, uchaykikunamanda pirdunashunan, nishpa. 39 Piru Muysispa liyningunataqam mana atishqallapachu kanchiq kumpliyta, uchanchiqkunamanda washakananchiqqa. Piru kananqam Jisuspi kriyiptinchiqllapa, payqa pirdunawanchiqllapa. 40 Kwidawkish Tayta Dyusqa qamkunata kastigashungiman chay unay malu runakunatashina. Chaqa Dyuspaq rimaqkunam chay uchayuqkunapaq kayshina iskibrishqa Dyus nishqanda:

41 Uyakuyllapa qamkuna mana kriyiqkuna, grasyapi pasaqkuna. Noqam milagrukunata rurashaq qamkuna mana nunka rikashqaykita, rikashpa ispantanaykillapa. Piru mayqan runa chay rurashqaypaq yach'achishuptimbismi, mana ringillapachu kriyiq. Chaymi ringillapa chingaq, nishpa.*

42 Chaymandaqam Pabluqa yanasungunawan (yanasangunawan) sinaguga wasimanda lluqshiptinqa, chay mana isrraylinu kaqkunaqa paykunata rrugarqanllapa:

—Qaya samana diyapis noqaykunata yach'achiriway, nishpa.

43 Ushyakaptin chay rriyuñun, achka isrraylinukuna, furastirukunapis tandakarqanllapa Pabluman Birnabiman. Chay furastirukunaqam isrraylinukunapa duktrinambi ancha allita kriyishqallapa karqan. Yumbay chay tandakaqkunatam Pabluwan Birnabiqa ancha kunarqan, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanllapa: "Ancha allin kashqanraykum kuyawanchiqllapa" nishpa.

44 Qayandin samana diyapiqam chay llaqtapi yaqqa yumbay tiyaqkunaqa tandakarqanllapa, Dyus nishqanda uyanambaq, Pabluwan Birnabi yach'achikuptin. 45 Chay

* **13:33** Salmo 2.7 * **13:34** Isaías 55.3 * **13:35** Salmo 16.10 * **13:41** Habacuc 1.5

yach'achikuq isrraylinukunaqam, achka runakuna tandakaqta rikashpaqa, Pabluwan
Birnabita ancha imbidyarqanllapa. Chaymi ancha kuntrashpa, Pabluta musyarqanllapa:
—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi. Qamqam mana nimatapis yach'angichu,
nishpa.
46 Chaymi Pabluqa Birnabiwan mana nimata manchashpachu, paykunata nirqan:
—Allim kashqa, Dyus nishqanda puntata qamkuna isrraylinu llaqta masiykunata
yach'achishunaypaq. Lukismi qamkunaqa Dyuspa shumaq nutisyambaq
yach'achishuptiyqa, malpaq piskangillapa. Chayshina rurashpaqam, qamkunaqa alabis
niykangillapa: "Manam munanichu mushuq bidapi Dyuswan tukuy tyimpu kawsayta"
nishpa. Chaymi kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq. 47 Taytanchiq
Dyusmi noqaykunata kayshina kamachiwashqa:
Noqam qamta suq michatashina rurashushqa kani. Chayri riy yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yach'achikuq, noqapi kriyiptinllapa, uchangunamanda washanaypaq, nishpa.*
48 Chayta uyashpaqam, chay mana isrraylinu kaqkunaqa ancha kushikushpa nirqanllapa:
—Tayta Dyus nishqanqam ancha allin, nishpa.
Chaymi paykunaqa ancha kriyirqanllapa Dyus nishqanda. Chaqa Dyusmi paykunata
akrashqa karqan, mushuq bidapi paywan tukuy tyimpu kawsananllapa. 49 Chayshinam
Dyuspa shumaq nutisyanda paykuna yach'achikurqan tukuy chay llaqtakunapi. 50 Piru
chay isrraylinukunaqam wakin warmi Dyuspi kriyiqkunata, wakin karguyuq runakunatapis llullakushpa willarqanllapa, piñakunambaq Pabluwan Birnabiwan. Chaymi paykunataqa ancha qesacharqanllapa, chay llaqtamanda qatinangaman. 51 Qatiptinllapaqam,
Pabluwan Birnabiqa chay llaqtamanda lluqshishpa, llanqenllapamanda chay llaqtapa
allpanda ch'apsirqanllapa. (Chaytam rurarqanllapa, yumbay yach'anambaq: Mananam
nima kwintayuqchu kanillapa qamkunawanqa, nishpa.) Chaymandaqam rirqanllapa
Ikuñu llaqtamanna. 52 Piru Jisuspi chay mushuq kriyiqkunaqam Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqonllapapi unda kashpa, ancha kushikurqanllapa.

14

Pablum Birnabiwan Ikuñu llaqtapi yach'achikurqan

1 Ikuñu llaqtapiqam Pabluqa Birnabiwan yaykurqan sinaguga wasiman. Chaypi
paykuna yach'achikuptinmi, achka isrraylinukuna, furastirukunapis Jisuspi
kriyirqanllapa. 2 Piru wakin mana kriyiq isrraylinukunaqam yanqakunata rimashpa,
ingañarqanllapa chay furastirukunata, Jisuspi kriyiqkunata kuntranambaqllapa.
3 Piru Pabluwan Birnabiqam mana pitapis manchashpachu, ashwan Tayta Dyuspi
allita yuyakushpa, achka diyakunata kidarqanllapa yach'achikushpa. Kanan Tayta
Dyusqam paykunata ancha yanaparqan, milagrukunata ruranambaq, yumbay runakuna
yach'anambaq: Allibmi Taytanchiq Dyusqa kuyawanchiq. Allibmi Dyusqa paykunata
yanapan, paypaq yach'achikunanllapa, nishpa. 4 Lukismi chay Ikuñupi tiyaqkunaqa
wakinqa isrraylinukunawan piskakarqanllapa. Wakinnataqmi apustulkunata
sawacharqanllapa. 5 Chaymandaqam chay isrraylinukuna wakin furastirukunawan
tandakarqanllapa awturidarkunawan, Pabluta, Birnabita anyashpa, rumikunawan
sitashpa wanchinanllapa. 6 Piru chayta yach'ashpaqam, chay apustulkunaqa
mitikashpa, rirqanllapa prubinsya Likuñapa kay llaqtangunaman: Listraman, Dirbiman,
tukuy rridurnin kasiriyungunaman. 7 Yumbay chay llaqtakunapim paykunaqa
yach'achikurqanllapa Dyuspa shumaq nutisyanda.

Pablutam sitarqanllapa Listra llaqtapi

8-9 Listra llaqtapim tiyarqan suq kuju runa. Nasishqan diyamandapacham mana nimatapis atirqanchu puriyta. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, tiyashpalla payqa uyakuykarqan. Kanan Pabluqam chay kujuta chapashpa yuyarqan: Kay runaqam Dyuspi ancha
kriyin. Chaymi atin kach'akayta, nishpa. 10 Chayshina yuyashpaqam, jwirtita rimashpa
nirqan:
—¡Mayá, dirichu shayay! nishpa.
Chaymi chay kujuqa das brinkashpa, shayashpa, purirqanna. 11 Chaymi chaypi kaqkunaqa Pablu rurashqanda rikashpa, ancha jwirtita rimaynimbi nirqanllapa:
—Dyuskunam runakunapaq tikrakashpa, syilumanda shamushqallapa noqanchiqkunaman, nishpa.
12 Chaymi Birnabipaq nirqanllapa:
—Payqam mas pwidiq dyusninchiq Jupitir.

* **13:47** Isaías 49.6

Pablupaqqam, ancha rimashqanrayku, nirqanllapa:
—Payqam dyusninchiqkunapaq rimaq dyus Mirkuryu, nishpa.
13 Chay Listra llaqtapa yaykunambim karqan chay dyusnin Jupitirpa adurana
wasin. Chaymi chay dyus Jupitirpa kuranqa turukunata, tuktukunata aparqan chay
adurana wasiman, chay turukunata wanchishpa, Pabluta, Birnabita aduranan llapa.
14 Chaymi Birnabiwan Pabluqa chayta yach'ashpa, ancha malaganayashpa, mudanan
rurakuykashqanda llikirqanllapa. Chaymandaqam chay runakunapa ukunman
kallpashpa, ancha jwirtita kayshina nirqanllapa:
15 —¡Taytitukuna, imapaqmi kaytaqa munangillapa rurawayta! Noqaykunaqam qamku-
nashina runakunalla kanillapa. Shamushqallapam kani qamkunata willashuq chay amitu
layakunapaq. Paykunaqam mana nimapaq balinllapachu. Chay mana baliq dyuskunata
dijashpana, Tayta Dyus kawsaqtalla kasuyllapa. Chaqa payqam syiluta, kay pachata,
yakukunata, tukuy ima kaqkunata rurashqa. Chayri paytalla adurayllapa. 16 Unay tyim-
pukunapim Tayta Dyusqa runakunata dijarqan, paykuna munashqanda rurashpa puri-
nanllapa. 17 Chayshina dijashpapismi, paykunataqa allikunata rurashpa, yach'achirqan:
Kayshinam ancha allin kani, nishpa. Chaymi tamyata kach'amun; mikunanchiqta
puqochin, ama mallaq kawsananchiqllapa, ashwan kushikushpa, kawsananchiqllapa,
nishpa.
18 Chayshina nishpapismi, ancha trabajus karqan, paykunata dijachinambaq, ama chay
turukunata wanchishpa aduranan llapaqa.
19 Chaymandaqam wakin isrraylinukuna Antyukiyamanda, Ikuñumanda ch'ayashpa
chay Listra llaqtaman, inkitarqanllapa chay listranukunata, Pabluta ch'iqninanllapa.
Chaymi chay runakunaqa kuntranna alsakashpa, rumikunawan ancha sitarqanllapa,
Pabluta wanchinanllapa. Chaymandaqam "Pabluqam wañushqana" nishpa,
rrastrakushpa, aparqanllapa chay llaqtapa sawa chunchanman wichukuq.
20 Wichukushpa riptinllapaqam, Jisuspi kriyiqkunaqa tandakarqan chay Pablu
kashqanman. Rridurnimbi kaykaptinllapam, Pabluqa atarirqan. Chaymandaqam
kutirqanna chay llaqtaman. Qayandinqam Birnabiwan Dirbi llaqtaman rirqan.
21 Waq Dirbipiqam Pablu Birnabiwan Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqa,
achka runakuna, warmikuna Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam chay apus-
tulkunaqa kutirqanllapa Listraman, Ikuñuman, Antyukiyaman. 22 Chay llaqtakunapiqam
kriyiq masingunata kunashpa animachirqan, Dyusta allita kasunanllapa, paypi allita
yuyakushpa kawsananllapa. Paykunatam nirqambis:
—Syiluman rinanchiq Dyuswan tiyaqqam, kay bidapiqa ancha rinchiqllapa padisiq,
nishpa.
23 Chay purishqanllapa llaqtakunapim allin runakunata numbrarqanllapa, Jisuspi
kriyiqkunapa yach'achikuq ansyanunguna kanambaqllapa. Chaymandaqam ayunashpa,
Jisukristuman mañakurqanllapa, chay ansyanukunata yanapanambaq, shumaqta
kawsananllapa. Chaqa paypi kriyishqallapa karqan.

Pablum Birnabiwan kutirirqan prubinsya Siryamanda Antyukiya llaqtaman

24 Chaymandaqam prubinsya Pisidyata pasashpa, ch'ayarqanllapa prubinsya Panfilya-
man. 25 Pirji llaqtapipismi yach'achikurqan Dyuspa shumaq nutisyanda. Chayman-
daqam Atalyamanna rirqanllapa. 26 Waqmandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta
pasashpa, prubinsya Siryapa Antyukiya llaqtanman ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi tiyaq
kriyiq masingunam Pabluta, Birnabita numbrashqallapa karqan, chay karu nasyungunaman rinanllapa, Dyus nishqanda yach'achikuq. Chayshina numbrashpaqam, Dyusman
mañakushqallapa karqan, tukuy imapi paykunata yanapanambaq. Chaymi chay tariyata
ushyashpaqa kutirqanllapana.
27 Chaymandaqam chay Antyukiyaman ch'ayashpaqa, Jisuspi kriyiqkunata tandashpa,
manyaqlla parlachirqan paykunawan tukuy ima Dyus rurashqanda. Parlachirqam-
bismi Dyus chay mana isrraylinu kaqkunata yanapashqanda, paypi kriyinanllapa.
28 Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan chay Antyukiyapina Jisuspi kriyiqkunawan ti-
yarqan achka tyimputa.

15

Apustulkuna ansyanukunawanmi Jirusalimbi tandakarqanllapa

1 Chay tyimpuqam wakin runakuna rishqa karqan prubinsya Judiyamanda Antyukiya
llaqtaman. Waqpiqam Jisuspi kriyiqkunata kayshina yach'achirqanllapa:
—Muysis kamachikushqanda kasushpa, kwirpuykipi chay siñalta rurayllapa, atinaykil-
lapa washakayta, nishpa.

2 Chaymi chayshina paykuna yach'achikuptinqa, Pabluwan Birnabiqa chay siñalta
ruraqkunawan anyanakurqanllapa. Chaypaqmi chay Antyukiyanu kriyiq masikunaqa
tandanakushpa, Pabluta, Birnabita, wakin kriyiqkunatapis kach'arqanllapa, rinambaq
Jirusalinman, apustulkunata, yach'achikuq ansyanukunata tapuq chay siñalpaq.
3 Kach'aptinllapaqam, Jirusalinman riqshinaqa, prubinsya Finisyapi, prubinsya
Samaryapi kriyiq masingunata watukushpa, nirqanllapa:
—Chay mana isrraylinu kaqkunapismi unay kriyishqanllapata dijashpana, kananqa
Siñurninchiq Jisuspina kriyishqallapa, nishpa.
Chayta yach'ashpaqam, chay Finisyapi, Samaryapi tiyaq kriyiqkunaqa ancha
kushikurqanllapa.
4 Chaymandaqam Pabluwan Birnabi Jirusalinman ch'ayaptinllapaqa, chaypi tandakaq
kriyiq masinguna, chay apustul masinguna, chay yach'achikuq ansyanukunapis ancha
allita ch'ayachirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Birnabiwan manyaqlla paykunata
parlachirqan: “Kayshinam Tayta Dyus tukuy imapi ancha yanapawashqallapa”, nishpa.
5 Piru wakin farisiyu duktrinayuqkunaqam Jisuspina kriyishqallapa karqan. Payku-
naqam das shayashpa, nirqanllapa:
—Chay mana isrraylinu kriyiq masinchiqkunaqam kwirpunllapapi chay siñalta rurun-
qallapa. Kanan kamachishun, Muysispa yumbay liyningunata kasunanllapa, nishpa.
6 Chayshina niptinllapaqam, apustulkunaqa yach'achikuq ansyanukunawan tan-
dakashpa, parlarqanllapa chay farisiyukuna nishqambaq. 7 Chaymi suqnin suq layata,
suqnin suq layata ancha ninakuptinllapa, Pidruqa atarishpa nirqan:
—Masitakuna, qamkunaqam noqapaqqa ancha allita yach'angillapa: Tayta Dyusmi
akrawarqan, chay mana isrraylinu kaqkunaman rishpa, yach'achinaypaq paypa shu-
maq nutisyanda, paykunapis Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa. 8 Tayta Dyusqam
yumbaypa shunqonda riqsin. Payqam ch'askishqana chay mana isrraylinu kaqkunat-
apis. Chayta yach'ananchiqllapam, paykunatapis Santu Ispiritunda qoshqa noqanchiqku-
natashina. 9 Dyusqam mana noqanchiqkunapaqllachu. Payqam noqanchiqkunata
kuyawashqanchiqshina, chay suq nasyungunamanda kaqkunatapis kuyan. Chaymi
chay furastirukuna paypi kriyiptinllapa, paykunapa shunqondapis uchangunamanda
pichashqana. 10 Chayshina kikin Taytanchiq Dyus chay furastirukunata ch'askiptinqa,
¿imaraykum qamkunaqa paykunata mana munangillapachu ch'askiytaqa? ¿Chayshi-
naqachu qamkunaqa Dyusta munangillapa kuntrayta? Chaqa Muysispa liyningunaqam
suq ancha llashaq trastishina kashqa noqanchiqkunapaq chay unay agwilunchiqku-
napaqpis. Chaymi mana atishqallapachu kanchiq kumpliyta. Chayshina kaptinqa,
¿imaraykum chay ancha llashaqta munangillapa qoyta Jisuspi chay mushuq kriyiqku-
nataqa? 11 Ashwanmi noqanchiqkuna Jisuspi kriyiptinchiqqa, payqa ancha allin kashpa,
dibaldilla washawanchiq, ¿manachu? Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunatapis
dibaldilla washan.
12 Chayshina Pidru niptinmi, paykunaqa yumbay uyararqanllapa. Kanan allita
uyarqanllapa Birnabi Pabluwan kayshina parlashqanda:
—Tayta Dyusmi noqaykunawan kay milagrukunata rurashqa chay mana isrraylinu
kaqkunapi, nishpa.
13 Chayshina parlayta ushyaptinllapaqam, Jakubuqa nirqan:
—Masitakuna, uyawayllapa. 14 Simun Pidruqam parlachiwashqana kanchiq imashinam
Tayta Dyus puntata chay mana isrraylinu kaqkunata akrashqa, wambranguna kanambaq,
nishpa. 15 Dyuspaq rimaqkuna nishqanshinam allip kashqa. Chaqa Santu Librumbiqam
Dyusqa kayshina nin:
16 Tukuy ima pasaptinmi, kutirishpa allicharishaq unay gubyirnu Dabidpa bulakashqan
wasinda, paypa karu willkan kamachikunan Isrrayilpi. Ashla kidashqanmandam
mushuqmanda alsarishaq.
17 Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi animachishqa kani, noqata maskawananllapa.
Chaqa paykunapismi noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.
18 Chayshinam Tayta Dyusqa chaykunata yach'achiwashqa kanchiq unay tyimpumanda-
pacha, nishpa.*
19 ’Chaymi noqaqa nini, chay mana isrraylinu kaqkuna, unay mana baliq kriyishqan-
gunata dijashpa, Tayta Dyusta kasuptinllapaqa, amana piñachishunllapachu. Amana
kamachishunchu, yumbay liyninchiqkunata kasunanllapaqa. 20 Ashwan suq kartata
iskibrishpa, paykunaman kach'ashun, kamachishpa, ama mikunambaq amitu layakuna-
paq mikuna rurashqanda; warmikuna runanwanlla puñunanllapa, ullqokunapis warmin-
wanlla puñunanllapa, ama ni mikunanllapa chay urkakashpa ichu ch'uqashpa wañushqa

* **15:18** Amós 9.11-12

animalkunapa aychanda; animalkunata wanchishpa, ama yawarninda mikunanllapa.
21 Chaqa Muysis chayshina kamachikushqanda sinaguga wasikunapiqam unaymanda-
pacha yumbay samana diyapi yach'achikushqallapa.

22 Chaymi Jakubu chayshina niptinqa, chay apustulkunaqa, chay yach'achikuq an-
syanukunawan, yumbay chaypi tandakaq kriyiq masingunawan akrarqanllapa wakin
kriyiq masingunata, rinambaqllapa Pabluwan, Birnabiwan Antyukiya llaqtaman. Suq-
tam akrarqanllapa Judasta. Payllam Barsabaspis shutiq. *[Nuta: Payqam mana Judas*
Iskaryutichu karqan.] Suqtaqam akrarqanllapa Silasta. Chay ishkay runakunaqam
kriyiq masingunapaq ancha baliqkuna karqan. 23 Kanan paykunawanqam kay kartata
iskibrishpa kach'arqanllapa:

"Kuyashqay kriyiq masitakuna Antyukiyapi, Siryapi, Silisyapi tiyaqkuna,
qamkuna mana isrraylinu kaqkunata napaykuykillapa kay Jirusalin llaqtamanda
noqaykuna apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna, Jisuspi yumbay kriyiqkunawan.
24 Yach'ashqallapam kani kay Jirusalinmandash wakin kriyiq masinchiqkuna gustunlla
shamushqa qamkunaman, mana kach'amuptiyllapachu. ⌞Paykunash qamkunata
kamachishushqa, noqaykuna isrraylinukunapa siñalniyllapata kwirpuykillapapi
ruranaykillapa, Muysis kamachikushqanda kasunaykillapa.⌟ Chayshina rurashpaqam,
paykuna qamkunataqa ancha piñachishushqallapa, nishpa. 25 Chaymi noqaykunaqa
yumbayniy, allita yuyashpa, akrashqallapa kani wakin allin kriyiq masinchiqkunata,
kay ancha kuyashqanchiq masitanchiq Birnabiwan, Pabluwan shamunanllapa
qamkunata watukushuq. 26 Kay masitanchiqkunaqam wañun kawsan Siñurninchiq
Jisukristupaq yach'achikushpa. 27 Shamushpa Judas Silaswanmi qamkunata masta
rinllapa nishuq kay kartayllapapi kunashushqaypaq. 28 Dyuspa Santu Ispiritunqam mana
munanchu qamkuna ñakanaykillapa. Chayshinallam noqaykunapis mana munanillapachu
ñakanaykillapa. Chaymi mana kamachiykillapachu, Muysispa yumbay liyningunata
kasunaykillapaqa. Ashwanri kaykunatalla kasuyllapa: 29 Amar mikuyllapachu yanqa
amitu layakunapaq ufrisishqan mikunataqa. Animalkunata wanchishpa, yawarnindaqa
ama mikuyllapachu. Urkakashqa animalkunapa aychandapis ama mikuyllapachu.
Qamkuna runakuna, warmikiwanlla puñuyllapa. Qamkuna warmikunapis runaykiwanlla
puñuyllapa. Kay iskibrishushqayta kasushpaqam, allita ringillapa ruraq. Mayá
masitakuna, rikanakushun. Dyus qamkunata yanapashunqa. Chaytallam niykillapa",
nishpa.

30 Chayshina paykuna iskibriptinqam, chay kach'adungunaqa Antyukiya llaqtaman
rirqanllapa. Waqman ch'ayashpaqam, kriyiq masingunata tandachishpa, chay kartata
qorqanllapa. 31 Chaymi chay kartata liyishpa, chay antyukiyanu kriyiq masingunaqa an-
cha kushikurqanllapa. 32 Chaymandaqam Judasqa Silaswan Dyuspaq rimaqkuna kashpa,
paykunata kunswilashpa, ancha animachirqanllapa. 33 Kanan Judas Silaswanqam achka
diyakunata chay Antyukiyapi kriyiq masingunawan tiyarqanllapa. Chaymandaqam
kutirinanllapa diyapiqa chay kriyiq masingunaqa paykunata ancha shumaqta abyarqan-
llapa, kutirinanllapa Jirusalinman chay kach'ashqangunaman. ⌞ 34 Piru Silasqam mu-
nashpa kidayta, chay Antyukiyapi kidarqan.⌟ 35 Pablupismi Birnabiwan chay Antyukiyapi
kidarqanllapa. Chaypiqam achka kriyiq masingunawan yach'achikurqanllapa Jisuspa
shumaq nutisyanda.

Pablum akrakashpa Birnabimanda suq kutinda rirqan yach'achikuriq

36 Chaymandaqam suq diyakuna pasaptinqa, Pabluqa Birnabita nirqan:

—Masita Birnabi, aku watukuriq kriyiq masinchiqkunata yumbay chay
yach'achikushqanchiq llaqtakunaman. Mayá, aku rikaq imashinaraq puriykanllapa,
nishpa.

37 Birnabiqam munarqan pullanllapa Jwan Markusta apayta. 38 Piru Pabluqam yu-
yarqan: Mananam allichu kay Jwan Markusta apananchiqqa, nishpa. Chaqa suq kutinmi
paykunawan riykashpa, Panfilyaman ch'ayaptinllapaqa, paykunamanda akrakashpa,
kutishqa karqan. Mananam rirqanchu paykunata yanapaqqa. Chaymi Pabluqa
manana munarqanchu pullanllapa rinambaqqa. 39 Chaypaqmi Pabluqa Birnabiwan
anyanakurqan akrakanangaman. Chaymandaqam Birnabiqa Jwan Markusta apashpa,
yakup sawanda puriq barkupi rishpa, ch'ayarqanllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chip-
riman. 40 Pablunataqmi Silasta akrarqan, pullan rinambaq. Chaymi chay antyukiyanu
kriyiq masinchiqkunaqa Dyusta ancha rrugarqan, Pabluta, Silasta yanapanambaq tukuy
may rishqangunapi. 41 Chayshina ishkandin prubinsya Siryata, prubinsya Silisyata
pasaqshinam, achka lugarkunaman rirqan, kriyiq masingunata animachinanllapa.

16

Timutiyum Pabluwan, Silaswan rirqan

1 Pabluwan Silas rishpaqam, ch'ayarqanllapa Dirbi llaqtaman, Listra llaqtaman. Listrapiqam paykunaqa tingunakurqan kriyiq masin Timutiyu shutiqwan. Chay Timutiyupa
mamanmi unaymandapacha Jisuspi kriyishqa karqan. Chay mamanmi nasyun Isrrayil-
manda karqan. Taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. 2 Chay Listrapi, Ikuñupi tiyaqku-
naqam Timutiyupaqqa nirqanllapa: "Payqam ancha allin", nishpa. 3 Piru chay llaq-
takunapi tiyaq isrraylinukunaqam yach'arqanllapa: Taytanqash nasyun Grisyamanda.
(Manam nasyunninchiq isrrayilmandachu), nishpa. Piru Pabluqam Timutiyuta munar-
qan apayta yapachanambaq. Chaymi isrraylinukuna ama piñakunanllapa, paykunapa
kustumbrinda rurashpa, Pabluqa Timutiyupa kwirpumbi isrraylinukunapa siñalninda
rurachirqan. 4 Chaymi Timutiyupis Pabluwanna rirqan. Kanan yumbay llaqtakunaman
ch'ayashpaqam, Jisuspi kriyiqkunata shumaqta kayshina yach'achirqanllapa:

—Jirusalinmanda apustulkuna, yach'achikuq ansyanukuna kay kartapi kayshina ku-
nawashqa kanchiq, nishpa.

5 Chay llaqtakunapi paykuna yach'achikuptinqam, Jisuspi kriyiq masingunaqa mas al-
lita kriyirqanllapa. Achka mana kriyiqkunapismi, tandakashpa uyakuq, Jisuspi kriyirqan-
llapa. Chayshinam Jisuspi kriyiqkunaqa yumbay diya masta achkayarqanllapa.

Pablum musqoypishina rikarqan suq runata

6 Dyuspa Santu Ispiritunmi mana munarqanchu Pablu Silaswan Timutiyuwan pru-
binsya Asyaman rinanllapa yach'achikuqqa. Chaymi Asyaman manana rishpa, pasar-
qanllapa prubinsya Frijyata, prubinsya Galasyata, 7 prubinsya Misyapa manyanman
ch'ayashtin. Chay prubinsyamanda munaptinllapa riyta prubinsya Bitiñamanmi, Jisuspa
Santu Ispiritunqa nirqan: "Ama riyllapachu chay prubinsyamanqa", nishpa. 8 Chaymi
paykunaqa chay prubinsya Misyata pasashpa, ura Truwas llaqtaman rirqanllapa. Chay
Truwasqam barkukunapa shayanan lugar karqan. 9 Chay llaqtapiqam chay tutaqa
suq musqoypishina Pabluqa suq runa prubinsya Masiduñamanda kaqta rikarqan. Chay
runaqam ñawpambi shayashpa, ancha rrugashpa nirqan:

—Yush'ayku, shamuyri kay chimba Masiduñaman, noqaykunata yanapawanayki,
nishpa.

[Nuta: Chay Truwas llaqtapim kay libruta iskibriq Lukas tandakarqan Pabluwan, Silaswan Timutiyuwan.]

10 Chayshina Pablu chay musqoypishina rikaptinmi, noqaykunaqa utqay maya rirqayl-
lapa Masiduñaman. Chayshinam yach'arqayllapa: Dyusmi qayawanchiq, waqpipis
yach'achikunanchiq shumaq nutisyanda, nishpa.

Pablum Silaswan Filipus llaqtaman rirqanllapa

11 Truwas llaqtamandaqam yakupi puriq barkupi mar yakuta pasarqayllapa
yakupa ch'awpimbi isla allpa Samutrasya shutiqman. Qayandinqam chay barkupi
ch'ayarqayllapa Napulis llaqtaman. 12 Chay llaqtamandaqam ch'akipna rirqayllapa
Filipus llaqtaman. Chay Filipusqam prubinsya Masiduñapi kashpapis, Rrumamanda kaq
runakunapa llaqtan karqan. Chaymi chay Filipus prubinsya Masiduñapa mas kamachikuq
llaqtan karqan. Chay llaqtapim wakin diyakunata tiyarqanillapa. 13 Yach'arqayllapa:
Isrraylinukunam suq rriyupa ladunman rinllapa, Dyusman mañakuq, nishpa. Chaymi suq
samana diyapi chay llaqtamanda lluqshishpa, chay lugarman rirqayllapa, paykunawan
Dyusman mañakuq. Ch'ayashpaqam, tarirqayllapa wakin warmikuna tandakashqata.
Chaymi noqaykunaqa tiyashpa, paykunata Jisuspaq yach'achirqayllapa. 14 Chay
warmikunamanda suqninmi shutirqan Lidya. Payqam Tiyatira llaqtamanda karqan.
Randikuqmi granati sida trapukunata. Chay Lidyaqam Taytanchiq Dyustalla aduraq.
Pablu yach'achikushqanda uyaykaptinmi, Dyusqa Lidyapa shunqonda kambyarqan,
shumaqta ch'askinambaq Pablu nishqanda. 15 Chaymi chay Lidyaqa tukuy ayllundin
munaptin shutikuyta, noqaykunaqa shutichirqayllapa. Chaymandaqam chay Lidyaqa
kayshina rrugawarqanllapa:

—Qamkuna riqsiwashpa: Kay Lidyam allipta Siñurninchiqpi kriyin, nishpaqa, aku wasiy-
man, pusadata qoshunayllapa, nishpa.

Chayshina kutin kutin niwaptinllapaqam, noqaykunaqa wasinman rishpa, paywan
kidarqayllapa.

Filipus llaqtapim Pabluta Silasta prisurqanllapa

16 Suq diyam riykashpallapa Dyusman mañakunan lugarman, suq chinawan tingu-
nakurqayllapa. Chay chinapa shunqombim dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi dyablu
rimachiptin, payqa brujashina swirtipaq rimaq. Kanan chay chinaqam randishqa kriyada

karqan. Chaymi swirtipaq rimaptin, patrunningunaqa qellayta ancha ganaqllapa.
17 Chaymandaqam chay chinaqa Pablupa, noqaykunapa ikiyta purirqan, qayach'akushpa:
—¡Kay runakunaqam syilupi tiyaq Dyusta kasunllapa! ¡Chaymi shamushqallapa, qamkunata yach'achishuq, uchaykikunamanda washakanaykillapa! nishpa.
18 Chayshinam qayach'akushpa, tukuy diya ikiyllapata puriq. Chaymi Pabluqa chay dyabluwan piñakushpa, tikrakashpa nirqan:
—Jisukristupa shutinwanmi kamachiyki, lluqshiy kay chinamanda, nishpa.
Chaymi chayta niptinlla, chinamandaqa das lluqshirqan dyabluqa. 19 Kanan chay chinapa patrunningunaqam manana atirqanllapachu chay kriyadanmanda qellayta ganaytaqa. Chaymi Pabluta, Silasta piskashpa, aparqanllapa llaqtapa plasanman, awturidarkunapi dimandanambaq. 20 Chay juyiskunapa ñawpambim kayshina nirqan:
—Kay isrraylinu runakunaqam kayman shamushpa, llaqta masinchiqkunata piñachishpa, ancha sh'uqyachiykan. 21 Chaqa mana baliq kustumbringunatam kaypiqa yach'achiwaykanchiq. Piru rrumanukuna kashpam, mana atinchiqchu chay yach'achikushqanda ruraytaqa, nishpa.
22 Chaymi yumbay chay runakuna Pablupa Silaspa kuntran alsakaptinllapa, chay juyiskunaqa kamachirqan, Pabluta, Silasta llushtichishpa, maqananllapa qerukunawan.
23 Suq lastima maqashpaqam, aparqanllapa karsilaq. Chaymandaqam chay karsiliruta jurapashpa, kamachirqanllapa:
—Amakish dijangichu lluqshinanllapa, nishpa.
24 Chayshina kamachiptinllapam, chay karsiliruqa Pabluta, Silasta karsilpa uku kuchunman apashpa, ush'kuyuq qerukunapa ch'awpimbi ch'akingunata apritarqan, ama mitikananllapa.
25 Piru ch'awpi tutatach'i Pablu Silaswan Dyusman mañakushpa, imnukunata kantaqllapa. Chay wakin prisukuna uyaykaptin, 26 qonqaylla ancha jwirti timblur karqan. Chaymi timblurwanqa chay karsilpa pirqangunaqa pachan pachan partikarqan. Pungungunapismi kich'akarqan. Kanan chay prisukunamandam kadinakuna pitikashpa, ishkirqan. 27 Chaymi chay karsiliru rikch'akashpa, pungukunata kich'araykaqta rikashpaqa, yuyarqan: Prisukunaqach'i mitikashqana. ¿Imanashaqnar kananqa? nishpa. Chaymi atun kuchillunda surqorqan wanchikanambaq. 28 Piru Pabluqam das qayarqan:
—Ama wanchikaychu. Kaypim yumbayniy kanillapa, nishpa.
29 Chaymi chay karsiliru, Pabluta uyashpaqa yanapakuqninda nirqan:
—Michata apamuy, nishpa.
Chaymandaqam ancha manchaywan ch'apsikashpa, michawan uku karsilman kallpashpa, Pablupa, Silaspa ñawpanman piratarqan. 30 Chaymi paykunata uku karsilmanda surqoshpa, tapurqan:
—Taytitukuna, ¿imatam rurashaq, uchaykunamanda washadu kanayqa? nishpa.
31 Chaymi paykunaqa nirqan:
—Qam yumbay aylluykikunawan washakanaykillapaqa Jisukristupi kriyiyllapa, nishpa.
32 Chaymandaqam paytaqa, yumbay ayllundinda yach'achirqanllapa Siñurninchiq Jisus rimashqanda. 33 Kanan chay tutam chay karsiliruqa Pablupa, Silaspa yawarlla chuqringunata mayllarqan. Kanan chay tutallam yumbay ayllungunawan shutikurqanllapa.
34 Chaymandaqam Silaswan Pabluta wasinman apashpa, qararqan. Kanan chay karsiliruqam yumbay ayllundin ancha kushikurqanllapa, Jisuspi kriyishqanllaparayku.
35 Achikyaptinqam, chay juyiskunaqa kach'arqan suldadukunata, karsiliruta ninambaq:
—Chay ishkay prisukunataqa surqoyna rinambaqllapa, nishpa.
36 Chaymi karsiliruqa Pabluta nirqan:
—Juyiskunam kamachiwashqa, qamkunata kach'ashunaq. Chayri riyllapana ama nimata manchashpachu, nishpa.
37 Piru Pabluqam chay kach'adu suldadukunata nirqan:
—Yach'ayllapa, noqaykunapismi lijitimu rrumanukuna kanillapa. Piru qamkunaqa mana ni dimandata rurashpachu, yumbaypa ñawpambi suq lastima maqawashpa, karsilman wichuwarqaykillapa. ¿Ima kananqachu uyarapllana (uyarallana) munangillapa surqowayta karsilmanda? ¡Manam uyarapllaqa lluqshishaqllapachu! Ashwan chay kikin juyiskuna shamushpa, pirdunda mañawashpa surqowanqallapa, nishpa.
38 Chaymi suldadukuna rishpa, juyiskunata chayshina niptinqa, paykunaqa ancha mancharqanllapa, yach'ashpa: Pabluqam Silaswan rrumanukuna kashqa, nishpa. 39 Chaymi chay juyiskunaqa karsilman shamushpa, Pabluta, Silasta ancha rrugarqanllapa pirdunananllapa. Chaymandaqam karsilmanda surqoshpa, shumaqta parlachishpa, rrugarqanllapa, chay llaqtamanda rinanllapa. 40 Piru Pabluqam Silaswan karsilmanda

lluqshishpaqa, chay llaqtamanda manaraq rishpachu, Lidyapa wasinman rirqanllapa, Jisuspi kriyiq masingunata watukuq. Paykunata animachishparaqmi, chay llaqtamandaqa rirqanllapa.

17

Tisalunika llaqtapim runakuna ancha sh'uqyarqanllapa

1 Pabluqam Silaswan Anfipulis llaqtata, Apuluña llaqtata pasashpa, ch'ayarqanllapa Tisalunika llaqtaman. Chay llaqtapim sinaguga wasi karqan. 2 Pabluqam kustumbriyuq karqan, samana diyakunapi yaykunan chay sinaguga wasikunaman yach'achikuq. Chaymi kimsa simanata chay Tisalunikapi kashpa, rirqan sinaguga wasiman, isrraylinukunata yach'achinambaq. 3 Chaymi payqa paykunata kayshina yach'achirqan:

—Dyuspa Santu Librumbim nin: "Dyus Akrashqan Washadurmi rin ñakaq. Wañushpaqam rin kawsamuq", nishpa.

Chaymandaqam Pabluqa nirqan:

—Dyus chay Akrashqan Washadurmi shutin Jisus. Paypaqmi yach'achiykillapa, nishpa.

4 Chayshina yach'achikuptinmi, wakin isrraylinukunaqa kriyishpa, Pabluman, Silasman tandakarqanllapa. Tayta Dyuspi achka grisyanu kriyiqkunam achka pwidiq warmikunapis Jisuspina kriyirqanllapa. 5 Chaymandaqam chay isrraylinu mana kriyiqkuna chayta rikashpaqa, Pabluta Silasta imbidyarqanllapa. Chaymi chay imbidyakuqkuna achka pirbirsu qella kallijiru runakunata tandashpa, ancha sh'uqyarqanllapa. Chaymandaqam kurralarqanllapa Jasumba wasinda, Pabluta, Silasta maskashpa, surqoshpa yumbaypa ñawpambi dimandananllapa. 6 Piru paykunata mana tarishpaqam, Jasunda, wakin kriyiq masingunata rrastrashpa, awturidarkunapa ñawpanman apashpa, kayshina qayach'akurqan:

—Kay runakunaqam tukuy llaqtakunaman rishpa, runakunata suq laya duktrinata yach'achishqa. Rikayllapa, kaymambis shamushqallapana, dañachiwananchiq. 7 Jasunqam chay runakunata pusadata qoshqa. Yumbay paykunam gubyirnunchiq Sesar kamachikushqanda kuntranllapa. Kananqam ninllapa: "Kanshi suq gubyirnu. Jisusshi shutin", nishpa.

8 Chayta uyashpaqam, yumbay chay runakuna, chay awturidarnindin ashwamba sh'uqyarqanllapa. 9 Piru chay Jasunmi kriyiq masingunawan garantita pagarakurqan. Chaymi paykunataqa kach'arqanllapa. *[Nuta: Suq runata munaptinllapa karsilaytam, payqa qellayninda atirqan dijayta, suq garanti kanambaq, amaraq karsilman kach'anambaq. Piru manam prisintakaptin dimandanda allichaq, chay qellaynin kidarqan istadupaq. Dimandanman prisintakaptinqam, chay qellayninda payta kutichirqanllapa. Kastillanupiqam shutin "fianza" ichu "garantía".]*

Pabluqam Silaswan Biriya llaqtaman rirqanllapa

10 Kach'aptinllapaqam, chay kriyiqkunaqa das Pabluta, Silasta Tisalunika llaqtamanda surqoshpa, tutap kach'arqanllapa Biriya llaqtaman. Paykunaqam waqman ch'ayashpaqa, yaykurqan sinaguga wasiman. 11 Chay Biriyapim tiyaq isrraylinukuna ancha allin karqanllapa. Manam chay Tisalunikapi tiyaqkunashinachu karqanllapa. Chaymi Pablu yach'achikuptinqa, allita uyarqanllapa. Chaymandaqam paykunaqa tukuy diya Dyuspa Santu Librunda ancha allita liyiqllapa yach'ananllapa: ¿Dyus nishqanshinachu Pabluqa yach'achikun ichu mana? nishpa. 12 Chaymi Dyus nishqanshina yach'achikuptin, chay Biriyapi achka isrraylinukuna, achka kamachikuq grisyanu warmikuna, achka grisyanu ullqokunapis Jisuspi kriyirqanllapa.

13 Piru chay Tisalunikapi tiyaq isrraylinukuna yach'ashpa: Biriyapinash Pabluqa Jisuspaq yach'achikuykan, nishpaqam, chay uras ikinda rirqanllapa. Ch'ayashpaqam chay biriyanukunata kunsijarqanllapa, Pablupa kuntran tikrakananllapa. 14 Chaymi wakin kriyiq masikunaqa utqay maya Pabluta kach'arqanllapa kustaman. Silasqam Timutiyuwanlla chay Biriya llaqtapiqa kidarqanllapa. 15 Chay apaqkunaqam Pablutaqa Atinas llaqtakaman ch'ayachirqanllapa. Waqmandaqam paykunaqa Biriya llaqtaman kutirishpa, Silasta Timutiyuta nirqan:

—Pabluqam noqaykunata kach'akumuwashqa, utqana rinaykillapa waq Atinas llaqtaman. Waqpinash shuyashungillapa, nishpa.

Pablum Atinas llaqtapi

16 Chay Atinas llaqtapiqam Pabluqa Silasta, Timutiyuta shuyaqshina, ancha achka amitu
layakunata rikashpa, ancha malaganayarqan. 17 Chaymi Pabluqa rirqan sinaguga wasi-
man Jisuspaq yach'achiq isrraylinukunata, Dyusta aduraq furastirukunatapis. Plasamam-
bis tukuy diya rishpam, tinguqkunata parlachirqan Jisuspaq. 18 Chay Atinas llaq-
tapiqam Pabluqa tingunakurqan wakin yach'aq runakunawan. Paykunaqam duktri-
nangunarayku shutirqan Ipikuryanukuna, Istuykukuna. Pabluqam paykunata par-
lachirqan Jisuspa bidambaq, wañushqambaq, kawsamushqambaq. Chaymi paykunaqa
chayta uyashpa, ninakurqanllapa:

—¿Imataraq kay lurushina rimaqqa niwanchiq? nishpa.

Wakinnataqmi nirqanllapa:

—Kay runaqach'i suq dyuskunapa mushuq duktrinanda yach'achiwaykanchiq, nishpa.

19 Chaymandaqam Pablutaqa aparqanllapa suq lugar Ariyupagu shutiqman. Chaypim
yach'ayniyuq runakuna tandakaqllapa kunanakunambaq. Chaymi paykunaqa Pabluta
nirqan:

—Mushuq duktrinatam yach'achikungi, ¿manachu? Chaypaqmi munanillapa yach'ayta.
20 Chaqa chay laya duktrinapaqmi manaraq uyashqallapachu kani. Chaymi chaypaq
munanillapa yach'ayta, nishpa.

21 Chay Atinaspi yumbay tiyaqkunam, chaypi tiyaq furastirundin ancha gustaqllapa
tiyayta uyakushpa, parlashpa mushuq yuyaykunapaq. 22 Chaymi Pabluqa chay Aryupagu
lugarpi paykunapa ch'awpimbi shayashpa, nirqan:

—Taytitukuna, kay Atinas llaqtapi qamkunata rikashushqa kani, achka dyuskunata
ancha aduraptikillapa. 23 Kay llaqtaykillapapi purishpam, rikashqa kani achka dyus-
nikikunapa pata altarningunata. Kanan suq dyusnikipa altarnimbim tarishqa kani
litrakunata kayshina iskibrishqata: “Kay altarmi mana riqsishqa Dyuspa altarninqa”,
nishpa. Chaqa qamkunam adurangillapa suq Dyus mana riqsishqaykita. Chay Dyuspaqmi
rini yach'achishuqllapa.

24 ’Chay Dyusmi anaq syilupa, kay pachapa dwiñun. Paymi kay munduta tukuy
imandinda rurashqa. Payqam mana tiyanchu runakuna rurashqan adurana wasiku-
napiqa. 25 Paymi samayninchiqta qowanchiq. Tukuy imata qowanchiq. Chayshina pay
ancha pudirniyuq kashpam, mana nisitanchu nimata qonanchiqqa.

26 ’Chaymi pay suq runamandalla achkayachishqa yumbay laya kastakunata, tukuy
maypi kay mundupi undananchiqllapa. Chaqa pay munashqanshinam rurawashqa
kanchiq, noqanchiqkuna ima tyimpupi, mayqan lugarpi tiyananchiqllapa. 27 Piru ru-
rawashqam kanchiq, maypi kashpapis, payta maskananchiqllapa tarinanchiqkaman.
Piru allipta maskaptinchiqqam, payqa mana karupichu noqanchiqmandaqa. 28 Chaqa
paymi kawsachiwanchiq, kay mundupi purinanchiqqa. Unay yach'ayniyuq llaqta
masikikunam kayshina iskibrishqallapa: “Dyuspa wambrangunam kanchiq”, nishpa.
29 Chayshina Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama yuyashunchu: Noqanchiqkuna allita
yuyashpa, Tayta Dyusta atinchiq rurayta urumanda, qellaymanda, rumimanda, nishpaqa.
30 Unay tyimpukunapiqam runakunaqa manaraq yach'arqanllapachu: ¿Imam alli? ¿Imam
mana allichu? nishpa. Chaymi mana allita ruraptinllapapis, Tayta Dyusqa paykunataqa
mana kastigarqanchu. Piru kananqam tukuy maypi yumbay runakunata, warmikunata
kamachiwanchiq, chay uchanchiqkunata dijashpa, paytana kasunanchiqllapa. 31 Tayta
Dyusmi akrashqana suq diyata. Chay diya ch'ayamuptinmi, pay numbrashqan juyiswan
yumbay runakunata, warmikunata ancha allita rin jusgaq. Chay juyistaqam unaymanda-
pacha Taytanchiq Dyusqa akrashqa karqan. Chaymandaqam ñawpayllapapi chay juyistaqa
wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa.

32 Chayshina kawsamushqa runapaq Pablu niptinmi, wakin chay uyaqkunaqa grasyapi
pasarqanllapa. Piru wakinqam nirqan:

—Suq diyanam chaytaqa uyashqaykillapa, nishpa.

33 Chaymandaqam Pabluqa paykunamandaqa rirqanna. 34 Piru wakingunaqam
Pabluwan tandakashpa, Jisuspi kriyirqanllapa. Chay kriyiqkunamanda suqninmi shutiq
Dunisyu. Paymi chay Ariyupagu kunsijupiqa kashqa karqan. Kriyirqambismi suq warmi
Damaris shutiq. Wakin chaypi kaqkunapismi Jisuspi kriyirqanllapa.

18

Pablum rirqan Kurintu llaqtaman

1 Chaymandaqam Pabluqa chay Atinas llaqtamanda lluqshishpa, Kurintu llaqtamanna
rirqan. 2 Waqpim tingunakurqan suq isrraylinu runa Akilas shutiqwan. Paymi Puntu
llaqtapi nasishqa karqan. Chaymandaqam Italya nasyunman rishpa, Rruma llaqtapi
tiyarqan. Piru Rrumapa gubyirnun Klawdyum kamachikurqan:

—Yumbay isrraylinukunaqa Rruma llaqtaymanda lluqshinqallapa, nishpa.

Chaymi Akilasqa warmin Prisilawan, waq Italyamanda shamushpa, chayraq ch'ayashqa karqan chay Kurintu llaqtaman tiyaq. 3 Paykunaqam trabajaqllapa karpakunata rurashpa. Chaymandaqam Pabluqa rirqan paykunata watukuq. Chaymi paypis chay laya trabajuta yach'ashqanrayku, paykunapa pullanna tiyashpa trabajaq. 4 Piru tukuy samana diyapim Pabluqa riq sinaguga wasiman, chay isrraylinukunata, chay mana isrraylinu kaqkunatapis yach'achiq, Jisuspi kriyinambaqllapa.

5 Chay tyimpupim prubinsya Masiduñamanda Silas Timutiyuwan shamurqanllapa chay Kurintu llaqtaman. Pabluqam manana karpakunata rurashpachu, ancha yach'achiq isrraylinukunata:

—Jisusmi Dyus Akrashqan Washadurqa, nishpa.

6 Piru chay isrraylinukunaqam kuntran alsakashpa, mana allikunata Pabluta willarqanllapa. Chaymi Pabluqa mudanan rurakushqanda ch'apsirqan, yach'ananllapa: Qamkunapaqqam manana kwintayuqchu kani, nishpa. Kanan paykunataqam nirqan:

—Mana munashpa uyawaytaqam, qamkunana uchayuqqa kangillapa. Chingaptikillapaqam manana uchayuqchu kani. Noqaqam kananqa chay mana isrraylinu kaqkunata rini yach'achiq Jisuspaq.

7 Chayshina nishpaqam, sinaguga wasimanda lluqshishpa, Pabluqa suq runa Justu shutiqpa wasinman rirqan kidaq. Chay Justuqam Dyusta aduraq. Wasinqam sinaguga wasimba ladumbilla karqan. 8 Chay sinagugapa kamachikuqninmi Krispu shutiq. Paymi wasimbi yumbay kaqkunawan Jisuspi kriyirqan. Pablu yach'achikuptinqam, achka kurintinukunapis kriyishpa, shutikurqanllapa.

9 Suq tutaqam suq musqoypishina Jisukristuqa Pabluta nirqan:

—Ama manchashpachu yach'achikuylla. Ama uyaraychu. 10 Chaqa noqam qamwan kashaq. Manam pipis nimata rurashunqachu. Chaqa kay llaqtapiqam achka runakuna, warmikuna noqapi rinllapa kriyiq, nishpa.

11 Chaymi Pabluqa suq wata y midyuta chay Kurintupi tiyarqan, yach'achikushpa Dyus nishqanda.

12 Chay tyimpupiqa chay prubinsya Akayapa prifiktun Galyun kaptinmi, Jisuspi mana kriyiq isrraylinukunaqa tandakashpa, Pablupa kuntran alsakarqanllapa. Chaymi payta dimandarqanllapa chay prifiktupi. 13 Prifiktutaqam kayshina nirqanllapa:

—Kay runaqam Muysispa liyninda kuntrashpa, runakunata yach'achin, suq laya duktrinanwan Dyusta aduranannllapa, nishpa.

14 Chaymi Pablu rimaqna puriykaptin, chay prifiktu Galyunqa isrraylinukunata nirqan:

—Kay runa mana allita rurashqa kaptinqam, noqaqa qamkuna isrraylinukunata agwantashushpa, uyashuyman. 15 Piru kay niwashqaykiqam mana nima liypa kuntranchu. Yanqa duktrinaykipaqlla, kustumbrikipaqllam niwaykangillapa. Chaypaqqa qamkunapuralla parlayllapa. Manam noqaqa chaypaqqa munanichu juyis kayta.

16 Chayshina nishpaqam, chay dimandakuqkunataqa dispachunmanda sawaman qatirqan. 17 Chay dimandakuqkunapa sinaguga wasimba kamachikuqninmi Sustinis shutiq. Chay mana isrraylinu kaqkunaqam chay Sustinistaqa piskashpa, chay prifiktupa ñawpambi maqarqanllapa. Piru chay Galyunqa mana ni ashlita llakiparqanchu.

Pablum kutirqan Antyukiya llaqtaman

18 Pabluqam Kurintupiqa achka diyakunata tiyarqan. Chaymandaqam kriyiq masingunata: “Rishaqna”, nishpa, Prisilawan, Akilaswan rirqan Sinkriya llaqtamanna. Chaypiqam Dyusman jurashpa, Pabluqa aqchanda ruturqan, yumbay rikaqkuna yach'anambaq: Rinmi kumpliq Dyusta ufrisishqanda, nishpa. Chaymandaqam yakupi puriq barkupi mar yakupa sawanda rirqanllapa prubinsya Siryamanna. 19 Ifisu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa Prisilata Akilasta dijashpa, rirqan sinaguga wasiman. Chaymi isrraylinukuna tandakaptinllapa, Jisuspaq yach'achirqan. 20 Pablu yach'achiptinmi, chay isrraylinukunaqa rrugarqanllapa, tiyanambaq chay Ifisupi. Piru Pabluqam mana munarqanchu kidayta. 21 Chaymi paykunataqa nirqan:

—⌊Manam atinichu kidayta. Chaqa Jirusalimbim kay shamuq fyistapi rini kaq.⌋ Piru Tayta Dyus munaptinmi, kutimushpa, qamkunata watukurishqayki.

Chayshina nishpaqam, chay Ifisumandaqa barkupi rirqan mar yakupa sawandana.

22 Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa anaq Jirusalinman rirqan, chaypi tiyaq kriyiq masingunata napaykuq. Chaymandaqam urangumurqan Antyukiya llaqtaman.

23 Chay Antyukiyapi suq tyimputa kidashpam, rirqanna prubinsya Galasyapa prubinsya Frijyapa llaqtan, llaqtanna, Jisuspi kriyiqkunata animachishpa.

Apulusmi Ifisu llaqtapi Jisuspaq yach'achikurqan

24 Chay diyakunam suq isrraylinu Apulus shutiq ch'ayarqan Ifisu llaqtaman. Payqam
Alijandriya llaqtamanda karqan. Payqam Dyuspa Santu Librunda allita intyindishpa, an-
cha yach'ayniyuq karqan. Chaymi ancha shumaqta rimashpa, yach'achikurqan. 25 Chaqa
Jisuspaq yach'akushpam, ancha animadu, kushikushpa, shumaqta yach'achikurqan.
Lukismi payqa Jwan Shutichikuqmandalla Jisuspaqqa yach'akushqa karqan. 26 Chay
runa Apulusqam mana nimata manchashpachu, sinaguga wasipi yach'achikuq. Payta
uyashpam, Prisilaqa Akilaswan chay Apulustaqa aparqanllapa wasinman, payta mas
allita yach'achinanllapa:

—Kayshinam Tayta Dyus munan Churin Jisukristuwan washawayninchiqta, nishpa.

27 Chaymandaqam Apulusqa munarqan riyta prubinsya Akayaman, Jisuspaq
yach'achikuq. Chaymi kriyiq masingunaqa paytaqa ancha animachishpa,
yanaparqan. Suq kartatam kriyiq masingunapaq iskibrirqanllapa, Apulusta shumaqta
ch'ayachinanllapa. Chaymandaqam Apulusqa prubinsya Akayaman ch'ayashpaqa, ancha
yanaparqan Dyuspi kriyiqkunata. Paykunaqam Jisukristupi kriyishqallapa karqan, Tayta
Dyus yanapaptin. 28 Apulusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, yumbaypa ñawpambi
isrraylinukunataqa nirqan:

—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librundaqa mana allitachu intyindishqallapa kangi.
Rikayllapa, Jisusmi Tayta Dyus Akrashqan Washadur. Paytam shuyaykashqallapa kangi,
nishpa.

Chayshinam binsirqan yumbay chay isrraylinukunataqa.

19

Pablum rirqan Ifisu llaqtaman

1 Apulus Kurintu llaqtapi kaykaptinqam, Pabluqa jalkakunata rishpa, Ifisu llaqta-
man kutirishpa, Jisuspi wakin kriyiqkunawan tingunakurqan. 2 Kanan paykunataqam
kayshina tapurqan:

—¿Jisuspi kriyishpaqachu, ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritunda ichu mana?
nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Manam nimatapis yach'ashqallapachu kani: Santu Ispiritu kan, nishpaqa.

3 Chaymi Pabluqa paykunata tapurqan:

—¿Imapi kriyishpam, qamkunaqa shutikushqallapa kangi? nishpa.

Paykunaqam nirqan:

—Jwan Shutichikuq yach'achikushqanda kriyishpam, shutikushqallapaqa kani, nishpa.

4 Chaymi Pabluqa paykunata nirqan:

—Jwanqam shutichirqan uchangunata dijaqkunata. Qamkunataqam nishurqan:
“Shamuqnam rin suq ancha pudirniyuq. Paypi kriyiyllapa”, nishpa. Chay ancha
pudirniyuqmi Dyus Akrashqan Washadur Jisusqa.

5 Chayshina Pablu niptinmi, chay uyaqkunaqa Jisuspa shutimbi shutikurqanllapa.
6 Pablu makingunata chay shutikuqkunapa sawanman ruraptinmi, Dyuspa Santu Ispir-
itun paykunaman shamurqan. Chayshina shamushpaqam, paykunataqa mushuq ri-
maykunapi rimachirqan. Rimachirqambismi Dyus nishqanda. 7 Paykunaqam dusi
runakuna karqan.

8 Kimsa killa tukuytanam Pabluqa riq sinaguga wasiman. Chaypim Dyuspaq
yach'achikuq, mana ni pitapis manchashpachu. Chaqa chay isrraylinukunataqam ancha
munarqan kriyichiyta:

—Tayta Dyusmi shumaqta rin kamachiwaqninchiq. Payta kasushunllapa, nishpa.

9 Piru wakinqam angu shunqoyuq kashpa, mana munarqanllapachu Jisuspi kriyiy-
taqa. Paykunaqam runakunapa ñawpambi Pablu yach'achikushqanda kuntrarqanllapa.
Chaymi paykunamanda akrakashpa, Pabluqa kriyiq masingunata apashpa, rirqan suq
iskwilaman. Chay iskwilaqam suq runa Tiranu shutiqpa karqan. Chaypim Pabluqa tukuy
diyakuna yach'achikurqan. 10 Chayshinam ishkay watata chay prubinsya Asyapi tiyaq
isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis uyarqanllapa Siñurninchiq Jisuspaq.

11 Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, Pabluqa ancha ispantaypaq milagrukunata
rurarqan. 12 Kanan Pablupa pañundalla ichu trapun rurakushqandalla apaptinllapa
qeshyaqkunamanmi, chay qeshyaqkunaqa kach'akarqanllapa. Dyablukuna
kamachishqan runakunapismi chay trapunda piskaptinllapalla, chay dyablukuna
runakunamandaqa lluqshirqanllapa.

13 Piru wakin isrraylinukunam qellayta gananranrayku puriqllapa, dyablukunata
qatishpa runakunamanda. Paykunapismi mas pudirniyuq kanambaq, munarqanllapa

Siñur Jisuspa shutinwanna dyablukunata runakunamanda qatiyta. Chaymi dyablukunata kayshina nirqanllapa:

—Chay Pablu yach'achikushqan Jisuspa shutinwanmi kamachiykillapa, lluqshinayki kay runamanda, nishpa.

14 Chaytaqam rurarqanllapa suq runa Isiba shutiqpa syiti churinguna. Chay Isibaqam isrraylinukunapa suq kamachikuq kuran karqan. 15 Chaymi chay churinguna Jisuspa shutinwan chayshina qatiptinqa, dyabluqa nirqan:

—Jisustaqam riqsini. Yach'anim pim Pabluqa, nishpa. Piru ¿pitaq qamkunaqa kangillapa noqata kamachiwanaykiqa? nishpa.

16 Chaymi chay luku runa dyablupa ispiritunwan puriqqa paykunapa kuntran alsakarqan. Kanan ancha jwirsayuq kashpam, chay syiti runakunata binsishpa, ¡ay! suq lastima rurashpa, chuqri chuqri rurashpa, mudanangunata llikishpa, sipratalla chay wasimanda kallpachirqan.

17 Chay Ifisu llaqtapi tiyaq isrraylinukuna, mana isrraylinukunapis chaypaq yach'arqanllapa. Chaymi ancha manchashpa, Siñurninchiq Jisusta ancha alabarqanllapa: "Pudirniyuqmi", nishpa.

18 Jisuspi wakin kriyiqkunapismi chayta yach'ashpa, shamushpa, nirqanllapa:

—Noqaykunapismi uchayuq kanillapa. Manam allikunatachu rurashqallapa kani, nishpa.

19 Wakingunaqam brujiyayta yach'akushqa karqan librukunamanda. Chay brujiyanan librungunata apamushpam, yumbaypa ñawpambi rupachirqanllapa. Chay librungunaqam ancha ch'aniyuq karqan. 50.000 ch'aniyuq blanku qellaykunam balirqan. 20 Chayshina Jisuspa shumaq nutisyanda tukuy maypi yach'achikuptinllapam, Tayta Dyusqa achka milagrukunata rurarqan. Chaymi mas runakuna, warmikuna Jisuspi kriyirqanllapa.

21 Chaymandaqam Pabluqa yuyarqan pasayta prubinsya Masiduñata, prubinsya Akayata, Jirusalinman rinambaq. Nirqanmi:

—Dyusmi munan Jirusalinmanda Rrumaman rinaypaq yach'achikuq, nishpa.

22 Chaymi payqa kach'arqan yanapakuqnin Timutiyuta, Irastuta, rinambaqllapa chay prubinsya Masiduñaman. Piru payqam chay prubinsya Asyapilla wakin diyakunata kidarqan.

Ifisu llaqtapim ancha sh'uqyarqanllapa

23-24 Chay tyimpuqam suq runa Demetru shutiq achka runakunata willarqan, Pabluta kuntrananllapa. Chaymi Pablu Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptin, chay runakunaqa piñakushpa sh'uqyarqanllapa. Chay Demetruqam qellaymanda ruraq shumaq adurana wasisitukunata, chay yanqa dyusnin Diyanapa atun adurana wasindashina. Chaymi paywan trabajaqkunata allita pagaraq. *[Nuta: Chay dyusnin Diyanallam Artimisapis shutiq.]* 25 Chayraykum chay trabajaqningunata tandashpa, tukuy chay suq platiru masingunatapis nirqan:

—Taytitukuna, yach'angillapam kay trabajunchiqwanmi allita ganashpa kawsanchiq. 26 Piru qamkuna rikashqaykishina, uyashqaykishinam, chay Pabluqa purin yach'achikushpa kay rurashqanchiq amitunchiqkunash mana dyuskunachu, nishpa. Kanan chayshina rimashpam, achka runakunata kriyichishqana. Chayshinam rurashqa yaqqa tukuy kay prubinsya Asyapipis. Manam kay Ifisu llaqtanchiqpillachu. 27 Pablupa duktrinambi kriyiqkunaqam dyusninchiq Diyanapiqa manana rinllapachu kriyiq. Chayshina kaptinqach'i, chinganman trabajunchiqqa. Chaqa dyusninchiq Diyanapa adurana wasimba famanch'i chinganman. Kanangaman kay Asyapi tiyaqkunamanda, tukuy mundupi tiyaqkunamandapis ancha achka aduranllapa dyusninchiq Diyanata, ¿manachu? ¡Ima qonqanmanllapach'i dyusninchiq Diyanataqa! ¡Amar chayqa kanqachu! nishpa.

28 Chayta uyashpaqam, ancha piñakushpa, paykunaqa mana shaykuq kunyarqanllapa:

—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.

29 Chay llaqtapi tiyaqkunaqam ancha piñakushpa kunyarqanllapa. Chaymi Jisuspi ishkay kriyiqkunata piskashpa, aparqanllapa suq pamba istadyu layaman, yumbaypa ñawpambi dimandananllapa. Chaqa chay ishkay runaqam Pablupa pullan puriqllapa. Suqmi shutiq Gayu. Suqqam shutiq Aristarku. Paykunaqam Masiduñamanda karqan. 30 Chaymi Pablu munarqan yaykuyta, chay piñakushqa runakunawan parlaq. Piru kriyiq masingunaqam mana dijarqanllapachu. 31 Chay prubinsya Asyapa wakin awturidarningunam Pablupa yanasunguna (yanasanguna) kashpa, abisuta kach'arqan, ama rinambaq chay kuntraqkunaman. 32 Achka runakunam mana yach'arqanllapachu: Imapaqmi tandakashqa kanchiq, nishpaqa. Piru paykunaqam ancha kunyarqanllapa. Wakinmi suq layata niq. Wakinqam suq layata niriq. 33 Chaymi wakin isrraylinukunaqa suq runa

Alijandru shutiqta ñawpanllapaman kumsarqanllapa, isrraylinukunata sawachanambaq. Chaypaqmi chay Alijandruta wakinqa parlachirqan tukuy ima pasashqambaq. Chaymi chay Alijandruqa munashpa rimayta, makinwan siñiyarqan, yumbay payta uyanambaq.
34 Piru paykunaqam Alijandruta riqsishpa: Waqqam dyusninchiq Diyanapi mana kriyiq isrraylinu, nishpa, mana kasurqanllapachu. Ashwambam mana shaykuq kunyarqanllapa ishkay urastach'i:
—¡Biba ifisyanukunapa dyusninchiq Diyana! nishpa.
35 Chaynam chay llaqtapa sikritaryun, uyarachishpa, nirqan:
—Ifisyanukuna, tukuy mundupim yach'anllapa: Ifisyanukunatam mingashqallapa, kwidananllapa chay pudirniyuq dyusnin Diyanapa adurana wasinda, syilumanda ishkimushqan Diyanapa chay rritratundapis, nishpa. 36 Manam pipis chaytaqa atinchu ñigayta. ¿Imapaqnamiri piñakungillapa? Manaraq nimata allita yach'ashpaqa, amaraq kunyayllapachu. 37 Kay apamushqaykillapa runakunaqam mana nima maluta rurashqachu. Manam ni dyusninchiq Diyanapa kuntranda rimashqallapachu. 38 Chay Demetruqa paywan trabajaqkunapis dimandata munashpa rurayta, atinllapa riyta juyiskunaman, justisyata ruranllapa. 39 Suq laya dimandata munashpa rurayta, suq lijitimu rriyuñunda rurashpa, shumaqta alliyayllapa. 40 Chay altu karguyuq rrumanukunakish kuntranchiqta rimanmanllapa. Ninmanllapakish "Manam yach'anllapachu kamachikuyta. Yanqa mana uyakuqkunashinam ruranllapa", nishpa. Kay tukuy imapaq noqanchiqkunata tapuwaptinchiqqa, ¿imatam rinchiq niq? nishpa.
41 Chayshina nishpaqam, paykunataqa dispidirqanna, rinanllapa chay rriyuñunmanda.

20

Pablum rirqan Masiduñaman, Grisyaman

1 Chay alburutu ushyakaptinqam, Pabluqa Jisuspi kriyiq ifisyanukunata qayachimushpa kunarqan, Dyusta mana shaykuq kasunanllapa. Chaymandaqam "Rishaqnari", nishpa, rirqanna prubinsya Masiduñaman. 2 Waqpipismi kriyiq masingunata watukushpa, yach'achishpa, ancha animachirqan. Chaymandaqam rirqanna nasyun Grisyaman. 3 Waqpim kimsa killata kidashpa, munarqanna riyta prubinsya Siryaman. Chaymi yaqqana yakupi puriq barkupi rishpa, yach'arqan: Isrraylinukunaqash jurapawaykan wanchiwanambaqllapa, nishpa. Chaymi payqa allita yuyashpa, ch'akipna kutirirqan prubinsya Masiduñaman. 4 Yapachashpam pullan rirqanllapa kay kumpañirukuna: Supatir; payqam Biriya llaqtamanda karqan; Aristarku, Sigundu. Paykunaqam Tisalunika llaqtamanda karqan. Suqnataqmi Gayu karqan. Payqam Dirbi llaqtamanda karqan. Suqqam Timutiyu. Suqkunaqam Tikiku, Trufimuwan. Paykunaqam prubinsya Asyamanda karqanllapa. 5 Paykunaqam ñawpashpa, noqaykunata shuyawarqanllapa Truwas llaqtapi.
6 Chay mana libadurayuq kachangata mikunan fyistatam chay Filipus llaqtapi pasarqayllapa. Chaymandaqam noqaykunaqa rirqayllapa yakupi puriq barkupi chay Truwas llaqtamanna. Sinku diyasmanda chayman ch'ayashpam, tandanakurqayllapa chay ch'akip riqkunawan. Waqpiqam syiti diyasta karqayllapa.

Pablum yach'achikurqan Truwas llaqtapi

7 Chaymi dumingutaqa tandakarqayllapa, tandata pitishpa, Santa Mikunata mikunayllapa. Tandakaptiyllapaqam, Pabluqa noqaykunata chaypi yach'achiwaykarqan. Kanan payqam qayandin yuyashpa riyta, mana shaykuq ch'awpi tutakaman yach'achikurqan. 8 Tandakashqallapa karqay suq wasipa mas altu pisumbi. Chaypiqam achka michakuna achikchakuq. 9 Suq chulu Iwtiku shutiqmi chaypiqa karqan. Payqam bintanapi tiyaykarqan. Ancha unayta Pablu yach'achikuptinmi, uyakuykaptin, chay chulutaqa puñuy binsirqan. Chaymi chay kimsa pisumanda bulakarqan ura pachakaman. Chaymi wañushqatana tandarqanllapa. 10 Piru Pabluqam ishkimushpa, kumurashpa, chay almata abrasarqan. Chaymandaqam nirqan:
—Amar manchayllapachu. Kawsaykanmi kay chuluqa, nishpa.
11 Chayshina nishpaqam, Pabluqa kutirirqanna chay mas altu pisuman. Chaymandaqam tandata pitishpa, mikushpaqa, yach'achikurirqan achikyanangaman. Chaymandaqam rirqanna. 12 Chay Iwtikutaqam kawsaqtana wasinman aparqanllapa. Chaymi chay llakiqkunaqa anchana kushikurqanllapa.

Truwasmandam rirqanllapa Militu llaqtaman

13 Pabluqam munarqan riyta ch'akip Asun llaqtaman. Chaymi niwarqanllapa:
—Qamkunaqa yakupi puriq barkupi riyllapa. Noqaqam ch'akip rini riq, nishpa.
Chaymi noqaykunaqa puntata ch'ayashpa, Pablutaqa shuyarqayllapa waq Asun llaqtapina. 14 Chaymandaqam waqpi paywan tingunakushpaqa, barkupina rirqayllapa

Mitilini llaqtaman. 15 Waqmanda lluqshishpaqam, qayandinqa pasarqayllapa yakupa
ch'awpimbi isla allpapa ñawpanda. Chay isla allpaqam shutiq Kiyu. Qayandin suq pun-
chawraqmi ch'ayarqayllapa Samus llaqtaman. Waqmanda rishpaqam, Trojiliyu llaqtapi
samarqayllapa.

Qayandin chay llaqtamanda lluqshishpam, ch'ayarqayllapa Militu llaqtaman.
16 Pabluqam ancha utqana munarqan ch'ayayta Jirusalinman, waqpi kanambaq
Pintikustis fyistapaq. Chaymi payqa mana munaptin Asyaman riyta, chay prubinsya
Asyata pasarqayllapa. Mananam chay Asyapa Ifisu llaqtanmanqa ch'ayarqayllapachu.

Pablum Militu llaqtapi ifisyanu ansyanukunata yach'achirqan

17 Militu llaqtaman ch'ayashpaqam, Pabluqa kach'akurqan Ifisu llaqtaman:

—Yach'achikuq ansyanukuna shamunqallapa kayman, nishpa.

18 Chaymi shamuptinllapa, paykunataqa nirqan:

—Qamkunaqam yach'angillapa imashina kashqayta chay punta bwilta Asyaman
ch'ayashqay diyamandapacha. 19 Tukuy tyimpum qamkunawan kashpa, ancha umildi
kashpa, waqashpa, Siñurninchiqta kasushqa kani. Ancham ñakashqapis kani, chay
mana kriyiq isrraylinukuna munaptinllapa imanachiwayta. 20 Chayshina ñakashpapismi,
mana uyarashpachu, ashwan tukuy imata qamkunata yach'achishushqa kani byin-
nikipaq. Chayshinam rurarqay yumbaypa ñawpambi, qamkunapa wasikikunapi. 21 Chaqa
isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi nishqana kani, chay mana alli
rurashqanda dijashpa, kriyinanllapa Taytanchiq Dyuspi, Siñurninchiq Jisukristupipis.
22 Kananqam Jirusalin llaqtamanna riykani, Dyuspa Santu Ispiritun apawaptin. Piru
manam yach'anichu: ¿Imam rin pasawaq? nishpaqa. 23 Kaytallam yach'ani: Yum-
bay chay llaqtakunaman riptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun niwashqa: Rinllapam karsi-
lashuq, ñakachishuq, nishpa. 24 Chaykunata yach'ashpapismi, mana llakinichu. Chaqa
kay bidayqam mana nimachu noqapaqqa. Ashwanmi munani, ⌊kushikushpa⌋ allita
Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuyta wañunaykaman. Paymi kamachiwashqa, paypaq
kayshina yach'achikunay: Dyusmi ancha allin. Paymi kuyawaqninchiq munan wash-
awayninchiqta, nishpa.

25 'Purishqam kani, qamkunata yach'achishushpa: Kayshinam Tayta Dyus shumaqta
rin kamachiwaqninchiq, nishpa. Piru allitam yach'ani: Kananmandaqam manana
ringillapachu rikawaq. 26-27 Qamkunatam yach'achishushqa kani Tayta Dyus tukuy ima
munashqanda. Manam nimata pakashqachu kani. Chaymi qamkuna chingaptikiqa,
noqaqa mana uchayuqchu rini kaq ni mayqannikipaq. 28 Allitar kwidakayllapa. Jisuspi
kriyiq masinchiqkunatapis allita kwidayllapa allin michidurkunashina. Chaqa payku-
nataqam Siñurninchiq Jisukristu randishqa, yawarninda ich'ashpa. Dyuspa Santu Ispiri-
tunmi Dyuspa chay wambrangunata mingashushqa, ubispunguna kashpa, kwidanaykil-
lapa. 29 Chaqa noqaqam yach'ani: Riptiyqam, qamkunaman rinllapa shamuq llullakuq
yach'achikuqkuna, nishpa. Paykunaqam chay saqra lubukunashina ancha rinllapa mu-
naq dañachishuyta. 30 Kanan qamkunamandam wakinnikiqa mana allin runakunapaq
ringillapa tikrakaq. Wakinnikiqam ringillapa yach'achikuq mana baliq duktrinakunata,
kriyiq masinchiqkuna kriyinambaq. 31 Uyakuyllapar, kaykish kimsa wata tukuyta pun-
chawnindin tutapnindin ancha kuyashushpa, waqashpa, qamkunata yach'achishushqa
kani. ¡Amar qonqayllapachu chay yach'achishushqaytaqa!

32 'Kananqa masitakuna, Tayta Dyusman mingakuykillapa, payna qamkunata
kwidashunambaq. Paymi ancha kuyashushpa, shumaq kunayningunata rin
yach'achishuqllapa, ancha pudirniyuq wambranguna kanaykillapa. Chayshina
paypaqlla kashpam, paymanda atingillapa ch'askiyta suq shumaq irinsyata. 33 Manam
noqaqa munashqachu kani suqkunapa qellayninda ni urunda ni mudananda.
34 Qamkunaqam ancha allita yach'angillapa: Pabluqam kikin makingunawan
trabajashqa mantyinikanambaq, yumbay pullan puriqkunatapis mantyininambaq,
nishpa. 35 Chayshina rurashpam, qamkunata yach'achishushqa kani, qamkunapis
trabajashpa, yanapanaykillapa chay mana nimayuqkunata. Chayshina yanapashpam,
kasuykangillapa Siñurninchiq Jisus kay nishqanda: "Noqanchiq ch'askinanchiqmandaqam
mas alli, suqkunata qonanchiq. Chaqa chayshina qoshpaqam, masta rinchiqllapa
kushikuq", nishpa.

36 Chaykunata nishpaqam, Pabluqa qonqorikushpa, yumbaywan Dyusman mañakurqan.
37 Chaymandaqam yumbay paykunaqa ancha waqashpa, Pablutaqa abrasashpa,
muchashpa, dispidirqanllapa. 38 Chaqa ancham llakirqanllapa Pablu kayshina
nishqanrayku: "Mananam mastaqa ringillapachu rikawaq", nishpa. Chaymandaqam
yapachashpa, rirqanllapa yakupi puriq barkukaman.

21

Pablum rirqan Jirusalinman

1 Jisuspi kriyiq masinchiqkunata dijashpam, rirqayllapa yakupi puriq barkupi Kus
llaqtaman. Chaymandaqam qayandinqa rirqayllapa Rrudas llaqtaman. Waqmandaqam
rirqayllapa Patara llaqtamanna. 2 Patarapiqam tarirqayllapa suq barkuta prubinsya
Finisyaman riykaqta. Chay barkupinam waqmandaqa rirqayllapa. 3 Riqshinaqam rikar-
qayllapa yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipri shutiqta, barkupa ichuq ladumbi kaqta.
Chayta pasashpaqam rirqayllapa prubinsya Siryaman, ch'ayashtiyllapa Tiru llaqtakaman.
Chaqa chay barkuqam Tiru llaqtapi trastingunata dijarqan. Chaymi noqaykunaqa chay
barkumandaqa ishkishpa, yaykurqayllapa Tiru llaqtaman. 4 Chay Tiruman yaykush-
paqam, tarirqayllapa Jisuspi kriyiq masinchiqkunata. Chaymi syiti diyasta paykunawan
tiyarqayllapa. Paykunataqam Dyuspa Santu Ispiritun nishqa karqan: Pablutaqam rinl-
lapa imanachiq, nishpa. Chaymi paykunaqa Pabluta nirqanllapa:

—Amar riychu Jirusalin llaqtamanqa, nishpa.

5 Chayshina niptinllapapismi, chay syiti diyasmandaqa, chay Tiru llaqtamanda
lluqshirqayllapa, Jirusalin llaqtamanna rinayllapa. Chaymi yumbay chay kriyiq mas-
inchiqkunaqa warmindin, wambrandin yapachawashpa apawarqanllapa mar yakupa
manyangaman. Chayman ch'ayashpaqam, qonqorikushpa, Dyusman mañakurqayllapa.
6 Chaymandaqam abrasanakushpa, dispidinakushpa, barkuman yaykurqayllapa. Payku-
naqam wasinmanna kutirqanllapa.

7 Chayshina Tiru llaqtamanda lluqshishpam, barkupina mar yakupa sawanda rirqayl-
lapa Tulimayda llaqtaman. Chaypim kriyiq masinchiqkunata napaykushpa, paykunapa
pullanna suq diyata kidarqayllapa. 8 Chaymandaqam qayandinqa Pabluqa noqayku-
nawan barkupi rirqayllapa Sesarya llaqtamanna. Waqman ch'ayashpaqam, rirqayllapa
Dyuspaq yach'achikuq Filipipa wasinman. Payqam apustulkunapa chay syiti yana-
pakuqninmanda suqnin karqan. Chaymi paywanna wasimbi kidarqayllapa. 9 Chay
Filipiqam ch'usku chinayuq karqan. Paykunaqam mana runayuqchu karqanllapa. Chay
chinakunaqam Dyuspaq rimaqllapa, Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin.

10 Waqpi paykunawan achka diyata tiyaykaptiyllapam, prubinsya Judiyamanda Dyus-
paq suq rimaq ch'ayamurqan. Paymi Agabu shutiq. 11 Paymi noqaykunaman shamushpa
watukuwaq, Pablupa wach'ukunda surqoshpa, chaywan ch'akingunata, makingunata
ch'aqnakashpa, nirqan:

—Dyuspa Santu Ispiritunmi nin: “Jirusalimbiqash isrraylinukunaqa kay wach'ukupa
dwiñundaqa kayshina ch'aqnashpa, furastiru runakunaman rinllapa intrigakuq”, nishpa.

12 Chayshina niptinmi, noqaykunaqa tukuy chay sesaryanu kriyiq masinchiqkunawan
Pablutaqa ancha rrugarqayllapa, ama rinambaq Jirusalinmanqa.

13 Piru Pabluqam niwarqanllapa:

—¿Imapaqmir ancha waqashpa llakichiwangillapa? Siñurninchiq Jisusta kasunayraykum
noqaqa listu kani ch'aqnawashpa, wanchiwananllapa waq Jirusalimbiqa, nishpa.

14 Chayshina noqaykunata niwaptinmi, manana atishpa arkayta, dijarqayllapana ri-
nambaq:

—Dyus munashqanshina kanqa, nishpa.

15 Chaymandaqam noqaykunaqa kamakashpa, anaq Jirusalinmanna rirqayllapa.
16 Wakin sesaryanu kriyiq masikunam yapachawashpa, pullayllapa rirqanllapa. Rirqam-
bismi suq chiprinu kriyiq masinchiq Minasun shutiq. Payqam unaymandapacha Jisuspi
kriyishqa karqan. Kanan ch'ayashpa Jirusalin llaqtamanqam, paypa wasimbi kidarqayl-
lapa.

Pablum rirqan watukuq Jakubuta

17 Jirusalinman ch'ayaptiyllapaqam, kriyiq masinchiqkunaqa kushikushpa, shumaqta
ch'ayachiwarqanllapa. 18 Chaymandaqam qayandinna Pabluqa noqaykunata apawashpa,
rirqan parlaq Jakubuwan. *[Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis shutiq.]* Waqpim karqan
yumbay yach'achikuq ansyanukuna. 19 Ch'ayashpaqam Pabluqa paykunata napaykushpa,
manyaqlla parlachirqan Dyus paywan rurashqambaq waq mana isrraylinu kaqkunawan
kaykaptin. 20 Chayta uyashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabashpa, Pablutaqa nirqanllapa:

—Masita, rikashqaykishinam, achka mil isrraylinu masinchiqkunapis Siñurninchiq Jis-
uspi kriyishqallapa. Paypi kriyishpallapam, ancha kamachiwanchiq, kasunanchiq Mu-
ysispa liyningunata. 21 Piru paykunaqam qambaq mana allip kaqkunata uyashqal-
lapa: Pablush chay karupi tiyaq isrraylinukunata yach'achishqa, amana kasunanllapa
Muysis kamachikushqanda. Yach'achikumbisshi amana wambrangunapa kwirpumbi
siñalta ruranambaqllapa, amana chay suq kustumbrinchiqkunata siginanllapa, nishpa.
22 Chayshina uyashqallapa kaptinqa, ¿imatam atinchiq rurayta, paykuna yach'ananllapa:

Mana chayshinachu kashqa, nishpaqa? Ch'ayamushqaykita yach'ashpaqach'i, chay
kuntrashuqkuna kayman tandakamunman. 23 Chayri kay kustumbrinchiqta ruray.
Kaypim noqaykunawan kan ch'usku runakuna. Paykunaqam tratukushqa Dyuswan,
suq dibusyunda ruranan llapa. 24 Paykunata pullayki apay Dyuspa adurana wasin-
man. Chaypi paykunawan dibusyunda ruray. Mayllakuna kustumbritapis ruray,
limpyakanaykipaq. Pagarakuy kay ch'usku runakunapaq, atinanllapa sipralla umanda
rutuyta, yumbay yach'ananllapa: Chay runakunam Taytanchiq Dyusta ufrisishqanda
kumplishqana, nishpa. Chayshina ruraptikiqam, yumbayna qambaqqa yach'anqallapa:
Yanqakunatam Pablupaqqa rimashqallapa. Rikay, payqa Muysispa liyningunata allita ka-
sun, nishpa. 25 Kaytapis yach'ay: Chay furastiru kriyiq masinchiqkunatam noqaykunaqa
mana kamachishqachu kani, chay kustumbrinchiqkunata ruranan llapaqa. Paykuna-
manqam kaykunatalla iskibrishqallapa kani: “Ama mikuyllapachu amitu layakunaman
ufrisishqan aychataqa, ni yawarta, ni chay urkakashpa wañuq animalkunapa aychan-
daqa”, nishpa. Nishqallapapismi kani, warminwanlla ichu runanwanlla kananllapa, ama
suqkunawanqa, nishpa.

Pablutam Dyuspa adurana wasimbi prisurqanllapa

26 Chaymi Pabluqa chay ch'usku runakunata apashpa, qayandinqa pullanllapa mayl-
lakuna kustumbrita rurarqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa Dyuspa adurana wasinman
yaykushpa, chaypi kaqkunata nirqan:

—Tal diyam rinillapa mayllakuriq. Tal diyam rinillapa ufrindayllapata ruraq, nishpa.

27 Chay syiti diyas ushyakaykaptinmi, Pabluqa kutirqan Dyuspa adurana wasinman.
Piru wakin isrraylinukuna prubinsya Asyamanda kaqkunam paytaqa Dyuspa adurana
wasimbi rikarqanllapa. Chaymi chaypi kaqkunata tukuy imata nirqanllapa, Pablupa
kuntran tikrakananllapa. 28-29 Chaqa chay rimaqkunaqam unayqa Pabluta rikashqallapa
karqan, suq ifisyanu runa Trufimu shutiqwan puriykaqta. Chaymi yanqa yuyarqanllapa:
Chay furastiru runataqam Pabluqa Dyuspa santu adurana wasinman apamushpa, ma-
pachashqa, nishpa. Chaymi Pabluta piskashpa, ancha qayach'akurqanllapa:

—¡Llaqta masi isrraylinukuna! ¡Yanapawayllapa kay runata piskananchiqllapa! ¡Payqam
tukuy mayta purishpa, runakunata yach'achin, noqanchiqkunata kuntrawananchiq, Mu-
ysispa liyningunata kuntranan, kay adurana wasinchiqtapis kuntrananllapa! ¡Imanandaq
kay runaqa Grisyamanda jwira runakunatapismi irpushqa kay santu adurana wasinchiq-
man! ¡Santu lugartam mapachashqa! nishpa.

30 Chayshina chay llaqtapi kunyaykaptinllapam, yumbay runakuna waqmanda
kaymanda kallpashpa, tandakarqanllapa. Kanan Pablutaqam piskashpa, rrastrakushpa,
Dyuspa adurana wasinmanda surqoshpa, das pungukunata kirparqanllapa.
31 Chaymandaqam suq lastima maqashpa, wanchiykaptinllapana, suldadukunapa
kamachikuqnin yach'arqan: Tukuy Jirusalimbish ancha sh'uqyaykanllapa, nishpa.
32 Chaymi payqa suldadungunata tandashpa, kallparqan Pablu kashqanman. Chaymi
chay maqakuqkunaqa chay kamachikuqta, suldadungunatapis rikashpa, ashla
qasillarqanllapa. 33 Chaymi ch'ayashpa, chay mas kamachikuq suldadu Pabluta
prisushpa, kamachikurqan:

—Ishkay kadinawan payta piskayllapa, nishpa.

Chaymandaqam yumbayta tapurqan:

—¿Pitaq kay runaqa? ¿Imatam rurashqa? nishpa.

34 Kanan chay runakunaqa qayach'akushpa sh'uqyarqanllapa. Piru wakinmi suq
layata niq. Wakinnataqmi suq layata niriq. Chaymi chay kamachikuq suldaduqa
mana atirqanchu yach'ayta: ¿Imam kashqa? nishpaqa. Chaymi suldadungunata ka-
machirqan, Pabluta apanambaq kwartilninman. 35 Chay kwartilnimba gradangunaman
ch'ayachishpaqam, utqaymaya Pabluta alayrilla alsashpa, irpurqanllapa uku kwartilman,
ama chay kuntraqkuna qoch'ishpa wanchinanllapa. 36 Chaqa paykunaqam ikinllapata
rirqan qayach'akushpa:

—¡Wanchiyllapa chay Pabluta! ¡Wanchiyllapa chay Pabluta! nishpa.

Pablum rimarqan, washakanambaq

37 Suldadukunaqa kwartilninman irpuqna puriykaptinllapam, Pabluqa chay ka-
machikuqninda grigu rimaypi tapurqan:

—¿Atinichu imatapis rimayta? nishpa.

Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:

—¿Qamqachu yach'angi grigupi rimayta? 38 ¡A! Noqaqam yuyarqay: Chay wapu ijipt-
inuch'i kangi, nishpa. Chaqa payqam 4.000 matansyirukunata chunchaman surqoshpa,
munarqan binsiyta gubyirnunchiqta. ¿Manachu chay wapu runa kangi? nishpa.

39 Chayshina tapuptinmi, Pabluqa nirqan:

—Noqaqam isrraylinu runa kani. Piru manam kay Isrrayilpichu nasishqa kani. Waq prubinsya Silisyapa chay ancha kamachikuq Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Dijawayri yush'ayku willanay kay runakunata, nishpa.
40 Chaymi chay kamachikuq "Mayá" niptinqa, Pabluqa chay pungupa gradangunapi shayashpa, makingunawan siñiyarqan, chay runakuna uyaranambaq. Uyaraptinllapaqam, ibriyu rimaypi nirqan:

22

1 —Masitakuna, taytitukuna, uyawayllapa. Kaytam rini nishuqllapa yach'anaykillapa noqa kashqayta, nishpa.
2 Pabluta uyashpa ibriyu rimaypi rimaptinqam, masta uyararqanllapa. Chaymi Pabluqa paykunataqa nirqan:
3 —Noqaqam isrraylinu llaqta masikillapa kani. Prubinsya Silisyapa chay Tarsu llaqtambim nasishqa kani. Chaymandaqam kay Jirusalinman shamushpa, kaypi wiñashqa kani. Chay ancha yach'ayniyuq Gamayilwanmi istudyashqa kani. Payqam yach'achiwarqan, ancha allita kasunaypaq unay agwilunchiqkunapa liyningunata. Noqaqam qamkunashina Tayta Dyustalla munashqa kani kasuyta. Chaymi tukuy shunqo Taytanchiq Dyuspi kriyishpa, 4 (mana kriyirqaychu: Jisusmi Dyus Akrashqan Washadur, nishpaqa.) Chaymi unayqa Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa kani wanchinaykaman. Ullqokunata, warmikunata prisushpam, apamushqa kani karsilman. 5 Chay mas kamachikuq isrraylinu kuram tukuy chay kamachikuq ansyanukunawan tistiguykuna. Chaqa paykuna kikinmi urdingunata qowarqanllapa, apanaypaq Damasku llaqtaman, pwidiq isrraylinukunata rikachishpa, Jisuspi kriyiqkunata prisushpa, apamunaypaq kay Jirusalinman kastiganayllapa, nishpa.

Pablum rimarqan: "Kayshinam Jisuspi kriyishqa kani", nishpa

6 'Damaskuman riykaptiy, yaqqana ch'ayaptiymi, larrdusinach'i karqan. Chay ñanda riykaptiymi, qonqaylla syilumanda suq ancha jwirti micha llipyashpa, tukuy rridurniyman achikchakurqan limpu pambawashtin. 7 Chaymi noqaqa bulakarqay pambakaman. Chay urasmi uyarqay kayshina qayawaqta: "¡Sawlu! ¡Sawlu! ¿Imapaqmi qesachawaykangi?" niwaqta. 8 Chaymandaqam tapurqay: "¿Taytitu, pimir kangi?" nishpa. Chaymi niwarqan: "Noqam Jisus Nasaritmanda kani. ¡Noqa kikiytam qesachawaykangi!" nishpa. 9 Chay pullay kaqkunaqam chay michata rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. Piru manam allitachu uyarqanllapa chay qayawaqtaqa. 10 Noqaqam chay qayawaqta kayshina tapurqay: "Taytitullay, ¿imatam munangi ruranaypaq?" nishpa. Chaymi chay Siñur Jisusqa niwarqan: "Atarishpa, riy Damasku llaqtaman. Waqpim nishunqallapa: 'Kayshina ruray' ", nishpa. 11 Rupaymanda chay mas jwirti llipyaq micha sarkuyachiwaptinmi, manana atirqaychu rikakuyta. Chaymi chay pullay riqkunaqa, rambawashpana, apawarqanllapa Damaskuman.
12 'Waqpim karqan suq runa Ananiyas shutiq. Paymi ancha allita kasuq Muysispa liyningunata. Chaymi chay damaskinu isrraylinukunaqa paypaqqa ancha shumaqta parlaqllapa. 13 Chay Ananiyasqam shamurqan rikawaq. Ch'ayashpaqam niwarqan: "Masita Sawlu, mushuqmanda rikakuy", nishpa. Chayshina diki niwaptinllam, dasna rikakurqay. Chaymi paytapis rikarqayna. 14 Kanan chay Ananiyasqam niwarqan: "Sawlu, punta agwilunchiqkunapa Dyusninmi qamtaqa unaymandapacha akrashushqa, pay munashqanda ruranaykipaq, ancha allin Washadurninchiqta rikashpa, pay rimashqanda kikin shiminmanda uyanaykipaq. 15 Qamqam paypaq ringi rimaq yumbay runakunapa ñawpambi kay mundupiqa. Ringim parlaq chay rikashqaykita, uyashqaykita. 16 Chayshina munaptinqa ¿imaraykutaq unayaykangiqa? Siñurninchiq Jisuspi tukuy shunqo yuyakuy, uchaykikunamanda pirdunashunambaq. Atarishpa, shutikuy", niwarqanmi Ananiyasqa.

Pablum nirqan: "Dyusmi kach'awarqan furastirukunaman", nishpa

17 'Kay Jirusalinman kutimushpam, Dyuspa adurana wasinman rirqay, payman mañakuq. Chaypim suq musqoypishina 18 rikarqay Siñur Jisusta. Payqam niwarqan: "Utqa lluqshiy kanalitan kay Jirusalinmanda. Chaqa noqapaq imata rimaptikiqam, mana rinllapachu kasushuq", nishpa. 19 Chaymi noqaqa nirqay: "Taytitu, paykunaqam yach'anllapa saqra kashqayta. Chaqa yumbay sinaguga wasikunaman rishpam, qambi kriyiqkunata prisushpa, maqashpa, karsilashqa kani. 20 Qambaq rimaq Istibanda wanchiptinllapam, noqa kikiy chaypi shayashpa, chapashpa, 'Allitam ruraykanllapa' nirqay. (Chaymi chay wanchikuqkunapa kapangunata noqa kwidarqay. Yumbay isrraylinukunam chaykunata yach'an. Chaymi qambaq yach'achikuptiy, rinllapa kriyiwaq)", nishpa. 21 Piru Siñur Jisusqam niwarqan: "Riylla Jirusalinmanda. Chaqa noqam karuman rini kach'ashuq chay mana isrraylinu kaqkunata noqapaq yach'achinayki", nishpa.

Pablutam kwartilman irpurqanllapa

22 Chaykamanllam Pablutaqa allita uyarqanllapa. Piru payqam chay furastirukunapaq
rimaptin, das sh'uqyarirqanllapa. (Chaqa paykunaqam ancha disprisyarqanllapa yum-
ban furastirukunata.) Chaymi ancha jwirtita nirqanllapa:
—¡Chay Pabluqa wañunqa! ¡Manam allichu kawsanambaqqa! nishpa.
23 Chayshinam, ay, mana shaykuq ancha sh'uqyarqanllapa. Kanan ancha piñakushpam,
kapangunata surqorqanllapa. Allpatapismi altukunaman sitakurqanllapa pulbu al-
sakashtin. 24 Chayshina ruraptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa nirqan:
—Pablutaqa uku kwartilman wichuyllapa. Alli alli asutiyllapa diklaranambaq, nishpa.
Chaqa chay kamachikuq suldaduqam munarqan yach'ayta: ¿Imaraykush chay runaku-
naqa ancha sh'uqyashpa, payta kuntranllapa? nishpa. 25 Chaymi ch'aqnaptinllapa
asutinanqa, Pabluqa chay kamachikuq suldaduta nirqan:
—¿Ima kanchur dirichuyki suq rrumanu runata asutinaykillapa, manaraq ni sintinsyadu
kaptin?
26 Chayshina niptinmi, chay kamachikuq suldaduqa, mana asutishpachu, rirqan chay
mas kamachikuqninda willaq:
—Mana imakish allitachu rurangiman. ¡Rrumanu kastanchiqshi chay runaqa! nishpa.
27 Chaymi chay mas kamachikuqqa shamushpa, Pablutaqa kayshina tapurqan:
—¿Allipchur qamqa rrumanu kangi? nishpa.
Chaymi Pabluqa "Arí" nirqan.
28 Chaymi chay kamachikuqqa nirqan:
—Noqaqam ancha achka qellayta pagarakushqa kani, rrumanu kasta kanaypaq.
Chayshina niptinmi, Pabluqa nirqan:
—Piru noqaqam rrumanukunapa ayllumbi nasishqayrayku, mas lijitimu rrumanu kani.
29 Chayshina niptinmi, chay asutinambaq kaqkunaqa Pablumandaqa ashurqanllapana.
Asta chay mas kamachikuq suldaduqam yach'ashpa: "Kay runaqam rrumanu kasta
kashqa" nishpaqam, ancha mancharqan, prisushqanrayku.

Pablutam Mas Kamachikuq Juyiskunapi dimandarqanllapa

30 Qayandinqam chay mas kamachikuq suldaduqa munarqan yach'ayta: Mayá,
imapaqshi chay isrraylinukunaqa Pabluta kuntranllapa, nishpa. Chaymi Pablutaqa
ch'aqnadu kashqanmanda paskachishpa, kwartilmanda surqorqan. Chaymandaqam
tandachishpa chay kamachikuq isrraylinu kurakunata tukuy chay mas kamachikuq
juyiskunata, paykunapa ñawpanman Pabluta rurarqan.

23

1 Pabluqam chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunata chapashpa nirqan:
—Masitakuna, uyawayllapa. Tayta Dyusmi rikawaykan. Noqaqam paypa ñawpambi
kanangaman allin shunqoyuq kawsashqa kani.
2 Chayshina niptinmi, mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa ñawpambi kaqku-
nata kamachirqan, shimimbi Pabluta maqananllapa.
3 Chayshina nishqambaqmi, Pabluqa chay Ananiyasta nirqan:
—¡Dyusmi qamtaqa rin maqashuq, shimikiwanlla payta kasuptiki! Chaypim tiyaykangi
suq juyisshina, justisyata ruranayki. Liyninchiq nishqanshina ruray, allita yach'anayki,
dilituyuqchu kani ichu mana, nishpa. ¿Imaraykum qamqa liyninchiqta mana kasushpa,
munangi maqachiwaytaqa?
4 Uyashpa, chaypi kaqkunaqam Pabluta nirqan:
—¿Ima wapuyaykangichu Dyuspa mas kamachikuq kuranda? nishpa.
5 Pabluqam nirqan:
—Masitakuna, manamir yach'ashqachu kani: Payqam mas kamachikuq kura, nish-
paqa. Chayta yach'ashpaqam, mana chayshinachu rimanayta. Chaqa Dyuspa Santu
Librumbiqam nin: "Amakish llaqtaykipa awturidarnimba kuntrandaqa rimangichu",
nishpa.
6 Pabluqam chay tandakaq kamachikuq juyiskunata chapashqanshina, kwintata qokar-
qan: Wakin juyiskunaqam sadusiyu duktrinayuq kashqa, wakin juyiskunaqam farisiyu
duktrinayuq kashqa. Chaymi jwirtita rimashpa, nirqan:
—Masitakuna, farisiyukunapa duktrinandam kriyini. Farisiyupa churinmi kani.
Chaymi kriyini: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq, nishpa. Chayraykum mu-
nanllapa kastigawayta. Manam imapaqchu, nishpa.
7 Chayshina Pablu niptinmi, farisiyukunaqa sadusiyukunawan anyanakurqan payku-
napura. Chay pudirniyuq juyiskunaqam akrakarqanllapa, mana chay layalla duktrinayuq
kashqanllaparayku. 8 Chaqa sadusiyukunaqam ninllapa: Wañuqkunaqam mana rinchu

kawsamuq. Manam ni anjilkuna, ni almakuna kanchu, nishpa. Piru farisiyukunaqam ninllapa: Kanmi anjilkuna, kanmi almakuna. Wañuqkunapismi rin kawsamuq, nishpa.
9 Chaymi yumbay ancha kunyarqanllapa. Wakin farisiyukunaqam Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna karqan. Paykunaqam das atarishpa, nirqanllapa:
—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu. Kinsapch'i suq alma ichu suq anjil paytaqa parlachishqa. Chaymi mana balinchu payta kastigananchiqqa. Dyuspa kuntrangish tikrakanchiqman.
10 Chayshina Pablupaq niptinllapam, yumbay chay sadusiyukunaqa farisiyukunawan ancha kunyarqanllapa, suqta suqta ninakushpa. Pilyaq layana kaptinllapam, chay mas kamachikuq suldaduqa ancha mancharqan: Pablutakish chillpinmanllapa qoch'inakushpa, nishpa. Chaymi payqa kamachirqan suldadungunata, chay sh'uqyaqkunapa ch'awpinmanda Pabluta surqoshpa, apananllapa uku kwartilman. Chaymi chayshina rurarqanllapa.
11 Qayandin tutaqam Siñurninchiq Jisusqa Pabluman rikakushpa, nirqan:
—Pablitu, ama manchashpachu, animakay. Chaqa kay Jirusalimbi noqapaq rimashqaykishina, waq Rruma llaqtapipis noqapaqqa ringi rimaq, nishpa.

Pabluta wanchinambaqmi parlarqanllapa

12-13 Qayandinqam mas di 40 isrraylinukuna tandanakushpa, Pabluta wanchinambaq parlarqanllapa kayshina jurashpa:
—Ama nimatapis mikushunchu ni upyashunchu, Pabluta wanchinanchiqkaman. Mana wanchiptinchiqqam, Tayta Dyus kastigawashun, nishpa.
14 Paykunaqam kamachikuq isrraylinu kurakunaman, kamachikuq ansyanukunaman rishpa, nirqanllapa:
—Noqaykunaqam jurashqa kani Pabluta wanchinayllapa, manaraq nimata mikushpa. Mana noqaykuna wanchiptiyqach'i, Taytanchiq Dyus yumbayniyta kastigawanqa. 15 Chayri qamkunaqa tukuy chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawan mañayllapa chay mas kamachikuq suldaduta, qaya apamunambaq Pabluta kay ñawpaykillapaman: "Paypaqmi munanillapa mas allita yach'ayta", nishpa. Noqaykunaqam ñambi pakakushpa, rinillapa shuyaq wanchinayllapa, manaraq kayman ch'ayamuptin, nishpa.
16 Piru Pablupa panimba wambranmi chay jurapashqanda yach'arqan. Chaymi chay subrinunqa das rirqan kwartilman tiyunda abisaq. 17 Chayraykum Pabluqa suq kamachikuq suldaduta qayashpa, nirqan:
—Apay kay chulituta kamachikuqnikiman. Munanshi payta parlachiyta, nishpa.
18 Chaymi chay uraslla chay suldaduqa chulituta apashpa, chay mas kamachikuq suldadutaqa nirqan:
—Jifisitu, chay prisu Pablum qayawashpa, rrugawarqan, kay chulituta apamunaypaq qaman. Anchash munan qamta parlachishuyta, nishpa.
19 Chay kamachikuqqam ama pipis uyanambaq, chay chulituta makinmanda rambashpa, apashpa suq laditumán, tapurqan:
—¿Imatamir munangi willawayta? nishpa.
20 Chaymi chulituqa nirqan:
—Achka isrraylinukunash kunanakushqa, qamta ingañashushpa, nishunanllapa: "Noqaykunapa mas kamachikuq juyisniykunash munanllapa Pabluta tapuyta, allita yach'ananllapa diklarashqanda", nishpa. Chaypaq tumbanllash rinllapa mañashuq, qaya apanaykipaq tiyuyta chay Mas Kamachikuq Juyiskunaman. 21 Amakish qamqa paykunataqa kriyingichu. Chaqa mas di 40 runakunash ñambi pakakushpa shuyaykanllapa, tiyuy Pabluta wanchinanllapa. Paykunash jurashqallapa, manaraq nimata mikushpachu ni upyashpachu, tiyuyta wanchinanllapa. Isi mana wanchishpaqash, Dyusmanda kastiguta rinllapa ch'askiq, nishpam, jurashqallapa. Chaymi shuyakuykanllapa: Imatash ringi niq, nishpa.
22 Chayshina niptinmi, chay kamachikuqqa chulitutaqa kach'arqanna kunashpa:
—Mayá, riynari. Amakish pitapis chay niwashqaykitaqa ningichu, nishpa.

Mas kamachikuq suldadum Pabluta kach'arqan prifiktu Filisman

23 Chay chulitu riptinqam, chay kamachikuqqa ishkay yanapakuq suldadunda qayashpa, nirqan:
—Siguraylla 200 ch'akip puriq suldadukunata, 70 suldadu bistyayuqkunata, 200 garruchiru suldadukunata, rinaykillapa kay tuta las nwibi Sesarya llaqtaman. 24 Pablupaqpis bistyakunata siguraylla, muntakushpa rinambaq, allita ch'ayanambaq waq prifiktu Filisman, nishpa.
25 Chay kamachikuqqam paykunawan kach'arqan suq kartata, kayshina nishpa:

26 “Kuyashqay kamachikuq prifiktu Filis, noqa Klawdyu Lisyasmi qamta napaykuyki.
27 Yach'anaykipaqmi kaykunata iskibriyki: Kay runatam isrraylinukuna prisurqanllapa. Wanchinanllapa kaptinmi, noqaqa yach'ashpa: Rrumanush payqa niptinllapa, suldaduykunawan rishpa, washashqa kani. 28 Yach'anayrayku imapaqshi kuntranllapa, nishpa, aparqani Mas Kamachikuq Tandakaq Isrraylinu Juyiskunaman. 29 Chaypim yach'arqay: Paykunapa duktrinanmi mana igwalchu, nishpa. Chaysitupaqmi kuntranllapa. Piru chaysitupaqllam mana dirichuyuqchu wanchinanllapa ni karsilananllapa.
30 Noqaqam yach'arqayna: Chay isrraylinukunaqam rinllapa shuyaq ñambi, Pabluta wanchinanllapa, nishpa. Chaymi paytaqa qaman kach'amuni. Payta kuntraqkunatapismi nishqa kani, qaman shamunanllapa, justisyata ruranayki. Chaytallam iskibriyki. Mayá, rikanakushun”, nishpa.

31 Chay kartata suldadungunata qoshpam, nirqan rinanllapa. Chaymi nishqanda kasushpa, Pabluta apashpa, tutap rirqanllapa Antipatris llaqtakaman. 32 Qayandinqam chay ch'akip riq suldadukunaqa Antipatrismanda kutimurqan kwartilninman. Chay bistyayuq suldadukunallam Pabluwanqa mas waqman rirqanllapa. 33 Chaymi Sesarya llaqtaman ch'ayashpaqa, chay kartata qorqanllapa prifiktu Filista. Pablutapismi intrigakurqanllapa. 34 Chaymandaqam chay kartata liyishpaqa, chay prifiktuqa Pabluta tapurqan, yach'anambaq: Maymandash, nishpa. Chaymi Pablu willaptinqa, yach'arqanna prubinsya Silisyamanda kashqanda. 35 Chaymi Pablutaqa nirqan:

—Kuntrashuqkuna shamuptinnam, uyashaq niwashqaykita, nishpa.

Chaymandaqam chay suldadukunata kamachirqan, Pabluta kwidananllapa gubyirnu Irudis atun wasi rurashqambi.

24

Pablutam kuntrarqanllapa prifiktu Filispa ñawpambi

1 Sinku diyas pasaptinnam, chay mas kamachikuq isrraylinu kura Ananiyasqa Jirusalinmanda ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman. Wakin kamachikuq ansyanukuna suq abugadupismi paywan shamurqanllapa. Chay abugaduqam Tirtulu shutiq. Paykunaqam chay prifiktu Filisman ch'ayarqan, Pablupa kuntran dimandata ruranllapa. 2 Pabluta apamuptinllapaqam, chay abugadu Tirtuluqa payta kuntrashpa, chay prifiktu Filista kayshina willarqan:

—Qam ancha allin Taytitu Prifiktu Filis, dyusilupagi. Chaqa qam ancha yach'ayniyuq kashpam, yumbay llaqtayllapapi allita kamachikuptiki, ancha shumaqta kawsanillapa, mana nimatapis pilyashpachu. 3 Chayshina ancha allita kamachikuptikim, tukuy maypi kushikushpa, qamta ancha agradisiykillapa. 4 Piru ama masta unayachishunay, ancha rrugayki suq faburta noqaykunata rurawanayki. Uyawayri das suq palabritata willashunay kay Pablupaq.

5 ’Riqsinillapam: Kay runaqam suq plaga, nishpa. Chaqa kay mundupi tukuy mayman rishpa, suq laya duktrinata yach'achikuptinmi, isrraylinukunaqa piñachinakushpa, paykunapura akrakashpa, gubyirnunchiq Sesarta kuntranllapa. Payqam nasarinu duktrinayuqkunapa suq kamachikuqnin. 6 ¡Ima! Dyuspa santu adurana wasindam disprisyashpa, munashqa mapachayta. ⌞Chaymi noqaykunaqa prisushpa, munashqallapa kani liy kamachishqanshina justisyata rurayta. 7 Piru chay kamachikuq suldadu Lisyasmi mitikushpa, wapuyashpa, suldadungunawan qoch'iwashqallapa. 8 Chaymandaqam niwashqallapa, qaman shamunaypaq.⌟ Chaymi kananqa qam kikiki atingi kay nishushqaypaq tapuyta kay Pabluta, allita yach'anayki yumbay rurashqambaq, nishpa.

9 Chayshina chay abugadu niptinmi, chay kamachikuq isrraylinukunapis Pablupaqqa nirqan:

—Arí, chayshinam kashqa, nishpa.

10 Chaymandaqam chay prifiktuqa makinwan Pabluta siñiyarqan rimanambaq. Chaymi Pabluqa nirqan:

—Siñur Prifiktu, noqaqam yach'ani: Unaymandapacham kay nasyunniypa juyisnin qam kashqa kangi. Chaymi mana manchashpachu, rimani kay ñawpaykipi. 11 Qam kikikim suqkunata tapushpa, atingi yach'ayta. Chayraqmi dusi diyas kananwan chay Jirusalinman ch'ayarqay, Dyusta aduranaypaq. 12 Manam pipis tariwashqachu, suqkunawan anyanakuykaptiy. Manam ni Dyuspa adurana wasimbi ni sinaguga wasikunapi, ni Jirusalimbi pitapis anyashqachu kani. 13 Chaymi kay runakunaqa tukuy laya llullangunawan kuntrayta rimashpapis, mana atinllapachu ishkichiwayta. 14 Piru allita yach'anaykipaqmi, klaruta niyki, unay agwiluykunapa Dyusnindam kasuni. Lukismi mushuq duktrinata sigini. Chay duktrinaypaqmi yuyanllapa: Manash balinchu, nishpa. Piru kriyinim yumbay liyninllapapi. Kriyinim Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqambi.

15 Paykunashinallam noqapis Dyuspi allita yuyakuni: Wañuqkunatam rin kawsachiq,
chay alli ruraqkunata tukuy chay uchayuqkunatapis, nishpa. 16 Chayraykum noqaqa
sujitakani, allita rurashpa, allin shunqoyuq kanaypaq Dyuspa ñawpambi, runakunapa
ñawpambipis.
17 'Suq nasyungunaman rishpam, achka watakunamanda kutimushqa kani nasyunniy-
manqa, limush'nata, ufrindakunata kay Jirusalinman apamushpa. 18 Chaymi Dyuspa adu-
rana wasimbi mayllakuna kustumbrita rurashpa, chay ufrindakunata ruraykaptiy, wakin
isrraylinu prubinsya Asyamanda kaqkuna tariwarqan. Piru manam achka runakuna
pullayqa karqanchu. Manam ni pitapis anyarqaychu. 19 Mana allikunata rurashqa
kaptiyqa, chay Asyamanda kaqkuna munashpa kuntrawaytaqa, shamunqallapa kay
ñawpaykipi shimbiwaq. 20 Piru kaypi kaqkunaqam Dyuspa adurana wasimbiqa mana kar-
qanllapachu. Paykunaqam rikawashqallapa chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyisku-
napa ñawpambi kaykaptiy. Chaypi faltashqa kaptiyqar, kariyawanqallapa. 21 Chay mas
kamachikuq juyiskunapa ñawpambim jwirtita rimashpa, nirqay: "Kananqam kayshina
dimandadu kani, kriyishqayrayku: Wañuqkunam mushuqmanda rin kawsamuq", nishpa.
Kinsapch'i paykunataqa chayshina nishpa faltashqa kani, nishpa.
22 Chay prifiktu Filisqam allita yach'arqan Jisuspi kriyiqkunapaq. Chaymi chay diman-
dataqa suq diyapaqna dijarqan. Paykunataqam nirqan:
—Suldadukunapa kamachikuqnin Lisyas shamuptinmi, paytaqa tapushaq, mas allita
yach'anay kay dimandapaq, nishpa.
23 Chaymandaqam chay prifiktu Filisqa kapitanda kamachirqan:
—Pabluta allita kwiday. Piru dijay, yanasunguna (yanasanguna) shamushpa watuku-
nan, payta imapipis yanapananllapa, nishpa.
24 Chaymandaqam wakin diyakunamanda Filisqa shamurqan warmin Drusilawan.
Chay warminqam Isrrayilmanda karqan. Pablutaqam qayachirqan, Jisukristupa duk-
trinambaq parlachinan. 25 Chaymi Pabluqa kayshina parlachirqan: "Jisuspi kriyishpar,
kwirpunchiqtaqa allita sujitashun. Justisyatapis ancha allita rurashun. Chaqa kayshinam
jwisyu diya rin kaq", niptinmi, Filisqa ancha mancharqan. Chaymi Pablutaqa nirqan:
—Riyna kananqa. Suq diyanam lugarniyuq kashpa, qayachishqayki uyashunaqpaq,
nishpa.
26 Chaqa chay Filisqam munarqan Pablu pagaranambaq qellayta, karsilmanda surqon-
ambaq. Chaymi kutin kutin Pablutaqa qayachiq parlanambaq.
27 Chayshinaqam ishkay watana karqan. Chaymandaqam Filisqa dijarqanna prifiktu
kargundaqa. Pursyu Fistunam chay prifiktu kargunmanqa yaykurqan. Piru Filisqam
isrraylinukunawan allita munashpa kidayta, mana kach'arqanchu Pablutaqa. Prisulla
dijashpam, kargunmandaqa lluqshirqan.

25

Pablutam dimandarqanllapa mushuq prifiktupipis

1 Fistu ch'ayarqan chay Sesarya llaqtaman, prifiktu karguta ch'askinambaq. Kimsa
diyamandaqam anaq Jirusalinmanna rirqan. 2 Waqpiqam chay kamachikuq isrraylinu
kurakuna mas kamachikuq ansyanukunawan das rirqanllapa, Fistupina Pabluta diman-
daq. 3 Paykunaqam ch'ayashpa kayshina rrugarqanllapa:
—Suq faburta rurawayllapa. Apachimuyri Pabluta waq Sesaryamanda kay Jirusalin-
man, nishpa.
Piru paykunaqam yuyarqanllapa Pablutaqa ñambi wanchiyta. 4 Piru Fistuqam payku-
nata nirqan:
—Pabluqam Sesarya llaqtapi prisu. Noqa kikiymi yuyani waqman riyta kay diyakunalla.
5 Qamkunamandam suqnikikuna atingillapa pullay riyta waqman. Chayshina rishpaqam,
atingillapa chay runataqa shimbiyta, ima maluta rurashqa kaptinqa, nishpa.
6-7 Chaymandaqam chay Fistuqa uchu diyas ichu dyis diyastalla Jirusalimbiqa karqan.
Chaymandaqam chay isrraylinukunawan kutirqan Sesaryamanna. Qayandin diyaqam
dispachumbina kaykashpa, apachimurqan Pabluta, chay Fistupi diklaranambaq. Chaymi
chay isrraylinukunaqa Pablupa ladunman qemikashpa, yanqakunata llullakushpa, shim-
birqanllapa:
—Chayta manchu rurashqa kangi, nishpa.
Piru maychika ima layata kuntrashpapis, mana nimapi atirqanllapachu ishkichiyta.
8 Chaymi Pabluqa washakanambaq nirqan:
—Manam noqaqa isrraylinukunapa liynindaqa kuntrashqachu kani. Manakish ni
Dyuspa adurana wasinda burlashqachu kani. Manam ni gubyirnu Sesarta kuntrashqachu
kani, nishpa.

9 Piru chay Fistuqam munashpa allita kidayta isrraylinukunawan, Pablutaqa tapurqan:
—¿Munangichu riyta Jirusalinman, waqpina kay justisyata ruranaypaq? nishpa.
10 Chaymi Pabluqa prifiktu Fistutaqa nirqan:
—Manám. Kay dispachum gubyirnu Sesar Agustupa. Chaymi kaypilla atingi dimandaytaqa ushyayta. Qamqam allita yach'angi: Manam nimapi isrraylinukunataqa faltashqachu kani. 11 Piru imapi faltashqa kaptiyqa, wanchiwanqallapa. Piru mana nima uchayuq kaptiyqam, mana pipis dirichuyuqchu, llaqta masiykunaman intrigakuwananqa. Noqa rrumanu kashpam, dirichuyuq kani mañanaypaq mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesarta, dimandayta ushyanambaq. Chaymi kananqa chayshina mañani, nishpa.
12 Chay Fistuqam yanapakuqningunawan Pablupa dimandambaq parlarqan. Chaymandaqam Pablutaqa nirqan:
—Qam nishqa kangi: Rrumapa gubyirnun Sesarmi kay dimandayta ushyanqa, nishpa. Chaymi paymanna ringi riq, nishpa.

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi karqan

13 Suq diyam gubyirnu Agripa rirqan Sesarya llaqtaman panin Birinisiwan, chay mushuq prifiktu Fistuta napaykuq. 14 Waqpilla paykuna kaptinmi, chay prifiktu Fistuqa chay Agripata Pablupaq nirqan:
—Chay prifiktu Filismi kaypi suq prisuta dijashqa. 15 Jirusalimbi kaykaptiymi, kamachikuq isrraylinu kurakuna kamachikuq ansyanukunawan suq dimandata noqapi rurarqanllapa, sintinsyanaypaq chay prisuta. 16 Chaymi noqaqa paykunataqa nirqay: “Noqaykuna rrumanu awturidarkunam mana kustumbriyuqchu kanillapa ni pitapis sintinsyanayllapa wañunanqa, manaraq shimbinakuptinqa”, nishpa. 17 Chaymi paykuna noqawan kayman shamuptiyllapa, mana unayashpachu, qayandin diyalla, dispachuypi tiyashpa, Pabluta apachimurqay, shimbinanllapa. 18 Chaqa noqaqam yuyarqay: Imakunatach'i Pablupaq ninqallapa, nishpa. Piru chay shimbiqkuna kariyaptimbismi, mana nima dilituta paypiqa tarirqaychu. Manam yuyashqayshinachu kashqa. 19 Chaqa Pablupa duktrinambaqllam kayshina rimarqanllapa: Pablush yach'achikun suq runa Jisus shutiqpaq. Chay Jisusqash wañushqana. Piru Pabluqash chay Jisuspaqqa nin: “Wanchiptimbisshi kawsamushqana”, nishpa. 20 Chayshina niptinllapam, noqaqa mana imata atirqaychu rurayta. Chaymi Pabluta tapurqay, “Mayá, ¿munangichu Jirusalinman riyta, waqpi kay dimandata ruranchiqllapa?” 21 Chayshina niptiymi, Pabluqa niwarqan: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam kay dimandayta ushyanqa”, nishpa. Chayraykum noqaqa kamachikushqa kani prisulla gwardananllapa, chay gubyirnunchiqman kach'anaykaman, nishpa.
22 Chayshina chay Fistu niptinmi, chay Agripaqa nirqan:
—Noqapismi chay runataqa munani uyayta, nishpa.
Chaymi Fistuqa Agripata nirqan:
—Qayam ringi uyaq, nishpa.
23 Chay qayandinqam chay gubyirnu Agripapa mas kamachikuq suldadunguna, chay llaqtapi suq kamachikuq runakunawan, Agripapa chay panin Birinisiwan ch'ayashpa, Agripata bibachishpa, yaykurqanllapa Fistupa dispachunman, Pabluta uyanambaqllapa.
24 Kanan chay Fistuqam Pabluta apachimushpa, nirqan:
—Gubyirnu Agripa, yumbay qamkuna kamachikuq runakuna, uyawayllapa. Kaypim kay runaqa. Jirusalimbi, kay Sesarya llaqtapipis achka isrraylinukuna paypa kuntranda rimashqallapa. Mana shaykuqmi niwanllapa: “Kay Pablu wañunqa”, nishpa. 25 Piru noqapa yuyayniymandaqam mana nima dilituta rurashqachu wañunambaqqa. Piru pay kikinllam nishqa: “Mas kamachikuq gubyirnunchiq Sesar Agustunam dimandaytaqa ushyanqa”, nishpa. Chaymi yuyashqana kani Sesar Agustuman kach'anaypaq. 26 Lukismi chay gubyirnunchiq Sesar Agustuman ufisyuta kach'anaypaq, mana yach'anichu kay Pablupaq iskibriyta: “Payqam kay laya dilituyuq kashqa” nishpa. Chaymi gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykiman, kay suqkunapa ñawpanman paytaqa apamushqa kani. Piru masmi qaman apamushqa kani. Chayri tapuy, imata niptin, chaytana iskibrishpa, ufisyuta kach'anaypaq. 27 Aykabraq alli kanqa kay Pabluta gubyirnunchiqman kach'anaypaq, mana nimata iskibrishpa paypaqqa: “Kay laya uchayuqmi payqa”, nishpa.

26

Pablum gubyirnu Agripapa ñawpambi rimarqan, karsilmanda washakanambaq

1 Chaymi gubyirnu Agripaqa Pabluta nirqan:
—Atingim rimayta washakanaykipaq, nishpa.
Chaymi Pabluqa makinda alsashpa, nirqan:

2 —Gubyirnu Agripa, qamba ñawpaykipi kashpam, ancha kushikuni rimanaypaq,
yach'anayki israylinu llaqta masinchiqkuna noqapaq yumbay nishqanda. 3 Kanan
mastam kushikuni ancha allita riqsishqaykirayku noqanchiq israylinukunapa kustum-
brinchiqkunata, tukuy ima layata anyanakuptiypis. Chaymi mañayki, ama piñakushpa,
allita uyawanayki kay nishushqayta.

Kayshinam Pablupa bidan karqan

4 'Yumbay israylinu llaqta masinchiqkunam yach'anllapa llaqtaypi, Jirusalimbipis
imashina paykunawan wambraymandapacha tiyashqayta. 5 Paykunapismi munash-
paqa, atinllapa willashuyta noqa kashqaypaq. Chaqa noqaqam wambraymandapacha
farisiyu duktrinayuq kashqa kani. Farisiyukunam ancha munanillapa duktrinayllap-
ata manyaqlla kasuyta maski yumbay israylinukunamanda. 6 Chayshina kaptiypismi,
rikay, apamuwashqallapa dimandawaq, ancha kriyiptiy: Tayta Dyusmi wañuqkunata rin
kawsachimuq, nishpa. Chaqa wañuqkunata kawsachinanmi payqa ufrisishqa karqan
unay agwilunchiqkunata. 7 Israylinukunapa chay dusi atun ayllunchiqkunam ancha
munanllapa ch'askiyta Tayta Dyus ufrisikushqanda. Chaymi paykunaqa Tayta Dyusta
aduranllapa punchawnindin tutapnindin. Uyaway, Gubyirnu Agripa. Noqapismi payku-
nashina Tayta Dyus ufrisikushqambi ancha yuyakuni. Chayraykum kay israylinukunaqa
kuntrawanllapa. 8 Israylinukuna, ¿imaraykutaq mana kriyingillapachu: Tayta Dyusmi rin
kawsachimuq wañuqkunata, nishpaqa?

Pabluqam Jisuspi kriyiqkunata qesachashqa karqan

9 'Noqa kikiymi unayqa yuyarqay: Taytanchiq Dyusmi munan qesachanaypaq Jisus
Nasarinupi kriyiqkunata, nishpa. 10 Chaymi noqaqa Jirusalimbi kamachikuq israylinu
kurakunamanda urdingunata surqoshpa, rirqani prisuq Jisuspi achka kriyiqkunata,
karsilanaypaq. Kanan paykunata wanchiptinllapam: "Ancha allitam ruraykangillapa",
nirqani. 11 Waqta kaytam purirqay Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jisusta
ñiganambaqllapa. Chayshinam rurarqani israylinukunapa yumbay sinaguga wasiyllapapi.
Kanan ancha piñakushpam, paykunata ch'iqnirqay. Chaymi karu llaqtakunaman rirqani,
paykunata qesachaq.

Pablum parlarqan imashina Jisuspi kriyishqanda

12 'Kamachikuq israylinu kurakuna kamachiwaptinmi, Jisuspi kriyiqkunata qe-
sachayta yuyashpa, riykarqay Damasku llaqtaman. 13 Uyawayri Gubyirnu Agripa, ñanda
noqa riykaptiy, larrdusi urastach'i suq ancha jwirti micha syilumanda achikchawarqan.
Chay michaqam rupaymandaqa mas jwirtita llipyarqan. Chaymi noqataqa, yumbay
pullay riqkunatapis limpu achikchawarqanllapa. 14 Chayraykum yumbayniy bulakar-
qayllapa pambaman. Chay urasmi uyarqay suq qayawaqta ibriyu rimaypi: "Sawlu,
Sawlu, ¿imapaqmi qesachawangi? Manchu buyisqa yapukushpa, ikiman garruchata
matqashpa, paylla chuqrikan. Chayshinallam qambis ruraykangi", nishpa. 15 Chayshina
qayawaptinmi, noqaqa tapurqay: "¿Pimir kangi, Taytitu?" nishpa. Chaymi payqa niwar-
qan: "Noqam Jisus kani. Noqa kikiytam qesachawaykangi. 16 Mayá, atarishpa shayay.
Qamanmi rikakushqa kani sirbiwanayki, yumbay kay rikashqaykipaq tistiguy kanayki.
Chaymandaqam masta rini rikachishuq, chaypaqpis rimanaykipaq. 17 Washashuqmi
rini israylinukunamanda tukuy furastiru kaqkunamandapis. Kananqam kach'ayki,
paykunaman rishpa, 18 yach'achiptiki, intyindinanllapa, amana masta tutayaq ñambishina
purinanllapa. Ashwanmi munani, allita rurashpa, achik ñambishinana purinanllapa.
Chayshina kawsashpaqam, manana rinllapachu puriq dyablu munashqanda rurashpaqa.
Chaymi Tayta Dyusta uyashpa, pay kamachikushqanda kasushpana, rinllapa kawsaq.
Chayshina noqapi kriyiptinllapam, uchangunata pirdunashaq, akrashqaykuna kashpa,
suq irinsyata ch'askinanllapa", nishpa.

Pabluqam kasurqan musqoynimbishina uyashqanda

19 'Uyayri, Gubyirnu Agripa. Chay syilumanda qayawaqta kasushpam, mana
fyirusyashqachu kani. 20 Chaymi puntata Damaskupi tiyaqkunata yach'achirqay Jisus
niwashqanda. Chaymandaqam das rishpa, yach'achirqay Jirusalimbi tiyaqkunata
tukuy chay prubinsya Judiyapi tiyaqkunatapis. Chay mana israylinu kaqkunatapismi
yach'achishqa kani, mana allikunata rurashqanrayku syintishpa, chay uchakunata
dijashpana, Dyuspi tukuy shunqo yuyakunanllapa. Paykunataqam animachishqa
kani, shumaqtana kawsananllapa, paykunata rikaqkuna ninanllapa: Dyuspim allipta
kriyinllapa, nishpa. 21 Kayshina yach'achikuptiymi, Dyuspa adurana wasimbiqa llaqta
masinchiq israylinukunaqa prisuwashpa, munashqallapa wanchiwayta. 22 Piru
Taytanchiq Dyus yanapawaptinmi, kanangaman paypi allita kriyishpa kawsaykani,
paypaq yach'achishpa byijukunata wambrakunata. Manam nunka suq layataqa

yach'achikushqachu kani. Ashwanmi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, Muysis nishqandalla yach'achikushqa kani. 23 Chaqa paykunaqam nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqash padisishpa rin wañuq. Wañushpaqash payqa yumbay wañuqkunamanda puntata rin kawsamuq, yach'achinambaq isrraylinukunata, tukuy furastirukunatapis”, nishpa.

Pablum munarqan gubyirnu Agripata Jisuspi kriyichiyta

24 Chayshina Pablu rimaptinmi, prifiktu Fistuqa jwirtita rimashpa nirqan:

—¡A, lukuch'i kangi, Pablu! ¡Ancha liyishpach'i, lukuyashqa kangi! nishpa.

25 Chaymi Pabluqa nirqan:

—Uyaway ancha kamachikuq Taytitu Fistu. Manam lukuchu kani. Ashwanmi tukuy jwisyuywan allip kaqtalla rimaykani. 26 Kayqa kaypi Gubyirnu Agripa; payqam ancha allita yach'an kay nishqaypaqqa. Chaymi mana pitapis manchashpachu, klaruta paypa ñawpambiqa rimani. Chaqa manam suq kuchupi ima pakadushinachu kashqa. 27 Qamqam Gubyirnu Agripa kriyingi Dyuspaq rimaqkuna nishqanda, ¿manachu? Noqam yach'ani kriyingim, nishpa.

28 Chaymi Gubyirnu Agripaqa Pablutaqa nirqan:

—Kanan qamqam das munangi Jisuspi kriyichiwayta, nishpa.

29 Chaymi Pabluqa nirqan:

—Noqaqam Dyusman mañakuni, daslla ichu qashuqa qam yumbay kay uyawaqkunawan noqashina Jisuspi kriyinaykillapa; piru amar kay kadinakunawan watashqa kanaykillapa.

30 Chayshina Pablu niptinmi, chay gubyirnu, panin Birinisindin, chay prifiktuwan, yumbay chay pullanllapa tiyaykaqkunapis atarirqanllapa. 31 Chaymandaqam ashurqanllapa suq laduman parlaq. Chaypiqam paykunapura ninakurqanllapa:

—Kay runaqam mana nima maluta rurashqachu wañunambaq, ni karsilpi kanambaq.

32 Chaymi Agripaqa Fistuta nirqan:

—Kach'anchiqmannam kay runata, mana pay kikin nishqa kaptin: “Gubyirnunchiq Sesar Agustu dimandayta ushyanqa”, nishpa.

27

Pablutam aparqanllapa Rruma llaqtaman

1 Chay kamachikuqkunaqam yuyarqan prisukunata intrigakuyta, suldadunguna Italya nasyunman apananllapa. Chaymi Pabluta yumbay chay wakin prisukunatapis intrigarqanllapa suq kamachikuq suldadu Julyu shutiqta. Chay Julyuqam gubyirnu Sesar Agustupa achka suldadungunapa kamachikuqnin karqan. *[Nuta: Lukasmi mana prisuchu kashpa, Pablupa pullan rirqan.]*

2 Rirqayllapa yakupi puriq barku Adramitiyu llaqtamanda kaqpi prubinsya Asyapa llaqtangunaman. Chay barkupiqam pullayllapa rirqan kriyiq masinchiq Aristarku. Paymi prubinsya Masiduñapa Tisalunika llaqtanmanda karqan. 3 Chaymandaqam qayandinqa ch'ayarqayllapa Sidun llaqtaman, barkukunapa shayanan lugarman. Chay kamachikuq Julyuqam ancha alli karqan Pabluwan. Chaymi dijarqan rinambaq yanasungunata (yanasangunata) watukuq. Kanan paykunaqam Pablutaqa tukuy imapi yanaparqanllapa. 4 Chaymandaqam Sidunmanda chay barkupina lluqshirqayllapa. Riypiqam yakupa ch'awpimbi isla allpa Chipripa ladunda pasarqayllapa, wayramanda washakanayllapa. 5 Chay mar yakupa sawandaqam rirqayllapa prubinsya Silisyapa, prubinsya Panfilyapa manyanda. Chaymandaqam ch'ayarqayllapa prubinsya Lisyapa Mira llaqtanman.

6 Chay Mira llaqtapi suldadukunapa kamachikuqninqa tarirqan suq barkutana, Alijandriya llaqtamanda Italya nasyunman riykaptin. Chaymi chay barkumanna noqaykunata yaykuchiwarqan, waq Italyamanna rinayllapa. 7 Chaymandaqam achka diyakunata chay mar yakutaqa qashuqa rirqayllapa. Kanan ancha ñakashpam ch'ayarqayllapa Kinidu llaqtapa ñawpanman. Kanan chay wayra arkawaptinllapam, pasarqayllapa Salmun llaqtapa ñawpanda. Wayramanda washakanayllapa, nishpa, muyurqayllapa chay isla allpa Kritapa iki ladunda. 8 Chayshina ancha ñakashpam, tukuy chay kustata rishpa, ch'ayarqayllapa suq llaqtaman “Barkukunapa shumaq shayanan lugarninguna” shutiqman. Chay llaqtaqam Lasiya llaqtapa sirkambi.

9 Ñawpa ladumanda ancha wayrashqanraykum, qashuqa rishpa, achka diyakunata unayarqayllapa. Kanan chay diyakunaqam tamyanan tyimpu ch'ayamuykarqanna. Chaymi mancharqayllapa mar yakupa sawanda rinayllapa. Chaymi Pabluqa paykunata kunarqan:

10 —Taytitukuna, mananam allichu rinanchiqpaq. Disgrasyakish pasawanchiqman. Kay
barkuqam dañakashpa trastindin seqanman. Noqanchiqkunapiskish yakupi ch'uqashpa,
wañunchiqman, nishpa.
11 Piru chay kapitan Julyuqam Pablutaqa mana kasurqanchu. Mastam kasurqan
barkupa dwiñunda chufirnindapis, “Rishunlla”, niptinllapa. 12 Chay llaqtapiqam mana
allichu karqan, tamya tyimpu chaypi tiyanambaq. (Chaqa chaymanqam dirichu wayraq.)
Chaymi yaqqa yumbay yuyarqan: Mas alli kanman, kay llaqtamanda lluqshishpa, ri-
nanchiq Finisi llaqtaman, nishpa. Chay Finisiqam chay yakupa ch'awpimbi isla allpa
Kritapa suq llaqtan karqan. Wayrapa arkaqnimbim kidarqan. Shutim karqan chapaku-
napaq rupay seqanamba yaqqa ichuq ladunman. Chaypim munarqanllapa tiyayta, tamya
tyimpu pasanangaman.

Mar yakupi kaykaptinllapam, ancha tamyarqan, ancha wayrarqan

13 Qallariptin ashla wayra ichuq ladumandam, paykunaqa yuyarqan: Atinchiqnam
allita riyta, nishpa. Chaymi chay kashqayllapamanda rirqayllapa isla allpa Kritapa
manyanda. 14 Chaypi kaykaptiynam, qonqaylla das ancha jwirtita wayrarqan chay
Kritapa ladunmanda. Chay jwirti wayraqam shutiq “Nurdisti”. 15 Chay wayraqam chay
yakupi puriq barkuta ichuq ladumanna aparqan. Chaymi manana atishpa ñawpaman riy-
taqa, noqaykunaqa ¿imanashaqnataqri? nishpa, dijakarqayllapana, chay wayra apawanan-
llapa. 16 Chaymi chay wayraqa apawarqanllapa taksha isla allpa Klawda shutiqpa waqta
ladunman. Chay waqta ladumbiqam manana jwirtitaqa wayrarqanchu. Chaymi chaypiqa
ancha ñakashpa, tandarqayllapa atun barkupa taksha barkitunda. Chaqa chay atun
barkuqam chay taksha barkitunda aysashpa apamushqa karqan. 17 Chaymandaqam
chay taksha barkituta wichurqayllapa chay atun barkupa ukunman. Chaynam chay
atun barkuta waskakunawan watarqayllapa, mas jwirti kashpa, ama pakikanambaq.
Chay barkuta manijaqkunaqam mana munarqanllapachu Sirti shutiq aqo rumikuna-
man tupakayta. Chaymi barkuta purichiq traputa ishkichirqanllapa. Chaymandaqam
dijarqanllapana, wayra barkuta apanambaq. 18 Qayandin diya chay wayra chayshina
jwirtilla kaptinmi, mana imanayta yach'ashpa, barkupi kaq trastikunata yakumanna
wichukurqanllapa. 19 Kimsa diyamanqam noqaykunaqa kikiy makiyllapawan, barkupa
kusasningunatapis yakuman wichukurqayllapa. 20 Chaymandaqam achka diyakunata
mana atirqayllapachu rikayta ni rupayta ni lusirukunata, yach'anayllapa: Maymanmi
riykanchiqllapa, nishpa. Chay tukuy wayrakuna maykunata apawaptinllapaqam, man-
ana ni ashlita yuyarqayllapachu kawsaytaqa.
21 Chayshina achka diyakunata ancha ñakashpam, mana ni mikurqayllapachu. Chayman-
daqam Pabluqa ch'awpiyllapapi shayashpa, niwarqanllapa:
—Taytitukuna, mas allich'i kananda chay nishushqayta kasuwanaykillapa. Ama lluqshi-
nanchiqtachu chay Kritamanda, kay tukuy laya atrasukunata ñakananchiqqa. 22 Piru
kananqa ama llakiyllapachu. Kay barku yakuman seqaptimbismi, mana ni mayqan-
ninchiq rinchiqchu chingaq. 23 Chaqa Dyuspam kani. Paytam sirbini. Pay anjilninda
kach'amuptinmi, tutaqa noqaman rikakushqa. 24 Chay anjilninmi niwashqa: “Pablu,
ama manchaychu. Chaqa Rrumapa ancha kamachikuq gubyirnumba ñawpambi ringi
prisintakaq. Dyusqam qamrayku chay barkupi pullayki kaqkunatapis yumbayta rin
washaq”, nishpa. 25 Chayri kananqa ama manchashpachu animakayllapa. Noqaqam
ancha allita Dyuspi yuyakuni. Yach'anim: Chay anjil niwashqanshinam rin kumpliq,
nishpa. 26 Lukismi kay yakukunaqa rinllapa wichukuwaqninchiq yakupa ch'awpimbi isla
allpaman.
27 Chaymandaqam ishkay simanata ancha wayraptin, mar yaku Adriya shutiqpi
kaykarqayllapa. Ch'awpi tutata chay barkuta manijaqkunaqa kwintata qokarqanllapa:
Allpamannam ch'ayaykanchiq, nishpa. 28 Chaymi waskapa puntambi suq llashaqta
watashpa, kach'arqanllapa yakupa ukunman midinambaq: ¿Junduraqchu ichu manana?
nishpa. 36 mitrus junduraqmi karqan. Chaymandaqam chay yakupa mas manyaman
midirirqanllapa. Chaypiqam 27 mitrusllana karqan. 29 Chayta yach'ashpaqam, ancha
mancharqanllapa rumikunapi tupakayta. Chaymi ch'usku llashaq sujitanan rumikunata
kadunu waskapi watashpa, iki ladumanda kach'arqanllapa yakuman, chay barkuta suji-
tanambaq, ama tupakanambaq rumikunapi. Chayshina rurashpam, ancha manchashpa,
shuyakurqanllapa achikyanambaq.
30 Piru manaraq achikyaptinmi, chay barkuta manijaqkunaqa yuyarqanllapa atun
barkumanda lluqshishpa, mitikashpa, chay taksha barkitupina rinanllapa, paykunalla
washakanambaq. Chaymi paykunaqa ñawpa ladumanda waskakunapi llashaq rumiku-
nata yakuman kach'aq tukurqanllapa, ama yach'anayllapa: Mitikaqllapanam rin, nishpa.
Chayshina ruraq tumbam manashinalla chay taksha barkituta windushpa, yakuman

ishkichiykarqanllapa, chaypi mitikananllapa. 31 Chaymi Pabluqa chayta rikashpa, chay
suldadukunata, jifindapis nirqan:
—Kay manijaqkuna barkuta dijashpa mitikaptinllapaqam, manana ringillapachu
washakaq, nishpa.
32 Chayshina niptinqam, suldadukunaqa kallpashpa, das kuchurqanllapa waskakunata,
chay taksha barkitu yakuman ishkinambaq. 33 Achikyaykaptinnam Pabluqa yumbayta
kayshina nirqan, imatapis mikunanllapa:
—Ishkay simana tukuynam qamkunaqa llakiwan chapakushpa, mana ni mikushqalla-
pachu kangi ⌊ni puñushqallapachu kangi⌋. 34 Chaymi rrugaykillapa, imatapis mikunaykil-
lapa, jwirsayuq kanaykillapa. Chaqa manam ni mayqanninchiqpa ni suq aqchitanchiq
umanchiqmanda rinchu chingaq.
35 Chayshina nishpaqam, Pabluqa yumbaypa ñawpambi suq tandata piskashpa, Dyusta
pagikurqan. Chaymandaqam pitishpa, mikurqan. 36 Chayshina mikuqta rikashpaqam,
yumbayna animakashpa, mikurqayllapa. 37 Chay barkupi kaqkunaqam 276 karqayllapa.
38 Munashqanda mikushpaqam, chay trigu trastikunata mar yakuman wichukurqanllapa,
amana chay barku llashaqniyuq kanambaq.

Yakupi puriq barkum mar yakuman seqarqan

39 Achikyaptinmi, chay barkuta purichiqkunaqa allpapa manyanda rikashpapis, mana
yach'arqanllapachu: Maypinam kanchiq, nishpa. Piru chaypim rikarqanllapa suq
kuchu aqolla kaqta. Chaymi yuyarqanllapa: Mayá, aku qemiq barkuta waq kuchuman.
Paqtar atinchiqman ch'ayayta, nishpa. 40 Chaymi paykunaqa chay llashaq sujitanan
rumiyuq waskakunata kuchushpa, mar yakupi dijarqanllapa. Chaymandaqam barkupa
muyuchinan pala plujarqanllapa. Chayna ñawpa ladu purichiq traputa shayachirqanllapa,
wayrawan rinambaq. Chaymi barkuqa riykarqanna chay kuchu manyanman. 41 Lukismi
chay barkuqa rishpa, yaykurqan suq mana riypaq lugarman. Chaqa chaypiqam yakukuna
ishkay ladumanda tingunakushpa, aqokunata qotushqa karqan. Chaymi chay barkuqa
ñawpa ladunman riykashpa, chay aqokunaman plantakarqan. Chaypiqam manana ni
ashlita kuyurqanchu. Kanan iki ladumanda yakukuna ancha jwirtita waqtaptinmi,
chay barkuqa piti pitina pakikaykarqan. 42 Chayshina barku pakikaykaptinqam, sul-
dadukunaqa munarqanna prisukunata wanchiyta, ama mitikananllapa. 43 Piru chay mas
kamachikuq suldaduqam munarqan Pabluta washayta. Chaymi chay suldadungunata
kamachirqan:
—Ama prisukunataqa wanchiyllapachu. Ashwan mayqanniki yach'aq nadayta, puntata
yakuman wikapakayllapa, nadashpa waq manyanman lluqshinaykillapa. 44 Wakinnikiqa
barkupa pakishqa tablangunapi piskakushpa, wambushpa, riyllapa manyaman, nishpa.
Chaymi chayshina yumbay yakumandaqa lluqshirqayllapa, mana ni suqniyllapa
wañushpachu.

28

Pablum isla Malta shutiqpi washakarqan

1 Yumbayna mar yakumanda washakashpam, yach'arqayllapa: Chay yakupa
ch'awpimbi isla allpa Malta shutishqa, nishpa. 2 Chay Maltapi tiyaqkunaqam ancha
llakipawashpa, yanapawarqanllapa. Ancha tamyaptinmi, noqaykuna chiriptiy, ninata
lumyachirqanllapa, yumbayniy mashakushpa qoñukanayllapa. 3 Chaymi Pabluqa ashla
chaki yamtata tandashpa, ninaman wichurqan. Nina qarwachiptinqam, lluqshirqan
suq kulibra. Lluqshishpaqam, Pabluta kanishpa makimbi warkurakarqan. 4 Chaymi
chay maltinukunaqa kulibrata rikashpa Pablupa makimbi warkukaqtaqa, paykunapura
ninakurqan:
—Allibmi kay runaqa wanchikuq kashqa. Chaymi Tayta Dyusqa paytaqa kuli-
brawan kastigaykan. Mar yakumanda washakaptimbismi, Dyusqa manana dijanchu
kawsananqa, nishpa.
5 Pabluqam makinda ch'apsishpa, kulibrata ishkichirqan ninaman. Piru Pabluqam
mana nimanarqanchu. 6 Yumbaymi Pablupaq yuyarqanllapa: Limpu saksashpanam,
bulakashpa, rin wañuq, nishpa. Chaymi ancha unaytana chapashpa, mana nima laya
nanay piskaptinqa, suq layatana yuyarqanllapa: Kay runaqam suq dyus, nishpa.
7 Chay Maltapa kamachikuqninmi Publiyu shutiq. Paypa ch'akrangunam chay
sirkayllapapi karqan. Paymi noqaykunata apawashpa, shumaqta wasinman
ch'ayachiwarqanllapa. Kimsa diyata pusadata qowashpam, allita noqaykunata
qarawarqan. 8 Chay Publiyupa taytanmi jibriwan, arriyawan, qeshyaq kamapi karqan.
Chaymi Pabluqa rishpa rikaq, Dyusman mañakushpa, sawambi makinda rurashpa,

kach'akachirqan. 9 Chayta rikashpam, maltinukunaqa qeshyaqningunata Pabluman
apamurqanllapa. Chaymi paykunatapis kach'akachirqan.

Pablum Rruma llaqtaman ch'ayarqan

10-11 Chaymi "Dyusilupagi" niwashpa, rrigalitukunata qowarqanllapa. Kimsa killatam
chay Maltapi tiyarqayllapa. Chaymandaqam rinaypaqllapana, yakupi puriq suq barku-
man lluqshiptiyllapa, chay maltinukunaqa tukuy imata qowarqanllapa ñanniypaqllapa.
Chay barkuqam Alijandriya llaqtamanda karqan. Paykunapa amitungunam Gasturwan
Pulus shutiqllapa. Chay ishkay amitungunatam barkumba ñawpa qerumbi rurashqallapa
karqan. Chay barkuqam Maltapi shayashqa karqan, tamya tyimpu pasanangaman.
Chaymi chay barkupina rirqayllapa.

12 Rishpaqam ch'ayarqayllapa barkukunapa shayanan lugar Sirakusa shutiqman.
Chaypim kimsa diyata karqayllapa. 13 Waqmandaqam mar yakupa manyan manyan
rirqayllapa Rrijiyu llaqtaman ch'ayashtiyllapa. Chaymandaqam sur ladumanda shu-
maqta wayraptin, ishkay diyapilla ch'ayarqayllapa Putyuli llaqtaman. 14 Waqpim tin-
gunakurqay wakin kriyiq masinchiqkunawan. Paykunaqam rrugawarqanllapa, suq
simanata pullan kidanayllapa. Chay simanata kidashpaqam, ch'akipna rirqayllapa Rruma
llaqtaman. 15 Rrumapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam noqaykunapaq yach'arqanllapa:
Shamuykanllapash kayman, nishpa. Chaymi paykunaqa lluqshirqan ñanman tinguwaql-
lapa; wakinguna Apyu shutiqpa plasangaman rirqanllapa tinguwaq. Wakinnataqmi
Kimsa Kantina lugarkaman rirqanllapa, noqaykunata tinguwaq. Chaymi Pabluqa chay
kriyiq masinchiqkunata rikashpa, animakashpa, Dyusta pagikurqan. 16 Rruma llaqtaman
ch'ayaptiyllapaqam, suldadukunapa kamachikuqnin Julyuqa prisukunata intrigakurqan
kamachikuqninman. Piru Pablutaqam sapalandalla dijarqanllapa, suq wasipi tiyanam-
baq. Suq suldadutallam kamachirqanllapa, Pabluta kwidanambaq.

Pablum yach'achikurqan Rruma llaqtapi

17 Kimsa diyamandam Pabluqa qayachirqan chay Rrumapi tiyaq pudirniyuq isr-
raylinukunata. Chaymi tandakaptinqa, paykunataqa nirqan:

—Masitakuna, isrraylinu masinchiqkunawan tiyashpam, mana nimatapis paykunataqa
kuntrashqachu kani. Manam ni agwilunchiqkunapa kustumbringunata kuntrashqachu
kani. Mana nimata ruraptiypismi, waq Jirusalimbi prisuwashpa, paykuna rrumanuku-
naman intrigakuwashqa. 18 Chaymi waqpiqa rrumanukuna tapuwarqan: "¿Imatam
rurashqa kangi?" nishpa. Diklaraptiyqam paykunaqa nirqanllapa: "Kay runaqam mana
nima uchayuqchu wañunanqa", nishpa. Chaymi munarqanllapa kach'awayta. 19 Piru
chay isrraylinu masinchiqkunaqam ancha wapuyarqanllapa. Chaymi nirqay: "Mas
pudirniyuq gubyirnunchiq Sesarna kay dimandaytaqa ushyanqa", nishpa. Chaytaqam
nirqay washakanayrayku; manam llaqta masinchiqkunata dimandanaychu. 20 Chaymi
qamkunataqa qayachishushqa kani parlananchiqllapa. Noqanchiq isrraylinukunaqam
kriyinchiq Dyus Akrashqan Washadurninchiqpi, ¿manachu? Chay Washadurninchiqpi
kriyishqayraykum, kay kadinawanqa watawashqallapa.

21 Chayshina nishpa parlachiptinmi, isrraylinukunaqa Pablutaqa nirqan:

—Noqaykunaqam mana nima ufisyuta ch'askishqallapachu kani prubinsya Judiya-
manda. Waqmanda isrraylinu masinchiqkuna shamushpa kay Rrumamanqam, mana
nima washaykita niwashqallapachu. 22 Piru noqaykunaqam yach'anillapa: Tukuy
maypim chay mushuq duktrinaykita kuntrashpa, rimanllapa. Chaymi munanillapa
uyayta ima ningim chay duktrinaykipaqqa, nishpa.

23 Chaymi suq diyapaqna kidarqanllapa, Pabluta uyananllapa. Chay diya
ch'ayaptinqam, ancha achka runakuna tandakarqan Pablupa pusadanman. Chaymi
Pabluqa achikyashqanmanda tardi amsayanangaman parlachirqan Dyuspaq, imashinam
paywan ancha shumaqta kawsashun, nishpa. Muysispa librungunamanda, Dyuspaq suq
rimaqkunapa librungunamandapis yach'achikushpam, paykunataqa ancha munarqan
Jisukristupi kriyichiyta. 24 Wakinmi Pablu nishqandaqa ch'askirqan. Piru wakinqam
mana munarqanllapachu kriyiyta. 25 Kanan wakingunaqam suq layata, suq layata
yuyashpa, rirqanllapa. Chaymi Pabluqa chay riqkunata nirqan:

—(Qamkunaqam wakin unay agwilunchiqshina kangillapa.) Allitam Santu Ispirituqa
Dyuspaq rimaq Isayiyasta rimachirqan, kayshina ninambaq chay agwilunchiqkunata:

26 Riy chay runakunata kayshina willay: Ancha uyashpapis, ancha rikashpapismi, mana
ringillapachu intyindiq.

27 Chaqa qamkunapa shunqoykiqam anguna tikrakashqa. Chaymi mana munangillapachu ni uyawayta ni rikawayta. Shunqoykipiqam mana munangillapachu noqapaq yach'ayta, noqaman shamunaykillapa, uchaykikunamanda washashunayllapaqa, nishpa.*
28 Kaytapis yach'ayllapa: Kananmandapacham rinillapa yach'achiq chay mana isrraylinu kaqkunatapis Taytanchiq Dyuspaq. Paykunapismi paytaqa rinllapa kasuq.
29 Chayshina Pablu niptinmi, chay isrraylinukunaqa rirqanllapa. Riqshinaqam paykunapura ancha parlarqanllapa:
—Manam chayshinachu. Kayshinaraqmi, nishpa.
30 Pabluqam ishkay watata tiyarqan chay arrindashqan wasipi. Chaypim ch'askiq yumbay payman shamuqkunata, 31 kayshina yach'achikushpa:
—Shumaqtam rinchiq tiyaq Taytanchiq Dyuswanqa, nishpa.
Siñurninchiq Jisukristupaqpismi ancha yach'achikurqan. Chayshina mana nimata manchashpachu yach'achikuptinmi, mana ni pipis paytaqa piñachiqchu.
(Chaytallam iskibrirqan San Lukas.)

* **28:27** Isaías 6.9, 10

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN RRUMA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (RRUMANUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? San Pabluqam nasirqan prubinsya Asyapa Tarsu llaqtambi. Payqam suq ancha yach'ayniyuq isrraylinu karqan. Ancha allin yach'achikuqwanmi istudyashqa karqan. Kanan ancha kriyirqan farisiyukunapa duktrinambi. Chaymi manaraq Jisukristupi kriyishpaqa, payqa ancha padisichiq Jisukristupi kriyiqkunata. Piru chaymandaqam Jisukristupi kriyiptin, Tayta Dyusqa numbrarqan, apustulnin kanambaq. Chaymi rirqan ancha achka nasyungunaman, Jisukristupaq yach'achikuq. Masta yach'ananchiq Pablupaq, liyishunllapa Ichus 8.1-3; 9.1-31; 11.25-26; 13.1–28.31; Rrumanus 1.1.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pabluqam iskibrirqan kay kartata Rruma llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay ancha atun Rrumaqam nasyun Italyapi kidan. Jisuspa, Pablupa tyimpumbim chay Rrumaqa yumbay llaqtakunamanda mas kamachikuq karqan. Chaqa chay rrumanukunaqam ancha achka nasyungunapi tiyaqkunata kamachiqllapa. Chay Rrumaqam Isrrayilmanda ancha karupi kidan. Piru chay Rrumapiqam achka nasyunmanda kaqkuna tiyarqanllapa. Pabluqam wakin isrraylinu kriyiq masingunata iskibrirqan kay kartapi. Piru mastam suq nasyungunamanda kaq kriyiq masingunata iskibrirqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam ancha munarqan watukuyta chay Rrumapi tiyaq kriyiq masingunata, nasyun Ispañaman riqshina. Manaraq rishpaqam, kay kartata kach'arqan, yach'achinambaq: "Ancha uchayuq kaptinchiqpismi, Tayta Dyus washawarqanchiq. Chaymi Jisukristupi kriyishpa, payta kasushpa, shumaqta kawsashun", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Ancha allita yach'achiwanchiq Dyuspa shumaq nutisyambaq, Tayta Dyus imashina uchanchiqkunamanda washawashqanchiqpaq.

Rru 1.1-3.20 niwanchiqllapa, tukuy runa, warmim uchata rurashpa, kawsashqanchiqpaq.

Rru 3.21-8.39 niwanchiq, Jisukristupi kriyiptinchiq, Dyusmi pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa.

Rru 9.1-11.36 niwanchiq, Dyusmi isrraylinukunata akrashqa, nasyunnin kanambaq. Piru payqam yumbay nasyungunamanda kaqkunatapis munan washawayninchiqta.

Rru 12.1-15.13 niwanchiq, Tayta Dyusman tukuy shunqo intrigakashpa, runa masinchiqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Rru 15.14-16.27 niwanchiq, Pablu Rruma llaqtaman riyta munashqambaq, kriyiq masingunata napaykushpa, disipidishqambaq.

Pablum napaykurqan Rruma llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, suq kriyadu patrunninda kasuqshinam noqa Pablu
Jisukristuta kasushpa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikuni. Chaqa Tayta Dyusmi
akrawashqa, apustulnin kanaypaq.
2 Taytanchiq Dyusqam unay tyimpupi paypaq rimaqkunata shumaq nutisyanda
kayshina iskibrichirqan Santu Librumbi: 3 Dyus Akrashqan Washadurmi kay pachaman
rin shamuq, nishpa. Chaymandaqam Dyus nishqanshina, Churin Jisukristuqa kay pachapi
suq warmimanda nasirqan. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan karqan.
4 Chaymandaqam Jisukristuqa wañurqan. Piru Dyuspa Santu Ispiritun ancha pudirniyuq
kashpa, kawsachimushpam, intyindichiwarqanchiq: Jisukristuqam Tayta Dyuspa ancha
santu Churin, nishpa.
5 Chaymandaqam Taytanchiq Dyusqa noqaykunawan ancha allin kashpa, akrawar-
qanllapa, apustulninguna kanaypaqllapa. Chaymi ancha kushikunillapa. Chaqa
Tayta Dyusqam yumbay nasyungunaman kach'awarqanllapa, runakunata, warmikunata
yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, Dyusta kasunanllapa. 6 Chayshinam qamku-
natapis Taytanchiq Dyusqa qayashushqa, Jisukristupi kriyishpa, paypa wambranguna
kanaykillapa.
7 Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Rruma llaqtapi tiyaqkunaman. Chaqa Tayta
Dyusmi qamkunata ancha kuyashushpa, qayashushqallapa, paypaqlla kawsanaykillapa.
Chaymi noqaqa Taytanchiq Dyusman mañakuni, pay, Siñurninchiq Jisukristuwan, tukuy

imapi qamkunata yanapashunambaq, ama nimata manchashpachu, ashwan shumaqta kawsanaykillapa.

Pablum Rruma llaqtaman munarqan riyta

8 Puntatam kaykunata munani nishuyllapata: Ancha achka llaqtakunapim qamkunapaq shumaqta rimanllapa: Chay rrumanukunaqash Jisukristupi ancha allita kriyinllapa, nishpa. Chaymi noqaqa Jisukristu yanapawaptin, Tayta Dyusta ancha pagikuni qamkunapaq. 9 Chaqa noqaqam kawsani Taytanchiq Dyuspaq tukuy shunqo yach'achikushpa. Chayshinam yach'achikuni Churin Jisuspa shumaq nutisyanda. Tayta Dyusqam noqapaqqa allita yach'an: Pabluqam rrumanu kriyiq masingunapaq mana shaykuq noqaman mañakun, nishpa. 10 Tukuy tyimpum mañakuykanipis, Taytanchiq Dyus yanapawanambaq, qamkunaman shamunaypaq. Piru mastam munani pay munashqan kanambaq. 11 Ancham munani rikashuyllapata, qamkunata animachishunay, Dyuspi mas allita yuyakunaykillapa. 12 Chaqa qamkunaman shamuptiymi, yumbayninchiq suqwan, suqwan atinchiq animachinakuyta, Jisuspi mas allita yuyakunanchiqllapa.

13 Kriyiq masitakuna, munanim yach'anaykillapa: Pabluqam achka bwiltata munashqa shamuyta noqanchiqkunaman, nishpa. Piru manaraqmi atishqachu kani shamuytaqa. Chaqa Jisuspaq achka nasyungunapi yach'achikuptiymi, paykunapis Jisuspi kriyishqallapa. Chaymi kananqa qamkunamambis munani shamuyta, achka rrumanu masikikunata animachinaypaq, Jisuspi allita yuyakunanllapa. 14 Chaqa Tayta Dyusmi noqataqa kach'amuwashqa, yumbay laya runakunata, warmikunata yach'achinaypaq. Chaymi yach'achiykani chay yach'ayniyuq grisyanukunata, chay mana yach'ayniyuq kaqkunatapis. 15 Chaymi ancha munani shamuyta qamkuna Rrumapi tiyaqkunamambis, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishunayllapa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata uchangunamanda rin washaq

16 Noqaqam mana nimatapis penqakunichu yach'achikunaypaq Jisuspa shumaq nutisyandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqmi, pudirniyuq Tayta Dyusqa atin washayta paypi yumbay kriyiqkunata, isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis. 17 Chaqa chay shumaq nutisyanda intyindishpaqam, yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi pirdunan Churin Jisuspi kriyiqkunatalla, nishpa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin: "Noqapi yumbay kriyiqkunata pirdunashpam, manana uchayuqpaqchu riqsini. Chaymi paykunaqa, noqapi kriyishpa, shumaqta rinllapa kawsaq", nishpa.

Yumbay runakunam uchayuqkuna

18 Piru Taytanchiq Dyusmi syilumandapacha piñakushpa, chay mana alli ruraqkunata rin kastigaq. Chaqa chay uchayuqkunaqam mana baliqta rurashpa, suqkunata pandachinllapa, allip kaqkunata ama yach'ananllapa. 19-20 Tayta Dyus kikinmi paykunataqa allita yach'achishqa: "Noqam tukuy tyimpu ancha allin, ancha pudirniyuq Dyusniki kani", nishpa. Chaytaqam yach'achikushqa, kay munduta tukuy imandinda rurashpa, yumbay runakuna chay rurashqanda rikanambaqllapa. Chaymi pay kikinda mana rikashpapis, yumbay runakuna paypaqqa yach'anchiqllapa: Kanmi Dyus, nishpa. Chaymi Dyuspi mana munaq kriyiqkunaqa mana atinqallapachu washakayta: Manam yach'ashqachu kani Dyuspaq, nishpaqa. 21 Chaqa chay runakuna Taytanchiq Dyuspaq yach'ashpapismi, mana munashqallapachu alabayta ni pagikuyta. Ashwanmi mana allikunata yuyashpa kawsashqallapa. Chaymi shunqombi mana baliqkunata yuyashpa, tutayaqpishina kawsanllapa. 22 Chaymi: Ancha yach'ayniyuqmi kanchiqllapa, nishpapis, ancha tuntukunapaq tikrakashqallapa. 23 Chaqa Tayta Dyus ancha pudirniyuq, mana nunka ushyakaq kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa mana munashqallapachu paytaqa adurayta. Ashwanmi munashqallapa aduraytaqa kay mundupi kaq amitu layakunata. Chay amitungunataqam rurashqallapa mana duraq runakunatashina, pishqokunatashina, ch'usku ch'akiyuq animalkunatashina, kulibrakunatashina.

24 Chayraykum Taytanchiq Dyusqa chay runakunamanda akrakashqana. Chaymi paykunaqa kwirpun munashqandalla ruranllapa. Suqwan suqwan ancha penqakuypaq kusaskunata rurashpa kawsanllapa. 25 Chaqa chay runakunaqam Dyus allip nishqanda mana munashpa kriyiyta, llullakuqkunata kriyishqallapa. Chaymi Tayta Dyusta disprisyashpa, mana adurashpaqa, pay rurashqangunata aduraykanllapa. Piru Taytanchiq Dyusmi tukuy imata rurashqa. Chayri paytalla tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

26 Piru wakin runakuna mana munaptinllapa Tayta Dyusta aduraytaqa, payqa chay runakunamanda akrakashqana, ancha millanaypaq kusaskunata rurashpa kawsananllapa. Warmikunapismi runanwan mana puñushpachu, warmipura puñunllapa.

27 Chayshinallam wakin ullqokunapis warminwan mana munashpa puñuyta, ancha
munanllapa ullqopura puñuyta. Chaymi chayshina puñushpa, penqakuypaq kusaskunata
rurashpa, ancha padisinllapa. Chayshinam kastigunda ch'askinllapa.
28 Chay uchayuqkunaqam mana nimatapis munanllapachu yach'ayta Dyuspaqqa.
Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunamanda akrakashpa, dijashqana yuyayninguna ancha
dañakananllapa. Chayraykum ancha fiyukunata yuyashpa, kay laya uchakunata rura-
nllapa: 29 Manam kasunllapachu liykunata; mayqanwambismi puñunllapa; runa masin-
gunatam dañachinllapa; ch'iqninakunllapam. Iman kaptimbismi, nisyuyashpa, masta
munanllapa; runa masingunata imbidyashpam, kusasningunata ancha munanllapa;
wanchikunllapam. Ancha piñakushpam, anyanakunllapa; ingañanakunllapam. Chaqa
paykunaqam ancha pirbirsukuna, kwintirukuna. 30 Runa masimba washandam riman-
llapa. Dyustam ch'iqninllapa. Ancha afaniruyashpam, suqkunata disprisyanllapa. Kanan
ancha alabakashpam, ancha yuyanllapa suqkunata dañachiyta. Taytanda mamandam
mana kasunllapachu. 31 Paykunaqam ancha tuntukuna. Chaqa manam nimatapis mu-
nanllapachu intyindiyta. Imata ufrisishpapismi, mana kumplinllapachu. Kanan manam
ni pitapis kuyanllapachu ni pirdunanllapachu ni llakipanllapachu. 32 Paykunaqam allita
yach'anllapa Tayta Dyus kamachikushqanda. Yach'anllapapismi: Chay laya uchayuqku-
nataqam, alli wanchinanllapa, nishpa. Piru chayta yach'ashpapismi, chay laya uchaku-
nata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masinguna paykunashina uchata ruraptinlla-
pam, ancha kushikunllapa.

2

Taytanchiq Dyusmi yumbayninchiqta allita rin jusgawaqninchiq

1 Chayri mayqannikipis, runa masikitaqa ama jusgayllapachu. Chaqa qamkunapismi
paykunashina uchata ruraykangillapa. Chaymi chay runa masikita shimbishpaqa,
qamkuna kikiki shimbikaykangi. 2 (Piru Tayta Dyusmi dirichuyuq jusgawananchiqqa.)
Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusmi tukuy uchayuqkunata allita jus-
gashpa, rin kastigaq, nishpa. 3 Chaymi suqkunata jusgashpaqa, qam kikiki maluta
rurashpa, mana nimatapis ringillapachu washakaq Dyuspa kastigunmandaqa. 4 Piru
kinsapch'i qamkunaqa Dyusta mana manchashpachu yuyangillapa: Tayta Dyusqam
ancha allin. Chaymi mana rinchu kastigawaq, nishpa. Manam chayshinachu. Ashwanmi
payqa ancha allin kashpa, agwantashushpa, mana daschu qamkunataqa kastigashungi.
Chaymi payqa qamkunata shuyashuykangi, uchaykikunata dijashpa, payta rruganaykil-
lapa pirdunashunambaq. 5 Piru qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, mana ni-
matapis munangillapachu uchaykikunata dijashpa, bidaykita kambyaytaqa. Chaymi mas
uchayuqna kangillapa. Chayraykum Tayta Dyusqa jwisyu diyapi yumbaynikita allita jus-
gashushpa, ancha rin kastigashuqllapa. 6 Chaqa yumbayninchiqtam allita rin jusgawaqn-
inchiq, allita rurashqa kaptinchiq, ichu mana allita rurashqa kaptinchiqpis. 7 Wakin
runakunaqam mana shaykuq allita rurashpa, Dyusta kasunllapa, paywan llipyashpa,
tukuy tyimpu kawsananllapa. Chaymi Taytanchiq Dyusqa paykunata alabashpa, tukuy
tyimpu rin kawsachiq. 8 Piru Dyusqam piñakushpa, rin kastigaq payta mana kasuq
malu ruraqkunata. 9 Chaymi paykunaqa ancha padisishpa, rinllapa ñakaq; puntata
chay isrraylinukuna; chaymandaqam chay mana isrraylinu kaqkunapis. 10 Piru Tayta
Dyusqam chay alli ruraqkunataqa ancha alabashpa, ancha rin kushichiq, puntata chay
Isrrayilmanda kaqkunata; chaymandaqam chay mana isrrayilmanda kaqkunatapis.
11 Chaqa Taytanchiq Dyusqam yumbayta igwalta rin jusgaq. Manam rinchu sawachaq
ni mayqan mana alli ruraqta. 12 Chaymi chay mana isrraylinu kaqkunata rin jusgaq
paykunapa liyningunawanlla. Chaqa yach'ashpa imam alli, imam mana allichu nishpa-
pismi, paykunaqa mana allikunata ruranllapa. Piru isrraylinu kaqkunataqam Muysispa
liyningunawan rin jusgaq. Chaqa paykunaqam chay liyningunata yach'ashpapis, mana
kasunllapachu. 13 Manam balinchu Muysispa liyningunata yach'ananchiqllaqa. Ash-
wanmi Dyusqa munan, yumbay chay liyningunata allita kasunanchiq, paypa wambran-
guna kananchiqllapa. 14 Piru chay suq nasyungunamanda wakin kaqkunaqam Mu-
ysispa liyningunata mana yach'ashpapis, allita rurashpa kawsanllapa. Chaqa payku-
naqam kikin shunqonmandalla yach'anllapa: Imam alli; imam mana allichu, nishpa.
15 Chaymi chayshina allita rurashpa kawsaptinllapaqa, yach'anchiqllapa: Paykunapismi
shunqonllapapi Dyus munashqanda intyindinllapa, nishpa. Chaqa yuyayningunapim
yach'anllapa: Allitachu ruraykani ichu mana, nishpa. 16 Chaymi jwisyu diyapipis chaysh-
inalla rin kaq. Chaqa Dyusqam Jisukristuwan tukuy ima shunqonchiqpi yuyashqanchiqta
rin jusgaq. Chayshinallam qamkunataqa nishushqa kani Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achishushpa.

Isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata mana kasushqallapachu

17 Isrraylinu masiykuna, wakinnikikunaqa alabakashpa, suqkunata ningillapa:
Noqaykunaqam Isrrayilmanda kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa masta kuyawanllapa
yumbay runakunamanda, nishpa. Chayshinam ancha kriyingillapa Muysispa
liyningunapi washakanaykillapa. 18 Chaymi Muysispa liyningunata yach'akushpaqa,
Dyus munashqanda yach'angillapa, allita rurashpa kawsanaykillapa. 19 Kayshinapismi
yuyangillapa: Muysispa liyningunata mana yach'aqkunaqam sarkukunashina.
Chaymi paykunata atini yach'achiyta, amana tutayaqpishina purinanllapa, nishpa.
20 Ningillapapismi: Muysispa liyningunatam ancha allita yach'ani. Chaymi chay mana
yach'aqkunapa yach'achikuqnin kashpa, allip kaqta atini yach'achiyta: Imam alli; imam
mana allichu, nishpa. 21 Piru ancha allita yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq qamkunapis
chay nishqaykitaqa mana kasungillapachu? Chaqa qamkunaqam yach'achikungi:
"Ama suwakuyllapachu", nishpa. Chayshina nishpaqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa
suwakungillapa? 22 Ningillapapismi: "Suqpa warminwanqa ama puñuyllapachu",
nishpa. Chayshina yach'achikushpaqa, ¿imaraykutaq suqpa warminwanqa puñungillapa?
Amitu layakunata ch'iqnishpaqa, ¿imaraykutaq adurana wasingunaman yaykungillapa,
kusasningunata suwaqqa? 23 Kanan qamkunaqam Muysispa liyningunata allita
yach'ashpaqa, ancha alabakangillapa. Piru chay liykunata mana kasushpaqam, Dyuspa
famandaqa dañachiykangillapa. 24 Chayraykum Taytanchiq Dyuspa Santu Librumbi nin:
"Qamkuna isrraylinukuna mana allita rurashqaykillaparaykum, chay mana isrraylinu
kaqkunaqa Dyuspaq mana allikunata rimanllapa," nishpa.

25 Isrraylinu llaqta masiykuna, qamkuna kwirpuykipi siñalta rurashpa, Muysispa
liyningunata kasuptikiqam, chay siñalqa qamkunapaqqa allipta balin. Piru mana ka-
sushpa Muysispa liyningunataqam, kwirpuykipiqa yanqa rurashqallapa kangi chay
siñaltaqa. 26 Chay mana isrraylinu kaqkunaqam kwirpumbiqa mana ruranllapachu
chay siñaltaqa. Piru paykuna Muysis nishqanda kasuptinllapaqam, paykunapis chay
siñalniyuqshinana Tayta Dyuspaqqa. 27 Piru wakinnikiqam siñalniyuq kashpa, Muysispa
liyningunata yach'ashpapis, mana kasungillapachu. Rikay chay mana siñalniyuq kaqku-
nata. Paykunaqam Muysispa liyningunata mana yach'ashpapis, wakinqa Dyus mu-
nashqanshina kawsanllapa. Chayshina kawsaptinllapaqam, qamkuna yach'aqkuna
mana kasushpaqa, mas uchayuq ringillapa kaq. 28 Mayá, chayshina kaptinqa, ¿piku-
nam Dyuspa lijitimu wambrangunaqa? Manam sawa kwirpunchiqpi siñalta rurashpal-
lachu, lijitimu wambrangunaqa kanchiqllapa. 29 Ashwanmi Dyuspi kriyiptinchiq, paypa
Santu Ispiritun uku shunqonchiqpi siñalawanchiq, Dyuspa wambranguna kananchiqllapa.
Chay liykunaqam mana atinllapachu washawayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi
washawaqninchiq, noqanchiqkunata alabawanchiq, awnki runa masinchiqkuna dis-
prisyawaptinchiqpis.

3

1 Chayshina niptiych'i, qamkunaqa yuyangimanllapa: ¿Imapaqtaq balin isrraylinu
kananchiqllapaqa? Ichu ¿imapaqtaq balin kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiqllapaqa?
nishpa. 2 Piru ancham balin Isrrayil nasyunmanda kananchiqllapaqa. Chaqa Tayta
Dyusqam Santu Librunda qorqan noqanchiqkunapa karu agwilunchiqkunata. 3 Piru
chayshina Santu Librunda qoptimbismi, wakin isrraylinu masinchiqkunaqa Dyus
nishqanda mana kumplinllapachu. Chayshina paykuna mana kumpliptimbismi, Tayta
Dyusqa tukuy ima nishqanda rin kumpliq. 4 Chaqa yumbay runakuna llullakuptimbismi,
Taytanchiq Dyusqa allip kaqtalla rin rimaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Tayta Dyus, qam rimaptikim, yumbay uyashuqkuna rinllapa yach'aq: Taytanchiq
Dyusmi allip kaqtalla riman, nishpa. Chaymi yumbay jusgashuqta binsishpa, ringi
uyarachiq, nishpa.*

5 Piru suq uchayuq runa ninman: "Uchata ruraptiymi, chay rikawaqkunaqa Dyuspaq
rinllapa yuyaq: 'Dyusqam ancha allin. Manam kay uchayuq runashinachu. Chaymi
paypi rini kriyiq', nishpa. Chayshina chay rikawaqkuna Dyusta alabaptinqam, mana
balinmanchu Dyusqa kastigawananqa, ¿manachu?" nishpa. (Chayshinaqam yuyanman
suq ancha tuntu uchayuq runa.) 6 Piru manam chayshinachu. Ashwanmi Tayta Dyusqa
ancha rin kastigaq chay uchayuqkunataqa. Chaqa payqam ancha allin juyis kashpa,
justisyata allita rurashpa, atin jusgayta yumbay runata, warmita.

7 Piru suq uchayuq runa munashpa washakayta ninman: "Llullakushqayraykum Dyusta
masta rinllapa alabaq: 'Dyusmi mana kay llullakuq runashinachu' nishpa. Chaymi
llullakuptiyqa, mana balinchu Dyus kastigawananqa, ¿manachu?" nishpa. 8 Piru chayshina

* **3:4** Salmo 51.4

rimashpaqam, pay kikinlla ingañakaykan. Chaqa chayshina kaptinqa, ¿ima, masta balinman ancha malukunata ruranchiq, suqkuna Taytanchiq Dyusta masta alabananllapa? ¡Manám! Piru chay rimaqkunaqam ashwamba ingañashpa ninllapa: “Pablupismi noqaykunashinalla yach'achikun”, nishpa. Chaymi paykunata Tayta Dyusqa allita jusgashpa, ancha rin kastigaq.

Yumbaymi uchayuqkuna kanchiqllapa

9 Mayá, ¿imatam atinchiq niyta? ¿Isrraylinukuna kashpaqachu, chay mana isrraylinu kaqkunamanda mas allin kanchiqllapa? ¡Manám! Chaqa nishushqallapanam kani: Isrraylinukuna, chay mana isrraylinu kaqkunapismi uchayuqkuna kanchiqllapa, nishpa.
10 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina niwanchiqllapa:
Dyuspaqqam mana kanchu ni suq runa ni suq warmi ancha allinqa. Ashwanmi yumbaynin-
chiq uchayuqkuna kanchiqllapa.
11 Manam pipis munanchu intyindiyta Dyuspaqqa. Manam pipis munanchu Dyustaqa
riqsiyta.
12 Chaqa yumbay runakuna, warmikuna uchata rurashpaqam, Tayta Dyusmanda
akrakashpa, dañakashqallapa. Chaymi Dyuspaqqa mana kanchu ni suqsitu allita
ruraqqa.*
13 Chay uchayuqkunapa mana baliq rimashqangunam Dyuspaqqa ancha ash'nan suq
pambashqa wañushqapa kwirpunshina. Chaqa paykuna runa masingunata in-
gañashpaqam, ancha dañachin kulibrapa bininunshina.*
14 Kanan mana shaykuq piñakushpam, runa masinda maldisyanllapa.*
15 Kanan dasmi kallpanllapa wanchikuq.
16 Chayshina rurashpaqam, achka runakunata dañachishpa, ancha llakichinllapa.
17 Chaqa manam munanllapachu suqkunawan shumaqta kawsaytaqa.*
18 Kanan Taytanchiq Dyustapismi mana nimatapis rrispitanllapachu, nishpa.*
19 Muysispa liyningunam isrraylinukunata kamachiwanchiq, yumbay chay liykunata kasunanchiqllapa. Piru manam pipis atinchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa. Chaymi chay liykunawanqa mana pipis atinchu washakayta: Manam nima uchayuqchu kani, nishpaqa. Ashwanmi jwisyu diyapi uyaritap Dyusmanda kastigunda rinllapa ch'askiq. 20 Chaqa manam pipis atinchu washakayta Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa chay liykunataqa qowashqallapa kanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kani, nishpa.

Taytanchiq Dyusmi Jisuspi kriyiqkunata pirdunashpa, washan

21-22 Piru kananqam Tayta Dyus yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristupi kriyiptiykillam, payqa rin washashuqllapa, nishpa. Chaqa Isrrayilmanda kaqkuna, mana isrraylinu kaqkunapismi mana atinchiqllapachu kasuyta yumbay liykunata washakananchiqqa. Chaymi Dyuspaq rimaq Muysis, chay suq rimaqkunapis Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa: Suq Washadurmi shamushpa, rin washawaqninchiq, nishpa. 23 Chaqa yumbay runakuna, warmikunam uchayuq kanchiqllapa. Chaymi mana atinchiqllapachu washakayta, ancha allin Dyuswan kawsananchiqqa. 24 Chayraykum Jisukristu wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. 25 Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu wañurqan, paypi kriyiptinchiqllapa, Tayta Dyus yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chayshinaqam wañurqan, yach'ananchiqllapa: Tayta Dyusqam ancha allin kashpa, washawanchiqllapa, nishpa. Chaymi Jisukristu wañushqan diyakaman, runakuna uchata ruraptinllapaqa, Taytanchiq Dyusqa agwantashpa, paykunataqa manaraq jusgarqanchu. 26 Piru kay tyimpupiqam Tayta Dyusqa ancha allin juyis kashpa, atinna Jisuspi kriyiqkunata pirdunawayninchiqta, (Churin Jisukristu noqanchiqkunapaq wañushqanrayku).

27 Chayshina Taytanchiq Dyus washawaptinchiqqa, ¿imapaqtaq balinman alabakananchiqqa? ¿Atinchiqchu alabakayta, Muysispa yumbay liyningunata kasushqanchiqrayku? Manám. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqlla, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda pirdunawanchiq. 28 Chaymi yach'anchiqllapa: Jisuspi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq; manam Muysispa liyningunata kasushqanchiqraykuchu, nishpa.

29 Chaqa Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatallachu washan. Ashwanmi chay mana isrraylinu kaqkunatapis washan, Churin Jisuspi kriyiptinllapa. 30 Chaqa suq Dyusllam kan. Payqam Jisuspi yumbay kriyiqkunata pirdunawanchiq, kwirpunchiqpi

* **3:12** Salmo 14.1-3 * **3:13** Salmo 5.9; 140.3 * **3:14** Salmo 10.7 * **3:17** Isaías 59.7-8 * **3:18** Salmo 36.1

siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kaptinchiqpis. 31 Piru amar yuyashunllapachu: Taytanchiq
Dyuspa liyningunaqam manana balinchu, nishpaqa. Ashwanmi Jisuspi kriyishpa, mas
allitana atinchiqllapa Dyuspa liyningunata kasuyta.

4

Tayta Dyusmi Abrajandaqa pirdunarqan, allipta kriyishqanrayku

1 Mayá, yuyashunllapa chay unay agwilunchiq Abrajambaq. ¿Imatam rurarqan chay
Abrajanqa, Taytanchiq Dyus uchangunamanda pirdunanambaqqa? 2 Payqam mana alli-
tachu tukuy imata rurarqan. Chaqa allitalla rurashpaqam, pay kikin atinanda alabakayta
Dyuspa ñawpambi. Piru manam atirqanchu alabakaytaqa. 3 (Ashwanmi Tayta Dyuspi
ancha kriyiptin, uchangunamanda washarqan.) Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:
"Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata
pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna riqsishqa", nishpa. 4 Mayá, allita yuyashunl-
lapa: Suq runa trabajaqqam pagunda ch'askin. Chaymi chay pagunqa mana rrigaluchu,
¿manachu? Ashwanmi trabajashpaqa, dirichuyuq chay pagunda ch'askinambaq. 5 (Piru
noqanchiqkunaqam mana atinchiqchu allitalla rurayta washakananchiqqa.) Ashwanmi
Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqqa, payqa pirdunawaqninchiq, manana nima uchayuq-
paqna riqsiwaqninchiq, dibaldilla washawanchiqllapa. 6-7 Chayshinallam chay unay
gubyirnu Dabidpis Dyuspa Santu Librumbi chaypaq kayshina iskibrirqan:
Runakuna kushikunqa, tukuy uchangunata Tayta Dyus dibaldilla pirdunashqambaq.
8 Taytanchiq Dyus chayshina pirdunashpaqam, manana rinchu niq: Uchayuqmi kangi,
nishpaqa. Chayri ancha kushikunqallapa, nishpa.*
9 ¿Chayshinaqachu kushikunqa kwirpunllapapi siñalniyuqkunalla? ¡Manám! Ashwan Tayta
Dyuspi kriyishpam, rinllapa kushikuq chay mana siñalniyuq kaqkunapis. Mayá, allita
yuyashunllapa. Dyuspa Santu Librumbiqam nin: "Abrajanqam Taytanchiq Dyuspi allita
kriyirqan. Chaymi Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana nima uchayuqpaqna
riqsishqa", nishpa. 10 Chayshinaqa ¿ima tyimpupim Dyusqa pirdunarqan Abrajandaqa?
¿Kwirpumbi siñalta ruraptinna, ichu manaraq siñalakaptin? Taytanchiq Dyusqam pir-
dunarqanqa, kwirpumbi manaraq chay siñalta ruraptin. 11 Chayshina Dyus pirdunapt-
inraqmi, Abrajanqa chay siñalta kwirpumbiqa rurarqan, ama qonqanambaq: Dyusmi
pirdunawashqa, paypi kriyishqayrayku, nishpa. Chaymi chay Abrajanqa Dyuspi yumbay
kriyiqkunapa taytanchiqshina. Kanan payraykum yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi chay
mana siñalniyuq kaqkunatapis pirdunan, paypi kriyiptinllapaqa, nishpa. 12 Chay Abra-
janmi noqaykuna siñalniyuq isrraylinukunapa taytayshinapis. Piru manam wambran-
gunashinachu kanillapa, kwirpuyllapapi chay siñalta rurashqayraykuqa. Ashwanmi
Abrajanshina kriyishqayllaparayku, paypa wambrangunashina kanillapa.

Abrajanmi Taytanchiq Dyus ufrisishqanda allipta kriyishpa ch'askirqan

13 Tayta Dyusqam chay Abrajanda karu willkandinda ufrisirqan, yumbay kay mundupi
tiyaqkunata kamachinanllapa. Piru manam Muysispa liyningunata kasushqanraykuchu,
chayshinaqa ufrisirqanqa. (Chaqa Abrajamba tyimpumbiqam manaraq karqanchu
chay liykunaqa.) Ashwanmi chayshina ufrisirqanqa, allita Dyuspi kriyishqanrayku.
Chayshina kriyiptinmi, Taytanchiq Dyusqa uchangunamanda pirdunashpa, manana
nima uchayuqpaq riqsirqan. 14 Chayshina Dyuspi kriyiptinchiqllapam, noqanchiqkunat-
apis washawanchiqllapa, paywan kawsananchiqllapa. Manam washawanchiqchu Muy-
sispa liyningunata kasushqanchiqraykuqa. Chaqa atiptinchiq washakayta, liykunata ka-
sushpaqam, mana nimapaq balinmanchu Jisuspi kriyinanchiqqa. Tayta Dyus Abrajanda
chay ufrisishqambismi mana nimapaq balinmanchu. 15 Mana kaptin Muysispa liyningu-
naqam, runakunaqa mana may uchayuqchu kanmanllapa. Piru Muysispa liyninguna
kashqanraykum, achka uchayuqkuna mas kastigadu rinllapa kaq, chay liykunata mana
kasushqanllaparayku.
16 Chaymi Taytanchiq Dyusqa Abrajanda ufrisirqan dibaldilla yanapanan, paypi kriy-
ishqanrayku. Chayshinallam noqanchiqkunatapis dibaldilla yanapawanchiq, suq rriga-
luta qowanchiqmanshina. Chaymi Dyuspi kriyiqkunaqa Abrajamba wambranshinana
kanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam mana yanapanchu Muysispa liyningunata kasuqku-
natallaqa. Ashwanmi yanapan Abrajanshina paypi yumbay kriyiqkunatapis. 17 Chaqa
Abrajanqam allita Dyuspi kriyirqan. Yach'arqanmi: Tayta Dyusmi kamachikushpalla,
tukuy imata ruran. Wañuqkunatapismi kawsachin, nishpa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi
kayshina nin: "Abrajan, qamtam akrashushqa kani, achka nasyumbi tiyaqkunapa ag-
wilunshina kanayki", nishpa.* Chayshina niptinmi, Abrajanqa allipta kriyirqan.

---

* **4:8** Salmo 32.1-2 * **4:17** Génesis 17.5

18-19 Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda nishqa karqan: “Warmiki Sarapim suq
churiyuq kashpa, achka nasyungunapi tiyaqkunapa karu agwilunllapa ringi kaq”, nishpa.
Piru Saraqam mana nunka wambrayuqchu kashqa karqan. Chayshina Abrajan mana
churiyuq kashpapismi, Tayta Dyus nishqanda kriyirqan. Piru ancha achka wataku-
natam shuyarqanllapa, Taytanchiq Dyus nishqanda kumplinambaqqa. Chaymandaqam
Abrajanqa warmin Sarawan yaqqana syin watayuq kashpa, wañunan sirkana kaptin,
Tayta Dyus nishqanshina, suq wambrayuqna karqan. Chayshinam achka nasyungunapi
tiyaqkunapa karu agwilun karqan. 20 Chaqa Abrajanqam ancha allita kriyishqa karqan:
Taytanchiq Dyusmi chay ufrisiwashqanda allipta rin qowaq, nishpa. Chaymi Dyus
nishqanda mana shaykuq kriyishpa, ancha alabarqan. 21 Chaqa ancham yuyakushqa
karqan: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq kashpa, yumbay chay ufrisiwashqanda atin
rurayta, nishpa. 22 Chaymi Taytanchiq Dyuspi allita kriyiptinqa, Dyusqa Abrajanda
uchangunamanda pirdunashpa, ancha allin runapaqna riqsirqan.
23 Piru Dyusqam mana nirqanchu: “Noqapi kriyiptinmi, Abrajandalla allin runa-
paq riqsini”, nishpaqa. 24 Ashwanmi chayshinaqa nin paypi yumbay kriyiqkuna-
paqpis. Chaqa noqanchiqkunapismi Tayta Dyuspi kriyinchiq: Paymi Siñurninchiq
Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa, nishpa. 25 Chaqa payqam Churin Jis-
usta kuntraqkunaman intrigakurqan, uchanchiqkunarayku wañunambaq. Chayman-
daqam chay wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata uchanchiqkunamanda
washawananchiq.

5

Taytanchiq Dyusmi pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpaqna riqsiwanchiq

1 Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyiptinchiqmi, Taytanchiq Dyusqa yumbay
uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi manana manchanchiqllapachu:
Tayta Dyusmi rin kastigawaqninchiq, nishpaqa. Ashwanmi Jisukristu
pirdunawaptinchiq, Tayta Dyus ancha kushikun noqanchiqkunawan. 2 Chayshina
kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, dibaldilla pirdunawanchiq.
Chaymi paypi yuyakushpa, ancha kushikunchiqllapa: Llipyaykaq Tayta Dyuswanmi
pulla rinchiqllapa kawsaq, nishpa. 3 Yach'anchiqpismi: Padisishpaqam, mas
allita yach'akunchiqllapa Jisuspi mana shaykuq yuyakuyta, nishpa. Chaymi
padisishpapis, kushikunchiqllapa. 4 Chayshina mallipadu kashpa, Jisuspi mana shaykuq
kriyiptinchiqqam, Taytanchiq Dyusqa ancha kushikun. Chayshina kushikushpam, ancha
yanapawanchiq, paypi mas allita yuyakunanchiqllapa. 5 Chaymi Tayta Dyusqa Santu
Ispiritunda qowanchiq, yach'achiwananchiq: Tayta Dyusmi ancha kuyashungillapa,
nishpa. Chayshina niwaptinchiqmi, ancha allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam
yumbay niwashqanchiqta rin kumpliq. Manam rinchiqchu penqakuq: Yanqam paypi
yuyakushqa kani, nishpaqa.
6 Chaqa yumbay noqanchiqkunaqam (uchayuq kashpa) mana atirqanchiqchu
washakaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa munashqan tyimpupi Churin Jisukristuta
kach'amurqan, wañushpa yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. 7 Manam ni pipis
munanmanchu wañuyta, ni suq allin kaqta washanambaqqa. Piru kinsapch'i mayqan
runa wañunman, suq ancha allin kaqta washanambaq. 8 Piru noqanchiqkuna uchayuqraq
kaptinchiqmi, Jisukristuqa wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq.
Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata allita yach'achiwanchiq:
Ancham kuyaykillapa, nishpa. 9 Chaqa Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa
yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq. Chaymi kananqa paywan allina
kashpa, mas allita yach'anchiqllapa: Jisukristum rin washawaqninchiq, Tayta Dyus
jwisyu diyapi ama kastigawananchiq, nishpa. 10 Chaqa noqanchiqkunam Tayta
Dyusta kuntraptinchiqpis, payqa Churin Jisusta kach'amurqan, wañushpa, yumbay
uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi kananqa shumaqta atinchiq kawsayta
Dyuswanqa tukuy tyimpupaq. 11 Manam chayshinallachu yanapawanchiqqa. Ashwanmi
Churin Jisuswan noqanchiqkunata ancha kushichiwanchiq. Chaqa Siñurninchiq
Jisukristum washawashqa kanchiq, shumaqtana Taytanchiq Dyuswan kawsananchiq.

Punta runa Adan rurashqanraykum wañunchiq; piru Jisukristu rurashqanraykum rinchiq kawsaq

12 Ancha unay tyimpupim chay punta agwilunchiq Adan Dyusta mana kasushpa,
uchata rurarqan. Chaymi wañurqan. Chayshinallam chay Adamba tyimpunmandapacha
kanangaman yumbay karu willkanguna wañunchiqllapa. Chaqa yumbayninchiqmi uchata
ruranchiqllapa. 13-14 Chay punta runa Adanqam Dyus kamachishqandaqa mana ka-
surqanchu. Chay karu willkangunapismi manaraq Muysispa liyninguna kaptin, uchata

rurashpa, Adanshina wañurqanllapa. Piru Dyuspa liyningunata manaraq yach'ashpam, paykunaqa mana disprisyarqanchu Dyustaqa chay Adanshinaqa. Chaymi Dyusqa paykunataqa mana rinchu anyaq: “Chay kamachikushqaytam mana kasushqachu kangi”, nishpaqa. Piru chay punta runa Adanraykum yumbayninchiq rinchiqllapa wañuq. Piru Jisukristuraykum tukuy tyimpupaq rinchiqllapa kawsaq.

15 Chaqa chay Adan uchata ruraptinmi, yumbay runakuna, warmikuna wañunchiqllapa.
Piru Jisukristu wañuptinmi, Tayta Dyusqa achka runata, warmita dibaldilla washawashqa
kanchiqllapa, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. 16 Chaymi Dyus rurashqanqa mana
nimapis igwalchu chay Adan rurashqanwanqa. Chaqa Adanmi suq uchatalla rurashpa,
yumbay runata, warmita ancha dañachiwashqa kanchiq, uchayuq kananchiqllapa. Chaymi
Tayta Dyusqa listuna karqan, noqanchiqkunata kastigawananchiq. Piru kananqam
Jisukristu wañushqanrayku, Taytanchiq Dyusqa yumbay chay uchanchiqmanda dibaldilla
pirdunawanchiq. 17 Manchu chay runa Adanlla uchata rurashpa, ancha dañachiwashqa
kanchiq, yumbayninchiq wañunanchiqpaq. Piru Jisukristullam wañushpa, achka no-
qanchiqkunata washawashqa kanchiq. Chaymi Tayta Dyusqa dibaldilla yumbay
uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, suq bidapi pudirniyuq kananchiq.

18-19 Chay agwilunchiq Adan Taytanchiq Dyusta mana kasushpa, uchata rurapt-
inmi, yumbay noqanchiqpis uchata rurashpa, uchayuq kanchiqllapa. Chaymi Tayta
Dyusqa yumbay runata kastigawananchiq karqan. Piru Jisukristu ancha allin kashpa
wañushqanraykum, Taytanchiq Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawanchiq, amana
kastigadu kananchiq. Chaqa Churin Jisukristu Tayta Dyusta allita kasushqanraykum,
paypi yumbay kriyiqkunataqa mana nima uchayuqpaqna riqsiwanchiq. 20 Tayta
Dyusqam liyningunata Muysista qorqan, yumbayninchiq yach'ananchiq: Uchayuqkunam
kanchiqllapa, nishpa. Piru chayshina yach'ashpapismi, mas uchata rurarqanchiqllapa.
Piru chayshina ancha uchayuqkuna kaptinchiqpismi, Taytanchiq Dyusqa ancha allin
kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawarqanchiq. 21 Chaqa yumbay runakuna,
warmikuna uchata rurashpaqam, wañunanchiqna karqanchiqllapa. Piru Jisukristum
wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymi paypi kriyiptinchiqll-
lapa, Tayta Dyusqa ancha allin, ancha pudirniyuq kashpa, pirdunawashqa kanchiq,
paywan syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

6

Jisuspi kriyishpaqa, ama uchata rurashunchu

1 Mayá, kananqa ¿imatam yuyanchiqllapa? Taytanchiq Dyus kuyawaqninchiq, tukuy
uchanchiqmanda pirdunawaptinchiq, ¿mas uchatachu rurashun, chay uchamandapis
pirdunawananchiq? 2 ¡Manám! ¡Amar nimatapis uchataqa rurashunchu! Chaqa Jis-
uspi kriyishpaqam, chay unay bidanchiqtaqa pambashqashinana kanchiq, amana nima
uchata rurashpachu kawsananchiqllapa. 3 Qamkunaqam allita yach'angillapa: No-
qanchiqkuna Jisukristupi kriyishpa, shutikushpaqam, paywanna pulla pambadushina
karqanchiq, nishpa. Chayri Jisukristu pambadu kashqanshina, noqanchiqkunapis chay
unay bidanchiqta pambashun, amana maluta rurananchiqllapa. 4 Chaqa Jisukristupi
kriyishpaqam, pay pambakashqanshina noqanchiqkunapis yakupi shutikushpa pam-
bakarqanchiq. Chaymandaqam yakumanda lluqshishpaqa, mushuq bidayuqna kanchiqll-
lapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, Churin Jisusta wañushqanmanda
kawsachimurqan. Chayshinallam noqanchiqtapis yanapawanchiq, mushuq bidapina
kawsananchiqllapa.

5 Jisukristu wañushqanshinam noqanchiqkunapis wañushqashinana kanchiqllapa, amana
uchata rurananchiqllapa. Chayshinalla Jisukristu kawsamushqanshinam, noqanchiqku-
napis rinchiqllapa kawsamuq. 6 Kanan allitam yach'anchiqllapa: Jisukristum wañurqan
suq kruspi klabaptinllapa, nishpa. Chaymi pay wañushqanshina, noqanchiqkunapis
wañushqashinana kanchiq, amana uchata rurananchiqllapa. Piru Jisuspi manaraq
kriyishpaqam, chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasurqanchiqllapa suq patrun-
dashina. Piru kananqam chay yuyaykunaqa manana atinchu kamachiwayninchiqta,
uchata rurananchiqqa. 7 Chaqa suq runa wañushqaqam manana pitapis kasunchu,
uchata ruranambaqqa. (Chayshinallar noqanchiqkunapis kashunllapa). 8 Chaymi no-
qanchiqkuna wañushqashina kashpaqa, allita yuyakunchiqllapa: Jisukristuwanmi pulla
rinchiqllapa kawsaq, nishpa. 9 Chaqa yach'anchiqpismi: Jisukristum wañushqanmanda
kawsamushpa, wañuyta binsirqan. Chaymi manana nunka rinchu wañuriq, nishpa.
10 Chaqa payqam suq kutindalla wañurqan, dyabluta binsishpa, uchanchiqkunamanda

washawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpaqa, Taytanda sirbishpa kawsaykan. 11 Chayshinar qamkunapis wañushqashina kayllapa, amana uchakunata ruranaykillapa. Kananmandaqar Siñurninchiq Jisukristu yanapashuptin, Taytanchiq Dyusta sirbishpa kawsayllapa.
12-13 Chayshina kriyiptikillapam, Dyusqa mushuq bidatana qoshushqallapa. Chayri chay mana baliq yuyaynikikunata dijashpa, kwirpuykillapata sujitashpa, amana nima maluta rurayllapachu. Ashwanri tukuy kwirpuykita, yuyaynikikunatapis Dyusta intrigayllapa, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. 14 Manam rinchiqllapachu washakaq Muysispa liyningunata kasushpaqa. Ashwanmi Tayta Dyuspi yuyakuptinchiq, payqa dibaldilla washawanchiqllapa. Chaymi chay mana baliq yuyayninchiqkunaqa manana atinllapachu amalasqa kamachiwayninchiqta, uchakunata rurananchiqqa.

Dyusta allita kasushun

15 Piru Tayta Dyus chayshina dibaldilla washawaptinchiqqa, ¿atinchiqllapachu kawsayta uchata rurashpa? ¡Manám! ¡Amar nima uchataqa rurashunchu! 16 Chaqa qamkunaqam allita yach'angillapa: Suq runa patrumbi trabajaqqam chay patrunnindalla kasun, ¿manachu? Chayshinallam Taytanchiq Dyusta kasuptikillapaqa, payqa rin uchaykimanda pirdunashuq, amana uchayuqkuna kanaykillapa. Piru dyabluta kasushpa, uchata rurashpaqam, ringillapa chingaq. 17 Manchu unayqa amalas uchata rurashpaqa, dyablupa randishqa kriyadunshina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyuspaq yach'akushpaqa, paytana tukuy shunqo allita kasuykangillapa. Chaymi noqaqa Dyusta ancha pagikuni. 18 Chaqa Taytanchiq Dyusqam qamkunata ancha yanapashushqa, amana uchata rurashpa, librina kawsanaykillapa. Chaymi kananqa Tayta Dyus munashqanda rurashpa kawsaykangillapa. 19 Chaymi kay kumparasyunwan bidaykipaq rini yach'achishuqllapa, allita intyindinayki. Chaqa kayshina mana yach'achishuptiyqam, mana atingillapachu allita intyindiytaqa. Unayqam dyabluman intrigakashpa, paytalla kasushpa, kawsarqaykillapa, randishqa kriyadu patrunninda kasuqkunashina. Chaymi ancha qawch'u karqaykillapa, uchata ruranaykillapa. Piru kananqar intrigakayllapa Dyusman, ancha qawch'u kanayki, alli kaqkunatalla ruranaykillapa.
20 Unayqam uchata rurashpaqa, mana baliq patrumba kriyadunguna karqaykillapa. Chaymi mana munarqaykillapachu allita kawsayta. 21 Piru chayshina uchata rurashpaqam, ¿imatam ganarqaykillapa? ¡Manam nimatapis ganarqaykichu! Ashwanmi chinganayki karqaykillapa. Chaymi kananqa chay rurashqaykita yuyashpa, ancha penqakungillapa. 22 Piru Taytanchiq Dyusmi chay uchaykikunamanda washashushqallapa, amana dyablupa kriyadunguna kanaykillapa. Chaymi kananqa Dyusta sirbiptikillapa, payqa ancha yanapashungi, paytana allita kasushpa kawsanaykillapa. Chaymandaqam syiluman rin apashuqllapa, paywan tukuy tyimpu kawsanaykillapa. 23 Piru uchata rurashpaqam, pagunchiqta rinchiq ch'askiq. Chay paguqam rin kaq infyirnu. Piru Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa dibaldilla syiluman rin apawaqninchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

7

Pablum suq kumparasyunda rurarqan kasaraqwan

1 Kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa liykunapaq. Chay liykunataqam kasunchiqllapa wañunanchiq diyakamanlla, ¿manachu? 2-3 Mayá, kay kumparasyumbaq yuyashunllapa: Chay liykunaqam suq warmi kasarashqata kamachin, qosanwanlla kanambaq wañunan diyakaman. Chaymi suqwan kashpaqa, ancha uchayuqna kidan. Piru qosan wañuptinqam, chay warmiqa sultirashinana kidan. Chaymi munashpa kasaraytaqa, suqwan atin kasarariyta. Chayshina kasarashpa, chay runanwan puñushpaqa, mana uchayuqchu kidan.
4 Kuyashqay kriyiq masitakuna, chay unay liykunaqam noqanchiqkunapaqqa chay warmipa qosan wañushqanshina. Chaqa kanan noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, suq warmi suq runawan kasaraqshina kanchiqllapa. Chaymi Jisustana kasushpaqa, manana chay unay liykunataqa kasunchiqllapachu. Chaqa kananqam chay kawsamuq Jisuspa warminshinana kanchiqllapa, Taytanchiq Dyus munashqanda rurashpa kawsananchiqllapa. 5 Piru manaraq kriyishpa Jisuspiqam, Muysispa liyningunata yach'ashpapis, mana munashpa kasuyta, masta animakarqanchiq uchata rurananchiqllapa. Chaymi kwirpunchiqta kasushpa, chinganchiqpaqna karqanchiqllapa. 6 Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana chay unay iskibrishqan liykunapa kriyadunshinachu kanchiqllapa. Ashwanmi kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mushuq bidapi librina kawsananchiq, Dyusta kasushpa.

Noqanchiqllaqam mana atinchiqchu ancha allita ruraytaqa

7 Chayshina kaptinqa, ¿imatam nishun? ¿Muysispa liyningunaqachu malu, nishpa?
¡Manám! Ashwanmi chay liykuna niwanchiq: Kaymi alli, kaymi mana allichu, nishpa.
Chaqa chay liykunaqam yach'achiwanchiq: Runa masikipa kusasningunata ama an-
chaqa munakuychu, nishpa. Chayta mana niwaptinchiqqam, chay kusasningunata
munakushpaqa, mana yach'ananchiqtachu: Uchatam ruraykani, nishpaqa. 8 Piru Mu-
ysispa liyninguna kamachiwaptin, uchata ama ruranaypaqqam, noqaqa masta munar-
qay chay uchata rurayta. Piru chay liykuna mana kaptinqam, mana yuyanaytachu
chay uchakunata ruranaypaqqa. 9 Chaqa unay tyimpupi manaraq chay liykunata
yach'ashpaqam, uchata rurashpapis, yuyarqay: Allin runam kani, nishpa. Piru chay
liykunata yach'akushpaqam, masta munarqay uchata rurayta. Chaymi intyindirqay:
Rinim chingaq. Manam atinichu chay liykunata kumpliytaqa washakanaypaq, nishpa.
10 Piru Tayta Dyusqam chay liyningunata qowarqanchiq, allita kasushpa, washakashpa,
paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Lukismi chay liyningunataqa mana atirqay-
chu kasuyta. Chaymi chay liykunaqa chingachiwanambaq karqan. 11 Piru noqaqam
puntata yuyarqay: Yumbay liykunatam atini kasuyta, noqa kikiylla washakanaypaq,
nishpa. Chayshina yuyashpaqam, noqa kikiylla ingañakaykarqay. Chaqa mana atishpa
tukuy liykunata kasuytaqam, chinganaypaq karqay.

12 Chaymi niykillapa: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, ancha santu, mana nima
maluchu, nishpa. 13 Piru ¿chayshina allin kashpapischu, dañachiwarqan chinganaypaq?
¡Manám! Ashwanmi uchata rurashpa, noqa kikiylla dañakarqay chinganaypaqqa. Piru chay
allin liykunaqam yach'achiwarqan: Ancha fiyutam ruraykangi, nishpa. Piru chayshina
yach'achiwaptinmi, noqaqa intyindishpa: Uchaykunaqam dañachiwaykan chinganaypaq,
nishpaqam, masta animakarqay, chay uchakunata ruranaypaq.

14 Allitam yach'anchiqllapa: Chay allin liykunatam Dyuspa Santu Ispiritun qowashqal-
lapa kanchiq, nishpa. Piru noqaqam mana allitaqa ruranichu. Chaqa kwirpuy mu-
nashqandalla rurashpam, dyabluta kasuykani suq randishqa kriyadu patrunninda ka-
suqshina. 15 Piru noqaqam mana intyindinichu: ¿Imaraykum uchata rurani? nishpaqa.
Chaqa munashpa allita ruraytapismi, mana atinichu. Chayshina mana munashpa uchata
ruraytapismi, chay uchakunata rurani. 16 Chaymi uchata mana munashpa ruraytaqa,
intyindini: Dyuspa liyningunaqam ancha allin, nishpa. Piru chayshina intyindishpapismi,
chay uchakunata rurani. 17 Chaqa shunqoypi kaq mana baliq yuyayniykunam animachi-
wan, chay uchakunata amalas ruranaypaq. 18 Chaymi munashpa allitalla ruraytapis,
mana atinichu. Chayraykum yach'ani: Ancha uchayuq runam kani, nishpa. 19 Chaqa
munashpa allitalla ruraytapismi, mana atinichu. Ashwanmi mana munashpapis, chay
uchakunata rurani. 20 Chayshina mana munashpapismi, jiñuyrayku uchakunata rurani.
Chaqa shunqoypi uchakuna kaptinmi, chay mana baliqkunata rurani.

21 Chaymi allitalla munashpa ruraytapis, ashwamba uchakunata rurani. 22 Piru Dyuspa
liyningunaqam ancha gustawan shunqoypi. 23 Piru chayshina gustawaptimbismi, noqaqa
uchayuq kashpa, ishkay yuyayniyuq kani. Suq yuyayniymi Dyusta ancha munan kasuyta.
Piru suq yuyayniyqam kwirpuy munashqandalla ancha munan rurayta. Chaymi chay
yuyayniykunaqa suq girrapishina pilyaptin, mana atinichu allita rurashpa kawsaytaqa.
Chaqa suq prisushinam chay mana baliq yuyayniyta kasuni. 24 Chaymi ancha llakishpa
yuyani: ¿Piraq yanapawanman, chay mana baliq yuyayniykunata dijanaypaq, ama chin-
ganaypaq? nishpa. 25 ¡Taytanchiq Dyusllam Siñurninchiq Jisukristuwan atin yanapaway-
taqa! ¡Chaymi paykunata ancha pagikuni!

Piru nishushqayshinam, ishkay yuyayniyuq kashqa kani. Suq yuyayniymi Dyuspa
liyningunata ancha munan kasuyta. Piru suq yuyayniyqam uchakunata ancha munan
rurayta. Chaymi noqa sapalayllaqa mana atinichu allitalla rurashpa kawsaytaqa.

8

Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, kayshina kawsananchiqllapa

1 Kananqam Jisukristupi yuyakuqkunataqa Tayta Dyusqa tukuy uchanchiqmanda pir-
dunawaqninchiq, manana rinchu kastigawaqninchiq. Chaqa mananam kwirpunchiq
munashqan uchakunata rurashpachu kawsanchiqllapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispir-
itunda kasushpana kawsanchiqllapa. 2 Chaymi noqaqa Jisukristupi yuyakushpa, Santu
Ispiritunda kasuptiyqa, mushuq bidata qowashqa. Chaqa payqam yanapawan, amana
uchata rurashpa kawsanaypaq. Chaymi manana rinichu chingaq. 3 Piru noqanchiqku-
nalla ancha munashpa Muysispa liyningunata kasuytaqam, uchayuqkuna kashpa, mana
atirqanchiqllapachu kumpliytaqa. Chaymi chay liykunaqa mana atirqanchu wash-
awayninchiqta. Piru Taytanchiq Dyusmi chay liykunamanda mas pudirniyuq. Chaymi
Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, kwirpuyuq runa kanambaq. Chayshina

kwirpuyuq kashpapismi, mana nima uchata rurarqanchu. Piru suq kruspim wañurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunambaq, amana kastigadu kananchiqllapa. 4 Chayshinam wañurqan, Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam yanapawanchiq, Dyus kamachikushqanda kasushpa, amana kasunanchiq mana baliq yuyayninchiqkunataqa.

5 Chaqa wakin runakunaqam mana baliq yuyayningunata rurashpaqa, kwirpun munashqandalla yuyanllapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasuqkunaqam Dyus munashqandalla yuyanllapa. 6 Chaqa noqanchiqkuna kwirpunchiq mana alli munashqanda yuyashpaqam, tukuy tyimpupaq rinchiqllapa chingaq. Piru Tayta Dyus munashqanda yuyashpaqam, paywan pulla kushikushpa, tukuy tyimpu shumaqta rinchiqllapa kawsaq. 7 Piru wakin runa, warmi kwirpun munashqandalla rurashpaqam, Tayta Dyusta kuntraykanllapa. Chaqa manam munanllapachu ni atinllapachu Dyuspa liyningunata kasuytaqa. 8 Chaymi paykunaqa munashqandalla rurashpa, mana atinllapachu Tayta Dyusta kushichiytaqa.

9 Piru qamkunaqam mana paykunashinachu kawsangillapa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun shunqoykipi tiyan. Chaymi payta kasushpa kawsangillapa. Piru mayqannikipi Jisuspa Santu Ispiritun mana tiyaptinqam, mana Jisukristuwanchu kangillapa. 10 Piru kananqam Jisukristupa Ispiritun noqanchiqkunapi tiyaptin, Tayta Dyusqa manana uchayuqpaq riqsiwanchiqllapa. Chaymi ispiritunchiqqa manana rinchu wañuq. Piru kwirpunchiqmi wañun, chay unay uchakunata rurashqanchiqrayku. 11 Kanan Dyuspa chay Santu Ispiritunmi Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam Ispiritunqa noqanchiqkunapi tiyashpa, rin kawsachimuq kwirpunchiqta wañushqanmanda.

12 Chaymi masitakuna, Tayta Dyusta ancha dibiranchiq, chayshina wañushpa, washawashqanchiqrayku. Chayri amana kawsashunchu chay mana baliq yuyayninchiqkunata kasushpaqa. 13 Chaqa chay mana baliq munashqaykita rurashpaqam, wañushpa ringillapa chingaq. Piru Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptinmi, chay mana baliq kusaskunataqa amana ruranaykillapa, Dyuswan pulla ringillapa kawsaq.

14 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqa, Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. 15 Chaqa chay Santu Ispiritundaqam mana ch'askirqanchiqchu suq randishqa kriyadushina, Taytanchiq Dyusta manchananchiqqa. Ashwanmi paytaqa ch'askirqanchiq, Tayta Dyuspa wambranguna kananchiq. Chaymi kananqa dirichuyuq kanchiq Dyusta ninanchiq: “Taytaymi kangi”, nishpa. 16 Chaqa chay Ispiritunqam noqanchiqkunapi tiyashpa niwanchiqllapa: “Dyuspa wambrangunanam kangillapa”, nishpa. 17 Chaymi Churin Jisukristuwan pulla rinchiqllapa ch'askiq suq shumaq irinsyata. Chaqa kay mundupi Jisuspi kriyiptinchiq, suqkuna padisichiwanchiq. Piru chayshina padisishpaqam, syilupi Jisuswan pulla llipyashpa, rinchiqllapa kamachikuq.

Taytanchiq Dyustam shuyaykanchiq, syiluman apawananchiq

18 Kay pachapiqam ancha ñakanchiqllapa. Piru allitam yach'ani: Suq diyam syilupi ancha llipyaq Siñurninchiqwan kushikushpa, rinchiqllapa yach'aq: Kay kushikushqanchiqpaqqam chay ñakashqanchiqqa mana nimachu kashqa, nishpa. 19 Tayta Dyus tukuy ima rurashqanmi ancha shuyakuykan, Dyusqa noqanchiqkunapaq ninambaq: “Kaykunam wambraykuna”, nishpa. 20-21 Chaqa runakuna uchakunata ruraptinllapam, Tayta Dyusqa dijarqan, pay tukuy ima rurashqanguna dañakanambaq. Piru chayshina dijashpapismi, ufrisikurqan: “Suq diyam yumbay wambraykuna noqawan pulla llipyashpa, rinllapa kamachikuq. Mananam rinllapachu wañuq. Chay diyapiqam tukuy ima rurashqayqa manana rinchu dañakaq. Ashwanmi allichaptiy, chay rurashqaykunaqa rinllapa kushikuq chay wambraykunawan”, nishpa.

22 Chaqa yach'anchiqllapam: Tayta Dyus tukuy ima rurashqangunam ancha padisishpa kanangaman kijakun, suq warmi qeshyanambaq padisiqshina. 23 Chaymi noqanchiqkuna Santu Ispirituwan kashpapis, Dyus chay rurashqangunawan pulla padisinchiqllapa. Piru Taytanchiq Dyusqam chay Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Suq diyam masta rin yanapawaqninchiq, nishpa. Chaymi kay mundupi padisishpapis, ancha shuyakuykanchiq, Tayta Dyus akrashqan wambrangunata yumbay irinsyanchiqta qowananchiqkaman. Chay diyapim payqa suq mushuq kwirputana rin qowaqninchiq. 24 Chaqa Taytanchiq Dyuspi kriyiptinchiqmi, payqa washawashqa kanchiq, suq diya paypa pullan syilupi kawsananchiq. Lukismi manaraq rikanchiqchu chay ufrisiwashqanchiqtaqa. Piru Dyuswan syilupi kashpaqam, manana nisisaryuchu rin kaq pay niwashqanchiqpi yuyakunanchiqqa. Piru kananqam shuyakuykanchiq, chay

manaraq rikashqanchiq kumplinambaq. 25 Chaymi manaraq rishpa syilumanqa, mana
shaykuq shuyakuykanchiq, chayman rinanchiqllapa.
26 Mana yach'aptinchiq Dyusman allita mañakuytam, paypa Santu Ispiritun ancha
yanapawanchiq mas allita mañakunanchiq. Chaqa ancha syintishpam llakiypaqta, rru-
gakun noqanchiqkunapaq mana ni palabrakunata rimashpa. 27 Kanan Tayta Dyusqam
tukuy ima yuyashqanchiqta allita yach'an. Chaymi chay Santu Ispiritun noqanchiqpaq
mañakushqanda ancha allita intyindin. Chaqa chay Santu Ispirituqam Taytanchiq Dyus
munashqanshinalla mañakun.

Tayta Dyuswanmi tukuy ima mana allikunata atinchiq binsiyta

28 Yach'anchiqllapam: Tayta Dyusmi qayawashqa kanchiq, pay munashqanshina
kawsananchiq. Chaymi payta kuyaqkunataqa tukuy imapi byinninchiqpaq yana-
pawanchiq, nishpa. 29 Chaqa unaymandapacha manaraq nasiptinchiqmi, Tayta Dyusqa
riqsiwaqninchiq akrawarqanchiq, Churin Jisusshina kananchiqllapa, Jisusqa yum-
bay noqanchiqkunapa kulaka masanchiqshina kanambaq. 30 Chayshina akrawaqn-
inchiqmi, Dyusqa qayawarqanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayshina
qayawaqninchiqmi, uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, mana uchayuqpaqna
riqsiwanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa rin yanapawaqninchiq pudirninwan, payshina
llipyashpa, paywan kamachikunanchiq.
31 Tukuy chayta yach'ashpaqam, allita kayshina yuyakunchiqllapa: Tayta Dyus yana-
pawaptinmi, mana ni pipis atinqachu binsiwayta, nishpa. 32 Chaqa Tayta Dyusqam mana
nimata mich'awaqninchiqchu, sapalan Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan,
noqanchiqkunapaq wañunambaq. Chayshina kikin Churin Jisusta intrigakushpam, Tayta
Dyusqa tukuy imapi noqanchiqkunata rin yanapawaqninchiq, ¿manachu? 33 Chayshina
Tayta Dyus akrashqangunata mana uchayuqkunapaq riqsiwaptinchiqqam, mana pipis
atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqkunam kangillapa", nishpaqa. 34 Chaqa
Jisukristum wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiqllapa. Chaymandaqam
kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan, noqanchiqkunata
yanapawananchiq. Chaymi mana pipis atinqachu shimbiwayninchiqta: "Uchayuqmi
kangi", nishpaqa, kastigadu kananchiqllapa. 35 Chaqa mana ni pipis ni mayqambis atin-
manchu Jisukristuta disanimachiyta, ama kuyawananchiqqa: ni ñakaykuna, ni llakikuna,
ni qesachawaqninchiqkuna, ni ambruna, ni mana kaptin mudananchiq, ni uchayuqkuna
jurapawaptinchiq, ni atun kuchilluwan wanchiwaptinchiq. 36 Chaymi Dyuspa Santu
Librumbi paypaq rimaqkuna payta nin:

Tayta Dyus, qamta sirbishuptiyllapam, chay kuntrashuqkuna tukuy uras munanllapa
wanchiwayllapata. Manchu wishakunata kamalman apanllapa wanchiq (wanchi-
nanllapa). Chayshinallam noqaykunatapis munanllapa wanchiwayta, nishpa.*

37 Piru chayshina munashpa wanchiwayninchiqtam, mana nimatapis atinllapachu bin-
siwayninchiqta. Ashwanmi Jisukristu ancha kuyawaqninchiq yanapawanchiq, Dyuspi
allita yuyakushpa, dyabluta, tukuy ima maluta binsinanchiqllapa. 38 Chaymi kawsaykapt-
inchiq ichu wañuptinchiqpis, mana nimapis atinqachu akrawayninchiqta Tayta Dyus-
manda, noqanchiqkunata ama kuyawananchiqqa. Manam atinchu ni mas kamachikuq
anjilkuna, ni mas kamachikuq dyablukuna, ni suq laya kamachikuqkuna, ni kay ty-
impupi kawsaqkuna, ni shamuq tyimpupi kawsaqkunapis. 39 Manamir rinllapachu
akrawaqninchiq ni altupi puriqkuna ni kay allpapa warambi kaqkuna ni suq laya kaqku-
napis. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Siñurninchiq Jisukristuta kach'amushpa, ancha allita
yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa.

9

Dyusmi akrashqa isrraylinukunata, nasyunnin kanambaqllapa

1 Kriyiq masitakuna, Jisukristupi tukuy shunqo kriyiptiymi, Dyuspa Santu Ispiritun
shunqoypi tiyashpa yanapawan, allip kaqtalla qamkunata nishunaypaq. Chaymi kayta
niykillapa, mana nimata llullakushpachu: 2 Ancham llakini (llaqta masiy isrraylinuku-
napaq, Jisuspi mana kriyiptinllapa. Chaqa chay llaqta masiykunatam ancha kuyani.)
3 Chaymi atishpaqa, intrigakayman paykunapa rrimplasun chinganaypaq, paykunata
washanaypaq. 4 Chaqa noqaqam paykunawanqa Isrrayilpa karu willkanguna kanil-
lapa. Tayta Dyusmi akrawarqanllapa, paypa wambranguna kanayllapa. Unay ag-
wiluykunam Tayta Dyuspa llipyayninda rikarqanllapa. Chaymandaqam paykunawan suq
tratuta rurashpa, Muysispa liyningunata qorqan. Paykunataqam yach'achirqan, paytalla
aduranannllapa. Paykunataqam ufrisirqan, Akrashqan Washadurta kach'amunambaq.

* **8:36** Salmo 44.22

5 Chaqa chay unay isrraylinu agwiluykunapa karu willkangunam kanillapa. Noqaykunamandam Dyus Akrashqan Washadur Jisuspis nasirqan. Payqam Dyus. Chaymi tukuy imata, tukuy maypi kamachin. Chayri payqa tukuy tyimpu alabashqa kanqa. ¡Chayshina kanqa!

6 Dyusqam isrraylinukunata ufrisishqanda mana qonqarqanchu. (Ashwanmi kumplirqan.) Piru chay unay agwiluyllapa Isrrayilpa karu willkanguna kashpapismi, mana yumbayniychu Dyuspa wambranguna kanillapa. 7 Chaqa Abrajamba mirayningunamanda kashpapismi, mana yumbayniyllapachu Dyuspa lijitimu wambrangunaqa kanillapa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda kayshina nirqan: "Churiki Isakmandallam lijitimu willkaykikunaqa kanqa", nishpa. 8 Chaymi yach'anchiqllapa: Abrajamba mirayninguna kashpapismi, mana yumbaychu kashqa Dyuspa wambrangunaqa, nishpa. Ashwanmi Dyuspi kriyiqkunatalla akrarqan, wambranguna kanambaqqa. Chayshina Abrajan Dyuspi kriyiptinmi, chayshinalla paytapis ufrisishqa karqan: Churiyuqmi ringi kaq, nishpa. 9 Chaqa Taytanchiq Dyusqam Abrajanda kayshina ufrisishqa karqan: "Suq watamanda kutimuptiymi, warmiki Sara qeshyanqa churikita", nishpa.

10 Manam Abrajanwanllachu chayshinaqa karqan. Ashwanmi churin Isakpis warmin Rribikapi ishkay churiyuq karqan. 11-13 Piru manaraq nasiptin chay churingunam, manaraq ni uchata ni allita ruraptinllapa, Tayta Dyusqa Rribikata nirqan: "Punta nasiq wawaykim chay iki nasiq wawaykita rin kasuq", nishpa. Chayshinallam Taytanchiq Dyuspis Santu Librumbi nirqan: "Jakubum gustawan. (Chaymi payta akrashqa kani, nasyunniypa agwilun kanambaq.) Piru masan Isawmi mana gustawanchu. (Chaymi paytaqa mana akrashqachu kani chay nasyunniypa agwilun kanambaqqa)", nishpa. Chayshina manaraq ni allita ni maluta ruraptinllapam, Tayta Dyusqa chay ishkay masapuramanda suqta akrarqan, nasyunnimba agwilun kanambaq. Pay munashqandallam chayshinaqa akrarqan.

14 Chayshina Taytanchiq Dyus gustashqan runata akraptinqam, ¿atinchiqchu niyta: "Tayta Dyusqam mana allitachu rurashqa", nishpa? ¡Manám! Chayshinaqa ama rimashunllapachu. 15 Chaqa Tayta Dyusqam Muysista nirqan: "Mayqanda munashpa yanapaytaqam, yanapashaq. Mayqanda munashpa llakipaytaqam, llakipashaq", nishpa.* 16 Chaymi Dyusqa mana yanapanchu suq runata, chay runaqa ancha munashqanrayku yanapanambaqqa ichu ancha trabajashqanrayku. Ashwanmi Tayta Dyusqa llakipashpa pay kikin munashqanda yanapan. 17 Chaymi Tayta Dyusqa librumbi chay unay gubyirnu Farunda nirqan: "Farun, qamtam ancha pudirniyuqta rurashushqa kani. Chaymi kuntrawaptikiqa, noqa rini binsishuq, yumbay kay mundupi tiyaqkuna yach'anambaq: Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha shumaq famayuq", nishpa. 18 Chaqa Dyus kikin munashpam, wakin runakunata llakipan, wakin angu shunqoyuq runakunataqam jwirtiyachin, chayshinalla kidananllapa, nishpa.

19 Piru kinsapch'i suqniki Dyusta munashpa wichupayta noqata kayshina niwangiman: "Dyusmi yumbayninchiqta rurawashqa kanchiq, paypi kriyiqkunata, mana kriyiqkunatapis. Chayri angu shunqoyuqta rurawashpaqa, ¿Imaraykum rin kastigawaq, uchata ruraptiyqa?" nishpa. 20 (Piru chayshina nishpaqam, mana allip kaqtachu rimaykangi.) Chayshinaqa ¿pitaq kangi Tayta Dyusta rrispundinaykiqa? Tayta Dyusqam suq runa mangata ruraqshina. Qamqam chay mangashina kangi. Chaymi mana dirichuyuqchu kangi Dyusta rrispundinaykiqa: "¿Imaraykum kayshinaqa rurawashqa kangi?" nishpa. 21 Chaqa Tayta Dyus mangata ruraqshina kashpaqam, pay munashqanda atin rurayta. Chaymi mitumanda wakin mangakunataqa ancha baliqta atin rurayta, fyistakunapilla yanukunanllapa. Chay mitumandallam atin rurayta mana yaqqa baliq mangakunatapis, chaykunapi tukuy diyakuna yanukunanllapa.

22 Chayshinallam Tayta Dyusqa runakunawambis ruran, yach'achiwananchiq: Ancha pudirniyuq kashpam, atini kastigayta chay uchayuqkunata, nishpa. Piru ancha allin kashpam, mana daschu kastigan chay chinganambaq kaq uchayuqkunataqa. Ashwanmi paykunataqa ancha achka tyimpupaq agwantan. 23 Chayshina paykunata agwantashpam, noqanchiqkunata llakipawaqninchiq, ancha yanapawashqa kanchiq, intyindinanchiq: Tayta Dyusmi ancha pudirniyuq, ancha allin, nishpa. Chaymi unaymandapacha tukuy imata allicharqan, noqanchiqkunata washawaqninchiq, paypa llipyaykaq lugarninman apawananchiq. 24 Chaqa Dyusqam akrawashqallapa kanchiq isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapis, paypa wambranguna kananchiqllapa. 25 Chaymi Dyuspaq rimaq Usiyaspa librumbi Tayta Dyus kayshina nin:

---

* **9:15** Éxodo 33.19

Chay mana wambray kaqkunatam nishaq: “Wambraykunanam kangillapa”, nishpa. Chay
mana kuyashqakunatam nishaq: “Ancham kuyaykillapa”, nishpa.*
26 Chay librumbillam Tayta Dyusqa nimbis:
Suq lugarpim qamkunata nishurqaqllapa: “Manam noqapa wambraykunachu
kangillapa”, nishpa. Piru kananqam chay kikin lugarpilla rini nishuqllapa: “Noqa
kawsaq Dyuspa wambraykunanam kangillapa”, nishpa.*
27-28 Piru Dyuspaq rimaq Isayiyasmi isrraylinukunapaq nirqan: “Tayta Dyusqam chay
rimashqanda kumplishpa, yumbay kay mundupi tiyaqkunata ancha allita das rin jusgaq.
Chaymi chay Isrrayilmanda kaqkuna, ancha achka aqoshina kashpapis, wakingunalla
washadu rinllapa kaq jwisyu diyapi,” nishpa.* 29 Chaymi chay kikin Isayiyas ancha unayna
nirqambis:
Ancha pudirniyuq Tayta Dyus mana llakipawaptinchiqqam, yumbay noqanchiqkuna
ushyakashqana kananchiqta. Chay Suduma llaqtashina, Gumurra llaqtashinam
yumbayninchiqna chingananchiqllapata, nishpa.*

Isrraylinukunapismi Jisuspi kriyishpa atinllapa washadu kayta

30 Chayta yach'ashpaqa, ¿imatam nishun? Chay mana isrraylinu kaqkunaqam mana ni-
matapis rurarqanllapachu, Tayta Dyus paykunata pirdunanambaqqa. Piru paykunaqam
Tayta Dyuspi allipta kriyiptinllapa, payqa pirdunashpa, mana nima uchayuqkunapaqna
riqsin. 31 Piru isrraylinukunaqam Muysispa liyningunata ancha munashpa kasuytapis,
mana atirqanllapachu kumpliyta. Chaymi Tayta Dyusqa mana pirdunarqanchu payku-
nataqa. 32 Chaqa paykunaqam yuyarqanllapa: Liykunata kumplishpam, noqa kikiylla
atini washakayta, nishpa. Piru manam munarqanllapachu Jisuspi kriyiyta, paykunata pir-
dunanambaqqa. Chaymi paykuna suq rumipi trumpisashpa bulakaqshina karqanllapa.
33 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisuspaq kayshina nin:
Siyun llaqtapim suq allin rumitashina rurashaq. Chay rumipim achka runakuna trump-
isashpa, bulakanqallapa. Piru chay rumipi kriyiqkunaqam mana nimatapis rinlla-
pachu penqakuq: “Yanqam kriyishqa kani”, nishpaqa. Chaqa paykunataqam ancha
rini yanapaq, nishpa.*

10

1 Kuyashqay masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha munani, isrraylinu masiykuna
washadu kananllapa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, paykunata washanambaq.
2 Chaqa allip kaqtam niykillapa: Paykunaqam ancha munanllapa Tayta Dyusta kasuyta.
Piru manam intyindinllapachu pay nishqandaqa. 3 Chaqa manam intyindinllapachu:
Tayta Dyusqa imashinam uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpaqa. Ashwanmi mu-
nanllapa paykuna kikinlla allita rurayta washakanambaq. Chaymi mana munanllapachu
Dyus nishqanshina Churin Jisukristupi kriyiytaqa. 4 Piru Jisukristuqam yumbay liykunata
kumplishpa, wañurqan, uchanchiqkunapaq pagarakunan. Chaymi manana balinchu
chay liykunata kumplinanchiq washakananchiqqa. Ashwanmi Jisuspi kriyiptinchiqllapa,
payqa washawanchiq.

Tayta Dyusmi yumbayta munan washayta

5 Piru wakin runakunaqam munanllapa liykunata kasuyta, paykuna kikinlla
washakananllapa. Chaymi paykunapaq Muysisqa kayshina iskibrirqan: “Suq runa
washakanambaqqa, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata allita kasushpa kawsanqa”,
nishpa.* *Nuta: Piru manam ni pipis atinchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa.*
6 Chaymi Tayta Dyusqa nin: “Churiypi kriyiptikillapaqam, rini washashuqllapa,
nishpa. Chayri ama yuyayllapachu: ¿Mayqan runatam kach'ashun syiluman, Dyus
Akrashqan Washadurta kay pachaman apamunambaq? nishpaqa. (Chaqa chay
Washadurqam shamushqana.) 7 Ama ni yuyayllapachu: ¿Pitam kach'ashun wañuqkunapa
lugarninman, Dyus Akrashqan Washadurta wañushqanmanda kawsachimushpa,
kay pachaman apamunan? nishpa. (Chaqa Washadurninchiqmi wañushqanmanda
kawsamushqana.)” 8 Chaymi Muysispa librumbiqa nimbis: “Manam trabajuschu
Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda intyindinaykiqa. Chaqa dasmi atingi shunqoykipi
kriyiyta, shimikiwan suqkunatapis willanayki”, nishpa.* Chay kikin nutisyatallam
noqaykunapis yach'achikunillapa, chay uyawaqkuna Jisuspi kriyinanllapa. 9 Tukuy
shunqoykiwan allita kriyiy: Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa,
nishpa. Chayshina kriyishpa, shimikiwan suqkunata allip kaqta willay: “Jisusmi noqapa

* **9:25** Oseas 2.23 * **9:26** Oseas 1.10 * **9:27-28** Isaías 10.22-23 * **9:29** Isaías 1.9 * **9:33** Isaías 8.14; 28.16
* **10:5** Levítico 18.5 * **10:8** Deuteronomio 30.14

kamachikuqniyqa", nishpa. Chayshina ruraptikiqam, Tayta Dyusqa rin washashuq.
10 Chaqa shunqonchiqwan allipta kriyiptinchiqqam, Tayta Dyusqa uchanchiqkunamanda
pirdunawanchiq. Chaymandaqam shiminchiqwan suqkunata niptinchiq: "Jisukristum
kamachikuqniy", nishpaqa, Dyusqa washawanchiqllapa.

11 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Tayta Dyusqam paypi kriyiqkunata imatapis
ufrisishpaqa, tukuy imata rin kumpliq", nishpa.* 12 Chayshinam nin yumbay laya
runakunapaq. Chaqa Tayta Dyusqam isrraylinukunapa, mana isrraylinu kaqkunapa
kamachikuqninchiq. Paypaqqam yumbayninchiq igwallla kanchiqllapa. Chaymi payman
mañakuptinchiqqa, ancha allita yanapawanchiq. 13 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam
kayshinapis nin: "Mayqan runa ichu warmi Siñurninchiqta rrugaptin washanambaqqam,
payqa rin washaq", nishpa.* 14-15 Piru manaraq ni pipis kach'aptin yach'achikuqtaqa,
¿imashinam atinman riyta yach'achikuq Jisuspaqqa? Chay kach'adukuna manaraq
ch'ayaptin yach'achikuqqa, ¿imashinam suqkunaqa atinmanllapa yach'ayta Jisuspaqqa?
Chayshina manaraq yach'ashpa Jisuspaqqa, ¿imashinam atinmanllapa paypi kriyiytaqa?
Manaraq paypi kriyishpaqa, ¿imashinam atinmanllapa rrugayta washanambaqqa? Chaymi
Dyuspa Santu Librumbi nin: "Yach'achikuqkuna ch'ayamuptinqam, ancha shumaq
rin kaq. Chaqa paykunaqa Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinqam, achka
runakuna, warmikuna rinllapa kushikuq", nishpa.*

16 Piru chay yach'achikuq runakuna Tayta Dyus nishqanda yach'achikuptimbismi,
mana yumbaychu kriyishqallapa. Chaymi Dyuspaq chay rimaq Isayiyasqa librumbi nin:
"Tayta Dyus, qambaq yach'achikuptiyqa, ¿pikunataq kriyiwashqallapa? (Wakingunallám)",
nishpa.* 17 Chayshinallam Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptinchiqqa,
wakingunaqa uyanllapa. Chay uyaqkunamandam, wakinningunaqa Jisuspi kriyinllapa.

18 Mayá, tapushqaykillapa: ¿Manachu tukuy maypi chay shumaq nutisyandaqa uyashqal-
lapa? Arí. Tukuy maypim uyashqallapaqa. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Chay yach'achikuqkunam yumbay nasyungunapi yach'achikushqa, kay pachapa tukuy
kuchungunakaman ch'ayashtin, nishpa.*

19 Mayá, mushuqmanda qamkunata tapurishqayki: ¿Isrraylinu masiykunaqa manachuraq
yach'ashqa Dyuspa shumaq nutisyanda? nishpa. Arí, paykunaqam yach'ashqallapa.
Chaqa Muysispismi Tayta Dyus nishqanda kayshina iskibrirqan:

Isrraylinukunatam piñachishaq, mana isrraylinu kaqkunata washashpa. Chaqa chay mana
intyindiq runakunata kuyaptiymi, rikawashpallapa, chay isrraylinukuna rinllapa
paykunataqa imbidyaq, nishpa.*

20 Chayshinallam Isayiyaspis mana nimata manchashpachu, Tayta Dyus nishqanda
kayshina iskibrirqan:

Mana maskawaq runakunam tariwashqallapa;

mana tapukuqkunatam dijashqa kani riqsiwananllapa, nishpa.*

21 Piru chay Isayiyasllam isrraylinukunapaq Dyus nishqanda kayshinapis iskibrirqan:

Isrraylinukunata mana shaykuq qayaptiypismi, paykunaqa mana uyakuqkuna kashpa,
mana munarqanllapachu uyawayta, nishpa.*

11

Wakin isrraylinukunam Tayta Dyuspi kriyishqallapa

1 Mayá, tapushqaykillapa: ¿Tayta Dyuschu nasyunnin Isrrayilmanda akrakashqana?
¡Manám! Chaqa noqapi yuyayllapa. Noqapismi isrraylinu kashpa, chay unay agwiluy
Abrajamba karu willkan Binjamimba atun ayllunmanda kani. Piru Tayta Dyusqam mana
akrakashqachu noqamandaqa. 2 Tayta Dyusqam ancha unaymandapacha yach'arqan:
Isrraylinukunatam rini akraq, nasyunniy kananllapa, nishpa. Chayshina akrawash-
paqam, mana yumbay noqaykuna isrraylinukunataqa wichukuwashqachu. ¿Manachu
yuyangillapa Dyuspaq rimaq Eliyas Tayta Dyusta nishqandaqa? Chaqa payqam llaqta
masingunata Tayta Dyuspi kayshina kulpacharqan: 3 "Tayta Dyusitu, kay llaqta masiyku-
nam qambaq rimaqkunata wanchishqallapa. Pata altarnikikunatam bulashqallapa.
Noqatallam manaraq tariwashqachu wanchiwananllapa. Piru noqatapismi ancha mu-
nanllapa wanchiwayta", nishpa.* 4 Chayshina Eliyas kulpachaptinmi, Tayta Dyusqa

* **10:11** Isaías 28.16 * **10:13** Joel 2.32 * **10:14-15** Isaías 52.7 * **10:16** Isaías 53.1 * **10:18** Salmo 19.4
* **10:19** Deuteronomio 32.21 * **10:20** Isaías 65.1 * **10:21** Isaías 65.2 * **11:3** 1 Reyes 19.10

kayshina nirqan: “Manam qamllachu noqapi kriyingiqa. Ashwanmi noqaqa 7.000 isrraylinu runakunata kwidashqa kani, noqatalla kasuwananllapa. Paykunaqam mana qonqorikushqachu chay yanqa amitu laya Bal shutiqpa ñawpambi aduranananllapaqa”, nishpa.*
5 Chayshinallam kay tyimpupipis Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, wakin isrraylinu
masiykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kananllapa. 6 Chayshina Tayta Dyus
ancha allin kashqanraykullam paykunata washarqan. Manam washarqanchu, paykuna
ancha allita rurashqanraykuchu. Chaqa paykuna ancha allin kashpa washakaptinqam,
manana balinmanchu Taytanchiq Dyus paykunata washanambaqqa.
7 Yumbay chaykunata yach'ashpaqa, ¿imatam intyindinchiqllapa? Chaqa achka
llaqta masiy isrraylinukunam allita rurashpa, munashqa paykuna kikin washakayta.
Piru manam atishqallapachu washakaytaqa. Piru Tayta Dyusmi noqanchiqkunata
akrawashqa kanchiq, washawananchiq, Jisuspi kriyiptinchiq. Piru chay mana munaq
kriyiqkunataqam Tayta Dyusqa masta jwirtiyachishqa, mas rumi shunqoyuq kanambaqllapa. 8 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay mana munaq kriyiqkunapaqqa kayshina
nin: “Tayta Dyusmi paykunata dijarqan, pay nishqanda ama intyindinanllapa. Chayshina
dijaptinmi, allin ñawiyuqkuna kashpapis, sarkukunashina kidarqanllapa. Rinriyuqkuna
kashpapismi, surdukunashina kidarqanllapa, Chaymi paykunaqa kanangaman mana
intyindinllapachu”, nishpa.* 9 Chay karu agwilunchiq Dabidpismi librumbi kayshina
iskibrirqan:

Dyusman mañakuni, chay mana kriyiqkunata patañapishina piskanambaq, fyistangunapi
mikuykaptin, upyaykaptinllapa. Suq runa atarrayawan piskaduta piskaqshina
Tayta Dyusqa piskashpa kastiganqa.
10 Chaymi Dyuspi mana kriyishpaqa, ancha rinllapa pandaq, Dyus nishqanda ama intyin-
dinanllapa. Mana intyindishpaqam, sarkukunashina kanqallapa. Chaymi tukuy
tyimpu ñakanqallapa suq runa ancha llashaqta apaqshina, nishpa.*

Tayta Dyusqam mana isrraylinu kaqkunatapis achkata rin washaq

11 Mushuqmandam tapuriykillapa: ¿Chay isrraylinukuna pandashpaqachu, yumbayna
rinllapa chingaq? ¡Manám! Piru paykuna Jisuspi mana munaptinllapa kriyiytam, Dyusqa
kumbidashqa chay mana isrraylinu kaqkunata, paypi kriyishpa washadu kananllapa.
Chaymi chay isrraylinukunaqa rin imbidyaq chay mana isrraylinu kaqkunata. Chayshina
imbidyashpaqa, paqta paykunapis animakanqa, Jisuspi kriyishpa washadu kananllapa.
12 Piru kay tyimpupim achka isrraylinu llaqta masiykunaqa mana Jisuspiqa kriyishqallapachu. Chaymi Dyusqa chay mana isrraylinu kaqkunata ancha yanapashqa, paypi
kriyinanllapa. Piru chay isrraylinukunapis Jisuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa yumbayninchiqta masta rin yanapawaqninchiq.
13 Piru wakinnikiqam mana Isrrayilmandachu kangillapa. Qamkunatam kayshina
niykillapa: Tayta Dyusqam kach'amuwashqa, qamkunapa yach'achikuqniki kanaypaq. Chaymi atishqaykaman munani allita qamkunata yach'achishuyta. 14 Paqtar
isrraylinu masiykuna, qamkunata rikashushpa, qamkunashina munanqallapa Jisuspi
kriyiyta, washadu kananllapa. 15 Chaqa Tayta Dyusqam chay mana kriyiq isrraylinu
kaqkunamanda akrakashpa, qamkuna furastiru kaqkunata yanapashushqa, paywan
alliyashpa, wambranguna kanaykillapa. Chayshina achka llaqta masiy isrraylinukunapis
Jisuspi kriyiptinllapaqam, mas shumaq rin kaq. Chaqa paykunaqam wañushqanmanda
kawsamushqanshina rinllapa kaq.
16 Kay ishkay kumparasyundam niykillapa: Suq masamanda punta tanda Dyuspa
kaptinmi, yumbay chay masapis Dyuspalla. Chayshinallam suq plantapa ch'upan Dyuspa
kaptinqam, yumbay chay plantapis paypalla. *[Nuta: Chay isrraylinukunapa unay agwilunguna Dyuspi puntata kriyishpaqam, chay masamanda punta rurashqan tandashina, chay plantapa ch'upanshina karqanllapa. Chayshinallam Pablu, chay suq isrraylinu kriyiq masingunapis chay mas ikita rurashqan tandakunashina ichu chay plantapa rikrangunashina karqanllapa.]*
17 Piru wakin isrraylinu masiykunaqam Tayta Dyusmanda akrakarqanllapa. Paykunaqam allin ulibu plantapa pitishqa rikrangunashina karqanllapa. Qamkuna furastiru
kaqkunaqam muntipi yanqa wiñashqa ulibu mana puqoqshina karqaykillapa. Piru
Tayta Dyusqam kuyashushpa, chay mana baliq plantapa rikranda kuchushpa, chay
allin ulibu plantaman pyisashqashina rurashushqallapa. Chaymi chay allin plantapa
ch'upambishinana tiyangillapa. (Chaqa chay unay isrraylinukunam Tayta Dyuspi allita
kriyishpa, pay nishqanda iskibrishqanrayku, qamkunapis atishqallapa kangi Dyuspi

* **11:4** 1 Reyes 19.18 * **11:8** Deuteronomio 29.4 * **11:10** Salmo 69.22-23

kriyiyta.) 18 Piru noqaykuna isrraylinukunaqam chay allin ulibupa lijitimu rikrangunashina kashqallapa kani. Qamkuna furastiru kaqkunaqam chay gustunlla wiñaq ulibupa rikrangunashina kashqallapa kangi. Chayri ama yuyayllapachu: Chay isrraylinu kaqkunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa.

Chaqa qamkuna isrraylinukunaraykum Dyuspi kriyishqallapa kangi. Manam qamkunaraykuchu noqaykuna isrraylinukunaqa Dyuspi kriyishqallapa kani. *[Nuta: Chay unay isrraylinukunaqam Dyuspa Santu Librunda iskibrishqallapa karqan. Chaymandaqam chay furastiru kaqkunapis chay Santu Libruta uyashpa, Dyuspi kriyishpa, washadu karqanllapa.]*

19 Kinsapch'i qamkuna niwangiman: Ariri. Qamkuna isrraylinukunamandam Dyuspaq yach'akushqallapa kani. Piru kananqam Tayta Dyusqa chay mana kriyiq isrraylinukunata wichukushqana suq ulibu plantapa mana baliq rikrandashina, noqaykunata chay plantanman tandawanambaq, nishpa. 20 Piru manam yanqachu wichukurqanqa. Ashwanmi paykuna paypi mana kriyishqanrayku, wichukushqa. Chaymandaqam qamkunataqa washashushqa, paypi kriyiptikillapa. Chayri ama yuyayllapachu: Paykunamandaqam masta balinillapa, nishpaqa. Ashwan umildi kashpa, Tayta Dyusta manchashpa, allita kwidakayllapa, Dyusmanda ama akrakanaykillapa paykunashina. 21 Chaqa chay mana kriyiq isrraylinu kaqkunatam wichukurqan, chay allin ulibupa rikrangunata kuchushpa wichukushqanshina. Chayshinallam qamkunatapis rin wichukushuqllapa, paypi mana kriyiptikillapaqa.

22 Mayá, ¡allita yuyayllapa! Tayta Dyusqam ancha allin yumbaywan. Piru uchata ruraqkunataqam kastigan. Chaymi paymanda akrakaqkunataqa kastigashqa. Piru qamkunataqam ancha yanapashushqa. Chayri Tayta Dyuspi mana shaykuq kriyiyllapa: Paymi ancha allin, nishpa. Piru chayshina qamkunapis mana kriyiptikiqam, rin wichukushuqllapa. 23 Piru chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna Tayta Dyuspi kriyiptinllapaqam, Dyusqa paykunatapis rin yanapaq. Chaqa payqam mushuqmanda das atin pyisariyta paykunata chay allin plantamanshina, wambranguna kanambaqllapa. 24 Qamkuna mana baliq ulibu plantashina kaptikipismi, Jisuspi kriyiptikillapa, Tayta Dyus washashushqa. Piru dasmi atin washayta chay isrraylinu masiykunata, paypi kriyiptinllapa. Chaqa paykunaqam ulibupa lijitimu rikrangunashina.

Tayta Dyusmi isrraylinukunata kuyashpa, rin washaq

25 Kriyiq masitakuna, Tayta Dyus yuyashqandallam munani yach'anaykillapa, amana yuyanaykillapa: Noqam yumbaymanda mas yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Dyus shunqombilla yuyashqanqam kayshina: Chay isrraylinukunaqam mana tukuy tyimpupaqchu angu shunqoyuqkuna rinllapa kaq. Ashwan Dyus munashqanshinam achka furastirukuna Jisuspi puntata rinllapa kriyiq. Chaymandaqam ancha achka isrraylinukunapis paypi rinllapa kriyiq. 26 Chaqa Tayta Dyusqam yumbay isrraylinukunata rin washaq, paypi kriyiptinllapa. Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Siyun llaqtamandam suq Washadur rin shamuq, Jakubupa karu willkangunata uchangunamanda washanambaq.

27 Chaymi paykunawan suq tratuta rini ruraq tukuy uchangunamanda pirdunanaypaq, nishpa.*

28 Piru kananqam chay isrraylinu masiykunaqa Dyuspa shumaq nutisyandaqa mana munanllapachu kriyiyta. Chaymi Dyusta kuntraykanllapa. Chayraykum Tayta Dyusqa qamkuna furastiru kaqkunata masta yanapashuykangi. Piru Tayta Dyusqam isrraylinu kaqkunataqa kuyawanllaparaq, chay karu agwiluykunata akrashqanrayku. 29 Chaqa chay karu agwiluykunata akrashpam, suq tratuta rurarqan, karu willkangunata yanapanambaq. Chaymi mana ñigashpachu, yumbayta rin kumpliq. 30 Piru chay isrraylinukuna Tayta Dyusta mana kasuptinllapaqam, payqa qamkuna furastirukunata llakipashushpa, yanapashungillapa. Piru unay tyimpupiqam qamkunapis mana kasurqaykichu Dyustaqa. 31 Chayshinallam kanan chay isrraylinukunapis Dyustaqa mana kasushqallapachu. Piru Tayta Dyusqam llakipashpa paykunatapis rin yanapaq, qamkunata yanapashushqanshina. 32 Piru yumbay runakuna warmikunam Tayta Dyustaqa mana kasurqanchiqchu. Chaymi karsilpishina karqanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusqam suq tyimpupaq chayshina dijawarqanchiq, suq tyimpumanda llakipawaqninchiq washawananchiqllapa.

33 ¡Tayta Dyusqam ancha yach'ayniyuq kashpa, tukuy imata intyindin! Chaymi mana pipis atinchiqllapachu intyindiyta yuyashqangunata, ni rurashqangunata: ¿imapaqmi chaykunata rurashqa? nishpaqa. 34 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "¿Pitaq atinman yach'ayta Tayta Dyus yuyashqandaqa? ¿Ichu pitaq atinman payta yach'achiytaqa?"

* **11:27** Isaías 59.20-21

(Manam pipis atinmanchu.)* 35 “¿Pitaq Dyustaqa imata atishqa qoyta, chaymanda kutichirinambaqqa?” (Manam pipis atishqachu.)* 36 Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpa, kawsachiykan. Chaymi tukuy ima kaqqa Dyuspaqlla. Chayri ¡paytalla alabashunllapa tukuy tyimpupaq! ¡Chayshina kanqa!

12

Tayta Dyusman intrigakashun, payta kasushpa kawsananchiqllapa

1 Kuyashqay masitakuna, Taytanchiq Dyus chayshina kuyawaqninchiq washawaptinchiqmi, ancha rrugaykillapa, tukuy shunqoykiwan, tukuy kwirpuykiwan payman intrigakashpa, paytalla kasunaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Dyuspaqqa qam kikiki suq shumaq kawsaq ufrinda kangi, paytalla adurashpa, kawsanaykillapa. 2 Chayri amana kawsayllapachu kay mundupa mana baliq kustumbringunata rurashpaqa. Ashwanri Taytanchiq Dyusman intrigakayllapa, mushuq yuyayniyuqkuna kanaykillapa. Chayshina intrigakashpaqam, Tayta Dyus munashqanda allita ringillapa yach'aq. Chaqa payqam munan, payta kushichishpa, allitalla rurashpa, ancha shumaqta kawsananchiqllapa.

3 Tayta Dyusmi, ancha allin kashpa, noqata numbrawashqa, qamkunata paypaq yach'achishunay. Chaymi yumbay qamkunata niykillapa: Ama yuyayllapachu palanganushinaqa. Ashwanri allita yuyayllapa: ¿Taytanchiq Dyuschu yanapawaykan, allita paypi kriyinaypaq ichu mana? nishpa. 4 Chaqa noqanchiqkunapa kwirpunchiqpiqam kan tukuy ima atinanchiq yuyayta, rikayta, puriyta. Chay kusaskunaqam kwirpunchiqtaqa yanapan suq layawan, suq layawan. 5 Chayshinallam Jisukristupi allita kriyishpaqa, achka kashpapis, suq kwirpushinallana kanchiqllapa. Chaymi suqwan suqwan yanapanakushpa, shumaqta kawsanchiqllapa.

6 Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, kadunu suq layapi suq layapi qawch'u kashpa, atinanchiq yanapanakuyta. Chayri Tayta Dyus wakinninchiqta suq kach'akuta niwaptinchiqqa, paypi ancha yuyakushpa, chay niwashqanchiqta yach'achikushun. 7 Ichu Tayta Dyus wakinninchiqta yanapawaptinchiq, suqkunata yanapananchiqqa, ancha allin shunqonchiqwan allita yanapashun. Ichu yanapawaptinchiq allin duktrinanda yach'achikunanchiqqa, allita yach'achikushun. 8 Ichu yanapawaptinchiq, suqkunata animachinanchiqqa, allita animachishun. Ichu yanapawaptinchiq ima kaqninchiqwan yanapakunanchiqqa, kushikushpa qoshun, ama ni ashlitata mich'ashpachu. Mayqanninchiq karguyuq kashpaqa, ancha allita yuyashpa, shumaqta kamachikushun. Mayqanninchiq nisitaqkunata yanapashpa, kushikushpa yanapashun.

Dyuspa wambranguna kayshina kawsanqa

9 Allipta kuyanakushunllapa, ama shiminchiqwanllachu. Uchakunata ancha ch'iqnishpa, allitalla rurashpa, kawsashunllapa. 10 Jisuspi kriyiq masinchiqkunawan allin masapurashina ancha kuyanakushun. Amar palanganukuna kashunchu. Ashwanri suqwan suqwan rrispitanakushpa, ancha qawch'u kashun, suqkunata alabananchiq.

11 Amar qellakunaqa kashunllapachu. Ashwan tukuy shunqo Siñurninchiq Jisusta kuyashpa, ancha allita paypaq trabajashunllapa.

12 Paypi allita yuyakushpa, kushikushunllapa. Padisishpapis, chay ñakaykunata mana shaykuq agwantashunllapa. Tayta Dyusman tukuy tyimpu mañakushunllapa.

13 Jisuspi kriyiq masinchiqkunapa iman faltaptin, yanapashunllapa. Noqanchiqkunaman shamuptinllapa, shumaqta ch'ayachishunllapa.

14 Mayqan runakuna padisichiwaptinchiq, Tayta Dyusman mañakushunllapa, paykunata yanapanambaq. Piru amar mañakushunchu, paykunata kastiganambaqqa.

15 Suqkuna kushikuptinqa, pullan kushikushunllapa. Suqkuna waqaptinqa, pullan waqashunllapa.

16 Chayshinar suqwan suqwan suq yuyaylla kashpa, shumaqta kawsashunllapa. Amar palanganuchu kashunllapa: Ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwan mana nimayuq kaqkunawan kashunllapa.

17 Mayqan ima maluta rurawaptinchiqqa, ama kutichishunchu, maluta rurashpaqa. Ashwan yumbaypa ñawpambi allitalla rurashpa, kawsashunllapa. 18 Chayri atishqanchiqkaman imashinapis yumbaywan shumaqta kawsashunllapa. 19 Kuyashqay kriyiq masitakuna, mayqan runa ima maluta rurawaptinchiqqa, ama paytaqa bingashunllapachu. Ashwanri dijashunllapa, Tayta Dyuslla kastiganambaq. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Noqallam rini kastigaq chay maluta rurashuqkunataqa. Chaqa noqallam yumbayta rini pagaraqqa”, nishpa.* 20 Dyuspa chay librumbillam

* **11:34** Isaías 40.13 * **11:35** Job 41.11 * **12:19** Deuteronomio 32.35

nimbis: “Ch'iqnishuqkuna mallaqnaptinqa, qarayllapa. Yakunaptimbis, qoyllapa yakituta. Chayshina paykunata yanapaptikiqam, penqakushpa, ancha rinllapa chupikayaq” nishpa.* 21 Chayshinar ama dijakayllapachu, uchakuna binsishunambaqqa; ashwan allitalla rurayllapa, tukuy laya uchata binsinaykillapa.

13

Awturidarkunata allita kasushunllapa

1 Yumbay awturidarkunata allita kasushunllapa. Chaqa Tayta Dyusmi yumbay chay awturidarkunata dijashqa, kay pachapi kamachikunanllapa. Mana dijashqa kaptinqam, mana ni suq awturidar kanmanchu. 2 Chaymi chay awturidarkunata kuntraqkunaqa Tayta Dyus rurashqanda kuntraykanllapa. Chayraykum chay kuntraqkunaqa kastigadu rinllapa kaq. 3 Chaqa Tayta Dyusmi yumbay awturidarta dijashqa, mana alli ruraqkunata kastigashpa, manchachinanllapa, ama maluta ruranannllapa. Manam rurashqachu, alli ruraqkunata kastigananllapaqa. Chayri qamkunaqa allitalla rurayllapa, chay awturidarkunata ama manchanaykillapa. Chayshina qamkuna shumaqta kawsaptikiqam, chay awturidarkunaqa rin alabashuqllapa. 4 Chaqa paykunaqam qamkuna alli ruraqkunata kwidashushpa, Tayta Dyus munashqanda ruraykanllapa. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, paykunaqa chay mana alli ruraqkunata atinllapa kastigayta. Chayri mayqanniki mana allita rurashpaqa, ancha manchay chay kastigakuqkunata. 5 Piru amar kastiguta manchashpallachu kasushunllapa chay awturidarkunataqa. Ashwan kasushunqa, yuyashpa: Allitam munani rurayta, nishpa. 6 Chayshina allita kwidawaptinchiqqar, impwistukunata pagarashun, paykunata mantyininanchiqllapa. Chaqa paykunaqam yumbayta kwidawaqninchiq, Dyus munashqanda ruraykanllapa.

7 Chayri yumbay dibirakushqanchiqta pagarakushun. Kuntribusyunda manaraq pagarakushpapis, pagarakushun. Suq laya impwistukunata manaraq pagarakushpa, chaykunatapis pagarakushun. Yumbay allin awturidarta rrispitashpa, alabashunllapa.

8 Amar ni pitapis dibirashunchu. Piru listu kashunllapa, yumbayta kuyananchiqllapa. Chaqa runa masinchiqkunata kuyashpaqam, Tayta Dyuspa yumbay liyningunata kasuykanchiqllapa. 9 Chaqa Muysispa liyningunam kayshina niwanchiq: “Warmiyuq ichu runayuq kaqkunaqa suqkunawanqa ama puñuyllapachu; ama pitapis wanchiyllapachu; ama suwakuyllapachu; ama tistimuñiruqa kayllapachu; suqkunapa imandapis ama munakuyllapachu”, nishpa.* Chaymandaqam Tayta Dyusqa nirimbis: “Qamkuna kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Chay ultimu kamachikushqanda kasushpaqam, yumbay chay punta kamachikushqangunatapis, kasuykanchiqllapa. 10 Chaqa allipta kuyanakushpaqam, runa masinchiqkunataqa manana nima maluta rinchiqllapachu ruraq. Chaymi suqwan suqwan kuyanakushpaqa, Tayta Dyus yumbay kamachikushqanda allita kasuykanchiqllapa.

11 Chayshina Dyusta kasushpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristu shamunan diyaqam sirkamuykanna, nishpa. Chaqa paypi chayraq kriyiptinchiqqam, mas achka tyimpuraq kidarqan shamunambaqqa. Piru kananqam mas ashla tyimpullana kidan ñakashqanchiqmanda washawananchiqqa. Chayri rikch'akashpa, Dyusta allita kasushunllapa. (Piru payta mana allita kasushpaqam puñuykanchiqshina.) 12 Chaqa uchayuqkunapa tyimpunqam rin ushyakaq Jisukristu shamuptin. Piru paypi kriyiqkunapaqqam suq tuta das achikyaqshina rin kaq. Chayri amana rurashunchu chay uchata ruraqshinaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa kawsashunllapa. Chayshina kawsashpaqam, armayuqshina kanchiqllapa dyabluta, uchata binsinanchiq. 13 Chayri allitalla rurashpa kawsashunllapa, punchawpishina purinanchiq. Amar chay kunyaykaq fyistakunaman rishunllapachu. Amar ni mach'ashunllapachu. Amar ni warmikunata maskashunchu, paykunawan puñunanchiqqa. Warmikunapisri ama suqkunawanqa puñunqachu. Amar ni anyanakushunchu ni imbidyanakushunchu. 14 Ashwanri Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishunllapa, ama rurananchiq kwirpunchiq munashqandalla. Manchu suldadukunaqa armanwan kuntrangunamanda washakan. Chay suldadupa armanshinam Jisusqa atin washawayninchiqta. Chayri paypi yuyakushpa, amana yuyashunchu kwirpunchiq munashqandallaqa.

14

Kriyiq masinchiqta ama kuntradisishunchu

1 Wakin kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristu nishqandaqa manaraq allitaqa intyindinllapachu. Piru paykunataqa ama kuntradisishunchu. Ashwanri shumaqta ch'ayachishun,

* **12:20** Proverbios 25.21-22 * **13:9** Éxodo 20.13-17 * **13:9** Levítico 19.18

noqanchiqkunawan pulla kanambaq. 2 Chaqa wakingunaqam kriyin: Tukuy laya mikunatam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Piru chay manaraq allita intyindiqkunaqam kriyinllapa: Ch'akramanda kaqtallam atinchiqllapa mikuyta, nishpa. Manam munanllapachu aychata mikuytaqa. 3 Chayri qamkuna tukuy laya mikunata mikuqkunaqa ama disprisyayllapachu chay mana yumbayta mikuqkunataqa. Chayshinalla qamkuna mana yumbayta mikuqkunapis ama jusgayllapachu chay tukuy laya mikunata mikuqkunataqa. Chaqa Taytanchiq Dyusqam paykunataqa shumaqta ch'askishqa, wambranguna kanambaq. 4 Chayshina Tayta Dyus shumaqta ch'askiptinqa, ¿pitaq qamqa kangi jusganayki Dyusta sirbiqtaqa? Chaqa Dyusllam dirichuyuq, jusganambaq payta sirbiqkunataqa. Taytanchiq Dyus ancha pudirniyuq kashpam, chay sirbiqningunata atin yanapayta, allita kawsananllapa, ama kastigadu kananllapa.

5 Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkuna kriyinllapa: Yumbay diyakunamandam suq diyalla masta balin, Dyuspaq gwardananchiqllapa, nishpa. Piru suqkunaqam kriyinllapa: Yumbay diyakunam igwallla balin, Dyuspaq gwardananchiqqa, nishpa. Piru chay diyakunapaqqa ancha allita yuyanqallapa, kriyishqanda kumplinanllapa. 6 Chaqa chayshina allita yuyashpa, suq diyatalla gwardashpaqam, Siñurninchiqpaq gwardaykanllapa. Chayshinallam suq diyatalla mana gwardaqkunapis yuyanllapa: Tukuy diyam balin Siñurninchiqpaq gwardananchiqqa, nishpa. Chayshinallam chay tukuy imata mikuqkunaqa Tayta Dyusta pagikushpa, mikunllapa. Chay tukuy imata mana mikuqkunapismi Tayta Dyusta pagikushpa, chay wakin mikunatalla mikunllapa. Chaymi chay ishkay laya kriyiqkunaqa Dyusta allita alabaykanllapa.

7 Chaymi kawsashpa ichu wañushpaqa, mana noqanchiqpaqllachu kawsanchiqllapa ichu wañunchiqllapa. 8 Ashwanmi kawsashpaqa, Siñurninchiq Jisuspaqlla kawsanchiqllapa. Wañushpapismi, paypaqlla wañunchiqllapa. Chaymi kawsashpa ichu wañushpapis, Jisuspaqlla tukuy imata ruranchiqllapa. 9 Chaqa Jisukristuqam wañushpa kawsamurqan, kawsaqkunapa, wañuqkunapa kamachikuqnin kanambaq.

10 Chayshina Jisukristu juyisninchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq jusgangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Ichu ¿imaraykum disprisyangillapa kriyiq masinchiqkunataqa? Chaqa suq diyam yumbayninchiq Jisukristupa ñawpanman rinchiqllapa ch'ayaq, pay jusgawananchiqllapa. 11 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Alliptam niykillapa, yumbay runakunam ñawpaypi qonqorikushpa, rinllapa niq: "Qamllam Dyusniyllapa kangi", nishpa.*

12 Chaymi allita yach'anchiqllapa: Suq diyam yumbayninchiq Tayta Dyusta kwintata rinchiq qoq, kay mundupi tukuy ima rurashqanchiqpaq.

Ama nimatapis disanimachishunchu Jisuspi kriyiqkunata

13 Yach'ashpa: Tayta Dyusllam juyisninchiq, nishpa, ama jusganakushunchu. Ashwan allita yuyashpa, ama nimatapis dañachishunchu kriyiq masinchiqkunata, uchata ruranallapaqa. 14 Noqaqam Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, allita yach'ani: Tukuy laya mikunam alli mikunanchiqpaq. Manam nimapis mapachu, nishpa. Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam yuyanllapa: Chay wakin laya mikunata mikushpaqam, uchayuqna kani, nishpa. Chayshina yuyaptinllapaqam, mana balinchu, chay laya mikunata mikunanllapaqa. 15 Chaymi noqanchiqkuna chay mana mikuqkunapa ñawpambi tukuy laya mikunata mikuptinchiqqa, kinsapch'i yuyanmanllapa: Chay kriyiq masiykunam uchata ruraptinllapa, noqapis paykunashina rurashaq, nishpa. Chayshina yuyashpakish, tukuy imata mikuptinchiq, paykunapis mikushpa, uchayuq kidanmanllapa. Chaymi chayshina paykunata dañachishpaqa, Jisuspa wambrangunataqa manana kuyaykanchiqchu. Piru Jisukristuqam wañushqa, paykunatapis washanambaq. Chayri paykunata ama chingachishunchu, tukuy laya mikunata mikushpaqa. 16 Chayri alli kaptin imata mikunayki ichu ruranaykiqa, piru suqkunapaq mana baliptinqa, ama ruraychu paykunapa ñawpambiqa, ama rimashunanllapa: "Uchatam ruraykan", nishpaqa. 17 Chaqa Tayta Dyusqam mana kamachiwanchiqchu: "Chaykunata mikuyllapa, chayta upyayllapa, ichu ama chayta mikuyllapachu ni chayta upyayllapachu", nishpaqa. Ashwanmi Tayta Dyusqa kayshina kamachiwanchiq: Noqa nishushqayta rurashpa kawsayllapa. Santu Ispirituy yanapashuptin, kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsayllapa, nishpa. 18 Chayshina shumaqta kawsashpaqam, Jisukristuta kasuykanchiq. Taytanchiq Dyustapismi kushichiykanchiq. Chayshina kawsaptinchiqmi, runa masinchiqkunaqa ancha rinllapa alabawaqninchiq.

19 Chayri imashinapis ancha shumaqta suqwan suqwan kawsashunllapa, tukuy imapi animachinakushpa, Jisuspi mas allita kriyinanchiqllapa. 20 Chaqa Tayta Dyusqam chay kriyiq masinchiqkunata yanapaykan, paypi masta yuyakunanllapa. Chayri

* **14:11** Isaías 45.23

ama nimatapis dañachishunchu paykunataqa, ñawpambi ima mikunata mikushpaqa.
Chaqa allibmi tukuy laya mikuna limpyu. Piru manam balinchu chay mikunakunata
mikushqanchiqrayku, wakin kriyiq masinchiqkunata uchata rurachinanchiq. 21 Chayri
yach'ashpa: Chay kriyiq masiytam dañachiykani, nishpaqa, mas alli kanman ama aychata
mikunanchiq, ama ni binuta upyanchiq, ama ni suq laya kusaskunata rurananchiq, ama
pitapis dañachinanchiq, Dyusmanda akrakanambaq.
22 Chayri chay mikunakunapaq imata yuyaptinchiqqa, Tayta Dyuslla yach'anqa.
Chayshina yach'ashpaqa, pay niwaptinchiq: Allitam ruraykangi, nishpaqa, ancha
kushikushunllapa. 23 Piru suq kriyiq masinchiq manaraq allita yach'ashpa: Dyusmi
munan kay mikunata mikunaypaq, nishpaqa, ama mikunqachu. Chaqa manaraq allita
yach'ashpa mikushpaqam, uchata ruraykan. Chayshina imapi kriyishpa, chay kriy-
ishqanchiqta mana kasushpaqam, uchata ruraykanchiqllapa.

15

Suqkuna munashqandapis rurashun, ama noqanchiqkuna munashqanchiqtallachu

1 Jisuspi allita kriyishpaqa, noqanchiq munashqanchiqtallaqa amana rurashunlla-
pachu. Ashwanri chay mana allita intyindiqkunata agwantashpa, mana shaykuq
llakipashpa, shumaqta yanapashunllapa, Jisuspi mas allita yuyakunanllapa. 2 Chayri
kriyiq masinchiqkunata kushichishpa, yanapashun, mas allita Jisuspi kriyinanllapa.
3 Chaqa Jisukristupismi pay munashqandallaqa mana rurarqanchu. Ashwanmi Tayta
Dyus munashqandalla rurarqanqa. Chaymi achka runakuna Jisusta musyarqanllapa.
Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi Jisusqa Taytanda nin: "Qamta musyashuqkunaqam
noqatapis musyawanllapa", nishpa.* 4 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi tukuy imata
iskibrichirqan, noqanchiqkunata yach'achiwananchiq, chayshina mana shaykuq paypi
yuyakushpa, kushikushpa kawsananchiqllapa. 5 Kanan Dyusmanmi mañakuni, qamku-
nata kunswilashushpa, ancha yanapashunanllapa, mana shaykuq paypi yuyakunaykil-
lapa. Mañakunipismi suq yuyayniyuqlla kashpa, suqwan suqwan shumaqta kawsanaykil-
lapa, Jisukristu kawsashqanshina, 6 qamkunapis pulla alabanaykillapa Siñurninchiq
Jisukristupa Tayta Dyusta.

Dyuspa shumaq nutisyanqam yumbay nasyumbi tiyaqkunapaq

7 Jisukristum noqanchiqkunata ancha shumaqta ch'askiwashqa kanchiq. Chayri no-
qanchiqkunapis yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha shumaqta ch'askishunllapa,
yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta alabananllapa. 8 Chaqa alliptam niykillapa:
Jisukristuqam shamushqa, noqaykuna isrraylinukunata yanapawanambaq, Tayta Dyus
agwiluykunata ufrisishqanda kumplinambaq, kayshina allita yach'anaypaqllapa: Tayta
Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda kumplin, nishpa. 9 Jisusqam kay mundumanqa
shamurqan, qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Tayta Dyusta alabanaykillapa, qamku-
natapis llakipashushpa, washashushqanllaparayku. Chaymi Dyuspa Santu Librumbi chay
unay Dabidqa nin:

Noqam suq nasyungunamanda kaqkunawan adurashqayki. Kantashpam, alabashqayki,
nishpa.*

10 Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis:

Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisri isrraylinukunawan pulla kushikuyllapa,
nishpa.*

11 Dyuspa Santu Librumbiqam nirimbis:

"Qamkuna yumbay nasyungunamanda kaqkunapisri Tayta Dyusta alabayllapa.
Qamkuna yumbay kastakunamanda kaqkunapisri paytalla alabayllapa", nishpa.*

12 Dyuspaq chay rimaq Isayiyaspismi kayshina iskibrirqan:

Chay unay isrraylinu Isayipa karu willkangunamandam rin nasiq suq kamachikuq
runa. Paymi yumbay chay mana isrraylinu kaqkunatapis shumaqta rin kamachiq.
Chaymi paykunaqa paypi ancha rinllapa yuyakuq, nishpa.*

13 Tayta Dyusmi ancha yanapawanchiq, paypi mana shaykuq yuyakunanchiqllapa.
Chaymi payman mañakuni, paypi kriyiptikillapa, pudirniyuq Santu Ispiritunwan yana-
pashunanllapa, kushikushpa, ama nimata manchashpa, paypi mas allita yuyakunaykil-
lapa.
14 Kriyiq masitakuna, qamkunaqam Dyus nishqanda allita intyindingillapa. Chaymi
ancha allinguna kashpa, atingillapa qamkunapura allita kunanakuyta. 15 Piru kay kar-
tatam kach'amuni, Dyuspaq yach'akushqaykita ama qonqanaykillapa. Chaymi mana

* **15:3** Salmo 69.9 * **15:9** 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 * **15:10** Deuteronomio 32.43 * **15:11** Salmo 117.1
* **15:12** Isaías 11.10

nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta niykillapa. Chaqa Tayta Dyusqam ancha
allin kashpa, numbrawashqa, 16 qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Jisukristupaq
yach'achishunaypaq, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa qamku-
nata rin akrashuqllapa, Dyus munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshina akrashuptin-
llapam, noqaqa kurashina kashpa, qamkunata rini intrigakushuq Tayta Dyusman, suq
allin ufrindatashina ch'askishunanllapa, wambranguna kanaykillapa.
17 Jisukristupi yuyakuptiymi, payqa ancha yanapawan, Tayta Dyuspaq allita
yach'achikunaypaq. Chaymi noqaqa ancha kushikuni. 18 Piru manam munanichu
nishuyllapata noqa rurashqaypaqqa. Ashwanmi munani kayshina nishuyllapata:
Jisukristum ancha yanapawashqa, mana isrraylinu kaqkunata allita yach'achishpa,
milagrukunata ruranaypaq, paykuna Dyusta kasushpa kawsananllapa. 19 Chaqa
Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawashqa, milagrukunata ruraptiy, chay rikawaqkuna
intyindinambaq: Tayta Dyusmi Pabluta kach'amushqa, nishpa. Chaymi Jirusalin
llaqtamandapacha chay ancha karu Iliriku lugarkaman allita yach'achikushqa kani
Jisukristupa shumaq nutisyanda, paypi kriyishpa, washadu kananllapa. 20 Ancham
munashqa kani yach'achikuyta chay karu lugarkunapi, manaraq ni pipis Jisukristupaq
yach'achikuptin. Chayshina puntata yach'achikushpaqam, suq wasipa simyintundashina
rurashqa kani. 21 Chaqa chayshina yach'achikushpaqa, Dyuspa Santu Librun kayshina
nishqanda rurashqa kani:

Chay runa, warmi mana ni suq kutinda paypaq uyaqkunaqam uyanqallapa. Chay
manaraq uyaqkunaqam uyashpa, paypaqqa allita rinllapa intyindiq, nishpa.*

Pablum yuyarqan Rruma llaqtaman riyta

22 Ancham munashqa kani watukushuyllapata. Piru achka llaqtakunaman rishpa
yach'achikuqmi, kanangaman manaraq atishqachu kani shamuyta qamkunamanqa.
23 Piru kananqam kay llaqtakunapiqa ushyashqana kani yach'achikuyta. Chaymi
achka watakunana ancha munashpa rikashuyllapata, 24 nasyun Ispañaman riqshina,
munani qamkunaman shamuyta watukushuq. Chayshina watukushushpaqam, ancha
kushikushaq. Yuyakunipismi: Ringillapam yanapawaq, Ispañaman rinaypaq, nishpa.
25 Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, Jirusalinmanraq rini riq, isrraylinu
kriyiq masinchiqkunapaq suq ufrindata apashpa. 26 Chaqa kay prubinsya Masiduñapi, kay
prubinsya Akayapi tiyaq kriyiq masinchiqkunam yuyashqallapa suq ufrindata tandayta
chay Jirusalin llaqtapi pubri kriyiq masinchiqkunapaq. 27 Chayshina paykuna kikin
yuyashpaqam, ancha allita rurashqallapa. Chaqa chay isrraylinu kriyiq masinchiqku-
naqam qamkuna mana isrraylinu kaqkunata Dyuspaq yach'achishushqallapa. Chaymi
ancha balin, chay pubri kriyiq masinchiq isrraylinukunata yanapanaykillapa. 28 Chaymi
chay ufrindataqa noqa kikiy apashaq chay pubrikunamanqa. Chaymandaraqmi rini
riq chay Ispañamanqa. Chayman riqshinam watukushuqshina pasashaq. 29 Chaymi
allita yach'ani: Qamkunaman shamuptiy yach'achishuqmi, Jisukristuqa ancha rin yana-
pashuqllapa, nishpa.
30 Kuyashqay masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritunmi animachiwanchiq, ancha
kuyanakunanchiq. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi rrugaykillapa, Dyusman
ancha mañakunaykillapa, noqata yanapawanambaq. 31 Mañakuyllapapisri, prubinsya
Judiyapi Jisusta kuntraqkunamanda kwidawanambaq, kay ufrindata Jirusalinman
apaptiy, chay kriyiq masinchiqkuna kushikushpa, shumaqta ch'askiwananllapa.
32 Mañakuyllapapisri, Dyus munaptin, qamkunaman ch'ayanaypaq, parlashpa,
animachinakushpa, kushikunanchiqllapa. 33 Noqaqam Tayta Dyusman mañakuni,
qamkunawan kanambaq. Chaqa payqam shumaqta kawsachiwanchiq, ama nimatapis
manchananchiqllapa. Chayshina kanqa.

16

Pablum kay kartata iskibrishpa, wakin kriyiq masingunata napaykurqan

1 Munanim nishuyllapata kriyiq paninchiq Fibipa faburninda. Chaqa payqam Sinkriya
llaqtapi dyakunisa kashpa, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqa. 2 Chaqa chay
Fibiqam Siñurninchiqpi allita kriyishpa, achka kriyiq masinchiqkunata, noqatapis ancha
yanapawashqa. Chayri ch'ayaptin qamkunamanqa, shumaqta ch'ayachishpa, payta ima
nisitashqanda qoyllapa.
3 Yush'ayku noqapa shutiypi napaykuyllapa kriyiq masinchiqkuna Prisilata, qosan Aki-
lastapis. Chaqa paykunaqam noqapa pullay Jisukristupaq yach'achikushqallapa. 4 Kanan
paykunaqam washawananrayku, listu karqan, wañunambaqllapa. Chaymi noqaqa Prisilata

* **15:21** Isaías 52.15

Akilastapis ancha pagikuni. Piru manam noqallachu paykunataqa pagikuni. Ashwanmi
yumbay chay furastiru kriyiq masinchiqkunapis paykunata ancha pagikunllapa.
5 Napaykuyllapar noqapa shutiypi chay Prisilapa Akilaspa wasimbi tandakaq kriyiq
masinchiqkunatapis. Kuyashqay kriyiq masitay Ipinitutapis napaykuyllapa. Chaqa chay
prubinsya Akayapi manaraq pipis kriyiptinmi, payqa puntata Jisukristupi kriyirqan.
6 Napaykuyllapar kriyiq paninchiq Maryatapis. Chaqa payqam ancha trabajashqa,
qamkunata yanapashunan. 7 Napaykuyllapar chay isrraylinu masiy Andrunikuta, Ju-
niyastapis. Paykunaqam noqamanda mas puntata Jisukristupi kriyishpa, noqapa pullay
karsilpi karqanllapa. Chayshina ancha allita kriyiptinllapam, chay suq apustulkunaqa
ancha rrispitanllapa paykunataqa.
8 Napaykuyllapar kuyashqay kriyiq masiy Ampliyustapis. 9 Napaykuyllapar Jisukris-
tupaq yach'achikuq masiy Urbanuta, kuyashqay masanchiq Istakista, 10 masanchiq
Apilistapis. Chaqa payqam padisishpapis, mana shaykuq Jisukristupi allita yuyakun.
Napaykuyllapapisri masanchiq Aristubulusta tukuy ayllundinda, 11 isrraylinu masiykuna
Irudyunda, Narsisuta Jisuspi kriyiq ayllundinda. 12 Napaykuyllapar paninchiq Trifinata,
paninchiq Trifusata. Chaqa paykunaqam Jisukristuta ancha allita sirbinllapa. Napaykuyl-
lapar kuyashqay paninchiq Pirsidatapis. Paypismi Siñurninchiqpaq ancha trabajashqa.
13 Napaykuyllapar chay ancha allin kriyiq masinchiq Rrufutapis, mamandinda. Chaqa
mamanqam mamayshina kuyawashpa, ancha yanapawashqa. 14 Napaykuyllapar kay
kriyiq masinchiqkunata: Asinkrituta, Fliguntita, Irmasta, Patrubusta, Irmista, yum-
bay kriyiq masinchiq paykunawan tandakaqkunata. 15 Napaykuyllapapisri masanchiq
Filuguta, paninchiq Julyata, masanchiq Niryuta, panindinda, chay masanchiq Ulimpasta,
paykunawan tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis.
16 Chayshinar suqwan suqwan tingunakushpa, (ancha rrispitanakushpa)
muchanakushpa, shumaqta napaykunakuyllapa. Kay llaqtakunapi yumbay tandakaq
kriyiq masinchiqkunam qamkunata napaykushungi.
17 Kriyiq masitakuna, yush'ayku allita kwidakayllapa suq laya duktrinata
yach'achikuqkunamanda. Kwidawkish, chay duktrinanchiqta kuntraqkunata kriyishpa,
Dyusmanda akrakangimanllapa. Chayri chay laya yach'achikuqwanqa ama ni
tandakayllapachu. 18 Chaqa paykunaqam Jisukristuta mana kasushpachu, paykuna
munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Kanan mishki mishkita rimashpam, mana
yach'aqkunata ingañanllapa. 19 Kriyiq masitakuna, qamkunapaqmi yumbay runakuna
yach'anllapa: Yach'akushqaykitam allita kasungillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikuni.
Piru munanim alli kaqtalla ruranaykillapa. Manam munanichu ni yuyanayki, uchata
ruranaykillapaqa. 20 Kanan Tayta Dyusqam shumaqta kawsachiwaqninchiq, dyabluta
das rin binsiq. Binsishpaqam, rin yanapawaqninchiq, chay dyabluta sarrunanchiqllapa.
Siñurninchiq Jisukristur yanapashunqallapa.
21 Yach'achikuq masiy Timutiyupismi kay kartapi qamkunata napaykushungi. Isr-
raylinu masiykuna Lusyanu, Jasun, Susipatirwanmi qamkunata napaykushungi.
22 Noqa Tirsyu, masanchiq Pablupa kay kartanda iskibriqpismi napaykuykillapa
Siñurninchiqpa shutimbi.
23 Masanchiq Gayupismi qamkunata napaykushungi. Paymi noqa Pabluta pusadata
qowaykan. Achka kriyiq masinchiqtapismi wasinda pristan, kaypi Dyusta alabananllapa.
Kay llaqtapa tisurirun Irastu, masanchiq Kwartu shutiqpismi napaykushungillapa.
⌞24 Siñurninchiq Jisukristur yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.⌟

Pablum Dyusta ancha alabashpa, kay kartata ushyarqan

25 Jisukristupa shumaq nutisyanda qamkunata yach'achishuptiymi, Tayta Dyusqa atin
yanapashuyta, mana shaykuq Jisuspi kriyinaykillapa. Chayri payta ancha alabashunllapa.
Chaqa payqam manaraq kay munduta rurashpa, yuyarqan: Suq diyam noqapi kriyiqku-
nata rini intyindichiq noqalla yuyashqayta, nishpa. Achka tyimputam mana pitapis chay
yuyashqandaqa yach'achirqanchu. 26 Piru kananqam Tayta Dyus tukuy tyimpu kawsaq
yach'achiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa paypaq chay unay rimaqku-
natam kamachishqa karqan, Dyuslla yuyashqanda Santu Librungunapi iskibrinanllapa.
Chayshina paylla yuyashqandam yumbay nasyumbi tiyaqkunata intyindichiwashqana
kanchiq, Jisuspi kriyishpa, paytana kasunanchiqllapa.
27 Tayta Dyusllam tukuy imata yach'an. Chaqa payllam Dyusqa. Chayri Jisukristu
yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta tukuy tyimpu alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, San Pablupaq masta yach'ananchiq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Chay atun llaqta Kurintuqam nasyun Grisyapa prubinsyan Akayapi karqan. Chay nasyun Grisyapi tiyaqkunaqam achka amitu layakunata aduraqllapa. Liyishun Ichus 18.1-18, masta yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablu Kurintumanda lluqshiptinqam, yach'achikuq masin Apulus ch'ayamurqan, Kurintupi yach'achikuq. Chaymi wakingunam nirqan: "Noqaqam sigini Apulusta. Chaqa payqam Pablumandaqa mas yach'ayniyuq", nishpa. Chayshina suqnin suqnin ninakushpam, mana shumaqtachu tandanakuq.

Kurintupim karqan suq runa taytamba warminwan puñuq. Karqambismi wakinguna Santa Mikunata mana rrispitaqkuna. Wakingunaqam amitu layakunata aduraqllapa. Chaymi Pabluqa malaganayashpa, kay kartataqa iskibrirqan anyashpa, kunanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Kur 1.1–4.21 niwanchiqllapa, Pablu Kurintupi tiyaqkunata kunashqambaq, Dyuswan, kriyiq masingunawan shumaqta kawsananllapa.

1 Kur 5 niwanchiq, Pablu kunashqambaq, chay ancha uchayuq runata paykunamanda wichukunanllapa.

1 Kur 6 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dimandananchiq, ashwan tukuy bidanchiqwan Dyusta kasunanchiq.

1 Kur 7 niwanchiq, rrispituyuqkuna, mana rrispitayuqkuna shumaqta kawsananchiq.

1 Kur 8 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunata ama dañachinanchiq.

1 Kur 9 niwanchiq, Pablu allita rurashpa, kawsashqambaq.

1 Kur 10 niwanchiq, amitu layakunata ama adurananchiq.

1 Kur 11.2-16 niwanchiq, warmikuna yach'achikuq runakunata shumaqta uyanambaqllapa.

1 Kur 11.17-34 niwanchiq, Santa Mikunata rrispitashpa mikunanchiq.

1 Kur 12.1-14.40 niwanchiq, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiq.

1 Kur 15 niwanchiq, Jisukristuqam wañushqanchiqmanda mushuqmanda rin kawsachiwaqninchiq.

1 Kur 16 niwanchiq, suqkunapaq ufrindananchiq. Chaymandaqam niwanchiq Pabluqa kurintinukunata masta kunashpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan Kurintupi tiyaq kriyiq masingunata

1 (Kuyashqay kriyiq masitakuna,) Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqata numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi noqa Pablu kriyiq masinchiq Sustiniswan 2 kay kartata kach'amuni qamkuna kriyiq masiy Kurintu llaqtapi tandakaqkunaman. Chaqa qamkunaqam Jisuspi allita yuyakushpa, payta kasushpa kawsangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata, tukuy lugarkunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunatapis akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa. Chaymi qamkunapis noqaykunashina Jisukristutana adurangillapa. Chaqa payqam yumbayninchiqpa Siñurninchiq. 3 Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, qamkunata tukuy imapi yanapashunambaq, ama nimata manchashpa, kawsanaykillapa.

Jisusman pagikushun, pay ancha yanapawaptinchiq

4-5 Jisukristupi allita kriyiptikillapam, payqa Tayta Dyuswan qamkunata ancha yanapashushqa, shumaq nutisyanda allita intyindishpa, paypaq yach'achikunaykillapa. Chaymi qamkunapaq Tayta Dyusman tukuy tyimpu ancha pagikuni. 6 Chaqa qamkuna Jisukristupaq yach'akushpaqam, paypi allita kriyishqallapa kangi. 7 Chaymi Tayta Dyusqa tukuy imapi qamkunata yanapashuykangi, suq layapi, suq layapi paypaq trabajanaykillapa. Chayshina paypaq allita trabajashpam, shuyaykangillapa, Siñurninchiq Jisukristu syilumanda kutimunangaman. 8 Chaqa Dyusqam qamkunata yanapashuykangi, paypi mana shaykuq kriyinaykillapa Siñurninchiq Jisukristu shamunan diyakaman, ama ni pipis atinambaq shimbishuyta paypa ñawpambi. 9 Tayta Dyusqam tukuy ima ufrisikushqanda

kumplin. Kanan pay kikinmi akrawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi allita yuyakushpa,
paywan pulla kawsananchiqllapa.

Kriyiq masipura ama akrakashunchu

10-11 Kuyashqay masitakuna, paninchiq Kluwipa wasimbi wakin tiyaqkunam ni-
washqallapa: Wakin kurintinu kriyiq masinchiqkunash anyanakushpa kawsanllapa,
nishpa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi ancha rrugaykillapa, yumbayniki
kuyanakushpa, suq yuyayniyuqlla kashpa, pulla imata rurashpa kawsanaykillapa.
12 Chaqa wakinnikiqash ningillapa: "Noqaqam Pablu yach'achikushqanda kriyini",
nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: "Noqaqam Apulus yach'achikushqanda kriyini",
nishpa. Wakinnikiqash ningillapa: "Noqaqam Sifas (Pidru) yach'achikushqanda
kriyini", nishpa. Wakinnikiqash bwilta ningillapa: "Noqaqam masta kriyini Jisukristu
yach'achikushqanda", nishpa. 13 Chayshina akrakanaykiqa, ¿Jisukristuqa akasuchu pidasu
pidasu, waqpi kaypi? ¿Noqatachu kruspi klabawashqallapa, qamkunata washashunay-
paqqa? ¿Noqapa shutiyta myintashpachu shutichishushqallapa? ¡Manám! (Chaymi mana
balinchu qamkunapura akrakashpa, noqata sigiwanaykiqa.)
14 Chaqa noqaqam mana qamkunataqa shutichishushqachu kani. Piru masanchiq
Krisputa, Gayutallam shutichishqaqa kani. Chayshina qamkunata mana shutichishush-
pam, Dyusta ancha pagikuni. 15 Chaymi mana atingillapachu niyta: "Pablupa shutimbim
shutikushqallapa kani", nishpaqa. 16 Piru kanalitanmi yuyani, Istifanaspa wasimbi
kaqkunatapismi shutichishqa kani. Piru manam yuyanichu masta shutichishqay-
taqa. 17 Chaqa Jisukristuqam mana kach'amuwashqachu shutichikunayqa. Ashwanmi
kach'amuwarqanqa, paypa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Piru chay shumaq
nutisyandaqam mana yach'achikunichu ancha yach'ayniyuqshina tukushpa. Chaqa
chayshina yach'achikuptiyqam, qamkunaqa mana atinaykitachu intyindiyta: Jisukris-
tulla kruspi wañushpam, atin washawayninchiqta, nishpaqa.

Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan

18 Noqanchiqkuna yach'achikuptinchiq: "Jisukristum kruspi wañurqan,
washawananchiq", nishpaqa, kastiguman riqkuna mana kriyiwanchiqchu. Ashwanmi
yuyanllapa: Tuntukunallam Jisuspa chay famandaqa kriyinllapa, nishpa. Piru
noqanchiqkunaqam yach'anchiqllapa: Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa,
uchanchiqmanda atin washawayninchiqta, nishpa. 19 Chaqa Tayta Dyusmi Santu
Librumbi nin:

Noqaqam kay mundupi yach'ayniyuqkunata rini binsiq, chay yach'aynin ama nimapaq
balinambaq, nishpa.*

20 Chaymi tukuy chay ancha yach'ayniyuq runakuna, chay yach'achikuq runakuna,
kay mundupa kusasningunapaqlla yach'aq rimaqkunaqam Dyuspaqqa ancha tun-
tukuna. Yuyayningunaqam mana nimapaq balinchu paypaqqa. 21 Chaymi runakuna
yuyayninwanlla mana atinllapachu Dyustaqa riqsiyta. Ashwanmi Tayta Dyusqa ancha
yach'ayniyuq kashpa, atin washawayninchiqta, paypa shumaq nutisyanda kriyiptinchiq.
Piru mana kriyiqkunaqam chay shumaq nutisyambaq: "Manam balinchu" ninllapa.
22 Llaqta masiy isrraylinukuna, Jisuspi kriyinanllapaqam munanllaparaq milagruku-
nata rikayta. Kanan grisyanukunaqam, yuyanllapa ancha yach'ayniyuqlla kayllap-
ata. 23 Piru noqaykunaqam Jisukristupaq kayshina rimanillapa: "Kruspim wañurqan,
uchanchiqmanda washawananchiq", nishpa. Chayshina niptiyllapam, achka isr-
raylinukuna mana munanllapachu kriyiyta: Dyus Akrashqan Washadurmi wañurqan,
nishpaqa. Mana isrraylinu kaqkunapismi chay yach'achikushqaypaq ninllapa: "Manam
nimapaqpis balinchu", nishpa.
24 Piru Dyuspi kriyiqkunaqa isrraylinukuna, grisyanukuna kashpapismi, allita
yach'anchiqllapa: Jisukristum Tayta Dyuspa pudirninwan yach'ayninwan, nishpa. 25 Piru
achka runakunam mana atinchu intyindiyta Dyus rurashqandaqa. Chaymi chay shumaq
nutisyapaq: "Manam nimapaq balinchu", ninllapa. Piru chayshina niptinllapapismi,
Tayta Dyusqa yumbay chay runakunamanda mas pudirniyuq mas yach'ayniyuq.
26 Kuyashqay kriyiq masitakuna, allita yach'ayllapa: Qamkunaqam runakunapaqqa
mana yach'ayniyuqchu kangillapa. Manam ni achka kamachikuqkuna, ni achka
qellayniyuqkuna kangillapachu. 27 Piru paykunapaq tuntukuna kaptikillapapismi,
Tayta Dyusqa akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chaymi chay palanganu
yach'ayniyuqkuna rinllapa penqakuq. Mana kamachikuqkuna kaptinchiqpismi,
Tayta Dyusqa akrawashqa kanchiq, chay kamachikuq runakuna penqakunanllapa.
28 Chayshina runakunapaq mana nimapaq baliptinchiqpismi, Tayta Dyusqa akrawashqa

* **1:19** Isaías 29.14

kanchiq, yumbay kamachikuqmanda mas baliqkuna kananchiqllapa, paykuna amana
nimapaq balinanllapa. 29 Chayshinam Tayta Dyusqa ruran, ama ni pipis paypa ñawpambi
alabakanambaq.
30 Piru Tayta Dyus kikinmi noqanchiqkunata yanapawashqa kanchiq, Jisukristupi
kriyishpa kawsananchiqllapa. Chayshina kriyiptinchiqmi, Jisukristuqa ancha allita
yach'achiwanchiq Tayta Dyuspaq. Kanan tukuy uchanchiqmanda pirdunawaqninchiqmi,
Tayta Dyuswan alliyachiwanchiq, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. 31 Chayshina
Tayta Dyus washawaptinchiqqa, paytalla alabashunllapa. Chaymi Dyuspa Santu Li-
brumbi niwanchiqllapa: "Qamkuna munashpa alabakaytaqa, ashwan Dyusta alabayl-
lapa", nishpa.*

2

Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiqllapa

1 Kriyiq masitakuna, noqa qamkunaman shamushpaqam, mana yach'achishurqaqchu
trabajus palabrakunawanqa. 2 Ashwanmi nishurqaqllapa: "Jisukristum kruspi wañushqa,
uchanchiqmanda washawananchiq", nishpalla. Chaqa manam munarqaychu qamku-
nata suq layata yach'achishuytaqa. 3 Chaymi qamkunaman ch'ayashpaqa, man-
chashpa ch'apsikarqay: Manash' allitachu Dyuspaqqa yach'achikushaq, nishpa. 4 Kanan
qamkunatam mana yach'achishurqaychu ancha yach'ayniyuq runashinaqa. Ash-
wanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, qamkunataqa
yach'achishurqaq, 5 chayshina Dyuspilla yuyakunaykillapa. Chaqa manam munanichu,
yach'ayniyuq runakunapi yuyakunaykillapaqa.

Dyuspa Santu Ispiritunmi yach'achiwanchiq Dyuspaq

6 Piru Tayta Dyuspi allita kriyiqkunatam masta rinillapa yach'achiq Dyuspaq, an-
cha yach'ayniyuq kanambaqllapa. Piru manam noqaykunaqa yach'achikunichu kay
mundupi yach'ayniyuq runakunashina, ni kamachikuq runakunashinaqa. Chaqa chay
laya runakunaqam sintinsyaduna chinganllapa. 7 Ashwanmi Tayta Dyus yuyashqan-
dalla yach'achikuniqa. Chaqa payqam kay munduta manaraq rurashpa yuyarqanna,
paywan pulla syilupi kawsananchiq. 8 Piru kay mundupi kamachikuq runakunaqam
Tayta Dyus yuyashqandaqa mana intyindirqanchu. Chaqa paykuna intyindishpaqam,
kruspiqa mana wanchinandachu ancha pwidiq llipyaq Siñurninchiq Jisustaqa. 9 Chaymi
Dyuspa Santu Librumbi nin:

Manam pipis rikashqachu, ni uyashqachu, ni yuyashqachu Tayta Dyus rurashqan ancha
shumaq kusaskunata. Piru tukuy chay shumaqkunatam Tayta Dyusqa rurashqa
payta kuyaqkunapaq, nishpa.*

10 Piru kananqam Tayta Dyusqa chay pakadu kusaskunataqa Santu Ispiritunwan in-
tyindichiwashqa kanchiq. Chaqa chay Santu Ispiritunqam, Tayta Dyuspa tukuy iman mas
pakadu kaqta rikan, riqsin.
11 Manchu suq runa shunqombi yuyashqandaqa paylla yach'an. Chayshinallam Dyuspa
Santu Ispiritunlla Dyus yuyashqandaqa yach'an. 12 Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin
kashpa, chay Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq. Paymi intyindichiwanchiq Tayta
Dyus rurashqanda noqanchiqpaq. Chaymi manana yuyanchiqllapachu Dyuspi mana
kriyiqkunashinaqa.
13 Kanan noqaykunaqam mana yuyayniymandaqa yach'achikunichu. Ashwanmi
Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanllapa, paypa yuyayningunata payta ch'askiqkunata
yach'achinayllapa
14 Piru Dyuspi mana kriyiqkunaqam Santu Ispiritu nishqandaqa mana atinllapachu in-
tyindiyta. Paykunapaqqam tukuy chay shumaq nishqangunaqa mana nimapaq balinchu.
Chaqa chaykunataqam Dyuspi kriyiqkunalla atinchiqllapa intyindiytaqa, Santu Ispiritun
yanapawaptinchiq. 15 Chaymi Santu Ispirituwan kaqkunalla tukuy imapaq atinchiqllapa
yach'ayta: ¿Allichu ichu mana? nishpa. Chay mana kriyiqkunaqam mana yach'anllapachu.
Chaymi paykunaqa mana atinllapachu noqanchiqpaq yach'ayta: "Paymi uchayuq ichu
mana", nishpaqa. 16 Chayraykum Dyuspa Santu Librumbi nin: "Manam pipis atinchu
intyindiyta Tayta Dyus yuyashqanda, ni atinchu nimatapis yach'achiyta Tayta Dyus-
taqa", nishpa.* Piru Santu Ispiritun yanapawaptinchiqmi, Jisukristushina atinchiqllapa
yuyayta.

* **1:31** Jeremías 9.24 * **2:9** Isaías 64.4 * **2:16** Isaías 40.13

3

Yumbayninchiqri Dyuspaq trabajashun

1 Kriyiq masitakuna, Dyuspa Santu Ispiritundaqam manaraq allita kasushpachu
kawsaykangillapa. Ashwanmi chay mana kriyiqkunashina kawsaykangillapa.
Chaymi taksha wambrakunashina kaptikillapa, manaraq atishqachu kani allita
yach'achishuyta Jisukristupaq. 2 Tayta Dyus yach'achiwashqanchiqqam ancha mishki
mikunashina. Piru qamkunaqam manaraq atishqallapachu kangi intyindiyta paypa
chay mas trabajus rimayninda. Chaymi noqaqa Dyus nishqandaqa mas fasiltalla
qamkunataqa yach'achishushqa kani ñuñuykaq wambritukunatashina. 3 Chaqa
Jisuspi mana kriyiqkunashinam kawsaykangillapa, munashqaykitalla rurashpa,
imbidyanakushpa, anyanakushpa. (Chaymi kanangaman manaraq atingillapachu
Dyus nishqanda intyindiytaqa.) 4 Chaqa wakinnikikunam niykangillapa: “Noqaqam
Pablu yach'achikushqanda kriyini”, nishpa. Suqnikikunaqam ningillapa: “Apulus
yach'achikushqandam kriyini”, nishpa. Chayshina rimashpaqam, chay mana
kriyiqkunashinalla kawsaykangillapa.

5 Chaqa noqa Pablu yach'achikuq masiy Apuluswanqam mana nimachu
kanillapa. Tayta Dyusmi noqaykunata kach'amuwashqa, pay nishqanda qamkunata
yach'achishunaypaq. Chaymi Jisuspi kriyishqallapa kangi. Chaqa noqa Pablu
Apuluswanqam Tayta Dyus munashqanda yach'achikushqallapa kani. 6 Chaymi
qamkunata puntata yach'achishushpaqa, noqaqa tarpukuqshina trabajashqa kani.
Chaymandaqam masanchiq Apulus, masta yach'achishushpaqa, suq parqokuqshina
trabajashqa. Piru Tayta Dyusllam chay tarpudutaqa wiñachishqa. 7 Chaymi noqa
tarpukuqshina kashpaqa, mana nimachu kani. Chayshinallam Apulus tarpuduta
parqoqshina kashpa, mana nimachu. Piru Tayta Dyusmi ancha balin. Chaqa payllam chay
tarpudutaqa wiñachin. 8 Chayri mayqan tarpukuqshina ichu parqokuqshina kashpaqa,
Dyuspaqlla yach'achikuykan. Chaymi Dyusqa kadunuta rin pagarawaqninchiq ima tantu
trabajashqanchiqpaq. 9 Chaqa noqaqam Apuluswan yach'achikuq masikuna kanillapa.
Chayshina Tayta Dyuspaq yach'achikushpaqam, ch'akrapishina trabajaykanillapa. Kanan
qamkunaqam Tayta Dyuspa ch'akranshina kangillapa.

Dyuspa adurana wasinshinapismi kangillapa. Chaqa qamkunamandam payqa suq atun
shumaq adurana wasitashina ruraykan. 10 Chaymi Tayta Dyus yanapawaptin, puntata
qamkunata allita yach'achishurqaq, suq allin albañil wasipa simyintunda ruraqshina.
Chaymandaqam suqkuna masta yach'achishushpaqa, chay wasita ushyaqshina kashqal-
lapa. Piru yumbay chay ushyaqkunaqa allita yuyanqallapa: ¿Allitachu yach'achikuykani
ichu mana? nishpa. 11 Chaqa Dyuspa wasimba simyintunqam Jisukristu. Chaymi mana ni
pipis atinchu rurayta suq laya simyintuta, Dyuspa adurana wasinshina kaqta ruranam-
baqqa. 12 Piru suq albañilqam chay simyintupa sawambiqa achka laya kusaskunawan
atin rurayta allin wasita ichu mana baliq wasita. Allita yach'achikushpaqam, ancha baliq
urumanda, qellaymanda, ancha ch'aniyuq rumikunamanda Dyuspa wasinda ruraykan-
manshina. Piru mana allita yach'achikuqqam mana baliq qerumanda ichu uqshamanda
ichu shukchamanda Dyuspa adurana wasinda ruraykanmanshina. 13 Chaymi Jisukristu
kutimushpaqa, ninawan rin mallipaq chay rurashqanchiqta: ¿Balinchu ichu mana? nishpa.

Chaymi chay mana baliq rurashqanchiqta rin rupachiq, chay mana baliq qerumanda
ichu uqshamanda ichu shukchamanda rurashqa wasita rupachiykanmanshina. Piru
chay allita ruraqkunaqam chay urumanda, qellaymanda ichu ch'aniyuq rumikunamanda
wasitashina rurashqallapa. Chaymi wasin ninapishina kaptimbis, mana rinchu ru-
pashpa chingaq. 14 Chaymi Tayta Dyusta allita sirbiptinchiq, payqa primyunchiqta rin
qowaqninchiq. 15 Piru mana allita sirbiptinchiqqam, Dyusqa mana nima primyuta
rinchu qowaqninchiq. Piru manam rinchiqllapachu chingaq. Ashwanmi apinitas rin
washawaqninchiq, suq runa nina piskaykaptin washakaqshina.

16 ¿Manachu yach'angillapa: Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin kanchiql-
lapa; Dyuspa Santu Ispiritunmi noqanchiqkunapi tiyan, nishpaqa? 17 Chaymi suq runa
inkitashuptinllapa, qamkunapura akrakanaykiqa, Tayta Dyus rin chingachiq chay inki-
tashuqtaqa. Chaqa payqam dañachishqa Dyuspa santu adurana wasinshina kaqkunata.

18 Chayri ama ni mayqannikipis ingañakaychu, yuyashpa: Kay mundupi tiyaqkuna-
paqmi ancha yach'ayniyuq kani, nishpaqa. Ashwanri yuyayllapa: Manam achkataqa
yach'anichu, nishpa. Kanan chayshina umildi kashpaqam, allip yach'ayniyuqkuna
ringillapa kaq.

19 Chaqa Tayta Dyusqam kay mundupi yach'ayniyuqkunataqa tuntukunapaq riqsin.
Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: “Tayta Dyusmi binsin chay ‘Yach'ayniyuqmi
kani’ niqkunataqa. Chayraykum ancha yuyaptinllapapis tukuy imapi binsinanllapa,

Dyuspa ñawpambi tuntukunashina kidanllapa”, nishpa.* 20 Chay Santu Librumbim nimbis: “Tayta Dyusmi yach'ayniyuq runakunapa yumbay yuyashqangunata mana baliqpaq riqsin”, nishpa.* 21-22 Piru Tayta Dyusllam noqa Pabluta, Apulusta, Pidrutapis kach'amuwashqa, qamkunata yach'achishunay. Chaqa Dyusllam kay mundupa tukuy iman kaqkunata qoshushqallapa qamkunapa byinnikipaq. Chayri ama alabakayllapachu: “Chay yach'ayniyuq runatam kasuni”, nishpaqa. Ashwanri allita yach'ayllapa: Kawsaptinchiqllapa ichu wañuptinchiqpismi, tukuy imapi Tayta Dyuslla noqanchiqkunata yanapawanchiq, nishpa. 23 Chaqa noqanchiqkunaqam Jisukristupa masangunashina, paningunashina kanchiqllapa. Kanan Jisukristuqam Dyuspa Churin.

4

Kayshinam apustulkuna Dyusta sirbirqanllapa

1 Allita intyindiyllapa noqaykuna Jisukristupa yanapakuqnin kashqayllapata. Chaqa paymi noqaykuna apustulningunata numbrawashqa, Tayta Dyus pakadu yuyashqanda yach'achikunayllapa. 2 Mayá, suq kach'aduqa allita kumplinqa patrunnin kamachishqanda. (Chaqa patrunninmi payta rin jusgaq.) 3 Chaymi noqaqa mana nimatapis manchanichu, qamkuna ichu suqkuna jusgawaptikillapa. Manam ni noqa kikiy jusgakanichu. 4 Chaqa noqa kikiy uchayuq kashpam, atini ingañakayta: Manam uchayuqchu kani, nishpa. Piru Tayta Dyusmi ancha allita yach'an: Pablum uchayuq ichu mana uchayuqchu, nishpaqa. Chaymi paylla balin jusgawanambaq. 5 Chayraykum niykillapa, ama dasqa jusganakuychu. Ashwanri shuyayllapa, Siñurninchiq Jisus kay pachaman shamunangaman. Chaqa pay shamushpam, tukuy ima pakadu yuyashqanchiqta, rurashqanchiqta allita yach'ashpa, rin jusgawaqninchiq. Chaymi allita rurashqa kaptinchiqqa, rin alabawaqninchiq.

6 Masitakuna, byinnikipaqmi niykillapa, noqa Pablu masanchiq Apuluswan kawsashqayshina, qamkunapis kawsayllapa, Dyuspa Santu Librunda allita kasushpa. Chayri ama ni mayqanniki afaniruyashpaqa, suq yach'achikuqta ancha alabaychu, suq yach'achikuqta disprisyashpa. 7 Chaqa qamkunaqam mana suqkunamandaqa mas baliqchu kangillapa. Ashwan Tayta Dyusllam chay tukuy ima kusasnikikunata qoshushqa. Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa afaniruyangillapa: Noqa kikiyllam tukuy imayta kunsigishqa kani, tukuy imayuq kanaypaq, nishpaqa?

8 Chaqa qamkunallam kayshina alabakangillapa: Tukuy imayuqmi kanillapa. Gubyirnushinam kanillapa, nishpa. Piru noqaykunataqam manana kasuwangillapachu. Paqtar pudirniyuq gubyirnu kangimanllapa, noqaykunapis pullaykillapa kamachikunayllapa. 9 Piru noqaykuna Dyuspa apustulninguna kashpapismi, mana chayshinachu yuyanillapa. Ashwanmi yuyanillapa: Manam nimapaq balinichu, nishpa. Kanan Jisuspaq yach'achikushpa, ima diyach'i wañushaqllapa. Chaqa suq atun pamba pugllanapishinam kanillapa, Dyusta kuntraqkuna wanchiwaptinllapa, yumbay runakuna, anjilkuna rikawananllapa.

10 Noqaykuna Jisukristupaq yach'achikushqayraykum, achka runakuna ninllapa: “Paykunaqam ancha tuntukuna”, nishpa. Piru qamkunapaqqam ninllapa: “Paykunaqam ancha yach'ayniyuqkuna”, nishpa. Kanan noqaykunaqam mana chay kamachikuqshinachu purinillapa. Piru qamkunaqam kamachikuqshina puringillapa. Chaymi achka runakuna qamkunataqa rrispitashungi. Piru noqaykunataqam disprisyawanllapa. 11 Chaqa noqaykunaqam kanangaman achka diyakuna mikunaypaq, yakupaq, sawaypaqllapa padisinillapa. Kanan runakunaqam ancha maqawanllapa. Manam ni wasiyuqchu kanillapa. 12 Noqaykuna kikiymi shayku shayku trabajanillapa mantyinikanaypaq. Mana kriyiqkuna musyawaptimbismi, Dyusman ancha mañakunillapa, paykunata yanapanambaq. Kanan Dyusta kuntraqkuna noqaykunata qesachawaptinmi, mana shaykuq agwantanillapa. 13 Noqaykunapaq mana allita rimaptinllapapismi, paykunata shumaqta kunanillapa. Piru kanangamanmi kay mundupiqa rikawanllapa wanutashina. Chaymi wichukuwanambaqna kaykanllapa.

14 Kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkunaqam wambrayshina kangillapa. Chaymi ancha kuyashushpa, mana munanichu penqachishuyta. Ashwanmi kay kartata kach'amuni, shumaqta kunashunaypaq. 15 Qamkuna 10.000 yach'achikuqmanda Jisukristupaq yach'akushpaqam, suq taytayuqshinalla kangillapa. Chaqa noqalla puntata Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, paypi kriyirqaykillapa. 16 Chayri ancha rrugaykillapa, noqashina kawsanayki. 17 Chayraykum kay masanchiq Timutiyuta qamkunaman

* **3:19** Job 5.13 * **3:20** Salmo 94.11

kach'amuni. (Chaqa payqam, noqamanda yach'akushpa, Jisukristupi ancha allita kriyishqa.) Chaymi payqa wambrayshina. Pay nishunqallapa: “Pablum kayshina kawsaykan, kayshina yach'achiykan yumbay llaqtakunapi tiyaq kriyiq masinchiqkunata”, nishpa.
18 Wakinnikiqam ancha palanganuyashpa, alabakangillapa, yuyashpa: Pabluqam mana
rinchu shamuq anyawaqninchiq, nishpa. 19 Piru Siñurninchiq Jisus munaptinqam, utqa
rini shamuq watukushuqllapa. Rikashushpallapam, allita yach'ashaq: Chay palanganu
kaqkunachu Dyuspa pudirninwan milagrukunata atinllapa rurayta, ichu shiminwanlla
rimaykanllapa, nishpa. 20 Chaqa Tayta Dyusta allipta kasushpaqam, mana rinchiqllapachu rimaqllaqa. Ashwanmi paypa pudirninwan tukuy ima munashqanda rinchiqllapa
ruraq. 21 Mayá, noqa shamushpaqa, ¿imatam munangillapa ruranaypaq? ¿Munangillapachu
kastigashunaq, ichu ancha kuyashushpa, kushikushpa, shumaqta yach'achishunaqllapa?

5

Pablum nirqan, suq ancha uchayuq runata kriyiq masingunamanda wichukunanllapa

1 Yach'ashqam kani: Suqnikish madrastanda warmikushqa, nishpa. Piru Dyuspi
mana kriyiqkunapismi mana dijanllapachu, chay laya ancha fiyu uchata ruranambaqqa.
2 Piru chay runa chay ancha fiyu uchata ruraptimbismi, qamkunaqa palanganukuna
kangillapa. Mas allich'i kanman, qamkuna malaganayashpa penqakunayki. Chayri chay
mana alli ruraqtaqa wichukuyllapa, amana tandakanambaq qamkunawan. 3 Chaqa noqa
qamkunamanda karupi kashpapismi, mana nimatapis qamkunata qonqashushqachu
kani. Chaymi yuyashushpa, pullaykishina kashpa, chay ancha uchayuq runata jusgashqana kani, kastigadu kanambaq. 4 Chaqa Siñurninchiq Jisuspa shutimbi qamkuna
tandanakuptikiqam, noqapis yuyayniypiqa qamkunawan kashaq. Siñurninchiq Jisuspismi
qamkunawan kashpa, pudirninwan ancha rin yanapashuqllapa. 5 Chayri chay uchayuq
runata dyabluman intrigakuyllapa. Chayshina ruraptikillapam, Tayta Dyusqa manana
rinchu kwidaq paytaqa. Ashwanmi dyabluna rin padisichiq. Chayshina kwirpunda ancha
padisichiptinri, paqta chay runaqa ucha rurashqanda dijashpa, Dyusman mañakunqa
pirdunanambaq. Chayshina pirdunaptinmi, Siñurninchiq Jisus shamushpa rin washaq.
6 Piru qamkunaqa ama alabakaychu. ¿Manachu intyindingillapa kay kumparasyun
nishqanda: “Ashla libadurallam achka mach'kata atin saksachiyta” nishpa? (Chayshinallam qamkunapi suq kriyiq masinchiqlla uchata rurashpaqa, atin dañachiyta achka
kriyiq masinchiqkunata, paykunapis uchata rurananllapa.) 7 Chayri chay uchaykikunataqa dijayllapana, suqkunata ama qash'anaykillapa, paykunapis uchata ama rurananllapa. Chayshina uchaykikunata dijashpaqam, ancha limpyu masa mana nima libadurayuqshina ringillapa kaq, chay Paskwa fyistapi rurashqan masashina. Chaqa chaypaqmi
Jisukristuqa chay Paskwa fyistapi wañurqan suq uñitashina, tukuy uchanchiqmanda pirdunawananchiq. 8 Kanan chay libadurayuq tandaqam yuyachiwanchiq uchanchiqkunapaq. Chaymi Paskwa fyistapiqa kachangakunatalla mikunchiqllapa. Chayri chay
uchanchiqkunata dijashpa, tukuy diyakunata allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashunllapa, chay tanda mana nima libadurayuqshina kananchiqllapa.
9 Noqaqam chay suq kartaypi nishurqaqllapa: “Ama tandakayllapachu chay mana
rrispitunwan puñuqkunawanqa”, nishpa. 10 Piru chayshinaqam niykillapa uchayuq kriyiq
masinchiqkunapaqlla. Manam niykillapachu: “Chay mana kriyiqkunamanda akrakayllapa”, nishpaqa. Awnki suqwan, suqwan puñuptinllapa ichu qellayta ancha munaptinllapa,
ichu suwakuptinllapa ichu amitu layata aduraptinllapapis, paykunata parlachishunllapa.
Chaqa kay mundumanda manaraq lluqshishpaqam, paykunamandaqa mana atinchiqllapachu akrakaytaqa. 11 Ashwanmi nishurqaqllapa akrakanaykiqa chay runa ichu warmi
shiminwanlla Jisuspi kriyiqkunamanda. Chaqa chay kriyiq tukuqkunaqam mañusukuna,
nisyukuna, amitu layata aduraqkuna, llullakuqkuna, suwakuqkuna, mach'aqkuna. Chay
laya kriyiq tukuqkunamandam munani qamkuna akrakanaykiqa. Chay layakunawanqa
ama ni mikuyllapachu.
12-13 Piru chay mana kriyiqkuna uchata ruraptinllapaqam, noqanchiqkunaqa mana
nimatapis atinchiqchu jusgayta, kastigadu kananllapa. Chaqa Tayta Dyusllam chay
mana kriyiqkunataqa rin jusgaq. Piru chay kriyiq masinchiqkuna uchata ruraptinqa,
noqanchiqkuna paykunataqa jusgashunllapa. Chayri chay ancha uchayuq runataqa ama
dijayllapachu, qamkunawan tandakanambaqqa.

6

Jisuspi kriyiq masinchiqtaqa ama dimandashunchu

1 Qamkuna suq kriyiq masinchiqwan imapaq piñakushpaqa, ama nimatapis riyllapachu
dimandaq juyiskunapiqa. Chaqa chay juyiskuna Jisuspi mana kriyiqkuna kashpaqam,

¿imashinam atinman allita justisyata ruraytaqa? Chayri kriyiq masinchiqkunaman riyllapa, paykuna allita justisyata rurananllapa. 2 ¿Manachu yach'angillapa: Jwisyu diyapim
noqanchiqkuna rinchiqllapa jusgaq yumbay mana kriyiqkunata, nishpaqa? Chayshina
atishpa jusgaytaqa, ¿ima manachu atingillapa qamkunapuralla allichayta chay taksha
prublimakunataqa? 3 ¿Manachu yach'angillapa: Anjilkunatapis rinchiqllapa jusgaq, nish-
paqa? Chayri kay mundupi kawsashpaqa, kriyiq masinchiqkunata noqanchiqkuna allita
jusgashunllapa. 4 Chayrayku kay mundupa kusasningunapaq pilyashpaqa, mana nima-
paq balinchu rinaykillapa mana kriyiq juyiskunamanqa. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa
mana nimatapis yach'anllapachu, Dyuspi kriyiqkunata jusgananllapa. 5 Chaykunataqam
niykillapa, qamkuna penqakunayki. ¿Akasuchu qamkunapi mana kan ni suq yach'ayniyuq
kriyiq masinchiq, allichanambaq qamkunapura anyanakushqaykita? 6 ¡Piru qamku-
naqam suq kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqa, ringillapa dimandanakuq mana
kriyiq juyiskunaman!
7 Chayshina kriyiq masinchiqwan anyanakushpaqam, ancha penqakuypaqta
kawsaykangillapa. Chayri kriyiq masinchiq mana allita rurashuptinqa, dijayllapa
imatapis qoch'ishunambaq. 8 Piru chaykunata yach'ashpapismi, mana kasungillapachu.
Kanan ashwambam qamkuna kikiki asta kriyiq masinchiqkunata dañachishpa,
imangunata qoch'ingillapa.
9-10 Chayri allita intyindiyllapa. Ama dijakayllapachu ingañashunanllapa. Chaqa
uchayuqkunaqam mana rinchu riq syiluman, Dyuswan kawsananllapa. Chaymi
runa, warmi manaraq rrispituyuq kashpa, amaraq piwambis puñunqachu. Chaqa
mana rrispitunwan puñuqkuna, amitu layakunata aduraqkuna, ullqopura warmiwan-
shina puñuqkuna, ladrunguna, nisyukuna, mach'aqkuna, kwintirukuna, llullakushpa
qoch'ikuqkunaqam mana rinllapachu kawsaq Dyuswanqa. 11 Kanan manaraq Jis-
uspi kriyishpaqam, wakinnikiqa chay laya mana alli ruraqkuna karqaykillapa. Piru
kananqam tukuy uchaykimanda pirdunaduna kangillapa. Chaymi kananqa Siñurninchiq
Jisus washashushqanrayku, Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashushqa, Tayta
Dyuswan shumaqta alliyanaykillapa.

Shumaqtar kawsashun, suqkuna animakanan, Dyusta alabananllapa

12 Wakinnikikunash ningillapa: "Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiqllapa ru-
rayta", nishpa. Arí, piru yumbay rurashqanchiqqam mana yanapawanchiqchu. Chayri
kwirpunchiq mana allita munaptin ruraytaqa, sujitashpa, ama uchataqa rurashunchu.
13 Chaqa wakin runakunaqam allip kaqta kayshina rimashqallapa: "Tayta Dyusqam miku-
nataqa rurashqa mikunanchiq. Chayshinallam pach'anchiqtapis rurashqa, chayman
mikunanchiq. (Piru paykunaqam ninllapapis: Chaymi kwirpunchiq munashqandalla
rurashpa, atinchiq kawsayta", nishpa.) Piru manam balinchu chayshina yuyananchiq.
Chaqa Siñurninchiqqam suq diya rin ushyaq pach'anchiqta, mikunanchiqtapis. Payqam
kwirpunchiqtaqa rurashqa, paytalla kasushpa kawsananchiqllapa. Manam rurashqachu,
piwambis puñushpa, uchata rurananchiqqa. Ashwanmi Siñurninchiqqa kwirpunchiq-
taqa allita kwidan. 14 Chaymi payqa ancha pudirniyuq kashpa, Siñurninchiq Jis-
usta wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam suq diya noqanchiqkunata
wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq.
15 ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam Jisukristupalla, nishpaqa? Payllam
Siñurninchiqqa. Chayshina kaptinqa, ¿balinchu suq bandulira warmiwan puñunanchiq?
¡Manam nimapaqpis balinchu! ¡Chayri chay layataqa ama nunka rurashunchu! 16 Chaqa
Dyuspa Santu Librumbiqam niwanchiqllapa: "Suq runa warmiwan tandanakushpaqam,
suq kwirpushinalla kidanllapa", nishpa.* Chaymi suq bandulira warmiwan puñushpaqa,
suq kwirpushinalla chay warmiwanqa kanchiqllapa. 17 Piru noqanchiqkunaqam
Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpaqa, suq yuyaylla paywanqa kanchiqllapa.
18 Chayri chay laya uchakunamandaqa mitikayllapa. Chaqa suq laya uchaku-
naqam kwirpunchiqtaqa mana dañachinchu. Piru suqwan suqwan puñushpaqam, kikin
kwirpunchiqta ancha dañachiykanchiq. 19 ¿Manachu yach'angillapa: Kwirpunchiqqam
Dyuspa Santu Ispiritumba adurana wasinshina, nishpaqa? Chaqa Dyusqam Santu
Ispiritunda qowashqa kanchiq, noqanchiqkunapa kwirpunchiqpi tiyanambaq. Chaymi
kwirpunchiqkunaqa manana noqanchiqpachu; ashwanmi Tayta Dyuspana. 20 Chaqa
paymi ancha ch'aniyuqta pagarakushpa, randiwashqana kanchiqllapa. *[Nuta: Chay
ancha ch'aniyuqqam Jisuspa bidan karqan.]* Chayrayku Dyuspa wambranguna kash-
paqa, paytalla kasushunllapa tukuy yuyayninchiqwan, tukuy kwirpunchiqwan, yumbay
rikawaqninchiq Dyusta alabananllapa.

---

* **6:16** Génesis 2.24

7

¿Kasarashunchu ichu mana?

1 Qamkunaqam suq kartapi tapuwashqa kangi: “¿Allichu suq runa warmiyuq kanambaq
ichu mana?” nishpa. Chay tapuwashqaykita munani nishuyllapata. Allim kanman ama
warmiyuqchu kananchiq. 2 Piru mana warmiyuq kashpaqam, wakingunaqa suqwan
suqwan puñun. Chaymi chay uchata ama rurananllapa, alli kanman, yumbay runa,
warmi kasarananllapa, kadunu warmiyuq ichu qosayuq kanambaq. 3 Chayshina runa
warmi kasarashpaqa, ama disprisyanakunqachu puñunambaqqa. 4 Chaqa chay warmipa
kwirpunqam qosambana. Mananam warmin kikimbachu. Chayshinallam chay qosamba
kwirpumbis warmimbana. Mananam pay kikimbachu. 5 Chayri warmiqa qosanwan ichu
runa warminwanqa ama ñiganakunqachu puñunambaqqa. Piru maynimbis Tayta Dyusman
masta munashpa mañakuytaqa, atingimanllapa ishkandiki parlayta: “Chay diyakunaqa
ama pulla puñushunchu, Dyusman masta mañakunanchiq”, nishpa. Piru chayshina Dyusman mañakushpaqa, pullana puñuriyllapa, dyablu ama tyintashunanllapa.

6 Tukuy kaykunatam kunaykillapa, qamkunata yanapashunaypaq. Piru manam
qamkunataqa kamachiykichu, chayshina ruranaykiqa. 7 Chaqa noqapaqqam mas alli kanman, yumbay runa, warmi noqashina sapalanlla kanambaqllapa. Piru Tayta Dyus allita
riqsiwaqninchiqmi, wakinda yanapan, kasarashpa, shumaqta kawsananllapa. Suqkunataqam yanapan, sapalanlla kashpa, shumaqta kawsananllapa.

8 Chaymi chulukunata, chinakunata, biyudakunata kayshina kunaykillapa: Allim kanman noqashina sapalaykilla kawsanaykillapa. 9 Piru kwirpuykita mana atishpa sujitaytaqa, kasarayllapa, ama uchata ruranaykillapa, nishpa.

10 Kriyiq masitakuna, yumbay rrispituyuq kaqkunatam kayshina kamachiykillapa:
Warmikuna runayuq kashpaqa, ama akrakayllapachu runaykimandaqa, nishpa. Kay kamachishushqayqam mana noqapa yuyayniychu. Chaqa kaytaqam Siñurninchiq Jisukristu
kamachiwashqa kanchiqllapa. 11 Piru suq warmi runanmanda akrakashpaqa, amana
kanqachu suq runawanqa. Ashwan munashpa runayuq kariytaqa, mushuqmanda chay
runanwanlla tandanakurinqa. Piru runanwan mana tandanakushpaqa, sapalanllana
kawsanqa. Chayshinalla runapis warminmandaqa ama akrakanqachu.

12 Piru wakin laya rrispituyuq kaqkunapaqqam Siñurninchiq Jisukristu mana
yach'achikurqanchu. Chaymi noqalla kayshina kunaykillapa: Suq runa warmiyuq
kashpa, Jisuspi kriyiptin, chay mana kriyiq warmin paymanda mana munaptin
akrakaytaqa, ama akrakanqachu. 13 Chayshinalla suq warmi Jisuspi kriyiptin, mana
kriyiq runan mana munaptin akrakaytaqa, chay runanmandaqa ama akrakanqachu.
14 Chaqa chay warmi Jisuspi kriyishqanraykum, Tayta Dyusqa runandapis rin yanapaq.
Chayshinallam suq kriyiq masinchiqpa warmin mana kriyiq kaptimbis, Tayta Dyusqa
chay warmita rin yanapaq, runan Dyuspa wambran kashqanrayku. Paykunapa
wambrangunapismi Dyuspaq yach'akushpa rinllapa wiñaq. Piru taytan mamanmanda
akrakaptinqam, wakin wambrangunaqa Dyuspi mana kriyiqkunawan rinllapa wiñaq.
Chaymi paykunaqa Dyuspaqqa mana yach'akunmanllapachu. 15 Piru chay mana
kriyiq warmi ichu runa munaptin akrakaytaqa, dijayllapa akrakanambaq. Chayshina
akrakaptinqam, chay kriyiq masinchiqqa Dyuspaqqa mana uchayuqchu. Librinam kidan.
Chaqa Tayta Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiqllapa. 16 Manam yach'anchiqchu:
Qam panisita, ¿chay runaykitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq ichu
mana? Qambis, kriyiq masita, ¿warmikitachu atingiman animachiyta, Dyuspi kriyinambaq
ichu mana? nishpa.

17 Jisuspi kriyishpaqa, allin kustumbrikikunata ama dijayllapachu. Ashwanri yuyayllapa: Dyusmi kayshina rurawashqa, nishpa. Chayshinam yumbay llaqtakunapi tandakaq
kriyiq masinchiqkunata yach'achini. 18 Chayri qamkuna kwirpuykipi siñalniyuq kashpa,
Jisuspi kriyishpaqa, siñalniyuqlla kidayllapa. Piru mana siñalniyuq kashpa, Jisuspi kriyishpaqa, chayshinalla kidayllapa. Chay siñaltaqa ama ruraylapachu kwirpuykipiqa. 19 Chaqa
manam nimapaq balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapaqa. Ashwanmi
ancha balin Dyus kamachikushqanda kasunanchiqllapa. 20 Chayri Jisuspi kriyishpaqa,
yumbay chay allin kustumbrikiwanlla kidayllapa. 21 Chayri ama llakiychu: Randishqa
kriyadulla kani, nishpaqa. Piru chay patrunnikimanda pirmisuta atishpa surqoyta
lluqshinaykiqa, lluqshiy, amana randishqa kriyadu kanayki. 22 Wakinnikikunam runakunapa randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru chayshina kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, librina kangillapa dyablumanda, amana paypa kriyadunguna kanaykillapa.

Wakinnikikunaqam runakunapa mana randishqa kriyadunguna kangillapa. Piru
Jisukristupi kriyishpaqam, paypa randishqa kriyadunna kangillapa, paytalla kasushpa
kawsanaykillapa. 23 Chaqa Jisukristum kruspi wañushpa, randiwarqanchiq, amana

dyablupa kriyadunshina kawsananchiq. Chayraykur runakuna animachiwaptinchiq,
uchata ruranchiqqa, amana kasushunchu. 24 Chayri kriyiq masitakuna, ama kambyayl-
lapachu chay allin kustumbrikikunata. Ashwanri Dyuspi yuyakushpa kawsayllapa.
25 Kananqam qamkuna sultirukunata, sultirakunata kayshina kunaykillapa:
Siñurninchiq Jisusqam qamkunapaqqa mana kamachiwarqanchu: Kayshina ruranqallapa,
nishpaqa. Piru noqa yuyashqaytallam yach'achiykillapa. Kay nishushqayqam ancha
balin. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum llakipawashpa yanapawan, allita qamkunata
yach'achishunay. 26 Kay tyimpupiqam Jisuspi kriyishqanchiqrayku, ancha padisishpa
kawsaykanchiqllapa. Chaymi noqapaqqa mas alli kanman, runakuna, warmikunapis
chay kashqanshinalla kidanambaq. 27 Chayri qamkuna rrispituyuqkunaqa ama
akrakayllapachu. Sultirukunapis ama warmikuychu ni runakuychu. 28 Piru
munashpa warmikuytaqa, warmikuyllapa. Chayshina warmikushpaqam, mana
uchataqa ruraykangillapachu. Chayshinallam suq china runakushpa, mana uchataqa
ruraykanchu. Piru warmiyuqkuna, runayuqkunaqam masta rinllapa padisiq, kay
mundupi kuntrawaptinchiqllapa. Chaymi mas alli kanman, sultirukuna kanaykillapa.
29 Kriyiq masitakuna, ancham munani, kayta intyindinaykillapa: Kananmandaqam
ashla tyimpullana kidan. Chayri ama ancha yuyashunchu kay mundupa kusasningu-
napaq. Qamkuna kasaradukunar ama yuyayllapachu: Warmiyuq ichu runayuq kashpaqam,
manana atinichu ñakayta Dyuspaqqa, nishpaqa. Ashwanri chay sapalanlla kaqkunashina
tukuy imapi Dyuspaqlla kawsayllapa. 30 Chayri mayqanniki lutupi kashpapis, ama
anchaqa llakiychu. (Ashwanri Dyuspaqlla kawsayllapa.) Chayshinallar mayqanniki ima-
paq kushikushpapis, ama anchaqa kushikuychu. (Ashwanri Dyuspi kriyishqaykirayku
mastaqa kushikuy.) Chayshinalla qamkuna imata randiqkunapis ama chay kusasnikiku-
napiqa yuyayllapachu. (Ashwanri mana nimayuqkunashina Dyuspilla yuyakushpa,
kawsayllapa.) 31 Kay bidapim wakinninchiqqa achka kusasniyuq kanchiqllapa. Piru chay
kusasninchiqpiqa ama yuyakushpachu, mana nimayuqshina kawsashunllapa. Chaqa kay
munduqam tukuy kusasnindin rin ushyakaq.
32 Chaymi kunaykillapa, ama ancha kunsidirashpachu kawsanaykillapa. Chay
sultiru kriyiq masinchiqkunaqam ancha yuyanllapa: ¿Imashinam atini kushichiyta
Siñurninchiq Jisusta? nishpa. 33 Piru warmiyuq kriyiq masinchiqkunaqam masta yuyan-
llapa kay mundupi kaq kusaskunapaq: ¿Imashinam kushichishaq warmiyta? nishpa.
34 Chayshinallam chay runayuq warmikunapis chay china sultirakunawanqa mana ig-
walchu. Chaqa sultirakunaqam ancha tyimpuyuq, Dyusta sirbinanllapa tukuy ispiritun-
wan tukuy kwirpunwan. Piru runayuqkunaqam masta yuyanllapa kay mundupi tukuy
ima kaqkunapaq, qosanda kushichinanllapa.
35 Chaymi kayshina kunaykillapa, qamkunata yanapashunay, Tayta Dyuspaqlla tukuy
shunqo kawsanaykillapa, ama suqta suqta yuyashpa, kunsidiranayki. Piru manam
kamachiykillapachu kasaranayki ni ama kasaranaykiqa.
36 Chayri mayqan runapa suq chinan idarniyuqna kaptinqa, allita yuyanqa: Allinachu
kasaranambaq ichu mana, nishpa. Allina kasaranan kaptinqa, dijanqa kasaranambaq.
Chaqa kasarashpaqam, mana nima uchayuqchu rin kaq. 37 Piru suq tayta chinambaq
ancha allita yuyashpa, niptin: “Chinayqa ama kasaranmanchu”, nishpaqa, paypis allita
ruraykan. 38 Chayshinallam wakinniki kasarashpapis, allita ruraykangillapa. Wakin-
nikikuna mana kasaraqkunapismi mas allita ruraykangillapa. *[Nuta: Grigu rimaypim
chay kasaranan warmipaq nin: “suq runapa dunsillan”, nishpa. Piru manam ancha allitaqa
yach'anchiqchu: Chay warmichu taytamba dunsillan ichu nubyumba dunsillan, nishpaqa.]*
39 Kanan suq warmi runayuqpis chay runanwanlla kawsanqa. Piru runan wañuptinqa,
munashpa kasarayta, atin kasarariyta gustashqan runawan; piru Jisuspi kriyiq mas-
inwanlla. 40 Piru noqaqam yuyani: Chay biyuda sapalanllana kidashpaqam, masta
kushikushpa rin kawsaq. Noqaqam kriyinipis: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawaykan,
kayshina kunashunaypaq, nishpa.

8

Kayshinar yuyashun amitu layakunapaq ufrindashqan aychapaq

1 Mayá, kananmi munani yach'anaykillapa chay amitu layakunapaq ufrindashqan
aychapaq. Chaypaqqam achka noqanchiqkuna yach'anchiqllapa: ¿Balinchu chay laya
aychata mikunanchiq ichu mana, nishpa? Piru chayta yach'ashpapismi, mana balinchu al-
abakananchiq. Ashwanri chay manaraq allita yach'aq kriyiq masinchiqkunata kuyashpa
yanapashunllapa, mas allita Jisuspi kriyinanllapa. 2 Chayri mayqan runa alabakashpa
niptin: “Ancha yach'ayniyuqmi kani”, nishpaqam, manaraq allitaqa yach'anchu Dyus

nishqandaqa. 3 Piru Tayta Dyusta allita kuyaptinchiqqam, payqa noqanchiqkunata
wambrangunapaq riqsiwanchiq.
4-5 Chaymi noqanchiqkunaqa allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusllam Dyusqa,
nishpa. Chaqa manam kanchu suq dyuskunaqa. Piru achka runakunam mana allita
yach'ashpachu, kriyinllapa: Kay pachapi anaq syilupim achka dyuskuna kan, nishpa. Piru
chay dyuskunaqam mana kawsaqkunachu. (Chaymi chay aychata ufrisishqangunaqa
aychalla.) 6 Chaqa noqanchiqkunaqam allita yach'anchiqllapa: Taytanchiq Dyusllam
allip Dyusqa. Paymi Taytanchiqllapa. Payllam tukuy imata rurashqa, nishpa. Chaymi
noqanchiqkunaqa pay munashqanshina kawsanchiqllapa. Siñurninchiqpismi suqlla.
Paymi Jisukristu. Paywanmi Taytanchiq Dyus tukuy imata rurashqa. Kanan Jisukristum
noqanchiqkunata kawsachiwanchiq.
7 Piru wakin kriyiq masinchiqkunaqam chaykunataqa manaraq allitachu intyindin-
llapa. Chaqa unaymandapacham paykunaqa ancha kriyishqallapa: Chay dyuskunam
kawsanllapa, nishpa. Chaymi chay dyuskunapaq ufrindashqan aychataqa mana munan-
llapachu mikuyta. Chaqa paykunaqam yuyanllapa: Chay aychata mikushpaqam, chay
yanqa dyusta aduraykani. Chaymi uchata ruraykani, nishpa. 8 Piru noqanchiqkunaqam
yach'anchiqllapa: Tayta Dyusqam kuyawanchiqllapa, imata mikuptinchiq ichu mana
mikuptinchiqpis, nishpa.
9 Piru alli kaptimbis chay aychata mikunaykiqa, kwidakayllapa, chay mana alli yach'aq
kriyiq masinchiqkunata uchata ama rurachinaykillapa. 10 Kay ijimplupi yuyashun: Qam
Jisuspi yuyakushpam, yach'angi: Chay yanqa dyuskunaqam mana kawsaqchu, nishpa.
Chaymi chay yanqa dyuspa adurana wasimbi kashpa, mana manchashpachu, chay
aychata mikungi. Piru chaypi mikuykaptiki, suq kriyiq masinchiq mana alli yach'aq,
rikashushpa yuyanman: Chay yach'ayniyuq kriyiq masiymi chay dyusta aduraykan,
nishpa. Chayshina rikashushpakish, paypis animakanman chay aychata mikushpa,
chay yanqa dyusta aduranambaq. 11 Chayshina mas yach'ayniyuq kashpa, chay miku-
nata mikushpakish, chay manaraq allita kriyiq masinchiqta dañachingiman chinganam-
baq. ¡Amar paytaqa dañachiychu! Chaqa Jisukristuqam wañurqan, paytapis washanam-
baq. 12 Chayshina chay kriyiq masinchiqkunata pandachishpaqam, paykunataqa ancha
dañachingiman, ama yach'ananllapa: ¿Imam alli, imam mana allichu? nishpa. Chayshina
rurashpaqam, Jisukristuta kuntrangimanllapa. 13 Chaymi chay mikushqayrayku suq
kriyiq masiy dañakaptinqa, mana nunka munanichu chay aychata mikuyta, chay masiyqa
uchata ama ruranambaq.

9

Jisuspaq yach'achikuqkunar kayshina kawsanqallapa

1 Noqa kikiymi Siñurninchiq Jisusta rikashqa kani. Paymi noqata akrawashqa, apus-
tulnin kanaypaq. Chaymi dirichuyuq kani, Dyustalla kasushpa, Churin Jisuspaq
yach'achikunaypaq. Chayshina qamkunata yach'achishuptiymi, Siñurninchiq Jisuspi kriy-
ishqallapa kangi. 2 Kinsapch'i wakin runakunaqa mana munanllapachu kriyiyta: Pablum
Jisuspa apustulnin, nishpaqa. Piru qamkunaqam allita riqsiwangillapa. Chaqa qamku-
nata yach'achishuptiyqa, Jisuspi kriyiptikim, payqa washashushqallapa. Chayshina
qamkunata yanapashuptiymi Jisuspi kriyinaykillapa, chay rikashuqkunapis atinllapa
yach'ayta: Pabluqam Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa.
3 Chaymi chay rimaqkunata kayshina nini: 4 Qamkunata yach'achishushpaqam,
dirichuyuq kani, qamkunamanda mantinsyunniyta ch'askinaypaq. 5 Munashpa kasaray-
tapismi, dirichuyuq kani kasaranaypaq suq kriyiq masinchiq warmiwan, noqawan pulla
purinambaq. Chaqa yach'achikuq masiy Pidru, Siñurninchiq Jisuspa masanguna, chay suq
apustulkunapismi kadunu warminwan pulla purinllapa, Tayta Dyuspaq yach'achikushpa.
6 ¿Ichu yuyangillapa: Pabluwan Birnabillam mana dirichuyuqchu mantinsyunninda
ch'askinambaq, nishpa? (Manam chayshinachu.) 7 Suq suldadu sirbisyupi kashpaqam,
mana pay kikinchu mikunanda randin mantyinikananqa, ¿manachu? Suq runa ch'akrambi
ubasta tarpushpapismi, chay tarpukushqanmanda mikun. Chayshinallam animalkunata
michiqkunapis, chay animalkunata qapishpa, lichinda upyanllapa, ¿manachu? (Chayshi-
nallam noqaykunapis dirichuyuq kanillapa, kriyiq masinchiqkunamanda mantinsyun-
niyta ch'askinayllapa.)
8 Chayshina nishushpaqam, mana runakuna yuyashqandallachu yach'achiykillapa.
Chaqa Muysispa liynimbismi chayshina yach'achikurqan. 9 Chaymi Dyuspa Santu Li-
brumbi Muysis kayshina yach'achiwanchiq: “Animalkunawan trillakushpaqa, shimin-
daqa ama watayllapachu. Mikunqam”, nishpaqa.* Piru Tayta Dyus chayshina nishpaqam,

* **9:9** Deuteronomio 25.4

mana animalpaqllachu yach'achikurqanqa. 10 Ashwanmi chayshinaqa yach'achiwanchiq
yumbay trabajaqkunapaq. Chayri Dyuspaq mayqan yach'achikuqtapis allita yanapashun-
llapa. Chaqa suq yapukuq, suq trillakuqqam yuyan: Yanapaptiymi, rin qowaq kusichan-
manda, nishpa. 11 Chayshinallam noqaykuna Tayta Dyuspaq yach'achishushpaqa, suq
tarpukuqshina kanillapa. Chaymi dirichuyuq kanillapa, qamkuna noqaykunata yana-
pawanayki mikunaywan. 12 Chaqa chay suq yach'achikuqkunaqam dirichuyuq, qamku-
namanda mantinsyunninda ch'askinanllapa. Piru paykunamandaqam noqawan Birnabi
mas dirichuyuq kanillapa, noqaykunata qamkuna yanapawanayki. (Chaqa noqaykunam
Jisukristupaq mas puntata qamkunata yach'achishurqaq.)

Chayshina dirichuyuq kashpapismi, noqaykunaqa mana nimatapis qamkunataqa
mañashushqachu kani yanapawanaykiqa. Ashwanmi ancha padisishpa trabajashqallapa
kani, mikunayta randinayllapa, ama ni pipis yuyanambaq: Imata gananananraykum Jisuspa
shumaq nutisyanda yach'achikuykan, nishpa. 13 Qamkunaqam allita yach'angillapa:
Jirusalimbi Dyuspa adurana wasimbi chay trabajaqkunaqam chay wasipi ufrindashqan
mikunamanda suq partita ch'askinllapa, nishpa. Chay animal qoshqanllapata pata
altarpi wanchiqkunapismi chay aychamanda suq partita ch'askinllapa mantyinikanam-
baq. 14 Chayshinam Siñurninchiq Jisuspis nishqa, shumaq nutisyanda yach'achikuqkuna
mantinsyunninda ch'askinanllapa chay kriyiq masingunamanda. 15 Piru noqa chayshina
dirichuyuq kashpapismi, mana nunka qamkunataqa mañashushqachu kani, imatapis
qowanaykillapa. Chaymi kay kartata iskibrishpapis, mana nimatapis mañaykillapachu.
Ashwanmi Jisuspaq yach'achikushpaqa, listu kani wañunaypaq imapis mallaqmanda.
Chaqa manam munanichu, suqkuna ninambaq: “Pabluqam Dyuspaqqa yach'achikun
gananananraykulla”, nishpa.

16 Piru Jisuspaq dibaldilla yach'achikushpaqam, mana nimatapis atinichu
alabakayta. Chaqa Siñurninchiqmi kamachiwashqa, shumaq nutisyanda imashinapis
yach'achikunaypaq. Chaymi chayshina mana yach'achikushpaqa, ¡akakawraq noqa!
17 Piru noqa kushikushpa, shumaq nutisyanda yach'achikuptiyqam, Tayta Dyusqa
primyuyta rin qowaq. Piru mana munaptiypismi, Tayta Dyusqa kach'amuwashqa, paypaq
yach'achikunaypaq. 18 Chaymi noqa Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptiyqa,
Tayta Dyusqa ancha yanapawan, dibaldilla yach'achishushpa, ancha kushikunaypaq.
Kay kushikushqaymi primyuyqa. Chaymi dirichuyuq kashpa kubrashunaypaqpis, mana
nimatapis mañashushpachu, dibaldilla chay shumaq nutisyanda yach'achiykillapa.

19 Chayshina noqa mana ni pipa randishqa kriyadun kashpapismi, yumbaypa randishqa
kriyadunshina tikrakashqa kani, mas achka runakunata, warmikunata animachinaypaq,
Jisuspi kriyinanllapa. 20 Chaymi llaqta masiy isrraylinukunawan kashpaqa, paykunashina
Muysispa liyningunata allita kasuni. Awnki mana nisisaryu kaptimbis yumbay chay
liykunata kasunaypaq, allita kasuni, mas achka isrraylinukunata animachinaypaq, Jisuspi
kriyinanllapa. 21 Chayshinallam chay mana isrraylinu kaqkunawan kashpapis, paykunashina kawsani. Chaqa paykuna, Muysispa liyningunata mana yach'ashpaqam, suq laya kustumbrikunawan kawsanllapa. Chaymi noqapis paykunashina kawsashpa, paykunata yach'achini, Jisukristupi kriyinanllapa. Chayshina paykunata kuyashpaqam, Jisuspa liyninda kasuykani. Chayshinaqam alabis Tayta Dyuspa liyningunatapis kumpliykani.
22 Chayshinallam Dyuspaq chay manaraq allita intyindiqkunawan kashpaqa, noqapis
paykunashina yuyani, paykunatapis mas allita Jisuspaq yach'achinaypaq. Achka laya
runakunashinam kashqa kani, imashinapis wakingunata animachinaypaq, Jisuspi kriy-
inanllapa. 23 Noqaqam chayshina rurani, ancha achka runakuna, warmikuna Jisuspa
shumaq nutisyanda uyashpa, paypi kriyinanllapa, noqanchiqkunawan washadu kashpa,
pulla kushikunanchiqllapa.

24 Qamkunaqam yach'angillapa: Achka runakunam ancha kallpanllapa, binsikushpa,
primyunda ch'askinambaq. Piru suqllam binsikushpa, chay primyutaqa ch'askin.
Chayshinar qamkunapis chay kallpaqkunashina, atishqaykita ruray, tukuy imapi Dyusta
kasunaykillapa. Chayshina kasushpaqam, Dyusmanda suq ancha shumaq primyuykita
ringillapa ch'askiq. 25 Manchu suq runa pugllaqqa allichakashpa, ancha kwidakan,
tukuy imapi allita pugllanan. Chayshinam kwidakan, binsikushpa, suq ushyakaq primyu
kurunata ch'askinan. Chay kurunaqam rapramandalla kashpa, ashla tyimpupaqlla
duran. Piru noqanchiqkunaqam suq kuruna mana nunka ushyakaqta rinchiqllapa
ch'askiq primyunchiqtaqa. 26 Chaymi noqaqa chay kallpaq runakunashina ichu suq pilyaq
runashina, tukuy ima atishqayta rurani, uchata binsishpa, Dyusta allita sirbinaypaq.
Manam yanqallachu pilyaniqa wayrata maqaykaymanshina. 27 Ashwanmi kwirpuy
munashqandalla mana rurashpachu, ancha allita sujitakani, primyuyta ch'askinaypaq.
Chaqa mana munanichu suqkunata yach'achishpa, chaymanda noqa dañakashpa, manana
balinaypaq Dyuspaqqa.

10

Amitu layakunataqa ama adurashunchu

1 Kriyiq masitakuna, allita yuyayllapa Tayta Dyus chay unay agwiluyllapata
yanapashqanda. Chaqa payqam paykunata chay Chupika Mar Yakupa ch'awpinda
pasachirqan pukutaypa waranda. 2 Chayshina chay mar yakuta, chay pukutaypa
waranda pasashpaqam, yakupi shutikuykanmanshina karqanllapa, Muysista kasushpa
kawsananllapa. 3 Chaymandaqam Tayta Dyusqa yumbay chay unay agwiluykunata
qararqan syilumanda kaq mikunata. 4 Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay atun
rumimanda yakuta surqoshpa, yumbayta qorqan upyananllapa. Chay rumiqam
Jisukristushina karqan. Chaqa paymi paykunapa pullan rirqan. 5 Piru chayshina
ancha yanapaptimbismi, yaqqa yumbay chay agwiluykunaqa Tayta Dyusta mana
munarqanllapachu kasuyta. Chaymi Tayta Dyusqa dijarqan, chay chuncha chaki
lugarkunapi waqpi kaypi wañunanllapa.
6 Tayta Dyusqam chay unay agwiluykuna rurashqambaq iskibrichirqan,
noqanchiqkuna paykunapaq yach'ashpa, ama munananchiq mana baliq kusaskunata
paykunashina. 7 Chayri amitu layakunata ama adurashunllapachu. Chaqa Dyuspa
Santu Librumbi niwanchiq: “Isrraylinukunaqam suq fyistata rurashpa, mikuqllapa,
upyaqllapa, dansaqllapa, (amitu layata aduranananllapa)”, nishpa. 8 Chaymi achka
paykunaqa suqwan suqwan puñushpa, ancha uchata rurarqanllapa. Chayraykum
suq diyapilla 23.000 isrraylinukuna wañurqanllapa. Chayri noqanchiqkunaqa ama
paykunashina suqwan suqwanqa puñushunchu.
9 Amar mallipashunchu Tayta Dyusta chay unay agwiluykuna rurashqanshinaqa.
Chaqa paykunaqam yuyarqan: Manam rinchu kastigawaqninchiq, nishpa. Piru Tayta
Dyusqam dijarqan, achka kulibrakuna paykunata kanishpa, wanchinanllapa. 10 Kanan
Dyuspaqqa ama kijakuyllapachu. Chaqa chayshina unay agwiluykuna kijakuptinllapam,
Tayta Dyuspa wanchikuq anjilnin paykunata ancha achkata wanchirqan.
11 Tayta Dyusqam chay unay agwiluykunata kastigashpaqa, chay tukuy ima pasashqam-
baq Santu Librumbi iskibrichirqan, chaykunata liyishpa, kay ultimu tyimpukunapi,
amana paykunashina kawsananchiqllapa. 12 Chayri yuyashpa: Noqaqam Jisuspi al-
lita yuyakuni, nishpapis, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq.
13 Chaqa kay mundupi kawsashpaqam, yumbayninchiq ancha mallipadu rinchiqllapa
kaq. Dyablum yumbayninchiqta ancha rin animachiwaqninchiq, uchata ruranananchiq-
llapa. Piru Tayta Dyusqam ancha allin. Ufrisiwashqanchiqtam rin kumpliq. Chaymi
tukuy imapi rin yanapawaqninchiq, ancha padisishpapis, tukuy ima disgrasyakunata
agwantashpa, dyabluta binsinanchiqllapa.
14 Chayri kuyashqay kriyiq masitakuna, amitu layakunataqa ama nimatapis adurayl-
lapachu. 15 Noqaqam chayshina yach'achiykillapa yuyashpa: Yach'ayniyuq kashpam,
ringillapa intyindiq: ¿Pabluchu allip kaqta yach'achiwanchiq ichu mana? nishpa.
16 (Mayá, kananqa allita yuyashunllapa chay Santa Mikunapaq.) Manchu
tandanakushpa chay santu binuta upyananchiqqa, Dyusman mañakushpa, chay
binuta upyanchiq. Chayshina upyashpaqam, Jisukristu noqanchiqpaq yawarninda
ich'ashqanrayku, paywanqa suqllana kanchiqllapa. Chayshinallam chay santa tandata
mikushpapis, Jisuswanqa suq kwirpullana kanchiqllapa. 17 Chaqa achka kashpapismi,
suq tandatalla yumbayninchiq mikunchiqllapa. Chayraykum yumbayninchiq suq
kwirpushinalla kanchiqllapa.
18 Allita yuyayllapa chay isrraylinu llaqta masiykunapaq. Paykunaqam Dyusman
ufrindashqan animalkunata wanchishpa, Dyuspa pata altarnimbi suq partita rupachin-
llapa, suq partita mikunllapa. Chaqa Dyusta adurashpam, suq partita pulla yumbay
mikunllapa. 19 Amitu layata aduraqkunapismi aychata rupachishpa, mikunllapa. Piru
chay amitu layaqam mana kawsaqchu. Chaymi chay aychaqa aychalla kidan. Chaqa
chay amitu layakunaqam mana atinchu dañachiyta, ama mikunanchiqqa. 20 Piru amitu
layakunata aduraqkunaqam animalningunata wanchishpaqa, aychanda dyablukunata
ufrisiykanllapa. Manam Tayta Dyustaqa qonllapachu. Chaymi noqaqa mana munanichu
nima tratuta ruranaykillapa dyablukunawanqa, chay aychata mikushpaqa. 21 Chaqa
Jisuspa Santa Mikunanda mikushpa, paypa kupanmanda upyashpaqa, mana balinchu
dyablukunapa mikunanda mikunaykillapa, ni paykunapa kupanmanda upyanaykillapa.
22 Chaqa chayshina rurashpaqam, Siñurninchiqtaqa ancha piñachinchiqman. Piru ama
yuyashunllapachu: Tayta Dyustaqam atinchiq binsiyta, nishpaqa.

Tukuy imata rurashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanchiq

23 Wakingunam ninllapa: “Tukuy ima munashqanchiqtam atinchiq rurayta”, nishpa.
Arí, chayshinám. Piru wakin kusaskunaqam mana yanapawanchiqchu, Dyuspi mas

allita yuyakushpa, suqkunata animachinanchiqqa. 24 Chayri suqkunata yanapashpa, animachishpa, kawsashunllapa. Amar noqanchiqpaqllaqa imata maskashpa kawsashunchu.
25 Chay plasapi tukuy ima kaqta randishpaqam, atingi mikuyta. Chaqa mikushpaqam, mana nima uchayuqchu kangi. Chayri aychata randishpaqa, ama tapukuyllapachu: "¿Kay aychaqachu amitu layakunata qoshqan ichu mana?" nishpaqa. 26 Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin: "Tayta Dyusllam kay munduta, tukuy imandinda rurashqa", nishpa.* Chaymi tukuy ima kaqqa Tayta Dyuspa.
27 Chayri mayqan runa Jisuspi manaraq kriyiq kumbidashuptin paywan mikunaykiqa, munashpa riytaqa, riy. Piru rishpaqa, ama nimata tapushpachu, ni llakishpachu, mikuylla. 28 Piru mayqan runa nishuptin: "Kay aychataqam chay amitu layakunata ufrindashqanllapa" nishpaqa, ama mikuychu, chay nishuq ama yuyanambaq: "Jisuspi kriyiqpismi chay amitu layakunata aduraykan", nishpa. 29 Manam niykillapachu: Chay aychata mikushpam, chay amitu layakunata aduraykangi, nishpaqa. Ashwanmi chaytaqa niykillapa, chay rikashuqkuna ama yuyanambaq: Chay amitu layakunatam aduraykan, nishpa.
Piru kinsapch'i tapuwangiman: "¿Pablu, imaraykutaq chay suqkuna yuyashqanraykulla mana balinchu chay aychata mikunayqa? 30 Chaqa noqaqam Tayta Dyusta pagikushpa mikuykani. Chayshina mikuptiyqa, ¿imaraykum suq runaqa atinman niwayta: 'Chayta mikushpaqam, mana allitachu ruraykangi', nishpaqa?"
31 (Piru noqa Pablum kayshina niykillapa:) Amaraq mikushpa ichu upyashpa ichu imata rurashpa, puntata allita yuyay: Kayshina rurashpaqam, suqkunata ancha munani animachiyta, Tayta Dyusta alabananllapa, nishpa. 32 Kwidawkish qamkuna imata mikuptikillapa ichu ruraptikillapa, chay isrraylinukuna ichu mana isrraylinu kaqkuna ichu chay kriyiq masinchiqkuna disanimakanman, Dyuspi ama yuyakunanllapa. 33 Noqaqam tukuy imata allita rurani, yumbay rikawaqkunata animachinaypaq, Dyuspi mas allita kriyinanllapa. Chaqa manam noqapaqllachu imata rurashpa kawsani. Ashwanmi yumbayta yanapani, paykunapis Jisuspi kriyishpa, washadu kananllapa.

11

1 Noqa Pablum atishqaykaman rurani, Jisukristushina kawsanaypaq. Chayshinallar qamkunapis noqa kawsashqayshina kawsayllapa.

Pablum yach'achikurqan kultupi tandakaq warmikunapaq

2 Kriyiq masitakuna, qamkunaqam noqata yuyawashpa, yach'achishushqayta kasuykangillapa. Chaymi alabaykillapa. 3 Piru munanipismi kay kunashushqayta allita intyindinaykillapa: Jisukristum Tayta Dyusta allita kasushpa kawsan. Chayshinallar yumbay runakuna Siñurninchiq Jisusta allita kasushpa kawsashunllapa. Chayshinallar warmikunapis runanda allita kasushpa kawsanqallapa.
4 Qamkuna ullqokunatam kayshina niykillapa: Umaykitaqa ama pambaychu, Tayta Dyusman mañakunaykiqa ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata ninaykillapa. Chaqa umaykita pambashpaqam, Jisustaqa mana rrispitaykangichu. 5 Piru warmikuna Dyusman mañakunambaq ichu Dyus nishqanda uyashpa, suqkunata willanambaqqa, umanda pambanqa. Piru umanda mana pambashpaqam, ancha penqakuypaq, aqchanda sipralla rutushqashina kanman. *[Nuta: Chay unay tyimpukunapim suq warmi umanda mana pambaptinqa, nirqanllapa: Chay warmiqam suqwan suqwan puñun, nishpa.]* 6 Chayri suq warmi umanda mana munashpa pambaytaqa, mas alli kanman yumbay aqchanda rutunambaq. Piru chay paninchiq yuyashpa niptin: "¡Ichichín! Manam munanichu rutukayta", nishpaqa, umanda pambanqa.
7 Piru manam nisisaryuchu ullqokuna umanllapata pambananqa. Chaqa Tayta Dyusqam ullqota puntata rurarqan, Dyusshina yuyanambaq, chay runawan Dyus kushikunambaq. Piru warmitaqam rurarqanqa, ullqokuna warminwan kushikunambaq. 8 Chaqa Tayta Dyusqam warmitaqa ullqomanda rurarqan. Manam warmimandachu ullqotaqa rurarqan. 9 Tayta Dyusqam warmitaqa rurarqan, ullqo sapalan kashqanrayku. Manam warmi sapalan kashqanraykuchu, ullqotaqa rurarqan. 10 Chayri warmiqa umanda pambanqa, anjilkuna chayta rikashpa, yach'ananllapa: Chay warmiqam runanda kasun, nishpa. 11 Chayshina kaptimbismi, Jisuspi kriyiptinchiqqa, warmikunapis ullqokunapis ancha yanapanakunchiq. Chaymi warmikunalla ichu ullqokunalla kaptinqam, mana atinchiqmanchu kawsayta. 12 Chaqa Tayta Dyus suq ullqota rurarqan. Chaymandaqam chay ullqomanda suq warmita rurarqan. Piru Dyusmi kamashqa karqan, yumbayninchiq warmikunamanda nasinanchiq. Chaqa Tayta Dyusllam tukuy imata ruran.

---

* **10:26** Salmo 24.1

13 Mayá, qamkuna kikiki allita yuyayllapa: Chay warmikuna kultupi tandakashpa
Dyusman mañakunanqam, ancha alli umanllapata pambananllapa. 14 Chaqa yumbayn-
inchiqmi allita yach'anchiqllapa: Suq ullqo warmishina ancha largu aqchayuq kash-
pam, ancha penqakuypaq, nishpa. 15 Piru suq warmi ancha largu aqchayuq kashpaqa,
kushikunqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay largu aqchandaqa qorqan, umanda shumaqta
pambanambaq. 16 Piru yumbay kay nishqayta wakinniki mana munashpa kasuwaytaqa,
allita yach'ayllapa: Jisuspi yumbay kriyiqkunaqam chayshinalla yuyanchiqllapa. Chaqa
manam suq laya kustumbriyuqqa kanchiqllapachu, nishpa.

Kurintinukunam Santa Mikunata mana shumaqtachu rurarqanllapa

17 Tandanakushpa Tayta Dyusta alabanaykiqa, allita ruranaykimanda qamkunapura
dañachinakungi. Chaymi kay kartata kach'amushpaqa, mana atinichu alabashuyta.
18 Puntatam kayta munani nishuyllapata: Qamkuna tandanakushpa Tayta Dyusta al-
abanaykiqash, qamkunapura kuntranakungi. Chayta uyashpaqam, allipta suq partita
kriyini. 19 Chayshina kuntranakushpa kawsaptikiqam, rikashuqkuna rinllapa yach'aq:
Mayqannikikunam Jisuspi allipta kriyiykangillapa, mayqannikikunam mana alliptachu
kriyingillapa, nishpa. 20 Chayshina anyanakushpaqam, mana balinchu tandanakushpa
Santa Mikunata mikunaykiqa. Chaqa mana alliptaqa Jisustaqa aduraykangichu. 21 Chaqa
qamkunaqam mikunaykillapa urasqa mana shuyanakushpachu, wakinnikiqa achkata
mikungillapa, upyangillapa. Chaymi wakinnikiqa mallaqna kidangillapa. Piru chay
wakinnikiqam ancha mikushpa, upyashpa mach'angillapa. 22 Chayshina chay pubri
kriyiq masinchiqkunata mana qaraptikillapaqam, ancha penqakunllapa. Chayshina
rurashpaqam, Dyuspa wambrangunata disprisyaykangillapa. ¡Chayshina ruraptikiqam,
qamkunataqa mana atinichu alabashuyta! Chayshina ruranaykimandaqa ¿manachu kan
imapis wasikipi, mikunayki upyanaykiqa?

Santa Mikunata kayshina mikushunllapa
(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

23 Noqaqam Siñurninchiq Jisus yach'achiwashqanda qamkunata kayshina
yach'achishurqaqllapa: Chay tuta Judas intrigakunan kaptinmi, Jisusqa
apustulningunawan kashpa, suq kachangata piskashpa, 24 Tayta Dyusman pagikurqan.
Chaymandaqam, chay kachangata pitishpa, paykunata qoshpa, nirqan: “Kay
kachangata mikuyllapa. Kayqam kwirpuy. Ancha padisishpam rini wañuq, qamkunata
washashunaypaq. Chayri qamkunaqa kananmandapacha kayshina kachangata
mikuyllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. 25 Chayshina mikushpaqam, Jisusqa suq
kupa binuta piskashpa nirqan: “Kay binuqam yawarniy. Noqam yawarniyta ich'ashpa,
mushuq tratuta qamkunawan rini ruraq. Chayri qamkunaqa kanamandapacha
kayshina binuta upyayllapa, ama qonqawanaykillapa”, nishpa. 26 Chayshina chay
kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqam, yach'achikuykanchiq: “Jisukristum
wañurqan washawananchiq”, nishpa. Chayshinaqam yach'achikunchiq syilumanda
shamunangaman.

Bidanchiqta allichashparaq, Santa Mikunataqa mikushun

27 Chaqa suq runa ichu suq warmi Dyusta mana kasushpa, chay kachangata mikushpa,
chay binuta upyashpaqam, Jisukristu wañushqambaqqa asipaykanshina. Chay asipaqshi-
naqam ancha uchayuqna kidan. 28 Chayri amaraq chay kachangata mikushpa, chay
binuta upyashpaqa, puntata shunqonchiqpaq allita yuyashun: ¿Uchayuqchu kani ichu
mana? nishpa. 29 Chaymanda chay kachangata mikushpa, chay binuta upyashpaqa, allita
yuyashunllapa: Siñurninchiq Jisuspa kwirpunmi ancha santu, nishpa. Piru mana allitachu
yuyashpa mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa ancha rin kastigawaqninchiq. 30 Chaymi achka
qamkunaqa qeshyaq kangillapa, mana nima jwirsayuqchu kangillapa. Kanan wakin-
nikiqam wañushqana kangillapa. 31 Piru kikin noqanchiqkuna puntata Dyuswan, runa
masinchiqkunawan alliyashpa, chay Santa Mikunata mikuptinchiqqam, Tayta Dyusqa
mana rinchu kastigawaqninchiq. 32 Piru mana allita rurashpa mikuptinchiqqam, Tayta
Dyusqa kastigawanchiq, allita rurashpa, amana chingananchiq chay mana kriyiqku-
nawan.

33 Chayraykur kuyashqay masitakuna, tandanakushpa chay Santa Mikunata miku-
naykillapaqa, suqwan suqwan shumaqta shuyanakushpa mikuyllapa. 34 Piru mayqanniki
mallaqnashpaqa, wasikipilla mikuyllapa. Chaymandaqa tandanakushpa, chay Santa
Mikunata shumaqta mikuyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunambaq. Qamkunaman
shamushparaqmi, wakin kusaskunataqa rini yach'achishuqllapa.

12

Suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyusta sirbishunllapa

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, munanim allita yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunmi yanapawanchiq, suqninchiq suq layata, suqninchiq suq layata rurashpa, Dyuspaq trabajananchiq.
2 Qamkuna Jisuspi manaraq kriyishpaqam, dijakarqayki, suqkuna pandachishunan, ancha yuyakunayki mana kawsaq mana rimaq amitu layakunapi. Chaypaqmi ancha allita yach'angi. 3 Chaymi kananqa munani yach'anaykillapa: Dyuspa Santu Ispiritun suq runata rimachiptinqam, mana atinchu niyta: “Jisusri infyirnuman rinqa”, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiwaptinchiqqam atinchiq niyta: “Jisusmi kamachikuqniy”, nishpa.
4 Dyuspa Santu Ispiritunqam noqanchiqkunata yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpa, Dyusta sirbinanchiqllapa. Chayshina achka laya trabajadurshina kaptinchiqpismi, suq Santu Ispiritulla yumbayninchiqta yanapawanchiq. 5 Chayshina suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurashpapismi, Siñurninchiq Jisustalla sirbinchiqllapa. 6 Chayshinallam wakinninchiq Dyuspaq suq laya trabajuta, wakinninchiq suq laya trabajuta ruraptinchiqpis, Tayta Dyuslla pudirninwan yumbayninchiqta yanapawanchiq, tukuy chaykunata rurananchiqqa. 7 Chayshinam Dyuspa Santu Ispiritunqa yumbayninchiqta yanapawanchiq, yach'ananchiq: “Santu Ispiritum noqawan”, nishpa. Chayshinam yanapawanchiq, kriyiq masipura yanapanakunanchiq. 8 Chaqa Tayta Dyusqam Santu Ispiritunwan wakinninchiqta yanapawanchiq, paypaq allita yach'ashpa, suqkunata yach'achinanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunwanlla yanapawanchiq, ancha yach'ayniyuq kashpa, suqkunata kunananchiqllapa. 9 Chay Ispiritunllam wakinninchiqta yanapawanchiq, Tayta Dyuspilla tukuy shunqo yuyakunanchiq. Wakinninchiqtam chay Ispiritunlla yanapawanchiq, qeshyaqkunata kach'akachinanchiq. 10 Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, milagrukunata rurananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, pay niwashqanchiqta uyashpa, suqkunata ninanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, atinanchiq yach'ayta: ¿Pitam Dyuspa Santu Ispiritun yanapaykan? ¿Pitam dyablu yanapaykan? nishpa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, mana yach'ashqanchiq rimaykunapi rimananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam yanapawanchiq, suq laya rimaypi rimashqanda, suqkunata intyindichinanchiq. 11 Chayshinam chay Santu Ispiritulla pay munashqanshina yumbayninchiqta yanapawanchiq, suqkuna suq layata, suqkuna suq layata rurananchiqllapa.

Jisuspi kriyishpaqam, suq kwirpushinalla kanchiqllapa

12 Kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbismi, suq kwirpuyuqlla kanchiqllapa. Chayshinallam yumbayninchiq, achka laya runa, warmi kashpapis, Jisukristupi kriyishpaqa, suq kwirpushinalla paywanqa kanchiqllapa. 13 Chaymi Isrrayilmanda kashpa ichu Grisyamanda kashpa, randishqa kriyadu kashpa, ichu mana randishqa kriyadu kashpapis, piru Jisuspi kriyishpa, shutikushpaqa, suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun noqanchiqman shamushpaqam, shunqonchiqpi shutichiwaqninchiq, noqanchiqkunapi tiyan, Jisuswan suq kwirpushinalla kananchiqllapa.
14 Piru kwirpunchiqqam suqlla kashpapis, achka laya partiyuqkuna. 15 Mayá, ch'akinchiq niwaptinchiq: “Noqaqam mana makikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani”, nishpapismi, chay ch'akinchiqqa kwirpunchiqlla. 16 Ichu rinrinchiq niwaptinchiq: “Noqaqam mana ñawikichu kani. Chaymi mana qamba kwirpuykichu kani” nishpapismi, chay rinrinchiqqa kwirpunchiqlla. 17 Chaqa yumbay kwirpunchiq suq atun ñawilla kaptin, mana rinriyuq kashpaqam, mana nimatapis uyakunchiqmanchu, ¿manachu? Ichu yumbay kwirpunchiq rinrilla kaptinqam, mana nimatapis mutkikunchiqmanchu, ¿manachu? 18 Piru Tayta Dyusqam pay munashqanshina yumbay partikunata rurashqa kwirpunchiqpiqa. 19 Piru rinrinchiqlla ichu ñawinchiqlla kaptinqam, mana kwirpuyuqchu kanchiqmanllapa. 20 Chaymi kwirpunchiqpi achka laya partikuna kaptimbis, suq kwirpuyuqlla kanchiqllapa.
21 Chaqa ñawinchiqqam mana ninmanchu makinchiqtaqa: “Ashuy kwirpuymanda. Manam nisitaykichu”, nishpaqa. Umanchiqqam ch'akinchiqkunata mana ninmanchu: “Manam munanichu kwirpuypi kanaykiqa”, nishpaqa. 22 Ashwanmi chay mas dibil partisitu ancha yanapan kwirpunchiqtaqa. 23 Ichu kwirpunchiqpa suq partimbaq yuyashpa: Kay partita suqkuna rikaptinqam, ancha penqakuyman, nishpa, chay partitaqam mas shumaqta pambanchiq mudananchiqwan, ama rikanambaqllapa. 24 Piru chay mas shumaq partinchiqkunaqam mana munanchu ancha kwidananchiqqa. Chayshinam Tayta Dyusqa rurawashqa kanchiq, chay penqakuypaq partita masta kwidananchiqllapa.

25 Chaqa Tayta Dyusqam munan, kwirpunchiqpa yumbay partinguna pulla yanapanakunan. 26 Chaymi suq parti nanaptinqa, tukuy kwirpunchiq padisin. Ichu runakuna kwirpunchiqpa suq partinda alabaptinqa, tukuy kwirpunchiq kushikun.

27 Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi kriyishpaqa, yumbayninchiq paypa kwirpumba partinguna kanchiqllapa. 28 Chaymi Jisuspi kriyiqkuna tandanakuptinchiq, Tayta Dyus yanapawanchiq, achka laya karguyuqkuna kananchiqllapa. Puntatam yanapan, apustulninguna kananllapa. Chaymandaqam yanapan, kay laya sirbikuqningunapis kananllapa: paypaq rimaqkuna, Santu Librunmanda yach'achikuqkuna, milagrukunata ruraqkuna, qeshyaqkunata kach'akachiqkuna, suqkunata yanapaqkuna, kriyiq masingunata shumaqta kamachiqkuna, mana intyindiq rimaykunata rimaqkunapis kananllapa. 29 Piru Tayta Dyusqam mana yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, apustulnin ichu paypaq rimaq kananchiqllapaqa. Manam ni yumbayninchiqtachu yanapawanchiq, yach'achikuqkuna kananchiq ichu milagrukunata rurananchiq, 30 ichu qeshyaqkunata kach'akachinanchiq, ichu mana yach'ashqanchiq rimaykunata rimananchiq. Manam yumbayninchiqtachu yanapawanchiqqa, chay suq rimaykunapi nishqanda intyindichinanchiq. 31 Chayri Tayta Dyusman mañakushunllapa, chay mas allin karguyuqkuna kananchiq.

Piru kananqam rini yach'achishuqllapa, yumbay chay kargukunamanda mas alli kayshina rurananchiqllapa.

13

Yumbay rurashqanchiqmandam masta balin, suqkunata kuyananchiqllapa

1 Noqa runakunapa, anjilkunapa rimayningunapi atishpa rimayta, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Ashwan suq pandirita sh'ilyaykaqshina ichu suq tambur kunyaykaqshinallam kani. 2 Chayshinallam Dyuspaq rimaq kashpa, ancha yach'ayniyuq kashpa, Dyuspa mas trabajus yuyayningunapaq allita intyindishpapis, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis balinichu. Kanan Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, payman mañakushpa, suq atun qaqa suq laduman rinambaqqa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, mana nimapaqpis baliymanchu. 3 Chayshinallam tukuy imaykunata pubrikunata qoshpa ichu Dyusta kuntraqkunaman intrigakashpa, paykuna rupachiwashpa wanchiwananllapa, piru suqkunata mana kuyashpaqam, yanqa padisiykani. Chaqa chay rurashqayqam mana balinmanchu Dyuspaqqa.

4 Piru suqkunata allipta kuyashpaqam, paykunawanqa mana piñakunchiqchu. Ashwanmi kushikushpa, paykunata yanapanchiqllapa. Manam imbidyakunchiqchu ni alabakanchiqchu ni afaniruyanchiqchu. 5 Manam malkriyaduchu kanchiq, ni noqanchiqpaqllachu tukuy imata munanchiq, ni piñakunchiqchu, ni binganakunchiqchu. 6 Runa masinchiq maluta ruraptinqam, mana kushipanchiqchu. Piru allita rurashpa, allip kaqta rimaptinqam, ancha kushikunchiq. 7 Suqkunata kuyashpaqam, ima maluta rurawaptinchiqpis, paykunataqa agwantanchiq. Chay kuyashqanchiqpa washanda rimaptinllapaqam, mana daschu kriyinchiq. Ashwanmi paypiqa mana shaykuq yuyakunchiq.

8 Achka laya baliq kusaskunam rinllapa ushyakaq. Chaqa Jisukristu shamuptinqam, manana nisisaryuchu rin kaq, Dyuspaq rimaqkuna kanambaq, ni suq laya rimaykunapi rimaqkuna kanambaqqa. Tukuy yach'ashqanchiqpismi manana rinchu baliq. Piru tukuy tyimpumi ancha rin baliq kuyanakunanchiq. 9 Kananqam manaraq ancha allitaqa Dyuspaqqa yach'anchiqllapachu. Manaraqmi ni pay nishqanda ancha allitaqa yach'achikunchiqchu. 10 Piru Jisukristu shamuptinqam, yumbayninchiq ancha allita rinchiqllapa yach'aq Dyuspaqqa. Chaymi manana nisisaryuchu rin kaq, ni pitapis paypaq yach'achinanchiqqa.

11 Wambrallaraq kashpaqam, suq wambrashina rimashpa, yuyashpa, yach'ashpa, kawsarqay. Piru atunna kashpaqam, manana chay wambra kashqayshinachu kawsani. 12 Chayshinallam kanangaman chay wambrakunashina kashpaqa, Tayta Dyuspaqqa manaraq allitachu yach'anchiqllapa. Manchu suq salqa ispijupi qaqllanchiqta chapashpaqa, salqetatalla rikanchiq. Chayshinallam kananqa ashlitatalla yach'anchiq Jisuspaqqa. Piru pay shamuptinqam, ancha allita rikanakushpa, pay riqsiwashqanchiqshina, paytapis ancha allita rinchiqllapa riqsiq. 13 Kanan tukuy tyimpum Jisuspi rinchiq kriyiq. Tukuy tyimpum paypi rinchiq yuyakuq: Paywanmi rini kawsaq nishpa. Tukuy tyimpum payta, kriyiq masinchiqkunata rinchiqllapa kuyaq. Piru chay kimsamandam suqnin masta balin rurananchiq. Chaqa masta balin kuyanakunanchiq.

14

Kayshinam Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, mana intyindishqanchiq rimaykunata rimananchiq

1 Chayri atishqanchiqkaman allita kuyanakushpa, kawsashunllapa. Dyusman
mañakushumbis, yanapawananchiq, suqninchiq suq karguyuq, suqninchiq suq karguyuq
kashpa, paypaq trabajananchiq. Piru chay suq kargukunamandar masta mañakushunllapa,
Dyuspaq rimaqkuna kananchiqllapa. 2 Chaqa chay mana intyindishqanchiq rimaykunapi
rimashpaqam, Tayta Dyuswanlla parlaykanchiq. Piru chay uyawaqninchiqkunam mana
nimatapis intyindiwanchiqchu. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan chay
mana intyindiypaq kusaskunata Dyustalla niykanchiq. 3 Piru Dyuspaq rimaqkuna
pay parlachishqanda willashpaqam, suqkunata kunswilashpa, animachinllapa,
Dyuspi mas allita yuyakushpa kawsananllapa. (Chaqa willanllapa noqanchiqkunapa
rimayninchiqpi.) 4 Chay mana intyindiypaq rimayta rimaqqam pay kikinlla animakan:
Mana intyindishpapismi, Tayta Dyus munashqanda rimaykani, nishpa. Piru Dyuspaq
rimaq Dyus parlachishqanda rimayninchiqpi willashpaqam, yumbayninchiqta
animachiwanchiq, Dyuspi mas allita yuyakunanchiq.

5 Noqapaqqam alli kanman, yumbayniki mana intyindiypaq rimaykunapi rimanaykil-
lapa. Piru mas allim kanman, yumbayniki Tayta Dyus parlachishushqanda rimayn-
inchiqpi rimanaykillapa. Chaqa Dyuspaq rimaqkunaqam masta balin chay suq
laya rimayta rimaqkunamandaqa. Chayri suq kriyiq masinchiq mana intyindishpa,
suq rimaypi rimaptinqa, suq kriyiq masinchiqqa allita intyindichikunqa chay ri-
mashqanda, Santu Ispiritu yanapaptin. Chayshina yumbay kriyiq masinchiqkunata
intyindichiptinqa, Dyuspi mas allita rinllapa yuyakuq. 6 Chayri kriyiq masitakuna, noqa
shamushpa qamkunata watukushuq, mana intyindiypaq rimaypi imata nishushpaqam,
mana nimatapis yach'achishuymanchu. Piru Dyus parlachiwashqanda rimayninchiqpi
nishushpa, ichu suq yach'aykunata intyindichishushpa, ichu Dyuspa Santu Librunmanda
yach'achishushpaqa, mas allita yach'achishuyman qamkunataqa.

7 Chayshinallam suq runa kinata ichu gitarra layata mana allita waqachiptinqa,
mana yach'anchiqchu: ¿Mayqan tunadatam waqachiykan? nishpaqa. 8 Ijirsitupi kurni-
tata mana allita waqachiptinqam, suldadukunaqa mana yach'anqallapachu rinambaq
pilyaqqa. 9 Chayshinallam noqanchiqkunapis tandanakushpa, mana intyindiypaq ri-
mayta rimaptinchiqqa, mana ni pipis yach'anmanchu: ¿Imatam niwaykanchiq? nish-
paqa. Chayshina mana intyindiwaptinchiqqam, yanqa rimaykanchiq. Chaqa wayrawan-
shinam parlaykanchiq. 10 Kay mundupiqam ancha achka rimaykuna kan. Chay ri-
maykunaqam ancha balin runakuna kada nasyumbi intyindichinakunan. 11 Piru suq
runa mana yach'ashqanchiq rimaypi imata niwaptinchiqqam, furastiru runapaq riqs-
inchiq, ¿manachu? Chayshinallam paypis noqanchiqkunata furastirupaq riqsiwanchiq.
12 Qamkunaqam ancha munangillapa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashunambaq, ancha
allita trabajanaykillapa Dyuspaq ¿manachu? Piru mayqanniki Dyuspaq trabajashpaqa, an-
cha munayllapa kriyiq masinchiqkunata animachiyta, Dyuspi mas allita yuyakunanllapa.

13 Chayri mana intyindiypaq rimaypi rimashpaqa, Dyusman mañakushun, chay ri-
mashqanchiqta chay uyaqkunapa rimaynimbi ninanchiq, paykunapis intyindinambaq.
14 Chaqa mana intyindiypaq rimaypi Dyusman mañakushpaqam, ispiritunchiqwanlla pay-
man mañakuykanchiq. Piru yuyayninchiqwanqam mana nimatapis intyindiykanchiqchu:
¿Imatam niykani? nishpa. 15 ¿Imashinam Tayta Dyusman mañakushun? Ispiritunchiqwan
mañakushpa, mana intyindishpa, tukuy yuyayninchiqwambis mañakushun, allita intyin-
dinanchiq. Chayshina ispiritunchiqwan kantashpa, yuyayninchiqwambis kantashun,
allita intyindinanchiq. 16 Chaqa Tayta Dyusta ispiritunchiqwanlla alabaptinchiqqam,
yumbay uyawaqninchiqqa mana nimatapis intyindinmanllapachu. Chaymi mana atin-
qallapachu pullanchiq Tayta Dyusta alabayta: “¡Chayshina kanqa!” nishpaqa. 17 Chayshina
mana intyindiypaq rimaypi Tayta Dyusta pagikushpaqam, kinsapch'i ancha shumitaqta
pagikuykanchiqman. Piru yumbay chay uyawaqninchiqtaqam mana nimatapis ani-
machiykanchiqchu, Jisuspi mas allita kriyinanllapa.

18 Tayta Dyus yanapawaptinmi, noqaqa yumbay qamkunamanda masta rimani chay
mana intyindiypaq rimaykunapi. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. 19 Piru kriyiq
masinchiqkunawan tandakashpaqam, mana balinchu chay mana intyindiypaq rimayku-
napi rimanaypaqqa. Chaqa 10.000 palabrakunata chay rimaykunapi rimanaymandaqam,
masta balin sinku palabritastalla yach'achikunaypaq chay uyakuqkunapa rimaynimbi,
paykuna allita yach'akunanllapa.

20 Masitakuna, amar qawch'u kayllapachu, maluta ruranaykillapa. Ashwanri
wambrakunashina kayllapa, ama maluta ruranaykipaq. Piru Tayta Dyuspaqqar

yach'ayniyuq mayurkunashina kayllapa. 21 Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi
nin: “Kay nasyunmanmi suq nasyungunamanda rini kach'amuq suq laya
rimaykunapi rimaqkunata, noqapaq yach'achikunambaq. Piru paykuna noqapaq
yach'achikuptimbismi, kay nasyumbi tiyaqkunaqa mana rinllapachu kasuwaq”
nishpa.* 22 Chayshina Tayta Dyus yanapawaptinchiq, mana intyindiypaq rimaykunata
rimananchiqqam, Jisuspi mana kriyiqkuna chay rimaykunata uyashpaqa, rinllapa
qemikaq uyakuq: “¿Imashinataq waq rimaykunapiqa rimaykanllapa?” nishpa. Piru Tayta
Dyus niwashqanchiqta, rimayninchiqpi klarituta niptinchiqqam, kriyiq masinchiqkuna
qemikashpa, rinllapa allita uyawaqninchiq.
23 Piru kriyiq masinchiqkunawan tandanakushpa, yumbay qamkuna mana intyindiy-
paq rimaykunata rimaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq runa Dyuspaq mana
allita intyindiq uyashushpa, yuyanman: Waqkunaqam lukukuna, nishpa. 24 Piru kikin
rimaynikipi Dyus parlachishushqanda willaptikiqam, suq runa mana kriyiq ichu suq
runa Dyuspaq mana allita intyindiq willashqaykita uyashpaqa, rinna intyindiq: Ancha
uchayuqmi kani, nishpa. 25 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunqam rin parlachishuq chay
mana kriyiq runa shunqombilla yuyashqanda. Chay yuyashqambaq willaptikiqam, chay
mana kriyiqqa qonqorikushpa, Tayta Dyusta adurashpa, rin niq: “Allibmi Dyusqa paypi
kriyiqkunawan kashpa, yanapaykan, yuyashqayta yach'ananllapa”, nishpa.

Tandanakushpaqa kayshina shumaqta tukuy imata rurashunllapa

26 Kriyiq masitakuna, chaykunata yach'ashpaqa, ¿imam alli ruranchiqllapa?
Qamkuna tandanakuptiki, wakinnikiqa kantanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa
Dyuspa Santu Librunmanda yach'achikunqa. Chaymandaqa wakinnikiqa Tayta Dyus
parlachishushqanda suqkunata willanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa suq mana
intyindiypaq rimaypi rimanqa. Chaymandaqa wakinnikiqa chay mana intyindiypaq
rimaypi nishqanda intyindichinqa. Tukuy chaykunataqar rurayllapa, Jisuspi kriyiq
masinchiqkuna Dyuspi masta yuyakushpa kawsananllapa. 27 Piru tandanakushpaqa,
ama rimayllapachu mana intyindiypaq rimaykunapillaqa. Ashwan munashpa chayshina
rimaytaqa, ishkay ichu kimsalla suqpa suqpa rimanqallapa. Piru suq kriyiq masinchiq
chay rimashqanda yumbay qamkunata intyindichishunqa. 28 Piru mana pipis kaptin
intyindichishunambaq, mana balinchu qamkunapa ñawpaykipi rimanambaq chay mana
intyindiypaq rimaykunapiqa. Ashwanri shunqomba ukumbilla Tayta Dyuswanlla
chayshina parlanqa. 29 Chayshinallar Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin
Dyus parlachishushqanda suqkunata willanaykiqa, ishkay ichu kimsalla chayshina
willayllapa. Suqnikikunaqar ancha allita uyayllapa yach'anaykillapa: ¿Alliptachu
Dyus parlachishqanda willaykan ichu mana? nishpa. 30 Piru Dyuspa Santu Ispiritun
suq tiyaykaq kriyiq masinchiqta yanapaptin, Dyus parlachishqanda willanambaqqa,
chay punta rimaykaqqa niykashqanda das ushyanqa, chay tiyaykaqtapis partinda
qonambaq. 31 Chayshina Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, Dyus
parlachishushqanda willanaykiqa, suqpa suqpa shumaqta willayllapa. Chaqa chayshina
willaptikillapam, yumbay kriyiq masinchiqkuna Tayta Dyusmanda allita yach'akushpaqa,
ancha animakanqallapa. 32 Tandanakuptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritunqa
munan, noqanchiqkuna allita sujitakashpa, suqpa suqpa pay parlachiwashqanchiqta
willananchiq. 33 Chaqa Tayta Dyusqam mana sh'uqyachiwanchiqchu. Ashwanmi munan,
Jisuspi kriyiqkuna suqwan suqwan shumaqta yach'achinakunanchiq.
Yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkuna rurashqanshina, 34 warmikunaqa
yach'achikuq runakunata rrispitashpa, uyarap (uyara) uyakunqallapa. Manam
balinchu warmikuna kultupi kashpa tapukunanqa. Chaqa Tayta Dyuspa liynimbim
nin: Warmikunaqa ullqokunataqa ama kamachinqachu. Ashwan kasunqallapa, nishpa.
35 Chayri imatapis mana allita intyindishpaqa, wasimbi qosanda tapunqa. Chaqa manam
balinchu warmikuna kultupi tapukunanqa.
36 Kurintinu kriyiq masitakuna, Jisuspa shumaq nutisyanqam mana puntataqa
shamurqanchu qamkunaman. Manam qamkunallachu Jisuspiqa kriyishqallapa
kangi. 37 Chayri mayqanniki yuyashpa: Noqaqam Dyuspaq rimaq kani. Chaymi paypa
Santu Ispiritun ancha yanapawan, nishpaqa, allita yach'ayllapa: Jisukristum Pabluta
kamachishqa, kaykunata noqanchiqkunapaq iskibrinambaq, nishpa. 38 Piru mayqan
runa kay iskibrishushqayta mana munaptin kasuytaqa, paytaqa ama kasuyllapachu.
39 Chayri kuyashqay masitakuna, Dyusman mañakuyllapa parlachishunambaq, chay
nishushqanda suqkunata willanaykillapa. Chayshinalla chay mana intyindiypaq ri-
maykunapi rimaqkunatapis dijayllapa chay rimaykunapi rimanambaq. Ama arkaylla-

* **14:21** Isaías 28.11, 12

pachu. 40 Piru qamkuna tandanakushpa Dyusta aduranaykiqa, ama sh'uqyashpachu,
ashwan tukuy imata shumaqta ruraylapa.

15

Jisukristu wañushpam kawsamurqan

1 Kriyiq masitakuna, munanim chay yach'achishushqay shumaq nutisyata allita
yuyanaykillapa. Chaqa chay shumaq nutisyata kanangaman mana shaykuq kriyishpa
kawsaykangillapa. 2 Chaymi kay yach'achishushqayta mana shaykuq kriyiptikillapaqa,
Tayta Dyusqa washashushqallapa. Piru mana allipta kriyiptikiqam, mana rinchu
washashuq.
3 Noqaqam chay ch'askishqay shumaq nutisyata qamkunata yach'achishurqaq,
Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina: Jisukristum wañurqan, uchanchiqmanda
pirdunawananchiq. 4 Kanan Jisusta wanchishpa pambaptinllapam, Tayta Dyusqa
kimsa diyaman kawsachimurqan. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam chayshina nin.
5 Chaymandaqam Jisukristuqa puntata rikakurqan apustul Pidruman. (Pidrullam Sifaspis
shutin.) Chaymandaraqmi yumbay apustulninmanqa rikakurqan. 6 Chaymandaqam
rikakurqan mas di 500 kriyiq masinchiqkuna tandakashqanman. Chay kriyiq masinchiq
rikaqkunaqam wakinqa kay kartata iskibrishqay diyakaman kawsaykanraq; wakinqam
wañushqallapana. 7 Chaymandaqam Jisukristuqa Jakubuman rikakurqan. (Jakubullam
Santyagupis shutin.) Chaymandaqam yumbay apustulningunaman rikakurqan.
8 Ultimupiqam achka tyimpumanda Jisusqa noqa Pabluman rikakurqan. Piru paypi
kriyiptiyqam, yumbaypaq suq wambra mana diyambi nasishqashina karqay. 9 Chaymi
noqaqa yumbay apustulmandaqa mana nimapaq balinichu. Chaqa Jisuspi manaraq
kriyishpaqam, chay kriyiq masinchiqkunata ch'iqnishpa wanchirqay. Chaymi mana ni
balinichu "Apustul Pablu" niwananllapa. 10 Piru chay laya kaptiypismi, Tayta Dyusqa an-
cha kuyawashpa akrawashqa, apustulnin kanaypaq, pay nishqanda yach'achikunaypaq.
Chaymi yumbay chay apustul masiykunamanda masta yach'achikushqa kani. Piru Tayta
Dyus mana yanapawaptinqam, mana atinaytachu nimatapis yach'achikuytaqa. 11 Chaymi
igwallla kashqa ichu noqa ichu chay suq apustul masiykuna Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achikushqayqa. Chay shumaq nutisyata uyashpam, kriyishqallapa kangi.

Wañuqkunam rin kawsamuq

12 Noqaykunaqam yach'achishushqa kani: "Jisukristum wañushqanmanda
kawsamushqana", nishpa. Chayshina yach'achishuptiyqa, ¿imaraykutaq wakinnikiqa
rimangillapa: "Wañuqkunaqam mana rinchu kawsamuq", nishpaqa? 13 Chaqa
wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis wañushqanmandaqa mana
kawsamunandachu. 14 Piru Jisukristu wañushqanmanda mana kawsamushqa kaptinqam,
noqaykuna paypaq yach'achikushqayqa mana nimapaq balinmanchu. Chayshinallam
qamkuna Jisuspi kriyishqaykillapa mana nimapaq balinmanchu. 15 Chayshina wañuqkuna
mana kawsamuptinqam, noqaykunaqa ancha ingañakuqkuna kaymanllapa. Chaqa
noqaykunaqam yach'achikushqa kani: "Tayta Dyusmi Jisukristuta wañushqanmanda
kawsachimushqa", nishpa. 16 Piru wañushqakuna mana kawsamuptinqam, Jisukristupis
mana kawsamunandachu. 17 Chayshina Jisukristu mana kawsamushqa kaptinqam,
noqanchiqkunaqa uchayuqlla kanchiqmanllapa. Chaqa yanqam paypi kriyishqallapa
kanchiqman. Chayshina kaptinqam, Tayta Dyusqa uchanchiqmandaqa mana
pirdunawanchiqmanchu. 18 Chay wañushqa kriyiq masinchiqkunapismi Tayta
Dyuswanqa syilupiqa mana tiyaykanmanchu. Chaqa paykunapismi chingashqana
kanmanllapa. 19 Chaymi wañushpa, manana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqtaq
balinman Jisukristupi kay bidapilla kriyinanchiqqa? Chayshina kaptinqam, yumbay
runakunamanda mas llakipaypaq kanchiqmanllapa.
20 Piru Jisukristuqam wañushqanmandaqa allipta kawsamurqan. Chaqa yumbay runa
Tayta Dyuspi kriyishpa wañuqkunamandam, Jisusqa puntata kawsamurqan. Chaymi payqa
achka kusichapa punta partinshina. 21 Chaqa chay punta runa Adanmi Tayta Dyusta mana
kasushqanrayku wañurqan. Chaymi yumbay noqanchiqkunapis rinchiq wañuq. Piru
Jisukristu Tayta Dyusta kasushqanraykum, wañushqanmanda kawsamushqa. Chaymi no-
qanchiqkunapis rinchiqllapa kawsamuq. 22 Chayshina Adamba karu willkanguna kash-
pam, yumbayninchiq wañunchiq. Piru Jisukristupi kriyishpaqam, paypa wambranshina
kashpa, wañushqanchiqmanda rinchiqllapa kawsamuq. 23 Piru Tayta Dyusmi munan kada
wañuqkuna urdinnimbi kawsamunambaq. Chaymi Jisusta puntata kawsachimurqan,
yumbay wañuqkunamanda payqa achka kusichapa punta partinshina kanambaq. Chay-
mandaqam Jisukristu syilumanda shamuptin, paypi kriyiqkunapis wañushqanchiqmanda
kawsamushpa, chay achka kusichashina rinchiqllapa kaq. 24 Chaymi kay pacha

ushyakanambaq kaptinqa, Jisukristu shamushpa, tukuy laya kamachikuq dyablukunata,
awturidarkunata rin binsiq. Chayshina binsishpaqam, Tayta Dyusta tukuy imata rin
intrigaq, payna kamachinambaq. 25 Piru Taytanman intrigakunangamanmi, Jisukristuqa
tukuy imata rin kamachiq, chay ch'iqniqkunata sarru sarru rurashpashina binsinanga-
man. 26 Chayshina binsishpaqam, wañushqanchiqmanda rin kawsachiwaqninchiq, amana
nunka wañunanchiqllapa. 27 Chaqa Tayta Dyusqam Jisusta ancha pudirniyuqta rurashqa,
tukuy imata kamachinambaq. Chaymi Tayta Dyusqa tukuy ima kaqkunata rin kamachiq,
Churin Jisusta kasunanllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbi chayshina nishqanqam mana
munanchu niyta: "Tayta Dyuspismi Churin Jisusta rin kasuq", nishpaqa. 28 Ashwanmi
Tayta Dyusqa rin kamachikuq, tukuy ima Jisukristuta kasunambaq. Chaymandaqam
Jisusqa, Tayta Dyuspa Churin kashpa, Taytanda tukuy imapi rin kasuq. Chayshinam tukuy
imapi Tayta Dyuslla rin kamachikuqqa.

29 Chayraykum yach'anchiqllapa: Yumbay wañuqkunam rin kawsamuq, nishpa. Chaqa
wañuqkuna mana kawsamuptinqa, ¿imapaqmi balinman wakinguna shutikunanllapa
chay wañushqakunapaq? *[Nuta: Kinsapch'i Dyuspi wakin kriyiqkuna manaraq shutikush-
pachu wañurqan. Chaymi suq kriyiq masinguna paykunapa rrimplasun shutikurqanllapa.]*
30 Chayri wañushqanchiqmanda mana kawsamunanchiq kaptinqa, ¿imapaqmi balin ancha
padisishpa Dyuspaq yach'achikunanchiq? 31 Chaqa tukuy diya ch'iqniwaqkunam mu-
nanllapa wanchiwayta. Piru ancham kushikuni, yach'ashpa: Qamkunash Siñurninchiq
Jisukristupi allita yuyakushpa kawsaykangillapa, nishpa. 32 Chaymi Ifisu llaqtapi chay
ch'iqniwaqkunaqa saqra kita animalkunashina ancha padisichiwarqan. Piru wañuqkuna
mana kawsamunan kaptinqach'i, yanqa padisishqa kayman, ¿manachu? Mas allich'i
kanman kawsashpa, tukuy layata mikunanchiq, upyananchiq, bwina bidata pasananchiq:
"Qayam rinchiq wañuq", nishpa. (Piru wañuqkunaqam allipta rinllapa kawsamuq.)

33 Chayri ama dijakayllapachu, chay ingañakuqkuna ingañashunanqa. Chaqa runakuna
nishqanshina: Mana allin runakunawan purishpaqam, paykunashina rinchiqllapa
kawsaq. 34 Chayri ¡allitana yuyashpa, allita rurayllapa! ¡Amar uchata rurashpaqa kawsayl-
lapachu! Chaqa wakinnikiqam Tayta Dyuspiqa mana alliptachu yuyakungillapa. Chaymi
chayshinaqa niykillapa, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna penqakushpa, "ancha
uchayuqmi kani", ninaykillapa.

Wañuqkunam kayshina rin kawsamuq

35 Kinsapch'i qamkuna kayshina tapuwangiman: "Wañushqakunaqa, ¿imashinaraq
kawsamunqa? Kawsamushpaqa, ¿ima laya kwirpuyuqraq kanqallapa?" nishpa.
36 Chayshina tapuwashpaqam, ancha tuntukuna kangimanllapa. Manchu suq simillata
tarpuptikiqa, manana simillallachu kidan. Ashwanmi chay simillamandaqa wiñanna
suq atun planta. Piru chayshina wiñaptinmi, chay simillaqa ismushpa chinganna.
37 Chayshinam chay triguta ichu suq laya simillata tarpuptinchiqqa, chay plantataqa
mana tarpunchiqchu; ashwanmi simillatalla tarpunchiqqa. 38 Chaqa chay simillata
tarpuptinchiqqam, Tayta Dyuslla wiñachin pay munashqanshina. Mayqan laya simillata
tarpuptinchiqpismi, chay similla wiñashqan plantandalla wiñachin.

39 Piru kay pachapi tukuy ima kawsaqqam mana igwalchu. Chaqa runakunaqam
suq laya kwirpuyuq kanchiqllapa; animalkunaqam suq laya kwirpuyuqkuna, pishqoku-
napismi suq laya kwirpuyuqkuna, piskadupismi suq laya kwirpuyuq. 40 Chayshinallam
syilupi tiyaqkuna kay pachapi tiyaqkunawanqa mana igwalchu kwirpungunaqa. Chaqa
syilupi tiyaqkunaqam suq laya shumaq kwirpuyuqkuna. Kay pachapi tiyaqkunaqam suq
laya shumaq kwirpuyuqkuna kanchiqllapa. 41 Rupayqam mana llipyanchu killashinaqa.
Killapismi mana llipyanchu lusirushinaqa. Yumbay lusirupismi mana llipyanchu suq
layatallaqa.

42 Chayshinallam noqanchiqkunapis rinchiqllapa kaq. Wañuptinchiqqam kay
kwirpunchiqta allpapi pambawaptinchiqqa, chay simillashina ismushpa, allpapaqna
rin tikrakaq. Piru wañushqanchiqmanda kawsamushpaqam, suq laya kwirpuyuqna
kashpa, manana nunka rinchiqllapachu wañuq. 43 Chaqa wañuptinchiqqam, kay
qeshyaylintu kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, suq mushuq
shumaq kwirpuyuqna kashpa, ancha kushikushunllapa. Wañuptinchiqqam kay mana
jwirsayuq kwirpunchiqta pambanllapa. Piru kawsamushpaqam, ancha jwirsayuq
kwirpuyuqna rinchiqllapa kaq. 44 Kay aychamanda kaq kwirpunchiqtam rinllapa
pambaq. Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq laya kwirputa rin qowaqninchiq,
anaq syilupina kawsananchiqllapa. Chaqa kay pachapi kawsananchiqqam aychamanda
kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru syilupi kawsananchiqqam suq laya kwirpuyuq
rinchiqllapa kaq.

45 Dyuspa Santu Librumbim nin: “Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda
rurashpa, kawsachirqan”, nishpa.* Piru Jisukristum mushuq Adanshina kashpa, Santu
Ispiritunwan kawsachiwanchiq. 46 Puntatam aychamanda kwirpuyuq nasinchiqllapa.
Chaymandaqam mushuq laya kwirpuyuq, mushuq ispirituyuq rinchiqllapa nasiriq,
syilupi kawsananchiqqa. 47 Tayta Dyusmi chay punta runa Adanda allpamanda ru-
rarqan, kay allpapi kawsanambaq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisukristu syilumanda
shamurqan kay pachaman, mushuq Adanshina kanambaq. 48 Tukuy runakunaqam
Adamba karu willkanguna kashpa, Adanshina kay allpamanda kanchiqllapa. Piru Jisuspi
kriyishpaqam, payshina syilumanda rinchiqllapa kaq. 49 Kay pachapi nasishpaqam,
Adanshina allpamanda kwirpuyuq kanchiqllapa. Piru suq diya kawsamushpam, Jisukris-
tushina syilumanda kwirpuyuq rinchiqllapa kaq.
50 Chaymi kriyiq masitakuna, munani kayta nishuyllapata: Kay wañuq
kwirpunchiqwanqam mana atinchiqllapachu Dyuswan kawsaytaqa. Chaqa kay
kwirpunchiqqam das ushyakan. Piru Dyusqam mana nunka ushyakanqachu. 51 Manaraq
pipis yach'ashqandam munani nishuyllapata: Manam yumbayninchiqqa rinchiqllapachu
wañuq. Piru Jisukristum yumbay paypi kriyiqkunata mushuq kwirputa rin qowaqninchiq,
52 ultimu kurnitata waqachiptin. Chaqa chay kurnitata waqachiptinqam, Jisuspi kriyiq
wañuqkunaqa das rinllapa kawsamuq, amana nunka wañurinanllapa. Chay urasllam
paypi yumbay kriyiq kawsaqtapis das rin qoq mushuq kwirputa. 53 Chaqa wañuq
kwirpuyuq kaptinchiqmi, payqa rin kambyawaqninchiq, mana nunka wañuq kwirpuyuq
kananchiqllapa.
54 Kay wañuq kwirpunchiqta dijashpam, mushuq laya kwirpu mana nunka wañuqta
rinchiqllapa ch'askiq. Chay tyimpupim, rinna kumpliq Dyuspa Santu Librumbi kayshina
nishqan: “Tayta Dyus wañuyta chingachiptinmi, manana nunka rinchiqllapachu wañuq”,
nishpa.* 55 Dyuspa Santu Librumbiqam nimbis: “Wañuytaqa ama manchashunchu. Ama
nimapaqpis llakishunchu: Rini wañuq”, nishpaqa.* 56 Muysispa liyningunata mana
kasushqanchiqraykum ancha uchayuq kanchiqllapa. Chaymi wañunchiqllapa. 57 Piru
Siñurninchiq Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyusqa dyabluta binsishpa, uchanchiq-
manda pirdunawashqa kanchiq. Chayri paytaqa ancha pagikushunllapa.
58 Chayraykur kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisuspi yuyakushpa, mana shaykuq
tukuy diya paypaq masta trabajashunllapa. Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq
Jisusmi rin yanapawaqninchiq, ama yanqa imatapis paypaq ruranchiqllapa, nishpa.

16

*Pablum kurintinukunata animachirqan ufrindananllapa, kriyiq masingunata yana-
pananllapa*

1 Mayá, kananqa yuyashunllapa chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunapaq,
ufrindata surqonanchiqllapa. Noqaqam chay prubinsya Galasyapa llaqtangunapi tan-
dakaq kriyiq masinchiqkunata nishqa kani: “Kayshinar chay ufrindata surqoyllapa”,
nishpa. Chayshinar qamkunapis chay ufrindata surqoyllapa. 2 Chayri kada simana
ganashqaykimanda suq partita akrayllapa, tukuy dumingu ufrindanaykillapa. Chayman-
daqam noqa qamkunaman ch'ayamuptiyqa, manana nisisaryuchu kanqa chay ufrindata
tandanaykillapa. 3 Allin kriyiq masinchiqkunata akrayllapa, chay ufrindakunata Jirusal-
inman apananllapa. Noqaqam qamkunaman ch'ayashpaqa, chay akrashqaykikunata
rini qoq kartakunata, Jirusalimbi tiyaq kriyiq masinchiqkunaman apananllapa chay
tandashqayki ufrindakunata. 4 Ichu mas alli kaptin, noqapis rinaypaq Jirusalinmanqam,
paykunaqa noqawan pulla rinqallapa.

Pablum yuyarqan Kurintu llaqtaman riyta

5 Qamkunaman shamuqshinaqam puntata rini watukuq chay prubinsya Masiduñapi
tiyaqkunata. Chayshina watukushpaqam, chay Kurintu llaqtaykiman ch'ayamushaq.
6 Kinsapch'i chay llaqtaykillapapi qamkunawan suq tyimpupaq kidashaq. Paqtar tukuy
chay tamya tyimputa chay llaqtaykipi qamkunawan pasashaq. Chayshina qamkunawan
kidaptiymi, atingimanllapa imitawan yanapawayta, suq llaqtakunaman rinaypaq. 7 Piru
Tayta Dyus munaptinqam, ancha munani qamkunawan kidayta suq tyimpupaq. Chaqa
manam munanichu pasaqshinalla yumbaynikita rikashuytaqa. 8 Piru kay diyakunaqam
kay Ifisu llaqtapilla rini kidaq chay Pintikustis fyista diyakaman. 9 Chaqa kay llaqtapi
achka runakuna kuntrawaptimbismi, Tayta Dyusqa ancha yanapawaykan, achka runaku-
nata yach'achinaypaq, Jisuspi kriyinambaqllapa.

* **15:45** Génesis 2.7 * **15:54** Isaías 25.8 * **15:55** Oseas 13.14

10 Masanchiq Timutiyu qamkunaman shamuptinqa, shumaqta ch'ayachiyllapa,
ama nimapaq llakishpa qamkunawan kushikunambaq. Chaqa paypismi noqashina
Siñurninchiqpa shumaq nutisyanda yach'achikun. 11 Chayri ama ni mayqannikipis
disprisyayllapachu. Ashwan yanapayllapa, kushikushpa noqaman kutimunambaq.
Chaqa noqaqam wakin kriyiq masinchiqkunawan kaypi pulla Timutiyuta
shuyaykanillapa.
12 Noqaqam masanchiq Apulusta ancha rrugashqa kani, chay kriyiq masinchiqku-
nawan qamkunaman shamunan watukushuq. Piru kay diyakunaqam manaraq mu-
nanchu shamuyta. Paqtar lugarnin kaptin, suq tyimpumanda rin shamuq.

Pablum dispidikarqan

13 Allita kwidakashpa, ama disanimakashpachu, Jisuspi allita yuyakuyllapa. Ama nimat-
apis manchashpachu, ashwan ancha jwirti runakuna kayllapa, Dyusta kasunaykillapa.
14 Allita kuyanakushpar, tukuy imata ruraylapa.
15 Masitakuna, qamkunaqam yach'angillapa: Kay Akaya prubinsyapi manaraq ni pi Jis-
uspi kriyiptinllapam, masanchiq Istifanaslla tukuy ayllunwan Jisuspi puntata kriyishqal-
lapa. Chayshina kriyishpaqam, kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashpa kawsanllapa.
16 Chaymi munani, qamkunapis chay laya yanapashuqkunata allita kasunaykillapa, Tayta
Dyuspaq trabajashqanrayku.
17 Ancham kushikunipis chay masanchiq Istifanas, masanchiq Furtunatu, masanchiq
Akaykuwan watukuwashqanrayku. Chaqa yumbay qamkuna mana atiptikillapa shamuy-
tapismi, chay kimsa masanchiqkuna rrimplasuykillapa shamushqallapa watukuwaq.
18 Paykunaqam qamkunata animachishushpa, noqatapis ancha animachiwashqa, Tayta
Dyuspi ancha allita yuyakunaypaq. Chayri chay laya masanchiqkunata ancha alabashun-
llapa.
19 Kay prubinsya Asyapa llaqtangunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunam qamkunata
napaykushungi. Masanchiq Akilaspismi warmin Prisilawan napaykushungi. Paykunapa
wasimbi tandakaq kriyiq masinchiqkunapismi Jisuspa shutimbi napaykushungi. 20 Tukuy
kaypi kaq kriyiq masinchiqpis qamkunata napaykushungi. Chayshina qamkunapis
tandanakushpaqa, suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napayku-
nakuy.
21 Kay partitallam noqa Pablu kikiy makiywan iskibrishpa napaykuykillapa.
22 Piru mayqan runa Siñurninchiq Jisukristuta mana nimatapis kuyaptinqar, chay
runataqa dyabluta intrigashun, kastigadu kashpa, chinganambaq.
¡Siñurninchiq Jisukristu shamunqa!
23 Ancham mañakuni, Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunan. 24 Kriyiq
masitakuna, Jisukristupi kriyishqanchiqraykum ancha kuyashushpa, kay kartata
kach'amuni.
(Kaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN KURINTU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (2 KURINTYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunamanmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanmi Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Liyishun punta parti 1 Kurintyusta, masta yach'ananchiq kurintinukunapaq. Liyishun Ichus 18.1-18, yach'ananchiq Pablu Kurintupi rurashqambaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam chay punta kartata Kurintuman kach'ashpa, kurintinu kriyiq masingunata anyarqan, Dyusta mana allita kasushpa, suq ancha uchayuqta dijaptinllapa tandakanambaq paykunawan. Paykunatam nirqambis: "Dasmi rini shamuq qamkunata watukushuq", nishpa. Piru payqam mana daschu rishqa karqan watukuqqa. Ashwanmi suq lugarkunapiraq kidarqan yach'achikuq. Piru kurintinu kriyiq masingunapaq llakishpa, Tituta kach'arqan, paykunataqa watukushpa, yach'anambaq: Imashinam kawsaykan, nishpa. Chaymandaqam Titu Kurintumanda kutimushpaqa, Pabluta nirqan: "Kurintupi kriyiq masinchiqkunaqam shumaqta kasushushpa, chay ucha rurashqangunapaq malayakushpa, wakin prublimakunata allichashqallapa. Piru kanraqmi wakin kuntrashuqkuna. Ninllapam: 'Pabluqam mana lijitimu apustulchu. Payqam tukuy imayuq munashpa kayta yach'achiwanchiq' ", nishpa.

Chayshina Titu niptinmi, Pabluqa kay kartata kach'arqan kayshina kunashpa: "Ancham kushikuni kasuwaptikillapa. Kananqam dasna rini shamuq watukushuqllapa. Qamkunaman ch'ayashpaqam, chay kuntrawaqkunata ancha rini anyaq. Chaqa Tayta Dyusmi allipta numbrawashqa, apustulnin kashpa, qamkunata kwidashunaqpaq", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Kur 1.1-2.11 niwanchiqllapa, imarayku Pablu mana daschu kurintinukunaman shamushqambaq. Nimbismi chay kastigashqan uchayuqta pirdunananllapa.

2 Kur 2.12-6.18 niwanchiq, ancha ñakashpapis ama disanimakananchiq ni uchata rurananchiq.

2 Kur 7.1-16 niwanchiq Pablu kurintinu kriyiq masingunapaq ancha llakishqambaq. Piru Titu niptinmi: "Chay prublimakunatam allichashqallapa", nishpa, Pablu ancha kushikurqan.

2 Kur 8.1-9.15 niwanchiq, kushikushpa ufrindanchiqta qonanchiq.

2 Kur 10.1-13.13 niwanchiq Pablu lijitimu apustul kashqambaq.

Pablum Kurintu llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata napaykurqan

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata kach'amunillapa qamkuna Kurintu llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman, chay prubinsyayki Akayapi tiyaq yumbay kriyiq masinchiqkunamambis. Chaqa Tayta Dyus munaptin apustulnin kanaypaqmi, Jisukristu akrawashqa, paypaq yach'achikunaypaq. 2 Chaymi Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpa, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Ñakaptinchiqmi Tayta Dyus kunswilawanchiq

3 Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta alabashunllapa. Chaqa payqam ancha llakipawaqninchiq, tukuy imapi kunswilawanchiq. 4 Chayshinam tukuy ima ñakashqanchiqpi ancha kunswilawanchiq, noqanchiqkunapis suqkunata atinanchiq kunswilayta, Tayta Dyus kunswilawashqanchiqshina. 5 Chaqa Jisukristushina ancha padisiptinchiqmi, payqa ancha animachiwanchiq, ama llakinanchiqllapa. 6 Chaymi noqaykunaqa ancha ñakanillapa, qamkunata animachishunay, Jisuspi yuyakushpa washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus noqaykunata kunswilawaptinmi, atinillapa qamkunatapis kunswilashuyta. Chaymi qamkunapis noqaykunashina ñakashpapis, atingillapa agwantayta. 7 Chaqa allita yach'anillapa: Qamkunapis noqaykunashina ñakaptikillapam, Tayta Dyusqa noqaykunatashina rin kunswilashuqllapa.

8 Kuyashqay masitakuna, munanillapam allita yach'anaykillapa prubinsya Asyapi ancha ñakashqaypaq. Chaqa chay ñakaykunataqam mana atirqayllapachu agwantayta. Chaymi manana yuyarqayllapachu kawsaytaqa. 9 Ashwanmi yuyarqayllapa: Kananqam rinchiq wañuq, nishpa. Piru chayshinaqam ñakarqayllapa yach'akunaypaq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunaypaq: Paymi wañushqakunata kawsachimun, nishpa, ama noqaykuna kikiypi yuyakunayllapa. 10-11 Wañunaypaqna kaptiyllapapismi, Tayta Dyusqa washawarqan, ama

wañunayllapa. Kanangaman washawaykanllapa. Chaymi paypi ancha yuyakunillapa: Qamkuna achka kriyiq masinchiqkunawan payman noqaykunapaq mañakuptikim, rin washawaqllapa, ama wanchiwananllapa, nishpa. Chayshina noqaykunata yanapawaptinmi, ancha achka qamkuna ringillapa pagikuq Tayta Dyusta.

Kaykunaraykum Pabluqa manaraq atirqanchu shamuyta Kurintumanqa

12 Ancha kushikushpam niykillapa: Dyus yanapawaptinmi, kay mundupi allitalla rurashpa, mana nimata pakashpachu, kawsashqallapa kani. Piru qamkunawanqam mas shumaqta kawsashqallapa kani. Chaymi mana nimata penqakushpachu, ancha kushikuni. Piru manam noqaykunapa yuyayniywanllachu chayshinaqa kawsashqallapa kani. Ashwanmi Tayta Dyus yanapawaptin, chayshinaqa kawsashqallapa kani. 13-14 Yumbay kartaykunapim atishqaykaman klarituta iskibrishqa kani, mana nimatapis pakashpachu. Piru chay iki kartaymandaqam mana yumbaytachu intyindishqallapa kangi. Paqtar kay kartapi yumbay kaqta qamkuna allita intyindingiman, Siñurninchiq Jisus shamuptin, noqapaq kushikunaykillapa. Chayshinam noqapis qamkunapaq ancha rini kushikuq.

15-16 Chaymi noqaqa yuyarqay Masiduña prubinsyaman riqshina puntata qamkunaman shamuyta watukushuq. Yuyarqaypismi kutimuqshina watukurishuq, ishkay bwiltasta pulla kushikunanchiq, qamkuna yanapawanayki, prubinsya Judiyaman rinaypaq, nishpa. 17 Piru chaymandaqam mas allita yuyashpa, manana shamurqaychu qamkunamanqa. Kinsapch'i chaypaq yuyangillapa: Pablum ufrisikushqanda mana kumplinchu. Jisuspi mana kriyiqkunashinam "arí", nishpaqa, mana ruranchu, nishpa. Manam chayshinachu. 18 Tayta Dyusmi allita yach'an: Pablum "Arí" nishpa, mana yach'arqanchu: Manam rinichu riq, nishpaqa. Chaymi Dyusqa noqapa tistiguy. 19 Chaqa Tayta Dyuspa Churin Jisukristum mana ishkay yuyayniyuq kashpa, tukuy ima nishqanda allipta kumplin. Chay Jisuspaqllam noqa, Timutiyu, Silbanuwan yach'achiykillapa. 20 Kanan Tayta Dyusqam ufrisiwashqa kanchiqllapa, tukuy imapi yanapawananchiq. Chaymandaqam Churin Jisukristu chay ufrisiwashqanchiqta kumpliykan. Chaymi Jisukristu yanapawaptinchiq, Tayta Dyusta ancha alabanchiqllapa: "Chayshina kanqa", nishpa. 21 Chay kikin Tayta Dyusmi noqaykunata, qamkunatapis yanapawashqa kanchiqllapa, Jisukristupa kananchiq, paypi mas allita yuyakunanchiq. 22 Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq suq siñaltashina, shunqonchiqpi tiyanambaq. Chaymi yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qowaqninchiq, nishpa.

23 Tayta Dyusqam allita yach'an: Imaraykum Pabluqa manaraq shamushqachu Kurintu llaqtamanqa, nishpa. Chaqa manam munarqaychu anyashuyllapata ni llakichishuyta chay mana allikunata rurashqaykirayku. Kanan Tayta Dyusmi yach'an allip kaqtalla nishushqayta. Chaymi niykillapa: Mana allip kaqta nishuptiyqa, Tayta Dyus kastigawanqa, nishpa. 24 Piru qamkunaqam Jisuspi allita kriyiykangillapa. Chaymi mana munanichu kamachishuyta: "Kayshina kriyiyllapa", nishpaqa. Ashwanmi chay Kurintu llaqtaykiman munani riyta, qamkunata animachishuq, masta kushikushpa kawsanaykillapa.

2

1 Chayraykum manaraq munarqaychu kutimuyta qamkunaman, ama llakichishunaypaq. 2 Chaqa chayshina noqa qamkunata llakichishuptiyqa, ¿pitaq noqataqa kushichiwanman? Qamkunallam chaypi kangi, kushichiwanaykiqa. 3 Chaymi manaraq shamushpa, chay punta kartaypi anyashurqaqllapa, allita kawsashpa kushichiwanayki. Chaqa manam munarqaychu shamuyta, qamkunarayku llakinaypaq. Ashwanmi yuyakurqay: Dyusta kasuptinllapam, rini kushikuq. Chayshina kushikuptiymi, paykunapis rinllapa kushikuq, nishpa. 4 Chaymi ancha llakiwan malaganayashpa, waqashpa, chay punta kartata qamkunata iskibrishurqaq. Manam munarqaychu qamkuna llakinaykipaq. Ashwanmi iskibrishurqaqqa, qamkuna yach'anayki: Pablum ancha kuyawanchiqllapa, nishpa.

Chay uchayuq runata pirdunayllapa

5 Chay uchayuq runaqam malaganayachiwashqa. Piru yumbay qamkunata masta malaganayachishushqaqa. Piru manam ninichu: "Ancham dañachiwashqa kanchiq", nishpaqa. Chaqa manam munanichu ancha achkata anyaytaqa. 6 Chay uchayuqtaqam ancha anyashpa, manana dijangillapachu qamkunawan tandakananqa. Piru uchangunata dijaptinqam, amana mastaqa kastigayllapachu. 7 Ashwan kananqa pirdunashpa, kushichiyllapa, ama ancha llakishpa disanimakanan. 8 Chayraykum rrugaykillapa, chay masaykillapata yanapanayki, allita yach'anan: Alliptam kuyawanllapa, nishpa.

9 Chay punta kartatam qamkunata iskibrishurqaq kunashushpa, chay runata kasti-
ganaykillapa, chayshina yach'anaypaq: ¿Chay nishqaytachu allita rinllapa kasuwaq ichu
mana? nishpa. 10 Chaqa qamkuna mayqan uchayuqta pirdunaptikiqam, noqapis ancha
rrispitashushpa, payta pirdunani Jisukristupa shutimbi. 11 Chayshinam pirdunani, dyablu
munashqanda ama rurananchiqllapa. Chaqa ancha allitam yach'anchiqllapa: Chay
dyablum achka laya trampakunata ruran ingañawananchiq, nishpa.

Pablum Truwas llaqtapi kashpa, kayshina ancha padisirqan

12 Noqaqam rirqay Truwas llaqtaman, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuq.
Chaymi chay llaqtaman ch'ayaptiyqa, Tayta Dyus ancha yanapawarqan, ancha
achka truwasinukunata yach'achinaypaq. 13 Chayshina achka runata, warmita
yach'achishpapismi, mana atirqaychu kushikuyta, kriyiq masinchiq Tituta mana
tarishqayrayku. Chaymi chay Truwaspi tiyaqkunamanda dispidikashpa, prubinsya
Masiduñaman rirqay, Tituta maskaq.

Jisukristum yanapawanchiq, dyabluta binsinanchiqllapa

14 Piru Tayta Dyusmi noqaykunata ancha yanapawanllapa, dyabluta binsishpa,
Washadurninchiq Jisukristupaq yach'achikunaypaq. Chaqa Jisuspa chay shumaq
nutisyandaqam suq ancha mishki mutkinatashina apaykanillapa tukuy nasyungunaman.
Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikunillapa. 15 Kanan Jisukristupi kriyiptiyllapam yana-
pawanllapa, Tayta Dyuspaq mishki mutkinashina kanayllapa. Chayshina yanapawash-
pam, kach'awanllapa chay washakanan kaqkunaman, chay chinganan kaqkunamam-
bis, Jisuspaq yach'achikunay. 16 Chay chinganan kaqkunapaqqam wañushqa kwirpu
ash'naqshina kanillapa. Piru washakanan kaqkunapaqqam ancha mishki kawsachikuq
mutkinashina kanillapa. Piru Tayta Dyus mana yanapaptinqam, mana ni pipis atin-
manchu chay shumaq nutisyanda allita yach'achikuytaqa. 17 (Piru paymi ancha yana-
pawanllapa.) Chaymi noqaykunaqa mana chay wakin yach'achikuqkunashinaqa kanilla-
pachu. Ashwanmi mana nima qellayta munashpachu, chay shumaq nutisyata dibaldilla
yach'achikunillapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata kach'amuwaptin, paypa ñawpambi
kawsashpa, Jisukristupaq allip kaqtalla yach'achikunillapa.

3

Kayshinam Dyuspa mushuq tratun

1 Kinsapch'i qamkunaqa chay nishushqaypaq yuyangillapa: Paykuna kikinllam suq
kutinda alabakanllapa, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa wakin yach'achikuqkunam
ancha munanllapa kriyiq masinchiqkunamanda kartakunata surqoyta: “Kay kartata
apamuqmi Dyuspaq allita yach'achikun”, ninanllapa. Piru noqaykunapaqqam mana
nisisaryuchu runakuna kartakunata qowananllapaqa. 2 Chaqa noqaykuna qamku-
nata puntata Jisuspaq yach'achishuptiymi, paypi allipta kriyirqaykillapa, ¿manachu?
Chaymi qamkuna kikiki noqaykunapa kartaykunashina kangillapa, yumbay runakuna
yach'anambaq: Pablu paywan yach'achikuqkunam Dyuspaq lijitimu yach'achikuqkuna,
nishpa. 3 Chaqa Jisukristum yanapawashqa, shunqoykillapapi paypa nutisyanda iskib-
rinayshina. Chaymi yumbay runakuna rikashushpa yach'anllapa: Paykunaqam kikin
Jisuspa kartanshina, nishpa. Piru Jisusqam mana tintawanchu qamkunapiqa iskibrishqa,
rumikunapi iskibrishqanshinaqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoykilla-
papi iskibrishqaqa.

4 Tayta Dyuspim ancha yuyakunillapa: Paymi Jisukristuwan ancha rin yanapawaqllapa,
nishpa. 5 Chaqa noqaykunallaqam mana nimatapis atiymanllapachu rurayta. Ashwanmi
Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanda allita ruranayllapa. 6 Chayshinam Tayta
Dyus yanapawanllapa, paypa mushuq tratunda atinayllapa yach'achikuyta. Piru manam
chay punta iskibrishqa liykunatashinachu rurashqaqa. Chaqa chay punta iskibrishqa
liykunata mana kasuptinchiqqam, chingananchiqna karqanchiqllapa. Piru kananqam
Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq.

7 Chay punta liykunataqam rumi tablakunapishina iskibrishqa karqan. Muysis chay
liykunata ch'askiptinqam, qaqllanqa suq tyimpupaq ancha llipyarqan. Chaymi chay
llaqta masin isrraylinukunaqa mana atirqanllapachu qaqllandaqa chapayta. Chayman-
daqam chay qaqllanqa allimanda allimanda manana llipyarqanchu. Chayshinam Muysis
chay mana washawaqninchiq liykunata ch'askishpa, ancha llipyarqan. 8 Piru Dyuspa
Santu Ispiritun masta llipyashpa, chay mushuq tratuta apamushpa, yach'achiwanchiq.
9 Chay punta liykunam ancha shumitaq kashpapis, mana atirqanllapachu washawayn-
inchiqta. Ashwanmi chay liykunawan kundinadu kidarqanchiq chingananchiqllapa,
mana kumplishqanchiqrayku. Piru Jisukristu washawashqanchiqqam chay liykuna-
mandaqa mas shumitaq. 10 Kanan chay punta liykuna shumitaq kaptimbismi, Jisus

rurashqanqa masta balin. 11 Chaqa chay punta liykuna ancha shumaq kashpapismi, ashla
tyimpupaqlla karqan. Manam tukuy tyimpupaqchu. Piru Jisukristu rurashqanqam tukuy
tyimpupaq kashpa, mas shumitaq.
12 Chaymi Jisukristu rurashqambi yuyakushpa, mana nimatapis manchashpachu, chay
mushuq tratupaq yach'achikuni. 13 Piru noqaykunaqam mana chay Muysisshinachu
yach'achikuniqa. Manchu Muysisqa qaqllanda suq trapuwan pambarqan, llaqta masin
isrraylinukuna chay qaqllan llipyaq chingaykaptin, ama rikananllapa.* 14 Piru chay
unay isrraylinukunaqam mana atirqanllapachu intyindiyta chay punta liykunataqa,
yuyayninguna suq trapuwan pambadushina kaptin. Kanangamanmi paykunaqa chay
liykunata liyishpapis, manaraq atinllapachu intyindiyta. Piru Jisukristullam chay
traputashina yuyayninmanda atin ashuchiyta, atinanllapa intyindiytaqa. 15 Chaymi
Muysispa liyningunata kanangaman liyishpaqa, yuyayningunaqa suq trapuwan pam-
badushina. 16 Piru suq runa Siñurninchiqpi kriyiptinqam, chay yuyayningunaqa manana
pambadushinachu. Ashwanmi atinna intyindiyta Tayta Dyus nishqandaqa. 17 Chay
palabra "Siñurninchiqmi" chay birsikulupi munan niyta Dyuspa Santu Ispiritun, nishpa.
Kanan Dyuspa Santu Ispiritun mayqan runapi, warmipi kashpaqam, uchakunamanda
washawanchiq, libri kananchiqllapa.
18 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun yanapawaptinchiq, atinchiqllapana allita intyindiyta
Dyus nishqanda. Chaqa yuyayninchiqqam manana pambadushinachu. Ashwanmi ancha
llipyaq Siñurninchiqta rikashpa, suq ispijushina noqanchiqkunapis llipyanchiq. Chaqa
chayshina payta rikaptinchiqqam, Dyuspa Santu Ispiritun yanapawanchiq, diyapi diyapi
mas shumaqta rurashpa Jisukristushina kawsananchiqllapa.

4

1 Tayta Dyusmi ancha llakipawashpa, akrawashqallapa, pay nishqanda
yach'achikunayllapa. Chayraykum mana nunka disanimakashpachu 2 ni ingañakushpachu
ni Tayta Dyus nishqanda kambyashpachu, allip kaqtalla yach'achikunillapa.
Chaymi yumbay riqsiwaqkunaqa allita yach'anllapa: Paykunaqam Dyuspaq allipta
yach'achikunllapa, nishpa. Chaymi mana nimatapis munanillapachu rurayta
chay pakadu penqakuypaq mana baliq kusaskunataqa. Chaqa yach'anchiqmi:
Tayta Dyusmi rikawaykanchiq, nishpa. 3 Piru infyirnuman riykaqkunam mana
intyindinllapachu Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptiyllapa. 4 Chaqa
paykunam Jisukristupi mana munaptinllapa kriyiyta, kay mundupi kamachikuq
dyablu ingañashpa, yuyayningunata suq trapuwan pambashqashina, suq sarkushina
yuyayningunapi kanambaq. Chayraykum mana atinllapachu intyindiyta Jisuspa ancha
shumaq nutisyandaqa. Chay shumaq nutisyanqam yach'achiwanchiq: Llipyaykaq
Jisukristum kikin Tayta Dyusshinalla, nishpa. 5 Chaymi noqaykuna yuyashqaytaqa
mana yach'achikunichu, (noqaykunata sigiwanaykillapa.) Ashwanmi noqaykunaqa
yach'achikuni, Siñurninchiq Jisukristuta kasunaykillapa. Chaqa noqaykuna Jisusta ancha
kuyashpam, qamkunapa kriyaduykishina kanillapa yanapashunaypaq. 6 Chaqa Tayta
Dyusmi kay pachata rurashpa, kamachirqan achikchakunambaq. Chayshinallam pay
kikinqa shunqonchiqkunata achikcharqan intyindinanchiq: Paypa llipyayninda Churin
Jisukristupa qaqllambi llipyachishqa, nishpa.

Jisuspi yuyakushpa kawsashunllapa

7 Jisuspa shumaq nutisyanqam ancha balin achka qellayshina. Piru chay shu-
maq nutisyanda yach'achikuqqam allpamanda das pakikaq mangashinalla kanillapa.
Chayraykum noqaykunallaqa mana atinillapachu runakunata Dyuspi kriyichiyta. Piru
Tayta Dyus pudirninwan yanapawaptinmi, achka runakuna, warmikuna paypi kriy-
ishqallapa. 8 Chaymi ancha padisishpapis, Dyusta sirbinillapa. Mana yach'ashpa:
¿Imatam rini ruraq? nishpapismi, mana disanimakanichu. 9 Runakuna noqayku-
nata ancha padisichiwaptinmi, Tayta Dyusqa mana dijawanllapachu. Runakuna
pachaman bulawaptinllapam, mana wañunillapachu. 10 Maymambis riptiyllapa Jisuspaq
yach'achikuqmi, kutin kutin munashqallapa wanchiwayllapata, Jisusta wanchishqan-
llapashina. Piru Tayta Dyus washawaptinmi, achka rikawaqkuna intyindishqallapa:
Jisukristum paykunapi kawsashpa, ancha yanapan, nishpa. 11 Noqaykunaqam listu kanil-
lapa ima diyapis wañunayllapa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. Chaqa ancham munanil-
lapa chay rikawaqkuna intyindinanllapa: Jisuspa Santu Ispiritun paykunapi kawsash-
pam, tukuy imapi yanapaykan, Dyuspaqlla kawsananllapa, nishpa. 12 Chayshina mu-
naptinllapa wanchiwaytapismi, qamkunata yach'achiykillapa, washadu kashpa, tukuy
tyimpu Dyuswan kawsanaykillapa.

* **3:13** Éxodo 34.29-35

13 Dyuspa Santu Librumbim suq runa kayshina iskibrishqa: “Noqaqam Tayta Dyuspi
kriyirqay. Chaymi payman mañakurqay”, nishpa. Chay iskibrishqan runa kriyishqan-
shinam noqaykunapis kriyishpa, Dyusman mañakunillapa. 14 Kanan yach'anchiqpismi:
Tayta Dyusmi Jisusta wañushqanmanda kawsachimushqa. Chayshinallam Jisuspi kriy-
iqkunatapis rin kawsachiwaqninchiq, paywan pulla syilupi kawsananchiqllapa, nishpa.
15 Chayshinam padisishqallapa kani, washadu kanaykillapa. Chaqa Tayta Dyus ancha
achka runata, warmita washaptinmi, paykunapis Dyustaqa pagikushpa, rinllapa aduraq,
ancha allin kashqanrayku.
16 Awnki kay bidapi kwirpuyllapa byijuyaptimbismi, ispirituyllapapi diyapi diyapi
Jisuspi mas allita yuyakuykanillapa, mana nimatapis disanimakashpachu. 17 Chaqa kay
bidapi padisiptinchiqqam, chaykunaqa das pasan. Piru Jisuspaq padisiptinchiqqam,
payqa rin apawaqninchiq syiluman, chaypi kushikushpa, llipyashpa, tukuy tyimpu
kawsananchiqllapa. 18 (Chayri ancha padisishpapis, ama llakishunllapachu.) Ash-
wanri Dyuspa syilunda manaraq rikashpapis, chaypaq yuyashpa kawsashunllapa.
Amar kawsashunchu kay mundupa imangunapaq yuyashpaqa. Chaqa tukuy kay
rikashqanchiqkunaqam mana duranqachu. Piru syilupi manaraq rikashqanchiqqam
tukuy tyimpupaq rin duraq.

5

1 Allitam yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqqam suq mana duraq chugllashina
kashpa, das rin ushyakaq, nishpa. Piru Tayta Dyusqam wañushqanchiqmanda rin
kawsachiwaqninchiq, suq mana ushyakaq mushuq kwirpuyuq kananchiqllapa.
Chay mushuq wasinchiq layaqam mana runakuna rurashqanchu. Ashwanmi Tayta
Dyus kikin rurashqa, anaq syilupi tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. 2 Piru kay
pachapiqam wañunanchiqkaman ancha llakinchiq, munashpa syiluman riyta, chay
mushuq kwirpunchiqta ch'askinanchiqllapa. 3 Chaqa chay mushuq kwirpunchiqqam
suq mushuq mudanashina rin kaq. Chaymi chay mushuq kwirpuyuqna kashpaqa,
manana suq kwirpumanda lluqshishqa almashinachu rinchiqllapa kaq. 4 Piru kay
kwirpunchiqpi padisishpaqam, ancha munanchiq mushuq kwirpuyuq kayta. Piru
manam munanchiqchu wañuyta. Ashwanmi munanchiq shamunan Jisukristu, manaraq
wañuptinchiqllapa, chayshina mushuq laya kwirpunchiqta qowananchiq, tukuy tyimpu
kawsananchiqllapa. 5 Chaqa Tayta Dyus kikinmi rurawashqa kanchiq, suq bidapi
tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, allita
yach'ananchiq: Mushuq kwirputam rin qowaqninchiq, nishpa.
6 Chaymi mana nimatapis manchashpachu, Tayta Dyuspi ancha yuyakunchiqllapa.
Chaqa yach'anchiqllapa: Kay kwirpunchiqwanlla kawsashpaqam, manaraq atinchiqchu
syilupi kawsayta Siñurninchiq Jisuswanqa, nishpa. 7 Kanan Dyuspa wasindaqam manaraq
rikanchiqchu. Piru paypi yuyakushpam, allita yach'anillapa: Ancha shumaqmi rin kaq,
paywan kawsananchiq, nishpa. 8 Chaymi paypi allita yuyakunillapa: Mas allim kan-
man kay kwirpuyta dijanaypaq, Siñurninchiqman rishpa, paywan kawsanaypaq, nishpa.
9 Chaymi kay pachapi kawsashpa ichu syiluman rishpaqa, ancha munanillapa Siñurninchiq
Jisukristuta kushichiyta. 10 Chaqa suq diyam payqa yumbay runakunata rin qayawaqn-
inchiq, paypa ñawpanman rinanchiqllapa, jusgawananchiq. Kay bidapi allita kawsashqa
kaptinchiqqam, rin alabawaqninchiq. Piru mana allita kawsashqa kaptinchiqqam, rin
kastigawaqninchiq.

Jisukristum yanapawanchiq, alliyananchiqllapa Tayta Dyuswan

11 Chaymi yach'ashpa: Siñurninchiqmi tukuy ima rurashqaypaq rin jusgawaq, nishpa,
payta ancha rrispitashpa, kasunillapa. Chayraykum yumbay runata, warmita ani-
machinillapa, Jisuspi yuyakushpa kawsananllapa. Chaqa Tayta Dyusmi tukuy ima
yuyashqayta yach'an. Paqtar qamkunapis allita yach'angillapa: Pablum Dyusta sirbin,
nishpa. 12 Piru mana munashpa alabakaytam, chaykunataqa niykillapa. Ashwanmi
munani noqarayku kushikushpa, chay rimawaq runakunata ninaykillapa: “Pablum al-
lip kaqtalla yach'achiwashqa kanchiq”, nishpa. Chaqa chay laya runakunaqam ancha
alabakashpa ninllapa: “Pablumandam mas kamachikuq kanillapa”, nishpa. Piru manam
intyindinllapachu: Mastam balin tukuy shunqo Jisusta kuyananchiq, nishpaqa. 13 Chaqa
chay runakuna noqapaq niptinllapa: “Pabluqam luku”, niptimbismi, noqaqa “lukuyani”
Tayta Dyusta kushichinaypaq. Piru suqkunapaq allin yuyayniyuq kaptiyqam, chayshina
allin yuyayniyuq kani, qamkunata allita yach'achishunaypaq.
14-15 Chaqa noqaykunaqam allita yach'anillapa: Jisukristum ancha kuyawaqninchiq,
yumbay noqanchiqkunapaq wañurqan, washawananchiq, nishpa. Chaymi Jisukristu
wañushpa kawsamushqanshina, noqanchiqkunapis paypi kriyishpa, uchanchiqkunata

dijashpa, kawsamushqashina kanchiq. Chaymi manana munashqayllapata rurashpachu,
ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa kawsanillapa.
16 Piru manaraq Jisukristupi kriyishpaqam, runa masinchiqkunapaq, Jisukristupaqpis
chay mana kriyiqkunashina yuyarqayllapa. Piru Jisuspi kriyishpaqam, manana pay-
paqqa chay mana kriyiqkunashinaqa yuyanillapachu. 17 Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa,
mushuq runa, mushuq warmina kanchiqllapa. Chaqa chay unay mana baliq kusaskunata
dijashpaqam, kananqa mushuq bidayuqna kanchiqllapa.
18 Jisukristu wañushqanraykum, Taytan Dyusqa yanapawarqanchiq, paywan
alliyananchiq. Kanan mingawarqanchiqmi, yumbay runa masinchiqkunata
yanapananchiq, paykunapis Tayta Dyuswan alliyanambaq. 19 Chayshina Jisukristu
wañuptinmi, Taytan Dyusqa uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, yanapawarqanchiq,
paywan alliyananchiqllapa. Chaymandaqam mingawarqanchiq, yumbay runata
warmita Dyus rurashqanda yach'achinanchiq, paykunapis kriyishpa, Tayta Dyuswan
alliyananllapa.
20 Chayshinam noqaykunata kach'amuwashqa, Jisukristupa rrimplasun
yach'achikunaypaq. Chaymi noqaykuna qamkunata rrugashuptiyqa, Jisukristu
kikin alabis qamkunata rrugashuykangi, Tayta Dyuswan alliyanaykillapa. 21 Chaqa
Jisukristuqam mana nima uchayuqchu karqan. Piru noqanchiqkuna uchayuq
kashqanchiqraykum, Tayta Dyusqa Jisusta kastigarqan suq runa uchayuqtashina, amana
noqanchiqkunata kastigawananchiq. Ashwanmi Jisukristupi kriyiptinchiqqa, Tayta Dyus
riqsiwanchiq mana nima uchayuqkunapaq.

6

1 Noqaykunaqam Tayta Dyuspaq yach'achikuqkuna kashpa rrugaykillapa, ama paypi
yanqa shimikiwanlla kriyinaykillapa. Ashwan dijayllapa, ancha allin Tayta Dyus yana-
pashunambaq, paypi allipta kriyinaykillapa. 2 Chaqa Dyuspa Santu Librumbim nin:
Yanapakunay tyimpupi mañawaptikim, uyashushqa kani. Washakunay tyimpupim yana-
pashushqa kani, nishpa.*
Chayri allita uyawayllapa: ¡Kananqam Tayta Dyus yanapawananchiq tyimpu,
washawananchiq tyimpu! nishpa.
3 Chaymi noqaykunaqa mana ni pitapis dañachishpachu yach'achikuni, ama ni pipis
chay yach'achikushqayta disprisyanambaq. 4 Chaymi padisishpa, ichu mana nimay
kaptin, ichu ancha trabajus kaptimbis, tukuy imata munanillapa agwantayta, yumbay
rikawaqkuna yach'ananllapa: Tayta Dyustam allipta kasuykanllapa, nishpa. 5 Chaqa
kuntrawaqkunam maqawashpa, asutiwashpa, karsilawashqallapa. Kanan mayninqam
shayku shayku Dyuspaq trabajashpa, mana puñushpachu ni mikushpachu, mallaqlla pa-
disishqallapa kani.
6 Chayshina padisishpapismi, allita rurashpa, Dyus nishqanda yach'akushpa, piñachiwaq
runakunata agwantashpa, yumbaywan shumaqta kawsashqallapa kani. Kanan Dyuspa
Santu Ispiritun yanapawaptinmi, yumbay runata, warmita allipta kuyashpa, 7 allip
kaqtalla yach'achikunillapa. Chaqa Tayta Dyus pudirninwan ancha yanapawaptinmi,
allita atinillapa rurayta. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, kuntrawaqkunata, dyablu-
tapis atinillapa binsiyta. Paykunamandaqam atinillapa washakayta. 8 Wakin runaku-
naqam alabawanllapa. Wakingunaqam anyawanllapa. Wakin runakunapaqmi shumaq
nutisyayuq kanillapa. Wakingunapaqqam mana allin famayuqchu kanillapa. Kanan
noqaykuna mana nima llullata niptiypismi, wakingunaqa rimanllapa: “Llullakushpam
yach'achikunllapa”, nishpa. 9 Wakingunaqam mana munanllapachu riqsiwayta. Piru
Tayta Dyusqam noqaykunata allita riqsiwan. Kanan yaqqa wañushpapismi kawsaykanil-
laparaq. Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha kastigawashpapis, mana wanchiwashqalla-
pachu. 10 Llakishpapismi, kushikushpa kawsanillapa. Ancha pubri kashpapismi, suqku-
nata yach'achinillapa, paykunapis Jisuspi kriyishpa, tukuy imayuqshina kanambaqllapa.
Chaqa mana nimayuq kashpapismi, Jisuspi kriyishpaqa, tukuy imayuqshina kanillapa.
11 Kurintinu kriyiq masitakuna, tukuy shunqoywanmi ancha kuyaykillapa. Chaymi
mana nimata pakashpachu, tukuy ima yuyashqayta kay kartaypi iskibriykillapa.
12 Chaqa nishushqayshinám tukuy shunqoywan ancha kuyaykillapa. Piru qamkunaqam
mana noqaykunataqa chayshinachu kuyawangillapa. 13 Chaymi noqaqa qamkunapa
taytaykishina kashpa, ancha rrugaykillapa, noqa kuyashushqayshina tukuy shunqo
kuyawanaykillapa.

Dyuspa adurana wasinmi kanchiqllapa

---

* **6:2** Isaías 49.8

14 Kuyashqay masitakuna, Jisuspi mana kriyiqkunawanqa ama kasarayllapachu ni
tratuta rurayllapachu. (Chayshina rurashpaqam, suq turuwan suq burruta wan-
guykaqshina kangiman.) Chaqa manam balinchu suq allin runaqa yanapanan suq
uchayuq runata, maluta ruranambaq. Chayshinallam punchawpis tutapwanqa mana
atinmanchu tandakayta. 15 Chayshinallam Jisukristupis mana atinchu suq yuyaylla
kayta dyabluwanqa. Chayshinallam Jisuspi kriyiqkunapis chay mana kriyiqkunawanqa
mana atinchu suq yuyaylla kayta. 16 Noqanchiqkunaqam Tayta Dyuspa adurana wasin
kanchiqllapa. Chaymi mana balinchu amitu layakunata aduranchiqqa. Chayraykum
Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin:

Noqaqam paykunawan kawsashpa, pulla purishaq. Noqaqam Tayta Dyusnin kashaq.
Paykunaqam noqapa wambraykuna rinllapa kaq, nishpa.*

17 Chaymandaqam Tayta Dyusqa kayshinapis nirqan:

Chay uchayuqkunapa ch'awpinmanda ashushpa, akrakayllapa. Amar nimatapis chay
mana baliq kaqkunataqa rurayllapachu. Chayshina allita ruraptikillapam, noqaqa
shumaqta ch'askishqaykillapa.*

18 Chayshinam noqaqa Taytaykillapa kashaq. Qamkunaqam wambraykuna ringillapa
kaq. Chayshinam nin ancha pudirniyuq Tayta Dyus.

7

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi chayshina noqanchiqkunata ufrisi-
washqa kanchiq ancha yanapawananchiq. Chayri kwirpunchiqta allita sujitashpa, ama
nima uchata rurashunchu, limpyu shunqoyuq kananchiqllapa. Chayri Tayta Dyusta ancha
rrispitashpa, payman allita intrigakashun, pay munashqanda rurashpa kawsananchiq.

Pablum ancha kushikurqan, kurintinu kriyiq masinguna payta kasushqanrayku

2 Yumbay qamkunatam rrugaykillapa, tukuy shunqo kuyawanaykipaq. Chaqa manam
ni pitapis dañachishqachu kani, ni pitapis uchata rurachishqachu kani. Manam ni qamku-
nata ingañashushqachu kani. 3 Mana munashpachu kundinashuytam, tukuy kaykunata
iskibriykillapa. Chay punta bwilta iskibrishpa nishushqayshinallam, tukuy shunqo
ancha kuyaykillapa. Chayshinallam kawsashpa wañushpapis, rinchiqllapa kuyanakuq.
4 Chayshina qamkunapi yuyakushpam, ancha kushikuni. Chaymi padisishpapis, noqaqa
ancha animakashpa, kushikuni.

5 Prubinsya Masiduñaman ch'ayashqay diyamandapacham, achka prublimakuna
kashqanrayku, mana atirqayllapachu samayta. Chaqa achka runakunam
kuntrawarqanllapa. Chaymi shunqoyllapapiqa mancharqayllapa. 6 Piru Tayta Dyus
disanimadukunata animachiqmi masanchiq Tituta qamkunamanda noqaykunaman
apamushpa, ancha animachiwarqan. 7 Piru manam payraykullachu kushikuni.
Ashwanmi kushikuniqa Titu parlachiwaptin: “Kurintinukunam ancha animachiwashqa”,
nishpa. Chaqa payqam niwarqan: “Kurintinukunam ancha munanllapa rikashuyta.
Ancham llakinllapa chay anyashqaykipaq. Chaymi ancha munanllapa alliyayta qamwan”,
niwashpa. Chayshina parlachiwaptinmi, ashwan masta kushikushqa kani.

8 Chaymi kananqa manana llakinichu chay punta kartata iskibrishushqaypaqqa.
(Chaqa llakichishushpapismi, chay kartaywan yanapashurqaqllapa, mas shumaqta
kawsanaykillapa.) Piru qamkunata llakichishushpaqam, noqapis ancha llakirqay. 9 Piru
chay llakishqaymandaqam kananqa kushikunina. Manam kushikunichu qamkuna
malagana kashqaykiraykuqa. Ashwanmi kushikuniqa chay uchaykikunata dijashpa,
Tayta Dyustana kasuptikillapa. Chaymi noqaqa mana dañachishurqaqchu. (Ash-
wanmi yanapashurqaqllapa, Tayta Dyuswan alliyanaykillapa.) 10 Chaqa mana allikunata
ruraptinchiqqam, Tayta Dyusqa yanapawanchiq, syintishpa ninanchiq: Ancha
uchayuqmi kani, nishpa. Chayshina syintishpa Dyusman mañakuptinchiqqam, payqa
yumban uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawanchiqllapa. Piru Jisuspi mana
kriyiqkuna kay mundupa kusasningunapaq llakishpaqam, rinllapa chingaq. 11 Piru
qamkunaqa chay uchayuq runapaq yach'ashpaqam, ancha llakishpa, Dyus munashqan-
shina rurarqaykillapa. Chaqa chay uchayuqraykum qamkunaqa piñakushpa, man-
charqaykillapa: Payraykum Tayta Dyus rin kastigawaqninchiq, nishpa. Chaymi chay
runataqa kastigashpa, noqata munashpa rikawayta, tukuy ima rurashqaykipaq qamku-
naqa abisawarqayki. Chaymi mana uchayuqchu kangillapa chay runa rurashqambaq.
12 Piru kay kartataqam mana iskibrishurqaqchu chay dañachikuq runaraykuchu, ni chay
dañachishqanraykuchu. Ashwanmi iskibrishurqaq, qamkuna Dyuspa ñawpambi intyindi-
naykillapa: Pablutam ancha kuyanchiqllapa, nishpa. 13 Chaymi chayshina qamkuna
kuyawaptiki, ancha kushikushqa kani.

* **6:16** Levítico 26.12 * **6:17** Isaías 52.11

Piru mastam kushikushqa kani, rikashpa masanchiq Tituta ancha kushikuykaptin.
Chaqa yumbay qamkunam paytaqa ancha animachirqayki, chayshina kushikunanqa.
14 Chay masanchiq Titu manaraq qamkunaman shamuptinmi, paytaqa willashqa karqay:
“Chay Kurintupi tiyaqkunaqam ancha allita ruraykanllapa”, nishpa. Chaymandaqam
qamkunamanda kutimushpaqa, niwarqan: “Alliptam niwashqa kangi chay kurintinuku-
napaq”, nishpa. Chaymi ancha kushikushqa kani. Chaqa qamkunata allip kaqtalla
nishushqayshinam, paytapis allip kaqtalla nishqa kani. 15 Kananqam Tituqa ancha
kasushqaykita yuyashpa, masta kuyashungillapa. Chaqa qamkunaqam ancha umildina
kashpa, payta ancha rrispitashpa, shumaqta ch'ayachirqaykillapa. 16 Chayshina kaptikil-
lapam, noqa kushikushpa, qamkunapi ancha yuyakuni.

8

Ancha allita ufrindashunllapa

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kananqam munani nishuyllapata prubinsya
Masiduñapi Tayta Dyus kriyiq masinchiqkunata ancha yanapashqambaq. 2 Paykunaqam
ancha padisishpapis, kushikushpa kawsaykanllapa. Ancha pubri kashpapismi,
kapuqkunashina ufrindanda achkata qoshqallapa. 3 Noqa kikiymi rikashqa kani,
kushikushpa ufrindanda Tayta Dyusta qoptinllapa. Chaqa tukuy ima kaqninmandam
atishqanda mas achkata qoshqallapa. 4 Chay Masiduñamanda kaqkunam ancha
rrugawarqanllapa, dijanayllapa, paykuna ufrindanda qonanllapa chay mana nimayuq
kriyiq masinchiqkunapaq. 5 Piru manaraq ufrindanda qoshpam, puntata paykuna kikin
intrigakarqan Siñurninchiq Jisusman, noqaykunamambis: “Qamkunata kasushushpam,
Dyus munashqanshina kawsashaqllapa”, nishpa.

6 Chaymi Tituta rrugashqallapa kani, qamkunaman shamushpa, yanapashushpa,
chay ufrindaykillapata tandanambaq. Chaqa payqam unaymandapacha chayshina tan-
daykan. 7 Kanan qamkunaqam tukuy imata ancha allita ruraykangillapa. Jisuspim
ancha allita yuyakuykangillapa. Tayta Dyus nishqanda allita yach'ashpam, shumaqta
yach'achikungillapa. Ancha animakashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi sirbiykangillapa.
Noqaykunatam allita kuyawangillapa. Chayshinallar suqkunatapis kuyashpa, chay ufrin-
daykita ancha allita qoyllapa.

8 Piru manam kamachiykichu, ufrindaykillapata qonaykiqa. Ashwanmi munani
yach'anaykillapa chay wakin kriyiq masinchiqkuna ancha animakashpa ufrindashqam-
baq, yach'anayllapa: ¿Qamkunapischu paykunashina suqkunata allipta kuyangillapa ichu
mana? nishpa. 9 Chaqa qamkunam yach'angillapa: Ancha allin Siñurninchiq Jisukristum
tukuy imayuq kashpapis, kuyawaqninchiq, suq runa ancha pubrishina kay pachaman
shamurqan washawananchiq. Chayshinam pubripaq tikrakarqan, qamkuna tukuy
imayuqshina kanaykillapa.

10 Chaymi byinnikipaq munani kunashuyllapata chay ufrindaykipaq. Allim kanman
ushyanaykillapa qayna wata qallarishqaykita. Manchu qamkunaqa qayna wata ancha
animakashpa, yumbay kriyiq masinchiqmanda puntata munarqaykillapa ufrindaykita
qoyta. 11 Chayri chayshina animakashpa, chay qallarishqayki ufrindaykita mana shaykuq
qoyllapa luki kaqta. 12 Chaqa suq runa, warmi kushikushpa luki kaqta qoptinqam,
Tayta Dyusqa kushikushpa ch'askin. Payqam mana kamachiwanchiqchu ufrindananchiq,
mana kaptinqa.

13 Noqaqam mana munanichu suqkunata yanapashpa, paykunamanda mas pubri
kanaykillapa. 14 Ashwanmi munani yumbay yanapanakushpa, ama pipis ancha pubri
kananchiqllapa. Chayri chay mana nimayuq kriyiq masinchiqkunata kay tyimpupi
qamkuna yanapayllapa. Paqtar suq tyimpupi imaykillapa faltashuptin, paykunanataq
qamkunata yanapashunqallapa. Chayshina suqninchiq suqninchiq yanapanakushpam,
mana ni pipis padisinchiqmanchu. 15 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi nin: “Suq
runa achka mikunata tandaptimbismi, mana subrarqanchu. Suq runa ashla mikunata
tandaptimbismi, mana faltarqanchu”, nishpa.*

Pablum nirqan: “Titum rin riq Kurintuman” nishpa

16 Tayta Dyusmi Tituta animachishqa, noqa qamkunata kuyashushqayshina, paypis
kuyashunanllapa. Chaymi Tayta Dyusta ancha pagikuni. 17 Chaqa Tituqam nishqayta
kasuwashpa, ancha munashqa qamkunata yanapashuyta. Chaymi payqa manaraq pipis
animachiptin, gustunmandalla rin shamuq watukushuqllapa.

18 Titupa pullanmi suq ancha allin kriyiq masinchiqta kach'amunillapa qamkuna-
man. Payqam Jisuspa shumaq nutisyanda allita yach'achikun, uyaqkuna washadu
kanambaq. Chaymi yumbay kriyiq masinchiqkuna paypaq ancha shumaqta parlanllapa.

* **8:15** Éxodo 16.18

19 Chayraykum achka kriyiq masinchiqkuna payta numbrashqa, noqaykunawan apanambaq chay ufrindanllapata, chay pubri kriyiq masinchiqkunata yanapananchiq. Chayta rikashpam, ancha achka runakuna Siñurninchiqta rin alabaq. Chayshinam qamkunapaq rinllapa yach'aq: Allibmi ancha munanllapa suqkunata yanapayta, nishpa. 20 Chaymi kay achka ufrindata apashpaqa, ancha allita kwidaykanillapa, ama ni pipis yuyanambaq: Pablum chay ufrindata paypaqlla apaykan, nishpa. (Chayraykum chay ancha allin kriyiq masinchiqkuna pullay rinqallapa.) 21 Chaqa Dyuspa ñawpambi, yumbay runakunapa ñawpambipismi tukuy imata allitalla munanillapa rurayta.

22 Chaymi chay kriyiq masinchiqkunapa pullan suq kriyiq masinchiqtapis kach'amunillapa. Paytam achka kutinda rikashqallapa kani, kriyiq masinchiqkunata ancha kuyashpa yanapaptin. Payqam ancha yuyakun qamkunapi. 23 Piru mayqan tapushuptin: "¿Pim Tituqa?" nishpa, kayshina niyllapa: "Tituqam masanchiq Pablupa yach'achikuq masin. Pabluwanmi trabajan yanapawashpallapa", nishpa. Ichu tapushuptin: "Titupa pullan puriqkunaqa ¿pikunam?" nishpa, niyllapa: "Paykunaqam kriyiq masinchiqkunamanda kach'amushqanguna. Chaqa paykuna ancha shumaqta puriptinmi, suqkuna rikashpa, Jisukristupi munanllapa kriyiyta", nishpa. 24 Chayri paykunata allipta kuyashpa, shumaqta yanapayllapa, yumbay kriyiq masinchiqkuna yach'ananllapa: Pabluqam mana yanqachu alabashqa chay Kurintupi tiyaqkunataqa, nishpa.

9

Kushikushpa ufrindanchiqta qoshunllapa

1 Qamkunaqam yach'angillapa allita ufrindayta, kriyiq masinchiqkunata yanapanaykillapa. Chaymi manana nisisaryuchu mushuqmanda kay kartaypi qamkunata kunarishunaypaq ufrindanaykiqa. 2 Chaqa allitam yach'ani: Qamkunaqam tukuy shunqo munangillapa ufrindaykita qoyta, nishpa. Chaymi prubinsya Masiduñamanda kaq kriyiq masinchiqkunata parlachishqa kani:

—Prubinsya Akayapa Kurintu llaqtambi tiyaqkunam suq watana ancha animadu kashqallapa, ufrindanda qonanllapa, nishpa.

Chaymi kay prubinsya Masiduñapi achka tiyaqkunapis ancha animakashqallapa, ufrindanda qonanllapa. 3 Piru chayshina parlachishpapismi, ashlita manchani: Kinsapch'i manaraq ufrindaykita qoykangillapachu, nishpa. Chayraykum kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amunillapa, qamkunata yanapashunan, yumbay ufrindaykita tandanaykillapa. Chayshina tandaptikillapam, mana pipis atinmanchu niwayta: "Yanqam alabashqa kangi chay kurintinukunata", nishpaqa. 4 Chaqa ancham yuyakushqallapa kani qamkunapi. Chayri kwidawkish kay prubinsya Masiduñamanda kaqkuna noqapa pullay shamuptin watukushuqllapa, tarishungiman manaraq ufrindaykita tandaptikillapa. Chayshina manaraq tandaptikiqam, ancha penqakuymanllapa. Piru qamkunaqam masta penqakungiman. 5 Chaymi noqaykuna manaraq shamushpa, kay kimsa kriyiq masinchiqkunata kach'amuni, chay ufrisishqayki ufrindaykita yanapashunambaq tandaq. Chaymi paykuna qamkunata yanapashuptin tandaytaqa, noqaykuna shamushpaqa, tandadu ufrindatana tarishaqllapa. Chaypinam yumbay rikashuqkuna yach'anqallapa: Chay Kurintupi tiyaqkunaqam tukuy shunqo ufrindanda qoshqallapa, Pablu mana apuraptinllapa, nishpa.

6 Yumbay qamkunaqar kayta yuyayllapa: Suq runa ashlatalla tarpukushpaqam, ashlatalla kusichakumbis. Chayshinallam suq runa achkata tarpukushpaqa, achkata kusichakumbis. 7 Chayri allita yuyashpa, kushikushpa ufrindanchiqta qoshun. Amar qoshunchu llakiqshinaqa ichu mayqan apurawaptinchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyan chay kushikushpa qoqkunata. 8 Payqam ancha pudirniyuq kashpa, achka laya kusaskunata atin qoshuyta, ama nima faltashunambaq, ashwan kushikushpa, suqkunatana atinaykillapa yanapayta. 9 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nin:

Chay yanapakuq runa mana nimayuqkunata achkata qoptinmi, Tayta Dyusqa mana nunka rinchu qonqaq paytaqa, nishpa.*

10 Chay tarpukuq runakunatam Tayta Dyusqa simillanda qon. Mikunanchiqtapismi paylla qowanchiqllapa. Chayshinallam payqa qamkunata rin yanapashuq, tukuy imayki achkayanambaq, chay pubrikunata masta yanapanayki. 11 Chayshinam Tayta Dyusqa ancha rin yanapashuqllapa, qamkunapis achka imayuq kashpa, atinaykillapa suqkunata yanapayta. Chay tandashqayki ufrindata apaptiyllapaqam, chay pubrikunaqa ch'askishpa, Tayta Dyusta ancha rinllapa pagikuq. 12 Chaqa chayshina chay pubri kriyiq

* **9:9** Salmo 112.9

masinchiqkunata qoshpaqam, ancha yanapangillapa ama padisinambaqllapa. Chayshinam paykunata animachiykangi, Tayta Dyusta ancha pagikunanllapa. 13 Chaymi paykunaqa ufrindaykillapata ch'askishpa, yach'anqallapa: Chay kurintinu kriyiq masinchiqkunaqam Jisukristupa shumaq nutisyanda allipta kriyishpa kasuykanllapa, nishpa. Paykunatashina achka kriyiq masinchiqkunata qamkuna yanapaptikim, Tayta Dyusta ancha rinllapa alabaq. 14 Chayshinam Tayta Dyus ancha rin yanapashuqllapa, ufrindaykita qonaykillapa. Chayshina ufrindaptikillapam, chay ch'askiqkunaqa ancha kuyashushpa, Tayta Dyusman rinllapa mañakuq, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq.

15 ¡Pagikushun Tayta Dyusta! (Chaqa dijarqanmi sapalan Churin noqanchiqkunapaq wañunambaq.) Piru manam atinchiqchu intyindiyta: ¿Imaraykum chayshina ancha yanapawarqanchiq? nishpa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa!

10

Pablum Jisukristupa lijitimu apustulnin

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, Siñurninchiq Jisukristum mana nimatapis wapuyashpachu, ancha shumaqta kuyawashqa kanchiq. (Chayshinallam noqapis kuyashushpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Piru wakinnikiqam disprisyawashpa, rimawangillapa: “Chay Pabluqam noqanchiqkunawan kashpaqa, ancha umildishina shumaqta parlachiwanchiq. Piru rishpaqam, ancha wapupaq tikrakashpa, ancha anyawanchiqllapa kartangunapi”, nishpa. 2 Chaymi noqa Pablu ancha rrugaykillapa, allita kasuwanayki, qamkunaman shamushpa, ama nimatapis anyashunayllapa. Piru wakinnikiqam ningillapa: “Chay Pablum Jisuspi mana kriyiqkunashina pay munashqandalla ruraykan”, nishpa. Chaymi qamkunaman shamushpaqa, listu kani chay rimawaqkunata ancha jwirtita anyanaypaq. 3 Noqaykunaqam runakunalla kanillapa. Piru mayqan kuntrawaqwanqam mana pilyanillapachu chay mana kriyiqkunashinaqa. 4 Chaqa manam binsinillapachu runakunapa armangunawanqa. Ashwanmi Tayta Dyus ancha yanapawanllapa, paypa armangunawan pilyashpa, binsinayllapa asta chay ancha pudirniyuq kuntrawaqkunata. 5 Chaqa chay palanganu kuntrawaqkunam mana munanllapachu ni pipis Tayta Dyuspi kriyinambaq. Piru chay rimawaqkunatam uyarachishpa, runa masinchiqkunata yach'achinillapa, Jisukristuta kasushpa, pay munashqanshina yuyananllapa. 6 Chayraykum qamkunaman shamushpa, rinillapa yanapashuq, Jisusta mas allita kasunaykillapa. Piru yumbay mana kasukuqtaqam (Dyuspa pudirninwan) rinillapa kastigaq.

7 Qamkunaqam chapangillapa sawa kwirpu ima laya kashqandalla. Kanan suq runa yuyaptin: Jisukristupam kani, nishpaqa, allita intyindinqa: Pablupismi Jisukristupa, nishpa. 8 Chaqa wakinnikiqam noqapaq ningillapa: Pabluqam suq alabakaq runa, nishpa. Piru manam nimatapis penqakunichu. Ashwanmi allita yach'ani: Jisukristum noqata numbrawashqa, kamachikuq apustulnin kashpa, qamkunata rikashunaypaq, paypi mas allita yuyakunaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa. 9 Chayri kartaykunata liyishpaqa, ama yuyayllapachu: Pablum munan manchachiwayta, nishpaqa.

10 Piru wakinnikiqam ningillapa: “Pabluqam kartangunapilla ancha jwirtita anyawanchiqllapa. Piru noqanchiqkunawan kashpaqam, ancha kubardi karqan. Manam yaqqa atirqanchu rimayta yach'achiwananchiqqa”, nishpa. 11 Chayri chay laya rimaqqa kayshina allita yach'ayllapa: Pablu karu llaqtapi kashpam, kaykunata iskibrishpa kach'amun. Chaymanda kutimushpaqam, kay kartambi nishqanshinalla rin ruraq, nishpa.

12 Noqaykunaqam mana alabakanichu yumbay chay alabakaq yach'achikuqshinaqa. Chaqa paykunaqam paykunapuralla alabanakushpa ninllapa: “Chay suq yach'achikuqmandam mas allita ruraykani”, nishpa. Chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis yach'anllapachu. 13 Piru noqaykunaqam mana chayshinachu rinillapa alabakaq suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. Chaqa Tayta Dyusmi noqaykunata kamachiwashqa, achka nasyungunaman rinayllapa yach'achikuq. Chayshinam ch'ayamurqayllapa Kurintuman, qamkunata yach'achishunayllapa. 14 Chaqa manaraq ni pipis yach'achishuptinmi, puntata noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishurqaqllapa, paypi kriyinaykillapa. Chaymi maski yumbay runakunamanda mas dirichuyuq kanillapa kunashunayllapa.

15 Nishushqayshinam mana rinillapachu alabakaq suqkuna rurashqambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus niwashqanshinalla ruraykanillapa, Jisukristupi mas allita kriyinaykillapa. Chaqa chayshina kriyiptikillapam, mas allita qamkunata atinillapa yach'achishuyta.

16 Chayshina allita yach'achishushpaqam, munanillapa riyta mas karu llaqtakunaman, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. Piru manam munanillapachu riyta chay suqkuna yach'achikushqan llaqtakunamanqa. Chaqa manam munanillapachu alabakayta suq yach'achikuqkuna rurashqambaqqa. 17 Ashwanmi Dyuspa Santu Librun nishqanshina noqapis nini: "Mayqan runa, warmi ama alabakashpachu, Siñurninchiqta alabanqallapa", nishpa.* 18 Chaqa Tayta Dyusqam mana kushikunchu, suq runa ichu suq warmi alabakaptinqa. Ashwanmi payqa kushikun payta alabaqkunapaq.

11

Chay apustul tukuqkunata ama kriyiyllapachu

1 *[Nuta: Pablu Dyuspa apustulnin kashpapismi, mana munarqanchu alabakayta. Lukismi chay apustul tukuqkunaqa alabakashpa, nirqanllapa: "Pabluqam mana Dyuspa lijitimu apustulninchu", nishpa. Chaymi kay partita iskibrirqan.]* Kananqam ancha rrugaykillapa, chay tuntu apustul tukuqkunashina alabakaptiy, qamkuna agwantawanayki. 2 Chaqa Tayta Dyusshina kuyashushpam, noqaqa mana munanichu, chay apustul tukuqkunata kriyishpa, Jisukristumanda akrakanaykiqa. Ashwanmi ancha munani qamkunata apashuyta Jisukristuman suq mana uchayuq dunsilla chinatashina. Chaymi allita kwidaykillapa, ama nima uchayuq kashpa, Jisuswanlla kasaranaykishina. 3 Piru ancham manchani, dyablu qamkunata ingañashunan, chay punta warmi Ibata chay kulibrawan ingañashqanshina, Jisukristuta amana tukuy shunqo kuyanaykillapa. 4 Chaqa chay apustul tukuqkuna Jisuspaq suq laya duktrinata yach'achishuptinmi, qamkunaqa das kriyingillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askishpaqa, ¿imapaqtaq chay suq laya ispiritutana munangillapa ch'askiriyta? Jisuspa shumaq nutisyanda yach'akushpaqa, ¿imapaqtaq suq laya nutisyata munangillapa yach'akuriytaqa?

5 Noqaqam allita yach'ani: Chay ancha kamachikuq apustul tukuqkunaqam noqamandaqa mana mas yach'ayniyuqchu, nishpa. 6 Chaqa mana allita atishpa rimaytapismi, allita intyindini Jisukristu yach'achikushqanda. Chaymi shumaqta qamkunata yach'achishuptiy, allita yach'angillapa: Pablum ancha yach'ayniyuq, nishpa.

7 Manchu noqa qamkunawan ancha umildi kashpa, yumbaynikita dibaldilla Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishurqaq. Chayshinam rurarqay, yach'anaykillapa: Pablum ancha rrispitawanchiq, nishpa. Chayshina rurashpaqachu, ¿maluta rurashqa kani? Manám. 8 Chaqa suq kriyiq masinchiqkunamanda ufrindangunata ch'askishpaqam, paykunata qoch'iykaymanshina, dibaldilla qamkunata yach'achishunaypaq. 9 Kanan qamkunawan kashpa imay faltawaptinqam, mana nimata qamkunataqa mañashurqaqchu. Ashwanmi chay prubinsya Masiduñamanda ch'ayamuq kriyiq masinchiqkuna ima faltawaqta qowashqallapa. Chayshinallam mana nimatapis rinichu mañashuqllapa. 10 Chaqa Jisukristupa shutimbim allipta niykillapa: Chay prubinsyayki Akayapi yumbay tiyaqmandaqam mana ni pipis atinqachu uyarachiwayta, kayshina kushikushpa niptiy: "Dibaldillam qamkunata yach'achishushqa kani", nishpa. 11 Piru chayshina nishuptiyllapaqa, ama yuyayllapachu: Pabluqam mana kuyawanchiqchu, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusmi yach'an, qamkunata ancha kuyashushqaytaqa.

12 Piru rinim sigiq dibaldilla yach'achishushpa, chay apustul tukuqkuna ama atinanllapa alabakayta: "Noqapismi Pablushina yach'achikuni", nishpaqa. (Chaqa paykunaqam kubrashushpa yach'achikun.) 13 Chay runakunaqam mana Jisukristupa lijitimu apustulningunachu. Ashwan yach'achikuqshina tukushpam, achka llullakunata yach'achikunllapa. 14 Chayshina allin yach'achikuqshina tukuptinllapaqa, ama ispantayllapachu. Chaqa kikin dyablupismi Dyuspa anjilninshina rurakushpa, ancha shumaqta llipyan ingañawananchiq. 15 Chaymi chay apustul tukuqkunapis dyabluta kasushpa, allin runakunashina tukunllapa. Piru chayshina ingañashqanraykum, Tayta Dyusqa paykunata ancha rin kastigaq.

Pablum yach'achikurqan ancha padisishqambaq

16 Mushuqmandam niriykillapa: Amar ni mayqannikipis noqapaqqa yuyayllapachu: Pabluqam luku, nishpaqa. Piru chayshina yuyashpaqa, dijawayllapa lukushina rimanaypaq. Chaqa chay ancha alabakaq apustul tukuqkunashinam noqapis ashlitata rini alabakaq. 17 Piru noqa chayshina alabakashpaqam, suq lukushina rimaykani. Manam Siñurninchiq Jisukristu munashqanshinachu (ni noqa munashqayshinachu) rimaykaniqa. 18 Piru chay apustul tukuqkunam ancha alabakanllapa Jisuspi mana kriyiqkunashina. Chaymi noqapis ashlitata rini alabakaq (ama kriyinaykillapa chay llullakuqkunapi). 19 Chaqa qamkuna yuyashpa: Yach'ayniyuqmi kani, nishpapismi, das kasungillapa chay tuntu alabakaq runakunata. 20 Kanan suq ancha wapu patrunshina qamkunata

* **10:17** Jeremías 9.24

kamachishuptimbismi, das kasungillapa. Chaymi ingañashushpa, imayki kaqkunata
qoch'ishungillapa. Kanan qamkunata disprisyashushpa, ancha palanganuyashpa, asta
qaqllaykipi maqashuptinqa, ¿imapaqmi paykunataqa kasungillapa? 21 Piru noqayku-
naqam mana chay ingañakuq kaqkunashinachu kanillapa. ¡Kinsapch'i balinman penqaku-
naypaq, qamkunawan ancha umildi kashqayrayku!

Piru chay ingañakuqkunaqa manam pitapis manchashpachu, ancha alabakanllapa.
Chaymi noqapis, mana pitapis manchashpachu, suq lukushina rimashpa, atini al-
abakayta. 22 Paykunaqam ninllapa: “Ibriyu rimaypim rimanillapa”, nishpa. Noqapismi
ibriyu rimaypi rimani. Ninllapapismi: “Lijitimu isrraylinukunam kanillapa”, nishpa.
Noqapismi lijitimu isrraylinu kani. Ancham rimanllapapis: “Noqaykunaqam chay
Abrajamba karu willkanguna kanillapa”, nishpa. Noqapismi Abrajamba karu willkan
kani. 23 Ninllapapismi: “Noqaykunaqam Jisukristupaq yach'achikuni”, nishpa. Piru
noqaqam Jisuspaq masta yach'achikuni. Suq lukushinam kaykunata parlachiykillapa.
Noqatam mas achka kutinda karsilawarqanllapa. Kanan mas achka kutindam asuti-
warqanllapa. Chayshinam mas achka kutinda yaqqa wañurqanipis, (Jisuspa shumaq
nutisyanda yach'achikushpa.) 24 Chaqa llaqta masiy isrraylinukunapa awturidarninguna
sinku kutinda chikutiwan asutiwarqanllapa. Kada bwiltam asutiwarqan 39 chikutista.
25 (Rrumanu awturidarkunapismi) kimsa kutinda qerukunawan maqawarqanllapa. Suq
kutindam kuntrawaqkuna sitawarqanllapa, wanchiwananllapa. Yakupi puriq barkuku-
napi riykashpa, kimsa kutinda yakuman seqarqayllapa. Chaymi suq kutinda suq diya, suq
tuta yakupi wambuykarqay. 26 Chayshina Jisukristupaq yach'achikushpa, tukuy mayta
purishpam, rriyukunata pasaqshina yaqqa wañurqay. Ladrungunapismi yaqqa wanchi-
warqanllapa. Llaqta masiy isrraylinukuna, mana isrraylinu kaqkunapismi achka kutinda
munarqanllapa wanchiwayta. Kanan llaqtakunapa ch'awpimbi kashpa, chay chuncha
lugarkunata pasaqshina, chay mar yakupi purishpapismi, yaqqa wañurqay. Jisuspi kriyiq
tukuqkunapismi ancha munashqallapa dañachiwayta. 27 Kanan achka diyakunam pun-
chawnindin tutapnindin shayku shayku trabajashpa, mana nimatapis puñushqachu kani.
Kanan wakin diyakunam yakupaq, mikunapaq ancha padisishqa kani. Manam ni allin
mudanayuqchu kashqa kani. Chaymi chiriwan ch'apsikashpa purishqa kani.

28 Chayshina padisishpaqam, ashwan masta llakini yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.
Chaqa ancham yuyani: ¿Imashinaraq kawsaykanllapa Dyuswan? nishpa. 29 Chaymi Jisuspi
kriyiq masinchiqkuna disanimakaptinqa, noqapis paykunapaq ancha llakishpa, yaqqa
disanimakani. Ichu suq kriyiq masinchiqta uchata rurachiptinqa, ancha penqakushpa,
piñakuni. 30 Chaymi alli kaptin alabakanayqa, kayshinalla nishaq: Ancha dibil kap-
tiypismi, Jisukristu ancha yanapawashqa, nishpa. 31 Kanan Siñurninchiq Jisukristupa
Taytan Dyusmi yach'an allip kaqtalla rimashqaytaqa. ¡Paytalla tukuy tyimpu alabashun-
llapa! 32 Chaymi Damasku llaqtapi kaykaptiy, chay gubyirnu Aritaspa yanapakuqnin-
manda washawarqan. Chay llaqtapa tukuy rridurninmi muralladu karqan. Chaymi
ama lluqshinaypaq, chay kamachikuqqa chay atun murallapa yumbay pungungunapi
suldadungunata rurarqan, piskawananllapa. 33 Chaymi wakin kriyiq masinchiqkuna
suq kanastata waskakunawan watarqanllapa. Chaymandaqam chay atun murallapa
suq bintananman surqowashpa, chay kanastapi sawaman ishkichiwarqanllapa, chay
llaqtamanda mitikanaypaq.

12

Tayta Dyusmi musqoypishina Pabluta payta pasanambaq kaqta rikachirqan

1 Manam nimapaqpis balinchu alabakanayqa. Piru Siñurninchiqmi musqoypishina
pakadu kusaskunata rikachiwarqan. Chay rikashqayta nishqaykillapa. 2 Chaqa katursi
watanam pasashqa, Tayta Dyus mas altu syiluman apawashpa, paypa lugarninda rikachi-
washqanqa. Piru manam yach'anichu: Kwirpundiytachu apawarqan ichu musqoypishi-
nalla apawarqan, nishpaqa. Tayta Dyusllam chaypaqqa yach'an. 3 Mushuqmandam
niriykillapa, Tayta Dyusllam yach'an kwirpundiytachu apawarqan ichu ispirituytalla,
nishpaqa. Chaqa noqaqam mana yach'anichu. 4 Chayshina Tayta Dyus syiluman
apawaptinmi, ancha shumaq pakadu palabrakunata uyarqay. Piru Tayta Dyusqam mana
dijawanchu rimanaypaq chay uyashqay palabrakunataqa. 5 Chayshina syiluman rish-
papismi, mana munanichu alabakayta chay rikashqaypaqqa. Ashwanmi alabakashaqqa
ancha dibil kaptiy, Siñurninchiq yanapawashqambaq. 6 Piru chayshina alabakashpaqam,
mana chay tuntukunashinachu rimayman. Ashwanmi allip kaqtalla niymanqa. Piru
manam munanichu alabakayta. Ashwanmi munani qamkuna allita riqsiwanayki:
¿Pabluchu allita ruran, allita yach'achikun ichu mana? nishpa.

7 Piru chay ancha shumaq kusaskunata syilupi rikachiwashpaqam, Tayta Dyusqa
mana munarqanchu palanganu kanaypaqqa. Chaymi dyabluta dijarqan, kwirpuyta
padisichinambaq. Chayshinam padisini, ama alabakanaypaq. *[Nuta: Kay birsikulum*
grigu rimaypi kayshina nin: "Noqapa kwirpuypim kashata plantarqan", nishpa. Mas
achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay kasha plantashqam munan niyta: "Pablum
qeshyaq ichu lisyadu karqan", nishpa. Piru wakinqam yuyanllapa: Chay kashaqam mu-
nan niyta: "Pabluta kuntraqkunam payta ancha padisichishqa", nishpa.] 8 Chaymi
kimsa kutinda Siñurninchiqta ancha rrugashqa kani, ama masta chayshina padisinaypaq.
9 Piru payqam niwarqan: "Noqa kuyashushpam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa
kawsanayki. Chaqa mana nimatapis atiptiki ruraytaqam, masta rini yanapashuq", nishpa.
Chaymi noqaqa ancha kushikuni. Chaqa ancha dibil kaptiypismi, Jisukristu ancha yana-
pawan pudirninwan. 10 Chaymi ancha dibil kashpa ichu musyawaptinllapa ichu imay
faltawaptin ichu kuntrawaqkuna qesachawaptin ichu ancha padisishpapis, noqaqa rini
kushikuq. Chaqa mas dibil kaptiymi, Jisukristu masta yanapawan, ancha jwirti kanaypaq.

Pablum ancha llakirqan kurintinukuna mana allita ruraptinllapa

11 Manam munashqachu kani alabakayta suq tuntushina. Mas allich'i kananda,
qamkuna alabawanayki. Chaqa chay apustul tukuqkunaqam mana nimapipis atinlla-
pachu binsiwayta. Piru wakinnikiqam mana munangillapachu ni uyawayta. Ashwanmi
chay apustul tukuqkunatalla kasungillapa. Chaymi awnki mana baliptiypis, ancha nisis-
aryu kashqa, alabakanaypaq, chay apustul tukuqkunata ama kriyinaykillapa. 12 Chaqa
Tayta Dyus yanapawaptinmi, qamkunawan kashpa, mana shaykuq yach'achishushpa,
achka ispantaypaq milagrukunata rurashqa kani. Chaykunata ruraptiymi, qamkunaqa
allita yach'arqaykillapa: Jisukristum Pabluta allipta numbrashqa, apustulnin kanambaq,
nishpa. 13 Chaymi tapuykillapa: ¿Imapitaq mana allitachu yanapashushqallapa kani chay
wakin kriyiq masinchiqtashinaqa? Piru qamkunawan kashpaqam, mana nimatapis
mañashurqaqchu mantyiniwanaykiqa. Kinsapch'i chayshina mana nimatapis mañashushpa,
qamkunata ufyindishushqa kani. Chayshina rurashqa kaptiyqa, pirdunawayllapa.
14 Siguradunam kani shamunaypaq qamkunata watukushuq. Kay shamushqay-
wanqam kimsa kutinna rini watukushuqllapa. Piru manam munanichu nimatapis
mañashuyllapata. Ashwanmi munani, qamkuna tukuy shunqoykiwan kuyawanayki. (No-
qaqam taytaykishina kashpa, munani qamkunata yanapashuyta.) Chaqa wambritukū-
nam taytangunata mana mantyininllapachu. Ashwanmi taytakuna wambrangunata
mantyinin. 15 Chayshina taytaykishina kashpam, tukuy imayta qoshuyman, qamkunata
yanapashunaypaq. Asta wañuymambismi qamkunata yanapashunaypaq. Chayshina ancha
kuyashuptiyqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana yaqqa kuyawangichu?
16 Chaqa qamkunaqam allita yach'angi mana nimata mañashushqayta. Piru chayta
yach'ashpapismi, wakinnikiqa noqapaq rimangillapa: "Pablum, ancha bibasu kashpa,
ingañawaqninchiq, qellayninchiqta surqowashqa kanchiq", nishpa. 17 ¿Qamkunaqachu
yuyangillapa: Pablum wakin kriyiq masinchiqkunata kach'amurqan, ufrindanchiqta
paypaq apananllapa, nishpa? (Manam nimatapis chayshinaqa rurashqachu kani.)
18 Ashwanmi masanchiq Tituta rruqarqay, rinambaq watukushuqllapa. Suq masanchiq-
tapismi paywan kach'amurqay. Mayá, ¿chayshinaqachu Titu ingañashushpa, imaykillapata
surqorqan? Manám. Ashwanmi Tituqa noqashinalla yuyashpa, ancha kuyashushpa,
dibaldilla qamkunata yach'achishurqan.
19 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kinsapch'i yuyangillapa: Pabluqam kay kartata
kach'amushqa, washakaptin, paytana kriyinanchiq, nishpa. Manam chayshinachu. Ash-
wanmi Jisukristu yanapawaptin, Dyuspa ñawpambishina kay kartata iskibriykillapa, Jisuspi
mas allita kriyinaykillapa. 20 Piru noqaqam manchani: Shamushpa watukushuqch'i, tar-
ishuyman, mana allikunata ruraykaptikillapa. Chayshina tarishushpaqam, mana rinichu
ruraq gustuykitaqa. Chaqa kinsapch'i qamkunaqa suqwan suqwan anyanakuykangi,
imbidyanakuykangi, piñapanakuykangi, akranakuykangi, washa rimaykuna kangillapa,
musyanakuykangi, palanganuyaykangi ichu sh'uqyashpa, tukuy mana baliqkunata ru-
raykangillapa, nishpa. 21 Chaymi manchani: Kinsapch'i achka qamkuna unaymanda-
pacha uchata ruraykangillapa, suqwan suqwan puñushpa ichu runakunapa ñawpambi
penqakuypaq kusaskunata rurashpa. Chaymi chay uchaykikunata mana dijaptikillapa,
qamkunaman shamushpa, qamkunarayku penqakushpa, Dyuspa ñawpambi rini waqaq,
nishpa.

13

Pablum kay kartanda ushyanambaq, kriyiq masingunata kunarqan

1 Nishushqayshinam, kay shamushqaywanqa kimsa kutindana rini shamuq, qamkunata rikashuq. Dyuspa Santu Librumbim nin: “Yach'anayki suq runapaq, ¿uchayuqchu ichu mana? nishpaqa, ishkay ichu kimsa tistigukunata allita uyay, chay runata shimbiptinllapa”, nishpa.* 2 Yuyayllapa chay ultimu diya watukushushpa kunashushqayta. Chaqa qamkunawan kashpaqam, chay uchayuqkunata ancha kunarqay, uchakunata amana ruranallapa. Kanan noqaqam karupi kashpapis, yumbaynikita chayshinalla ancha kunaykillapa. Chaqa qamkunaman shamurishpaqam, yumbay chay uchayuqkunata rini kastigaq. 3 Chayshina kastigashuptiymi, allita ringillapa yach'aq: Pablum Jisukristupaq riman, nishpa. Chaqa Jisukristum ancha pudirniyuq kashpa, chay uchayuqkunata rin kastigaq qamkunapa ñawpaykipi. 4 Allibmi Jisukristu kruspi wañurqan suq mana pudirniyuq runashina. Piru Tayta Dyusmi pudirninwan wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinallam noqaykunapis mana pudirniyuq runakuna kanillapa. Piru Jisuspi allita kriyiptiyllapam, ancha pudirniyuq Tayta Dyus yanapawanllapa, pay munashqanshina atinayllapa rurayta qamkunawan.

5 Chayri yumbay qamkuna allita mallipakayllapa: ¿Jisukristupichu allipta kriyiykani ichu mana? nishpa. Chaqa paypi allipta kriyiptikiqam, payqa qamkunapi kawsaykan. Piru paypi mana allipta kriyishpaqam, yanqa kriyiq tukuqkunalla kangillapa. 6 Piru noqaqam qamkunapi yuyakuni: Allitam ringillapa riqsiwaq: Pablum Jisuspa lijitimu apustulnin, nishpa. 7 Chaymi Dyusman mañakuni, ama nima maluta rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa mas allim kanman, noqa pandashpa anyashunaypaq, mana nima uchayuq kaptikillapa. Paqtar anyashushpa, pandashqa kani. 8 Kanan allip kaqtaqam mana atinillapachu kuntrayta. Ashwanmi allip kaqtalla rimashpa kawsanillapa. 9 Chaymi qamkuna Jisuspi allita kriyiptikiqa, ancha kushikunillapa. Chaqa qamkuna chayshina kawsaptikiqam, mana nima pudirniyuqchu kanillapa kastigashunayqa. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, kada diya mas allita rurashpa, kawsanaykillapa. 10 Chaymi manaraq shamushpa qamkunata watukushuqqa, karumanda kay kartata iskibriykillapa, allitalla rurashpa kawsanaykillapa, noqa shamushpa, ama kastigashunaypaq. Chaqa Siñurninchiq Jisusmi pudirniyuq apustulnimbaq numbrawashqa, qamkunata yach'achishunay, paypi mas allita kriyinaykillapa. Manam numbrawashqachu, qamkunata dañachishunayqa.

11 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kushikuyllapa. Ancham rrugaykillapa, allitalla rurashpa kawsanayki. Chayri kunswilakashpa, suq yuyayniyuq kashpa, shumaqta kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapaqam, Tayta Dyusqa kushichishushpa, kuyashushpa, qamkunawan rin kaq. 12 Chayri suqwan suqwan ancha rrispitanakushpa, muchanakushpa napaykunakuyllapa. 13 Kay lugarmandam, Jisuspi yumbay kriyiq masinchiqkunapis napaykushungillapa.

14 Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi yumbaynikita yanapashunqa. Tayta Dyuspis kuyashunqallapa. Santu Ispiritumbis qamkunawan kanqa. Chayshina kanqa.

* **13:1** Deuteronomio 19.15

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN PRUBINSYA
GALASYAPI TIYAQKUNAMAN
(GÁLATAS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan prubinsya Galasyapi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay prubinsya Galasyapiqam rrumanukuna kamachiqllapa. Chay prubinsyapiqam mas atun llaqtakuna shutiq: Ikuñu, Listra, Dirbi, Antyukiya. Pabluqam chay Galasyaman ch'ayashpa, Jisukristupaq yach'achikuptin, achka runa, warmi Jisuspi kriyishqallapa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablu chay llaqtakunamanda rishqana kaptinmi, wakin isrraylinu runakuna ch'ayashpa, Pablupa washanda rimashpa, suq laya duktrinata yach'achikurqan: "Runakunapa kwirpumbi siñalta rurashpa, Muysispa yumbay liyningunata kasuyllapa washakanaykillapa", nishpa. Chay galasyanukuna chay runakunata kriyiptinllapam, Pabluqa yach'ashpa, ancha llakirqan. Chaymi kay kartata kach'arqan, kunashpa: "Muysispa liyningunaqam mana pitapis atinchu washayta. Jisukristupi allipta kriyiptinchiq, pay washawanchiqllapa", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Gal 1.1-10 niwanchiqllapa, Pablu galasyanukunata kayshina kunashqambaq: "Ama kriyiyllapachu suq runakuna suq laya duktrinata yach'achishuptinqa", nishpa.

Gal 1.11-2.21 niwanchiq, kikin Jisukristu Pabluta yach'achishqambaq; manam runakunachu.

Gal 3.1-4.31 niwanchiq, noqanchiqkuna Muysispa yumbay liyningunata munashpa kasuyta washakananchiqqam, suq randishqa kriyadushina kawsaykanchiqllapa. Chaqa manam atinchiqchu kumpliyta yumbay chay liykunataqa. Piru Jisukristupi kriyishpallapaqa, librina kanchiqllapa. Chaqa Dyusqam unayna liyningunata qowarqanchiq, yach'ananchiq: Uchayuqmi kanchiq, nishpa. Piru Muysispa yumbay liyningunata mana atiptinchiqllapa kumpliyta, Jisukristu wañurqan washawananchiq. Chaymi Pabluqa anyan galasyanukunata, munaptinllapa Muysispa liyningunata kasuyta washakananllapa.

Gal 5.1-6.18 niwanchiq kwirpunchiqpi siñalta ruraptinchiqqam, mana nimatapis yanapawanchiqchu washakananchiqqa. Piru Jisukristupi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakuptinchiqqam, Tayta Dyusqa noqanchiqkunawan ancha kushikun.

Pablum napaykurqan galasyanukunata

1-2 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablu, kaypi pullay kaq kriyiq masinchiqkunawanmi kay kartata kach'amunillapa qamkuna prubinsya Galasyapi tandakaq kriyiq masiykunaman. Chaqa noqatam kikin Jisukristu numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Manam runakunachu numbrawashqaqa. Ashwanmi Jisukristu, payta kawsachishqan Taytan Dyuswan numbrawashqaqa. 3 Chaymi mañakuni Taytanchiq Dyusman, Jisukristumambis, tukuy imapi yanapashunanllapa, kushikushpa kawsanaykillapa. 4 Chaqa Tayta Dyus munashqanshinam Jisukristu wañurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, amana chay uchayuqkunashina kawsananchiqllapa. 5 ¡Chayri tukuy tyimpu Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Biba Tayta Dyus! ¡Chayshina kanqa!

Jisusllam atin washawayninchiqta

6 Jisukristu ancha kuyawaqninchiq wañushqanraykum, Tayta Dyusqa kumbidawashqa kanchiq, paypi kriyiptinchiq, washawananchiq. Piru qamkunaqam paymanda das akrakashpa, suq laya duktrinapina kriyiykangillapa. Chaymi ancha ispantani: ¿Imapaqraq chayshina kriyiykanllapa? nishpa. 7 Chaqa Jisukristullam uchanchiqkunamanda pirdunawaqninchiq, atin washawayninchiqta. Chaymi mana kanchu suq laya duktrina washawananchiqqa. Lukismi wakin runakuna pandachishushpa, suq laya duktrinatana yach'achishungillapa. 8 Chayri suq laya duktrinata mayqan qamkunata yach'achishuqtaqa Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa. Kanan noqa kikiy ichu suq anjil syilumanda shamuqqa chay yach'achishushqaymanda suq laya duktrinatana qamkunata yach'achishuptiyqa, noqaykunatapis kastigawashpa, chingachiwanqa. 9 Chay nishushqaytam suq kutinda niriykillapa: Suq laya duktrinata mayqan yach'achishuqtaqar, Tayta Dyus kastigashpa chingachinqa, nishpa.

10 Chayshinaqam niykillapa, ancha munashpa Tayta Dyus alabawanambaq: “Ancha
allita noqapaq yach'achikushpam, kawsaykangi”, nishpa. Manam munanichu, runakuna
alabawananqa. Chaqa runakuna alabawanambaq yach'achikushpaqach'i, Jisukristutaqa
manana kasuymanchu.

Tayta Dyusmi Pabluta akrashqa karqan, apustulnin kanambaq

11 Kuyashqay kriyiq masitakuna, kayta allita yach'ayllapa: Noqa Pablum Jisukristupa
shumaq nutisyanda yach'achikuni, qamkuna washadu kanaykipaq. Manam runakuna
yuyashqandachu yach'achikuniqa. 12 Chaqa Jisukristu kikinmi kay shumaq nutisyandaqa
yach'achiwashqa. Manam mayqan runachu yach'achiwashqaqa.

13 Qamkunaqam noqapaqqa yach'angillapa: Unayqam Pabluqa isrraylinu masingu-
napa duktrinanda kasushpa kawsarqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkunataqa ancha qe-
sachashpa, munarqan limpu chingachiyta, nishpa. 14 Chaqa unayqam noqaqa chay
isrraylinu agwiluykunapa kustumbringunata ancha allita kasurqay. Chaymi noqaqa
chay pullay wiñaqkunamandaqa masta yach'akushqa karqay chay unay duktrinangunata.
15 Piru Tayta Dyusqam ancha kuyawashpa, mamitaypa pach'ambi kaptiylla, akrawashqa
karqan, paypaq yach'achikunaypaq. Chaymi munashqan tyimpupi, 16 Churin Jisusta
riqsichiwarqan, shumaq nutisyanda waq mana isrraylinu kaqkunata yach'achinaypaq.
Chayshina Tayta Dyus kikin yach'achiwaptinmi, mana rirqaychu ni mayqan runaman,
Jisuspaq yach'achiwananqa. 17 Manam ni Jirusalin llaqtaman rirqaychu, chay punta
apustulkunamanda yach'akunaypaqqa. Ashwanmi das rirqay chay nasyun Arabyaman.
Chaymandaqam kutimurqay chay Damasku llaqtamanna.

18 Chaymandaqam kimsa watamandaraq Jirusalinman rirqay, Pidruta riqsishpa pay-
wan parlaq. Chaypi tarishpaqam, paywan kinsi diyasta karqay. 19 Chaypi kashpaqam,
Siñurninchiq Jisuspa masan Jakubuwambis parlarqay. *[Nuta: Chay Jakubullam Santyagupis
shutirqan.]* Piru manam tarinakurqaychu chay suq apustulkunawanqa. 20 Alliptam
niykillapa: Allip kaqtalla iskibrishpam, qamkunaman kach'amuni. Dyuspa ñawpambim
niykillapa: Manam nimatapis llullakuykanichu, nishpa.

21 Chaymandaqam prubinsya Siryaman, prubinsya Silisyaman rirqay. 22 Piru prubinsya
Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaqa manaraq riqsiwarqanchu. 23 Piru
yach'arqanllapa: Chay runa unay qesachawaqninchiqmi manana kuntrawanchiqchu.
Ashwanmi Jisuspa shumaq nutisyandana yach'achikuykan, nishpa. 24 Chayshina noqapaq
yach'ashpaqam, Tayta Dyusta ancha alabarqanllapa.

2

Apustul masingunam shumaqta Pabluta ch'ayachirqanllapa

1 Katursi watas pasaptinqam, kriyiq masinchiq Birnabiwan Tituta apashpa, mushuq-
manda ririrqay Jirusalin llaqtaman, 2 Tayta Dyus kamachiwaptin. Chaymi waqman
ch'ayashpaqa, chay kamachikuq kriyiq masinchiqkunawanlla tandakashpa, paykunata
intyindichirqay: “Noqaqam chay mana isrraylinu kaqkunata kayshina Jisuspa shumaq
nutisyanda yach'achiykani, paypi kriyinanllapa”, nishpa. Chaqa manam munarqay-
chu chay kamachikuq kriyiq masinchiqkuna kuntrawananllapa, ama balinambaq chay
yach'achikushqayqa. 3 Chaypim pullay karqan chay kriyiq masinchiq Titupis. Paymi
nasyun Grisyamanda kaptimbis, chay apustul masiykunaqa mana kamachirqanchu,
isrraylinukunapa siñalninda kwirpumbi ruranambaqqa. 4 Piru chay Jirusalimbiqam
karqambis Jisukristupi kriyiq tukuqkuna. Paykunaqam Tituta ancha munarqanllapa
kamachiyta, chay siñalta kwirpumbi ruranambaq. Chaymi paykunaqa manashinalla
noqaykunaman shamushqa karqan jusgawananllapa: Jisuspi kriyishpaqachu, Muysispa
yumbay liyningunata kasuykanllapa ichu mana, nishpa. Chaqa ancham munarqanl-
lapa, randishqa kriyadushina kawsashpa, yumbay liyningunata kasunayllapa. 5 Piru
noqaykunaqam mana nimatapis paykunataqa kasurqayllapachu. Chaqa munarqayla-
pam, qamkuna mana isrraylinu kaqkuna Jisuspa shumaq nutisyambilla allipta kriyishpa
kawsanaykillapa.

6 Kanan chay mas kamachikuq kriyiq masinchiqkunaqam mana nimatapis niwarqan-
llapachu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. Piru chay kamachikuqkunaqam an-
cha rrispitadu kashpapis, noqapaqqa mana balinllapachu maski chay wakin kriyiq mas-
inchiqmandaqa. Chaqa Dyusqam mana sawa kwirpunchiqtallachu rikan. (Ashwanmi
shunqonchiqta rikashpa, jusgawanchiq.) 7-8 Chay kikin Tayta Dyusmi Pidruta apustulnim-
baq numbrashpa, isrraylinukunaman kach'arqan, paykunata Jisuspaq yach'achinambaq.
Chayshinallam noqatapis apustulnimbaq numbrawashpa, qamkuna mana isrraylinu

kaqkunaman kach'amuwarqan, qamkunata Jisuspaq yach'achishunaypaq. Chayta noqapaq intyindishpaqam, chay apustul masiykunaqa mana nimatapis niwarqanchu, kambyanaypaq chay yach'achikushqayta. 9 Ashwanmi chay ancha rrispitadu kriyiq masinchiqkuna Jakubu, Pidru, Jwan noqapaq allita yach'ashpa, suq tratuta rurarqanllapa noqawan, Birnabiwambis, di palabra kidashpa, yach'achikuq masikuna kanayllapa. *[Nuta: Pidrullam Sifaspis shutiq.]* Chaymandaqam kayshina niwarqanllapa:

—Qamkuna riyllapa yach'achiq yumbay chay mana isrraylinu kaqkunata. Noqaykunaqam rinillapa yach'achiq kay llaqta masinchiq isrraylinukunata, nishpa.

10 Chaykunata niwashpaqam rrugawarqanllapa, chay mana nimayuqkunata yanapanayllapa. Noqapismi chayshinalla yuyashpa, chay pubrikunata ancha yanapashqa kani.

Pablum Antyukiyapi Pidruta anyarqan

11 Kanan noqa Pablum rini nishuqllapa imaraykum anyarqay apustul masiy Pidruta, chay Antyukiya llaqtapi mana allita rurashqanrayku. 12 Chaqa chay Pidruqam Antyukiya llaqtaman ch'ayashpaqa, puntata allita rurashpa, yumbay kriyiq masinchiqkunawan pulla mikurqan. Piru chaymandaqam Jirusalinmanda ch'ayamurqan wakin isrraylinu kriyiq masinchiqkuna, Jakubu kach'amuptin. Chay ch'ayamuqkunam munarqan, Jisuspi yumbay kriyiqkuna chay siñalta kwirpumbi ruranan llapa. Chaymi Pidruqa mancharqan, chay ch'ayamuqkuna anyanambaq: "¿Imaraykutaq mikuykangi chay mana siñalniyuq kaqkunawanqa?" nishpa. Chaymi Pidruqa chay mana siñalniyuq kaqkunamanda akrakashpa, manana mikurqanchu paykunawanqa. 13 Chaymi chay suq isrraylinu kriyiq masinchiqkunapis, shiminwanlla Dyusta kasushpa, manana mikurqanllapachu chay mana isrraylinu kaqkunawanqa. Asta Birnabitapismi manchachiptinllapa, paykunawan manana mikurqanchu. 14 Chayshina rurashpaqam, Jisukristu niwashqanchiqtaqa manana kasurqanllapachu. Chaymi noqa Pablu chay Pidruta yumbay kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi anyarqay: "Qam isrraylinu kashpapismi, chay mana isrraylinu kaqkunawanqa shumaqta kawsashqa kangi. ¿Imapaqnamiri kananqa paykunataqa yach'achiykangi, kustumbrinchiqkunata kasushpa, kawsananllapaqa?" nishpa.

Jisukristupi kriyiqkunatam Dyus washan

15 Noqaykunaqam isrraylinu kastamanda nasishqallapa kani. Chaymi llaqta masiy isrraylinukunapaqqa mana kanillapachu qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunashinaqa. Chaqa qamkunapaqqam ninllapa: "Muysispa liyningunataqam mana kasunllapachu. Chaymi uchayuqkuna", nishpa. 16 Piru isrraylinu kashpapismi yach'anillapana: Jisukristupi kriyiptinchiqllam, Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq. Manam pirdunawanchiqchu, Muysispa liyningunata kasuptinchiqqa. Chaqa manam pipis washakanqachu Muysispa liyningunata kasushpaqa.

17 Chayshina Jisukristupi kriyiptiyllapaqam, achka isrraylinu masiykuna noqaykunapaq kayshina ninllapa: "Paykunaqam Muysispa liyningunata manana kasushpaqa, ancha uchayuqkuna", nishpa. ¿Chayshina Jisuspi kriyiptiyqachu, pay uchata rurachiwaykan? ¡Manám! 18 Piru noqa yach'achikushpa: "Muysispa liyningunata kasushunllapa washakananchiqqa", nishpaqam, uchayuqna kayman. 19 Chaqa Muysispa liyningunapi kriyishpaqam intyindirqay: Chay liykunawanqam mana atinichu washakayta. Ashwanmi yumbay chay liykunata mana atishpa kumpliyta, rini chingaq, nishpa. Chaymi chay liykunata munashpa kumpliyta washakanaypaqqa, wañushqashina kani. Piru Jisuspi kriyishpaqam, kawsamushqashina kani. 20 Chaqa Jisukristu kruspi klabadu kaptinmi, noqapis paywan pulla kruspi klabadushina karqay. Chaymi kananqa kay kwirpuypiqa manana noqallachu kawsani. Ashwanmi Jisukristu Santu Ispiritunwan noqapi kawsashpa yanapawan, allita rurashpa kawsanaypaq. Chaymi kay pachapi kawsashpaqa, Dyuspa Churimbi kriyishpa kawsani. Chaqa payqam ancha kuyawashpa, pay kikin intrigakashpa wañurqan, uchaykunamanda washawanambaq. 21 Chayshina Tayta Dyus ancha kuyawashpa washawaptinmi, mana rinichu disprisyaq pay rurashqandaqa. Piru Muysispa liyningunawan atiptinchiq washakaytaqam, yanqana wañunanda Jisukristuqa.

3

¿Jisuspichu kriyishun ichu Muysispa liyningunapi?

1 ¡A, galasyanu tuntukuna! ¿Pitaq qamkunata brujiyashushqa, amana Jisuspi allita kriyinaykiqa? Manchu noqaykunaqa qamkunawan kashpa, ancha klarituta yach'achishurqaq: "Jisukristum kruspi wañurqan washawananchiq", nishpa. 2 Mayá, niwayllapa, ¿Muysispa liyningunata kasuptikichu, Dyuspa Santu Ispiritunqa qamkunaman shamurqan? ¡Manam chayshinachu! Ashwanmi shamurqanqa, Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapa, ¿manachu? 3 ¿Ima, ancha tuntuchu kangillapa? Allita yuyayllapa.

¿Imashinam ch'askirqaykillapa Dyuspa Santu Ispiritundaqa? Jisuspi kriyishpallam
ch'askirqaykillapaqa, ¿manachu? Chaymi ¿imashina atingillapa yuyayta: Noqanchiqlla
allita kawsashpam, atinchiqllapa washakayta, nishpaqa? 4 Jisuspi kriyishqaykirayku
ancha padisishpapis, ¿manachu nimatapis yach'akushqallapa kangi? ¡Paqtar ashlitata
yach'akushqallapa kangi! 5 Chaqa Jisuspaq uyakushpa, paypi kriyiptikillapam, Tayta
Dyusqa Santu Ispiritunda qoshushpa, qamkunapi achka milagrukunata rurashqa. Piru
manam chayshinaqa rurashqachu, Muysispa liyningunata kasushqaykirayku. Ashwanmi
chay milagrukunata rurashqa, qamkuna Jisuspi kriyishqaykirayku.
6 Dyuspa Santu Librumbim chay unay Abrajambaq nin: "Dyuspim allita kriyirqan.
Chaymi Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuqpaqna riqsirqan", nishpa.*
7 Chayri allita yach'ayllapa: Pipis Dyuspi allipta kriyiqqam Abrajamba karu willkanshina,
nishpa. 8 Chaqa unaymandapacham Tayta Dyusqa yach'arqan: Chay mana isrraylinu
kaqkuna noqapi kriyiptinqam, paykunatapis mana uchayuqpaqna rini riqsiq, nishpa.
Chaymi Tayta Dyus Santu Librumbi kay allin nutisyata Abrajanda nirqan: "Abrajan,
qamraykum yumbay nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq", nishpa.* 9 Chayshinam
Tayta Dyusqa paypi yumbay kriyiqkunata yanapan, Abrajanda yanapashqanshina.
10 Piru Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqam maldisidu rinllapa kaq chingananllapa,
yumbay chay liykunata mana kumplishqanrayku. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim
nin: "Mayqan runa ichu warmi Muysispa yumbay liyningunata mana kumplishpaqam,
maldisidu rinllapa kaq", nishpa.* 11 Allitam yach'anchiqllapa: Manam pipis atinchu
kumpliyta Muysispa yumbay liyningunata washakanambaqqa, nishpa. Chaymi Dyuspa
Santu Librumbi nin: "Tayta Dyuspi kriyiqkunaqam pirdunadu kashpa, tukuy ty-
impu rinllapa kawsaq", nishpa.* 12 Piru Muysispa liyningunata munashpa kumpliyta
washakananchiqqam, Dyuspiqa manana kriyiykanchiqchu. Chaymi Dyuspa Santu Li-
brumbiqa nin: "Muysispa yumbay liyningunata kumplishpaqam, qamkunalla atingiman-
llapa washakayta. Manaqa manam", nishpa.* *Nuta: Piru manam pipis atinchu kumpliyta
yumbay chay liykunataqa.*
13 Chaymi maldisidu karqanchiq chingananchiqllapa. Piru noqanchiqpa rrimpla-
sunchiq Jisukristuqam maldisidu karqan, amana chingananchiqllapa. Chaymi Dyuspa
Santu Librumbi kayshina nin: "Qerupi yumbay warkudukunam maldisidu", nishpa.*
14 Chayshinam Jisukristuqa kruspi warkudu wañurqan, isrraylinukunata, mana isrraylinu
kaqkunatapis washawananchiq, chay unay Abrajanda Dyus ufrisishqanshina. Chaymi
Jisukristu wañurqan, paypi yumbay kriyiqkuna Santu Ispiritunda ch'askinanchiqllapa.

Dyusmi washan paypi kriyiqkunata

15 Kriyiq masitakuna, suq kumparasyunda rurashpam, kayshina niykillapa: Mayqan
runa suq tratuta rurashpa firmaptinqam, manana ni pipis atinchu chingachiyta ni ya-
payta, suq laya tratuna kanambaqqa. (Chayshinallam Tayta Dyus ufrisiwashqanchiqta
mana nunka rinchu kambyaq.) 16 Chaymi Tayta Dyusqa suq tratuta rurashpa, chay
unay agwilunchiq Abrajanda kayshina ufrisirqan: "Qamba suq miraynikiwanmi yumbay
nasyungunapi tiyaqkunata rini yanapaq", nishpa.*
Manam nirqanchu: "Miraynikikunawanmi rini yanapakuq", nishpaqa. Ashwanmi suq-
paqlla rimarqan. Chayshinam Tayta Dyusqa Churin Jisukristupaq rimarqan. 17 Kaytaqam
niykillapa: Tayta Dyusqam Abrajanwan chay punta tratuta rurashpa, ancha allita
ufrisirqan kumplinambaq. Chaymandaqam 430 watakuna pasaptinqa, Muysisqa Dyus-
manda ch'askirqan chay liykunata. Piru Muysispa chay liyningunaqam mana atishqachu
kambyayta Tayta Dyus Abrajanwan chay punta tratu rurashqandaqa. 18 Chaqa Tayta
Dyusqam Abrajandaqa mana washarqanchu, chay liykunata kasushqanrayku. Ash-
wanmi Abrajanda chay ufrisishqanda kumplishpa, dibaldilla washarqanqa.
19 Tayta Dyus chayshina Abrajanda dibaldilla ufrisishpaqam, ¿imaraykutaq Muysistaqa
qorqan chay liykunataqa? Chay liykunataqam qorqan, intyindinanchiq: Uchayuqmi
kani nishpa. Piru chay liykunaqam balirqan Abrajamba chay karu willkan Jisukristu
wañunangamanlla. Chaymi Dyuspa anjilninguna chay liykunata Muysista qorqan. Chay-
mandaqam Muysisqa abugadushina kashpa, isrraylinukunata qorqan. 20 Piru Tayta
Dyus kikinllam Abrajanda ufrisishqa karqan yanapanambaq. Manam nirqanchu ni
anjilningunata ni abugadu layata, Abrajanwan parlanambaqqa.

Muysisqam yach'achiwanchiq, Jisuspilla kriyinanchiqllapa

---

* **3:6** Génesis 15.6 * **3:8** Génesis 12.3 * **3:10** Deuteronomio 27.26 * **3:11** Habacuc 2.4 * **3:12** Levítico 18.5
* **3:13** Deuteronomio 21.23 * **3:16** Génesis 22.18

21 Kinsapch'i qamkunaqa yuyangillapa: Tayta Dyus puntata ufrisishpa Abrajanda
dibaldilla washanambaq, ¿imaraykutaq liyningunata Muysistaqa qorqan? nishpa.
¿Tayta Dyusqachu chay liykunawan munarqan chingachiyta pay Abrajanda
ufrisishqanda? ¡Manám! Piru yumbay chay liykunataqam mana atinchiqllapachu kasuyta
washakananchiqqa. 22 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiq: Yumbay runakuna,
warmikunam uchakunata munanllapa rurayta, nishpa. Chayraykum uchakunapa
prisungunashina karqanchiqllapa. Piru kanan Jisukristupi kriyiptinchiqqam, Tayta Dyus
yumbay uchanchiqmanda washawanchiqllapa, ufrisikushqanshina.
23 Piru Jisuspi manaraq kriyiptinchiqqam, Muysispa liyningunaqa suq
patrunninchiqshina karqan. Piru kananqam yach'ashqallapa kanchiq, Jisukristupi
yuyakushpa washadu kananchiq. 24 Chaymi Jisukristu shamushqangamanlla chay
liykunaqa suq yach'achikuqshina kamachiwarqanchiq, intyindinanchiq: Uchayuqmi
kani, nishpa. Chayshina intyindishpaqam, listuna karqanchiq Jisuspi kriyinanchiqllapa,
uchanchiqmanda pirdunawananchiq, amana uchayuqkunapaq riqsiwananchiq.
25 Chaymi kanan Jisuspi kriyiptinchiqqa, chay liykunaqa manana kamachiwanchiqchu.
26 Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqllapam, yumbayninchiq Tayta Dyuspa
wambrangunana kanchiqllapa. 27 Kanan Jisukristupi kriyishpa, shutimbi
shutikushpaqam, payshinana munanchiqllapa kawsayta. Chayshinaqam mushuq
mudanata rurakuqshina kanchiqllapa, Jisukristushina kawsananchiqllapa. 28 Chaymi
Jisukristupa ayllun kashpaqa, yumbay kriyiq masinchiqkunawan suq kwirpushinallana
kanchiqllapa. Chayraykum Dyuspaqqa isrraylinukuna chay mana isrraylinu
kaqkunawan igwallla kanchiqllapa; randishqa kriyadukuna chay mana randishqa
kaqkunawan igwallla kanchiqllapa; ullqokuna warmikunawanqam Dyuspaqqa
igwallla kanchiqllapa. 29 Chayshina Jisukristupa ayllun kashpaqam, Abrajamba
karu willkanshinana kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqandaqa,
noqanchiqtapis rin qowaqninchiqllapa.

4

1 Suq kumparasyundam rurashpa, rini parlachishuqllapa: Suq runapa churinmi
tukuy iman kaqta rin ch'askiq irinsyanda. Piru chay churin takshitaraq kash-
paqam, manaraq atinchu wasimbiqa kamachikuyta. Ashwanmi randishqa kriyadushina
2 kwidaqningunata kasun, taytan nishqan tyimpu kumplinangaman. Chaqa chay
tyimpukamanmi, paykunaqa paypa kusasningunata kwidan. 3 Chayshinallam yum-
bay noqanchiqkunapis manaraq Jisuspi kriyishpaqa, chay irinsyayuq wambritushina
karqanchiqllapa. Chaymi runakunapa kustumbringunata kasushpaqa, randishqa
kriyadukunashina kawsarqanchiqllapa. 4 Chaymandaqam Tayta Dyus yuyashqan ty-
impu ch'ayamuptinqa, Churin Jisusta kach'amurqan, suq warmimanda nasishpa, lijitimu
isrraylinu kashpa, Muysispa liyningunata kasushpa, kawsanambaq. 5 Chayshinaqam
Jisukristu shamurqan, ama kastigadu kananchiqllapa Muysispa liyningunarayku. Ash-
wanmi shamurqanqa, Tayta Dyus wambrangunapaq riqsiwananchiq. 6 Chaymi Dyuspa
wambranguna kaptinchiqllapa, Churin Jisuspa Santu Ispiritunda kach'amurqan, shun-
qonchiqman yaykunambaq. Chaymi chay Santu Ispiritu yach'achiwanchiq, Dyuspaq ni-
nanchiq: Taytitu, nishpa. 7 Chaymi Dyuspa wambrangunana kashpa, manana kasunchiql-
lapachu chay unay kustumbrikunata, randishqa kriyadukunashinaqa. Ashwanmi Dyuspa
wambrangunana kashpa, paypa iridirunna kanchiqllapa.

Amar kawsashunchu randishqa kriyadukunashinaqa

8 Alliptam niykillapa, qamkunaqam unayqa Tayta Dyuspi manaraq kriyishpa, yanqa
dyuskunata adurashpa, randishqa kriyadungunashina kawsarqaykillapa. 9 Piru kanan-
qam Tayta Dyusta riqsingillapa yuyaynikipi. Piru mas allim kanman ninanchiq: "Dyusmi
noqanchiqkunata wambrangunapaq riqsiwanchiq", nishpa. Chayshina riqsiwapt-
inchiqqa, ¿imapaqnam runakunapa mana baliq kustumbringunata munangillapa kasuriy-
taqa? ¿Imaraykutaq munangillapa kawsariyta chay randishqa kriyadushinaqa? 10 Chaqa
qamkunaqam chay isrraylinukunashina fyistakunata rurashpa, gwardaykangillapa
wakin diyakunata, killakunata, tyimpukunata, watakunata, (Tayta Dyus qamkunata
uchaykikunamanda pirdunashunambaq). 11 Chaymi noqaqa ancha llakini yuyashpa:
Yanqa imach'i padisishqa kani paykunata Jisuspaq yach'achishpaqa, nishpa.
12 Kriyiq masitakuna, noqa isrraylinu kashpapismi, manana yuyakunichu llaqta
masiykunapa kustumbringunapiqa, washakanaypaqqa. Piru kananqam qamkunaqa
chay unay kustumbringunapina yuyakuykangi. Chaymi ancha rrugaykillapa, no-
qashina Jisukristupilla kriyinaykillapa. Chaqa qamkunawan kaptiymi, mana nima
maluta rurawarqaykichu. 13-14 Ashwanmi qeshyaq kaptiypis, qamkunaqa shumaqta

ch'ayachiwarqayki suq anjiltashina ichu kikin Jisukristutashina, mana nimatapis disprisyawashpachu. Allitam yach'angillapa, chay punta bwilta watukushushpa qeshyaq kashqayta. Piru yach'achishurqaqmi Jisuspa shumaq nutisyanda. 15 Chay tyimpupim qamkunaqa kuyawashpa, kushikushpa, ancha yanapawarqayki. Asta ñawikikunata surqoshpach'i, qowanaykita yanapawanayki. Piru kananqa ¿imaraykutaq manana kushikungillapachu noqawanqa? 16 ¿Allip kaqta nishuptiychu, qamkunaqa kuntray tikrakashqallapa kangi?

17 Yumbay chay llullata yach'achikuqqam ancha munanllapa paykunawan kanaykillapa. Piru manam munanllapachu allipta qamkunata yanapashuytaqa. Ashwanmi munanllapa noqaykunamanda akrashuyllapata, paykunatalla kasunaykillapa. 18 Noqapaqqam ancha alli, tukuy tyimpu suqkunamanda allip kaqta yach'akunaykillapa. Piru noqa qamkunawan kaptiy ichu mana kaptiypis, chayshinalla allita yach'akuyllapa. 19 Kuyashqay wambraykuna, ancham munani Jisukristushina kawsanaykillapa. Chaymi shunqoy ancha nanan suq warmi qeshyanan uras ñakashqanshina, Jisukristushina kanaykillapa. 20 Chaymi ancha munani qamkunawan kayta, mas allita qamkunapaq yach'ashpa yach'achishunay. Chaqa qamkunamanda karupi kashpam, mana yach'anichu: ¿Imatam atishaq rurayta, paykunata yanapanaypaq? nishpa.

Pablum suq kumparasyunda rurarqan Agarwan Sarawan

21 Allita uyawayllapa, qamkuna Muysispa liyningunapi yuyakuqkuna. ¿Manachu yach'angillapa Muysisqa librumbi iskibrishqanda? 22 Chay librumbim nin: Abrajambam karqan ishkay wambranguna. Suq wambranmi karqan randishqa kriyadan Agarpi. Suqninqam karqan chay lijitima warmin Sarapi. Chay warmin Saraqam mana randishqa kriyadanchu karqan. 23 Chay randishqa warmi Agarpa wambranqam nasirqan wambra warmillaraq kaptin. Piru chay Sarapa wambranqam nasirqan ancha byijitana kaptin, Tayta Dyus suq milagruta ruraptin. Chaqa Dyusqam Abrajanda ufrisishqa karqan, warmin Sara wawakunambaq. Chaymi chay ufrisishqanda allipta kumplirqan. 24 Dyusmi chay ishkay warmikunapi yuyachiwanchiq ishkay laya tratukunapaq. Suq tratutaqam Tayta Dyus isrraylinukunawan rurarqan Sinayi urqqopi, liyningunata kasunanllapa. Chay punta tratuqam yuyachiwanchiq chay randishqa kriyada Agarpaq. (Chaqa chay liykunawan mana atishpa washakaytaqam, randishqa kriyadukunashina kawsarqaylapa.) 25 Chaymi chay warmi Agarpaq yuyashpaqa, yuyanchiqllapa chay nasyun Arabyapi kaq Sinayi urqqopaq. Chay Sinayi urqqopaq yuyashpaqam, yuyanchiqllapa Jirusalin llaqtapaq. Chaqa chay Jirusalimbi tiyaqkunaqam Muysispa liyningunata munashpa kumpliytapis, mana atinllapachu kumpliytaqa. Chaymi randishqa kriyadukunashina kawsanllapa. 26 Piru noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishpaqam, manana randishqa kriyadushinachu kanchiqllapa. Ashwanmi rinchiqllapa riq syiluman, suq mushuq Jirusalin llaqtapi Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

27 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Abrajamba lijitima warmimbaq, chay mushuq Jirusalimbaqpis nin:

Chay warmim achka watakunata mana nima wawayuqchu karqan. Piru Tayta Dyus niptin, suq wambrayuq kashpam, ancha achka karu willkayuq karqan. Chayshinallam chay mushuq Jirusalimbi ancha achka rinllapa kawsaq, maski chay punta Jirusalimbi kawsaqkunamanda. Chaymi chaypi kawsaqkunaqa ancha rinllapa kushikuq, nishpa.*

28 Masitakuna, chay Isakpaq nasinambaq ufrisishqanshinam, Tayta Dyus ufrisirqambis, paypi yumbay kriyiqkunata washawananchiq, wambrangunana kananchiqllapa. 29 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi chay mana wawayuq Sarataqa yanaparqan, wambrayuq kanambaq. Chaymi Saraqa wawan Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay Agarpa wawanqa chay Sarapa wawanda qesacharqan. Chayshinallam kay tyimpupipis Muysispa liyningunapi kriyiqkunaqa Jisukristupi kriyiqkunata qesachawanchiqllapa. 30 Kanan Dyuspa Santu Librumbim Agarpaqqa kayshina nirqan: “Wichukuy chay randishqa kriyadaykita wambrandinda. Chaqa chay kusasnikiqam chay lijitima warmikipa wambran Isakpaqlla. Chaymi chay randishqa kriyadaykipi wambraykiqa mana atinchu partinakuyta chay churiki Isakwanqa”, nishpa.* 31 Kriyiq masitakuna, chayshinallam noqanchiqkuna Jisuspi kriyishpaqa, Abrajamba lijitima warmimba wambranshina kanchiqllapa. Manam chay randishqa kriyadamba wambranshinachu kanchiqllapaqa, nishpa.

---

* **4:27** Isaías 54.1 * **4:30** Génesis 21.10

5

Jisuspi kriyishpa kawsashunllapa

1 Noqanchiqkuna Jisukristupi kriyishqanchiqraykum, payqa washawashqana kanchiq,
amana randishqa kriyadushina kawsananchiqllapa. Chayri chay liykunapiqa amana
kriyishunchu washakananchiqqa.
2 Chayri allita uyawayllapa, noqa Pablum allipta niykillapa: Chay siñalta kwirpuykipi
ama ruraylapachu. Chaqa chayshina rurashpaqam, qamkunaqa manana kriyiykangichu
Jisukristupi, pay washashunambaqqa. 3 Mushuqmandam niriykillapa: Chayshina chay
siñalta kwirpuykipi rurashpaqam, balinna Muysispa yumbay liyningunata kumplinaykil-
lapa. (Manaqa manam ringillapachu washakaq.) 4 Piru wakinnikiqam Muysispa liyningu-
nata munangillapa kasuyta washakanayki. Chaymi Jisukristumandaqa akrakashqana
kangillapa. Chaqa qamkunaqam manana kriyiykangichu: Tayta Dyusmi kuyawaqninchiq
dibaldilla washawanchiq, Jisuspi kriyiptinchiq, nishpaqa. 5 Piru Dyuspa Santu Ispiritun
noqaykunata yanapawaptinmi, allita yuyakunillapa: Jisukristupi kriyiptinchiqmi, Tayta
Dyus uchanchiqmanda pirdunawanchiq, nishpa. 6 Chaymi tukuy shunqo Jisukristupi
kriyiptinchiqqa, Dyuspaqqa manana nimapaq balinchu, siñalniyuq kananchiq ichu mana
siñalniyuq kananchiqqa. Piru Dyuspaqqam ancha balin, Jisukristupi kriyishpa, suqwan
suqwan kuyanakunanchiq.
7 Qamkunaqam unayqa Jisukristupi ancha allita kriyishpa kawsarqaykillapa. Kananqa
¿pitaq qamkunata pandachishushqa, Dyus nishqanda amana kasunaykillapa? 8 Chaqa
chay yach'akushqaykiqam mana Dyus nishqanshinachu kashqa. 9 Manchu ashla libadu-
raqa ancha achka masata saksachin. (Chayshinallam chay mana baliq duktrinakunata
ashlitata yach'akushpaqa, ancha dañakangillapa.) 10 Piru noqaqam ancha yuyakuni: Tayta
Dyusmi rin yanapashuqllapa, mushuqmanda Jisukristupi kriyinaykillapa, nishpa. Piru
Dyusqam ancha rin kastigaq chay mayqan ingañashuqtaqa.
11 Kriyiq masitakuna, chay ingañashuqkunaqam noqapaqqa nishungillapa: “Pablupismi
yach'achikun, chay siñalta kwirpunchiqpi rurananchiqllapa”, nishpa. Noqaqam mana
chayshinachu yach'achikuni. Chayshina yach'achikuptiyqam, chay isrraylinu llaqta
masiykunaqa manana qesachawanmanchu. Piru noqaqam yach'achikuni: “Jisukristu
kruspi wañushqanraykulla, Tayta Dyus tukuy uchanchiqmanda pirdunawanchiq”, nishpa.
Chaymi ancha qesachawanllapa. 12 Chaymi yumbay chay piñachishuqpaq kayshina niykil-
lapa: ¡Chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa nishunanmandaqa, mas allim kanman
paykunapura dyunabis kastranakunanllapa!
13 Kriyiq masitakuna, Tayta Dyusqam washawashqa kanchiq, librina kananchiqllapa.
Piru chayshina libri kashpaqa, ama kawsayllapachu kwirpuyki munashqanda
rurashpaqa. Ashwanri kuyanakushpa suqwan suqwan yanapanakuyllapa. 14 Chaqa
Tayta Dyuspa yumbay liyningunam kayshinalla munan niyta: “Qamkuna kikiki
kwirpuykita kuyashqaykishina, runa masikitapis kuyay”, nishpa. 15 Piru ch'iqninakushpa
dañachinakushpaqam, chay chukaru kaninakuq animalkunashina kangimanllapa.
Kwidawkish, qamkunapura chingachinakungiman.

Santu Ispiritum yanapawanchiq, ama kwirpunchiq munashqanda rurananchiq

16 Chaymi kayshina niykillapa: Dyuspa Santu Ispiritunda allita kasushpa kawsayllapa,
ama kwirpuyki mana baliq munashqanda ruranaykillapa. 17 Chaqa kwirpuykim mu-
nan uchata ruranaykillapa. Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi munan allita ruranaykil-
lapa. Chaymi shunqoykipi chayshina kuntranakuptin, mana atingillapachu kawsayta
munashqaykita rurashpaqa. 18 Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, manana
nisisaryuchu chay liykunata kumplinaykillapa, washadu kanaykiqa.
19 Dasmi atinchiqllapa riqsiyta chay kwirpun munashqandalla ruraqkunataqa. Chaqa
paykunaqam warmiyuq kashpa ichu runayuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Man-
araq rrispituyuq kashpa, suqkunawan puñunllapa. Kanan ancha millanaypaq uchaku-
natam ruranllapa. 20 Amitu layakunatam aduranllapa. Brujiyanllapa. Suqkunata
ch'iqnishpam anyanllapa. Munanllapam yumbayta binsiyta. Dasmi piñakunllapa. Payku-
napaqllam tukuy imata munanllapa. Kanan suqkunatam animachinllapa suqkunamanda
akrakanambaq. 21 Ancham imbidyakunllapa, wanchikunllapa; mach'anllapa. Fyistaku-
napim ancha sh'uqyashpa, mana undaq mikushpa, upyashpa, uchata ruranllapa. Chaymi
ancha kunaykillapa unay kunashushqayshina, chay laya uchakunata ama ruranaykillapa.
Chaqa chay laya uchayuqkunaqam mana rinchu kawsaq Tayta Dyuswanqa.
22 Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha yanapawanchiq, suqwan suqwan
kuyanakushpa, kushikushpa, shumaqta kawsananchiqllapa. Yanapawanchiqpismi,
ama piñakunanchiq; ashwan yumbaywan pasinsyusu kananchiq, ancha allin kashpa,
yumbayta yanapananchiq, yumbaywan ancha kumplidu, 23 ancha umildi kananchiq,

kwirpunchiqta allita sujitananchiqllapa. Chayshina allita ruraptinchiqqam, mana ni pipis atinmanchu anyawayninchiqta: “Kay liykunataqam mana kasushqachu kangi”, nishpaqa. 24 Chayshina Jisukristupi kriyishpaqam, kwirpunchiq munashqandaqa manana ruranchiqllapachu. Ashwanmi chay kwirpunchiq mana baliq munashqandaqa suq kruspi wanchishqa kanchiqmanshina. 25 Chaymi Dyuspa Santu Ispiritun suq mushuq laya bidata qowashqa kanchiq. Chayri payta kasushpa kawsashunllapa.

26 Ama ni palanganuchu kashunllapa, ni piñakushunchu, ni imbidyanakushunchu suqwan suqwan.

6

Suqwan suqwan yanapanakushunllapa

1 Kriyiq masitakuna, suq kriyiq masinchiq mana allita ruraptinqa, noqanchiqkuna Jisuspi mas allita kriyiqkuna chay kriyiq masinchiqta kunashpa yanapashun, chay maluta ama masta ruranambaq. Piru umildi kashpa, shumaqta yanapashun, yuyashpa: Kwidawkish noqapis suq diya mana allitachu rurayman, nishpa. 2 Chayshinar tukuy imapi kriyiq masipura yanapanakushun. Chaqa chayshina kuyanakushpaqam, Jisukristupa liyninda kumpliykanchiqllapa.

3 Piru suq mana baliq runa ichu warmi yuyashpa: Ancha baliqmi kani, nishpaqam, pay kikin ingañakaykan. 4 Chayri kadunu allita yuyashunllapa: ¿Allitachu rurashqa kani ichu mana? nishpa. Allita rurashpaqam, atinchiq kushikuyta. Piru ama yuyashunchu: Chay kriyiq masinchiqmandaqam noqa mas allita rurashqa kani, nishpaqa. 5 Chaqa kadunur suq tariyatashina kumplishun atishqanchiqkaman, Tayta Dyuspaq allita trabajananchiq.

6 Kanan Jisukristupaq yumbay yach'achiwaqninchiqta tukuy imawan yanapashunllapa.

7 Amar qamkunallaqa ingañakaychu. Chaqa manam pipis atinchu Dyusta ingañaytaqa. Manchu tarpushpa mayqan laya mikunataqa, chay layatalla kusichanchiq. (Chayshinallam Tayta Dyuspaq allita yach'achikushpaqa, suq ancha shumaq primyuta rinchiq ch'askiq paymanda.) 8 Piru kwirpunchiq munashqandalla rurashpaqam, rinchiqllapa chingaq, chay mana baliq kusicha chingaqshina. Piru Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpaqam, tukuy tyimpu Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. 9 Chayrayku ama shaykushunllapachu allita rurananchiqqa. Chaqa chayshina mana shaykuq allita rurashpaqam, ancha allin kusichayuqshina rinchiqllapa kaq suq diyaqa. 10 Chayri Jisuspi kriyiq masinchiqkunata ancha allita yanapashpa, atishqanchiqkaman yumbay runakunata, warmikunata yanapashunllapa.

Pablum kay kartata ushyarqan

11 Rikayllapa kay mas atun litrakunata. Kay partitallam noqa kikiy makiywan iskibriykani.

12 Chay siñalta kwirpuykipi rurachishuqkunaqam ancha munan, yumbay runakuna paykunata rrispitananllapa. Chaqa manam munanllapachu, paykunata qesachanambaqqa. Chaymi mana munanllapachu yach'achikuyta: “Jisukristu kruspi wañushqanraykum, Tayta Dyus atin washawayninchiqta”, nishpaqa. 13 Chay siñalniyuq kaqkunamanda wakinqam ancha munan, qamkunapis chay siñalta kwirpuykipi ruranaykillapa, paykuna alabakashpa ninanllapa: “Chay mana isrraylinu kaqkunatapismi yach'achishqallapa kani, Muysispa liyningunata kumplishpa, chay siñalta kwirpumbi rurananllapa”, nishpa. Piru chayshina yach'achikushpapismi, paykunaqa mana kumplinchu Muysispa yumbay liyningunataqa. 14 Piru noqaqam mana paykunashinaqa alabakanichu. Ashwanmi Siñurninchiq Jisukristutalla alabani, kruspi wañushqanrayku washawananchiq. Chaymi paytalla kasuptiy, kay mundupa kusasningunaqa manana nimapaq balinchu noqapaqqa. Chaqa noqaqam chay kusaskunapaqqa suq wañushqa runashinana kani. 15 Chaqa Tayta Dyuspaqqam mana balinchu, siñalniyuq ichu mana siñalniyuq kananchiqllapa. Piru paypaqqam ancha balin Jisukristupi kriyishpa, mushuq laya runakuna, warmikuna kananchiqllapa. 16 Chayri kay yach'achikushqayta yumbay kasuqkunata Tayta Dyus llakipashpa yanapanqa, kushikunanllapa. Chayshinallar kushikunqallapa paypi yumbay kriyiqkuna. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa lijitimu wambrangunana.

17 Siñurninchiq Jisuspaq yach'achikuptiymi, payta kuntraqkunaqa maqawashpa, ancha chuqriwashqallapa. Chaymi kwirpuypi achka siñakuna kidashqa. Chay siñakunaqam suq siñalshina, Jisuspa lijitimu sirbikuqnin kani, nishpa. Chaymi kananmandaqa mana munanichu ni mayqan runa ni warmi piñachiwananqa.

18 Kriyiq masikuna, Siñurninchiq Jisukristu yumbaynikita yanapashunqa, kushikushpa kawsanaykillapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN IFISU LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (IFISYUS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman. Ifisuqam suq atun pudirniyuq llaqta karqan. Chaymi Jisuspi kriyiqkuna achka taksha llaqtakunamanda rirqan chay Ifisuman randiq, randikuq, kriyiq masingunata watukuq. Masta yach'ananchiq ifisyanukunapaq, liyishun Ichus 18.19-19.41; 20.17-38; Apukalipsis 2.1-7.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam kimsa wata tukuyta tiyashqa karqan Ifisupiqa, Jisukristupaq yach'achikushpa. Chay llaqtapim achka runa, warmi Jisukristupi kriyishqa karqan. Pabluqam chay llaqtamanda lluqshishpapis, chay kriyiq masingunataqa ancha kuyarqan. Chaymi rrumanu awturidarkuna karsilaptimbis, Pabluqa chay Ifisupi tandakaq kriyiq masingunata mana qonqashpachu, karsilmandapacha kay kartata kach'arqan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqmi Tayta Dyusshi munan, paypi yumbay kriyiqkuna suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Kay librupim ishkay atun partikuna kan:

If 1.3-3.21 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay nasyunmanda kaqkunata kuyawaqninchiq, washawashqanchiqpaq.

If 4.1-6.24 niwanchiqllapa, Dyuspa wambranguna kashpaqa, yumbaywan shumaqta kawsananchiqllapa.

Kay librupiqam Jisukristupi kriyiqkunapaq kimsa kumparasyungunata yach'achiwanchiqllapa:

1 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq adurana wasishina kanchiqllapa; Jisukristuqam chay adurana wasipa mas baliq ruminshina. (If 2.20-22)

2 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq kwirpushina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay kwirpupa umanshina. (If 1.23, 4.12-16)

3 Jisukristupi kriyiqkunaqam suq runapa warminshina kanchiqllapa. Jisukristuqam chay warmipa qosanshina. (If 5.22-23)

Pablum ifisyanukunata napaykurqan

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, Tayta Dyus munaptinmi, Jisukristu noqa Pabluta
numbrawashqa, apustulnin kanaypaq. Chaymi Jisukristupi kriyiptikillapa, kay kartata
kach'amuni qamkuna Ifisu llaqtapi tandakaqkunaman. 2 Mañakunim Tayta Dyusman,
Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama llakishpachu
ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu wañushqanraykum, Taytanchiq Dyus ancha yanapawanchiqllapa

3 Jisuspi kriyiptinchiqllapam, Tayta Dyusqa syilumandapacha ancha yanapawashqa
kanchiq, paypi mas allita yuyakushpa kawsananchiq. ¡Chayraykur Siñurninchiq Jisukristupa
Tayta Dyusta ancha alabashunllapa! 4 Chaqa ancha unay tyimpupim Tayta Dyusqa
manaraq kay munduta rurashpa, noqanchiqkunata akrawarqanchiq, paypa wambranguna kashpa, paypa ñawpambi ama nima uchayuqkuna kananchiqllapa. 5 Chayshina
ancha kuyawaqninchiqmi, unaymandapacha payqa kamawarqanchiq, wambranguna
kananchiqllapa. Chaymi Churin Jisukristuta kach'amurqan washawananchiq. Chaqa
chayshinam munarqan rurayta. 6 Chaymi ancha allin kashpa, kuyashqan Churinwan
washawaqninchiq, tukuy imapi yanapawashqa kanchiq. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! 7 Chaqa Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqmi, Churin Jisukristu yawarninda
ich'ashpa wañurqan washawananchiq. Chayshinam Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiqllapa. 8 Chayshina ancha kuyawaqninchiqmi, ancha
allita yach'achiwashqa kanchiq, yach'ayniyuq kananchiqllapa. 9 Chayshinam intyindichiwashqa kanchiq paylla yuyashqanda. Chaqa chay yuyashqan ruranan kaqtaqam mana
pipis yach'ashqachu karqan. 10 Piru Dyusqam kayshina yuyarqan: Munashqay tyimpu
ch'ayamuptinmi, rini tandaq syilupi tiyaqkunata, mundupi tiyaqkunatapis, Churiy Jisusta
kasunanllapa, nishpa.

11 Tayta Dyusqam tukuy imata pay munashqanshina ruran. Chaymi Churin Jisukristupi
kriyiptinchiqllapa, payqa unaymandapacha akrawashqa kanchiq, suq shumaq irinsyata
ch'askinanchiq. 12 Chaymi payqa munarqan noqaykuna isrraylinukuna Jisukristupi

puntata kriyinayllapa, kay tyimpupi qamkunawan yumbayninchiq paypi kriyishpa, Tayta
Dyusta alabashpa kawsananchiqllapa. 13 Chayshinallam qamkuna mana isrraylinu
kaqkunapis allip kaqta uyashpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'akushpa, paypi
kriyirqaykillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ufrisikushqan Santu Ispiritunda qoshushqallapa,
qamkunapi tiyashpa, suq siñalshina kanambaq, yumbay riqsishuqkuna yach'anambaq:
Paykunam allipta Dyuspa wambranguna, nishpa. 14 Chaqa Tayta Dyusqam manaraq irin-
syanchiqta qowaqninchiq, Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, yach'ananchiq: Tayta
Dyusmi washawaqninchiq, yumbay ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq, nishpa. Chayri
payta alabashunllapa, ancha pudirniyuq kashqanrayku.

Pablum Dyusman mañakurqan, Jisuspi kriyiqkuna yach'ayniyuq kananllapa

15 Noqam yach'ani: qamkunash Siñurninchiq Jisuspi kriyishpa, yumbay kriyiq mas-
inchiqkunata kuyashpa, kawsangillapa, nishpa. 16-17 Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa
ancha llipyaq Taytan Dyusman mañakushpa, mana shaykuq ancha pagikuni qamkunapaq.
Mañakunipismi Santu Ispiritunwan yanapashunan, pay nishqanda intyindishpa, ancha
yach'ayniyuq kashpa, payta mas allita riqsinaykillapa yuyaynikipi. 18 Mañakunipismi,
qamkunata yanapashunan, allita intyindinayki: Tayta Dyuswanmi tukuy tyimpu syilupi
rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa paypa yumbay wambrangunatam ancha shumaq
irinsyata rin qowaqninchiq. 19-20 Mañakunipismi intyindinaykillapa: Ancha pudirniyuq
Tayta Dyusqam tukuy imata atin rurayta. Paypaqqam mana nima trabajuschu, nishpa.
Chaymi Churin Jisukristupi kriyiqkunata yanapawaptinchiq, tukuy ima munashqanda
atinchiqllapa rurayta. Chaqa ancha pudirniyuq kashpam, Tayta Dyus Churin Jisusta
wañushqanmanda kawsachimushpa, syilupi allin ladumbi tiyachirqan. Chay kikin pudirn-
inwanmi noqanchiqkunatapis yanapawanchiq. 21 Chay pudirninwanmi Jisukristuta
ancha pudirniyuqta numbrashpa, nirqan: “Yumbay patrungunata, awturidarkunata,
kamachikuqkunata, anjilkunata kamachiy kay tyimpupi, suq tyimpupipis. 22 Tukuy
ima kaqta kamachiy. Chaqa qamqam noqapi yumbay kriyiqkunapa umanshina kangi”,
nishpa. 23 Chayshina Jisukristu umanchiqshina kaptinqam, paypi yumbay kriyiqku-
naqa kwirpunshina kanchiqllapa. Chaqa payqam Santu Ispiritunwan noqanchiqkunapa
shunqonchiqpi tiyashpa, tukuy imapi kamachiwanchiq. Chayshina tukuy lugarkunapi
kashpam, tukuy ima kaqta kamachin.

2

Dyusmi kuyawaqninchiq washawanchiqllapa

1 Qamkuna Jisukristupi kriyiptikiqam, payqa washashushqa, tukuy tyimpu
kawsanaykillapa. Piru unay tyimpupi uchayuqkuna kaptikiqam, Dyuspaqqa
wañushqashina karqaykillapa. 2 Chaqa Jisuspi manaraq kriyishpaqam, kay mundupi
tiyaq uchayuqkunashina kawsarqaykillapa. Chay kamachikuq dyablu wayrapi
tiyaqta kasushpam kawsarqaykillapa. Chay dyabluqam Dyusta mana kasuqkunata
animachin, uchakunata ruranallapa. 3 Kanan unay tyimpupiqam noqanchiqkunapis
chay uchayuqkunashina kawsarqanchiq, kwirpunchiqta kasushpa, mana baliq
yuyashqanchiqkunata rurashpa. Chaymi Tayta Dyusqa piñakushpa, kastigawananchiqna
karqan, chay suq uchayuq kaqkunatashina.
4 Chayshina kastigawananchiq kashpapismi, Tayta Dyusqa ancha kuyawaqninchiq, an-
cha llakipawarqanchiq. 5 Uchanchiqkunaraykum wañushqashina karqanchiq. Piru Tayta
Dyusqam, Jisukristuta kawsachimushqanshina, noqanchiqkunatapis ispiritunchiqpi
kawsachiwarqanchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi ninchiqllapa:
“Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, dibaldilla washawashqa kanchiq”, nishpa. 6 Chayshina
Tayta Dyus Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimushpaqam, noqanchiqkunatapis
suq mushuq bidata qowashqa kanchiq, syilupi Jisukristuwan kawsananchiqllapa.
7 Chayshina Tayta Dyus ancha yanapawaptinchiqmi, yumbay runakuna, warmikuna
ch'ayamuq tyimpukunapi rinchiqllapa yach'aq: ¡Tayta Dyus ancha allin kashpam, Churin
Jisukristuwan yumbay paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, tukuy imapi yana-
pawanchiq! nishpa. 8 Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, uchanchiqku-
namanda washawashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyishqanchiqrayku. Piru no-
qanchiqkunallaqam mana atinchiqchu ancha allin kayta, washakananchiqqa. Ash-
wanmi Tayta Dyus noqanchiqkunata dibaldilla washawashqa kanchiq. 9 Chaqa manam
pipis atinchu ancha allita rurayta washakananqa. Chaymi mana pipis atinchu al-
abakayta: Noqallam washakashqa kani, nishpaqa. 10 Chaqa Dyusqam Jisukristupi kriy-
iqkunata rurawashqa kanchiq, allita rurashpa kawsananchiq. Payqam unaymandapacha
yach'arqanna: Noqa munashqayshinam allita rurashpa rinllapa kawsaq, nishpa.

Tayta Dyusmi Jisukristupi yumbay kriyiqkunata uchangunamanda pirdunan

11 Qamkuna ifisyanukuna, allita yuyayllapa unay kawsashqaykipaq. Manchu llaqta
masiy isrraylinukunaqa qamkunapaq ninllapa: “Kwirpumbi siñalta mana rurashpaqam,
mana Dyuspa wambrangunachu”, nishpa. Chaqa chay isrraylinukunaqam ninllapa:
“Noqaykunallam siñalniyuq kashpa, Dyuspa wambranguna kanillapa”, nishpa. 12 Chaymi
chay isrraylinukunaqa mana tandakarqanchu qamkunawanqa. Chaqa manaraq kriyip-
tikillapa Jisukristupim, Tayta Dyus rurashqan tratukunaqa mana qamkunapaqchu kar-
qan. Chaymi mana yach'arqaykillapachu: Tayta Dyusmi Akrashqan Washadurta rin
kach'amuq, nishpaqa. Chaqa Dyusmanda akrakadu kashpa, manaraq paypi kriyish-
pam, kay mundupi malaganayashpaqa kawsarqaykillapa. 13 Piru kananqam Jisukristu
yawarninda ich'ashpa wañushpa, paypi kriyiptikillapa, qamkunata washashushqa, Tayta
Dyuspa wambrangunana kanaykillapa.
14 Jisukristu wañushpam, isrraylinu kaqkunata, mana isrraylinu kaqkunata achkata
washawashqa kanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. Piru manaraq washawapt-
inchiqqam, noqanchiqkunaqa ch'iqninakushpa, suq altu pirqa layata rurashqallapa kar-
qanchiq, ama tandanakunanchiq. Piru kananqam Jisukristu bulashpa chay altu pirqa lay-
ata, yanapawanchiq, suq ayllullana kananchiqllapa. 15 Chaqa Jisukristu wañushpam, chin-
gachirqan Muysispa yumbay liyningunata, amana chay kamachikushqan kustumbriku-
nata ruranchiqllapa. Kanan isrraylinukunata, mana isrraylinu kaqkunatapismi yana-
pawashqa kanchiqllapa, paypi kriyishpa, suq ayllullana kananchiqllapa. 16 Chayshina
kruspi wañushpam, isrraylinu kaqkunapaq, mana isrraylinu kaqkunapaqpis bidanwan
pagarakurqan, Tayta Dyus noqanchiqkunata pirdunawananchiq. Chaymi kananqa suq
ayllullana kashpa, manana ni piwambis ch'iqninakushpachu shumaqta kawsanchiqllapa.
17 Chaqa Jisukristu kay munduman shamushpam, Dyuspaq yach'aq isrraylinukunata,
Dyuspaq mana yach'aq suq nasyungunamanda kaqkunatapis yach'achirqan paypa
shumaq nutisyanda, suqwan suqwan kuyanakushpa kawsananchiqllapa. 18 Chayshina
Jisukristu wañuptinmi, Dyuspa Santu Ispiritun noqaykuna isrraylinu kaqkunata, qamkuna
mana isrraylinu kaqkunata yanapawanchiqllapa, Dyusman qemikashpa, payman
mañakunanchiq.
19 Chayraykum qamkunaqa manana furastirushinachu kangillapa. Chaqa noqaykuna
isrraylinu kaqkunashinam qamkunapis Tayta Dyuspa wambranguna kangillapa.
Chaymi kananqa suq nasyunshinallana kanchiqllapa. 20 Chayraykum noqaykunawan
qamkunapis Dyuspaqqa rumimanda suq wasishina kanchiqllapa. Chaqa Jisukristuqam
chay wasipa simyintumba mas allin ruminshina. Kanan Dyuspaq rimaqkuna,
Jisukristupa apustulningunapismi chay simyintupa suq rumingunashina kanillapa.
21 Chaqa Tayta Dyusmi Churin Jisuspi yumbay kriyiqkunata yanapawanchiq,
paypa shumaq adurana wasinshina kananchiqllapa. Chaymi yumbayninchiq
achkayashpa tandanakunchiq, Dyusta adurashpa, paypa ancha santu adurana
wasinshina kananchiqllapa. 22 Chayshina qamkunapis Jisukristupi kriyishpam, yumbay
noqaykunawan kuyanakushpa kawsangillapa. Chaymi Dyuspa Santu Ispiritunqa
qamkunapipis tiyan. Chayraykum noqaykunawan qamkunapis Tayta Dyuspa ilgisyanna
kanchiqllapa.

3

Tayta Dyusmi Pabluta kach'arqan suq nasyungunaman, Jisuspaq yach'achikunan

1 Noqa Pablum kay karsilpi kani, tukuy maypi qamkuna mana isrraylinu kaqkunata
Jisukristupaq yach'achishushqayrayku. Chaymi Dyusman ancha mañakuni qamkunapaq.
2 Chaqa allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq,
Pabluta numbrashqa, noqanchiqkunata Jisuspaq yach'achiwananchiq, nishpa. 3 Chaymi
Tayta Dyuslla yuyashqanda noqata yach'achiwaptin, ashlitata chay pakadupaq qamku-
naman iskibrishushqa kani. 4 Chayri chay iskibrishushqayta liyishpaqa, intyindiyllapa:
Pabluqam allipta yach'an Jisukristulla yuyashqanda, nishpa. 5 Piru unay tyimpukunapi
kawsaqkunaqam mana yach'arqanllapachu Jisukristu chay yuyashqambaqqa. Piru kay
tyimpupiqam Dyuspa Santu Ispiritun akrashqan apustulningunata, paypaq rimaqkunat-
apis yach'achiwashqallapa chay yuyashqanda. 6 Chay pakadu yuyashqanqam kayshina
nin: Qamkuna mana isrraylinu kaqkunapisshi Jisukristupa shumaq nutisyanda kriyish-
paqa, noqaykuna isrraylinu kriyiq masikikunawanqa suq ayllushina suq kwirpushinalla
kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyus noqaykunata ufrisiwashqanda qamkunatapis rin
qoshuqllapa.
7 Noqa mana nima baliptiypismi, ancha allin pudirniyuq Tayta Dyus numbrawashqa,
chay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. 8 Jisukristupi yumbay kriyiqkunaman-
dam noqaqa minusta balini. Piru Tayta Dyusqam ancha allin kashpa numbrawashqa,

qamkuna suq nasyungunamanda kaqkunata yach'achishunay Jisukristupa shumaq
nutisyanda. Piru Jisukristu ancha allin kashqandaqam mana pipis atinchu yumbayta
intyindiytaqa. Wakindallam intyindinchiqllapaqa. Chaqa Jisukristuqam tukuy ima
kaqmanda mas allinqa. 9 Kanan payqam numbrawarqan, Tayta Dyuslla yuyashqanda
yumbay runata, warmita intyindichinaypaq. Chaqa Tayta Dyus tukuy ima kaqta ru-
raqqam unaymandapacha mana pitapis nishqachu karqan: “Kayshinam rini washaq chay
suq nasyungunamanda kaqkunata”, nishpa.
10 Chayshina Tayta Dyus noqaykunata, qamkunatapis washawanchiqllapa, syilupi
ancha pudirniyuq anjilkuna kayshina intyindinanllapa: Tayta Dyusqam tukuy imapi
ancha yach'ayniyuq, nishpa. 11 Chaqa Tayta Dyusqam, manaraq nima kaptin, yumbay
chaykunapaq yuyashqana karqan. Chaymandaqam chay yuyashqandaqa Siñurninchiq
Jisukristuwan rurarqan. 12 Chayraykum kananqa Jisukristupi kriyishpaqa, mana ni-
mata manchashpachu, atinchiqllapa Dyusman mañakuyta, yach'ashpa: Dyusmi ancha
kuyawashpa, rin yanapawaq, nishpa. 13 Chaymi kayshina rrugaykillapa: Qamku-
nata yach'achishushqayrayku padisiptiyqa, ama disanimakaychu. Ashwanri kushikuyl-
lapa, yach'ashpa: Pabluqam ancha kuyawaqninchiq Jisuspaq yach'achiwarqanchiq.
Chayraykum kananqa karsilpi padisiykan, nishpa.

Jisukristum ancha kuyawanchiqllapa

14 Noqa chayshina ancha kuyashushpam, Jisukristupa Tayta Dyuspa ñawpambi qon-
qorikushpa, ancha mañakuni qamkunapaq. 15 Chaqa Tayta Dyusqam yumbayninchiqpa
Taytanchiq. Payqam anaq syilupi, kay pachapi yumbay kawsaqkunata rurawashqal-
lapa kanchiq. 16 Chaymi ancha llipyaq tukuy imayuq Tayta Dyusman mañakuni, Santu
Ispiritunwan qamkunata yanapashunan, ispirituykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa.
17 Mañakunipismi Jisukristupi allipta kriyiptikillapa, payqa shunqoykillapapi kawsanam-
baq, payta kuyashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, suq munti allin ch'upayuqshina
shunqoykipi ancha jwirsayuq kanaykillapa. 18 Mañakunipismi chayshina kuyanakushpa,
atinaykillapa masta intyindiyta: Jisukristum tukuy maypi, tukuy tyimpupi ancha
kuyawanchiqllapa, nishpa. 19 Piru manam pipis atinchu intyindiyta imashinam an-
cha allita kuyawanchiq, nishpaqa. Piru yumbayta mana intyindiptinchiqpismi, ancha
mañakuni, mas allita intyindinaykillapa, Dyuspa Santu Ispiritunwan ancha unda kanaykil-
lapa shunqoykipi.
20 Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atin yanapawayninchiqta maski
mañakushqanchiqmanda, maski yuyashqanchiqmanda, paypa pudirniyuq Santu Ispiritun
shunqonchiqpi tiyaptin. 21 Chayri Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqa tukuy tyimpu pay-
talla alabashunllapa. ¡Chayshina kanqa!

4

Dyuspi kriyiqkunaqam suq kwirpushina

1 Chayshina Tayta Dyus qamkunata qayashuptin wambranguna kanaykillapa, noqa
Pablu ancha rrugaykillapa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chayshinam rru-
gaykillapa, kay karsilpi kashpa Jisuspaq yach'achikushqayrayku. 2 Ancha umildi pasin-
syayuqkuna kashpa, agwantanakushpa, suqwan, suqwan kuyanakuyllapa. 3 Dyuspa
Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinqar, tukuy diya suq yuyayniyuqlla kayllapa.
Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa. 4 Chaqa Jisukristupi yumbay kriy-
iqkunaqam suq kwirpushinalla kanchiqllapa. Dyuspa Santu Ispiritumbismi suqlla. Tayta
Dyusmi yumbayninchiqta yanapawashqa kanchiq, suq Washadurpilla kriyinanchiqllapa.
5 Chaqa suq Siñurninchiq Jisukristullam kan. Suq duktrinayuqllam kanchiq. Shutiku-
nanchiqpismi suqlla kan. 6 Tayta Dyuspismi suqlla. Payllam yumbaypa Taytanchiq. Tukuy
imatam paylla kamachin. Payllam tukuy lugarkunapi kashpa, yumbay noqanchiqkunapi
tiyan.
7 Piru Jisukristum yumbayninchiqta yanapawanchiq, suq laya trabajuta, suq laya
trabajuta paypaq atinanchiqllapa rurayta. 8 Chaymi Jisukristupaq Dyuspa Santu Librumbi
nin:

Achka kuntraqkunata binsishpa, syiluman rishpam, Santu Ispiritunda kach'amurqan,
runakunata warmikunata yanapawananchiq, suq laya suq laya trabajuta paypaq
atinanchiqllapa rurayta, nishpa.*

9 Chayshina Jisukristupaq niptin: “Syilumanmi rirqan”, nishpaqa, ¿imataq munan niyta?
Chayqam munan niyta: Kay pachaman shamushpam, puntata kay allpapa mas waranman
ch'ayarqan, nishpa. 10 Chaymandaqam syiluman kutirirqan, Santu Ispiritunwan tukuy
maypi kashpa, tukuy imata kamachinambaq. 11 Kanan pay syiluman rishpaqam, achka

* **4:8** Salmo 68.18

runata, warmita yanapawarqanchiq. Chaqa wakinninchiqkunatam numbrawarqanchiq,
apustulninguna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiq paypaq
rimaqkuna kananchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa, shumaq
nutisyanda yach'achikunanchiqllapa. Wakinninchiqtaqam numbrawarqanchiqllapa,
suq michidurshina kriyiq masinchiqkunata kwidashpa yach'achinanchiqllapa.
12 Chayshinaqam rurarqan, kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, animachinanchiq,
Jisukristupa kwirpunshina kashpa, paypi mas allita mas allita yuyakunanllapa.
13 Chayshinar suq yuyayniyuqlla kashpa, Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpa,
shunqonchiqpi kada diya mas allita payta riqsishun. Chaqa chayshina rurashpaqam,
tukuy imapi mas allita mas allita payshina rinchiqllapa kawsaq. 14 Chayri amana
wambrakunashinaqa kashunllapachu. Manchu suq wambraqa tukuy imata das
kriyin. Chayshinallam wakin kriyiq masinchiqkunapis mayqan qawch'u ingañakuqpa
duktrinanda das kriyinllapa. Piru Jisukristushina kawsashpaqam, manana
rinchiqllapachu kriyiq mayqan ingañakuqtaqa. Chay ingañakuqqam manana rinchu
atiq pandachiwayninchiqta. 15 Ashwanri kuyanakushpa, allip kaqtalla rimashpa,
Jisukristupi masta masta yuyakushpa, yach'ayniyuq mayurshina kashunllapa. Chaqa
Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa umanchiqshina. 16 Chaymi yumbayninchiqta
yanapawanchiq, suq kwirpushina, suq yuyayniyuqlla kananchiqllapa. Chaqa
kwirpunchiqpa yumbay partingunaqam, yanapanakushpa, tukuy imata ruranllapa,
¿manachu? Chayshinalla yumbayninchiq kriyiq masipura kuyanakushpaqam, mas allita
mas allita Dyuspi rinchiqllapa yuyakuq.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

17 Jisukristu numbrawaptinmi, kayshina ancha kunaykillapa: Amana kawsayllapachu
Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. Chaqa paykunaqam mana baliq yuyashqangu-
nata rurashpa kawsanllapa. 18 Ancha angu shunqoyuq kashpam, mana munanllapachu
Jisukristupi kriyiytaqa. Chaymi Tayta Dyusmanda mana nimatapis yach'akushpaqa, tu-
tapishina kawsanllapa. Chayraykum chingashpa, Tayta Dyuswanqa manana rinllapachu
kawsaq. 19 Chaymi mana nimatapis penqakushpachu, ni sujitakashpachu, tukuy laya
munashqan uchakunata rurashpa kawsanllapa.
20 Piru qamkunaqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, mana yach'akurqaykichu chay
uchayuqkunashina kawsanaykillapa. 21 Ashwanmi Jisuspaq allip kaqta uyashpa,
yach'akurqaykillapa pay munashqanshina kawsanaykillapa. 22 Piru qamkuna manaraq
Jisuspi kriyishpaqam, kwirpuyki munashqandalla rurashpa, dañakarqaykillapa. Chayri
kananqa chay unay jiñuykitaqa dijayna, suq mana baliq mawka lach'apatashina, amana
chayshina kawsanaykillapa. 23 Ashwanri mushuq yuyayniyuq, mushuq shunqoyuqna
kayllapa. 24 Chayri Tayta Dyusmanda mushuq bidata ch'askishpa, ancha allin, ancha santu
kayllapa.
25 Chayri yumbayninchiq suq kwirpushinalla kashpa, amana ni pitapis ingañashpachu,
ashwan allip kaqtalla suqwan suqwan parlashunllapa.
26 Piru mayqanwan piñakushpaqa, das alliyayllapa, ama uchayuq kanaykillapa. Amar
shuyaychu ni amsayanangaman alliyanayki chay piñachishuqwanqa. 27 Chayshina ama
dijakayllapachu, dyablu uchata rurachishunanqa.
28 Mayqan suwakuqpisri amana mastaqa suwakunqachu. Ashwanri allita trabajanqa,
pubrikunata atinambaq yanapayta.
29 Amar malas palabraskunataqa rimayllapachu. Ashwanri allitalla rimashpa, suqku-
nata animachiyllapa, Jisuspi mas allita yuyakushpa, kushikushpa kawsananllapa.
30 Kanan amar llakichiyllapachu Dyuspa Santu Ispiritunda. Chaqa Tayta Dyusqam chay
Santu Ispiritunda qowashqallapa kanchiq, allita yach'ananchiq: Dyuspa wambranmi
kani. Jisukristu washawashpa, syiluman rin apawaq, nishpa.
31 Chayri ama syintishpachu, ni piñakushpachu, ni piwan anyanakushpa, ni
musyanakushpa, ni pitapis ch'iqnishpachu, ni suq laya malukunata rurashpachu,
kawsashunllapa. 32 Ashwanri ancha allita suqwan suqwan yanapanakushpa,
llakipanakushpa, pirdunanakuyllapa. Chaqa Jisukristu wañushqanraykum, Tayta Dyus
uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiqllapa. Chayraykur noqanchiqkunapis
suqwan suqwan pirdunanakushpa kawsashunllapa.

5

Dyuspa wambranguna kashpaqar, kayshina kawsashunllapa

1 Qamkuna Tayta Dyuspa kuyashqan wambranguna kashpaqar, payshina kawsayl-
lapa. 2 Chaqa Jisukristuqam ancha kuyawaqninchiq, intrigakarqan wañunambaq, Tayta
Dyus uchanchiqkunamanda pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam Tayta Dyusta

ancha kushichirqan. Chaqa Jisusqam wañurqan suq ancha shumaq uñitata ufrindapaq wanchishqashina. Chayri noqanchiqpis Jisusshina suqkunata kuyashpa kawsashunllapa, Tayta Dyusta kushichinanchiq. *[Nuta: Unay tyimpupim isrraylinukuna shumaq uñitakunata wanchishpa, ufrindatashina qorqan Dyusta, uchangunata pirdunanambaq.]*

3 Chayri Tayta Dyuspa wambranguna kashpaqa, manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, ama puñuyllapachu mana rrispituyki kaqwanqa, ni suq laya uchakunata rurayllapachu. Suqkunapa imangunata ama munakuyllapachu. 4 Amar malas palabrasta rimayllapachu ni tuntukunashina penqakuypaq grasyakunata rurashpa asikuyllapachu. Chaqa manam nimapis balinchu chay layakunata rimanaykillapaqa. Ashwanri Tayta Dyusta pagikushpa, kawsayllapa. 5 Chaqa allitam yach'angillapa: Manaraq rrispituyuq kashpa ichu rrispituyuq kashpa, suqwan puñushpa ichu suq laya uchakunata rurashpa ichu nisyukuna kashpa, mana ringillapachu kawsaq Tayta Dyuswan Churin Jisukristuwanqa. Chaqa chay nisyukunam tukuy imata ancha munashpa, chay kusaskunata aduraykanllapa, amitu layakunata aduraqkunashina.

6 Amar pipis ingañashunqachu, yanqakunata nishushpa, uchata ruranaykiqa. Chaqa Tayta Dyusqam chay uchata ruraqkunawan piñakushpa, ancha rin kastigaq, payta mana kasuptinllapa. 7 Chayri chay laya runakunamandaqa kwidakayllapa, ama qamkunata dañachishunan.

8 Qamkunaqam unay tyimpukunapi mana allikunata rurashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishpa, allita rurashpa, achikpishinana kawsangillapa. Chayshinalla mana shaykuq kawsayllapa, suqkunapaq suq micha achikchakuqshina kanaykillapa. 9 Chaqa Dyuspa Santu Ispiritunmi rin yanapashuqllapa, ancha allin kashpa, allitalla rurashpa, allip kaqtalla rimashpa kawsanaykillapa. 10 Chayri allita yach'akuyllapa Dyus munashqanda, pay munashqanshina kawsanaykillapa. 11 Amar kawsayllapachu chay uchayuq runakunashinaqa. Ashwan paykuna uchata rurashpa pakaptinqa, anyashpa kunayllapa: "Chayshina rurashpaqam, ringillapa chingaq", nishpa. 12 Chaqa chay pakashqan uchangunaqam ancha fiyu penqakuypaq. Chaymi mana munanchiqchu ni rimayta chay ucha rurashqambaqqa. 13 (Piru Dyuspa Santu Ispiritunmi atun michashina.) Chaymi chay pakashqa uchakunata das rikachiwanchiq, achikpishinana kidananllapa. Chaymi das intyindinchiq: Chay uchakunaqam ancha fiyu, nishpa. 14 Chayraykum suq yach'ayniyuqqa nin:

Qamkuna mana alli ruraqkunaqam puñuqkunashina, wañuqkunashina kangillapa. Chayri rikch'akamushpa, atarimuyllapa, Jisukristu achikpishinana kawsachishunan, allitana rurashpa kawsanaykillapa, nishpa.

15 Chayri ancha allita kwidakashunllapa, allita rurashpa kawsananchiq. Amar tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri jwisyuyuqshina kawsashunllapa. 16 Chaqa kay tyimpupiqam uchayuq runakunaqa ashwamba ashwamba mana allikunata ruraykanllapa. Chayri tukuy diya allita yuyashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. 17 Chayraykur ama tuntushinaqa kashunllapachu. Ashwanri yach'akushunllapa Dyus munashqanda rurananchiq. 18 Amar mach'ashunllapachu. Chaqa mach'ashqakunaqam mana sujitakashpachu, tukuy imapi rinllapa dañakaq. Ashwanri Dyuspa Santu Ispiritunda kasushpa, kawsashunllapa. 19 Chayshina kawsashpa, salmukunata, imnukunata, suq laya alabansakunata kantashpa, Siñurninchiq Jisusta tukuy shunqo alabashpa, suqwan suqwan animachinakushun. 20 Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi tukuy tyimpu, tukuy imapaq Tayta Dyusta pagikushunllapa.

Ayllunchiqkunapir shumaqta kawsashunllapa

21 Yumbay qamkuna Dyusta ancha rrispitashpaqa, suqwan suqwan kasunakuyllapa.

22 Qamkuna qosayuq warmikuna, Jisukristuta kasushqaykishina, qosaykitapis kasuy. 23 Jisukristuqam paypi yumbay kriyiqkunapa Washadurninchiq, umanchiqshina kashpa, kamachiwanchiq. Chaqa paypi kriyiqkunaqam Jisuspa kwirpunshina kanchiqllapa. Chayshinallam suq warmipa qosanqa umanshina kashpa paytaqa kamachin. 24 Chayri Jisukristupi kriyiqkuna payta kasushqanchiqshina, warmipis qosanda tukuy imapi kasunqa.

25 Runakunapis ancha kuyanqa warminda, awnki wañunqapis. Manchu Jisukristuqa paypi kriyiqkunata ancha kuyawaqninchiq, wañurqan washawananchiq. Chayshinalla suq runa warminda kuyanqa. 26 Chaqa Jisukristum wañurqan, paypi kriyiqkunata uchanchiqmanda pirdunawananchiq, Tayta Dyustana kasushpa kawsananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyanda yach'achiwaqninchiqmi, uchanchiqkunata yakuwanshina mayllawashqa kanchiq. 27 Chayshinam rurarqan, paypa ñawpambi mana nima uchayuq shumaq nubyashina kananchiqllapa. Chayshina ancha llipyaq yuraq mudanayuqshina kaptinchiqllapam, shumaqta rin ch'ayachiwaqninchiq. 28 Chayri qamkunapis warmikita

ancha kuyay, kikin kwirpuykita kuyashqaykishina. Chaqa suq runa warminda ancha shumaqta kwidashpaqam, pay kikin kwidakaykan. 29 Chaqa manam pipis kwirpunchiqtaqa ch'iqninchiqchu. Ashwanmi shumaqta kwidashpa, imatapis mikushpa kawsanchiqllapa. Chayshinallam Siñurninchiq Jisukristupis paypi kriyiqkunata shumaqta kwidawanchiqllapa. 30 Chaqa paypi kriyishpaqam, paypa kikin kwirpunshinana kashpa, paypa aychanshina, tullunshina kanchiqllapa. 31 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin: "Suq runa warmikushpaqa, taytanda, mamanda dijashpa, warminwanna kawsanqa. Kanan ishkay kashpapis, suq kwirpushinallana kanqa", nishpa.* 32 Chay nishqandaqam mana pipis atishqachu ancha allita intyindiyta. Chaqa manam rimanchu runa warmi kasarananllachu. Ashwanmi rimambis, Jisukristu paypi kriyiqkunawan tandakaptinchiq, paywan suq kwirpushinallana kananchiqllapa, nishpa. 33 Chaymi niykillapa: Yumbay runakuna ancha kuyanqa warminda kikin kwirpunda kuyashqanshina. Warmikunapisri qosanda rrispitanqa.

6

1 Wambrakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, taytaykita, mamaykita allita kasuyllapa. Chayshina kasushpaqam, allita ruraykangillapa. 2 Chaqa Tayta Dyuspa punta liyninmi kayshina nin: "Taytaykita, mamaykita rrispitayllapa", nishpa. Chay liyta niwaqninchiqmi, suq shumaq primyuta kayshina ufrisiwashqa kanchiq: 3 "Taytaykita, mamaykita kasuptikiqam, ancha rini yanapashuq, kushikushpa, achka watakunata kay mundupi kawsanaykipaq", nishpa.*

4 Qamkuna taytakunapis, wambraykikunata ama piñachiyllapachu. Ashwanri shumaqta yach'achishpa kunashpa, kriyayllapa, Jisukristupi kriyinanllapa.

5 Qamkuna randishqa kriyadukuna, patrunnikita manchashpa, allita rrispitashpa kasuyllapa, Jisukristuta kasuykangimanshina. 6 Chayri chay patrunniki rikashuptin ichu mana rikashuptimbis, allita trabajayllapa. Piru amar trabajaychu chay patrunnikiwan allita kidanaykillaqa. Ashwanri Dyus munashqanda rurashpa, tukuy shunqo allita trabajay, Jisukristupaq trabajaykangimanshina. 7 Chayshina kushikushpa, patrunnikita allita yanapashpaqar, Jisuspaqshina trabajay, ama runakunapaqllachu. 8 Chaqa randishqa kriyadu ichu libri runa kashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Tayta Dyusmi rin pagarawaqninchiq alli rurashqanchiqpaq, nishpa.

9 Qamkuna patrungunapis, randishqa kriyaduykikunata ama nimatapis manchachishpachu, shumaqta kamachiy. Chaqa syilupim kan yumbayninchiqpa patrunninchiq. Payqam mana ni pitapis sawachashpachu, yumbayninchiqta ancha allita rin jusgawaqninchiq.

Dyuspa armangunawanri dyabluta kallpachishunllapa

10 Kananri kriyiq masitakuna, Jisukristuman mañakushunllapa, pudirninwan yanapawaptinchiq, uchakunata binsinanchiq. 11 Manchu suldadukuna kuntrangunata binsinanllapaqa, jirrumanda kaskuta rurakushpa, jirrumanda chilikinda rurakushpa, armangunawan pilyanllapa. Chayshinallar noqanchiqkunapis Tayta Dyusmanda armangunatashina ch'askishunllapa, dyablu ama ingañawananchiq. 12 Chaqa noqanchiqkunaqam mana pilyaykanchiqchu runa masinchiqkunawan. Ashwanmi pilyaykanchiqqa chay jwirsayuq, pudirniyuq, kamachikuq dyablukunawan, tutayaqpi puriq kamachikuqkunawan. Paykuna ingañaptinmi, kay pachapi achka runa warmi tutayaqpishina puriykanllapa. Chay kamachikuq dyablukunam altupi bwilaq dyablukunatapis kamachinllapa. 13 Chayri Tayta Dyusmanda yumbay chay armangunatashina ch'askishunllapa, chay dyablukunamanda atinanchiq washakayta. Chayshina ruraptinchiqqam, chay dyablukunaqa suq diya munashpa binsiwayninchiqta, mana rinllapachu atiq.

14 Chayri allip kaqtalla kriyishpa, rimashpaqa, suldadukuna wach'ukunda rurakuqshina kashunllapa. Chayshinar allitalla rurashpa, jirrumanda chilikiyuqshina kashunllapa. 15 Listur kashunllapa, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunanchiq, suqkunapis Dyuswan alliyananllapa. Chaqa chay shumaq nutisyanqam noqanchiqpaqqa suldadupa sapatungunashina. 16 Yumbay kusasmandam masta balin Jisukristupi allita kriyinanchiqllapa. Chayshina kriyishpaqam, suq iskudu tabla layata piskaykanchiqmanshina washakananchiq. Chaqa dyabluqam ancha munan dañachiwayninchiqta, rumikunawan sitawanchiqmanshina. Piru Jisukristupi allita yuyakushpaqam, chay iskudu tabla layawan atinchiq arkayta, ama ch'ayachiwananchiq. 17 Tayta Dyusmi washawanchiqllapa, suq suldadu jirrumanda kaskunwan washakaqshina. Tayta Dyus nishqanqam atun kuchillushina. Chayri Dyuspa Santu Ispiritunmanda yach'akushun Dyus nishqanda, dyabluta maqashpa, binsinanchiq.

* **5:31** Génesis 2.24 * **6:3** Éxodo 20.12

18 Piru Dyuspa Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptin, allita yuyashpa, mana shaykuq
mañakuyllapa yumbay kriyiq masinchiqkunapaq.
19 Noqapaqpis mañakuyllapa, Tayta Dyus yanapawanambaq, ama manchashpachu, ash-
wan ancha allita Jisukristupa pakadu nutisyanda yach'achikunay. Chaqa unaymanda-
pacham mana pipis intyindishqachu: (Tayta Dyusmi qamkuna mana isrraylinu kaqku-
natapis munan washashuyllapata, nishpa.) 20 Kanan Tayta Dyusmi numbrawashqa, rrim-
plasun rimanaypaq chay shumaq nutisyanda. Chayraykum kay karsilpi kadinakunawan
watadu kani. Chayri Tayta Dyusta noqapaq rrugayllapa, ama nimata manchashpachu,
paypaq yach'achikunay.

Pablum dispidikarqan

21-22 Kuyashqanchiq kriyiq masinchiq Tikikum ancha allita yanapawashqa, Jisukris-
tupaq yach'achikunay. Chaymi payta rini kach'amuq, qamkunata animachishunan:
“Masanchiq Pablum karsilpiqa kayshina kawsaykan”, nishpa.
23 Kriyiq masitakuna, ancham mañakuni, Taytanchiq Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis
tukuy imapi qamkunata yanapashunan, kushikushpa, kuyanakushpa, Dyuspi allita
yuyakunaykillapa. 24 Chayshinam mañakuni, Tayta Dyus yumbay allin kriyiq mas-
inchiqkunata ancha yanapanambaq. Chaqa paykunaqam mana shaykuq Siñurninchiq
Jisukristuta kuyaykan. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIPUS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (FILIPINSIS)

¿Pitaq karqan San Pablu? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqan Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Filipusqam rrumanukunapaqqa ancha baliq llaqta karqan. Chay llaqtaqam prubinsya Masiduñapi karqan. Chayman Pabluqa rishpa, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Masta yach'ananchiq chay filipusinu kriyiqkunapaq, liyishun Ichus 16.6-40.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam karsilpi karqan. Chaymi chay Filipuspi tiyaq kriyiq masingunaqa chaypaq yach'ashpa, munarqanllapa qellaywan ichu suq laya kusaskunawan Pablutaqa yanapayta. Chaymi Ipafrudituta Pabluman kach'arqanllapa, chay kusaskunata apanambaq. Chaymandaqam Pabluqa kay kartata iskibrirqan, chay filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikunambaq, chay rrigalukunata kach'ashqanllaparayku. Paykunataqam animachirqambis, Jisukristupi ancha allita kriyinanllapa. Chayshina iskibrishpaqam, Ipafrudituta kach'arqan, kay kartata apananllapa filipusinu kriyiq masingunaman.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flp 1.1-11; 4.10-23 niwanchiqllapa, Pablu filipusinu kriyiq masingunata ancha pagikushqambaq, Dyusman paykunapaq ancha mañakushqambaq.

Flp 1.12-30 niwanchiq, Pablu karsilpi kashpapis, yach'arqan: Suqkunam Jisukristupaq yach'achikuykanllapa, nishpa. Chaymi ancha kushikurqan. Niwanchiqpismi, Jisukristupi kriyishpaqa, ancha ñakashpapis, ama disanimakananchiq.

Flp 2.1-18 niwanchiq, Jisukristushina umildi kananchiqllapa.

Flp 2.19-30 niwanchiq, Timutiyu, Ipafruditu Pabluta ancha yanapashqambaq.

Flp 3.1–4.9 niwanchiq, Jisukristuta yuyayninchiqpi riqsishpa, allita kasunanchiq, ama pilyanakunanchiq, ashwan kushikushpa kawsananchiqllapa.

Pablum napaykurqan filipusinukunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan Jisukristupa sir-
bikuqnin kanillapa. Chaymi kay kartata kach'amuni qamkuna Filipus llaqtapi tiyaq kriyiq
masiykunaman. Chaqa qamkunaqam Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyuspa wambran-
gunana kangillapa. Chaymi ubispuykikunata, dyakunuykikunata, yumbay qamkunata
napaykuykillapa. 2 Mañakunim Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis, tukuy
imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa
kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman mañakurqan kriyiq masingunapaq

3 Kriyiq masitakuna, kada bwilta qamkunata yuyashushpam, Dyusman ancha pagikuni
qamkunapaq. 4-5 Kanan qamkunapaq Dyusman mañakushpaqam, ancha kushikuni.
Chaqa Jisukristupi kriyishqayki diyamandapacham kanangaman qamkunaqa ancha
yanapawashqa kangi, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq. 6 Kanan allitam
yach'ani: Tayta Dyusmi qamkunata yanapashushqa, paypi kriyishpa, pay munashqanda
ruranaykillapa. Chayshinallam mana shaykuq rin yanapashuqllapa, mas allita mas
allita pay munashqanda rurashpa, kawsanaykillapa, Jisukristu shamunan diyakaman.
7 Chaymi ancha balin, tukuy shunqo qamkunata kuyashunaypaq. Chaqa kay karsilpi
kaptiy ichu libri kaptiypis, qamkuna ancha yanapawangi, kuyawaqninchiq Tayta Dyuspa
shumaq nutisyanda awturidarkunapa ñawpambi yach'achikunay: "Kay nishushqayqam
allip", nishpa. 8 Kanan Tayta Dyusmi yach'an: Churiy Jisukristu yanapaptinmi, Pabluqa
tukuy shunqo filipusinukunata ancha kuyan, nishpa. 9 Chaymi Dyusman mañakuni, chay
ancha kuyakushqaykimanda masta kuyakunayki, allita Dyusmanda yach'akushpa, ancha
yach'ayniyuq kanaykillapa. 10 Mañakunipismi, ancha allita yach'anaykillapa, imam alli,
imam mana allichu, nishpa, Jisukristu shamuptin, ama nima uchayuq kanaykillapa,
11 ashwan Jisukristu yanapashunan, yumbayta allita rurashpa kawsanaykillapa, yumbay
rikashuqkuna Tayta Dyusta alabananllapa.

Jisukristupi kriyishpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

12 Kriyiq masitakuna, noqa Pabluta karsilawaptinllapam, mas achka runakuna,
warmikuna Jisuspa shumaq nutisyanda uyashqallapa. 13 Chaqa gubyirnu Sesarpa yum-
bay kwidakuq suldadunguna, kay atun llaqtapi yumbay tiyaqkunapismi yach'anllapana:
Pablutaqam karsilashqallapa, Jisukristupaq yach'achikuptin, nishpa. 14 Kanan kay
karsilpi kashpa, mana nimata manchashpachu, Jisukristupaq yach'achikuptiymi, an-
cha achka kriyiq masinchiqkunapis, manana manchashpachu, Jisukristupaq masta
yach'achikuykan.
15 Allibmi wakingunaqa imbidyawashpa, munashpa binsiwayta, Jisukristupaq
yach'achikuykan. Piru suqkunaqam, allin shunqoyuq kashpa, munashpa yanapawayta,
Jisukristupaqqa yach'achikuykan. 16-17 Paykunaqam kuyawashpa, yach'anllapa: Tayta
Dyusmi Pabluta numbrashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaymi karsilpina
kidashqa, nishpa. Chay imbidyawaqkunaqam Jisukristupaq yach'achikushpaqa
yuyanllapa: Pablu karsilpi kaptinqar piñachishun, paypa rrimplasun yach'achikushpa,
nishpa. 18 Piru manam piñakunichu. Chaqa allin shunqoyuq kashpa, ichu mana allin
shunqoyuq kashpapismi, Jisukristupaq yach'achikuykanllapa. Chaymi ancha kushikuni.
Kanan mastam rini kushikuq, 19 qamkuna Dyusman noqapaq mañakuptiki, Jisukristupa
Santu Ispiritun yanapawaptin washakanaypaq. 20 Piru wañushpa ichu kawsashpapis,
ancha munani Jisukristupaq yach'achikuyta, mana nimatapis penqakushpachu ni
manchashpachu, achka runa, warmi payta alabananllapa. 21 Chaqa kawsashpaqam, kay
bidapi Jisukristuta rini alabaq. Piru wañushpaqam, suq bidapiqa paywan kawsashpa, rini
alabaq. Chaymi noqapaqqa alli kanman wañunaypaq.
22 Piru manaraq wañushpaqam, mastaraq atiyman Jisukristupaq yach'achikuyta. Chaymi
mana yach'anichu: Mayqanmi mas allin, kawsanaypaqraq ichu wañunaypaqna, nishpaqa.
23 Chaqa noqapaqqam allina kanman wañunaypaq, Jisukristuwanna kanaypaq. Piru
noqaqam mana yach'anichu: Mayqanmi mas alli, nishpa. 24 Chaqa qamkunapaqqa
mas alli kanman kawsanaypaqraq, Jisukristupaq mas allita qamkunata yach'achishunay.
25 Chaymi yuyakuni: Rinim kawsaqraq, qamkunata animachishunay, kushikushpa,
mas allita Siñurninchiqpi kriyinaykillapa, nishpa. 26 Chaymi Jisukristu kay karsilmanda
surqowaptin, mushuqmanda qamkunawan karinaypaqqa, ancha kushikushpa, payta
ringillapa alabaq.
27 Piru mastam rrugaykillapa, Jisukristu nishqanshina kawsanaykillapa. Chayshina
kawsaptikillapaqam, qamkunaman shamushpa ichu mana shamushpapis, rini
yach'aq: Suq yuyayllam mana shaykuq yanapanakuykan, Jisuspa shumaq nutisyanda
yach'achikushpa, nishpa. 28 Chaqa Tayta Dyusmi rin yanapashuqllapa, chay
kuntrashuqkunata ama nimatapis manchanaykillapa. Chaymi chay kuntrashuqkunaqa
rinllapa yach'aq: Jisuspi mana kriyishpaqam, rinchiqllapa chingaq, nishpa.
Piru qamkunaqam ringillapa yach'aq: Dyusmi rin washawaqninchiq, nishpa.
29 Chaqa ancham balin qamkuna Jisukristupi kriyinaykillapa. Piru ancham
balimbis chayshina kriyishqaykirayku, qesachadu kashpa, ñakanaykillapa. 30 Chaymi
kananqa qamkunapis noqashina Jisukristupaq yach'achikuptiki, payta kuntraqkuna
qamkunatapis qesachashungi. Manchu qamkunapa pullayki kashpa, qesachadu kaptiy
rikawarqaykillapa. Kanan qamkunaqam yach'angillapa: Pabluqam karsilpi ancha
ñakashpapis, Jisukristupaq mana shaykuq yach'achikuykan, nishpa.

2

Jisukristushinar umildi kashunllapa

1 Manchu Jisukristupi kriyiptikiqa, payqa qamkunata ancha animachishungi. An-
cha kuyashushpam, tukuy imapi qamkunataqa kunswilashungi. Paypa Santu Ispiri-
tumbismi qamkunata tukuy imapi yapachashungi. Tayta Dyuspismi ancha kuyashushpa,
llakipashungi. 2 Chayri qamkunapis kuyanakushpa, suq yuyaylla kashpa, suqwan suqwan
ancha shumaqta kawsayllapa, masta kushichiwanayki. 3 Amar palanganuqa kayllapachu.
Amar rurayllapachu qamlla munashqaykitaqa. Ashwan umilidi kashpa yuyayllapa:
Suqkunaqam ancha balin maski noqamanda, nishpa. 4 Amar yuyayllapachu qamkuna-
paqllaqa. Ashwan suqkunapaqpis yuyayllapa: ¿Imam mas alli paykunapaq? nishpa.
5 Chayri qamkunapis Jisukristu yuyashqanshinalla yuyayllapa. 6 Manchu payqa syilupi
Tayta Dyuswan kashpaqa, Taytanshina ancha baliq kamachikuq Dyus karqan. Piru
manam nirqanchu: “Taytayshinallam kashaq”, nishpaqa. 7 Ashwanmi tukuy imata
dijashpa, kay mundupi nasirqan, umildi yanapakuq runa kanambaq. 8 Chayshina
umildi runa kashpam, Tayta Dyusta tukuy imapi kasushpa, suq kruspi penqakuypaqta
wañurqan. 9 Chayshina wañuptinmi, Tayta Dyusqa kawsachimushpa, ancha pudirniyuq ka-
machikuqta rurarqan, yumbay awturidarmanda mas kamachikuq kanambaq. 10 Chaymi

syilupi yumbay kaqkuna, kay pachapi yumbay tiyaqkuna, kay pachapa warambi yumbay
kaqkunapis Jisuspa ñawpambi rinllapa qonqorikuq, payta rrispitashpa. 11 Chayshina
qonqorikushpaqam, yumbaypa ñawpambi ninqallapa: “Jisukristum tukuy ima kaqpa
kamachikuqnin”, nishpa, Tayta Dyustapis alabananllapa.

Jisuspi kriyiqkunaqam michakunashina

12 Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, noqa qamkunawan kashpa kunashuptiymi,
tukuy tyimpu allita kasuwarqaykillapa. Kanan qamkunamanda karupi kaptiypisri, al-
lita kasuwayllapa. Umildi kashpa, imashinapis kamakayllapa washakanayki. Chayri
manchayllapa: Uchata rurashpakish, Dyusmanda akrakayman, nishpa. 13 Piru Dyus
kikinmi qamkunata animachishungi, pay munashqanda qamkunapis munanaykillapa.
Chaymandaqam yanapashungillapa, chay munashqanda ruranaykillapa.
14 Chayri ama kijakushpachu ni anyanakushpachu, tukuy imata shumaqta rurayllapa,
15-16 Dyuspa mana uchayuq wambranguna kanaykillapa. Chaqa chayshina kay mundupi
ancha uchayuqkunapa ukumbi kawsaptikillapaqam, paykunapis animakanmanllapa,
Dyusta kasunanllapa. Chaqa paykunaqam uchangunarayku tutayaqpishina kawsaykan-
llapa. Piru qamkuna Dyuspa kawsachikuq nutisyanda paykunata yach'achishpaqam,
lusirukunashina llipyaykangillapa paykunapaqqa. Chaymi Jisukristu shamuptinqa, no-
qaqa ancha rini kushikuq qamkunapaq: Manam yanqachu chay Filipusmanda kaqku-
nata yach'achishqa kani, nishpa. 17 Kanan qamkuna Jisuspi allita kriyishpam, Dyusta
allita kasushpa, kawsaykangillapa. Chaymi noqaqa ancha kushikuni, yawarniyta
ich'ashpa, wanchiwanan kaptinllapapis. Chaqa suq animal ufrindapaq wanchishqan-
dashina munaptinllapa wanchiwaytapismi, kushikushpa qamkunata animachiykillapa.
18 Chayshinallar qamkunapis kushikushpa, noqata animachiwayllapa kushikunaypaq.

Pablum yuyarqan kach'ayta Ipafrudituta Timutiyutapis Filipus llaqtaman

19 Siñurninchiq Jisus munaptinmi, utqa kach'amushaq qamkunaman kriyiq masinchiq
Timutiyuta. Chayshina qamkunamanda kutimushpa willawaptin: “Kayshinam chay
Filipus llaqtapi kawsaykan”, nishpaqam, noqaqa ancha rini kushikuq. 20 Manam kanchu
suq yach'achikuq masiy kay Timutiyushinaqa. Chaqa payqam noqashinalla yuyashpa,
ancha munan qamkunata yanapashuyta, allita rurashpa, kawsanaykillapa. 21 Piru
achka yach'achikuqqam paykuna munashqandalla ruranllapa. Manam ruranllapachu
Jisukristu munashqandaqa. 22 Piru qamkunaqam allita yach'angillapa: Masanchiq Timu-
tiyum ancha allita Pabluta yanapashqa, nishpa. Chaqa payqam churiyshina noqawan
pulla Jisuspa shumaq nutisyanda ancha yach'achikushqa. 23 Chaymi munani qamku-
naman kach'amuyta. Piru puntatam munani yach'ayta: ¿Imam rin pasawaq? nishpa.
Chay yach'ashqay urasmi Timutiyutaqa rini kach'amuq. 24 Piru yuyakunim: Jisukristum
yanapawanqa, kay karsilmanda lluqshishpa, utqa shamunaypaq watukushuqllapa.
25 Munanim kach'amuyta kuyashqay kriyiq masinchiq Ipafruditutapis. Chaqa qamkuna
kikikim payta kach'amurqayki, noqata yanapawanambaq. Payqam ancha allita yana-
pawaykan, dyabluta binsishpa, Jisuspaq yach'achikunaypaq. 26-27 Piru payqam ancha
qeshyaq kashpa, wañuykarqanna. Chaymi chaypaq yach'aptikillapa, payqa ancha llak-
ishpa nirqan: “Chay kriyiq masiykunach'i noqapaq anchana llakiykanllapa”, nishpa.
Chayraykum ancha munashqa shamuyta qamkunaman. Allibmi payqa ancha qeshyaq
karqan. Piru Tayta Dyusmi payta, noqata llakipawashpa, yanaparqan kach'akanambaq,
ama ashwamba llakinaypaq. 28 Chaymi Ipafruditu ancha munaptin rikashuyllapata,
kach'amuykani, payta rikashpa kushikunaykillapa, noqapis amana paypaq llakinaypaq.
29-30 Chayri pay qamkunaman ch'ayamuptinqa, ancha kushikushpa, payta ancha rrispi-
tashpa, Jisuspa shutimbi shumaqta ch'ayachiyllapa. Chaqa payqam yach'ashpa: Chay
karsilpiqam atini wañuyta, nishpapis, kayman shamurqan yanapawanambaq. Chaymi
yaqqa wañurqan. Chaqa qamkunaqar karu llaqtapi kashpa, mana atirqaykillapachu
yanapawayta.

3

Jisukristupi ancha allita yuyakushun

1 Kriyiq masitakuna, Siñurninchiqpi allita yuyakushpa, kushikushpa kawsayllapa.
Manam shaykunichu kayshina achka kutinda qamkunata kunashunaypaqqa. Chaqa
chayshina Jisukristupaq allita yach'aptikiqam, mana pipis ingañashunqachu. 2 Chayri
kwidakayllapa yumbay mana baliq yach'achikuqmanda. Paykunaqam dañachikuq al-
lqokunashina. Chaqa yach'achikunllapam: Kwirpumbi siñalniyuq kaqkunallash Dyuspa
wambrangunaqa, nishpa. Manam chayshinachu. 3 Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun
yanapawaptinchiq, noqanchiqkunaqa Dyusta adurashpa, Jisukristupi kriyishpa, Dyuspa

wambrangunaqa kanchiqllapa. Chaymi kushikunchiqllapa. Mananam kriyinchiqllapachu: Kwirpumbi siñalta rurashpa ichu suq kustumbrikunata rurashpam, Dyuspa wambranguna kanchiqllapa, nishpa. 4 Piru Jisuspi manaraq kriyishpam, noqapis ancha pandarqay. Chaqa yuyarqaymi: Kwirpuypi siñalniyuq kashpa, isrraylinukunapa duktrinanda kasushpam, noqa kikiylla atini washakayta, nishpa. Kanan yumbay isrraylinumandam noqa masta yuyakurqay chay kustumbrikunapiqa. Manam pipis binsiwaqchu. 5 Chaqa 8 diyasniyuq kaptiymi, kwirpuypi siñalta rurarqanllapa. Chaymi ancha lijitimu isrraylinu kani. Taytay, mamay, agwiluykunapismi Isrrayilmandalla karqanllapa. Chaqa chay alma Binjamimba atun ayllunmandam kani. Farisiyukunapa duktrinandam ancha allita sigirqay. Chaymi Muysispa liyningunata ancha allita kasurqay. 6 Chayshina ancha allita kasushpa kawsaptiymi, mana pipis atiqchu anyawaytaqa. Kanan chay liykunapi yuyakushpam, Jisuspi kriyiqkunata ch'iqnishpa, ancha qesacharqani. 7 Piru kananqam Jisukristupi kriyishqayrayku, tukuy chay rurashqaykuna noqapaqqa manana balinchu. 8 Chaymi bidaypi Jisukristu tukuy imamanda noqapaqqa masta balin. Chayraykum noqaqa tukuy chay munashqaykunata dijashqana kani, Siñurniy Jisukristuta yuyayniypi mas allita riqsinaypaq. Chaymi chay munashqaykunaqa noqapaqqa ancha millanaypaq mapashinana kidashqa, 9 Jisukristuta masta kuyanaypaq. Chayraykum manana kriyinichu: Muysispa liyningunata kasushpam, atini washakayta, nishpaqa. Ashwanmi yach'ani: Jisukristupi allipta kriyiptiymi, Tayta Dyus yumbay uchaykunamanda pirdunawan, nishpa. 10 Chaymi Jisukristuta yuyayniypi riqsishpa, paypa pudirninwan Dyusta kasushpa, munani kawsayta, Jisukristushina padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi paytaqa wañushqanmanda kawsachimurqan. Chayshinam noqapis munani yanapawanambaq, payta allita kasunaypaq, awnki Jisustashina noqata wanchiwaptinllapapis. 11 Chayshina munaptinllapa wanchiwaytapismi, Dyuspi yuyakuni: Suq diyam noqatapis rin kawsachiwaq, nishpa.

Pablum munarqan Jisusta allita kasuyta

12 Manam ninichu: Jisukristushinam kani, nishpaqa. Chaqa noqaqam yach'ani: Manaraqmi payshinachu kawsani, nishpa. Piru payqam washawashqa, payshina kawsanaypaq. Chaymi tukuy ima atishqayta rurani, pay munashqanshina kawsanaypaq. 13 Kriyiq masitakuna, noqaqam mana ninichu: Jisukristu munashqanshinallam kawsaykani, nishpaqa. Piru tukuy ima chay unay rurashqaykunataqam dijashqana kani. Kananqam tukuy ima atishqayta ruraykani Jisukristu munashqanshina kawsanaypaq. 14 Chaqa Tayta Dyusmi kumbidawanchiq, syiluman apawaqninchiq, primyunchiqta qowananchiqllapa, Jisukristuta mana shaykuq sirbiptinchiq. Chaymi noqaqa tukuy ima atishqayta ruraykani, chay primyuta ch'askinaypaq.

15 Chayrayku Jisuspi yumbay ancha allita yuyakuqkuna chay nishushqayshina yuyashunllapa. Wakinnikikuna suq layata yuyaptikiqam, Tayta Dyus rin intyindichishuq. 16 Piru yumbay yach'akushqanchiqta mana shaykuq kasushunllapa, suq duktrinayuqlla suq yuyayniyuqlla kashpa.

17 Kriyiq masitakuna, qamkunawan kashpa shumaqta kawsaptiymi, allita rikawarqaykillapa. Chayri kananqa noqashina, chay suq kriyiq masinchiqkunashina qamkunapis Dyusta allita kasushpa, kawsayllapa. 18 Piru achka runakunam Jisukristuta kuntrashpa, mana kriyinllapachu: Paymi kruspi wañushpa, atin washawayninchiqta, nishpa. Chaymi noqa waqashpa, achka kutinda qamkunata kunashushqayshina, suq kutinda niriykillapa: “Chay kuntraqkunataqar ama kasuyllapachu”, nishpa. 19 Chay laya runakunataqam Tayta Dyusqa rin chingachiq. Chaqa allip Dyusta mana munashpa kasuytam, paykunapa kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Penqakuypaq kusaskunata rurashpapismi, mana penqakushpachu, ashwan alabakanllapa. Kay mundupa yumbay kusasnimbillam yuyanllapa. 20 Piru yumbay noqanchiqpaqqam kan suq llaqtanchiq anaq syilupi. Chaymi shuyaykanchiqllapa, Siñurninchiq Jisukristu waqmanda shamunangaman washawananchiq. 21 Chayshina shamushpam, tukuy laya pudirniyuq kamachikuqta binsishpa, tukuy ima kaqta rin kamachiq. Kay kwirpunchiq wañunambaq kaqtapismi chay pudirninwan rin kambyaq, paypa shumaq kwirpunshina kashpa, amana wañunanchiqllapa.

4

Jisuspi kriyishpaqa, kushikushunllapa

1 Ancha kuyashqay kriyiq masitakuna, qamkuna ancha kushichiwashpaqam, shumaq primyuyshina kangillapa. Chaymi ancha munani rikashuyllapata. Kanan ancha kuyashushpam kunaykillapa, Jisuspi mana shaykuq yuyakunaykillapa.

2 Kayshinam nini chay kriyiq panisitanchiq Ibudyata, Sintikatapis: Jisuspi allipta kriyishpaqam, alliyayllapa, suq yuyayniyuqlla kanaykillapa. 3 Ancha allin yach'achikuq masisitu, qamtapismi rrugayki, chay ishkay paninchiqkunata yanapanayki alliyananllapa. Chaqa paykunaqam noqawan pulla padisishpa, ancha yanapawarqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikunay. Masanchiq Klimintipismi suq masanchiqkunawan noqawan pulla chayshina yach'achikurqanllapa. Paykunapa shutingunatam Tayta Dyusqa iskibrishqana librumbi, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa.

4 Qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku, tukuy tyimpu kushikuyllapa. Mushuqmandam niriykillapa: ¡Kushikuyllapa! nishpa. 5 Qamkunapura tukuy shunqo kuyanakuyllapa, yumbay runakuna warmikuna intyindinambaq: Jisuspi kriyiqkunaqam ancha shumaqta kawsanllapa, nishpa. Chaqa Siñurninchiq Jisukristum sirkana. *[Nuta: "sirkana" munan niyta ichu: "sirkana tyimpun shamunambaq" ichu "sirkanchiqpi payqa", nishpa.]*

6 Chayri ama nimapaq llakishpachu, ashwan Tayta Dyusman tukuy imapaq mañakuyllapa. Chayshina mañakushpaqar, payta pagikuyllapa. 7 Chayshina Jisukristupi allita kriyiptinchiqmi, Tayta Dyusqa ancha kunswilawanchiq, ama ancha llakinanchiqllapa. Piru pay ancha pudirniyuq ancha yach'ayniyuq kaptinmi, noqanchiqkunaqa mana atinchiqchu allita intyindiyta: ¿Imashinam ancha kunswilawanchiq? nishpa.

Allin yuyayniyuqllar kashunllapa

8 Kriyiq masitakuna, kay nishushqayta ushyanaypaqmi kunaykillapa, allin kusaskunapilla yuyanaykillapa. Chayri yuyayllapa tukuy ima allip kaqpilla, allita ruraqpilla, suqkunata rrispitaqpilla, mana nima uchayuq kaqpilla, allin famayuq kaqpilla. Chaqa ima kaptin kushikunanchiq, ichu allin runakuna kaptin, paykunata alabananchiq, chay shumaq kaqkunapilla yuyayllapa.

9 Yumbay yach'achishushqayta allita ruraylapa. Chaqa Dyuspaq yach'achikuptiymi, qamkuna allita uyawarqayki; allita ruraptiymi, qamkuna allita rikawarqayki. Chayri qamkunapis chayshinalla allita rurashpa kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyus kunswilawaqninchiq qamkunapa pullayki rin kaq.

Pablum pagikurqan filipusinukunata

10 Suq tyimpupi qamkuna ancha yanapawayta munashpapismi, mana atirqaykillapachu ufrindaykita kach'amuwayta. Piru kananqam noqata yuyawashpa, ufrindaykita kach'amuwashqa kangillapa. Chaymi noqa ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristuta ancha pagikuni. 11 Piru chayta nishushpaqam, mana nimatapis mañaykillapachu. Chaqa mana nimayuq kashpa ichu achka imayuq kashpapis, yach'akushqana kani kushikuyta. 12 Chaymi achkata mikushpa ichu ashlitata mikushpapis kushikuni. Achka imayuq kashpa ichu mana nimayuq kashpapismi, yach'akushqana kani kushikushpalla kawsayta. 13 Chaqa Jisukristu yanapawaptinmi, tukuy imata atini rurayta. 14 Piru padisiptiyqam, qamkuna yanapawashpa, ancha allita rurashqallapa kangi.

15 Filipusinu kriyiq masitakuna, qamkunaqam allita yach'angillapa: Pabluqam prubinsyanchiq Masiduñamanda suq llaqtakunaman rirqan, Jisuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq, nishpa. Chay llaqtakunaman riptiymi, qamkunalla yach'achishushqaypaq agradisiwashpa, ufrindakunata kach'amuwarqayki. 16 Chaymandaqam Tisalunika llaqtapi kaykaptiy, kutin kutin ufrindakunata noqaman kach'amurqayki mantyinikanaypaq. 17 (Tukuy chaykunapaqmi ancha pagikuykillapa.) Piru manam mañaykillapachu, mas ufrindakunata noqaman kach'amunaykiqa. Ashwanmi chay ufrindaykita qowashqaykirayku, munani Tayta Dyus suq shumaq primyuta qamkunata qoshunambaq. 18 Chaqa chay ufrinda Ipafrudituwan qamkuna kach'amushqaykitam ch'askishqa kani. Chaymi ufrindaykillapa ancha yanapawaptin, mana nimapis faltawanchu. Chay ufrindaykita kach'amuptikim, Tayta Dyusqa ancha kushikushqa. Chaqa paypaqqam suq mishki mutkina insinsyushina kashqa. 19 Kanan payqam Churin Jisukristuwan tukuy imayuq kashpa, syilumanda ancha achkata rin qoshuqllapa, ama nimapis faltashunanllapa. 20 ¡Taytanchiq Dyusqam tukuy tyimpupaq alabashqa kanqa! ¡Chayshina kanqa!

Pablum dispidikarqan

21 Yumbay kriyiq masinchiqkunata niyllapa: "Pablum Jisukristupa shutimbi qamkunata napaykushungi", nishpa. Noqawan kaypi kaq kriyiq masinchiqkunapismi qamkunata napaykushungi. 22 Yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungi. Piru yumbaymandam masta napaykushungi gubyirnu Sesarpa wasinmanda kaqkuna.

23 Siñurninchiq Jisukristu tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN
KULUSAS LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN
(KULUSINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay libruta? Kay kartataqam iskibrirqan prubinsya Asyapa Kulusas llaqtambi tiyaq kriyiq masingunaman. Chay Kulusasqam karqan chay Ifisu llaqtapa 150 kilumitrus karupi. Chay Kulusaspiqam tiyarqan nasyun Isrrayilmanda kaqkuna, nasyun Grisyamanda kaqkunapis. Kinsapch'i Pablu Ifisupi yach'achikuptin, wakin kulusasinukuna Ifisuman rishpa, uyashpa, Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 19.10.) Pablu karsilpi kaykaptinmi, yach'achikuq masin Ipafras chay Kulusaspi tiyaqkunataqa yach'achirqan Jisukristupaq. Chaqa Ipafrasmi Kulusaspi tiyaq. Chayshina Ipafras yach'achikuptinmi, Kulusaspi wakin tiyaqkuna uyashpaqa, Jisukristupi kriyirqanllapa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay kulusasinukuna Jisukristupi chayraq kriyishpaqam, ancha kushikushpa tandakaqllapa, Dyusta aduranllapa. Chaymandaqam wakin runakunaqa llullakushpa, suq laya duktrinatana yach'achirqan paykunata. Chaymi Ipafrasqa rirqan Pabluta tapuq tukuy chay yach'achikushqambaq. Pabluqam chaypaq yach'ashpaqa, kach'arqan kay kartata, kunashpa chay Kulusaspi tiyaqkunata, chay llulla yach'achikuqkunata ama kriyinanllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Kul 1.1-8 niwanchiqllapa, Pablu Kulusaspi tiyaqkunata napaykushqambaq, paykunata alabashqambaq, Dyusta allita kasushqanrayku.

Kul 1.9-2.5 niwanchiq, Jisukristuqam Dyuspa Churin kashqambaq; paypismi Taytan Dyusshina ancha pudirniyuq kashqambaq; Tayta Dyus Pabluta kach'ashqambaq, shumaq pakadu nutisyanda yach'achinambaq.

Kul 2.6-23 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpa, Jisukristupi allita yuyakushpa, kawsananchiqllapa; ama dijananchiq, mana baliq duktrinayuqkuna ingañawananchiq.

Kul 3.1–4.6 niwanchiq, unay kawsashqanchiqshina amana kawsanananchiqllapa; ashwanri mushuq runa, mushuq warmi kashpa, suqwan suqwan kuyanakushpa, kawsananchiqllapa.

Kul 4.7-18 niwanchiq Pablu achka kriyiq masingunata napaykushpa, dispidishqambaq.

Pablum napaykurqan kulusasinukunata

1-2 Kuyashqay kriyiq masitakuna Kulusas llaqtapi tiyaqkuna, noqa Pablum masanchiq Timutiyuwan kay kartata kach'amuni qamkuna Jisukristupi allita kriyiqkunaman. Chaqa Tayta Dyus munaptinmi, Jisuspa apustulnin kani, qamkunata yach'achishunaypaq. Chaymi Dyusman mañakuni, tukuy imapi qamkunata yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Pablum Dyusman pagikurqan kriyiq masingunapaq

3-4 Yach'ashqallapam kani: Qamkunash Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita kriyishpa, yumbay kriyiq masinchiqkunata ancha kuyaykangillapa, nishpa. Chaymi ancha kushikushpa, Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta mana shaykuq pagikunillapa. 5 Chayshinam qamkunaqa Jisukristupa allip shumaq nutisyanda yach'akushpa, ancha kuyanakungillapa. Chaymi tukuy shunqo kushikungillapa: Anaq syilupim paywan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. 6 Chay shumaq nutisyata uyashpaqam, yach'akushqallapa kangi: Tayta Dyusmi allipta kuyawaqninchiq, ancha munan washawayninchiqta, nishpa. Chay yach'akushqayki diyamandapacham Dyusqa qamkunata yanapashushqa, mas allita paypi kriyinaykillapa. Chay shumaq nutisyataqam tukuy kay mundupi yach'achikuykanchiq. Chaymi qamkuna Jisukristupi kriyishqaykishina, achka uyakuqkunapis paypi kriyiykanllapa. Paykunaqam Dyuspaq ancha atun kusichashina. 7 Chay kuyashqay yach'achikuq masiy Ipafrasmandam qamkunaqa Jisuspaq allita yach'akushqallapa kangi. Chaqa payqa Jisukristupa ancha allin sirbikuqnin kashpam, mana shaykuq yach'achishungillapa. 8 Payqam noqaykunataqa niwashqa: Santu Ispiritu Kulusasmanda kaqkunata yanapaptinmi, paykuna yumbay kriyiq masinchiqkunata allita kuyanllapa, nishpa.

9 Chaymi chayshina qamkunapaq yach'ashqayllapa diyamandapacha, mana shaykuq Dyusman mañakunillapa, Santu Ispiritunwan qamkunata ancha yanapashunan, pay munashqanda allita yach'anaykillapa, allin jwisyuyuq, ancha yach'ayniyuq kanaykillapa.

10 Chayshinaqam mañakunillapa, Siñurninchiq Jisukristu munashqanshina kawsanaykillapa, tukuy tyimpu payta kushichinaykillapa. Chayshina allitalla rurashpaqam, Tayta Dyusta shunqoykillapapi mas allita ringillapa riqsiq. 11-12 Chaymi payman mañakunillapa, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi ancha allita kriyishpa, payman pagikunaykillapa. Chayshina kriyishpaqam qesachashuptimbis, kushikushpa ringillapa agwantaq. Chaqa Dyuspa wambranguna kaptinchiqmi, payqa kamashqa, llipyaykaq luryapi irinsyayuq kananchiqllapa. 13 Dyablum uchata rurachiwashqa karqanchiq. Piru Tayta Dyusmi chay dyablumanda, uchanchiqmanda washawashqana kanchiq, kuyashqan Churin Jisukristutana kasunanchiqllapa. 14 Chaqa Jisukristu ⌞yawarninda ich'ashpa wañuptinmi,⌟ Tayta Dyusqa yumbay uchanchiqmanda pirdunawaqninchiq, washawashqa kanchiq.

Jisus wañushpam washawarqanchiqllapa

15 Jisuspa Taytan Dyustaqam mana atinchiqchu rikayta, mana kwirpuyuq kashqanrayku. Piru chayshina ispiritu kashpapismi, Churin Jisukristutaqa kwirpuyuqta nasichirqan kay mundupi. Chaymi Jisusta rikashpaqa, Tayta Dyustashina rikaykanchiq. Chayraykum Jisukristuqa tukuy ima rurashqanmanda masta balin. 16 Chaqa Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kwirpuyuqta manaraq nasichishpa, kamachirqan:

—Ruray syiluta, pachata, tukuy imandinda, rikaypaqta, mana rikaypaqtapis. Ruraypis tukuy laya kamachikuq anjilkunata, chay tukuy ima rurashqayki qamta kasushunanllapa, nishpa.

17 Chaqa, manaraq nima kaptinmi, Jisukristuqa karqanna. Kanan kay pachata, syiluta, tukuy imandinda pay kwidaykaptinmi, mana chinganchu; manaqash' tukuy ima chinganmanna. 18 Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata kawsachishpa, shumaqta kamachiwanchiq. Manchu umanchiqqa yumbay kwirpunchiqta kamachin. Chayshinallam Jisukristu paypi yumbay kriyiqkunata shumaqta kamachiwanchiq. Chaqa payqam yumbay wañuqmanda puntata tukuy tyimpupaq kawsamushqa, tukuy ima rurashqanmanda mas allin kamachikuq kanambaq. 19 Jisukristuqam tukuy imapi Tayta Dyusshinalla. Chaqa Tayta Dyusqam chayshina munarqan kanambaq. 20 Kanan Tayta Dyusmi munashqa uchanchiqmanda washawayninchiqta. Chaymi Churin Jisusta kay pachaman kach'amurqan, yawarninda ich'ashpa kruspi wañushqanrayku, pirdunawananchiq. Chaymi kay pachapi, anaq syilupi yumbay tiyaqkuna Tayta Dyuswan atinchiqllapa alliyayta.

21-22 Unayqam qamkunaqa uchakunata rurashpaqa, Dyusta kuntrarqaykillapa. Chaymi Dyuspaqqa furastirukunashina karqaykillapa. Piru kananqam Jisukristu kruspi wañushqanrayku, paywan yumbay alliyaqtaqa tukuy uchanchiqkunamanda pirdunawashqa kanchiq. Chayshinam rurashqa, paypa ñawpambi manana nima uchayuqchu kananchiqllapa. 23 Piru chayshina mana uchayuq kanaykipaqqa, Jisukristupa shumaq nutisyanda uyashpa, mana shaykuq paypi yuyakuyllapa: Paymi rin washawaq, nishpa. Amar akrakaychu chay kriyishqaykimandaqa. Chaqa chay shumaq nutisyandam tukuy kay mundupi yach'achikuykanllapa. Chaytallam noqa Pablupis yach'achikuykani.

Tayta Dyusmi Pabluta numbrashqa karqan, Jisuspi kriyiqkunata yach'achinan

24-25 Kananqam noqaqa qamkunata yach'achishushqayrayku kay karsilpi padisishpapis, kushikuni. Chaqa Jisukristupi yumbay kriyiqkunaqam paypa kwirpunshina. Chaymi ancha balin Jisukristushina chay kriyiq masinchiqkunapaq padisinaypaq. Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, paypi kriyiqkunata tukuy ima pay nishqanda yach'achinaypaq. 26 Tayta Dyusmi unaymandapacha paylla yuyashqandaqa mana pitapis nirqanchu. Piru kananqam paypi kriyiqkunataqa yach'achiwashqana kanchiq chay pakadu mana nishqandaqa. 27 Chay pakaduqam munan niyta: Dyusqash yumbayta munan washayta. Manash noqaykuna isrraylinu kaqkunatallachu munan washawayllapataqa, nishpa. Chaqa Churin Jisukristupa Ispiritunmi paypi yumbay kriyiqkunapi tiyan. Chaymi qamkuna mana isrraylinu kaqkunapis Jisuspi kriyishpaqa, luryapi paywan ringillapa kawsaq.

28 Chaymi Dyus yanapawaptin, may atishqaykaman yumbayta kunashpa, yach'achinillapa Jisukristupaq, paypi tukuy shunqo kriyinanllapa, Dyuspa ñawpambi ancha allin, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanambaqllapa. 29 Chayraykum Jisukristu ancha yanapawaptin, paypa pudirninwan achka runata, warmita shayku shayku may atishqaykaman Jisukristupaq yach'achini.

2

1 Munanim yach'anaykillapa: Noqam tukuy shunqo Dyusman qamkunapaq ancha
mañakuni, nishpa. Chay Lawdisya llaqtapi tiyaqkunapaqpis, yumbay chay suq mana riqsi-
waq kriyiq masinchiqpaqpismi ancha mañakuni. 2 Mañakuniqam yumbay qamkuna, paykunapis suq yuyayniyuqlla kashpa, kuyanakushpa, ancha animadu kanaykillapa. Chayshina kashpaqam, ancha allita ringillapa riqsiq Tayta Dyuspa pakadu Churin Jisukristuta.
3 Chaqa Jisukristuqam noqanchiqkunapaqqa ancha balin maski ch'aniyuq urumanda.
Payllam atin yach'achiwayninchiqta Tayta Dyuslla yach'ashqandaqa. 4 Kaykunataqam
niykillapa, ama pipis, mishki mishki parlachishushpa, ingañashunanllapa. 5 Chaqa qamku-
nawan mana kashpapismi, kuyashushpa, ancha yuyaykillapa. Chaymi ancha kushikuni
yach'ashpa: Qamkunash suq yuyayniyuqlla kashpa, mana shaykuq kriyingillapa Jisukris-
tupi, nishpa.
6 Chayri chay punta diyakunapi Siñurninchiq Jisukristupi kriyishqaykishina, paypi allita
kriyishpa, kawsayllapa. 7 Suq planta allpapi allita ch'upakuqshinar qamkunapis Jisuspi
ancha allita kriyiyllapa, paymanda ama akrakashpachu. Chaqa chayshina kriyinaykilla-
pam allita yach'akurqayki achka kriyiq masinchiqmanda. Chayri tukuy diya Dyusman
ancha pagikushpa kawsayllapa.

Jisuspi kriyishpaqar, kayshina kawsashun

8 Kwidawkish kasungimanllapa mayqan mana baliq duktrinayuq yach'achikuqta. Chay
laya yach'achikuqqam runakunapa mana baliq kustumbringunata, yuyayningunata
munanllapa yach'achishuyta. Jisukristupa lijitimu nutisyandaqam mana
yach'achikunllapachu.
9 Chaqa Siñurninchiq Jisukristu kwirpuyuq kashpapismi, tukuy imapi Tayta
Dyusshinalla. 10 Kanan Jisukristuqam yumbay kamachikuq anjilkunamanda,
dyablukunamanda mas pudirniyuq kamachikuq. Chaymi paypi allita kriyiptikillapa,
ancha rin yanapashuq, shumaqta kawsanaykillapa. 11 Manchu runakuna kwirpumbi
chay siñalta rurashpaqa, wichukunllapa chay piti aychata. Chayshinallam qamkuna
Jisukristupi kriyiptikiqa, pay kikin uchaykikunata surqoshpa, wichukun bidaykimanda.
Piru manam chay siñaltaqa rurashushqachu. Ashwanmi uchaykikunamanda
pirdunashushqa. 12 Noqanchiqkunaqam yakupi shutikushpaqa, Jisukristu
pambakashqanshina karqanchiqllapa. Chaymandaqam yakumanda lluqshishpaqa,
Jisukristu mushuqmanda kawsamushqanshina kanchiqllapa. Chaqa kriyirqanchiqmi:
Dyusmi pudirninwan Jisusta wañushqanmanda kawsachimurqan, nishpa. 13 Qamkuna
mana siñalniyuq kwirpuykipi kaqkunaqam unayqa uchata rurashpa, Dyuspa liyninda
mana kasushpaqa, wañushqashina karqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa
mushuq bidatana qoshushqa. Chaqa Jisukristupi qamkuna kriyiptikiqam, yumbay
uchaykimanda pirdunashushqa. 14 Suq runa sintinsyadu kaptinqam, juyisqa suq
urdinda ruran, kastigadu kanambaq. (Chayshinallam noqanchiqkunapis uchayuq
kashqanchiqrayku sintinsyaduna karqanchiq, jwisyu diyapi kastigadu kananchiqllapa.)
Piru Tayta Dyusqam chay urdinda kruspi klabashpashina chingachirqan. Chaymi
Jisukristupi kriyiqkunaqa manana sintinsyaduchu rinchiqllapa kaq, jwisyu diyapi
kastigadu kananchiqqa. 15 Chayshina kruspi wañushpa, kawsamushpaqam, Jisukristu
yumbay chay kamachikuq dyablukunata binsishpa, penqakushqata dijarqan. Chaqa
paykunataqam prisukunatashina purichirqan yumbaypa ñawpambi.

Dyus munashqanda rurashpa kawsashun

16 Chayraykur ama ni pipis qamkunataqa jusgashunqachu, imatapis mikuptikillapa,
ichu upyaptikillapaqa; ni rimashunqallapachu llullu killa fyistata ichu suq fyistakunata
ichu samana diyakunata mana gwardaptikillapaqa. 17 Chaqa chay unay kustumbringu-
naqam ancha salqetata Jisukristupaq yach'achiwarqanchiq. Chaymi paypa llandunshi-
nalla karqanllapa. Piru kananqam noqanchiqkunaqa allitana yach'anchiqllapa Jisukristu
kikimbaq. 18 Chayri chay umildi tukuqkunata, anjilkuna aduraqkunataqa ama kasuyl-
lapachu. Chaqa paykunaqam yuyashqangunapi kriyishpa, ancha palanganuyashpa,
ninllapa: “Tayta Dyusmi musqoypishina kaykunata yach'achiwashqa”, nishpa. Payku-
nata uyashpakish, pyirdingimanllapa primyuykita. 19 Chaqa paykunaqam Jisukristu-
manda akrakashpa, suq mana umayuq kwirpushinana kidanllapa. Piru Jisukristuqam
umanchiqshina. Chaymi kwirpunshina kaptinchiq, pay animachiwanchiq, suqwan
suqwan kuyanakushpa, Dyuspi mas allita kriyinanchiqllapa. Chaqa Tayta Dyusmi nishqa
karqan, chayshina paypi masta masta kriyinanchiqllapa.
20 Jisukristupim kriyishqallapa kangi. Chaymi pay wañushqanshina, qamkunapis
wañushqashinana kangillapa, kay mundupa kustumbringunata amana ruranaykillapa.

Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq runakunapa kustumbringunata kasushpa kawsangillapaqa? 21 Chaqa runakunam qamkunata kamachishungillapa: “¡Ama chay imata rurayllapachu! ¡Ama chay imata mikuyllapachu! ¡Ama chay imata llamkayllapachu!” nishpa. 22 Yumbay chay kamachishushqanqam kamachiwanchiq mikuna upyana kusaspaqlla. Chay layakunaqam das ushyakan. Manam duranchu. Chaqa runakunapa duktrinanmandallam chay layakunataqa kamachiwanchiq. 23 Paykuna kamachikushqanqam ancha balinmanshina. Piru paykuna kikin munashqanshinallam Dyusta aduraykanllapa. Chaymi kamachikunllapa, ancha rrisakuq, ancha umildi tukushpa, kwirpunchiqta kastigananchiq. Piru yumbay chay rurashqanllapaqam mana yanapawanchiqchu, kwirpunchiqta sujitananchiqqa.

3

1-2 Tayta Dyusqam Churin Jisukristuta kawsachimushpa, noqanchiqkunatapis suq mushuq bidapaqna kawsachiwashqa kanchiq. Kanan Siñurninchiq Jisukristuqam luryapina Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Chayri luryapi kaqpaqlla yuyashpa kawsashunllapa. Amanar kay mundupa kusasningunapaqqa yuyashpa kawsashunllapachu. 3 Chaqa noqanchiqkunaqam chay uchakunapaqqa wañushqashinana kanchiqllapa. Chaymi kananqa Jisukristupi allita kriyishpa, Tayta Dyuswanna kanchiqllapa. Piru mana kriyiqkunapaqqam kay mushuq bidanchiqqa pakadu. (Chaqa manam intyindinllapachu kay mushuq bidanchiqpaqqa.) 4 Piru Jisukristum noqanchiqkunata kawsachiwanchiq. Chaymi pay llipyashpa shamuptinqa, noqanchiqkunapis paywan pulla rinchiqllapa llipyaq.

Uchanchiqkunata dijashpaqam, mushuq bidayuqna kanchiqllapa

5 Chayri kay mundupi uchakuna kaqpaqqa wañushqashina kashunllapa. Sultiru kashpaqar, amaraq puñuychu warmiwanqa. Rrispituyuq kashpaqar, rrispituykiwanlla puñuy. Amar suqwanqa. Amar ni suq laya uchakunata rurayllapachu, kwirpuyki munashqandalla rurashpaqa. Imaykillapa kaptimbisri, ama mastaqa ancha munayllapachu. Chaqa chayshina munashpaqam, chay kusaskunata aduraykangi dyuskunatashina. 6 Yumbay chay laya uchayuqtaqam Dyusqa ancha rin kastigaq, payta mana kasushqanrayku. 7 Kanan Dyuspi manaraq kriyishpaqam, qamkunapis chay laya uchakunata rurashpa kawsarqaykillapa. 8 Piru kananqa dijayllapana yumbay laya uchakunata. Amana piñakuyllapachu ni anyanakuyllapachu ni suqkunata dañachiyllapachu ni musyakuyllapachu ni mala palabrakunata rimayllapachu. 9 Amar pitapis ingañaychu. Chaqa chay laya uchaykillapaqam ancha mapa trapushina karqan. Piru kananqam chay unay millanaypaq uchaykillapataqa dijashqallapana kangi. 10 Chaymi Jisukristupi kriyishpaqa, shumaqtana kawsaykangillapa, suq ancha shumaq mudanata mudakushqashina. Chaqa kananqam Dyusqa qamkunata yanapashushqa, yuyaynikipi payta mas allita riqsinaykillapa. 11 Chaymi mana yaqqa balinchu isrraylinu kananchiq ichu mana isrraylinu kananchiq, ni kwirpunchiqpi siñalniyuq kananchiq ni mana siñalniyuq kananchiq, ni furastiru kananchiq ni llaqta masikuna kananchiq, ni yach'ayniyuq kananchiq ni mana yach'ayniyuq kananchiq, ni randishqa kriyadu kananchiq ni mana kriyadu kananchiqllapa. Ashwanmi ancha balin Jisukristupi kriyinanchiqllapa. Chaqa Jisukristum yumbaymanda masta balin. Kanan Santu Ispiritunqam Jisuspi yumbay kriyiqkunapi tiyan.

12 Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, akrawashqallapa kanchiq, paypa wambranguna kananchiqllapa. Chayri shumaqta kawsashun, suq ancha shumaq mudanayuqshina kananchiqllapa. Chayri chay iman faltaqkunata llakipashpa, imawambis yanapashunllapa. Umildi kashpa, ama piñakushpachu, ashwan suqkunata agwantashunllapa. 13 Chayshina agwantanakushpa, pirdunanakushun. Chaqa Jisukristum noqanchiqkunataqa pirdunawashqa kanchiq, ¿manachu? Chayri chayshinalla noqanchiqkunapis pirdunanakushun. 14 Piru tukuy imamandam mas alli kuyanakunanchiq. Chaqa chayshina kuyanakushpaqam, suq yuyayniyuqlla rinchiqllapa kawsaq. 15 Chayri Tayta Dyus qamkunata yanapashunqa, shunqoykillapapi kushikushpa, yumbaywan shumaqta kawsashpa, suq kwirpushinalla kanaykillapa. Kanan Dyusta pagikushpa kawsayllapa.

16 Chayshinar Jisukristupa shumaq nutisyanda ancha allita yach'akushpa, tukuy shunqo mana shaykuq kasuyllapa. Chayri ancha allita yach'achinakushpa suqniki suqnikiwan animachinakuy. Salmukunata, imnukunata, tukuy laya alabansakunata kantashpa, tukuy shunqo Dyusta pagikuyllapa. 17 Imatapis nishpa, ichu imatapis ruranayki kashpaqa, Jisukristu munashqanshinalla ruray, Tayta Dyusta pagikushpa, Churin Jisukristu yanapashuptin.

Jisukristupi kriyishpar, kayshina kawsashunllapa

18 Qosayuq warmikuna, qosaykita allita kasuy. Chaqa Siñurninchiqpi kriyishpaqam,
ancha alli chayshina kasunaykillapa. 19 Qamkuna warmiyuq runakunapis warmikita
kuyay. Amar piñakushqa layaqa kamachiychu.

20 Qamkuna wambrakunapis, taytaykita, mamaykita tukuy imapi shumaqta kasuyllapa,
Tayta Dyusninchiq kushikunambaq. 21 Qamkuna taytakunapis, wambraykillapata shu-
maqta kamachiyllapa. Amar dasqa anyayllapachu, ama syintishpa disanimakanan.

22 Qamkuna randishqa kriyadukuna, kay bidapiqa patrunnikillapata tukuy imapi allita
kasuyllapa. Amar chapashushqan uraslla kasuqkuna tukuyllapachu. Ashwan Dyusta
rrispitashpa, tukuy shunqo allipta kasuyllapa yuyashpa: Dyusmi tukuy uras rikawaykan,
nishpa. 23 Chayri imata rurashpaqa kushikushpa, allin shunqoykiwan tukuy imata
ruraylla pa: Siñurniy Jisukristupaqmi ruraykani, nishpa. Piru amar runakunapaqllaqa
ruraylla pachu. 24 Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Siñurninchiq Jisukristuta allita
kasuptinchiqqam, suq bidapi Tayta Dyus rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyata,
nishpa. 25 Piru mayqanninchiq mana allikunata ruraptinchiqqam, rin kastigawaqninchiq.
Chaqa Dyusqam mana ni mayqanda sawachashpachu, ashwan yumbayta allita rin jusgaq.

4

1 Qamkuna, patrungunapis yuyayllapa: Noqapismi patrunniyuq kani anaq syilupi.
Payqam allita rikawaykan, nishpa. Chayri allita rikashpa, shumaqta kamachiyllapa chay
randishqa kriyaduykikunata.

2 Yumbaynikir rikch'akashpa, allita yuyashpa, Dyusman mana shaykuq mañakushpa,
payta pagikuyllapa. 3 Noqapaqpisri Dyusman mañakuyllapa. Chaqa Jisukristupa pakadu
nutisyanda yach'achikushqayraykum kay karsilpiqa kani. Chayri mañakuyllapa, chay
pakadu yuyashqambaq achka runata warmita atinaypaq yach'achiyta. 4 Mañakuyllapapisri
Dyus munashqanshina ancha klarituta Jisukristupaq yach'achikunaypaq.

5 Chay mana kriyiqkunawanri shumaqta kawsayllapa. Allitar tyimpuykita kwidayl-
lapa, lugarniyuq kanayki, suqkunata yanapanayki, Jisukristupi kriyinanllapa. 6 Ancha
animadu shumaqta paykunawan parlashpaqam, Dyuspaq imata tapushuptinllapa, allita
yach'ayllapa, paykunata kuntistanayki.

San Pablum kartanda ushyashpa, kriyiq masingunata napaykurqan

7 Kuyashqanchiq yach'achikuq masinchiq Tikikutam qamkunaman kach'amuykani,
noqapaq tukuy imata parlachishunan. Chaqa paymi noqaykunawan ancha allita Dyus-
ninchiqta sirbishqa. 8 Chaymi payta kach'amuykani, imashina kaypi kashqayllapata
nishushpa, qamkunata animachishunan. 9 Pullanmi shamumbis kuyashqanchiq ma-
sanchiq Unisimu. Paypismi ancha allita Siñurninchiq Jisukristuta kasun. Payqam qamku-
napa llaqta masiki. Chay ishkay masanchiqkunam yumbayta rin parlachishuqllapa, imam
kaypi pasawaykanllapa, nishpa.

10 Prisu masiy Aristarkupismi qamkunata napaykushungi. Birnabipa ayllun Markus-
pismi napaykushungillapa. Paypaqqam nishushqana kani: Qamkunaman shamupt-
inqar, shumaqta ch'ayachiyllapa, nishpa. 11 Kriyiq masinchiq Jisuspismi qamkunata
napaykushungi. Payllam Justupis shutin. *[Nuta: Chay Justu Jisusmi mana Jisukristuchu
karqan.]* Yumbay isrraylinu kriyiq masiykunamandam paykunalla kaypi yanapawaykan-
llapa, chay mana kriyiqkunata animachishpa, Tayta Dyuspi kriyinanllapa. Paykunam
ancha animachiwashqa, ama llakinaypaq. 12 Jisukristuta sirbiq masiy Ipafraspismi,
llaqta masikillapa kashpa, qamkunata napaykushungi. Paymi mana qonqashushpachu,
Dyusman tukuy diya mana shaykuq ancha mañakun qamkunapaq. Chaqa ancham munan
Jisukristupi allita kriyishpa, payman intrigakashpa, Dyus munashqanda allita ruranaykil-
lapa. 13 Noqaqam tistigu kani; Ipafrasqam qamkuna Kulusaspi tiyaqkunapaq, Lawdisya
llaqtapi tiyaqkunapaq, Yirapulis llaqtapi tiyaqkunapaqpis ancha llakin. Chaymi ancha
munan, shumaqta kushikushpa kawsanaykillapa. 14 Kay kuyashqanchiq duktur Lukasmi
kriyiq masinchiq Dimaswan yumbaynikita napaykushungi.

15 Kriyiq masitakuna, waq Lawdisya llaqtapi kriyiq masinchiqkunata, waq kriyiq ma-
sinchiq Ninfasta, paypa wasimbi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunatapis niyllapa:
“Pablum napaykushungillapa”, nishpa. 16 Kay kartaytaqar yumbaynikipaq liyishpa,
Lawdisya llaqtaman kach'ayllapa, waqpipis yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunapa
ñawpambi liyinanllapa. Paykunamambismi suq kartata kach'ashqana kani. Chayri payku-
naman chay kach'ashqay kartata mañachimushpa, yumbaynikipaq liyiyllapa. 17 Kriyiq
masinchiq Arkiputa niyllapa: “Jisukristum numbrashushqa, paypaq yach'achikunayki.
Chayri allita kumpliy chay trabaju qoshushqanda”, nishpa.

18 Noqa Pablum kay partitalla kikiy makiywan iskibrishpa, napaykuykillapa. Amar
qonqawashpachu yuyayllapa: Pablum karsilpi, nishpa. ¡Ancha allin Tayta Dyusri tukuy
imapi qamkunata yanapashunqa! ¡Chayshina kanqa!

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN (1 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? San Pablum iskibrirqan Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunata. Chay Tisalunika llaqtaqam nasyun Grisyapa prubinsyan Masiduñapa kapitalnin karqan. Pabluqam chay Tisalunikapi yach'achikuptin, wakin isrraylinukuna, mas achka grisyanukuna Jisukristupi kriyirqanllapa. (Liyishun Ichus 17.1-15.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pablum yach'achikuptin Tisalunikapi, wakin isrraylinu masingunaqa munarqanllapa wanchiyta. Chaymi Pabluqa suq killatalla Tisalunikapiqa yach'achikurqan. Chaymandaqam suq lugarkunamanna rirqan yach'achikuq. Piru manam qonqarqanchu chay Tisalunikapi tiyaqkunataqa. Chaymandaqam masuminus kimsa killamandaqa Kurintu llaqtamanna Pabluqa ch'ayarqan. Chaypi kaykaptinqam, ch'ayamurqan Timutiyu, Pabluta abisaq: "Tisalunikapi tiyaqkunaqam Jisukristupi ancha allita kriyiykanllapa. Chaqa Jisuspi kriyishqanrayku qesachadu kashpapismi, mana disanimaduchu kidanllapa", nishpa. Chaymi chayshina uyashpaqa, Pabluqa ancha kushikushpa, kay kartata iskibrishpa, kach'arqan, kunanambaq: "Jisukristupi kriyiqkunaqam wañushpapis, rin kawsamuq. Jisukristum rin kutimuq, syiluman apawananchiq. Chayri ancha shumaqta kawsashpa, listu kashunllapa Jisukristuwan rinanchiqllapa", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Tis 1.1-10 niwanchiqllapa Pablu Tisalunikapi tiyaqkunapaq Dyusta pagikushqambaq: "Suqkuna ñakachishuptimbisshi, ancha allita Jisuspi kriyingillapa. Chaymi kushikuni", nishqambaq.

1 Tis 2.1-3.13 niwanchiq, Pabluta padisichiptimbismi, allip kaqtalla yach'achikushqambaq.

1 Tis 4.1-5.28 niwanchiq: Manam yach'anchiqchu ima diyam Jisukristuqa rin kutimuq, nishpa. Chayraykur Dyustalla kasushpa kawsashunllapa.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

1 Kuyashqay kriyiq masitakuna Tisalunika llaqtapi tandakaqkuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan kay kartata iskibriykillapa.

Qamkunaqam Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis intrigakashpa kawsaykangillapa. Paykunar qamkunata tukuy imapi yanapashunqa, ama nimata manchashpa, ashwan ancha kushikushpa kawsanaykillapa.

Tisalunikanu kriyiq masinchiqkuna ancha allita yuyakurqanllapa Jisukristupi

2 Kriyiq masitakuna, tukuy tyimpum yumbay qamkunapaq Dyusman pagikushpa, mañakunillapa, qamkunata yanapashunan. 3 Tukuy urasmi yuyaykillapa: Qamkunam Dyuspi allita kriyishpa, payta ancha kuyashpa, paypaq yach'achikushpa kawsaykangillapa, nishpa. Yuyanillapapismi: Siñurninchiq Jisukristupi ancha allita mana shaykuq yuyakuykangillapa, nishpa. 4 Masitakuna, Dyusqam qamkunata ancha kuyashushpa, akrashushqa, wambranguna kanaykillapa. 5 Chaqa manam rimashpallachu, qamkunataqa yach'achishushqa kani Jisukristupa shumaq nutisyanda. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan milagrukunata rurashpa, allip kaqtalla qamkunata yach'achishushqa kani. Chaymi qamkunaqa allita yach'angillapa: Pablum kumpañirungunawan pullanchiq kashpa, kuyawaqninchiq, allitalla rurashpa, ancha yanapawashqa kanchiq, nishpa.

6 Qamkunapismi Siñurninchiqshina, noqaykunashina allita rurashpa, kawsashqallapa kangi. Chaqa qamkuna Jisukristupi kriyishqaykirayku qesachashuptimbismi, Dyuspa Santu Ispiritun yanapashushqa, kushikushpa Dyus nishqanda ch'askinaykillapa. 7 Qamkuna chayshina Jisukristupi allita kriyiptikiqam, chay kriyiq masinchiqkuna prubinsya Masiduñapi, prubinsya Akayapi tiyaqkunapis, qamkunashina munanllapa kawsayta. 8 Chaqa qamkuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikuptikim, paykunapis yach'akushqallapa. Piru manam chay ishkay prubinsyapillachu yach'akushqallapaqa. Ashwanmi tukuy maypi yach'akushqallapa. Chaymi yumbayna yach'anllapa: Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunash ancha allita Dyuspi kriyinllapa, nishpa. Chayraykum manana nisisaryuchu noqaykuna chay allin

famaykita parlachikunayqa. 9 Ashwanmi paykuna kikinna suqkunata parlachin: Pablu
chay Tisalunikaman ch'ayamuptinmi, shumaqta ch'ayachirqanllapa. Kanan amitu
layakunatam dijashqallapana, allip Dyusta kasunanllapa. 10 Chaymi shuyaykanllapa
Dyuspa Churin Jisusta syilumanda shamurinangaman, nishpa. Chaqa Dyusmi chay
Churin Jisustaqa wañushqanmanda kawsachimushqa. Chaymi payqa rin washawaqninchiq
chay ancha manchaypaq shamuq kastigumanda.

2

Pablum trabajaqshina, Dyuspaq yach'achikushqa karqan Tisalunikapi

1 Masitakuna, allitam yach'angillapa: Manam yanqaqa shamurqanichu qamkuna-
manqa, nishpa. 2 Piru manaraq qamkunaman shamushpaqam, ancha ñakarqayllapa
Filipus llaqtapi. Chaqa chay Filipuspi achka tiyaqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa,
suq lastima maqawarqanllapa. Piru qamkuna yach'ashqaykishina, Dyusqa ancha an-
imachiwarqan, shamunaypaq yach'achishuqllapa paypa shumaq nutisyanda. Chaymi
chay ancha kuntrawaqkunata mana manchashpachu, qamkunata yach'achishushqa kani.
3 Chaqa manam pandashpachu, ni ima maluta rurashpachu, ni imaraykuchu, ni ima-
paq ingañashuyta munashpachu, qamkunata yach'achishurqaq. 4 Ashwanmi Tayta Dyus
shunqoyta allita riqsishpa, numbrawashqa, shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq.
Chaymi allip kaqtalla yach'achikuniqa, Tayta Dyusta kushichinaypaq. Manam mu-
nanichu, runakuna alabawananqa. 5 Chaqa yumbayniki yach'ashqaykishinam, manam
nunka mishki mishkitaqa parlachishushqachu kani, qellaynikita ch'askishunaqqa. Kanan
Dyusmi chaypaqqa allita yach'an. Paymi tistiguy. 6 Manakish nima tyimpu pudirniyuqpaq
tukushqachu kani, qamkuna alabawanayki, ni suqkuna alabawanambaq. Piru Jisukristu
kach'amuwaptin qamkunata yach'achishunayqam, dirichuyuq karqay kamachishunaq-
paq. 7 Manchu suq warmiqa wambritungunata ancha kuyashpa rikan. Chayshinallam
noqaykunapis ancha kuyashushpa, shumaqta rikaykillapa. 8 ¡Ancharaq kuyaykillapa!
Chaymi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achishushpa, bidaytapis qoyman qamkunapaq.
Chaqa ancham kuyaykillapa.
9 Masitakuna, yuyayllapa noqaykuna punchawnindin tutapnindin trabajashqayta.
Chaqa shayku shaykum trabajashqallapa kani mantyinikanaypaq. Dyuspa shumaq
nutisyanda yach'achishushpam, chay suq laya trabajukunata rurashqallapa kani, ama ni
mayqannikita mikunapi gastachishunaqpaq. 10 Chaqa qamkuna kikikim rikawangillapa.
Taytanchiq Dyuspismi rikawanllapa. Chaymi tistiguykuna kangillapa. Manchu pul-
laykillapa kashpaqa, Dyus munashqandalla rurashqallapa kani. Manakish nima ma-
luta rurashqallapachu kani. Chayshina allikunatalla rurashpa kawsaptiyllapaqam,
mana pipis atinchu nimapaq anyawayllapata. 11 Yuyayllapapis, manchu suq taytaqa
wambranda ancha kuyan. Chayshinallam noqaykunapis ancha kuyashushpa, suqnikita
suqnikita kunashushpa, kunswilashushqa kani. 12 Kunaykillapam ama nima maluta
rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Dyus kikinmi qamkunata akrashushqa, paypi kriy-
ishpa, payta kasushpa, waq ancha shumaq llipyaykaq luryapi paywan kawsanaykillapa.
13 Qamkunata Dyus nishqanda yach'achishuptiyqam, mana fyirusyawarqaykichu:
“Kayqam runakunapa yuyayninlla”, nishpaqa. Ashwanmi nirqaykillapa: “Tayta Dyus
nishqanda yach'achikuykan”, nishpa. Chaqa allibmi Tayta Dyus chayshina nishqanqa.
Chaymi tukuy shunqo kriyiptikillapa, bidaykillapata kambyaykan. Chayraykum no-
qaykunaqa qamkunata mana qonqashushpachu, tukuy tyimpu Dyusta ancha pagiku-
nillapa qamkunapaq. 14 Masitakuna, chay llaqta masikikuna qesachashuptinmi, ancha
ñakashqallapa kangi, waq isrraylinu kriyiq masinchiqkunashina. Chaqa Isrrayilpa waq
prubinsyan Judiyapiqam Jisukristupi kriyiq masinchiqkunaqa ancha padisishqallapa,
chay mana kriyiq isrraylinu masiykuna qesachaptinllapa. 15 Chay prubinsya Judiyapi
tiyaqkunam Siñurninchiq Jisustaqa wanchirqanllapa. Paykunapa unay agwilungunapismi
Dyuspaq rimaqkunata wanchirqanllapa. Kanan noqaykunatapis qesachawashpam, llaq-
taymanda wichukuwarqanllapa. Chayshinallam yumbay runakunatapis kuntranllapa.
Chaymi Tayta Dyusqa ancha piñakushqa paykunawanqa. 16 Chaqa chay mana isrraylinu
kaqkunata munaptiyllapa yach'achiyta washakananqam, chay isrraylinukunaqa ancha
munanllapa arkawayta. Chaymi ashwamba mas achka uchayuq kidanllapa. Chayraykum
Tayta Dyusqa piñakushpa, ancha kastigashqa paykunataqa.

Pablum munarqan kutiriyta kriyiq masingunata watukuq

17 Masitakuna, ashla tyimpu qamkunamanda karupi kashpam, ancha llakipashushqa
kani. Chaqa tukuy urasmi yuyashushqa kani. Chaymi ancha munashqa kani shamuyta
utqa rikashunaqllapa. 18 Chayshina ancha munashpa watukushuytaqam, noqa Pablu
kutin kutin munashqa kani shamuyta. Lukismi dyablu arkawarqan. 19 Mayá, ¿imaraykum

ancha yuyakunillapa, ancha kunswilakanillapa, ancha kushikunillapa? Chaqa qamkunaqam noqaykunapaqqa suq ancha shumaq rrigalushina kangillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu shamuptinqa, ancha rinillapa kushikuq, kunswilakaq, qamkuna paypi allita kriyishqaykirayku. 20 Chaqa qamkunaraykum ancha alabawanllapa. Chaymi ancha kushikunillapa.

3

Pablum Timutiyuta kach'arqan Tisalunika llaqtaman

1 Mana atishpa shamuyta watukushuqllapam, ancha llakirqanillapa. Chaymi noqaqa yuyarqay Atinas llaqtapi kidayta, 2 masanchiq Timutiyuta atinaypaq qamkunaman kach'amuyta. Payqam ancha allita Dyusta sirbin. Paymi pullayllapa trabajan, Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achikushpa. Chaymi kach'amurqayllapa, qamkunata animachishunan, mas allita Siñurninchiqpi kriyinaykillapa, 3 ancha padisishpapis, ama disanimakanayki. Chaqa qamkuna kikikim allita yach'angillapa: Jisukristupi kriyiqkunaqam rinchiqllapa padisiq, nishpa. 4 Chaymi pullaykillapa kashpa, kutin kutin nishurqaqllapa: “Rinchiqllapam padisiq”, nishpa. Chay nishushqayshinallam allip kashqa, ¿manachu? 5 Chaymi mana das atishpa shamuyta, ancha llakishpa, kach'amurqay masanchiq Timutiyuta qamkunaman, yach'anaypaq: ¿Siñurninchiqpichu sigiykangillapa kriyishpa ichu manana? nishpa. Chaqa ancham yuyarqay: Paqtakish dyabluqa tyintashushqallapa uchata ruranaykillapa. Kinsapch'i yanqa qamkunata yach'achishushqa kani, nishpa.

6 Piru chay masanchiq Timutiyu llaqtaykimanda kutimushpaqam, ancha kushichiwashqa: Qamkunaqash Siñurninchiqpi allita kriyiykangillapa. Shumaqtash runa masinchiqtapis kuyangillapa, nishpa. Niwashqapismi: Anchash yuyawangillapa. Chayshi kuyawashpa, munangillapa rikawayta, nishpa. Chayshinallam noqaykunapis ancha munani rikashuyllapata. 7 Masitakuna, noqaykunata qesachawaptinllapam, ancha padisiykani. Piru qamkunapaq yach'ashpa: Allitam Siñurninchiqpi kriyiykanllapa, nishpaqam, ancha kushikuni. 8 Qamkuna Siñurninchiqpi mana shaykuq kriyiptikillapaqam, ancha kunswilawashqa, kushikushpa kawsanaypaq. 9 Kanan ¿imashinaraq ancha pagikuymanllapa Tayta Dyusman qamkunapaq? ¡Chaqa noqaykunatam ancha kushichiwashqa kangillapa! 10 Punchawnindin, tutapnindinmi noqaykunaqa Dyusman mañakuni yanapawanambaq, shamunayllapa qamkunata rikashuq. Chaqa mastam munanillapa yach'achishuyta, mas allita Jisukristupi kriyinaykillapa.

11 Ancham mañakunillapa, Tayta Dyus Churin Jisukristuwan yanapawananllapa, shamunayllapa qamkunata watukushuq. 12 Siñurninchiqri yanapashunqallapa, qamkunapura ancha kuyanakushpa, suqkunatapis masta masta kuyanaykillapa, noqaykuna qamkunata kuyashushqayshina. 13 Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa, paypi tukuy shunqo yurakashpa, pay munashqanshina kawsanaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu yumbay wambrangunawan shamuptinqa, chay diyapiqa Tayta Dyuspa ñawpambi manana nima uchayuqchu ringillapa kaq.

4

Shumaqta kawsashun Dyusta kushichinanchiq

1 Masitakuna, kananqam Jisuspa shutimbi ancha rrugashushpa, kunaykillapa, yach'achishushqayshina, Dyusta masta masta kushichishpa kawsanaykillapa.

2 Allitam yach'angillapa: Jisukristu noqaykunata numbrawaptinmi, pay munashqandalla qamkunata yach'achishushqa kani. 3 Chaqa Dyusmi munan paypaqlla kawsashpa, warmikiwanlla ichu runaykiwanlla puñunaykillapa; ama suqwanqa. 4 Mayqan kriyiq masinchiq runa munashpa warmiyuq kaytaqar, ama nima uchata ruranqachu. Ashwanri Dyus munashqanshinalla warminwan shumaqta kawsanqa. 5 Ama ruranqachu mana baliq kusaskunata, Dyuspi chay mana kriyiqkunashinaqa. 6 Ama ni masanda traysyunda ruranqachu. Chay laya ruraqkunataqam Tayta Dyusqa ancha fiyuta rin kastigaq, chay kutin kutin nishushqayshina. 7 Chaqa Tayta Dyusqam qayawashqa kanchiq, pay munashqanshinalla kawsananchiqllapa. Manam qayawashqachu kanchiq, uchata rurananchiqqa. 8 Chaymi kay yach'achishushqayta disprisyaqqa mana noqaykunatallachu disprisyawaykan. Ashwanmi Dyusta disprisyaykanqa. Chaqa Tayta Dyusmi Santu Ispiritundaqa qowashqa kanchiq, paypaqlla kawsananchiqllapa.

9 Dyus kikinmi qamkunata yach'achishushqa kuyanakunayki. Chaymi chaypaqqa manana iskibriykillapachu. 10 Chaqa qamkunaqam yumbay kriyiq masinchiq chay prubinsyayki Masiduñapi tiyaqkunata shumaqta kuyangillapa. Piru rrugaykillapam, masta kuyanakunaykillapa. 11 Atishqaykikaman yumbaywan shumaqta kawsayllapa, qamkunapa kusasnikimanlla mitikushpa. Chay nishushqayshina, ama qellakushpachu, kikin

makikiwan trabajayllapa, 12 ama nimayki faltashunanllapa, Jisuspi chay mana kriyiqkuna
shumaq famaykita rimanambaq.

Jisukristum rin kutimuq

13 Masitakuna, munanim ancha allita yach'anaykillapa chay wañushqa kriyiq mas-
inchiqkunapaq. Chaqa manam munanichu llakinaykillapa chay mana kriyiqku-
nashinaqa. Paykunaqam almanllapapaq yuyan: Chingashqanam. Mananam rinchiqchu
tarinakuq, nishpa. 14 Piru noqanchiqkunaqam allipta kriyinchiqllapa: Jisusmi wañushpa,
kawsamushqa, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyus rin kawsachimuq Jisuspi kriyishpa
wañuqkunatapis, Jisuswan rinambaqllapa.

15 Chaymi Siñurninchiq yach'achiwashqanda kayshina niykillapa: Jisukristu shamurip-
tinqam, kay pachapi kawsaykaqkunaqa mana puntataqa rinllapachu riq paymanqa.
16 Ashwanmi kikin Siñurninchiqqa syilumanda shamushpa, ancha jwirtita kamachikuptin,
mas kamachikuq anjilnin jwirtita rimashpa, Dyuspa kurnitanda rin waqachiq. Chay
urasmi Jisukristupi kriyiq masinchiq wañushqakunaqa puntata rinllapa kawsamuq.
17 Chaymandaqam Tayta Dyus rin apawaqninchiq yumbay paypi kriyiq kawsaqkunatapis
chay kawsamuqkunawan anaq pukutayman, Siñurninchiqwan tingunakunanchiq. Chay
diyamandapacham paypa pullanna rinchiqllapa kaq. 18 Chayraykur kay nishushqayta
yuyachinakushpa, suqniki suqnikiwan kushichinakuyllapa.

5

1 Kuyashqay masitakuna, manam nisisaryuchu yach'ananchiqllapa: ¿Ima tyimpum Jis-
usqa rin shamuq? nishpa. 2 Chaqa allitam yach'angillapa: Manam pipis chay tyimpupaqqa
yach'anchu, nishpa. Manchu suq ladrunqa qonqaylla shamun tutapi. Chayshinallam
Jisusqa mana yuyashqa uraspi qonqaylla rin shamuq. 3 Suq ukuyuq (pach'ayuq) warmipa
qeshyanan urasninqam qonqaylla ch'ayamun, ¿manachu? Chayshinallam mana kriyiqku-
napa kastigunqa qonqaylla rin ch'ayamuq kayshina niykaptinllapa: "Manam nimapis
rinchu pasawaqninchiq. Allipim kaykanchiq", nishpa. ¡Maychikapis paykunaqam mana
rinllapachu washakaq!

4 Piru qamkuna masitakuna, Jisuspi allipta kriyishpaqam, manana tutayaqpishinachu
kawsangillapa. Chaymi Jisukristu qonqaylla shamuptinqa, mana ringillapachu
manchaq. 5 Chaqa kananqam yumbay noqanchiqkunaqa Dyuspa wambranguna
kashpa, achikpishinana kawsanchiqllapa. Mananam dyablupa tutayaqnimbichu
kawsanchiqllapa. 6 Chayraykur Siñurninchiqta ama qonqashunchu chay mana intyindiq
kaqkunashinaqa. Ashwanri allita rikch'akashpa, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy
jwisyunchiqwan allita kriyishpa, Jisusta shuyashunllapa. 7 Tutayaqpi kaqkunaqam
(Jisukristuta qonqashpa) puñunllapa, mach'anllapa. 8 Piru noqanchiqkunaqa achikpishina
kashpaqar, allin jwisyunchiqwan kawsashun. Suq suldaduqam kuntranmanda
washakananqa jirrumanda chilikinda rurakun, ¿manachu? Chayshinar noqanchiqkunaqa
washakashun Jisuspi allita kriyishpa, kuyanakushpa. Chay alli kriyishqanchiqri jirru
chilikinchiqshinaqa kanqa. Piru suldaduqam mas allita washakananqa jirru kaskundapis
rurakun. Chayshinallar noqanchiqpis tukuy shunqo yuyakushunllapa: Alliptam Dyusqa
rin washawaq, nishpa. Chay yuyakushqanchiqri kaskunchiqshinaqa kanqa. 9 Chaqa
Dyusqam mana rurawashqachu kanchiq, kastigadu kananchiqllapa. Ashwanmi
rurawashqa kanchiqqa, Siñurninchiq Jisukristupi kriyiptinchiq washawananchiq.
10 Chaqa Jisukristum wañurqan paypi yumbay kriyiqkunapaq, kawsaqkunata,
wañuqkunatapis washawaqninchiq, paypa pullan kawsananchiqllapa. 11 Yumbay
nishushqayta yach'ashpaqar, chay rurashqaykishina sigiyllapa animachinakushpa
yanapanakushpa, Siñurninchiqpi mas allita kriyinaykillapa.

Pablum kriyiq masingunata kunarqan

12-13 Masitakuna, ancham rrugaykillapa, chay yach'achishuqkunata shumaqta
uyanaykillapa. Chaqa paykunaqam allita kunashushpa, kamachishungi, Siñurninchiqta
kasunaykillapa. Chayri paykunataqa ancha rrispitashpa, kuyayllapa. Shumaqtar
kawsayllapa, suqniki suqnikiwan ancha kuyanakushpa.

14 Masitakuna, chay qella kaqkunata anyayllapa trabajananllapa. Chay disanimadu
kaqkunata animachiyllapa, Siñurninchiqmanda ama akrakananllapa. Chay manaraq allita
intyindiqkunata yach'achiyllapa, mas allita Dyuspaq intyindinanllapa. Kanan suqkuna
piñachishuptinqa agwantayllapa, ama piñakushpachu.

15 Pi mana allita rurashuptinqa, amakish kutichingichu. Ashwanri suqniki suqnikiwan
shumaqta rurayllapa. Chay mana kriyiqkunatapis allita rurashpa, kawsayllapa.

16 Tukuy tyimpur kushikushpalla kawsayllapa. 17 Tukuy tyimpur mana shaykuq shun-
qoykipi Dyuswan parlayllapa. 18 Allilla kashpa ichu mana allilla kashpapis, kushikushpa

Dyusta pagikuyllapa. Chaqa chayshinam Dyus munan ruranaykillapa, Churin Jisukristupi
kriyishqaykirayku.
19 Dyuspa Santu Ispiritun kamachishuptinqa, ama fyirusyayllapachu. 20 Dyuspaq
rimaqkuna yach'achishuptinqa, ama disprisyayllapachu. 21 Piru allita mallipayllapa yum-
bay chay uyashqaykita: ¿Allipchu ichu mana? nishpa. Chayna allip kaqtalla ch'askiyllapa.
22 Ama nima laya uchata rurayllapachu.
23 Dyus kunswilawaqninchiq kikinri yanapashunqallapa, pay munashqanshina
kawsanaykillapa. Payna ancha allita kwidanqa ispirituykita, bidaykita, kwirpuykita,
limpyu shunqoyuq kanaykillapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. 24 Chaqa
Tayta Dyus qayawaqninchiqqam ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi payqa yumbay
ufrisiwashqanchiqta rin ruraq.

Siñurninchiqri qamkunata yanapashunqa

25 Masitakuna, noqaykunapaqri Dyusman mañakuyllapa.
26 Yumbay kriyiq masinchiqwan ancha rrispitanakushpa muchanakushpa, qamkuna-
pura shumaqta napaykunakuy.
27 Siñurninchiqpa shutimbi kamachiykillapa, kay kartata liyinaykillapa yumbay chaypi
kaq kriyiq masinchiqkunawan.
28 Siñurninchiq Jisukristu kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunqallapa.
(Chaytallam iskibriykillapa.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN
TISALUNIKA LLAQTAPI TIYAQKUNAMAN
(2 TISALUNISINSIS)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam iskibrirqanqa Tisalunika llaqtapi tiyaq kriyiq masingunaman. Masta paykunapaq yach'ananchiq, liyishunllapa punta parti 1 Tisalunisinsista.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay punta kartata kach'ashpa Tisalunikamanqam, Pabluqa mas abisukunata yach'arqan: Tisalunikapi tiyaqkunaqam allita kriyiykan Jisukristupi. Piru wakinqam Jisukristu das kutimunan yuyashpa, manana trabajaykanllapachu mantyinikanambaqqa. Qellakunallam kawsaykanllapa. Wakinqam llullakunata yach'achikuykanllapa: "Jisusqam kutimushqana", nishpa.

Chaymi Pabluqa kay kartatapis iskibrirqan kunashpa: "Jisusqam manaraq kutimushqachu, piru allibmi rin kutimuq. Piru puntatam rin shamuq suq ancha malu runa. Chayri qamkuna shuyaqshina, shumitaqta kawsashpa, trabajayllapa mantyinikanayki", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Tis 1.1-12 niwanchiqllapa Pablu tisalunikanu kriyiq masingunapaq pagikushpa, mañakushqambaq, shumaqta kawsananllapa.

2 Tis 2.1-17 niwanchiq, Jisukristu manaraq kutimuptinmi, suq ancha malu runa Jisuspaq tukushpa, puntata rin shamuq. Chaymandaqam niwanchiq Pablu kriyiq masingunata animachishqambaq, Jisukristupi mana shaykuq yuyakunanllapa.

2 Tis 3.1-18 niwanchiq Pablu rrugashqambaq: "Dyusman mañakuyllapa noqapaq, dyablu ama binsiwanan", nishpa. Chaymandaqam niwanchiq Pablu qellakunata anyashqambaq.

Pablum napaykurqan tisalunikanukunata

1 Kuyashqay tisalunikanu kriyiq masitakuna, noqa Pablum, masanchiq Silbanuwan, masanchiq Timutiyuwan napaykuykillapa. Qamkunaqam Tayta Dyusman, Siñurninchiq Jisukristuman bidaykillapata intrigashpa puringillapa. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. 2 Chayri Tayta Dyus, Siñurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, qamkunata yanapashunqa, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristu kutimuptinmi, Tayta Dyus uchayuqkunata rin jusgaq

3 Masitakuna, qamkunaqam diyapi diyapi mas allita Jisukristupi kriyiykangillapa. Kanan yumbaynikim ancha allita kuyanakuykangi. Chaymi ancha alli, tukuy diya qamkunapaq Dyusman pagikunayllapa. 4 Noqaykuna mayqan llaqtaman rishpaqam, tandakaq kriyiq masinchiqkunawan parlanillapa, qamkunata ancha alabashushpa: "Chay tisalunikanu kriyiq masinchiqkunatam ancha qesachaptimbis, mana disanimakanllapachu. Ashwanmi mas allita Jisukristupi yuyakuykanllapa", nishpa. 5 Chayshina Dyusta kasushqaykiraykum padisiykangillapa. Piru Jisukristupim mana shaykuq kriyiykangillapa. Chaymi achka runa, warmi qamkunata rikashushpa, intyindiykan: Dyusshi ancha allin, ancha yach'ayniyuq kashpa, paykunata akrashqa, mushuq bidapina paywan kawsananllapa, nishpa.

6 Piru Dyusqam allin justisyata rurashpa, rin qesachaq yumbay chay qesachashuqtaqa. 7-8 Kanan noqanchiq qesachadukunatam rin samachiwaqninchiq, Siñurninchiq Jisukristu pudirniyuq anjilningunawan syilumanda shamuptin. Paymi ninata apamushpa, rin kastigaq paypa shumaq nutisyanda mana kasuqkunata, Tayta Dyuspi mana kriyiqkunata. 9-10 Chaqa ancha llipyashpa, pudirniyuq kamachikuqmi rin kutimuq kay pachaman. Chayshina shamuptinmi, yumbay chay mana kriyiqkunaqa paypa ñawpanmanda wichukudu rinllapa kaq, tukuy tyimpu chingananllapa. Piru yumbay noqanchiqkunaqam ancha kushikushpa, kunyalla payta rinchiqllapa alabaq. Chaqa yach'achishuptiymi, qamkunapis Siñurninchiqpi kriyishqallapa kangi. Chaymi qamkunapis pullayllapa paytaqa ringillapa alabaq.

11 Chayraykum noqaykunaqa kutin kutin Tayta Dyusman mañakunillapa, ancha allita kawsanaykillapa, payqa qamkunapaq ninambaq: "Kushikunim chay akrashqay wambraykuna shumaqta kawsaptinllapa", nishpa. Mañakunipis, pudirninwan qamkunata yanapashunan, paypi allita yuyakushpa, paypaq shumaqta yach'achikunayki. 12 Chayshina qamkuna kawsaptikim, rikashuqkunaqa Siñurninchiq Jisukristuta rinllapa

alabaq. Chaymi chay Siñurninchiqqa qamkunatapis rin alabashuq. Chaqa Tayta Dyusmi, Churin Jisukristupis ancha allin kashpa, rin yanapashuqllapa, chayshina shumaqta kawsanaykillapa.

2

Suq ancha uchayuq runam rin shamuq

1 Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq Jisukristu kutimuptinqam, paywan rinchiq tandakaq. Chayri yush'ayku 2 yumbay jwisyuykiwan allita yuyayllapa. Amar kriyiyllapachu nishuptinllapa: “Dyuspaq rimaqmi niwashqallapa: Kay pachapinash Siñurninchiqqa”, nishpaqa, ni nishuptinllapa: “Kaypinash Jisukristuqa”, nishpa, ni mayqan nishuptinllapa: “Pablum suq kartambi niwashqa: ‘Kaypinash Jisukristuqa’ ”, nishpapis. Chayshina nishuptinllapapis, ama kriyiyllapachu ni manchayllapachu. 3 Chay llullakuqkuna ingañashuyta munaptinllapapis, ama ch'askiyllapachu. Chaqa Jisukristu manaraq kutimuptinmi, puntata achka runakuna Dyuspa duktrinanmanda akrakashpa, Siñurninchiqta rinllapa kuntraq. Chay diyakunapim rin rikarimuq suq ancha uchayuq runa. Piru paytaqam Tayta Dyusqa sintinsyashqana chinganambaq. 4 Chay uchayuq runaqam ancha palanganuyashpa rin ch'iqniq Tayta Dyusta, tukuy laya amitukunatapis, yumbay runakuna paytalla aduranallapa. Chaymandaqam Jirusalimbi Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, Dyusshina rin kamachikuq. Ashwambam rin niq: “Noqam kani Dyusqa”, nishpa.

5 Ima, ¿manachu yuyangillapa pullayki kashpa chay nishushqaytaqa? 6 Kanan qamkunaqam yach'angillapana: Pim arkaykan chay uchayuq runata, amaraq rikarimunan, nishpa. 7 Kanangunaqam chay ancha uchayuqqa pakakushpalla, runakunataqa dañachiykan. Chaqa chay arkakuqqam manaraq dijanchu rikarimunanqa. Piru suq diyam chay arkakuqqa runakunapa ch'awpinmanda rin ashuq. 8 Chaymandaraqmi chay uchayuqqa rin rikarimuq. Chaymandaqam Siñurninchiq Jisus shamushpa, samayninwanlla rin wanchiq. Llipyayninwanmi rin chingachiq chay uchayuqtaqa. 9 Piru manaraq wanchiptinqam, chay uchayuq runa shamushpaqa, dyablu yanapaptin, achka siñakunata, milagrukunata rin ruraq ingañakunambaq. 10 Chaymi ancha malu kashpa, tukuy laya llullangunawan rin ingañaq Jisukristupi mana munaq kriyiqkunata. Chaqa paykunaqam mana munanllapachu allip kaqta kriyiyta washakananqa. Chaymi rinllapa chingaq. 11 Chayraykum Tayta Dyusqa paykunataqa rin dijaq, chay uchayuq llullakuqta kriyinanllapa, 12 chayshina chinganallapa. Chaqa mana allip kaqkunata kriyishpa, achka laya uchakunata rurashpam, rinllapa kawsaq.

Akradum kanchiqllapa washakananchiq

13 Kuyashqay masitakuna, Siñurninchiq ancha kuyashungillapa. Kanan noqaykunaqam Dyusta ancha pagikunillapa qamkunapaq. Chaqa Dyusmi qamkunataqa unaymandapacha akrashushpa, Santu Ispiritunda qoshushqa, bidaykillapata kambyanambaq. Chayshina paypaqlla kashpa, allip kaqpi kriyiptikillapam, rin washashuq. 14 Noqaykuna Jisukristupa shumaq nutisyanda yach'achishuptiymi, Dyusqa qamkunata qayashurqan, paypi kriyinaykillapa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristu llipyashpa syilumanda shamuptinqa, qamkunapis pullanna kashpa, ringillapa llipyaq.

15 Masitakuna, noqaykuna parlachishushpa, kartakunata kach'amushpam, yach'achishushqa kani Jisukristupaq. Chay nishushqaykunatar mana shaykuq tukuy shunqo sigiyllapa. 16 Mañakunillapam, Siñurninchiq Jisukristu, Tayta Dyuswan ancha allin kashpa, ancha kuyashushpa, tukuy tyimpupaq kunswilashushpa, 17 shunqoykipi animachishunan, Dyuspi allita kriyishpa, allitalla rurashpa, allitalla rimashpa kawsanaykillapa.

3

Dyusmanri mañakuyllapa noqaykunapaq

1 Masitakuna, kay kartata manaraq ushyashpam, rrugaykillapa Dyusman mañakunaykillapa, noqaykunapaq, Siñurninchiq nishqanda tukuy maypi utqa atinayllapa yach'achikuyta, chay yach'achikushqayta kriyiqkuna qamkunashina Dyusta alabananllapa. 2 Mañakuyllapar, malu, saqra runakunamanda Siñurninchiq washawananllapa. Chaqa manam yumbay runakunaqa Dyuspi kriyinllapachu. 3 Piru Siñurninchiqmi ancha allin, ancha kumplidu. Chaymi qamkunata rin yanapashuq, mas allita paypi kriyinayki, ama dyablu binsishunanllapa. 4 Chaymi Siñurninchiq yanapawaptin, qamkunapi yuyakunillapa: Kay kartaypi nishushqaytam kasuykangi. Chayshinallam ringillapa kasuq, nishpa.

5 Kanan Siñurninchiq qamkunata yanapashunqa intyindinaykillapa: Dyusmi ancha
kuyawanchiq, nishpa. Yanapashunqapis Jisukristushina mana shaykuq Dyuspaqlla
kawsanaykillapa.

Allitar trabajashunllapa

6 Masitakuna, wakin kriyiq masinchiqkunaqam mana munanllapachu trabajayta.
Manam munanllapachu kasuyta chay nishushqaytaqa. Chaymi Siñurninchiq Jisukristupa
shutimbi kamachiykillapa, chay mana kasukuq qella runakunamanda akrakanaykillapa.
7 Chaqa qamkuna kikikim noqaykunataqa riqsiwangillapa. Manchu pullayki kashpaqa,
mana qella kashpachu trabajarqayllapa. Chayri noqaykunashina qamkunapis trabajayl-
lapa mantyinikanayki. 8 Chaqa manam ni pipa mikunanda dibaldillaqa mikurqaylla-
pachu. Ashwanmi punchawnindin, tutapnindin ancha trabajarqayllapa umbi umbi, ama
ni mayqannikita mikunapaq piñachishunaypaq. 9 Awnki dirichuyuq kashpapis mikunata
mañashunaypaq, mana nimatapis qamkunata mañashurqaychu. Ashwanmi trabajarqayl-
lapa, rikawashpa, qamkunapis chayshina trabajanaykillapa. 10 Pullaykillapa kashpam,
kay liyta qoshurqaqllapa: “Suq mana munaq trabajaq ama mikunqachu”, nishpa.
11 Chaqa niwashqallapam: Wakinnikiqash mana munashpachu trabajayta,
mitikungillapa suqkunapa kusasninman, nishpa. 12 Chay qellakunatam Siñurninchiq
Jisukristupa shutimbi kunashpa kamachinillapa, amana qellakuna kanambaq; ashwan
trabajashpa mantyinikanambaq.
13 Masitakuna, ama shaykuyllapachu Dyus munashqanda rurashpa. 14 Mayqan runa
ichu warmi kay kartaypi nishushqayllapata mana kasuptinqa, apuntayllapa: Pim chay
mana kasukuq, nishpa. Chayshina rurashpaqar, amana paywanqa tandakayllapachu,
penqakunambaq. 15 Piru amar paytaqa ch'iqniyllapachu. Ashwanri masaykitashina
kuyashpa kunayllapa.

Pablum napaykukushpa dispidikarqan

16 Kunswilawaqninchiq Siñurninchiq kikinri tukuy tyimpupi yanapashunqallapa, ama
nimatapis manchashpachu kawsanaykillapa. Chay Siñurninchiqqa yumbaynikiwan kanqa.
17 Noqa Pablum kikiy makiywan iskibriykillapa kay napaykuta. Kayshinam iskibrishpa,
firmani yumbay kartaykunata. 18 Siñurninchiq Jisukristu qamkunata ancha kuyashushpa
tukuy imapi yanapashunqallapa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY PUNTA KARTATA KACH'ARQAN TIMUTIYUMAN
(1 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyuqa? Payqam wambra runa kaptinraq, Jisukristupaq yach'achikunan numbrarqanllapa. (Liyishun Ichus 16.1-3.) Pabluqam Timutiyutaqa riqsirqan chay llaqta Listra shutiqpi. Timutiyupa taytanqam nasyun Grisyamanda karqan. Piru mamanqam Isrrayilmanda karqan. Timutiyupa maman agwilambismi Jisukristupi kriyiqkuna karqanllapa. Chaymi Timutiyutaqa Jisukristupaq yach'achishqallapa karqan takshita kashqanmandapacha. Timutiyuqam Pablupa pullan puriq, Jisukristupaq yach'achikushpa. Chayshinam ishkandin ch'ayarqanllapa Ifisu llaqtaman. Chay atun llaqtapim Pabluqa Jisukristupaq achka tyimputa yach'achikurqan. Chaymandaqam Pabluqa suq lugarmanna munashpa riyta, Timutiyutana dijarqan chay Ifisupi, kriyiq masingunata yach'achinambaq. Masta yach'ananchiq Timutiyupaq, liyishunllapa: Ichus 17.14-15; 18.5; 19.22; 2 Timutiyu 1.5; 3.15; Filipinsis 2.19-22; Ibriyus 13.23.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam suq lugarkunapi Jisukristupaq yach'achikushpapis, mana nunka Timutiyutaqa qonqarqanchu. Chaymi kay kartataqa iskibrirqan Timutiyuta kunashpa, yach'achikushpa, allita kwidanambaq kriyiq masingunata.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Pabluqam kay kartapiqa ancha kunarqan kayshina:

1 Tim 1.1-20 niwanchiqllapa Pablu Timutiyuta kunashqambaq, mana baliq yach'achikuqkuna ama ingañanambaqllapa.
1 Tim 2.1-15 niwanchiq, Dyusman mañakushpa, shumaqta adurananchiq.
1 Tim 3.1-16 niwanchiq, kriyiq masinchiqkunapa kamachikuqninguna kayshina kawsanqallapa, nishpa.
1 Tim 4.1-16 niwanchiq, wakinqam Jisukristumanda rinllapa akrakaq; piru Jisukristupaq yach'achikuqkunaqa allita rurashpa, kawsanqallapa, nishpa.
1 Tim 5.1-25 niwanchiq, biyudakunata yanapananchiq, yach'achikuqkunata shumaqta kasunanchiq.
1 Tim 6.1-21 niwanchiq, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, imanchiq kaqwan kuntintakashpa, dyabluta binsinanchiq.

Pablum napaykurqan Timutiyuta

1-2 Kuyashqay Timutiyitu, noqa Pablum kay kartata iskibrishpa kach'ayki. Chaqa Washadurninchiq Dyus, Churin Jisukristuwanmi akrawashpa, kamachiwarqan, paypa apustulnin kanaypaq. Chay Siñurninchiqpi yuyakushun: Paymi washawanchiq, nishpa. Chaymi qamqa Timutiyitu, Siñurninchiq Jisukristupi allipta kriyishqaykirayku, noqapa lijitimu wambrayshina kangi. Chaymi kananqa iskibriyki kay kartata. Taytanchiq Dyusman Churin Jisukristumambis mañakuni, llakipashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykipaq.

Llullakuqkunata ama kriyiyllapachu

3 Manchu Timutiyu, Masiduña llaqtaman rinay diyaqa rrugashurqaq, chay Ifisu llaqtapi kidanaykipaq, kriyiq masinchiqkunata kwidashpa. Chaqa chaypim nishurqaq chay wakin runakunata kamachinayki, ama suq laya duktrinakunata yach'achikunan. 4 Kayshinapis kunay paykunata, ama ancha yuyananllapa yanqa mana ushyakaq isturyakunapi, ni unay agwilungunapa shutingunapi. Chaqa yumbay chaykunaqam yanqa anyanakunanchiqlla balin. Manam ni ashlita yanapawanchiqchu, allita kriyishpa, Dyus munashqanda rurananchiqllapaqa.

5 Chayshinam kamachiykillapa, ama nima maluta rurashpa, ashwan limpyu shunqoyuq kashpa, Dyuspi allipta kriyishpa, suqwan suqwan kuyanakunayki. 6 Piru wakingunaqam kay allin yuyaykunata dijashpa, paykunapura yanqa anyanakunllapa. 7 Chaqa munanllapam ancha yach'ayniyuq kayta, Dyus nishqanda yach'achikunan. Piru manam intyindinllapachu ni paykuna kikin yach'achikushqanda.

8 Piru noqanchiqqam yach'anchiq: Dyuspa liyningunam ancha allin, pay munashqanshina chay liyningunata intyindiptinchiq, nishpa. 9 Chayri allita intyindishun: Dyusqam mana rurarqanchu chay liyningunataqa, allin runakunata kastigananqa. Ashwanmi

liyningunata rurashpaqa, kamachikurqan kastigananllapa wapu rrispundungunata,
mana uyakuqkunata, Dyusta mana aduraqkunata, uchayuqkunata, Dyusta burlaqku-
nata, allin duktrinata kuntraqkunata, taytanda mamanda wanchiqkunata, yumbay
matansyirukunata, 10 chay mana rrispitunwan puñuqkunata, ullqopura warminwanshina
puñuqkunata, runa masinda suwakushpa randikuqkunata, llullakuqkunata, tukuy chay
“purdyusitu” nishpa llullakushpa juraqkunata. Kanan wakingunaqam Dyuspa duktri-
nanda kuntranllapa. Chaymi tukuy chay kuntraqkunapaqpis Dyusqa rurarqan liyningu-
nataqa. 11 Chaymi chay ancha allin Tayta Dyus mingawashqa, yach'achikunay paypa chay
ancha llipyaq shumaq nutisyanda.

Tayta Dyusta pagikushunllapa

12 Chaypaqmi ancha pagikuni Siñurninchiq Jisukristuta. Chaqa payqam ancha yana-
pawashqa, allita paypi kriyishpa, paypaq trabajanaypaq. Chaymi tariyayta qowashqa,
paypaq yach'achikunay. 13 Ancha malu kaptiypismi, Dyusqa ancha llakipawarqan.
Chaqa unayqam Jisukristupi manaraq kriyishpaqa, paypa kuntranda rimashpa, paypi
kriyiqkunata qesachashpa, ancha wapuyashpa kawsarqay. Piru Dyusqam ancha allin
kashpa, ancha wapu kaptiypis, llakipawarqan. Chaqa noqaqam mana yach'arqaychu:
Pim Jisukristu, nishpa. 14 Piru Siñurninchiq Jisukristuqam ancha allin kashqa. Chaymi
ancha yanapawashqa, tukuy shunqo paypi kriyishpa, Tayta Dyusta, runa masiykunatapis
kuyashpa kawsanaypaq.
15 Chaqa kayqam ancha allip. Manam nima llullachu. Chaymi ancha balin yum-
bay kriyinanllapa: Jisukristum syilumanda shamurqan kay pachaman, uchayuqkunata
washawananchiqllapa. Kanan yumbay chay uchayuqmandaqam noqa mas uchayuqqa
karqay. 16 Piru Dyusmi llakipawashpa washawarqan, chay manaraq kriyiqkuna ni-
nanllapa: “Rikay, Jisukristuqa ancha allin kashpa, chay uchayuq Pabluta pirdunashqa”,
nishpa. Chaymi paykunapis kananqa rinllapa animakaq, Jisukristupi kriyinanllapa,
washakashpa, tukuy tyimpu Dyuswan kawsananllapa. 17 Chayrayku Tayta Dyusta tukuy
tyimpu alabashun. Chaqa payqam mana nunka wañushpachu, tukuy tyimpu kamachikun.
Ancha yach'ayniyuqmi. Paytaqam mana pipis atinchu rikayta. Chaqa payllam Dyusqa.
Chayshina kanqa.
18-19 Ijitu Timutiyu, rrugaykim kay kamachishushqayta kasunayki. Chaqa Tayta Dyusmi
paypaq rimaqkunata qambaq rimachirqan: “Timutiyush Dyusta ancha allita kasushpa
rin kawsaq”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpa, allin suldadunshina kashpa, dyabluta
binsiy. Allin yuyayniyuq kashpa, Jisukristupi mana shaykuq kriyiy, paymanda ama
akrakanayki. Piru wakingunam mana allin yuyayniyuq kashpa, Jisusmanda akrakashpa,
manana paypiqa kriyinllapachu. 20 Chayshinam Iminiyu Alijandruwan Siñurninchiqmanda
akrakarqanllapa. Chaymi paykunataqa dyabluta intrigashqa kani, yach'akunanllapa,
amana Dyusta kuntrashpa rimananllapa.

2

Dyusman kayshina mañakushun

1 Puntatam kunaykillapa, Tayta Dyuswan parlashpa pagikushpa, mañakunanchiq, yum-
bay runata warmita yanapanambaq. 2 Mañakushumbis Dyusman gubyirnukunapaq,
tukuy awturidarkunapaq, paykuna shumaqta kamachikunambaq. Chayshinam no-
qanchiqkuna shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Dyusta ancha allita kasushpa, tukuy
imapi ancha allita rurashpa. 3 Washadurninchiq Dyustam ancha gustan chayshina
kawsananchiq. 4 Chaqa payqam munan, yumbay runakuna, warmikuna paypi kriyishpa,
washakashpa, allip kaqta intyindinanllapa. 5 Suq Dyusllam kan. Chayshinallam suq
abugadulla kambis, runakunata Dyuswan alliyachinambaq. Chay abugadunchiqqam
allip runa Jisukristu. 6 Chay Jisukristum intrigakarqan wanchinanllapa, paypi yum-
bay kriyiqkunapaq yawarninda pagarakushpa, washawananchiq. Chaymandaqam mu-
nashqan tyimpupi Dyusqa intyindichiwarqanchiq: Qamkunatam munani washashuyll-
pata, nishpa. 7 Chaymi Tayta Dyusqa numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kanaypaq,
chay mana isrraylinu kaqkunata allip kaqta yach'achinaypaq, Jisukristupi kriyinanllapa.
Noqapismi paypi allipta kriyishpaqa, allip kaqtalla niykillapa, manam nimata llullakush-
pachu.
8 Chaymi munani tukuy lugarpi tiyaq runakuna limpyu shunqoyuq kashpa, ama
nimapaq piñakushpachu ni anyanakushpachu, makingunata anaqman alsashpa, Dyus-
man mañakunanllapa. 9 Warmikunanataq mudakushpaqa, sujitakashpa, umildi purin-
qallapa. Amar palanganaqa kanqallapachu. Amar ni aqchanllapata kusasnachishpa
ñaqchanqallapachu. Amar ni llipyaq ch'aniyuq uruta, ni perlaskunata rurakunqallapachu.
Ni chay ch'aniyuq mudanakunata rurakunqallapachu. 10 Ashwanri paykunaqa allita

rurashpa, bidanllapata shumaqyachinqa. Chayshina ruranqallapa yumbay warmi “Dyustam adurani” niqkunaqa. 11 Runakuna yach'achikuptinqa, warmikunaqa rrispitakushpa, uyarap (uyara) shumaqta uyanqallapa. 12 Yumbayniki tandakaptiki Dyusta aduranaykiqa, warmikunaqa ama runakunata yach'achinqachu ni kamachinqachu. Ashwanri paykunaqa shumaqta uyakunqallapa. 13 Chaqa Dyusqam puntata chay punta runa Adanda rurarqan. Chaymandaqam chay punta warmi Ibata rurarqan. 14 Yach'anchiqpismi: Manam Adandachu chay dyabluqa ingañarqan. Ingañarqanqam warmin Ibata. Chaymi chay warmiqa dyabluta kasushqanrayku uchayuqna kidarqan. 15 Piru warmiqam Jisukristupi allipta kriyishpaqa, suqkunata kuyashpa, allitalla rurashpa, allin jwisyunwan kawsashpa, wambrangunata qeshyashpa, rin washakaqqa.

3

Ubispukuna kanambaqqa, shumaqta kawsanqa

1 Alliptam niyki, suq kriyiq masinchiq ubispu karguyuq munashpa kaytaqa, ancha allin karguyuq munan kayta. 2 Piru chay ubispuqa ancha shumaqta kawsanqa, ama pipis nimapaq atinambaq anyayta. Suq warmiyuqlla kanqa. Ama kusas mañaqa kanqachu; ashwan sujitakanqa. Allin jwisyuyuq, ancha rrispitadu kanqa. Wasinman ch'ayaqkunata shumaqta ch'ayachishpa, pusadata qonqa. Ancha allin yach'achikuqpis kanqa. 3 Ama ni mach'anqachu, ni suqkunata bullata maskanqachu. Ama qellayraykuqa ingañakunqachu. Ashwan ancha allin, ancha umildi kanqa yumbaywan. Ama qellaypaqllachu kanqa. 4 Wasimbi yumbay tiyaqkunata yach'anqa shumaqta kamachiyta. Churingunata yach'achinqa, kasukushpa, rrispitakushpa kawsananllapa. 5 Chaqa suq runa kikin wasimbi kaqkunata mana atishpa shumaqta kamachiytaqam, mana atinmanchu allita kwidayta Dyuspi achka kriyiqkunataqa. 6 Chayri chay ubispuqa ama suq chayraq kriyiqqa kanqachu. Chaqa mushuq kashpakish, palanganuyashpa, dyablupa trampambi ishkinman, paypis dyablushina kastigadu kanambaq. 7 Kanan chay mana kriyiqkunapa ukumbipis ancha allin kanqa, chay ubisputa rrispitashpa, shumaqta paypaq rimananllapa. Chayshina yumbaywan shumaqta kawsashpaqam, mana rinchu ishkiq dyablupa trampambi, ama penqakunambaq.

Dyakunukuna kanambaqqa shumaqta kawsanqa

8 Chayshinalla dyakunukunapis allin famayuq runakuna kanqallapa. Nishqanda kumplinqallapa. Ama mach'anqallapachu. Ama runa masinda ingañanqallapachu, qellayta ganananllapaqa. 9 Ashwanri Jisukristu yach'achikushqanda allita kriyinqallapa. Chayshina allitalla rurashpa kawsanqallapa, limpyu shunqoyuq kashpa, ama nimapaqpis penqakunanllapa. 10 Piru manaraq paykunata numbrashpa, puntata ancha allita riqsiyllapa: Allin runa ichu mana, nishpa. Mana nima mala famayuq kashpaqa, atinllapa dyakunukuna kayta. 11 Chayshinalla kanqa dyakunisa warmikunapis. Allin famayuq kanqallapa. Ama washa rimaykunachu kanqallapa. Ama kusas mañata rurashpachu kawsanqallapa; ashwanri sujitakanqallapa. Allin yuyayniyuq kashpa, tukuy imapi kumplinqallapa. 12 Chay dyakunukunaqa suq warmiyuqlla kanqallapa. Yach'anqallapa allita kamachiyta wambrangunata, wasimbi yumbay kaqkunatapis. 13 Chaqa chay dyakunukuna allita trabajaptinmi, suqkuna ancha rinllapa rrispitaq. Allin famayuq kashpaqam, mana nimatapis manchashpachu, ashwan Jisukristupi yuyakushpa, allita rinllapa yach'achikuq paypaq.

Kananqam kay pakadu duktrinata atinchiqna yach'ayta

14 Ancha utqanam munani shamuyta watukushuq. Piru kay kartatam kananqa iskibriyki, 15 mana utqa shamuptiy, allita yach'anayki imashinam shumaqta kawsashun Dyuspi kriyiq masinchiqkunawan, nishpa. Chaqa Tayta Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam paypa ilgisyan. Chay ilgisyanqam allip kaqtalla Dyuspaq yach'achikunchiq, chay ingañakuqkunata binsinanchiq. 16 Chaqa allibri trabajus kashqa, runakuna intyindinan imashina Tayta Dyus munashqa washawayninchiqta. Piru chay pakadu kashqanqam kayshina:

Dyusmi kwirpuyuq runapaq tikrakashpa, kay munduman shamurqan.

Chaymi Santu Ispiritun nirqan: “Allipshi Jisukristuqa Dyuspa Churin mana nima uchayuqchu”, nishpa.

Anjilkunapismi paytaqa rikarqan.

Paypi kriyiqkunam suq nasyungunapi yach'achikushqa.

Chaymi tukuy maypi paypi kriyishqallapa.

Pay kawsamuptinmi, luryapi ch'askirqanllapa.

4

Wakinqam Jisusmanda rinllapa akrakaq

1 Dyuspa Santu Ispiritunmi ancha klaruta nin: Ultimu tyimpupiqash dyablukunaqa wakin runata warmita ingañashpa, suq laya duktrinakunata rin yach'achikuq. Chayshi wakin runa, warmi Jisukristupi kriyishqanmanda rin akrakaq. 2 Chay llullakuq yach'achikuqkunaqam shiminllapawanlla Dyusta kasunllapa. Paykunaqam ancha uchayuq kashqanrayku, jwisyunda pyirdishqa. Chaymi manana yach'anllapachu: Imam alli, imam mana allichu, nishpa. 3 Chay llullakuqkunaqam suqkunata kamachin, ama kasarananllapa, ama wakin mikunakunata mikunanllapa. Piru Tayta Dyusmi chay mikunakunataqa rurashqa, paypi kriyiqkuna, allip rimayninda yach'ashpa, payta pagikushpa, mikunanchiqllapa. 4 Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqanqam ancha allin. Chaykunata ch'askishpa, Dyusta pagikushpam, mana nima mikunata atinchiqchu disprisyayta. 5 Chaqa Dyuspa Santu Librunda liyishpa, Dyusman mañakuptinchiqmi, payqa chay mikunataqa limpyutana dijan mikunanchiqllapa.

Jisuspaq yach'achikuq kayshina kanqa

6 Kay nishushqayta kriyiq masinchiqkunata qam yach'achishpaqam, Jisukristupa allin yach'achikuqnin kangi. Chayshina paypa shumaq duktrinanda allita kasuptikiqam, chay duktrinanqa allin mikunashina rin yanapashuq, Dyuspi mas allita kriyinayki. 7 Piru mana kriyiq runakuna pandashqan kwintitungunata yach'achishuptinqa, amakish kriyingichu. Ashwanri tukuy jwisyuykiwan masta masta Dyusta kuyay. 8 Kwirpunchiq mas jwirsayuq kanambaqmi, ancha balin shayku shayku ijirsisyuta ruranchiq, ¿manachu? Piru mastam balin shayku shayku yach'akunanchiq, Dyusta mas allita kuyashpa, sirbinanchiq. Chaqa ancham balin kay bidapaq suq bidapaqpis. 9 Chay nishushqayqam allip. Chayri yumbay kriyinqallapa. 10 Chayraykur Tayta Dyuspi yuyakushpa, noqanchiqkunaqa paypaq ancha trabajanchiq, suqkuna musyawaptinchiqpis. Chaqa Dyusninchiqqam wañushqa, yumbayta washawananchiqllapa. Piru mastam rin washawaqninchiq paypi kriyiqkunata.

11 Yumbay chay nishushqaykunatar yach'achikuy y kamachikuy. 12 Amar dijakaychu ni pipis disprisyashunambaq, wambra runaraq kashqaykiraykuqa. Ashwanri shumaqta rimashpa, allitalla rurashpa kawsay. Runa masinchiqkunata kuyashpa, tukuy ispirituykiwan Dyuspi yuyakuy. Allita Jisukristupi kriyishpa, ama nima maluta ruraychu, kriyiq masinchiqkuna rikashushpa, qamshina kawsananllapa. 13 Piru shamunaykaman, qamqa Dyuspa Santu Librunda yumbaypa ñawpambi liyishpa, kriyiq masinchiqkunata animachiy. Kanan paykunata shumaqta yach'achiy Jisukristupaq. 14 Yach'achikuq ansyanukuna makingunata sawaykiman ruraptinllapam, Dyusqa pudirninda qoshushqa, paypaq allita trabajanayki. Chayri ama qonqaychu chay ch'askishqaykita ni chay uyashqaykita, Dyuspaq rimaqkuna qambaq rimaptinllapa.

15 Yumbay nishushqaytar ruray, ama nimata qonqashpachu, rikashuqkuna yach'anambaq: Chay Timutiyum Tayta Dyusta allita kasushpa, kawsan, nishpa. 16 Piru allita kwidakay, ama pandashpachu, allin jwisyuykiwan yach'achikunayki. Ama disanimakashpachu, ashwan tukuy chay yach'akushqaykita kasushpaqam, ringi washakaq. Chayshina shumaqta kawsaptikim, chay rikashuqkunapis yach'achishqaykita kasushpa rinllapa washakaq.

5

Shumaqta kawsashun yumbaywan

1 Amar anyaychu mayur runakunataqa; ashwan taytaykitashina shumaqta kunay. Wambra runakunatapis masaykitashina shumaqta kunay. 2 Mayur warmikunatapis mamaykitashina kunay. Chinakunatapis panikitashina kunay, ama nima maluta yuyashpachu.

3 Chay mana nimayuq mana aylluyuq biyudakunata yanapay. 4 Piru suq biyuda wawayuq, willkayuq kaptinqa, paykuna yach'akunqallapa mamanda taytanda kwidayta, ama padisinambaq. Chaqa paykunataqam maman taytan takshanmandapacha kriyarqan. Chaymi paykuna taytanda, mamanda yanapaptinqa, ancha alli Dyuspaqqa. Chaqa paytaqam ancha gustan. 5 Piru suq allip biyuda mana nima aylluyuqqam tukuy shunqo Dyuspilla yuyakun mantyinikanambaq. Punchawnindin, tutapnindinmi Dyusman mañakushpa kawsan. 6 Piru suq biyuda banduliraqam wañushqashinana. Chaqa kwirpunllanam kawsaykan. 7 Chayri yumbay kaykunata kamachikuy, allita rurashpa kawsaptinllapa, ama pipis nimapaq anyanambaq. 8 Piru ayllungunata mayqan mana yanapaqqa ichu kikin familyangunata mana mantyiniqqam Jisukristupi kriyishqandaqa ñigaykanmanshina. Chaqa chayshina mana yanapashpaqam, mas fiyuta ruraykanllapa chay mana kriyiqkunamandaqa.

9 Biyudakunapa listambi suq biyudata apuntanayki, kriyiq masingunamanda mantin-
syunninda ch'askinanqa, payqa 60 watayuqmanda anaqman kanqa. Suq qosayuqlla
kashqa kanqapis. 10 Wawangunata uywashqa kaptin, allin shunqonwan kriyiq masin-
gunapa ch'akinda mayllashpa yanapakushqa kaptin, bisitangunata kuyashqa kaptin,
ñakaqkunata yanapashqa kaptin, tukuy ima allikunata rurashqa kaptin, apuntay chay
biyudakunapa listambiqa.
11 Piru chay wambra biyudakunata ama chay mayur biyudakunapa listambiqa apun-
taychu. Chaqa paykunakish ufrisishpa Jisuspaqllana trabajayta, kwirpumba gustun-
dalla munashpa rurayta, Jisukristumanda akrakashpa, munanmanllapa runayuq kariyta.
12 Chayshinaqam uchayuqna rinllapa kidaq. Chaqa ufrisishpa Dyuspaqlla trabajay-
taqam, mana rinllapachu kumpliq. 13 Ashwan wasin wasin purishpach'i, qellakunapaqna
tikrakanman. Kanan washa rimaykunapaq, mitikucharapaq tikrakanmanllapa. Yanqa
mana kaqkunata rimashpa purinmanllapa. 14 Chaymi munani chay wambra biyudakuna
mushuqmanda kasararishpa, wambrayuq kanambaq, wasinllapapi wawangunata shu-
maqta kamachinambaq. Chayshina ruraptinllapam, kuntrawaqninchiqkuna mana ima-
paqpis atinqallapachu anyawayninchiqta. 15 Piru wakin biyudakunaqam Jisukristu-
manda akrakashpa, dyablu munashqandana ruraykanllapa.
16 Kriyiq masinchiqkunapa ayllumbi biyudakuna kaptinqa, paykunalla mantyininqa.
Ama dijanqallapachu kriyiq masinchiqkunapa kwintanqa. Chayshinam chay suq kriyiq
masinchiqkuna atinqallapa yanapayta chay mana aylluyuq biyuditakunata.
17 Yach'achikuq ansyanukuna allita kwidaptin kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq shu-
maqta yach'achikuptinqa, paykunataqa ancha rrispitashpa, mas ufrindata qoyllapa.
18 Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Animalkunawan trillakushpaqar ama shi-
minda wataychu, ama mikunanqa”. Nimbismi: “Suq trabajaqqam dirichuyuq, pagunda
ch'askinambaq”, nishpa. (Chayshinallam Dyuspaq trabajaqpis dirichuyuq, ufrindata
ch'askinan mantyinikanambaq.)
19 Mayqan runa suq yach'achikuq ansyanuta tumbashpa rimaptinqa, ama kasuychu,
mana kaptin ishkay ichu kimsa tistigukuna. 20 Piru uchanda mana dijaqkunata yum-
baypa ñawpambi anyay, suqkunapis manchashpa, ama uchata ruranambaq. 21 Yumbay
chaykunata ruranaykipaqmi kamachiyki Taytanchiq Dyuspa, Siñurninchiq Jisukristupa,
tukuy akrashqan anjilningunapa ñawpambi. Piru chay nishushqaykunatar yumbaywan
igwaltalla ruray, ama pitapis sawachashpachu.
22 Kanan mayqanda munashpa numbrayta yach'achikuq ansyanu kanambaqqa, alli-
taraq rikay: Tukuy imapichu Dyusta allita kasuykan ichu mana, nishpa. Chaqa mayqan-
dapis utqa numbrashpakish, mana allita ruraptin, qambis uchayuq kangiman. Chayri
tukuy imapi allitalla ruray, ama nima laya uchayuq kanayki.
23 Pach'ayki kutin kutin nanaptinqar, ashla binuta upyay. Ama yakutallaqa upyaychu.
24 Wakimba uchangunapaqqam ancha klaruta atinchiq yach'ayta kay mundupilla. Piru
wakingunaqam manashinalla uchakunata ruranllapa. Chay pakadu uchangunapaqqam
jwisyu diyapiraq rinchiq yach'aq. 25 Chayshinallam achka allin runakunapaqpis atinchiq
yach'ayta: Allitam ruraykan, nishpa. Piru wakin allita ruraqkunapaqqam manaraq
yach'anchiqchu. Piru suq diyaqam rinchiqna yach'aq. Chaqa manam tukuy tyimpuqa
pakaduchu rin kaq.

6

1 Mayqan kriyiq masinchiqkuna, randishqa kriyadukuna kashpaqa, patrunninda allita
kasunqa, ama suqkuna rimanambaq: “Chay kriyadukunaqam mana baliq Dyusnimbi,
mana baliq duktrinambi kriyinllapa. Chaymi patrunninda mana kasunllapachu”, nishpa.
2 Ichu patrunninllapa Jisukristupi kriyiqkuna kaptinqa, mas allita kasushpa yanapanqal-
lapa, kriyiq masinguna kashqanrayku. Chayshinar, Timutiyitu, kriyiq masinchiqkunata
yach'achiy.

Tayta Dyuspi allita kriyishpa, kuntintakashun imitanchiq kaqwan

3-4 Suq runa Siñurninchiq Jisukristupa duktrinanda mana yach'achikushpachu, ashwan
pay yanqa yuyashqanda yach'achikushpaqam, mana nimata yach'anchu. Suq palan-
ganullam chay laya yach'achikuqqa. Ancha malu kustumbriyuq kashpam, suqkunawan
yanqakunata ancha riman: Kayshinam. Manam chayshinachu, nishpa. Kanan paykuna-
puram imbidyanakun, piñapanakun musyanakun. Manam ni pipaqpis yuyakunchu: Allin
runam nishpaqa. 5 Chay laya runaqam ancha malkriyadu, mana jwisyuyuq, pirbirsu
yach'achikuqkuna. Chaymi mana yach'anchu: Imam allip, imam mana allipchu, nishpa.
Chaqa tukuy diyam anyanakushpa kawsanllapa. Yuyanllapam: Suqkunata Jisuspaq
yach'achishpaqach'i, achka qellayta atini ganayta, nishpa. Chayri yumbay chay laya

runamandaqa akrakay. 6 Piru Jisukristupi kriyishpa kawsaptinchiqmi, Dyusqa ancha
rin kushichiwaqninchiq, allin furtunayuq kaqshina kushikunanchiq; piru kuntintakapt-
inchiq imitanchiq kaqwan; manaqa manam. 7 Chaqa nasishqanchiq diyapim mana
nimata kay mundumanqa apamurqanchiqchu. Chayshinallam wañushpapis, mana nimat-
apis rinchiqchu apaq. 8 Chayri mikunitayuq, mudanitayuq kashpaqa, chay kaqsituwanlla
kuntintakashunllapa. 9 Piru chay tukuy imata munaqkunaqam das ishkin dyablupa
trampangunaman. Chaymi das ishkishpa, mana baliq yuyayningunata kasushpa, ancha
dañakanllapa, chinganambaq. 10 Chaqa ancha munashpa qellaytaqam, tukuy ima mana
allikunata ruranllapa. Chaymi wakin kriyiq masinchiqkunaqa qellayta ancha munashpa,
Jisukristumanda akrakashpa, ancha padisishqallapa.

Jisuspi yuyakushpar, binsishun dyabluta

11 Piru qam Dyuspaq yach'achikuq kashpaqa, tukuy ima mana allikunamanda
ashuy. Tukuy bidaykipi allitalla rurashpa, Dyusta kuyashpa, paypi yuyakushpa, suqku-
nata kuyay. Yumbayta agwantashpar, tukuy shunqoykiwan umildi kay. 12 Chaqa
qamqam Timutiyitu, achka runapa warmipa ñawpambi Jisukristupi kriyishqaykita ri-
mashqa kangi. Chaymi chay uyashuqkuna tistiguykikuna. Chayshina Jisuspi allita
kriyishpar, pilyapishina binsiy dyabluta. Chaqa Dyusmi qayashushpa, ufrisishushqa,
tukuy tyimpu pullan kawsachishunambaq. 13 Chaymi kananqa Dyus tukuy imata
kawsachikuqpa ñawpambi, Jisukristupa ñawpambi kamachiyki chay nishushqayta ka-
sunayki. Chaqa Jisukristuqam Pilatupa ñawpambi kashpa, ancha klaruta allip kaqtalla
rimarqan. 14 Timutiyitu, yumbay kamachishushqayta kasuway, ama nimata kambyash-
pachu Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman, ama pipis anyashunambaq. 15 Chaqa
Tayta Dyus siñalashqan tyimpupim Churin Jisukristuqa rin shamuriq. Kanan Tayta Dyusmi
ancha alabashqa rin kaq. Chaqa payqam ancha pudirniyuq kashpa, yumbay gubyirnuku-
napa gubyirnun. Paymi yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninqa. 16 Payllam mana
nunka wañunchu. Ashwanmi ancha shumaq llipyaykaqpi kawsan. Chaymanqam mana
pipis atinchu qemikayta. Chaymi mana ni mayqan runa paytaqa rikashqachu, ni atinchu
rikayta. ¡Chayri payqa ancha alabashqa kanqa! ¡Tukuy tyimpupaq pudirniyuq kanqa!
Chayshina kanqa.

17 Kay mundupi kapuqkunata kamachiy, ama palanganu kananllapa, ama kusas-
ningunapi yuyakunanllapa. Chaqa kay mundupi kusaskunaqam ushyakan. Ashwanri
Tayta Dyuspi tukuy shunqo yuyakunqallapa. Chaqa Tayta Dyusqam tukuy ima kaqta
ancha achkata qowashqa kanchiq, kushikunanchiq. 18 Chayri paykunata kamachiy,
Dyusta kasushpa, allitalla rurashpa, ama mich'ayashpachu kawsananllapa. 19 Chayshina
kawsashpaqam, suq bidapi kapuqkunashina, allin simyintuyuq wasiyuqshina rinllapa
kaq. Chayshinam siguradu kanqa, syilupi tukuy tyimpu kawsananllapa.

Pablum Timutiyuta kunashpa, dispidikarqan

20 Timutiyitu, Tayta Dyus numbrashushqanda ama qonqashpachu, allita
kumpliy, paypaq yach'achikushpa. Chaqa chay mana kriyiq runakunaqam ancha
palanganuyashpa, yanqa mana baliqkunata parlashpa, kuntrawanchiqllapa.
Paykunaqam yuyan: Yach'ayniyuqmi kanillapa, nishpa. Piru qamqa amakish
chaykunataqa uyangichu. 21 Chaqa wakingunaqam paykunata kasushpa,
Jisukristumanda akrakashqana.

Piru qamtaqar Tayta Dyus yanapashunqa. Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM SUQ KARTATA KACH'ARIRQAN TIMUTIYUMAN
(2 TIMUTIYU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishun chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiqllapa San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Timutiyuqa? Liyishun punta parti 1 Timutiyuta, masta yach'ananchiq Timutiyupaq.

¿Imaraykum kay librutaqa iskibrirqan? Pabluqam kay kartata iskibrirqan Rrumapi karsilpi kashpa. Yach'arqanna: Rinllapam wanchiwaq, nishpa. Chaymi munarqan, Timutiyu watukunambaq. (4.21) Kay kartapim Pabluqa Timutiyuta kunarqan, kriyiq masingunata Dyuspa Santu Librunda allita yach'achishpa, kwidanambaq, llullakuq runakuna ama ingañananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Tim 1.1-18 niwanchiqllapa, Pablu Timutiyuta napaykushpa, kunashqambaq, ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikunambaq.

2 Tim 2.1-26 niwanchiq Timutiyuta kunashqambaq, allin suldadushina Jisukristuta kasunambaq.

2 Tim 3.1-17 niwanchiq, jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka llullakuq runakuna rin kaq. Chayri Pabluqa Timutiyuta animachirqan, Dyuspa Santu Librunda mana shaykuq yach'achikunambaq.

2 Tim 4.1-22 niwanchiq, Pablu Timutiyuta abisarqan: “Rinllapam wanchiwaq. Chayri dasna shamuy watukuwaq. Piru wañushpapismi, mana llakinichu. Chaqa syilupim Siñurninchiq Jisukristu primyuyta rin qowaq”, nishpa.

Pablum Timutiyuta napaykurqan

1-2 Kuyashqay wambra Timutiyitu, noqa Pablum Tayta Dyus munashqanrayku, Jisukristupa apustulnin kani. Chaymi yach'achikuni Dyus ufrisiwashqanchiq mushuq bidapaq. Chaqa Jisukristupi kriyiptinchiqmi, paywan rinchiq kawsaq suq bidapi. Chaymi Timutiyitu, Taytanchiq Dyusman, Siñurninchiq Jisukristumambis mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Ama penqakushpachu Jisukristupaq yach'achikushun

3 Unay agwiluykunashinam noqapis limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyusta sirbini. Chaymi punchawnindin tutapnindin kutin kutin qambaq payman mañakushpa, pagikuni. 4 Chaqa Timutiyitu, ancharaq yuyani, qamta dijashuptiy, llakishpa waqashpa kidashqaykita. Chaymi ancha munani rikashuyta kushikunaypaq. 5 Ancham yuyanipis tukuy shunqo Siñurninchiqpi kriyishqaykita. Chaqa puntatam agwilitayki Luyda, mamayki Iwnisiwan ancha allita kriyirqanllapa Siñurninchiqpi. Chaymandaqam qambis ancha allita kriyirqayki.

6 Chaymi yuyachiyki, Dyuspaq yach'achikunayki chay numbrashushqayta. Manchu sawaykiman makiyta ruraptiy, Tayta Dyusqa yanapashushqa, tukuy imapi paypaq yach'achikunayki. Chayri yumbay chaykunata rurashpa, ama dijakashpachu, Dyuspaq allita trabajay. 7 Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, ama nimatapis manchashpachu, ashwan allita kuyanakushpa, allin yuyayniyuq kananchiq. 8 Chayraykur ama penqakuychu Siñurninchiqpaq yach'achikunaykiqa ni noqapaq penqakuychu karsilawaptinllapa, Jisukristupaq yach'achikushqayrayku. Ashwanri listu kay, Jisukristupaq yach'achikushpa, padisinayki. Chaqa Dyusmi rin yanapashuq, ama kubardakanayki. 9 Kanan Jisukristu noqanchiqpaq wañushqanraykum, Tayta Dyus washawaqninchiq, qayawashqa kanchiq, paypaqna kawsananchiq. Manam qayawashqachu kanchiq, ima allita rurashqanchiqrayku. Ashwanmi ancha allin kashpa, kuyawashqa kanchiq, manaraq kay mundu kashqanmandapacha. 10 Chaymi Tayta Dyus Washadurninchiq Jisukristuta kay pachaman kach'amushpaqa, masta yach'achiwashqa kanchiq: Ancham kuyaykillapa, nishpa. Chayraykum Jisukristu wañuyta binsishpa, kawsamushpa, washawashqana kanchiq, amana chingananchiqllapa. Kanan shumaq nutisyandam yach'achiwashqa kanchiq, paypi kriyishpa, yach'ananchiq: Tukuy tyimpunam rinchiq kawsaq, nishpa.

11 Chaqa Tayta Dyusmi numbrawashqa, Jisukristupa apustulnin kashpa, kay shumaq nutisyanda yach'achikunaypaq chay mana isrraylinu kaqkunata. 12 Chayri pay kamachiwashqanda kumplishqayraykum, kayshina ancha ñakaykani kay karsilpi. Piru maychika

kayshina ñakashpapismi, mana noqaqa penqakunichu. Chaqa yach'anim: Jisukristupim
ancha kriyini. Paymi ancha pudirniyuq kashpa, rin kwidawaq, paytalla kasunaypaq
jwisyu diya ch'ayamunangaman, nishpa.
13 Chayri chay allip kaqta yach'achishushqayta uyawashpa, allita Jisukristupi kriyiy.
Kanan kriyiq masinchiqkunawambis kuyanakushpa, shumaqta kawsay. 14 Dyuspa Santu
Ispiritun noqanchiqpi tiyaq yanapashuptinri, yach'achikuy Dyus nishqanda, pay ka-
machishushqanshina.
15 Qamqam allita yach'angi: Kriyiq masinchiq Fijilu Irmujiniswan prubinsya Asya-
manda yumbay kriyiq masingunapismi noqata sapalayta dijawarqanllapa, nishpa.
16 Chay masitanchiq Unisifurullam noqarayku mana penqakushpachu, kutin kutin kay
karsilman shamushqa animachiwaq. Chaymi Tayta Dyusman ancha mañakuni, chay
masitanchiqpa warminda wambrangunata ancha yanapanambaq. 17 Chay masitanchiq
Unisifuruqam kay Rruma llaqtapi kashpaqa, mana yach'ashpachu maypi kashqaytapis,
maskawarqan tariwanangaman. 18 Jwisyu diya ch'ayamuptinqar, Siñurninchiqqa shu-
maqta ch'askinqa chay masitanchiqtaqa. Chaqa qamqam Timutiyitu allita yach'angi chay
masitanchiq Ifisu llaqtapipis yanapawashqanchiqta.

2

Allin suldadukunashina Jisusta kasushun

1 Ijitu Timutiyu, Jisukristu ancha allin kashpam, munan tukuy imapi yanapashuyta.
Chayri ama nimata manchashpachu, ashwan paypi allita yuyakushpa, ancha kura-
jiyuq kay, paypaq rimanayki. 2 Qamqam rikawashqa kangi, suqkunata Jisukristupaq
yach'achiptiy. Chay achka uyawaqkunam tistiguykuna yach'achikushqaypaq. Chayri
qambis chay yach'achishushqayta suqkunata yach'achishpa, numbray, Jisukristupaq
yach'achikunan. Piru allin kumplidu runakunatar numbrayqa, paykunapis suqkunata
yach'achirinambaq.
3 Chayri qambis Jisukristupa allin suldadunshina kashpa, padisishpapis, agwantay.
4 Chaqa suq suldaduqam sirbisyumbi kashpaqa, kamachikuqninda allita kasun, paywan
kushikunambaq. Mananam suq laya trabajumanqa mitikunnachu. 5 Chayshinallam
suq pugllaqpis rriglakunata allita kasushpa, pugllashpa, shayku shayku binsishparaqmi,
primyundaqa ch'askin. Chay rriglakunata mana allita kasushpaqam, chay primyundaqa
pyirdin. 6 Chayshinallam suq tarpukuqpis. Puntataqam ancharaq trabajan. Chayman-
daraqmi atin kusichakuyta. 7 Kay kimsa kumparasyumbi yuyaptikiqam, Tayta Dyusqa rin
yanapashuq, yumbay chay nishushqayta allita intyindinayki.
8 Piru amar qonqaychu Siñurninchiq Jisukristutaqa. Paymi chay unay gubyirnu
Dabidpa karu willkan kashqa. Paymi wañushqanmanda kawsamurqan washawananchiq
chay yach'achishushqayshina. 9 Paypaq yach'achikushqayraykum, kayshina ancha
padisiykani kay karsilpiqa. Suq ancha uchayuq runatashinam asta kadinakunawan
watawanllapa. Piru Dyus nishqandam mana atinllapachu wataytaqa. Ashwanmi achka
runaman warmiman ch'ayaykan, Jisukristupi kriyinanllapa. 10 Chaymi kayshina an-
cha ñakashpapis, tukuy imata agwantani, Dyus akrashqan kriyiq masitanchiqkunata ani-
machinaypaq, Jisukristupi kriyishpa, washakashpa, rinanllapa ancha shumaq llipyaykaq
syiluman, waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. 11 Chaqa kay nishushqayqam ancha allip
kashqa:
Siñurninchiqpi kriyishpa wañushpaqam, rinchiq kawsamuq, paypa pullan kananchiq.
12 Jisukristupi kriyishqanchiqrayku padisishpaqam, paypa pullan rinchiq kamachikuq.
Piru ñigaptinchiq: “Manam Jisusta riqsinichu”, nishpaqam, paypis rin ñigawaqninchiq:
“Manam riqsiykichu”, nishpa.
13 Noqanchiq ufrisishpa, mana kumpliptinchiqpismi, payqa washakunambaq ichu kasti-
gakunambaq, yumbay nishqanda kabalta rin kumpliq. Chaqa payqam mana
nimatapis ingañakunchu.

Allin yach'achikuqqam kayshina

14 Kriyiq masinchiqkunata kayta yuyachishpa, Siñurninchiqpa shutinwan kutin kutin
kunay, ama yanqa nishqangunapaq anyanakunanllapa. Chaqa chayshina anyanakush-
paqam, mana pitapis yanapanchu. Ashwanmi uyaqkunata dañachin. 15 Chayri
imashinapis Dyus munashqanda rurashpa, allita yach'achikuy, suq allin trabajadurshina
paypa ñawpanman prisintakashpa, ama nimapaq penqakunayki, ashwan qamta nishunam-
baq: “Allip kaqtam noqapaq yach'achikushqa kangi”, nishpa.
16 Amar mitikuychu chay mana baliq yanqa palabrakunata rimaptinllapaqa. Chay laya
yanqa rimaqkunaqam Dyusmandaqa kada bwilta masta akrakashpa, mas uchayuqna
kidanllapa. 17 Chay yanqa rimashqanllapaqam bidanchiqtaqa ancha dañachin, chay

nanay achkayaq ismuchikuqshina. Chaqa chayshina yupaymi chay Iminiyu Filituwanqa
mana allikunata rimashpa suqkunata dañachinllapa. 18 Paykunaqam Tayta Dyuspa allip
duktrinanmanda akrakashpa, wakin kriyiq masinchiqkunata ingañaykan: “Wañuqkunash
kawsamushqana”, nishpa.
19 Suq allin albañilqam allita ruran wasipa simyintunda, ama bulakashpa chinganam-
baq, ¿manachu? Chayshinallam Tayta Dyuspis allita yach'achiwanchiq, ama pandananchiq
ni chinganchiq. Chaymi noqanchiqpaq kayshina nishqa: “Dyusmi riqsin wambrangu-
nata. Chayri Jisukristupi kriyiqkunaqa uchakunamanda akrakanqallapa”, nishpa.
20 Suq atun wasipiqam kan platukuna, basukuna, achka laya kusaskuna. Wakinqam
urumanda, qellaymanda. Wakinnataqmi qerumanda ichu allpamanda. Chay mas
shumaq kaqkunaqam ancha balin. Chaymi chay mas pudirniyuq runakuna wasinman
ch'ayaptin, ichu ima fyista kaptin, chaykunapi qarakunllapa. Piru chay qerumanda, all-
pamanda kaqkunapiqam yanqa diyakunapi mikunllapa. 21 Runakuna warmikunapismi
chay ishkay laya platukunashina basukunashina. Chaymi suq runa tukuy ima maluta
dijashpaqa, Dyuspaqqa suq limpyu platushina ancha rin baliq, tukuy ima allita ruranam-
baq.
22 Chayri ama kaychu suq mana sujitakaq chulushinaqa. Ashwanri limpyu shun-
qoyuq kashpa, Jisukristuta aduraqkunawan qambis allita aduray. Paypi kriyishpa, allita
rurashpa, suqkunata kuyay. Amar ni piwan pilyashpachu, shumaqta kawsay. 23 Chayri
chay tuntukuna liriyaptinqa, ama mitikuychu. Chaqa qamqam allita yach'angi: Kada
bwilta anyanakushpaqam, masta rinllapa anyanakuq, nishpa. 24 Piru Siñurninchiqpaq
yach'achikuq kashpaqar, ama anyanakushpachu purishun. Ashwanri yumbaywan shu-
maqta kawsashpa, allin yach'achikuqkuna kashun. Mayqan mana allita rurawapt-
inchiqqa, ama piñakushpachu, ashwan agwantashun. 25 Tayta Dyusta kuntraqkunatapis
shumaqta willashun, yuyashpa: Kinsapch'i Dyus shunqonllapata rin kambyaq, uchangu-
nata dijashpa, pirdunda mañashpa, allip kaqpi kriyinanllapa, nishpa. 26 Chayshinam
dyablupa trampanmanda atinqallapa lluqshiyta, amana pay munashqanda ruranan llapa.
Chaqa kananqam paykunaqa dyabluta kasuykanllapa.

3

Jwisyu diya sirkana kaptinmi, kay laya runakuna rin kaq

1 Kaytapis allita yach'ay: Jwisyu diya sirkana kaptinmi, achka runa warmi rinllapa
ñakaq. 2 Chaqa kay mundupi achka tiyaqkunam tukuy ima kusaskunata paykunapaqlla
rinllapa munaq. Wakinmi qellaypaqlla rinllapa lukuyaq. Wakinmi ancha palanganu
rinllapa kaq. Wakinqam Dyusta rinllapa maldisyaq. Wakinqam taytanda, mamanda
mana rinchu kasuq. Wakinnataqmi mana pitapis rinllapachu agradisiq. Wakinnataqmi
Dyuspaq, duktrinanchiqpaq rinllapa asikuq. 3 Manam ni yanasunda (yanasanda) ni ayl-
lunda rinllapachu kuyaq. Runa masin imanachiptinqam, mana nunka rinchu pirdunaq.
Rinllapam kriminakuq, yanqakunata rimashpa. Munashqandallam rinllapa ruraq.
Manam nimatapis rinllapachu sujitakaq. Ancha malu kashpam, mana llakipashpachu,
runa masinda rinllapa kusasnachiq. Kanan tukuy ima allingunatam rinllapa ch'iqniq.
4 Traysyundam rinllapa ruraq. Manam pitapis manchashpachu, ancha atribidukuna
rinllapa kaq. Ancha ingriyidum rinllapa kaq. Tayta Dyusta mana kuyashpam, gustun-
llapatalla rinllapa ruraq. 5 Kustumbrinraykullam kriyiq masinchiqkunawan rinllapa
tandanakuq. Piru manam alliptachu Siñurninchiqpi rinllapa kriyiq. Chaymi mana atinqal-
lapachu bidanllapata kambyaytaqa.

Amar chay laya kaqkunawanqa tandakaychu. 6 Chaqa paykunamanda wakinninqam
wasin wasin purishpa, rinllapa yaykuq mana yach'ayniyuq uchayuq warmikunaman.
Chayshina suq laya duktrinata yach'achishpa, chay uchayuq warmikunataqa rinllapa
ingañaq. 7 Chaqa chay laya warmikunaqam kada bwilta munanllapa yach'akuyta. Piru
allip kashqandaqam mana yach'akunllapachu. 8 Unay tyimpukunapim chay ishkay
brujukuna Janis, Jambris shutiqkunaqa Muysista kuntrarqanllapa. Paykunashinam chay
ingañakuqkuna Dyuspa duktrinanda kuntraykanllapa. Chaqa paykunaqam mana baliq
yuyayniyuqkuna. Manam alliptaqa Jisukristupi kriyinllapachu. 9 Piru manam rinlla-
pachu atiq achka runata ingañaytaqa. Chaqa tukuy maypim rinllapa yach'aq ancha tun-
tukuna kashqanda. Chayshinallam Muysispa tyimpumbipis chay ishkay brujukunapaq
tuntukuna niqllapa.

Pablum Timutiyuta rrugarqan, yach'achishqanda ama qonqanambaq

10 Piru qamqam Timutiyitu, manyaqlla ancha allita rikawashqa kangi imashina
yach'achikushqayta, imashina kawsashqayta, imapaq yach'achikushqayta, Siñurninchiqpi

allita kriyishqayta. Rikawashqapismi kangi kuntrawaptinllapa mana piñakushqayta, ashwan yumbayta kuyashpa agwantashqayta. 11 Antyukiya llaqtapi, Ikuñupi, Listrapi ancha qesachawaptinllapa, padisishqaytapis allita yach'angi. Yach'angipismi wanchiwananllapa kaptin, Siñurninchiq washawashqanda. 12 Chaqa Jisukristuta yumbay munaq kasuqtaqam rinllapa qesachaq. 13 Kanan chay ingañakuqkunam mas malupaq rinllapa tikrakaq. Chaymi paykunapura ingañanakushpa, suqkunatapis rinllapa ingañaq.

14 Piru qamqam Jisukristupaq yach'akushpaqa, paypi allita kriyishqa kangi. Chay yach'akushqaykitaqa ama qonqaychu. Chaqa allitam yach'angi: Dyusta sirbiqkunamandam yach'akushqa kani, nishpa. 15 Timutiyitu, taksha kashqaykimandapacham Dyuspa Santu Librunmanda yach'akushqa kangi, yach'ayniyuq kashpa, Jisukristupi kriyishpa washakanayki. 16 Chaqa Dyus kikinmi paypaq rimaqkunata yanaparqan, pay nishqanda chay Santu Librumbi iskibrinanllapa. Chaymi chay Santu Librunqa ancha balin yach'achiwananchiq, byinninchiqpaq anyawananchiq, kunawananchiq, yanapawananchiq, mas allita kawsananchiqllapa. 17 Chaqa Tayta Dyusqam Santu Librundaqa paypi allipta yuyakuqkunata qowashqallapa kanchiq, allita paypaq yach'akushpa, yach'ayniyuq kashpa, tukuy ima allikunata ruranananchiqllapa.

4

Pablum Timutiyuta kamachirqan, Dyus nishqanda yach'achikunan

1 Siñurninchiq Jisukristu shamushpa kamachikuqqam, yumbay kawsaqkunata rin jusgaq. Wañushqakunata kawsachimushpam, paykunatapis rin jusgaq. Chayri Tayta Dyuspa shutimbi, Churin Jisukristupa shutimbi kamachiyki, 2 yumbay kay nishushqayta ruranayki. Dyus nishqandar allita yach'achikuy. Uyashuptinllapa, mana uyashuptinllapapis, mana shaykuq yach'achikuy, Siñurninchiqpi kriyinanllapa. Mana alli ruraqkunataqa kuyashpa anyay. Amar piñakushpachu, ashwan shumaqta kunashpa yach'achiy. 3 Chaqa rinmi ch'ayamuq suq tyimpu. Chay tyimpupim runakuna warmikunaqa gustundalla munashpa rurayta, manana rinllapachu uyaq Siñurninchiqpa shumaq duktrinandaqa. Ashwanmi rinllapa maskaq suq laya yach'achikuqkunata, munashqandalla uyananllapa. 4 Allip kaqtaqam mana rinllapachu munaq yach'ayta. Ashwanmi tukuy laya mana baliq kwintukunatalla rinllapa kriyiq. 5 Piru qamqar tukuy imapi allin jwisyuyuq kay. Padisishpapisri ancha animakay, Jisukristupaq yach'achikunayki, uyashuqkuna washakanambaq. Chayri Dyus nishushqanda ruray ushyanaykikaman.

6 Chaqa noqatam suq wishatashina rinllapana wanchiwaq. Dasnam rin ch'ayamuq wanchiwananllapa diyaqa. 7 Piru dyabluta kuntrashpam, Jisukristuta kasushqa kani. Suq runa mana shaykuq kallpaqshinam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, pay qowashqan tariyayta ushyaykanina. 8 Kananqam Tayta Dyus shuyachiwaykan ancha allin primyuta, jwisyu diyapi qowanambaq, payta kasushqayrayku. Piru manam noqatallachu rin qowaqqa. Ashwanmi payqa ancha allin juyis kashpa, primyukunata rin qoq yumbay payta shuyaqkunatapis. Chaqa paykunapismi payta kuyashpa, tukuy shunqo munanllapa kutimunambaq.

Pablum Timutiyuta rrugarqan shamunambaq

9 Masita Timutiyu, mudusta tukushpar, das shamuy watukuwaq. 10 Masanchiq Dimasqam kay mundupa kusasningunata ancha munashpa, noqamanda akrakashpa, rishqana Tisalunika llaqtaman. Masanchiq Krisintiqam rishqa prubinsya Galasyaman. Masanchiq Tituqam rishqa prubinsya Dalmasyaman. 11 Masanchiq Lukasllam kaypi pullayqa kidashqa. Masanchiq Markustar maskay, pullayki apamunayki, allin yanapakuqniy kanambaq. 12 Chaqa masanchiq Tikikutam kach'ashqa kani Ifisu llaqtaman. 13 Truwaspim masanchiq Karpupa wasimbi kapayta dijashqa kani. Shamushpaqar apamuy chay kapayta. Rrullushqa libruykunatapisri apamuy. Piru mastam munani apamunayki chay qaramanda kaq rrullushqa libruykunata.

14 Chay jirriru Alijandrum ancha dañachiwashqa. Piru Siñurninchiqmi yumbay rurawashqambaq payta rin kastigaq. 15 Chay Alijandruqam duktrinanchiqta ancha kuntran. Chaymi kunayki, paymanda kwidakanayki.

16 Kay Rrumapa juyisningunapa ñawpambi punta bwiltata apawaptinllapa diklaranayqam, mana ni suq (kriyiq masinchiq) kumpañawarqanchu, faburniyta rimanambaq. Yumbayninmi dijawashpa mitikarqanllapa. Chayshina rurawaptimbismi, Dyusman mañakuni, paykunata ama kastiganambaq. 17 Piru chayshina kaptimbismi, Siñurninchiqqa pullay kashpa, ancha animachiwarqan. Chaymi paypaq yach'achikuptiyqa, yumbay chaypi kaq mana isrraylinukuna uyawarqanllapa. Chayshinam Siñurninchiqqa washawarqan, chay rrumanukuna ama wanchiwananllapa, achka liyungunapa shiminmanda washawashqanshina. 18 Paymi rin washawaq yumbay malu

kaqkunamanda, (chay rrumanukuna wanchiwaptimbis) syiluman apawanambaq, Jisukristu shumaqta kamachikuptin, pullan kanaypaq. ¡Biba Siñurninchiq! ¡Tukuy tyimpu alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

Pablum kriyiq masingunata napaykurqan

19 Noqapa shutiypir napaykuy paninchiq Priskata, qosan Akilasta, masanchiq Unisi-
furupa ayllundapis. *[Nuta: Chay warmi Priskallam Prisilapis shutiq.]* 20 Masanchiq
Irastum Kurintu llaqtapi kidashqa. Masanchiq Trufimutam Militu llaqtapi qeshyaqta
dijashqa kani. 21 Utqanar shamuy, amaraq tamya tyimpu qallariptin. Qamkunatam
napaykushungi masanchiq Iyubulu, Pudinti, Linu, paninchiq Klawdya, yumbay kaypi kaq
kriyiq masinchiqkunawan.

22 Mañakunim, Siñurninchiq Jisukristu pullayki kanambaq, Taytanchiq Dyus yumbay
qamkunata yanapashunambaq. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriyki.)

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN TITUMAN (TITU)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Tituqa? Tituqam Jisukristupi kriyiq kashpa, Pabluta ancha yanaparqan, Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikunan. Chaqa Tituqam Timutiyushina Pablupa pullan puriq. Chay atun yakupa ch'awpimbi isla allpa Krita shutiqman rishpa, chaypi Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuptinllapa, wakinqa Jisukristupi kriyirqanllapa. Chaymandaqam Pabluqa suq lugarkunamanna munashpa riyta, Titutana numbrarqan, kidashpa, chay kritanu kriyiq masingunata yach'achinambaq. Chaymi Tituna chay kritanukunapa yach'achikuqnin kidarqan. Masta yach'ananchiq Titupaq, liyishun 2 Kurintyus 2.13; 7.6,13-14; 8.16,17,23; 12.18; Gálatas 2.1-3; 2 Timutiyu 4.10.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pabluqam Kritamanda suq lugarkunamanqa rishpapis, mana nunka Titutaqa qonqarqanchu. Chaymi Pabluqa Titutaqa ancha munarqan kunayta, Dyuspa Santu Librunda allita yach'achinan, ansyanukunata numbranan, chay kriyiq masingunata kwidanan. Kanan Pabluqam yach'arqambis: "Wakin israylinukunam llullakunata yach'achikuykan Kritapi", nishpa. Chayta yach'ashpaqam Pabluqa ancha llakirqan. Chaymi iskibrirqan, Tituta kunanambaq: "Chay llulla yach'achikuqkunata uyarachiy", nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Titu 1.1-16 niwanchiqllapa Pablu Tituta mingashqambaq, Kritapi ansyanukunata numbranambaq, Jisukristupi kriyiqkunata allita kwidanambaq, ama llullakuqkunata kriyinambaq.

Titu 2.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina nishqambaq: "Jisukristupi kriyiqkunata yach'achiy, Tayta Dyus nishqanshina kawsananllapa", nishpa.

Titu 3.1-15 niwanchiq, Pablu Tituta kayshina kunashqambaq: "Yumbay runakunata, warmikunata yach'achiy, allitalla rurashpa, kawsanambaqllapa", nishpa.

Pablum Tituta napaykurqan

1 Kuyashqay Tititu, noqa Pablum Tayta Dyuspa randishqa kriyadun kani. Jisukristupa
apustulnimbismi kani. Chaymi kach'amuwashqa, qamkuna akrashqan wambrangunata
allip kaqta yach'achishunaypaq, paypi allita kriyinaykillapa, 2 allita yach'anaykillapa: Suq
bidapim tukuy tyimpupaq Dyuswan rinchiqllapa kawsaq, nishpa. Chaqa Tayta Dyusqam
mana llullakunchu. Manaraq kay mundu kaptinmi, payqa ufrisikushqa karqan, tukuy
tyimpupaq kawsachiwananchiq. 3 Chaymi pay munashqan tyimpu ch'ayamuptin, noqa
yach'achikuptiy, runakunata intyindichishqa pay nishqanda. Chaqa Dyus Washawaqn-
inchiqmi noqata kamachiwashqa, chay shumaq nutisyanda yach'achikunay. 4 Chaymi
qam kuyashqay Tituman kay kartata kach'amuni. Chaqa noqashina Jisukristupi al-
lita kriyishqaykiraykum, lijitimu wambrayshina kangi. Chaymi mañakuni, Tayta Dyus,
Washadurninchiq Jisukristuwan ancha allin kashpa, tukuy imapi yanapashunambaq,
ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanayki.

Pablum Tituta mingarqan, kriyiq masingunata rikanambaq

5 Tititu, chay yakupa ch'awpimbi isla allpa Kritamanda lluqshishpam, chay Kritapi
dijashurqaq, chay yach'achikushqanchiqta qamna ushyanayki. Manchu kamachishurqaq
chay Kritapa llaqtangunapi yach'achikuq ansyanukunata numbranayki, kriyiq mas-
inchiqkunata rikananllapa. 6 Chayri chay ansyanukuna kayshina kanqa: Ancha allin runa
kanqa, ama nimapaqpis anyashqa kanambaq. Suq warmiyuqlla kanqa. Churingunapisri
payta kasushpa, Jisukristupi kriyiqkuna kanqallapa, ama pipis penqanambaq: Chay
churingunash malkriyadukuna, mana uyakuqkuna, nishpa. 7 Chaqa suq ubispum Dyuspa
wambrangunapa kamachikuqnin. Chayri allitalla rurashpa kawsanqa, ama nimapaq
anyashqa kanambaq. Amar pay munashqandalla rurashpachu kawsanqa. Amar dasqa
piñakunqachu. Amar mach'anqachu. Amar ni piwambis pilyanqachu. Amar suqkunata
ingañanqachu qellayta gananananrayku. 8 Ashwanri yach'anqa kushikushpa pusadata qoyta.
Tukuy imatar allitalla ruranqa. Allin jwisyuyuqri kanqa. Ancha allin runar kanqa. Dyus-
paqllar kawsanqa. Yach'anqar pay kikin sujitakayta. 9 Jisukristupa lijitimu duktrinanda
yach'akushpaqa, allita kasunqa, suqkunatapis shumaqta yach'achishpa, animachinam-
baq, Dyusta kuntraqkunatapis yach'achishpa, kriyichinambaq.

10 Chaqa kanmi achka runa mana munaq nimata kasukuyta. Yanqakunata rimashpam,
suqkunata ingañan. Chay ingañaqkunamandam kan achka llaqta masiy isrraylinukuna.
11 Paykunaqam achka kriyiq masinchiqkunata yumbay ayllundinda pandachinllapa.
Chayshinam yanqalla yach'achikunllapa, qellayta gananambaqlla. Chayri ama dijaychu
paykunata, chay mana baliqkunata yach'achikunanqa.
12 Chay Kritapiqam suq ancha yach'ayniyuq runa karqan. Payqam kritanu masingunapaqqa nirqan: “Paykunam tukuy tyimpu llullakunllapa, ancha manchaypaq animalkunashina, mana undaq mikuqkuna, qella likidukuna”, nishpa. 13 Chay yach'ayniyuqqam
allip kaqta paykunapaq rimarqan. Chayraykur qamqa Tititu, anyay paykunata, allita
Siñurninchiqpi kriyishpa, 14 ama kasunanllapa chay isrraylinukunapa yanqa duktrinangunata, ni chay mana allip kaq yach'achikuqkunata.
15 Yumbay allin yuyayniyuqpaqqam Dyus tukuy ima rurashqanqa allin; manam mapachu. Piru uchayuq mana kriyiqkunapaqqam tukuy ima mapa. Chaqa uchanraykum
paykunaqa ancha mapa yuyayniyuq. Chaymi mana atinllapachu yach'ayta: ¿Imam alli,
imam mana allichu? nishpa. 16 Paykunaqam: “Yuyayniypim Dyusta riqsini”, ninllapa.
Piru millanaypaq uchakunata ruraptinllapam, yach'anchiq: Manam alliptaqa Dyuspiqa
kriyinllapachu, nishpa. Chaqa paykunaqam mana uyakuq ch'iqnikuqkuna kashpa, mana
balinllapachu, nima laya allita ruranannllapaqa.

2

Pablum Tituta animachirqan, allita yach'achikunambaq

1 Piru qamqa Tititu, allip duktrinanchiqtalla yach'achikuy; amar suq layataqa. 2 Chay byijitu kriyiq masinchiqkunata kunay, allita sujitakashpa kawsananllapa, suqkuna paykunata rrispitananllapa, allin jwisyuyuq kananllapa, tukuy shunqo Siñurninchiqpi yuyakunanllapa, Dyusta, runa masingunata kuyananllapa, padisishpapis Siñurninchiqta mana
shaykuq kasunanllapa. 3 Chayshinallar warmi byijitakunatapis kunay, ancha allin
warmikuna kananllapa, ama suqkunapa washanda rimananllapa, ama mach'ananllapa,
allip kaqtalla yach'achikunanllapa. Chayshina shumaqta kawsashpaqam, 4 warmi minurkunatapis yach'achinqallapa, qosanda, wambrangunata kuyanambaqllapa, 5 tukuy
imapi sujitakashpa allin jwisyuyuq kanambaqllapa, kikin runambaqlla kanambaq,
wasinda allita rikanambaq, allin warmikuna kashpa, qosanda kasunambaq, ama pipis
Dyus nishqanda kuntrananllapa.
6 Chayshinalla chulukunatapis kunashpa animachiy, allin jwisyuyuq kanambaqllapa.
7 Qambisri, Tititu, tukuy imata allita rurashpa kawsay, rikashuqkuna, qamshina shumaqta kawsananllapa. Allita sujitakashpar, allin shunqoykiwan, yumbayta shumaqta
yach'achiy. 8 Chayshina allip kashqandalla yach'achikuptikim, mana pipis atinqachu
anyashuyta. Ashwanmi kuntranchiq kaqkunaqa, penqakushpa, rinllapa uyaraq.
9 Randishqa kriyadukunatar kunashpa animachiy, tukuy imapi patrunningunata kasushpa, ama nimata rrispundishpachu, ashwan shumaqta kushichishpa sirbinanllapa.
10 Amar patrunninllapata nimanda suwashpachu, ashwan ancha allin kumplidur kashpa,
tukuy imapi allita trabajanqallapa. Chayshina shumaqta kawsaptinllapaqam, suqkuna
rinllapa alabaq Washadurninchiq Dyusta.
11 Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, munan yumbay runakunata, warmikunata
washayta. Chaymi Jisukristutaqa kach'amurqan washawananchiq. 12 Payqam ancha
allin kashpa, yach'achiwanchiq, kwirpunchiq munashqandalla amana ruranchiq chay
mana kriyiqkunashina. Ashwanmi munan, chay mana baliq munashqanchiqta dijashpa, allin jwisyuyuqna kashpa, payta kuyashpa, allitalla rurashpa, kawsananchiqllapa
kay mundupi. 13 Dyuspi ancha yuyakushpar, kushikushpa, shuyashun: Pudirniyuq
Washadurninchiq Dyus Jisukristum llipyashpa rin shamuriq ufrisiwashqanchiqshina,
nishpa. 14 Paymi intrigakarqan wanchinambaqllapa, wañuyninwan yumbay uchanchiqmanda washawananchiq, ancha limpyu shunqoyuq wambrangunana kananchiq, ancha
animadu kananchiq, allitalla rurashpa kawsananchiq.
15 Chayri yumbay nishushqaykunata kriyiq masinchiqkunata yach'achishpa, shumaqta
animachiy. Piru wakinguna mana kasushuptinqar, ama nimata manchashpachu, Dyuspa
pudirninwan jwirtita willay, shumaqta rrispitashushpa kasushunanllapa.

3

Jisuspi kriyiqkunar kayshina kawsashun

1 Chay kriyiq masinchiqkunata yuyachiy, gubyirnunda, yumbay awturidarningunata
kasushpa, qawch'u kananllapa, tukuy ima allikunata rurashpa kawsananllapa. 2 Kanan

amar pipaqpis yanqakunataqa rimanqallapachu. Amar pindinsyiruqa kanqallapachu.
Ashwanri umildi kashpa, allin palabrayuq yumbaywan kanqallapa.
3 Chaqa noqanchiqpismi unayqa ancha malu, tuntu karqanchiq. Dyusta mana kasuqku-
nam karqanchiq. Chaymi kwirpunchiq ima munashqandalla rurarqanchiq. Kanan listum
karqanchiq, mana allikunata ruranchiq. Chaymi imbidyanakushpa, suqwan, suqwan
kuntranakushpa, ch'iqninakurqanchiq. 4-5 Piru chayshina mana allin kaptinchiqpismi,
Tayta Dyus ancha allin kashpa, kuyawaqninchiq, llakipawaqninchiq washawarqanchiq.
Chaymi Santu Ispiritunda qowarqanchiq, uchanchiqmanda mayllawananchiq, mushuq-
manda nasirishpa, mushuq bidayuq kananchiq. 6 Chayshinam Tayta Dyus ancha allin
kashpa, Washadurninchiq Jisukristu wañushqanrayku, chay Santu Ispiritunda qowashqa
kanchiq, tukuy imapi ancha yanapawananchiq, 7 amana uchayuqpaq riqsiwananchiq,
ashwan yach'ananchiq: Tukuy tyimpum paywan rinchiq kawsaq, nishpa.
8 Chaqa yumbay kay nishushqayqam allip. Chaymi munani kriyiq masinchiqkunata
ancha allita yach'achishpa, mana shaykuq ninayki: Allitalla rurashpar kawsashunllapa,
nishpa. Chaqa chayshina rurashpaqam, yumbayta ancha rinllapa yanapaq. 9 Piru amar
anyanakuychu mana baliq duktrinakunapaq, ni unay agwilunchiqkunapa shutingunata
myintashpa, ni Muysispa liyningunapaq. Chaqa chaykunapaq anyanakunanchiqqam
mana nimapaq balinchu, ni yanapawanchiqchu.
10 Chayri mayqan runa kriyiq masinchiqkunata inkitaptin akrakanambaq, chay runata
suq ichu ishkay kutinda anyashpa willay, ama chayshina ruranambaq. Piru mana
kasushuptinqar, amana paywanqa tandakayllapachu. 11 Chaqa pay rurashqanda rikash-
pam, das yach'anchiq pay ancha pirbirsu kashqanda.

Pablum Tituta kayshina kunarqan

12 Rinim kach'amuq masanchiq Artimasta ichu Tikikuta, qaman shamunambaq.
Shamuptinqar, utqa riy waq Nikupulis llaqtaman, chaypi tingunakunanchiq. Chaqa
waqpim yuyani tamya tyimputa pasayta. 13 Masanchiq abugadu Sinasta, Apulustapis
atishqaykikaman yanapay, ama padisinanllapa ñambi. 14 Kriyiq masinchiqkunapisri
yach'akunqallapa yanapakuyta. Chayri mayqanda ima faltaptin, yanapanqallapa, suq
planta puqoqshina kanambaqllapa.

Pablum Titumanda dispidikarqan

15 Yumbay pullay kaqkunapismi napaykukunata kach'amushungi. Chay kuyawaqn-
inchiq kriyiq masinchiqkunatapisri napaykuy noqapa shutiypi. Tayta Dyus ancha allin
kashpam, yumbay qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.) Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN PABLUM KAY KARTATA KACH'ARQAN FILIMUNMAN (FILIMUN)

¿Pitaq karqan San Pabluqa? Liyishunllapa chay punta parti Rrumanusta, masta yach'ananchiq San Pablupaq.

¿Pitaq karqan Filimunqa? Payqam Kulusas llaqtapi tiyaq. San Pablu Kulusas llaqtapi Jisukristupaq yach'achikuptinmi, Filimunqa Jisukristupi kriyishqa karqan. Chaymandaqam paypa wasimbi Jisukristupi kriyiqkuna paywan tandakaqllapa, Dyusta alabananllapa. Payqam Pablupa kuyashqa kriyiq masin karqan. Chaqa Pablum wasimbi kidashqa karqan.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Kay kartataqam iskibrirqan, Filimun randishqa kriyadun Unisimuta shumaqta ch'ayachinambaq. Chaqa Filimumba chay randishqa kriyadun Unisimum patrunninmanda mitikashpa, rishqa karqan Rruma llaqtaman. Chaypim Pabluwan tingunakushqa karqan, Pabluqa karsilpi kaykaptin. Chaymi Pabluqa Jisukristupaq chay karsilpi yach'achikuptin, Unisimuqa Jisukristupi kriyishqa karqan. Chayshina kriyishpaqam, Unisimuqa Pablutaqa ancha yanaparqan. Chaymandaqam Pabluqa Unisimuta nirqan:

—Kutiyna patrunnikiman, nishpa.

Chayshina nishpaqam, kay kartata iskibrirqan Filimunman, chay randishqa kriyadun Unisimuta ama kastigashpa, ashwan shumaqta ch'ayachinambaq, Jisukristupi kriyiq masinna kashqanrayku. Liyishun Kulusinsis 4.9.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Flm 1.1-3 niwanchiqllapa Pablu Filimunda napaykushqambaq.

Flm 1.4-7 niwanchiq Filimun Siñurninchiq Jisukristuta allita kuyashqambaq.

Flm 1.8-22 niwanchiq, Pablu Filimumba kriyadun Unisimupaq rrugashqambaq.

Flm 1.23-25 niwanchiq, Pablu Filimumbaq Dyusman mañakushqambaq; suqkunata napaykushqambaq.

Pablum Filimunda napaykurqan

1 Kuyashqay Filimunsitu, noqa Pablum Jisukristupaq yach'achikushqayrayku prisu
kani. Yach'achikuq masisitu, kay karsilmandapacham masitanchiq Timutiyuwan kay kar-
tata iskibrimuni qaman, 2 kuyashqa paninchiq Apyaman, masanchiq Arkipuman. Chaqa
payqam noqanchiqwan dyabluta binsishpa, Jisukristupaq yach'achikuykan. Tukuy chay
wasikipi tandakaq kriyiq masinchiqkunamambis kay kartataqa iskibrimuni. 3 Taytanchiq
Dyus, Siñurninchiq Jisukristupis tukuy imapi qamkunata yanapashunqa, kushikushpa
shumaqta kawsanaykillapa.

Filimunmi Siñurninchiqta allita kuyarqan

4 Tukuy tyimpu yuyashushpa, Tayta Dyusman mañakushpam, ancha pagikuni qam-
baq. 5 Chaqa yach'ashqam kani: Ancha allitash Siñurninchiq Jisuspi kriyingi. Tukuy
shunqoykiwanshi payta kuyangi. Paypi yumbay kriyiqtapisshi ancha kuyangi, nishpa.
6 Tayta Dyusmanmi mañakuni, allita kriyishqaykirayku, suqkunapis Siñurninchiqpi allita
kriyinanllapa. Chaymi chay kriyiqkunapaq, qambaqpis Dyusman mañakuni, ancha allita
intyindinaykillapa: Jisukristum tukuy imapi ancha yanapawanchiq, nishpa. 7 Chayshina
ancha allita ruraptikim, yumbay kriyiq masinchiqkuna ancha kushikunllapa. Paykunata
allita kuyashpaqam, noqatapis ancha kushichiwangi.

Pablum Filimunda rrugarqan randishqa kriyadu Unisimupaq

8 Chayshina Dyusninchiqta allita kasuptikiqam, noqa Jisukristupa apustulnin kashpa,
paypa shutinwan atini kamachishuyta: “Kay ima allita ruray”, nishpa. 9 Piru qamta
kuyashushpam, mana munanichu kamachishuyta. Ashwanmi rini rrugashuqlla. Noqa
Pablum ancha mayurna kani. Kanan Jisukristupaq yach'achikushqayraykum kay karsilpi
kani. 10 Kay karsilpi yach'achikuptiymi, randishqa kriyaduyki Unisimuqa kriyishqana
Siñurninchiqpi. Chayshina kriyishpaqam, payqa wambrayshinana. Chaymi paypaq ancha
rrugashushpa, suq faburta mañayki.
11 Unayqam kay randishqa kriyaduyki Unisimuqa mana nimapaq qambaqqa
balirqanchu. Piru kananqam qambaqpis, noqapaqpis anchana balin. 12 Paytam rini
kach'amuq kay kartawan, qaman shamunambaq. Payta ancha kuyashqayrayku,
shumaqta ch'ayachiy noqatashina. 13 Jisukristupa shumaq nutisyanda
yach'achikushqayrayku kay karsilpi kashpam, ancha munarqani Unisimu pullay
kidanambaq, qamba rrimplasuyki kashpa yanapawanambaq. 14 Piru mana

munaptikiqach'i, mana munanichu kidanambaqqa. Ashwanmi munani qam
gustuykiwan “arí” niwanayki, Unisimu yanapawanambaq. 15 Kinsapch'i payqa suq
tyimpupaqlla qamandaqa akrakarqan, kananmandapacha tukuy tyimpuna pullayki
kanambaq. 16 Piru mananam allichu, randishqa kriyadutashina ch'askinayki. Ashwanri
ancha kuyashqa kriyiq masinchiq kaptin, shumaqta ch'ayachiy. Chaqa paytam ancha
kuyani. Piru qamqar noqamandaqa masta kuyay, kriyaduyki kashqanrayku, Jisukristupi
kriyishqanrayku. Chaymi manana yanqa runatashinaqa kuyangichu.
17 Chayshinaqar, Filimunsitu, Siñurninchiqpi kriyiq masikipaq riqsiwashpaqa, shu-
maqta ch'ayachiy Unisimuta, noqata ch'ayachiwangimanshina. 18 Imapi dañachishushqa
kaptinqa, ichu dibirashushqa kaptinqa, noqata kubraway. 19 Noqam kay partisituta
iskibrini kikiy makiywan: “Noqa Pablum pagarashqayki Unisimu dibirashushqanda”,
nishpa. Piru chayshina iskibrishushpaqam, mana yuyachiykichu chay bidaykipaq
dibirawashqaykipaq. (Chaqa noqaraykum qamqa Jisukristupi kriyishpa, washakashqa
kangi.) 20 Mayá, kriyiq masita, Jisukristupi kriyishpaqar, kay faburta rurawashpa,
kunswilaway.
21 Kay kartatam iskibriyki yuyakushpa: Ringim kasuwaq, nishpa. Chaqa yuyakunim:
Chay mañashushqaymandaqam ashwan masta ringi yanapawaq, nishpa. 22 Pusadaytapis
siguray. Chaqa ancham yuyakunipis: Noqapaq qamkuna mañakuptikim, Tayta Dyusqa rin
yanapawaq, kay karsilmanda lluqshishpa, shamunaypaq rikashuq, nishpa.

Pabluwan kaqkunam Filimunda napaykurqan

23 Masitanchiq Ipafraspismi napaykushungi. Paypismi Siñurninchiq Jisukristuta ka-
sushqanrayku prisu masiy kidashqa. 24 Markus, Aristarku, Dimas, Lukasmi tukuy imapi
yanapawanllapa. Paykunapismi qamta napaykushungillapa.
25 Siñurninchiq Jisukristu qamkunata yanapashunqa. (Chaytallam iskibriyki.) Chayshina
kanqa.

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibrirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibrirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqa. Iskibrirqanmi ancha finu grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: "San Lukasch'i iskibrirqan." Wakingunaqam nin: "San Pabluch'i iskibrirqan." Wakingunaqam nin: "Apulusch'i iskibrirqan", nishpa.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Chay runaqam iskibrirqanqa isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin "Ibriyus." Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta "isrraylinukuna", nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay yach'achikuq runaqam iskibrirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha qesacharqanllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allim Muysispa liynimbilla kriyinanchiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana qesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqa nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa Jisukristuqam wañurqan, noqanchiqkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Ib 1.1-2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 3.1-4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 4.14-7.28 niwanchiq, Jisukristu isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 8.1-10.39 niwanchiq, Jisukristu mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib 11.1-40 niwanchiq, chay unay kriyiq masinchiqkunashina Tayta Dyuspi tukuy shunqo kriyinanchiqllapa.

Ib 12.1-29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib 13.1-25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan yach'achiwashqa kanchiq

1 Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq rimaqkunawan chay unay
agwilunchiqkunata kutin kutin yach'achirqan suq partita, suq partita. 2 Piru kay ultimu
tyimpukunapiqam Churin Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq.
Chaqa chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta rurarqan. Chaymi Tayta
Dyusqa Churin Jisukristuta numbrarqan, tukuy imapa dwiñun kanambaq. 3 Chayshinam
Jisukristuqa Tayta Dyusshinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus
ancha allin, ancha pudirniyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirniyuq kashpam,
rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman
shamushpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam
kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan, tukuy imata
kamachinambaq.

Jisukristum Dyuspa Churin kashpa, yumbay anjilkunamanda mas baliq

4 Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin.
Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq.
5 Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta Santu Librumbi nirqanchu:
Qamqam Churiy kangi; noqam mirashushqa kani, nishpaqa.
Manam ni suq anjilpaq nirqambischu:
Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.
6 Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjil-
ningunata kamachirqan:
Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.
7 Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqan:
Anjilniykunaqam wayrashina, lumyaykaq ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.*

* **1:7** Salmo 104.4

8 Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa nirqan:
Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi jusgaq.
9 Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna allita ruraptinllapa. Piru manam nimatapis munangichu, maluta ruranan llapa. Chaymi noqa Tayta Dyusniki qamta kushichishushqa kani maski yumbay yanasuykimanda (yanasaykimanda), nishpa.*
10 Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqqa nirqambis:
Siñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi, qam makikiwan kay munduta, syiluta rurarqayki.
11 Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.
12 Chayshina chaykuna mawkayaptinqam, qamqa suq mawka mudanatashina dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu, mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam mana nunka ringichu kambyakaq, ni nunka ringichu wañuq, nishpa.*
13 Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqan:
Shamuy; allin laduypi tiyay, ch'iqnishuqkunata binsishpa, qamba ch'akikipa waranman runaykaman, allita kasushunanllapa, nishpa.*
Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa nirqanchu.
14 ¿Imashinataq chay anjilkunaqa? Paykunaqam ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

2

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

1 Yumbay chaykunata Jisukristupaq yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa. Kwidawkish ashlap ashlap Siñurninchiqmanda akrakanchiqmanllapa. 2 Unay tyimpukunapim Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan, pay nishqangunata agwilunchiqkunata yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana kasuptinqa, allita jusgashpa, kastigarqanllapa. 3 Chayri Dyus munaptin washawayninchiqtaqa, ama disprisyashunchu. Piru ancha allin Washadurninchiqta disprisyashpaqam, mana atinchiqllapachu washakayta kastigumandaqa. Chaqa puntatam kikin Jisukristu shumaq nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq. 4 Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqllapa. Paypi yuyakuqkunatam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyuq runa karqan

5 Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa. 6 Ashwanmi Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:
Tayta Dyusitu, noqaykuna runakunaqam mana nimapaq balinillapachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?
7 Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilkunamanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.
8 Chaqa tukuy imatam rurashqa kangi, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.* Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupiqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa. 9 Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wañushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqnin kanambaq.

---

* **1:9** Salmo 45.6, 7 * **1:12** Salmo 102.25-27 * **1:13** Salmo 110.1 * **2:8** Salmo 8.4-6

10 Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan, paytalla kasushpa,
kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi
shumaqta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa,
tukuy imata kumplishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyus-
manda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq. 11 Chaqa Jisukristu yum-
bay uchanchiqmanda pirdunawaptinchiqmi, manana uchayuqchu kashpa, noqanchiqpis
Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana penqakunchu ni-
wananchiq "masitakuna, panisitakuna", nishpaqa. 12 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi
Jisukristu Tayta Dyusta nin:

Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam yach'achishaq ancha allin kashqaykita. Payku-
nawan tandanakushpam, kantashpa alabashqayki, nishpa.*

13 Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq, nishpa.*

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykunataqam qowashqa,
wambraykuna kanambaq, nishpa.*

14 Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq laya kwirpuyuq, yawarniyuq runa
karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan wañuyta, chay kamachikuq
wanchikuq dyabluta chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa wambranguna
kananchiq. 15 Chayshinam payqa dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana tukuy
bidanchiqpi wañuyta manchananchiq. Chaqa wañuyta manchashpaqam, randishqa
kriyadukunashina kawsarqanchiq. 16 Allibmi Jisukristuqa mana shamurqanchu kay
munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi shamurqanqa noqaykuna Abrajamba
karu willkangunata yanapawaq. 17 Chaymi ancha nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy
imapi runa masingunashina kanambaq, Dyuspa ñawpambi faburninchiqta rimanambaq.
Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin llakipawaqninchiq mas kamachikuq
kurashina kashpa, suq ufrindashqa animalshina wañurqan, yumbay uchanchiqmanda
pirdunawananchiq. 18 Chayshina Jisukristu kwirpuyuq runa kaptinmi, dyablu
ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha
padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan
runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta,
uchata ama rurananchiq.

3

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

1 Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi qamkunatapis akrashushqa, paypa
wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa
Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq ku-
ranchiq kanambaq. 2 Jisukristuqam chay unay Muysisshina Tayta Dyusta ancha allita
kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan nasyunnin isrraylinukunata Muysisqa allita yana-
parqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyiqkunata allita yanapawanchiq.
3-4 Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay
wasimandaqa masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay kriyiqkunaqam suq atun
wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin.
Chayshinallam Tayta Dyuspis yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbaymanda
masta balin. 5 Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqnin kashpa, yumbay
llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: "Achka watakuna pasaptinmi,
Tayta Dyusqa kayshina rin niwaqninchiq", nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa
wasinshina karqanllapa. 6 Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa,
yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiqllapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq
paypi yuyakushpaqa, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachiwaqninchiq suq shumaq lugarpi

7 Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa Dyuspa Santu
Librumbim Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

8-9 ama rumi shunqoyuq kashpa, ama disprisyayllapachu. Amar chay unay runaku-
nashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana
munashpa kasuyta, Dyusta malliparqanllapa, yach'ananllapa: ¿Imatam rin ruraq?
nishpa.

* **2:12** Salmo 22.22 * **2:13** Isaías 8.17 * **2:13** Isaías 8.18

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: “40 watakunapi rurashqayta rikashpapismi, mana munarqanllapachu kasuwayta.
10 Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: ‘Paykunaqam shunqombi disprisyawashpa, mana munanllapachu kasuwayta’, nishpa.
11 Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: ‘Paykunaqam mana nunka rinllapachu yaykuq samana lugarniymanqa’ ”, nishpa.*
12 Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmanda ama akrakanaykillapa. 13 Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa. 14 Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.
15 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqllapa:
Dyus nishqanda kananqa uyashpar, allita kasuyllapa. Amar rumi shunqoyuqkunaqa kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.*
16 Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuytaqa? Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuyta. 17 ¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuyta ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan. Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. 18 ¿Pikunatam Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniymanqa”, nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. 19 Chaqa paykunaqam Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

4

1 Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqqar, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. 2 Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmanda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuyta Dyuspa samana lugarninmanqa. 3 Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nirqan:
Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyman”, nishpa.*
Piru noqanchiqkuna Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan diyamandapacha. 4 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi samana diyapaq nin:
Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa, siptimu diyapiqa samarqanna. (Mananam sigirqanchu mushuq kusaskunata rurashpaqa), nishpa.*
5 Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:
Chay mana kriyiqkunaqam mana yaykunqachu samana lugarniymanqa, nishpa.*
6 Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman suqkuna yaykunanllapa. Piru chay unay runakunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa. Chaymi mana atirqanllapachu chay samana lugarninman yaykuytaqa. 7 Chaymi paykuna mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq bwiltata ufrisirishqa runakunata samachiyta: “Kananri uyawayllapa”, nishpa. Chaymi achka watakuna pasaptin, unay gubyirnu Dabidtapis kayshina iskibrichirqan:
Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama rumi shunqoyuqqa kayllapachu, nishpa.*
8 Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq Juswita sigiqkunam Dyuspa samana lugarninman mana yaykurqanllapachu, nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa mana iskibrichinandachu, Dyuspa samana lugarninman yaykunanllapaqa. 9 Chayshina suq bwiltata ufrisiptinmi, yach'anchiqllapa: Dyuspi kriyishpam, atinchiqllapa yaykuyta samana lugarninman, nishpa. 10 Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta. 11 Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi

* **3:11** Salmo 95.7-11 * **3:15** Salmo 95.7-8 * **4:3** Salmo 95.11 * **4:4** Génesis 2.2 * **4:5** Salmo 95.11 * **4:7** Salmo 95.7-8

allita yuyakushpa, samananchiqllapa, ama kusasnashpachu chay unay mana kriyiqkunashinaqa.
12 Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwanchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq atun kuchillu ishkandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqkunaman ch'ayashtin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqonchiqman, almanchiqman, ispiritunchiqman ch'ayashtin. 13 Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaqa mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlla rinchiqllapa diklaraq alli, mana alli rurashqanchiqpaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

14 Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. 15 Dyabluqam ancha munarqan uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata rurarqanchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqninchiq yanapawanchiq. 16 Chayri ama nimatapis manchashpachu, Dyuspi masta yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptinchiq, llakipawaqninchiq rin yanapawaqninchiq.

5

1 Tayta Dyusqam isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masingunapaq. Apanmi Dyuspa pata altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakin animalningunatapis. Chay animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarnimbi rupachin, Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. 2 Chay kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaqa mana kasunchu. Chaymi chay mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. 3 Chaqa paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam suq animalkunata wanchin, runa masingunatapis Tayta Dyus pirdunanambaq.
4 Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta, mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa kikinllaqam mana atinchu numbrakayta. Puntatam Dyusqa chay unay Arunda akrarqan. Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata akrashqa. 5 Chayshinam Jisukristu kikimbis mana numbrakarqanchu, mas kamachikuq kura kanambaqqa. Ashwanmi Tayta Dyus paytaqa numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqa. Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Churinda kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam mirashushqa kani, nishpa.*
6 Suq partipipismi kayshina Churinda nin:

Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay kura Milkisidikshina, nishpa.*
7 Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa, ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa, Tayta Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, atinanda washayta. Kanan Jisukristu ancha kasukuq kaptinmi, Tayta Dyusqa payta uyashpa, ancha yanaparqan, tukuy imata ñakashpapis, agwantanambaq. 8 Chayshina Jisukristu, Dyuspa Churin kashpapismi, kay pachaman shamushpa padisishpa, masta yach'akurqan Taytanda kasuyta. 9 Chayshina allita kasushpaqam, payta yumbay kasuqkunata atinna uchanchiqkunamanda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. 10 Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akrakanchiqman Dyusmanda

11 Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa yach'akuytam, mana atinichu qamkunata allita intyindichishuyta. 12 Chaqa qamkuna unaymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki. Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda qamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq manaraq mikuqshina kangillapa. 13 Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq allitachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. 14 Piru

* **5:5** Salmo 2.7 * **5:6** Salmo 110.4

yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Librunda ancha allita atingimanllapa intyindiyta, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

6

1 Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa. Amanar chay punta yach'akushqanchiqtallaqa kutin kutin yach'akurishunchu: Kayshinar uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chinganchiq, nishpa. (Chaqa washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq washakaytaqa.) 2 Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata shutichinchiq ichu paykunapa umanman makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykunapaq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu kawsananllapa ichu chinganllapa, nishpa. 3 Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq kusaskunatana yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

4 Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptinqam, ancha trabajus washadu kanambaqllapa. Chaqa puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirqanllapa. Paymanda shumaq duktrinanda yach'akushpam, michawanshina purirqanllapa. Chaymi Dyusmanda suq shumaq rrigalutashina ch'askirqanllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askirqanllapa. 5 Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirqanllapa: Ancha mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. 6 Chayshina yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa. Mananam munanllapachu paypi kriyiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisyashpaqam, paykunaqa mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina. Yumbaypa ñawpambim payta asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta, Jisukristupi kriyirinanllapaqa. 7-8 Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta Dyus shumaqta tamyachiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaqkunaqa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin allpashina. Chaqa tamya nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan. Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq

9 Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishushpapismi, qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyingillapa. Chaymi Tayta Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. 10 Qamkunaqam Dyusta kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kangi. Kanangamanmi paykunataqa yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu qonqashuqllapa. 11 Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki wañunayki diyakaman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi rin kumpliq tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. 12 Piru manam munanichu qellakunapaq tikrakanaykiqa. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq kasuyllapa, paykunashina ch'askinaykillapa Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

13 Chaqa Tayta Dyusmi punta agwilunchiq Abrajanda jurashpa, ufrisirqan yanapanambaq. Kanan mana ni pipis mas baliq kaptinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina jurarqan. 14 Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: "Qamtam allipta rini yanapashuq, ancha achka karu willkayuq kanaykipaq", nishpa. 15 Chayshina Tayta Dyus niptinmi, Abrajanqa mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. 16 Chaqa runakuna imapaq jurashpaqam, suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: "Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki: Manam llullakuykanichu", nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaqa kriyinqa, ama masta anyanakunambaq. 17 Chayshinallam Tayta Dyuspis Abrajamba karu willkangunata ancha munarqan allita intyindichiyta: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpliq, nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq. 18 Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llullakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin kumpliq. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kawsanchiqllapa.

19 Manchu yakupi puriq barkukunataqa llashaq rumikunata waskakunawan watanllapa sujitanambaq, wayra ama suq laduman apanambaq. Chayshinallam Jisukristupi allipta kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymanda atinambaq

akrawayninchiqta. Chaqa Dyuspa kamachikunan trunumbiqam watadushina kanchiqllapa. 20 Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchiqta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushyakaq. Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

7

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

1 Unay tyimpupi chay Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnun karqan.* Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakin llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, Abrajamba subrinun Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanqa kriyadungunawan sigishpa, chay gubyirnukunata binsishpa, achka kusasningunata qoch'irqan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa lluqshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. 2 Chaymi Abrajanqa chay qoch'ishqan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti Milkisidikmi rimaynimbiqa munan niyta "Allin kamachikuq", nishpa. Chay Salimqam rimaynimbiqa munan niyta: "Shumaqta kawsaq", nishpa. Chaymi "Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa" munan niyta: "Shumaq kawsaqkunapa allin kamachikuqnin", nishpa. 3 Manam ni pipis yach'anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wañushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupaq. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

4 Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanmi chay qoch'ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. 5 (Achka watakunamandam chay Abrajamba willkamba churin Libi nasirqan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) Muysisqa liyningunata qoshpa, kamachirqan: "Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa", nishpa. Nirqambismi: "Chay kurakunaqam dirichuyuq kanqa, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch'askinanllapa", nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

6 Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam dyismunda ch'askirqan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq. 7 Chaymi allita yach'anchiqllapa: Milkisidikmi Abrajanmandaqa mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq. 8 Libipa karu willkanguna, wañuq kurakunalla kashpapismi, noqanchiqkunamanda dyis kusasninchiqmanda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqllapa: "Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq", nishpa. 9-10 Chaymi yach'anchiqllapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay mirayninmanda mas baliq. Chay punta isrraylinu kura Libimandapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. *[Nuta: Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.]*

11 Manchu chay punta kura Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chaymandaqam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa. Chaymi Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka wañunchu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. 12 Chayshina suq laya kuranchiq shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurarqan. 13 Chay punta liykunaqam kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq liywanqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kaptimbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. 14 Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisukristum Judapa karu willkan, nishpa. Piru Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu: "Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq", nishpaqa.

---

* **7:1** Génesis 14.18-20

15 Chayraykum allita yach'anchiqllapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura,
nishpa. 16 Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanlla-
parayku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq
mana nunka wañuq kashqanrayku. 17 Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin
Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kangi, chay kamachikuq kura Milki-
sidikshina, nishpa.*

18 Chay punta liykunaqam mana atirqanchu washawayninchiqta, mana pudirniyuq
kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirqan chay punta liykunataqa. 19 Chaqa
Muysispa liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus
munashqandaqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchiqta, Tayta Dyuswan
kawsananchiqllapa.

20 Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqllapa: "Churiy Jisukristum kamachikuq
kuraykillapa", nishpa. 21 Manam jurarqanchu: "Libipa karu willkangunallam kurakuna
rin kaq", nishpaqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi
kayshina nirqan:

Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakashpachu, niyki: "Qamqam tukuy tyimpu kura
ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina", nishpa.*

22 Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: "Tayta Dyusmi chay
punta tratunmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa", nishpa. 23 Chaqa
chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay
wañushqa kurapa rrimplasun kanambaq. Chayshina wañuq kurakuna kashpam, mana
atirqanllapachu sigiyta kamachikushpaqa. 24 Piru Jisukristu manana nunka wañuq
kashpam, kura kargundaqa mana qonchu suqtaqa. 25 Chaymi noqanchiqkuna paypi
kriyiptinchiqqa, washawaqninchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu
paywan kawsananchiqllapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta
Dyusta mana shaykuq rrugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.

26 Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa
payqam ancha allin, ancha santu. Manam nima uchayuqchu. Chaymi Tayta Dyusqa
syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanchu uchayuq runaku-
nawanqa. 27 Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu.
Chaqa paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta
Dyusta, paykuna kikinda uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymandaqam chay
wakin animalkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapis pir-
dunanambaq. Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq
kanambaq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq. 28 Muysispa liyningunaqam
kamachikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana
justu kaptinllapapis. Piru chaymandaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirqan:
"Qamqam mas kamachikuq kura kangi, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku.
Chayshinallam tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq", nishpa.

8

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

1 Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymandaqam kay partisitu mas alli
yach'anaykillapa: Chay mas kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa
allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. 2 Chayshinam Dyuspa Ancha
Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay
lijitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam
runakunachu rurashqaqa.

3 Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata,
suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq
kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. *[Nuta: Chayraykum
Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.]* 4 Kanan Jisukristuqam mana chay Libipa karu
willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu Dyuspa
adurana wasimbi kuranchiq kanambaqqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kuraku-
naqam kanraq kanangaman, Muysispa liyningunata kasushpa, ufrindakunata qonanl-
lapa. *[Nuta: Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu
willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin "kanangaman kan kurakuna", nishpa.
Piru masdi 1900 watakuna tukuynam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.]* 5 Piru
syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay

* **7:17** Salmo 110.4 * **7:21** Salmo 110.4

pachapi chay atun karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachi-
wanchiqllapa: Syilupim kay laya wasi kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay Sinayi
urqqopi Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranambaq.*
6 Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqninchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

7 Chay punta tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa
ruranandachu. 8 Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus
nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapaq riqsirqan. Chayraykum Santu Librumbi nirqan:

Suq tyimpupim noqaqa Isrrayilpa karu willkangunawan, Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

9 Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tyimpupi agwilungunata Ijiptu nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa rurarqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurqani.

10 Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

11 Chay tyimpupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: “Tayta Dyustar riqsiy”, nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.

12 Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa.*

13 Tayta Dyusmi nirqan: “Suq mushuq tratutam rini ruraq” nishpa, chay punta tratuta
mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratuqa dasna rin ushyakaq.

9

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilupi kaq wasinshina karqan

1 Tayta Dyusmi unay tyimpupi chay punta tratuta rurashpa kamachirqan, pay mu-
nashqanshina chay karpamanda adurana wasipi aduranllapa. 2 Kanan chay adurana
wasinqam ishkay kwartuyuq karqan. Chay ishkay kwartukunaqam suq kurtinawan
akradu karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay
kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam Dyusta qoshqan ufrinda
tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam “Santu Kwartu” shutiq.

3 Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam
shutiq: “Ancha Santisimu Kwartu”, nishpa. 4 Chay kwartupa kurtinamba ladumbim
suq taksha pata altar uruwan llutadu karqan. Chaypim rupachiqllapa insinsyuta. Chay
kwartupim Dyuspa Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan
llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarrapa
ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chay kajumbiqam karqambis chay punta kura Arumba pallpamushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkay rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Tratun
iskibridu karqan. 5 Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkay
anjil alayuqkuna, yach'ananchiqllapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim llipyaykaq
Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitanqam manana
kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqlla niykillapa.

6 Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta
aduranllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqllapa,
ufrindakunata apamushpa, Dyusta aduranllapa. 7 Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu
Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq isrraylinu kuralla
yaykuq. Chayshina yaykunambaqqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar
ufrindatam Santisimu Kwartuman apaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis
wakin laya uchangunamanda pirdunanambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa
karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa. 8 Chay ishkay
kwartukunapaqmi Dyuspa Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam

* **8:5** Éxodo 25.40 * **8:12** Jeremías 31.31-34

chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuyta, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku. 9 Tukuy chaykunaqam suq kumparasyunshina kay tyimpupaqqa. Chaqa allitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapismi, mana atinchiqchu shunqonchiqta kambyayta, ama uchayuq kananchiqllapaqa. 10 Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqpaqlla. Chaqa yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq tratunda ruranangamanlla.

11 Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syiluman kutirishpa, Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin syilupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa. 12 Chayshinam Jisukristuqa kikin yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Manam yaykurqanchu achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. 13 Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqllushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. 14 Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaqa wañushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuq kananchiqllapa. Chaymi mana nunka ushyakaq Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wañushpa, mana nima uchayuq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusninchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

15 Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wañushpa, mushuq tratuta rurashqa ufrisikushqanshina, Tayta Dyus yumbay akrashqangunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washarqan. 16-17 Manchu runakuna manaraq wañushpaqa, suq papilpi suq tratuta ruran: “Kay kusasniykunam kay iskibrishqaykunapaq kidanqa”, nishpa. Piru manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuqa. Wañuptinraqmi balin, kusasninguna suqkunapaqna kidanambaqqa. 18 Chayshinallam chay punta tratupis balirqan, chay animalkunapa yawarninda ich'ashqanrayku. 19 Chaymi chay punta tratuta ruranambaqqa, Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata wanchishpa, yawarninda yakuwan taqllurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika millwata wangushpa, chay yawarwan nuyuchishpa, Dyuspa Santu Librunda, yumbay runata warmita chaqchurqan. 20 Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: “Kay yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa”, nishpa. 21 Chayshinallam chay unay karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy imandinda yawarwan chaqchurqan. 22 Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachishqa karqan, paykunata yaqqa yumbay kusasningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqa manam pirdunanchu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq

23 Muysispa liyningunapim nirqan, chay karpamanda adurana wasita tukuy imandinda animalkunapa yawarninwan pichananllapa. Piru chay karpamanda wasi kusasninwanqam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusaskunaqa munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. 24 Kanan Jisukristuqam mana yaykurqanchu kay pachapi kaq adurana wasimanqa. Chaqa chay wasitaqam runakunalla rurarqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha rrugakunan noqanchiqkunapaq. 25 Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kuranqam tukuy wata chay Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animalpa yawarninda apashpa. Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiqqa. 26 Chaqa Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha. Piru payqam mana achka kutindaqa wañurqanchu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan, ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.

27 Yumbay runakuna, warmikunaqam suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa riq, pay jusgawananchiq.

28 Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yumbay
uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq.
Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi
kutimunqaqa, payta yumbay shuyaqkunata syiluman apawananchiq.

10

1 Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq partitalla Dyus-
paqqa yach'achiwanchiq. Manam yumbaytachu. Chayraykum isrraylinukuna llaqta
masinchiq kutin kutin Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay
animalkunata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam man-
ana uchayuqchu kani, nishpaqa. 2 Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawapt-
inchiq amana uchayuq kananchiqqam, llaqta masinchiq isrraylinukunaqa manana
kutin kutinqa chay animalkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqa.
Chaqa suq bwiltatalla chay animalkunata wanchishpam, manana yuyanmanllapachu:
Uchayuqraqmi kani, nishpaqa. Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. 3 Piru chay
ufrindangunawanqam mana atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalku-
nata watan watan wanchishpaqa, uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani,
nishpa. 4 Chaqa chibukunapa turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu
washakayta yumbay uchanchiqmandaqa.

5 Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan:

Qamqam mana munangichu, runakuna animalkunata wanchishpa, ufrindata qoshunan-
llapaqa. Chaymi kwirpuyuqta rurawashpa, kay pachaman kach'amuwashqa kangi.
6 Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, rupachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata
pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.
7 Chaymi niyki: "Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman
shamushqa kani, munashqaykita ruranaypaq", nishpa.*

8 Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan: "Chay
runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanayk-
iqam, mana kushikungichu", nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa
kamachiptimbismi, Dyustaqa mana kushichinchu. 9 Chaymandaqam Jisukristu Tayta
Dyusta nirqan: "Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina ruranaypaq",
nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munanchu animalkunata wanchi-
nanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda
washawananchiq. 10 Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutin-
dalla kruspi wañurqan, tukuy tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqll-
lapa.

11 Yumbay chay isrraylinu kurakunaqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin
kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpapismi, mana nunka pirdunaduchu kidan-
llapa uchangunamandaqa. 12 Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runaku-
nata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam
wañushqanmanda kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan. 13 Chaymi kananqa
chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa
waranman rurashpa sarrunangaman. 14 Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa,
tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa.
15 Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:
16 Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiqkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaqa
karu willkaykikunawan suq mushuq tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini
yuyachiq shunqonllapapi. Chayshina yuyachiptiymi, paykunapa yuyaynimbiqa
chay liyniykuna iskibrishqashina rin kidaq, nishpa.*

17 Chaymandaqam nirqambis:

Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.*

18 Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisis-
aryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

19 Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaqa amana manchashunchu. Ash-
wanmi kushikushpa, chay Ancha Santisimu Kwartuman atinchiqna yaykuyta, Dyusta
adurananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, 20 chay
Ancha Santisimu Kwartumba kurtinanda llikishpa, kich'arqan, Tayta Dyuspa ñawpanman

* **10:7** Salmo 40.6-8 * **10:16** Jeremías 31.33 * **10:17** Jeremías 31.34

yaykunanchiqllapa. Chayshina wañushpam, suq mushuq ñandashina rurarqan, Tayta Dyusman ch'ayananchiqllapa. 21 Kananqam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa,
Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. 22 Chayri uchanchiqkunata dijashpa,
limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shun-
qonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuq kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan
mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. 23 Chaqa allitam yuyakunchiqllapa:
Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq, nishpa. Chayraykur Jisukristupi
mana shaykuq kriyishpa, 24 allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, al-
lita rurashpa, kawsananchiqllapa. 25 Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta
pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakaqkunashinaqa. Chaqa
yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.
26 Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa,
yach'aykashpa uchata ruraptinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa.
27 Chaymi chay akrakaqkunaqa shuyaykanllapa jwisyu diyapi chay manchaypaq
ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. 28 Mayqan runa ichu
warmi Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna
payta shimbiptinllapaqam, juyiskunaqa mana llakipashpachu, kamachikunllapa
wanchinanllapa. 29 Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta
disprisyaqkunata. Chaqa paykunaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda
disprisyashpa, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqninchiqta musyaykanllapa. Manam
munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaqa mana
atinqallapachu washakayta. 30 Chaqa allitam yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina
nishqanda: “Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq”, nishpa. Chaymandaqam
nirqambis: “Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu
mana”, nishpa.* 31 ¡Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman
ishkinanchiqqa!
32 Allitar yuyayllapa imashinam karqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq
kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisishpapismi, qamkunaqa mana shaykuq paypi
yuyakurqayki. 33 Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi.
Chayshina ruraptinllapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla
padisinaykillapa. 34 Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukris-
tupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata qoch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu,
ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq syilupim Tayta
Dyus yumbay kusasninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin qowaqn-
inchiq, nishpa. 35 Chayri qamkunaqa ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana
shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. 36 Chayri ama
shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikilla-
pam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qoshuqllapa. 37 Chaqa Dyuspa
Santu Librumbim kayshina nin:
Washadurnikiqam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamuq.
38 Chayri allita ruraqkunaqa noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda
akrakaptinqam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa.*
39 Piru noqanchiqkunaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana
rinchiqchu chingaq paykunashina. Ashwanmi Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpu
rinchiqllapa kawsaq.

11

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

1 Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay ni-
washqanchiqtam rin kumpliq, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikash-
papismi, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa. 2 Chayshina unay
agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha
kushikurqan.
3 Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla,
kay pachata, syilutapis, tukuy imandinda rurarqan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa
mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarqan.
4 Yuyashumbis chay (punta runa Adamba churin) Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi al-
lita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindaptinmi,
Tayta Dyustaqa ancha kushichirqan maski chay masan Kayinmanda. Chaymi Tayta

* **10:30** Deuteronomio 32.35-36 * **10:38** Habacuc 2.3-4

Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: “Qamqam munashqayta allita rurangi”, nishpa. Chayshina chay Abil wañushqa kaptimbismi, suq shumaq ijimplu kidashqa noqanchiqkunapaq, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.*
5 Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana wañurqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi manana pipis kay allpapiqa tarirqanchu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan, nishpa.* 6 Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa kushichiyta. Chaqa Tayta Dyusta aduranchiqqam, puntata munan allita kriyinanchiq: Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.
7 Chay unay Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta niptin, suq atun wambuq wasita ruranambaqqa, manaraq nima tamyata rikashpapis, chay nishqanshina rurarqan. Chayshina rurashpaqam, warminda wambrangunata yakumanda washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayuq kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapaq riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku*
8 Chaymandaqam chay unay Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus payta niptin: “Suq shumaq nasyundam rini qoshuq”, nishpaqa, chay Abrajanqa llaqtanmanda lluqshirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa: ¿Maymanmi rini riq? nishpapismi, Dyuspi yuyakushpa rirqan. 9 Chaymandaqam Tayta Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanqa chay nasyumbiqa furastirushina tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam wambran Isakta, willkan Jakubutapis ufrisishqa karqan, chay nasyunda qonambaq. Piru paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. 10 Chaqa chay Abrajanqam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq noqaykunapaq. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.*
11 Chay Abrajamba warmin Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus paytaqa niptin: “Ringim qeshyaq wambrituykita”, nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq wambrayuq kashpa, ancha byijitana kashpapismi, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpliq chay ufrisiwashqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq kanambaq. 12 Chayshina chay Abrajan ancha byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu mar yakupa manyambi aqokunashina. Chaymi kananqa manana atinchiqchu yupayta yumbay paykunataqa.*
13 Yumbay chay punta agwilunchiqkunaqam chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq ch'askishpachu wañurqanllapa. Piru wañunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa: Tayta Dyusmi suq diya karu willkanchiqkunata rin qoq chay ufrisiwashqanchiq nasyunda, nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykaqshina kashpa, nirqanllapa: “Manaraq llaqtayuqshinam kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa”, nishpa. 14 Chayshina nishpam, yumbayta intyindichiwanchiq: “Manaraq nasyunniyuq kashpapismi, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyunniyuq kanaypaqllapa”, nishpa. 15 Manam munarqanllapachu kutiriyta chay punta nasyunninmanqa. Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyta. 16 Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta Dyus mas allin nasyunda paykunapaq syilupi ruranangaman. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa mana nimatapis penqakurqanchu. Ashwanmi nirqan: “Paykunapa Dyusninmi kani”, nishpa. Chaymi paykunapaqqa syilupi suq llaqtata rurashqa.
17-18 Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa karqan, wambran Isakmanda ancha achka karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan: “Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindatashina qoway”, nishpa. Chaymi Abrajanqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq. 19 Chaqa Abrajanqam ancha yuyakurqan: Isaksituyta wanchiptiymi, Tayta Dyusqa atin kawsachimuyta, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa, nirqan: “Amana wanchiychu churikitaqa”, nishpa. Chaymi Abrajanqa churin Isakta wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.*
20 Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakurqan, wambran Jakubuta, Isawta yanapanambaq.* 21 Chayshinallam chay churin Jakubupis

* **11:4** Génesis 4.4 * **11:5** Génesis 5.24 * **11:7** Génesis 6.9-22 * **11:10** Génesis 12.1-4; 13.3, 18 * **11:12** Génesis 17.15-19; 21.1-3 * **11:19** Génesis 22.1-14 * **11:20** Génesis 27.27-29, 39-40

wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, mañakurqan, churin Jusipa wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq kashpapismi, burdunninwan tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. 22 Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: "Suq diyam karu willkanchiqkuna kay nasyun Ijiptumanda rinllapa lluqshiq. Chayshina lluqshishpaqa, tulluykunata apanqallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa", nishpa.*

23 Chaymandaqam chay Ijiptupi tiyaqkunapa gubyirnun Farun kamachikurqan, isrraylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim Muysis nasirqan. Piru taytanwan mamanmi Muysistaqa rikarqan ancha shumitaqta. Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu, kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. *[Nuta: Pakadu kaptinqam, chay Farumba chinan tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkanshinana karqan. Liyiy Éxodo 1.22-2.10.]* 24 Chaymandaqam chay Muysisqa wiñashpa, atun runa kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq Farumba willkanshina kawsaytaqa. 25 Ashwanmi tukuy iman kaqta dijashpa, isrraylinu masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyimpupaqlla kushikunambaqqa. 26 Chay Muysisqam ijiptinukunawan kidashpa, ancha qellayniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi suq Washadurta rin kach'amuq, Isrrayilmanda kaqkunata yanapawananchiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupi Dyusmanda primyunda ch'askinambaq. 27 Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay piñakuq gubyirnuta mana manchashpachu, Ijiptumanda lluqshirqan. Chaqa Tayta Dyusta rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda ruranambaq.

28 Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijiptuman kutirishpa, chay punta Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitakunata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarninwan wasimba pungungunapa numbralninda, markungunata pasanambaq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa, chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama wanchinambaq.* 29 Chaymandaqam chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika Mar Yakuta suq chaki ñandashina pasarqanllapa. Piru ijiptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi, Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldadukunaqa ch'uqashpa wañurqanllapa.*

30-31 Chaymandaqam chay warmi Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam qellayrayku suqwan suqwan puñushqa karqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay Jirikuman ch'ayaptinmi, chay warmiqa chay ishkay chapakuq isrraylinukunata pakashpa washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu suldadukuna yaykushpa, chay Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu.*

32 Piru kambismi Dyuspi achka kriyiqkuna, paykunapaq iskibrishunaypaq. Piru manam kanchu tyimpu chay Jidiyumbaq, Barakpaq, Sansumbaq, Jiptipaq, Dabidpaq, Samwilpaq, Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskibrishushpa yach'achishunayqa. 33 Dyuspi chay kriyiqkunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam liyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. 34 Suqkunaqam manchaypaq lumyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iqniq runakuna atun kuchilluwan munaptinllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis, ancha jwirsayuqpaq tikrakarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata binsirqanllapa. 35 Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyiqkunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa suq ch'iqniqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriyiqkunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syiluman rinchiqllapa riq, mas allita kawsananchiq, nishpa. 36 Suqkunataqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. 37 Suqkunataqam sitashpa, wanchirqanllapa. Suqkunataqam sirruchuwan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshinam ancha mallipadu karqanllapa. Wakingunataqam atun kuchilluwan puntiyashpa wanchirqanllapa. Suqkunataqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa,

* **11:22** Génesis 50.24-25 * **11:28** Éxodo 12.21-28 * **11:29** Éxodo 14.21-31 * **11:30-31** Josué 6.12-20

chibukunapa qarangunatalla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta
rirqanllapa. Chayshinam chay kuntraqkunaqa ancha padisichishpa qesacharqanllapa.
38 Chaymi chay kriyiq masinchiqkunaqa rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lu-
garkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunaqam ancha balirqan
maski yumbay chay qesachaqmandaqa.
39 Yumbay chay allita kriyiqkunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru kay
pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. 40 Piru
Tayta Dyusqam noqanchiqkunata kuyawaqninchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq
masinchiqkunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqllapa.

12

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

1 Dyuspi kriyishpa wañuqkunaqam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri
tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kallpaq
runakunaqa binsikunambaqqa llashaq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chaysh-
nallar noqanchiqkunapis tukuy ima arkawaqninchiqta, tukuy laya uchata dijashpa,
Tayta Dyuspi mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. 2 Chayshina Dyuspaq
kawsananchiqri, ancha allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq
diyamandapacha wañunanchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq, Tayta Dyuspi mas
allita yuyakunanchiqllapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa:
Wanchiwaqkuna ancha penqachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay
Dyuswan rini kushikuq, nishpa. Kananqam Taytamba allin ladumbina tiyaykan, paywan
kamachikunambaq.
3 Chayri allita yuyayllapa Washadurninchiq Jisukristu padisishqambaq, chay uchayuq
runakuna qesachaptin. Qamkunapisri payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni
disanimakashpachu, Dyuspi allita yuyakushpa kawsayllapa. 4 Chaqa qamkuna dyabluta
binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kangi, Dyusta kuntraqkuna wanchishunanga-
man. 5 ¿Qonqashqallapachu kangi Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina ku-
nashqanda?
Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta.
Chayri ama disprisyaychu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)
6 Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambram-
baq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.*
7 Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chaysh-
nallam Tayta Dyuspis noqanchiqkunata wambrambaq riqsiwaqninchiq, kastigawanchiq.
Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa. 8 Chaqa Tayta Dyusqam yumbay
wambrangunata kastigawaqninchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kasti-
gashuptinqa, mana paypa lijitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu
wambrakunashina kangimanllapa. 9 Manchu noqanchiqkuna wambra kaptinchiqqa, kay
pachapi taytanchiqkuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta
rrispitashun Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. 10 Chaqa
kay pachapi taytanchiqqam suq tyimpupaqlla kastigawanchiq, paykuna munashqanda
yach'achiwananchiq allinninchiqpaq. Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq,
yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa. 11 Piru Tayta Dyus
kastigawaptinchiqqam, ancha syintishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda
yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa kawsaq.

Amar disprisyashunchu Dyustaqa

12 Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayuqshina ichu suq
runa qonqorimbi mana jwirsayuqshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukris-
tupi yuyakushpa kawsashunllapa. 13 Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu
ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyiqkunata animachinanchiq. Chaqa
paykunaqam mana jwirsayuq kujukunashina puriykanllapa.
14 Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla
rurashpa. Chaqa Siñurninchiqpaqlla kawsashpaqam, paywan rinchiqllapa tiyaq;
manaqa manám. 15 Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta
Dyusmanda akrakanayki. Chaqa chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu
yanapaq. Kwidawkish chay akrakaqqa suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa,
qamkunatapis atinman dañachishuyta, payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa.
16 Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar

* **12:6** Proverbios 3.11, 12

disprisyaychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay Isawshinaqa. Chaqa payqam
taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam
suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu
mikunapaqlla. 17 Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay
rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqna kaptinqa, Isawqa ancha waqashpa,
taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina
rrugaptimbismi, taytanqa Isawpa masan Jakubupaq Dyusman masta mañakushqa karqan.
Chaymi manana atirqanchu kambyayta chay mañakushqandaqa.*
18 Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka
isrraylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay Sinayi urqqopa waranman
qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaqllapa. Chay urqqopiqam manchaypaq nina
lumyaykarqan. Ancham tutayarqan, wayrarqan. 19 Chayshina qemikashpaqam, chay
urqqopiqa uyarqanllapa suq kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa busnin-
dapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: "¡Yush'ayku, amana
mastaqa rimaychu!" nishpa. Piru noqanchiqkunaqam mana uyanchiqchu Dyuspa bus-
ninda paykunashinaqa. 20 Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus
kamachikuptinqa: "Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa
ichu suq animal kay urqqota llamkaptinqa, rumikunawan sitashpa, ⌊ichu garruchawan-
shina puntiyashpa,⌋ wanchiyllapa", nishpa.* 21 Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa
karqan. Chaymi Muysis kikimbis nirqan: "Noqaqam ancha manchashpa, ch'apsikaykani",
nishpa.
22 Piru noqanchiqkunaqam suq laya Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta
Dyusqam syilupi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqpiqam
achka mil anjilkuna tandakashqallapa, 23 Tayta Dyusta alabananllapa. Waqmanmi
ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam
Dyuspa kulaka wambrangunashina. Chaymi shutingunata anaq syilupi iskibrishqa,
waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbaypa allin juyisninchiq
Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa
rurashqa, manana nima uchayuq kanambaqllapa. 24 Riykanchiqpismi abugadunchiq
Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq tratuta
rurarqan noqanchiqkunapaq. Chay yawarninqam ancha yanapawanchiq maski
Abilpa yawarninmanda. *[Nuta: Chay Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda
ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda
ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.]*
25 Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama disprisyashunchu.
Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi
Dyus nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa.
Chayshinallam Tayta Dyus syilumanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana
rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. 26 Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus ri-
mashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: "Mushuqmanda
rimarishpaqam, yumbay kay pachata, syilutapis rini kuyuchiq. Manam kay pachatallachu
kuyuchishaqqa", nishpa.* 27 Chayshina "Mushuqmanda rini kuyuchiriq", nishpaqam,
Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyuqkunatam rini ushyaq. Noqapa chay
mana kuyuq kusasniykunallam rinllapa kidaq, nishpa. 28 Piru Tayta Dyuspa shumaq
lugarninqam mana nimatapis rinchu kuyuq ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa,
tukuy shunqo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. 29 Chaqa
Tayta Dyusqam lumyaykaq nina chingachikuqshina.*

13

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

1 Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq
kuyanakushpa masapurashina kawsashunllapa. 2 Amar qonqashunchu wasinchiqman
ch'ayamuqkunata shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunamanda wakinqam
Dyuspa anjilninguna kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa,
anjilkuna nishpapis, pusadata qoshqallapa.
3 Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan
pulla karsilpi atinchiqman kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun,
yuyashpa: Noqanchiqpisch'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

* **12:17** Génesis 25.29-34; 27.34, 38 * **12:20** Éxodo 19.12-13 * **12:26** Hageo 2.6 * **12:29** Deuteronomio 4.24

4 Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispituyuqkunaqa
warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa
Tayta Dyusqam chay laya uchayuqkunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq
manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.
5 Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: "Noqaqam mana nunka qonqashqaykichu ni
dijashqaykichu", nishpa.* Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri
kusasninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. 6 Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan
kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqllapa kayshina niyta:
Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.*
7 Allita yuyayllapa chay yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda
yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta
kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.
8 Siñurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan,
qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. 9 Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata
yach'achishuptinqa, ama kriyiyllapachu. Kanan nishuptinllapa: "Kay mikunakunatallam
atinchiqllapa mikuyta", nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam
mana ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi
ancha kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.
10 Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa
kanchiq. (Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq
pirdunawananchiqqa.) Chayraykum chay karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana
atinllapachu kushikuyta noqanchiqshinaqa. 11 Manchu chay mas kamachikuq isrraylinu
kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa Ancha Santisimu
Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda
pirdunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa llaqtamanda
suq laduman apashpa, rupachinllapa. 12 Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin
llaqtamanda sawaman lluqshishpa, ancha padisishpa, kikin yawarninda ich'ashpa,
wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. 13 Chayri kay mundupa
kusasningunata dijashpa, Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman qemikashun,
awnki paytashina penqachiwaptinchiqpis. 14 Chaqa kay pachapiqam mana kanchu
ni suq llaqta tukuy tyimpu duraqqa. Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta Dyus
noqanchiqkunata apawananchiq suq mana ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu
kawsananchiq. 15 Chayri Jisukristupi yuyakushpaqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa,
kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam, suq allin ufrindatashina Dyustaqa
qoykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: "Jisukristum ancha allin kamachikuqniy",
nishpa. 16 Kanan amar qonqashunchu, suqkunata yanapananchiqqa. Ashwanri ima
kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina rurashpaqam, Tayta Dyustaqa
suq ufrindatashina qoykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha kushikun.
17 Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam
qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwin-
tata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kangi ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita yanapayl-
lapa, ama nimapaq malaganayashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq. Piru
qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanqa.
18 Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy
imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa.
19 Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunay-
paq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

20-21 Kushichiwaqninchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi yana-
pashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda
ich'ashpa, chay mushuq tratu mana nunka ushyakaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa
Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shu-
maqta kwidawananchiq. ¡Chayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashun-
llapa! ¡Chayshina kanqa!
22 Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kunashushqayta.
Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskibrishushqa kani. 23 Munanim
yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum karsilmanda lluqshishqana, nishpa. Chaymi
noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

---

* **13:5** Deuteronomio 31.6 * **13:6** Salmo 118.6-7

24 Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata
noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqpismi
qamkunata napaykushungillapa.
25 Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

SANTYAGUM
KAY KARTATA ISKIBRIRQAN
(SANTYAGU)

¿Pitaq karqan Santyaguqa? Kay librupiqam mana niwanchiqchu mayqan Santyagu iskibrirqan, nishpa. Kinsapch'i kay Santyaguqa Jisukristupa masan karqan. Chay masanllam "Jakubupis" shutirqan. Payqam Jirusalimbiqa Jisukristupi kriyiqkunapa ancha rrispitadu yach'achikuqnin karqan. Masta yach'ananchiq chay Santyagupaq, liyishunllapa Matiyu 13.55; Jwan 7.2-5; Ichus 15.13-21; Gálatas 1.19; 2.9.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan Jisukristupi kriyiq isrraylinu masinguna karu nasyungunapi tiyaqkunapaq. Achka paykunaqam Jirusalinmanda mitikashqallapa karqan, awturidarninguna Jisuspi kriyiqkunata qesachashqanrayku. Chaqa chayshina qesachashpaqam, Istibanda, apustul Jakubutapis wanchishqallapa karqan. Chaymandaqam Jisuspi kriyiqkunata achkata prisushpa, karsilarqanllapa. Chaymi achka kriyiq masingunaqa chay Jirusalinmanda mitikashpa, shikwa, shikwa tiyarqanllapa. (Liyishun Ichus 8.1-4; 11.19.)

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Santyaguqam iskibrirqan, chay shikwakashqa kriyiq masingunata animachinambaq, achka layata padisishpapis, Jisukristuta tukuy shunqo sirbinanllapa. (Santyagu 1.2-3)

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Yach'achiwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqam, kamachikushqanda allita kasushpa kawsananchiqllapa.

Sant 1.1-18 niwanchiqllapa, mallipadu kashpapis, Dyusman mañakushpa binsinanchiq yumbay pruwibakunata.

Sant 1.19-27 niwanchiq, Dyuspim allipta kriyishpa, pay nishqanda allita kasunanchiqllapa.

Sant 2.1-13 niwanchiq, kapuqta, pubritapis igwalta kuyananchiq, ama ni pitapis disprisyashpachu.

Sant 2.14-26 niwanchiq, Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasunanchiq, mayqan ñakaykaqkunata yanapananchiq.

Sant 3.1-12 niwanchiq, qallunchiqta sujitananchiq.

Sant 3.13-18 niwanchiq, Dyusmanda yach'akushpa, paymanda yach'ayniyuq kashpa, suqkunawan shumaqta kawsananchiq.

Sant 4.1-12 niwanchiq, kay mundupa kusasningunata ama ancha munakunanchiq.

Sant 5.1-6 niwanchiq, Dyusmi kapuqkunata rin kastigaq, pubrikunata mich'ashpa, dimandashqanrayku.

Sant 5.7-12 niwanchiq, ñakashpapis, Dyuspi mana shaykuq yuyakunanchiq.

Sant 5.13-20 niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna Dyusman mañakunanllapa qeshyaqkunapaq.

Santyagum isrraylinukunata napaykurqan

1 Kuyashqay isrraylinu masikuna, noqa Santyagum iskibriykillapa kay kartata qamkuna
shikwa shikwa karu nasyungunapi tiyaqkunaman. Tayta Dyuspa, Churin Jisukristupa sir-
bikuqnin kashpa, qamkuna chay dusi atun ayllukunamanda kaqkunata napaykuykillapa.

Dyusman mañakushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa

2 Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi kriyishpaqa, tukuy imapi padisishpapis, ancha
kushikuyllapa. 3 Chaqa allitam yach'angillapa: Padisishpaqam, masta rinchiq yach'akuq
Dyuspi yuyakuyta, mana shaykuq chay ñakashqanchiqta agwantananchiq, nishpa. 4 Piru
ñakashpaqar, ama disanimakashpachu, ashwan ancha allita yuyakuyllapa Tayta Dyuspi,
ancha kabal, ancha yach'ayniyuq wambranguna kanaykillapa.
5 Mayqanniki mana allita yach'ashpa Dyus munashqanda ruranaykiqa, payman
mañakuy. Chaqa payqam mana penqashushpachu ni anyashushpachu, ashwan
kushikushpa rin yach'achishuqllapa yumbay pay munashqanda. 6 Piru mañakushpaqar,
tukuy shunqo Dyuspi kriyiy. Amar yuyaychu: Kinsapch'i mana paypiqa kriyinichu,
nishpaqa. Chay mana allita kriyiqqam mar yaku maqchikaqshina. Chaqa wayrawanqam
mar yakuqa waqman kayman maqchikan, ¿manachu? (Chayshinallam Dyuspi chay mana
allita kriyiqqa. Suq tyimpu Jisukristupi allita yuyakun, suq tyimpumandaqa manana
allitachu yuyakun.) 7-8 Payqam yuyan: Kananmandam rinina Dyusta kasuq, nishpa.
Chaymandaqam qayandimbaqqa Dyusta qonqashpa, chay imangunapillana yuyaykan.
Chay laya runakunaqa amana yuyanqachu: Dyusmi rin yanapawaq, nishpaqa.

9 Piru Tayta Dyusqam mana nimayuq kriyiq masinchiqkunata ancha yanapan,
kuyashqan baliq wambranguna kanambaq. Chayri paykunaqa kushikunqa. 10 Kanan
suq kapuqqar imangunata pyirdishpaqa, ama llakishpachu, ashwan kushikunqa. Chaqa
kapuqkunaqam qewakunapa tuktunshinalla das rinllapa chingaq. 11 Chaqa rupay
lluqshimushpa ancha rupayaptin, qewa chakiptinqa, shumaq tuktungunapis wañushpaqa,
manam shumaqchu kidan, ¿manachu? Chay tuktukunashinam kapuqkunapis imata ru-
raykashpa qellayta gananqa, qonqaylla das rinllapa wañuq.

Mana allin yuyaykunatar binsishunllapa

12 Mayqan runa mallipadu kashpa, mana nima uchata rurashpaqa kushikunqa. Chaqa
paytaqam Tayta Dyusqa suq ancha shumaq primyuta qoshpa, rin kawsachiq tukuy tyim-
pupaq. Chayshinam ufrisishqa yumbay payta kuyaqkunata. 13 Piru suq runa munashpa
uchata rurayta, Dyusta ama tumbanqachu: “Paymi mallipawashpa, animachiwashqa, kay
uchata ruranaypaq”, nishpaqa. Chaqa Tayta Dyusqam mana nima uchata munanchu
rurayta, ni pitapis animachinchu, uchata ruranambaqqa. 14 Ashwanmi runalla yuyan,
mana allikunata ruranambaqqa. Chaqa paypa yuyayninmi animachin, chay uchata
ruranqa. 15 Chaymi chay runaqa kwirpun munashqandalla kasushpa, uchata ruran.
Chayshina uchapi sigishpa, wañushpaqam, rin chingaq.

16 Kuyashqay masitakuna, amar ingañaduqa kayllapachu. 17 Tayta Dyusmi anaq
syilumanda tukuy ima allin kaqtalla qowanchiq. Paymi rurashqa rupayta, killata, yumbay
lusirukunata. Payqam ancha allin kashqanshinalla rin kaq. Manam rinchu kambyakaq,
llandu kambyakaqshinaqa. 18 Pay munashqanda rurashpam, akrawashqa kanchiq, yum-
bay rurashqanmanda mas baliq kananchiqllapa, allip kaqta kriyishqanchiqrayku.

Dyus nishqanda kasushunllapa

19 Chayri kuyashqay masitakuna, suqkuna rimaptinqa, ancha allita uyashunllapa. Piru
amar dasqa rimashunchu ni dasqa piñakushunchu. 20 Chaqa suq runa piñakushpaqam,
mana ruranchu Dyus munashqandaqa. 21 Chayri ama rurayllapachu nima laya mana
baliq kusaskunata ni kwirpuyki munashqan uchakunata. Ashwanri umildi kashpa, Dyus
nishqanda shumaqta kasuyllapa. Chaqa pay nishqanqam tarpushqashina kashqa shun-
qoykillapapi, tukuy shunqo paypi kriyinaykillapa. Chay nishqanqam ancha pudirniyuq
washashunanllapa.

22 Chayri Dyus nishqanda allipta rurayllapa. Amar uyayllapallachu. Chaqa mayqan
mana kasuqqa: “Noqam allin runa kani”, nishpaqam, paylla ingañakaykan. 23 Chaqa
Dyus nishqanqam suq ispijushina noqanchiqpaqqa. Chaymi chay yanqa uyaqlla runaqa
suq ispijupi qaqllanda chapaykaqshina tukuykan. 24 Chaqa chay ispijupi kaqmi chay
urasllа qaqllandaqa rikan. Chaymanda ashushpa ispijumandaqa, dasna qonqan ima
laya kashqandaqa. (Chayshinallam chay mana kasukuqkunapis Dyus nishqanda suq
rratupaqlla uyanllapa. Chaymandaqam uyashqandaqa manana kasunllapachu.) 25 Piru
chay kasuqtaqam Dyusqa rin yanapaq tukuy ima rurashqambi. Chaqa mana shaykuqmi
kasun Jisukristupa ancha allin washawaqninchiq liynindaqa.

26 Piru suq runa yuyashpa: Noqam allin duktrinayuq kani, nishpa, piru mana qallunda
sujitashpaqam, ingañakaykan. Chaqa chay duktrinanqam mana nimapaq balinchu. 27 Piru
Taytanchiq Dyuspa ancha allin mana taqlludu duktrinanqam yach'achiwanchiq, yana-
pananchiq chay ñakaykaq wakchakunata, biyudakunata. Kamachiwanchiqpismi, ama
ruranchiq kay mundupa mana baliq kustumbringunata, ama uchayuq kananchiq.

2

Pubrikunatar kuyashunllapa

1 Masitakuna, ancha allin llipyaykaq Siñurninchiq Jisukristupi kriyishpaqar, yumbay
runakunata kuyayllapa, ama wakindallaqa. Amar pipaqpis yuyayllapachu: Manam
balinchu, nishpaqa. 2 Mayá, kaypaq yuyashunllapa: Kriyiq masinchiqkunawan tandadu
kaptikillapa, ch'ayashungiman ishkay runakuna. Suqnin urumanda achka surtijayuq,
ancha ch'aniyuq mudanayuq. Suqninqam pubrisitu, ishkiykaq mawka mudanayuq.
3 Chayshina kaptinqa, ¿imataraq rurangimanllapa? Qamkuna chay shumaq mudakushqata
kayshina nishpa: “Samamuy kay shumaq tiyanaman”, piru chay mana nimayuqta nip-
tikillapa: “Chaypilla shayay ichu chay pachapi tiyay”, nishpaqa, 4 chayshina wakinda
kuyashpa, wakinda disprisyashpaqam, mana baliq yuyayniyuq juyisshina kangillapa.

5 Kuyashqay masitakuna, allitar uyawayllapa. Dyusmi kay mundupi yumbay tiyaqkuna-
manda pubrikunata akrashpa, yanapashqa, paypi allita kriyinanllapa. Chaymi Jisukristu
shumaqta kamachikuptin, chay pubrikunaqa paypa pullanna rin tiyaq. Chayshinam

Dyus ufrisishqa payta kuyaqkunataqa. 6 Piru qamkunaqam pubrikunata penqachishqallapa kangi. ¿Manachu yach'angillapa: Kapuqkunaqam ancha trabajachishushpa, ashlitatalla pagarashushpa, qamkunamanda ancha gananllapa, nishpa? Dimandashushpapis, amalas apashungillapa awturidarkunaman. 7 Paykunaqam musyashpa, ancha allin Washadurninchiqpa washanda rimanllapa, ¿manachu? Piru qamkunaqam paypa shumaq shutinwan shutikurqaykillapa.

8 Dyuspa Santu Librumbim kay ancha baliq liypaq kayshina nin: "Runa masikita kuyay, qamba kwirpuykita kuyashqaykishina", nishpa. Chayta kumplishpaqam, allita ruraykangillapa. 9 Piru mana nimayuqkunata penqachishpa, kapuqkunatalla kuyashpaqam, Dyuspa chay liynindaqa mana kumpliykangillapachu. Chaymi Dyuspa ñawpambiqa uchayuq kangillapa. 10 Chaqa Dyus kamachikushqanda yaqqa yumbayta kasushpa, piru suqsituta mana kasushpaqam, uchayuqna kanchiq Dyuspa ñawpambiqa, yumbay liyninda mana kasushqanchiqrayku. 11 Dyusqam nirqan, warmiyuq ichu runayuq kashpa, ama suqwan puñunanchiq. Niwashqapismi kanchiq, ama wanchikunanchiq. Chaymi suq runa Dyusta kasunanrayku warminwanlla kashpapis, piru wanchikushpaqa, uchayuqna. Chaqa Dyus nishqandaqam mana kasushqachu.

12 Dyusmi yumbay noqanchiqta rin jusgawaqninchiq: "¿Allitachu Churiy Jisukristu kamachikushqanda kasushqa ichu mana?" nishpa. (Chayri Jisukristupi allipta kriyishpa, Dyusta, runa masinchiqkunata kuyashunllapa, uchanchiqmanda pirdunadu kananchiq.) 13 Chaqa Tayta Dyusmi mana llakipashpachu rin jusgaq yumbay chay mana llakipakuqtaqa. Piru jwisyu diyapim rin llakipaq yumbay chay llakipakuqtaqa.

Jisukristupi kriyishpaqa, kamachikushqanda kasushun

14 Masitakuna, ¿imapaqtaq balin suq runa shiminwanlla ninambaq: "Noqam kriyini Jisukristupi", nishpaqa? Chaqa allipta kriyishpaqa, Jisukristu nishqanda ruranman. Piru shiminwanlla kriyishpaqa, ¿atinmanchu washakayta? Manám. 15 Mayá, yuyashunllapa suq pubri kriyiq masinchiqpi. Mana mudanayuq, mana mikunayuq kaptin, 16 mayqanninchiq mana nimata qoshpaqa, ninchiqman: "Dyus yanapashunqa. Kushikushpa riy. Imawambis qoñukay. Mishkita mikuy", nishpaqa, ¿ima laya kriyiqkunaraq kanchiqmanllapa? 17 Chayshina mana yanapashpaqa, yanqa shiminchiqwanlla kriyiykanchiqllapa. Manam alliptaqa kriyiykanchiqchu.

18 Suq runam ninman: "Qamqam kriyingilla Jisukristupi; piru noqaqam suqkunata yanapani", nishpa. Piru suq runa Jisukristupi kriyishpalla, mana yanapakuptinqa, ¿imashinam atinchiqman yach'ayta: "Alliptam kriyin", nishpa? Manam atinchiqmanchu yach'aytaqa. Piru noqaqa Jisukristupi kriyishpa, runa masiyta yanapaptiymi, atingillapa yach'ayta: "Alliptam Jisukristupi kriyin", nishpa. 19 Mayqanniki kriyishpa: Dyusninchiqllam allip Dyus, nishpaqam, allip kaqta kriyiykangi. Piru Dyusta mana kasushpaqam, dyablukunashina kangi. Chaqa chay dyablukunapismi qamshina Dyuspi kriyinllapa. Payta manchashpam ch'apsikanllapa. Piru manam munanllapachu payta kasuytaqa. 20 ¡A, runa tuntu! ¿Imashinam atini intyindichishuyta? Kriyishpalla, mana nima allita rurashpaqam, mana ringichu washakaq. Yanqam kriyiykangi. 21 Manchu unay agwilunchiq Abrajanqam Dyusta kasushpa, churin Isakta aparqan suq pata altarman, chaypi wanchinambaq. Chayta ruraptinmi, Tayta Dyusqa uchangunata pirdunashpa, mana uchayuq runapaqna riqsirqan. 22 Chaqa chay Abrajanmi, Dyuspi yuyakushpa, payta allita kasurqan. Chaymi Tayta Dyusqa yanaparqan, mas allita paypi yuyakunambaq, allita kasushqanrayku. 23 Chayshina kasuptinmi, Dyuspa Santu Librumbi kay nishqanqa kumplishqa: "Abrajanmi Tayta Dyuspi allipta yuyakurqan. Chaymi Dyusqa mana uchayuq runapaqna riqsirqan", nishpa. Chayraykum Abrajambaqqa niqllapa: "Dyuspa yanasun (yanasan)", nishpa.

24 Chayshina allipta kriyishpa kasuptinchiqmi, Tayta Dyusninchiqqa manana uchayuqpaq riqsiwanchiq. Piru yanqa kriyiptinchiqllaqam, mana riqsiwanchiqchu wambrangunapaqqa. 25 Chay unay uchayuq warmi Rrabqam ancha bandulira karqan. Piru Dyuspi kriyishpam, paytana kasurqan. Chaymi isrraylinukunapa chapakuq kach'adungunata wasimbi pakashpa, suq ladu ñandana kach'arqan, kuntrangunamanda washakananllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay uchangunamanda pirdunashpa, mana uchayuq warmipaqna riqsirqan. 26 Chaymi ancha balin, Dyusta kasunanchiq. Chaqa samayninchiq ushyakaptinqam, wañunchiqna, ¿manachu? Chayshinallam yanqalla kriyishpa, Dyusta mana kasushpaqa, wañushqashina kanchiq.

3

Shiminchiqtar sujitashun

1 Kuyashqay masitakuna, qamkunapiqa ama achka yach'achikuqkuna kanqachu.
Chaqa allitam yach'anchiq: Noqaykuna yach'achikuqkunatam Dyusqa masta rin jus-
gawaqllapa, mana allita kawsaptiyllapa, nishpa. 2 Chaqa yumbayninchiqmi uchata
ruranchiq. Piru suq runa shiminwan mana nima uchata ruraqmi ancha allin runa. Chaqa
yach'anmi yumbay kwirpunda allita sujitayta.
3 Bistyapa shiminmanmi frinuta ruranchiq kasuwananchiq. Chay taksha frinuwan-
llam atinchiq chay atun animalta purichiyta may munashqanchiqta. 4 Chayshinalla
yuyashun chay yakupi puriq barkukunapaqpis. Ancha atun kaptin, jwirti wayra suq
laduman apaykaptimbismi, runakunaqa suq muyuchinan palawanlla atinllapa apayta
may munashqanda. 5-6 Chayshinallam qallunchiqpis kwirpunchiqmanda ancha uchulita
kashpapis, ancha alabakan: “Tukuy imatam atini rurayta”, nishpa. ¡Qallunchiqqam suq
chispa ninitashina! Manchu suq ancha uchulita chispa ninita mirashpaqa, rupachin
ancha achka muntita. Chayshinallam qallunchiqpis ancha uchulita kashpapis, ancha
achkata dañachin. Chaqa infyirnumanda dyablupa yuyayningunam qallunchiqta mana
allikunata rimachin. Chayshinam bidanchiqta dañachin, ancha uchayuq kananchiqllapa.
7 Runakunaqam atin dumayta tukuy laya chukaru animalkunata, pishqokunata, yakupi
tiyaq animalkunata, kulibrakunatapis. 8 Piru qallunchiqtaqam mana pipis atinchu
duminayta. Chaqa qalluqam suq bininushina ancha qawch'u dañachikunanqa. Chaymi
das mana allikunata riman. 9 Chaqa chay qallunchiqwanllam Tayta Dyusta shumaqta
alabanchiq. Chaymandaqam runa masinchiqkunata dasna maldisyanchiq. Piru Tayta
Dyusqam yumbay runakunata rurawashqa kanchiq, payshina kananchiqllapa. 10 Chayri
kuyashqay masitakuna, manam ni ashlita balinchu, shiminchiqwan Dyusta alabashpa,
runa masinchiqta maldisyananchiqqa. 11 Mayá, kaypaqpis yuyashunllapa: ¿Suq pukyu-
mandallachu pulla lluqshinman mishki yaku, ayaq yaku? Manám. 12 Kuyashqay
masitakuna, ¿yura igusqachuraq puqonman asiytunasta ichu ubasqachuraq puqonman
iguskunata? ¡Manám! Chayshinallam kach'i yakumandapis mana atinchu lluqshiyta
mishki yakuqa. (Chayshinaqam mana balinchu shiminchiqwan Dyusta alabashpa, runa
masinchiqta maldisyananchiqqa.)

Dyusmanda yach'akuqkunaqar kayshina kawsanqa

13 Qamkunamanda suqniki ancha yach'ayniyuq kashpaqar, ancha umildi shumaqta
kawsanqa. 14 Piru mayqanniki imbidyusu kashpa, tukuy imayuq munashpa kaytaqa, ama
afaniru kanqachu ni llullakunqachu: “Ancha yach'ayniyuqmi kani”, nishpaqa. 15 Chaqa
chayshina yuyashpaqam, mana nimatapis Dyusmandaqa yach'akushqachu kangi. Chay
laya mana baliq yuyaykunatam yach'akushqa kangi kay pachapi uchayuq runakuna-
manda ichu kwirpuyki munashqanmanda ichu kikin dyablumanda. 16 Chaqa chay
imbidyakuqkuna, chay kuntrakuqkunaqam maypi kashpapis, yumbay laya uchakunata
rurashpa, mana atinllapachu shumaqta kawsaytaqa.
17 Piru Dyusmanda yach'akuqkunaqam ancha shumaqta tiyanllapa, mana nima uchata
rurashpachu, ni piñakushpachu. Ashwanmi ancha allin kashpa, tukuy imapi allita uyanl-
lapa runa masingunata. Llakipashpam, suqkunata yanapanllapa. Kanan manam nimata
pakashpachu, allip kaqtalla rimashpa kawsanllapa. 18 Paykunaqam anyanakuqkunata
kunashpa alliyachinllapa, kushikushpa, Dyus munashqanshina kawsananllapa.

4

Kay pachapa imangunata ama munashunllapachu

1 ¿Imaraykutaq qamkunapura pilyashpa, anyanakungillapaqa? Chaqa kwirpuykillapa
tukuy ima munashqanraykum chayshinaqa kawsangillapa. 2 Qamkunaqam imata ancha
munashpa, mana atishpa kunsigiytaqa wanchikungillapa. Chayshina ancha munash-
pam, imbidyanakushpa pilyangillapa. Chaqa Dyusman mana mañakushpaqam, mana
atingillapachu kunsigiyta chay munashqaykitaqa. 3 Kanan kwirpuyki munashqandallam
Dyusman mañakungillapa. Chaymi Dyusqa mana qoshungillapachu.
4 ¡A, runakuna, warmikuna Dyusta traysyunaqkuna! ¿Ima, manachu yach'angillapa:
Dyusmi tukuy laya uchakunata ch'iqnin, nishpaqa? Qamkunaqam chay mana kriy-
iqkunashina munashpa kawsaytaqa, Dyuspa kuntran kangillapa. 5 Chaymi Dyuspa
Santu Librumbiqam mana yanqachu yach'achiwanchiq: “Dyuspa Santu Ispiritunqam
noqanchiqkunapi tiyan. Payqam ancha kuyawanchiqllapa. Chaymi silusu, ama uchata
ruranchiq”, nishpa. 6 Piru ancha allin kashpam, yanapawanchiq. Chaymi Santu
Librumbi nin: “Dyusmi yumbay palanganuta kuntran. Piru umildikunataqam ancha
yanapan”, nishpa.* 7 Chayri Dyusta tukuy shunqo kasushpa, dyabluta kuntrashunllapa.
Chayshina kuntraptinchiqmi, payqa noqanchiqmanda rin mitikaq. 8 Chaymi Dyusman

* **4:6** Proverbios 3.34

tukuy shunqo mañakuptikim, paypa Santu Ispiritun rin shamuq shunqoykiman yanapashunan. Chayri qamkuna uchayuqkuna amana maluta rurayllapachu makikiwanqa. Chayshinalla qamkuna ishkay yuyayniyuqkunapis uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyustana kasuyllapa, limpyu shunqoyuq kanaykillapa. 9 Chayri amana asikushpachu, ashwan mana allita rurashqaykirayku syintishpa, waqayllapa. 10 Umildiyashpana, Siñurninchiqta tukuy shunqo kasuyllapa. Chayshina ruraptikiqam, payqa ancha baliqpaq rin riqsishuqllapa.

Amar jusganakushunllapachu

11 Masitakuna, ama ni mayqannikipa washanda rimayllapachu. Chaqa kriyiq masinchiqta jusgashpa rimashpaqam, Jisukristupa liynindapis jusgaykangi. Qam juyisshina munashpa kaytaqam, Dyuspa liynindaqa manana kasuykangichu. 12 Chaqa Jisukristullam qowashqa kanchiq chay liynindaqa. Payllam juyisninchiq. Chaymi paylla atin runakunata jusgayta, washanambaq ichu chingachinambaq. Piru qamqa, ¿pitaq kangi runa masikita jusganaykiqa?

Dyusllam yach'an tukuy tyimpupaqqa

13 Uyawayllapa qamkuna palanganukuna. Qamkunaqam ningillapa: “Kanan ichu qayam rinillapa riq chay mayqan llaqtaman. Chaymi suq watata nigusyuta rurashpa, qellayta rinillapa ganaq”, nishpa. 14 Piru manam yach'angillapachu: ¿Imam rin pasawaqllapa qaya? nishpaqa. ¿Ima randishqachu bidaykillapaqa? Manchu pukutaykunaqa suq pachapi rikakushpa, das chingan. Chayshinallam bidanchiqpis mana durashpachu, das chingan. 15 Chayri ningimanllapa: “Siñurninchiq munaptinmi, kawsashpa kay imata rurashaq; manaqa manam”, nishpa. 16 Piru qamkunaqam ancha palanganuyangi. Chay layaqam ancha malu. Manam nimapaq balinchu. 17 Chaymi suq runa yach'ashpa: Dyusmi munan kay byinda ruranaypaq, nishpa, piru mana rurashpaqam, uchayuqna kidan.

5

Uyakuyllapa kapuqkuna

1 ¡Uyakuyllapar kapuqkuna! Rinmi ch'ayamuq tyimpu ancha ñakanaykillapa. Chaypaq waqashpa, qayach'akuyllapa. 2 Chaqa yumbay chay ch'aniyuq kusasnikikunam rin ismuq. Chay ancha shumaq mudanaykikunam kurushpa rin ushyakaq. 3 Chay uruyki, qellaynikim rin muqosuyaq. Chay dañakaq qellaynikiqam suq tistigushina rin shimbishuq. Chayshina achka qellayta munashqaykiraykum, chay mana baliq yuyaynikikuna ninashina rinllapa chingachishuq. Chaqa kay ultimu diyakunapim (pubrikunata mich'ashpa,) tukuy kusasnikita qotuykangillapa. 4 Chay kusichaykita tandaq runakunatam mana pagarashqachu kangi. Chaymi pagungunapaq Dyusman rriklamashqallapa. Kanan ancha pudirniyuq Tayta Dyusmi uyashqa chay rriklamaq trabajaqkunata. 5 Kay mundupim qamkunaqa ancha bwina bida pasashpa, kwirpuykipa gustundalla rurashpa, animalkunashina gurduyashqallapa kangi. Chaymi listuna kangillapa, jwisyu diyapi wanchishunanllapa. 6 Chaqa qamkunaqam allin runakunata dimandashpa, wanchichishqallapa kangi, qamkunamanda mana atiptinllapa washakayta.

Mana shaykuq kriyishpa, Dyusman mañakushunllapa

7 Chayri masitakuna, ñakashpapis, ama disanimakaychu. Ashwanri shumaqta shuyakuyllapa, Siñurninchiq Jisukristu shamunangaman. Manchu suq tarpukuqqa, simillanda tarpushpaqa, shuyakun tamyaptin wiñanambaq, allin kusichayuq kanambaq. 8 Chay tarpukuqshinallar qamkunapis ama disanimakashpachu, shuyakuyllapa, Siñurninchiq shamunangaman. Chaqa payqam dasna rin shamuq. 9 Chayri masitakuna, uyayllapa: Dyusmi juyisninchiq. Payqam pungunchiqman ch'ayamuykaqshina. Chaqa listunam shamunambaq jusgawananchiq. Chaymi kunaykillapa, ama ni mayqannikipa kuntranda rimanaykillapa, Tayta Dyus chaypaq ama jusgashunanllapa.

10 Kuyashqay masitakuna, Tayta Dyuspaq rimaqkunam ancha ñakashpapis, paypaq mana shaykuq rimarqanllapa. Chayshinalla noqanchiqkunapis paykunashina ñakashpapis, Dyuspaq mana shaykuq rimashunllapa. 11 Chaqa suq kriyiq masinchiq ancha ñakashpa, allita kriyishpa Tayta Dyuspiqam, noqanchiqpaqqa ancha shumaq. Chayri payqa kushikunqa. Qamkunaqam uyashqallapa kangi chay Jubpaq, ¿manachu? Payqam ancha ñakashpapis, mana shaykuq Dyuspi yuyakushpa, mana ñigarqanchu paytaqa. Chaymandaqam Tayta Dyus ancha allin, ancha llakipakuq kashpa, chay Jubtaqa ancha yanaparqan.

12 Piru kuyashqay masitakuna, yumbay chay nishushqaymandam masta kunaykillapa, ama juranaykillapa, ama ni syiluta, ni kay pachata nimata myintashpa, ni “pur dyusitu” ninaykillapa. Ashwanri imapaq “arí” nishpaqa, chayta kumpliyllapa. “Manám” nishpaqa, ama rurayllapachu. Ufrisishqaykita kumpliyllapa, Tayta Dyus ama kastigashunanllapa.

13 Mayqanniki padisiykashpaqa, Dyusman mañakuyllapa. Mayqanniki kushikuykash-
paqa, Dyusta alabay kantashpa. 14 Mayqanniki qeshyaq kashpaqa, qayay yach'achikuq
ansyanuykikunata. Chaymi shamushpa chay qeshyaqpa umanman asiytita rurashpa,
Siñurninchiq Jisukristupa shutimbi Dyusman paypaq mañakunqallapa. 15 Tukuy shun-
qonwan yuyakushpa mañakuptinllapam, Siñurninchiqqa chay qeshyaqta rin kach'akachiq.
Uchayuq kaptimbismi, chay qeshyaqtaqa rin pirdunaq. 16 Chayri mana allita rurash-
paqa, kriyiq masinchiqkunata kunfisayllapa: “Kay mana allikunatam rurashqa kani”,
nishpa. Kanan suqnikipaq suqnikipaq Dyusman mañakuyllapa, chay uchaykikunamanda
pirdunashushpa, qeshyaynikimanda kach'akachishunan. Chaqa suq ancha allin runa
tukuy shunqo mañakuptinqam, Dyusqa uyashpa, ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita
rin yanapaq. 17 Yuyashumbis Dyuspaq rimaq Eliyaspaq. Payqam noqanchiqshina
runalla karqan. Piru tukuy shunqo Dyusman mañakuptin ama tamyanambaqmi, kimsa
wata y midyuta mana tamyarqanchu kay pachapiqa. 18 Chaymandaqam tamyanambaq
mañakuptinqa, tamyarirqanna. Chaymi tarpudukuna allita wiñaptin, allin kusichakuna
karqan kay pachapi.
19 Chayri masitakuna, suq kriyiq masinchiq allip kaqmanda pandashpa, mana
baliq duktrinapi kriyiptin, qamkuna shumaqta kunashpa Dyusman kutimunambaqqa,
20 ancha allita ruraykangillapa. Chaqa chayshina kutichimushpaqam, chay uchayuqta
washaykangillapa, ama chinganambaq. Chayshina kutichimuptikim, Tayta Dyusqa rin
pirdunaq chay achka uchangunata.

APUSTUL SAN PIDRUM
KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN
(1 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Chaymi Jisukristu syilumanna riptinqa, Pidruqa achka lugarkunaman rishpa, Jisukristupaq yach'achikurqan. Kriyiq masingunam Pidrutaqa ancha rrispitaqllapa. Chay Pidrullam Simumbis shutirqan. Yach'ananchiq masta Pidrupaq, liyishunllapa: San Matiyu 14.22-33; San Markus 8.27-33; 9.2-8; 14.66-72; San Lukas 5.1-11; San Jwan 1.40-44; 21.15-19; Ichus 2.1–5.42; 8.14-25; 10.1-48; 11.1-18; 12.1-19; 1 Kurintyus 9.5; Gálatas 2.6-16.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrishpa, kach'arqan sinku atun prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunaman, ancha ñakaykaptinllapa. Chay prubinsyakunaqam shutiqllapa: Puntu, Galasya, Kapadusya, Asya, Bitiña.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam chay ñakaykaq kriyiq masingunata iskibrirqan, animachinambaq, padisishpa, ama shaykunambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

1 Pid 1.1-12 niwanchiqllapa, Tayta Dyusqam mushuq bidata qowashqa kanchiq, wañushpapis, paywan tukuy tyimpu kawsananchiq. Chayri ñakashpapis, ama shaykushpachu, ashwan kushikushpa kawsashunllapa.

1 Pid 1.13-2.10 niwanchiq, Dyuspa wambranguna kashpaqa, ama uchakunata rurananchiq.

1 Pid 2.11-4.19 niwanchiq, allita rurashqanchiqrayku ñakashpapis, ama shaykunanchiq; ashwan agwantashpa, kushikushpa, Jisukristushina kawsananchiq.

1 Pid 5.1-13 niwanchiq, yach'achikuq ansyanukuna kriyiq masingunata shumaqta yach'achishpa, kwidanambaq; chulukuna chay yach'achikuq ansyanungunata shumaqta kasunambaq; yumbayninchiq umildi kashpa, kasunakunanchiq; Jisukristupi allita kriyishpa, ancha kwidakashpa, ama dijananchiq, dyablu binsiwananchiq.

Pidrum iskibrirqan shikwakaqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, noqam Pidru kani. Jisukristum akrawashqa, paypa apustulnin kanaypaq. Chaymi kay kartata iskibriykillapa. Chaqa qamkunaqam kay mundupiqa shikwa shikwa furastirushina kawsangillapa prubinsya Puntupi, prubinsya Galasyapi, Kapadusyapi, Asyapi, prubinsya Bitiñapipis. 2 Taytanchiq Dyusmi unaymandapacha qamkunapaq yach'ashqa. Chaymi akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Qamkunatam Santu Ispiritunda qoshushqa, allita kasunaykillapa Churin Jisukristuta. Chaqa chay Churinqam yawarninda ich'arqan, uchaykikunamanda washashunambaq. Chaymi Tayta Dyusman mañakuni, tukuy imapi yanapashunan, ama nimata manchashpachu, ashwan kushikushpa kawsanaykillapa.

Jisukristupi kriyiqkuna kushikushpa kawsashunllapa

3 ¡Alabashunllapa Siñurninchiq Jisukristupa Taytan Dyusta! Chaqa payqam ancha allin, ancha llakipakuq. Chaymi Churin Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, noqanchiqkunata washawananchiq, mushuqmanda nasirishqashina kananchiqllapa. Chaymi yuyakunchiqllapa: Dyuswan rinchiq kawsaq, nishpa. 4 Chaqa anaq syilupiqam rin qowaqninchiq ancha shumaq irinsyanchiqta. Chay irinsyanchiqqam mana nunka ushyakanqachu ni dañakanqachu ni chinganqachu chakiykaq tuktushina. 5 Chaqa Tayta Dyusqami ancha pudirniyuq kashpa, paypi kriyiptinchiq kwidawanchiq, jwisyu diya ch'ayamuptin, washawananchiqllapa. Chay diyapiqam rin rikachiwaqninchiq: “Washashushpam, ancha shumaqta rini kawsachishuq”, nishpa.

6 Chaymi qamkuna kay tyimpupi suq rratupaq qesachadu kashpapis, kushikushpa kawsangillapa. 7 Chaqa qamkunaqam ancha balingillapa Dyuspaqqa. Manchu runakunaqa uruta chulluchishpa mallipanllapa, yach'anambaq: ¿Allipchu urulla ichu taqlludu? nishpa. Chayshinallam Dyusqa qamkunatapis dijashungillapa, mallipadu kanaykillapa, yumbay yach'anambaq: ¿Alliptachu Dyuspi kriyinllapa ichu mana? nishpa. Allita kriyishpaqam, ancha balingillapa maski chay ushyakaq urumanda. Chayshina allita kriyiptikiqam, Jisukristu shamushpa, kushikushpa, ancha rin alabashuqllapa.

8-9 Chaqa qamkunaqam payta mana rikashpapis, ancha kuyangillapa. Ancham yuyakungillapa paypiqa, washadu kanaykillapa. Chaymi kananqa ancha kushikushpa, mana ni atingillapachu niyta yumbay chay ancha shumitaq kaqpaq, ancha shumaq kashqanrayku.

10 Waq unay tyimpukunapim Dyuspaq rimaqkunaqa ancha istudyarqanllapa intyin-
dinambaq: ¿Imashinam Tayta Dyus rin washaq runakunata, warmikunata? nishpa.
Chaymandaqam Dyuspaq rimarqanllapa: “Ancha allin kashpam, rin washawaqn-
inchiq”, nishpa. 11 Jisukristupa Santu Ispiritunmi Dyuspaq chay rimaqkunataqa
kayshina yach'achirqan: Dyus Akrashqan Washadurmi ancha ñakashpa rin wañuq. Piru
wañushqanmanda kawsamushpa, llipyashpam, rin riq syiluman, nishpa. Chaymi chay
rimaqkunaqa ancha munarqanllapa yach'ayta Santu Ispiritu chay nishqambaq: ¿Pi-
raq chay ñakaq Washadurqa? ¿Ima tyimpuraq chayqa kanqa? nishpa. 12 Chaymi
Dyusqa chay rimaqkunata yach'achirqan: “Chay ufrisikushqayqam manaraq qamku-
napa tyimpuykipichu rin kumpliq. Ashwanmi rin kumpliqqa suq tyimpupiraq”, nishpa.
Chaymi kananqa Dyusqa Santu Ispiritunda syilumanda kach'amushqa, yanapanambaq
chay yach'achishuq kriyiq masinchiqkunata. Chaykunapaqmi Dyuspa kikin anjilningu-
napis ancha munanllapa intyindiyta: ¿Imapaqmi Dyusqa runakunata warmikunata ancha
kuyashpa, munashqa washayta? nishpa.

Dyusqam munan, shumaqta kawsananchiq

13 Chayri tukuy jwisyuykiwan allita yuyayllapa: ¿Imatam rini ruraq? nishpaqa. Kayshi-
napisri allita yuyakuyllapa: Tayta Dyusmi ancha allin kashpa, Jisukristu shamuriptin,
tukuy imata rin qowaqninchiq, nishpa. 14 Dyustana allita kasuyllapa. Chaqa manaraq
paypi kriyishpaqam, kwirpuyki yumbay munashqanda rurarqaykillapa. Piru kananqa
amana kawsayllapachu chay unay kawsashqaykishinaqa. 15-16 Tayta Dyusmi Santu
Librumbi nin: “Noqam ancha santu kani. Chayri qamkunapis noqashina ancha santu
kayllapa”, nishpa.* Tayta Dyusmi akrawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa.
Chayri pay nishqanshina, ancha shumaqta kawsashunllapa.
17 Noqanchiqkunaqam Dyusta Taytanchiqpaq riqsinchiqllapa, ¿manachu? Chaqa
payqam yumbayta ancha allita rin jusgaq tukuy ima rurashqambaq, mana ni pita
kuntrashpachu ni pita sawachashpachu. Chayri payta manchashpa, kay mundupiqa
tukuy tyimpu allita rurashpa kawsashunllapa. 18 Chaymi Tayta Dyusqa qamkunata
washashushqa tukuy ima malu rurashqaykimanda. Chaqa yumbay chay mana baliq
kustumbrikitam yach'akushqallapa karqayki chay agwiluykikunamanda. Chaymi Tayta
Dyusqa ancha ch'aniyuqta pagarakushqa, qamkunata washashunambaq. Manam
ushyakaq urutachu ni qellaytachu pagarakushqaqa. 19 Ashwanmi Churin Jisukristupa
yawarninda ich'ashpa pagarakushqaqa. Payqam wañurqan suq ancha shumaq uñitashina,
noqanchiqkunata washawananchiq. 20 Chaqa Tayta Dyusqam manaraq rurashpa
kay munduta, nishqana karqan: “Churiymi rin wañuq, runakunata, warmikunata
washanambaq”, nishpa. Piru chayraqmi Jisukristuta kay munduman kach'amurqan, no-
qanchiqkunata washawananchiq. 21 Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda
kawsachimurqan. Chaymandaqam syiluman aparqan, ancha pudirniyuq kanambaq.
Chaymi noqanchiqkunaqa Jisukristurayku Tayta Dyuspi kriyishpa, yuyakunchiqllapa:
Rinchiqllapam riq syiluman, nishpa.
22 Chayraykum kananqa Dyuspa Santu Ispiritun yanapashuptin, qamkunaqa Dyus allip
nishqanda kasushpa, uchaykikunata dijashqallapa kangi, limpyu shunqoyuq kashpa,
kriyiq masinchiqkunata allipta kuyanaykillapa. Chayshinar suqniki suqnikiwan tukuy
shunqo tukuy jwirsaykiwan allipta kuyanakuyllapa. 23 Chaqa mananam wañuq tay-
taykikunapa wambranllachu kangillapa. Ashwanmi kananqa Dyus nishqambi kriy-
ishpa, mushuqmanda nasirishqallapa kangi, paypa wambrangunana kanaykillapa. Chay
nishqanqam mana nunka chinganchu. Ashwanmi tukuy tyimpu rin duraq. 24 Chaymi
Dyuspa Santu Librumbi nin:

Yumbay runakunam qewashina das wañun. Chaqa qewa chakiptinmi, tuktunqa ishkin.
Chayshinallam runakunapis, pudirniyuq kashpa ichu yach'ayniyuq kashpapis, das
wañun.
25 Piru Dyus nishqanqam tukuy tyimpupaq duran. Manam nunka ushyakanqachu,
nishpa.*

Kanan chay shumaq nishqandaqam qamkunata yach'achishushqallapa kani.

2

1 Chayrayku ama nima maluta rurayllapachu. Amar ingañakuyllapachu. Amar shimiki-
wanllaqa Dyusta kasuychu. Amar imbidyanakuychu. Amar runa masikipa washanda
rimayllapachu. 2-3 Allitam yach'angillapa: Tayta Dyusmi ancha allin, nishpa. Dyus
nishqambismi noqanchiqpaqqa ancha mishki lichi purushina. Iti wambritukunaqam

* **1:15-16** Levítico 19.2 * **1:25** Isaías 40.6-8

ancha munan ñuñuyta lichinda, ¿manachu? Chayshinallar noqanchiqkunapis ancha munashun yach'akuyta Tayta Dyus nishqanda, paypi mas allita kriyishpa, uchanchiqmanda washadu kananchiqllapa.

Jisukristum kawsaq rumishina

4 Runakunaqam Jisukristuta riqsirqanllapa mana baliq rumitashina. Chaymi paytaqa wichukurqanllapa. Piru Tayta Dyuspaqqam Jisukristuqa ancha shumaq ancha baliq kawsaq rumishina. Chayri payman qemikayllapa. 5 Chaqa qamkunapismi Jisukristushina Dyuspaqqa shumaq kawsaq rumikunashina kangillapa. Chayri Dyusta bidaykita qoyllapa, qamkunamanda ilgisyanda ruranambaq, numbrashunanllapa, kuranguna kanaykillapa. Chayshina Jisukristupi kriyishpa, kuranguna kaptikillapam, Tayta Dyusqa kushikushpa rin ch'askiq ufrindaykikunata. 6 Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Jisukristupaqqa kayshina nin:

Siyun llaqtapim rini ruraq simyintupa iskinambi suq mas baliq rumita. Chaymi paypi kriyiqkunaqa mana rinllapachu penqakuq, nishpa.*

7 Chaymi noqanchiq kriyiqkunapaqqa chay rumiqa ancha balin. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay mana kriyiqkunapaqqa kayshina nin:

Chay albañilkuna wichukushqan rumiqam mas baliqpaq tikrakashqa, nishpa.*

8 Piru mana kriyiqkunapaqqash Jisukristuqa:

Suq rumi ñambi trumpichishpa bulaqshina.*

Chaymi paypi mana kriyiqkunaqa Dyus nishqanda mana kasushpaqa chingan. Chaqa unaymandapacham paykunapaqqa kamashqa chinganllapa.

Dyuspa wambrangunam kanchiq

9 Piru qamkunaqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Akrashushqallapam, payta sirbiq kurakuna kanaykillapa, paypa nasyunnimbi tiyaq santu wambranguna kashpa, paypa familyan kanaykillapa. Chayshinam akrashushqallapa, paypa ancha shumaq nutisyanda yach'achikunayki, uchaykikunamanda akrakashpa, shumaqtana payta kasunaykillapa. Piru manaraq Dyuspi kriyishpaqam, uchayuq kashpa, tutayaqpishina kawsarqaykillapa. Piru kananqam Tayta Dyusqa qamkunata washashushqa, ancha shumaq achikpina kawsanaykillapa. 10 Unayqam qamkunaqa wichukushqa karqaykillapa. Piru kananqam Dyuspa ayllunna kangillapa. Unayqam mana pipis llakipashurqanchu. Piru kananqam Dyusqa ancha llakipashungillapa.

Kawsashunllapa Dyusta sirbinanchiq

11 Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa. Chaqa mas lijitimu llaqtanchiqqam syilupiraq. Chaymi rrugaykillapa, ama kwirpuyki munashqandalla ruranaykillapa. Chay mana allin yuyayninchiqkunam munan ishkichiwayninchiqta, Dyusmanda akrakananchiq. 12 Chayri allikunata rurashpa kawsayllapa chay mana kriyiqkunapa ukumbi. Chayshina kawsaptikillapam, paykunaqa intyindinqallapa: Alliptam waq runakunaqa Dyus nishqanda kasun, nishpa. Chaymi kuntrayki rimaqkuna kashpapis, Dyuspi kriyishpa, jwisyu diya ch'ayamuptin, Dyusta rinllapa alabaq.

13 Chayri Jisukristupi kriyishpa, kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnunda, yumbay numbrashqan gubyirnungunatapis kasuyllapa. 14 Chaqa chay mas pwidiq gubyirnum kamachin chay awturidarkunata, mana alli ruraqkunata kastigananllapa, alli ruraqkunataqa alabananllapa. 15 Chaymi Dyusqa munan shumaqta kawsanaykillapa, chayshina uyarachinayki chay tuntu mana kriyiqkunata.

16 Atingillapam tukuy ima munashqaykita rurayta, piru alli kaqtalla. Amar yuyayllapachu: Munashqayta atishpa ruraytaqam, malutapis atini rurayta, nishpaqa. Ashwanri Dyuspa allin kriyadunshina kawsayllapa. 17 Chayshinar runa masikikunawan shumaqta kawsayllapa. Kriyiq masinchiqkunatar allita kuyayllapa. Dyusta ancha rrispitashpar, ama nima maluta rurayllapachu. Kay mundupa mas pudirniyuq gubyirnundapis ancha rrispitayllapa.

Ñakashpapisri, Jisukristushina kawsashun

18 Randishqa kriyadukuna, patrunnikita ancha rrispitashpa, shumaqta kasuyllapa, allin ichu malu kaptimbis. 19 Suqkuna yanqa qesachawaptinchiqpis, agwantashunllapa Dyus munashqanshina. Chaqa ancha allim, chayshina rurananchiq. 20 Piru mana allita ruraptikillapa, chaypaq suqkuna maqashuptinqam, awnki agwantaptikipis,

* **2:6** Isaías 28.16 * **2:7** Salmo 118.22 * **2:8** Isaías 8.14

Dyuspaqqa mana balinchu. Piru qamkuna allita rurashqaykirayku ñakashpa, ag-
wantaptikiqam, Dyuspaqqa ancha balin. 21 Dyusqam qayashushqallapa, Jisukris-
tushina ancha ñakashpapis, Tayta Dyusta kasunaykillapa. Chaqa Jisukristuqam an-
cha ñakashpa, wañurqan washawananchiqllapa. 22 Payqam mana nima uchata rurar-
qanchu, ni pitapis ingañarqanchu. 23 Payta kuntraqkuna maldisyaptimbismi, mana wa-
puyarqanchu. Suq lastima maqaptimbismi, mana juraparqanchu. Ashwanmi Dyus-
man mañakurqan, payna allita jusganambaq chay kuntraqkunata. 24 Kanan Jisukris-
tuqam chuqri chuqri ñakarqan noqanchiqkunarayku, amana uchayuq kashpa, ashwan
limpyu shunqona, kach'akaduna kananchiqllapa. Pay kikinmi kruspi kashpa, kwirpumbi
aparqan uchanchiqkunata, amana uchakunata rurananchiq, ashwan allitalla rurashpa,
kawsananchiqllapa. 25 Unayqam qamkunaqa Dyusta mana kasurqaykillapachu. Chaymi
chingashqa wishakunashina purirqaykillapa. Piru kananqam Jisukristupi kriyishqallapa
kangi. Chaymi payna suq allin michidurshina allita kwidashungillapa, ispirituyki ama
chinganambaq.

3

Qosayuqkunaqar kayshina kawsanqallapa

1-2 Qamkuna warmisitakuna, qosaykita shumaqta kasuy. Chaqa chayshina ka-
sushpa ancha allita kawsaptikillapam, paykunaqa Dyuspi mana kriyishpapis, qamkunata
rikashushpa, Jisukristupi kriyinqallapa, mana ni yach'achiptikipis. 3 Piru amar sawayk-
itallaqa allichayllapachu, urumanda sarsillukunata, ancha ch'aniyuq mudanakunata
rurakushpaqa. Kanan purinaykiqa, amar palanganayaychu kutin kutin ñaqchakushpaqa.
4 Chayta ruranaykimandaqa ashwan shunqoykita allichayllapa, ancha limpyu dulsishina
shunqoyuq kanaykillapa tukuy tyimpupaq. Chaqa chayshina shumaqta kawsaptikim,
ancha balin Dyuspaqqa. 5 Unay tyimpupim wakin allin warmikuna chayshina karqan.
Paykunaqam Dyuspi ancha yuyakushpa, shumaqta kasuqllapa qosanllapata. 6 Chay unay
warmi Sara shutiqmi chayshina karqan. Qosan Abrajandam shumaqta kasuq. Chaymi
paytaqa "Kamachikuqniy" niq. Chayshina qamkunapis allita rurashpaqam, mana nimata
manchashpachu, chay Sarashina ringillapa kaq.

7 Ullqokunapis allita yuyashpa, warmikita rrispitashpa, shumaqta paywan kawsayllapa.
Chaqa warmiqam mana jwirsayuqchu qamkunashinaqa. Piru paykunapismi Dyuspa
wambranguna. Chayri warmikiwan shumaqta kawsayllapa, Dyusman mañakuptiki, allita
uyashunambaq. Manaqa manam rinchu uyashuqllapa.

Allin runakunam ñakan

8 Kay kartaytam ushyanaypaq niykillapa, yumbayniki llakipanakushpa, kuyanakushpa
masapurashina kawsanaykillapa. Umildi llakipakuqkunar kayllapa. 9 Suq runa mana
allita rurashuptinqa, ama kutichiyllapachu. Musyashuptinqa, ama wapuyayllapachu.
Ashwanri Dyusman mañakuyllapa, payta yanapanambaq. Chaqa Dyusqam qamkunata
akrashushqa, tukuy imapi yanapashunambaq. 10 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi nin:

Mayqan munaq kushikushpa kawsaytaqa ama nima maluta rimanqachu, ni llullakun-
qachu.

11 Chayri qamkunaqa ama nima maluta rurashpachu, ashwan allitalla rurashpa, yumbay-
wan shumaqta kawsayllapa.

12 Chaqa Tayta Dyusqam allin runakunata kwidan. Mañakushqandam uyan. Piru mana alli
ruraqkunataqam anyan, nishpa.*

13 Tukuy diya qamkuna allita rurashpa kawsaptikiqa, ¿pitaq qesachashungiman? 14 Piru
allita ruraptikillapa qesachashuptinqa, kushikuyllapa. Ama pitapis manchayllapachu
ni llakiyllapachu. 15 Ashwanri tukuy shunqo adurayllapa Siñurninchiqta. Kanan listu
kayllapa yach'achinayki mayqan tapushuqta: "¿Imaraykum Jisukristupi yuyakushpa, an-
cha kushikungi?" nishpa. Piru umildi kashpa, chay tapushuqta rrispitashpa, shumaqta
yach'achiyllapa. 16 Chayshinar kawsayllapa ancha allita Dyusta kasushpa, ama nimapaq
penqakushpa, limpyu shunqoyuq kanayki. Chaqa Jisukristupi kriyishpa, allita kawsap-
tikiqam, chay rimashuqkunaqa rin penqakuq yanqa rimashqambaq. 17 Piru kwidawkish
ñakanchiqmanllapa uchakunata rurashqanchiqrayku. Ashwanmi Dyus munaptin, mas alli
padisinanchiq payta kasushqanchiqrayku.

18 Chaqa Jisukristu kikimbismi mana nima uchayuq kashpapis, ancha ñakashpa,
wañurqan, uchayuqkunata washawananchiq. Suq kutindallam wañurqan, apawananchiq
Tayta Dyusman. Kwirpun wañuptimbismi, ispiritunqa mana wañurqanchu. 19 Ashwanmi
Jisukristu wañuptin, chay ispiritunqa wañuqkuna kashqanman rishpa chay prisushqa

* **3:12** Salmo 34.12-16

almakunata Dyuspaq yach'achirqan. 20 Chay prisushqa almakunaqam Nuwipa tyim-
pumbi kawsashpa, Dyustaqa mana kasushqallapachu karqan. Piru paykunata manaraq
chingachishpam, Dyusqa ancha shuyarqan, Nuwi chay atun wambuq wasita ushyananga-
man. Chay yaku chay wambuq wasita apaptinqam, uchu runakuna warmikunalla
washakarqan, Dyuspi kriyishqanrayku. 21 Chayshinallam noqanchiqkunapis Jisukristupi
kriyishpa, yakuwan shutikushpa, washakanchiq. Chayta rurashpaqam, mana sawa
kwirpunchiqtallachu mayllanchiq. Ashwanmi Dyusman mañakunchiq, uchanchiqku-
nata pirdunawananchiq, limpyu shunqoyuqna kananchiqllapa. Chaymi Jisukristu
wañushqanmanda kawsamushqanrayku, atinchiqna washakayta. 22 Chaqa payqam
syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykan. Kanan Dyuspa anjilninguna, suq
pudirniyuq ispiritukuna, suq laya kamachikuqkunam Jisukristuta kasunllapa.

4

Tukuy shunqonchiqwan Dyusta sirbishun

1 Jisukristu noqanchiqpaq ñakashqanshina, qamkunapis listu kayllapa ñakanaykipaq.
Chaqa mayqan runa Dyuspi kriyishqanrayku ñakaqqam manana kawsanchu uchaku-
nata rurashpa. 2 Ashwanmi Dyus munashqanda rurashpa, shumaqta kawsan. Man-
anam kwirpun munashqandalla rurashpachu kawsan wañunangaman. 3 Bastanar
waq unay tyimpukunapi chay mana kriyiqkunashina uchakunata rurarqaykillapa.
Chaqa kwirpuykillapa munashqandalla rurashpam kawsarqaykillapa, warmikunata
maskashpa, mach'ashpa, sh'uqyana fyistakunaman rishpa, ancha upyashpa, amitu
layakunata adurashpa. 4 Piru kananqam chay mana kriyiqkunaqa yuyanllapa: ¿Imaraykutaq
manana noqanchiqkunawan purinllapachu? nishpa. Chaymi mana allikunata
rimashungillapa. 5 Piru Jisukristu kutimushpaqam, yumbay chay rimashuqta rin
jusgaq, kawsaqkunata, wañushqakunata. 6 Chaymi shumaq nutisyanda yach'achirqan
wañushqakunata, kwirpunguna wañushqa kaptimbis, ispiritungunaqa Dyusshina tukuy
tyimpu kawsananllapa.

7 Jwisyu diyam rinna ch'ayamuq, tukuy ima ushyakanambaq. Chaymi kunaykillapa,
allin jwisyuykiwan kawsashpa, yumbay diya Dyusman mañakunaykillapa. 8 Chayri tukuy
imamanda mas alli, ancha kuyanakunayki qamkunapura. Chayshina kuyanakushpaqam,
das ringillapa pirdunaq yumbay mana alli rurashuqkunata. 9 Wasikiman ch'ayaqkunatar
pusadata, mikunata qoyllapa, ama rimatikushpachu. 10 Tayta Dyusmi yumbaynikita
yanapashushqa, suq layapi, suq layapi payta, runa masinchiqkunatapis allita yana-
panaykillapa. Chayri Dyus yanapashuptin, may atishqaykikaman shumaqta suqniki
suqniki yanapanakuyllapa, Dyuspa allin trabajadurninguna kanaykillapa. 11 Tayta Dyus
mayqanninchiqta yanapawaptinchiq, paypaq yach'achikunanchiqqa, pay munashqan-
shinalla shumaqta yach'achikushunllapa. Tayta Dyus yanapawaptinchiq, suqkunata
yanapananchiqqa, paypa pudirninwan ancha allita paykunata yanapashun. Tukuy
imatar allita rurashunllapa, yumbay rikawaqninchiq Tayta Dyusta, Jisukristutapis al-
abananllapa. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha pudirniyuq kanqa.
Chayshina kanqa.

Padisishpa, Jisukristushina kawsashun

12 Kuyashqay masitakuna, ancha padisishpaqa, ama yuyayllapachu: ¡Rikay! Mana nima
maluta rurashpapis, ¿imapaqraq ancha padisiykani? nishpa. 13 Ashwanri kushikuyl-
lapa Jisukristushina padisishpapis. Chaqa chayshina padisishpaqam, ancha ringillapa
kushikuq, rikashpa ancha pudirniyuq Jisukristuta syilumanda llipyashpa shamuykaptin.
14 Jisukristupi kriyishqaykirayku suqkuna musyashuptimbis, kushikuyllapa. Chaqa
Dyuspa llipyaykaq Santu Ispiritun ancha pudirniyuq kashpam, rin yanapashuqllapa.
⌞Chay ch'iqnishuqkunaqam chay Santu Ispiritunda kuntranllapa. Piru qamkunaqam
paytaqa ancha alabangillapa.⌟ 15 Piru ama padisiyllapachu matansyiru kashqaykirayku
ichu suwakuq kashqaykirayku ichu mana allikunata rurashqaykirayku ichu mitikuchara
kashqaykirayku. 16 Piru Jisukristupi kriyishqaykirayku padisishpaqar, ama penqakush-
pachu, ashwan Dyusta alabayllapa.

17 Kananqam Dyusqa qallariykanna wambrangunata jusgaq. Chayshina kikin
wambrangunata jusgashpaqam, chay shumaq nutisyanda mana kriyiqkunataqa mas
jwirtita rin kastigaq. 18 Chayshina allin kaqkuna washakanambaq trabajus kaptinqa,
¿imananqaraqri Dyusta chay mana kasuq uchayuqkunaqa? (Maychikapismi mana
atinqallapachu washakaytaqa.) 19 Chaymi Tayta Dyus dijawaptinchiq padisinanchiqqa,
payta mingashun bidanchiqta yuyashpa: Paymi rurawarqanchiq. Chaymi ancha allin
kashpa, rin kumpliq yumbay ufrisiwashqanda, nishpa. Chayshina mingashpaqa, allita
rurashpa kawsashunllapa.

5

Allita yach'achiy Dyuspi kriyiqkunata

1 Kananmi kayshina kunaykillapa qamkuna yach'achikuq ansyanukunata. Noqapismi
yach'achikuq ansyanu masikillapa kani. Rikashqam kani Jisukristuta ancha ñakaptin.
Chaymi tistigu kani. Chayrayku pay llipyashpa syilumanda kutirimuptinqa, noqapis
qamkunashina ladumbi rini kaq. 2 Tayta Dyusqam munan, noqanchiqkuna kriyiq mas-
inchiqkunata shumaqta yach'achishpa kwidananchiq. Chaqa paykunaqam Dyuspaqqa
suq trupa ancha kuyashqa wishakunashina. Chayri kushikushpa, paykunata kwidashun-
llapa; ama amalasqa qellayta gananananchiqraykuqa. 3 Amar ni mandunguna kashunlla-
pachu. Ashwanri Dyusta allita kasushunllapa, kriyiq masinchiqkuna rikawaqninchiq,
noqanchiqkunashina shumaqta kawsananllapa. 4 Chayshina kriyiq masinchiqkunata
allita kwidaptinchiqmi, mas kamachikuq Michidur Jisukristu kutimushpa, rin qowaqn-
inchiq suq ancha shumaq primyuta. Chay primyuqam mana nunka ushyakanqachu chay
raprayuq kurunakunashinaqa.
5 Chayshinallar qamkuna chulukuna shumaqta kasuyllapa chay yach'achishuq an-
syanukunata. Qamkunapurapis kasunakuyllapa. Chaqa
Dyusqam anyan palanganukunata. Piru umildikunataqam ancha yanapan.*
6 Chayri yumbay qamkuna umildi kashpa, ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa ñawpambi
qonqorikuyllapa, munashqan tyimpupi yumbaypa ñawpambi alabashunanllapa. 7 Dyusmi
ancha llakipawanchiq. Chayri ima pasawaptinchiq, ama llakishpachu, payman
mañakushunllapa.
8 Manchu liyunqa mallaqnashpa, qayach'akushpa purin aychanashpa. Chayshinallam
dyablupis kuntranchiq kashpa, ikinchiqta puriykan chingachiwananchiq. Chayri allita
yuyashpa, ancha kwidakashpa, ama dijashunllapachu, chay dyablu ingañawananchiq.
9 Ashwanri Jisukristupi allita kriyishpa, dyablupa kuntran shayashun yach'ashpa: Tukuy
mundupim kriyiq masinchiqkunapis noqanchiqshina padisiykanllapa, nishpa. 10 Piru
ashla tyimputa qamkuna padisiptikiqam, Dyus rin yanapashuqllapa, ancha shumaqta
kawsanayki, allita paypi yuyakunayki, jwirti kanayki, pay nishqambi allita yurakanayki.
Chaqa Tayta Dyus kikinmi tukuy imapi yanapawanchiq. Payqam qayawashqa kanchiq,
Churin Jisukristupi kriyishpa, paywan luryapi tukuy tyimpu kawsananchiq. 11 ¡Chayri pay-
talla alabashunllapa! ¡Payllar tukuy tyimpu kamachikunqa! ¡Biba Tayta Dyus! Chayshina
kanqa.

San Pidrum napaykushpa, dispidikarqan

12 Masitakuna, kay kartitatam iskibrishqa kani qamkunapaq allin kumplidu ma-
sitanchiq Silbanuwan. Chaqa ancha munani yach'anaykillapa: Tayta Dyusmi ancha
kuyashushpa, tukuy imapi yanapashushqa, nishpa. Chayri Dyuspilla yuyakuyllapa.
13 Kay Babiluñapi tiyaq kriyiq masinchiqkunapismi napaykushungillapa. *[Nuta: Ba-
biluñach'i munanman niyta Rruma.]*
Dyusmi qamkunatashina paykunatapis akrashqa, wambranguna kanambaq. Kriyiq
masitanchiq Markuspismi qamkunata napaykushungi. Payqam kikiy churiyshina.
14 Kanan kuyanakushpa rrispitanakushpa, muchanakushpa, napaykunakuyllapa.
Mayá, Tayta Dyus yumbay qamkuna Jisuspi kriyiqkunata yanapashunqa, shumaqta
kawsanaykillapa. Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

---

* **5:5** Proverbios 3.34

APUSTUL SAN PIDRUM
KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(2 PIDRU)

¿Pitaq karqan San Pidruqa? San Pidruqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq San Pidrupaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam kay kartataqa iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiq masingunaman. 2 Pidru 3.1 nin suq kartata paykunataqa iskibrishqa karqan. Kinsapch'i chay punta karta 1 Pidru karqan. Chayshina kaptinmi, chay sinku prubinsyapi tiyaq kriyiq masingunapaq kay kartatapis iskibrirqan. Liyishunllapa chay punta parti 1 Pidruta, masta yach'ananchiq chay ch'askiqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Pidruqam yach'arqan: Dasnam rini wañuq, nishpa. (Liyishun 2 Pidru 1.14-15.) Chaymi kay kartatapis iskibrirqan, kriyiq masingunata kunanambaq, ama shaykushpachu, ashwan Dyusta kasushpa, kawsananllapa. Chaqa achka ilgisyakunapim ingañakuqkuna allin yach'achikuqkunashina tukushpa, kayshina llullakunata yach'achikuq: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Chaymi Pidruqa kay kartandaqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, allita kwidakashpa, ama kriyinanllapa chay llulla yach'achikuqkunata. Chaqa Jisukristuqam allipta rin kutimuq, nishpa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Pid 1.1-21 niwanchiqllapa, Dyusmi yanapawanchiq, payta kasushpa shumaqta kawsananchiq. Niwanchiqpismi, Pidru kikinmi Jisukristuta uyarqan, rikarqan. Chaymi pay tistigun kashpa kunawanchiq, tukuy ima iskibrishqanda kasunanchiq.

2 Pid 2.1-22 niwanchiq, achka runakunam llullata yach'achikuykanllapa. Chaykunataqa ama kasushunchu. Chaqa Dyusmi chay runakunataqa rin kastigaq, nishpa.

2 Pid 3.1-18 niwanchiq, chay llullakuqkunam kayshina yach'achikun: "Jisukristuqam mana rinchu kutimuq", nishpa. Piru Jisukristuqam allipta rin kutimuq, runakuna mana yuyashqan uraspi. Chayri shumaqta kawsashpa, tukuy tyimpu Tayta Dyuspi yuyakushunllapa.

Pidrum iskibrirqan Jisuspi kriyiqkunaman

1 Kuyashqay masitakuna, panisitakuna, noqam Jisukristupa apustulnin Simun Pidru
kani. Paypa sirbikuqninmi kani. Washadurninchiq Dyus Jisukristum ancha allin
kashpa, qamkunata yanapashushqa, paypi kriyinaykillapa noqaykunashina. Chayshina
kriyiptinchiqmi, Dyuspaqqa ancha balin. Chaymi kay kartata iskibrishpa qamkunaman
kach'ayki. 2 Chaqa Tayta Dyusmanmi mañakuni, qamkunata yanapashunambaq, paypaq,
Siñurninchiq Jisuspaqpis allita yach'akushpa, shumaqta kawsanaykillapa.

Dyuspa wambrangunaqa kayshina kawsanqallapa

3 Tayta Dyusmi pudirninwan ancha yanapawashqa kanchiq, payta kuyashpa, shu-
maqta kawsananchiqllapa. Chaqa yach'achiwashqam kanchiq ancha pudirniyuq
Churin Jisukristupaq. Payqam ancha shumaq milagrukunata rurashpa, qayawar-
qanchiq, paypi kriyinanchiq. 4 Tayta Dyusmi chayshina ufrisiwashqa kanchiq an-
cha yanapawananchiq. Chaymi chay ufrisiwashqanchiqqa ancha balin. Chaqa yana-
pawanchiqmi, Dyusshina kawsashpa, kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningu-
namanda akrakananchiq. 5 Chayri Jisukristupi allita kriyishpa, atishqanchiqkaman allita
rurashpa, Dyusmanda allita yach'akushun, yach'ayniyuq kananchiqllapa. 6 Chayshina
yach'ayniyuq kashpaqar, sujitakashun, ama nima maluta rurananchiq. Chayshina su-
jitakashpaqar, Dyuspi mana shaykuq yuyakushun. Ñakashpapis agwantashpa, tukuy
shunqo adurashunllapa Tayta Dyusta. 7 Chayshina adurashpaqa, llakipanakushpa
yanapanakushun kriyiq masinchiqkunawan. Chayshina llakipanakushpar, tukuy shun-
qonchiqwan kuyanakushun. 8 Chaymi kay yumbay nishushqaykunata ancha allita ka-
sushpa, masta masta yach'akushpaqa, Siñurninchiq Jisukristupi allita kriyiykangillapa.
Manam yanqaqa paypiqa kriyishqallapachu kangi. 9 Piru Dyus nishqanda mana kasuqku-
naqam suq mana allita rikakuqshina ichu suq sarkushina. Chaqa qonqashqallapanam:
Jisukristum uchaykunamanda pirdunawashqa, nishpaqa. 10 Chaymi masitakuna, Dyusqa
qayashushqa, wambranguna kanaykillapa. Chayrayku yumbay kay kunashushqayta
kasuyllapa, ancha allita yach'akunayki Siñurninchiq Jisukristupaq, chayshina ama nunka
paymanda akrakanaykillapa. 11 Kaykunata qamkuna ruraptikiqam, Siñurninchiq Jisukris-
tuqa ancha kushikushpa, rin apashuqllapa luryaman, paywan tukuy tyimpu kawsanaykil-
lapa. Chaqa payllam Washadurninchiqqa.

12 Yumbay kay allip kaqta nishushqaytam allitana yach'ashpa kasuykangillapa.
Piru mushuqmandam qamkunata yuyachiriyki, ama qonqanaykillapa. 13-14 Chaqa
Siñurninchiq Jisukristum yach'achiwashqana: “Pidru, ancha utqanam rinllapa wan-
chishuq”, nishpa. Chaymi yuyashqa kani, kawsaykashparaq qamkunata kunashunaypaq,
15 wanchiwaptinllapa kay nishushqayta ama qonqanaykillapa.

Jisukristutam llipyaykaqta rikashqallapa kani kikiy ñawiyllapawan

16 Manam yanqa kwintukunatachu qamkunataqa yach'achishushqa kani. Ash-
wanmi nishushqallapa kani: “Siñurninchiq Jisukristum ancha pudirniyuq. Rinmi ku-
timuq”, nishpa. Chaqa kikiy ñawiyllapawanmi allipta rikashqallapa kani Jisukristu ancha
pudirniyuq llipyaykaqta. 17-18 Noqaykunaqam paypa pullan karqayllapa chay santu
urqqopa sawambi. Waqpim Tayta Dyusqa Jisukristuta llipyachishpa, kayshina ancha
alabarqan: “Kaymi kuyashqay Churiy. Paywanmi noqaqa ancha kushikuni”, nishpa.
Noqaykuna chaypi kashpam, rikarqayllapa Jisukristu ancha llipyaykaptin. Uyashqallapa
kani Dyusta, syilumanda chayshina Jisukristupaq niptin.
19 Noqaykunamandaqam ashwan Dyuspaq chay unay rimaqkuna mas allin tistigukuna.
Chaymi paykuna iskibrishqanda kasushpaqa, ancha allita ruraykangillapa. Chaqa kay
mundupiqam runakuna warmikuna uchakunata rurashpaqa, tutayaqpishina puriykan-
llapa. Piru Dyuspaq rimaqkuna iskibrishqanqam suq micha achikchakuqshina. Chaqa
Dyus munashqandam yach'achiwashqam kanchiq, Jisukristu shamunangaman. Paymi
chay lusiru yulaqachishina (yuraqachishina) ichu rupayshina shumaqta achikchakushpa,
yumbayninchiqta shunqonchiqpi rin achikchawaqninchiq. 20-21 Chayri allita intyindiyl-
lapa: Dyuspaq rimaqkunaqam mana rimarqanllapachu paykuna munashqanda. Ash-
wanmi chay santu rimaqkunaqa Dyus munashqandalla rimashpa iskibrirqanllapa,
Dyuspa Santu Ispiritun yanapaptin. Chayraykum mana pipis atinchu yach'achikuyta pay
munashqanda, (Dyus nishqanda dañashpaqa).

2

Llullata yach'achikuqkunam rin kaq
(Jud 1.4-13)

1 Unaymi Isrrayil nasyumbi karqan Dyuspaq rimaq tukuqkuna. Paykunaqam llul-
lakunata yach'achikuqllapa. Chayshinallam kay tyimpunchiqpipis wakin runakuna,
Siñurninchiq Washadur Jisukristuta ñigashpa, ancha llullakushpa manashinalla rinllapa
yach'achikuq mana baliq duktrinakunata. Chaymi paykunaqa das rinllapa chingaq.
2 Chaqa chay llullakuqkuna yach'achikuptinqam, achka runakuna, warmikuna mana
baliq kustumbringunata rinllapa sigiq. Chaymi paykunapa uchangunarayku, achka
rikaqkuna rinllapa yuyaq: Jisukristupa duktrinanqam mana nimapaq balinchu, nishpa.
3 Chaqa chay llullakuqkunaqam qellaypaqlla nisyuyashpa, mana baliq duktrinanda rin
yach'achishuqllapa, qellaynikita surqoshunanrayku. Piru Dyusqam achka tyimpuna
kastigunda sigurashqa. Chaymi ancha utqana paykunataqa illuki rin chingachiq.
4 Chaqa unay tyimpupim Dyuspa wakin anjilninguna paypa kuntran tikrakarqanllapa.
Chaymi Dyusqa paykunataqa mana pirdunashpachu, wichurqan infyirnuman. Chaypim
paykunataqa kadinakunawan watashpa karsilarqan, tutayaqpi kanambaqllapa jwisyu
diya ch'ayamunangaman. 5 Chayshinallam Nuwipa unay tyimpumbipis Tayta Dyusqa
mana pirdunarqanchu uchayuq runakunata, warmikunataqa. Chaqa Nuwilla allin runa
kashpa, Dyus nishqanda chay malukunata yach'achishqa karqan. Chaymi mana kasuptin-
llapa, Tayta Dyusqa tamyata kach'amushpa, chay malukunataqa limpu chingachirqan.
Piru washarqanmi Nuwita, syiti ayllundinda. 6 Chaymandaqam suq tyimpupipis ninawan
chingachirqan chay Suduma llaqtata, Gumurra llaqtata ush'payanangaman, chayku-
napaq yach'ashpa, uchayuq runakuna intyindinambaq: Dyusmi kastigan malukunata,
nishpa. 7-8 Piru Luttaqam washarqan, allin runa kaptin. Chaqa chay Lutmi llaqta
masingunata rikashpa, uyashpa, mana allikunata ruraykaqtaqa, tukuy diya ancha
llakirqan shunqombi. 9 Chayshinam Tayta Dyusqa allita yach'an washayta paypi kriy-
iqkunata. Yach'ambismi uchayuqkunata waqaychayta, kastigadu kanambaq jwisyu diya
ch'ayamuptin.
10 Piru Dyusqam masta rin kastigaq chay mas uchayuqkunata. Chaqa paykunaqam
kwirpumba gustundalla rurashpa, Dyusta mana munanllapachu kasuyta. Mana uyakuq
atribidu kashpam, ancha pudirniyuq kamachikuqkunapa kuntranda rimanllapa. 11 Piru
Dyuspa anjilningunaqam mas pudirniyuq chay llullakuq runakunamanda kashpapis,
Dyuspa ñawpambiqa mana shimbinllapachu ni musyanllapachu chay ancha pudirniyuq
kamachikuqkunataqa.

12 Piru chay llullakuqkunaqam mana intyindiq animalkunashina kashpa, maluta ri-
manllapa mana intyindishqangunapaq. Chaqa animalkunaqam nasishpa wiñanllapa,
runakuna piskashpa wanchinanllapa, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis
rinllapa wañuq, 13 suqkunata ñakachishqanrayku. Chaqa paykunaqam suqkunapa ñawpambi
kwirpun munashqandalla ruranllapa. Chaymi qamkuna kriyiq masinchiqkunawan suq
fyistata ruraptikillapa, chay uchayuqkuna tandakashpa, paykuna munashqandalla ruran-
llapa. Chayraykum rikashuqkuna penqashungillapa.
14 Chaqa paykunaqam yumbay warmi rikashqanda munanllapa. Kanan mana
shaykuqmi uchakunata ruranllapa. Chaymi Jisukristupi mana allita kriyiqkunataqa
inkitanllapa, paykunawan uchata rurananllapa. Chayshinam tukuy imata ancha munan-
llapa paykunapaqlla. Chaymi yumbay paykunataqa Tayta Dyus kundinashpa, ancha rin
kastigaq. 15 Chaqa paykunaqam Dyusmanda akrakashpa, allin ñanninmanda lluqshishpa,
chingashqallapana. Chay unay Biyurpa churin Balanshinam kawsaykanllapa. Chay
Balanqam Dyusmanda akrakarqan. Chaymi qellayta ganananrayku, mana allikunata
munarqan rurayta. 16 Chayraykum Tayta Dyusqa burrunda rimachirqan, runashina
anyanambaq. Chay burrunqam mana dijarqanchu chay munashqanda ruranambaqqa.*
17 Chay llullakuq yach'achikuqkunam chaki pusushina ichu pukutay mana
tamyayuqshina. Chaqa yach'achikushqanqam mana nimapaq balinchu. Chaymi
Dyusqa paykunata rin wichuq infyirnupa mas tutayaqninman, tukuy tyimpu chaypi
kanambaqllapa. 18 Chaqa paykunaqam ancha alabakashpa, yanqakunata rimashpa,
inkitanllapa Jisukristupi chayraq kriyiqkunata. Chaymi animachinllapa mushuqmanda
kriyirinanllapa mana baliq kusaskunapi, chay paykunashina kwirpun munashqandalla
rurarinanllapa. 19 Kanan ninllapam: “Noqaykunashina atingillapa munashqaykita
rurayta. Manam pipis rinchu kamachishuqllapa”, nishpa. Piru manam intyindinllapachu:
Uchata rurashpam, dyabluta kasuykanchiq, nishpaqa. Chaqa chay mayqan uchata
ruraqmi dyablupa kriyadun. 20-21 Kayshinapis yuyashunllapa: Suq runa kay mundupa
uchangunata dijashpa, Kamachikuq Washadurninchiq Jisukristupina kriyishpaqa, ama
paymandaqa akrakanqachu. Chaqa Dyuspa santu liyningunata dijashpa, uchangunatana
rurarishpaqam, ashwamba mas uchayuqna rin kaq. Chaymi mas alli kananda paykunaqa
Jisukristupi ama kriyinambaq. 22 Piru kananqam paykunaqa allqoshina ichu kuchishina.
Chaymi Dyuspa Santu Librumbiqa allipta nin chay uchata rurariqkunapaqqa: “Allqoqam
manchu sitakushqanda mikurin. Kuchiqam limpyu maylladu kashpa, lluchkaman rishpa
armakuq, limpu mapayarin”, nishpa. Chayshinallam chay uchata rurariqkunapis.

3

Kayshinam Jisukristuqa rin shamuq

1 Kuyashqay masitakuna, chay punta kartayta, kay iki kartaytapismi qamkunaman
kach'amuni kunashushpa, allita yuyanayki yumbay chay yach'achishushqaypaq. 2 Chayri
allita yuyayllapa Dyuspaq unay santu rimaqkuna nishqanda, Kamachikuq Washadurn-
inchiq Jisukristu kamachikushqanda, apustulninguna yach'achishushqanda.
3 Piru puntata kaykuna ancha allita intyindiyllapa: Yaqqana jwisyu diya
ch'ayamuptinmi, kayshina rin kaq. Wakin runakunam Dyus nishqanda burlashpa,
kwirpumba gustundalla rurashpa, rinllapa kawsaq. 4 Paykunaqam asikushpa
rinllapa tapushuq: “Mayá, ¿maytaq Jisukristu shamunchu? Dyusqam ufrisikushqa,
Jisukristu shamurinambaq, ¿manachu? ¿Maytaq rikch'anchu? Unay agwilunchiqkunapa
tyimpunmandapacha, kay pacha kashqanmandapismi chayshinalla. Manam nimapis
kambyakanchu”, nishpa. 5 Chaqa chay asikuqkunaqam yach'ashpapis, mana
munanllapachu kriyiyta: Tayta Dyusmi rimashpalla, syiluta, kay allpata rurarqan,
yakumanda akrashpa. 6 Dyusmi unay tyimpupi kay mundupi tukuy ima kaqta
yakuwan chingachirqan, nishpa. 7 Piru Dyusmi kamashqa, kay pacha, syilupis, jwisyu
diyapi rupashpa chinganambaq. Chay ninakunawan rupachishpam, chay asikuq
uchayuqkunatapis rin chingachiq.
8 Piru kuyashqay masitakuna, kaytar yach'ayllapa: Siñurninchiqpaqqam suq diyalla
mil watakunashina. Mil watakunapismi paypaqqa suq diyashinalla. 9 Piru wakin
runakunaqam yuyanllapa: Dyusmi ancha unayan chay ufrisikushqanda kumplinambaq,
nishpa. Piru manam paykuna yuyashqanshinachu. Chaqa Dyusqam mana yanqachu
unayaykanqa. Ashwanmi payqa ancha allin kashpa shuyakuykan, ancha munashpa
yumbay runakuna, warmikuna uchangunata dijashpa, paypi kriyinambaqllapa. Chaqa
manam munanchu, ni suq runa, ni suq warmi chinganambaqqa.

* **2:16** Números 22.21-35

10 Manchu ladrunqa tutap qonqaylla shamun suwawananchiq. Chayshinam qonqaylla
Siñurninchiq Jisukristupis mana yuyashqanchiq diyapi rin shamuq. Chay diyaqam syiluqa
tukuy imandin ancha kunyashpa chullushpa rin ushyakaq. Kay mundupismi tukuy
imandin ninawan lumyashpa, limpu rin ushyakaq.
11 Yach'ashpa: Tukuy imam rin ushyakaq, nishpaqa, Dyusta kasushpa, adurashpa
kawsashunllapa, ama nima uchata rurashpachu. 12 Chayshina kawsashpaqa, imashinapis
Dyuspaq allita yach'achikushun, pay mas utqa shamunambaq. Chay diyaqam syiluqa
tukuy imandin chullushpa lumyaykaq ninakunawan rin ushyakaq. 13 Piru noqanchiqku-
naqam shuyaykanchiq mushuq syiluta, mushuq pachata Dyus ufrisiwashqanchiqta.
Chaypiqam ancha shumaqta rinchiqllapa kawsaq, Jisukristu ancha allin justisyata ru-
raptin.
14 Chayri kuyashqay masitakuna, chaykunata shuyashpaqa, imashinapis allikunatalla
rurashpa, shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus shamushpa, ama nima laya uchayuqta
tariwananchiq. 15 Allitar intyindiyllapa, Siñurninchiq Jisukristuqam shuyaykan, mas
achka runata warmita washanambaq. Chaymi manaraq shamunchu. Chayshinallam
chay kuyashqanchiq masitanchiq Pablupis, Dyus yanapaptin, yach'ayniyuq kashpa,
qamkunata iskibrishushqa. 16 Chayshinallam paypis yumbay kartangunapi qamkunata
yach'achishushqa. Lukismi chay kartangunaqa trabajus intyindinapaq. Chaymi chay
runa mana intyindiqkunaqa, Dyuspi mana allita kriyishpa, Pablu nishqanda kambyashpa,
suq layatana yach'achikunllapa. Chayshinallam Dyuspa Santu Librumba wakin partingu-
natapis dañashpa, yanqakunata yach'achikunllapa. Chaymi paykunaqa rinllapa chingaq.
17 Chayri kuyashqay masitakuna, allitana yach'ashpa tukuy chaykunata, sigiyllapa
Tayta Dyuspi allita yuyakushpa. Kwidakayllapar, chay llullakuqkuna ama ingañashushpa,
Dyusmanda akrashunanllapa. 18 Ashwanri Siñurninchiq Washadur Jisukristuta shun-
qonchiqpi mas allita riqsishunllapa, chayshina masta masta yach'ananchiq: Paymi an-
cha kuyawanchiq, nishpa. ¡Biba Siñurninchiq Jisukristu! ¡Payri kanan tukuy tyimpupis
alabashqa kanqa! Chayshina kanqa.

APUSTUL SAN JWANMI
KAY PUNTA KARTATA ISKIBRIRQAN
(1 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi yach'akuqningunamanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay kartataqa? Manam allitaqa yach'anchiqchu, piru kinsapch'i iskibrirqanqa Jisukristupi kriyiqkuna tukuy partipi tiyaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwan ancha byijituna kaptinqam, wakin runakuna Jisukristupi kriyiqkunawan tandakaqllapa. Piru paykunaqam llullata yach'achikuqllapa kayshina: "Noqanchiqkunapa kwirpunchiqqam ancha uchayuqkuna. Chaymi Dyuspa Churin Jisukristuqa mana kwirpuyuqchu karqan", nishpa. Chaymi Jwan chay mana baliq duktrinapaq yach'ashpa, kay kartataqa iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkuna chay llullakuqkunata ama kriyinambaqllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Jwanqam kayshina iskibrirqanqa: "Noqa kikiymi rikashqa kani, uyashqa kani Jisukristutaqa. Chaymi mana nimata llullakushpachu, allip kaqtalla niykillapa Jisukristu yach'achikushqandaqa", nishpa. Jwanqam kay kartapiqa yach'achikurqambis, kuyanakunanchiq suqwan suqwan.

1 Jn 1.1-4 niwanchiqllapa, Jwan kikinmi Jisukristuta rikarqan. Chaymi iskibrirqan, Jisukristupi kriyinanchiq.

1 Jn 1.5-2.17 yach'achiwanchiq, Dyuspi kriyiqkunaqa kawsanqa, ama uchakunata rurashpachu. Piru uchata rurashpallapaqar, Dyusman mañakushunllapa pirdunawananchiq. Kriyiq masinchiqkunatar kuyashunllapa. Kay pachapa imangunataqar ama munashunchu.

1 Jn 2.18-29 niwanchiq, mayqan runa Jisukristupaq llullakunata yach'achikuptinqa, ama kriyishunllapachu.

1 Jn 3.1-24 niwanchiq, Dyuspa wambrangunam kanchiq. Chayri kuyanakushun suqwan suqwan.

1 Jn 4.1-6 niwanchiq, mayqan runa yach'achikuptinqa, allita intyindishun: "¿Rimaykanchu Dyus munashqanda ichu dyablu munashqanda?", nishpa.

1 Jn 4.7-5.12 yach'achiwanchiq, Dyusmi yanapawanchiq kuyanakunanchiq. Chaqa mayqan runa, warmi kuyakushpaqam, allipta Dyuspi kriyiqkuna.

1 Jn 5.13-21 niwanchiq, Tayta Dyuspa Churin Jisukristupi yuyakushpam, yach'anchiq: Tukuy tyimpum Dyuswan rinchiqllapa kawsaq. Dyusmi mañashqanchiqta uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.

Jisukristum kawsachiwanchiqllapa

1 Kay kartatam iskibriykillapa, yach'anayki suq ancha allin Rimaqpaq. Manaraq kay
mundu kaptinmi, chay Rimaqqa karqanna. Chaymandaqam payqa noqaykunawan
purirqan. Chaymi paytaqa uyashqallapa kani kikiy rinriyllapawan. Rikashqallapa kani
kikiy ñawiyllapawan. Kikiy makiyllapawanmi paytaqa llamkarqayllapa. Chay Rimaqqam
yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiq. (Paymi Jisukristu.) 2 Payqam Tayta
Dyuspa pullan karqan. Chaymandaqam Dyusmanda shamushpaqa, noqaykunawan
purirqan. Payta riqsishpam, tistigunguna kanillapa. Paymi washawanchiq, tukuy tyimpu
kawsananchiq. Chaymi pay rurashqanda parlachiykillapa. 3 Chayraykum rikashqayl-
lapata, uyashqayllapata niykillapa, qamkunapis noqaykunawan suq yuyayniyuqlla
kanaykillapa. Chaqa Jisukristupi kriyishpam, noqaykunaqa Tayta Dyuswan, Churin
Jisukristuwambis allipta suq yuyayniyuqlla kanillapa. 4 Chaymi kay kartata iskibriykil-
lapa, tukuy shunqoykiwan kushikunaykillapa.

Tayta Dyusmi michashina

5 Jisukristu kay niwashqandam qamkunataqa yach'achiyki. Paymi niwashqallapa:
"Tayta Dyusqam mana nima uchayuqchu. Chaymi paypiqa mana kanchu tutayaqqa.
Ashwan ancha allin kashpam, rupayshina ancha achikchakun", nishpa.
6 Chayri uchakunata rurashpaqa, ama nishunllapachu: "Dyustam riqsini. Paywanmi
purini", nishpaqa. Chayshina nishpaqam, llullakuykanchiq. Chaqa Dyus niwashqanchiq-
taqam mana kasuykanchiqchu. 7 Piru Dyusshina allitalla rurashpa, achikpishina
kawsaptinchiqqam, suq yuyayniyuqlla kanchiqllapa. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay
uchanchiqmanda pirdunawanchiq, Churin Jisukristu yawarninda noqanchiqkunapaq
ich'ashqanrayku.

8 Piru “Manam noqaqa uchayuqchu kani” nishpaqam, noqanchiqlla ingañakaykanchiq.
Chaqa chayshina nishpaqam, ancha llullakuykanchiq. 9 Piru mana nimata pakash-
pachu, Dyusman mañakuptinchiqqam, uchanchiqkunata pirdunawananchiq, payqam
mañashqanchiqta rin ruraq. Chaqa ancha allin, ancha kumplidu kashpam, yumbay
uchanchiqmanda rin pirdunawaqninchiq, ama nima uchayuqna kananchiqllapa. 10 Piru
“Manam nima uchayuqchu kani” nishpaqam, Dyustaqa riqsiykanchiqllapa llullakuq-
tashina. Chaqa payqam niwashqa kanchiq: “Uchayuqmi kangillapa”, nishpa. Piru manam
kriyinchiqllapachu.

2

Jisukristum allin abugadunchiq

1 Qamkunam kuyashqay wambraykunashina kangillapa. Chaymi kay kartata iskib-
riykillapa kunashushpa, ama nima uchata ruranaykillapa. Piru mayqanninchiq uchata
ruraptinchiqqam, Tayta Dyuspa ñawpambi kan suq ancha allin abugadunchiq, faburn-
inchiqta rimanambaq. Paymi ancha allin Jisukristu. 2 Chaqa Jisukristuqam wañurqan
uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Piru manam noqanchiqpaqllachu wañurqanqa.
Ashwanmi wañurqanqa munashpa washayta yumbay runakunata, warmikunata.
3 Tayta Dyus kamachikushqanda kasushpaqam yach'anchiqna: Alliptam shunqoypi
payta riqsini, nishpa. 4 Piru chay mayqan niq: “Noqam shunqoypi Dyusta riqsini”, nishpa,
piru Dyus kamachikushqanda mana kasushpaqam llullakuykan. Manam alliptachu
rimaykan. 5 Piru Dyusta kasuqkunaqam allipta tukuy shunqonwan payta kuyanllapa.
Chayshinam yach'anchiq: Dyuspa wambrannam kanchiq, nishpa.
6 Piru mayqan niqqam: “Noqam Tayta Dyuspa wambran kani” nishpaqa, Jisukristushi-
nalla kawsanqallapa.

Kay kamachikushqandar kasushunllapa

7 Masitakuna, manam iskibriykichu mushuq kamachikushqayta. Chaqa Jisukris-
tupi kriyishqayki diyamandapacham Dyus kamachikushqanda yach'akushqallapa kangi.
Chay kamachikushqandam iskibriykillapa. 8 Piru kananqam kay allip kaqtapis iskib-
riykillapa, mas allita intyindinaykillapa chay yach'akushqaykita. Chaqa Jisukristum
Dyus kamachikushqanda rurashqa. Chaymi qamkunapis allitana rurashpaqa, manana
tutayaqpishinachu puriykangillapa. Ashwanmi kananqa qamkunapa bidaykipiqa Tayta
Dyusna achikchakuykan.
9 Piru chay mayqan niq: “Dyuswannam achikpishina kawsaykani” nishpa, piru
runa masinda ch'iqnishpaqam, uchangunapilla kawsaykan. Chaymi tutayaqpishina
puriykan. 10 Piru mayqan runa masinda kuyaqqam Dyuswanna achikpishina puriykan.
Chaymi dyabluqa manana atinchu ishkichiyta, uchata ruranambaqqa. 11 Piru chay runa
masinda ch'iqniqqam uchanrayku tutayaqpishina kawsaykan. Manchu suq sarkuqa
mana yach'anchu: Maytam riykani, nishpaqa. Chayshinallam chay uchayuqkunapis
tutayaqpishina puriykanllapa suq sarkushina.
12 Kriyiq masitakuna, qamkunam wambraykunashina kangillapa. Chaqa Tayta Dyusmi
uchaykikunamanda pirdunashushqa, Jisukristu wañushqanrayku. Chaymi kay kartata
iskibriykillapa. 13-14 Wakinnikiqam taytakuna kangillapa. Qamkunaqam Jisukris-
tupi kriyishqallapa kangi. Payqam manaraq nimapis kaptin, kashqana. Chaymi
paypi kriyishqaykirayku, iskibriykillapa kay kartata. Qamkuna wambra runakuna-
mambis iskibriyki. Chaqa qamkunaqam jwirti kashpa, Tayta Dyus nishqanda tukuy
shunqo kriyishpa, dyabluta binsishqallapa kangi. Chaymi qamkunatapis iskibriyki kay
kartata. Qamkuna wambrakunamambis iskibriyki, Tayta Dyuspi kriyishqaykirayku.
*[Nuta: Achka yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Chay “taytakunam” munan niyta, Dyuspaq
yach'achikuqkuna; chay “wambra runakunam” munan niyta, chay yach'achikuqkunapa
yanapakuqninguna; chay “wambrakunam” munan niyta, Jisuspi yumbay kriyiqkuna,
nishpa.]*
15 Amar munayllapachu kay munduta ni kusasningunata. Chaqa mayqan ancha munaq
kay mundupi kaq kusaskunataqam mana kuyanchu Tayta Dyustaqa. 16 Kay mundupi
achka tiyaqkunam kwirpun munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imakunata rikash-
paqa, ancha munanllapa. Wakinqam ashla imayuq kashpa ichu ashla imata yach'ashpaqa,
ancha alabakanllapa. Chay laya yuyaykunaqam mana shamunchu Dyusmandaqa. Ash-
wanmi shamun uchayuq runakunamanda. 17 Kay munduqam tukuy imandin, runakuna
munashqambis ushyakaykanna. Limpunam rin chingaq. Piru noqanchiqkuna Dyus
munashqanda rurashpaqam, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

Jisukristupa kuntrangunam shamushqa

18 Ijitukuna, kay pachaqam rin ushyakaq. Chay diyaqam ch'ayamuykanna. Manchu
qamkunaqa uyashqa kangi: “Rinmi kaq Jisukristuta kuntraq”, nishpa. Allibmi chayqa.
Kananqam achka kuntraqkunana kan. Ch'iqninllapam Jisukristuta. Chaymi yach'anchiq:
Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpa. 19 Chay kuntraqkunaqam yumbay noqanchiq-
manda akrakashqa. Chaqa paykunaqam yanqa kriyiq tukushpa, pullanchiq kashqallapa
karqan. Piru Jisukristupi allipta kriyishpaqach'i, kanangaman pullanchiq kanandallapa.
Piru paykuna noqanchiqmanda akrakaptinnam, yach'anchiqllapa: Jisukristupiqam mana
alliptachu kriyishqallapa, nishpa.
20 Piru Jisukristum qamkunata qoshushqa Santu Ispiritunda. Chaymi yumbayniki
yach'angillapa allip kashqanda. 21 Kinsapch'i yuyangillapa: Jwanqam iskibriwaykan
yuyashpa: Manam yach'anllapachu Dyuspaq, nishpa. Manam chayshinachu. Chaqa
qamkunaqam yach'angina Dyus nishqanda. Chaymi iskibriykillapa, qamkunata masta
yanapashunay. Chaqa yach'angillapanam: Tayta Dyus nishqanqam allip. Manam nima
llullachu, nishpa.
22 Mayá, ¿pitaq chay llullakuqqa? Payqam nin: “Jisukristuqam mana Dyus Akrashqan
Washadurchu”, nishpa. Chay laya rimaqkunaqam Jisukristuta kuntranllapa. Chaqa payta
ñigashpaqam, Tayta Dyustapis ñigaykanllapa. 23 Chaymi Jisukristuta ñigaqkunaqa mana Tayta
Dyuswanchu. Piru Jisukristupi kriyiqkunaqam Taytanchiq Dyuswambis.
24 Chaymi niykillapa: Allitar yuyayllapa Dyus nishqanda. Chaqa Jisukristupi kriy-
ishqayki diyamandapacham allita yach'akushqallapa kangi pay nishqanda. Chayta allita
yuyashpaqam, ringillapa kawsaq Jisukristuwan, Tayta Dyuswambis. 25 Chaqa Jisukris-
tuqam ufrisiwashqa kanchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa.
26 Chaymi kay kartata qamkunaman iskibriyki, allita yach'anaykillapa, chay llul-
lakuqkuna ama ingañashunanllapa. 27 Piru Jisukristum Santu Ispiritunda qoshushqallapa,
qamkunapi tiyanambaq. Chaymi manana nisisaryuchu, ni pipis suq laya duktrinata
qamkunata yach'achishunan. Chaqa chay Santu Ispiritunmi tukuy ima allip kaqta qamku-
nata yach'achishungi; manam llullakunatachu. Chayri chay Santu Ispiritu nishushqanda
kasushpa, Jisukristupi allita kriyishpa kawsayllapa.
28 Chayri kananqa ijitukuna, Jisukristumanda amana akrakashunllapachu. Ashwanri
paypina yuyakushpa kawsashun, pay shamuptin, kushikushpa shuyananchiq, ama ni-
mata manchashpachu. 29 Chaqa qamkunaqam yach'angillapa: Dyusmi ancha allin,
nishpa. Chaymi chay mayqan allita rurashpa kawsaqqa Dyuspa wambranguna.

3

Dyuspa wambrangunam kanchiq

1 ¡Yuyayllapa, Tayta Dyusqa anchallana kuyawanchiqllapa! Chaqa kikin wambran-
gunapaqmi riqsiwanchiqllapa. Allibmi paypa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi
Dyuspi mana kriyiqkuna mana yach'anllapachu: ¿Ima laya runakunataq Jisukristupi
chay kriyiqkunaqa? nishpa. Chaqa Dyusta mana riqsinllapachu yuyayningunapi.
2 Kuyashqay masitakuna, kananqam Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Piru ma-
naraqmi yach'anchiqchu: ¿Imashinaraq rinchiqllapa kaq? nishpaqa. Piru kaytaqam
yach'anchiqna: Jisukristu shamuptinmi, payta rikaptinchiq, Tayta Dyus rin kambyawaqn-
inchiq, Jisukristushina kananchiqllapa, nishpa. 3 Chaymi yumbayninchiq Jisukristuta mu-
nashpa rikayta, uchanchiqkunata dijaykanchiqllapa, Jisukristushina limpyu shunqoyuq
kananchiqllapa.
4 Piru uchata ruraqkunam mana kasuykanchu Dyus kamachikushqandaqa. 5 Kanan
qamkunaqam yach'angina: Jisukristu mana nima uchayuq kashpam, kay pachaman
shamurqan, uchanchiqkunamanda washawananchiq, nishpa. 6 Chaymi Jisukristupi
kriyiqkunaqa manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa. Piru chay uchata
ruraqkunaqam Jisukristupi mana alliptaqa kriyinllapachu, ni riqsinllapachu paytaqa
shunqonllapapi.
7 Chayri ijitukuna, amakish dijakangillapachu, ni pipis ingañashunanqa. Chaqa allita
rurashpa kawsaqqam allin runana. Paymi Jisukristushina shumaqtana kawsaykan.
8 Piru uchata rurashpa kawsaqkunaqam dyablupa wambranguna. Chaqa Tayta Dyus
wichukushqan diyamandapacham dyabluqa uchata rurashpalla kawsan. Chaymi Dyuspa
Churin Jisukristu shamurqan chingachiq dyablu chay mana alli rurashqanda.
9 Dyusqam washawashqa kanchiq, wambranguna kananchiqllapa. Chaymi Santu
Ispiritun shunqonchiqpi tiyaptin, manana atinchiqchu kawsayta uchakunata rurashpa.
10 Ancha riqsiypaqllam Dyuspa wambranguna, dyablupa wambrangunaqa. Chaqa chay
dyablupa wambrangunaqam mana allikunata rurashpa kawsanllapa. Kanan runa masin-
dapismi mana kuyanllapachu.

Kuyanakushunllapa suqwan suqwan

11 Chaqa Dyusmi kamachiwanchiq, kuyanakunanchiq suqwan suqwan. Chaytaqam
unaymandapacha uyashqallapa kangi. 12 Chayri ama chay unay Kayinshinaqa kashun-
llapachu. Paymi dyablupa karqan. Chaymi masanda wanchirqan. Mayá, ¿imapaqtaq
masandaqa wanchirqanqa? Chaqa chay Kayinmi mana allikunata rurashpa kawsaq. Chay
masan Abilqam allikunata rurashpa kawsaq. Chaymi chay Kayinqa imbidyashpa, masan
Abilta wanchirqan.
13 Kuyashqay masitakuna, Jisukristupi mana kriyiqkuna ch'iqnishuptinllapaqa, ama
yuyayllapachu: ¿Imapaqraq ch'iqniwan? nishpaqa. 14 Chaqa noqanchiqpismi Dyuspi
manaraq kriyishpa, chingananchiq karqanchiqllapa. Piru kananqam suqwan suqwan
kuyanakunchiq. Chaymi yach'anchiqllapa: Mushuq bidamannam yaykushqa kani,
nishpa. Piru suqkunata mana kuyaqkunaqam wañushqashinaraq. 15 Chaymi suqku-
nata ch'iqniqkunaqa rinllapa chingaq. Chaqa Dyuspaqqam paykunaqa suq matan-
syirushina. Kanan qamkunaqam yach'angi: Mayqan matansyiru kashpaqam, mana
rinchu washakaq, tukuy tyimpu Dyuswan kawsanambaq, nishpa. 16 Piru Jisukristum
yach'achiwanchiq imashina kuyanakunanchiq. Chaqa paymi kuyawaqninchiq wañurqan
washawananchiq. Chaymi noqanchiqkunapis kriyiq masinchiqkunata kuyashpa, listu
kashunllapa wañunanchiq, paykunata washananchiq. 17 Piru mayqanninchiq kriyiq
masinchiqta mana nimayuqta rikashpa, mana yanapashpa imanchiqwanqam, mana
nimatapis Tayta Dyustaqa kuyaykanchiqchu. 18 Kuyashqay wambrakuna, amar shim-
inchiqwanllaqa kuyashunchu runa masinchiqkunataqa. Ashwanri allipta kuyashpa,
paykunata yanapashunllapa.

Allitar rurashun, ama penqakunanchiq

19 Chayshina kuyanakushpaqam yach'anchiqna: Dyuspa allip wambranmi kani, nishpa.
Chaymi paypa ñawpanman ch'ayashpaqa, manana rinchiqllapachu penqakuq. 20 Chaqa
mana allita rurashpaqam, das syintinchiq shunqonchiqpi: Ama chaytaqa ruranay-
tachu, nishpa. Piru Tayta Dyusqam noqanchiqmanda mas pwidiq kashpa, masta
yach'an. Chaymi payqa tukuy ima rurashqanchiqta yach'ashpapis, atin pirdunawayn-
inchiqta. 21 Chaymi kuyashqay masitakuna, allita kawsashpaqa, shunqonchiqpi man-
ana nimata syintishpachu, atinchiqna kushikuyta Dyuspa ñawpambi. 22 Chaqa Dyus
kamachikushqanda kasushpa, pay munashqanda ruraptinchiqmi, mañakushqanchiqta rin
qowaqninchiq. 23 Paymi kamachiwashqa kanchiq, Churin Jisukristupi kriyinanchiql-
lapa, suqwan suqwan kuyanakunanchiq, pay niwashqanchiqshina. 24 Chaymi Dyus
kamachikushqanda kasuqkunaqa paywanna kawsanchiqllapa. Kanan Dyuspismi shun-
qonchiqpi kawsan. Mayá, ¿imashinam yach'anchiq: Tayta Dyusmi noqanchiqpi kawsan,
nishpaqa? Chaytaqam yach'anchiq, Santu Ispiritunda qowaptinchiq.

4

¿Pim Dyuspa Santu Ispiritunwan, pim dyabluwan?

1 Kuyashqay masitakuna, kay mundupiqam Dyuspaq achka rimaq tukuqkuna
puriykanllapa: “Dyus niwashqandam rimani” nishpa. Amakish dijakangillapachu
ingañashunambaq. Ashwanri paykunataqa allita mallipayllapa yach'anayki: ¿Allipchu
Dyuspa Santu Ispiritunwan ichu mana? nishpa. 2 Kayshinam atingillapa riqsiyta:
Kay runam Dyuspa Santu Ispiritunwan, nishpa. Dyuspa Ispiritunwan puriqkunaqam
ninqallapa: “Siñurninchiq Jisukristum Dyusmanda shamushpa, kay mundupi nasirqan
noqanchiqshina kwirpuyuq”, nishpa. 3 Piru mayqan rimaq: “Jisukristuqam mana
kwirpuyuqchu shamushqa”, nishpaqam, mana Dyuspa Santu Ispiritunwanchu.
Chaykunaqam dyablupa ispiritunwan. Chaqa chay dyabluqam Jisukristuta kuntran.
Qamkunaqam uyashqa kangi: “Chay dyablupa ispiritunmi rin shamuq” nishpa. Chayqam
allip kashqa. Kananqam allipta kay mundupina puriykan.
4 Ijitukuna, qamkunaqam Dyuspa wambranguna kangillapa. Chaymi Dyuspa Santu
Ispiritunqa qamkunapi tiyan. Payqam mas pudirniyuq chay llullakuqkunapa ispiri-
tunmandaqa. Chaymi qamkunaqa binsishqallapa kangi kay mundupi llullakuqkunata.
5 Chay llullakuqkunaqam kay mundupa imangunapi yuyakushpalla rimanllapa. Chaymi
Dyuspi mana kriyiqkunaqa paykunata ancha allita uyanllapa. 6 Piru noqanchiqkunaqam
Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Chaymi yach'achikuptinchiq, Dyusta kasuqkunaqa
ancha allita kasuwanchiq. Piru dyablupa kaqkunaqam mana munanllapachu kasuwayn-
inchiqta. Chayshinam atinchiq riqsiyta: Mayqanmi Dyuspa wambran kashpa, allip kaqta
riman; mayqanmi dyablupa wambran kashpa, llullakun, nishpa.

Tayta Dyusmi yumbayta kuyawanchiq

7 Kuyashqay masitakuna, Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chayri noqanchiqkunapis
suqwan suqwan allita kuyanakushun. Chayshina yumbaywan kuyanakushpaqam,
Dyuspa wambranguna kanchiqllapa. Paytaqam shunqonchiqpi allita riqsinchiq. 8 Tayta
Dyusqam ancha kuyakun. Chaymi mana kuyakuqkunaqa mana paypa wambrangunachu.
Chaqa shunqombiqam mana paytaqa riqsinllapachu. 9 Tayta Dyusmi suq Churiyuqlla
kashpapis, chay Churinda kach'amurqan kay munduman, uchanchiqrayku wañunambaq,
Dyuswan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. Chaymi yach'anchiq: Dyusmi ancha
kuyawanchiq, nishpa. 10 Chaqa manam noqanchiqkunachu Dyusta puntata kuyashqachu
kanchiq. Ashwanmi Dyusqa noqanchiqkunata puntata kuyawashqa kanchiq. Chaymi
kach'amurqan Churin Jisukristuta kay pachaman, wañushpa, uchanchiqkunamanda pir-
dunawananchiq.
11 Chayri kuyashqay masitakuna, chayshina Tayta Dyus ancha kuyawaptinchiqqa,
noqanchiqkunapis suqwan suqwan kuyanakushun. 12 Manam pipis Tayta Dyustaqa
rikashqachu. Piru kuyanakuptinchiq suqwan, suqwanqam, Dyuspa Santu Ispiritun
shunqonchiqpi tiyashpa yanapawanchiq, mas allita kuyanakunanchiq. 13 Chaqa Santu
Ispiritunda qowaptinchiqmi, yach'anchiqllapa: Dyuswannam allipta kaykanchiq. Payp-
ismi allipta noqanchiqwan, nishpa. 14 Noqaykuna kikiymi rikashqallapa kani Dyuspa
Churindaqa. Chaymi tistigunguna kashpa, allipta niykillapa: Dyusmi Churinda kay
munduman kach'amurqan, yumbayta washawananchiq. 15 Kanan mayqan yuyakuqmi:
“Jisukristuqam Dyuspa Churin” nishpa, payqam Tayta Dyuswan. Dyuspismi paywan.
16 Kanan yach'anchiqmi: Dyusmi ancha kuyawanchiq. Chaqa paymir ancha
kuyakuqqa. Chaymi yumbay allita kuyakuqqa Dyuswanna. Dyuspismi paykunawanna.
17 Chayshinam noqanchiqkunaqa kay mundupi kawsashpaqa, yach'akuykanchiq
Jisukristushina kuyanakushpa kawsayta. Chaymi jwisyu diya ch'ayamuptinqa, mana
manchashpachu rinchiqllapa kushikuq. 18 Chaqa noqanchiqkuna Tayta Dyuswan
kuyanakushpaqam, manana manchanchiqchu: Paych'i rin kastigawaq, nishpaqa. Piru
chay kastiguta shuyaqkunaqam ancha manchashpa, llakishpa kawsaykanllapa. Chaymi
chay manchaqkunaqa manaraq allitaqa yach'akushqachu kuyanakuyta.
19 Tayta Dyusmi puntata noqanchiqkunata kuyawashqa kanchiq. Chaymi noqanchiqku-
napis paytaqa kuyanchiqllapa. 20 Piru chay mayqan rimaq: “Noqaqam Dyusta kuyani”
nishpa, piru runa masinda ch'iqnishpaqam, llullakuykan. Chaqa runa masinda rikashpa
mana kuyaqqam mana Dyustaqa atinmanchu kuyayta mana rikashpaqa. 21 Chaymi
Jisukristuqa kayshina kamachiwashqa kanchiq: “Dyusta kuyaqkunaqar runa masingu-
natapis kuyanqallapa”, nishpa.

5

Dyuspir allita yuyakushunllapa, ama uchayuqkunashina kawsananchiq

1 Dyuspa yumbay lijitimu wambrangunaqam kriyinchiqllapa: Jisukristum Dyus
Akrashqan Washadur, nishpa. Chayri Tayta Dyusta allipta kuyashpaqa, wambrangu-
natapis kuyashun. 2 Chayshina Dyusta kuyashpa, kamachikushqanda kasushpaqam,
yach'anchiqna: Dyuspa wambrangunatapismi kuyaykanchiq, nishpa. 3 Chaymi Dyusta
kuyashpaqa, kamachikushqanda kasunchiqllapa. Kanan chay kamachikushqanqam
mana trabajuschu kasunanchiqqa. 4 Chaqa Dyuspa wambranguna kashpa, paypi kriyish-
paqam, binsinchiq kay mundupi tiyaqkunapa mana baliq yuyayningunata. 5 Atinanchiq
binsiytaqam ancha allita kriyishunllapa: Siñurninchiq Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa.

Kaykunam yach'achiwanchiq Jisukristupaq

6 Kimsa tistigu layakunam yach'achiwashqa kanchiq: Jisukristum syilumanda
shamurqan, nishpa. Puntata Jisukristu yakupi shutikuptinmi, suq tistigushina karqan.
Chaymandaqam kruspi wañushpa, yawarninda ich'aptin, suq tistigushina karqan. Dyuspa
Santu Ispiritumbismi Jisukristupa faburninda rimarqan. Chay Santu Ispiritumbismi
mana llullakuq tistigu karqan. 7 Jisukristupaqqam ⌞syilupipis⌟ kimsa tistigukuna kan.
⌞Suqmi Tayta Dyus. Suqqam Jisukristu kikin. Suqqam Dyuspa Santu Ispiritun. Chay
tistigukunaqam kimsa kashpapis suqlla. 8 Chay nishushqayshinam kay pachapipis kimsa
tistigu layakuna yach'achiwanchiq Jisukristupaq.⌟ Suqmi Dyuspa Santu Ispiritun, suqqam
chay shutikushqan yaku, suqqam kruspi ich'ashqan yawarnin. Chay kimsandinmi suq
yuyaytalla Jisukristupaq yach'achiwanchiq. 9 Chaqa allin runakuna niwashqanchiqtam
kriyinchiqllapa, ¿manachu? Piru Dyus niwaptinchiq Churin Jisukristupaqqa, masta
kriyishunllapa. Chaqa Dyusqam mas allin tistigu chay allin runakunamandaqa.
10 Jisukristupi kriyiqkunaqam tukuy shunqo yuyakunchiq: Allibmi Jisukristuqa Dyuspa
Churin, nishpa. Piru suq runa Jisukristupi mana kriyishpaqam, Tayta Dyuspipis mana
kriyinchu. Chaqa Tayta Dyus Churin Jisukristupaq nishqandaqam mana kriyinchu.

Chaymi Tayta Dyuspaq alabis niykan: “Yanqam llullakun” nishpa. 11 Chaqa Dyusqam
niwashqa kanchiq Churimbaq: “Churiy wañushqanraykum rini washashuqllapa, tukuy
tyimpu noqawan kawsanaykillapa”, nishpa. 12 Chaymi Dyuspa Churimbi kriyishpaqam,
tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq. Piru Dyuspa Churimbi mana kriyishpaqam, mana
tukuy tyimpu rinchiqllapachu kawsaq Dyuswanqa.

San Jwanmi kartanda ushyashpa, kayshina kriyiq masingunata kunarqan

13 Kay kartatam iskibriyki qamkuna Dyuspa Churimbi kriyiqkunaman,
yach'anaykillapa: Dyuspa Churimba shutimbi kriyishpam, tukuy tyimpu Dyuswan
rinchiqllapa kawsaq, nishpa.
14-15 Kananqam ancha yuyakunchiqllapa Dyuspi. Chaqa yach'anchiqmi: Dyus mu-
nashqanda mañakuptinchiqqam, payqa uyawaqninchiq, rin qowaqninchiq, nishpa.
16-17 Masitakuna, kanmi ishkay laya uchakuna. Suq layaqam runakunata dañachin
wañunambaq. Suq layaqam dañachin, piru mana wañunambaqchu. Yumbay laya mana
alli rurashqanmi uchakuna. Piru suq laya uchaqam runakunataqa ancha dañachin
wañunanllapa. Chay wanchikuq uchapaqqam mana nimata niykillapachu. Piru chay suq
laya uchata ruraqkunapaqmi niyki: Dyusmanri mañakuyllapa chay masaykikunata pir-
dunanambaq, nishpa. Qamkuna mañakuptikiqam, Dyusqa paykunata uchangunamanda
rin pirdunaq.
18 Dyuspa wambrangunaqam manana kawsanchiqllapachu uchakunata rurashpaqa.
Chaqa Jisukristuqam ancha allita noqanchiqtaqa kwidawanchiq, dyablu ama uchata
rurachiwananchiq.
19 Chaymi yach'anchiqllapa: Dyuspam kanchiqllapa, nishpa. Piru Dyuspi yumbay mana
kriyiqkunaqam dyablu kamachishqanda ruranllapa.
20 Noqanchiqkunaqam yach'anchiq: Dyuspa Churinmi shamushqa, nishpa. Chaqa
payqam yach'achiwashqa kanchiq, riqsinanchiq Tayta Dyusta shunqonchiqpi. Paymi allip
Dyusqa. Kananmi Jisukristupi yuyakushpa kawsanchiqllapa. Chaqa paypismi allip Dyus
kashpa yanapawanchiq, tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.
21 Chayri ijitukuna, kwidakayllapa, ama yuyakunayki yanqa amitu layakunapi.
Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI
KAY SIGUNDA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(2 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: Kay kartatam iskibrirqan suq kriyiq masin warmiman, tukuy ayllundinman. Piru wakingunaqam yuyanllapa: Kay kartataqam iskibrirqan suq ilgisyaman. Chaymi mana allitaqa yach'anchiqchu: Pikunamanmi iskibrirqan, nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan, Jisukristupi kriyiqkunata kunanambaq, kuyanakushpa kawsananllapa; llullata yach'achikuqkunamanda kwidakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

2 Jn 1.1-6 niwanchiqllapa, allip kaqta kriyishpa, kuyanakushpa kawsananchiq.

2 Jn 1.7-11 niwanchiq, kanmi ancha achka llullata yach'achikuqkuna. Paykunaqam yach'achikun: "Dyuspa Churin Jisukristuqam mana kwirpuyuqchu kay mundumanqa shamurqan", nishpa. Chayri chay ingañakuqkuna mayqanninchiqman ch'ayawaptinchiqqa, ama pusadataqa qoshunllapachu.

2 Jn 1.12-13 niwanchiq, Jwanmi yuyarqan chay kriyiq masingunata das rinan watukuq, nishpa.

Allip kaqta kriyishpa, kuyanakushun

1-2 Ancha rrispitashqa panisita, Tayta Dyusmi qamta, wambraykikunata akrashushqallapa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chaymi qamkunaqa noqapa masaykunashina kangillapa. Chayraykum noqa yach'achikuq ansyanu kashpa, kay kartata iskibriykillapa chaypi yumbay tandakaq kriyiq masinchiqkunaman. Chaqa qamkunapismi noqaykunashina allip kaqta kriyishqallapa kangi. Chaymi noqaqa kriyiq masinchiqkunawan allipta kuyaykillapa. Chaqa yumbayninchiqmi allip kaqta tukuy tyimpu rinchiqllapa kriyiq. 3 Chaymi mañakuni Tayta Dyusman, Churin Jisukristuwan tukuy imapi yanapashunan, ama manchashpa, ashwan kushikushpa, kuyanakushpa, allip kaqta kriyishpa, shumaqta kawsanaykillapa.

4 Wakin wambraykikunatam tarishqa kani allip kaqpi kriyishpa, kawsaykaqta. Paykunaqam Dyus kamachikushqanda kasushpa, shumaqta kawsaykanllapa. Chaymi ancha kushikuni. 5 Chayraykum kuyashqa panisita, kananqa qamkunata rrugaykillapa, noqaykunawan shumaqta kuyanakunanchiq. Manam mushuq yuyashqaytachu kamachiykillapa. Chaytaqam unaymandapacha uyashqallapa kanchiq. 6 Chaqa Tayta Dyusmi kamachiwashqa kanchiq kuyanakunanchiq. Chaymi Dyusta allipta kuyashpa, mana shaykuq rinchiqllapa kasuq chay niwashqanchiqta.

Achka llullakuqkunam puriykan

7 Chaqa kay mundupiqam achka llullakuqkuna puriykanllapa. Kwidawkish qamkunata ingañashungiman. Chay llullakuqkunaqam mana munanllapachu kriyiyta: Jisukristuqam allip kwirpuyuq runa kashpa, shamushqa kay munduman, nishpaqa. Chay layata yuyaqkunaqam ingañakuq runakuna. Jisukristutam kuntranllapa. 8 ¡Kwidakayllapa! Qamkunaqam Dyuspaq allita yach'achikuykangi. Chay llullakuqkunata kasushpakish, mana ch'askingimanchu Dyusmanda yumban irinsyaykita. Amakish chayshinaqa kanqachu. Munanim Dyusmanda yumbay irinsyaykita ch'askinaykillapa.

9 Mayqan runa ichu warmi Jisukristu nishqanda dijaqqam manana Dyuswanchu. Piru Jisukristu nishqanda yach'achikuqqam Tayta Dyuswan, Jisukristuwambis. 10 Chay llullakuqkuna munaptin ch'ayashuyta, chay mana baliq duktrinanda yach'achikunanqa, ama ch'ayachiyllapachu wasikimanqa ni "Dyus yanapashunqa" niyllapachu. 11 Chaqa mayqan chayshina ch'ayachiqqam yanapaykan, masta ingañakunanllapa.

San Jwanmi kayshina kartanda ushyarqan

12 Mastam munani willashuyta. Piru munanim shamuyta qamkunaman, chaypi parlashpa, masta kushikunanchiq. Chaymi mana munanichu kay kartapilla masta parlachishuyta.

13 Kaypi tiyaq kriyiq masinchiqkuna qamkunapa masaykikuna. Chaqa Tayta Dyusmi paykunatapis akrashqa, paypa wambranguna kanambaq. Chaymi kaypi tandakaqkunapis napaykushungillapa. Chayshinalla kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JWANMI
KAY TIRSIRA KARTATA ISKIBRIRIRQAN
(3 JWAN)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? San Jwanqam Jisukristupa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta yach'ananchiq San Jwambaq.

¿Pipaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam iskibrirqan kay kartataqa kriyiq masin Gayupaq. Gayuqam Jisukristupaq yach'achikuqkunata yanaparqan, pusadata, mikunata qoshpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay kartataqa iskibrirqan kuyashqa kriyiq masin Gayuta alabashpa, kunashpa, animachishpa, kriyiq masingunata mana shaykuq yanapanambaq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

3 Jn 1.1-8 niwanchiqllapa, chay runa Gayum suqkunata yanapashpa, ancha shumaqta kawsashqambaq.

3 Jn 1.9-11 niwanchiq, suq runa Diwtrifis shutiqmi mana yanaparqanchu payman shamuq kriyiq masingunata. Kanan San Jwamba washandam rimarqan. Niwanchiqpis ama chay Diwtrifisshinaqa kananchiqllapa.

3 Jn 1.12 niwanchiq, suq ancha allin runa Demetrupaq.

3 Jn 1.13-14 niwanchiq, Jwanmi ancha munarqan das shamuyta, Gayuta watukuq, nishpa.

San Jwanmi alabarqan Gayuta

1 Kuyashqay kriyiq masita Gayu, noqa yach'achikuq ansyanu kashpam, kay kartitata
iskibriyki. Chaqa alliptam kuyayki.
2 Kuyashqay masita, yach'anim, ancha allitash kawsaykangi Tayta Dyuswan, nishpa.
Chaymi ancha mañakuni, allilla kashpa, ancha kushikushpa kawsanayki. 3 Wakin kriyiq
masinchiqkunam ch'ayamushpa, niwarqan: Chay Gayum Siñurninchiqta ancha allita
kuyashpa, kasun. Allip kaqpi kriyishpam, shumaqta kawsan, nishpa. Chayshina niwaptinmi, ancha kushikushqa kani. 4 Qamkunaqa noqa yach'achishuptiy Dyuspi kriyishpaqam, wambraykunashina kangillapa. Kanan tukuy imamandam masta kushikuni
yach'ashpa: Yumbay wambrayshina kaqkunam Dyusta kasushpa, allip kaqpi kriyishpa,
kawsaykanllapa, nishpa.
5 Kuyashqay kriyiq masita, imapipis yanapashpa kriyiq masinchiqkunataqam, ancha allita ruraykangi. Chay karumanda shamuq kriyiq masinchiqkunata yanapashpaqam, mas allita ruraykangi. 6 Chay yanapashqaykikunaqam tandakaq kriyiq masinchiqkunapa ñawpambi parlashqallapa: Chay masanchiq Gayum noqaykunata kayshina
ancha kuyawashqa, nishpa. Ancha allitach'i rurangiman masita, chay shamuqkunata imawambis yanapashpa, ñanda rinambaqqa. Chayshina yanapaptikim, Dyusninchiqqa ancha kushikun. 7 Chaqa chay kriyiq masinchiqkunam Jisukristu nishqanda
yach'achikushpa puriykanllapa. Chaymi paykunapa iman faltaptinqa, kriyiq masinchiqkunamandalla imatapis ch'askinllapa. Manam ch'askinllapachu chay mana kriyiqkunamandaqa. 8 Chayraykur noqanchiqpis paykunata yanapashun, paykunawan pulla
Dyusta sirbinanchiq, allip kaqta yach'achikushpa.

Diyutrifismi mana allikunata rurarqan

9 Kach'amushqam kani suq kartata qamkunaman. Piru chay runa Diyutrifismi munashpa kamachiyta kriyiq masinchiqkunata, mana munanchu kasuwayta. 10 Chaymi
payqa llullakushpa, yanqakunata noqapaqqa riman. Manam kuntintakanchu yanqakunata rimashpapis. Ashwambam mana ch'ayachinchu qamkunaman shamuqkunata.
Ashwambam chay suq kriyiq masinchiqkunatapis kamachin, ama ch'ayachinanllapa.
Mayqan ch'ayachiqtaqam qatin tandakashqan kriyiq masinchiqkunamanda. Chaymi
shamushpa, chay Diyutrifistaqa qaqllambi rini anyaq.
11 Kuyashqay masita, ama kawsaychu chay mana allin runakunashinaqa. Ashwanri
kawsay chay allin runakunashina. Chaqa allin runakunaqam Dyuspa wambranguna. Piru
chay mana allita ruraqkunaqam Dyustaqa mana riqsinllapachu shunqombiqa.

Demetrum allita rurarqan

12 Masanchiq Demetruqam mana chay malukunashinachu. Payqam ancha allita
kawsan. Yumbaymi paypaqqa ninllapa: “Ancha allinmi” nishpa. Chay nishqangunaqam

allip. Noqaykunapismi tistigu kashpa niykillapa: “Payqam ancha allin masanchiq”, nishpa. Chaqa qamqam yach'angi: Manam nunka llullataqa rimanillapachu, nishpa.

Kayshinam ushyakan kay karta

13-14 Mastam munani willashuyta. Lukismi yuyani shamuyta watukushuq. Chaymi chaypina parlashun. Chayraykum kay kartapi mana munanichu masta willashuyta.

15 Mayá, Dyus yanapashunqa, shumaqta kawsanaykillapa. Kaymanda yumbay kriyiq masinchiqkunapis qamkunata napaykushungi. Noqapa shutiypir napaykuy yumbay yanasuykunata (yanasaykunata). Chayshina kanqa. (Chaytallam iskibriykillapa.)

APUSTUL SAN JUDASMI
KAY KARTATA ISKIBRIRQAN
(JUDAS)

¿Pitaq karqan San Judas? Kinsapch'i kay Judasqa Jisukristupa, Santyagupa masan karqan. (Chay Santyagullam Jakubupis shutirqan.) (Liyishunllapa San Matiyu 13.55.) Payqam mana chay Judas Iskaryutichu karqan. Ashwanmi Jisuspi ancha allita kriyiq karqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Iskibrirqanqam Jisukristupi yumbay kriyiqkunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam achka llullata yach'achikuqkuna karqan. Suqkunatam yach'achirqanllapa, uchata rurashpa kawsananllapa. Chaymi Judasqa kriyiq masingunata kay kartapiqa kunarqan, chay llullata yach'achikuqkunamanda kwidakashpa, ama Jisukristumanda akrakananllapa.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Jud 1.1-2 niwanchiqllapa, Judasmi Dyuspi kriyiqkunaman kay kartata iskibrishqambaq.

Jud 1.3-16 niwanchiq, kwidashunri yumbay llullakuqmanda. Chaqa paykunaqam kayshina ninllapa: "Dyusqam ancha allin. Chaymi mana allita ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chayri munashqanchiqta rurashunllapa", nishpa. Piru Dyusmi paykunata ancha rin kastigaq.

Jud 1.17-23 niwanchiq, ama Dyusmanda akrakananchiq, shaykuq kriyiqkunata animachinanchiq, Dyuspi tukuy shunqo kriyirinanllapa.

Jud 1.24-25 niwanchiq, ancha pudirniyuq Tayta Dyusninchiqta alabananchiq, washawashqanchiqrayku, nishpa.

San Judasmi iskibrirqan Dyus akrashqangunata

1 Kuyashqay masitakuna, noqam Jakubupa masan Judas kani.
Jisukristupa kriyadunmi kani. Chaymi kay kartata iskibriykillapa qamkuna Dyuspi
kriyiqkunaman. Chaqa qamkunatam Taytanchiq Dyusqa akrashushqa, paypa wambran-
guna kanaykillapa. Chaymi Jisukristupi yuyakuptikillapa, payqa allita kwidashungillapa.
2 Tayta Dyusmanmi mañakuni, ancha llakipashushpa, kuyashushpa, qamkunata yana-
pashunambaq, shumaqta kawsanaykillapa.

Kwidakashunri llullakuqkunamanda

3-4 Kuyashqay masitakuna, ancham munarqani qamkunata yuyachishuyta Tayta Dyus
washawashqanchiqpaq. Lukismi yach'ashqa kani: Llullakuqkunash shamushqa qamku-
naman ingañashuq, nishpa. Chaymi iskibriykillapa rrugashushpa Dyus nishqandalla
qamkuna yach'achikunayki tukuy animuykiwan, binsinaykillapa chay llullakuqkunata.
Chaqa Jisukristupa duktrinanqam mana nunka kambyakanchu. Piru chay malukunaqam
Dyuspa duktrinanda dañachishpa, ninllapa: "Dyusmi ancha allin. Chaymi mana allita
ruraptinchiqpis, mana rinchu kastigawaqninchiq. Chaymi atinchiq rurayta tukuy ima
kwirpunchiq munashqanda", nishpa. Chayshina rimaqkunaqam Taytanchiq Dyusta,
Siñurninchiq Jisukristuta ñiganllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqa unaymanda-
pacha siñalashqa chinganannllapa.
5 Chayraykum qamkuna yach'aptikipis, munani yuyachishuyta imashinam Dyus-
ninchiq kastigan chay mana kasuqkunata, nishpa. Rikayllapa, Tayta Dyusmi isrraylinuku-
nata Ijiptu nasyunmanda surqoshpa, paypi mana kriyiqkunata chingachirqan. 6 Malu an-
jilkunatapismi kastigarqan. Paykunaqam karguyuq kashpapis, mana kuntintakashpachu,
munarqanllapa Dyuspa kargunda qoch'iyta. Chaypaqmi Dyusqa paykunata prisushpa,
kadinakunawan watashpa, tutayaqman wichukurqan, chaypi kanambaqllapa jwisyu
diya ch'ayamunangaman. 7 Chaymandaqam chay malu anjilkunashina chay Sudumapi,
Gumurrapi tiyaqkuna, chay sirkambi tiyaqkunapis malukunapaq tikrakarqanllapa. Chay
runakunaqam ullqopura warmiwanshina puñurqanllapa. Tukuy laya mana allikunata
rurashpam, animalkunashina kawsarqanllapa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunata kasti-
garqan mana nunka wañuq ninawan. Chayri chay kastigupaq yach'ashpaqa, amana
paykunashinaqa kawsashunllapachu. Ashwanri intyindishun: Tayta Dyusqam kastigan
uchayuqkunata, nishpa.
8 Chay llullakuq runakunaqam musqoyningunapi imata rikashpa, mana nimatapis
intyindishpachu, kwirpun munashqandalla ruranllapa. Mana munashpa kasuyta
Siñurninchiqtam, asta musyanllapa ancha pudirniyuqkunata. 9 Piru ni Dyuspa ancha
pudirniyuq anjil Migilqam chayshina maldisyan. Chaymi payqa Muysispa kwirpunda

dyabluwan qoch'inakushpa, dyablutaqa mana musyarqanchu. Ashwanmi kaytalla nirqan: "¡Tayta Dyusri anyashunqa!" nishpa. 10 Piru chay llullakuq runakunaqam mana intyindishpachu, musyanllapa asta chay mas pudirniyuq ispiritukunata. Chaqa mana intyindiq animalkunashinam kwirpun munashqandalla rurashpa kawsanllapa. Chaymi chay uchangunarayku rinllapa chingaq.

11 ¡Ay, chay llullakuqkunaqa, imananqaraqri! Chaqa paykunaqam Kayinshina uchata rurashqallapa. Balanshinam Dyusmanda akrakashqallapa, qellayta gananannllaparayku. Chay mana kasukuq runa Kurishinam mana munanllapachu Dyus nishqanda ruraytaqa. Chaymi rinllapa wañuq.* 12 Kriyiq masipura kushikushpa tandanakuptiki mikuqmi, chay ingañakuqkunaqa mana undaq mikunllapa, upyanllapa. Manam pitapis penqakunllapachu. Chaymi paykunarayku penqakungillapa. Malu michidurshinam paykunalla kwidakanllapa. Mana tamyayuq wayra apaq pukutayshinam mana nimatapis yanapawanchiqchu. Paykunaqam chay mana puqoq plantashina. Chaqa tyimpun ch'ayamuptinqa, yanqa rinchiq maskaq, ¿manachu? Chayshinallam chay llullakuqkunapis wañushqa, chakishqa, ch'upanmanda pilashqa plantashina. 13 Manchu mar yakuqa waqmanda kaymanda maqchikamushpa, babash'kunata wichukun manyaman. Chayshinallam chay llullakuqkunapis kallpatikunllapa, mana allikunata rurashpa. Paykunaqam chay lusiru ishkishpa chingaqkunashina. Chaymi sintinsyadu, tukuy tyimpu mas tutayaqpi kawsananllapa.

14 Chay punta runa Adamba tatara willkamba tatara willkanmi Inuk shutirqan.* Tayta Dyusmi chay Inuktaqa chay llullakuqkunapaq kayshina rimachirqan:

—¡Rikay! Siñurninchiqmi ancha achka mil anjilningunawan shamuykan, 15 yumbayninchiqta jusgawananchiq, allinda, malutapis. Chaqa malukunataqam rin kastigaq, yumbay mana allikunata rurashqanrayku, payta kuntrashpa, maldisyashqanrayku, nishpa.

16 Kanan chay mana alli ruraqkunaqam ancha kijakushpa, tukuy imapaq rimatikunllapa. Kawsanllapam kwirpun munashqandalla rurashpa. Ancha alabakashpam, mishki mishkita yap parlachinllapa runa masinda, iman kaqta munashpa surqoyta.

Judasmi kriyiq masingunata kunarqan

17 Kuyashqay kriyiq masitakuna, ama qonqayllapachu Siñurninchiq Jisukristupa apustulninguna chay tyimpu nishushqanllapata. 18 Paykunaqam willashurqanllapa: "Jwisyu diya sirkana kaptinmi, burlakuq runakuna rin kaq. Paykunaqam rinllapa kawsaq mana baliq munashqandalla rurashpa", nishpa. 19 Rinllapam animachiq kriyiq masinchiqkunata, paykunapura akrakananllapa. Santu Ispiritum paykunapi mana kaptin, rinllapa puriq kwirpun munashqandalla rurashpa.

20 Piru qamkuna, kuyashqay masitakuna, mana shaykuq animachikuy, mas allita Tayta Dyuspi kriyinayki. Santu Ispiritun qamkunata yanapashuptinri, Tayta Dyusman mañakuyllapa. 21 Tayta Dyusqam ancha kuyawanchiqllapa. Chayri paymanda ama akrakashpachu, ashwan kushikushpa Siñurninchiq Jisukristuta shuyashunllapa. Chaqa paymi ancha llakipawaqninchiq, shamushpa rin apawaqninchiq, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa.

22 Chayri Jisukristupi mana allita kriyiqkunata animachiyllapa, paypi tukuy shunqo kriyinanllapa. 23 Chayshina Dyuspaq suqkunata yach'achishpa, washashpam, alabis rrastraykangimanshina, ama ninaman yaykunanllapa. Kanan suq uchayuqkunatapis llakipayllapa. Piru chay laya uchakunatakish rurachishungiman. Ay, uchanllapaqar suq millanaypaq kanqa qamkunapaqqa, suq ancha mapa millanaypaq lach'apashina.

Tayta Dyusta alabashunllapa

24-25 Kananqa ⌞Siñurninchiq Jisukristu yanapawaptinchiq⌟ tukuy tyimpu alabashunllapa ancha yach'ayniyuq Taytanchiq Dyusta. Chaqa payllam Dyus. Pudirninwanmi washawanchiq, ama paymanda akrakananchiq. Ashwanmi ancha kushikushpa, mana nima uchayuqta rurawaqninchiq, ch'ayachiwanchiq paypa llipyaykaq ñawpanman. Chayri payqa tukuy tyimpu ancha pudirniyuq kanqa. Ancha llipyanqa. Yumbayta kamachinqa. ¡Chayshinam unaymandapacha ancha pudirniyuq kashqa! ¡Chayshinallam kanambis! ¡Chayshinalla kanqa tukuy tyimpu! (Chaytallam iskibriykillapa.)

---

* **1:11** Génesis 4.8; Números 31.16; Números 16

* **1:14** Génesis 5.18, 21-24

JISUKRISTU SAN JWANDA RIKACHISHQANGUNA (APUKALIPSIS)

¿Pitaq karqan San Jwanqa? Paymi Jisuspa dusi apustulninmanda suqnin karqan. Liyishunllapa chay punta parti San Jwanda, masta Jwambaq yach'ananchiq. Kay librutaqam iskibrirqan suq ancha padisishqan tyimpupi. Chaqa chay rrumanu gubyirnu Sesarqam Jisuspi kriyiqkunata ancha qesachashpa, Jwanda aparqan pinitinsyaman isla allpa Patmus shutiqman. Chay lugarpim kay librutaqa iskibrirqan.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Jwanqam kay librutaqa iskibrirqan prubinsya Asyapa syiti llaqtangunapi tandakaq kriyiq masingunaman.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Jisukristupi wakin kriyiqkunaqam ancha ñakashpa, manana munarqanllapachu sigiyta paypi kriyishpaqa. Chaymi Jisukristu Jwanman rikakushpa, nirqan: "Rikashqaykita iskibriy, noqapi kriyiqkuna yach'anambaq: Kayshinam kay munduqa rin ushyakaq, nishpa, ama shaykunanllapa".

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Niwanchiqqam: "Jisukristum rin kutimuq, paypi mana shaykuq kriyiqkunata apawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Piru payta mana kasuqkunataqam rin kastigaq", nishpa.

Apuk 1.1-20 niwanchiqllapa, Jwanmi iskibrirqan Jisukristu rikachishqangunata, nishpa.

Apuk 2.1-3.22 niwanchiq, Jisukristu syiti llaqtakunapi tandakaq kriyiq masinchiqkunata kunashqambaq.

Apuk 4.1-11 niwanchiq, Jwan musqoypishina Dyusta syilupi aduraykaqkunata rikashqanda.

Apuk 5.1-6.17 niwanchiq, Dyuspa Uñan syilupi kich'aptin suq rrullushqa libruta, achka kastigukuna lluqshishqambaq.

Apuk 7.1-17 niwanchiq, Dyusmi paypi kriyiqkunataqa urkungunapi suq siñalta rurashqambaq.

Apuk 8.1-11.19 niwanchiq, syiti anjilkuna syiti trumpitakunata waqachiptinmi, mas kastigukuna shamushqambaq.

Apuk 12.1-18 niwanchiq, dyablum Jisukristuta wanchiyta munashqambaq.

Apuk 13.1-18 niwanchiq, suq manchaypaq animalmi payta kasuqkunata siñalashqambaq.

Apuk 14.1-16.21 niwanchiq, Dyuspa anjilningunam syiti kupamanda kastigukunata basyashqambaq.

Apuk 17.1-20.15 niwanchiq, Dyusmi yumbay mana alli ruraqkunata allita jusgashpa, kastigashqambaq.

Apuk 21.1-22.21 niwanchiq, Dyusmi rin ruraq mushuq syiluta, mushuq allpata, Jisukristupi kriyiqkunaqa kushikushpa, chaypi kawsanambaq.

San Jwanmi iskibrirqan Jisukristu musqoypishina rikachishqangunata

1 Tayta Dyusmi Jisukristuta puntata nirqan: "Kayshinam das rin kumpliq", nishpa. Chaymandaqam Jisukristu anjilninda chaykunata yach'achishpa kach'amurqan, noqa Jwanda yach'achiwanambaq. Chaymi noqapis chay yach'achiwashqanda Jisusta sirbiq masiykunata kay librupi yach'achiykani. 2 Chaqa noqaqam tistigu kashpa, Tayta Dyus nishqanda, Jisukristu nishqanda, chay anjil rikachiwashqanda tukuy imata kay librupi iskibriykani.

3 Chay rikashqayqam utqana rin kumpliq. Chayri kay iskibrishqayta liyiqkunaqa, chay liyishqanda uyashpa kasuqkunapis ancha kushikunqallapa.

Jwanmi iskibrirqan syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

4 Noqa Jwanmi chay prubinsya Asyapi syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masiykunaman iskibriykillapa. Noqam Dyusman mañakuni, ancha kuyashushpa, tukuy imapi qamkunata yanapashunambaq, ancha kushikushpa, shumaqta kawsanaykillapa. Payqam tukuy tyimpu kawsan. Manam nunka nasirqanchu. Suq diyam kay pachaman rin kutimuq. Mañakunipismi, paypa trunumba ñawpambi syiti ispiritu kaqkuna tukuy imapi yanapashunambaq. 5 Mañakunipismi Siñurninchiq Jisukristuman, qamkunata ancha yanapashunambaq. Chaqa payqam ancha allin tistigu kashpa, allip kaqtalla riman. Ancha kuyawaqninchiqmi, yawarninda ich'ashpa, yumbay uchanchiqpaq pagarakurqan, Tayta Dyus pirdunawananchiq. Chayshina wañushpaqam, yumbay wañuqkunamanda puntata kawsamurqan. Chaymi payqa kay mundupi yumbay gubyirnukunata atin kamachiyta. 6 Jisukristuqam numbrawashqa kanchiq, payshina gubyirnukuna, kurakuna kashpa,

Tayta Dyusninda sirbinanchiqllapa. ¡Chayri payqa tukuy tyimpu ancha alabashqa, ancha
pudirniyuq kanqa! Chayshina kanqa.
7 ¡Uyawayllapa! ¡Jisukristum pukutaykunapi rin shamuq! Yumbay runakuna warmikunam
paytaqa rinllapa rikaq. Asta chay wanchiqkunapismi paytaqa rinllapa rikaq. Chayshina
shamuptinqam, tukuy llaqtakunapi tiyaq mana kriyiqkunaqa ancha manchashpa, rinl-
lapa waqaq. Arí, chayshinam allipta rin kaq.
8 Ancha pudirniyuq Dyusmi yumbaymanda mas pudirniyuq. Tukuy tyimpum
kawsashqa. Kanambismi kawsaykan. Suq diyam rin shamuq. Chaymi payqa kayshina
nin:
—Chay punta litra "A"shina kashpam, yumbaypa ñawpambi kani. Chay ultimu litra
"Y"shina kashpam, noqaqa tukuy imamanda masta rini duraq, nishpa.

Jwanmi musqoypishina Jisukristuta llipyaykaqta rikarqan

9 Noqa Jwanmi Jisukristupi kriyiq masikillapa kani. Chaqa Tayta Dyuspaq, Churin
Jisukristupaq yach'achikuptiymi, qamkunashina noqapis ancha padisishqa kani. Piru
qamkunashinam Tayta Dyusta mana shaykuq kasuykani. Chayraykum prisuwashpa,
apawarqanllapa karsilman chay mar yakupa ch'awpimbi isla allpa Patmus shutiqman.
10 Chayshina chay karsilpi kaykaptiymi, suq diya dumingu rikch'aykaptiylla, Dyuspa
Santu Ispiritun noqaman shamushpa, achka layata rikachiwarqan. Puntatam iki laduypi
uyarqay suq rimaqta. Chay rimaqqam suq kurnitashina ancha jwirtita 11 kayshina
niwarqan:
—⌞Noqaqam chay punta litra "A"shina kashpa, yumbaypa ñawpambi kani. Chay litra
"Y" ultimupi kaqshina kashpam, noqaqa tukuy imata atini ushyayta.⌟ Chayri kay tukuy
ima rikashqaykita suq librupi iskibrishpa, kach'ay chay prubinsya Asyapa kay syiti llaq-
tangunapi tandakaq kriyiq masikikunaman: Puntata chay Ifisu llaqtaman, chaymandaqa
chay Ismirna llaqtaman, chay Pirgamuman, chay Tiyatiraman, Sardisman, Filadilfyaman,
Lawdisya llaqtamambis, nishpa.
12-13 Chayta uyashpaqam, ikiyman tikrakashpa chapakurqani yach'anaypaq: ¿Pim
chayshina parlachiwaykan? nishpa. Chayshina chapakushpaqam, rikarqay suq
runatashina. Chay runashinaqam syiti lampara tiyanamba ch'awpimbi shayaykarqan.
Chay tiyanangunaqam urumanda karqan. Chay runashinaqam ch'akingaman
kapayuq karqan. Pichunqam urumanda rurashqan wach'ukuwan watadu karqan.
14 Aqchangunaqam yuraq millwashina ichu qasashina ancha yuraq karqan.
Ñawingunapismi lumyaykaq ninashina karqan. 15 Ch'akingunaqam brunsi jirru urrnupi
chulluchidu ch'uch'idushina llipyarqan. Kanan rimaptinqam, busninqa achka yakushina
ancha kunyarqan. 16 Allin ladu makimbiqam syiti lusirukuna karqan. Shiminmandam
lluqshirqan suq atun kuchillu ishkandin ladu filuyuqshina. Qaqllambismi ancha
llipyarqan, larrdusi uras rupay ancha jwirtita llipyaqshina.
17 Chayshina payta rikashpaqam, noqaqa ancha manchashpa wañushqashina
ch'akingunapa ñawpambi das piratarqay. Chaymi payqa allin ladu makinda sawayman
rurashpa, niwarqan:
—Amar manchaychu. Noqaqam yumbaymanda mas puntapi kashpa, tukuy imata
rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka rinichu ushyakaq. 18 Tukuy imatam
kawsachini. Wañurqaymi piru kananqam kawsamushqa kani, tukuy tyimpu kawsanay-
paq. Chaymi wañushqakunapa lugarninda atini kirpayta ichu kich'ayta, chay wañuqkuna
kawsamunambaq. 19 Kay rikashqaykita, kanan pasaykaptin, manaraq pasaptimbis,
iskibriy. 20 Kananqam munani intyindichishuyta kay allin ladu makiypi kaq syiti lusiruku-
napaq, chay syiti lamparakunapa tiyananguna urumanda kaqpaqpis. Chaqa kananga-
manmi pakadu kashqa. Chay syiti lusirukunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tan-
dakaq kriyiq masinchiqkunapa yach'achikuqninguna, nishpa. Chay syiti lamparakunapa
tiyanangunaqam munan niyta chay syiti llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqkuna, nishpa.

2

Jwanmi puntata iskibrirqan Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

1 Siñurninchiq Jisukristum noqa Jwanda niwarqan, Ifisu llaqtapi tandakaq kriyiq
masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Chay allin ladu
makimbi syiti lusiruyuq syiti urumanda rurashqan tiyanakunapa ch'awpimbi puriqqam
kayshina nishungillapa: 2 Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykipaq allita
yach'ani. Chaqa shayku shaykum noqapaq yach'achikushqallapa kangi. Manam
nimatapis yach'akungillapachu chay mana alli ruraqkunamandaqa. Ashwanmi allita
mallipashqallapa kangi chay apustul tukuqkunataqa. Chaymi das intyindishqallapa
kangi: Paykunaqam llullakushpalla rimanllapa, nishpa. 3 Noqapaq yach'achikushpa

ancha padisishpapismi, mana shaykuq kuyawashpa, kasuwashqallapa kangi. 4 Piru
noqaqam rini anyashuqllapapis. Chaqa noqapi chayraq kriyishpaqam, ancha
kuyawashpa, qamkunapura allita kuyanakurqayki. Piru kananqam qamkuna
manana yaqqa kuyanakungichu ni noqata ancha kuyawangichu. 5 Chayri chay punta
kuyanakushqaykipaq allita yuyashpa, ancha llakishpa, mushuqmanda kuyanakuriyllapa.
Manaqam noqaqa qamkunamanda rini akrakaq, chay lamparaykitashina wanchishpa,
chay tiyananda lugarninmanda ashushpa (amana noqapaq yach'achikunayki). 6 Piru
chay Nikulaspa duktrinanda kasukuqkuna rurashqangunatam qamkuna ch'iqningillapa.
Noqapismi chay rurashqangunata ch'iqnini. Chaymi chay mana baliq kusaskunata
mana ruraptikillapa, atini ashlitatalla alabashuyta. 7 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa
allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata kay nishqanda. Chaqa dyabluta
binsiqkunataqam noqaqa rini qaraq chay kawsachikuq plantapa puqoyninda, tukuy
tyimpu kawsananllapa. Chay plantaqam Taytay Dyuspa ancha shumaq wirtambi anaq
syilupi tarikan", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

8 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Ismirna llaqtapi tandakaq kriyiq masinchiqku-
napa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristuqam yumbaymanda
mas puntata kashpa, tukuy imata rurashqa kani. Ultimu kashpapismi, mana nunka
rinichu ushyakaq. Chaqa wañushqaymanda kawsamushpam, tukuy tyimpupaq rini
kawsaq. Noqaqam kayshina niykillapa: 9 Tukuy ima rurashqaykitam allita yach'ani.
Chaymi yach'ani: Noqapi kriyiptikillapam, qamkunata ancha qesachashushqallapa,
nishpa. Yach'anipismi mana nimayuq kashqaykita. Piru noqapi kriyishpa, kushikush-
paqam, tukuy imayuqshina kangillapa. Yach'anipismi wakin isrraylinukuna qamku-
napa kuntraykita ancha rimaptinllapa. (Paykunaqam yuyanllapa: Noqaykunallam
Dyuspa nasyunninqa kanillapa, nishpa.) Piru paykunaqam dyablu munashqanda ru-
raykanllapa. 10 Chayri qamkuna yach'ashpa: Ancham rinchiqllapa padisiq, nishpapis,
ama nimata manchayllapachu. Kanan dyablum wakin qamkunata rin karsilachishuq,
yumbaynikillapa mallipadu kanaykillapa. Chayshina dyis diyaskunatallam ringillapa
padisiq. Piru wañunayki diyakaman noqapi allita kriyiptikillapaqam, noqaqa rini
kawsachishuq tukuy tyimpupaq. Chay mushuq bidaykim suq shumaq primyushinaqa
rin kaq. 11 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi
kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini yanapaq, suq kutinda
amana wañurinanllapa", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

12 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Pirgamu llaqtapi tandakaq kriyiq mas-
inchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum chay
ishkay asyintadu filuyuq atun kuchilluyuq kani. 13 Chaymi tukuy ima rurashqaykita
allita yach'ani: Dyablu llaqtaykipi tiyashpa ancha kamachikuptimbismi, qamkunaqa
noqapi mana shaykuq kriyishpa kawsaykangillapa. Chaqa chay llaqtaykipi dyablu tiyap-
timbis, chay allin tistiguy Antipas wanchidu kaptimbismi, qamkunaqa mana shaykuq
noqapilla yuyakushqallapa kangi. 14 Piru chayshina alabashushpapismi, rini anyashuql-
lapa. Chaqa chay Pirgamupim wakinnikikunaqa chay unay Balamba mana baliq duk-
trinambi kriyiykangillapa. Chay Balanqam nasyun Muwabpa unay gubyirnun Balakta
kunarqan, Dyuspi kriyiq isrraylinukunata dañachinambaq: 'Paykunatar inkitay, amitu
layakunapa ufrindan mikunata mikunanllapa. Inkitaypisri runa, warmi suqwan suqwan
puñunanllapa', nishpa. (Chayshina inkitaptinmi, chay isrraylinukunaqa chay uchakunata
rurarqanllapa.)* 15 Kanan wakinnikipismi chay yach'achikuq Nikulaspa ch'iqnishqay
duktrinanda ancha munangillapa kasuyta. 16 Chayri chay uchaykikunata dijashpa,
mushuqmanda noqapi allipta kriyiriyllapa. Piru mana munaptikillapa kasuwaytaqam,
noqaqa utqa shamushpa, chay mana baliq duktrinayuqkunata rini maqaq shimiy-
manda lluqshiq atun kuchilluywan. 17 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyayllapa
Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda. Chaqa dyabluta binsiqkunataqam rini
qaraq Dyus kach'amushqan pakadu manaya mikunata. Kanan paykunataqam rini qoq
kadunuta suq yuraq rumisituta. Chay rumisitupiqam rini iskibriq suq mushuq shutita.
Chay shutitaqam mana pipis rinchu yach'aq. Chay ch'askiqllam rin yach'aqqa", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

18 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Tiyatira llaqtapi tandakaq kriyiq
masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqaqam Dyuspa
Churin lumyaykaq ninashina ñawiyuq kashpa, brunsi jirru ch'uch'idu llipyaqshina

* **2:14** Números 31.16

ch'akiyuq kashpa, kayshina niykillapa: 19 Noqaqam tukuy ima rurashqaykillapata allita
yach'ani: Qamkunaqam ancha kuyanakushpa, yanapanakushpa kawsaykangillapa,
nishpa. Chayshina noqapi allita yuyakushpam, noqapaq yach'achikushqa
kangillapa. Padisishpapismi agwantashpa, mana shaykuq kada diya masta noqapaq
yach'achikungillapa. 20 Piru chayshina alabashushpam, noqaqa rini anyashuqllapa.
Chaqa dijaykangillapa, suq warmi dañachikuq qamkunata yach'achishunan. Chay
warmiqam nin: 'Dyuspaq rimaqmi kani', nishpa. Piru manam Dyuspaqqa rimanchu.
Ashwanmi noqapi kriyiqkunata inkitan, chay yanqa amitu layakunapa ufrindan
mikunata mikunanllapa, runa, warmi suqwan suqwan puñunanllapa. Chay unay
gubyirna Jisabil dañachikuqshina kashqa. 21 Chaymi noqaqa chay bandulira warmita
ancha shuyashqa kani, arripintikashpa, amana chayshina ruranambaq. Piru payqam
mana kasuwashpachu, chay uchakunata rurashpa kawsan. 22 Chaymi chay warmitaqa
ancha rini kastigaq, nanaykunata qoshpa, kamambilla kanambaq. Paywan yumbay
puñuqkunatapismi mana arripintikaptinqa, ancha rini padisichiq. 23 Chay warmita
kasuqkunatapismi rini wanchiq. Chayshina ruraptiymi, noqapi yumbay kriyiqkunaqa
rinllapa yach'aq: Siñurninchiqmi yumbay runakuna, warmikuna shunqombilla
yuyashqanda allita yach'an, nishpa. Chayshina tukuy imata yach'ashpam, qamkunatapis
rini jusgashuq, uchayuqkunata kastigashunaypaq, allin ruraqkunata kushichishunaypaq.
24 'Piru wakinniki Tiyatirapi tiyaqkunaqam mana kasungillapachu chay
uchayuq warmi yach'achishuqtaqa ni yach'akushqachu kangillapa dyablu pakadu
yach'achikushqandaqa. Chaymi mana niykillapachu, achka liykunata kasunaykillapa,
llashaqta apaykangimanshina. Ashwanmi kaytalla kamachiykillapa: 25 Noqapi
kriyishqaykishina, mana shaykuq allita kriyiyllapa shamunay diyakaman. 26-27 Chaqa
dyabluta chayshina binsiqkunaqam noqa munashqayta mana shaykuq ruranqallapa
shamunay diyakaman. Chaymi Taytay Dyus numbrawashqanshina, noqapis paykunata
rini numbraq, ancha pudirniyuq awturidarkuna kashpa, achka nasyungunapi
kamachikunanllapa. Suq bara jirrumanda kaqtam paykunataqa rini qoq, yumbay
kuntraqkunata binsinanllapa. Chaymi chay kuntraqkunata rinllapa maqaq, piti
piti ruranangaman, pakishqa allpamanda mangatashina. 28 Kanan yumbay chay
binsikuqtaqam rini yanapaq, chay llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushina
llipyananllapa. 29 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyayllapa Santu Ispirituy
noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

3

Jwanmi iskibrirqan Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

1 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Sardis llaqtapi tandakaq kriyiq
masinchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum
Taytay Dyuspa chay syiti ispiritungunapa kamachikuqnin kani. Chay syiti llipyaq
lusirukunatam makiypi apani. Noqaqam tukuy ima rurashqaykita yach'ani: Chaqa
achka runakuna alabashungillapa: 'Jisukristupim allita kriyinllapa', nishpa. Piru
noqapaqqam wañushqashinana kangillapa. 2 Chaqa puntata allita kasuwashpaqam
kawsarqaykillapa. Piru mananam kawsangillapachu unay kawsashqaykishinaqa.
Chayri rikch'akashpashina, mushuqmanda allita noqapi kriyirishpa, allita kasuwayllapa.
3 Noqapaq yach'akushqaykita allita yuyashpa, uchaykikunata mushuqmanda dijayllapa.
Tayta Dyuspir mushuqmanda kriyirishpa, payta kasurishpa, rikch'akashqashina
shuyawayllapa. Manaqam mana yuyashqaykillapa uras suq ladrunshina qonqaylla
shamushpa, rini kastigashuqllapa. 4 Piru chay Sardis llaqtaykipiqam wakinnikiqa
allita kasuwaykangillapa. Chaymi qamkunaqa manana uchakunata rurashpaqa,
limpyu mudanayuqshinana kashpa, ancha balingillapa noqapaqqa. Chaymi suq
diya qamkunaqa yuraq mudanakunata ch'askishpa, noqawan pulla ringillapa
kawsaq. 5 Chayshina dyabluta yumbay binsiqkunaqam shumaq yuraq bistiduyuqkuna
rinllapa kaq. Libruymandaqam mana rinichu burraq shutingunataqa. Chaqa chay
libruypiqam wambraykunapa shutingunata iskibrishqa kani, tukuy tyimpu noqawan
kawsananllapa. Chaymi Taytaypa ñawpambi, anjilningunapa ñawpambi kayshina rini niq:
'Kay runakunaqam noqapa wambraykuna', nishpa. 6 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa
allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

7 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Filadilfya llaqtapi tandakaq kriyiq mas-
inchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum ancha
santu mana nima uchayuq kashpa, alliptalla rimani. Chay unay gubyirnu Dabidshina
ancha kamachikuq kashpam, dyabluta atini binsiyta, achka runata warmita noqapaq

yach'achinaykillapa. Chaqa noqam llabi dwiñu kashpa, mayqan punguta atini kich'ayta,
yaykunaykillapa. Chay pungutaqam mana pipis atinqachu kirpayta. Chayshinallam
suq punguta kirpaptiyqa, mana pipis atinqachu kich'ayta. 8 Tukuy ima rurashqaykil-
lapatam allita yach'ani. Chaymi yach'ani: Mana kamachikuqkuna kashpapismi, noqa
nishqayta allita kasushqallapa kangi. Manam ñigawashqallapachu kangi. Chaymi suq
pungutashina kich'ashqa kani yaykunaykillapa. Kanan manam pipis atinqachu kirpayta
chay pungutaqa. 9 Chay llaqtaykillapapim wakin isrraylinukuna dyablu munashqanda
ruranllapa. Ninllapam: 'Noqaykunaqam Dyuspa akrashqa nasyunnin kanillapa', nishpa.
Piru manam chayshinachu. Chaymi noqaqa chay llullakuq runakunata ñawpaykillapapi
rini qonqorichiq, allita yach'ananllapa: Jisukristum paypi kriyiqkunata ancha kuyan,
nishpa. 10 Chaqa noqaqam qamkunata kamachishurqaq, mana shaykuq noqapi kriyi-
naykillapa. Chay kamachishushqaytam allita kasuwashqallapa kangi. Chaymi qamku-
nata rini yanapashuq, chay ñakana tyimpupi ama padisinaykillapa. Piru chay tyimpu
ch'ayamuptinqam, kay mundupi yumbay mana kriyiqkunata padisichishpa, rini malli-
paq: ¿Rinllapachu kriyiq noqapi ichu mana? nishpa. 11 Chaqa noqaqam utqana rini
shamuq. Chayri ama nimatapis shaykushpachu, allita kasuwashpa kawsayllapa, ama
ni pipis primyuykita pyirdichishunambaq. 12 Chaqa dyabluta binsiqkunataqam noqaqa
Taytay Dyuspa ladumbi tukuy tyimpupaq rini kawsachiq. Dyusniypa adurana wasimba
ancha baliq pilarningunashinam rinllapa kaq. Chaymi Dyuspa ladunmandaqa mana
pipis paykunataqa atinqachu ashuchiyta. Taytay Dyuspa shutinda, noqapa mushuq
shutiytapis, Taytaypa llaqtamba shutindapismi paykunapi iskibrishaq. Chay llaqtanqam
syilumanda kay pachaman rin shamuq. Shutinmi Mushuq Jirusalin. 13 Chayri qamkuna
rinriyuqkunaqa allita uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

Jwanmi iskibrirqan Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq masingunaman

14 Siñurninchiq Jisukristum niwarqambis, Lawdisya llaqtapi tandakaq kriyiq mas-
inchiqkunapa yach'achikuqninman kayshina iskibrinaypaq: "Noqa Jisukristum allin
tistigu kashpa, allip kaqtalla rimani. Chaymi shutinipis: 'Allip kaqlla'. Taytay Dyusqam
noqawanlla tukuy imata rurarqan. 15 Noqaqam qamkuna tukuy ima rurashqaykita allita
yach'ani. Chaymi yach'ani: Manam tukuy shunqo kuyawashpachu kawsaykangillapa,
nishpa. Chayraykum suq tibyu yakushinalla kangillapa. ¡Manam nimatapis mu-
nanichu, chayshina tibyulla kanaykillapaqa! Mas allim kanman, chiri yakushina kashpa,
ama nimatapis kuyawanaykillapa, ichu timbuykaq yakushina tukuy shunqo ancha
kuyawanaykillapa. 16 Piru qamkunaqam mana munangillapachu tukuy shunqo noqata
kuyawaytaqa. Chaymi tibyu yakushinalla kaptikillapaqa, mana rinichu ch'askishuqllapa.
Ashwanmi millanashushpa, ansyastashina rini sitakushuq. 17 Chaqa qamkunaqam
kayshina ningillapa: 'Noqaqam tukuy imayuq kani. Manam nima faltawanchu. Chaymi
bwina bida pasani', nishpa. Piru qamkunaqam mana intyindingichu: Dyuspaqqam
noqa suq ancha padisiqshina, ancha penqakuqshina, mana nimayuqshina, sarkushina,
mana mudanayuqshinam kani, nishpa. 18 Chayraykum ancha kunaykillapa, noqamanda
ch'askinaykillapa chay lijitimu urutashina. (Chaqa chay yach'achikushqayqam chay
urushina.) Chayri noqamanda ch'askiyllapa chay yuraq mudanatashina, ama sipral-
lashina penqakushpa kawsanaykillapa. Ch'askiyllapapisri noqamanda chay ñawi am-
bitashina yach'achishushqayta, allita intyindinaykillapa, amana sarkushina purinaykil-
lapa. 19 Chaqa noqaqam yumbay kuyashqayta anyashpa kastigani, mas allita kasuwashpa
kawsananllapa. Chayri uchaykikunata dijashpa, tukuy shunqo Tayta Dyusta kuyashpa
kawsayllapa. 20 Noqaqam shunqoykiman munani yaykuyta. Chaymi wasikipa pun-
gunmandashina qayaykayki. Chayri uyawashpa dijawaptiki, shunqoykiman yayku-
naypaq, rini yaykuq, pulla mikuqkunashina kushikushpa kawsananchiq. 21 Chaymi
qamkuna dyabluta binsishpa kawsaptikiqa, noqaqa rini tiyachishuqllapa noqawan chay
kamachikunay trunuypi. Chaqa noqapismi dyabluta binsishpa, Taytay Dyuspa ka-
machikunan trunumbi paywan pulla tiyaykani. 22 Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita
uyayllapa Santu Ispirituy noqapi kriyiqkunata nishqanda", nishpa.

4

Anaq syilupi Tayta Dyusta aduranllapa

1 Chaymandaqam noqa Jwan anaq syilupi rikarqay suq kich'akashqa punguta.
Chayshina rikashpaqam, uyarirqay chay jwirti klarin laya busta kayshina niwaqta:
—Lluqshimuy kayman rikachishunaypaq imam rin pasaq suq tyimpumanda, nishpa.
2 Chayshina chay rimaq niwaptinmi, das Dyuspa Santu Ispiritunwan shunqoypi unda
kidarqay. Kanan anaq syilupim rikarqay suq kamachikunan trunuta. Chay trunupiqam
suq ancha pudirniyuq tiyaykarqan. 3 Paytam rikarqay ancha shumaq rumikunashina

achka kulurwan llipyaykaqta. Suq laya kulurqam llipyarqan chay rumi jaspi shutiqshina. Suq layaqam llipyarqan chay rumi kurnalina shutiqshina. Kanan chay kamachikunan trunumbi tiyaykashqamba rridurnimbim ancha llipyaq inap laya (chirapa laya) kulurniyuq karqan. Chay rumi ismiraldashina ancha llipyarqan. 4 Chay mas kamachikunan trunupa tukuy rridurnimbiqam karqambis 24 kamachikunan trunukuna. Chay trunukunapiqam tiyaykarqan 24 ansyanukuna. Paykunaqam ancha yuraq mudanayuqkuna karqanllapa. Umambiqam karqan urumanda kurunakuna. 5 Kanan Dyuspa trununmandaqam rrilampagukuna shamushpa, ancha kunyashpa, ancha jwirtita lanyakurqan. Rikarqaypismi chay trunumba ñawpambi syiti michakuna miraykaqta. Chay syiti michakunaqam munan niyta: Tayta Dyuspa syiti ispiritunguna, nishpa. 6 Chay trunumba ñawpambiqam rikarqaypis suq mar yaku ispijutashina. Chay mar yakuqam kristalshina ancha chuyita karqan.

Chaymandaqam rikarqaypis chay mas kamachikunan trunupa ch'usku ladungunapi ch'usku kamachikuq kawsaqkunata. Paykunaqam ancha achka ñawiyuqkuna ñawpambi ikimbi karqan. 7 Chay ch'usku kamachikuq kawsaqmandaqam suqninqa liyunshina karqan. Suqninqam suq turushina karqan. Suqninqam runa laya qaqllayuq karqan. Suqninqam suq kuchaq syilupi bwilaykaqshina karqan. 8 Kanan ch'uskundinmi kadunu sayis alayuq karqan. Chay ancha achka ñawinllapaqam alangunapa sawambi, warambi karqan. Kanan tutapnindin punchawnindinmi mana shaykuq Tayta Dyusta kayshina alabaqllapa:

¡Yumbaymanda mas pudirniyuq Tayta Dyus, qamqam ancha santu kangi! Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Mushuqmandam ringi shamuriq, nishpa.

9-10 Chaqa chay trunupi tiyaqqam tukuy tyimpu kawsan. Chaymi chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunaqa kutin kutin rimashpa, payta adurashpa, alabashpa, pagikunllapa. Chayshina paykuna aduraykaptinqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa urkunda pambaman ch'ayachinllapa. Chayshina qonqorikushpam, chay mas kamachikunan trunupi tiyaqpa ñawpanman kurunangunata rurashpa, kayshina ancha aduranllapa:

11 Tayta Dyusitu, tukuy imatam qam rurashqa kangi. Chaqa qamllam munashqa kangi, tukuy ima kanambaqqa. Ancha kamachikuq, ancha pudirniyuq kaptikim, ancha balin alabashqa, rrispitashqa kanayki, nishpa.

5

Jwanmi musqoypishina Dyuspa Uñanda rikarqan ch'askiptin suq rrullushqa libruta

1 Noqa Jwanmi rikarqay chay mas kamachikunan trunupi tiyaykaqpa allin ladu makimbi suq rrullushqa libruta. Chay rrullushqa librupa sawambi ukumbiqam iskibrishqa karqan. Syiti siramanda sillukunawanmi alli kirpadu karqan. 2 Kanan chay rrullushqa libruta rikashpaqam, uyarqay suq kamachikuq anjil, ancha jwirtita kayshina niptin:

—¿Pim dirichuyuq, kay syiti sillukunata llikishpa, kay libruta kich'anambaqqa? nishpa.

3-4 Piru manam pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa librupa sillungunata llikishpa, kich'ashpa, ukumbi liyinambaqqa. Chaqa anaq syilupi kaqkunamanda, kay pachapi kaqkunamanda, allpapa warambi kaqkunamandapis mana ni pipis dirichuyuqchu karqan, chay rrullushqa libruta kich'anambaq ni rikanambaqqa. Chaymi noqaqa ancha waqarqani. 5 Chayshina waqaykaptiymi, chay ansyanukunamanda suqnin kayshina niwarqan:

—Amar waqaychu. Chaqa chay atun ayllu Judamandam shamuykan suq kamachikuq ancha jwirsayuq liyunshina. Payqam chay unay gubyirnu Dabidpa karu willkan. Yumbay kuntrangunatam binsishqa. Chaymi ancha dirichuyuq chay syiti sillunda llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anambaq, nishpa.

6 Chayshina niwaptinqam, rikarqani suq Uñatashina. Chay mas kamachikunan trunupa, chay 24 ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpimbim karqan. Chay Uña wanchidushina kashpapismi, shayarqan. Kanan payqam syiti waqrayuq, syiti ñawiyuq karqan. Chay syiti ñawingunaqam Tayta Dyuspa syiti ispiritungunapaq yach'achiwanchiq. Chaqa Tayta Dyusmi chay syiti ispiritungunata kach'amun, kay mundupa tukuy lugarningunaman rinanllapa. 7 Chay Uñaqam chay mas kamachikunan trunupi tiyaqman rishpa, chay tiyaqpa allin ladu makinmanda chay rrullushqa libruta ch'askirqan. 8 Chaymi chay libruta ch'askiptinqa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna, chay 24 ansyanukunapis chay Uñapa ñawpambi qonqorikushpa, urkungunata pambakaman ch'ayachirqan, payta aduranllapa. Kanan paykunaqam kadunu arpayuqkuna

urumanda kupayuqkuna karqanllapa. Chay kupangunapim insinsyuta apashpa, rupachirqanllapa, mishki qonday lluqshinan. Chay mishki qondayqam karqan Dyuspi kriyiqkunapa urasyunninguna. 9 Chaymi chay aduraqkuna chay Uñata alabashpa, kay mushuq imnuta kayshina kantarqanllapa:

Qamqam yawarnikita ich'ashpa, wañurqayki, uchayllapamanda pirdunawashpa, washawanayki. Chayshina wañushpam, yumbay kastakunamanda, yumbay rimaykunata rimaqkunamanda, yumbay atun ayllukunamanda, yumbay nasyungunamanda achka runata, warmita washawashqa kangi, Taytayki Dyuspa wambranguna kanaypaqllapa. Chaymi dirichuyuq kangi, chay sillukunata llikishpa, chay rrullushqa libruta kich'anaykipaq.

10 Chaqa qamllam noqaykunata numbrawashqa kangi, kamachikuqkuna kanaypaqllapa, kurakunashina Taytayki Dyuspaq trabajanayllapa. Chaymi kay mundupi yumbay tiyaqkunata rinillapa kamachiq, nishpa.

11 Chaymandaqam rikashpa, uyarqani ancha achka anjilkuna alabaykaqta. Chay anjilkunaqam Tayta Dyuspa trunumba, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa, chay 24 ansyanukunapa rridurnimbi karqan. Chay anjilkunaqam ancha achka millunguna karqan. 12 Paykunaqam ancha jwirtita nirqanllapa:

¡Chay wanchishqa Uñataqa ancha alabashunllapa! Chaqa payqam ancha pudirniyuq kamachikuq, tukuy imayuq, ancha yach'ayniyuq, ancha jwirsayuq. Chaymi ancha balin, payta tukuy shunqo alabananchiqllapa, nishpa.

13 Kanan Tayta Dyus tukuy ima rurashqandapismi uyarqay alabaykaptinllapa. Chaqa syilupi kaqkuna, kay pachapi kaqkuna, chay mar yakupi kaqkuna, tukuy wañushqakunapismi ancha alabashpa, kayshina nirqanllapa:

¡Trunumbi tiyaq Tayta Dyusta, chay Uñatapis ancha rrispitashpa, tukuy tyimpu adurashunllapa! Chaqa paykunaqam ancha llipyaqkuna, ancha kamachikuqkuna, nishpa.

14 Chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapismi nirqanllapa:

—¡Chayshina kanqa! nishpa.

Chayshina alabaptinllapaqam, chay 24 ansyanukunapis qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachishpa, ⌞tukuy tyimpu kawsaq⌟ Dyusta ancha adurarqanllapa.

6

Jwanmi rikarqan chay Uñata chay syiti sillukunamanda ch'uskuta llikiptin

1 Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqay chay Uñata chay rrullushqa librupa chay syiti sillungunamanda punta sillunda llikiptin. Chayshina llikishpa kich'aptinmi, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin suq lanyaqshina ancha jwirtita rimashpa nirqan:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

2 Chayshina niptinmi, rikarqani suq yuraq bistyata. Chay bistyapim suq muntakuq rirqan suq armata piskashpa. Chay armanqam arku karqan. Kanan payqam suq kurunata ch'askishpa, kuntrangunata maqashpa, binsirqan. Chayshinam rirqan, yumbay kuntrangunata binsinambaq.

3 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillundapis llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin ancha jwirtita rimaptin:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

4 Chayshina niptinmi, rikarqani suq chupika bistya syilumanda lluqshiykaqta. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Chaytaqam Tayta Dyusqa dijarqan, kay munduman shamunambaq, yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitanambaq, suqwan suqwan pilyashpa wanchinakunanllapa. Chaypaqmi chay chupika bistyapi riqqa ch'askirqan suq ancha atun kuchilluta.

5 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta kich'arqan. Chayshina kich'aptinqam, uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin kayshina rimaptin:

—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.

Chayshina niptinmi, rikarqani suq yana bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq rirqan. Payqam suq balansata makimbi aparqan. 6 Chaymandaqam uyarirqay chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa ch'awpinmanda suq rimaq kayshina niptin:

—Dijayna ancha ambruna kanambaq. Chaymi runakunaqa suq diya trabajashqan pagunwan suq kilu trigutalla randinqa. Sibadatapismi kimsa kilustalla suq diya trabajashqan pagunwan randinqa. Piru ama dañachiychu asiytinllapata, binunllapataqa, nishpa.

7 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta
kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, uyarirqani chay ch'usku kamachikuq kawsaqkuna-
manda suqnin niptin:
—¡Shamuy ⌞rikay⌟! nishpa.
8 Chayshina niptinmi, rikarqay suq qarwa bistyata. Chay bistyapipismi suq muntakuq
rirqan. Chay muntakuqqam shutirqan "Wañuy". Paypa ikindaqam shamurqan
wañushqakunapa lugarnimba kamachikuqnin. Chaqa Tayta Dyusmi paykunata dijarqan,
kay mundupi kada 4.000 kawsaqkunamanda 1.000ta wanchinanllapa. Chaymi chayshina
wañurqanllapa pilyashpa, wanchinakushpa, qeshyashpa, mallaqnashpa, ichu kita ani-
malkuna wanchiptinllapa.
9 Chaymandaqam chay Uñaqa chay rrullushqa librupa suq sillunda llikishpa, masta
kich'aptinqa, rikarqay suq atun pata altarpa warambi achka wañushqa kriyiq mas-
inchiqkunapa almangunata. Paykunataqam Dyusta kuntraqkuna wanchishqallapa kar-
qan, Dyus nishqanda yach'achikuptinllapa. 10 Chay wañushqakunaqam Tayta Dyusta ancha
jwirtita nirqanllapa:
—Ancha allin Tayta Dyus, qamqam ancha pudirniyuq kamachikuq kangi. Tukuy
nishqaykitam kumplingi. Chaymi tapuykillapa: ¿Ima tyimpukamanmi ringi unayaq,
mundupi tiyaq wanchiwashqan runakunata jusgashpa, kastiganaykiqa? nishpa.
11 Chayraykum Tayta Dyusqa paykunata suqta suqta yuraq mudanakunata qoshpa,
nirqan:
—Ama llakishpachu, ashlita masta samashpa shuyayllapa, wakin kasuwaq masikikunat-
apis qamkunatashina wanchinangamanllapa, nishpa.
12 Chaymandaqam chay Uñaqa suq sillu masta llikiptin, kay pacha ancha kuyuqta rikar-
qay. Rupaytapismi rikarqay ancha yanayashqata mudana lututashina. Killatapismi rikar-
qani yawarshina chupikapaq tikrakashqata. 13 Rikarqaypismi lusirukunata syilumanda
kay pachaman ishkimuykaqta, chay yura iguspa puqoynin ancha jwirti wayrawan ishk-
iqtashina. 14 Syilupismi chingarqan suq papil rrullukaykaqshina. Chaymandaqam
tukuy urqqokuna, tukuy yakupa ch'awpimbi isla allpakunapis kuyushpa lugarninmanda
ashurqanllapa. 15 Chaykunata rikashpam, tukuy laya runakuna ancha manchashpa,
mitikashpa, pakakurqanllapa. Chaqa kay mundupa gubyirnunguna, suq kamachikuq
runakuna, suldadukunapa kamachikuqninguna, rrikukuna, randishqa kriyadukuna,
mana nima patrunniyuqkunapismi mitikashpa, mach'aykunapi ichu atun rumikunapa
ch'awpimbi pakakurqanllapa. 16 Paykunaqam qayach'akushpa, chay urqqokunata, chay
atun rumikunata rrugarqanllapa:
—¡Noqaykunapa sawayman bulakamushpa pakawayllapa, chay trunupi tiyaq ama
rikawananllapa! Chayshinar pakawayllapa, chay Uña noqaykunata ama kastigawanan.
17 Chaqa chay manchaypaq Jwisyu Diyam ch'ayamushqana. Kanan Dyuspa Uñamba
kastigunmandaqam manana ni pipis atishunllapachu washakayta, nishpa.

7

Dyusta kasuq isrraylinukunatam suq anjil rin siñalaq

1 Chaymandaqam chay musqoypishina rikarqani ch'usku anjilkuna kay mundupa
ch'usku kuchumbi shayaykaqta. Paykunaqam ch'usku ladumanda shamuq wayraku-
nata arkaykarqanllapa, kay pachata, yakukunata, muntikunata ama dañachinambaq.
2-3 Chaymandaqam rikarqaypis rupay lluqshinan ladumanda suq anjil shamuykaqta.
Chay anjilqam Tayta Dyus kawsachikuqpa sillunda apamuykarqan. Chay anjilqam chay
ch'usku anjilkunata wayrata arkaykaqta ancha jwirtita nirqan:
—Amaraq dañachiychu kay pachata ni mar yakuta ni muntikunata. Chaqa Tayta Dyusta
kasuqkunataqam manaraq siñalashqachu kanchiq urkungunapi, washadu kananllapa,
nishpa.
Chaqa chay ch'usku anjilkunataqam Tayta Dyus pirmisuta qoshqa karqan, kay pachata,
mar yakuta dañachinanllapa.
4 Chaymandaqam uyarqay aykam kan Dyuspa siñalninwan kaqkunaqa. Chay isr-
raylinukunapa dusi atun ayllungunamandam 144.000 siñalniyuqkuna karqan. 5 Judapa
atun ayllunmandam 12.000 siñalniyuqkuna karqanllapa. Rrubimba atun ayllunmandam
12.000 siñalniyuqkuna karqan. Gadpa atun ayllunmandapismi 12.000 karqan. 6 Asirpa atun
ayllunmandam 12.000 karqan. Niptalipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Manasispa
atun ayllunmandam 12.000 karqan; 7 Simiyumba atun ayllunmandam 12.000 karqan;
Libipa atun ayllunmandam 12.000 karqan; Isakarpa atun ayllunmandam 12.000 karqan;
8 Sabulumba atun ayllunmandam 12.000 karqan; Jusipa atun ayllunmandam 12.000
karqan; Binjamimba atun ayllunmandapismi 12.000 karqanllapa.

Jwanmi musqoypishina ancha achka yuraq mudanayuqkunata rikarqan

9 Chaymandaqam ancha achka yuraq mudanayuqtapis rikarqay. Paykunataqam mana
pipis atirqanchu yupayta. Chaqa yumbay nasyungunamanda, yumbay kastakunamanda,
yumbay atun ayllukunamanda, tukuy laya rimaykunapi rimaqkunamandam karqanl-
lapa. Paykunaqam Tayta Dyuspa trunumba ñawpambi, chay Uñamba ñawpambi shayashpa,
palmapa raprangunata makingunapi apashpa, 10 ancha jwirtita kayshina kunyarqanl-
lapa:

¡Tayta Dyus trunumbi tiyaqmi chay Uñawan washawashqa kanchiqllapa! nishpa.

11 Chayshina niykaptinllapam, yumbay chay anjilkuna shayaykarqanllapa Dyuspa
trunumba rridurnimbi, chay ansyanukunapa, chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunapa
rridurnimbi. Kanan chay shayaykaq anjilkunaqam Dyuspa trunumba ñawpambi pi-
ratashpa, urkunllapata pachaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, 12 kayshina
nirqanllapa:

¡Chayshina kanqa! Chaqa Tayta Dyusqam ancha llipyaq, ancha yach'ayniyuq, ancha
pudirniyuq, ancha jwirsayuq. Chayri ancha rrispitashpa, ancha pagikushpa,
paytaqa alabashunllapa. Chayraykum ancha balin, payta tukuy tyimpu no-
qanchiqkuna alabananchiq. Chayshina kanqa, nishpa.

13 Chayshina aduraptinllapam, chay ansyanukunamanda suqninqa noqata tapuwar-
qan:

—¿Riqsingichu chay yuraq mudanayuqkunata? ¿Yach'angichu maymandaraq shamushqal-
lapa? nishpa.

14 Chaymi nirqay:

—Siñursitu, qam yach'angi: ¿Pikunam paykunaqa? ¿Maymandam shamushqallapa? nishpa.

Kanan chay ansyanuqam niwarqan:

—Paykunaqam suq ancha manchaypaq tyimpupi padisishpa, kaymanna shamushqal-
lapa. Chay Uñam yawarninda ich'ashpa wañurqan, paykunata uchangunamanda pir-
dunanambaq, limpyu shunqoyuq kanambaqllapa. 15 Chaymi paykunaqa Tayta Dyuspa
adurana wasimbi trunumba ñawpambi punchawnindin tutapnindin payta aduranllapa.
Kanan payqam paykunawan kashpa, ancha allita rin kwidaq. 16 Chaymi paykunaqa
manana nimatapis rinllapachu mallaqnaq ni yakunaq. Manam ni rupay paykunataqa
rupachinqachu. 17 Chaqa Dyuspa ladumbi tiyaq Uñaqam Jisukristu. Paymi paykunapa
Michidurninqa rin kaq. Chaymi ancha allita kwidashpa, paykunata rin apaq kawsachikuq
yakupa ñawinman, chay mishki yakuta upyashpa, tukuy tyimpu kawsananllapa. Kanan
imapaq paykuna waqaptimbismi, Tayta Dyus kikin, ñawingunata rin chakichiq, nishpa.

8

Jwanmi Dyuspa Uñanda rikarqan chay syiti sillunmanda ultimu silluta llikiptin

1 Chaymandaqam Dyuspa Uñanqa chay rrullushqa librupa syiti sillungunamanda ultimu
sillunda llikishpa kich'arqanna. Chayshina kich'aptinmi, anaq syilupi suq midya uratach'i
ancha uyaritap karqanllapa. 2 Chayshina uyaritap kaptinmi, noqa Jwan rikarqay syiti an-
jilkunata Dyuspa ñawpambi shayaykaqta. Kanan chay anjilkunaqam kadunu suq kurnitata
ch'askirqan.

3-4 Chaymandaqam suq anjilta rikarqay urumanda kupata apamuqta. Chay anjilqam
pata altar urumanda kaqman shamushpa, shayashpa, achka insinsyuta ch'askirqan, chay
altarpi, chay kupapi rupachinambaq. Chay pata altarqam Dyuspa trunumba ñawpambi
kidan. Chaymi chay mishki qondaynin chay makimbi kaq kupamanda lluqshishpa,
Dyuspi kriyiqkunapa mañakushqanwan taqllukashpa Tayta Dyusman ch'ayarqan.
5 Chaymandaqam chay anjilqa chay pata altarmanda puchukunata tandashpa, chay
kupanda undachishpa, syilumanda kay pachaman wichukumurqan. Chayshina
wichukumuptinmi, ancha lanyakurqan. Suq laya kunyaqkunapismi karqan. Achka
rrilampagupismi ancha lliwyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan.

Syiti anjilkunam kurnitangunata rinllapa waqachiq

6 Chaymandaqam chay syiti kurnitanda apaq anjilkunaqa kamakarqan, suqpa suqpa
waqachinambaq.

7 Chay punta anjilqam waqachirqanna kurnitanda. Chayshina waqachiptinmi, kay
pachaman granisu ninawan yawarwan taqlludu ishkimurqan. Chayshina ishkimupt-
inmi, kay pachapa kada kimsa lugarkunamanda suq lugarninda rupachirqan. Chay
rupachishqa lugarkunapim yumbay muntikuna, yumbay qewakuna ruparqan.

8 Chaymandaqam sigundu anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq atun qaqa mi-
raykaqshina mar yakuman ishkimurqan. Chayshina ishkimuptinmi, chay mar yakupa
kimsa partinmanda suq partin yawarpaq tikrakarqan. 9 Chaymi mar yakupa chay

dañachishqa partimbi kawsaq animalkuna yumbay wañurqanllapa. Chay mar yakupa partinda pasaykaq barkukunapismi yumbay chingarqanllapa. Chayshinam chay mar yakupi kaykaqkunamanda kada kimsamanda suqnin wañurqan.
10 Chaymandaqam tirsir anjilpis kurnitanda waqachiptin, suq lusiru ancha atun michashina mirashpa syilumanda ishkimurqan kay pachaman, rriyukunaman, yakupa ñawingunaman. Chaymi kada kimsa rriyukunamanda suq rriyuta dañachirqan. Kada kimsa yakupa ñawingunamandapis suq ñawinda dañachirqan. 11 Chay lusiruqam shutiq Ayaq. Chayshina ayaq kashpam, chay rriyukunata, yakupa ñawingunata dañachiptin, ayaq likiduna tikrakarqanllapa. Chaymi achka runakuna warmikuna yakunashpa, chay ayaq yakuta upyashpa, wañurqanllapa.
12 Chaymandaqam kwartu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rupay, killa, lusirukuna kimsa partinmanda suq partin dañakarqan, amana allita achikchakunambaq. Chaymi kada punchawpa kimsa partinmanda suq partin tutallana kidarqan. Chayshinallam kada tutapa kimsa partinmanda suq partimbis tutayaqllana kidarqan.
13 Chaymandaqam anaqman chapakushpa, rikarqay suq anjilta syilupa ch'awpimbi bwilaykaqta. Chaytam uyarqay ancha jwirtita kayshina niqta:
—¡Ay, akakawraq! Faltanraqmi kimsa anjilkuna kurnitangunata waqachinanllapa. ¡Paykuna waqachiptinqam, ura pachapi tiyaqkunaqa ancha rinllapa padisiq! nishpa.

9

1 Chaymandaqam kintu anjilpis kurnitanda waqachiptin, rikarqay suq lusiru layata. Paymi syilumanda kay pachaman ishkimushqa karqan. Chay lusiru layataqam manchaypaq talalamba pungumba llabinda qorqanllapa. 2 Chaymandaqam chay llabi qoshqanwanqa chay talalamba pungunda kich'arqan. Chayshina kich'aptinmi, chay talalanmandaqa suq urrnumandashina ancha achka qonday lluqshishpa, syiluta, rupayta arkaptin, limpu tutayarqan. 3 Chaymandaqam chay qondaymanda ancha achka atun churqap (churqa) layakuna lluqshishpa, kay pachaman shamurqanllapa. Chay atun churqa layakunaqam atallki kurukunashina kanishpa, bininunwan runakunata ancha padisichirqan. 4 Chay churqap layakunatam kayshina kamachirqan:
—Ama dañachiyllapachu chay pachapa qewangunata ni muntingunata ni nima laya plantangunatapis. Ashwan rishpa, kaniyllapa Dyuspa siñalninda urkungunapi mana ch'askiqkunata, nishpa.
5 Piru chay churqa layakunataqam mana dijarqanchu, runakunata warmikunata wanchinanllapaqa. Ashwanmi dijarqan, sinku killata chay churqap layakuna ancha jwirtita kaninanllapa, chay runakuna, warmikuna nanaywan ancha padisinanllapa. 6 Chayshina chay atun churqa layakuna ancha kaniptinllapam, ancha padisishpa, munanqallapa wañuyta. Piru ancha munashpa wañuytapismi, mana atinqallapachu wañuytaqa.
7 Chay churqap layakunaqam suldadukunapa bistyangunashina kamakarqanllapa, suqkunawan pilyananllapa. Kanan umamba sawambim urumanda kuruna layakunata rurakuqllapa. Qaqllangunaqam runakunapa qaqllanshina karqan. 8 Aqchanllapaqam warmikunapa aqchanshina karqan. Kirungunaqam liyumba kirungunashina karqan. 9 Kanan yumbay paykunaqam chilikiyuq layakuna karqanllapa, kwirpunda washananllapa. Chay chilikingunaqam jirrumandashina karqan. Kanan bwilaptinllapaqam, alangunaqa ancha kunyarqan, ancha achka kallpaykaq chutana karrukuna bistyandinguna pilyanan lugarman kallpaykaqshina. 10 Chay churqa layakunapa ch'upangunaqam chay atallkikunapa (alakran kurukunapa) ch'upangunashina karqan. Chay ch'upamba puntangunawanmi atirqanllapa runakunata ancha jwirtita kaniyta bininunwan. Chayshina sinku killa tukuyta kanishpaqam, runakunataqa atiqllapa ancha nanachiyta. 11 Chay churqap layakunapa kamachikuqninmi chay manchaypaq talalamba kamachikuqnin karqan. Payqam ibriyu rimaypi shutin Abadun. Grigu rimaypim shutin Apulyun. Chay ishkay shutingunam munan niyta “Chingachikuq”, nishpa.
12 Chayshinam chay punta kastigu ushyakarqan. Piru faltanraqmi ishkay kastigukuna kanambaq.
13 Chaymandaqam chay sistu anjilpis kurnitanda waqachirqan. Chayshina waqachiptinmi, uyarqani suq runa rimaqtashina chay urumanda kaq pata altarpa ch'usku waqrashina adurnungunapa ch'awpinmanda rimaptin. Chay pata altarqam Tayta Dyuspa ñawpambi karqan. 14 Chay rimaqqam chay sistu anjil kurnitanda waqachiqta nirqan:
—Chay atun Iwfratis rriyupa manyambi ch'usku watashqa anjilkunata kach'ay, nishpa.
15 Chayshina niptinqam, chay anjilqa chay ch'usku watashqa anjilkunata kach'arqanna. Chaymi rirqanllapana ancha achka runata, warmita wanchiq. Kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi chay anjilkunata unaymandapacha kamakashqa karqan, chay uras, chay diya, chay killa, chay wata chayshina wanchinanllapa.

16 Paykunawanmi rirqan ancha achka suldadu bistyapi puriqkuna. Paykunaqam niwar-
qanllapa:
—Dusyintus millun suldadu layakunam kan, nishpa.
17 Chay musqoypishinam rikarqay chay suldadukuna layata chay bistyakunata
muntakushpa puriqtashina. Paykunapa pichumbiqam karqan jirrumanda chilikikuna
ninashina chupika kulurniyuq, safiru llipyaykaq rumishina asul kulurniyuq,
asufrishina qarwa kulurniyuq. Kanan chay bistyakunapa umangunaqam liyumba
umanshina karqanllapa. Shimingunamandaqam lluqshirqan nina, qonday, asufriwan.
18 Chayshina chay bistyakunapa shimingunamanda chay nina, chay qonday, chay
asufri lluqshishpaqam, kimsa plagashina ancha achka runakunata, warmikunata
wanchirqanllapa. Chaqa kada kimsamandam suqta wanchirqanllapa. 19 Chay
bistyakunaqam shimingunawan, ch'upangunawan atirqanllapa wanchikuyta. Chaqa
ch'upangunaqam kulibra laya umayuq karqanllapa. Chaymi chay ch'upangunapa uman
layakunawan achka runata, warmita dañachirqanllapa.
20 Piru chay mana wañuqkunaqam chayshina padisishpapis, mana dijarqanllapachu
uchangunata. Ashwanmi chayshinalla chay mana baliq kusaskunata rurashpa kawsar-
qanllapa. Kanan dyablukunata adurashpa, chay urumanda, qellaymanda, brunsi-
manda, rumimanda ichu qerumanda rurashqa dyuskunata amitu layakunata adurash-
pam kawsarqanllapa. Piru chay rurashqa dyuskunaqam mana atinllapachu rikakuyta
ni uyakuyta ni puriyta. 21 Chayshina kaptimbismi, chay uchayuqkunaqa sigirqanllapa
wanchikushpa, brujiyakushpa, suqkunawan puñushpa, suwakushpa.

10

Chay musqoypishinam suq anjil suq taksha rrullushqa librituta Jwanda qorqan

1 Noqa Jwanmi rikarqay suq ancha pudirniyuq anjilta syilumanda pukutaypa ukumbi
urangumuykaqta. Chay anjilpa umamba sawambim suq inap (chirapa) karqan. Qaql-
lanqam rupayshina ancha llipyarqan. Ch'angangunaqam miraykaq qerukunashina kar-
qan. 2 Chay anjilqam suq taksha rrullushqa librituta kich'ashqata makimbi apamurqan.
Chayshina shamushpaqam, allin ladu ch'akinwan mar yakupa sawambi sarrukurqan,
ichuq ladu ch'akinwanqam allpapi sarrukurqan. 3 Chayshina sarrukushpaqam, payqa
atun liyunshina ancha jwirtita qayach'akushpa rimarqan. Chayshina rimaptinqam, syiti
lanyakuna ancha kunyashpa, rimarqanllapa. 4 Chayshina chay syiti lanyakuna rimaptin-
qam, noqa Jwanqa chay rimashqanda yuyarqay iskibriyta. Piru chayshina yuyaptiymi,
syilumanda suq rimaq niwarqan:
—Chay syiti lanyakuna rimashqandaqa ama pitapis niychu ni iskibriychu, nishpa.
5 Chaymandaqam chay anjil mar yakupi, allpapi shayaqqa allin ladu makinda syiluman
alsashpa, 6 kayshina nirqan:
—Tayta Dyusqam tukuy tyimpu kawsan. Payqam tukuy imata rurashqa: anaq syiluta
tukuy imandinda, kay pachata tukuy imandinda, mar yakuta tukuy imandinda. Paypa
shutinwan jurashpam, kay allip kaqtalla rimani: Tayta Dyusmi manana mastachu rin
shuyaq, tukuy ima nishqanda kumplinambaqqa. 7 Ashwanmi kay syiti anjilkunamanda
ultimu anjil kurnitanda waqachiptinqa, Tayta Dyusqa rin kumpliq paypaq rimaqkunata
ufrisishqanda. Chaqa Tayta Dyusmi paylla yuyashqanda paypaq rimaqkunata abisashqa
karqan, nishpa.
8 Chayshina chay kamachikuq anjil niptinmi, chay suq rimaqqa syilumanda noqa
Jwanda kayshina niwarqan:
—Chay mar yakupa sawambi, kay allpapi shayaq anjilman rishpa, makinmanda ch'askiy
chay taksha rrullushqa libritu kich'ashqata, nishpa.
9 Chayshina niwaptinmi, chay kamachikuq anjilman rirqay mañaq chay rrullushqa
librituta. Chaymi chay anjilqa qowashpa, kayshina niwarqan:
—Kay librituta mikuy. Mikuptikiqam chay myil di abijashina ancha mishki rin kaq. Piru
pach'aykipiqam ancha ayaqpaq rin tikrakaq, nishpa.
10 Chaymi chayshina chay anjil niwaptinqa, noqaqa chay librituta ch'askishpa
mikurqay. Mikuptiyqam shimiypiqa chay myil di abijashina ancha mishki karqan. Piru
pach'aypiqam ancha ayaqpaqna tikrakarqan. 11 Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:
—Yach'achikuyri: “Kayshinam Tayta Dyus rin ruraq chay achka llaqtapi tiyaqkunawan,
chay achka nasyumbi tiyaqkunawan, chay achka laya rimaykunata rimaqkunawan, chay
achka gubyirnukunawan”, nishpa.

11

Dyuspa ishkay tistigungunam kay mundupi tiyaqkunata rinllapa yach'achiq

1 Chaymandaqam suq shukcha midiq baratashina qowashpa, chay rimaqqa niwarqan:
—Chay shukcha barata apashpar, riy, midiy Tayta Dyuspa adurana wasinda, pata altarnindapis. Chaykunata midishpaqar, Dyuspa chay adurana wasimbi payta aduraqkunata yupay. 2 Piru amar midiychu chay adurana wasipa sawa patyundaqa. Chaqa Dyuspi mana kriyiq furastirukunam chay pambaman yaykushpa, rinllapa sarruq. Chaymi paykunaqa 42 killata Dyus akrashqan Jirusalin llaqtata dwiñukushpa, chaypi wapuyashpa, munashqanda rurashpa, rinllapa kamachikuq. 3 Kanan noqaqam ishkay tistigukunata rini kach'aq, noqapaq yach'achikunambaq. Chayshina kach'aptiymi, chay ishkay tistigukunaqa lutu mudanata rurakushpa, 1260 diyakunata noqapaq rinllapa yach'achikuq, nishpa.
4 Tayta Dyusmi yumbay kay mundupi tiyaqkunapa kamachikuqninqa. Chay ishkay yach'achikuq tistigukunaqam paypa ñawpambi shayanllapa. Paykunaqam chay ishkay ulibu plantakunashina, chay ishkay lamparakunapa tiyanangunashina.* 5 Chaymi Dyusta kuntraqkuna chay ishkay tistigukunata munaptinllapa maqayta, paykunapa shiminmanda ninashina lluqshishpa, chay kuntraqkunata rupachishpa, limpu rinllapa chingachiq. 6 Chaqa chay ishkay tistigukunaqam Dyuspaq rimaykaptin, ancha pudirniyuq kamachikuqkuna rin kaq. Chaymi paykuna kamachikuptin ama tamyanambaqqa, manana atinqachu tamyayta. Yakuta kamachiptin yawarpaq tikrakananmi, yawarpaq rin tikrakaq. Chayshinam paykunaqa tukuy laya disgrasyawan atinqallapa kastigayta kay mundupi tiyaqkunata. Munashpaqam, chay disgrasyakunawan kutin kutin atinqallapa kastigayta. 7 Piru chay ishkay tistigukuna yach'achikushqan tyimpu ushyakaptinqam, suq manchaypaq animal laya chay ancha jundu talalanmanda lluqshimushpa, chay ishkay tistigukunata rin maqaq wanchinangaman. 8 Chayshina wanchishpaqam, chay Jirusalin llaqtapa kallingunapi kwirpungunata rinllapa wichukuq. Chay llaqtapillam chay tistigukunapa Kamachikuqnin Jisukristutapis kruspi wanchishqallapa karqan. Chaymi suq kumparasyunda rurashpa, chay Jirusalimbaqlla ninllapa: "Suduma llaqtashina" ichu "Ijiptu llaqtashina", nishpa. 9 Chaymandaqam kimsa diya y midyapaq achka llaqtamanda kaqkuna, achka kastamanda kaqkuna, achka laya rimaypi rimaqkunamanda kaqkuna, achka nasyunmanda kaqkunapis rinllapa rikaq chay ishkay tistigukunapa wichukushqa kwirpungunata. Chaqa manam rinllapachu dijaq pambananllapaqa. 10 Kanan kay mundupi tiyaqkunaqam ancha kushikushpa, fyistakunata rurashpa, paykunapura imangunata rinllapa rrigalanakuq, chay ishkay tistigukunata wanchishqanrayku. Chaqa chay tistigukunaqam chay disgrasyakunawan ancha padisichishqa karqan kay mundupi tiyaqkunata.
11 Piru chay kimsa diya y midyamandaqam Tayta Dyusqa chay ishkay wañushqakunata kawsachimurqan. Chaymi chay wañushqakunata kawsaqtana rikashpaqa, yumbay chay rikaqkunaqa ancha mancharqanllapa. 12 Chaymandaqam chay ishkay tistigukunaqa uyarqan syilumanda suq rimaq ancha jwirtita kayshina niptin:
—Kayman shamuyllapa, nishpa.
Chayshina uyashpaqam, chay ishkay tistigukunaqa pukutaykunapa ukumbina anaq syiluman rirqanllapa, chay kuntraqkuna rikaykaptinllapa. 13 Chay urasllam kay pachaqa ancha jwirtita kuyurqan. Chayshina ancha kuyuptinmi, chay Jirusalimbi achka wasikuna bulakarqanllapa. Kada dyis wasikunamandam suq wasi bulakarqan. Chayshina achka wasikuna bulakaptinmi, chay Jirusalimbi tiyaqkunamanda 7000 runa, warmi wañurqanllapa. Chaymi chay mana wañuqkunaqa ancha manchashpa, Tayta Dyus syilupi kaqta alabarqanllapa.
14 Chayshinam rin ushyakaq chay ancha jwirti sigundu kastigu. Piru, ¡ay! Dasmi rin ch'ayamuq suq manchaypaq tirsir kastigu.

Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjilmi kurnitanda rin waqachiq

15 Chay syiti anjilkunamanda ultimu anjil kurnitanda waqachiptinmi, achka rimaqkuna syilumanda ancha jwirtita rimarqanllapa:
Pachapi gubyirnukunaqam manana rinllapachu kamachikuq. Ashwan kay diyamandapacham Tayta Dyusqa Akrashqan Washadur Jisukristuwan tukuy tyimpuna rin kamachikuq, nishpa.
16 Chaymandaqam chay 24 ansyanukunaqa Tayta Dyuspa ñawpambi, trununllapamanda atarishpa, qonqorikushpa, kumurashpa, qaqllanllapata pambakaman ch'ayachishpa, Tayta Dyusta adurashpa, 17 nirqanllapa:
Tayta Dyus, yumbaymanda ancha pudirniyuq kangi. Manaraq nimapis kaptinmi, qamqa kashqana kangi. Chayshinallam kanangaman kawsaykangi. Suq diyam

* **11:4** Zacarías 4.1-14

ringi shamuriq. Chaymi kay pachapi tukuy jwirsaykiwan kamachikuptiki, ancha pagikuykillapa,
18 Achka nasyungunapim chay mana isrraylinu kaqkunaqa qambaq ancha piñakurqanllapa.
Chaymi kananqa ch'ayamushqana tyimpu, qam piñakushpa yumbay chay uchayuq wañushqakunata kastiganayki. Piru qambaq rimaqkunata, chay adurashuq wambraykikunatam qamqa ringi qoq primyukunata, kamachikuqkuna kaptin, ichu mana kamachikuqkuna kaptimbis. Piru kay mundupi wanchikuqkunataqam qamqa ringi wanchiq, nishpa.
19 Chaymandaqam syilupi Dyuspa adurana wasimba pungun kich'akarqan. Chaymi musqoypishina rikarqani uku adurana wasimbi chay unay tratupa Santu Kajunninda. Kanan rrilampagukunam ancha lliwyarqan. Lanyakunam ancha kunyarqan. Kay pachapismi ancha kuyurqan. Kanan ancha jwirtitam granisarqambis.

12

Jwanmi musqoypishina suq warmita suq ancha atun qotur layata rikarqan

1 Noqaqam chay musqoypishina suq manchaypaq siñata syilupi rikarqay. Chay siñaqam suq warmi karqan. Payqam rupayta rurakushqashina karqan. Kanan payqam killapa sawambi shayaykarqan. Umambiqam suq kuruna dusi lusiruyuq karqan. 2 Chay warmiqam qeshyanan uras kaptin, nanaywan ancha qayach'akurqan. 3 Chaymandaqam syilupi suq laya manchaypaq siñata rikarqani. Chay siñaqam suq ancha atun chupika animal qotur laya karqan. Chay animalqam syiti umayuq, dyis waqrayuq karqan. Chay syiti umangunaqam kurunayuqkuna karqan. 4 Chay ancha atun animalqam ch'upanwan syilumanda ancha achka lusirukunata rrastramushpa, kay pachaman wichukumurqan. Kada kimsa lusirukunamandam suq lusiruta rrastramurqan. Chaymandaqam chay atun qotur layaqa chay qeshyanaq warmipa ñawpambi shayashpa shuyarqan, qeshyaptin wambranda das mikunambaq. 5 Chaymandaqam chay warmiqa suq ullqo wambritunda qeshyarqan. Kanan chay wambranqam yumbay nasyungunata ancha allita rin kamachiq jirrumanda baranwan. Chaymandaqam Tayta Dyusqa chay nasiq wambrituta ladunman kamachikunan trununman aparqan. 6 Chayshina apaptinmi, chay warmiqa suq chuncha lugarman mitikarqan. Chaqa Tayta Dyusqam chaypi suq allin lugarta allichashqa karqan, 1.260 diyakunata chay warmita kwidashpa, qaranambaq.
7 Chaymandaqam Dyuspa kamachikuq anjilnin Migil yanapakuq anjil masingunawan tandakashpa, syilupi ancha pilyarqanllapa chay manchaypaq atun qotur layawan, yanapakuq dyablungunawambis. 8 Chayshina pilyashpam, Dyuspa chay anjilningunaqa chay qotur layapa anjilningunata maqashpa, anaq syilumanda wichukurqanllapa, amana chaypi kawsananllapa. 9 Chayshinam chay qotur layata, anjilningunatapis syilumanda kay pachaman wichukumurqan. ¿Pitaq karqan chay qotur layaqa? Payqam karqan chay unay kulibra. Payllam dyablu, Satanaspis shutin. Chay dyabluqam yumbay runata, warmita ingañashpa inkitan, uchata rurananllapa.
10 Chaymandaqam uyarqay syilupi suq rimaqta, ancha jwirtita kayshina niqta:
—Kananqam Tayta Dyus paypi kriyiqkunata washashqa. Chaqa dyablutaqam syilumandaqa wichukushqana. Unaymi chay dyabluqa punchawnindin, tutapnindin Dyuspa ñawpambi shayashpa, kriyiq masinchiqkunata akusarqan. Piru kananqam manana atinchu. Chaqa Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa, pay Akrashqan Washadur Jisukristuwan shumaqta rin kamachiwaqninchiq. 11 Chay kriyiq masinchiqkunapismi chay dyablutaqa binsishqallapana. Chaqa Dyuspa Uñan Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashpam, paykunata uchangunamanda pirdunashqa. Chaymi paykunaqa yach'ashpa: Rinllapam wanchiwaqninchiq, nishpapis, Jisukristupaq yach'achikurqanllapa. 12 Chayshina Tayta Dyus chay dyabluta syilumanda wichukushqana kaptinqam, kay syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikushunllapa. Piru qamkuna chay allpapi, chay mar yakupi kawsaqkunaqa ancha llakiyllapa. Chaqa chay dyabluqam chay ura allpaman wichukushqana. Kanan payqam yach'an: Dyusmi utqana rin karsilawaq infyirnupi, amana masta munashqayta ruranaypaq, nishpa. Chaymi chay dyabluqa ancha piñakushpa, utqashpa, ancha rin padisichishuqllapa.
13 Chayshina chay manchaypaq qotur laya dyablu yach'ashpa: Kay pachaman wichukuwashqana, nishpaqam, chay qeshyashqa warmita ancha maskarqan wanchinambaq. 14 Chayshina maskaykaptinmi, Tayta Dyusqa chay warmita qorqan suq atun kuchaqpa ishkay alangunata. Chaymi chay warmiqa chay alangunawan bwilashpa, chay dyablumanda mitikashpa, suq chuncha lugarman rirqan. Chay lugarpiqam Tayta Dyus chay warmita kimsa wata y midyuta rin qaraq. *[Nuta: Chay dyablullam atun qoturshina kashpa, maynimbis manchaypaq kulibrashinapis karqan.]* 15 Kanan chayta

rikashpam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa shiminmanda ancha achka
yakuta sitakurqan, suq rriyushina chay warmita apaptin, ch'uqashpa wañunambaq.
16 Piru chayshina sitakuptinmi, chay warmipa ikimbi kaq allpa kich'akarqan chay achka
yakuta chupashpa chakichinambaq. Chayshinam chay warmitaqa washarqan. 17 Chayta
rikashpaqam, chay manchaypaq kulibra qotur laya dyabluqa ancha piñakurqan. Chaymi
rirqan chay warmipa mirayningunawan pilyaq. Chaqa chay mirayningunaqam Tayta
Dyus kamachikushqanda, Churin Jisukristu yach'achikushqanda ancha allita kasushpa
kawsanllapa. ⌞ 18 Kanan chay atun qotur layam ch'ayarqan mar yakupa manyambi. ⌟

13

Jwanmi ishkay manchaypaq animal layata rikarqan

1 Noqa Jwanmi musqoypishina chay mar yakupa manyambi shayashpa, suq laya
manchaypaq animalta rikarqani, chay yakupa ukunmanda lluqshiptin. Chay manchay-
paq animal layapismi syiti umayuq dyis waqrayuq karqan. Chay waqrangunaqam
kurunayuqkuna karqanllapa. Chay umangunapiqam mana baliq shutikunata iskibr-
ishqa karqan, Dyusta burlashpa. 2 Chay rikashqay animalqam suq tigri laya karqan.
Ch'akingunaqam usupa ch'akingunashina karqan. Shiminqam liyumba shiminshina
karqan. Chayshina chay animal mar yakumanda lluqshiptinmi, chay atun qotur laya
dyablu payta numbrarqan, ancha pudirniyuq awturidar kanambaq, trunumbi tiyashpa,
rrimplasun kamachikunambaq. 3 Chay tigri laya animalpa syiti umangunamanda suqn-
inmi ancha chuqridu wañunambaqna karqan. Piru chay chuqriqam allinyashqana. Chaymi
chay tigri laya animal kawsamushqata rikashpa, kay mundupi yumbay tiyaqkuna ancha
ispantashpa, paytana kasushpa kawsarqanllapa. 4 Kanan chay kasuqkunaqam chay atun
qotur layata ancha adurarqanllapa, chay tigri laya animalta numbrashqanrayku. Chay
animaltapismi ancha adurashpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam pipis payshinaqa jwirsayuqchu. Manam pipis paytaqa atinchu binsiyta,
nishpa.

5 Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay tigri laya animal ancha alabakashpa, Dyusta
ancha kuntrashpa rimanambaq. Dijarqambismi, 42 killakunapaq yumbay runata, war-
mita kamachinambaq. 6 Chayshina dijaptinmi, chay tigri layaqa Tayta Dyusta ancha
kuntrashpa, musyarqan. Chayshina musyashpaqam, Tayta Dyuspa shutinda, Dyuspa
adurana wasinda, syilupi yumbay tiyaqkunatapis ancha maldisyarqan. 7 Chayshina
maldisyaptimbismi, Tayta Dyusqa dijarqan, kriyiq masinchiqkunata maqanambaq binsi-
nangaman. Dijarqambismi yumbay kastakunata, yumbay atun ayllukunata, yumbay
laya rimaykunapi rimaqkunata, yumbay nasyungunapi tiyaqkunata kamachinambaq.
8 Kanan kay mundupi yaqqa yumbay tiyaqkunam chay tigri laya animalta rinllapa aduraq.
Piru wakin runakuna, warmikunaqam paytaqa mana rinllapachu aduraq. Chaqa Tayta
Dyusqam manaraq kay pachata rurashpa, paykunapa shutingunata Churimba librumbi
iskibrishqa karqan, tukuy tyimpu paywan kawsananllapa. Chay Churinllam Dyuspa
Uñambis shutin. Paytaqam runakuna wanchishqallapa karqan.

9 Chayri qamkuna yumbay rinriyuqkunaqa kay nishushqayllapata allita uyawayllapa.
10 Chay karsilakuq runakunatam rinllapa karsilaq. Chay atun kuchilluwan wanchikuqku-
natam atun kuchilluwan rinllapa wanchiq. Chayri Dyuspi kriyiqkuna ancha padisishpa-
pis, paypilla mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa.

11 Chaymandaqam musqoypishina rikarqay suq laya manchaypaq animalta uku all-
pamanda lluqshiqta. Chay animal layaqam ishkay taksha waqrayuq karqan. Chay
waqrangunaqam suq taksha karnirupa waqranshina karqan. Piru chay waqrayuq
animalqam rimarqan suq atun qotur laya animalshina. 12 Chay allpamanda lluqshiq
animalpismi ancha kamachikuq karqan. Chaqa chay tigri layapa rrimplasun kashpam,
kay mundupi yumbay tiyaqkunata kamachirqan. Chaymi yumbayta adurachirqan chay
allinyashqa chuqriyuq tigri layata. 13 Kanan chay suq animalmi manchaypaq mila-
grukunata rurarqan. Runakunapa ñawpambim ninata ishkichimurqan anaq altumanda
kay allpaman. 14 Kanan Tayta Dyusqam dijarqan, chay milagrukunata chay tigri laya
animalpa ñawpambi rurashpa, kay mundupi tiyaqkunata ingañanambaq. Chayshina in-
gañashpaqam kamachirqan, suq amitu layata ruranananllapa chay tigri layapa rritratunwan,
chayshina chay allinyashqa chuqriyuq animalta aduranananllapa. 15 Chay amitu layata
ruraptinllapaqam, Dyus dijarqan, chay animal ishkay taksha waqrayuqta, chay amitu
layata kawsachishpa, rimachinambaq. Kanan chay amitu laya yumbay payta mana
aduraqkunatam atirqan wanchichiyta. 16 Chaymandaqam chay animal ishkay taksha
waqrayuqqa kamachirqan, yumbay runata warmita allin ladu makimbi ichu urkumbi
siñalananllapa: kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata, qellayniyuqkunata, mana

nimayuqkunata, randishqa kriyadukunata, mana kriyadu kaqkunatapis. 17 Chay mana
siñalniyuq kaqkunaqam mana atirqanllapachu ni randiyta ni randikuyta. Chay siñalqam
karqan chay tigri laya animalpa shutinwan ichu shutimba numirunwan.
18 Qamkuna kayta intyindinaykiqa yach'ayniyuqkuna kayllapa. Chay shutimba nu-
mirungunapi allita yuyashpam, atingillapa yach'ayta chay shutimba litrangunatapis.
Chaqa chay animal layapa chay numirunqam suq runapa shutimbaq niwanchiqllapa.
Chay numirunqam 666.

[Nuta: Grigu rimaypim litrakuna balirqan numirukunashina. Chaymi litrakunawan yuparqanllapa.]

14

Dyuspi 144.000 kriyiqkunaqam mushuq imnuta rinllapa kantaq

1 Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay Dyuspa Uñanda Siyun lumapa
sawambi shayaykaqta. Paywanmi pulla karqan 144.000 paypi kriyiqkuna. Payku-
napa urkungunapim chay Uñapa shutinda, Tayta Dyuspa shutinda iskibrishqallapa
karqan. 2 Chaymandaqam kay pachapi kashpa, syilupi ancha jwirtita kunyaqta
uyarqay. Chay kunyaqqam achka rriyu kunyaykaqshina ichu ancha jwirti truwi-
nushina ichu ancha achka runakuna arpangunata waqachiykaqshina ancha jwirtita kun-
yarqan. 3 Jisukristupi chay 144.000 kriyiqkunaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqku-
napa, chay 24 ansyanukunapa ñawpambi shayashpa, suq mushuq imnuta kantarqanl-
lapa. Chay kantashqandaqam mana pipis atirqanchu kantayta. Chaqa kay mundupi
yumbay tiyaqkunamanda, chay 144.000 washadukunallam chay mushuq imnutaqa
yach'arqanllapa kantayta. 4 Yumbay chay kantaqkunaqam warmikunawanqa mana
uchataqa rurashqallapachu karqan. Ashwanmi Dyuspa Uñan mayman riptimbis, payta
siginllapa. Chaymi kay mundupi tiyaqkunamanda paykuna washadu kashpa, puntata
Dyuspa ñawpanman ch'ayarqanllapa. Chaymi paykunaqa tarpukushqanchiqmanda punta
ufrinda qoshqanchiqshina karqanllapa Tayta Dyuspaq, Uñambaqpis. 5 Chaqa paykunaqam
mana yach'anllapachu llullakunata rimaytaqa. Chaymi paykunataqa mana ni pipis
atinchu shimbiyta Tayta Dyuspa ñawpambiqa.

Kimsa anjilkunam rinllapa yach'achikuq

6 Chaymandaqam noqa Jwanqa musqoypishina rikarqay suq anjilta anaq syilupa
ch'awpimbi bwilaykaqta. Chay anjilqam listu karqan, Tayta Dyuspa mana nunka
ushyakaq nutisyanda yumbay nasyungunapi tiyaqkunata, yumbay kastakunata, tukuy
laya rimaypi rimaqkunata, yumbay llaqtapi tiyaqkunata yach'achinambaq. 7 Chay an-
jilqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ch'ayamushqanam uras Tayta Dyus yumbayta jusganambaq. Payqam syiluta, kay
pachata, mar yakuta, pukyukunata rurashqa. Chayri payta ancha rrispitashpa, alabayl-
lapa, nishpa.

8 Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq anjil shamushpa ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay ancha atun Babiluña llaqtaqam chingashqana, kay mundupi yumbay tiyaqku-
nata inkitashqanrayku, uchakunata ruranambaqllapa! Chaqa paykunatam uchangu-
nawan binuwanshina inkitarqan, mach'ashqashina, paywan tukuy laya uchata ruranam-
baqllapa.

9 Chayshina chay anjil rimaptinmi, suq tirsir anjil shamushpa, ancha jwirtita nirqan:

—Tayta Dyusqam ancha rin piñakuq chay tigri laya animalta aduraqkunawan, chay
animalpa rritratunda aduraqkunawan, chay animalpa siñalninda urkumbi ichu makimbi
ch'askiqkunawan. 10 Chaymi yumbay paykunataqa ancha jwirtita rin kastigaq ni-
napi chay asufripi rupachishpa anjilningunapa ñawpambi, chay Uñamba ñawpambipis.
11 Chayshinam chay ninapi tukuy tyimpu rinllapa padisiq. Qondaynimbismi mana
nunka rinchu ushyakaq. Chaqa chay animal layata, chay rritratunda aduraqkunaqam
punchawnindin, tutapnindin mana samashpachu, rinllapa padisiq, chay animal layapa
siñalninda ch'askishqanllaparayku. 12 Chayri chaykunata yach'ashpa, Dyuspa wambran-
guna kashpa, pay kamachikushqanda allita kasushpa, Jisukristupi mana shaykuq
yuyakushpa, kawsayllapa, nishpa.

13 Chaymandaqam noqa Jwanqa uyarqay suq rimaqta syilumanda kayshina niwaptin:

—Kay nishushqaykunata iskibriy: “Tayta Dyusmi ancha rin yanapaq Jisukristupi kriy-
ishpa wañuqkunata. Chaymi kananmandapacha anchana rinllapa kushikuq”, nishpa.

Dyuspa Santu Ispiritumbismi niwarqan:

—Allibmi chay nishushqanqa rin kaq. Chaqa Dyusta kasushpa wañuqkunaqam yumbay
chay ñakashqanmandaqa rinna samaq. Kanan Tayta Dyusqam mana nunka rinchu qonqaq
chay tukuy ima rurashqandaqa.

Tayta Dyusmi anjilningunawan mana alli ruraqkunata rin kastigaq

14 Chaymandaqam suq yuraq pukutaypa sawambi rikarqay suq runashina tiyaykaqta.
Paypa umambim urumanda kuruna karqan. Makimbiqam suq ancha allin ichuna karqan.
15 Chaymandaqam suq anjil Dyuspa adurana wasinmanda lluqshishpa, chay pukutaypa
sawambi tiyaykaqta ancha jwirtita kayshina nirqan:

—Ura pachapi tiyaqkunaqam listuna syiganaykipaq. Chayri ichunaykiwan riyna paykunata kuchuq, nishpa.

16 Chayshina chay anjil niptinmi, chay pukutaypa sawambi tiyaqqa chay atun ichunanwan kay pachapi tiyaqkunata syigarqan.

17 Chaymandaqam Dyuspa adurana wasin anaq syilupi kaqmanda suq anjil lluqshirqan.
Chay anjilpismi ancha allin ichunata apamurqan. 18 Chaymandaqam chay pata altarmanda suq anjil shamurqan. Chay anjilqam ninata kwidaq karqan. Payqam chay
ichunayuq anjilta ancha jwirtita nirqan:

—Qambisri chay allin ichunaykiwan ura pachapi tiyaqkunata syigay. Chaqa ubaspa puqoyninshinam listuna kuchunayki.

19 Chayshina chay anjil niptinmi, chay suq anjilpis atun ichunanwan kay pachapi
tiyaqkunata ubaspa puqoynindashina kuchurqan. Chayshina paykunata kuchushpaqam,
wichurqan suq atun pusuman, chaypi ubaspa yakundashina yawarninda qapinambaq.
Chay kumparasyunmi munan niyta: Tayta Dyusmi chay uchayuqkunawan piñakushpa,
ancha jwirtita rin kastigaq, nishpa. 20 Chay atun pusuqam chay llaqtapa sawambi karqan.
Kanan chay uchayuqkunata chay pusupi qapishpashina kastigaptinllapaqam, yawarninllapaqa 300 kilumitrusta kurrirqan. Chaqa bistyapa shiminmi altukaman ch'ayarqan.

15

Dyuspa syiti anjilningunam syiti disgrasyakunawan rinllapa kastigakuq

1 Noqa Jwanmi chay musqoypishina anaq syilupi suq ancha manchaypaq siñata rikarqay. Chaqa syiti anjilkuna syilupi kaqkunam yumbay uchayuqkunata syiti disgrasyakunawan listu karqanllapa kastiganambaq. Chayshina kastigashpaqam, Tayta Dyusqa
manana mastaqa rinchu piñakuq chay uchayuqkunawanqa.

2 Chaymandaqam suq pambapi rikarqay suq yakuyuq ispijutashina ninawan taqlluduta llipyaykaqtashina. Chay llipyaykaq pambapa manyambiqam achka runakuna,
warmikuna shayaykarqanllapa. Tayta Dyusmi paykunata arpakunata qoshqa karqan.
Chaqa paykunaqam mana adurashqallapachu karqan chay tigri laya animalta ni chay
animalpa rritratunda. Manam ni ch'askishqallapachu karqan chay animalpa siñalninda ni
numirunda. 3 Chay arpayuqkunaqam Dyusta sirbiq Muysispa imnunda, Dyuspa Uñamba
imnunda kantashpa, kayshina alabarqanllapa:

¡Ancha pudirniyuq Taytitu Dyus, tukuy ima rurashqaykim ancha manchaypaq, ancha shumaqkuna! Qamqam ancha allin kashpa, allip kaqtalla rimangi. Kanan yumbay nasyumbi tiyaqkunapa ancha allin kamachikuqninmi kangi.

4 Chaymi yumbay runakuna, warmikuna ancha rrispitashushpa, rinllapa alabashuq. Chaqa qamllam ancha allin mana nima uchayuqchu kangi. Chaymi ancha allita rurashqaykita rikashpa, yumbay nasyumbi tiyaqkuna shamushpa, rinllapa adurashuq, nishpa.

5 Chaymandaqam rikarqay anaq syilupi Tayta Dyuspa karpamanda adurana wasimba
Ancha Santisimu Kwartun kich'akashqata. 6 Chay kwartumandaqam chay syiti kastigakuq anjilkuna lluqshirqanllapa. Paykunaqam ancha llipyaykaq yuraq mudanayuq
karqanllapa. Kanan pichunllapapiqam urumanda kaq wach'ukuta rurakushqallapa
karqan. 7 Chaymandaqam chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunamanda suqnin chay
syiti anjilkunata suqta suqta qorqan urumanda kaq kupakunata. Chaqa Tayta Dyus
tukuy tyimpu kawsaqmi uchayuqkunawan piñakushpa, chay kupakunata syiti ancha jwirti
kastigukunawan undachishqa karqan. 8 Chaymandaqam Tayta Dyus ancha llipyaptin,
ancha pudirniyuq kaptin, chay adurana wasin qondaywan undarqan. Chaymi mana pipis
atirqanchu yaykuyta chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, chay syiti anjilkuna chay syiti
kastigukunata ushyanangaman.

16

Chay syiti anjilkunam kupakunamanda kastigukunata rinllapa ich'aq

1 Chaymandaqam chay musqoypishina suq rimaqta uyarqay, Dyuspa adurana wasinmanda chay syiti kastigakuq anjilkunata jwirtita niptin:

—Riyllapa, chay kupakunapi kaqta ura pachaman ich'aq. Chaqa chaykunawanmi Tayta
Dyus chay uchayuqkunata ancha rin kastigaq, nishpa.

2 Chayshina niptinmi, chay syiti anjilkunamanda punta anjilqa kupanmanda Tayta
Dyuspa kastigunda ich'arqan kay pachaman. Chayshina ich'aptinmi, chay tigri laya
animalpa siñalninda ch'askiqkunapa kwirpumbi chuqrikuna rikakurqan. Chaqa paykunaqam chay animal layapa rritratunda adurashqallapa karqan. Chaymi ancha padisirqanllapa.
3 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sigundu anjil kupanmanda suq kastiguta
ich'arqan mar yakupa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay mar yakuqa wañushqapa
yawarninshina tikrakarqan. Chaymi yumbay animal chay yakupi kawsaqkunaqa limpu
wañurqanllapa.
4 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda tirsir anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rriyukunaman, pukyukunaman. Chayshina ich'aptinmi, yumbay mishki
yakukuna yawar layapaq tikrakarqan. 5 Chayshina kastigaptinmi, uyarqay suq anjil
yakukunata kwidaqta kayshina Tayta Dyusta niptin:
—Tayta Dyusitu, qamllam ancha allin, mana nima uchayuqchu kangi. Manam nunka
nasishpachu, tukuy tyimpupaq kawsangi. Chay uchayuqkunata kastigashpam, ancha
allin justisyata rurashqa kangi. 6 Chaqa chay uchayuqkunaqam qamba wambraykikunapa yawarninda ich'ashpa, qambaq rimaqkunapa yawarninda ich'ashpa, wanchirqanllapa. Chaymi kananqa chay wanchikuqkunata chay yaku yawarpaq tikrashqaykita
upyachishqa kangi. Chayshina kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi,
nishpa.
7 Chayshina chay anjil niptinmi, uyarqay chay pata altarmanda suq rimaq kayshina
niqta:
—¡Ariri, ancha pudirniyuq Taytitu Dyusitu! Chay ancha uchayuqkunata chayshina
kastigashpaqam, ancha allin justisyata rurashqa kangi, nishpa.
8 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kwartu anjilqa kupanmanda suq kastiguta ich'arqan rupaypa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, rupayqa ancha jwirtita
rupayashpa, chay uchayuqkunata ancha rupachirqan. 9 Chayshina ancha rupachiptimbismi, paykunaqa mana munarqanllapachu uchangunata dijayta. Tayta Dyustaqam
mana nimatapis munarqanllapachu alabayta. Ashwanmi chay disgrasyakunawan kastigashqanrayku, Dyusta masta maldisyarqanllapa.
10 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda kintu anjilqa kupanmanda kastiguta
ich'arqan chay tigri laya animal tiyaykashqanman. Chayshina ich'aptinmi, chay animalta
aduraqkunapa nasyunningunapi limpu tutayarqan. Chaymi chay animalta aduraqkunaqa chay nanaykunawan ancha padisishpa, qallungunata kanirqanllapa. 11 Chayshina
ancha padisishpapismi, uchangunata mana nimatapis dijarqanllapachu. Ashwanmi
mana allikunata rurashpa, Tayta Dyusta ancha maldisyarqanllapa, chay nanaykunawan,
puqrukunawambis kastigashqanrayku.
12 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda sistu anjilqa kupanmanda kastiguta
ich'arqan chay ancha atun rriyu Iwfratispa sawanman. Chayshina ich'aptinmi, chay atun
rriyuqa limpu chakirqan, chay achka gubyirnukuna suldadungunawan rupay lluqshimunan ladumanda shamushpa, chay rriyuta das pasananllapa.
13 Chaymandaqam rikarqay chay atun chupika qotur layapa shiminmanda suq sapu
laya dyablu lluqshiptin. Chay tigri laya animalpa shiminmandapismi suq sapu laya
dyablu lluqshirqan. Chay ishkay waqrayuq animalpa shiminmandapismi suq sapu laya
dyablu lluqshirqan. Chay waqrayuq animalmi Dyuspaq rimaq tukuqpis karqan. 14 Chay
kimsa sapu laya dyablukunaqam manchaypaq milagrukunata rurarqanllapa. Kanan
rirqanllapam yumbay nasyungunaman, gubyirnungunata tukuy suldadundinda tandaq,
jwisyu diyapi Tayta Dyus ancha pudirniyuqwan pilyananllapa.
15 Chayshina rikashpaqam, uyarqay Jisukristuta, kayshina niqta:
—Allita uyawayllapa. Mana pipis yuyashqan uraspim suq ladrunshina qonqaylla rini
shamuriq. Chaymi kwidakashpa, allita rurashpa shuyawashpaqa, ringillapa kushikuq.
Piru chay mana kasuwaqkunaqam mana mudanayuqshina rinllapa penqakuq. Chaqa
yumbaypa ñawpambim siprallashina kashpa, ancha rinllapa penqakuq, nishpa.
16 Chaymandaqam chay kimsa dyablukuna kay pachapa yumbay gubyirnungunata
tukuy suldadundinda suq lugarpi tandarqanllapa. Chay lugarqam ibriyu rimaypi Armajidun shutin.
17 Chaymandaqam chay syiti anjilkunamanda chay ultimu anjilqa anaq altumandapacha kupanmanda ultimu kastiguta wayraman ich'arqan. Chayshina ich'aptinmi,
uyarqay suq rimaqta Dyuspa adurana wasimba trununmanda ancha jwirtita kayshina
niptin:
—Kaywanmi yumbay kastigukunata rinina ushyaq, nishpa.

18 Chayshina niptinmi, ancha achka rrilampagukuna llipyarqan. Lanyakunapismi
ancha kunyarqan. Kanan kay pachapismi ancha kuyurqan. Runakuna kay pachapi
kashqanmandapacham mana nunka chayshinaqa kuyushqachu karqan. 19 Chayshina kay
pacha ancha jwirtita kuyuptinqam, chay atun llaqta Babiluña kimsa lugarpaq partikashpa,
ancha dañakarqan. Kay pachapa yumbay atun llaqtangunapi wasikunam bulakarqanllapa.
Chaqa Tayta Dyusqam chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunapa uchangunataqa mana qonqar-
qanchu. Chaymi ancha piñakushpa, paykunataqa ancha kastigarqan. 20 Chayshina kay
pacha ancha kuyuptinmi, mar yakupa ch'awpimbi isla allpakuna kaq limpu chingarqan.
Qaqakunapismi bulakashpa, limpu chingarqanllapa. 21 Kanan syilumandam runaku-
napa, warmikunapa sawanman ancha atun manchaypaq granisukuna ishkimurqan.
Chay granisukunaqam asta 40 kilus llasharqan. Chayshina Tayta Dyus ancha jwirtita
kastigashqanraykum, chay uchayuqkunaqa payta ancha maldisyarqanllapa.

17

Suq llaqtam ancha uchayuq bandulira warmishina rin kaq

1 Chay syiti anjilkunaqa kupangunamanda kastigukunata ich'ashpa ushyashpaqam,
suqnin shamushpa, noqa Jwanda kayshina niwarqan:
—Shamuy kayman rikachishunaqpaq suq ancha bandulira warmita. Chay warmiqam
munan niyta suq atun llaqtapaq. Chay llaqtaqam achka rriyukunapa manyangunapi
kidan. Piru Tayta Dyusqam chay llaqtapi tiyaqkunata ancha rin kastigaq. 2 Chaqa
chay llaqtapi tiyaqkunaqam suq bandulira warmishina inkitashpa, animachishqallapa
kay mundupa gubyirnungunata, paykunawan tukuy laya uchakunata ruranan llapa
mach'ashqa runakunashina, nishpa.
3 Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun masta rikachiwarqan. Chaymi chay musqoyp-
ishina chay anjil suq chuncha lugarman apawaptin, rikarqay suq warmita suq chupika
animal layapi muntakushqata. Chay animal layaqam syiti umayuq, dyis waqrayuq
karqan. Kanan tukuy kwirpumbim Tayta Dyusta musyanan shutikuna iskibridu karqan.
4 Chay bandulira warmim mudakushqa karqan suq mudana muraduwan chupikata.
Allichakashqam karqambis uruwan, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunawan, ch'aniyuq per-
laskunawan. Makimbiqam karqan suq kupa urumanda kaq. Chay kupandaqam mil-
lanaypaq kusaskunawan undachishqa karqan. Chay millanaypaq kusaskunaqam munan
niyta, chay warmim achka runayuq kashqa. Ancha fiyu uchakunatam rurashqa, nishpa.
5 Chay warmipa urkumbiqam suq shuti mana intyindiypaq karqan. Chay shutinqam
kayshina munan niyta: "Noqaqam chay ancha kamachikuq Babiluña llaqta kani. Chaqa
yumbay bandulirakunapa, yumbay ucha ruraqkunapa mamanshinam kani", nishpa.
6 Chaymandaqam noqaqa allita rikashpa yach'arqay: Chay warmiqam Dyuspi kriyiqku-
nata ch'iqnishpa wanchishqa karqan, paykuna Jisukristupaq yach'achikushqanrayku,
nishpa. Chaqa chayshina yawarninda ich'ashpa wanchishpaqam, ancha kushikurqan suq
mach'ashqa warmishina. Chaymi noqaqa ancha ispantashqata kidarqay. 7 Chaymi chay
anjilqa tapuwarqan:
—¿Imaraykutaq ancha ispantashqa kangi? Noqam rini nishuq, pim chay warmiqa,
imam munan niyta chay warmita apaq syiti umayuq dyis waqrayuq animalqa, nishpa.
8 Chay tigri laya animalqam unay tyimpupi kawsarqan. Piru chaymandaqam manana
kawsarqanchu. Piru suq diya kawsamushpa, manaraq tukuy tyimpupaq chingashpa
chay manchaypaq talalanmanda suq tyimpupaq rin lluqshimuq. Chaymi Dyuspi mana
kriyiqkunaqa chay animalta rikashpa, ancha ispantashpa, payta rinllapa aduraq. Chaqa
Dyuspa librumbiqam paykunapa shutingunaqa mana iskibriduchu karqan kay munduta
rurashqan diyamandapacha.
9 'Allita yuyayllapa, kaykunatapis intyindinaykipaq. Chay manchaypaq animalpa syiti
umangunaqam munan niyta chay atun llaqtapa syiti lumanguna. Chaqa chay bandulira
warmishina llaqtaqam chay syiti lumakunapi kidan. 10 Kanan chay kikin syiti uman-
gunallam munan niyta syiti gubyirnukunapis. Chay syiti gubyirnumandaqam sinkuqa
suqnin suqnin kamachikushpa, wañushqana. Kananqam kamachikuykan yaqqa chay
ultimu gubyirnuna. Chaymandaqam chay ultimu gubyirnuqa suq tyimpitupaqllana rin
kamachikuqqa. 11 Chaymandaqam chay warmita apaq chupika animalqa kawsamushpa,
suq uktabu gubyirnu rin kaq. Piru payqam manaraq chay punta bwilta wañushpaqa, chay
syiti gubyirnukunamanda suqnin karqan. Chayshina chay chupika animal laya ultimu
gubyirnu kamachikuykashpam rin chingaq.
12 'Chay chupika animalpa dyis waqranguna rikashqaykiqam munan niyta dyis gubyir-
nukuna. Paykunaqam manaraq kamachikunllapachu. Piru suq diyam chay dyis gubyir-
nukunaqa chay chupika animal layawan pulla suq tyimpitupaqlla rinllapa kamachikuq.

13 Chay dyis gubyirnukunaqam suq yuyayniyuqlla kashpa, tukuy imapi chay chupika
animal layata kasushpa, 14 Dyuspa Uñanwan rinllapa pilyaq. Piru chay Uñaqam yumbay ka-
machikuqkunapa kamachikuqnin, yumbay gubyirnukunapa gubyirnun. Chaymi payqa
chay chupika animal layata, chay dyis gubyirnukunata rin binsiq. Kanan chay Uñawan
kaqkunataqam Tayta Dyus kikin akrashpa qayarqan. Chaymi mana shaykuq chay Uñata
kasunllapa.

15 Chay anjilqam niwarqambis:

—Chay bandulira warmi laya llaqtataqam rikarqayki achka rriyukunapa manyangu-
napi kaqta, ¿manachu? Chay achka rriyukunaqam munan niyta ancha achka llaqtakuna,
achka kastakuna, achka nasyumbi tiyaqkuna, kadunu rimaynimbi rimaqkuna. 16 Chay
chupika animal laya chay dyis gubyirnukunawan chay bandulira warmi laya llaqtata
rinllapa ch'iqniq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunata maqashpa, wanchishpa, tukuy
imangunata qoch'ishpa, wasingunata rupachishpa, aychanda mikushpa, tullundallana
rinllapa dijaq. 17 Chaqa Tayta Dyusmi pay munashqanda chay dyis gubyirnukunata
rin yuyachiq. Chaymi paykunaqa suq yuyayniyuqlla kashpa, chay chupika animal
layatalla kasushpa, tukuy imapi rinllapa yanapaq. Chayshinam rinllapa ruraq Tayta
Dyus nishqanda kumplinangaman. 18 Kanan chay rikashqayki bandulira warmiqam
munan niyta chay atun llaqta. Chaqa chay llaqtapa gubyirnunmi kay mundupa yumbay
gubyirnungunata kamachin, nishpa.

18

Chay Babiluña llaqtaqam rin chingaq

1 Tukuy chaykunata uyashpaqam, noqa Jwan suq ancha pudirniyuq anjilta rikar-
qani syilumanda shamuykaqta. Payqam ancha llipyashpa, yumbay kay pachata ancha
achikcharqan. 2 Kanan payqam ancha jwirtita kayshina nirqan:

—¡Chay atun llaqta Babiluñaqam chingashqana! ¡Rikay, bulakashqanám! Kanan chay
llaqtapiqam tukuy laya dyablukuna yaykushpa tiyaykan. Achka ch'iqnishqa millanay-
paq pishqokunapismi chaypi tiyaykanllapa. 3 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam
kwirpunguna munashqandalla rurashpa kawsarqanllapa. Chaymi limpuna chingashqa.
Chaqa paykunaqam yumbay nasyumbi tiyaqkunata inkitarqanllapa, uchakunata ru-
rananllapa. Suq bandulira warmishinam chay nasyungunapa yumbay gubyirnunda
inkitarqanllapa, mach'ashqa runakunashina tukuy laya uchata ruranambaqllapa. Kay
mundupi randikuqkunapismi chay Babiluñapi tiyaqkunata tukuy ima munashqangunata
randichishpa, achka qellayta ganaqllapa.

4 Chaymandaqam uyarqani suq rimaqta, syilumanda kayshina niptin:

—Qamkuna wambraykunaqa, chay Babiluña llaqtamanda lluqshiyllapa, ama uchata
ruranaykillapa paykunashina. Chaqa manam munanichu qamkunatapis kastigashuy-
taqa. 5 Chaqa chay llaqtapi tiyaqkuna ancha uchata ruraptinllapam, chay uchangunaqa
ancha achkayashpa syilukamanna ch'ayashqashina. Chaymi Tayta Dyusqa manana
masta agwantashpachu, paykunataqa ancha rin kastigaq. 6 Chay llaqtapi tiyaqkunaqam
suqkunata ancha padisichishqa. Chayri chay padisichishqan kaqmandaqa ashwan ishkay
tantu masta paykunataqa kastigayllapa. 7 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam tukuy ima
munashqanda rurashpa, randishpa, ancha alabakashpa, kayshina ninllapa: “Kaypim an-
cha kamachikuq gubyirnushina tiyaykanillapa. Chaqa manam nimapipis suq pubri biyu-
dashinaqa kanillapachu. Chaymi mana nunka rinillapachu llakiq suq biyudashinaqa”,
nishpa. Chayri chayshina ancha alabakaptinllapa, ancha llakichishpa, padisichiyllapa
chay Babiluñapi tiyaqkunataqa. 8 Chaqa Tayta Dyusllam ancha pudirniyuq gubyirnuqa.
Chaymi chay Babiluñapi yumbay tiyaqkunata qonqaylla suq diyapilla rin kastigaq pla-
gakunawan, qeshyaykunawan, ambrunakunawan, wañuykunawan. Chaymandaqam chay
atun llaqtata rupachishpa, limpu rin chingachiq.

9 Chayshina chay rimaq niptinmi, chay Babiluña llaqtaqa ancha rupashpa rin qondaq.
Chaymi kay mundupa achka nasyunningunapa gubyirnunguna chayta rikashpa, ancha
llakishpa, kunyalla rinllapa waqaq. Chaqa chay gubyirnukunaqam chay llaqtapi tiyaqku-
nawan ancha uchata rurashpa, bwina bidata pasashqallapa karqan. 10 Chaymi chay Ba-
biluña rupashpa, qondaptinqa, chay gubyirnukunaqa chay kastiguta ancha manchashpa,
karupilla shayashpa, rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay kamachikuq babiluñanukunam ancha padisiykanllapa. Chaqa suq
rratupillam qonqaylla kastigunqa ch'ayamushqa, nishpa.

11 Kay mundupi randikuqkunapismi chayta rikashpaqa, ancha llakishpa rinllapa
waqaq, manana ni pipis kaptin chay achka kusasningunata randinanllapa. 12 Chaqa chay
atun llaqtapi tiyaqkunaqam randishqallapa karqan uruta, qellayta, ch'aniyuq llipyaykaq

rumikunata, perlas rumikunata, allin linu traputa, sida traputa, chupika trapukunata, muradu trapukunata, mishki mutkina qerukunata. Randiqllapapismi ilifantipa atun kirungunamanda tukuy ima rurashqangunata, ch'aniyuq qerukunamanda, brunsimanda, jirrumanda, chay shumaq marmul rumimanda rurashqangunatapis. 13 Randiqllapapismi kanilata, mikuna mishkichaqkunata, insinsyuta, mirrata, ancha mishki mutkina asiytikunata, binuta, asiytita, triguta, trigumanda mas allin ñutu mach'kata, wakakunata, wishakunata, bistyakunata, chutana karrukunata. Runakunata, warmikunatapismi randiqllapa, paykunapaq trabajananllapa. 14 Kanan chay randikuqkunaqam chay rupaykaq llaqtapaqqa rinllapa niq:

—Chay llaqtapiqam manana kanchu chay ancha ch'aniyuq kusaskunaqa. Chaqa tukuy chay llipyaykaq kusasningunaqam tukuy tyimpupaqna chingashqa, nishpa.

15 Chay randikuqkunaqam chay atun llaqtapi tiyaqkunata randichishpaqa, ancha achka qellayta ganashqallapa karqan. Chaymi rikashpa chay llaqta rupaykaptinqa, manchashpa, karupilla kidashpa, ancha llakishpa, waqashpa 16 kayshina rinllapa niq:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay atun llaqtaqam rupaykanna. Waqpi tiyaqkunaqam ch'aniyuq linu trapumanda mudanayuqkuna karqanllapa. Chay ch'aniyuq chupika ichu muradu mudanangunatam rurakurqanllapa. Paykunaqam allichakarqan uruwan, ch'aniyuq llipyaykaq rumikunawan, perlas rumikunawan. 17 ¡Piru kananqam tukuy chay ch'aniyuq kusasningunaqa suq urapilla ushyakarqan! nishpa.

Chayshina rupaptinmi, yakupi puriq barkukunapa yumbay kamachikuqnin, tukuy yanapakuqninwan, chay pasajirungunawan, barkukunapi yumbay trabajaqkunapis chay rupaykaq llaqtata rikashpa, karupillana kidarqanllapa. 18 Chaymandaqam chay atun llaqta rupashpa qondaptinqa, rikashpa, qayach'akushpa, kayshina nirqanllapa:

—Manam ni suq llaqta chay ancha baliq ancha atun llaqtashinaqa kashqachu.

19 Chayshina nishpa, ancha llakishpam, umanllapaman allpata rurarqanllapa. Chaymandaqam ancha waqashpa, qayach'akushpa, ancha jwirtita nirqanllapa:

—¡Ay! ¡Akakáw! Chay ancha baliq atun llaqtaqam rupashqana. Noqaykuna yakupi puriq barkuyuqkunam tukuy laya kusaskunata chay llaqtapiqa randikushpa, ancha qellayniyuqkuna kidarqayllapa. ¡Piru kananqam chay atun llaqtaqa suq urapilla tukuy imandin chingashqana! nishpa.

20 Piru qamkuna syilupi tiyaqkunaqa ancha kushikuyllapa chay llaqta rupashqanrayku. Qamkuna apustulkuna, Dyuspaq rimaqkuna, Dyuspa yumbay wambranguna kushikuyllapa. Chaqa Tayta Dyusqam allin justisyata rurashpa, paykunataqa kastigashqana, qamkunata ancha qesachashushqanrayku.

21 Chaymandaqam suq ancha pudirniyuq anjilqa suq mulinu laya atun rumita piskashpa, chay mar yakuman wichukushpa, kayshina nirqan:

—Chay atun wichukushqay rumitashinam Tayta Dyusqa chay atun Babiluña llaqtata das rin chingachiq. Chayshina chingachiptinmi, manana ni pipis nunka rikanqanachu. 22 Mananam ni pipis chay llaqtapa kallingunapiqa ni arpakunata ni flawtakunata ni kurnitakunata waqachinqachu. Kanan mananam nima laya trabajaqkuna kanqanachu. Manana ni pipis uyanqanachu kutakushpa kunyachiptinllapa rumitaqa. 23 Chay llaqtamanda randikuqkunam yumbay randikuqkunamanda mas kamachikuq, mas qellayniyuqkuna karqanllapa. Kay mundupi yumbay tiyaqkunatam brujiyashpa, ingañarqanllapa. Chaymi chay llaqtapiqam manana ni suq micha achikchakunqachu ni suq kasamyintu kanqachu. Mananam nunka rinllapachu uyaq kasamyintupi kushikuqkunataqa.

24 Chaqa chay Babiluñapi tiyaqkunaqam Dyuspaq achka rimaqkunata, paypi suq kriyiqkunatapis wanchirqanllapa. Chayshinam kay mundupi tukuy maypi suqkunatapis wanchirqanllapa. (Chaymi Tayta Dyusqa chay llaqtapi tiyaqkunata qonqaylla rin chingachiq.)

19

1-2 Chaymandaqam noqa Jwan uyarqay ancha achka rimaqkunata syilupi jwirtita Tayta Dyusta kayshina alabaptinllapa:

¡Biba Tayta Dyusninchiq! Payqam allip kaqta yach'ashpa, chay Babiluña llaqtapi tiyaqkunata ancha allita jusgashpa, kastigashqa. Chaqa paykunaqam bandulira warmishina ancha achka runakunata, warmikunata animachishqallapa, uchakunata rurashpa, kawsananllapa. Tayta Dyusta kasuqkunatapismi wanchishqallapa. Chayraykum Tayta Dyus chay wanchikuqkunataqa ancha kastigashqa. ¡Chayri payta ancha alabashunllapa! Chaqa paymi yumbay uchanchiqmanda washawashqa kanchiq. ¡Paymi ancha llipyaq, ancha kamachikuq pudirniyuq kashpa, tukuy imata atin rurayta! nishpa.

3 Chaymandaqam mushuqmanda nirirqanllapa:

—¡Tayta Dyusta alabashunllapa! Chaqa chay llaqtata rupachiptinqam, tukuy tyimpu rin miraq. Qondayninqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.
4 Chayshina alabaptinllapam, chay 24 ansyanukuna chay ch'usku kamachikuq kawsaqkunawan qonqorikushpa, urkunda pambakaman ch'ayachirqanllapa. Kanan Tayta Dyus trunumbi tiyaykaqtam adurashpa, kayshina alabarqanllapa:
—¡Biba! ¡Tayta Dyusta alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa! nishpa.
5 Chayshina alabaptinllapam, Dyuspa trununmanda suq rimaqta uyarqay, kayshina niptin:
¡Aririi! ¡Tayta Dyusta yumbay kasuqkunaqa paytalla alabashunllapa! Kamachikuqkuna kashpa, mana kamachikuqkuna kashpapis, payta ancha rrispitashpa, alabashunllapa, nishpa.

Dyuspa Uñanmi rin kasaraq

6 Chaymandaqam musqoypishina uyarqay ancha achka rimaqtashina. Paykunaqam achka paqchakunashina ichu ancha jwirti lanyakunashina kunyashpa nirqanllapa:
¡Biba Tayta Dyus! Payqam ancha pudirniyuq Siñurninchiq kashpa, tukuy ima kaqta kamachiykanna.
7 Chayri ancha kushikushpa, payta alabashunllapa. Chaqa Dyuspa Uñamba kasaranan diyam ch'ayamushqana. Paypa nubyanmi ancha shumaqta mudakushqana chay kasamyintu diyambaq.
8 Chaqa Tayta Dyusqam chay nubyata pirmisuta qorqan, ancha finu linu trapumanda limpyu llipyaykaq yuraq mudanata rurakunambaq.
Chay ancha shumaq mudananqam munan niyta: Jisukristupi kriyiqkunam ancha shumaqta kawsashqallapa, nishpa.
9 Chaymandaqam chay anjilqa niwarqan:
—Kaykunata iskibriy: "Chay Uñapa kasamyintu fyistanman kumbidashqakunaqam ancha kushikunqallapa", nishpa.
Chaymandaqam kayshinapis niwarqan:
—Kikin Tayta Dyusmi chay nishushqayta allipta willashungi.
10 Chayshina chay anjil niwaptinmi, noqaqa paypa ñawpambi qonqorikurqay aduranaypaq. Piru payqam niwarqan:
—Amar adurawaychu. Chaqa noqapismi qamshina Dyusta kasuni. Manchu qamqa Dyusta kasuq masikikunawan mana shaykuq rurangillapa Jisukristu nishushqanda. Chayshinallam noqapis kasuni. Chayri Dyustalla aduray, nishpa.
Chaqa Jisukristu yach'achikushqanmi ancha animachiwanchiq, paypaq rimaqkunashina Dyus nishqanda yach'achikunanchiq.

Jwanmi musqoypishina rikarqan suq yuraq bistyapi muntakushqata

11 Chaymandaqam rikarqaypis anaq syiluta kich'akashqata. Kanan waqpim rikarqani suq yuraq bistyapi muntakushpa shamuykaqta. Payqam shutiq Ancha Kumplidur. Shutiqpismi Allipta Rimaq. Chaqa payqam ancha justu kashpa, Dyusta kuntraqkunata allita jusgashpa, paykunawan pilyan. 12 Kanan paypa ñawingunaqam nina miraykaqshina llipyarqan. Umambiqam achka kurunakuna karqan. Shutinmi pay kikimbi iskibridu karqan. Piru manam pipis yach'arqanchu: Imam munan niyta chay shutinqa, nishpa. Payllam yach'arqanqa. 13 Kanan mudananqam ancha yawar likidu karqan, (noqanchiqkunapaq wañushqanrayku). Paymi shutirqan: Tayta Dyuspa Rimaynin. 14 Chay Rimaynimba ikindam Dyuspa ancha achka suldadunguna yuraq bistyakunapi rirqanllapa. Paykunaqam ancha finu limpyu yuraq linumanda mudanayuqkuna karqanllapa. 15 Chay kamachikuqpa shiminmandam lluqshirqan suq ancha filudu atun kuchillu, chaywan yumbay nasyungunapi tiyaqkunata chuqrishpa kastiganambaq. Kanan yumbaymanda mas pudirniyuq kashpam, chay nasyungunapi kamachishpa, ancha rin rrispitachiq suq bara jirrumandashina kaqwan. Piñakushpa, Tayta Dyusta ch'iqniqkunatam rin sarruq chay ubaspa puqoyninda ch'akinwan sarrushpa qapiqshina. 16 Kanan chay kamachikuqpa sawa mudanambi ch'angambipismi kay shutinqa iskibridu karqan: "Yumbay gubyirnukunapa gubyirnunmi. Yumbay kamachikuqkunapa kamachikuqninmi", nishpa.
17 Chaymandaqam rikarqay suq anjil rupaypa sawambi shayaykaqta. Chay anjilqam anaqpi bwilaq pishqokunata ancha jwirtita qayarqan:
—Shamuyllapa suq fyistapishina ancha achka aychata mikunaykillapa. (Chaqa Tayta Dyusmi yumbay payta kuntraqkunata rinna wanchiq.) 18 Chayri shamuyllapa achka laya runakunapa aychanda mikunaykillapa: gubyirnukunapa, kamachikuq suldadukunapa, jwirsayuq pilyaqkunapa, bistyakunapa, chay bistyakunata purichiqkunapa aychanda mikunaykillapa. Shamuyllapar randishqa kriyadukunapa, mana kriyadu kaqkunapa, kamachikuqkunapa, mana kamachikuqkunapa aychanda mikunaykillapa, nishpa.

19 Chaymandaqam rikarqay chay manchaypaq tigri laya animal kay mundupa gubyir-
nungunata tukuy suldadundinda tandaptin. Paykunaqam rirqan pilyaq chay yuraq
bistyapi muntakushqawan, suldadungunawan. 20 Piru pilyashpaqam, chay yuraq
bistyapi muntakushqa binsishpa, prisurqan chay manchaypaq tigri layata, Dyuspaq
chay rimaq tukuqtapis. Chaqa chay rimaq tukuqqam chay tigri layapa ñawpambi mi-
lagrukunata rurashpa, achka runata, warmita ingañashqa karqan, chay tigri layapa
siñalninda ch'askinanllapa, rritratunda aduranan llapa. Chaymi chay yuraq bistyapi
muntakushqaqa chay tigri layata, Dyuspaq chay rimaq tukuqnindinda prisushpa,
kawsaykaqtalla wichukurqan asufriwan lumyaykaq ninaman. 21 Chaymandaqam chay
yuraq bistyapi muntakushqaqa shiminmanda chay lluqshiq atun kuchillunwan yumbay
chay gubyirnukunata tukuy suldadundinda wanchirqan. Chaypinam tukuy chay aycha
mikuq pishqokunaqa paykunapa aychanda mikushpa undarqanllapa.

20

Jisukristum kay pachapi mil watakunata rin kamachikuq

1 Chaymandaqam chay musqoypishina suq anjilta rikarqay, syilumanda shamuykaqta.
Payqam atun talalamba llabinda, ancha atun kadinata piskakushpa shamurqan.
2 Chaymandaqam chay anjilqa chay atun manchaypaq qotur layata piskarqan. Chay
qotur layallam chay unay uchata rurachikuq kulibrapis karqan. Payllam dyablu,
Satanaspis shutin. Kanan chay anjilqam chay dyabluta piskashpa, mil watakunapaq chay
atun kadinawan watarqan. 3 Chayshina watashpaqam, chay manchaypaq talalanman
wichukurqan. Chayshina wichukushpaqam, chay talalanda llabishpa, suq atun silluwan
sillarqan, chay dyablu ama lluqshinambaq. Chaymi chay dyabluqa mil watakunata mana
atinqachu ingañayta kay pachapi tiyaqkunataqa. Piru chay mil watakuna pasaptinqam,
chay dyabluqa chay manchaypaq talalanmanda lluqshishpa, rin ingañariq runakunata,
warmikunata suq tyimpitupaq.
4 Chaymandaqam rikarqay trunukunata. Chay trunukunapiqam kamachikuqkuna
tiyaykarqanllapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa numbrashqa karqan, suqkunata
jusgananllapa. Rikarqanipis achka wañushqakunapa almangunata. Paykunaqam man-
araq wañushpaqa, Tayta Dyus nishqanda, Churin Jisukristupa shumaq nutisyanda allita
yach'achikurqanllapa. Chaqa paykunaqam mana ni chay tigri laya animalta ni rri-
tratunda adurarqanllapachu. Munaptinllapa siñalayta urkunllapapi makinllapapi chay
animal layapa siñalninwambismi, paykunaqa mana dijakarqanllapachu siñalanambaqqa.
Chaymi chay animal layata aduraqkunaqa chay kriyiq masinchiqkunapa umangunata
pitishpa, wanchirqanllapa. Piru Tayta Dyusqam chay wanchishqa kriyiq masinchiqku-
nata kawsachimurqan, chay mil watakunapaq Jisukristuwan pulla kamachikunanllapa.
5 Chaqa Tayta Dyusqam manaraq ni pita kawsachimushpa, puntata chay wanchishqa
kriyiq masinchiqkunata rin kawsachimuq. Chaymandaqam chay mil watakuna pasapt-
inraq, chay suq wañushqakunatapis rin kawsachimuq. 6 Chay punta kawsamuqkunaqam
ancha kushikunqallapa. Chaqa Tayta Dyusmi paykunataqa akrashqa, paypaqlla kashpa,
amana nunka wañurinanllapa. Ashwanmi paykunataqa rin numbraq, paypa, Churin
Jisukristupa kuranguna kanambaqllapa. Chaymi paykunaqa Jisukristupa pullan mil
watakunata rinllapa kamachikuq.
7 Chay mil watakuna pasaptinqam, Dyuspa suq anjilnin chay manchaypaq llabishqa
talalanda rin kich'aq. 8 Kanan chay dyabluqam chay talalanmanda lluqshishpa, kay
munduman kutimushpa, yumbay nasyungunapi achka runata, warmita rin ingañaq.
Chaymi paykunaqa rinllapa tandakaq chay nasyun Gugpi tiyaqkunawan, Magugpi
tiyaqkunawambis. Dyabluqam yumbay paykunata ingañashpa, rin tandaq ancha achka
suldadukunata, Dyuswan pilyananllapa. Aqoshina kaptinmi, mana pipis atinqachu yu-
payta. 9 Chayshina tandakashpaqam, chay ancha achka suldadukuna kay mundupa tukuy
ladungunamanda rinllapa shamuq, Dyusta kasuqkunapa lugarninda, Dyus kuyashqan
llaqtanda kurralananllapa. Piru Tayta Dyusqam syilumanda ninata kach'amushpa, yum-
bay paykunata rin rupachiq. 10 Chaymandaqam chay ingañakuq dyabluta rin wichukuq
chay asufriwan miraykaq ninaman. Chay ninapim punchawnindin tutapnindin tukuy
tyimpu rin padisiq chay tigri laya animalwan, Dyuspaq chay rimaq tukuqwan.

Dyusqam atun yuraq trunupi tiyashpa, runakunata warmikunata rin jusgaq

11 Chaykunata rikashpaqam, suq atun yuraq trunuta rikarqay. Chay trunupiqam
Dyus tiyaykarqan. Kanan kay pacha syiluwanmi paypa ñawpanmanda limpuna
ushyakarqan. Mananam ni ashlita kidarqanchu. 12-13 Chaymandaqam rikarqay yumbay
wañushqa kamachikuqkunata, mana kamachikuqkunata Dyuspa yuraq trunumba
ñawpambi shayaykaqta. Chaqa Tayta Dyusqam wakin paykunataqa mar yakupa

ukunmanda tandashqa karqan. Wakin paykunataqam wañushqakunapa lugarninmanda tandashqa karqan. Chay lugar Dyus kashqambiqam librukunapis karqan. (Chay librukunapiqam, Tayta Dyus iskibrishqa karqan runakuna, warmikuna tukuy ima rurashqangunata.) Chay librukunatam kich'arqan liyinambaq. Chaymandaqam suq laya librutapis kich'arqan liyinambaq. (Chay librupiqam Tayta Dyus iskibrishqa karqan paypi yumbay kriyiqkunapa shutingunata, paywan pulla tukuy tyimpupaq kawsananllapa.) Chay libruqam "Kawsaqkunapa Librun" shutin. Chaymi chay punta librukunata liyishpa, Tayta Dyusqa chay runakunata, warmikunata jusgarqan tukuy ima rurashqangunapaq. 14-15 Chaymandaqam wañushqakunapa lugarninda chay miraykaq ninaman wichukurqan. Wañuytapismi chayman wichukurqan chinganambaq. Kanan runakunapa ichu warmikunapa shutingunata mana tariptin chay kawsaqkunapa librumbiqam, paykunatapis wichukurqan chay miraykaq ninaman. Chayshina chay ninaman wichukuptinqam, ultimu wañuy rin kaq.

21

Mushuq syilu mushuq pacham rin kaq

1 Chay musqoypishinam mushuq syiluta, mushuq pachata rikarqay. Chaqa kay rikashqanchiq syiluwan pachaqam chingashqana karqan. Mar yakupismi chingashqana karqan. 2 Chaymandaqam noqa Jwan rikarqay Tayta Dyuspa ñawpanmanda suq mushuq santu Jirusalin llaqta syilumanda shamuykaqta. Chay mushuq Jirusalinqam ancha shumaq allichadu karqan, suq china nubyunwan kasaranambaq shumaqta mudakushqashina. 3 Kanan uyarqanim syilumandapacha ancha jwirtita kayshina rimaptin:

—Kananmandapacham Tayta Dyusqa kay shumaq llaqtapi runakunawan, warmikunawan rin kawsaq, paykunapa Dyusnin kanambaq. Chaqa paykunaqam paypa wambranguna. Chaymi Tayta Dyusqa, tukuy tyimpu paykunapa pullan rin kawsaq. 4 Chaymi Tayta Dyus kikin paykunapa ñawingunata pichashpa, rin chakichiq, amana masta waqananllapa. Chaqa chay mushuq llaqtapi tiyaqkunaqam manana rinllapachu wañuq. Manam ni rinllapachu malaganayaq. Manam ni rinllapachu padisiq. Chaqa kay pachaqam tukuy mana baliq imandin limpu rin chingaq, nishpa.

5 Chaymandaqam Tayta Dyus kamachikunan trunumbi tiyashpa, kayshina nirqan:

—Noqaqam tukuy imata mushuqtana rini ruraq, mushuqkunana kanambaq, nishpa.

Chaymandaqam niwarqambis:

—Allip kaqkunatallam niyki. Chayri kay nishushqayta iskibriy, suqkunapis kriyinanllapa.

6 Chaymandaqam Tayta Dyusqa niriwarqan:

—Tukuy ima yuyashqaytam rurashqana kani. Chaqa chay punta litra "A" yumbay litrakunata qallariqshinam noqa tukuy imata qallarishqa kani. Chay yumbay litrakuna chay litra "Y"wan ushyakaqshinam noqapis tukuy imata rini ushyaq. Chaymi noqaqa yakunaqkunata kawsachikuq yakuyta dibaldilla qoshaq, noqawan tukuy tyimpu kawsananllapa. 7 Chayshinallam dyabluta yumbay binsiqkunataqa kay shumaq primyuta rini qoq. Chaqa noqaqam paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq. 8 Piru rinim wichukuq chay asufriwan miraykaq ninaman yumbay kay laya uchayuqkunata: suqkunata manchashpa mana noqata kasuwaqkunata, noqapi mana munaq kriyiqkunata, ancha fiyu uchata ruraqkunata, wanchikuqkunata, mana rrispitun kaqkunawan puñuqkunata, brujukunata, amitu layakunata aduraqkunata, llullakuqkunata. Chayshina chay ninaman wichukuptiyqam, chay uchayuqkunapaqqa ultimu wañuyna rin kaq, nishpa.

Mushuq Jirusalinmi kayshina rin kaq

9 Chaymandaqam rikarqay suq anjilta. Payqam chay syiti kupayuq anjilkunamanda suqnin karqan. Chaqa paykunaqam chay syiti kupangunapi chay syiti ultimu kastigukunata apamushqallapa karqan. Chay anjilmi noqaman shamushpa, niwarqan:

—Shamuy kayman Dyuspa Uñamba nubyanda rikachishunaqpaq, nishpa.

10 Dyuspa Santu Ispiritun yumbay chaykunata musqoypishina rikachiwaptinmi, chay anjilqa suq atun altu qaqaman apawarqan. Chay qaqamandaqam rikachiwarqan Tayta Dyuspa santu mushuq Jirusalin llaqtanda, syilumanda Dyuspa ñawpanmanda shamuykaqta. 11 Chay mushuq Jirusalinmi Tayta Dyuspa llipyayninwan ancha llipyarqan. Chaymi suq ancha shumaq jaspi llipyaykaq rumishina ichu ancha shumaq basu kristalshina karqan. 12 Kanan chay llaqtapa rridurnimbim karqan suq ancha atun, ancha altu muralla. Chay murallaqam dusi punguyuq karqan. Suq kwidakuq anjilmi kada pungupi shayaykarqan. Kada pungum suq shutiyuq karqan. Chay shutingunaqam isrraylinukunapa chay dusi atun ayllupa shutinguna karqan. 13 Chay pungukunamanda

kimsaqam karqan rupay lluqshinan ladupi. Kimsaqam karqan rupay seqanan ladupi.
Kimsaqam karqan ñawpa ladupi. Kimsaqam karqan iki ladupi. 14 Chay atun murallamba
simyintunqam dusi ancha atun rumikunawan karqan. Kada rumipim Dyuspa Uñamba
dusi apustulningunapa suq shutin iskibridu karqan.
15 Chay anjil noqawan parlaqqam apaykarqan suq urumanda barata. Chay baraqam
suq mitrushina karqan. Chaytaqam aparqan midinambaq chay llaqtata, pungungunata,
rridurnimbi kaq murallanda. 16 Chay llaqtaqam largundin, anchundin altundin suq
tamañulla karqan. Chaymandaqam chay anjil midishpaqa, kada ladunda tarirqan 2.200
kilumitrusta. 17 Chaymandaqam chay anjilqa runakunapa mididanwan chay murallata
midishpaqa, anchundaqa tarirqan 64 mitrusta. *[Nuta: Manam allitachu yach'anchiq:*
¿Altundachu ichu anchunda chayshinaqa midirqan? nishpaqa.]
18 Chay llaqtapa murallanqam jaspi llipyaq rumimanda ruradu karqan. Piru chay kikin
llaqtaqam lijitimu urumanda ruradu karqan. Chaymi ancha llipyarqan ancha limpyu
basushina. 19 Chay murallamba simyintumba chay dusi ancha atun rumingunatam kada
rumita suq laya suq laya llipyaq rumikunawan shumaqyachishqa karqanllapa. Chay
punta atun rumitaqam chay jaspi shutiq llipyaq rumikunawan shumaqyachishqa karqan.
Chay sigundu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay safiru llipyaq rumiwan.
Chay tirsir atun rumitaqam chay agata llipyaq rumiwan. Chay kwartu atun rumitaqam
chay ismiralda llipyaq rumiwan. 20 Chay kintu atun rumitaqam chay unisi llipyaq
rumiwan. Chay sistu atun rumitaqam chay kurnalina llipyaq rumiwan. Chay siptimu
atun rumitaqam chay krisulitu llipyaq rumiwan. Chay uktabu atun rumitaqam chay
birilu llipyaq rumiwan. Chay nubinu atun rumitaqam chay tupasyu llipyaq rumiwan.
Chay disimu atun rumitaqam chay krisuprasa llipyaq rumiwan. Chay disimu primiru
rumipa ladumbi kaqtaqam shumaqyachidu karqan chay jasintu llipyaq rumiwan. Chay
ultimu atun rumitaqam shumaqyachidu karqan chay amatista llipyaq rumiwan. 21 Kanan
chay llaqtapa dusi pungungunaqam kada pungu suq atun ch'aniyuq perla rumimanda
karqan. Kallingunataqam rurashqallapa karqan lijitimu urumanda. Chaymi ancha
limpyu basushina llipyarqan.
22 Chay mushuq Jirusalin llaqtapiqam Dyuspa adurana wasinqa mana kanqachu. Chaqa
chay llaqtapi tiyaqkunaqam Tayta Dyus ancha pudirniyuqta chay Uñandapis tarinqallapa
chay llaqtapa tukuy partingunapi, chaypi paykunata aduranannllapa. 23 Kanan chay
mushuq llaqtapiqam rupaywan killaqa manana rinchu kaq achikchakunanqa. Chaqa
Tayta Dyus kikinmi llipyashpa, maski rupaymanda rin achikchakuq. Chay Uñambismi chay
llaqtapiqa rin achikchakuq suq ancha allin michashina. 24 Chaymi washadukuna yumbay
nasyungunamanda shamushpa, chay mushuq Jirusalimba achikninwan rinllapa puriq.
Kay mundupa gubyirnungunapismi ancha ch'aniyuq kusasningunata apamushpa, Dyusta
qoshpa, payta rinllapa aduraq. 25 Kanan chay mushuq llaqtapiqam chay pungungunataqa
manana nunka rinllapachu kirpaq. Chaqa chay llaqtapiqam manana rinchu kaq tutaqa.
26 Kanan yumbay nasyungunamandam apamunqallapa ancha ch'aniyuq kusasningunata,
Tayta Dyusta qoshpa, payta aduranannllapa. 27 Piru chay llaqtamanqam mana rinchu
yaykuq millanaypaq kusaskunaqa. Chaqa manam yaykunqallapachu ni uchayuqkuna
ni llullakuqkuna. Ashwanmi yaykunqallapaqa chay Uñapa librumbi shutinguna iskibr-
ishqakunalla, paywan tukuy tyimpu kawsananllapa.

22

1 Chaymandaqam musqoypishina chay anjilqa suq ancha limpyu rriyuta chuya
kawsachikuq yakuta rikachiwarqan. Chay yakuqam basushina llipyaykaq, lluqshiykar-
qan Tayta Dyuspa, Uñamba trununmanda. 2 Chayshina chay yaku lluqshishpaqam, chay
llaqtapa ancha anchu kallimba ch'awpinda kurrirqan. Chay rriyupa kada ladu manyam-
bim suq kawsachikuq planta wiñarqan. Kada killam puqorqan. Chaymi kada wata
dusi bwiltasta puqorqan. Kanan chay kawsachikuq plantapa raprangunaqam yumbay
nasyungunamanda qeshyaqkunata kach'akachirqan. 3 Chay mushuq Jirusalin llaqtapim
Tayta Dyuspa, Uñamba kamachikunan trunun rin kaq. Chaymi uchayuqkunaqa chay
llaqtamanqa mana rinllapachu yaykuq. Ashwanmi Tayta Dyusta, Uñanda kasuqkunalla
chay llaqtapi rinllapa aduraq. 4 Kanan Tayta Dyuspa qaqllandam rinllapa rikaq. Paypa
shutimbismi urkungunapi iskibrishqa rin kaq. 5 Kanan chay mushuq Jirusalimbiqam
manana nunka rinchu tutayaq. Chaymi chay llaqtapi tiyaqkunaqa manana munanqalla-
pachu ni michata ni rupayta. Chaqa kikin Tayta Dyusmi ancha llipyashpa, chay llaqtataqa
rin achikchaq. Kanan chay llaqtapi kawsaqkunaqam Dyuswan gubyirnukunashina tukuy
tyimpu rinllapa kamachikuq.

Jisukristum dasna kayshina rin shamuriq

6 Chaymandaqam musqoypishina chay anjilqa kayshina niwarqan:
—Yumbay kay uyashqaykitam atingi kriyiyta, ancha allip kaqkunalla kashqanrayku.
Chaqa pudirniyuq Tayta Dyusmi Santu Ispiritunwan paypaq rimaqkunata yanapashqa,
pay nishqanda yach'achikunanllapa. Kanan pay kikinllam noqatapis kach'amuwashqa,
payta kasuqkunata yach'achinaypaq: “Kay nishushqaykunam utqana rin pasaq”, nishpa.
7 Chaymandaqam Jisukristuqa musqoypishina niwarqan:
—¡Noqaqam utqana rini shamuriq! ¡Chayri kay librupi nishqayta kasuqkunaqa ancha
kushikunqallapa! nishpa.
8 Noqa Jwanmi kaykunata uyarqay, rikarqay. Chaymi chay rikachiwaq anjilpa ñawpambi
qonqorikurqay, payta aduranaypaq. 9 Piru chay anjilqam kayshina niwarqan:
—Noqataqar ama adurawaychu. Chaqa noqapismi Tayta Dyusta sirbiq masiki kani.
Dyuspaq rimaq masikikunashina, kay Santu Libruta kasuqkunashinam noqapis kani.
Chayri Dyustalla adurayqa, nishpa.
10 Chaymandaqam chay anjilqa niriwarqan:
—Kay librupi iskibrishqaykitam Tayta Dyusqa utqana rin kumpliq. Chayri chay iskibr-
ishqaykita ama nimatapis pakashpachu, allita yach'achikuy. 11 Piru chay malukuna, chay
uchakunata ruraqkunaqam paykuna munashqandalla rurashpa kawsanqallapa. Piru
Dyusta kasuqkuna, uchata mana ruraqkunaqam allitalla rurashpa, kawsanqallapa.
12 Chaymandaqam Jisukristu kayshina niwarqan:
—Noqaqam utqana rini shamuriq, shumaq primyukunata apamushpa, yumbay runata,
warmita jusganaypaq: ¿Allitachu rurashqallapa ichu mana? nishpa. Chayshina jus-
gashpaqam, pagunllapata rini qoq. 13 Chaqa chay punta litra “A” yumbay litrakunata
qallariqshinam noqapis tukuy imata qallarishqa kani. Chay ultimu litra “Y”shinam
noqapis tukuy imamanda masta rini duraq.
14 Chayri Jisukristupi yuyakuqkuna, uchangunamanda pirdunadu kashpa, mudanan-
llapata taqshashqashina kashpa, ancha kushikunqallapa. Chaqa paykunaqam atin-
qallapa yaykuyta chay mushuq Jirusalimba pungungunata, chay kawsachikuq plan-
tapa puqoyninda mikunanllapa. 15 Piru chay uchayuqkuna, chay brujukuna, chay
mana rrispitun kaqkunawan puñuqkuna, chay wanchikuqkuna, chay amitu layakunata
aduraqkuna, chay llullakuqkunaqam chay shumaq llaqtamanqa mana atinqallapachu
yaykuytaqa.
16 Chaymandaqam Jisusqa nirqan:
—Noqa Jisukristum chay anjilniyta kach'amushqa kani, tukuy kay nishqayta qamkuna
noqapi kriyiqkunata yach'achishunan. Chaqa noqaqam chay unay kamachikuq gubyirnu
Dabidpa karu willkan kani. Chay ancha llipyaq yulaqachi (yuraqachi) lusirushinapismi
kani, nishpa.
17 Chayshina niptinmi, Dyuspa Santu Ispiritunqa Jisukristupa nubyanwan kayshina
Jisukristutaqa ninllapa:
—Shamuyna, nishpa. *[Nuta: Jisuspa nubyanqam yumbay paypi allipta yuyakuqkuna.]*
Kay libruta uyaqkunapisri Jisukristutaqa ninqallapa:
—Shamuyna, nishpa.
Chayri qamkuna Tayta Dyuspi yuyakuyta munaqkunaqa, yakuta munaqkunashina
shamuyllapa, kay kawsachikuq yakuta dibaldilla upyanaykillapa.
18 Chaymi kay librupi Dyus nishqanda uyaqkuna kay iskibrishqaytalla
yach'achikunqallapa, ama ni masyachishpachu ni minusyachishpachu. Chaqa imatapis
yapaptikiqam, Tayta Dyusqa kay librupi iskibrishqay kastigukunata rin yapaq, mas
kastigadu kanaykillapa. 19 Chayshinallam kay librupi Dyus nishqanda iskibrishqayta
wakinda burraptikiqa, Tayta Dyusqa rin burraq shutikita chay kawsaqkunapa
librunmanda, ama yaykunayki chay mushuq santu Jirusalin llaqtaman.
20 Siñurninchiq Jisukristum kay librupi iskibrishqayshina niwashqallapa kanchiq:
—Utqanam rini shamuq, nishpa.
Chayshina niptinmi, noqapis nini: ¡Ariri! ¡Chayshinalla kanqa! ¡Utqanar shamuy, Siñur
Jisukristu! nishpa.
21 Siñurninchiq Jisukristur tukuy imapi qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.